R-138

RAMON LLULL, Beato (1235-1315)

Arbor sciētie/... Raymundi Llullij ... — * [Lugduni]: Impēsis... Guilhelmi Huyon y Constātini Fradin..., 1515

Arboꝛ ſciẽtie venerabilis ⁊ celitus illuminati patris Raymundi lullij Maioꝛicenſis: cuius farrago ⁊ fructus admirabilis a tergo huius indicabitur. ⁊ in cuius commen‑dationeꝫ eſt hoc extempoꝛaneũ Jodoci Badij Aſcenſij ad pium lectoꝛem epigrãma.

Suſcipe Ręmundi cęleſti lumine clari
  Aurea in arboribus mala ſcientificis.
Quę ſi lector edes & in imo pectore condes:
  Moly / aut diuinam dixeris Ambroſiam.
Quattuor ecce quater ſeptenis prędita membris
  Robora in hac ſylua conſpicis arborea.
Omnia viuificis lignis pomiſqꝫ referta:
  Quę bene ſi guſtes nil magis eſuries.
Mentis enim quiuis hac creſcit in arbore fructus
  Omnia quę ſcitu digna patere facit.
Ergo atlantiacum q̃ꝫuis pręſtantius auro
  Citrinas menſas eleuat iſta decus.
Quin paradiſiacę non ſunt huic robora ſylue
  Aequiparanda / licet noſſe vel illa darent.
Illa etenim vetitis necuerunt fructibus Adam:
  Hęc potis illius viuificare genus.
Proinde tibi multum maior Balearica debent:
  Ad quos hęc Lulli ſunt bona miſſa tui.

Venales habentur Lugduñ. in vico mercuriali apud cenobiũ p̄dicatoꝛũ: vulgo noſtre domine de confoꝛt: in domo Franciſci fradin impꝛeſſoꝛis.

Opus preclarum ⁊ valde mirabile Arbor ſciẽtie vocatum a multum reuerendo magiſtro Raymundo lullio editum.

In quo omnium ſcientiarum traditur notitia. Que arbor generalis in. xvj. arbores ſpeciales diuiditur. que ſunt

Arbor elementalis. prima.
Arbor vegetalis. ſecunda.
Arbor ſenſualis. tertia.
Arbor imaginalis. quarta.
Arbor humanalis. quinta.
Arbor moralis. ſexta.
Arbor imperialis. ſeptima.
Arbor apoſtolicalis. octaua.
Arbor celeſtialis. nona.
Arbor angelicalis. decima.
Arbor euiternalis. vndecima.
Arbor maternalis. duodecima.
Arbor diuinalis et humanalis. terdecima.
Arbor diuialis. quartadecima.
Arbor exẽplificalis. quīdecima.
Arbor queſtionalis. ſedecima.

Et quelibet iſtarum arborum diuiditur ī. vij. partes. videlicet in radices/truncum/branchas/ramos/folia/flores/⁊ fruct⁹. vt latius apparebit ſubtiliter ītuẽti.

Arboris elẽtalis radices ſunt pricipia generalia. ſcilicet bonitas/magnitudo/duratio/poteſtas/ſapientia/voluntas ⁊c.
Truncus eſt hyle ſiue cahos.
Branche ſunt. iiij. elementa ſimplicia.
Rami ſunt. iiij. elẽta compoſita.
Folia ſunt accidentia.
Flores ſunt inſtrumenta.
Fructus ſunt corpora elementata et indiuiduata.

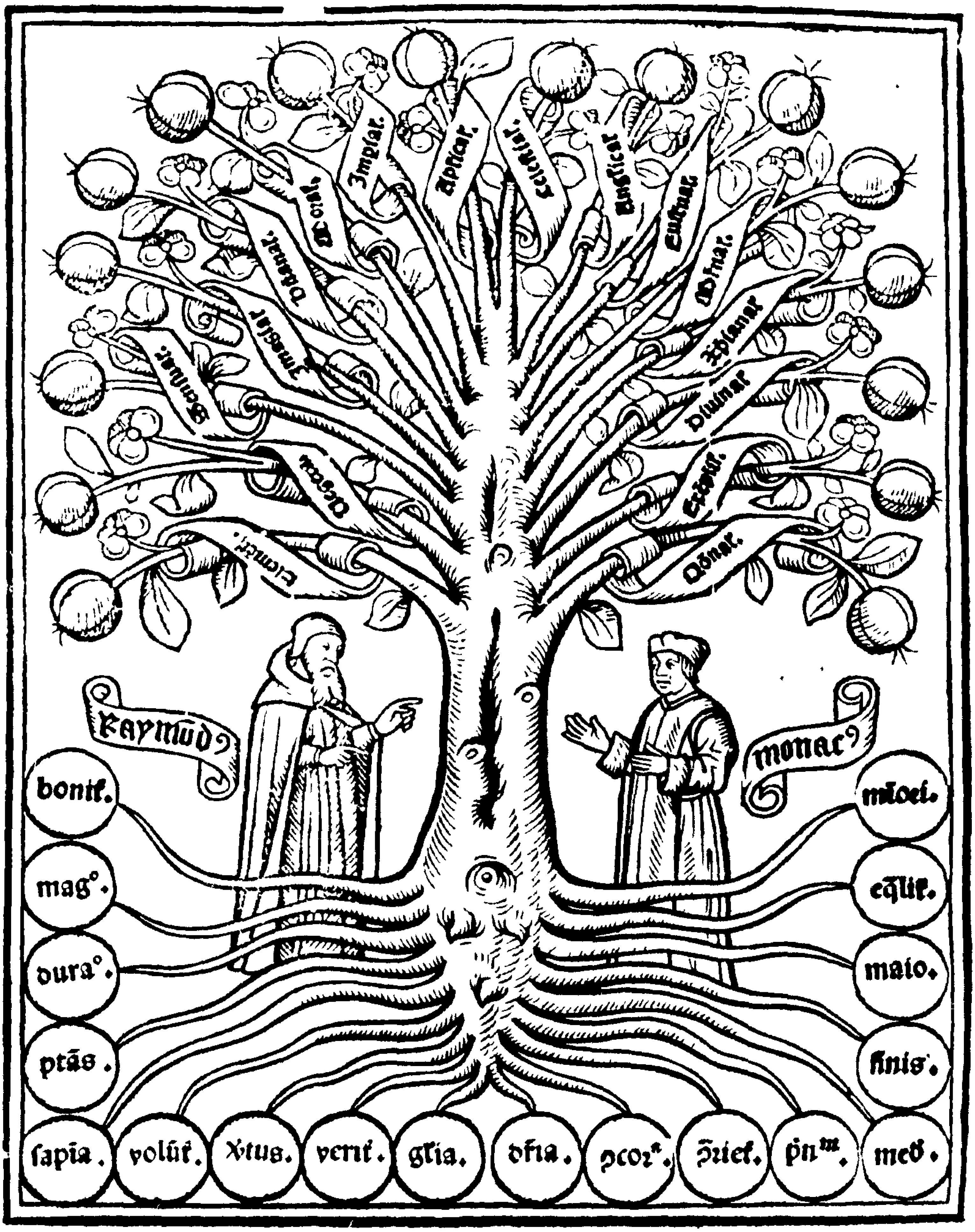
Raymūd
monac
bonit.
mag°.
dura°.
ptās.
ſapia.
volūt.
Xtus.
verit.
glia.
dfia.
med.
finis.
maio.
eqlit.

Arboꝛ elementalis.

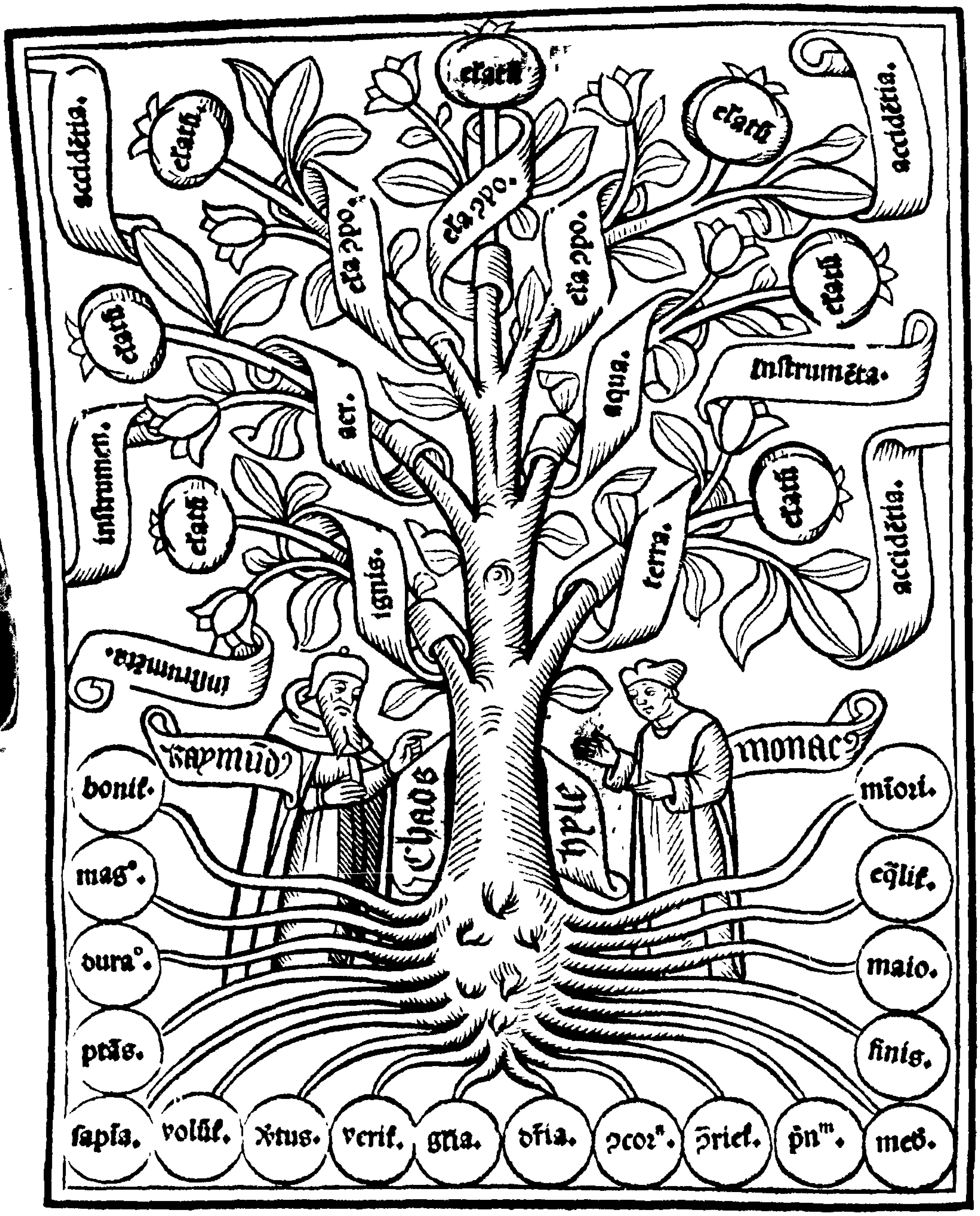

Deus in virtute tua

incipit arbor ſcientie.

In deſolatione et fletib⁹ ſtans Raymūdus ſub quadam arbore pulchra ſuā deſolationē cantabat: vt modicū ſuū alleuiaret dolorē quē habebat. qꝛ negociū ſanctū Jeſu chriſti ⁊ totius chriſtianitatis ⁊ publicam vtilitatem in curia romana non potuit obtinere. ¶ Dum ita ſtaret deſolatus in quadā pulchra valle pluribus fontibus et arboribus pulchris abundoſa: quidam monachus per illam vallem veniebat: qui Raymundum cantare audiebat. Et qꝛ cantus ille erat doloroſus ⁊ pius ſequendo vocem vſq; ad locum: vbi ſtabat Raymūdus: venit. Et per habitum quem ei vidit/ et per magnam barbam quam Raymundus habebat: extimauit: ꝙ eēt aliquis homo religioſus extranee nationis. et dixit ei hec verba. ¶ Amice quid habetis? et quare plangitis? Nomen veſtrum (ſi placet mihi dicatis/ et in qua terra natus eſtis. Quoniam ſi vos in aliquo iuuare poſſem: libenter meum poſſe facerē. Quia videtur mihi multū vos eſſe deſolatum. ⁊ vellem vos eſſe in conſolatione/ et ꝙ conſolationem in noſtro creatore haberetis/ contēnendo et obliuiſcendo vitam breuem huius mundi. ¶ Reſpondit ei Raymundus/ dixitq; ei ſuum nomen/ ⁊ magnam partem ſui ſtatus et vite ei retulit. ¶ Multum placuit monacho: quia Raymundum inuenit. Cui dixit: ꝙ ipſum diu queſiuerat: vt ipm̄ rogaret: ꝙ ipſe vnum librum componeret ad omnes ſcientias generalem. qui leuiter intelligi poſſet/ ⁊ ꝑ quem ars ſua generalis (quā compoſuerat) facilius intelligi poſſet. qꝛ nimis ſubtilis videtur ad intelligēdū. Et etiā quia cetere ſciētie/ quas antiqui ſapiētes inuenerunt: ita difficiliter intelligunt/ et ita longū tempus requirūt ad diſcendū: ꝙ vix aliquis pōt ad finē debitum deuenire. Et etiā plura dubia ſunt: que quidā ſapientum contra alios ſapiētes habent. Quare rogauit ipſum: ꝙ vnū librum faceret generalem qui ad oēs ſciētias intelligendum iuuaret. Quoniā intellectus confuſus periculum magnum et magne deuotionis priuationem ad honorandum deum cognoſcendum amandum et ſeruiendum/ et proximo ſuo ſalutem ꝓcurandum apportat. ¶ Reſpondit Raymūdus. Domine monache diu laboraui ad veritatem inueſtigandam per vnū modum et per alium: et ꝑ gratiam dei ad finem et cognitionē veritatis deueni: quā ſcire tantum deſideraui. et quam in libris meis poſui. Et etiam ſum deſolatus: qm̄ illud quod tantū deſideraui: ⁊ ꝓ quo annis. xxx. laboraui: ad finē deducere nō potui. Jtē qꝛ libri mei modicū appreciātur. immo dico vobis: ꝙ plures me tenēt ꝓ fatuo. qꝛ de huius negocio me intromitto: ꝓpter quod voluntatem non habeo neq; illū librū (ꝓ quo me rogatis) neq; aliū facere ſiue cōponere. immo in mea triſtitia deſolat⁹ volo remanere. Et qꝛ dn̄s noſter ieſus xp̄s tam paucos amatores habet chriſtianos in hoc mundo: ad ſaracenos redire propono/ ad ꝓteſtandū et oſtendēdum illis nr̄e ſancte fidei veritatem: et ad faciendū ei honorem: ſm̄ quod potero: et ſm̄ gratiam ⁊ adiutorium quam expecto habere a deo. q̄ me creauit ad tractanduꝫ ſuū honorē/ et ad reprehendendum illos ꝑ quos in hoc mundo eſt inhonoratus. ¶ Raymūde (dixit monachus) hūc faciatis librū: de quo vos rogaui. et taleꝫ faciatis: per quem homo veſtram intētionem cognoſcat. ⁊ ꝙ de ſtultititia quam vobis quidā imponūt (qꝛ nec vos nec libros veſtros cognoſcūt) ſitis excuſatus. ⁊ vt ꝑ hūc librū ceteri libri veſtri apprecietur. Et certe a culpa nō eſſetis excuſat⁹: niſi bonū qd̄ poteritis: inter xp̄ianos feceritis. Et erit ad reformādum bonū: quod feciſtis. Inſuper vobis ꝓmitto: ꝙ ſi hūc librū facitis illū plurib⁹ portabo/ et omne bonū quod potero: faciā: ꝙ diu viuam. ¶ Multū conſiderauit Ray. in hoc: de quo monachus ipm̄ rogauit/ ⁊ in bono qd̄ ſequi poſſet: ſi librū illū faceret. Et dum ita cōſideraret: quādā pulchrā arborē reſpexit: que corā

ſtabat. in qua folia plura flores et fructus conſiſtebant. et in his que ipſa ſignificabat: cogitauit. ¶ Raymunde: dixit monachus: in quo cogitatis/ et quare meis ſermonibꝰ non reſpondetis? ¶ Domine monache: dixit Ray. cogito in hoc quod per hanc arborem ſignificatur. quoniam om̄e quod eſt: ſignificatur in ipſa. ꝓpter quod habeo voluntatem illum librum faciendi: de quo me rogatis. recipiēdo ſignificata que hec arbor mihi in ſeptē rebus ſignificat. videlicet per radices/ per truncum/ brāchas/ ramos/ folia/ flores/ ⁊ fructus arboris. Et per iſta ſeptem huius libri proceſſum tenere propono.

De diuiſione huius libri.

Liber iſte in ſexdecim partes diuiditur. ex quibus componitur hec arbor ſcientie. Prima pars eſt de arbore elementali. Secunda de arbore vegetali. Tertia de arbore ſenſuali. Quarta de arbore imaginali. Quinta de arbore humanali. Sexta de arbore morali. Septima de arbore imperiali. Octaua de arbore apoſtolicali. Nona de arbore celeſtiali. Decima de arbore angelicali. Undecima de arbore euiternali. Duodecima de arbore maternali. Terdecima de arbore chriſtianali et diuinali. Quartadecima de arbore diuinali. Quindecima de arbore exemplificali. Sedecima de arbore queſtionali. Per has ſexdecim arbores de omnibus ſcientijs tractari poteſt. Poſita eſt in hac ſcientia arbor elementalis: vt cum ipſa nature proprietateſq; elementorum cognoſcantur/ ⁊ illud quod ſunt/ et operationes quas faciunt/ ⁊ illud quod ſequitur ex illis. ¶ Per arborem vegetalem cognitio datur de plantis ſm̄ earum vegetationem et operationem: quas habent in ſeipſis ſm̄ naturas: quas habent per inſtinctus et appetitus naturales. ¶ Per arborem ſenſualem datur ars et cognitio de ſenſibilibus et ſenſitis et de eorum ſentire. ¶ Per arborem imaginalem habetur ars et modus cognoſcendi impreſſiones: que remanent in imaginatione de rebus ſenſitis vegetatis ⁊ elementatis. ¶ Per arborem humanalem datur cognitio de principijs et coniunctionibus ſpiritualium et corporalium rerum et de eorum naturis: et de finibus cauſarum: que ſunt propter homines. Iterum de diſpoſitionibus: et habitibus: que in hominibus conſiſtunt: et de pluribus alijs: de quibus in quīta parte libri huius loquemur. ¶ Per arborem moralem datur cognitio de virtutibus et vitijs: que ſunt ī hominibus. ⁊ de cauſis: per quas virtutes ⁊ vitia aſſunt et abſunt. ¶ Per arborem imperialē datur cognitio de regimine principum et de fine quare ſunt publice ſiue communes perſone. ¶ Per arborem apoſtolicalem habetur cognitio de vicaria: quam ieſus chriſtus tradidit beato petro. et de ſanctitate: que requiritur in prelatis et eorum ſubditis. et de fine: propter quē eligunt̄ ad eſſendū perſonas communes. ¶ Per arborem celeſtialem datur cognitio de impreſſione: quam corpora ſupraceleſtia influunt in corporibus inferioribus/ et de naturis: quas corpora inferiora recipiunt a corporibus ſuperioribus. ¶ Per arborem angelicalem habetur cognitio de angelorū quiditate/ et de eorū operationibus quas habent in ſe/ et de gloria: quam dant deo/ et de ſubſidijs: que hominibus faciunt. ¶ Per arborem euiternalem datur cognitio de paradiſo et de inferno et de continua duratione: que eſt in alio ſeculo ſine fine. ¶ Per arborem maternalem intelligimus dominam noſtram ſanctam mariam: que mater eſt iuſtorum ⁊ peccatorum: et datur cognitio de ſpe ⁊ auxilio: que in illa et ab illa habemus et habere poſſumus: ⁊ de reſpectu gloria et amore: qui ſunt inter ipſam et filium ſuum ieſum chriſtum. ¶ Per arborem diuinalem et humanalem ieſum chriſtum ⁊ participationem diuine nature et humane intelligimus. et habetur cognitio quomodo ieſus chriſtus eſt finis et perfectio omnium

entium creatorum. ¶ Per arborem diuinalem deum intelligimus et operationes quas in ſe habet et in creaturis: et finem ſiue perfectionē: quos habet in ſe ⁊ quos habemus in ipſo. ¶ Per arborem exemplificalem exempla intelligimus: que dari poſſunt de arboribus ſupradictis: ⁊ datur cognitio ad inueſtigandum et oſtendendum naturas earum et proprietates. Et hec arbor multum eſt bona ad predicandum. ¶ Per arborem queſtionalem artē intelligimus et modum queſtiones faciēdi et ipſas ſoluendi. Et datur cognitio ad inueſtigandum rerum veritates: ⁊ ad deſtruendum ⁊ confundendum errores: qui in multis libris ponuntur: per quos multi homines tanꝙ ceci in tenebris exiſtūt.

De arbore elementali.

ARbor iſta diuiditur in ſeptem partes. Prima pars eſt de ſuis radicibus. Secūda de ſuo trunco. Tertia eſt de branchis ſuis. Quarta de ramis. Quinta de foliis. Sexta de ſuis floribꝰ. Septima de ſuo fructu. ¶ Per ſuas radices intelligimus principia artis generalis: que ſunt bonitas/magnitudo/duratio/poteſtas/ſapientia/voluntas/virtus/veritas/gloria/differentia/concordantia/contrarietas/principium/medium/finis/maioritas/equalitas/et minoritas. ¶ Per truncum omnium iſtorum principiorum corporalium congregationem intelligimus. Unde ſequitur ſiue reſultat vnum corpus confuſum: quod dicitur chaos quod complet totum ſpacium: quod eſt ſub luna diffuſum. in quo ſpecies rerum ſunt ſeminate ſiue diffuſe/et diſpoſitiones et habitus earum. intantum: ꝙ ipſum corpus eſt ſubſtantia confuſa rerū elementatarum accidentibus ſubiacens. ¶ Per branchas quattuor elementa intelligimus. videlicet ignē/aerē/aquam/⁊ terram/que ſunt ſubſtantie rerum elementatarum: in ipſis ſuſtentatarum. Et ipſa inſenſibilia ſunt ⁊ incorruptibilia: inquantum ſunt ſimplicia. ¶ Per ramos quattuor maſſas ſcilicet quattuor elementa cōpoſita ⁊ ſenſibilia intelligimus. videlicet ignē quē in flāma ſentimus. ⁊ aerem motum: qui eſt inter nos ⁊ lunam. ⁊ aquam maris fontiū ⁊ fluminū. et terram: in qua habitamus ⁊ ſuſtētamur. Et iſta ſunt mēbra arboris elementalis. ¶ Per folia intelligimus rerum corporalium corruptibiliū accidentia. ſicut ſunt quātitas qualitas ⁊c. ¶ Per flores rerum inſtrumenta intelligimus. ſicut eſt manus: que eſt inſtrumentum ad operandum: ⁊ pes ad eūdum. ¶ Per fructum elementata intelligimus. ſicut ſunt lapis/pomum/homo/leo/piſcis/auis/aurum/⁊ argentum.

¶ De prima parte arboris elementalis ſcilicet de radicibus. Et primo de bonitate.

IN parte iſta intendimus dare diffinitiōes bonitatis ⁊ aliorū principiorū: vt cū ipſis diffinitionibus principia cognoſcātur. ¶ Bonitas eſt ens rōne cuius bonū agit bonū. et ſic bonum eſt eē: ⁊ malum eſt non eſſe. ¶ Eſt bonitas radix arboris elementalis: inquantum arbor per bonitatem eſt bona. ⁊ ratione bonitatis agit bonum: inquantum res primarias et naturales producit. videlicet branchas ramos et ceteras partes ſuas. ⁊ eius priuatio eiuſqꝫ operationū eſſet mala. Et operationes ſue ſunt primarie: inquantum omnia nālia eēata ab ipā ſunt diriuata: et de ſua eēntia ſunt eſſentiata. Eſt bonitas vniuerſale principiū oībus partibꝰ: q̄ ſunt bone in arbore. ſicut magnitudo arboris: que eſt bona ꝑ bonitatem. et idem eſt de duratione poteſtate et ceteris partibus. Et ideo eſt bonitas radix omnibus partibus arboris: que ex illa ſuam capiunt ſimilitudinem. videlicet ꝙ ſunt bone per ipſam. ¶ Hec bonitas generalis in ſemetipſa eſt plena ſuiipſius et ceterarum partium. Eſt plena ſuiipſius in ſemetipſa: inquantū in ſemetipſa partes hꝫ eēntiales ⁊ ꝯcretas: que de

ſua ſunt eſſentia ſpecie et natura: videli-
cet bonificatiuū bōificabile ⁊ bonificare.
Bonitas eſt ceteris ꝑtibus plena: inquā-
tū eſt magna ꝑ magnitudinē: ⁊ durabilis
per durationē: et potēs per ꝑtātem. Idcir
co bonitas eſt radix arboris cū cōplemen
to: qđ ſupra dixim⁹. per qđ eſt cōpleta rō:
ꝑ quā arboꝛ ſit bona ⁊ agat bonū. Vñ cū
bonitas ſit ꝑ ſe plena ⁊ ꝑ aliud: opȝ ꝙ ſit
radix ſubſtātialis. qꝛ ſi nō eſſet: nō eēt ma
gnitudine plena: cum ſubſtātia maior ſit
accidēte. nec ſubſtātialiter eſſet arboꝛ bo-
na. Et talis priuatio ſubſtantialitatis eēt
mala: ⁊ arboris ſuarūq; partiū vacuitas.
eſt ergo bonitas pars ſubſtantialis: vt na
tura paſſionem non habeat vacuitatis.
¶ Bonitas inquantum per magnitudi-
nem eſt magna/ et per durationem dura-
bilis/ et per poteſtatem potens: et ſic de ce
teris: eſt accidētibus ſubiectata. que ſunt
ſimilitudines: quas ab aliis partibus aſ-
ſumit. et inquantum cetere partes ab ipa
capiunt ſimilitudines ſunt ille ſimilitudi
nes quas recipiunt accidentia. ſicut ma-
gnitudo que bona eſt ꝑ bonitatē et dura-
tio ſimiliter et poteſtas ⁊c̄. Et in hoc eſt
fons generalis ceteris accidentibus: que
de partibus ſubſtātialibus procedunt.

¶ De magnitudine.

Magnitudo eſt illud ens: per qđ
bonitas duratio ⁊c̄. ſunt ma-
gne: ambiens omnes extremi-
tates eſſendi. Magnitudo eſt ſubſtantia-
liter radix arboris: vt ipſa ſubſtantialiter
ſit magna. et ꝙ magnitudo ſit id quod ē.
quoniam ſi magnitudo non eſſet princi-
pium ſubſtantiale: paruitas eſſet in boni-
tate/ duratione/ poteſtate/ et virtute ⁊c̄. et
non eſſet hoc quod eſt: neq; per ipſam eēt
arboꝛ magna. quod eſt impoſſibile. Eſt er
go magnitudo ſm̄ ſemetipſam ſubſtātia-
lis: et ſimilitudines quas dat ſunt accidē-
tales. ſicut de bonitate prediximus. Sed
quoniam magnitudo eſt vna pars arbo-
ris: eſt arboꝛ per illam ſubſtantialiter ma
gna: quemadmodum totum per ſuas par
tes eſſentialiter eſt totum. Et ad proban-
dum ꝙ duratio poteſtas ⁊ alie arboris ra
dices cōtrarietate excepta ſunt ſubſtātia-
les partes: ſufficit probatio: quā dedimus
de bonitate magnitudine ⁊c̄. que ſunt par
tes ſubales. ¶ Cōtrarietatem tū nō dici-
mus partem eſſe ſubalem: vt probauimus
in tabula generali. ¶ Per hāc magnitu
dinē habetur cognitio de magnitudine
arboris: quā habet ſm̄ ſuas radices ⁊ ſm̄
ſuum truncum/ branchas/ ramos/ folia/
flores/ ⁊ fructus.

¶ De duratione.

Duratio eſt proprietas: ꝑ quam
durāt bonitas magnitudo ⁊c̄.
Bonitas durat per durationē
in ſuo exiſtere ⁊ agere. ſicut duratio: que ē
bona in ſuo exiſtere ⁊ agere ꝑ bonitatem.
Unde ſicut radix a terra cum qua partici
pat: influentiaȝ aſſumit: ſic duratio eſt ra
dix vnde bonitas influentiam ad duran
dum aſſumit in ſeipſa/ ⁊ etiam ad durifi-
canduȝ ſimilitudines: quas bonitas dat
ceteris partib⁹ ſube. Et hoc quod dicim⁹
de bonitate: ſequitur de poteſtate ⁊c̄. Id-
circo eſt duratio ratio per quam arboꝛ et
omnes eius partes durant.

¶ De poteſtate.

Poteſtas eſt id: per quod bōitas
magnitudo duratio ⁊c̄. poſſunt
exiſtere ⁊ agere. Bonitas eſt: et
inquantum eſt: poteſt eſſe. quoniam ſi eſſe
non poſſet: nō eſſet. Quia bonitas eſt ita
ſub ratiōe poteſtatis: inquātū eſſe poteſt:
ſicut poteſtas eſt ſub ratione bonitatis:
inquantum bona eſt per bonitatē. Et qm̄
bonitas in ſeipſa operationeȝ habere po
teſt per poteſtateȝ videlicet bonificare: qđ
ſine poteſtate habere nō poſſet: opȝ ꝙ po
teſtas in ſe habeat poſſificare: per qđ bo-
nitas poſſit habere in ſe bōificare. qđ ha
bere non poſſet: ſi poteſtas non haberet
poſſificare. Et ideo poteſtas eſt radix ar-
boris cum bonificare: inquantum bonifi
care eſt per poſſificare. Et idem eſt de ma-
gnificare durare ⁊ ceteris. Quare in ar-
boꝛe ſequitur poſſificare de rebus poſſibi
libus/ ſm̄ ſuiipſius ⁊ ſuarum partium ra-
tionem. Et ea que ſunt in illa impoſſibi-
lia: ſunt impoſſibilia. quia ſub rōne ſuorū
principiorū non exiſtunt: ſicut ē impoſſi
bile: ꝙ ignis in aquaȝ eſſentialiter poſſet
conuerti/ et aqua in igneȝ vel vna ſpecies
in aliā.

¶ De ſapientia.

Sapientia eſt id ratione cuius ſapiens intelligit. In arbore eĺali ſunt inſtinctus naturales. ſicut ignis: qui habet inſtinctum naturalē ad calefaciendum aerem: vt habeat cum illo concordantiaꝫ. et ad calefaciendū aquā: vt cum illa habeat contrarietatem. vt de concordantia ſequatur generatio/ꝛ de cōtrarietate corruptio. Cum ſit ita: ꝙ generatio cum eſſe habeat concordantiam/et corruptio cum non eſſe. Unde ratione huius ignis inſtinctum habet naturaleꝫ ad has operationes naturales faciendum: ꝗuis diſcretioneꝫ non habeat. Quare in eĺatis q̄ diſcretionem non habent/ꝛ inclinationes habēt naturales ad illos fines: quare ſunt: ſtant inſtinctus naturales habituati in figura ſapientie vel ſciētie: que eſt in hominibus. Et propter hoc eſt inſtinctus naturalis radix arbori elementali: ratiōe cuius inſtinctꝰ naturales ſunt in illa habituati ꝛ diffuſi.

¶ De voluntate.

Voluntas eſt id: per quod bonitas magnitudo ꝛc̄. ſunt amabiles. In arbore elementali ſm̄ ſuā naturā nō eſt volūtas ſpiritualis. ſed in ipſa ſunt habituate ꝛ ſeminate voluntates animalium irrationabiliumꝛ appetitus plantarumꝛ elementorum: qui ſunt naturales appetitus cauſis naturalibus deſideratis ſub ratione bonitatis: ꝛ ſic de ceteris. Sicut ignis: qui habet appetituꝫ ad calefaciendum aerem: vt det ei ſuam ſimilitudinem. Et ſicut planta que habet appetitū ad pluuiaꝫ: vt ex illa viuat ꝛ creſcat. Et ſicut leo: qui habet appetitum ad leoniſſam pro ſpecie ſua conſeruanda: et ad bibendum: vt det humiditatē ſuis partibus deſiccatis ꝛ calefactis: ꝛ idem ē de ceteris eĺatis. ¶ Iſte appetitus naturalis ē radix arboris elemētalis: vt habeat naturales appetitus particulares habituatosꝛ diffuſos ſub vniuerſali appetitu: quem diximus.

¶ De virtute.

Virtus eſt origo vnionis bonitatis magnitudinis ꝛc̄. Oritur virtus de vnitate bonitatis in bonificare: inquātū bonificare exit virtuoſe de bonificatiuo ꝛ bonificabili: in qbus exit virtus ſiue oritur: vt bonificare ſit virtuoſum/ꝛ bōificās ꝛ bōificabile ſīt ter virtuoſa. Et idē ē de exitu: quē facit virtus de aliis cauſis p̄mariis ꝛ ſecūdariis. Et hec virtus eſt radix arboris elementalis: per quam virtutem habet in ſeipſa et in ſuis partibus: vt ſint virtuoſe. et ꝙ faciant operationes virtuoſas.

¶ De veritate.

Veritas eſt id: quod eſt veruꝫ de bonitate magnitudine ꝛc̄. Et verificare eſt id: quod verum eſt de bonificare magnificare ꝛc̄. Ignis eſt: ꝛ poſtꝙ eſt: verum eſt illum eſſe. quoniam ſi ſuum eſſe non eſſet verum: ipſe nō eſſet. Ergo ignis eſt ita per veritatem in vero: ſicut per calorem ī calefacere/ꝛ per lucem in lucere. Hec veritas que res primarias ponit in vero: eſt radix vniuerſalis. ceteris veritatibus: q̄ in arbore elemētali cōſiſtūt. Et ipſa eſt genus: ꝛ ille ſunt ſpecies in arbore diffuſe ꝛ habituate vnde diriuātur cetere induiduate veritates. ſicut veritates ignis ꝛ aliorum elementoruꝫ: que ſunt ſpecies exiſtentes ſub radice: que eſt genus. de qua radice dictum eſt. Et veritates induiduate ſunt: ſicut eſt calor piperis ꝛ allei ꝛ humiditas et frigiditas cucurbite.

¶ De gloria.

Gloria eſt ipſa delectatio: in qua bōitas magnitudo ꝛc̄. quieſcūt: Gloria que eſt cum diſcretione: non eſt ſimpliciter in arbore elementali: quia non pertinet niſi rationali. ſed eius ſimilitudoꝛ figura eſt in arbore elemētali: vt eius partes quietem habeant. Et illa eſt delectatio naturalis ꝛ corporalis. ſicut ignis: qui delectatur in dando ſuaꝫ ſimilitudinem aeri: inquantum ipſum calefacit. et in recipiendo ſiccitateꝫ a terra: vt ſit ſiccus. cum qua ſiccitate delectatur deſtruere humiditatē aeris: vt illum calorem ſuum recipere compellat/ꝛ vt nō det aque humiditatem. Contra quam aquaꝫ delectatur: vt ipſam poſſit calefacere/ꝛ in ipſa frigiditatem mortificare. Et ſic de ceteris rebus naturalibus: que delectantur in ſuis operationibus. quemadmodum planta: que floresꝛ fructus facere delectatur/et leo cū leoniſſa. Et propter hoc

hec delectatio naturalis ⁊ generalis quã diximus: eſt radix arboꝛis elementalis: ratione cuius delectationes inferioꝛes in illa ſunt ſeminate: quas quedam res habent in aliis ſm ꝙ ſupꝛa diximus.

¶ De differentia.

Differentia eſt id: ratione cuius bonitas magnitudo ⁊c. ſunt rationes inconfuſe: ⁊ per quam bonificans ⁊ bonificabile ſunt inconfuſa. Differentia eſt radix generalis per quam differunt res pꝛimarie et naturales. ⁊ idẽ eſt de ſecundariis. ſicut bonitas magnitudo ⁊c. que in creaturis non ſunt idẽ: immo per differentiã ſunt differentes intãtũ: ꝙ vna non eſt alia. Et idez eſt de bonificante ⁊ bonificabili ⁊ bonificare: que differunt in bonitate. Et de magnificante magnificabili ⁊ magnificare: q̃ differunt in magnitudine. Idcirco differentia eſt ratio ⁊ occaſio: ꝙ de pluribus ſit pluralitas. ⁊ ꝙ differant ſubaliter: quẽadmodũ ignis aer homo ⁊ equꝰ: que differunt ſubſtantialiter: ſed ſine differentia hoc eſſe non poteſt: niſi differentia pꝛincipium ſubale eſſet in partibus ſubſtantialibus: videlicet differans/differabile/⁊ differare: que ſunt partes de ſua eſſentia ⁊ ſubſtantia. ¶ Veruntamen differentia eſt alio modo pꝛincipiuz accidentale: quemadmodum arboꝛ ⁊ lapis: que per accidens differunt: inquantuz non ſunt differentes per ſe. ſed per differentiã. Sicut arboꝛ que non eſt per ſe coloꝛata: inquantum eſt ſubiacens ſpeciei arboꝛis. ſed eſt coloꝛata: inquantum eſt ſubiacẽs ſpeciei coloꝛis. ¶ Differentia habet tres ſpecies. Eſt enim differentia inter ſenſuale ⁊ ſenſuale: ſicut inter hominem ⁊ aſinum: qui differunt per ſpeciem. ¶ Et inter ſenſuale ⁊ intellectuale: ſicut inter coꝛpus ⁊ animam: que differunt per differentiã. ¶ Et inter intellectuale ⁊ intellectuale. ſicut inter intellectum ⁊ voluntatem: ⁊ inter deũ ⁊ angelum: qui differunt per differentiã. Et per has tres ſpecies quas diximus de differentia: ſunt omnia entia differentia. Sed in arboꝛe elementali non eſt differẽtia rerum ſpiritualium: ſed ſenſualium. Et per illam habet ſpecies in ſe ſeminatas ſiue diffuſas differentes adinuicem: ſicut ſpecies bouis ⁊ aſini / pomi ⁊ equi / folii ⁊ floꝛis. ⁊ ſic de aliis ſenſualibus rebus ſubſiſtentibus elementatis. Et pꝛopter hoc: hec differentia eſt radix arboꝛis elementalis. Ex qua differẽtia omnes ſpecifice differentie deriuantur: exiſtentes in arboꝛe in potentia per materiam: ⁊ in habitu per foꝛmam.

¶ De concoꝛdantia.

Concoꝛdantia eſt id: ꝑ quod bonitas magnitudo ⁊c. in vno ⁊ in pluribus concoꝛdant. ¶ Plura concoꝛdant in vno ⁊ in pluribus ꝑ cõcoꝛdantiaz. ſicut bonitas magnitudo ⁊c. que concoꝛdant: vt ſint partes vnius ſubſtantie. ſicut ſubſtantia pomerii: que bona eſt ⁊ potens ⁊ magna. Concoꝛdant adhuc: vt quelibet remaneat hoc quod ẽ in ſubſtantia: vt in illa ſubſtantia differentia non perdatur. nec ille ſuum eſſe perdant. nec earum naturas nec pꝛopꝛietates. quia ſi perderetur in vnitate ſubſtantie: rerum pluralitas perderetur: in qua perditione concoꝛdãtia perderetur. quoniam ſubiectum non haberet in quo foret ſuſtentata ⁊ eſſet contra ſeipſaz. quod eſt impoſſibile. quoniam nullum ens naturaliter eſt contra ſeipſum. Eſt ergo concoꝛdantia ratio vni ⁊ pluribus. et ſub tali ratione eſt radix arboꝛis elemẽtalis. per quam radicez ſeminate ſunt in arboꝛe elemẽtali ſubiecta arboꝛi humanali plures concoꝛdantie naturaliũ rerum ſpeciales exiſtentes ſm tres ſpecies: quas de differentia pꝛediximus. ſicut inter ignem ⁊ aerem. in quibus eſt concoꝛdantia ſenſualis: inquantum in caloꝛe concoꝛdant. Et quemadmodum inter ſenſuale ⁊ intellectuale: vt coꝛpus ⁊ anima que adinuicem concoꝛdant. vt ex ipſis ſit vnus homo. et vt hoc quod ſunt: remaneant. Et inter intellectuale ⁊ intellectuale. ſicut intellectus ⁊ voluntas: que concoꝛdant inſimul ad accipiendum vnum obiectum. quemadmodum intellectus: qui illud accipit intelligendo: et voluntas amando.

¶ De contrarietate.

Contrarietas eſt quoꝛundã mutua reſiſtentia pꝛopter diuerſos

fines. Hec contrarietas tres habet ſpecies. ſm quod dictum eſt de differentia. Contrarietas eſt inter ſenſuale τ ſenſuale. ſicut inter ignem et aquam: inter quos eſt contrarietas per caloꝛem τ frigiditatem. Item eſt ↄtrarietas inter ſenſuale τ intellectuale. ſicut inter coꝛpꝰ τ animam hois. quoniam anima naturaliter ſe habet ad aliam vitam: τ coꝛpus ad vitã iſtã. Contrarietas eſt inter intellectuale τ intellectuale. ſicut inter bonum angelum et malum. τ ſic de alijs rebus ſimilibꝰ iſtis. Illa contrarietas que eſt inter ſenſuale τ ſenſuale: eſt radix arboꝛis elemẽtalis: vt in illa ſint cõtrarietates ſpecifice ſeminate exiſtentes ſub generatione τ coꝛruptione τ finibus contrarijs. quemadmodum ignis: qui ſe habet ad calefacere: τ aqua ad frigefacere.

¶ De pꝛincipio.

PRincipium eſt id: quod ſe habet ad omnia in ratione alicuius pꝛioꝛitatis. Hoc pꝛincipiũ eſt radix arboꝛis elementalis: vt per ipm ſue partes ſint pꝛime τ generales. Quũ ſicut pꝛincipium eſt bonũ p bonitatẽ: eſt magnum per magnitudinem: durans p durationem: τ potens per poteſtatem. ſicut bõitas magnitudo duratio poteſtas τc. ſunt pꝛincipia per pꝛĩcipiuꝫ: quod eis dat ſuam ſimilitudinẽ: ſicut ex illis ſimilitudinem accipit. ¶ Pꝛincipium generale duobus modis intelligimus: ſubſtãtiale ſcilicet τ accidentale. Subſtãtiale ſicut efficiens foꝛma τ materia τ cauſa finalis. Accidentale: ſicut quãtitas qualitas relatio τ alia accidentia generalia. ¶ Pꝛincipium quod eſt efficiẽs: eſt ſicut ignis: q̃ pꝛincipiat calefacere. τ agẽs naturale: qꝺ pꝛincipiat generare. quẽadmodũ homo: qui generat alium hominem. ¶ Pꝛincipium foꝛmale eſt: ſicut foꝛma: que materiam infoꝛmat. quẽadmodum foꝛma vegetatiue: que infoꝛmat materiam arboꝛis: inquantum ipſam materiam facit ſtare vegetabilem. ¶ Pꝛincipium materiale eſt ſicut materia ferri: que eſt pꝛincipium ad plura. ſicut ad clauum ad gladium et ad cultellũ. ¶ Pꝛincipium finale eſt ſicut homo: qui eſt pꝛincipiũ finale omniũ ſuarũ partium. quũ omnes partes hois ſunt: vt homo ſit. Et ſicut habitare: quod eſt pꝛincipium finale camere. ¶ Pꝛincipium accidẽtale eſt ſicut quãtitas: que eſt pꝛincipium menſurarum. τ qualitas: que eſt pꝛincipium figurarum: τ ſic de alijs. ¶ Per hoc pꝛincipiũ generale in arboꝛe elementali ſunt plura pꝛincipia diffuſa. ſicut diſpoſitio: que eſt pꝛincipiũ ad habitus ſpecierũ in ipſis diffuſos τ ſeminatos.

¶ De medio.

MEdiũ eſt ſubiectũ: per quod finis influit pꝛincipio ſuã ſimilitudinẽ/ et per quod pꝛincipiũ refluit fini naturam ſapiens vtriuſq;. Et finis influit pꝛincipio ſuam ſimilitudinem. ſicut calefactiuũ ad calefactibile: et mediũ eſt calefacere. τ ſicut habitatio ad cameram: τ mediũ eſt habitare. Et ſic de alijs rebus ſimilibus iſtis. ¶ Hoc mediũ tres habet ſpecies. Una eſt ſm medium cõiunctionis. ſicut clauus: qui coniungit duos poſtes. τ amare: qꝺ coniũgit amantem τ amatum. τ calefacere calefaciens τ calefactũ. ¶ Alius eſt modus medij: qꝺ eſt menſurarũ. ſicut centrũ: qꝺ eſt in medio loco circuli. τ calefacere: qꝺ eſt in medio loco calefacientis τ calefactibilis. et intelligere intelligentis τ intelligibilis. et numerus binarius in medio vnius et triũ. τ actus in medio potentie τ obiecti. ¶ Tertia ſpecies medij eſt mediũ extremitatũ. ſicut linea q̃ eſt inter duo pũcta. τ amplum inter longum τ pꝛofundũ. τ virtus temperãtie: que eſt inter nimis τ parum. Et ſic de alijs rebus ſimilibus iſtis. ¶ Scdm tres ſpecies antedictas eſt medium radix arboꝛis elementalis. que habet in ſe diffuſa ſeu ſeminata plura media diſpoſita ad ducendum per agentia naturalia in actum. ſicut in pipere: vbi ſunt media antedicta: exiſtente intra piper vno puncto medio qui eſt centrũ ad circũferẽtias. Adhuc in illo eſt calefacere: qꝺ calefaciens τ calefactum coniungit. et linee: que ſunt media terminata exiſtentia intra extremitates ſuperficierum. Idcirco plante τ generata creſcunt vſq; ad medinm locum: qui eſt centrum

augmenti ⁊ generationis. ⁊ deſcendunt
vſq; ad finē priuationis per corruptionē.

¶ De fine.

Finis eſt: in quo principiū quie-
ſcit. Finis habet tres ſpecies.
¶ Eſt enī finis: qui eſt cōplemē
tum. ſicut calefactū: quod eſt finis calefa-
cere. quoniam calefacere eſt: vt ſit calefa-
ctū. ⁊ res viſa: que eſt finis videre. ⁊ ama-
tū amare. et clauus: ꝗ eſt finis martelli. ⁊
ſic de aliis rebus naturalibꝰ ⁊ artificiali
bus. ¶ Eſt alius finis: ꝗ eſt ſm priuatio-
nē. ſicut priuatio virtutis: aut viſus: aut
hominis mortui. ¶ Eſt etiā aliꝰ modus
finis. ſicut termini terrarum ⁊ regnoꝝ ⁊
extremitates ſubaꝝ. Scdm has tres ſpēs
finis eſt finis radix arboris el'alis in qua
fines rerū naturaliū ſunt in potentia. Et
ꝓpter hoc ſunt appetitus ⁊ inſtinctus na
turales in arbore el'ali diffuſi ſm naturā
ſue radicis: que eſt finis ⁊ diſpoſitionis
quā habet cum aliis radicibus.

¶ De maioritate.

Maioritas eſt imago magnitudi
nis immēſitatis bonitatis eter
nitatis ⁊c. Maioritas eſt in tri
bus modis. ¶ Eſt enī maioritas: que eſt
de ſubalibus. ſicut ſuba hoīs: que maior
eſt in bonitate ⁊ virtute ꝙ ſuba aſini: ⁊ ad
huc cū ipſa ſit de pluribꝰ rebꝰ. qm̄ i aſino
rōnalitas non eſt: ſed in hoīe. ¶ Eſt alia
maioritas: ꝗ eſt inter ſubaꝫ ⁊ accidens. ſi
cut bonitas ſubſtātialis: que maior eſt ꝙ
bonitas accidentalis. ¶ Eſt alia maiori-
tas: que eſt inter accidēs et accidēs. ſicut
videre qḋ maius eſt in bonitate ꝙ calefa
cere: ⁊ intelligere ꝙ videre. ¶ Per has
maioritates i arbore poſſunt eſſe plures
maioritates: et quedā maiores aliis. quē
admodū ignis: qui eſt maior in pipere in
calefacere ꝙ aqua: ⁊ clauus ꝙ martellus
in fine: ⁊ aurum ꝙ ferrum ad emenduꝫ et
vendendum: ⁊ ſic de aliis rebus.

¶ De equalitate.

Equalitas eſt ſubiectum in quo
finis cōcordantie bonitatis ma
gnitudinis ⁊c. quieſcit. Hec eq̄
litas in arbore elementali eſt radix tri
bus modis. ¶ Videlicet equalitas: que
eſt inter ſubſtantiaꝫ et ſubſtantiam: ſicut
Raymundi ⁊ martini: que equales ſunt
in ſpecie hoīs. ¶ Et equalitas: que eſt
inter ſubam ⁊ accñs. ſicut ꝙtitas: que eſt
ita magna in extēſitate. ſicut ſuba corpo-
ralis ſub illa exiſtēs. ¶ Eſt ⁊ alia equali-
tas inter accñs ⁊ accñs. ſicut decoctio de
duabus plātis facta vna exñte in quarto
gradu caloris: ⁊ alia in quarto gradu fri
giditatis: que equales ſunt in calefacere
⁊ frigefacere patiētē. ¶ Eſt vna alia equa
litas ꝓportionalis: que eſt ſicut membra
in ſubſtātia hoīs: que ſm ꝓportionē con
ueniūt: ꝙuis vnū mēbrū ſit alio maius.
Scdm hos modos equalitatis eſt equa-
litas radix arboris elemētalis. in qua di-
ſpoſite ſunt ⁊ habituate plures natura-
les ⁊ particulares equalitates de vniuer-
ſali equalitate (quam prediximus) deri-
uate.

¶ De minoritate.

Minoritas eſt ens circa nihilū.
Hec minoritas intelligi poteſt
ſm qḋ intelligit de maiorita-
te. cū maioritas ⁊ minoritas ſe habeant
relatiue. ¶ Minoritas eſt prope nō eſſe
ſm comparationē maioritatis: que plus
habet de eſſe ꝙ minoritas. ¶ Adhuc qñ
res de nō eſſe in eſſe deueniunt: ante ſunt
in minoritate ꝙ in maioritate. Et quan-
do corrūſit de eſſe in nō eſſe prius ſunt in
maioritate ꝙ in minoritate. Unde cum
hoc ita ſit: minoritas ergo eſt gn̄ale prin-
cipiū ⁊ radix in arbore: per quā ſunt plu
res minoritates: vt in illa ſit diſpoſitio ⁊
potentia: per quam quedā ſuaꝝ partium
ſunt minores ꝙ alie. ¶ Dictum eſt de ra
dicibus arboris el'alis. ⁊ data eſt doctri-
na ſeu cognitio: quō arbor elemētalis eſt
aſſituata ſm ſuam naturam radicū: quā
diximus. Propter hoc haberi pōt cogni
tio de rebus primariis naturalibus in ar
bore ſuſtentatis ſeminatis et diſpoſitis
quomodo ducantur ad habitus ⁊ actus
per agentia naturalia deſcendentia ⁊ di-
riuata de primis: quēadmodū ſecundus
homo qui deſcendit de primo: ⁊ ſecunda
gallina de prima: quos primo deus crea-
uit: vt per operationem naturalem dedu
cerent in actum indiuiduata ſpecierū in
arbore exiſtentiū: ſm ꝙ ſupradiximus.

¶ De trunco arboris elemētalis.

Truncus iſte eſt hyle: qui dicit ſi-
ue vocat vniuerſale chaos. Et
eſt corpus primum exiſtens prin
cipium omniū generabilium ⁊ corrupti-
biliū elemētatorū. ⁊ eſt corp⁹ de p^a forma
⁊ de pma mā cōpoſitū. ¶ Forma pma eſt
aggregata de formis primarijs: qs ſupra
diximus. quēadmodū de bōificatiuitate/
magnificati^e/durificati^e/poſſificati^e ⁊c. q
componūt vnā formā vniuerſalē ſub qua
exiſtūt. ſicut ptes cōſiſtētes ſubtus ſubam
ex ipſis aggregatam ſiue cōpoſitaʒ. ⁊ hec
eſt forma trunci generalis. ¶ Prima ma
teria eſt aggregata de multis materijs. vʒ
de bōificabilitate/ magnifica^e/ durifica^e/
poſſifica^e/⁊ ceteris. qm oēs inſimul ſunt
diſpoſite: ꝙ ex ipſis ſit vna vlis mā ſicut
plures partes ſimul diſpoſite ſunt ad vnū
totū. Et hec ē materia pma trūci gnalis:
⁊ p bonificare magnifi^e /durifi^e/poſſifi^e/⁊
ceteros act⁹: forma vniuerſalis ⁊ materia
vlis cōiungūtur. ⁊ inſimul vnū corp⁹ (qđ
vocatur chaos) conſtituunt. in quo omnia
particularia corpora ſeminata ſunt ⁊ di-
ſpoſita eſſendi indiuiduata ad eſſendum
de eſſe corporis vlis. ſicut piper alleum et
pomuʒ que ſunt de quattuor elementis ⁊
clauus de ferro. ¶ Quod truncus iſte ſit
corpus: quelibet ſuarum radicum ſm ſuā
diſpoſitioneʒ ſignificat. Et probatur hoc
modo conſiderando bonitatem eſſe vnuʒ
punctum ⁊ magnitudinem alium. ⁊ ſic de
ceteris radicibus. Unde aggregata boni
tate magnitudini: ⁊ magnitudine dura-
tioni: ⁊ duratiōe poteſtati: ſequitur linea:
q eſt longitudo. Et aggregata duratione
bonitati: ⁊ poteſtate magnitudini: ſequi-
tur ſuperficies: que ē latitudo. Et quia qli
bet punctus eſt rotūdus: quia eſt plenus
ſuis concretis eſſentialibus: ſicut bōitas
que plena eſt ſuo bonificatiuo bonificabi
li ⁊ bonificare: ſequitur profundum. Cuʒ
ita ſit ꝙ oēs puncti ſunt adinuicē mixti:
vt in mixtione ſit eoruʒ quātitas ꝯtinua.
ſicut bōitas: que non poteſt eſſe magna ſi
ne magnitudine: nec durans ſine duratio
ne: nec potens ſine poteſtate: nec magni-
tudo /duratio/poteſtas ⁊c. poſſunt eſſe bo
ne ſine bōitate. Sunt ergo puncti mixti
adinuicem in continua participatione.

¶ Probauimus ergo longum amplum
⁊ profundum: vnde reſultat corpus de ne
ceſſitate. Et hoc corpus eſt rotundum et
ſpericum: quoniam eſt de partibus rotū-
dis (ſm quod prediximus) et ſuus locus ē
in concauitate ſpere lune: qui eſt ex ipſo
plenus. vt natura vacuum non ſuſtineat:
qz ſi ſuſtineret res naturales eēnt impoſ-
ſibiles. Truncus iſte ⁊ chaos eſt inuiſibi-
lis ratione confuſionis: in qua eſt/⁊ quo-
niā ſue partes cōtinue ſunt et qlibet ē in
alia: et quoniam viſibilitas nō eſt niſi de
partibus diſcretis. ſicut aer: qui partici-
pat cū oculis p cōtactū. ⁊ iō oculi non pñt
videre illū. Et etiā qz in trunco ptes eius
ſunt informes: ſicut quātitas qualitas ⁊
cetera accñtia ſuſtentata ſupra cōfuſionē.
quia opʒ ipſas eſſe confuſas. ¶ Et in con
fuſiōe ſubāli ⁊ accñtali ſeminate ſunt par
tes diſpoſite ad eſſendū formate in īdiui-
duatis exñtib⁹ actualiter ſub ſuis ſpēb⁹.
ſicut homo: q habet corpus indiuiduatū:
⁊ leo ſimiliter. ⁊ in quolibet illoruʒ eſt q̄nti
tas diſcreta ⁊ qualitas determinata ⁊c.
Et ideo corpora indiuiduata eĺata poros
habent: qui ſunt foramina: vbi ſunt pili
in animalibus ⁊ folia in plātis: ⁊ per ip-
ſos intrat ⁊ exit chaos: quēadmodū clari
tas que tranſit per vitrum ⁊ aqua per fo-
ramina. ⁊ ex hoc chaos viuunt ⁊ durant
eĺata. ¶ Trūcus generalis eſt de ſuis ra
dicib⁹: q ſunt cauſe primarie. Unde quē-
admodū ipſe eſt ex ipſis: ita hʒ aptitudi-
nē ⁊ naturam: ꝙ ex illo ſint cauſe ſecunda
rie. ſicut ignis ⁊ cetera eĺa: q ſunt ex illo:
⁊ ſicut planta/homo/auis/piſcis. Unde ſi
cut ipſe eſt de bonitate magnitudine ⁊ ce
teris eius partib⁹: ita opʒ ꝙ cauſe ſecūda
rie q ſunt ex illo ſint ex illo ſub rōne bōita
tis magnitudinis ⁊c. ſicut planta: que bo
na eſt ⁊ magna eſt de bonitate ⁊ magnitu
dine trunci. ⁊ ideo vna bōitas eſt ex alia.
⁊ vna magnitudo ex alia. ⁊ ſic de ceteris
partibus naturalibus. ¶ Trūcus iſte ge-
neralis cōſiſtit in tertio numero. ſicut pa
nis: qui ē de aqua ⁊ farina: in quib⁹ trāſit
in tertio numero in hoc: quod nō ē aqua
nec farina: q̄uis ſit de aqua ⁊ de farina.
Et hoc idem eſt de planta: que non eſt ele
menta: q̄uis ſit ex ipſis. Unde ſicut trun-

cius in numerum tertium tranſit intãtũ: ꝙ non eſt bonitas nec magnitudo nec cetere partes primarie: ex quibus ꝯſtitutus eſt: ita trunci ſiue ſtipites ſpecifici in trunco generali exñtes in potentia tranſeunt in aliam ſpeciem ⁊ in alium numerum qñ agẽs naturale trũcũ tangit gñalem ꝑ viã gñationis. queadmodũ potẽtia vegetatiua: que panẽ vegetat in carnem trãſmutando materiam panis ſub ſpecie altera. ¶ Trũcus iſte eſt ſubſtãtia rõne ſuarꝫ ꝑtiũ ſubſtantialiũ: ex quibus eſt aggregatus ſiue cõpoſitꝰ. videlicet de bõitate ſubſtãtiali ⁊ de magnitudine ⁊ aliis. ⁊ eſt ſub iacens accñtibus ſuarꝫ partiũ. Unde quẽadmodũ eſt facta ſiue cõſtituta ſubſtantia ex partibus ſubſtãtialibus: ita in ipſo eſt conſtitutũ accidẽs ex pluribus accidentibus. videlicet de q̃ntitate bonitatis ⁊ magnitudinis ⁊ ceterorum. ex quibus facta eſt vna *quantitas generalis et compoſita* de ſimplicibus quantitatibus ⁊ in numero tertio tranſacta: ex qua tranſeunt in alio numero ſpecifice quãtitates exiſtẽtes ſub ſpeciebus. ſicut q̃titas equi pomi *vel bouis: ⁊ hic tranſitus fit per agentia naturalia per viam generatiõis.* Eſt ergo truncus vniuerſalis de partibus ſubſtãtialibus ⁊ accidẽtalibꝰ aggregatus.

¶ De branchis arboris elementalis.

Brãche arboris elemẽtalis ſunt quattuor el'a ſimplicia. Et ſunt q̃ttuor vt in illis ſint differentia cõcordãtia ⁊ ꝯrietas. Quã ſi tres eẽnt aut minus: nõ reciperẽtur in illis. Et ſi q̃nq꜄ eſſent: vnũ eſſet ſuperfluũ. qm̃ ſufficit differentie: ꝙ ſit in concordantia et contrarietate. ſicut differentia: que eſt inter ignem ⁊ aerem. ⁊ eſt in concordantia caloris in hoc: ꝙ ignis ⁊ aer ſunt de complexione calida. Et ſufficit: ꝙ ſit in cõtrarietate aque ⁊ ignis: inquantum ignis eſt calidus et aqua frigida. Idem eſt *de terra*: quã oꝫ ſtare in cõcordantia ſiccitatis: que eſt inter ignem ⁊ terram. ⁊ ꝙ ſit in contrarietate terre ⁊ aeris ꝑ ſiccum ⁊ humidũ: que ſunt contraria. Sed hoc eſſe non poſſet: ſi el'a non eſſent quattuor. Idẽ ẽ de cõcordãtia ignis ⁊ aeris: quos cõcordare oꝫ in calore. Et ſilr aeris ⁊ aque: quos cõcordare oꝫ in hũiditate. Et aque ⁊ terre quas concordare oꝫ in frigiditate. Et hoc idẽ eſt ſuo modo de cõtrarietate: quã oꝫ eſſe ſubiectã complexioni calide ⁊ frigide. ⁊ ſimiliter cõplexioni hũide ⁊ ſicce. Sicut in pipere: in quo ſunt oẽs iſte cõplexiones. ⁊ ei ſufficit: ꝙ ſit ſubiectum differentiarum ⁊ cõcordãtiarũ ⁊ cõtrarietatũ: q̃s prediximus. Et adhuc q2 el'a ſunt quattuor ⁊ nõ minꝰ neq꜄ plus: ſunt diſpoſita: ꝙ ſint figurata in el'atis in figura q̃drãgulari/ circulari/ ⁊ triãgulari. quequidẽ tres figure neceſſarie ſunt: ꝙ aſſituentur in elemẽtatis. ¶ Quadrãgularis figura eſt inquãtũ eſt ex quattuor elementis. ⁊ fit linea recta de igne ad aerem per concordãtiã caloris. ⁊ de aere ad aquã per concordãtiã hũiditatis. ⁊ de aqua ad terram per concordantiam frigiditatis. ⁊ de terra ad igneꝫ per concordantiã ſiccitatis. Et ex illis q̃ttuor lineis ⁊ *concordantiis reſultat in el'atis* q̃drangulus naturalis: per quem extenſa ſunt ⁊ ampla. ¶ Circularis figura eſt: inquantuꝫ quedã elemẽta intrant in aliis. ſicut ignis: qui intrat in aerẽ dãdo ei ſuũ calorem: qui ſuum proprium ſubiectum qḋ eſt ignis nõ dimittit. Et idem eſt de aere: qui intrat in aquã dãdo ei ſuã hũiditatẽ. Et aqua: que intrat in terrã ei dãdo ſuam frigiditateꝫ. Conſimilimodo eſt de terra: que intrat in ignẽ ei dãdo ſuã ſiccitatem. Et ideo in el'atis conſiſtit rotunditas. ſicut in pomo et in capite hominis. ¶ Triangularis figura cauſatur ex linea que exit de igne ad aereꝫ: ⁊ de igne ad terram: et de terra ad aerem. Et hic triangulus ex duabus lineis concordantibus et vna cõtraria eſt cõpoſitus. Et idem eſt de triãgulo qui eſt de aere igne ⁊ aqua. ⁊ de triangulo qui eſt de aqua aere ⁊ terra. et de triangulo: qui eſt de terra aqua ⁊ igne. ⁊ ſic ſunt q̃ttuor trianguli: qui cõplẽt quadrangulũ: ⁊ quadrangulus cõplet circulũ. Et ideo eſt neceſſarium ꝙ ſint q̃ttuor el'a ⁊ non plura nec pauciora: vt in el'atis ſit plenum ⁊ non vacuum: vt inter vnũ elementum ⁊ reliquum poſſit eſſe differẽtia. ⁊ idem de concordantia ⁊ contrarietate oꝫ ꝙ ſint certe ⁊ ꝓprie q̃litates ⁊ appropriate: qbꝰ q̃ttuor el'a diſtincta ſunt ꝯcordã

tia contraria ⁊ differentiata.ſicut caloꝛ:q̄
eſt pꝛopꝛia qualitas ignis:et humiditas
aeris:et frigiditas aque:et ſiccitas terre.
Et quoniam ignis ceteraq́ꝫ elementa de
vno ⁊ eodē trūco generali ſupꝛadicto cōſi
ſtunt:⁊ de vna ⁊ eadem bonitate ⁊ magni
tudine: eſt vna bꝛācha ignis ratione dif⸗
ferentie:que eſt earuꝫ pꝛincipium:et alia
bꝛancha aer rōne diſtinctiōis:que eſt in⸗
ter caloꝛē ⁊ humiditatem. Et eadem bo⸗
nitas vna eſt in igne per caloꝛem/⁊ alia ī
aere per humiditatē.Et idem eſt de aqua
⁊ terra.Et in hoc paſſu patet differentia:
que eſt inter vnum elementū ⁊ aliud per
pꝛopꝛias qualitates. ⁊ diffinitio que fieri
poteſt ex ipſis apparet. quemadmodum
ignis:qui eſt illa ſubſtātia: que ꝓpꝛie eſt
calida/⁊ aer:qui eſt illa ſubſtantia:que ꝑ
ſe eſt humida.⁊ ſic de aqua et terra:q̄ dif⸗
finiri poſſunt ꝑ ſuas ꝓpꝛias qualitates.
Et eſt ſignificatū:quomodo de vno ſunt
plura.ſicut ex vna generali bonitate ſunt
plures ſpeciales bonitates/⁊ de vno trun
co multe bꝛāche.Et ex hac ſignificatione
ſignificant multitudines ſpecierū in bꝛā
chis ſeminatarū ſiue diffuſaꝝ ⁊ per quali
tates ꝓpꝛias diſtinctarū.¶Unūquodq́ꝫ
elementoꝝ habet ſuum locum ꝓpꝛiū ſm̄
q̄ ſibi melius eſt diſpoſitū. quēadmodū
ignis:cuius locus eſt ſua ſpera contigua
cum ſpera lune.⁊ locus aeris eſt ſpera cō
tigua cū ſpera ignis.⁊ locus aq̄ eſt ſpera
cōtigua cū ſpera aeris.⁊ locꝰ terre eſt ſpa
cōtigua cū ſpera aq̄ in ſuꝑficie:in qua ſu⸗
mus.Et rōne hoꝛuꝫ locoꝝ differentium ꝑ
altū ⁊ infimum/ continentem ⁊ contentū
ſunt elementa differentia/⁊ diuerſas ha⸗
bent operationes. ¶Jllud per qđ ſpera
ignis eſt:ſuꝑioꝛ aliis ſperis eſt:qm̄ ignis
hꝫ plus de virtute in ſe:inquātum habet
in ſe plus de foꝛma et minus de materia
q̄ cetera elementa. Et quia eſt plus leuis
et plus habet de motu pertinet ei:q̄ ſit
in altioꝛi ſpera: vt motus melius et ci⸗
tius ſe complere poſſit. Et hoc idem ſe⸗
quitur de ſpera aeris: quam opoꝛtet eſ⸗
ſe ſpera aque altioꝛem: quia tantum de
materia non continet ſicut aqua.et quia
leuis eſt et aqua ponderoſa.Et ratio qua⸗
re ſperam aque opoꝛtet eſſe ſupꝛa ſperam
terre eſt: quia minus habet de materia
q̄ terra. nec eſt ita grauis ſicut terra.
⁊ etiam quia elementata ſicut ſunt plan
te ⁊ beſtie in aqua ſuſtentari nō poſſent:
nec aqua in ſe ſine terra ſuſtētari poſſet.
¶Per has quattuoꝛ bꝛāchas quas pꝛe
diximus: oēs bꝛāche naturaliū arboꝝ cō
ſiſtunt. ſicut bꝛanche pomerij. ⁊ tibie leo
nis. et tibie et bꝛachia hoīs. tibie et ale
gruis. ⁊ ſpine tergi piſcis.Et ꝑ quattuoꝛ
elemēta ſimplicia ſignificantur ꝓductio
nes ⁊ extenſitates elemētatoꝝ.ſicut bꝛan
che pomerij:que in lōgitudine ſunt extē⸗
ſe. ⁊ ſicut tibie ⁊ bꝛachia hoīs.Et etiam
influentia ⁊ augmentatio ſunt ſignifica⸗
te per ipſam: ⁊ cetere conditiones perti⸗
nentes ad ipſam. ſicut mutatio numeri.
quoniam ſicut ignis in tertium numerū
tranſit inquantū eſt vna bꝛācha ſimplex
trūci generalis. ⁊ hoc per ꝓpꝛietatē ſpe⸗
cialem: ſic bꝛanche elemētate trāſeūt de
potentia in actum in numerum tertium
per agentia naturalia.

¶De ramis arboꝛis elemētalis.

Rami arboꝛis ſunt quattuoꝛ:
videlicet quattuoꝛ maſſe: q̄
ſunt mēbꝛa gn̄alia: que ſenſi
bilia ſunt.⁊ de eis ſimplici⸗
bus compoſita. Sicut ignis
quem videmus in flāma ⁊ carbone:⁊ qui
eſt in lapide ⁊ ferro. ¶Secūda maſſa eſt
aer:in quo reſpiramus ⁊ in quo ſtamus.
⁊ quem in odoꝛe ⁊ vento(qui eſt aer mo⸗
tus)ſentimus. ¶Tertia maſſa eſt aqua
maris fluminū ⁊ fontium pluuie ⁊ roꝛis:
quam cum frigiditate coloꝛe ſapoꝛe viſu
et odoꝛe ſentimus. ¶Quarta maſſa eſt
terra: in qua ſtamus ⁊ que eſt in lapidi⸗
bus et metallis: que ſunt terre conge⸗
late et deſiccate. Unaqueq́ꝫ harum maſ⸗
ſarum ex quattuoꝛ elementis ſimplici⸗
bus eſt compoſita. et ex ipſis diriuantur
ſubſtantie indiuiduate ſub ſpeciebus exi
ſtētes. ſicut coꝛpus hominis arboꝛis ⁊c̄.
¶Has quattuoꝛ maſſas vocamus quat
tuoꝛ ramos arboꝛis elementalis genera
lis. Et ipſas ramos vocamus: quia ha⸗
bent conditiones: que ramis conueniūt:
que ſm̄ radicum ſupꝛadictarum diſpo⸗
ſitiones exiſtūt: quemadmodum boniſ⸗

catiuum bonificabile ⁊ bonificare in bo-
nitate ſunt rami quolibet aliud reſpicien
te: vt ſit bonificatũ ⁊ vnoquoq; in alio exi
ſtẽte. Ergo modo conſimili q̃ttuor maſſe
ſunt rami ĩ hoc: ꝙ inter ſe vnũquodq; ele
mẽtum ſuꝑ aliud habet actionẽ vt ſit ele-
mẽtatum qđ eſt bonũ ⁊ de cauſis ſiue re-
bus ſimplicibus ꝓductũ. Sicut eſt ignis
qui eſt ignificatiuꝰ: inquãtũ eſt ſimplex. ⁊
cetera elemẽta ſunt ignificabilia in maſ-
ſis ⁊ ĩ elemẽtatis: q̃ ſunt ex ſpeciebus. Et
hoc ꝯuertitur ſicut aer: q̃ eſt aerificatiuꝰ.
⁊ cetera elemẽta ſunt aerificabilia in ele-
mẽtatis. vnde ſicut ex ramis plante diri-
uantur folia flores ⁊ fructus: ſic ex q̃ttuor
maſſis omnia indiuiduata elemẽtata di
riuant̃. In his quattuor ramis ⁊ maſſis
mortificata ſunt elemẽta ⁊ remiſſa quoli
bet aliud mortificãte. ſicut ignis qui aerẽ
cum calore mortificat: vt aqua que ſibi eſt
contraria: ſuã non influat humiditatẽ. ⁊
etiam ipſum mortificat cũ ſiccitate: quaꝫ
ex terra recipit: que ſibi alij cõtrariatur. ⁊
hoc intantũ: ꝙ aer ab igne ſe defendere
nõ põt. Et ecõuerſo aer ignẽ mortificat:
inquãtũ ſe iuuat cũ aqua ꝯtra calorem. ⁊
cum hũiditate ꝯtra ſiccitatem. Et ſic ſuo
modo de aq̃ ⁊ de terra. Unde ſicut in po-
merio ẽ materia magis digeſta ĩ ramis:
q̃ in branchis: ⁊ in branchis q̃ in trũco:
ſic in q̃ttuor maſſis eſt materia magis di
geſta ⁊ plꝰ diſpoſita q̃ ĩ ſimplicibus ele-
mentis. Et ideo ad ramos ſiue ramis q̃t-
tuor maſſas cõparamus ſine quibus nul-
lum elementatũ indiuiduatũ ex ip̃is ſim
plicibus elementis ſequi poſſet. qꝛ ſimpli
citatem elementoꝝ ſimpliciũ elementatũ
non poſſet ſuſtinere. In his ramis gñali
bus habituati ſunt et diſpoſiti oẽs rami
arboꝝ nãliũ ſpãlium. ⁊ in illis tranſitvnꝰ
numerus in aliuꝫ. ſicut vna materia: que
de vna ſpecie tranſit in alterã per genera
tionem ⁊ corruptiõem. Elementa tñ ſim-
plicia remanent ſemꝑ in ſuo eſſe inquãtũ
ſimplicia. qm̃ ſi in ſuis ramis ſuũ eſſe per
derent nec ad gñationẽ nec ad cõpoſitio
nẽ el'atoꝝ inclinationẽ haberent. cum ita
ſit: ꝙ omne ens nãle euitat non eſſe: ⁊ ſuũ
eſſe completum affectat. et etiã qꝛ nec bo-
nitas magnitudo ⁊ cetere radices arbo-
ris elementalis gñalis cũ elemẽtatis par
ticipare poſſent: ſi ſimplicia entia in com
poſitis ꝑderent: ⁊ ſicut ſimplicia el'a ſuũ
ꝓpriũ numerũ ꝑderẽt in cõpoſitis. ſic ra-
dices in arbore gñali ꝑderẽtur: qđ eſt im
poſſibile. Sunt ergo eſſentialiter ⁊ acci-
dẽtaliter elemẽta ſimplicia in cõpoſitis.
ſicut in denario remanent argentũ ⁊ cu-
prum. ⁊ in cipho vini limphati: vinum ⁊
aqua. ⁊ in hoĩe: aĩa ⁊ corpus. ⁊ in ſuba-
forma ⁊ materia. ⁊ ſic de alijs rebꝰ ſimi-
libus iſtis. Elementa ſimplicia de ſperis
ſuis ad alias ſperas aſcẽdũt ⁊ deſcẽdũt:
vt el'ata ſint: q̃ ſunt fines eoꝝ ⁊ cẽtra: qua
re ſunt. ſicut plures linee: q̃ ad vnũ pũctũ
ſe hñt. Et propter hoc opꝫ ꝙ vnũquodq;
el'm ſit in alio. qm̃ ſi ignis ſimplex ſtaret
in ſua ſpera ⁊ hic inferius nõ deſcẽderet:
ocioſus eſſet in hoc: ꝙ el'atũ ex ip̃o nõ ve
niret. ⁊ hoc nec finis neq; bonitas neq;
cetera prima principia ſm̃ curſum natu-
ralẽ pati poſſent. nec ignis qui eſt hic in-
ferius: eẽt de ſua eſſentia ⁊ haberet ꝑtes
cõpoſitas ⁊ nõ ſimplices. ⁊ ſic in ſua eſſen
tia ſe ſuſtinere non poſſet: ⁊ in illo boni-
tas duratio ꝑtãs ⁊c̃. deficerẽt ⁊ etiam in-
ſtinctus ⁊ appetitus naturales ad aſcen-
dendũ ſupra. qm̃ aſcẽdere non poſſet. nec
ille ſupra hic inferiꝰ deſcẽdere rõne ſpere
aque: q̃ eẽt in medio q̃ eſſet corpꝰ ſimplex
⁊ ſolidũ: qđ ſuũ ꝯtriũ trãſire ꝑ ſe nõ dimit
teret. Et adhuc ignis qui eſt ſupra: cũ ter
ra hic inferius participare nõ poſſet: nec
ſiccitatẽ ex illa recipere: ⁊ eẽt ſiccus ꝑ ſe ⁊
calidus. vnde inordinatio ſequeret̃. ⁊ ex
illis mixtio quã habẽt nõ eẽt. qꝛ q̃dã el'a
dãt alijs qualitates ſuas vt intrare poſ-
ſint in cõpoſitionẽ: vt etiã in illis q̃ntitas
cõtinua eſſe poſſit ꝑ trũcũ/ꝑ radices/⁊ ꝑ
brãchas arboris el'alis. Sũt ergo el'a ita
mixta q̃dã in alijs: ſicut ſunt radices ar-
boris. quaꝝ q̃libet eſt mixta in alia ⁊ oẽs
inſimul. ſicut bonitas ⁊ magnitudo q̃ ad
inuicẽ ſunt mixta: inquantũ q̃libet alteri
ſuã dat ſimilitudinẽ. ⁊ ſiĺtudines ſua ꝓ-
pria ſubiecta nõ dimittunt: ⁊ ſpere rema
nẽt aſſituate: vt dictũ ẽ. ⁊ q̃libet eſt cẽtrũ
ſui ꝓprij el'i. ſicut ſpera ignis: q̃ eſt centrũ
ignis. ſed ignis vt finẽ ſequat̃: q̃re eſt: hic
inferiꝰ deſcẽdit: vt el'ata cõplexiõis calide

poſſit gñare. ⁊ terra ad ignem aſcẽdit: vt
ſuã ſiccitatẽ ei dare poſſit ⁊ ꝙ poſſit acci-
pere in ſpa ignis īfluẽtiã ⁊ bñficiũ a luna
⁊ ceteris planetis. ⁊ qñ eſt ſupra appetitũ
hʒ deſcẽdẽdi hic īferiꝰ. queadmodũ mer-
cator: q̃ de domo ſua recedit: ⁊ ad terras
lõginquas ad lucrãdũ vadit. qñ eſt ī illis:
tũc deſideriũ hʒ: ꝙ in domũ ſuã eẽt reuer
ſus cũ multiplicatiõe ſuoꝝ denarioꝝ. Et ſic
ↄſeruatᷣ motus eoꝝ ꝑ quadrãgulũ circu-
lũ ⁊ triãgulũ ſupradictos. Que q̃dẽ ↄſer-
uatio eẽ nõ poſſet: ſi elemẽta ꝑ oẽs extremi
tates trũci elemẽtalis gñalis nõ trãſirẽt.

¶ De folijs arboris elemẽtalis.

PEr folia accidẽtia natura
lia ītelligūtᷣ. Qm̃ ſicut fo
lia advẽtũ ſevertũt: ex qua
cũqꝫ ꝑtevẽiat: ſic accidẽtia
ſe vertũt: ⁊ ſe hñt ad cõdi-
tiones ſubſtãtiaꝝ natura
liũ. Et ſicut folia ſũt ad ↄſeruãdũ flores ⁊
fructꝰ ↄtra magnũ calorẽ ⁊ magnã frigi-
ditatẽ ⁊ adhuc ↄtra magnũ vẽtũ: ſic acci-
dẽtia ſũt ad ↄſeruãdũ ſubſtãtias: ī q̃bꝰ ſu
ſtẽtanᷣ. ſicut calor q̃ calefacere cũ q̃titate
calefactibilis ↄſeruat. ⁊ ꝑ calefacere ignis
ↄſeruatᷣ ī fine: quare ẽ ī ſua bonitate ⁊ ma
gnitudīe duratiõe ⁊ ꝑtãte inſtinctu ⁊ nãli
appetitu. Et etiã ſic folia ſũt ad ornandũ
arbores: ſic accidẽtia ſe hñt ad ſbaꝫ: vt ex
illis ornata ⁊ pulchrificata ſit. quare oībꝰ
iſtis rõnibꝰ ⁊ plibꝰ alijs cõpamꝰ folia ad
accidẽtia ſbaꝝ: q̃ ſũt acñtia gñalia in ar
bore elemẽtali. q̃ gñalis ẽ: ad alias arbo-
res naturales ex illa diriuatas. ſic q̃titas
ignis ſimplicis: q̃ gñalis ẽ ad oẽs elemẽ-
tatas q̃titates: q̃ ſũt de ſua ſpẽ. Gñalia ac
cidẽtia ſũt hec. q̃titas / q̃litas / rl'o / actio /
paſſio / hitꝰ / ſitꝰ / tp̃s / ⁊ locꝰ. Sũt alia acci
dẽtia. ſic color / ſapor / calefacẽ / ⁊ calor ⁊c̃.
q̃ eẽ pñt in ſuis gñibꝰ añdictis. Vñ priꝰ de
q̃titate dicemꝰ ⁊ īueſtigabimꝰ. vñ ẽ eius
principiũ ⁊ origo ⁊ q̃mõ extẽſa ẽ ꝑ arborẽ
elemẽtalẽ. Et poſtmodũ loq̄mur de cete-
ris accidẽtibꝰ.

¶ De quãtitate.

BOnitas ẽ: vt ſit bonũ. ⁊ magni-
tudo eſt: vt ſit magnũ. ⁊ qm̃ iſte
rões ⁊ cẽe ꝑmarie ꝑ dr̃iam ſunt
differẽtes itm̃: ꝙ vna nõ ẽ alia: ſʒ ſũt eẽn-
tie diuerſe: iõ oʒ vt ſint ꝓter ꝙ hẽant q̃ti
tatẽ. qm̃ ſi q̃titatẽ nõ hẽrent: oporteret:
ꝙ infinite eẽnt: ⁊ ꝙ vnũ idẽ nũero eẽnt. ſi
cut ī deo bõitas magnitudo: q̃ ſũt rões ī-
finite: ⁊ ſũt vnũ idẽ nũero intm̃ ꝙ vna eſt
alia: ſʒ ī creaturꝭ h̃ eẽ nõ poſſet. Et qm̃ bo
nitas ⁊ magnitudo q̃ ſũt rões create: ſine
q̃titate eẽ nõ pñt. ẽ q̃titas: vt ipe ſint. ⁊ ꝓ
pterea q̃titas ẽ accñs. qm̃ creata nõ ẽ: vt
ipa ſit: ſʒ vt aliq̃ ſit. Et hec q̃titas ẽ ſuſtẽ-
tata ī illa creatura: q̃ creata ẽ: vt ipa ſit: et
ſic bõitas: q̃ ẽ creata: vt ipa ſit ⁊ magnitu
do ſilr̃. Et hec q̃titas erit de ꝑte ſbali cõ-
tinue ⁊ diſcrete: ↄtinue. ſic q̃titas bonita
tis: q̃ cõtinua ẽ in ſua eẽntia ⁊ in ↄcretis
ſuis: q̃ ſũt bõificatiuũ bõificabile ⁊ bõifica
re ⁊ ẽ ↄtinua: qm̃ vnũqdqꝫ illoꝝ eſt ī alio.
⁊ ſũt ex vna ⁊ eadẽ eẽntia: q̃ ẽ bonitas. Et
diſcreta q̃titas naſciᷣ: īquãtũ dr̃ia ẽ iter
vnã eẽntiã ⁊ aliã. ſic iter bõitatẽ ⁊ magni
tudinẽ. Qm̃ bõitas ſuã ſilitudinẽ dat ma
gnitudini: īquãtũ ipam bonã facit: ⁊ ma
gnitudo bonitati: inquãtũ ipaꝫ facit ma
gnã. Quãtitas diſcreta naſciᷣ ex ambo-
bus ꝑncipijs īquãtũ vnũ nõ ẽ aliud. Et ẽ
ſubiacẽs ↄtinue q̃titati īquãtũ ambo ꝑn
cipia miſcenᷣ: vñ ſeqᷣ ↄpoſitũ qđ ī nũerũ
tertiũ trãſit. ſicut vinũ ī cipho limphatũ.
Scđm hanc q̃titatẽ ↄtinuã ⁊ diſcretã: q̃
ſunt ī cauſis ꝑmarijs. videlicet ī radicibꝰ
arboris elalis: ſe extẽdiᷣ q̃titas ī trũco ī
brãchis ⁊ ī oībꝰ ſuis ꝑtibꝰ. ſub vna ſpẽ in
trũco ⁊ ſub alia ī ramis: ⁊ ſub alia ī bran-
chis ⁊ ſic de ceteris ꝑtibꝰ arboris. ſic ferrũ
qđ ẽ ſub vna figura ī clauo ⁊ ſub alia ī mar
tello ⁊ ſub alia in cultello. Quare q̃titas
ↄtinua ꝑm ſpẽʒ ſuã ẽ īdiuiſibilis ⁊ ſꝑ ẽ cõ
tinua. ſicut ferrũ: qđ īdiuiſibile ẽ ſʒ ſpẽm
ſuã. Qm̃ licet ſit ſb figura cultelli vl' claui
ſꝑ remanet ferrũ. Sʒ inquãtũ figure ſunt
diuerſe: diuiſibile ẽ in q̃titatibꝰ diſcretis
Similr̃ eſt de q̃titate in arbore elemẽ
tali: ⁊ in alijs arboribus naturalibus ab
ipſa diriuatis.

¶ De qualitate.

QUelibet radicũ qualis ẽ ꝑ qua-
litatẽ: ſicut bonitas ꝑ bonifica-
tionẽ: ⁊ magnitudo ꝑ magnifi-
catiõeʒ: ⁊ duratio ꝑ durificationẽ: ⁊ ſic de
ceteris. Et iõ qualitas eſt rõ: q̃ ꝓpriũ nu-
merũ reꝝ ↄſeruat. ſicut ignis: q̃ qualis eſt
ꝑ ſuã ꝓpriã qualitatẽ. vʒ ꝑ ſuũ ꝓpriũ calo

catiuum bonificabile ⁊ bonificare in bo-
nitate ſunt rami quolibet aliud reſpicien
te: vt ſit bonificatū ⁊ vnoquoqꝫ in alio exi
ſtēte. Ergo modo conſimili q̄ttuor maſſe
ſunt rami ī hoc: ꝙ inter ſe vnūquodqꝫ ele
mētum ſuꝑ aliud habet actionē vt ſit ele-
mētatum qđ eſt bonū ⁊ de cauſis ſiue re-
bus ſimplicibus ꝓductū. Sicut eſt ignis
qui eſt ignificatiuꝰ: inquātū eſt ſimplex. ⁊
cetera elemēta ſunt ignificabilia in maſ-
ſis ⁊ ī elemētatis: q̄ ſunt ex ſpeciebus. Et
hoc ꝯuertitur ſicut aer: q̄ eſt aerificatiuꝰ.
⁊ cetera elemēta ſunt aerificabilia in ele-
mētatis. vnde ſicut ex ramis plante diri-
uantur folia flores ⁊ fructus: ſic ex q̄ttuor
maſſis omnia indiuiduata elemētata di
riuant̄. In his quattuor ramis ⁊ maſſis
mortificata ſunt elemēta ⁊ remiſſa quoli
bet aliud mortificāte. ſicut ignis qui aerē
cum calore mortificat: vt aqua que ſibi eſt
contraria: ſuā non influat humiditatē. ⁊
etiam ipſum mortificat cū ſiccitate: quaꝫ
ex terra recipit: que ſibi aliȷ̄ cōtrariatur. ⁊
hoc intantū: ꝙ aer ab igne ſe defendere
nō pōt. Et ecōuerſo aer ignē mortificat:
inquātū ſe iuuat cū aqua ꝯtra calorem. ⁊
cum hūiditate ꝯtra ſiccitatem. Et ſic ſuo
modo de aq̄ ⁊ de terra. Unde ſicut in po-
merio ē materia magis digeſta ī ramis:
q̄ꝫ in branchis: ⁊ in branchis q̄ꝫ in trūco:
ſic in q̄ttuor maſſis eſt materia magis di
geſta ⁊ plꝰ diſpoſita q̄ꝫ ī ſimplicibus ele-
mentis. Et ideo ad ramos ſiue ramis q̄t-
tuor maſſas cōparamus ſine quibus nul-
lum elementatū indiuiduatū ex ipīs ſim
plicibus elementis ſequi poſſet. qꝛ ſimpli
citatem elementoꝝ ſimplicium elementatū
non poſſet ſuſtinere. In his ramis gn̄ali
bus habituati ſunt et diſpoſiti oēs rami
arboꝝ nālium ſpāliū. ⁊ in illis tranſituꝰ
numerus in aliuꝫ. ſicut vna materia: que
de vna ſpecie tranſit in alterā per genera
tionem ⁊ corruptiōem. Elementa tn̄ ſim-
plicia remanent ſemꝑ in ſuo eſſe inquātū
ſimplicia. qm̄ ſi in ſuis ramis ſuū eſſe per
derent nec ad gn̄ationē nec ad cōpoſitio
nē el'atoꝝ inclinationē haberent. cum ita
ſit: ꝙ omne ens nāle euitat non eſſe: ⁊ ſuū
eſſe completum affectat. et etiā qꝛ nec bo-
nitas magnitudo ⁊ cetere radices arbo-
ris elementalis gn̄alis cū elemētatis par
ticipare poſſent: ſi ſimplicia entia in com
poſitis ꝑderent: ⁊ ſicut ſimplicia el'a ſuū
ꝓpriū numerū ꝑderēt in cōpoſitis. ſic ra-
dices in arbore gn̄ali ꝑderētur: qđ eſt im
poſſibile. Sunt ergo eſſentialiter ⁊ acci-
dētaliter elemēta ſimplicia in cōpoſitis.
ſicut in denario remanent argentū ⁊ cu-
prum. ⁊ in cipho vini limphati: vinum ⁊
aqua. ⁊ in hoīe: aīa ⁊ corpus. ⁊ in ſuba-
forma ⁊ materia. ⁊ ſic de aliȷ̄s rebꝰ ſimi-
libus iſtis. Elementa ſimplicia de ſperis
ſuis ad alias ſperas aſcēdūt ⁊ deſcēdūt:
vt el'ata ſint: q̄ ſunt fines eoꝝ ⁊ cētra: qua
re ſunt. ſicut plures linee: q̄ ad vnū pūctū
ſe hn̄t. Et propter hoc opꝫ ꝙ vnūquodqꝫ
el'm ſit in alio. qm̄ ſi ignis ſimplex ſtaret
in ſua ſpera ⁊ hic inferius nō deſcēderet:
ocioſus eſſet in hoc: ꝙ el'atū ex ipō nō ve
niret. ⁊ hoc nec finis neqꝫ bonitas neqꝫ
cetera prima principia ſm̄ curſum natu-
ralē pati poſſent. nec ignis qui eſt hic in-
ferius: eēt de ſua eſſentia ⁊ haberet ꝑtes
cōpoſitas ⁊ nō ſimplices. ⁊ ſic in ſua eſſen
tia ſe ſuſtinere non poſſet: ⁊ in illo boni-
tas duratio ptās ⁊c̄. deficerēt ⁊ etiam in-
ſtinctus ⁊ appetitus naturales ad aſcen-
dendū ſupra. qm̄ aſcēdere non poſſet. nec
ille ſupra hic inferiꝰ deſcēdere rōne ſpere
aque: q̄ eēt in medio q̄ eſſet corpꝰ ſimplex
⁊ ſolidū: qđ ſuū ꝯriū trāſire ꝑ ſe nō dimit
teret. Et adhuc ignis qui eſt ſupra: cū ter
ra hic inferius participare nō poſſet: nec
ſiccitatē ex illa recipere: ⁊ eēt ſiccus ꝑ ſe ⁊
calidus. vnde inordinatio ſequeret̄. ⁊ ex
illis mixtio quā habēt nō eēt. qꝛ q̄dā el'a
dāt aliȷ̄s qualitates ſuas vt intrare poſ-
ſint in cōpoſitionē: vt etiā in illis q̄ꝫtitas
cōtinua eſſe poſſit ꝑ trūcū / ꝑ radices / ⁊ ꝑ
brāchas arboris el'alis. Sūt ergo el'a ita
mixta q̄dā in aliȷ̄s: ſicut ſunt radices ar-
boris. quaꝝ q̄libet eſt mixta in alia ⁊ oēs
inſimul. ſicut bonitas ⁊ magnitudo q̄ ad
inuicē ſunt mixta: inquantū q̄libet alteri
ſuā dat ſimilitudinē. ⁊ ſil'itudines ſua ꝓ-
pria ſubiecta nō dimittunt: ⁊ ſpere rema
nēt aſſituate: vt dictū ē. ⁊ q̄libet eſt cētrū
ſui ꝓpriȷ̄ el'i. ſicut ſpera ignis: q̄ eſt centrū
ignis. ſed ignis vt finē ſequat̄: q̄re eſt: hic
inferiꝰ deſcēdit: vt el'ata cōplexiōis calide

poſſit gñare. ⁊ terra ad ignem aſcẽdit: vt ſuã ſiccitatẽ ei dare poſſit ⁊ ꝙ poſſit accipere in ſpa ignis ĩfluẽtiã ⁊ bñficiũ a luna ⁊ ceteris planetis. ⁊ qñ eſt ſupra appetitũ hꝫ deſcẽdẽdi hic ĩferiꝰ. queãdmodũ mercator: q̃ de domo ſua recedit: ⁊ ad terras lõginquas ad lucrãdũ vadit. qñ eſt ĩ illis: tũc deſideriũ hꝫ: ꝙ in domũ ſuã eẽt reuerſus cũ mltiplicatiõe ſuoꝝ denarioꝝ. Et ſic ꝯſeruaꝛ motus eloꝝ ꝑ quadrãgulũ circulũ ⁊ triãgulũ ſupradictos. Que q̃dẽ ꝯſeruatio eẽ nõ poſſet: ſi elẽita ꝑ oẽs extremitates trũci elemẽtalis gñalis nõ trãſirẽt.

¶ De folijs arboris elemẽtalis.

DEr folia accidẽtia naturalia ĩtelligĩtꝰ. Qñ ſicut folia advẽtũ ſevertũt: ex quacũq; ꝑtevẽiat: ſic accidẽtia ſe vertũt: ⁊ ſe hñt ad cõditiones ſubſtãtiaꝝ naturaliũ. Et ſicut folia ſũt ad ꝯſeruãdũ flores ⁊ fructꝰ ꝯtra magnũ calorẽ ⁊ magnã frigiditatẽ ⁊ adhuc ꝯtra magnũ vẽtũ: ſic accidẽtia ſũt ad ꝯſeruãdũ ſubſtãtias: ĩ qbꝰ ſuſtẽtanꝛ. ſicut calor q̃ calefacere cũ q̃titate calefactibilis ꝯſeruat. ⁊ ꝑ calefacere ignis ꝯſeruaꝛ ĩ fine: quare ẽ ĩ ſua bonitate ⁊ magnitudĩe duratiõe ⁊ ꝑtãte inſtinctu ⁊ nãli appetitu. Et etiã ſic folia ſũt ad ornandũ arbores: ſic accidẽtia ſe hñt ad ſbaꝫ: vt ex illis ornata ⁊ pulchrificata ſit. quare oĩbꝰ iſtis rõibꝰ ⁊ plibꝰ alijs cõparãꝰ folia ad accidẽtia ſbaꝝ: q̃ ſũt acñtia gñalia in arbore elemẽtali. q̃ gñalis ẽ: ad alias arbores naturales ex illa diriuatas. ſic q̃titas ignis ſimplicis: q̃ gñalis ẽ ad oẽs elemẽtatas q̃titates: q̃ ſũt de ſua ſpẽ. Gñalia accidẽtia ſũt hec. q̃titas / q̃litas / rlõ / actio / paſſio / hĩtꝰ / ſitꝰ / tp̃s / ⁊ locꝰ. Sũt alia accidẽtia. ſic color / ſapor / calefacẽ / ⁊ calor ⁊c. q̃ eẽ pñt in ſuis gñibꝰ ãndictis. Vñ priꝰ de q̃titate dicemꝰ ⁊ ĩueſtigabimꝰ. vñ ẽ eius principiũ ⁊ origo ⁊ q̃mõ extẽſa ẽ ꝑ arborẽ elemẽtalẽ. Et poſtmodũ loq̃mur de ceteris accidẽtibꝰ.

¶ De quãtitate.

BOnitas ẽ: vt ſit bonũ. ⁊ magnitudo eſt: vt ſit magnũ. ⁊ qñ iſte rões ⁊ cãe p̃marie ꝑ dñam ſunt differẽtes itñ: ꝙ vna nõ ẽ alia: ſꝫ ſũt eẽntie diuerſe: idõ oꝫ vt ſint q̃te ⁊ ꝙ hẽant q̃titatẽ. qñ ſi q̃titatẽ nõ hẽrent: oporteret: ꝙ infinite eẽnt: ⁊ ꝙ vnũ idẽ nũero eẽnt. ſicut ĩ deo bõitas magnitudo: q̃ ſũt rões ĩfinite: ⁊ ſũt vnũ idẽ nũero intñ ꝙ vna eſt alia: ſꝫ ĩ creaturꝭ h̃ eẽ nõ poſſet. Et qñ bonitas ⁊ magnitudo q̃ ſũt rões create: ſine q̃titate eẽ nõ pñt. ẽ q̃titas: vt ipe ſint. ⁊ ꝑpterea q̃titas ẽ acñs. qñ creata nõ ẽ: vt ipa ſit: ſꝫ vt aliõ ſit. Et hec q̃titas ẽ ſuſtẽtata ĩ illa creatura: q̃ creata ẽ: vt ipa ſit: et ſic bõitas: q̃ ẽ creata: vt ipa ſit ⁊ magnitudo ſilr. Et hec q̃titas exit de pte ſbali cõtinue ⁊ diſcrete: ꝯtinue. ſic q̃titas bonitatis: q̃ cõtinua ẽ in ſua eẽntia ⁊ in ꝯcretis ſuis: q̃ ſũt bõificatiuũ bõificabile ⁊ bõificare ⁊ ẽ ꝯtinua: qñ vnũqdq; illoꝝ eſt ĩ alio. ⁊ ſũt ex vna ⁊ eadẽ eẽntia: q̃ ẽ bonitas. Et diſcreta q̃titas naſciꝛ: ĩquãtũ dñia ẽ ĩter vnã eẽntiã ⁊ aliã. ſic ĩter bõitatẽ ⁊ magnitudinẽ. Qñ bõitas ſuã ſiĩtudinẽ dat magnitudini: ĩquãtũ ipam bonã facit: ⁊ magnitudo bonitati: inquãtũ ipaꝫ facit magnã. Quãtitas diſcreta naſciꝛ ex ambobus ꝑncipijs ĩquãtũ vnũ nõ ẽ aliud. Et ẽ ſubiacẽs ꝯtinue q̃titati ĩquãtũ ambo ꝑncipia miſcenꝛ: vñ ſeqꝛ ꝯpoſitũ qd̃ ĩ nũerũ tertiũ trãſit. ſicut vinũ ĩ cipho limphatũ. Scdm hanc q̃titatẽ ꝯtinuã ⁊ diſcretã: q̃ ſunt ĩ cauſis p̃marijs. videlicet ĩ radicibꝰ arboris elẽalis: ſe extẽdiꝛ q̃titas ĩ trũco ĩ brãchis ⁊ ĩ oĩbꝰ ſuis ꝑtibꝰ. ſub vna ſpẽ in trũco ⁊ ſub alia ĩ ramis: ⁊ ſub alia ĩ branchis ⁊ ſic de ceteris ꝑtibꝰ arboris. ſic ferrũ qd̃ ẽ ſub vna figura ĩ clauo ⁊ ſub alia ĩ martello ⁊ ſub alia in cultello. Quare q̃titas ꝯtinua ſm ſpẽꝫ ſuã ẽ ĩdiuiſibilis ⁊ ſꝑ ẽ cõtinua. ſicut ferrũ: qd̃ ĩdiuiſibile ẽ ſꝫ ſpẽm ſuã. Qñ licet ſit ſb figura cultelli vl' claui ſꝑ remanet ferrũ. Sꝫ inquãtũ figure ſunt diuerſe: diuiſibile ẽ in q̃titatibꝰ diſcretis Similimõ eſt de q̃titate in arbore elemẽtali: ⁊ in alijs arboribus naturalibus ab ipſa diriuatis.

¶ De qualitate.

QUelibet radiciũ qualis ẽ ꝑ qualitatẽ: ſicut bonitas ꝑ bonificationẽ: ⁊ magnitudo ꝑ magnificatiõeꝫ: ⁊ duratio ꝑ durificationẽ: ⁊ ſic de ceteris. Et idõ qualitas eſt rõ: q̃ ꝓpriũ numerũ reꝝ ꝯſeruat. ſicut ignis: q̃ qualis eſt ꝑ ſuã ꝓpriã qualitatẽ. vꝫ ꝑ ſuũ ꝓpriũ calo

rē: q̄ nulli alij niſi ſibi ꝓpe ꝯpetit elemēto Et ꝓpter hoc ſimplex cū ſua ꝓpa remanet q̄litate. Et īquātū ꝑ ſiccitatē ē ſicc⁹: q̄ q̄dē ſiccitas ē ꝓpa q̄litas t're: ꝯpoſit⁹ ē cū alijs elm̄tis: cū qb⁹ ē ī nūero ꝯfuſus. Unvt ignis poſſit eē ſimplex ⁊ ꝯpoīt⁹: ſibi ꝯpetūt due q̄litates. vna ꝓpa ⁊ alia approꝑata. ꝓpa ei cōpetit ꝑ ſuū ꝓpū calorē. approꝑata ꝑ ſiccitatē: quā a terra recipit. ¶ Et qm̄ q̄litas ſe extēdit ī ꝓpriū ⁊ approꝑatū ſigtur ens eē q̄le duob⁹ modis. Un⁹ mod⁹ ē. qm̄ ip̄m ens ſigtur ſimpl'r ⁊ ſꝫ ſuā ꝓpriā q̄litatē. ſic ſi q̄raꝛ q̄d ē illd qd ē ꝑ ſeipꝫ calidū. et rn̄d eſt: ꝙ ignis. qm̄ nullū ens ē ꝑ ſe calidū niſi ignis. Et adhuc ſi q̄raꝛ: q̄d ē illd qd ꝑ ſeipm ē bonū. rn̄d ē: ꝙ ē illd ens: qd ꝑ ſe hꝫ ꝓpriā bonitatē. Ali⁹ modus ē: qm̄ ens determiatū ē ꝑ q̄litatē approꝑatā. et h̄ ē determiatū ī alioꝛ ꝑ alid. ſic cū q̄riꝛ q̄d eſt illd qd ꝑ ignē ē calidū? ⁊ rn̄d ē ꝙ aer. Eſt tn̄ ali⁹ mod⁹ determiatōis ſꝫ ē ꝯfuſus: ī q̄ itrāt pl'es q̄litates. ſic t'ra ⁊ aq̄: q̄ pn̄t eē ꝑ ignē calefacere. ⁊ iſte veniūt ⁊ diriuāꝛ ī trūco ꝯfuſo ex ſuis radicib⁹ ſic bōitas: q̄ magnitudinē bōificat ⁊ ptāte ⁊c̄. ¶ Officiū q̄litatꝭ ē ī arbore el'ali: vt ibi ſint pl'es q̄litates in potētia. Et ſuū offm̄ adiuuāt radicesꝭ arboris. qm̄ bonū ē: qd vnū ens nō ſit alid. vt itervnū ens ⁊ aliud dr̄ia eſſe poſſit: ⁊ ēt cōcordātia finis ⁊ cetere radices. Et id ꝑt ignis ſimplex actual'r eſſe in el'atꝭ: ⁊ ē ſimplex ī ſeipo ꝑ ſuā ꝓpriā q̄litatē. ⁊ ē ꝯpoīt⁹ ī alijs el'is rōe approꝑataꝝ q̄litatū. Et ꝓpt hoc ī el'atis nūeri cāꝝ ſimpliciū ⁊ p̄maꝝ nō ꝑdūꝛ: vt poſſint eſſe ex ipis cāe ſcd̄arie ⁊ ꝯpoīte. q̄ ꝯpoīte eſſe nō poſſēt: ſi nūer⁹ reꝝ ſimpliciū ꝑderetꝛ. Et ī illis q̄litatib⁹ q̄ ſūt ī potētia ī arbore el'ali ⁊ ī ipa ſcīatē ſūt ſpēs ſbiacētes vt vnaq̄q3 ſpēs ſit ī potētia ī ſuo ꝓpo nūero. ⁊ ꝓpter hoc oꝫ ꝙ for'e q̄ ſūt ī potētia: ī actu deducāꝛ ꝑ ſuas ꝓpas q̄litates ⁊ ꝑ agētia naturalia. ſic for'a leonis ꝑ leonē ⁊ leoniſſā. ⁊ ſic de ꝯſi'lib⁹.

¶ De relatione.

Relatio duob⁹ modis ꝯſiſtit. vn⁹ modus ē dualis: ⁊ ali⁹ ternalis. Et iſti mōi de radicib⁹ arboris diriuāꝛ. ī qb⁹ ſūt p̄me r'lones. ſic ī bōitate ī q̄ ē bōificatiuū: ⁊ bōificabile q̄ relatiue ſe hn̄t: qm̄ ſi vnū ē oꝫ ꝙ alid ſit. Et hec r'lo ē dualis: īquātū ē de duob⁹ terminis. ¶ R'lo ternal' ē. ſic ī bōitate: in q̄ ſūt bōificatiuū bōificabil' ⁊ bōificare: q̄ꝝ q̄dlꝫ ſe hꝫ relatiue ad alid ꝑ agēs nāle: qd for'as q̄ ſūt ī potētia deducit ī actū. Et ꝓpter hoc r'lo dualis ſtat p̄mo ī potētia ī ſpēb⁹: ⁊ r'lo ternal' exit ī actū ī indiduis ſpēꝝ ī medio ſpēi et indiduati tūc: qm̄ fit op⁹ ḡnatiōis ⁊ ꝓductōis. ⁊ cū ē factū: r'lo remanet ī ididuato ⁊ ꝓducto ⁊ ī agēte nāli. q̄admodū ſi ē pr̄: oꝑꝫ ꝙ ſit fili⁹. ⁊ tūc remanet r'lo ſil'r ꝑ pa tiētē. vt ſi eſt fili⁹ oꝑꝫ ꝙ ſit pr̄. ⁊ ſic de alijs reb⁹ ſi'lib⁹ iſtis. Scd̄ꝫ r'lonē quā p̄diximꝰ ⁊ q̄ de cauſis p̄marijs diriuaꝛ: ſiūt oꝑatiōnes agētiū nāliū. ⁊ diſpō illaꝝ trāſit de radicib⁹ in trūcū: ⁊ de trūco ī brāchas et de brāchis ī ramos. ⁊ ē ita ſucceſſiue vſq3 ad fructū. ⁊ id eſt r'lo extēſa ꝑ totā arborē. et eſt diſpō in ſpēb⁹: vt indiduata diſpoſita ſint: vt in actū ducanꝛ: ſꝫ ꝙ r'lo eſt ſub inſtinctib⁹ ⁊ nālib⁹ appetitib⁹. ſic appetit⁹ p̄ncipij q̄ ſe hꝫ ad finē relatiue. q2 ſi p̄ncipiū eſt oꝑꝫ finē eē. ⁊ ſi finis ē: oꝑꝫ p̄ncipiū eē. Et ex his reſpectib⁹ duob⁹ exit mediū amboꝝ abſq3 q̄ r'lo eē nō poſſet. qm̄ ſi mediū nō eēt p̄ncipiū ⁊ finis eēnt vnū idem nūero ⁊ eēt deſtructa ī arbore ſucceſſio et ḡnatio in reb⁹ nālib⁹. Eſt ḡ r'lo in arbore el'ali actual'r ſuſtētata in p̄n° me° ⁊ fine. Et hoc ē r'lo p̄ma ꝑ totā arborē extēſa ex q̄ exeūt ⁊ diriuāꝛ ſcd̄arie r'lones ſuſtētate in ididuis ſpēꝝ el'atis p̄ncipiatꝭ ⁊ ſucceſſiue ḡnatis. vt leo ⁊ po^m^. Et ī leōe ꝓducto ⁊ ḡnato ꝯſiſtit ꝑticularꝭ r'lo ſemiata. ⁊ ē in pricipio medio ⁊ fine: vt leo alterū leonē ḡnare poſſit.

¶ De actiōe ⁊ paſſione.

Actio ⁊ paſſio ſūt acētia p̄maria: ⁊ exeūt de cāis p̄marijs. ſic actio: q̄ de bōitate exit: īquātū magni° ē bōificata ꝑ bōitatē. ⁊ pa° naſciꝛ in magni^e^ īquātū ē bōificabilis. ⁊ actio q̄ ē accn̄s ē ſi'litudo bōificatiuitatꝭ. q̄ ēētialis ē ⁊ ſbal' ꝑs bōitatꝭ. Et paſſio q̄ ē accn̄s ē ſi'litudo bōificabilitatꝭ. q̄ ē ꝑs ſbal'r eēntialis bōitatꝭ. Et ꝓpt h̄ exit actio acētalis de actiōe ſbali. ⁊ naſciꝛ paſſio acētal' ī paſſiōe ſbali. Et ſꝫ ꝙ actio ⁊ paſſio: q̄ ſūt acētia: diriuāꝛ de reb⁹ p̄marijs: ſūt ī trūco ⁊ brāchis ⁊ ī alijs ꝑtib⁹ arborꝭ ī potētia ⁊ ſūt ī actu deducte ꝑ agētia nālia. ita ꝙ

actio ſbalis producit actionē accñtalē de
paſſiōe ſbali i paſſiua q̈litate. Et ꝓpt hoc
ſubſtātie mouēt accidētia ad pfectiones
ſubſtantiarū. ¶ De habitu.

Habit⁹ pmi ſūt de reb⁹ pmariis.
ſicut hit⁹ bonitatꝭ: q̄ ē de ſilitudi
ne magnitudis inquātū magni
tudo hꝫ i hitu ad magnificādū bonitatē
ꝛ bonitas hꝫ i hitu ad bōificādū magni=
tudinē. Et iſti hitus p totā arborē extēſi
ſūt hit⁹ pmi nāles: i qb⁹ ſūt i potētia hit⁹
ſecūdarii: ex qb⁹ ſūt iduta ididuata elẽata
Et ꝓpter hꝫ ſpēs i arbore ſciatē ſunt hit⁹
pmi: ex qb⁹ idute ſūt radices arboris ꝛ oēs
ei⁹ ptes. ꝛ agētia nālia ex pmis hitib⁹ p
modū gñatiōis iduūt indiduata elẽata. ſi
cut leo: q̄ gñat aliū leonē: ex hoc qđ acci=
pit ex arbore elẽali: ꝯuertēdo in ſuā ſpēm
hoc: qđ accipit. ꝛ hoc qđ accipit hituatū
ſm ſuā ſpēm pōit i potētia: vt ex illo hitu
quē dat leoni quē gñat: alr leo idui poſſit
Et ita ſucceſſiue vno hitu exñte ſub alio ꝛ
vno ex alio leōis ſpēs ꝯſuat ita ſic pl'a pti
cularia: q̄ i corruptitate ꝯſuant: ꝛ q̄lꝫ ps in
alia ꝛ totū i ptib⁹ ſuis. Ex his hitib⁹ nāli
b⁹ exeūt hit⁹ artificiales: q̄ ſilitudines ſūt
nāliū. ſic hit⁹ x̄tutis acq̄ſite: q̄ eſt ſilitudo
hit⁹ x̄tutis nālis ſic ſilitudo x̄tutis nālis: q̄
extēſa ē in iuſticia prudētia fortitudie tē=
perātia ꝛ ceteris hitib⁹ x̄tuoſis: q̄ ex iſtis
deſcendūt. ſicut caſtitas patiētia humili=
tas ꝛc̄. ¶ Sūt ꝛ alii hit⁹ artificiales. ſic
hit⁹ grāmatice logice ꝛ pl'es alii: et hit⁹
clamidis ꝛ tunice ꝛc̄. ¶ De ſitu.

In cāis pmariis ſit⁹ ē gñalis pn=
cipiū ad ſit⁹ ſcdariaꝝ cāꝝ ſic i bo
nitate: i qua aſſituata ſūt bōifica
tiuū bōificabilis ꝛ bōificare: q̄ ſūt de ſua
eēntia ꝛ bōitas aſſituata ē i illis. Alr⁹ mo
dus ſit⁹ ē q̄ ꝯfuſus ē ſic bōitas: q̄ aſſituata
ē i magnitudie iquātū ē magna p magni
tudinē. ꝛ magnitudo: q̄ ē aſſituata i boni
tate: iquātū ē bōa p bōitatē. Iſti ſunt ſit⁹
ſcdarii: q̄ accñtales ſūt ꝛ ſilitudies pmoꝝ
ſituū. Et iō aſſituata ſūt ſimplicia i ſeipis
ꝛ i aliis: ſic bōitas: q̄ aſſituata ē i ſeipa ꝛ i
magni^e: ſꝫ q dictū ē. Et ꝓpt hoc ſit⁹ duo
b⁹ mōis ꝯſiſtit p totā arborē elẽalē. quare
ſeq̄t: q oēs ptes aſſituate ſūt i ſuo toto: ſic
oēs radices i trūco arboris: ꝛ totū i ptib⁹
ſuis. ſic trūc⁹ i ſuis radicib⁹. Et idē de vna
pte i alia. ſic bōitas q̄ aſſituata ē i magni
tudie: ꝛ magni^e in bōitate. Et ꝓpt hꝫ ſunt
aliq̄ ꝯtēta ꝛ aliq̄ ꝯtinētia. Alr alr⁹ ſit⁹ de
reb⁹ aſſituatis i diſcreta q̄ītitate. ſic oſſa in
carne ꝛ vinū i ampulla: ꝛ hō iacēs vel ſtās
in camera. ꝛ ſic de aliis ſꝫ rectitudinē vel
obliquitatē vel circularitatē entium indi
induatorū. ¶ De tempore.

Tempus ē ens indiſibile ſm ſe.
ſꝫ diſibile ē in alio rōne mot⁹ re
rū: q̄ ſūt mote in illo p motū de
potētia i actū: aut de vno loco i aliū: aut i
ex emēto p gñationē vel i diminutionē vel
decremēto p corruptōēꝫ: ſeu alteratiōe de
vno i aliđ. Añ q̄admodū ferrū ſp eſt vnū
iquātū ſua ſpēs lꝫ i pl'es figuras ſit diuiſū
videlicet i figura cultelli gladii ꝛ martelli
ſic tps ſp eſt vnū in ſeipō: lꝫ ipꝫ diuiſuꝫ ſit
in tps pteritū ꝛ futurū rōe ſuoꝝ ſubiecto=
rū ſbaliū ꝛ acñtaliū ſub motib⁹ exiſten=
tiū. idcirco ſunt momēta hore dies anni.
Figure tpis ꝛ ſilitudies ꝛ in motōib⁹ ſiue
motib⁹ rerū apparēt. Pricipiū pmū in q̄
tps eſt diuiſibile: i radicib⁹ arboris ꝯſiſtit
iquātū ſilitudo vni⁹ radicis mouet i aliā
in hꝫ q q̄lꝫ radix alteri ſuā dat ſilitudinē.
Et de hꝫ pmo motu ꝛ pn⁹ exeūt pn^a ꝛ mot⁹
ſcdarii de potētia i actū i entib⁹ elẽatis in
diuiduatis. q̄ i figuris tpis: vt dēꝫ ē: apparēt
Sꝫ ſua fōra ē ſimplex: nec videri pt nec ſē
tiri. cū ita ſit: q nulla fōra in diſibilis vi=
deri pt nec ſentiri. In hꝫ tpe radices arbo
ris ꝛ oēs ptes ei⁹ ꝯſiſtūt. ſic ꝯſiſtūt i loco
x̄itate ꝛ ptāte: ſine qb⁹ eē non valerēt. Et
opꝫ: q tps ſit i pncipio medio ꝛ fine: ſine
qb⁹ ſuſtētari nō poſſet in motu. Añō aūt
tps ē ſine fine ꝛ ſucceſſiōe: i arbore euter=
nali ꝓbare itendim⁹. ¶ De loco.

Locus duob⁹ modis ꝯſideraī.
pm⁹ modus ē ſm q loc⁹ ſm ſui
eēntiā i ſe ē. ſcđs ſꝫ q loc⁹ ē in
alio. ¶ Prim⁹ ē ſic loc⁹: q̄ eſt id rōe cui⁹
pl'a in ipō ꝛ in alio pñt collocari. q: ſicut
plura colorari pñt p colorē ꝛ calefieri p ca
lorē ꝛ bōificari p bōitatē: eodēmō colloca
ri pñt p locū. Et loc⁹ iſte vl'is ad collocata
primo in radicib⁹ arboris ꝯſiſtit. ꝛ ipe ſunt
in ipō: ſicut ipe q̄ eſt in bonitate: inquātū
bon⁹ ē. ꝛ ecōuerſo. quoniā abſq; loco bo=

nitas nō poſſet eē. ¶ Scđs modus eſt:ſi-
cut loc⁹ q̄ diuidit̄ in alio:ſiue ſe extēdit.ſi
cut in bonitate:in qua bonificatiuū boni
ficabile ꝛ bonificare ſunt collocata ꝛ boni
tas i illis: ꝛ bonificatiuū in bōificabile.ꝛ
ecōtra.ꝛ adhuc ſicut bonitas:q̄ collocata
eſt in magnitudie:inquātū ſua ſil'itudie ē
induta ꝛ ecōtrario. Et ex hoc ſcđo modo q̄ eſt
de loco eius exeūt ſimilitudines ī el'atis
indiuiduat':cui⁹ ſil'itudines ſūt ɔtinēs et
cōtētū:q̄ ſil'itudies ſūt viſibiles.ſicut vinū
in ampulla: i qua apparēt ɔtinēs ꝛ ɔtētū
et q̄ de potētia i actū deducta ſūt ex locis
cōfuſis ꝛ p̄mus: q̄ ſūt i arbore ſicut truncus
q̄ i ſuis ptib⁹ ē collocat⁹: ꝛ brāchei i trūco
ꝛ in brāchis rami. Idcirco collocate ſunt
actual'r ſpēs i arbore:i qb⁹ collocata ſunt
potētial'r elemētabilia indiuidua p mate
riā vl'em:ꝛ hitual'r p formā gn̄alē:ꝛ ſūt in
actū deducta i ſil'itudinib⁹ loci ſub q̄ntita-
tib⁹ diſcreti exn̄tia.ſicut lumē: qđ ē in ca-
mera collocatū:ꝛ camera in aere. ꝛ ſic de
aliis ſil'ib⁹ iſtis. Et he ſil'itudines loci ſūt
viſibiles.ſed eēntia loci inuiſibilis eſt nec
ſentiri pōt.qm̄ locus indiuiſibilis exiſtit.

¶ De florib⁹ arboris elementalis.

FLores arboris ɔparam⁹ ad na-
turalia iſtīa. Et hoc facim⁹:qm̄
ſicut flos ē fructui ꝓximior:q̄ fo
lia brāche vel rami aut radices:ſic inſtru-
mentum eſt ꝓximi⁹ opato.qđ q̄dē inſtru-
mētū vocam⁹ opari.qđ ē ex operāte ꝛ opa
bili.ſic i ſcriptura ſiue i ſcribere: i q̄ pēna
ꝓximior eſt littere q̄ man⁹ ꝛ man⁹ q̄ bra
chiū.ꝛ qm̄ de videre ſequit̄ viſū. ſūt oculi
iſtīa ad vidēdū:ꝛ videre ē opus adductū
in iſtīs:q̄ ſūt ocl'i.ꝛ fruct⁹ ē viſū. Hoc in
ſtrumētū naturale ꝛ gn̄ale ē cētrū : ad qđ
radices ſe hn̄t in opari. ꝛ idē eſt de trūco
brāchis ramis ꝛ foliis. Et ē gn̄ale ad alia
iſtīa ex ipo diriuata ꝛ pticulata ſub ſpēꝝ
indiuiduis exn̄tia.ſic flores i arbore vege
tali: ꝛ oculi ꝛ ligua i ſēſuali. ꝛ ſic de aliis
ſil'ib⁹ iſtis florib⁹. Et iſtīm gn̄ale ꝛ iuiſibi
le ſētiri nō pt.ꝛ ei⁹ ſil'itudies ꝛ ptes appa
rēt in iſtīs ididuat' ꝛ de potētia i actū de
ductis.i qb⁹ fit opatio:de q̄ fruct⁹ reſultat
in arbore vegetali. Et ē fruct⁹ de eēntia flo
rū:ſicut fruct⁹ ē de eēntia iſtīi i arbore ſen
ſuali. Et iſtīm arbori' vegetalis ſūt ocl'i: q̄
ſunt vegetati.ꝛ fruct⁹ q̄ ē ſēſatū:ē ex iſtīo.
qđ ē ſenſare.qđ ē flos ei ꝓximior extīs q̄
flos arbori' vegetalis. Dicim⁹ tn̄: q̄ ſēſitiuū
ꝛ ſēſibile ſūt iſtīa ad ſenſatū.vnū p modū
actiōis ꝛ aliđ p modū paſſiōis.ſic hō ꝛ fe-
mina.q̄ inſtīa ſūt ad filiū ꝓcreādū. ꝛ iſta
ſūt iſtīa i ramis.ſ3 gn̄are ē iſtīm i flore:qꝛ
gn̄ato ē ꝓximi⁹:vt dictū ē.qđ q̄dē gn̄atū ē
de eēntia ipi⁹ gn̄are ꝛ gn̄are ē ꝓductū de
eēntia ꝛ de ſpē pr̄is ꝛ mr̄is. Idcirco gn̄a-
tū ꝛ ſenſatū eſt indiuiduatū: ꝛ i aliū nūe
rum ꝛ alia eſſentia tranſit:ꝛ cum patre et
matre in vna ſpecie remanet.

¶ De fructu arboris elemētalis.

FRuct⁹ arboris el'alis ē el'atū.ſic
lapis aurū pomū piſcis auis be
ſtia ꝛ corpus hois. Hec oīa ſunt
el'ata ꝛ ididuata: ꝛ ipa fructū vocam⁹.qꝛ
bōitas magni° ptās ꝛ vt⁹ maiorē q̄tē et
finē hn̄t i illis q̄ i trūco brāchis ramis fo
liis ꝛ florib⁹ ꝛ hoc eſt:qꝛ i pomo (qđ ē fru-
ct⁹) ɔſeruat̄ ſpēs iquātū i pomo ipi⁹ aliđ
pomū ɔtinet̄.ꝛ idē eſt de aliis reb⁹ q̄s pre
dixim⁹. Eſt ēt el'atū fruct⁹ qm̄ i illo p̄me
itētiōes p̄riaꝝ cāꝝ ɔſiſtūt.qm̄ i hoc q̄ bo
nitas ſuā magnitudini dat ſil'itudinē et
ecōuerſo:i fructu magis bono aggregatū
eſt q̄ i ceteri' ptib⁹ arbori' bōitate ꝛ magni
tudie ponētib⁹ ſe p p̄mā ītētionē i fructu
ꝛ p ſcđaꝫ itētionē remanētib⁹ i florib⁹ fo-
liis ramis brā.trū.ꝛ radi. ꝛ idē faciūt du
ratio ptās iſtict⁹ ꝛ nāles appetit⁹. Et ꝓpt̄
hoc fruct⁹ ſūt i ſūmitatib⁹ arboris:ꝛ i il-
lis pl⁹ hētur de ſapore ꝛ vtilitate q̄ i aliis
ptib⁹ arbori'. Fruct⁹ arbori' el'alis gn̄alis
iuiſibilis ē:ꝛ nullomō ſētiri pt.ſ3 ei⁹ idiui
duata ꝛ pticulata ſētiri pn̄t ꝛ videri.ſic ē
pomū auꝝ martini ꝛ ei⁹ falco coru⁹ equ⁹
ꝛ piſcis. ¶ Dictū ē de arbore el'ali ꝛ de pti
b⁹ ei⁹:ꝛ qꝛ p̄mas cās ꝛ formas i illa ſemi-
natas ꝓponim⁹ iueſtigare: aliq̄s ipaꝝ eli
gim⁹.ſ.cētū: q̄s volum⁹ iueſtigare:vt de
ipis cognitiōem hēam⁹ ꝛ vt p illas alias
(q̄ pl'es ſūt) cogſcere valeam⁹ ꝛ ēt vt p illas
alias arbores meli⁹ cogſcere valeam⁹. Et
p̄rio de vnitate.poſtmodū de pl'alitate.et
ſic de aliis ſucceſſiue nr̄os ſermōes dirige
re ꝓponim⁹. ¶ De vnitate.j.

VNitas ē extēſa i arbore el'ali: ī
quātū ē vna ꝛ ď pl'ib⁹ vnitatib⁹

vnita. ſicut de vna bonitate gñali: ⁊ ex vna
gñali magnitudine. ⁊ ſic de alijs. Vñ rõe
ſue vnitatis ⁊ vnitatũ: ex qb⁹ ẽ vnita: plꝛes
vnitates rex in ipa ſũt ſeminate ⁊ diffuſe.
queadmodũ vnitas plante vnitas equi. ⁊
ſic de alijs. ℂ De pluralitate. ij.

Pluralitas rerũ i arbore el'ali ſe
minata ẽ ⁊ diffuſa. ⁊ hoc iõ ẽ: q2
de plib⁹ reb⁹ eſt. ⁊ etiã q2 ql3 illa
rũ ad ipã in venit cũ plalitate ſicut boni
tas: q̃ ad illã venit cũ bonificatiuo boniſi
cabili ⁊ bonificare: ⁊ magnitudo: q̃ venit
cũ magnificatio magnificabili magniſi
care. ⁊ ſic de ceteris. Vñ queadmodũ ex ar
bore el'ali vn⁹ lapis vnũ pomũ vna auis ⁊
cetere vnitates ſeq pñt ⁊ diriuari rõne ſue
vnitatis: ita ex ipa plꝛes lapides plꝛa poma
⁊ plꝛes aues ſeq pñt ⁊ diriuari roe ſue plꝛa
litatis. Et ꝑpt hoc ẽ in ipa plꝛalitas cã ad
plꝛes plꝛalitates ſicut vnitas: q cã eſt ad plꝛes
alias vnitates. ℂ De ſimplicitate. iij.

Simplicitas in arbore el'ali eſt ex
cauſis pͥmarijs. velut ex ſimplici
tate bonitatis magnitudis ⁊ ce
terax: ⁊ de ſimplicitate ignis ⁊ aeris ⁊ ce
terorũ elex. Et hoc idẽ de ſuis ſimplicib⁹
accñtib⁹. ſicut de ſimplici q̃titate bonitatis
⁊ magnitudis ignis ⁊ ſui caloris ⁊ cetero
rũ. in qb⁹ ꝑ totã arborẽ ſimplicitas ſuſtẽ
tat: i q̃tũ arbor eſt de ſimplicib⁹ cauſis
pͥmarijs ⁊ gñalib⁹. Vñ ſicut bonitas eſt
rõ bono: q agat bonũ: ⁊ magnitudo ma
gno q faciat magnũ: ſic ſimplicitas: q̃ eſt
ſpẽs gñalis ⁊ rõ plurib⁹ ſimplicitatib⁹ ab
ipa diriuatis ⁊ indiuiduatis ꝑ agẽtia na
turalia. ℂ De cõpoſitione. iiij.

Compoſitio i arbore el'ali ẽ apta
ſpẽs: ex q̃ plꝛes ꝯpões diriuari
pñt ⁊ ꝑduci. Et h̄ eſt: q2 arbor eſt
ex plꝛib⁹ cãis ꝯpoſita. Vñ ſicut mẽbrũ na
turale nãliter ſuas ſapit extremitates: v3
ſuũ pͥncipiũ ⁊ finẽ: ſic o3 q arbor el'al' ſuã
ſapiat ꝯpõnẽ. qđ eſſe nõ poſſet: ſi vlla ꝯpõ
nõ eẽt cã pͥma plꝛibus ꝯpõnibus indiuidua
tis elementatis. ℂ De forma. v.

Arbor el'alis ꝑ formã gñalẽ eſt
informata. vt i trũco ſuo dictũ
eſt. ⁊ iõ o3 q forma ſapiat nã3
forte ipa fora gñali pͥncipio exñte ad plꝛes
formas in illa ſemiatas ⁊ diffuſas. vt per
illã ſua el'ata indiuiduata ſint iformata. et
q ſint de ſua eẽntia. vt cox informatio ſit
cũ magnitudie bonitatis duratiõis pͥtãtis
pͥncipij ⁊ finis. O3 ḡ q forme capre aqle
pomerij ⁊c. ſint i illa ſciate: ⁊ ꝑ agẽtia na
turalia ꝑducte. ℂ De materia. vj.

Arbor el'alis ẽ de materia gñali
ſ3 q i trũco ſuo dcĩ ẽ. ex q mate
ria ſũt plꝛes materie pticulares
in illa ſciate ⁊ diffuſe: ⁊ i ſpẽb⁹ cũ auxilio
q̃litatis ſuſtẽtate: ⁊ ꝑ agẽtia nãlia i actũ de
ducte. vt i capra aqla ⁊ i ceteris indiuiduis
Et h̄ eẽ o3 roe bonitatis magnitudis dura
tiõis pͥtãtis: ⁊ rõe maiox appetituũ natu
ralium. ℂ De genere. vij.

Subſtãtia eſt gen⁹: ex q̃ ſunt plꝛes
ſpẽs arboris el'alis. Sba ẽ: qm ex
plꝛib⁹ ptib⁹ ſbalib⁹ eſt aggregata.
Hac ibã3 o3 gen⁹ eẽ realr. ⁊ q2 ẽ de reali ⁊
gñali bonitate: ⁊ de reali ⁊ gñali magni
tudine ⁊ ceteris: ẽ ꝯpoſita. ⁊ iõ o3 q ſit pͥa
ſba ad alias plꝛes ſbas ſpãles. veluti trũc⁹
q̃ eſt ps ſbalis ⁊ gñalis: q̃ ſe h3 ad plures
ptes ſbãles ⁊ gñales: v3 brãchas ⁊ ramos
Eſt ḡ genus ens reale in arbore el'ali. ⁊ ſi
nõ eẽt ens reale ⁊ ſbale: ſ3 tãtũmõ intẽtio
nale: ſ3 q logicus ip3 ꝯſiderat: gñalia pͥn
cipia pdita eẽnt i ar. el'ali. ita q nõ eſſent
entia realia pͥmarie cãe. Et i eax pditiõe
pderet arbor el'alis q̃ nõ poſſet eẽ ens rea
le. ⁊ in ei⁹ pditiõe nulla cã ſcðaria eſſet de
pͥmaria: ⁊ vnũqdq indiduũ eẽt de ſeipſo:
⁊ nõ de alio. qđ ẽ impoſſibile. Eſt ḡ genus
ens reale: in quo ſpecies naturales ſuſten
tantur. ℂ De ſpecie. viij.

In arbore el'ali ſpẽs ſũt ſciate. ſub
qbus ſũt i diduata el'ata. ⁊ qm in
illa ſunt ſciate realr: nõ tm̃mõ en
tia ſũt ꝯſiderata in rõe: imo ſũt entia rea
lia. qm ſi entia realia nõ eẽnt: bonitas nõ
eẽt cã pͥmaria bono: q ageret bonũ. ⁊ ſeq
ret: q bonitas illud faceret de alia cã et
⁊ nõ de ſe ⁊ magnitudo mag ſilr. nõ eẽt ḡ
bonũ de bõitate: nec magnũ de magnitu
dine: nec indiduũ de ſpẽ. ⁊ h̄ eſt ĩpoſſibile
q bonũ nõ ſit de bonitate: nec magnũ de
magnitudie. ⁊ ſic h̄ eſt ĩpoſſibile in ſpẽ bo
nitatis ⁊ magnitudis: ita ẽ impoſſibile: q
indiuiduũ nõ ſit de ſpẽ. Oportet ḡ q ſpe
cies ſit ens reale. ex qua ſit indiuiduũ: qđ

eſt eius reale. ¶ De intēſitate.ix.

In arbo. el'ali ē intēſitas ſemināta. q̄ ē gn̄ale p̄ncipiū ad pl'es intēſitates ſub ſpēꝝ indiduis exiſtētes. ſic̄ intēſus color roſe aut niuis: vel intēſus ſapor vini. Et hę intēſitates accidētales ſunt de vna intenſitate gn̄ali de cāis p̄mis diriuata. ſicut de intēſa bonitate ⁊ intēſa magni^e ⁊ ceteris. Hę intēſitates ſunt ſub.ales: vt hēant plus de entitate/⁊ ꝙ ex ip̄is diriuari poſſint intēſitates accn̄tales. q̄ ſunt eaꝝ ſimilitudines.

¶ De extēſitate.x.

Extēſitas ē gn̄ale p̄n^m ex q̄ deſcēdūt pl'es extēſitates. Et hec gn̄alis extēſitas eſt real'r ī arbore. ⁊ ſūt ſua p̄n^a de extēſiōe: quā bōitas faciti magni^e duratione ptāte ⁊c̄. ⁊ quā ip̄e faciūt ī bonitate. Et hec extēſitas extēſa ē ꝑ totā arborē. ⁊ de illa ē extēſitas cōfuſa: q̄ apparet ī colore cōfuſo/ ⁊ ī ſapore ſil'r/ ⁊ in ceteris obiectis ſenſuū arboris ſenſualis. ¶ De abſtracto. xi.

In arbo. el'ali ſunt abſtracte cāe reales ⁊ gn̄ales. ſicut bōitas magnitudo ⁊c̄. ⁊ ex iſtis ſunt abſtractiones ſcd̄arie. ſicut bonitas trūci branchaꝝ ramoꝝ folioꝝ floꝝ ⁊ fructuū/etiam bōitas leonis pomerij ⁊ aliaꝝ. Et hę ſūt abſtractiōes reales ⁊ naturales. ex q̄bus logicꝯ accipit eaꝝ ſil'itudīes: inquātū cōſiderat ī abſtracto p̄mas cās/ ⁊ illas ponit ī ſua cōſideratione. vt cū illis ſil'itudinibus cognitionē hēat ex cauſis veris ⁊ realibus. ¶ De concreto.xij.

In arb. el'ali ſunt cōcreta p̄ria: q̄ ſūt cāe gn̄ales ad ꝯcreta ſcd̄aria. ſic̄ in boni^e bonificati^m bonificabile ⁊ bonificare. q̄ ſūt ſue ꝑtes eēntiales. ⁊ ī magni^e ſil'r: in q̄ ſūt eēntialia cōcreta. ſcʒ magnificati^m magnificabi^e ⁊ magnificare. ⁊ ex iſtis reſultat ꝯcretū qd̄ ē bo^m ⁊ mag^m. ſic̄ trūcꝯ arboris: q̄ ē bonꝯ ⁊ magnꝯ. ⁊ eiꝯ brāche ſil'r rami fo^a flores ⁊ fructꝯ. q̄ ſūt ꝯcreta bo^a ⁊ magna. Et ī his hituata ſūt ꝯcreta īdiduata: ſic̄ lapis q̄ ē bonꝯ ⁊ magnꝯ ⁊ po^m ſil'r. ¶ De gn̄atione.xiij.

Generatio eſt p̄icipiū gn̄ale ī arbore el'ali ⁊ ſuū p̄icipiū ē ī multiplicatiōe: q̄ fit de bonitate et magni^e ⁊ ceteris cāis p̄mis īquātū ſe aggregāt ad eēndū vnū ꝯpoſitū. qd̄ fit ī.iij. nūero qd̄ eſt trūcꝯ ſm qd̄ ē dictū. Et ī hoc trūco ſunt ī potētia gn̄atiōes trūcoꝝ ꝑticulariū. ⁊ ī brāchis ſunt gn̄ationes ꝑticulariū brāchaꝝ. Et idē ē ſuo mō de ramis folijs floribꝯ ⁊ fructibꝯ. Et cū vniuerſalis gn̄atio cū agētibꝯ nālibus tāgit: gn̄atio trāſit in gn̄atiōes ꝑticulares de potētia ī actū deductas. ¶ De corruptiōe.xiij.

Corruptio gn̄alis nāl'r ſuſtentat ī arbore el'ali. ex q̄ ſpāles deſcēdunt corruptiōes. Et hec corruptio gn̄alis ſtat ꝑ ꝯtrarietatē gn̄alē. q̄ eſt vnū p̄ncipioꝝ p̄moꝝ. ſic̄ dictū ē ī radicibꝯ arboris. nō tn̄ arbor ꝑ illā ē corruptibil' ſm curſuʒ nālē nec ēt gn̄abilis. qm̄ nulla cā ī quātū ē gn̄alis ē corruptibilis ſm curſuʒ nālē/nec etiā gn̄abilis. qr ſi cauſe gn̄ales eēnt gn̄abiles ⁊ corruptibiles nō eſſent cāe p̄marie/⁊ eſſent: anꝙ eēnt. ⁊ hoc eſt īpoſſibile. ſʒ qr cāe ſcd̄arie ſunt de p̄mis ⁊ ꝯtrarietas eſt gn̄alis rōne illaꝝ cārū ſcd̄ariaꝝ: ſunt entia corruptibilia. cū ita ſit: ꝙ ſuū offm̄ ⁊ nā ſit īclinare entia q̄ ſunt: ad nō eē. ſic̄ faber: q̄ vult de enſe cultellū facere: ducit ī p̄uatiōeʒ figurā enſis vt de ferro figurā cultelli facere poſſit. qr ī eodē tpe illud ferꝝ nō poſſet ſufficere figure enſis ⁊ figure cultelli. Cōſil'r mō ꝯtrarietas vnā formā corrūpit: vt ꝯcordātia p̄maꝝ cāꝝ aliā formā poſſit gn̄are. ſic̄ vegetatiua: q̄ corrūpit formā panis: vt formā carnis gn̄are poſſit. ¶ De p̄uatione.xv.

Priuatio eſt ī arb. el'ali p̄ncipiū gn̄ale. Et hec p̄uatio gn̄al' ē ad pl'es ꝑticl'ares p̄uatiōes. qm̄ ſi ī arbore el'ali nō eēt p̄uatio realis ⁊ gn̄al'. eēt in ipſa ꝯtrarietas ligata/ ⁊ vna materia multis figuris ſufficere poſſet. ſic̄ idē ferrū ſub forma enſis exn̄s poſſet eodem tpe ſub forma cultelli exiſtere: ī quo ē ſub forma enſis. Et adhuc ī entibꝯ nālibus non eēt corruptio nec mors nec alteratio nec motꝯ de poten^a ī actū. ⁊ hec oīa ſunt īpoſſibilia. Eſt ergo p̄uatio ens reale ⁊ p̄mū. ſʒ qr ſe habet ad nō eſſe: imaginatio nullā in ip̄a entitatē realē imaginari pōt. ſʒ intellectus ipſam conſiderat in intentione ſimpliciter. ¶ De plenitudine. xvj.

PLenitudo ē p̄ncipiū gn̄ale τ reale ĩ arbore ſeminata. τ ē diriuata de plenitudinib⁹: q̄ ſunt p̄marie ſicut de plenitudine bonitatꝭ: q̄ eſt de bonificatiuo bonificabili τ bonificare. ex qb⁹ bonitas eēntialr̄ ē impleta. τ etiā de plenitudine: quā h̄ʒ de magnit͏ᵉ: q̄ ipaꝫ implet: inquātū ipaꝫ facit eē magnā. τ ſic de duratiõe: q̄ ipaꝫ implet: iquātū ipam durare facit. Et ſic de his plenitudinib⁹ eſt arbor plena: τ nō ſuſtinet vacuitatē realr̄. Plenitudo ē p circulū q̄drāgulū τ triangulū. q̄ ſūt figure gn̄ales τ plene p̄ūctis et lineis. vt dictū eſt. Et de hac plenitᵉ gn̄ali deſcēdūt p̄ticulares plenitudines eīate vt lapis: q̄ ē plen⁹: τ pomū ſilr̄: τ camera: q̄ eſt plena aere. τ ſic de alijs ſilib⁹ iſtis.

¶ De vacuitate. xvij.

VAcuitas cõſiderata ē duobus modis. Vnū ē ens reale / τ ſʒ aliū intētõale τ non reale. Eſt ens reale ſic p̄nᵐ τ meᵐ: q̄ ſe h̄nt ad fineꝫ ad quē ſūt. τ ip̄m h̄re nō p̄nt: ſic aq̄ i pipe q̄ appetitū h̄ʒ nālē: q̄ i pipe poſſit d̄ſari. τ idē ē de igne ſuoᵒ: q̄ appetitū h̄ʒ naturalē i pipe: q̄ ſpoliare poſſit τ p̄uare totam eēntiā aq̄ vt cū aere τ terra maiorē ꝯcordātiā h̄re poſſit / et q̄ ei⁹ ꝯtrariū qđ ē aq̄: et nullū laborē poſſit inferre. ¶ Uacuitas intētionalis ē illa: quā intellect⁹ ꝯſiderat: inq̄ᵐ ꝯſiderat vegetē eē vacuā aq̄ vel vino aut alia re corpali viſibili. τ etiā cū ꝯſiderat q̄ hō eſt vacu⁹ etate pfecta tūc: q̄ñ ē in etate impfecta / τ caſtitate: cū ſtatim luxuria. et ſic de alijs reb⁹ ſimilibus iſtis.

¶ De groſſitudine. xviij.

GRoſſitudo ē ex cauſis p̄marijs. τ eſt cauſa p̄maria plibus groſſitudinib⁹. Et icipit i p̄tib⁹: vbi materia maiorē h̄ʒ entitatē ſic in aq̄ τ in t̄ra in q̄bus materia maiorē h̄ʒ q̄ntitatē q̄ in igne τ aere. Et ꝓpt̄ h̄ materia aque τ terre eſt magis ſpiſſa τ magis plena: τ plus durat q̄ materia ignis τ aeris. q̄m rōe aq̄ reſtringit̄ τ rōe terre deſiccat̄. Rōe tamē aeris τ aq̄ ē alia groſſitudo: q̄ in extēſitate maior eſt q̄ groſſitudo aq̄ et terre. τ h̄ eſt: q̄ aer magis extēſibilis eſt q̄ terra. et ꝓpt̄ h̄ hoīes flegmatici groſſiores ſunt q̄ melācolici. τ ꝯpatꝭ p̄tib⁹ melācolici cum partibus flegmatici: grauiores ſunt p̄tes melācolici q̄ p̄tes flegmatici τ ēt magis durabiles. Qñ cū h̄ ita ſit: ꝓbatū eſt et ſignificatū q̄ in arb. eīali eſt groſſitudo generalis: ex qua plēs groſſitudines particulares deriuant̄. ¶ De gracilitate. xix.

GRacilitas ē p̄nᵐ gn̄ale. τ i arbore eīali ſuſtētat̄ τ ſciat̄. Et eſt de minoritate: ſicꝫ groſſitudo eſt de maioritate. Eſt etiā rõe calidi τ ſicci. p calidū ꝯſumit̄ frigiditas τ p ſiccū h̄ūiditas. Et q̄ frigidas p̄tes q̄ in ipa itrant reſtringere nō pōt q̄ñ ignis ſuos poros apit: vt ipaꝫ calore euacuet: τ illa h̄ūiditatē ꝯſumat: quā accipit ab aere: ꝯ quā ē ſiccitas t̄re. Et iō ſūt entia: q̄ ſūt ꝯplexiõis calide τ ſicce graciliora q̄ illa q̄ ſūt ꝯplexionis frigide τ h̄ūide. ¶ De leuitate. xx.

LEuitas ē p̄nᵐ gn̄ale ad plēs p̄ticulares leuitates. τ ē gn̄ale rõe ſpaꝝ ignis τ aeris: q̄ appetitū h̄nt i ſuis ſp̄is ad d̄ſcēdēdū iferi⁹ i ſpas aq̄ τ t̄re: τ cū leuitate d̄ſcēdūt τ q̄ ſūt leues aſcēdūt cū leuitate ad coꝝ ſpas. Et ex h̄ gn̄ali aſcēſu τ deſcēſu ſūt p̄ticulares leuitates: q̄ in ſpērum indiuiduis perſiſtunt.

¶ De pōderoſitate. xxj.

POnderoſitas ē gn̄alis ad plēs p̄ticlares pōderoſitates. Et eſt rõe appetituū nāliū. quos h̄nt aq̄ τ t̄ra ad ſuaꝫ cētra. quēadmoᵐ aq̄ τ terra: q̄ ſunt i ſpa ignis: q̄ appetitū h̄nt eēndi hic iferi⁹. τ veniūt hic inferi⁹ cū ḡuitate: quā h̄nt. q̄ cū illa huc iferi⁹ ſe mouēt. Et cū ſupra aſcēdūt: cū ḡuitate ñ aſcēdūt. q̄m aſcēdere τ ḡuitas ꝯtrariant̄. ſʒ p violētiā aſcendūt τ p coactionē corpoꝝ celeſtiū: q̄ cū igne τ aere: q̄ ſunt ĩ aq̄: τ terra ꝯſucti ipſas attrah̄ūt ad ſpā ignis. vt in ipa aq̄ τ terra bn̄ficiū planetarū accipiāt τ q̄ cū illo hic inferi⁹ deſcēdāt. Et rõe hui⁹ ḡuitatis generalꝭ ſiue pōderoſitatꝭ / quā diximus: inclinatiõeꝫ h̄nt fruct⁹: q̄ ſunt in arbore / ſic pomū: qđ ē i pomerio: q̄ d̄ſcēdāt hic inferi⁹ i ſupficie terre. Et idē ē de pluuia niue τ rore. ex q̄ bn̄ficiū ex cāis ſupiorib⁹ recepit. ¶ De totalitate. xxij.

IN arbore eīali ē totalitas q̄ gn̄alꝭ ē ad plēs ſp̄āles totalitates quēadmoᵐ bõitas: q̄ gn̄alꝭ ē ad oēs bõitates

indiuiduatas elẽtatas: ſicut bonitas ferri: q̃ gñalis eſt ad bõitatẽ enſis cultelli claui. Et idẽ eſt de magnitu͛ ⁊ ceteris. Idcirco totalitas arbor͛ ſuã ſimilitudinẽ ponit in fructu pomerij. qm̃ in po͛ ſunt in potẽtia omẽs ſimilitudines arboꝛis elẽtalis. videlicet ſimilitudies radicũ trũci bꝛãchaꝝ ramoꝝ folioꝝ floꝝ ⁊ fructuũ. Et in hac totalitate arboꝛis elẽtalis ſeminate ſunt ita oẽs ſpẽs: q̃ ſe hñt ad ſua indiuidua: ſic̃ ſeiate ſũt oẽs ſimilitudines arboꝛis elẽtal͛ in pomo. ⁊ idõ ex vno pomo ſũt ꝓducta pl'a poma. Hoc idẽ ſequitur in piſce aue homine ⁊ in leone.

¶ De partibus. xxiij.

In arbo. elẽtali ſũt ptes gñales ad alias ptes pticulares. quẽadmodũ ſua ps q̃ eſt bõitas: eſt gñalis ad aliã ptẽ toti'. vtpote ad ptẽ pomi q̃ eſt bona: ⁊ ad ptẽ piſcis: q̃ ẽ bona: ⁊ ad ptem eq̃ q̃ eſt bona. ⁊ ſic de alijs. Et ꝓpt͛ hͦ oẽs ptes arboꝛis elẽtal͛ gñales ſunt ad ptes ſbarũ indiduatarũ nãliũ. Et p talẽ nãm ſunt pl'es ptes in vna pte ſeiate: ⁊ in indiduis ſunt q̃dã ptes in alijs. ſic̃ in pipe: in q̃ eſt ignis in caloꝛe: ⁊ caloꝛ in igne: ⁊ ignis in aere: inquãtũ intrat in illo cũ ſuo caloꝛe: ⁊ aer in igne: inquãtũ ſuo caloꝛe indut' ẽ ⁊ ſiccitate. Vñ ſʒ q̃ dictũ ẽ de totalitate ⁊ ptialitate eſt ſignificatũ: q̃mõ in indiduis nature ſunt ⁊ ꝓpetates: ⁊ q̃mõ q̃dã ptes ſunt in alijs: ⁊ totũ in ptib' ſuis ⁊ ptes in ſuo toto: ⁊ hͦ p naturas ⁊ ꝓpetates: q̃ ſunt in arboꝛe elẽtali.

¶ De interioꝛitate. xxiiij.

Interioꝛitas gñalis ⁊ nãlis ẽ in arboꝛe elẽtali: ex q̃ interioꝛitates nãles deſcẽdũt ⁊ ſpãles ⁊ in arboꝛib' ſunt: q̃ ex illa diriuant. Et hec interioꝛitas gñalis ſignificat͛ in ſuis radicib' ſicut bonificare: qd ẽ itra bõificãtẽ ⁊ bonificabilẽ. Et ex hͦ bõificare qd eſt itra i arboꝛe elẽtali: bõificare qd ẽ in pomo nãʒ hʒ: qd ſit itra bõificatiuũ ⁊ bonificabile: q̃ ſũt in pomo. Et in hͦ paſſu ſignificate ſunt ꝓpetates p q̃s cõtẽta ſtãt intra ↄtinẽtia. ſicut ſemẽ: qd eſt intra pomũ: ⁊ hõ itra camerã ⁊ ididua itra ſpẽs ſuas: ⁊ oĩa elẽta intra arboꝛẽ elẽtalem.

¶ De exterioꝛitate. xxv.

Exterioꝛitas gñalis ẽ i arb. elẽtali ex q̃ pticulares ⁊ ſpãles exterioꝛitates deſcẽdũt. Et ẽ exterioꝛitas gñalis per dñam: q̃ ſuas ptes differre facit. ſicut bonitas: q̃ ẽ differẽs a magnit͛ et trũcus a ſuis bꝛãchis: ⁊ vna bꝛãcha ab alia: ⁊ ſic de alijs ptib' arboꝛis. Et ꝓpt͛ hͦ pl'a ſunt: q̃ differũt in ſpẽ. ſic̃ magnitu͛: q̃ eſt extra ſpẽm bonitatis. Et ꝓpt͛ hͦ in elẽtis ſunt q̃dã res extra alias. ſicut pomũ qd ẽ extra folia ⁊ extra ſpẽʒ roſe ⁊ eq̃. ⁊ ſicut cõtinẽs: qd eſt extra ↄtẽtũ. ſicut ampulla: q̃ eſt extra vinũ. Vñ in nãlib' omẽs iſte exterioꝛitates pticulares ſunt poſſibiles: rõe exterioꝛitatis gñalis: quã diximus.

¶ De ſtatione. xxvj.

Statio gñalis in arboꝛe elẽtali cõſiſtit: ex q̃ ſtatiões pticulares nãles deſcẽdũt. ſic̃ arboꝛ q̃ ſtat hoc qd eſt in ſuo nũero. ⁊ idẽ eſt de ſuis ptib'. ſicut ei' bõitas magnit͛ ⁊c̃. q̃ nõ dimittũt ſuũ nũerũ. qm̃ dura͛ earũ eẽ ꝓpꝛiũ cõſeruat. Et ex hac ſtatiõe vli deſcẽdũt indiuiduoꝝ elẽtoꝝ ſtatiões. ſicut pomũ: qd ſtat in ſuomet nũero: ⁊ equ' martini ⁊ martinus ſilr: ⁊ etiã ſtatio lapidis: q̃ ſtat i vno loco q̃ ſe nõ mouet. ⁊ clau' in poſte fixo. et oculi in facie. ⁊ ſic de alijs reb' ſimilibus iſtis.

¶ De motu. xxvij.

Motus gñalis ẽ in arboꝛe elẽtali: q̃ eſt vna de ſuis ptib'. ⁊ eſt gñalis ad oẽs mot' indiuiduoꝝ elẽtoꝝ: ⁊ ei' ꝑncipiũ ẽ i radice arbor͛ vt ſupꝛadictũ ẽ. et hͦ etiã dicẽdũ eſt. vicʒ q̃ in bonitate arboꝛis eſt bõificare motũ de bõificatiuo. ⁊ bonificabili i bõificãdo magnitudinẽ durationẽ ⁊c̃. ⁊ q̃ ex oĩb' radicib' ſit trũcus bõificat' magnificat' ⁊c̃. ⁊ idem de motu trũci i bꝛãchis. ⁊ ſic d͛ ramis folijs floꝛib' ⁊ fructu. Tñ mot' iſte gñalis nõ ſe mouet in arboꝛe elẽtali de vno loco in aliũ: nec ſe mouet p modũ alẽatõis nec cremẽti. qd ſi faceret: nõ eẽt i tota arboꝛe. ſʒ ẽ ps gñalis diſpõita ad mot' ididuatoꝝ elẽtoꝝ de potẽtia i actũ motoꝝ vt eẽ poſſint p gñatõeʒ: aut de eẽ in ꝑuatõeʒ p coꝛꝛuptiõeʒ: aut de vna q̃litate i aliã. ſic̃ frigiditas i caloꝛẽ. et vn' hõ q̃ de vno loco i aliũ ſe mouet: ⁊ q̃ in ſuis iũcturis ita hʒ nãlẽ potẽtiã mot' p motũ gñalẽ. ſic̃ hʒ coꝛp' p coꝛp' gñale: ⁊ q̃titatẽ p q̃titatẽ gñalẽ. hͦ idẽ ſeq̃t͛ de motu: q̃ ẽ i ſpẽ alẽatiõis. ſic̃ vinũ qd alẽatũ ẽ i acetũ. Et idẽ d͛ cremẽto. ſic̃ hõ q̃ mot' ẽ d͛ modica

ꝙtitate ad magnā. ¶ De duritia. xxviij.

Durities ē vna ps ḡnalis: q̄ ē in arbore elali: ex q̄ oēs durities indiuiduoꝝ elatoꝝ descēdūt. Et hec durities ḡnalis ē de igne ⁊ t̄ra: et aq̄ ⁊ t̄ra. Est de igne ⁊ t̄ra: qꝛ ignis calefacit terrā: ⁊ t̄ra desiccat ignē. ⁊ iō hūiditas nō hꝫ ỽtutē suā i illo loco. ⁊ hoc apparet i tegula q̄ ē dura. qm̄ ignis ipaꝫ desiccat. ⁊ Et in lapide q̄ ē puluis desiccat⁹ ⁊ ꝑ aquā cōgelat⁹: q̄ ipꝫ restrigit. q̄ q̄dē lapis est dur⁹ ꝑ aquā ⁊ t̄rā: q̄ in illo calorē ⁊ hūiditatē mortificāt. ⁊ h̄ idē est de duritie ossiū ⁊ de testudie ꝑsici. ⁊ sic de aliis elatis: q̄ sūt dura ꝑ duritiē ḡnalē añdictā: q̄ ē fons de q̄ exeunt durities particulares.

¶ De mollitie. xxix.

Mollities ē in arbore elali: ex q̄ descēdūt mollities: q̄ sunt i elatis indiuiduati. Et ē in arbore elali de igne ⁊ aere ⁊ d̄ aere ⁊ aq̄. qm̄ ignis calefacit aerē dissoluēdo vnā ptē ab alia: ⁊ calefacit aquā mortificādo ꝯgelationē: q̄ est in ididuis ꝑ aq̄ restrictiōeꝫ. ⁊ hūiditas se extēdit ꝑ aquā ⁊ terrā mortificante aere siccitatē t̄re cū adiutorio ignis: q̄ terrā calefacit. ⁊ q̄ concordātiā terre ⁊ aq̄ destruit. ⁊ ꝓpt̄ h̄ metalla fusa sunt mollia ꝑ hūidū ⁊ calidū: ⁊ etiā hoies sanguinei ⁊ flegmatici. ⁊ sic de aliis silib⁹ istis: q̄ mollia sunt ꝑ mollitiē ḡnalē: q̄ est in arbore elementali.

¶ De lōgitudine. xxx.

Longitudo ē in arbore elali cā vlīs ad lōgitudines arboꝝ productaꝝ ab illa. Que q̄dē lōgitudo stat in arbore elali ꝑ extēsitatē nālem suarū brāchaꝝ / ⁊ etiā ꝑ extēsionē sue bōificatiuitati ⁊ bōificabilitati: magnificatiuitatis ⁊ magnificabilitati. ⁊ sic de aliis. Et ex hac lōgitudie ḡnali ⁊ reali exeūt et descēdūt lōgitudies indiduatoꝝ. sicut lōgitudo dactili ⁊ brachioꝝ ⁊ tibiaꝝ bestiaꝝ ⁊ sic de aliis. Et hec lōgitudo stat ꝑ calidū ⁊ siccū magis q̄ ꝑ calidū ⁊ hūidū / vel q̄ ꝑ hūidū ⁊ frigidū / vel q̄ ꝑ frigidū ⁊ siccum. Et h̄ ē: qꝛ ignis nām hꝫ diffusiuā / ⁊ qꝛ siccitatē recipit a t̄ra: q̄ naturā hꝫ euacuatiuā ⁊ restrictiuā ꝑ aquā: ē lōgitudo magis ꝑ siccū q̄ ꝑ alias ꝯplexiōes. Et ꝓpt̄ h̄ plāte q̄ sunt ꝯplexionis calide ⁊ sicce sunt lōge et graciles maturie / ⁊ habent spinas pungentes.

¶ De amplitudine. xxxi.

Amplitudo est ḡnalis in arbore elali. Et sunt ei⁹ pn̄ª ꝑticipationes radicū. sicut ꝑticipatio bonificatiui ⁊ magnificatiui ex q̄b⁹ sequitur amplū. Et idē de ꝑticipatiōe bonificabilꝭ et magnificabilis ⁊ etiā brāchaꝝ. Et ex hac amplitudine ḡnali sunt amplitudies spāles diriuate. ⁊ ex ipa hn̄t bn̄ficiū. sicut amplitudo foliꝭ fic⁹ ⁊ faciei hoīs ⁊ sue manus. ⁊ sic de aliis. Hec amplitudo ē ꝑ calidū ⁊ ꝑ hūidū. ⁊ hoc ē: qꝛ ignis ē diffusiu⁹ ⁊ aer impletiu⁹. Et ꝓpt̄ h̄ plāte extendūt in amplum branchas suas.

¶ De profunditate. xxxij.

Profunditas i arbore elali cāt ex suis ramis / ⁊ adhuc de suis radicib⁹. Et h̄ significatū est in bonificare ⁊ magnificare. q̄ significāt: q̄ ꝓfunditas sit in medio: inquantū stat in medio brāchaꝝum. Et ex hac ꝓfunditate ḡnali descēdūt spāles ꝓfunditates sicut ꝓfunditas pomi ⁊ ossiuꝫ. in q̄ sunt grana pomi ⁊ medulla ossiū. Et hec ꝓfunditas pl⁹ ē ꝑ frigidū ⁊ siccū q̄ ꝑ aliā ꝯplexionē. qꝛ t̄ra est de foꝛaʼspica: ⁊ aqua hꝫ naturā restrictiuam.

¶ De potentia. xxxiij.

Potētia est i arbore elali duob⁹ modis. Un⁹ modus ē: inquātū sua aptitudo dispōit: q̄ ex illa ꝓduci possint ididuata de potētia i actū. sicut pomū: qđ est i illa in potētia pmo in h̄ qđ illa ē pmo ad pomeriū: ⁊ stat i potētia in pomerio: ꝑusq̄ i actū deducat̄. Et hec scđa potētia ē ex pria. q̄ q̄dē pma ē seiata in arbore elali. ⁊ ita ē ps realis illi⁹. sicut cetere ptes ei⁹. scđs mod⁹ potētie ē ille: q̄ est actiu⁹. sicut potētia calefaciēdi aut vidēdi. Et iste modus ē in potētia in pma. vꝫ in bonificatiuitate bonitatis: ⁊ i possificatiuitate ptātis ⁊c̄. Et deducit̄ in actū in potētia eoꝝ: quā dixim⁹. sicut potētia visiua: q̄ pri⁹ fuit in potētia q̄ in actu.

¶ De obiecto. xxxiiij.

Obiectū ē duob⁹ modis i nālib⁹. vnū est intra: ⁊ aliđ est extra. Illud qđ ē intra est sic bonificabilitas: q̄ est de eēntia bonitatis. ⁊ ē obiectuꝫ bonificatiuitatis: q̄ est de eēntia bonitati

Obiectū qḋ eſt extra: ē ſicut magnitudo: q̄ eſt bonificabilis. ⁊ color q̄ eſt viſibilis. Obiectū qḋ ē intra: ē gn̄ale ad obiecta extra mota ī obiectis ītra. ſicut panis q̄ ē vegetabilis. ⁊ ē mota ſua materia in vegetabilitate. q̄ eſt de eēntia vegetātis. q̄ tranſmutat panē in carnē. Hec obiectatio q̄ eſt intra: ē ī arbore eł'ali. ſic bonificabilitas arboris eł'alis. q̄ eſt obm̄ bonificatiuitatꝭ q̄ bonificabilitas ē gn̄ale obiectū. ex q̄ deſcēdūt obiecta indiduoꝝ eł'atoꝝ. ſic ī plāta plātificabilitas/ ⁊ ī ſenſato ſenſificabilitas. Et ꝓpter h̄ eſt vna obiectabilitas ex alia. ℂ De actu. xxxv.

Actus ē duplex. vnᵘ ē ille: q̄ deducit de potētia ī actū. ſic racemᵘ: quē hō comedit. q̄ in eſt actu. q̄ fuit ī potētia. Eſt aliᵘ actᵘ: q̄ eſt opᵘ potētie actiue ⁊ paſſiue. ſic calefacere ⁊ vidē ⁊c. Actᵘ pm̄ᵘ ē in arbore eł'ali vna ps real' nō deductᵘ de potētia ī actū. ſ; tm̄mō ſtat in ipa p creationē. ⁊ p ip̄; ita ē arbor actualiter. ſic bonᵘ: q̄ eſt bonᵘ p bonitatē. ⁊ magnᵘ p magnitudinē. ⁊ h̄ actᵘ eſt gn̄alis ad actᵘ ididuoꝝ eł'atoꝝ. q̄ ſbal'r ⁊ accn̄tal'r veniūt de potētia ī actū. ſic actᵘ pomerij: ī q̄ eſt pomū ī actu. ⁊ idē ē de ſuo colore. Quidē actᵘ pomerij ante fuit ī potētia q̄ pomū in potentia vel actu in ipſo pomerio.

ℂ De prioritate. xxxvj.

Arbor eł'al' pͥma ē p p̄oritatē ad arborē vegetalē ⁊ ſēſualē. Et h̄ ē q; p̄oritas ē vna de ptibᵘ ſuis: p quā ipa ē arbor pͥma ⁊ p illā bōitas ⁊ magnitudo ⁊ cete pͥme nature ſe hn̄t ad p̄oritates ſcðarias: q̄ ī arbore vegetali ſūt ⁊ ſenſuali. ⁊ ſbm̄ huiᵘ p̄oritatꝭ ē: inquātū bonitas ē pͥma ad bonitatē magnitudis: ⁊ magnitudo ē pͥma ad magnitudinē bōitatꝭ. et iq̄tū radices ſūt pͥme ad trūcū/ ⁊ trūcᵘ ad brāchas/ ⁊ brāche ad ramos. ⁊ ſic ſucceſſiue vſq; ad fructū pomerij in q̄ ponūt ſuas ſilitudies ſuſtētatas ī potētijs ī qbᵘ ſtat pomū potētial'r. ⁊ exeūt ſilitudies in actū tūc: qn̄ pomū ē gn̄atū. Prioritates tn̄ arboris eł'al' nō ſtāt ſucceſſiue ſm̄ tp̄s. ita q̄ p̄us ſint radices q̄ trūcus/ nec trūcus q̄ brāche. ſ; ſūt pͥme: iquātū trūcᵘ ē ex ip̄is. ⁊ trūcᵘ ē pͥmᵘ ad brāchas. iquātū brāche ſunt ex illo. ſ; hoc nō ē in arboribus pticularibᵘ. q; p̄us ē potētia q̄ ꝓductū ex illa in actu. ſicut pomū: qḋ priᵘ fuit in potētia q̄ ī actu. ℂ De ſcðarioritate. xxxvij.

Secūdarioritas ē in arbore eł'ali vna ps nāl'is: rōe cuiᵘ radices ſe hn̄t p̄us ad trūcū q̄ ad brāchas ⁊ truncus ſe h; p̄us ad brāchas q̄ ad ramos. Tn̄ ſm̄ modū finis ⁊ cōplemēti p̄us ſe hn̄t radices ad fructū q̄ ad trūcū/ ⁊ truncus ad fructū q̄ ad brāchas. Et h̄ eſt: q; finis nobilior ē ī fructu q̄ ī trūco vel in brāchis. Et hic ordo ſecūdarioritatis: que eſt in arbore eł'ali eſt cauſa ad ſecūdarioritates indiuiduatas in indiuiduis eł'atis. ſicut in pomerio in quo radices ſe habent prius ad trūcū q̄ ad fructū p vnū modu; et ad fructū q̄ ad trūcū per aliū. ⁊ in hoc ſunt ſignificate ſecūdarie intentiones et prime: que ſtant in rebus elementatis.

ℂ De tertioritate. xxxviij.

Tertioritas ē ī arbore eł'ali vna ps generalis ad tertioritates arboꝝ indiuiduataꝝ: in q̄bus trāſeūt arbores in numerū. tertiū p quā indiuidua ſtāt ſub ſpēbus. ſicut ex forma ⁊ materia pomi nūerus tertius reſultat: q̄ eſt pomū de forma ⁊ materia ꝯpōitum. Et idē ē de eł'is ꝯpōitis: q̄ trāſeūt ī nūerū tertiū p ꝯpōnē: l; ð eł'is ſimplicibᵘ exiſtat. ⁊ idē eſt de ſuis accn̄tibᵘ. Et tota xͥtᵘ rerū pticulariū. ⁊ opatio quā hn̄t: ī tertio nūero deſcēdit ex tertioritate ſupra: q̄ ē ps arboris eł'alis: p quā eiᵘ radices trāſeūt in nūerū trūci: inquātū trūcus eſt ex ipſis ⁊ ī nūerū corpis ille remanēt ī eoꝝ p̄oritate ⁊ ſimplicitate. ℂ De augmētatiōe. xxxix.

In arbore eł'ali augmentatio eſt nāliter p̄ncipiū gn̄ale ad augmēta q̄ ſtāt in arboribᵘ particularibᵘ. ita q̄ augmētatio gn̄alis ē ſpēs: ſb q̄ mlt'e augmētatiōes exiſtūt indiduate. ſic augmētatio: p quā creſcit pomeᵐ auis et hō: ⁊ hoꝝ augmētatiōes deſcēdūt a natura augmētatiōis ſupra: q̄ icipit ī radicibᵘ arborꝭ: eł'al'. quēadmodū bōitas q̄ creſcit iq̄tū ſilitudinē recipit a magnᵉ duratōe ⁊ ptāte ⁊c. q̄ m̄ maior ē bōitas p h̄ qḋ h; p ſeipa;: ⁊ p h̄ qḋ h; p magnitudinē duratōe; ptāte ⁊c. q̄ p h̄ qḋ h; p ſeipa; ſimplr̄. Creſcit adhuc bonitas: iquātū dat ſilitu-

dinē magnitudini duratōi ptātī rc. Et h̄ i creſītū ē icorruptibile: qđ ē ſimplex ps arborī elīalis. ſicē bōitas. magnitº rc. ⁊ ē pnm ſimplr arboris elīalis: in q̄tū ē rō icreāē ti ad alias ptes ſuas. ❡ De ꝯſumptōe. xl.

Ista arbore elīali ꝯſumptio ē ꝓpe tas ⁊ nā: p quā ꝯſumptiōes iferiº ſtāt i ididuis elīalī. ſicē ꝯſūptio pomi ⁊ claui. Nō tñ ꝙ ꝯſūptio ſupra ſit rō arbori elīali: ꝙ ſit ꝯſumptibilis. qm̄ nulla ps gñalis ⁊ ſimplex ſʒ curſū nālē ē ꝯſūptibilis. ſʒ ꝙ ꝯſūptio gñalē ē rō ad ptes ꝯpoſitas ⁊ ſpeciales: ⁊ ꝯſūptio ē eis rō p ꝯrietatē finiū minoritatis ⁊ imꝑfectionis.

❡ De diſpoſitione. xlj.

Diſpoſitio ē gñalis ⁊ ſimplex ps arboris elīalis i q̄ diffuſe ſunt ⁊ ſeiate diſpōes nāliū iferiº ꝯſiſtētiū. ſicut ſpēs capre ⁊ leōis: q̄ diſpōite ſūt ad eēndū entia realia rōe diſpōis gñalis i radicibº arborī ſuſtētate ⁊ in trūco ⁊ ceteris ſuis ptibº ſimplicibº. qm̄ bom ē ꝙ ſpēs ſit ens reale ⁊ magm ē ⁊ maiorvirtº ⁊ pnm ſtat i ſuis ididuis. Ex hac diſpōe gñali dſcēdūt diſpōes: q̄ ſunt iferiº. ſicē mā ferri: q̄ diſpōita ē ꝙ ex illa fiat clauº: q̄ i potētia i illa ſtat cū adiutorio agētis artificialis. Et i h̄ paſſu ſignificatū ē qđ ē dñia inē diſpōeʒ ⁊ potētiā. qm̄ mā ferri p ſeipaʒ eſt diſpōita: ꝙ ex illa clauº fiat ⁊ clauº in potētia eē nō pōt i mā ſine fabro. q̄ ex illa ipſuʒ trahat i actu. ❡ De ꝓpetate. xlij.

Proprietas ſtat i arb. elīali vna de ptibº ſuis ſimplicibº. q̄ eſt rō agētibº nālibº ꝙ ipaſuis ꝓprietatibº vtāē. ſicē piperi: cui ꝓpū ē calefacere. ⁊ reubarbaro attrahere colerā: ⁊ magneti attrahere ferrū: ⁊ leōi cui ꝓpū ē leonē gñare. Et oēs he ꝓprietates dſcendūt a ꝓpetate gñali ſicē bōitates hic inferiº ꝯſiſtētes q̄ deſcēdūt a bōitate ſupra: q̄ ē ſimplex ps arboris elīalis. Et p hāc ꝓpetatē gñalē ꝓpriū ē bōitati bōificare ⁊ magnitudini magnificare ⁊ igni calefacere. ⁊ ſic de ceteris ptibº arborī elīalis. eſt tñ aliº modº ꝓprietatī q̄ ē appropata. ſicē calor: q̄ ē aeri appropriatus p ignē: ⁊ ſicut bōitas q̄ ē appropata magnitudini p ſimplicē bonitatē gñalē ⁊ ſbalē. Et p hāc nām ꝓprietatī appropriate ſunt ſpēs appropriate: ꝙ ſint ſeiate ⁊ ſuſtentate i arbore elīali rōe finis: ad quaʒ ſe hʒ: ⁊ ꝙ bōitas poſſit i illo eē magna ⁊ cōpleta ⁊ magnitº bōa in illa ⁊ cōpleta. ⁊ ſic de aliis. ⁊ in hoc paſſu ſignificatū ē realitatē eſſe ſpecierū. vʒ ſpeciei equi aſini. et ſic de ſilibº. Ex hac ꝓprietate appropriata et gñali deſcendunt iſte ꝓprietates appropriate: q̄ ſunt hic inferiº i indiuiduis elīatis. ſicut in aſina: cui propriū eſt aſinū ꝯcipere: ſed rōe equi de quo ꝯcipit: eſt ei appropriatū mulū ꝯcipe: ⁊ equo ſilr eſt appropriatum in aſina mulū gñare. Et idem ſeqtur in plātis ſicut in pomerio et pſico i illo iſerto: ex qbº naſcit̄ pom pſicū.

❡ De proportione. xliij.

Proportio eſt vna ps ſimplex arboris elementalis: in q̄ nature ꝓportionū h̄ inferiº exñtiū ſūt ſeminate: ⁊ illa eſt ex ptibº magnis ⁊ puis ſm diſpōem foliorꝫ arboris elīalis. ſicut in aſſituatiōe ptiū hois i cōcordātia magnitudinis ⁊ paruitatis maioritatī ⁊ minoritatis: ꝓportionatis q̄titatibº ſubiacentiū. Ex hac ꝓportiōe deſcēdūt pulchritudines hic inferiº ⁊ alia placētia ad vidēdū. Et ꝯtrariū ꝓportionis apparet in illo: q̄ hʒ groſſuʒ caput ⁊ modicā ſtaturā. ⁊ idē eſt in beſtiis: q̄ ñ hñt mēbra bñ diſpoſita ⁊ ꝓportōata. ❡ De ꝯditōe. xliiij.

Conditio eſt vna ps ſimplex arboris elīalis: p quā eiº ptes ſunt conditionate ſicut bonitas: q̄ ſb ratiōe cōditionis dat magnitudini ſuā ſimilitudinē vt magnitº det ei ſuā: qm̄ ſi magnitudo nō daret ei ſuā ſilitudinē: bonitas ei ſuā nō daret. ⁊ ſic de aliis cāis pmariis: q̄ oēs ſunt ita cōditionate p cōditionē ſicut ſunt bōe p bōitatē. Et propter h̄ ſunt ꝯditionate ſub tali cōditione: ꝙ ſint cāe pmarie ad cās cātas. ⁊ ꝙ ꝯtineāt i ſe reales ſpēs. Et ex ꝯditionibº ſupra deſcēdūt cōditiōes inferius naturales: q̄ ſunt iter nos: queadmom ſi vnº hō aliū diligit: ille qui diligitur: ē cōditionatº: ꝙ diligat illū: p quē ē dilectº. ⁊ ſi hō temperate comedit ⁊ ſanas comeſtiones ē in ipſo ſanitas conditionata. Et ex his conditionibus naturalibus exeūt cōditiones artificiales: q̄ ſunt ſimilitudies naturaliū: qbº mercatores in emēdo ⁊ vendēdo vtuntur

et milites in pꝛlijs.ꝛ cōes pſone ī ſuis offi-
cijs.ꝛ ſic de alijs rebus ſimilibus iſtis.

¶ De intentione.xlv.

Intentio eſt ps ſimplex arboꝛis
elalis.q̄ q̄dē intētio ē illa nālis.
ſicut radices arboꝛis q̄ intētōes
hn̄t in dādo ſibi inuicē ſuas ſilitudines vt
ex illis ſit trūcus.ꝛ trūc⁹ q̄ h₃ intētionē ad
pducēdū brāchas rōe fruct⁹.ꝛ ignis:q̄ in
tentionē h₃ calefaciēdi aerē: qꝛ appetitū
h₃ ad magnitudinē ꝛ ad bonū agendū.et
appetitū h₃ aquā deſtruēdi itētiōe.ſ.ꝙ cō
coꝛdātiā maioꝛē hēat cū terra ſuā ſilitu-
dinē recipiēdo ꝛ calida ꝛ ſicca pducendo.
Ex his itentiōib⁹ ſupꝛa exn̄tib⁹ deſcēdūt
inferi⁹ intētiōes i indiduis elatis ſuſtēta
te ſicͭ intētio nālis:p quā ferrū ꝛ aurū ſūt
in diſpōe materie:ꝛ in potētia p agēs ar-
tificiale:ꝙ ipā₃ ducat de potētia ad actū.
Ex his itētiōib⁹ nālib⁹ hoīes ſilitudines
accipiūtꝛ exēplū i hn̄do intētiōes acēnta
les ꝛ artificiales.ſicͭ hō: q̄ de petra trahit
ferrū itētiōe.ſ.ꝙ poſſit facē ſecuri vomerē
ꝛ ligonē acū ꝛ cultellū ꝛ q̄ domos facit.p-
pter hitareꝛ nauē.ppᷓ lucrari.ꝛ ſic d alijs
reb⁹ ſilib⁹iſtis.¶ Eſt tn̄ q̄dā intētio pma
ꝛ alia ſcōa. Pꝛia itētio ē p finē ꝛ cplemē
tū.Et alia ē in medio: p qd̄ pncipiū trāſit
ad finē. Intētio q̄ ē ppᷓ finē: ē ſicͭ hitare.
ꝛ intētio q̄ ē i medio:ē ſicͭ camera.ꝛ ſic ar
boꝛ:q̄ ē ppᷓ fructū ꝛ fruct⁹: q̄ ē ppᷓ hoiē₃
vt ex illo viuat.ꝛ hō:q̄ ē vt deū cognoſcat:
amet:recolat:laudet:honoꝛet ꝛ ſeruiat.ꝛ
ſic de alijs rebus ſimilibus iſtis.

¶ De oꝛdinatione.xlvi.

Ordinatio eſt foꝛma:q̄ eſt in arbo
re elali ita fixa:ſicͭ ſūt ſtelle nō er-
rātes i firmamēto.Et ē ita rō ar-
boꝛi elali:ꝙ ei⁹ ptes ſint oꝛdinate.ſicͭ bōi
tas illis ē rō: ꝙ ſint bōe.ꝛ magni⁰: ꝙ ſint
magne.Et i hac oꝛdiatiōe ita nāliꝛ gn̄ali
hitiate ſūt oꝛdiatiōes iferi⁹:ſicͭ i pipeꝛ:i q̄
ela gradata ſūt oꝛdiatr.ꝛ ſic i pomerio:in
q̄ oꝛdinatr fiūt trāſmutatōes de vna ſpē i
aliā:i q̄ pus ſūt brāche ꝙ rami ꝛ floꝛes ꝙ
fruct⁹.Ex his oꝛdiatiōib⁹ nālib⁹accipiūt
hoīes ſilitudies i hn̄do moꝛes oꝛdiatos i
viuendo.

¶ De opatiōe.xlvij.

In arboꝛe elali ē opatio foꝛa nā
lisꝛ gn̄alis opatōib⁹iferi⁹exn̄tu-
bus i indiuiduis elatis ſuſtētatis ꝛ p ipā
moti.vn̄ arboꝛ elemētalis ſic ſe h₃ ad age-
re p opatiōnē ſuā:q̄ eſt vna de ſuis ptibus
ſimplicib⁹ ſicut ignis ſe h₃ ad calefacere.
et potētia ad ſuū obiectū.Et ppᷓ h̄ indiui
dua inferi⁹ſe hn̄t ad agere ſm nā₃ opatio
nis ſupꝛa exn̄tis:q̄ eſt rō ſuis opationib⁹.
ſicut in pomerio:i quo eſt opatio de radi-
cib⁹ in trūco.ꝛ de trūco in brāchis.ꝛ ſic
de alijs.Ex hac opatione naturali hoīes
accipiūt exemplū in hn̄do opationes arti
ficiales ſm artes mechanicas.

¶ De influentia.xlviij.

In arboꝛe elali eſt influētia foꝛa
gn̄alis ad influētias coꝛpoꝝ ela-
toꝝ. Et hec influētia eſt gn̄alis
rō influētijs radicū: in q̄b⁹ eſt ſuſtentata
ſicut bonitas:q̄ ſuā ſilitudinē influit ma
gnitudini duratiōi ptāti ꝛ alijs.ꝛ magni
tudo duratio ptās:q̄ influūt ſuas ſilitudi
nes bonitati.ꝛ ſic de trūco:q̄ influit ſuam
ſilitudinē brāchis:ꝛ vna brācha ad aliā
et ſic de ramis folijs floꝛib⁹ꝛ fructu.Qua
re hec influētia gn̄alis eſt cā influētie hic
inferi⁹.ſicut in pomerio: in quo eſt influē
tia naturaliter facta ex vno in aliud.ꝛ gu
ſtare:cui eſt influxus ſapoꝛ.ꝛ idē eſt de vi-
ſu:cui influxus eſt coloꝛ et odoꝛatui odoꝛ
et ſic de alijs rebus naturalibus.

¶ De refluentia.xlix.

In arboꝛe elali bonificatiuū in-
fluit bonificabili ſemetipm. bo-
nificabile refluit bonificatiuo ſe
metipm: inquātū eſt diſpoſitū: ꝙ ex ipſo
bonificatiuo pducat bōificare:qd̄ erit de
influentia amboꝝ.Et ex hac refluentia:q̄
gn̄alis eſt in arboꝛe elali:ſunt refluētie in
ferius.ſicut in pipere:in q̄ ignis iſluit ſuū
caloꝛē aeri cū ſiccitate.ꝛ aer refluit illū ca
loꝛem igni cū ſiccitate:quā recipere nō ap
petit.Ex hac refluentia ꝛ alijs influentijs
et refluentijs naturalib⁹accipiūt hoīes ſi
militudines.ſicut illi: q̄ recipere nolūt ali
qua.q̄ danᷓ eis:aut illi q̄ reddunt malū p
malo.aut bonū p bono.ꝛ ſic de alijs reb⁹
ſilib⁹iſtis.Et i h̄ paſſu apparet reſolutio
q̄ redijt ad cās pmas ꝛ nās in ar.elali.nō
tn̄ in nūero:i q̄ erāt. ſ₃ in nūero de q̄ ſunt.
cū ita ſit:ꝙ ille nūer⁹ pdaᷓ i coꝛruptione.

¶ De productione.l.

PRoductio ī ar. eľali ē pncipiū ḡnale. ſic ꝓductio: q̄ ē ī bōitate ⁊ ceterī radicib⁹ arborī. de q̄ ꝓductioe terti⁹ nūer⁹ reſultat. queadmodū ī bōitate: bōificare ꝓductū ē ex bōificatio ⁊ bōificabili: ⁊ magnificare ex magnifica tiuo ⁊ magnificabili. ⁊ ſic de ceterī. q̄re ex his ꝓductiōib⁹ ꝓducit trūc⁹ ī nūero ter tio ⁊ trūc⁹ ꝓducit brāchas: q̄ ꝓducūt ramos. ⁊ rami ꝓducūt folia ⁊ flores cū fru ctib⁹. Et ex his ꝓductiōib⁹ ḡnalib⁹ ꝓdu cte ſūt ꝓductiōes pomerij ididuati ⁊ ſpe cificati. ⁊ ſic ꝺ arborib⁹ vegetatī ⁊ ſenſatī. Et in hoc paſſu apparet: ꝙ arb. vegetalis ſenſualis ⁊ imagialis ꝓducte ſūt ex eľali ſꝫ nām ꝓductōis ſupra.

De origine. lj.

ORigo ꝓpꝛetas ē ⁊ nā ī arb. eľali: ex q̄ oriunt ⁊ diriuāt origies rerꝫ inferi⁹ indiuiduatarꝫ. qm̄ ſicut in bonitate naſcit bōificare ex bonificatiuo et bonificabili: ita indiuidua īferi⁹ naſcū tur ex cāis pimarijs. ſicut puer q̄ naſcit ex pr̄e ⁊ mr̄e ꝑ modū ḡnatōis ī ſpē hois ⁊ ſic bonificare: qꝺ naſcit ī ſpē bonitatī. ⁊ idē eſt deuidere: qꝺ naſcit ex viſitiuo ⁊ viſibili in ſpē viſus: ⁊ ſic de alijs reb⁹. ſilīb⁹ iſtis. Et in hoc paſſu ſignificat: quomō ꝑticu laria naſcunt in ſuis vl'ib⁹. q̄ entia realia eſſe opportet. qm̄ ſi non eſſent: non habe rēt: in quo naſcerent.

De exitu. lij.

IN arbore eľali bonificare exit de bonificatiuo ⁊ bonificabili. ⁊ na ſcit ī bonitate. ⁊ q: magnificatio bonitatē magnificat: exit in magnificare ⁊ in magnificabile. ⁊ ī magnificatio ⁊ ma gnificabili: q̄ ſunt de eēntia magnitudīs ⁊ ecōuerſo. Et in hoc paſſu ſignificatū ē: ꝙ q̄dā ꝑtes exeūt in alijs ⁊ de alijs ⁊ ecō uerſo: ⁊ q: trūc⁹ exit de radicib⁹ ⁊ earꝫ opa tiōes ī trūco ⁊ hoc idē ī brāchis: q̄ exeūt de trūco. ⁊ rami: q̄ exeūt de brāchis: ⁊ fo lia flores ⁊ fruct⁹: q̄ exeūt de ramis. Vñ ex hoc exitu ſupra deſcēdūt exit⁹ inferi⁹ ſicut pomū qꝺ exit de pomerio. ⁊ exit in ſpē po merij. ⁊ ꝓpter hoc ī illo remanet ī poten tia aliud pomū. ⁊ ſic de ſimilibus.

De ſeparabilitate. liij.

IN arb. eľali diuiſo ē ꝓprietas et nā: ꝑ quā in arborib⁹ inferi⁹ q̄dā ſunt diuiſa ab alijs: inquātū q̄dā ſunt de alijs. nō tn̄ ꝙ ī arb. eľali q̄dā par tes ſint diuiſe ab alijs. cū ita ſit: ꝙ ipa ſit ꝯfuſa ⁊ in illa ql'ꝫ ps ſit in alia. ſꝫ roe di uiſionis: q̄ eſt vna de ſuis ptib⁹ ſimplicib⁹ ſunt inferi⁹ ptes q̄dā de alijs diuiſe. ſicut pomū: qꝺ eſt diuiſū a pomerio: qñ hō illꝺ colligit: aut qñ cadit ī terrā. ⁊ ſicut puer: q̄ eſt de mr̄e ſua diſus. ⁊ ſicut ſanitas ab ī firmo. ⁊ ſic de alijs reb⁹ naturalib⁹ ſilīb⁹.

De inſeparabilitate. liiij.

IN ar. eľali ē iſeꝑabilitas ⁊ forma ḡnalis. rōne cui⁹ ptes arboris ab illa nō ſeparātur: nec aliqua ſuū nūerū dimittit. ſicut brāche: q̄ ſe nō dimit tūt de trūco rōe iſeꝑabilitatī nālis. ⁊ brā che in ramis ſuū nūerꝫ nō dimittūt. Qua re ſilr̄ nō eſt ī reb⁹ iſeri⁹ iſeꝑabilitas. ſicut in pipe: in q̄ calor ſuū ꝓpriū ſb̄ꝫ nō dimit tit. qꝺ eſt ignis ſimplex. a q̄ diuidi nō pōt rōe nature iſeꝑabilitatī ſuꝑioris: q̄ ē ſua cā pma ⁊ ſibi ḡnalis. vꝫ iſeꝑabilitati calo ris ignis ſimplicis ī pipe. ⁊ ſic de alijs re bus nālib⁹ ſilīb⁹ iſtis. ſic in hoīe: q̄ in vno tpe ē pinguis: ⁊ in alio tpe mac. in q̄ ſuū hūidū radicale non dīdit ab eo. q̄uis ita ſit: ꝙ ſuū hūidū nutrimētale vadat ⁊ ve niat. Et ī hoc paſſu ē ſignificatū: quomō indidua ſp in ſuo nūero remanēt. quē nō ꝑdūt ꝑ acēntia: q̄ vadūt ⁊ veniūt: ⁊ q̄ ꝯſer uant ꝑ inſeparabilitatē ſupra exiſtentem.

De poſſibilitate. lv.

POſſibilitas ē vna forma ſimplex arboris eľalis. ⁊ eſt vna brācha ꝑtātis. Vñ ſicut oēs ꝑtes arborī ſūt bone ꝑ bonitatē: ſic ſūt poſſibiles rōe poſſibilitatī. Et ex hac poſſibilitate ḡnali ſūt iſte poſſibilitates iferi⁹. ſicut piper: qꝺ pōt eē ⁊ equ⁹ ⁊ falco. ⁊ ſicut vnū piper: qꝺ pōt eſſe ex alio. ⁊ vn⁹ equ⁹ ex alio. ⁊ ſic de alijs reb⁹ nālib⁹. Et ī hoc paſſu eſt ſignifi catū: ꝙ arbor vegetalis ſenſualis ⁊ imagi nalis pn̄t eē de eľali. ⁊ ꝙ ſpēs pn̄t eē entia realia. ⁊ totū hoc rōe poſſibilitatis ſupra veſtite poſſitiuitate. Et ex hac poſſibilita te ḡnali ſunt poſſibilitates inferius. ſicut pip cū magnitudine bōitatī duratōis ⁊c̄. inſtinctuū ⁊ appetituū nālū. nec ꝯrietas ꝯtradicere pōt cū ita ſit ꝙ poſſibilitas ſit maior per plures cauſas q̄ per vnam.

De impoſſibilitate. lvj.

Impoſſibilitas eſt in arbore el'ali pars ſimplr: per quã eſt impoſſibilis: q bonitas nõ ſit: hoc qđ eſt et ita de magnitudine ꝛ ceteris. Et ex hac impoſſibilitate q̃ eſt ſupra: ſunt ĩpoſſibilitates: q̃ ſunt inferi⁹ ſicut piper: in quo impoſſibile eſt q frigiditas ſit cũ ꝟtute maiori q̃ calor: cũ calor in illo ſit in quarto gradu. ꝛ frigiditas in p̃io. Et etiã cõtradictiões: q̃ ſunt inferi⁹ ſunt ꝑ impoſſibilitates: q̃ ſunt ſupra. ſicut eſſe hoĩem ꝛ non eſſe hoĩem. ꝛ eẽ bonũ et nõ eſſe bonũ. que ſunt ꝯdictoria ꝛ ĩpoſſibilia. et ſic de aliis ſi'libus iſtis. ℂ De ſimilitudine. lvii.

Similitudo ẽ natura ꝛ ꝓprietas: q̃ eſt rõ in ar. ele. ꝑ quã q̃dã radices dant aliis ſuas ſi'litudines. ſicut bonitas: q̃ induit mag. ex ſeipã. ꝛ magnitudo ſil'r. Et ideo magnitudo q̃ eſt in bonitate ſuſtẽtata accidẽtaliter ſi'litudo eſt magnitudinis ſubſtãtialis. ꝛ idẽ eſt de bonitate q̃ eſt in magnitudine ſuſtẽtata. Et in hoc paſſu ſi'litudines inferi⁹ ꝯſiſtẽtes cognoſci pñt. ſicut ſpẽs: q̃ ſi'litudinem hñt in ſuis gñib⁹. ſicut hõ et equus q̃ ſimilitudinẽ hñt in aĩali. Et hec ſi'litudo deſcẽdit de ſupra. ſicut bonitas magnitudinis et magnitudo bonitatis: q̃ ſi'litudinẽ hñt in duratiõe. ꝛ q̃libet ſtat in ipã. ℂ Eſt et ali⁹ modus ſi'litudinis. ſicut bonificatiuũ bonificabile ꝛ bonificare: q̃ ſi'litudinẽ habent ĩ bõitate: q̃libet exñte bono ſub bõitate. q̃ ẽ coꝝ ſpẽs ꝛ eẽntie. Et ex his ſi'litudinib⁹ ſunt indiuiduoꝝ ſi'litudines. q̃ ſi'litudinẽ habẽt in ſpẽ. ſicut petr⁹ ꝛ raymũdus q̃ ſimilitudinẽ habẽt in ſpecie hoĩs. ℂ De diſſimilitudine. lviii.

In arbore el'ali ẽ diſſi'litudo vna ex ſuis ptib⁹ ſimplicib⁹. ex q̃ deſcẽdũt diſſi'litudies inferi⁹. ſic̃ bonitas ignis: q̃ ẽ diſſi'lis bõitati aq̃. ꝛ bõitas rami bonitati folii. Quare ĩferi⁹ bonitas hoĩs ẽ diſſi'lis bõitati aſini. ꝛ hoc idẽ ẽ de figura pomi: q̃ diſſi'lis ẽ figure roſe: ꝛ figura claui figure martelli. ℂ De natura. lix.

Natura ẽ p̃mũ p̃ncipiũ ĩ arbore el'ali ad naturas ĩferi⁹. ꝛ ꝑ illã ita ſunt radices arboris nãte ꝛ oẽs ſue ptes. ſic̃ ſũt bone ꝑ bonitatẽ: ꝛ magne ꝑ magnitudinẽ. Quare hẽ ptes ĩferi⁹ ſũt nãte ꝑ nãꝫ ſupra eis gñalẽ. ꝛ ipã ẽ ens reale. q2 ſi nõ eẽt ens reale: nature inferi⁹ nõ hẽnt me[m] nãle nec cõcrĩ q̃ poſſent cõcordare. q̃ ꝯcordãt ſic̃ maſcul⁹ ꝛ femella: q̃ ꝯcordãt ĩ ꝓcreãdo filiũ. ꝛ guſtatiuitas ꝛ guſtabilitas in guſtare. ꝛ ſic de aliis reb⁹ naturalibus. ℂ De corporalitate. lx.

Corporalitas ẽ forma ſimplex: ꝑ quã bonitas magnitudo ꝛ alie radices arboris ſunt cãe corpalis. ꝑ quã nãꝫ hñt: q de illis ſeq̃t corp⁹ in trũco ꝛ in brãchis ramis floib⁹ ꝛ fructu. Et ex hac corpalitate ſupra ſũt corpa ĩferius. ſic̃ corp⁹ pomi ꝛ hoĩs. Et q2 ĩ bõitate ſupra ẽ bõificatiuũ bõificabile ꝛ bõificare ꝛ in magnitudine magnificatiuũ magnificabile ꝛ magnificare. ꝛ ſic de aliis radicib⁹ q̃dlꝫ corp⁹ ĩferi⁹ ẽ de ptib⁹ corpalib⁹ vꝫ de lõgitudĩe amplitudĩe ꝛ ꝓfũditate: q̃ ſũt de ſua eẽntia. ꝛ illa ex illo. Et iſte tres dimẽſiões retinẽt ita corpus ĩ corpalitate ſicut faciũt bõificatiuũ bõificabile ꝛ bonificare bonum tenent in bonitate.

ℂ De tranſmutatione. lxi.

Trãſmutatio ẽ vna de ptib⁹ arboris el'alis ꝑ quã ſũt trãſmutatiões ĩferi⁹. ſic̃ mã panis q̃ ꝑ vegetatiõeꝫ ẽ trãſmutata ĩ mãꝫ carnis ꝛ calor ignis ĩ calorẽ piperis. Et ĩ hoc paſſu p̃t hẽri cogni°: q̃mõ fit trãſmutatio ĩferi⁹ de vna re in pl'ib⁹. ſic̃ mã ferri ĩ figura enſis. ꝛ mã enſis ĩ figura cultelli. ꝛ hec trãſmutatio ẽ de eodẽ ferro. ꝛ ita đ aliis reb⁹. He aũt trãſmutatões ĩferi⁹ nõ eẽnt ſine trãſmutatiõe ſupra q̃ eſt de bõitate trunci de bonitate brancharum et de bonitate ramorum. ℂ De luce. lxii.

In arbore el'ali eſt lux vna de ſuis ptib⁹. ꝛ hoc ẽ ꝑ dñaꝫ: q̃ declarat ptes. ꝛ naſcit̃ in brãchis. ſic̃ ignis ꝛ aer: q̃ hñt lucẽ: q̃ ẽ color diuiſus ĩ lucẽ ignis ꝛ in diaphanitatẽ aeris: q̃ ẽ claritas. ꝛ ex hac luce deſcẽdũt luces ĩferi⁹ ſuſtẽtate in ſuis indiduis coloratis ꝛ ĩdutis luce ꝛ claritate. Et de hac mã locuti ſumus magis large in tabula gñali. ℂ De vmbra. lxiii.

Umbra eſt vna de ptib⁹ arboris el'alis. ꝛ ẽ de ꝯfuſiõe: q̃ ĩ vmbris aq̃ et tre apparẽt. ꝛ ẽ ĩ aq̃ de albo colore ꝛ ĩ tra de nigro. tñ vmbra maxie

eſt ꝓpter ſpiſſitudinē materie aq̄ ⁊ fre:q̄ i
pedit lucē ⁊ claritatē cū reſtrictiōe aq̄ ⁊ cū
nigredine fre. ⁊ nō tñ cū albedie aq̄ clari
ficate ꝑ participationē aeris cū nigre. ſie
terre:q ei dat ſuā ſilitudinē. Per iſtā vm
brā ſupra ſunt iterius iſte vmbre. ſicut vm=
bra pomerij parietis ⁊ hoīs. ⁊ ſic de alijs
corꝑibus elemētatis. ¶ De linea. lxiiij.

Linea ē ꝑs i ar. ele. el'ali: ꝑ quā
ſunt ꝑtes ſimplices arboris in
lineis. ſicut bōificatiuū: qđ eſt
vna linea ⁊ bōificabilis alia. ⁊ magnifica
tiuū vna linea ⁊ magnificabile alia ⁊ idē
ē de brāchijs: qm̄ ignis ſimplex ſtat ſb vna
linea extēſa i ſimplicitate. ⁊ linea aeris in
alia: ⁊ idē ē de aq̄ ⁊ fra: q̄re he linee ſupra
gñales ſūt iſtis lineis īferi⁹ ſuſtētatī in ar
bore vegetali ⁊ in ſenſuali. ſicut corp⁹ po=
merij qđ eſt ex multis lineis. ⁊ ſic de corpo
re hoīs. ¶ De pūctualitate. lxv.

Punctualitas ē vna ꝑs ſimplex i
arb. ele. q̄ exit de pl'ib⁹ lineis. ſicꝫ
bōificare: qđ ē vn⁹ pūct⁹ q̄ eſt in
medio bōificabili ⁊ bōificabilis. ſicꝫ cētrū:
qđ ē in medio circli. ⁊ h̄ idē de magnifica
re ⁊ ceterī. Et ex iſta pūctualitate ſupra de
ſcēdūt pūcta īferi⁹ in īdiduis el'atī: q̄ ſunt
act⁹ pomoꝝ. ſicut guſtare: qđ ē cētrū guſta
tiui ⁊ guſtabilis. ⁊ qm̄ exit de ābob⁹: q̄ ſūt
linee: cū vegetare ꝯpōit lineā. Et i h̄ paſſu
cogni⁹ hri ꝑt: q̄mō pūcta exeūt a lineis. ⁊
quomō linee ſunt compoſite ex punctis ⁊
quomō corpus eſt actus cōiūꝫ punctorū.
⁊ lenearum. ¶ De ſuperficie. lxvi.

Superficies ē in arbore el'ali vna
ꝑs ſimplex: cū q̄ dñia diuerſificat
ꝑtes arborī ī diſpōne: q̄mō q̄lꝫ ſit
diſpōita īferi⁹ ī indiduis el'atis ad hñdū
ſupficiē. Et ſupficies icipit ī ꝯcretī bōitatī
q̄ ē in arbore el'ali. ⁊ ſic de ꝯcretī magnitu
dinis ⁊ aliaꝝ: ī qb⁹ ē ꝯfuſe rōe ꝯfuſiōis ar
boris el'alis. Et q: q̄dā ꝑtes ſunt in alijs
ſupficies tñ ſtat in ſua realitate numero ⁊
natura. ſicut argētū in denario: q̄ ē de ipo
⁊ de cupro. Et ex hac ſupficie ſupra deſcē=
dunt oīs ſupcies: q̄ ſunt inferius: in qb⁹
ſunt corpora el'ata termiata: q̄ induta ſūt
ex illa. ſicut pomū clau⁹ ⁊ cetera his ſimi=
lia. que ſunt corpora cōtenta intra ſuper=
ficiem. ¶ De figura. lxvij.

Figura eſt vna ꝑs arboris el'alis
q̄ eſt gñalis ad figuras inferius
et ē ex circulo triangulo ⁊ qua=
drāgulo. ex circulo: ſicut ſil'itudines: q̄ ſūt
in ꝑtib⁹ arboris circulariter. ex triāgulo:
ſicut ex bōificatiuo bōificabili ⁊ bōificare
ex q̄trāgulo: ſicut ex. iiij. brāchijs arboris
Et ex iſtis figuris ſupra deſcēdūt figure: q̄
ſunt inferi⁹. ſicut in pipere: in q̄ eſt figura
circularis. ⁊ i naſo triāgularis. ⁊ i palma
hoīs q̄drāgularī. Et ex hac figura: q̄ ē īfe=
rius figurata ſūt opa artificialia ad ſilitu
dinē figuraꝝ nālīū. ſicꝫ figura claui cultelli
⁊ martelli. ¶ De rectitudine. lxviij.

Rectitudo eſt vna ꝑs ſimplex ī ar
bore el'ali q̄ gñalis ē ceterī recti=
tudinib⁹ īferi⁹: q̄ ſunt ſex. vꝫ alti
tudo: infinitas: ante: retro: dextrū: ⁊ ſini=
ſtrū. Et he ſex rectitudines ſunt in diſpōe
rectitudinis ſupra exñtis ꝯfuſe ⁊ gñalis.
Sꝫ agēs nāle trahit ſuas ſpēs de potētia
in actū in el'atis. ſicut in corpore hoīs: qđ
hꝫ ſex rectitudines: q̄s diximꝰ ſm̄ ſemet=
ipm. ⁊ nō ſꝫ corp⁹: in q̄ eſt ꝯtētū. ſicut cor
pus hoīs cū exiſtit ipe in aere: q̄ aer cōfu=
ſus eſt: ꝓpter qđ in ſe nō hꝫ ſex rectitudi=
nes: ſed hō ipas hꝫ in illo idcirco cum hō
ſe vertit. vel de locis infimis aſcēdit ad lo
ca alta: ſe mutāt rectitudines. Adhuc per
rectitudinē q̄ eſt ſupra: q̄dā corpa inferi⁹
exñtia ſunt in recta linea ⁊ aliq̄ in oblīq̄
ſiue tortuoſa. in recta: ſicut dactil⁹. ī linea
tortuoſa: ſicut in ficulnea. Et hec rectitu=
do tortuoſitas ſiue obliq̄tas ſunt in rōne
ſpēꝝ: q̄ ſunt ſub figura quā diximꝰ. vꝫ ſub
figura circulari triangulari ⁊ quadrangu
lari. ¶ De maſculinitate. lxix.

Maſculinitas ē ī arbore el'ali ꝑs
gñalis ad alias maſculinitates
īferi⁹. ſicut ad maſculinitatē da
ctili ⁊ hoīs. Et he maſculitates deſcēdūt
de maſculinitate: q̄ ē ſupra. q̄ ē ꝑ bōificati
uitatē magnificatiuitatē ⁊c̄. Et i h̄ paſſu
ꝑt. cogſci: ꝑ quā nāꝫ maſcl'i ſūt magis for
tes ⁊ magis nobiles q̄ femelle. ⁊ quare hō
dꝫ eē ꝑſona cōis. ⁊ femīa nō dꝫ eſſe ꝑſona
cōis in iudicio. ¶ De femineitate. lxx.

Femineitas ē ꝑs ſimplex ī arbo=
re el'ali. ⁊ eſt de bonificabili ma
gnificabili ⁊ ceterī ꝑtib⁹ paſſiuis

Et ex hac femineitate deſcēdūt femineita
tes īferi⁹.ſicut femineitas dactili ⁊ feīe ⁊
galline.⁊ ſic de aliȷs femellis īdiduatꝭ. Et
qꝛ ſunt ex paſſiōe: pl⁹ digeſtibiles ſunt et
cōſumabiles q̄ maſculi indiuiduati.ſicut
gallina: q̄ magis digeſtibilis ē q̄ gallus.
⁊ in ſpē porri: in q̄ porrū femineū magis
digeſtibilis eſt q̄ porrū maſcl'm.et idē eſt
in ſpecie coctani ⁊ ſic de aliȷs.

¶ De membroſitate. lxxi.

Membroſitas in arbore el'ali eſt
vna ex ſuis formis ſimplicibus
nālib⁹:quā ſuis ramis cōparaui
mus ſic ſūt ſuc.iiij.maſſe:q̄s dixim⁹.q̄ ſūt
iiij.mēbra maiora nālia.ex quoꝝ mēbro
ſitate mēbra nālia el'ata īferi⁹ deſcēdunt.
ſicut ī pomerio rami.⁊ in hoīe viſcera/ca
put/brachia/⁊ tibie.⁊ ſic de aliȷs rebus ſi
milibus iſtis.

¶ De īſtrumētalitate.lxxij.

Inſtrumētalitas eſt illa forma in
arbore el'ali:ex q̄ hec inſtrūa īferi⁹
deſcēdūt: q̄ ſunt ī reb⁹ nālib⁹.Et
iſta inſtr̄alitas in arbore el'ali ꝯſiſtit ma
xime ī flonb⁹.qꝛ cū flore fit fruct⁹. ⁊ iō in
pomerio ſūt flores: q̄ ſunt īſtrūa ad poma.
⁊ in hoīe ſunt ocl'i:q̄ ſunt advidēdū.⁊ lin
gua:q̄ eſt inſtrm̄ ad loquēdū. ⁊ manus:q̄
inſtrūa ſūt ad operādū.⁊ pedes:q̄ ſūt īſtrūa
ad eūdū.Et ex his īſtrūis nālib⁹ accipiunt
hoīes ſil'itudines ī inſtrūis artificialib⁹.ſi
cut ſimphonia:q̄ īſtrm̄ ē ad cātādū. ⁊ cul
tell⁹ ad ſcandēdū.⁊ equ⁹ad currēdū.⁊ na
uis ad lucrādū.⁊ ſic de aliȷs reb⁹his ſimi
libus.

¶ De nutrimēto.lxxiij.

In arbore el'ali ē vna poma: q̄ eſt
nutritiua ſicut ī radicib⁹: ex q̄b⁹
nutritur fruct⁹. Et ex hac poma
nutritiā deſcēdūt potētie iſte nutritiue:q̄
inferi⁹ cōſiſtūt.ſicut in pomerio:qd nutri
tur de terra pluuia aere ⁊ de calore ſolis.
⁊ ſicut fēia:q̄ puerū nutrit cū ſuo lacte.Et
ex his nutrimētis nālib⁹ accipiūt hoīes
ſil'itudines ī ſuis morib⁹.ſicut ſapiētes:q̄
nutriunt pueros ad ſanitatem et bonos
mores et ad habitus ſcientiarum.

¶ De impreſſione. lxxiiij.

In arbore el'ali ē vna forma īpreſ
ſiua:nā cui⁹corpa celeſtia ſuas ſi
militudies īprimūt ī arbore el'ali
Et ex his p̄mis īpreſſiōib⁹ deſcēdūt īpreſ
ſiones: q̄ ſunt īferi⁹. ſicut īpreſſio arborū
vegetalis ſenſualis ⁊ imaginalis: q̄ ſunt
īpreſſe.ī q̄b⁹ apparēt figure arborꝫ el'alis
q̄ videri nō p̄t neq̄ tāgi. Et ex his īpreſ
ſionib⁹ nālib⁹ hoīes accipiūt ſil'itudines
ꝑ quas cognoſcūtur. ſicut illi q̄ faciūt ſi
gna ī ſcutis ⁊ in ſuis ſigillis . ⁊ rex in ſuo
vexillo.⁊ ſic de aliȷs reb⁹ his ſil'ibus.⁊ ſic
īpreſſio ꝯceptōis iterioris manifeſtate in
voce impſſa ī illa ꝑ loquutiōem: q̄ eſt im
preſſio iterioris ꝯceptiōis. ⁊ idē ē de vide
re:qd eſt impreſſio vidētis et viſibilis.

¶ De inſertione. lxxv.

Inſertio ē forma ſimpl'r ī arbore
el'ali.natura cui⁹ ſūt inferi⁹ q̄dā
ſbē īſerte ī aliȷs. ⁊ inſertio q̄ eſt ſu
pra:eſt ſicut aer:q̄ inſert⁹ ē in igne. vt ca
lorē ignis attrahat ad ſuā humiditatē.⁊
aqua:q̄ inſerta eſt in aere. vt ſuā hūidita
tē trahat ad ſuā frigiditatē.⁊ idē ē de t̄ra
īſerta ī aq̄:vt frigiditatē ſuā trahat ad ſic
citatē ſuā.⁊ idē eſt de igne ī terra inſerto:
vt ſuā ſiccitatē ad ſuū calorē trahat. Et ī
hoc paſſu cognoſci p̄t:quomō forme q̄ ſūt
ſupra attrahunt̄ inferi⁹.ſicut forme q̄ ſūt
inferi⁹:attrahunt̄ ſupra. vt natural'r fiat
mixtio ex el'is. ¶ Ali⁹modus īſertōis eſt
ſupra.ſic potētia vegetatiā:q̄ ē inſerta in
el'atiua:vt ad ſe attrahat el'are.⁊ ſicut po
tētia ſenſitiua:q̄ ē inſerta ī potētia el'atiā
⁊vegetatiā:vt ad ſuū ſentire trahat el'are
etvegetare.⁊ ſic de imaginatiā.Et hec in
ſertio ē neceſſaria ſupra rōe finis bonita
tis magnitudis duratōis ptātis īſtictuū
⁊ appetituū naturaliū.⁊ ſic de aliȷs ptib⁹
arboris.q̄ finis eē nō poſſet: ſi inſertio di
uerſaꝝ potētiaꝝ nō eēt vna de formis ſim
plicib⁹arboris el'alis.Eſt ergo īſertio ſu
pra p̄ma cā ⁊ gnālis ad inſertiōes:q̄ ſunt
inferi⁹.ſicut ī pipe in q̄ inſerta ē vna qua
litas in alia.⁊ in oleaſtro olea. ⁊ in mulo
ſpēs equi ⁊ aſini.⁊ in hoīe ſuavegetatiā ī
ſua el'atiua:⁊ ſua ſenſitiua in ſuavegetati
ua.⁊ ſua imaginatiua in ſua ſenſitiua. et
ſua rōatiua in ſua imaginatiua.Vñ ſicut
olea materiā oleaſtri ad ſuā trahit natu
ram:ſic in animalibus forme ſuperiores
ad ſuas ſpecies trahunt formas inferio
res.

¶ De perſeitate. lxxvj.

PErſeitas eſt vna forma ſimplex
q̃ in arbore elemẽtali ꝯſiſtit. Perſei
tas eſt id ratione cuiꝰ entia ſub
ſtantiata p ſe ſtãt hoc qḋ ſunt. ſicut in ar
bore elemẽtali bonitas ſtat per ſeipſaz hoc qḋ
eſt. Et h̄ idē eſt de ſuis ꝯcretis eẽntialibꝰ.
⁊ idē eſt de trunco et ceteris partibꝰ arbo
ris ſubſtãtialibꝰ. Et ex hac pſeitate ſupra
deſcendũt perſeitates: q̃ ſunt inferiꝰ. ſicut
ſubſtãtia pomerij: q̃ ſtat p ſeipſaz hoc qḋ
eſt. ⁊ ſubſtãtia leonis ſilr. ⁊ ſic de alijs per
ſeitatibꝰ nãlibꝰ. Deus tñ ad eorũ exiſtere
tanq̄ cauſa pmaria iuuat. q̃ ſuũ effectum
ſtare facit hoc qḋ eſt. Et adhuc iuuãt ad
perſeitates: q̃ ſunt inferiꝰ: influẽtie corpo
rum celeſtiũ. ¶ De indiuiduitate. lxxvij.

INdiuiduitas ĩ arbore elẽali ē for
ma ſimplex ⁊ p̄ma ad indiuidua
inferiꝰ. p quã indiuidua elẽata ſunt
indiuiduata. Et ſunt ita indiuiduata ſub
rõe indiuiduitatis ſupra: ſicut ſunt bona
ſub rone bonitatis ſupra. ⁊ magna p ma
gnitudinē ſupra. ⁊ ſic de ceteris. Indiui
duitas ſupra eſt rõ trũco: q̄ ſit indiuiduũ
vnũ. in quãtũ ſpēs ē: ⁊ q̄lꝫ de brãchijs ſilr.
Et quodlꝫ indiuiduoꝝ ſupra ē ſuamet ſpe
cies. ſicut ſol: q̃ ē ſuamet ſpēs ſupra: iquã
tũ nõ ſtat aliꝰ ſol. Sꝫ rõne huiꝰ ſunt indi
uidua arboris elẽalis gñalia ad idiuidua
iferiora pagẽtia nãlia ididuata. ſicut pomũ
eſt indiuiduatũ p gñatione forme ⁊ mate
rie pomerij. ⁊ filiꝰ q̃ eſt ididuatꝰ p gñatio
nonē viri ⁊ mulieris. Et ſic de alijs rebus
nãlibꝰ his ſilibꝰ. ¶ De attractõe. lxxviij.

ATtractio ē vna forma ſimplex
ĩ arbore elẽali. ⁊ ē p̄ma ad attra
ctiões: q̃ ſunt iferiꝰ. Et ē ſupra
inquãtũ bõitas ad ſe attrahit magnitu
dinē: vt ſit magna. ⁊ ignis t̃rã: vt ſit ſiccꝰ.
Cõſilr ht hic iferiꝰ. ſicut radices pomerij q̃
trahũt ad ſe mẽbra arboris elẽalis. ⁊ trũ
cus q̃ trahit ad ſe h̄ qḋ radices inde acci
piũt. et brãche: q̃ attrahũt ad ſe h̄ qḋ trũ
cus accipit ex radicibꝰ. ⁊ ſic ſucceſſiue de
vna attractiõe ad aliã vſq; ad fructũ q̃ eſt
pomũ. Eſt alia attractio. ſicut hõ: q̃ trahit
a pomo odorē ⁊ ſaporē. Eſt alia attractio
ſicut ē attractio grani pomi ĩ t̃ra ſeminati
de q̃ inſtinctꝰ nãles ⁊ appetitꝰ arboris ſu
perioris ⁊ arboris inferioris attrahũt in
actum arborē: q̃ eſt in potẽtia in grano p
viã gñationis. Eſt alia attractio. ſicut olea
que ad ſuã ſpēm trahit vegetatiões olea
ſtri in quo eſt inſerta. ⁊ ſicut vegetatio leo
nis q̃ attrahit vegetationē bouis aut alī
mi: quē comedit. Et idē eſt de attractione
ſenſitiue: q̃ ad ſuũ ſentire trahit virtutem
vegetatiue. ⁊ potẽtia viſiua q̃ ad ſuũ vide
re viſibilitatē trahit ſui obiecti ⁊ inſtru
mentũ opus. Et ſic de alijs rebꝰ his ſimi
libꝰ. ¶ De neceſſitate. lxxix.

IN arbore elẽali neceſſitas ē vna
de ſuis partibꝰ ſimplicibꝰ. rõne
cuiꝰ ſunt bonitati ſua cõcreta ne
ceſſaria. vt i ipſis ſit ſbaliter ſuſtẽtata. Et
quodlibet ꝯcretũ alij ē neceſſariũ. Et idē
eſt de trunco: cui ſue radices ſunt neceſſa
rie. ⁊ ſic de igne: cui eſt neceſſariũ ſiccita
tē de t̃ra recipe. vt cũ illa aerē poſſit mor
tificare. vt calorē ſuũ recipiat/ ⁊ vt p illum
trãſire poſſit ad calefaciẽdũ aquã. Et eſt
adhuc alia neceſſitas in arbore elẽali: que
eſt ſm ãñcedẽs ⁊ ꝯſequẽs rerũ nãliũ. ſicut
ſi eſt corpꝰ: opꝫ q̄ ſit amplũ longũ ⁊ ꝓfun
dũ. ⁊ econuerſo. Et ex his neceſſitatibꝰ ſu
pra ſunt neceſſitates inferiꝰ. quẽadmodũ
in pomerio cui neceſſarie ſunt radices. vt
cuꝫ illis poſſit vitã a terra recipe. ⁊ ſic de
ceteris eſ'is. Et hoc idē eſt de neceſſitate
ſolis ⁊ ceteroꝝ corporũ celeſtiũ. Et ſic eſt
de hoie: cui eſt neceſſariũ guſtare ⁊ ſenti
re. ⁊ adhuc ſi eſt hõ: opꝫ q̄ ſit animal. Et ex
his neceſſitatibꝰ nãlibꝰ accipiũt hoies ſi
militudines. ſicut hõ q̃ facit camerã ꝓpt
neceſſitatē in ea hitandi. ⁊ tunicã: vt fri
gus nõ hēat: ⁊ ſic de alijs rebꝰ artificiali
bus: q̃ ſunt neceſſarie ad ꝯſeruãdũ neceſſi
tates naturales.

¶ De contingentia. lxxx.

COntingẽtia eſt in arbore elemẽ
li ſm impreſſiones corporũ cele
ſtium: quas cõtrarietas (que eſt
vna pars arboris elemẽtalis) deuiat a fine
cõtra concordãtiã corporũ celeſtiũ ⁊ ar
boris elementalis. Et ex hac contingen
tia deſcendunt contingentie: que ſunt in
ferius que veniũt cum contrarietate que
deuiat fines in indiuiduatis cõtra eorum
concordãtiã. ⁊ concordãtiam que eſt ſu
pra. ſicut a caſu: in quo venit gelu qḋ com

burit amigdala: q̄ſi ſunt in flore. ⁊ a caſu naſcūtur hoīes ↄtracti. ⁊ ſic de aliis ↄtin gentiis nālib⁹. ⁊ ex his nālib⁹ ↄtingētiis accipiūt hoīes ſilitudines q̄s fortunas vo cant ſicut q̄dam: q̄ fortunati ſunt ad diui tias ⁊ honores et alii ad ↄ̄riū. ⁊ ſic vnus equus: q̄ hȝ bonū dn̄ȝ ⁊ alius malū. ⁊ vn⁹ hō q̄ perdit vnū denariū: ⁊ alter illū inue nit. Et ſic de reb⁹ his ↄſimilib⁹. quare for tuna realr̄ nō eſt aliq̄d in formis artificia lib⁹. ſȝ tm̄ in opinione hoīm ⁊ intentiōe. ſicut forma fantaſtica: quam human⁹ in tellect⁹ attingit ⁊ de obiectis realib⁹ mul tiplicat.

¶ De perfectione. lxxxi.

Perfectio ē in arbore el'ali: rōne cui⁹ cōpleta eſt ad recipiēdū im preſſiones corpoꝝ ſupra celeſtiū et etiā eſt id rōe cui⁹ cōpleta eſt in ſuis p̄ tib⁹. ſicut in ſua bonitate: q̄ cōpleta eſt in partib⁹ ſuis: hoc eſt in ſuis cōcretis eſſen tialib⁹: ⁊ ita de aliis ſuis partib⁹. Eſt etiā arbor el'alis ↄpleta: inquātum diſpoſita eſt: q̄ ex illa pfectiones que ſunt inferius recipiant cōplemētū. Que quidē pfectio res ſunt ex illa: q̄ eſt ſupra. velut pomeriū ⁊ pomū: q̄ ſunt cōpleta. ⁊ ſic de aīalibus. Et ex his pfectionib⁹ naturalib⁹ hoīes ac cipiunt ſimilitudines in hoc q̄ volūt cō pleti eſſe per diuitias mores ⁊ hit⁹ ſcien tiarum.

¶ De imperfectione. lxxxii.

In arbore el'ali eſt impfectio vna de ſuis partib⁹: per quā q̄dā par tes nequeūt eſſe cōplete in aliis. velut ignis q̄ cōplet⁹ eſſe nequit in calefa ciendo aerē: niſi ſiccitatem a terra recipi at. q̄m ſi ſiccitatē a terra nō reciperet: ſe metipſum vacuaret ſua ſimplici entitate. nam erus cui⁹ perderet in cōpoſitiōe: in q̄ cuȝ aere intrat. Et ſic de flore: q̄ in ſe ↄple tus non eſt: inquātū eſt ꝓpter fructū ⁊ nō ꝓpter ſe. Et ex hac impfectiōe q̄ eſt ſupra: deſcendūt imperfectiōes inferi⁹. veluti po merium: in quo eſt imperfectio: inquātuȝ non pōt ſuſtentationē habere abſq̄ bene ficiis: que recipit ab extra. ⁊ idem de hoīe qui eſt imperfectus per vitia accidentali ter ⁊ naturaliter: inquātū ſe ſuſtinere ne quit abſq̄ comeſtione. et etiā completus non eſt in embrione ſm̄ etatem. et ſic de aliis rebus his ſimilibus.

¶ De vita. lxxxiii.

In arbore elementali eſt vita vna de ſuis ſimplicibus partibus. ex qua vitam accipiunt iſte vite que inferius ſunt corporales. ſicut vegetatiua que viuit per vegetare. ⁊ ſenſitiua p̄ ſenti re. ⁊ vita (que eſt ſupra) eſt confuſa ⁊ ſemi nata in arbore elemētali. que diſpoſita ē: q̄ ex illa exiat iſta vita: q̄ eſt inferius in in diuiduis elemētatis. ſicut ferrū qđ diſpo ſitum eſt q̄ ex illo clauus fiat: qui in ipſo non ſtat in potentia ſine fabri iuuamine. Et ꝓpter hoc deus bn̄dictus ſit: ipſe at trahit de diſpoſitione elemētali vitā vege talem et ſenſualem. ſicut inde attraxit pri mū pomeriū ⁊ primū leonē ⁊ primā ſardi nam et primum lumē ⁊ primum hominē et primum falconē.

¶ De colore. lxxxiiii.

In arbore elemētali eſt color vna de ſuis partibus ſimplicib⁹ ī ipa ſeminat⁹ ⁊ ↄfuſus. idcirco p̄ vide re non ſentitur. Et eſt gn̄alis aliis colori bus: q̄ inferi⁹ cōſiſtunt. ſicut color pomi ⁊ hoīs. etiā ad colores quattuor maſſarum q̄ rami ſunt ⁊ membra arboris el'alis. ⁊ p̄ illū ⁊ ex illo ſtat viſibilitas in potentia cū iuuamine viſitiuitatis: vt videre eſſe vale at in animalibus: quibus eſt neceſſarium ſm̄ neceſſitatem vite.

¶ De ſono. lxxxv.

Sonus ſeminat⁹ eſt in arbore el'a li: in quo gn̄alis eſt ad ſonos: qui ſunt inferius ⁊ clamores ſiue tu multus. Et eius ſubiecta ſunt in obuiatio nib⁹ brāchiarū: que ſunt ſupra. ⁊ q̄ eſt con fuſus. Et ex illo deſcēdit inferi⁹ ſonus ſen titus p̄ auditū: q̄ eſt gn̄ale inſtrumentum ad voces ⁊ ſonos. ⁊ q̄ diſpoſitus eſt in ſo no ſupra. ⁊ deductus de potētia in actum p̄ mot⁹ corporū inferius cōſiſtentiū. ſicut per tonitruū in aere motū p̄ obuiationes vētoꝝ cōtrarioꝝ. ⁊ per ſonū vēti in foliis. et per vocē motam per linguam.

¶ De odore. lxxxvi.

Odor in arbore el'ali diſpoſitus eſt et eſt deduct⁹ in potētia inferius per odorātes vapores q̄ exeūt ab elemētatis: ſicut odor qui de pomo ⁊ roſa exit: qui ſentitur in participatiōe cerebri ⁊ naſi animalis: vt placitū habeat in odo

rando odores: q̄ ſue cōueniūt ꝯplexioni. ⁊ ad euitādū illos qui ſibi contrariantur.

¶ De ſapore. lxxxvij.

Sapor eſt in arbore eſſ'ali ſeminatus ⁊ diffuſus: cui⁹ ſubiecta ſunt appetit⁹ nāles q̄ ſpectāt ad guſtū qui ſeminatus eſt in arbore eſſ'ali ita continuus ſicut ſapor. Et ſapor ⁊ guſtus in illo diſpoſiti ſunt in potētia ꝑ agentia naturalia: que ipſos in actū deducūt tunc cū animal comedit ⁊ bibit: aut in hītu q̄n eſt generat⁹. ſicut hō q̄ in habitu hꝫ guſtare ſapores: ꝗuis non comedat vel bibat.

¶ De ſenſu. lxxxviij.

Senſus ſeminat⁹ ē in arbore eſſ'ali q̄ diſpoſitus eſt rōne ſenſitiue īſerte in eſſatiua ⁊ vegetatiua. ꝙ ex illo agens nāle aiatū in actu deducat per ſentire calorē aut frigiditatē famē ⁊ ſitim ⁊ tactū. ⁊ ſic de alijs reb⁹ his ſiſibus: que adueniūt ſm opera agentiū nāliū aiatorū. Et per ſentire qđ eſt tact⁹: ſunt appetitus nāles in placitis ⁊ delectationibus aialiū maſculorū ⁊ feminarū vt inclinationē habeant ad conſeruandum ſpecies ſuas.

¶ De conceptione. lxxxix.

Conceptio in arbore eſſ'ali eſt vna de ſuis partib⁹ ſimplicibus: ex q̄ deſcendūt ille cōceptiōes: q̄ ſunt inferius ſicut ꝯceptio quā femina ab homine accipit: vt filiū hēat. ⁊ ſicut hō q̄ in mente ſua cōcipit hoc qđ imaginat. ⁊ illđ extra manifeſtat cum lingua. ⁊ de hac cōceptione loqui intendimus magis longe in arbore ſenſuali. ſunt ḡ ille cōceptiones (que ſunt inferius) ex cōceptōe q̄ eſt ſupra ſicut arbor eſſ'alis q̄ influētias cōcipit corporū celeſtiū. ſicut ignis qui cōcipit lumen ꝙ ſol ſibi influit in calefaciēdo ⁊ ſuū calorē multiplicādo. ⁊ aer qui calorem cōcipit ab igne. ⁊ flores arboris: qui concipiunt ſuū fructū ⁊ etiā nā elemētalis: que ꝯcipit finē nature arboris vegetalis ⁊ ſenſualis.

¶ De dormitione. xc.

In arbore eſſ'ali truncus ē de radicibus: ⁊ branche ſunt ex trūco. ⁊ rami ex brāchijs. ⁊ folia ⁊ flores ꝺ ramis. ⁊ fructus eſt de floribus. et quia quedam ſunt ex alijs: eſt in illa natura et proprietas dormitiōis que eſt ex preparatione et diſpoſitione: quam formalſ facit ex materia in iſtis inferioribus: inquantuꝫ ipſam prepat ⁊ diſponit ad opatonē: vñ interim dū ipaꝫ diſponit ⁊ ꝑparat: eſt in indiuiduis ſenſatis impreſſio dormitiōis ſicut in planta in qua in hyeme non ſunt folia flores neqꝫ fructus. ⁊ hoc eſt ratiōe terre reſtricte in ſuis poris per aquam: vt calor nālis diſponat ⁊ digerat materiam ad radices ſic̄ in pimo tpe veris: in quo fit renouatio foliorū florū ⁊ fructuuꝫ. ⁊ talis natura dicta eſt dormitio plāte i hyeme. Et q: ſenſitiua inſerta ē in vegetatiua. et vegetatiua in eſſatiua: dormitio eſt in ſenſitiua vt ꝑparatio fiat ⁊ digeſtio / ⁊ vt poſſit eē renouatio ex tranſmutatione cibariorū in carnē ⁊ ſanguinē. Et hec preparatio maxime efficitur in nocte rōne dormitionis aialis qđ dormit propter vapores clauſos qui aſcēdere nō pñt ad fantaſiā. q̄ eſt ſubiectū vigilatiōis. q̄ eſt in die maxie.

¶ De vigilatione. xcj.

Vigilatio cauſat a caliditate ⁊ ſiccitate. Et eſt impreſſio ſupra in arbore eſſ'ali. in qua eſt ꝑparatio naturalis ⁊ pima ꝙ forma que eſt inferius agat de materia: ex qua facta eſt diſpoſitio ⁊ ꝑparatio aliter per dormitionē. Et iō ſucceſſiue vigilāt in vere plāte: q̄ ſunt inferius vſqꝫ ad eſtatē. in q̄ fruct⁹ colligit. Et ex hac tali vigilatione vegetali trāſit vigilatio ad ſenſualē in animali qđ in ſe continet naturā vegetalē / ⁊ qđ vigilat ratione pororꝫ qui aperti ſunt. ⁊ fantaſia ſpecies colligit imaginatas. per quas ſenſus inclinationē hñt ad obiecta realia ſicut homo qui aliquod placitum viſibilitat⁹ imaginatur / et ſe mouet ad obiectū vt ipſum videre poſſit.

¶ De ſomnio. xcij.

Somniū ē mediū qđ ē inter vigilationē ⁊ dormitionē ꝯfuſum. ſicut tps autūnale qđ eſt cōfuſum inter māⁱⁿ vigilatiōis ⁊ dormitiōis. Et ꝓpter h̄ hoīes melācolici ſomniant pluſꝙ alij nāliter. Et nā ſomnij pimo accipit in pimis pncipijs ſuperiorib⁹: q̄ eſt inter diſpōnē ⁊ prepatiōeꝫ. vt q̄dā cauſe ſunt de alijs. Et ſm illā nāꝫ ſupra ē impreſſio. q̄ ē īferi⁹ ī ſomniādi. ⁊ maxie i hoib⁹ q̄ vtunt pl⁹ ſpē-

bus fantaſticis q̄ irrationalia. & hoc eſt rōe aīe rōnalis: q̄ reqrit maiores opationes q̄ irrōnalia. & ppter hoc ſōniāt homines trib⁹ modis. ¶ Un⁹ modus ē ſm impreſſiōes ſupra. de q̄ dictū eſt. & hoc eſt ſm cōditiōes & cōplexiōes: q̄ veniūt ex vegetatiua & ſenſitiua. ¶ Aliue modus eſt ſm diſpōnē rationatiue: q̄ reqrit illas ſpecies in dormitiōe: quas habuit in vigilatiōe: vt poſſit vti recolere itelligere & amare i illis reb⁹: q̄ deſiderat aut odit. ¶ Alius modus ē p reuelationē dei & p bonos angelos in his q̄ ventura ſunt. aut p demonē: q̄ dū homo dormit: pparat anime aliqs ſpecies diſpoſitas ad peccādum: vt hō poſt dormitionē peccare poſſit.

¶ De gaudio. xciij.

In arbore el'ali ſunt appetit⁹ naturales. ſicut bonitas q̄ hȝ appetitū: vt ſit magna. & vt magnitudo ſit bona p ipſam. & ſicut ignis: q̄ appetitū habet ad calefaciendū aerē: & ad recipiendū ſiccitatē a terra. & ſic de aliis. Et ex tali natura deſcendit inferius in aīalibus impreſſio gaudij tūc cū attingunt h̄ qd̄ deſiderāt. velut hō qui hȝ famē & gaudet: cum poſſit comedere. aut cum videt hoc quod deſiderat. & ſicut equus: q̄ placitū hȝ in comedēdo aut in quieſcendo. et ſic de alijs his ſimilib⁹. Et adhuc ſm inſtinct⁹ nāles & appetit⁹ ſunt nature placitorū in plātis ſm q̄ veniūt ad ɔplementū ſuorum appetituū nāliū. ſicut pomeriū qd̄ delectatiōnē habet (ſi tū delectatio dici poſſit: qm̄ ita loq̄ nos oportet: quia defectu vocabuli hēmus) inquātū conſeruat cū ſuis folijs fructū ɔ̄ magnū calorē ſolis aut ɔ̄ magnā frigiditatē venti.

¶ De ira. xciiij.

In arbore el'ali ē pncipiū mediū & finis. pncipiū ē ſic bōificatiuū. finis eſt ſic bōificabile vl' bōificatū. mediū āt ē ſic bōificare. & ſic d̄ alijs. Et qz in arbore el'ali eſt ɔ̄rietas: ipſa ipedit pncipia ɔ̄ ɔcordātiā: ne trāſeāt p mediū ad finē quā deſiderāt. ſic i igneū q̄ ſiccitas ipedit ignē q̄ non det calorē aeri. Et ex hac nā q̄ eſt ſupra p ɔ̄rietatē: iclinationem habent inferius vegetata ad ſilitudinē ire. Et hoc apparet in minori planta q̄ ſtat ppe aliā plātā maiorē: q̄ nō ē d̄ ſua ſpecie q̄ ſe elōgat ab vmbra ipſi⁹: q̄ tū pōt vt calorē ſolis recipe poſſit. & ppter h̄ nutrit ei⁹ trūc⁹ tortuoſus: & idē ē i aīalibus: in qb⁹ ē ipreſſio ire naturalr̄ rōe impſſionis: q̄ ē ſupra. ſic gallina: q̄ hȝ irā: qn̄ miluus pullū ſuū comedit. & idē eſt de hoīe i ſinno: q̄ ē irat⁹: qz nō eſt ſan⁹. aut qz ad ſinē ducere nō pōt: hoc qd̄ deſiderat: & propter h̄ hoīes q̄ ſūt melācolici: magis ſūt iroſi q̄ alij: et h̄ ē ppt̄ ſiccitatē & frigiditatē: i qb⁹ ɔ̄rietas pl⁹ ipedit ɔcordātiā appetituū nāliū q̄ ppt̄ hūiditatē & ſiccitatē.

¶ De ſanitate. xcv.

In arbore el'ali ſanitas q̄ ē iferi⁹ diſpōita ē p ordiationē ſupra: q̄ ē de ɔcordātia p totā arborē extēſa ſic in plāta: q̄ ſanitatē hȝ diſpōitā ad aīal: qd̄ ipā comedit. & adhuc ſic i aīali in quo eſt ſanitas rōe ɔcordātie: q̄ ē ex impreſſiōe & ɔ̄ductiōe el'atie vegetatiue & ſenſitiue. Et hec cōcordātia ē ſ̄ȝ q̄ ſpēs q̄daȝ ſunt magi ɔcordātes cū alijs q̄ alie: ſicut ordeum quod pl⁹ ɔcordat cū equo q̄ frumētū & frumētū meli⁹ cū hoīe q̄ cū equo & ſic d̄ ceteri reb⁹ nālibus his ſimilibus.

¶ De infirmitate. xcvi.

Ecūdū q̄ de ſanitate dēm eſt: de īfirmitate p ɔ̄riū dici pōt. qm̄ ſupra i arbore el'ali fit diſpoſitio & ordiatio: q̄ q̄dā īdiuidua: ſpecierū ſūnt ɔ̄ alia indiuidua: q̄ ſunt ex alijs ſpeciebus: & hoc p multū remotā cōcordātiā ſpēruȝ ſicut ſerpens: q̄ p venenū nature hoīs cōtrariat. & idē eſt de realgare & alijs herbis medicinalib⁹: q̄ p violentiā hūores cōſumūt. Eſt etiā infirmitas: q̄ eſt de extremitatibus medij ɔtra temperātiā: p q̄ eſt in medio. Eſt etiā infirmitas p corruptiōeȝ & ɔtrarietateȝ: q̄ ſunt ɔtra gn̄atiōeȝ & ɔcordātiā. Et idē eſt de infirmitate q̄ eſt p triſtitiā & timorē vel irā: q̄ ſunt impſſiones mote ex primis principijs. ſicut melācolicus: q̄ triſtis ē p melācoliā: p quā infirm⁹ eſt: qm̄ triſtitia bōficia ipedit: q̄ vegetatiua & ſenſitiua a rationatiua recipiūt.

¶ De induſtria. xcvij.

In arbore el'ali ſignificat induſtria gn̄alis ſm inſtinctus & appetitus nāles & ſm folia arboris

que ſunt ad ꝯſeruandū ſubſtātiā ⁊ fructū. Que q̄dē induſtria eſt cā ad iduſtrias īfe-riores. ſicut in folijs pomerij. q̄ p inſtinct⁹ nāles ſunt ad ꝯſeruādū ſubſtātia flores ⁊ fruct⁹ ꝯ magnū calorē. ⁊ induſtria quā h₃ leo ivenādo. ⁊ auis in faciēdo ſuū nidū. et aranea in faciēdo ſuā telā. ⁊ ſic de ceteris induſtrijs: q̄ ptinēt ad irrationalia: q̄ ex induſtria ſupra deſcēdūt fm curſu₃ nālē. et ex hac iduſtria quā irrōnalia hn̄t īvuē do: accipiūt ſpēies ſiītudinē iquātū in ſe ꝯtinēt nām elalē vegetalē ſenſualē ⁊ ima-ginalē accipiēdo iduſtriā in viuendo.

¶ De ſubſtantia. xcviij.

Subſtātia ē in arbore elali gn̄alis ad ſubſtātias inferius. ⁊ ē ex par tibus ſubſtātialib⁹ arboris. et ex ſubiacētib⁹ eax/exiſtētib⁹ q̄buſdā ſub alijs. ſicut bōitas q̄ eſt ſub magnitudine: iquā-tū ab ea hītū ſuſcipit ⁊ inquātū eſt ſub fo lijs q̄ in illa ſuſtētant. Cōſilr̄mō eſt in ar-bore vegetali: q̄ eſt vna ſubſtātia ex plrib⁹ partib⁹ ſubſtātialib⁹ exiſtētib⁹ ſub plurib⁹ partib⁹ accidētalib⁹ ſicut rami q̄ ſunt ſub folijs. Et hoc idē de arbore ſenſuali.

¶ De eſſentia. xcix.

In arbore elali ꝯſideram⁹ eēntiā ens gn̄ale ad alias eſſentias infe-rius. q̄ quidē eēntia ſtat ſupra ſub ſtantiā. ſicut eēntia arboris q̄ eſt elatio q̄ eſt ſupra elatū qd eſt ſubſtātia. ⁊ bonitas arboris q̄ eſt eēntia boni qd eſt i arbore. Et idē eſt de magnitudine ⁊ ceteris formis abſtractis ⁊ p̄marijs ad oēs indiduox in ferius. ſicut bonitas ignis q̄ eſt ſupra bōi tatē piperis. ⁊ bōitas pomerij q̄ eſt ſupra bōitatē pomerij ⁊ pomi īquātū eſt bonū. et ſic de arbore ſenſuali. Et in his oīb⁹ eſt ſubſtātia ſub eēntia: inquātū eēntia ē ſu-ſtētata in ſuo bonificatiuo bonificabili ⁊ bonificare: q̄ ſunt ei⁹ partes ſubales. et in quātū ſunt ptes eētiales bōitatis: que eſt eēntia: ꝯuertunt eēntia ⁊ ſuba. ſ₃ iquātū eſt dr̄ia inter ptes ſubales ⁊ accn̄tales eſt dr̄ia īter ſuba₃ ⁊ eēntiā. ſic hūanitas: q̄ eſt eēntia hois ⁊ ſuba q̄ eſt hō ex ptib⁹ ſubali bus ⁊ accn̄talib⁹ ꝯpōit⁹. ¶ De ente. c.

In arbore elali ens ē gen⁹ multū gn̄ale in tātū q̄ ſupra ipm nō eſt aliqd gen⁹ fm corpales entitates q̄ ſunt ſub luna. Et ex h̄ ente qd ē ſupra de ſcēdūt oīa entia: q̄ ſunt īferi⁹ elata ſubalia ⁊ accn̄talia. ſicut entitas pomerij: q̄ ex en-titate ſupra deſcēdit. Et ex iſto ente gn̄ali (qd eſt ſupra) ⁊ ex iſto ente (qd eſt inferi⁹) cognitio haberi pt fm iſtas cētū formas (de qb⁹ ſupradictū eſt) q̄ ſunt cauſe ⁊ forme primarie ad formas ⁊ cās: q̄ ſunt inferius. Et adhuc de illo hēri pt cognitio fm ea q̄ de arbore elali prediximus. ⁊ fm ea q̄ in arbore vegetali ſenſuali ⁊ imaginali dicere pponim⁹: in q̄ imaginali imaginatio imaginat vnū aliud ens intētionale: qd eſt ſilitudo hui⁹ entis realis de q̄ dictū eſt. ſic capra q̄ lupū imaginat. ⁊ ei⁹ cōditiōes et ꝯrias p inſtinct⁹ nāles. ¶ Dictū eſt de cē tū formis p̄marijs ad has formas iteriores nāles. q̄rū ſecreta p ea: q̄ pdiximus de illis formis p̄marijs cogſcunt. ſicut ſpeciale: q̄ cogſcit p cognitiōem q̄ de gn̄ali habetur. ¶ Voluit raymūdus trāſire ad tractādū de arbore vegetali. ſ₃ dixit monachus: q̄ i aliq̄b⁹ q̄ dicta ſunt in arbore elemētali du bitauit. ⁊ ppter h̄ voluit ei facere q̄ſtiōes. verūtn̄ dixit raymūdus q̄ in arbore q̄ſtio nali ipas faceret. ⁊ adhuc ſi in alijs arbo-rib⁹ in aliquo dubitaret. qm̄ in illo loco q̄ ſtionem ⁊ reſpōſionē eſſe oportet fm ordi nationem iſtius libri.

De arbore vegetali.

Arbor vegetalis ī. vij. ptes didit ſic alie arbores. ſ. ī radices/trūcū/brā-chas, ramos folia/flores ⁊ fructus.

¶ Radices ſunt pricipia generalia: que ſunt duplicia: inquātū ſunt de natura ele-mentali/⁊ de natura vegetali.

¶ Truncus eſt duplex. ſ. de natura elemē tali: ⁊ de natura vegetali.

¶ Brāche ſunt q̄ttuor potētie nāles. v₃ appetitiua/retentiua/digeſtiua/ ⁊ expulſi ua/⁊ ſunt duplices ſilr: de duab⁹ naturis.

¶ Rami ſilr̄mō ſunt duplices. ⁊ ſūt gn̄a-tio/corruptio/priuatio/⁊ renouatio ⁊c̄.

¶ Folia etiā ſunt duplicia: ſ₃ elatiōnē ⁊ vegetationē. ⁊ ſunt viſibilia ⁊ inuiſibilia.

¶ Flores etiā ſunt duplices viſibiles ⁊ i-uiſibiles. de nā elali ⁊ de nā vegetali.

¶ Fruct⁹ ſilr̄ ſunt duplices/ viſibiles fm nām elalem: inuiſibiles fm nā₃ vegetalē.

Arbor vegetalis.

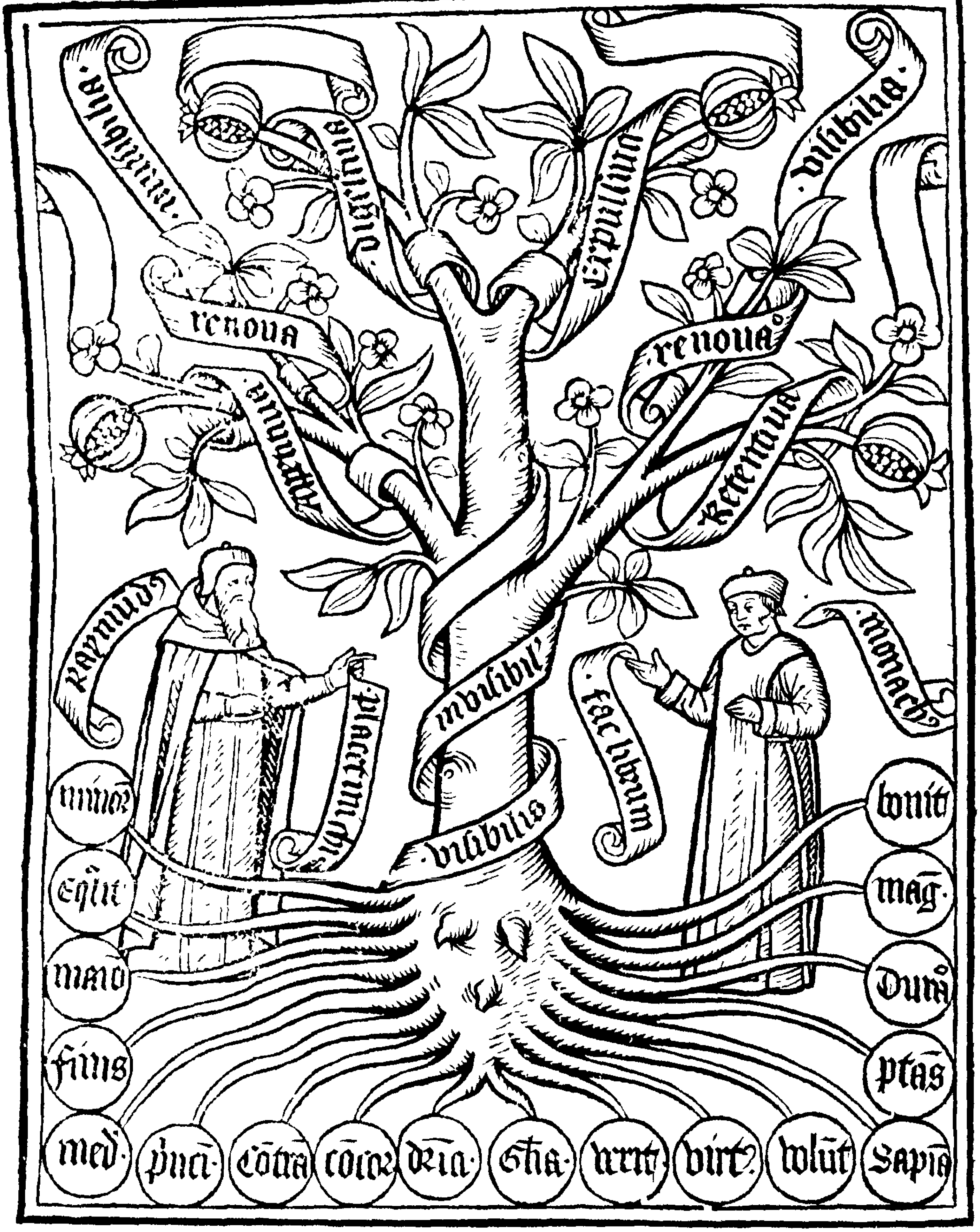

¶ De arbore vegetali.

HEc arbor in septem partes diuidit'. s. in radices/trūcum/branchas/ramos/folia/flores/⁊ fruct⁹. Et est arbor duplex: inquātum est dria inter ipam ⁊ arborē elalē in q̄ est inserta p creationē. hoc est dictu q' de⁹ creauit potētiā vegetatiuā in illa ⁊ ex illa. sicut deus creauit hoiem de terra ⁊ de limo terre. ppter hoc sunt indiuidua inferiora elementata

et vegetata. Vñ cum hec arboꝛ ſit duplex:
oꝫ ꝙ dupl'r ipſam ducam⁹ in noſtro intel
lectu. vt meli⁹ de ipſa cognitionē hēam⁹.

ℭ De radicibus arboꝛis vegetalis.

Radices arboꝛis vegetalis
ſunt bonitas magni⁹/du
ratio ⁊c̄. q̄s diximꝰ in ar=
boꝛe elāli. Et quilibet iſtaꝝ
radicū eſt duplex: i quātū i
ſe ꝑtinet nām elale ⁊ vege
talē/ gnale/ ⁊ ſpalē. gn̄alis ē el'al. ſpāl' ē ve
getal'. ⁊ inſimul ſunt vna radix ꝯpoſita ex
ambab⁹ naturis q̄ bona ē ſub rone boni=
tatis. Et nā vegetalis i ſuā ſpēꝫ trāſſubat
naturā elalē. ſicut olea in oleaſtro iſerta.
que in ſuā ſpēm trahit ⁊ trāſmutat influē
tiā: que venit ex oleaſtro. Et oēs inincem
radices ſunt lince q̄ ſe habēt ad trūcū ve
getalē arboꝛis: cui ſuas dant cōditiones
et naturas.

ℭ De trunco arboꝛis vegetalis.

Truncus iſte duplex eſt. qꝛ eſt
de natura ⁊ eſſentia el'ali ⁊ ve
getali. Et eſt truncus gn̄alis
ad truncos: qui ſub illo ſunt
vegetati: ſicut truncus pome
rij leonis hominis gruis ⁊ piſcis. Et eſt
viſibilis in ſuis particularib⁹. ſicut trun=
cus pomerij: qui viſibilis eſt ⁊ palpabilis
⁊ ſua viſibilitas ⁊ palpabilitas per eſſen=
tiā el'alē conſiſtit: q̄ in ſe continet groſſaꝫ
materiā. Sed eſſentia quā habet pome=
riū per vegetationē: videri nō pōt nec tā=
gi. qꝛ ſua materia eſt ſubtilis in tantū ꝙ
videri non pōt nec tangi. ſua tñ figura in
liquoꝛe apparet. q̄ eſt in trūco. quēadmo=
dū apparet trūcus vegetalis in trūco fic⁹
in ſimilitudie lactis. ⁊ in trūco leonis in
figura ſanguinis. Eſt tñ trūcus vegetalis
de natura coꝛpoꝛali. qꝛ eſt de partib⁹ ſub
ſtantialib⁹ coꝛpoꝛalibus ſcḋm ꝙ eſt ſignifi=
catum in radicibus.

ℭ De brāchis arboꝛis vegetalis.

Branche arboꝛis vegetalis ſunt
duplices, qm̄ quedā ſunt ex nā
elementali. et alie ex natura ve=
getali. Et brāche hui⁹ arboꝛis ſunt quat=
tuoꝛ. ſcꝫ potētia appetitiua/ retentiua/ di=
geſtiua ⁊ expulſiua. Et ſunt quattuoꝛ: qꝛ
ſufficiunt tranſmutatiōib⁹: q̄ fiunt ꝑ gn̄a
tionē ⁊ coꝛruptionem in vegetatione. ⁊ ꝑ
differētiā ⁊ ꝯcoꝛdātiā ⁊ ꝯtrarietatē. Et min⁹
q̄ttuoꝛ eē nō poſſunt: ſcḋm ꝙ eſt ſignificatū
in branchis arboꝛis elemētalis. Et iſte q̄t=
tuoꝛ brāche gn̄ales ſunt ad oēs brāchas
vegetatas. ſicut ad branchas pomerij eq̄
et hominis.

ℭ De appetitiua.

Potētia appetitiua eſt rō ꝑ quā
quedam partes vegetate habēt
appetitum ad alias partes. Et
in hoc appetitu conſiſtit appetitus bran
chaꝝ el'alium: ⁊ etiā appetitus vegetaliū.
Et ꝓpter h̄ ē appetit⁹ duplex ⁊ cōpoſit⁹.
ſicut pome⁹: qḋ appetitū hꝫ ad pluuiaꝫ:
vt cū frigiditate aque ſuā frigiditatē poſ
ſit multiplicare. ⁊ appetitū hꝫ ad dieꝫ: vt
caloꝛe ſolis ſuū caloꝛē poſſit mltiplicare.
⁊ idē eſt de appetitu: quā habet ad terrā
⁊ ad aerē. Et iſte res: q̄ ſunt extra ⁊ intus
intrāt: ꝑtinet ad potentiā augmētatiuā:
q̄ eſt ꝑ vegetationē: q̄ fit ex reb⁹ ſiue cāis:
q̄ veniūt de extra in ſpēs q̄ intra ꝯſiſtunt
ſicut ſpēs pluuie: q̄ cōuertit in ſpēꝫ pome
rij cui⁹ cōuerſionē appetit appetitiua: vt
ſuū cremētū ſit magnū. Et idē eſt de cre=
mēto trūci ramoꝝ folioꝝ floꝛū ⁊ fructuū.

ℭ Habet adhuc appetitiua cōditionem
hn̄di appetitū ex vno el'o in alio. ⁊ ex vna
cōplexiōe in alia ꝑ modū ꝯcoꝛdātie bōi=
tatis magnitudinis duratiōis poteſtatis
virtutis ⁊ inſtinctuū nālīū: vt ſequantur
fines vegetatiōis. ſicut in equo in quo ap
petitiua appetit ſpēi eq̄ne conſeruationē
⁊ ꝓpter hoc equ⁹ incliationē hꝫ ad equā
vt in ea filiū poſſit gn̄are. hꝫ etiā equ⁹ ap
petitū ad comedēdū: vt ꝑ viuere eius par
tes valeāt ſuſtētari in ſpēm carnis ſpēm
herbe trāſmutādo: ⁊ etiā aquā (quaꝫ po=
tat) in ſpēꝫ ſanguis: ⁊ adhuc hꝫ appetitū
ad aquā: cū hꝫ ſitim: vt cū aq̄ frigiditate
nimiū caloꝛē ignis poſſit moꝛtificare. ⁊
cū hūiditate aq̄ poſſit moꝛtificare nimiā
ſiccitatē terre. ⁊ cū equ⁹ habet magnū fri
gus: appetitum hꝫ ꝙ in caloꝛe ſolis ſtare
poſſit. Et ſic de ceteris appetitib⁹ nālib⁹
quos narrare nimis longū eſſet. Eſt er=
go appetitus dupl'x. vꝫ appetit⁹ quā ha=
bet pomeriū vel equus ad cōſeruādū ſuā
ſpēm. ⁊ quē habent elementa in illis.

¶ De retentiua.

Potentia retētiua ē rō ad retinē
dū partes intus: q̄ veniūt ab ex
tra: q̄s appetit appetitiua. et in
fluit ele͛atia ſupꝛa in hac q̄ eſt inferius: que
retētio fit ſm ſtationem foꝛme eēntialis
quā diximꝰ in arboꝛe ele͛ali: q̄ gn̄alis ē ad
ſtationes inferius. Et ꝓpter hoc potētia
nutritiua ex digeſtiua hʒ materiā ꝙ dige
rere poſſit: q̄ eſt ex rebꝰ q̄s retinet retenti=
ua. ſicut homo q̄ denarios ɔgregat: quos
expēdit cū indiget. Et hec retētio fit plus
per aquā: ꝙ ꝑ aliud elemētū. q2 aqua nāin
hʒ reſtrigēdi entia. Et ꝓpter hoc potētia
digeſtiua eſt maxime de ɔditionibꝰ ignis
vt diffundat partes q̄s retētiua retinet ꝑ
aquā. Eſt adhuc retētiua de nā feminina
rōe ipꝛeſſiōis quā hʒ ꝑ cōceptionē rerū: q̄
veniunt ꝑ appetitiuā. Et digeſtiua eſt ex
natura maſculina: q̄ in nālibꝰ rebꝰ ſuā ſi=
militudinē impimit. Et hoc ſignificatū eſt
in tractatu ſupꝛadicto de maſculo ꝛ femi=
na. ꝛ de impſſione ī arboꝛe elemētali.

¶ De digeſtiua.

Digeſtiua ē illa potētia q̄ digerit
hoc qd̓ arboꝛ accipit a terra et
ab aliis ele͛is ꝛ influētiis: q̄ veni=
unt ex coꝛpoꝛibꝰ celeſtibꝰ. ſicut in pome=
rio: in q̄ radices accipiūt a terra ꝑtes cru
das. ꝛ ipas ponūt in retentiua. ꝛ digeſtio
digerit illas cū caloꝛe nāli. ꝛ ipas ad mē=
bꝛa pomerii diuidit ꝛ ad ceteras ꝑtes po=
merii. vt humidū radicale ex humido nu=
trimētali viuat. Et idē ſeqtur in aialibꝰ ſi
cut in hoīe in q̄ cibaria q̄ comedēdo ꝛ bi=
bendo accipit/ ꝛ vapoꝛes q̄s cū naſo reſpi
rat: digeſtiua digerit/ ꝛ ex vna ſpē in aliā
trāſmutat. ſicut panē in carnē ꝛ vinū ī ſan
guinē. Cōſili͛r mō fit de vapoꝛibꝰ groſſis: q̄
veniūt ab extra: q̄ ɔuertunt̄ ī vapoꝛes ſub
tiles: q̄ ſunt intra. ꝛ h̄ ꝑ modū gn̄ationis
coꝛruptiōis ꝑuatiōis ꝛ indiuiduatiōis. ꝛ ſʒ
alias foꝛmas gn̄ales: de qbꝰ in arboꝛe ele͛ali
in fine dictū eſt.

¶ De expulſiua.

Expulſiua eſt illa potētia: que ma
terias groſſas expellit. q̄s appe=
titiua abhoꝛret ponere ī nutrimē
to/ ꝛ a qbꝰ digeſtiua mās ſubtiles attraxit.
q̄s appetitiua in nutrimēto plātaꝝ ponē
appetit: ſicͥ ī pomerio. ī q̄ expulſiua extra
pꝛoiicit coꝛticē. q̄ nō eſt vegetatꝰ. ꝛ folia q̄
cadūt ab illa. Et hoc plꝰ apparet ī qu̾cu
q̄ magis groſſum hʒ coꝛticē. Et idē ſequit̄
in aīalibus: ſicut in hoīe. a quo expulſiua
mās groſſas ꝛ indigeſtas ſpuēdo ſudan=
do ꝛ in vꝛinando expellit. ꝛ ſic de aliis fe=
cibus. ¶ Hec q̄ttuoꝛ bꝛāche de quibꝰ ſu
pꝛa dictū eſt: videri nō pn̄t nec tangi. qm̄
gn̄ales ſunt ad oēs bꝛāchas arboꝝ vege=
taliū ꝛ ſenſualiū. ꝛ ſuſtētant̄ ī arboꝛe ele͛a=
li. ꝛ eoꝝ bꝛāche indiuiduate diffuſe ſunt ī
ſubiis vegetatis ꝛ ſenſatis. Cū appetitiua
deſiderat plus ꝙ retētiua retinere poſſit:
nec ꝙ digeſtiua digerere: tūc ɔcoꝛdantia
eſt maioꝛ cū coꝛruptiōe ꝙ cū gn̄atione: et
cū ɔſumptiōe ꝙ cū cremēto. Et cū retēti=
ua mās groſſas retinet ꝛ indigeſtas ɔtra
expulſiuā: tūc hʒ inclinationē ad conſum
ptionē ꝛ coꝛruptionē. Et cū digeſtiua nō
tātū digerit: quātū eſt ɔueniēs nutrimē=
to plāte aut animali tūc eſt ɔtra gn̄atio=
nē ꝛ cremētū. Et cū expulſiua ē nimis foꝛ
tis aut debil̄: tūc ē ſuba ī coꝛruptiōe. Et iō
medici ad ſanitatē miſtrāt naturis bꝛan
chaꝝ. vt ɔcoꝛdātiā hēant in nutrimento
ſubarū. ꝛ docēt ad hn̄dū ſanitatē cū tēpe
rātia: q̄ ē ſubiectū ɔcoꝛdātie bꝛancharū.

¶ De ramis arboꝛis vegetalis.

Rami arboꝛis vegetal̄ ſunt dupli
ces: qm̄ q̄dā ſūt ex arboꝛe ele͛ali.
ꝛ alii ex arboꝛe vegetali. Illi q̄
ſunt ex arboꝛe ele͛ali: ſunt viſibiles ī pome
rio. vbi fit renouatio in vere. in quo naſcū
tur floꝛes folia ꝛ fructus. Et rami q̄ ſunt
ex nā vegetali: videri non pn̄t nec tangi.
Et ſignificātur foꝛtius ꝑ gn̄ationē coꝛru=
ptionē ꝑuationē ꝛ renouationē ꝙ ꝑ cete=
ras foꝛmas. Qm̄ ꝑ gn̄ationē fit tranſmu
tatio ꝛ renouatiōes entiū. ſʒ ꝙ in tracta
tu de gn̄atione ſignificatū eſt. Et idē ē de
coꝛruptione ꝛ ꝑuatiōe in piuādo q̄ſdaʒ
foꝛmas veteres ꝑ coꝛruptionē: ꝛ in gene=
rādo nouas foꝛmas ꝑ gn̄ationem. ¶ In
his ramis gn̄alibꝰ cōpoſiti de gn̄ali arbo
re ele͛ali: ꝛ de gn̄ali arboꝛe vegetali: ſunt in
diſpōe omnes rami plātaꝝ ꝛ aīaliū. q̄ ſūt
in illis in potētia cū iuuamine agētiū nā=
liū. q̄ ipſos ducūt ī actū ſm ɔditiōes radi=
cū ꝛ nārū cētū foꝛmarū pimarū. de qbꝰ in
arboꝛe ele͛ali dc̄ʒ eſt. In ramis pōerii ſunt

in potẽ rami alteri⁹ pomerij.q̃ potẽ ſu-
ſtẽtat in diſpõne radicũ ꝛ centũ formaꝝ.
Et cũ agẽs nãle hos ramos tãgit.q̃ ſũt in
potẽ i ramis :q̃ ſunt i actu ſm diſpões ra
dicũ:illos ramos ducit de potẽ i actu.et
agẽs nãle põerij ẽ i po.in q̃ ſemẽ ↄſiſtit.
qꝺ ẽ agẽs ſm appetitũ ꝛ inſtictũ nãlẽ dif
fuſos ↄpẽs formas.ꝛ h̃ ſucceſſiue de q̃buſ
dã agẽtib⁹ i alijs . de q̃ ſucceſſiõe ſpecies
põerij cõſeruat.Et idẽ ẽ de ſpecie equi.

¶ De folijs arboris vegetalis.

FOlia arbori vegetal ſunt duplicia qm̃ q̃dã ſunt ſm vegetatiões alia ſ3 elatio nẽ.Folia q̃ ſunt ſm vege-tationẽ:videri nõ pñt nec tãgi:qm̃ intra folia elemẽ tatiõis ↄſtitũt:q̃ ſunt viſibilia ꝛ palpabi-lia i põerio.q̃ q̃dẽ folia ſunt ſub̃e:i q̃b⁹ ſu ſtẽtãtur acñtia:q̃ ſunt folia arboris elã-lis:i q̃b⁹ ſunt folia accidẽtalia:q̃ ſunt ar-boris vegetalis inq̃tũ vegetatio.ſic color ſapor ꝛ odor dulcedo ꝛ amaritudo ꝛ cẽta accñtia his ſimilia:q̃ ſũt quãtificata q̃liſi cata relata exñtia in actiõe/paſſiõe/tpe/ loco /habitu/ ꝛ ſitu/ ſm qꝺ ſignificatũ eſt in folijs arbori elã. ¶ Hec folia q̃ ad ve getatiões ptinẽt ipam ornãt ꝛ ↄſeruãt.ſic ſub̃a vegetatiua cũ facit folia elemẽtalia ꝛ viſibilia:q̃ ſunt tunice vegetatiuoꝝ ex ſub̃a põerij exiſtẽtiũ.Et cũ illa cadũt a po merio ẽ ſignificatũ:ꝙ folia vegetatia ſuũ curſu3 fecerũt ꝛ cõplemẽtũ i ornatiõe ꝛ cõ ſeruatiõe ſub̃e vegetatiue: q̃ extũc dormit vſq ad tẽpus:in q̃ fit renouatio folioꝝ in vere.Virt⁹ tñ folioꝝ vegetaliũ i pomo po tentialiter poſitoꝝ excitat ꝛ mouet: tunc cũ pomũ comeſtũ ẽ p aĩal i nutrimẽto ve-getato ꝛ ſẽſato:i q̃ color ſapor ꝛ odor atti gũtur. ¶ De florib⁹ arboris vegetalis.

FLores arboris vegetalis ſunt duplices.qꝛ ↄpoſiti ſũt ex elã tiõe ꝛ vegetatiõe.ſic flos põe-rij.q̃ viſibilis eſt: inquãtũ cõ-tinet nã3 elalẽ.ſ3 tãgi nõ põt nec videri:inquãtũ ↄtinet nãm vegetati-uam cuius vegetatiue flores intra ↄtinen tur.ꝛ ſunt ex ta3 ſubtili mã ꝙ videri non pñt.ꝛ ſtãt marie p inſtrumẽtũ cõpoſitum de potẽ obiecto ꝛ actu:ex q̃bus fruct⁹ eſt diriuatus:q̃ ꝑrimior eſt potẽtie obiecto ꝛ actui ꝙ ceteris formis.ſic operatũ:ꝙ ꝑ ximi⁹ eſt manui ꝙ brachio et martello ꝙ manui ꝛ ſic de alijs cauſis his ſimilibus. In floribus q̃ ſunt gñales:ſunt flores ſpã les i poten. ꝛ flores pl⁹ hñt de odore ꝛ ſa pore ꝙ folia et etiã plus de virtute. ꝛ hñt magis intẽſum colorẽ ꝛ hoc ẽ:qꝛ ꝑrimio res ſunt fructui ꝙ fo:q̃ eſt nobilior ps q̃ eſt i tota arbore.Et ſtat flos p corruptio-nẽ ꝛ fructus per gñationẽ.ꝛ iõ i cõſuma-tione floris colligitur fructus.ꝛ oriẽ fru-ctus in medio loco floris.vt ſua virt⁹ ma ior ſit.Et flos leuior eſt ꝙ fructus. qꝛ fru-ctus eſt magis plen⁹:ꝛ qꝛ potẽtialiter i ſe cõtinet oẽs partes arboris future.Flores in arbore non tãtũ durãt ſicut folia que ſunt ad conſeruãdũ flores ꝛ fructus.ꝛ flo res q̃ cadunt:ſunt mã:quã expulſiua ꝓij-cit ꝛ ſcindit a planta.qꝛ digeſtio facta eſt inquãtũ fructus ex ſubtili mã floris conſi ſtit gñat⁹.ꝛ illa quã appetitiua appetijt: ꝛ quã retentiua retinuit ꝛ digeſtiua di-geſſit in partib⁹ fructus. Et qñ flores ca-dunt priuſ ꝙ fructus ſit gñatus:tũc eſt ra tiõe infirmitatis arboris ꝛ ſuarũ brãcha rum.¶ Quedã arbores ſunt:q̃ flores nõ habẽt:ſicut ficulnea.ꝛ rõ eſt: qꝛ fruct⁹ effi cit in ramis . Et hoc eſt ꝓpter magnam abũdantiam hũiditatis ꝛ caloris.in qua citius fit digeſtio ꝙ in ceteris cõplexioni bus in qua magna abũdantia hũiditatĩ ꝛ caloris ficus ↄſiſtit.ꝛ ideo ſunt magis placide ad comedendũ ꝙ alij fruct⁹:quia humana natura pl⁹ delectat in cõplexiõe ſanguinis ꝙ in cõplexiõe colere flegmatĩ ꝛ melancolie.

¶ De fructu arboris vegetalis.

FRuctus arboris vegetal eſt du-plex.ſm ptium duplicitatem de qua dictũ eſt.Et fructus inquã tu3 videri põt ꝛ tãgi:ẽ ratione nature elã lis.Et forma fructus vegetal apparet in ſapore odore ꝛ colore.q̃ ſunt ſue figure q̃s aĩal per ſentire attingit.Et fructus vege-tal ſtat ſecretus ꝛ abſcõſus ſenſibus cor-poralib⁹.qui figuras attingũt.Sed ima ginatio ipſum attingit.in quo colligunt omnes ptes in quib⁹ ſtat alius fructus in potẽ. ꝛ iõ eſt maior in bõitate magne vir

tute poteſtate ⁊c. ꝙ flores ⁊ folia: que ſũt per ſecundã intentionẽ. ¶ In pomerio pomuꝫ eſt fructus. ⁊ qr pomum in ſe plus cõtinet de vegetatione ꝙ flores vel ꝙ folia vel cetere partes arboris: ẽ pomũ fructus arboris: qđ eſt finis: vꝫ vegetatuꝫ ad qđ vegetatiuũ vegetabile ⁊ vegetare ſe habent. ⁊ eſt cẽtrum in quo quieſcũt. ſicẽ plures linee in vno puncto in quo ſe congregant ⁊ miſcentur/ quilibet dante alij ſuam ſimilitudinem. vt ſequatur finis: quã appetunt. ¶ Fructus plenior eſt ⁊ ponderoſior ꝙ flos. qr ad plura ſe hꝫ ꝙ flos. ⁊ qr plus continet de circulo triangulo ⁊ quadrangulo ⁊ de cẽtũ formis. q̃ ſunt nature primarie. ¶ Quedam arbores ſunt: que fructus non faciũt. ſicut ſalix ⁊ fraxinus. ⁊ hoc eſt: quia in flore ſpẽs earum conſeruantur. Et quidã fructus ſunt in quibus non eſt teſta extra. ſicut in ceraſis: que habẽt oſſa interius. ⁊ hoc eſt ꝓpter magnã humiditatẽ. que ſtat in extremis: ⁊ ſiccitas ſuſtentatur in medio. vꝫ ĩ oſſibus. eſt alius fructus: q̃ hꝫ teſtam extra: que non habet intus teſtudinem ſiue os. ſicut caſtanea ⁊ nux. ⁊ hoc eſt: quia ſiccitas abundat extra ⁊ humiditas intꝰ. ⁊ ſic de alijs. ¶ Quodlibet elm quattuor ſpecies habẽt plantarũ. in quibus ſiue per quas ſuper cetera el'a dominatur. ſicut ignis. qui in pipe ⁊ allio dñatur. que ſunt ĩ quarto gradu caloris. ⁊ in tertio gradu ſiccitatꝭ. ⁊ in ſecũdo humiditatis. ⁊ in primo frigiditatis. Scđa plãta eſt ſicut cinamomuꝫ in quo ignis eſt in tertio gradu caloris. ⁊ terra in ſecũdo. ⁊ aer in pⁱmo. ⁊ aqua eſt degradata. Tertia plãta eſt ſicut feniculus. in quo ignis eſt in ſcđo gradu caloris. terra in primo. aer in tribus ꝑtibus vnius gradus. ⁊ aqua in duabus. Eſt alia planta: in qua ignis eſt in primo gradu caliditatis. ſicut aniſium in quo ignis eſt in primo gradu caliditatis. et terra ĩ tribus punctis ſiccitatis. ⁊ aer in ſecũdo humiditatis. et aqua in vno frigiditatis. Et idem eſt de ceteris elementis: quia quodlibet quattuor ſpecies plantarũ habet quibuſdã gradatꝭ ſuper alias. ſm ꝙ in quattuor ſpeciebꝰ antedictis eſt ſignificatũ. et ideo medici habent materiam ad preparandum ſanitatẽ in patiente in gradando plantas ſm artem medicine. Et de hoc vnum tractatum fecimus: q̃ vocatur principia medicine: in quo damus doctrinã: quomodo medici ſciant medicinas gradare ſm gradus infirmitatum ⁊ plantarum. ¶ Dictum eſt de arbore vegetali: et de ſuis ſecretis ⁊ naturis haberi poteſt cognitio: ſm proceſſum quem tenuimus in illa applicando ſibi centum formas: q̃ in arbore elemẽtali continent: ſm exempla q̃ de illis dedimus ⁊ dare ꝓponimus.

De arbore ſenſuali.

Arbor ſenſualis in ſeptẽ partes ſicut ⁊ alie arbores diuiditur. ſ. in radices/truncũ/brãchas/ramos/folia/flores/⁊ fructus.

¶ Radices ſunt principia generalia: q̃ ſunt triplicia inquantum ſunt de natura elementali/vegetali/⁊ ſenſuali.

¶ Truncus eſt corpus ſenſualis. ⁊ ſilr eſt triplex: inquãtũ de dictis tribꝰ naturis ẽ conſtitutus.

¶ Branche ſunt ſex ſenſus corpales: vꝫ viſus/auditus/odoratus/guſtus/tactus ⁊ affatus. Et ſimiliter ſunt triplices: de dictis tribus naturis conſtituti.

¶ Rami ſunt membra corporalia tã interiora ꝙ exteriora. que ſimiliter ſunt de dictis tribus naturis compoſita.

¶ Folia ſunt accidẽtia. que ſimiliter ſũt triplicia ⁊c.

¶ Flores ſunt actus corporis ſenſualis ⁊c.

¶ Fructus ſunt indiuidua ſenſata. ſ. homo equus ⁊ cetera animalia.

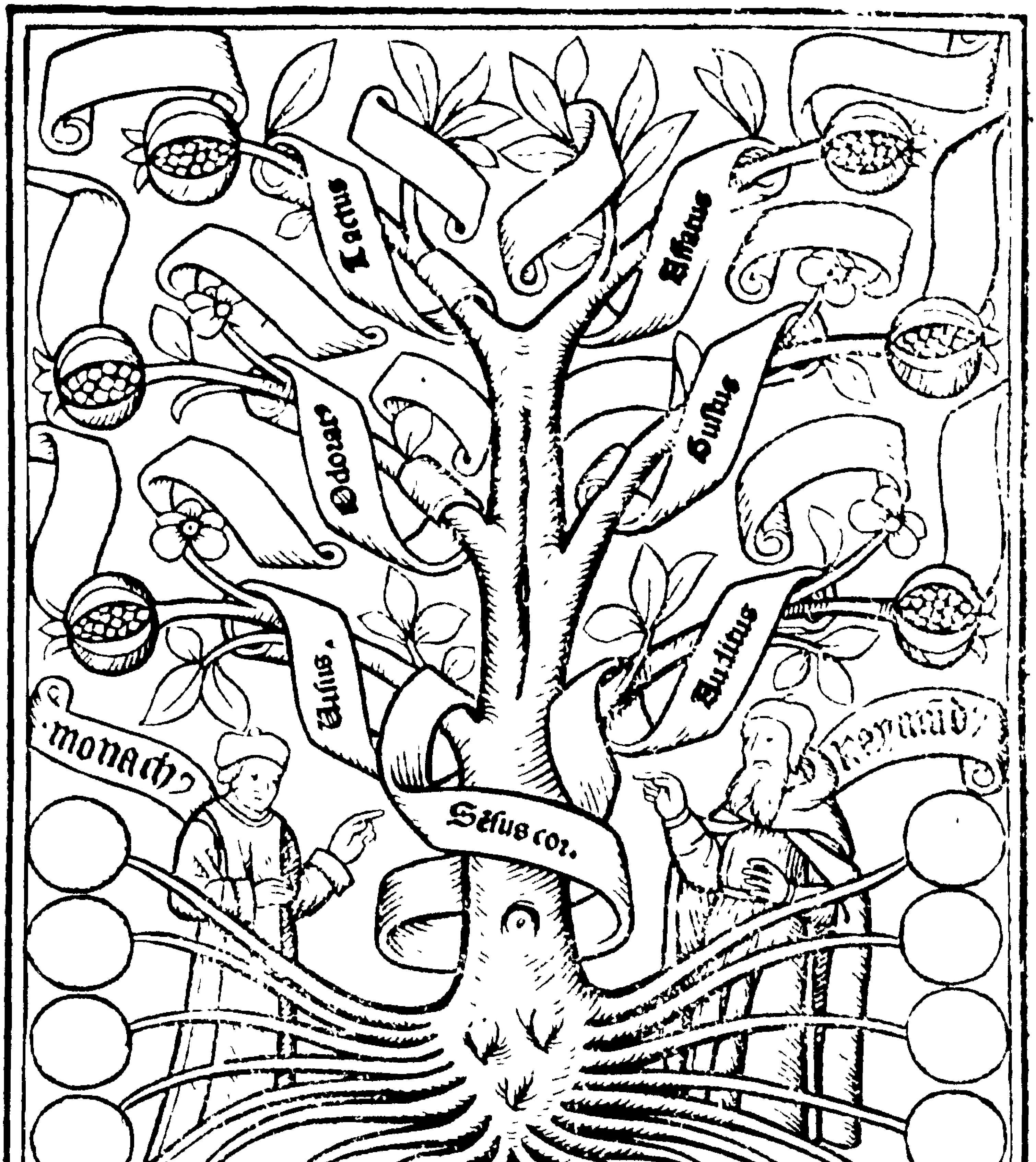

❡ De arbore ſenſuali.

HEc arbor ē de animalibus. et diuiditur in ſeptem partes ſm ꝙ in ipſa apparet. et eſt triplex: qꝛ cōſiſtit ex potentia elementatiua vegetatiua et ſenſitiua. vnde ſicut ſi vna arbor fuiſſet ex tribus ſpeciebus facta: ſicut ſi pomerium eſſet in piro inſertum/ et perſicus in pomerio: eſſet vna arbor omnes tres ſpecies; ita inſerta vegetatiua

in elatiua: ⁊ ſenſitiua ⁊ vegetatiua reddūt vnā arborē oēs tres potētie. dr̄ia tn̄ eſt i ter arborē ex pome⁹ piro ⁊ pſico cōſtitutā: q̄ ē de q̄ntitatib⁹ diſcretis: ⁊ arborē de elati⁹ veget a⁹ ⁊ ſenſitiua cōſtitutā. q̄ eſt de q̄ntitatib⁹ cōtinuis: q̄buſdā arborib⁹ in aliis exiſtētib⁹. ¶ Sēſitiua eſt i arbore elali gn̄ali: ⁊ vegetali gn̄ali ſm q̄ complemētū nāle reqrit. vt i nā nō ſit vacuū. ⁊ ſm q̄ cōiunctio rerū: q̄ ſunt intra ⁊ extra reqrit. ⁊ etiā diſpoſitio ⁊ ꝓprietas p̄marū cauſaꝝ. Et ſic de cētū formis gn̄alibus de q̄b⁹ dictū eſt i arbore elali: i quarū tractatu eſt ſignificatū: q̄ de neceſſitate ſm curſū nālē opꝫ q̄ arbor ſenſualis extenſa ſit in arbore elali ⁊ vegetali. q̄ ſi nō: eſſent ſenſibilitates de particularib⁹ ⁊ nō de vniuerſalib⁹. ſicut lapis ⁊ pomū q̄ nō eſſent nālr viſibiles. nec frigiditas lapidis ſenſibilis. nec ſapor pomi ſilr. et idē de ſuo odore. ⁊ ſeq̄ret q̄ ſenſitiua nō pticipet cū formis gn̄alib⁹ ⁊ primariis arboris elalis ⁊ vegetalis. vn̄ i ſenſitiua cremētū eſſe nō poſſet. nec etiā gn̄atio. ⁊ cū petr⁹ moreret ⁊ ſu⁹ equ⁹ ⁊ falco anihilaret ſenſitiua oīm triū. q̄ nō haberet ſubꝫ gn̄ale: in quo format ſuſtētata. ſicut ſi annulus petri: q̄ eſt de auro: fuſus eēt: ⁊ ſua materia annihilaretur ita: q̄ nihil foret. vꝫ aurū: de q̄ pri⁹ erat. Et adhuc pirū et pomū eſſent vacua viſibilitate ⁊ diſpōne ad habēdū proprietatē ⁊ naturā ſenſibilitatis. Et hoc natura ſuſtinere nō poſſet qm̄ ſuſtiñeret vacuū ꝯ magnitudinē bonitatis ⁊ totalitatis. ⁊ ptiū. ⁊ multa alia in cōuenientia ſequerētur ⁊ īpoſſibilia. Eſt ergo arbor ſenſualis gn̄alis extēſa in arbore elemētali ⁊ vegetali. vt īconueniētia nō ſint/⁊ q̄ forme primarie remanere poſſint hoc: quod ſunt.

¶ De radicibus arboris ſenſualis.

Radices arboris ſenſual' ſunt triplices. hoc eſt dictu: q̄ ei⁹ bonitas tres hꝫ nās. vna eſt elal'/alia vegetal'/⁊ alia ſenſualis. ⁊ hoc idē de magni⁹ ⁊ ceteris radicib⁹ arboris. Et oēs iſte tres nature ſunt bōe: ⁊ ꝯſtituūt vnā radicē bonā. i q̄ q̄lꝫ ſuū hꝫ offm̄. ſic elalis ex arbore elali bn̄ficiū ſuſcipit ⁊ cremētū. ⁊ vegetal' ex vegetali. ⁊ ſenſualis ex ſenſuali. quātū ad modū pticulare: q̄d bn̄ficiū ſuſcipit a ſuo vl'i. ⁊ ex hui⁹ bn̄ficio efficit gn̄atio ⁊ cremētū i aiali. ſicut i hoīe ⁊ equo. ⁊ ſic de ceteris aīalib⁹ cōpoſitis ⁊ cōſtitutis de nā elali vegetali ⁊ ſenſuali. Sicut pomeriū: q̄d ſuas hꝫ radices: i q̄b⁹ bn̄ficiū a terra accipit ⁊ ceteris el'is. ſicut hō ⁊ cetera aialia: radices ſuas hn̄t in aere in q̄ ſunt cōtēti: ⁊ i ceteris el'is. ⁊ hoc ē: q̄ ſunt mobiles de vno loco i aliū: in q̄ aere ⁊ ceteris el'is vegeta⁹ gn̄alis ⁊ ſenſitiua gn̄alis extēdūtur. ſic vitrū q̄d extēdit̄ p totū circulū vini i illo cōtēti. ⁊ i illo loco cōtinētis ſunt radices hoīs: ⁊ ſit influētia ⁊ refluētia: vt hō viuat. Et poroꝝ ſubꝫ ē ſubꝫ influētie ⁊ refluētie. q̄d ē humidū nutrimētale: q̄d venit ⁊ vadit. de q̄ viuit hūidū radicale: ſicut lumē: q̄d viuit de oleo in lāpade. ¶ Iſte radices ſunt gn̄ales: in q̄b⁹ ſtāt i potētia ⁊ i diſpoſitiōe radices ſp̄ales indiuiduatoꝝ aīatoꝝ: q̄ ducte ſunt i actu p agētia nālia: ita q̄ vna radix (q̄ eſt bonitas) gn̄alis ē ad pl'es radices pticulares. Et intēdim⁹ tn̄ dicere de bonitate nāli/⁊ nō morali. in qua bōitate aīalia participāt. ⁊ q̄ dicta eſt gen⁹: in qua ſpēs particularium bonitatū ſeminant̄: ſicut bōitas equi: que ē vna ſpēs/⁊ bōitas grius ſilr. ex qua bōitate equi eſt bōitas equi: q̄ eſt petri/⁊ bonitas equi: q̄ eſt martini. Ita ſunt in bonitate gn̄ali ſp̄ales bonitates ſeminate: ſicut plura ſemia diuerſaꝝ ſpecierū i vna eadē terra. que quidē terra ſecuilibet ſeminū reddit generalem. Et de hoc habemus experientiā in horto plantato ex plurib⁹ plātis i ſpēbus ⁊ numero diuerſis. Itē ex terra vꝫ ex lapide efficit̄ ferrū vitrum ⁊ tegula: ⁊ terra eſt eadē ⁊ gn̄alis ad tria opa. Eodē modo radix q̄ eſt bōitas gn̄alis ē ad elatū vegetatū ſenſatū ⁊ imaginatū. ⁊ hoc eſt: q̄ eſt de quattuor naturis. Unde qn̄ ferrū venit in corruptione/⁊ ſic de tegula ⁊ vitro; tunc redeūt ad terrā eoꝝ materiā ⁊ nām. ſicut q̄ faceret ex vna maſſa auri ciphū/ſcutellā/⁊ annulū ⁊ poſtmodū totū iſimul funderet: pria maſſa rediret i prio ſtatu ⁊ nūero/figuris denudata. p q̄s q̄dē figuras in ptes diuerſas erat diuiſa. Conſimil' boni

tas:que eſt radix gñalis:ſuas ptes recupe rat:cū in priuatiōe veniunt figure ⁊ nūe= ri:ſub qbus ſteterūt:ita q bōitas eſſalis gñal' ſuā ptē recupat eſſalē ſpālē: ⁊ vege= tal' gñalis ſuā ſpālē. ⁊ ſenſual' gñalis ſuā ptē ſenſualē ⁊ ſpālē: ⁊ ſic forme pmarie et nature conſeruantur.

¶ De trunco arboris ſenſualis.

Truncus arboris ſenſual' eſt triplex:in q̄ᵐ ē de trib' natu ris:vȝ de nā eſſali vegetali et ſenſuali. ſic corp' hois aut eq qđ eſt vn' trūc' ex trib' ante dcis naturis cōſtituit'. ¶ Per nāȝ eſſalē hȝ corp' hois oſſa carnē ⁊ neruos. ⁊ ē viſſibi le ⁊ palpabile. Et p nām vegetalē hȝ ꝓpe tates ⁊ nās trūci vegetalis:ſm q dcm ē i ſuo tractatu. ⁊ apparet i ſuꝑe corpis ſua figura. ⁊ color:quā accipit đ ſanguie. figu ra ē trūci ſenſualis p totū corp' hois extē ſa. Qui qdē trūc' ſenſualis ē ſenſus cōis nā cui' et' ſenſus pticlares faciūt iudiciū et ē de nā corpali:vt ſit ſbalis ps corpis. ⁊ q magnitudo bōitatis nō ſit maior i trū co eſſali ⁊ vegetali q̄ i ſenſuali:i qb' eſſet maior:ſi trūc' ſēſualis foret acñtalis. cū ita ſit: q eſſalis ⁊ vegetalis ſunt ſbales. ⁊ q bōitas nāl'r maior ſit i ptib' ſbalib' q̄ in acñtalib'. Et idē ē de de magnitudie ptāte ⁊ ꝟtute iſtictib' ⁊ appetitib' nālib' ⁊ de fi ne ⁊ cōcordā. ¶ Eſt ḡ trunc' ſenſual' ps ſbal' ⁊ i fine nobilior ⁊ nā q̄ trūc' eſſal' et vegetal'. qm̄ p ipȝ maior ꝟtus attigit' ⁊ i ptib' ſe extēdit obis q̄ p trūcū eſſalē ⁊ ve= getalē. ſic viſibilitas ſapor ⁊ odor:q p aīa lia attigunt'. quos ſbe iaiate attigere non pnt ⁊ etiā q trūcus ſenſualis i ſuā ſpē n trāſſbat ceſos trūcos. vȝ eſſalē ⁊ vegetalē. ⁊ nō eo'. ſic olea i oleaſtro inſita:q ad ſuā ſpēȝ in ſua nā trahit nāȝ oleaſtri. ¶ Sē ſus cōis videri nō pōt nec tāgi rōne ma= gne ſbtilitatis quā hȝ ſua nā. et ē cōis ad ſuos pticlares ſenſus: ſicut calor ignis:q cōis ē ad calorē piperis ⁊ allei:q ſunt ſua p ticlaria. ⁊ p illū q̄ libet pticlare cōe ē ad diuerſa iudicia. ſic viſus:q iudiciū fac de albo colore ⁊ de nigro viridi ⁊ rubeo/ ⁊ đ reb' pulchris ⁊ turpibus. Et idē de guſtu q cōe iudiciū facit de ſapore dulci ⁊ ama ro/ de vino aq̄ ⁊ de aq̄ calida ⁊ frigida/ ⁊ de ſapore pomi ⁊ de ſapore perſici/ ⁊ ſic đ alijs reb' ſimib' iſtis. ¶ Iſte trunc' hois ita vn' ē p vnitatē q ē tot' gñal' ⁊ pmaria) ſic ē bon' p bonitatē ⁊ magn' p magnitu dinē. Et ita ē ex diuerſis naturis p dr̄iam ſicut vn' ē p cōcordātiā pluriū bonitatū in vna ⁊ p cōcordātiā bonitatis ⁊ magni tudinis. ⁊ ſic de alijs rebus ſimilib' iſtis. Et ſȝ q ſenſus cōis bñficiā accipit a trū co eſſali ⁊ vegetali:ſubiecta ſenſata viuifi cat. i qb' ſua pticularia ſuſtētāt:q ſunt đ nā eſſali ⁊ vegetali. qm̄ ſenſus cōis ē:q in ſua ſpē ⁊ i ſuis pticularibus q ſunt de ſua eſſe trunco vtitur eſſali ⁊ vegetali. ſic vege tatiua pomerij:q vtit' terra ⁊ ceteris eſſis in vegetādo ipā et ſpē ſuā/ ⁊ in eſſando ſe ipſaȝ ex eſſis ſic for':q ſtat ſupra magnitu dinē bonitatis poteſtatis ꝟtutis ⁊c. Et ꝓpter h̄ ſm q ſenſus cōis ē fort' i ſua vir tute:ſua pticlaria fortia ſunt ⁊ virtuoſa ⁊ eoꝛ ſbiecta fortificat. vȝ ceteros trūcos.

¶ De branchis arboris ſenſualis.

Branche arboris ſēſualis ſunt. vj. vȝ viſus/auditus/ odorat'/guſt'/tact'/ ⁊ af= fatus. Quē qdē affatū ꝓ= batum' ſextū fore ſenſuȝ ⁊ h̄ in tractatu quē đ illo fecim'. Brāchas oȝ eē ſex ⁊ nō plꝰes neq mīn':q: ſi plꝰes eēnt:h̄ qđ pl' eēt:ſupfluū eēt. quā ſupfluitatē nā ſuſtinere nō pōt. et ſi mīn' eēnt nā ꝟacuitatē ſuſtieret:quā ſu ſtiere nō pōt. ſic ſi viſus nō eēt: eēt viſibili tas reꝛ vacua: ⁊ ad aliquē finē ſe nō hr̄et. Et ſi affat' nō eēt locutio q nō caderet ſb ſpē aliquoꝛ ſenſuū:eēt i vanū i h̄ q ſe ad aliquā finē nō hr̄et. idē ē đ auditu ⁊ ceteris ſenſib'. Sūt ḡ ſex ſenſus ſȝ nature corpa lis neceſſitatē: ⁊ ſȝ ſex recitu lineȝ corpis et cū ipis attigi pnt oīa pticlaria corpalia ⁊ oīa imagiabilia i ipis ſunt impreſſa opȝ ſex ſenſus eſſe ptes ſbales ⁊ corporales:vt cōis ſenſus ptes habeat:que ſunt de ſua eē' in qb' ſit ſuſtētat':q ē de nā corpali: ſm qđ ꝓbatū eſt. Et he ſex brāche ſunt in arbore gñali (quā arborē ſēſualē vocam') q gñales ſūt ad oēs brāchas ſpeciales in diuiduoꝛ aīatoꝛ. ſicut viſus:q eſt potētia gñalis ad viſum hois equi aquile ⁊ piſcis. queadmoduȝ bonitas gñalis que ſub ſe

p̄tes bōitates hȝ ſpāles. Quelibet bran=charū hȝ ſua ꝓpria ſbiecta: i quib⁹ ſuſtentatur. ſicut viſus: q̄ eſt brācha triplex in ſe cōtinēs tres nās. vȝ eſalē. vegetalē. ꝛ nāȝ ſui ſenſus cōis. ꝛ viſum pticulatū ꝛ īdiuiduatū. ſic ocl'i petri q̄ ſunt eſſati vegetati ꝛ ſenſati. ꝛ idē de auditu ꝛ ceteris ſenſib⁹. Et de his ſenſib⁹ loq̄ ꝓponim⁹ breuiori mō: q̄ poterim⁹: verūtñ taliter nos loq̄ oȝ ꝙ hr̄i poſſit cognitio de entitatib⁹ eoꝝ ꝛ de naturis et de operationib⁹ ꝛ modis.

❡ De viſu.

Viſus ē brācha triplex: fm ꝙ ſupradictū ē. ꝛ ſu⁹ loc⁹ ſtat i ocl'is ꝛ illud qḋ ab ocl'is videri pōt ꝛ tāgi: de eſſentia ē brāche eſſalis / ꝛ maxie de nā ignis ꝛ aeris. cuȝ lux ignis ꝛ aeris diaphāitas inſtr̄a ſint ad vidēdū: ꝛ ad remouēdū vmbras q̄ ſunt p aquā ꝛ terraȝ. Et illud qḋ in oculis eſt vegetatū: ē de nā vegetatiue. i q̄ ſunt eius q̄ttuor brāche de qb⁹ dc̄ȝ ē. ꝛ he videri nō pñt i oculis neqȝ tāgi. cū ita ſit: ꝙ vegetatiua ſit inuiſibilis ꝛ intāgibil'. Et q̄libet ſuaꝝ brāchaꝝ ſuuȝ hȝ officiū i ocul'. ſic p appetitiuā potētia viſiua ſe hȝ ad obiectū ſuū ꝓpriū. vȝ ad viſibilitatē. et retentiua retinet lucē ignis ꝛ diaphanitatē aeris in linea. q̄ ē inter viſitiuitatē ꝛ viſibilitatē. ꝛ digeſtiua digerit ſpēs vmbroſas: ꝙ ſint clare ꝛ lucide. ꝛ expulſiua vmbras remouet. ſicut ignis: q̄ ex aqua calida frigiditatē remouet. Et eſſentia viſus videri nō pōt neqȝ tāgi. ꝛ ſuper alias ē forma. ꝛ ē ſupra ipſas i magnitudie bōitatis poteſtat̄ ꝛc. Et ptes ei⁹ eſſentiales ſunt q̄ttuor: vȝ viſiti[m] viſibile videre ꝛ viſibile cōe. ex q̄ viſibile pticulatū ē indiuiduatū. ſic viſitiuū ocl'oꝝ petri. qḋ ē vna ps ſui viſus ꝛ viſibilitas: q̄ ē de eēntia viſus ꝛ videre: qḋ ē act⁹ āboꝝ: qḋ ē itra ita ꝙ ex iſtis trib⁹ ptib⁹ ꝯſiſtit viſus petri. ꝛ ħ viſus ē brācha ſenſus cōis. Et viſibilitas q̄ eſt extra: eſt ſicut viſibilitas pomi ꝛ piri qḋ eſt obiectū remotū inquantū nō eſt de eſſentia viſus petri. ſed pticipat in ſpē cū viſibilitate q̄ eſt ps viſus petri: ꝛ q̄ ſenſata eſt ꝛ ſuſtētata in oculis. Et digeſtiua digerit viſibilitatē extra in viſibilitate itra ſic digerit panē in carnē ꝛ vinū in ſāguinē. Et ex hoc ſequitur ali⁹ actus: q̄ ē videre ꝛ opus acētale: vt ſit viſum: qḋ ē deſideratū: vt videat: ꝛ in quo viſitiuū q̄etem hȝ. ❡ Oculi petri ſunt eſſati vegetati ꝛ ſenſati. ꝛ equ⁹ ſuus viſibil' ē: quē petr⁹ videt. Et inter ocl'os petri ꝛ equū ē vna linea p acrē ſpaciū qḋ ē iter ocl'os ꝛ equū extēſa: ꝛ hec lica ꝯpōita ē ex trib⁹ natur̄. ꝺ eſſali ſcȝ vegetali ꝛ ſenſuali: linea exñte iter duo pūcta terminata. vnū pūctū ē illud: qḋ ē cōtiguū cū equo: ꝛ aliud: quod eſt ꝯtiguū cū ocul' petri. Hec cōtiguitas ꝛ terminatio linee ſtat p quātitatē diſcretā: inquātum oculi petri ꝛ equ⁹ ſunt corpora in vno loco nō exñtia ꝛ abinuicē differētia. Sed in quātū fm arborē ſenſualē gn̄alē eſt triplicata de nā eſſali vegetali ꝛ ſenſuali: ē linea ꝯtinua. ſed i ocl'is petri ē ſenſata ſub vno corpe: inquātū pars linee gn̄alis intrat i oculos / ꝛ inq̄ntū intrat in equū: qḋ eſt aliḋ corp⁹. qḋ q̄dē corpus eſt viſibile p ſuā viſibilitatē. q̄ ē vna de ſuis ptib⁹ eſſentialib⁹. p quā viſibil' eſt in ſuo colore. i q̄ linea q̄ ē extra: pticipat p cōtiguitatē. Et q: viſitiuum qḋ ē in ocl'is petri: ad ſuū ꝓpriū viſibile ſe inclinat rōe appetitiuitatis nālis et appetibilitatis: digeſtio digerit viſibilitatē extra. que nō eſt de eſſentia oculoꝝ: in viſibilitate intra: q̄ eſt eēntialis ps viſus petri. Et iō ocl'i petri attigūt equū: nec viſitiuū ad equū per lineā trāſit: nec color equi venit ad oculos petri. q̄ quideȝ color nō poteſt venire: qm̄ ſi veniret: ſuū ꝓpriū ſubm (quod eſt equus) dimitteret. Nec viſiua potentia petri ire pōt ad obiectū ꝙ ſi faceret: ſuū ꝓpriū ſubm (qui ſunt oculi) dimitteret. eſt ergo mod⁹ vidēdi ille quē prediximus: ꝛ iſte modus ſequitur i aliis ſenſib⁹ fm eorum cōditiones ꝛ naturas. ❡ Hec brācha q̄ eſt viſus: aīalib⁹ eſt neceſſaria rōne habituū: quos p viſum accipiunt qui neceſſarij ſunt ad vidēduȝ ꝛ ad habitus ſciētiarū. Et viſibilitas eſt ipreſſio imagīatiōis: q̄ in ſe īprimit ſilr̄itudies viſibilitatū. vt imaginatio retineat: quō hō ad domū ſuā redire ſciat: ꝛ leo ad fontē. ꝛ ſic ꝺ ceter̄ reb⁹ ſilib⁹.

❡ De auditu.

Auditus eſt alia brācha arbor̄ ſenſualis. ꝛ eſt ita triplicata ex tribus natur̄ ſicut brancha: q̄ eſt viſus. Et ſtat plus p calidū ꝛ ſiccū ꝙ p aliam complexionem. Et ideo corpora que deſiccata ſunt per magnum calorem

magis ſonabilia ſunt.⁊ plus de ſono reti
nēt ꝙ̄ alia q̄n ſunt tacta. Idcirco aures
ſunt de cōplexiōe calida ⁊ ſicca.⁊ ꝑ ip̄as
colera expellit ſuā ſupfluitatē. cū ita ſit:
ꝙ feces q̄ exeūt de auribꝰ:ſunt de ꝯplexio
ne calida ⁊ ſicca. ¶ In auditu eſt auditi
uū qꝺ ē vna de ſuis ꝑtibꝰ eſſentialibꝰ.⁊ ē
audibile:qꝺ ē de eēnᵃ auditꝰ. ⁊ ē audire.
qꝺ exit ex ambobꝰ.⁊ exit i eēnᵃ auditꝰ.⁊ i
illa naſcit̄ ⁊ remanet vna de ſuis ꝑtibus
eēntialibꝰ.Et i iſtis tribꝰ ꝑtibꝰ eſſentiali
bus auditꝰ ē ſuſtētatꝰ.ſicut volūtas: q̄ ſu
ſtētata ē in ſuo ꝓprio volitiuo volibili et
velle.Et ē vna audibilitas cōis q̄ eſt ꝑs ⁊
de eſſentia arboris ſenſualis extēſa i aere
i lapide ⁊ i ligno.⁊ i nā el'ali vegetali per
ꝯtinuā q̄titatē ſuſtentata.Et iō cū lapis
tāgit̄ cū ferro aut aer cū v̄ga:exit illa au=
dibilitas i actu ꝑ motū factū in ꝑcuſſiōe
⁊ tactu.Et illā audibilitatē attigit audi=
tiuꝰ i ſuo ꝓp̄o audibili.qꝺ ē de ſua eēntia.
qꝺ cū audibilitate extranea participat i
ſpē.Et cuiꝰ ſilitudinē digeſtiua digerit i
audibilitate itra.ſ; ꝙ de viſu dictū ē. Et
ex hac attictiōe ſeq̄t̄ vnū audire accñtale
ex q̄ hituatū ē ⁊ veſtitū ſubale audire: qꝺ
eſt intra. ¶ Auditꝰ neceſſariꝰ ē ad viuē=
dū.vt hitꝰ ſciaꝝ ſint ⁊ mēoria entiū trāſ=
actoꝝ/⁊ ꝙ poſſit eē idustria ⁊ modꝰ ad re
cipiēdū entia futura. q̄m ſine auditu aīa
lia modū viuendi nō hērēt.nec hoies co=
gnitionē de deo nec de ſuis oꝑibus hr̄e
poſſent.Eſt ēt auditꝰ ꝑs ſubal' arboꝛ͡ ſen
ſual'/⁊ ſua ꝯcreta eēntialia ſiłr. ſ; hitꝰ q̄s
recipiūt ſūt accidētales/⁊ irexvenire p̄nt
abſq; coꝛruptiōe ip̄ius. ¶ De odoꝛatu.

Odoꝛatus ē tertia brāchā.⁊ ē tri=
plex:ſm qꝺ dictū ē de viſu. ⁊ ope
ratio ſua ⁊ modus eſt ſignificatꝰ
in hoc qꝺ de viſu ⁊ auditu dictū ē. Et ſua
linea q̄ eſt iter illū ⁊ obm̄ eſt de cōplexiōe
calida ⁊ hūida:q̄m ꝑ caloꝛē ē potēnᵃ odo
ratiua attractiā:⁊ ꝑ aerē reſpiratiā vapo
res: q̄ ſunt extra reſpirādo i q̄bꝰ odoꝛes
ſuſtētant̄ qui de poris ſubaꝝ odoꝛabiliū
exeūt.Et i hoc paſſu eſt ſignificatū ꝙ oīa
entia el'ata i trūco arboꝛ͡ el'alis cōſiſtūt:
⁊ eiꝰ eēnᵃ ꝑ oīa vadit ⁊ venit.ſic odoꝛes ꝑ
lineā ⁊ ꝑ ſuos terminos. Naſus ē inſtrm̄
ꝑ arboꝛē el'alē ad odoꝛandū:ſic aures ad
audiēdū. Et odoꝛabile ē ſubm arboꝛ͡ el'a
lis:inquātū ſimplex odoꝛ q̄ ſentit̄.⁊ potē
tia odoꝛatiā ē foꝛa ſenſus ⁊ ꝑs ſēſus cōis.
⁊ inſtr̄; qꝺ ē ex ꝑte vegetatiue. In odoꝛa
tu ſunt brāche vegetatie: q̄rū q̄libet ſuū
h; offm̄ i odoꝛatu ſm hoc qꝺ de vegetati
ua dictū ē in capl'o de viſu. Odoꝛatus ne
ceſſarius eſt ad viuēdū rōe motꝰ coꝛdis ⁊
pulmonis: q̄ vapoꝛes:q̄ ſunt intra expel=
lūt exteriꝰ cū digeſtiua ⁊ expulſiua. Que
q̄dē digeſtiā illos vapoꝛes i feces digeſſit
q̄s expulſiua extra expellit. ⁊ appetitiua
appetit alios nouos vapoꝛes q̄s odoꝛa
tiuū reſpirādo intꝰ pōit ad refrigerādū
coꝛ ꝯ magᵐ caloꝛē. ⁊ ad delectandū nām
in bonis ⁊ ſanis odoꝛibꝰ ⁊ placētibꝰ ad
odoꝛādum quos retentiua retinet: q̄uſq;
ſint digeſti.⁊ expulſiua mām groſſam il=
loꝝ expellit extra. ¶ De guſtu.

Guſtus ē.iiij. brācha. ⁊ ē triplex:
ſm qꝺ de aliis dictū eſt. Et ſuū
obm̄ ē ſapoꝛ.Et potētia q̄ ſe h;
ad obm̄ ē guſtatia.Et iſtrm̄ qꝺ ē ex parte
el'atie: ē illꝺ qꝺ i pomo tāgi ⁊ videri pōt.
Et illꝺ qꝺ ē ex ꝑte vegetatie:ē ſapoꝛ:q̄ eſt
guſtabil' i eēntia ſenſus i q̄ naſcit̄ ⁊ exit.
ſic̄ iſans q̄ naſcit̄ ⁊ exit i eēntia hoīs.⁊ fer
rū i figura claui.⁊ calefactū i ſpē caloꝛis.
Et illud qꝺ recipit hoc:qꝺ naſcit̄ i illo et
intrat ē guſtabile:qꝺ eſt de eſſentia guſta
tiui.Et ex ābobꝰ exit guſtare:qꝺ ē de ſua
eēnᵃ. Et oēs tres ſūt de eēnᵃ ſenſus cōis.
Et guſtare qꝺ venit extra:ē hitꝰ:quē i gut
ture accipiūt:ad qꝺ ligua trahit ſapoꝛē
cibarioꝝ:q̄ comedēdo ⁊ bibēdo intrāt.
Et quoniā cibaria veniūt in ſpeciebꝰ di
uerſis et cōplexionibꝰ:poſſunt eē plures
linee diuerſe de guſtatiuo ad guſtabile.
ſicut piper:qꝺ ꝑparat lineā calidā et ſic
cam. ⁊ cucurbita frigidā ⁊ humidā. Et
iſte linee ſunt ex parte arboꝛis el'alis. Et
ſapoꝛes quos habēt:ſunt ex parte poten
tie vegetatiue:que illas vegetat ex arbo=
re generali i ſpeciali cum ſuis brāchiis.⁊
linee q̄ ſunt ex ſenſitiua ſunt ſapoꝛes ſen=
ſitiui ⁊ ſenſati i partibꝰ eſſentialibꝰ ſen=
ſus. Iſte ſenſus q̄ eſt guſtꝰ neceſſarius eſt
ad viuēdum:quoniā ſine ipſo animalia
viuere nō poſſent: quoniam partes in=
tra ſubſtantiam cōſiſtentes viuere non

posſent nec cõplexionū cõtrarietatē ſuſtinere.ex qua ſequit̄ in ſubſtãtia corruptio ⁊ diminutio.ſʒ rõne cibarioꝝ q̄ ab extra veniũt ⁊ itrant comedēdo ⁊ bibēdo:partes ſebaꝝ ſuſtentant̄.Et iō poſitū ē placitū i comedēdo ⁊ bibēdo ꝑ ſaporē:vt appetitiua deſiderat illa mouēdo aĩalia ad comedēdum ⁊ bibendū cū natura placiti.

¶ De tactu.

TActus eſt triplex.Et hoc ꝙ cõtinet ex arbore eľali:ē caro vbi fit tactꝰ illiꝰ:q̄ ſentit ⁊ ſentit̄.⁊ ſtat maxime ꝑ calidū ⁊ hūidū.Et hoc qđ in tactu ē magis placitū:eſt ꝑ vegetationē:q̄ hʒ appetitū ad cõſeruãdum ſpeciē. Et illud placitū retinet:vt fiat digeſtio i trãſmutatiõe de veteribꝰ formis ad formas nouas.q̃s quidē veteres expulſiua ꝓiicit extra.Illud qđ eſt ex parte ſenſus: videri nõ pōt nec tãgi.ſʒ eſt illđ:ꝑ qđ ſenſus cõſiſtit:q̄ eſt rõ ad ſentiēdū.ſicut bonitas eſt rõ ad bonificãdū.Et eſt rõ ad ſentiēdū tactiuū tãgibile ⁊ tãgere:q̄ ſunt de eſſe tactꝰ ſenſati.⁊ q̄ eſt vna brãcha ſenſus cõis.Tactꝰ iſte ſequitur modū alioꝝ ſenſuū in ſentiēdo:de qbꝰ dictū eſt.vʒ ꝙ eſt vna linea iter tactiuū ⁊ tãgibile:⁊ ex tribꝰ naturis arboꝝ cõpoſita.ſicut ignis: qui dat diſpoſitionē ſentiēdi calorē.⁊ vegetatiua placitum.⁊ ſenſitiua ſentire.et agēs nãle illud:qđ i diſpoſitiōe cõſiſtit in extremitatibꝰ tactiui ⁊ tãgibilis i hītū ⁊ in actū deducit.⁊ iō hō ſentit calorē/aſperū/⁊ leue/⁊ cetera his ſilia.Tactꝰ mltū ē neceſſariꝰ ad viuēdū.⁊ eſt h̄ qđ eſt ſubiu ad maiꝰ placitū aut penã ꝙ aliquis aliorū ſenſuū:⁊ cõmunior ē ꝙ ceteri ſenſus.⁊ extēſus eſt ꝑ totū corpꝰ:exceptis aliqbus partibꝰ corpis.ſicut i capillis ⁊ vngulis ⁊ dentibꝰ:in qbꝰ modicū de ſenſu cõſiſtit. ⁊ hoc eſt rõne ſiccitatis:que eſt ꝑ terrã in capillis.⁊ ꝓpter reſtrictiōem q̄ eſt i vngulis/⁊ in dētibꝰ rõne aque.

¶ De affatu.

AFfatus ē ille ſenſus:ꝑ quē manifeſtatio fit i ſermōe:q̄ eſt itra cõceptꝰ.ſicut hō:q̄ loquit̄ hoc qđ cogitat:⁊ auis ſilr:ſicut gallina:q̄ clamat filios ſuos.Et iſte affatꝰ ē ita triplex ſicͭ ceteri ſenſus.qm̄ aer ibi ponit vocē.⁊ vegetaͣ pōit placitū deſideratū ⁊ i ſpēbꝰ tactis digeſtū:ex qbꝰ vox exit.⁊ ſenſus ponit ſentire auditui i manifeſtãdo rē conceptã ꝑ lineã motã a cõceptione vſq; ad manifeſtatiōeʒ:q̄ fit i ſermone.Et linea ē a ſenſitiō vſq; ad ſenſibile.Ligua ē organū:qđ mouet lineã.⁊ manifeſtaᵘ ē obim. ⁊ affatiuū eſt potētia.⁊ motꝰ ē inſtrm.Et de iſto ſenſu locuti ſumꝰ diutiꝰ i ſuo tractatu.Et ē ſenſus multū neceſſariꝰ ad viuēdū.⁊ ad moralitates acq̄rēdū.⁊ ad ſeruiēdū deo ⁊ ipʒ amãdū/⁊ laudãdū/⁊ honorandū plus ꝙ aliqs alioꝝ ſenſuū.qm̄ cum nullo ceteroꝝ ſenſuū pōt tractari de deo ita bene:ſicut cū affatu:q̄ ipʒ noiat ⁊ docet:laudat ⁊ depcat̄.⁊ auditꝰ nō facit tm̄ hoc:qm̄ paſſiue ſuū nomen accipit.⁊ affatꝰ actiue ipʒ noiat.Et ꝓpter hoc affatus ē magis nobilis ſenſus ꝙ alij.qm̄ eſt magꝰ ꝓpe finē:ꝓpter quã oĩa entia ſunt creata.vʒ ad cognoſcēdū deū ⁊ amãdū ⁊ laudãdū.Et ꝓpter h̄ affatꝰ plus de merito portat ꝙ ceteri.ſicut aplͥs:q̄ aſcēderūt ad maiꝰ meritū ꝑ loqui de deo ꝙ ꝑ audire:vel ꝙ ꝑ aliquē aliū ſenſum.Et ſi adhuc affatꝰ ſenſus:q̄ ſe hʒ ad vtilitatē publicã ⁊ regimē.⁊ oēs alij ſenſus ſe hñt ad vtilitatē ſpālē.Vñ magͥˢ incõueniēs foret:ſi affatꝰ nō eēt vna brãcha ſenſus cõis:ex q̄ plus portat de vtilitate ꝙ ceteri ſenſus.

¶ De ramis arboris ſenſualis.

RAmi arboris ſenſualis ſunt ſicut mēbra:in qbꝰ fit renouatio ꝑ vegetationē.⁊ cõpoſitio ꝑ eľatiuã.⁊ cõicaᵒ ſiue cõitas cuiuſlibet ſenſus per ſenſitiuã:qm̄ ſicut q̄lbet brãchaꝝ hʒ ſuū ramū:ſm̄ qđ i pomeᵒ appet:ſic ſenſitiua i q̄libet ſuaꝝ brãchaꝝ ſuū hʒ raᵐ.Et iſtos ramos mēbra appellamꝰ:qm̄ i illis ⁊ ex illis fit renouaᵒ indiuidualr̄ folioꝝ florū ⁊ fructuum.In hoīe ſunt mēbra cor:epar: ſplen:pulmo ⁊ cerebrū.Et iſta ſunt itra: ex qbꝰ mēbra q̄ ſunt extra vitã aſſumūt. vʒ caput brachia ⁊ tibie.Et illđ qđ ex iſtꝰ mēbris videri pōt ⁊ tãgi ē ex pte arboris eľalis.Et illđ qđ i q̄libet mēbroꝝ ſequit̄ ꝑ gñatiōeʒ corruptiōeʒ ꝑuatiōeʒ ⁊ renouationē:ē ꝑ arborē vegetalē.Et illđ ꝑ qđ illa mēbra ſenſata ſūt:ē ꝑ arborē ſenſualē.Que q̄dē mēbra ſenſata ſūt ex eēᵃ ſen

ſus cōis: qui in mēbris ſenſatis vegetatis ⁊ elātis ſuos ramos extēdit. q̄ ſunt de ſenſitiuo ſenſibili et ſentire. Et qꝛ de mēbris ſequitur videre audire/odoꝛare/guſtare/palpare/⁊ fari: ſtat cōitas cuiuſꝫ ſenſuuꝫ ꝑ ramos: q̄ cōem hn̄t ꝟtutē intra et q̄ viuunt rami extra: i qb⁹ ſuſtētata ſunt iſtr̄a. ſicut oculi in capite ⁊ man⁹ i bꝛachijs ⁊ pedes i tibijs. Et bꝛachia ⁊ tibie ſunt membꝛa: inquātū in illis ſuſtētata ſunt illa inſtrumēta q̄ dixim⁹. ⁊ ſunt brāche ſꝫ reſpectum trunci: qui eſt in tertio numero.

❡ De folijs arboꝛis ſenſualis.

Folia arboꝛis ſenſualis ſunt triplicia. ſicut q̄ntitas ignis: que ptinet ad arboꝛē elālē. et q̄ntitas ſapoꝛis: q̄ ptinet ad arboꝛē vegetalē. ⁊ q̄ntitas ſenſibilitatis: in q̄ caloꝛ ⁊ ſapoꝛ ſentunt̄: eſt de ſenſualitate. Et idē ē de q̄litate ⁊ ceteris accn̄tib⁹. Et ꝓpter h̄ mixta ſunt q̄dā accidētia in alijs ſm̄ mixtionē nāꝶ arboꝛū: q̄ ſe miſcēt: vt ſit vna arboꝛ ſenſualis ex tribus naturis ꝯſtituta. vꝫ ex nā elāli vegetali ⁊ ſenſuali. Sicut accn̄tia arboꝛis elāꝭ et vegetalis ꝑ totā ſubām ſe extendūt: ſic accidētia nature ſenſualis ſe extēdūt ꝑ totā arboꝛē i extēſiōe ſenſus cōis. Et ꝓpt̄ h̄ qm̄ ignis i coꝛpe vegetato ⁊ ſenſato caloꝛē ſuū extēdit: ſenſus ſuū ſentire extēdit i ſentiēdo illū caloꝛē. Et idē facit i ſentiēdo ſapoꝛē quā digeſtiua extēdit in guſtare. ⁊ placitū invidere. ⁊ ex illo ſapoꝛe ꝑ vegetatiuā extenſo ē placitū: qđ hꝫ ſenſitiua. Et idem de placito qđ dat̄ per appetitiuā in videre, tāgere, odoꝛare/⁊ in audire. intātū ꝙ foꝛme q̄ ſunt ſupꝛa in ſenſitiua i ſuis accidētib⁹: ꝯuertūt accn̄tia: q̄ in foꝛmis iferioꝛib⁹ exiſtūt. ſicut olea: q̄ in ſuā ſpēm cōuertit illud qđ aſſumit ex oleaſtro: in q̄ eſt inſerta. verūtn̄ ſicut argentū remanet in denario: q̄ eſt de ipſo ⁊ de cupꝛo: ſic accn̄tia que ſunt ex foꝛmis inferioꝛib⁹ in ſuis pꝛopꝛijs ſubiectis remanēt. q̄uis induta ſint ex accidētibus foꝛmarū ſuperioꝛū. Et ꝓpter hoc ſtant accidentia in cōtinua ⁊ diſcreta q̄ntitate. In cōtinua ratiōe mixtionis foꝛmaꝶ: q̄ adinuicē mixte ſunt. In diſcreta: qꝛ nullū accidens ſuū ꝓpꝛiū ſubm dimittit: q̄uis itret cū alijs mixtionibus.

❡ De floꝛib⁹ arboꝛis ſenſualis.

Floꝛes arboꝛis ſenſualis ſunt triplices. ſicut i oclis quoꝶ flos ē videre. ⁊ oculi inſtr̄a ſunt ad vidēdū. ⁊ videre ē inſtr̄m vt videat̄ obiectū coloꝛatū: in q̄ q̄dē videre ignis lucē ſuam ponit ⁊ aer ſuā diaphanitatē. Et digeſtiua digerit ſpēs: ex q̄bus videre ꝯſtitutū eſt. qđ q̄dē videre ē accidēs ſenſus q̄ eſt viſus. Ex q̄ videre accidētali videre ſubāle idutū eſt. de q̄ i brancha q̄ eſt de viſu dictū eſt. vt ille hit⁹ iſtr̄m ſit ad vidēdū ens deſideratū: qđ viſum eſt in ſua ſil̄itudine. vt facies hoīs: q̄ in ſpeculo videtur: in q̄ ſil̄itudo faciei ē impſſa rōe arboꝛis elālis ⁊ vegetalis: q̄ cū ſpeculo pticipāt: ⁊ etiā cū oculis ⁊ cū facie. ⁊ cū linea q̄ eſt in medio ſm̄ pticipationē gn̄alē. et idē ſequit̄ de floꝛe audit⁹ ⁊ de floꝛib⁹ alioꝛū ſenſuū ⁊ de floꝛū inſtrumētis. ſicut audire qđ eſt flos in aurib⁹ ſuſtētat⁹ q̄ ſunt ſua inſtr̄a. Et audire inſtr̄m eſt: vt ens qđ eſt ſonus: vel vox ſit auditū. ⁊ illud qđ mouet inſtr̄m ē auditiuū: ꝙ audire mouet in audibili.

❡ De fructu arboꝛis ſenſualis.

Fructus arboꝛis ſenſualis ē triplex. hoc eſt dictu: ꝙ habet naturā elementalē vegetalē et ſenſualem. Natura elemētalis in illo ponit elemētatū. ſicut equus qui videtur qui eſt elemētatus. Et vegetatiua ponit in illo vegetatū: in hoc qđ equus eſt vegetatus. Et ſenſitiua ponit ſenſatū: in hoc quod equ⁹ eſt ſenſat⁹. ⁊ obiectū viſum eſt equus: q̄ eſt fructus viſus. Et eſt ei⁹ fruct⁹ inquātū finis: hoc eſt dictu ꝙ viſus eſt: vt ſit obiectū viſum. ſicut ferrū qđ eſt: vt ſit clauus. ⁊ manus: vt ſit operatio. ⁊ operatio: vt ſit operatū. ⁊ ſic de alijs reb⁹ ſimilib⁹ iſtis. Hoc idem ſequitur de fructu audiēdi: qui fructus eſt auditū. ⁊ odoꝛādi: cui⁹ fructus eſt odoꝛatū. ⁊ guſtandi guſtatū. et palpandi palpatū. ⁊ affandi affatum ſeu manifeſtatum. Et ex omnibus his fructib⁹ ſequitur ſenſatum: qđ eſt fructus oīm partiū arboꝛis: inquātū eſt centrū ⁊ finis oīm ſuarū partium. et omnes partes ſe habent ad illud: qm̄ oīes ſunt ꝓpter ipſum.

❡ De applicatiōe ⁊ practica. c. ſo ſaꝶ.

Arboꝛ ſenſualis.

IN hoc paſſu datur doctrina q̃uo hõ ſciat applicare foꝛ̃as nãles ad ſubſtãtias indiduatas. Et ẜm ꝙ in hac arboꝛe ſenſuali damꝰ doctrinã: dari põt in aliȷ́s. Et qm̃ applicatio multũ ẽ vtilis ⁊ neceſſaria ad hĩtus ſciarũ/ ⁊ eſt ſuſtẽtatio itellectꝰ: ĩquãtũ ſe ſuſtinet ĩ foꝛmis/ ⁊ ad earũ exẽpla recurrit: vt ſuũ obiectuꝫ requirat: idcirco ponimꝰ hũc tractatũ (q̃ eſt de applicatiõe) in hac arboꝛe ſcientie.

¶ Unitas ẽ rõ ꝙ arboꝛ ſen ſualis ſit vna. Et rõ ꝑ quã vnitas eſt rõ: ꝙ arboꝛ ſit vna: eſt rõe vnitatũ: q̃s arboꝛ in ſe ꝯtinet. ſicut vna vnitas bonitatis ex tribꝰ naturis cõpoſita. ⁊ vna arboꝛ ex tribꝰ naturis cõpoſita. ⁊ ſic de aliȷ́s vnitatibꝰ. Et rõ ꝑ quaꝫ eſt pl'alitas in arboꝛe eſt: qꝛ ẽ de pluribꝰ rebꝰ differẽtibꝰ ꝑ eẽntiã. de q̃bꝰ pl'ibꝰ rebꝰ ĩ ipa arboꝛe dictũ eſt. q̃ ſunt pl'es radices/ pl'es trũci/ pl'es brãche. ⁊ ſic de ceteris. Sũt ergo vnitas ⁊ pl'alitas cauſe ṗmarie: ꝑ quas arboꝛ eſt vna/ ⁊ in ſe plures cauſas cõtinet.

¶ Simplicitas ⁊ cõpoſitio ſunt cauſe et foꝛme ṗmarie: ꝑ q̃s arboꝛ in nũero vno ſit ſimplex ⁊ ex pluribꝰ rebꝰ cõpoſita. Eſt ſimplex in vno numero. qꝛ eſt ex pluribꝰ cauſis ſimplicibꝰ. ſicut de igne ſimplici ⁊ ceteris el'is/ ⁊ de appetitiã: q̃ eſt foꝛ̃a ſimplex/ ⁊ de potẽtia viſiua ſimil'r. ⁊ ſic de aliȷ́s. Et oẽs iſte foꝛme ſimplices ſe hñt ad vnũ ſimplex. ſicut plures linee ad vnũ pũctũ. qđ ſi quidẽ ſimplex eſt arboꝛ ſenſualis: inquantũ hꝫ vnũ numerũ. Et eſt ꝯpoſita de pl'ibꝰ cauſis ꝑ ꝯpoſitionẽ ſuaꝝ partiũ. ſicut trũcus qui cõpoſitꝰ eſt ex nã el'ali vegetali et ſenſuali.

¶ Foꝛ̃a ⁊ mã ſunt rõnes per q̃s arboꝛ ex ipis eſt ꝯſtituta. ſicut foꝛ̃a vegetatiua q̃ in aĩali ĩfoꝛmat foꝛmã el'alẽ. ⁊ foꝛ̃a ſenſitiua ĩfoꝛmat vegetatiuã. ⁊ hoc ẽ ꝓptẽ magnitudinẽ bonitat'. que maioꝛ eſt in fine foꝛmarũ ſuꝑioꝝ q̃ in fine foꝛmarũ inferioꝝ. que ſunt materie ad foꝛ̃as: q̃ ſunt ſupꝛa. ſicut ſecũde intẽtiões ad ṗmas. Foꝛme tñ inferioꝛes ſꝑ remanẽt ẜm earũ ſpecialẽ bonitatẽ in ſuo nũero ſimplici. ſicut ferrum qđ eſt ſub foꝛma cultelli ⁊ claui. qđ tñ ſemꝑ remanet hoc qđ eſt.

¶ Genera et ſpecies ſunt rõnes: ꝙ in arboꝛe ſint plura genera ⁊ plures ſpecies. ſicut bonitas generalis q̃ eſt ratio in arboꝛe ad plures bonitates ſpãles. et magnitudo generalis ad pl'es magnitudines ſpãles. ſicut ignis qui hꝫ vnã ſpãlẽ bonitatẽ/ ⁊ aer aliã: que ſunt ex bonitate gñali in trũco confuſa. ⁊ idẽ de ſpecie gñali. ꝑ quã in arboꝛe ſunt ĩdiuiduata el'ata vegetata ⁊ ſenſata. ſicut martinꝰ ⁊ ſuus equꝰ: q̃ ſunt ſub aĩali. qđ ẽ ſub coꝛꝑe.

¶ Interioꝛitas ⁊ exterioꝛitas ſunt rõnes: ꝙ in arboꝛe alique rões ſunt ĩtra arboꝛẽ/ ⁊ aliq̃ extra ſicut ignis: q̃ eſt ĩ aere. ⁊ eſt vegetatus in vegetatiua/ ⁊ ſenſatus in ſenſitiua. Et ẽ extra aerẽ ⁊ extra vegetatiuã ⁊ ſenſitiuã: inquãtũ ſuus nũerus eſt differẽs a nũero aeris: ⁊ a numero ſenſitiue ⁊ vegetatiue. ſicut in eq̃ martini: ĩ q̃ q̃dã foꝛme ſunt intra alias ꝑ q̃titatẽ cõtinuã. ⁊ ſunt extra ꝑ quantitatẽ diſcretã.

¶ Abſtractũ ⁊ concretũ ſunt rõnes: ꝙ in arboꝛe ſunt cauſe abſtracte ⁊ cõcrete. ſicut elemẽtatio vegetatio ⁊ ſenſualitas. q̃ ſunt foꝛme abſtracte. quarũ rõe in arboꝛe ſunt abſtractiões. ſicut caloꝛ ſapoꝛ ⁊ viſibilitas. Et idem de concretis. ſicut el'atiuũ: quod eſt cõcretũ el'atiõis inferioꝛis. qđ ẽ in eq̃ q̃ eſt el'atiuꝰ: inquãtũ ꝓducit aliũ equũ el'atũ. Et idẽ de vegetatiuo ⁊ ſenſitiuo. cũ ita ſit: ꝙ equus ꝓductꝰ vegetatus ſit et ſenſatus.

¶ Generatio coꝛruptio et pꝛiuatio ſunt foꝛ̃e gñales ĩ arboꝛe ad pl'es gñationes coꝛruptiões ⁊ ṗuatiões. qꝛ ſicut ignis bonꝰ ẽ ſub rõne bonitatis: ſic eſt gñatiuꝰ ſub ratiõe gñatiõis generãdo in equo caloꝛẽ. ⁊ vegetatiua ſapoꝛẽ et ſenſitiua videre. Et idem de coꝛruptiõe: que eſt ratio ad om̃es coꝛruptiões. ſicut foꝛma herbe quã equus comedit: que coꝛrumpitur per coꝛruptionẽ gñalem. vt per gñalẽ gñationeꝫ genereẜ caro ſpãlis equi. Et idẽ de pꝛiuatione. q̃ ꝯñs eſt coꝛruptiõis. q̃ eẽ nõ poſſet abſq; pꝛiuatione foꝛmarũ veterũ in generatione foꝛmarum nouarum.

¶ Groſſities ⁊ ſubtilitas ſunt foꝛ̃e: que ſunt rõnes in arboꝛe ſenſuali ad groſſities materiarũ ⁊ ad ſubtilitates foꝛmarũ. ſicut materia el'atoꝝ: q̃ eſt groſſa ⁊ ſpiſſa in foꝛmis illoꝝ: que ſunt ſubtiles/ ⁊ mã vegetatiue: q̃ ſubtilis eſt ẜm cõꝑatiõeꝫ materie el'atiue. ⁊ idẽ de mã ſenſitiua: q̃ ſubtilioꝛ eſt q̃ materia vegetatiue. ⁊ idẽ de foꝛmis: q̃ꝝ

quedā ſubtiliores ſunt ꝙ alie. vt de mate riis dictum eſt. ¶ Leuitas ⁊ pōderoſitas ſunt forme gn̄ales. rōe quaꝝ in arbore ſen ſuali ſunt pl'es leuitates ⁊ pōderoſitates. ſicut in eq̄: in q̄ oſſa ſunt grauia ſiue pōde roſa. ⁊ cor ⁊ pulmo leues ⁊ medulla ſi̇r̄ter. quoꝝ leuitas ⁊ pōderoſitas ſtat p̄ arborē elalē ⁊ nō p̄ vegetalē neq̄ p̄ ſenſualē. ⁊ h̄ eſt: q: vegetatiua ⁊ ſenſitiua pl⁹ h̄nt de ſub tilitate ⁊ ſimplicitate ꝙ arbor elemētal'. ¶ Q: plenitudo eſt p̄ totā arborē ſenſua lē extēſa: nō pōt eē vacuitas i arbore. q̄ cō traria ē plenitudini. q: ſicut bonitas ple na eſt bonificatiuo bonificabili ⁊ bonifi care: ſic arbor ſenſualis plena ē eēntia ela tiua vegetatiua ⁊ ſenſitiua. Verūtn̄ ſ3 mo dū īpfectiōis ⁊ corruptiōis ſunt in arbore ſenſuali cauſe vacue. ſicut ſub̄a embriōis: q̄ nō eſt i etate pfecta. nec ſoſe: q̄ ſunt i potē tia: q̄ vacue ſunt ſine q̄re ſunt. ⁊ ſic de aliis cauſis ſi̇īb⁹ iſtis. q̄ quidē ſoſe ſunt plene cū i actu ducunt. ¶ Totalitas ⁊ ps ſunt cauſe pmarie. q̄rū rōe arbor ſenſualis ē to tū ex ſuis ptib⁹. ⁊ ſue ptes ſunt ex toto. ſi cut equ⁹: qui ē totū ſue elatiue vegetatiue ⁊ ſenſitiue. q̄ ſunt ſue ptes. Hoc eē nō poſſet: ſi totalitas ⁊ ps nō eēnt cāe pmarie ad to talitatē vt partes eq̄ ⁊ corpis hoīs. ⁊ ſic de aliis i̇diduis nālib⁹. ¶ Intēſitas ⁊ extēſi tas ſunt ſoſe pmarie ad itēſitates ⁊ extēſi tates arbor̄ ſenſual'. ſic̄ i eq̄: q̄ m'rū ē alb⁹ ī q̄ color ē itēſus. ⁊ i eq̄ bruno ē color ꝯfu ſus ⁊ extēſus. Et hec intēſitas ⁊ extēſitas ſunt p̄ elalē nāꝫ. ⁊ qn̄ equ⁹ mag'' h3 appe titū cōcedēdi p̄ vegetatiuā: itēſu3 h3 ſapo rē. ⁊ extēſum qn̄ nō cōcedit ſaporoſa: ſic̄ cū cōedit herbā amarā. Et p̄ ſenſitiuā viſum h3 intēſu3: cū h3 oclos claros ⁊ diſpoſitos ad vidēdū. ⁊ h3 extēſum ⁊ ꝯfuſu3: cū ocl'os h3 infirmos. ¶ Statio et motus ſunt for me primarie i arbore ſenſuali. quaꝝ ratio ne in ſe h3 plures motus ⁊ ſtationes par ticulares. ſicut equus: q̄ ſtat i vno loco tūc cū ſe non mouet. Et ſtat albus per elemē ta/ ⁊ pinguis p̄ vegetationē/ ⁊ hilaris per ſenſitiuā. Et equus eſt hoc: quod eſt p̄ ſta tionē oīm triū potētiaꝝ. Et eſt mouens et mobilis ratione motus gn̄alis. ⁊ quando ſe mouet de vno loco in aliū: eſt motus ille localis p̄ elementa. Et inquātū eſt motus habet cremētū. ⁊ eſt ille mot⁹ p̄ vegetatiō nē. ⁊ inquātū ſe mouet ad ea que videt ⁊ deſiderat: ē ille mot⁹ p̄ ſenſitiuā. ¶ Duri ties ⁊ mollities ſunt forme pmarie ad ar borē ſenſualē. q̄ plures habet mollities et durities particulares ex gn̄alibus cātas. ſicut caro que eſt mollis ⁊ eſt mollis p̄ po tētiā elatiuā. ⁊ oſſa q̄ dura ſunt per ipaꝫ. Vegetatiua aūt ⁊ ſenſitiua ſimpliciter nō habent duritiem neq̄ mollitiē. ſicut leui tatem nō habent neq̄ pōderoſitatē. ve rūtamen in equo ſunt forme: inquātum informāt i illo formā elalē: ex q̄ durities ⁊ mollities ꝯſultāt. ¶ Lōgitudo latitudo ⁊ pfunditas ſunt forme primarie ad lon gitudines latitudies ⁊ pfunditates: que ſunt i arbore ſenſuali: q̄ ſunt tātūmodo p̄ arborē elalē. ⁊ hoc ē: q: ſunt de groſſa ma teria ſm̄ cōparationē materie: quā h̄nt ve getatiua ⁊ ſenſitiua: q: materia cuiuſlibet eſt ita ſubtilis ⁊ ita parū de nā h3 corpo rali: ꝙ neq̄t eē ſubiecta longo amplo ⁊ p fundo. ſicut corp⁹ hoīs. qđ ita paꝝ h3 de hūanitate. ꝙ p̄ ſe nō ſufficit ad eē hūanū. Et idē de bonificatiuo q̄ eſt ps ſub̄alis bo nitatis: qđ p̄ ſe nō ſufficit ad eē ſub̄a: ſicut pars q̄ non ſufficit: vt ſit totum. Idcirco in equo ſua longitudo latitudo et profun ditas ſunt de eſſentia elali. ⁊ omnes men ſure predicte p vegetatiuā ⁊ ſenſitiuā ſunt informate. que intātū extendi poſſunt in longū amplū ⁊ pfundū: ſicut pdicte dimē ſiōes extēdunt. ¶ Potentia obiū ⁊ act⁹ ſunt ſoſe pmarie in arbore ſenſuali. ſicut in eq̄: in q̄ ſunt plures potētie act⁹ ⁊ obie cta ſub formis gn̄alib⁹ (de q̄bus dictū eſt) exn̄tia. ſicut in eq̄: q̄ potentiā h3 calefaciē di aquā frigidā: quā bibit. q̄ potētia ſtat p̄ arborē elalē. Et digeſtio ⁊ trāſmutatio de frigiditate in calorem fit per vegetati uam. Et in illa frigiditate qua3 ſentit: cū aquā bibit fit illud ſentire per ſenſitiua3. Et ideo calefacere eſt act⁹ elatiue/ ⁊ trāſ mutare vegetatiue/ et ſenſitire ſenſitiue. Et inquātum equus deſiderat aquā bibe re: ē aq̄ obiectū elale. ⁊ obiectatū ē p̄ appe titiuā q̄ eſt ex vegetatiua. ⁊ iquātū aq̄ ē vi ſa: ipa ē obiectū ſenſitiue. ¶ Prioritas ⁊ ſecūdioritas ⁊ tertioritas ſunt forme pri marie ad arborē ſenſualē. ſicut arbor ela

lis:que eſt pꝛima naturaliter ad arboꝛē
vegetalē/⁊ vegetalis ad ſenſualē: ex qbus
ſequit̃ ſecūdioꝛitas ⁊ tertioꝛitas.vꝫ añs ⁊
ꝯñs ⁊ terti⁹ nūer⁹ ſubſtātie.qꝛ ignis p̄mo
ponit cauſas pꝛimarias:vt ſint vegetate.
Et idē faciūt rami arboꝛis elālis:in qb⁹
ſunt materie digeſte. vt agētia nālia ſub-
ſtātias vegetatas ꝓducāt.Et vegetatiua
p̄me diſpōnis ſe hꝫ ad hui⁹ ſecūdarios:in
quātū ſenſitiua in ramis ſuis tertiū nūe-
rū ꝓducit ꝑ cōſequētiā ramoꝝ vegetatiue.
Et in h̄ paſſu ſignificatū eſt argumētum:
qđ eſt ex duab⁹ maximis ⁊ vna cōcluſione.
exiſte ſcđa maxīa ex p̄ma.⁊ ꝯcluſiōe exiſte
ex ambab⁹ ad ſignificationē cāꝝ realiū/
ꝯſequēte exiſtente ex añte/ ⁊ tertio nūero
ex ambobus.ſicut equus grus hō ⁊ piſcis.
¶ Cremētū ⁊ diminutio ſunt gn̄ales foꝛ-
me ad arboꝛē ſenſualē. veluti in leone: in
quo cremētū eſt ꝑ arboꝛē elālē.ex q̄ vegeta
tiua mā3 multiplicat:quā radices accipi-
unt ex hoc qđ leo comedit ⁊ bibit. Et ſen
ſitiua illud cremētū in ſenſib⁹ ponit. et h̄
facit qꝛ retentiua retinet hoc qđ venit.et
digeſtiua illud digerit in maioꝛi quātita-
te quā h̄ qđ expulſiua ī feces expellit. Et
qñ eſt cōſumatio:ꝑ ꝯtrariū eſt.vꝫ ꝙ expul
ſiua pl⁹ per coꝛruptionē expellit: q̄ dige-
ſtio in gn̄atione ponit: vel q̄ retētiua re-
tinet. ¶ Diſpoſitio ꝓpꝛietas et ꝓpoꝛtio
ſunt foꝛme pꝛimarie ad arboꝛē ſenſualeꝫ.
ſicut in leone:in quo arboꝛ elemētalis hꝫ
in diſpoſitione:ꝙ agens naturale trahat
foꝛmā leonis cum vegetatione:cū qua leo
ſtat in potentia in arboꝛe elementali.⁊ in
actu deduct⁹ in arboꝛe ſenſuali cū ꝓpꝛie-
tate omniū triū naturarū ⁊ cum ꝓpoꝛtio
ne: que in illis ſtat habituata. ex qua leo
ſua membꝛa hꝫ ꝓpoꝛtionata ⁊ inſtrā ſua.
¶ Cōditio ⁊ intētio ſunt nature p̄marie
ad arboꝛē ſenſualē.ſicut arboꝛ elementa-
lis:q̄ conditionata eſt taliter:ꝙ cum tan-
gitur cum arboꝛe vegetali:influit materi
am ⁊ ſubiectū: in quo vegetatiua vegeta-
tum edificet. Et hoc facit ignis ea inten-
tione: vt ſit indutus ex foꝛmis vegetatis.
Et vegetatio taliter conditionata eſt: ꝙ
cum ipſa ab arboꝛe ſenſuali tangitur:dat
influentiam illi ſubiecto ea intentione:vt
foꝛmis ſenſatis ſit induta. Et ideo arboꝛ
ſenſualis in leone indiuiduatur ꝑ cōditio
nem ſuā ⁊ intentionē:ſm ꝙ agēs natura
le tangit omnes tres naturas ipſas tāgē-
do ſm eaꝝ ꝯditiones ⁊ intentiōes:quare
ſunt. ¶ Oꝛdo ⁊ operatio ſunt p̄ma p̄nci-
pia ad arboꝛē ſenſualem.qꝛ rōne oꝛdinis
quā hꝫ arboꝛ elālis in ſe ſm radices ſuas
truncū ⁊ ceteras ſuas ꝑtes:diſpoſita eſt ꝙ
ex illa vegetatū ⁊ ſenſatū operata ſint cū
oꝛdiatione vegetatiōis ⁊ ſue opatiōis. et
cū oꝛdiatione ſenſitiue ⁊ ſue opatiōis. Et
hoc apparet in leōe:ī quo ē oꝛdo ⁊ opatio
nālis ſꝫ nās oīꝫ triū arboꝝ. ¶ Influētia
⁊ refluētia ſunt cāe p̄marie ad arboꝛē ſen
ſualē.Et iō ī leōe ſtāt influētia ⁊ refluētia
ſm tres arboꝛes.ſicut elalis:q̄ influit ad
pꝛīcipia ſua finē: q̄re ē.⁊ illa p̄ncīa refluūt
illū finē ad finē vegetationis.q̄ refluit ad
p̄ncipia ſenſualis h̄ qđ ex elāli accipit.et
ſua p̄ncipia ſilr̄.⁊ ſenſualis illā influētiā
recipit ad finē:ex qua ſua p̄ncipia refluit.
Et iō ſtat leo ꝓduct⁹ de influētia ⁊ reflue
tia nāli oīm triū arboꝛuꝫ. ¶ Productio
oꝛtus ⁊ exitus ſunt p̄marie nature ad ar-
boꝛē ſenſualē ſicut in elāli: in q̄ ꝓductus
eſt trunc⁹ ex radicib⁹.⁊ bꝛāche ex trūco:q̄
naſcunt̃ ex trūco:⁊ in ſeipſis exeūt.qꝛ in
ſuamet ſpē naſcūtur. Et cū vegetatio per
agēs nāle tāgit ꝓductionē oꝛtū ⁊ exitum
elālis:ꝓducit ex ipſo elatum:qđ naſcit̃ ⁊
exit in vegetato.Et hoc idē facit ſenſual̃.
vꝫ nā ſenſitiua:q̄ producit in ſuamet ſpē
leonē vegetatū ⁊ ſenſatū.⁊ qꝛ exit ⁊ naſci
tur in ſenſitiua:remanet ſenſatus ⁊ ex ipa
indut⁹. ¶ Sepabilitas inſepabilitas ſūt
foꝛme p̄marie ad arboꝛē ſenſualē.ſicut in
leone:ī quo eſt caloꝛ nālis:q̄ ſuū ꝓpꝛium
ſubm̄ nō dimittit:qđ eſt ignis: qꝛ ab ipſo
diſcedere nō pōt.nec vegetatio ſuas bꝛā-
chas dimittit.ꝙ ſi dimitteret:nō eſſet h̄:
quod eſt.nec ꝑticulares ſenſus a ſenſu cō
muni nō diſcedūt.ſicut ꝑtes q̄ ſuū totum
dimittere nō pñt. Et cū in leone hec q̄ p̄-
dicta ſunt recedūt:vꝫ elatiua vegetatiua
⁊ ſenſitiua:tunc ille leo in ꝑuationem de-
uenit.Et in hoc paſſu eſt ſignificatum: ꝙ
ſimplicia remanēt in ſuo nūero in compo
ſitis. ¶ Poſſibilitas ⁊ ipoſſibilitas ſunt
cauſe pꝛimarie ad arboꝛem ſenſualē.ſicut
in arboꝛe elāli:in q̄ poſſibile eſt: ꝙ ſeq̄tur

elemētatū ex illa. ⁊ ī vegetali: in qua poſſi
bile eſt: ꝙ ex ipſa ſit vegetatū. ⁊ in ſenſua
li: in qua poſſibile eſt: ꝙ ex illa ſequat̄ ſen
ſatum. Et hec poſſibilitates ſunt: q2 ī qua
libet arbor quodlꝫ ſuoꝝ principioꝝ ad fi
nē ſe habet ꝑpter quē eſt. Et ideo ex om
nibus trib⁹ arborib⁹ pōt eē leo. Et ipoſſi
bile eſt: ꝙ nō poſſit eſſe ſm curſuꝫ natura
lem. Et eſt impoſſibile ꝙ leo poſſit eſſe in
arbore elali: ſi in ſua leonitate ꝑderētur
principia ſimplicia arboris elalis. ⁊ idem
eſt de vegetali. ¶ Similitudo ⁊ diſſimili
tudo ſunt nature primarie ad arborē ſen
ſualē. ſicut in leone: in quo eſt ſimilitudo
aeris ignis terre ⁊ aque: inquātū brāche
arboris elalis in ſuis ramis ponunt ſilitu
dines ſuas: quas leo attingit vidēdo ⁊
tangēdo. et ex qb⁹ eſt ſm naturā elalē. Et
vegetatiua in ipſo ſuā ponit ſimilitudinē
et etiā eēntiā ſuā: inquātū leo vegetat ci
baria q̄ accipit. ⁊ appetitū hꝫ ⁊ inſtinctuꝫ
naturalē aſſumēdi ipa: vt ex ipis viuat. Et
ſenſitiua ſilr: que in leone ſuā ponit ſilitu
dinē: inquātū ipm calorē frigiditatē ⁊ ſa
porem ſentire facit. ⁊ etiā reuiſibiles vi
dere. Ponūt adhuc arbores in leone per
corruptionē diſſimilitudines ſuas. ſicut
leo qui cū guſtū infirmū hꝫ videnſ et ciba
ria amara: que nāliter ſub forma leoni
tatis dulcē habent ſaporem. Et idem ē de
ſuis diſſimilitudinib⁹: que ſunt ſpecies. ſi
cut piſcis ⁊ equus: q̄ ſilēs figuras nō hñt.
⁊ ſic de aliis rebus ſilibus illis. ¶ Natu
ra corpalitas ⁊ trāſmutatio ad arborem
ſenſualē ſunt nature ꝑmarie. ſicut in leo
ne oēs tres arbores ſuas ponūt nās. ſicut
ignis: q̄ naturā ponit calefaciendi. ⁊ vege
tatiua nāꝫ ſaporādi. ⁊ ſenſitiua naturā vi
dendi. Itē ignis ⁊ cetera ela ponūt in leo
ne naturā corporis: iquātū in ipo ponūt
longū amplū ⁊ ꝓfundū: ⁊ figuras q̄ ſunt
circulus triangulus ⁊ quadrāgul⁹. Et ve
getatiua ⁊ ſenſitiua ſimiliter ponūt ī ipo
corporalitatem: inquātū ſunt partes cor
porales ⁊ ſubſtātiales. Ponūt etiam in
leone trāſmutationē formaꝝ: que ſunt in
potentia ⁊ diſpoſitiōe: ꝙ ſint in actu trāſ
mutate. ſicut vnus leo ex alio. ⁊ ſicut mu
to quē leo comedit: ei⁹ mā carnis ē trāſ
mutata in māin carnis leonis. ¶ Lux et
vmbra ſunt cauſe primarie ad arborē ſen
ſualem. ſicut in leone: in q̄ ignis ponit lu
cē: que eſt inſtrm ad vidēdū. ⁊ aq̄ ⁊ terra
q̄ ponūt vmbrā: ꝑ quā pelī. 3 leonis hꝫ co
lorē cōfuſum. Et digeſtiua illā lucē facit ī
oculis digerētib⁹ illa que ducunt clarita
tē: ⁊ digerit vmbrā digerēdo illa de qbus
vmbra venit. Et ſenſitiua lucē ponit: iquā
tum in ſua impreſſione ipam accipit. ⁊ in
ſua ſpecie ipaꝫ naſci ⁊ ſtare facit. ſicut lux
ignis: q̄ eſt in oculis leonis. ⁊ eſt pars illo
rum: q̄ ita eſt ſenſata: ſicut vegetata. ⁊ idē
ē de vmbra. Et in h̄ paſſu cognoſci poteſt:
ꝙ in abſentia ſolis vel luminis ignis ſtat
leo in vmbra ita contētus: ſicut vinū ī am
pulla. Et ideo leo facit vmbrā ſꝫ illas par
tes: in quib⁹ ſol vel lumē ipm nō tangūt.
¶ Linea punctus et ſupficies ſunt cauſe
primarie ad arborē ſenſualē. ſicut in leo
ne: in q̄ arbor elalis puncta ponit lineas
⁊ ſuperficies q̄ ſunt de ſua eēntia ⁊ natu
ra. Puncta vō ſunt ſicut ſunt radices et
linee ſunt longum amplū ⁊ ꝓfundum: et
branche arboris ē ſupficies ex amplitudi
ne ⁊ participatione linearū. ⁊ de cōtigua
tione: q̄ eſt inter vnam ⁊ aliā. ⁊ puncta q̄
vegetatia ponit ī leone: ſunt ſue radices:
⁊ linee ſunt ſue brāche. ⁊ ſupficies ē ſicut
ſapor q̄ eſt ſupficies in medio tactus exñs
qui ipm ſaporat. Et idē eſt de ſenſitiua: q̄
in ſapore ponit ſenſum ⁊ oclos: q̄ ſupficiē
attingūt ⁊ ſua pūcta ſenſata in ſentiēdo
videndo audiēdo. ⁊ lineas ſenſatas: ſicut
ſunt ſue branche. ¶ Rectitudo et figura
ſunt pma pn̄ ad arborē ſenſualē. ſicut in
leone: in quo arbor elalis ſex ponit recti
tudines: inquātū leo ē in illa cōtētus: que
verti pñt: ſm ꝙ leo ſe vertit ī parte dextra
vel ſiniſtra. Ponit etiā in ipa figurā cir
cularē triāgularē ⁊ quadrāgularē: ſm ꝙ
in ipo manifeſte apparet. ⁊ ſm h̄ qđ de fi
gura in ſuo tractatu dictū eſt. Et vegeta
tiua in leone ponit rectitudines: q2 illa q̄
ex comeſtiōe digerit: q̄ comedit: expulſiua
inferius in feces ꝓiicit. ⁊ digeſtiā ſupius
⁊ ī oēs ptes: inquātū dat ad cerebrū et ad
caudā ⁊ ad brachia dextrū ⁊ ſiniſtrū ⁊ ad
pedes ⁊ ad dorſum altū et infimū. ⁊ in il
lo ponit figurā digeſtā ī ſpē leonis: q̄ in ſe
mine cruda fuit ⁊ ꝯfuſa. Sēſitiua vō ponit

rectitudines in ſex ſenſib⁹ ſenſatis/ꝛ figurā leonis in extremitatib⁹ illoꝝ in ſupficie ſenſata. ¶ Maſculinitas ꝛ femininitas ſunt cauſe pͥmarie ad arboꝛē ſenſualē. ſicut arboꝛ eīalis:q̄ i leone ponit maſculinitatē rōne nature:quā hꝫ a bonificatiuitate magnificatiuitate aerificatiuitate.et ſic de aliis foꝛmis maſculinis. Et ponit ī illo femininitatē rōe nature bonificabilitatis magnificabilitatis ignificabilitatꝭ. ꝛ ſic de ceteris materiis femininis.Et rōne hui⁹ſunt in ſpē leonitatꝭ leo ꝛ leoniſſa. ꝛvegetatiua ī illis ponit ſuas nās maſculinas ꝛ femininas.vꝫ vegetatiuitatē ꝛvegetabilitatē.Et idē de ſenſitiua: q̄ ponit ī illis nās maſculinas et femininas: ſicut ſunt ſenſitiuitas ꝛ ſenſibilitas.Et idō leo ē in leoniſſa agēs nāle ī eīando p eīare/ ꝛ ī vegetādo pvegetare/ꝛ in ſenſando p ſenſare. ¶ Mēbroſitas ꝛ inſtrfalitas ſunt nature pͥmarie in arboꝛe ſenſuali.ſicut ī leone:in quo eīatiua potētia ponit mēbra ꝛ inſtrfa:ſm q̄ ſignificatū ē in ramis ꝛ ī floꝛib⁹ſue arboꝛꝭ ponēdo ſua mēbra.vꝫ coꝛ/epar/caput/ꝛ brachia. ponit etiā īſtrfa:inquātū pōit man⁹ ꝛ pedes ꝛ oclos ꝛ eīare. Et vegetatiua in illo ponit mēbra ſꝫ gñationē coꝛruptionē ꝛ priuationē ꝛ renouationē foꝛaꝝ veterū ꝛ nouaꝝ.ꝛ ponit īſtrfa. inquātū ponit hūidū nutrimētale:q̄ vtitur foꝛe in ſapoꝛādo et digerēdo in aliis. Et ſenſitiua mēbra ponit:ſicut viſitiuū viſibile ꝛ videre.q̄ ſunt mēbra ꝛ rami viſus. ꝛ ponit inſtrfa:ſicut videre qd̄ eſt flos:q̄ nō eſt de eēntia viſus nec viſitiui.ꝛ ſic de aliis. ¶ Nutrimētū ꝛ impſſio ſunt cauſe pͥmarie ad arboꝛē ſenſualē.ſicut ī leone:ī q̄ eīatiua potētia ponit nutrimētū ſꝫ nāꝫ quā hꝫ nutriēdi.ſicut bonitas ꝛ magnitudo:q̄ bonū ꝛ magnū durare nutriūt. ꝛ ignis q̄ nutrit ſuū caloꝛē ī aere ꝛ ī terra calefaciēdo.ꝛ ponit īpꝛeſſiōes ſue ſpeciei:ī h̄ q̄ leo eſt ex q̄ttuoꝛ eīis/ꝛ hꝫ radices truncū brāchas ramos folia floꝛes ꝛ fruct⁹.ſꝫ q̄ ī arboꝛe ſenſuali ſignificatū eſt. Et vegetatia ponit ī leōe nutrimētū:inquātū dat ei potētiā nutritiuā: cū q̄ nutrit ſemetipꝫ ex cibariis q̄ accipit.ꝛ ī illo ponit ſuā īpſſiōeꝫ: īquātū ei dat appetitū ꝛ alias brāchas.et idem eſt de ſuis ramis.ꝛ ceteris partibus arboꝛis vegetalis. Et potentia ſenſitiua ponit in leone nutrimentū:inquātū ī ipo nutrit videre guſtare tangere ꝛc. etiāꝫ ponit in ipſo ſuā impꝛeſſionē:inquantuꝫ in ipo ponit viſibilitatē:que eſt impꝛeſſio viſitiuitatis. ꝛ videre qd̄ eſt impſſum ex ambabus potentiis.ꝛ ſic de ceteris partibus ſenſitiue.¶ Inſertio ꝛ pſeitas ſunt cauſe pꝛimarie ad arboꝛē ſenſualē exiſtētes ī naturis triū arboꝝ. ſicut in leone:in quo elemētatia ponit inſertionē ſm nām inſerendi:quā in ſe cōtinet. ſicut ignis qui in ſuo caloꝛe inſerit aereꝫ. ex qua inſertione exit humiditas calida. Et ponit in leone perſeitatē: cū facit ipm eſſe p ſe elemētatū ꝛ vnā ſubſtātiā p ſe ſtantē.ꝛ etiā facit ipꝫ eſſe per ſeipm eīantē:inquantū ipm facit aliū leonē generare ꝛ elemētare.Et vegetatiua ponit in leone nām inſerendi:quā hꝫ inſerēdo in materia carnis: quā comedit materiā ſue ſpeciei: q̄ eſt leonina. Et ponit in ipo perſeitatē:inquātū eſt per ſe ipſum vegetās vegetādo cibaria: q̄ accipit in ſua ſpecie: in qua naſcunt̄ et exeūt. Et ſenſitiua ponit ſuā inſertionē:inquātū inſerit ſentire in brāchis leonis:ꝛ ī ceteris ſuis partibus.Et ponit perſeitatem inquātū ipm facit per ſeipſum ſenſatum/ et ipe ſenſare facit alterū leonē p viam generationis. ¶ Indiuiduitas ꝛ attractio ſunt nature pꝛimarie ad arboꝛē ſenſualē. et ſunt nature oīꝫ triū arboꝛū: q̄ ſe ponūt naturaliter ī leone.ſicut indiuiduitas arboꝛis elemētalis.vñ ſequit̄ ſubſtātia eīata/exiſte vno leone ex alio ex brāchis et ramis arboꝛis eīalis in ſpē leonina.Qui q̄dē leo hꝫ attractionē: q̄ ē de attractionibus arboꝛis eīalis.ſicut ex attractōe:quā ignis hꝫ in trahēdo ſiccitatē ad ſe de terra/ꝛ aer caloꝛē ab igne.Per quā attractionē leo attrahit ad ſe materiā cibarioꝛū: q̄ aſſumit/ipo habente naturā attractiuā per elemēta. Et vegetatiua ī ipo ponit indiuiduatū:inquātū digeſtiua nām hꝫ indiuiduandi vnaꝫ partē ab alia.ꝛ expulſiua ſimilr̄.ponit etiā adhuc vegetatiua attractiōem ī leone:inquātū attrahit ad ſe ſpecies cibarioꝛū que aſſumit. Et ſenſitiua ſimiliter ponit ī leone: inquātū ex ſua ſenſitiuitate ꝛ ſenſibilitate generali ſcin:

dit et indiuiduat ſenſitiuitatem ꝛ ſenſibi-
litatē: quā in leone ꝑducit quē generat.
¶ Ponit adhuc in leone attractionē ſenſi-
tiuitatis ꝛ ſenſibilitatis ex quibus ſenti-
re ꝓcedit extenſum in guſtare videre au-
dire odorare. ꝛ ſic de alijs. ¶ Neceſſitas
et contingentia ſunt ꝑma ꝑncipia ad ar-
borē ſenſualē: ſm ꝙ ſignificatū eſt in hoc
qḋ in cap tractactu dictū eſt. ſicut ī leone
in quo arbor elemētalis ſuas ponit neceſ
ſitates. qm̄ ſi trūcus eſt: oportet ꝙ ſint ra-
dices/ ꝛ ſi accidēs eſt: oportet ꝙ ſit ſubſtā
tia. Et ꝓpꝉ hoc leo hꝫ trūcuꝫ de neceſſita-
te. ꝛ quia in ſe hꝫ calorē: oportet de neceſ-
ſitate ꝙ in ſe habeat ſubſtātiā ignis. Itē
neceſſariū eſt leoni comedere rōe qualita-
tū ꝯtrariātiū: q̄ ſunt ſue ꝑtes. Ponit etiā
elīalis potentia in leone cōtingētiā ſꝫ cō-
tingentiā: q̄ eſt ſupra. et iō leo caſu naſci
pōt ꝯctus. ꝛ inuenire etiā p̄t a caſu aliquā
beſtiam: quā inuenire nō intendebat. ſicut
ſerpētem aut hominē. Et in leone vegeta
tiua ponit neceſſitates. qꝛ ſi in ipſo eſt ve-
getare: neceſſariū eſt ei comedere. Et po-
nit in illo ꝯtingētiā ſm ꝯtingētiā: q̄ ē ſu-
pra. de q̄ in ſuo tractatu dictū eſt. Et ſenſi
tiua ī leone ponit neceſſarias cauſas: ita
ꝙ ſi habet videre: oportet ꝙ hēat viſitiuū
ꝛ viſibile. Et etiā ponit in illo ꝯtingētiā
in priuatione vidēdi rōne cecitatis. circa
quā peccāt elīatiua ꝛ vegetatiua in orga-
no videndi. Et in hoc paſſu eſt ſignifica-
tum: ꝙ ſenſitiua eſt nobilior potentia q̄ꝫ
elīatiua ꝛ vegetatiua. ſicut ignis q̄ ſemper
cōbureret: ſi ligna haberet. ¶ Perfectio
ꝛ imꝑfectio ſunt cauſe ꝑmarie ad arborē
ſenſualē. ad quā ſunt primarie ꝑ tres nās
arboris: ſicut in leone elīatiua: q̄ in illo po
nit corpus cōpletū: cū ſuā hꝫ etatē. et hoc
facit ex cōplemēto: quod elemētatiua hꝫ
in trunco generali ſub ſpecie corporalita
tis. Et in leone ponit imꝑfectionē: inquā
tū in ipſo ponit elīationē in potētia: īquā
tū p̄t elīare aliū leonē ī gn̄ando. q̄ q̄dē leo
q̄ ſtat in potētia ꝯplet⁹ nō eſt. Et vegetati
ua ponit in leone ꝑfectiōeꝫ: inquātū ī ip̄o
ponit brāchas ſuas. Et in ip̄o ponit defe
ctū: inquātū ip̄e ſuſtineri nō p̄t: niſi come
dat ꝛ bibat. quia in ſe hꝫ vegetare et con-
ſumptionē ſuarum partiū ꝑ corruptionē.

Et ſenſitiua ponit in illo perfectionē in vi
dēdo audiēdo. Et defectū accītalē: cū ſibi
dat afflictionē ꝑ ſenſum: quē habet a ca-
lore frigiditate/ fame/ ꝛ ſiti. ¶ Vita ꝛ co
lor ſunt cāe ꝑmarie ad arborē ſenſualem
ſicut in leone: qui eſt viuus ꝑ vitā/ ꝛ eſt co
loratus ꝑ colorem. ꝛ hoc ſm naturā triū
arborum. Eſt viuus ꝑ arborem elīalem: in
quātum viuit ex cibarijs elīatis. Et colo-
ratus eſt per colores q̄ttuor elīorū gn̄aliuꝫ
ad ſuū colorem. Eſt viuus per vegetatiuā:
q̄ vegetat illa: q̄ comedit/ ipſa trāſmutā-
do in ſpēm leonis. Et colorem habet per
vegetatiuā: q̄ colores gn̄ales digerit ī ſpe
cialē colorem. qꝛ ſicut trāſmutat aquam:
quā bibit in ſanguinē: ſic colorē aque in
colorem leonis trāſmutat. ſicut in homi
nib⁹: qui comedūt cibaria nimis calida.
vegetatiua vegetat in ipſis colorem cro-
ceum in oculis ꝛ in facie. Et ſenſitiua po-
nit in leone vitā: per quam calorem ſen-
tit famem ꝛ ſitim: ꝛ in ipſo ponit coloreꝫ
ſanguinis. ꝛ ei dat virtutem: ꝙ colorē vi
dere poſſit. ¶ Sonus odor ꝛ ſapor ſunt
nature primarie ad arborē ſenſualem: q̄
ſunt ex parte triū arborꝫ gn̄aliū: ſicut elīat
natura: q̄ ponit aures in leone. que īſtru-
mēta ſunt ad audiēdū ꝛ ponit naſuꝫ: qui
inſtrumētū ē ad odorādū. ꝛ in ipſo ponit
guttur: q̄ inſtrumētū eſt ad guſtādū. Et ve
getatiua ponit in leone nām audiēdi: in-
quātū digerit ſonū ad audibilitatē ꝑ nās
calidas ꝛ ſiccas. q̄ plus reddunt de ſono
q̄ꝫ ille: q̄ ſunt ex alijs cōplexionibus. ꝛ ap
paret in tonitruo: qḋ eſt de vaporibus ca
lidis ꝛ ſiccis. etiam per retētiuā (q̄ eſt vna
brancha vegetatiue) retinet ille ſonus in
aurib⁹. Ponit etiam odorabilitatem: in
quātuꝫ digerit odores ad odoratiuitatē:
qm̄ ſicut aquā digerit in ſanguinē: ſic di-
gerit odores ī odorabilitatē. Et h̄ facit ve
getatiua ī guſtare q̄ digerit guſtabilitatē
in h̄: ꝙ ip̄aꝫ pōit ī diſpōne guſtādi. ſic̄ nā
q̄ pōit in ferro diſpōnē claui. Et guſtare
ponit in potentia vegetatiuā ꝛ ſenſitiuā
que quidem ſenſitiua ipſam ducit in actu
in leone: inquantum ei dat naturam gu-
ſtatiuam. Ponit etiā in ipſo odorare et
audire: inquantum ei dat potentiam au-
ditiuam ꝛ odoratiuam. Et in hoc paſſu

cognoſci põt: quomõ vegetatiua obiecta que ſunt extra diſponit cũ elatiua ad obiecta: q̄ ſunt intra. q̄ ſunt ex natura ſenſitiue: ĩ qb⁹ ipa accipit ſenſitiua. ¶ Tact⁹ et affatus ſunt forme nãles ꝛ p̄me ad arborẽ ſenſualẽ. ſicut leo: q̄ tactũ h꞉ p arborem elalẽ: inquãtũ in ipo ponit q̄titates diſcretas ſub forma molli/aut ſub forma dura ĩ tãgẽdo. Ponit adhuc ĩ ipſo affat⁹ linguã q̄ eſt elata/ꝛ q̄ eſt inſtrm ꝛ organũ ad affandum. Et vegetatiua ponit in tangere saporẽ digeſtũ ꝛ in diſpoſitione ꝛ potentia poſitũ: vt ſentiri poſſit et affari. ponit in potentia ꝛ in diſpõne q꞉ audiri poſſit. Et ſenſitiua ponit ĩ tãgere ſentire. ſicut leo q̄ cũ tangit aquã frigidã cũ lingua: ſentit frigiditatem. ꝛ cum clamat: ſuã vocẽ ſentit. ꝛ adhuc ſentit vocẽ alioꝝ entiũ cũ ſua potentia auditiua: que eſt brãcha ſenſus. ¶ Vigilatio ꝛ dormitio ꝛ ſomniũ ſunt potentie p̄me ad arborẽ ſenſualem ſm naturas triũ arborũ. qꝛ natura elalis ponit in leone vigilationẽ: inquãtũ fameſcere facit. ꝛ ſua neceſſaria imaginari p nimiũ calorẽ aut frigiditatẽ humiditatem aut ſiccitatem. Et in dormire ponit nãm deſcẽdi: inquãtũ ceſſat humoꝝ ꝯtrarietas: q̄ excitãt ipm ad vigilandũ. quoꝝ ꝯtrarietatẽ leo ſufferre nõ põt: ꝛ ideo dat ei nã ĩ dormitione quietẽ. Et nã elemẽtalis ip꞉ ſomniare facit: inquãtũ ſuã imaginationem ſtare facit inter vigilationẽ ꝛ dormitionẽ rõne impreſſionũ: q̄ ſe hñt ad oẽs ptes: v꞉ ad vigilandũ ꝛ dormiendũ. ꝛ ideo homines q̄ ſunt cõplexionis calide ꝛ ſicce: ſomniãt colores croceos ꝛ ſiccitates ꝛ prelia. Et quia aĩa requirit recolere intelligere ꝛ amare/et ignis requirit calefacere et deſiccare: in dormitione loquitur de rebus que ſunt de natura calida ꝛ ſicca/ꝛ ſimiliter de prelijs. Vegetatiua ponit in vigilare ſuam naturam: inquãtũ p̄parat leoni saporẽ comeſtionis/ꝛ in ipo ponit ſuam naturam dormitiõis: inquãtum ip꞉ dormire facit: vt melius digerere poſſit cibaria. q̄ ita bene digerere nõ põt ĩ vigilãdo: qꝛ forme ſenſitiue ipm impediũt: inquãtũ ſe hñt ad ſua obiecta ſenſibilia. Et ſuã naturam ponit in ſomniare: inquãtũ digerit ſpẽs fantaſticas. quas imaginatio accipit cũ iuuamine ſenſuũ. Que quide꞉ ſpẽs fantaſtice ſunt inter vigilare ꝛ dormire. Et ſenſitiua ponit in vigilare ſuam nãm: inquãtũ ſenſus vti facit ſentire. Et in dormitiõe nãm ponit deſcẽdi inquãtũ potẽtie ceſſe ſentiendi q̄ete hñt in dormitatione. Et ponit in ſomniare ſpẽs ſentiẽdi ꝯfuſas: q̄ ſunt inter vigilare ꝛ dormire. ¶ Gaudiũ ꝛ ira ſunt forme p̄me ad arborẽ ſenſualẽ ſm nãs triũ naturarũ arboꝝ gñaliũ. ſic̃ in leõe: in quo nã elal̃ eſt rõ ad placitũ: qđ h꞉ p ſuã vigẽtẽ fortitudinẽ: cũ qua poteſtatẽ h꞉ vincẽdi alias beſtias. Et in illo ponit diſpoſitionẽ ire p frigidũ ꝛ p calidũ ꝛ p famẽ ꝛ p ſitim ꝛ p infirmitatẽ. Et vegetatiua põit ſm ſuã naturã placitũ in leõe: inquãtũ cibaria digerit: q̄ accipit tali mõ: q꞉ ipſum ſanũ ſtare facit. ꝛ ei miniſtrat placitũ p saporẽ ꝛ tactũ: quẽ facit in leoniſſam. Ponit etiã in illo iram per cõtrariũ modũ placiti. Et ſenſitiua ponit in illo placitũ p videre: ꝛ per ſentire sapores bonos. Põit etiã ĩ illo irã: iquãtum ip꞉ ſentire facit ꝯria ad viuẽdũ. ſicut ſunt fames ſitis ꝛ dolor. ¶ Sanitas ꝛ infirmitas ſunt forme primarie ad arborem ſenſualem. ſicut leo: qui per ſanitatem eſt ſanus. ꝛ p infirmitatẽ infirmus. Et iſte impreſſiones ſunt per naturas arborũ. ſicut elatiua: q̄ p tẽperatas ꝯplexiões eſt rõ ſanitatis: q̄ eſt in leone. ꝛ per diſtẽperatas cõplexiões eſt ei ratio infirmitatis. Et digeſtiua ei eſt occaſio ſanitatis tunc: cum digerit cibaria: ſm q꞉ oportet. Et qñ peccat in ſua operatione: ĩfirmitatẽ in leone miniſtrat. Et ſenſitiua ſanitatẽ miniſtrat p ſentire placitũ in comedẽdo ꝛ bibendo: quia sapor ſentitus naturam viuificat. Et ideo de placito qđ habet leo in videre ea que ſibi placent. Et per contrarium ſenſitiua infirmitatem miniſtrat in leone. ¶ Induſtria eſt forma generalis ad induſtrias animalium: que induſtria ſuſtentata eſt in potentijs generalibus. videlicet elatiua vegetatiua ꝛ ſenſitiua. ſicut leo qui induſtriam habet ad venandum ſm elatiuã: que accipit ſupra ĩ inſtinctu nãli ignis. ꝛ ĩ eius appetitu: q̄ modũ h꞉ aquã calefaciendi calefaciendo aerẽ quẽ calefacit: vt in hũiditate calefacta: quã aer dat

aque: tranſeat ignis ad calefaciendum ꝛ moꝛtificādum aquā. Itē ignis habet modum calefaciendi aerē influēdo in illo caloꝛem deſiccatum: vt cū ſua ſiccitate hūiditatē exiſtētem in aqua poſſit moꝛtificare: vt aqua būficium ab aere nō recipiat. Cōſimilimodo vegetatiua eſt ratio leoni: ꝙ habeat īduſtriā ſm ſuū modū gn̄alem: quē habet in ſuis bꝛanchis. ſicut leo: qui modū h̄ꝫ exſidi in locis calidis: qn̄ ſit frigus. ꝛ in locis frigidis: quando viget caloꝛ. In quo modo digeſtiua meli⁹ poteſt operari ſm nām ſenſitiue: q̄ ei miniſtrat loca frigida: quādo h̄ꝫ caloꝛē. ꝛ loca calida: quādo habet frigus. Et adhuc ſe facit inuiſibilē de nocte beſtijs. quia timoꝛem habēt de illo: quando ipſum vident. ꝛ iō pl⁹ venaꝛ de nocte ꝙ de die. ¶ Subſtantia eſſentia ꝛ ens ſunt foꝛme generales ꝛ pꝛime ad arboꝛem ſenſualeꝫ. ſicut in leone: in quo ſubſtantia elementalis ꝛ generalis ponit ſubſtantiam ſpecialem ꝛ indiuiduatam ex quattuoꝛ maſſis deriuatam. eſſentia cuius eſt leoneitas: que ē ex natura elementali: inquātum hoc quod in leone videri poteſt ꝛ tangi. Et idem eſt de ſua entitate elementata. Et idem facit vegetatiua: que vegetando conſeruat ſpeciē leōis. Et ſenſitiua ſil'r: q̄ ſenſando aut ſentiendo conſeruat. et ipſam generat cū agēte nāli. Et leoneitas q̄ eſt eſſentia leonis: ē per vegetationē et per ſenſuꝫ: qꝛ ſine vegetare et ſentire eſſentia ſtare nō poſſet ſupꝛa ſubſtantiam: que ſtat ſub eſſentia ꝑ vegetare et ſentire: q̄ ſunt de entitate ſubſtātie ꝛ eſſentie. Et in hoc paſſu poteſt homo cognoſcere ꝙ ſubſtantia eſt in particularibus ſub eſſentia ꝛ operatiōe illius. ſicut bonus ſub bōitate. Et adhuc cognoſci poteſt ꝙ eſſentia ꝛ ſubſtantia ſtant ſub entitate. Et in hac cognitione multuꝫ de philoſophia habeꝛ. Et adhuc ea que dicta ſunt de cē̄tuꝫ foꝛmis applicatis ad indiuiduatum arboꝛis ſenſualis. Que applicatio ſubiectū eſt generale: in quo daꝛ doctrina habēdi artem ꝛ modum ad applicādum cē̄tū foꝛmas ad inueſtigādū veritatem entium ſecretoꝛum ſequendo modum: quē tenuimus inueſtigandi ſecreta ꝛ naturas cū cē̄tū foꝛmis. ꝛ indiuiduatū elemētatū vegetatū ꝛ ſenſatuꝫ cū naturis elemētalibus vegetalibus et ſenſualibus.

De arboꝛe imaginali.

Arboꝛ iſta in. vij. vt alie diuiditur partes. ſ. in radices/ trūcū/ bꝛanchas/ ramos/ folia/ floꝛes/ ꝛ fructus.

¶ Radices ſunt pͥcipia generalia imaginata. i. ſimilitudines illoꝛum realiuꝫ in imaginatione ſumpta.

¶ Truncus eſt trūci reales aliarū arboꝛū imaginati. i. ſimilitudinarie accepti.

¶ Bꝛāche ſunt ſimilitudines bꝛāchiarū aliarum arboꝛum imaginate.

¶ Rami ſunt ſimilitudines ramoꝛū aliarum arboꝛuꝫ imaginate.

¶ Folia ſunt ſimilitudines folioꝛū aliaꝝ arboꝛum imaginate.

¶ Floꝛes ſimiliter ſunt ſimilitudines floꝛum aliaꝝ arboꝛum imaginate.

¶ Fructus ſunt ſimilitudines fructuum aliarum arboꝛum imaginate.

Arbor imaginalis.

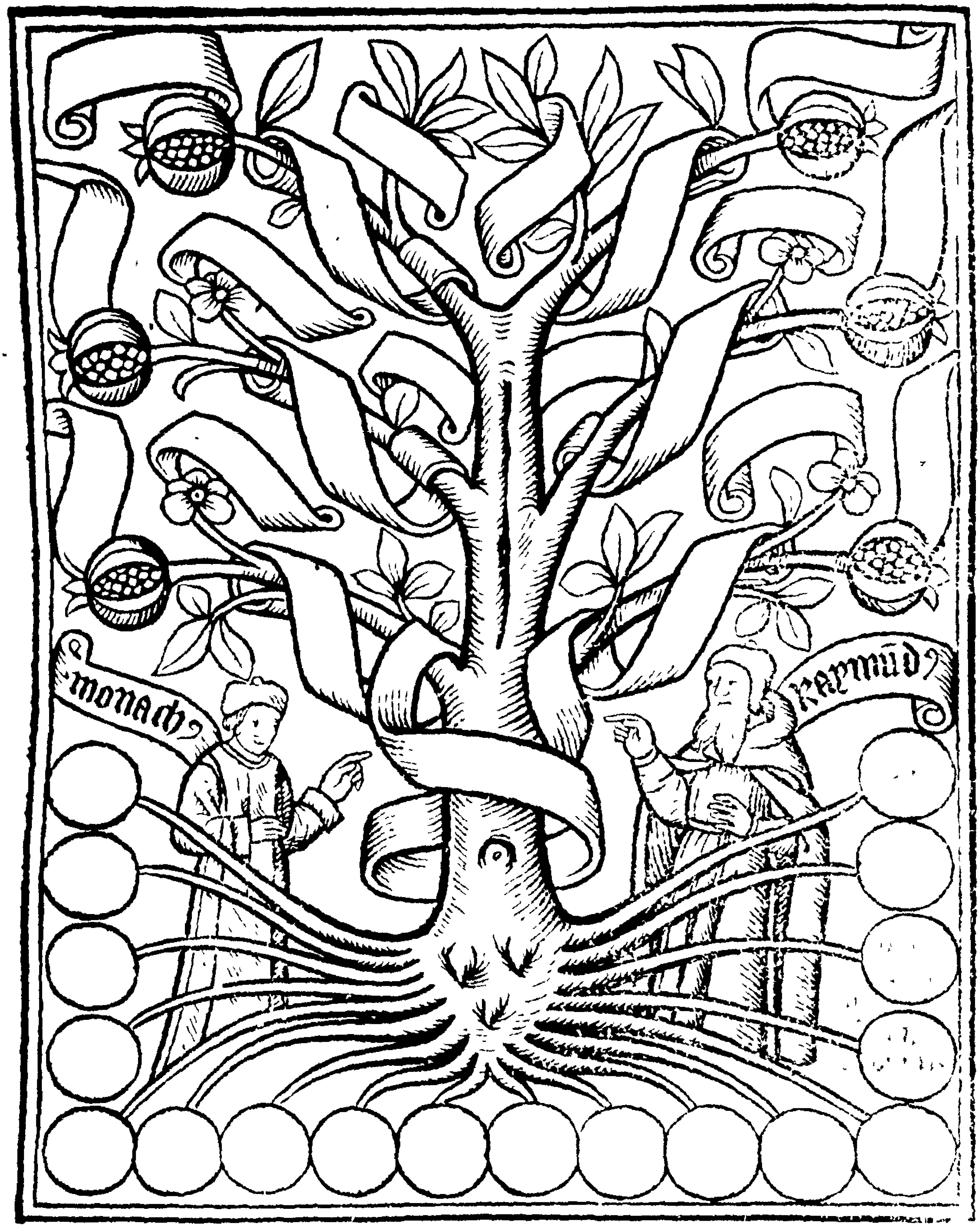

¶ De arbore imaginali.

ARbor iſta ē de ſilitudinibus ⁊ īpreſſionibꝰ. Et diuidit̄ i ſeptē ptes. vz in radices/trūcū/ brāchas/ramos/folia/flores/⁊ fructus. Et ē de ſilitudinibus arboris elal'/vegetal'/⁊ ſenſual': qm̄ inquātū ē gnālis: in illis eſt inſerta ⁊ cum illis mixta. ſicut vegetalis in elali/ ⁊ ſenſualis in vegetali. Et ſimilitudines ex quibus eſt: ſunt maſculine ⁊ feminine. ma

ſculine ſunt p bõificatiuũ magnificatiuũ
ꝛ ceteras ſoꝛas. Eſt ex ſiĺitudinib⁹ femi-
ninis p bonificabile magnificabi' ꝛ cete
ras mĩa. Et ꝑpter hoc i ſe cõtinet imagi
natiuũ imaginabile ꝛ imaginari. qð eſt
ſiĺitudo bõificare magnificare ꝛ ceteroꝝ
actuũ. Et imaginatiuũ ẽ ſiĺitudo bõifica
tiui ꝛ magnificatiui ꝛ ceteroꝝ. Et imagi
nabile eſt ſiĺitudo bõificabilis ꝛ magnifi
cabilis ꝛ ſic de aliis. ¶ Arboꝛ iſta eſt de
imagiatiõe: q̄ eſt creatura vt plurimũ ne
ceſſaria aialib⁹. qꝛ abſq; illa viuere non
pñt/nec ſe poſſent hẽre ad oĩa ſenſibilia.
ſicut leo q̄ ad fontẽ redire nõ poſſet abſq;
imagiari/ neq; ſiĺr auis ad ſuũ nidũ/ nec
hoĩes ad domũ/nec añ q̄ dom⁹ eẽt: ipam
facere ſcirẽt. nec ſine imagiatiõe clauũ tu
nicã nec nauẽ facere ſcirẽt/nec hĩt⁹ ſciaꝝ
haberẽt/neq; alia q̄ neceſſaria ſunt ad vi
uẽdũ/neq; memoꝛiã reꝝ trãſactaꝝ habe
rẽt. Hec arboꝛ videri nõ põt nec tãgi. Et
inquãtũ imaginabilitas eſt i coꝛpib⁹ in-
aiati/ꝛ iquãtũ imagiatiuitas imagiabi'
ꝛ imagiari ẽ i aiati coꝛpib⁹: i iaiati coꝛpi
bus ẽ ſicut i igne ꝛ i aere: q̄ aſſimilant in
caloꝛe/ꝛ ſicut ſpecĺm: qð accipit vmbrã ꝛ
figurã plãte. q̄ ſimilãtur ad diaphanita-
tẽ i vmbꝛa. ꝛ eſt in aiatis: qui ſiĺant i ſpẽ
bus. ſicut petrus ꝛ martin⁹: q̄ ſimilant in
ſpẽ hoĩs. ꝛ ſic de aliis reb⁹ ſimilib⁹ iſtis.

¶ De radicibus arboꝛis imaginalis.

Radices arboꝛis imaginalis
ſunt ſiĺitudines radicũ rea-
lium de qb⁹ i arboꝛe eĺali ve
getali ꝛ ſenſuali dictũ eſt. ſic
ſiĺitudo bonitatis/magnitu
dis/duratiõis/ptãtis ꝛ ceteraꝝ radicũ. Et
ſiĺitudo vnitatis ꝛ pĺalitatis ꝛ ceteraꝝ. c.
foꝛmaꝝ. de qb⁹ dc̃m ẽ. Et ſue radices ſunt
ita gñales ad ſiĺitudies ſpecificas: ſic ſũt
radices reales ꝛ gñales ad ſpecificas. ſm
q̄ i exẽplis q̄ dedim⁹: dictũ ẽ. ¶ Bõitas
ſuã dat ſiĺitudinẽ magnitudini: inquãtũ
magni⁹ ẽ bõa p bõitatẽ. ꝛ magni⁹ dat ſuã
ſiĺitudiẽ bõitati iquãtũ bõitas p magni
tudinẽ ẽ magna. ꝛ ex his ſiĺitudib⁹ reali
bus ẽ imagia⁹ arboꝛ ex ſiĺitudib⁹ ꝛ ipreſ-
ſiõib⁹/ꝛ q̄ accipit ſiĺitudies radicũ. ſic ce-
ra q̄ accipit ſiĺitudiẽ lraꝝ ſigilli/ꝛ ſpecĺz
qð accipit figuras q̄ ſunt añ ipm. ꝛ ſic hõ
q̄ imagiat equũ: quẽ vidit i quo imagiat
bonitatẽ inquãtũ bon⁹ eſt ad currẽdũ. ꝛ
in ipo imagiat magnitudinẽ: qꝛ ipz vidit
magnũ. ꝛ qꝛ ipz vidit pulchꝛũ imagiat i
ipo pulchꝛitudinẽ ſicut magnitudiẽz: q̄ ẽ
pulchꝛitudo bõitatis: qm̃ pulchꝛũ ẽ boni
tati q̄ ſit magna. Vñ ſicut potẽ⁹ ſenſiti⁹
nãz hz ꝛ ꝑpetatẽ: q̄ i ſua ſpẽ ſentiat ſapo
rẽ pomi: qð hõ cõcedit: quã nõ ſentit i ſpẽ
pomi/ſed i eẽn⁹ ſua: ſic imaginatiua acci
pit ꝛ attingit ſiĺitudines reales in ſemet
ipa: in q̄ digeſtiua ipas digerit. Et i his
ſiĺitudinib⁹ q̄s accipit in imaginatiua a
bonitate magni' ꝛ ceteris radicib⁹ ſunt
nature arboꝝ realiũ: q̄ ſunt imaginabi-
les. qꝛ cũ imaginatiua pticipat: q̄ i ipis
gñaĺr eſt extẽſa. ſicut ignis ꝛ cetera eĺa: q̄
in eĺatis figurã faciũt. ꝛ ponũt in illis co
loꝛes. ſicut i eq̄ eĺato: in q̄ eſt figura ꝛ co-
loꝛ. q̄ boni ſunt ꝛ magni. Et qꝛ ex ſiĺitudi
nibus realib⁹ ſiĺitudines fantaſtice deſcẽ
dũt: ſicut accñtia q̄ exeũt ex ſuba accipit
imaginati⁹ ſiĺitudies reales ab eq̄ q̄ bõe
ſunt ꝛ magne. ꝛ ipas accipit cũ ſenſiti⁹.
q̄ eſt inſtꝛz ad illã receptiõez: quã attigit
vidẽdo coloꝛẽ ꝛ magnitudinẽ. ꝛ digeſti⁹
ipas ſpẽs fantaſticas digerit: inquãtũ di
ſpoſite ſunt: q̄ ſint imaginate. ꝛ cũ ima-
ginatiua ſunt potẽtiaĺr in obiectis cũ iu
uamine ſenſiti'. ſm q̄ dictũ eſt. Et ſic oẽs
tres nature arboꝝ realiũ diſponunt: quõ
imaginatiua eaꝝ ſiĺitudines accipiat: q̄
apparẽt i bonitate ꝛ magnitudine equi.

¶ De trũco arboꝛis imaginalis.

Truncus arboꝛis imagialis ẽ
ex ſiĺitudinib⁹ cõis ꝛ cõfuſus
ꝛ cõſtitut⁹ ẽ ex eẽntiis ꝛ natu
ris radicũ ſuaꝝ. ꝛ i ipſo ſunt
potẽtiaĺr ſiĺitudines ſpecifi
ce: q̄s ex ipo agẽ⁹ nãlia ꝛ aiata attrahũt
vĺ nõ aiata. Inaiata ſunt: ſic figura plãte
terre vel eq̄: q̄ apparẽt i ſpecĺo vel i vmbꝛa
aut i aq̄. aut i vmbꝛa quã arboꝛ facit i ter
ra rõe ſolis. ꝛ ſic de aliis reb⁹ ſiĺib⁹ iſtis.
Quare trũc⁹ ſm q̄ tãgit ex ſui nã: reſpõ
det ad tactũ: p quẽ tãgit p agẽtia nãlia.
qꝛ ſi p bonitatẽ tãgat: reddit ſimilitudi-
nem bonitatis. ꝛ ſi p magnitudinẽ: ſimi-
litudinẽ magnitudinis. ſicut de⁹: qui eſt
iuſtus miſericoꝛs ꝛ humilis. qꝛ ſi tangat

cū iuſtitia:iuſtitiā reddit.ſi cum mīa:red
dit miam.ꝛ ſi cum humilitate:reddit hu
militatem.Conſimilimodo facit truncus
imaginatiue.qꝛ ſi bonitatē imaginatur
in ſpecie equi:reddit ei bonā ſil'itudinē
equi.ꝛ imaginatiua ipſam accipit in ſua
nā:in qua ducit de potentia in actū.ſicut
ignis:q̄ cū calefacit aquā frigidam:ducit
calorē in actū:q̄ ante ſtabat in potentia.
Hec ſil'itudo ſtat in duobꝰ modis.Unus
modus eſt inquātum non eſt accepta per
imaginationē.ſicut vmbra plante in ſpe-
culo vel in aqua vel in terra: q̄ eſt ſimili-
tudo ſil'itudinū realiū eſſaliū.ita ꝙ plāta
non imaginatur illā ſil'itudinē.neqꝫ ſpe-
culū aqua neqꝫ terra illā ſil'itudineꝫ ima-
ginant̄.quia nō ſunt ſubē animate. ima-
ginabilitas tamē cū illis pticipat in trū-
co gn̄ali:qui eſt de nā eēali vegetali ſen-
ſuali ꝛ imaginali.Et ꝓpter hoc ſcd̄s mo
dus ſil'itudinis eſt ꝑ agens naturale aīa-
tū.ſicut equus vel hō:qui potētiā habēt
imaginatiuā:q̄ vmbram plāte accipit in
aqua vel in terra illā vmbrā imaginan-
do.Et in hoc paſſu cognoſcit̄ ꝙ imagi-
nabilitas eſt duobus modis.Una eſt:que
diſpoſita eſt ꝙ imaginata ſit.ſicut vmbra
plāte:que apparet in ſpeculo vel in aqua
aut in terra.Alia eſt imaginabilitas:que
eſt ex eēntia imaginatiōis cōiūcte cū ima
ginatiuitate maſculina i aīali:q̄ cum ſua
imaginabilitate ꝛ in ſua imaginabilita-
te ſtat in vna ſub̄a indiuiduata ꝛ ſub vna
ꝛ eadē ſpē.Et in ſua imaginabilitate atti
git imaginabilitatē extra ſuſtētatā in vm
bra plāte:que in ſpeculo aqua ꝛ ī terra eſt
ſil'itudo plāte:quā ſil'itudinē accipit ani-
mal.ſicut homo:q̄ imaginat̄ illā ſil'itudi
nē plāte.Et trūcꝰ huic vmbre reddit ſil'i-
tudinē bonitatis: inquātū illa imaginaº
eſt bona. ꝛ magna eſt in hoc qd̄ magnā
facit opationem.ꝛ ideo ſil'itudinē reddit
magnitudinis.Et qꝛ opationes trāſacte
durāt ꝑ imaginationē:que ipas reddit a
trūco exit ſil'itudo durationis. Et idē eſt
de ptāte:qm̄ magna ptās ſtat in illo ima
ginari. qꝛ ex trunco exit magna ſil'itudo
ptātis. ꝛ idē eſt de inſtinctibꝰ nālibus ꝛ
appetitibus ꝛ de aliis ſil'itudinibus: que
ſunt ex formis realibus ꝛ generalibꝰ:que
imaginabiles ſunt inuātibus quibuſdā
formis aliis: vt ſint imaginate eaꝝ ſimi-
litudines. Ita ſub ratione imaginatio-
nis: ſicut bone ſunt ſub ratione bonita-
tis:ꝛ magne ſub ratione magnitudinis.
ꝛ ſic de aliis.

¶ De brāchis arboris imaginalis.

Brāche arboris imaginalis
ſimilitudines ſunt brāchaꝝ
aliaꝝ arboꝝ.ſicut veſtigia pe
dum:que ſunt ſimilitudines
pedū ꝑ opationē. ſic brāche
imaginatiue ſunt impreſſiones operatio
nū:quas faciunt arbores reales ꝛ nāles.
Et de hoc exēplū dabimus breuiori mo-
do quo poterimus vt melius cognitionē
imaginationis dare poſſimus.

¶ De ſimilitudine ignis.

Ignis ſimplex videri nō pōt neqꝫ
tāgi: ꝛ ſua ſimilitudo ſtat in ra-
mis:vꝫ in igne cōpoſito:q̄ eſt ſuū
opus: ſicut flāma: q̄ viſibilis eſt ꝛ cōpoſi-
ta ex quattuor eēis. ſed qꝛ in illa plus eſt
de igne ꝙ̄ de aliis eēis ſtat ſil'itudo ignis
in illa ꝛ nō alioꝝ.ꝛ ex hac ſil'itudine ima
ginatio imaginat̄ ignē ſimplicē. ꝛ ſimili
tudinem accipit a flāma ꝛ nō flāmā. Et
hec ſil'itudo exit de imaginabilitate flā-
me: q̄ viſibilis eſt quā imaginatio in ſuā
ꝓpriā imaginabilitatē cōuertit q̄ eſt ꝑs
aīalis:qd̄ flāmā imaginatur.Unde ſicut
ignis q̄ cū medio trāſit ad aquā (hoc eſt
ꝑ aerē)ſic imaginatiua cū vna ſimilitudi
ne aliā accipit ſimilitudinē: videlicet cū
ſua ſimilitudine reali:que eſt pars aīalis
imaginatiui: accipit ſimilitudinē flāme
ignis:que eſt ſimilitudo fantaſtica depu-
rata ꝛ digeſta in cerebro:que exit de ima
ginabilitate reali flamme: que ſtat inter
imaginabilitatē realē aīalis ꝛ imagina-
bilitate flāme. ſicut ſomniari:qd̄ eſt ī me
dio dormiendi et vigilandi. Et hec ima-
ginabilitas: que eſt inter duas imagina-
bilitates reales: eſt ſpēs fantaſtica ima-
ginationis: que non eſt de ſua eſſentia.ſi
cut accidēs: qd̄ non eſt de eſſentia ſubſtā
tie.Et eſt operatio imaginandi ꝛ inſtru-
mētū cū quo imaginatiua trāſit ad ima-
ginādū ignē ſimplicē imaginādo ſuā ſi-
militudinē: q̄ viſibilis eſt: que eſt flāma.

Verſitamē ignis ſimplex in figura imaginari non poteſt:ſed in q̄litate: vȝ in calore vel in leuitate aut in colore. Et in hoc paſſu cognoſcit quomō imaginatio ſpēs multiplicat:q̄ ſunt ſimilitudines entium realium.

¶ De ſimilitudie appetitiue.

Appetitiua eſt vna de brāchis arboris vegetal:cui⁹ ſimilitudo eſt vna de branchis arboris imaginal.ſicut ſimilitudo ignis:q̄ eſt vna ex brāchis arboris imaginalis. Appetitiua eſt ens reale in arbore vegetali.ꝛ ſuam ſimilitudinē accipit aīal in ſuis appetitibus nālibus.ſicut hō: q̄ nālē hȝ appetitū ad comedēdū ꝛ bibēdū.ꝛ ſic de aliȷs ſenſibus. Et iō nālē hȝ inclinatiōeȝ ad imaginādū res appetibiles:q̄s cū imaginatiuitate imagiat. Et q꞉ imagiatiuitas ꝛ imaginabilitas ſe hñt relatiue: iō imaginatiua accipit cū ſiſitudie imagiatiuitatꝫ ſuāmet ſiſitudinem maſculinā.ꝛ cū ſua ſimilitudine maſculina accipit ſimilitudineȝ femininā ab obiecto imagiabili ꝛ appetibili ſub rōne coloris ſaporis vocis odoris aut tactus. Et ſic imagiatio ſimilitudineȝ accipit a potētia retētiua digeſtiua ꝛ expulſiua. Et in h̄ paſſu cognoſcit:quō imagiatiua:ſiſitudies accipit ex arbore vegetali.

¶ De ſimilitudine viſus.

Similitudo vidēdi eſt brāchā imaginatiue in qua iprimūtur res viſibiles.ſicut imagiatiua hoīs aut araneę.q̄ ꝓpter h̄:q꞉ vidit domū:cū eſt in abſentia illi⁹:illā domū imaginari pōt/ꝛ aranea telā: quā facere deſiderat. ꝛ imaginari ē ſpēs multiplicata de imagiabilitate ſuſtētata in camera viſibili cōpoſita ex q̄ttuor ełis ī quib⁹ imagiatiua gñalis eſt inſerta cū viſibilitate ełorū cōpoſitoꝝ. Et diuiſitiua potētia materiā tetigerit et figurā camere:qñ hō eſt in abſentia camere/aut clauſerit oculos: imagiatiua attrahit a viſibilitate ſimilitudinē.que eſt ſpēs fantaſtica ī imagiatiua accepta ꝛ impreſſa.ꝛ ſic imaginabilitas remanet ens reale ſignificatū ꝑ viſibilitatē rei. Et ſimilitudo imaginabilitatis eſt operatio imaginatiue:q̄ illā ſiſitudinē imagiabilitatꝫ accipit ꝑ videre in ſeipſa ꝛ in ſua propria imaginabilitate: que cum imaginabilitate camere habet concordantiam in ſpē. Et inſtrumētū ē viſibilitas camere:cuȝ q̄ imaginatiua ſimilitudinē trahit ab imaginabilitate camere ꝛ ponit in ſua ꝓpria imagiabilitate:cū qua ē ↄiūcta in hoīe:q̄ ſuā imagiatiuā mouet ad imaginādū camerā. Et in hoc paſſu cognoſcit nā ꝛ modus:quē imaginatiua hȝ in multiplicando ſpēs:q̄s trahit ab imagiabilitatib⁹ cū inſtrumento:quod eſt videre:de q̄ dictū ē.

¶ De ſimilitudine auditus.

Similitudo audit⁹ ē vna brāchā arboris imagialis.ſicut hō:q̄ audit aliquā notā aut aliquos ſermones:q̄ ſunt audibiles ī aurib⁹ ꝛ ī aere: q̄ ſunt ꝑtes arboris ełalis: in quib⁹ audibilitas ſuſtētat ꝛ diſpōit:ꝙ audiat.ꝛ ſtat in potētia:ꝙ audiat ꝑ auditiuū:qđ eſt de eſſentia ſenſus:qđ audibilitatē accipit:q̄ eſt extra diſpoſita in ſua audibilitate ītra q̄ ē de eēntia ſenſus ꝛ ꝑs hoīs: q̄ audit ſermones. Et iō imagiatiua q̄ extēſa ē ꝑ aerē ꝛ ꝑ aures:ꝛ ſic de aliȷs ꝑtib⁹. ſicut forma ī arbore ełali extēſa cū tāgit ꝑ imagiatiuū ſpāle(qđ ē de ſua natura)reddit imagiabilitatē ſpecialem in ſermōibus auditis: quos accipit imaginatiuū in illis cū audire:qđ eſt inſtrumētū a quo trahit ſimilitudinē imaginādi:q̄ eſt ita veſtigiū ꝛ impreſſio audiēdi:ſicut veſtigiū pedis in cinere. Et in hoc paſſu datur doctrīa:quomodo imagiatiuū mſ́tiplicat ſpēs ꝛ ip̄as trahit ex ſimilitudinib⁹ audibilitatis cū inſtrumēto:quod eſt audire.

¶ De ſimilitudine odoratus.

Similitudo odoratus eſt vna brāchā arboris imagialis:cū q̄ aīal imaginatur odorabilia.ꝛ hoc ſ꞉ȝ illū modū quē diximus ī ſimilitudie vidēdi. Imagiari qđ eſt de odorabilibus: nō eſt ſm figurā circularē q̄drāgularem nec etiā ſm triāgulareȝ:q꞉ deficit corpus ſolidum in quo formaret illa figura odorationis:inquātum nō habet ſuꝑficiē:que ſit viſibilis oculis.ſed imaginatio imaginatur figuram odorationis ſub ſpecie pomi aut arboris aut roſe. Et iō imagiatiua tranſit ad imaginādū obiectum ī quo odoratio ſuſtentatur.ꝛ mouet ſe imagiatiuum ad imaginādū delitias:q̄s odora

tiuum in illis obiectis aſſumit.

¶ De ſimilitudine guſtus.

Similitudo guſtus eſt vna brācha arboꝛis imagīalis. ⁊ imaginari ē ſimilitudo guſtus multiplicatum ex guſtabilibꝰ: vʒ ex ſimilitudinibꝰ illoꝝ. ſicut hō qui in pomo imaginatur dulcedinem ⁊ in thure amaritudinem. Et dulcedo ⁊ amaritudo ſunt entia realia. ⁊ ſimilitudines quas imaginatiuū trahit ſunt ſpecies fantaſtice ſuſtentate in nā imaginatiōis maſculine cū inſtrō: qđ eſt guſtare: quod accipit dulcedinē ⁊ amaritudinē ꝑ attractionem ſenſus maſculini. q̄ ad ſe trahit naturā ſenſus feminini. ⁊ femininus inquātū ſe diſponit ad attractioneʒ rōne appetituum nāliū: ad ſe attrahit naturam maſculinam.

¶ De ſimilitudine tactus.

Tactus eſt vna brācha ſenſus: ſʒ ꝙ dictū eſt. ⁊ eius ſilitudo eſt illud: qđ imaginatiua trahit ad ſuam ſpēm: inquātū imaginaꝫ operationes tāgendi. ſicut homo: qui tāgit ferruʒ calidū aut aquā frigidā aut feminā: quē tactum ſenſus ſentit: in quo imaginatio eſt ſeminata ⁊ inſerta. ⁊ q̄ reſpondet imaginatiue in ſpecie ⁊ nā imaginabili: q̄ eſt pars aīalis. Et ꝓpter hoc imaginatiuuʒ trahit ſpēm fantaſticā: qđ eſt imagiari q̄ indutū eſt tāgere. qđ eſt ens reale. ⁊ eius veſtimentū eſt ſimilitudo fantaſtica: que eſt oꝑatio imagiatiōis. Et ꝓpter hͦ qñ hō imagiatur tactū quē fecit femie: illa ſimilitudo mouet calorē nālē ⁊ inſtīctū ad generationē ⁊ appetitū ſilr ad ꝯſeruationē ſpeciei humane. Et hoc ē: qꝛ tactꝰ ⁊ imaginatiua ſunt mixte nature ⁊ potētie adinuicē cū quātitate cōtinua. Sed qꝛ imaginatio eſt vna eſſentia ⁊ tactus alia eſſentia ⁊ ſpēs ſunt diſtincte: ſtāt in quātitate diſcreta.

¶ De ſimilitudine affatus.

Affatus eſt vna brancha ſenſus ſm ꝙ ſupra ꝓbatum eſt. Ex q̄ affatu imagiatiua trahit ſimilitudinem. ſicut ignis: q̄ cuʒ aquam frigidam calefacit: calorem qui in illa aq̄ erat potētialiter: trahit in actu. de quo quidē calore frigiditatem aque induit. que quidem aqua ſtat intra calorem. ⁊ ille caloꝛ tractibilis eſt de eſſentia caloꝛis attractiui. Similimodo imagiatiua traht ſuam ſimilitudinem de affatu: in quo ſtat in potentia inquātum affatus eſt imagiabilis rōne cōceptionis interius in voce manifeſtate. ex qua ſimilitudīe imagīatiua affatum induit in ſua pꝛopꝛia imagīabilitate diſtincta in ſubō ⁊ nō ī ſpecie ab imaginatiuitate: in qua affatus eſt īdutus ex ſimilitudine fantaſtica: que exit de imaginatiōe generali: que ē ens reale per ſpeciale tacta: que ſpecialis eſt pars imaginatiui īdiuiduati ī ſpē hūana vel ī ſpē eq̄. ⁊ ſic de alijs. Et ideo ioculatoꝛes añ imaginantur notas quas intra concipiūt. et ſimilitudines illarum trahunt in ſermonibus quos in oꝛe cum lingua pꝛoferunt. vel in ſimilitudinibus ſermonū: quos formant in īſtrumentis. ſicut in figella vel in ſimphonia. et hoc facere non poſſent: ſi imaginatiua ſimilitudinem in ſua ſpecie nō acciperet ex affatu vel ex ſimilitudinibus ipſius affatus.

¶ De ramis arboꝛis imaginalis.

Rami arboꝛis imaginalis ſunt ſimilitudīes ramoꝝ arboꝛis elalis ⁊ ramoꝛuʒ arboꝛis vegetalis ⁊ ramoruʒ arboꝛis ſenſualis. Similitudīes ſunt arboꝛis elalis: iquātū ſunt ſilitudīes cōpoſite: q̄ ſimilitudīes ſimplices ſignificāt. ſicut quattuoꝛ maſſe eloꝝ cōpoſitoꝝ: q̄ ſunt ſilitudines ſimpliciū elemētoꝝ. Et iō rami imaginabiles ſunt q̄ttuoꝛ ſub ſpē ramoꝝ elalium exiſtiū. ſicut imagīatiua: q̄ imagiatur maſſaʒ terre in qua hītamꝰ. ⁊ maſſaʒ aq̄: quā ī mari videmꝰ. ⁊ maſſaʒ aeris: in quo ſumꝰ. ⁊ maſſam ignis: quē ſentimꝰ tāgēdo ⁊ vidēdo. vt qui ſtat in ferro ⁊ in lapide. Et has maſſas imaginaꝫ cū iuuamie ramoꝝ vegetatiue ⁊ ſenſitiue. Cū iuuamine ramoꝝ vegetatiue: qui ſunt generatio/ coꝛruptio/ priuatio/ ⁊ renouatio. ſicut generatio ſpecierum generatarum in terra et indiuidua elata ex terra. ſicut pomeriuʒ: quod naſcitur in terra ⁊ de terra. ⁊ pomū in ſpē pomerij. ⁊ hoc cum coꝛruptiōe formarū veterum. ⁊ cum priuatione illaꝝ. ⁊ cū renouatiōe nouarū formaꝝ. Añ ꝓpter

hoc imaginãdo imaginatiua q̄ttuoꝛ foꝛ-
mas: imaginat̃ terrã: ex qua exeũt ꝛ i ipã
attingunt naturas ꝛ ꝓprietates eꝛ̃ales: a
qb⁹ imaginatiua trahit ſilitudines plã-
taꝝ. Imaginatiua terrã imaginat̃ cũ iu-
uamine ſenſitiue. vꝫ cũ iuuamie ramoꝝ
ſuoꝝ: qui ſunt ſenſitiuũ ſenſibile ꝛ ſentire
in brãchijs ſenſitiue: i qb⁹ ſunt rami ſenſi
tiui ſenſibil' ꝛ ſentire. ſicꝫ i ſenſu: q̄ ẽ viſus:
ſunt viſitiuũ viſibile ꝛ videre. ꝛ in auditu:
auditiuũ audibile ꝛ audire. Et quia viſi
tiuũ monſtrat mẽbꝛa coꝛpoꝝ repſentato
rũ mẽbris ſenſus cõmunis iuuat imagi-
natiuã ad imaginandum viſibilia. Et ſic
imagiatiua trãſit ad imaginãdũ terrã:
ꝛ ſuas cõditiões attigit ꝛ ꝓprietates i vi
ſibilitatib⁹ eꝛ̃oꝝ: q̄ ex ipã deriuantur. ꝛ il
lud qð in ramis eꝛ̃atiue vegetatiue ꝛ ſenſi
tiue attigit: ſũt rami ꝓpꝛij ſunt ꝛ eẽntia-
les: q̄ ipꝛeſſi ſunt ex ramis ãdictis. ꝛ in
ramis imaginatiue ipꝛimunt ſimilitudi-
nes ſuas motas p agẽtia naturalia. vide-
licet p illos: qui imaginantur ramos rea
les arboꝝ predictarum.

¶ De folijs arboꝛis imaginalis.

Folia arboꝛis imaginat̃ ſunt
ſilitudies folioꝝ arboꝛis eꝛ̃a
lis vegetalis ꝛ ſenſualis. Fo
lia arboꝛis eꝛ̃alis ſunt q̄ti-
tas qualitas ꝛ cetera p̄dica-
mẽta: q̄ exeũt a ſubã eꝛ̃ali in ſpẽ eꝛ̃atiõis.
ꝛ imagiatiua illas imaginat̃ cũ folijs ar
boꝛis vegetalis ꝛ ſenſualis. q̄ ſibi ſunt in
ſtrumẽta ad imaginãdũ folia arboꝛis ele
mẽtalis. Et illa inſtrumenta ſuas impꝛi-
mũt ſimilitudines in imagiatiua. ꝛ ima-
giatiua ipãs accipit: ꝛ ad ſilitudines fo
lioꝝ elemẽtalium tranſit.

¶ De ſimilitudine q̄titatis.

Imaginatiua accipit ſimilitudi-
nem q̄titatis realis. que ſimili-
tudo eſt fantaſtica. ꝛ ipſam acci-
pit cum iuuamine naturarũ trium arbo-
rum. que ſibi ſunt iſtrumẽta ad accipien-
dum ſimilitudinẽ. ſicut arboꝛ elemẽtalis:
que figuram facit ſubſtãtie coꝛpoꝛalis:
inquãtum in ipã ponit lõgum amplum ꝛ
pꝛofundũ: q̄ ſunt quãtitates cõtinue ſub-
ſtantie: que videri non poſſunt nec tangi.
ꝛ per ſenſum videt figuram. Et imagi-
natiua cõſiderat lõgũ amplũ ꝛ ꝓfundũ.
ex q̄bus trahit quãtitatẽ in abſtracto. et
illud qð trahit: eſt ſimilitudo quãtitatis
ad quã trãſit: q2 videt̃ in coloꝛe ꝛ figura.
Et ſilitudo facit de q̄titate diſcreta: de
qua ſimilitudinẽ accipit cũ iuuamine ar
boꝛis eꝛ̃alis ꝛ ſenſualis. ſicut eꝛ̃alis: que
cõponit digitos man⁹. ꝛ differẽtia ipſos
in nũero diſtinguit. ꝛ viſus ipos i nũero
diſtinctos recipit. ꝛ imaginatiua ſilr. et
iõ imaginatiua nũerũ mĺtiplicat ex vno
duob⁹ ꝛ trib⁹. ꝛ ſic de alijs diſcretis: que
nũerari pñt. Et hec q̄titas numeri nõ eſt
aliqđ in ſeipſa. ſed ẽ ſilitudo q̄titatũ rea
lium diſcretarũ. Que ſilitudo eſt opatio
imaginatiõis q̄ pſa cõſiderat. Iuuat ad-
huc vegetatiua ad opationẽ imaginatio
nis cũ ſuis radicib⁹. ſicut ſapoꝛ vini: qð
eſt foꝛte: qñ eſt puꝝ. ꝛ nõ foꝛte: qñ eſt lim-
phatũ. Et iõ imaginatiua i vino ꝯſiderat
foꝛtitudinem maioꝛẽ ꝛ minoꝛem. Idcir-
co cõſiderat q̄titatẽ foꝛtitudinis cũ iuua
mine guſt⁹ in guſtãdo. quã quãtitatẽ nõ
accipit ſub figura circulari triangulari
nec quadrãgulari: q2 ſapoꝛ nõ eſt viſibi-
lis. q2 nõ eſt obiectũ viſus. ꝛ iõ imagina-
ri nõ põt ſub obiecto viſus. ſed ipm ima-
ginat̃ in obiecto: qð ſpectat ad guſtũ. Et
in hoc paſſu cognoſcit̃ quomodo imagi-
natiua vnã q̄titatẽ accipit ſm vnũ ſen-
ſum. ꝛ aliã q̄titatẽ ſub alio ſenſu. Et ꝓ-
pter hoc vnã gñalẽ q̄titatẽ cõſiderat: q̄ ẽ
ſimilitudo q̄titatis realis ꝛ gñalis: q̄ ex
tẽdit̃ in arboꝛib⁹ ꝛ earũ partibus. ſicut
accidẽs: qð eſt extenſum in ſubã in longũ
amplũ ꝛ ꝓfundũ ꝛ rotundum.

¶ De ſimilitudine qualitatis.

Sonus eſt p arboꝛẽ eꝛ̃alem. ꝛ ſub
ſono ſtat verbum: qð audibile eſt
p ſenſum: qui eſt auditus. ꝛ quia
verbũ videri nõ põt nec guſtari: ſed tantũ
modo audiri imaginabilis eſt ratiõe ſen
ſus: qui eſt auditus. ꝛ eius imaginabili-
tas diſpoſita eſt per arboꝛẽ elemẽtalem ꝛ
ſenſualem: que ſunt inſtrumẽta ad imagi
nandũ. cũ quibus inſtrumẽtis imagina-
tiua trahit ſimilitudinẽ a verbo. ꝛ ponit
in imaginari: ita ꝙ ſimilitudo tenet vnũ
pedẽ i v̄bo inquãtũ eſt ſua figura: ꝛ aliũ
pedẽ tenet i imaginatiõe inquãtũ eſt ſua

opatio. ⁊ ita ſtat in medio: vȝ inter verbū
et imaginationē: que illā ſil'itudinē tra-
hit a vbo cū iuuamine audit⁹ in audien
do ⁊ tactus ī tāgēdo. ſicut audire: qđ eſt
in medio ſenſus: qui eſt audit⁹. ⁊ tangere
quod eſt inter linguā ⁊ aerē. que quidem
lingua tāgit aerē in quo format vocem:
quam accipit audit⁹ in audiēdo/ ⁊ ima-
ginatiōi ipam repſentat. ⁊ illud qđ ima-
ginatio accipit: eſt ſimilitudo. ſicut ſigil-
lum: quod cera ſuas litteras repreſentat.
⁊ cera litterarū ſimilitudines ⁊ nō litte-
ras ſigilli aſſumit. Et in hoc paſſu cogno
ſcatur: quomodo ſimilitudines exeunt de
entibus realib⁹. Secūdum hoc qđ dixi-
mus de ſimilitudine audit⁹ ī audiēdo po
teſt cognitio haberi qūo imaginatiua ac
cipit ſimilitudines qualitatis in verbis:
in quib⁹ qualitas extēditur. ſub qua q̄ri
pōt: qualia verba dixit rex ſuo pplo? ⁊ is
qui rn̄det imaginat̄ verba ī ſilitudine il-
larum: in qua ipa verba retinuit. ſicut ce
ra retinet ſimilitudinē litterarꝫ q̄ ſunt in
ſigillo. ¶ Idē facit imaginatiua de qua
litatibus naturalib⁹: ſicut ex calore frigi
ditate dulcedine ⁊ amaritudine/ ⁊ de bo
nitate dulcedinis ⁊ de malitia amaritu-
dinis. Et quia iſte forme ſunt ſicut impſ-
ſiones litterarū ſigilli in cera: imaginati
ua ſimilitudinē accipit ex his impreſſio-
nibus ſub ratione qualitatis.

¶ De ſimilitudine relationis.

Per viſum videt homo infantē
naſci de ſua matre: ⁊ idō conſide
rat hō matrē ⁊ filiū: ⁊ patrem ⁊
filiū. ⁊ ppter hoc cōſiderat̄ q ſi pater ē:
⁊ fili⁹ ſit/ ⁊ ſi filius ſit: q pater ſit. Et idē
ſequit̄ de relatiōe: q̄ eſt īter eq̄les cauſas.
ſicut ſi eſt eq̄litas: opȝ q ſint plures res. ⁊
idē eſt de ꝯcordātia. Et hec neceſſitas eſt
ens reale: ex qua imaginatio ſilitudinem
trahit relationi: ita q entitas realis con
uertit̄ cū relatiōe in vno eodē numero. ⁊
imaginatiua ſil'itudinē trahit relationis
⁊ ipam ponit in ſeipā de qua īduit ſuum
imaginari. ſicut ipm induit de ſilitudie
albedinis: qn̄ res albas imaginat̄. Et in
hoc paſſu cognoſcitur: q relatio eſt vera
cauſa ſm̄ realitatē. ⁊ ſua ſimilitudo ē alia
cā ſꝫ imaginari. ſicut lr̄a: que ē vna cā in
ſigillo/ ⁊ ſua ſimilitudo alia in cera.

¶ De ſilitudine actionis ⁊ paſſionis.

Oculi vidēt: q martellus clauū ex
tēdit cū pcutere. ⁊ q ignis cale-
facit aquā: quā calidā tactus ſen
tit. abſq quo ſentire non ſciri poſſet: q
ignis aquam calefaceret. Et ideo ſenſus
ſunt inſtr̄a: mediātibus q̄bus imaginati
ua trahit ſimilitudines actiōis ⁊ paſſio-
nis/ ⁊ ponit ipas ī ſuo imaginari ex illis
ſimilitudinibus indutū. qđ q̄dē indumē-
tū ſe extēdit in reb⁹ actiuis ⁊ paſſiuis. q2
cū illa ſimilitudine accipit earꝫ ſimilitu-
dines. quēadmodū oculi q̄ cū luciditate
albā ſimilitudinē nigrā viridē ⁊ rubeam
accipiūt. ſicut imaginatiua cū ſimilitudi
ne actiōis ⁊ paſſionis ſimilitudinē actio
nis martelli accipit: qui clauū extēdit. ⁊
etiā actionē ignis: qui aquā calefacit. ⁊
paſſionē ferri: de quo effect⁹ eſt clauus. ⁊
paſſionē aque p ignē calefacte.

¶ De ſimilitudine habitus.

Ignis induit de ſuo calore aquā:
inquātū ipſam calefacit. ⁊ aqua
accipit habitū ignis ſub ratione
cōtrarietatis. ⁊ aerem calefacit: qui habi
tū ignis accipit ſub ratione cōcordātie.
Et ad hos habitus tranſit imaginatiua
ad imaginandum per habitum ſcientie.
qm̄ imaginari incipit cū habitibus: qui
ſunt extra. ſicut tunica q̄ eſt habit⁹ hōis
qui ipam induit. ⁊ ſic de clamide ⁊ de ha
bitu coloris. ſicut hō: q̄ eſt albificat⁹ p co-
lorē. Et idē de guſtare: qđ dulcificatū eſt
p dulcedinē ſaporis. ⁊ ſic de alijs habiti-
bus: ex q̄b⁹ imaginatiua ſimilitudinē ha
bitus accipit. ⁊ ſicut intellect⁹ cū vna in-
tellectiuitate plures res intelligit/ ⁊ fa-
ber cū vno martello plures clauos facit:
ſic imaginatiua cū vna ſimilitudine quā
accipit ab habitu: multas ſimilitudines
habituū attingit. ſicut habitū clamidis/
tunice/ aque/ aeris/ ꝯtrarietatis/ ⁊ cōcordan
tie. Et in hoc paſſu cognoſcit̄ quō vnus
intellectus generalis eſt ad intelligēdū
plures res.

¶ De ſimilitudine ſitus.

Figura naturalis eſt ſituata p
circulū quadrāgulū ⁊ triangu-
lū. ⁊ idē eſt de figuris artificiali
bus. Et has figuras attingit viſus. ⁊ im-

quantum viſus ipſas attingit diſponit ꝙ ſint imaginate in abſentia vidēdi. qꝛ du ꝫ vident: imaginatiua ipas imaginari nō poteſt. qꝛ viſus dn̄s eſt i videre. ſicut ignis qui aquā calefacit: dn̄s eſt in calefaciēdo. ſꝫ tūc cū oculi nō vidēt figuras: q̄s viderūt eſt imagiatio dn̄a ad imaginādū ipas. qꝛ ipas hituauit ꝑ videre qđ ſibi illuminauit ſituationē circularitatis quadrāgularitatis ⁊ triāgularitatis. Et qꝛ imaginatiua accipit ſilitudinē ſituatiōis realis: cū illa ſimilitudine quā accipit: imagiari poteſt plures aſſituatiōes reales. ſicut aſſituationē hois manꝰ ⁊ camere vie ⁊ ciuitatꝭ. etiā aſſituare p̄t chimerā ⁊ ipaꝫ apprehēdere ſub ſilitudie bouis/ hois/ piſcis/ ⁊ femie. ⁊ ipaꝫ apprehēdere p̄t paruā aut magnā. Et h̄ facit: qꝛ aſſituatōes facit in hitu ſitꝰ nō ſuſtētate i habitu reali: ſꝫ in hitu imaginādi ſilitudinē ſitus. quā accipit a ſitibus realibꝰ. Et ꝑ hāc nām pictores libertatē hn̄t ad faciēdū figuras magnas aut paruas/ ⁊ ſub ſilitudinibꝰ diuerſoꝝ habituum ⁊ aſſituationum.

De ſimilitudine temporis.

Viſus diē accipit ⁊ noctē. vꝫ ſilitudinē amboꝝ. ⁊ ex hac ſilitudine quā accipit: accipit imaginatiua ſilitudinē: inquātū imaginatur vnū diē ⁊ vnā noctē. ⁊ imaginaꝛ diē i vno tpe/ et noctē in alio. et ſic ſilitudinē tēporis accipit ⁊ ſilitudinē motꝰ. cuius ſimilitudo eſt inſtrm̄ imaginationi: ꝙ ſilitudinē crementi tpis accipiat. Hoc idē facit figura crementi: qđ eſt inſtrꝫ ad imaginationē ꝑ qđ ſilitudinē tpis accipiat. ſicut plāta: q̄ in vno tpe eſt parua/ ⁊ in alio eſt magna. et fructus q̄ in vno tpe eſt viridis: et in alio tpe eſt maturus. Et qꝛ tp̄s tāgi nequit neqꝫ videri guſtari nec odorari: ſenſus monſtrat imaginationi ſilitudinē tēporis. ſicut guſtus in guſtādo: q̄ monſtrat ꝙ in vno tpe pomū eſt viride ⁊ in alio maturū. Et ideo imaginatio q̄ illā ſilitudinē accipit: ſilitudinē tpis accipit: ⁊ ſuū īduit imaginari illa ſilitudine hituatū. ⁊ denudat ab ipſo ſimilitudies particulares: q̄s accipit: inquantū remanet habitꝰ gn̄alis ad imaginandū gn̄alitatē tpis. Et ex hac generalitate deſcēdit ad imaginandū tēpus in rebus particularibꝰ. ſicut tp̄s diei. et tp̄s noctis. ⁊ tēpus preteritū hois mortui. ⁊ tp̄s preſens hois: qui viuus eſt. ⁊ tēpus futurū infantis: qui eſt ad naſcendū.

De ſimilitudine loci.

Oculi vinū vidēt in ampulla. ⁊ ampullā vidēt in camera. ⁊ cameraꝫ in ciuitate. ⁊ ciuitatē in aere. Et ideo locū imaginationi repreſentāt. ſicut ſpeculū: qđ repreſentat figuram rei: q̄ ſtat ante ipm. Et ex hac repreſentatōe trahit imagiatio ſilitudinē loci: quā oculi diſponūt. Et qꝛ ſilitudo ſtat in potētia per oculos ⁊ per imagiationē: ſicut clauus: q̄ ſtat in maſſa ferri ꝑ ferrū et ꝑ fabrū ⁊ martellum: ſic viſus ⁊ imaginatio ⁊ inſtrm̄ (qđ eſt figura: q̄ cōtinet ⁊ q̄ eſt contēta: ſm̄ ꝙ dictum eſt de ampulla ⁊ vino) ſunt rōnes: cū quibꝰ imaginatio accipit loci ſilitudineꝫ: cum qua imaginaꝛ res collocatas ⁊ ea in quibus ſunt collocate. ſicut vinū in ampulla ⁊ ampulla in camera. Et qꝛ locuꝫ oculi ſentire ſeu videre nō poſſunt ſilitudinem ſuā imaginationi rep̄ſentant: quā accipit imaginatio in ſpecie ⁊ nā ſua. ſicut formā abſtractā ab ente reali ſuſtentatā in imaginatōe/ ⁊ gn̄alificatā ad imaginādū plā loca ꝑticularia. h̄ ē ſuas ſilitudies: q̄ ſunt ſilitudies ꝑticulares ſilitudis gn̄alis quā imaginatio ſub ratione loci accipit.

De floribus arboris imaginalis.

Flores arboris imaginalis ſunt ſilitudines floruꝫ arboris elalis vegetalis ⁊ ſenſualis. Sunt ſilitudines floꝝ arboris elalis: inquātum imaginatio imaginatur floꝝ illiꝰ. ſicut elare: qđ eſt flos elementati. ⁊ inſtrm̄ illius. vt pes: q̄ eſt inſtrumentū ad eundū ⁊ manus ad operandum. Et ex his floribꝰ ⁊ inſtris imaginatio accipit ſilitudinem: cum videt figuras in quibus fit oꝑatio. vꝫ in operādo in elementando ⁊ eundo. Flores arboris vegetalis ſunt potentia obiectū ⁊ actꝰ. qui q̄dē actus ē vegetare. ex quibꝰ imaginatio accipit ſilitudinē cū viſu in videndo/ ⁊ cū guſtu in guſtādo: inquātū viſus pomū videt vegetatū. ⁊ guſtus ſaporem attingit. Et he ſenſuū oꝑatiōes earū ſilitudines in

fluit imaginationi: ſicut pes in arena. ⁊
imaginatio accipit ipas.ſicut arena:que
pedis veſtigium accipit.Et imaginatiua
imaginať vegetatiue operationes. ⁊ ima
ginãdo ipas mouet brãchas vegetatiue
ad habendũ appetitũ in rebus guſtabili=
bus. Et vegetatiua mouet brãchas arbo
ris elemẽtalis. ſicut homo qui imaginať
aliquod placitũ ſaporis. ad quod ſe mo=
uet ꝑ comedere ⁊ bibere. ¶ Accipit ima
ginatiua ſimilitudines florũ arboris ſen
ſualis.ſicut videre:qḋ eſt flos ⁊ inſtrm: cũ
quo potẽtia viſiua obiectũ viſum accipit.
Et ſimilitudo quam imaginatio accipit:
eſt habitus de quo induit imaginari ſub
rõne videndi. Hoc idẽ facit audire: ſm ꝙ i
accñtib⁹ imagiatõis ſignificauim⁹. ¶ Ac
cipit imaginatiua ſilr'itudies floꝝ arboꝝ ⁊
vnã ſilr'itudinẽ facit gñalẽ. ſicut logicus q̇
pluriũ idiuiduoꝝ vnã ſpẽm ↄſiderat.⁊ cũ
illo flore gñali imaginať flores ſpãles ſm
naturas et ꝓprietates inſtroꝝ et actionũ
formaꝝ ⁊ paſſionum materiaꝝ.⁊ ideo res
imaginate ſequuntur.que indute ſunt de
imaginari. qḋ illas imaginatur.

¶ De fructu arboris imaginalis.

FRuct⁹ arboris imagiãlis eſt
ſilr'itudo fruct⁹ arboris el'alis
q̇ eſt el'atũ.⁊ fruct⁹ arboris ve
getalis:q̇ eſt vegetatũ ⁊ el'atũ.
⁊ fruct⁹ arboris ſenſualis:q̇ ẽ
ſenſatũ vegetatũ ⁊ el'atũ.ſicut equus:q̇ eſt
el'at⁹ vegetat⁹ ⁊ ſenſat⁹. Et iõ fruct⁹ arbo
ris imagiãlis eſt imaginatũ. Et fruct⁹ iſte
eſt de eẽntia imagiatiõis . ſicut hõ ꝑ nãm
imaginat⁹:⁊ ſic el'at⁹ vegetat⁹ ⁊ ſenſat⁹.⁊
imaginatũ qḋ hõ imaginãdo accipit per
imaginationẽ.ſicut ſunt leo ⁊ equ⁹ imagi
nati ꝑ hoiẽ: q̇ nõ ſunt de eẽnᵃ imagiatio
nis hoīs rõe q̄titatis diſcrete ſʒ cõtinue.
ſicut ignis petri ⁊ ignis leonis ⁊ pomi:q̇
ſunt de vna eẽnᵃ ↄtinua:inquãtũ ſunt vnũ
elemẽtũ ſimplex.nõ inquãtũ ſunt diuerſa
ↄpoſita. Et iõ imaginatiua i ſuo fructu/q̇
eſt de ſua eẽntia attingit imagiatũ:qḋ eſt
de eẽntia eiꝰ.quẽ attingit in figura imagi
nãdi. ſicut attingit ſilr'itudinẽ q̄titatꝭ q̄li
tatis.⁊ ſic de aliis accñtib⁹.ſm ꝙ dedim⁹
doctrinã in foliis iſti⁹ arboris. Et fruct⁹
q̇ eſt imaginatũ qḋ eſt de eẽntia imagina=
tiui:ẽ fruct⁹ in fine rerũ imaginabiliũ.vt
ſint habit⁹ ſciarũ/ ⁊ ꝙ aĩalia hĩc poſſint
induſtriã ad viuẽdũ i hñdo res q̄ ſunt ne
ceſſarie ad viuẽdũ. ſicut acus ⁊ nidus gal
line camera ⁊ ferrũ:cũ quo hõ trahit ignẽ
a lapide.⁊ ſic de aliis ſilib⁹ iſtis. ¶ Dictũ
eſt de arbore imaginatiõis:q̄ multũ vtilis
eſt ad ſciẽdũ ſm artes mechanicas ⁊ libe=
rales.et ille qui melius ipſam ſcit:melius
diſpoſitus eſt ad habendum habitus ar=
tiũ et ſcientiarum.⁊ habet plus de ipſius
cognitione ſm ꝓceſſum:quẽ tenuimus in
ſuo tractatu:⁊ in tractatu ceterarũ arbo=
rũ. Et quantũ plus hõ ſe iuuat in imagi=
nando cum radicibus/ truncis/ brãchis/
foliis /floribus/⁊ fructib⁹.⁊ cum centũ for
mis:quas in arbore elemẽtali poſuimus.
et in applicatione in arbore ſenſuali:tan=
tomelius multiplicat homo ſuũ imagina
ri ad accipiendũ veras ſilr'itudines entiũ
realium naturalium ⁊ artificialium.

De arbore hũanali.

ARbor humanalis ſilr'iter vt alie
diuiditur in ſeptem partes pri=
cipales.ſcilicet in radices/trun
cũ/brãchas /ramos/folia/flores/⁊ fruct⁹.

¶ Radices ſunt principia gñalia iſtius
artis.tamen ſunt duplicia.ſ.corporalia ⁊
ſpiritualia.inquantũ homo ex corpore et
anima eſt compoſitus.

¶ Truncus eſt genus humanũ ſiue ſpe=
cies humana. Et conſiſtit ex q̄nq; trũcis.
videlicet de quattuor antedictis/⁊ de iſto
qui pertinet ad animã rationalem.

¶ Branche ſunt membra humana/⁊ po
tentie anime . et ſic dicte branche ſunt ex
duabus naturis.ſ.de natura corporali/et
de natura ſpirituali.

¶ Rami ſunt proprietates dictorũ mẽ=
brorum ⁊c.

¶ Folia ſunt accidentia humana ⁊c.

¶ Flores ſunt actus naturales hoĩs ⁊c.

¶ Fructus ſunt homines indiuiduati.ſ.
petrus/iohannes/martinus ⁊c. Qui du=
pliciter dicuntur fructus:ſcilicet fructus
ratione exiſtentie/ et fructus ratione age
tie ⁊c.

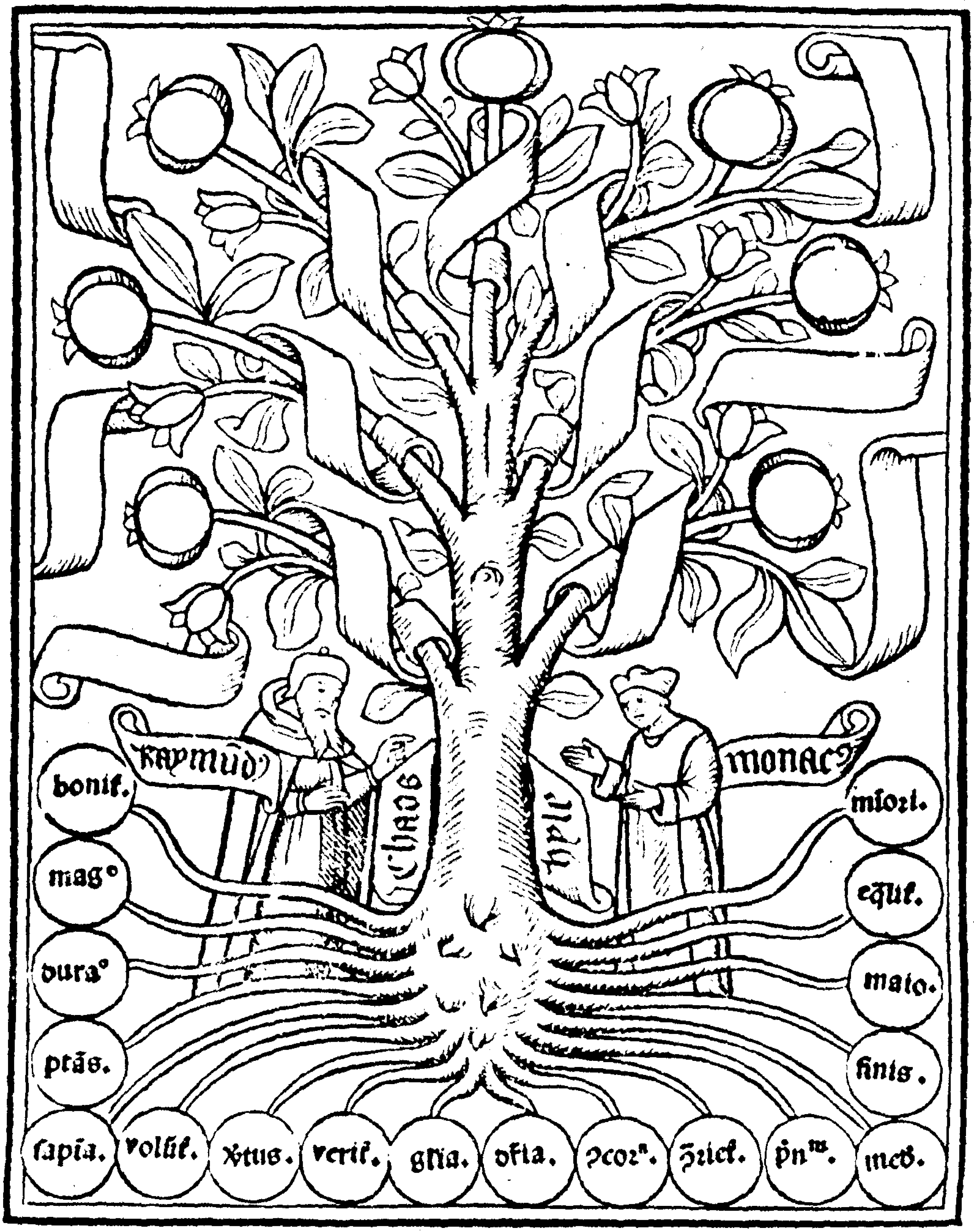

❡ De arboꝛe humanali.

ARboꝛ hūanalis in ſe cōtinet quinq̧ nās q̄ ſunt q̄ttuoꝛ nature q̄ttuoꝛ arboꝝ: de qb⁹ dictū eſt. q̄ ad coꝛpus hūanū ꝑtinēt: q̄ ſunt ſue ꝑtes. Et q̄nta natura eſt de natura aīe rationalis cōiūcta cū coꝛpoꝛe humano: intātum ꝙ ex illa et ex coꝛpoꝛe ſequitur homo: q̄ petrus vocatur vel martinus. ⁊ ſic de aliis indiuiduis: que ſunt ſub ſpecie humana.

¶ Hec arbor diuiditur in ſeptez partes. videlicet in radices/truncum/branchas/ ramos/folia/flores/ꝛ fructus.

¶ De radicib⁹ arboris hūanalis.

Radices arboris hūanalis ſunt duplices.ſ.bōitas corporalis/ ꝛ bōitas ſpūalis. Et ex ambab⁹ bonitatib⁹ efficitur vna radix:q̄ ē bonitas ꝯpoſita ex ambab⁹. ꝛ fit cōpoſitio ĩquātū quelʒ alteri ſuā dat ſĩilitudinē.idem eſt de magnitudine duratione ꝑtāte.ꝛ ceteris radicib⁹.Et iō bonitas ſpūalis ſe inclinat ad magnitudinez bonitatis corꝑalis. Et bonitas corporalis ſe inclinat ꝛ exaltat ad magnitudinez bonitatis ſpūalis.ꝛ hoc naturaliter rōne maioritatis ꝛ minoritatis: q̄ ſe ponūt in magnitudine bonitatis. qm̄ maioritas ē pars bonitatis ſpūalis.q: eſt ꝑ primā intentionē ꝛ in nobiliori fine. ꝛ minoritas ſe ponit in magnitudine bonitatis corꝑalis:q̄ eſt ꝑ ſcdaʒ intētionē:q̄ eſt ꝓpt̄ ꝑmā.

¶ Bonitas corporalis venit ad ſpūalez cū q̄ttuor naturis arboꝝ: de q̄bus dictuʒ eſt.ꝛ bonitas ſpūalis ipas accipit in vno numero tertio:qḋ eſt corpus:ita ꝙ ex ipis q̄ttuor naturis efficitur vna bonitas corporis in vna bonitate naturali ꝛ ſubſtantiali aīe rōnalis.Et dr̄ia cōſeruat eēntiaʒ cuiuſlibet bonitatis.ꝛ ipam in ſuo nūero remanere facit. Et concordātia quālibet bonitatē cū alia bonitate cōcordat in vna bonitate hoīs. q̄ quidē bonitas in nūerū tertiū trāſit.Et idē de magnitudine:ꝛ ceteris radicibus arboris. Et iō cū hō tangit̄ vel ipe tangit ſm̄ bonitatē corꝑalē:rn̄det bonitas ſpūalis ad illū tactū ſm̄ bonitatē nature corꝑalis:inquātū eſt forma ꝛ cōplementū illi⁹. ſicut q̄ tangit militem regis: rex rn̄det ſicut vl'r: qḋ defendit ſuū ꝑticulare.Et ſicut cū bonitas aīe rōnalis tangit̄ ꝑ aliquā bonā aut malā tētationē ꝑtes q̄ ſunt inferi⁹: rn̄dēt. ſicut cū tangit̄ rex:rn̄dent milites. q̄ ipm defendūt ꝓpt̄ finez:quare eſt. Hec ordinatio ſtat ꝑ creationē.ꝛ ĩ aīa remanet:q̄ pura venit ad corpus:qm̄ cū ipſo intrat in cōpōnem ſiue in cōiũctiōeʒ.ſʒ q: corp⁹ ĩfectū eſt ꝑ pctm̄ originale: in ꝯriū rn̄det. qḋ q̄dē pctm̄ originale in cōmēto tabule gn̄alis ꝓbatū ē et adhuc ĩfra probabitur.Et ꝓpter hoc homines iuſti meritū hn̄t:qm̄ nām corpis cōſtrigūt cū nā aīe/ꝛ ipſum ſtare faciūt ad h̄ propter quod creatum eſt.

¶ De trunco arboris humanalis.

Trūc⁹ arboꝛ̄ hūanal' de q̄nq̧ trūcis ꝯſtitit.vʒ de q̄ttuor p̄mis trūcis/ꝛ de trūco: q̄ ꝑtinet ad aīaʒ rōnalē. q̄ q̄dē trūcus eſt rōnalis/ꝯſiſtit⁹ trūcis qui veniūt ad eū.Et trūci trāſeūt in vnū trūcū tertiū hoīs:ſicut ꝑtes ad ſuū vl'e.qḋ vocam⁹ ſubam humanā.qḋ nomē ei attribuimus:q: eſt cōmunior ꝑs ꝙ aliqua ceteraꝝ ꝑtiū arboris/ ꝛ q: ſtat ſub alijs ꝑtib⁹.

¶ In h̄ trūco hʒ q̄libet radicū officium ſuū/ꝛ q̄libet trūcoꝝ ſpecialiū ſil'r.ex quib⁹ eſt cōpoſit⁹.qui ſunt ſue ꝑtes groſſe:ꝛ radices ſunt ſue ꝑtes minute.Vn̄ cū ipſe tāgitur ab vna ꝑte groſſa:oēs ꝑtes illius reſpōdēt.q: ei⁹ partes adinuicē ſunt mixte cum ꝑtibus alioꝝ trūcoꝝ oib⁹ trūcis reſpōdentib⁹ ad tactū illi⁹ trūci tacti.Et iō differētia ꝯſeruat ĩ illo tactu ꝑtes reales. Et ꝯcordātia ipas concordat ꝛ ipſas appropĩquat ad illū tactū: ſic̄ ſi tāgat̄ ſuba hoīs cum nimis magno calore: rn̄det aīa ꝛ inſtinct⁹ nālis ad deſiderādū aquā vel frigiditatē.Et ꝓpter hoc aīa mouet corpus ad fontē.ꝛ imaginatiua imaginatur fontē ꝛ ei⁹ circūſtātias.ꝛ oculi vicos vidēt:ꝑ quos hō vadit.ꝛ appetitiua deſiderat:ꝙ hō bibat aquā frigidā ad multiplicādū frigiditatē corpis ꝛ ad mortificādū nimis magnū calorē vt digeſtiua habeat temperatas menſuras:que naturali calori conueniunt.

¶ De branchis arboris humanalis.

Brāche arboris hūanal' ſunt ex duab⁹ naturis.vʒ ex natura corporali ꝛ ex natura ſpirituali. ꝛ branche que ſunt de natura corporali exeūt de trūco:inquantum eſt de natura corporali. et branche que ſunt de nā ſpirituali exeunt de trūco hūanali. inquātū ē de nā ſpirituali.vn̄ primo de brāchis corꝑalib⁹ dicemus.deinde de ſpiritualibus.

¶ De brāchis corꝑalib⁹ arboꝛ̄ hūanal'.

BRanche corpales ex q̄ttuor naturis ꝯſiſtūt. hoc eſt de nā elāli vegetali ſenſuali ⁊ imaginali. ¶ De nā elāli. ſicut brachia ⁊ tibie: q̄ ſunt branche corpis ſignificati ꝑ dorſuꝫ hois: qđ ſignificat truncū elālē: q̄ eſt ps trūci hūanalis. ¶ Brāche q̄ ſunt de nā vegetali: ſunt appetitiua/ retētiua/ digeſtiua/ ⁊ expulſiua. Et branche q̄ ſunt ex nā ſenſuali: ſunt ſex ſenſus corpis. Et brāche q̄ ſunt ex natura imaginali: ſunt. xiiij. videlicet. iiij. q̄ ſunt ſiltudines brācharū arboris elālis. et. iiij. q̄ ſunt ſiltudines brācharū arboris vegetalis. ⁊. vj. q̄ ſunt ſiltudines brācharū arboris ſenſualis. Et oēs iſte branche ſunt branche arboris hūanalis ſubalis. de q̄bus dictū eſt. Et quelꝫ brācha ſuā ꝓpriā nām hꝫ ſm ſuas cōditiōes. q̄s diximus in arboribus ante hanc arborē poſitis. Unde qui voluerit inueſtigare ſecreta et naturas brāchaꝝ corporaliū: q̄ ſunt. vt hō ſit ex ipſis ꝯſtitutus: illas inq̄rat in hoīe: ſm ꝙ poſite ſunt in arborib⁹ precedētibus. Et hec inq̄ſitio multū eſt vtilis. ⁊ eſt diſpoſita in tractatu: quē fecim⁹ de arboribus/ ⁊ quē de iſta arbore facere ꝓponimus. Et q̄ breuiter loqui proponim⁹: brāchas nolum⁹ recapitulare corpales i hac arbore. q̄ ſufficit ꝙ in ſuis ꝓpriis arboribus dedimus cognitionem.

¶ De branchis ſpiritualibus arboris humanalis.

BRanche arboris hūanalis ſpirituales ſunt tres. vꝫ memoria/ intellectus/ ⁊ voluntas. que ſunt tres potētie: q̄ ſunt de eēntia anime rōnalis. ſicut q̄ttuor brāche: que ſunt de eēn⁺ trunci elemētalis. ⁊ ſicut truncus: q̄ eſt de ſuis radicib⁹. Unde prio dicem⁹ de mēoria. et poſtmodū de intellectu, et voluntate.

¶ De memoria que eſt brancha ſpiritualis arboris humanalis.

MEmoria eſt brācha arboris humanalis: et eſt de bonitate/ magnitudine/ duratiōe/ poteſtate/ ſapiētia/ volūtate/ virtute/ ꝟitate/ gloria/ differentia/ cōcordātia/ ꝑncipio/ medio/ ⁊ fine/ maioritate/ equalitate/ ⁊ minoritate. Et ipa eſt poſita in nūero tertio. qm̄ ſicut homo eſt ex aīa ⁊ corpore/ ⁊ in numerū tertiū tranſit intātū: ꝙ nō eſt aīa nec corp⁹: ſic memoria nō eſt bonitas nec alia pricipia. licet ſit ex ipis: q̄bus ꝑncipiis vtit ſm illoꝝ naturā. ¶ Memoria ꝑ bonitatē eſt bona. cū ita ſit: ꝙ bonitas vna ſit de ſuis partib⁹. et ideo facit opationes bonas. q̄ ſunt res trāſactas recolere. ꝑ quod recolere hō hꝫ habitū ſcientie. qui bonus eſt. et eius priuatio eēt mala. ¶ Memoria magna eſt ꝑ magnitudinē. ⁊ eius magnitudo bona eſt ꝑ bonitatē. ⁊ propter hoc bonas facit operationes ⁊ magnas. q̄ magnum quid eſt recolere res preteritas ⁊ ſenſibus abſentes. ¶ Quia memoria eſt de duratione. ideo naturā hꝫ: ꝙ durare faciat: q̄ preterita ſunt. ſicut recolere ea: que hoies antiqui fecerūt. quoꝝ opationes ꝑ memoriā durāt. q̄ ipas recolit. ¶ Memoria eſt de ꝑtāte. cui⁹ rōne pōt eſſe h̄ qđ eſt: ⁊ recolere res trāſactas. ⁊ pōt eē de bonitate magnitudine ſapientia. ¶ Q̄ mēoria cū ſapientia participat/ ⁊ cum volūtate: q̄ ſunt cetere branche: hꝫ ꝑ ſapiētiā inſtinctū naturalem ad recolendū: ⁊ hꝫ ꝑ volūtatē appetitū naturalē ad recolēduꝫ. ⁊ iō mouet inſtinctus ⁊ appetit⁹ naturales aliaꝝ brāchaꝝ. ex quib⁹ eſt corp⁹ hoīs. Sicut hō q̄ recolit aliqđ placitū carnale. ꝑ quod recolere ſe mouet elementatiua ad calefaciendum/ ⁊ vegetatiua ad vegetandū/ ⁊ ſenſitiua ad ſentiendū/ ⁊ imaginatiua ad imaginandū: vt illud placitum in actu venire poſſit. Et idē eſt ſi homo recolat aliqđ diſplicitū: qđ ab aliquo homine receperat. qm̄ tunc ſe mouet ad irā ꝑ inſtinctū naturalem ⁊ appetitū memorie. ⁊ alias branchas mouet: cū q̄b⁹ participat: cū inſtinctibus nālib⁹ ⁊ appetitib⁹ ſm eoꝝ conditiones. vt poſſit fieri vindicta. ⁊ ideo iraſcuntur ſepius hoīes. Et ſi ſunt patiētes: virtuoſi efficiunt / ⁊ meritū cōſequuntur. ¶ Q̄ memoria eſt de virtute: facit opera virtuoſa. qm̄ virtus eſt res tranſactas recolere ſm earū cōditiōes ⁊ nās. ¶ Mēoria eſt de veritate: idcirco recolit vera. Et cū vera recolere nō pōt: ꝯriat ei ꝯrietas. q̄ eſt inter branchas elātiue vegetatiue ſenſitiue ⁊ imagiatiue. cū q̄b⁹ ipa mēoria ꝑticipat. Et iō ſepi⁹ credit ꝟa recolere: ⁊ re

colit in ↄtrariū. ¶ Memoria ē de gl'ia. vȝ de delectatione. idcirco nām hȝ in hñdo delectationē ⁊ placitū. ſicut ignis q̄ delectaꝛ in calefaciēdo/ ⁊ vegetatiua in vegetando/ ⁊ ſenſitiua in ſentiēdo/ ⁊ imaginatiua i imaginādo. ¶ Mēoria eſt de ɔ̄ria intellectuali. rōne cuiꝰ in ſe hȝ ↄcreta ɔ̄ria que ſunt de ſua eēntia. vȝ memoratiuum mēorabile ⁊ mēorari. ⁊ qꝛ ipā eſt de ptāte: pōt ipā hr̄e. Et bonū ē: ꝙ ipā hēat: qꝛ ipā eſt de bonitate. Et magnū eſt ei: ꝙ ipā habeat in ſeipā/ ⁊ ꝙ ſint de ſua eēntia. Et ꝓpter hoc res recolit differētes. ⁊ ipās recolere pt. et ei bonū eſt ipās recolere. Et pl'a ſunt: quibꝰ eſt bonū ꝙ recolanꝛ. ſicut amatus qui placitū habet: cū ab amico recolitur. quia bonum eſt recolere. ¶ Memoria eſt de ↄcordantia intellectuali. ⁊ ideo branchas concordat: cum quibus participat ad recolendum ea que recolere deſiderat. Que quidem branche ipām iuuāt in hoc ꝙ ſunt de ↄcordātia ſicut ⁊ ipā. Et cōtrarietati cōtrarianꝛ: q̄ concordātie recolendi cōtrarianꝛ. Unde fit ꝙ memoria ſe iuuat/ ⁊ cū branchis cum quibus participat: eſt concordās: ē diſpoſita ad recolendum. ¶ Memoria eſt de principio. idcirco principiū eſt ad recolibilia recolēdum. ſicut oculi qui principia ſunt ad videndū viſibilia. Et quia memoria eſt de p̄ncipio cum recolere p̄ncipiat ſiue incipit illud in ſuo ꝓprio memorabili ſibi eēntiali p̄ncipiat. ⁊ in ipō aſſumit memorabilitates. q̄ ſunt extra. q̄ nō ſunt de ſua eēntia. ⁊ ſunt memorabiles ſiue recolibiles. quia cū illa participāt ī corpe: cū quo eſt ↄiuncta. Et per ſilr̄itudines illarū brancharꝫ cū qbꝰ eſt coniuncta: ſilr̄itudines aliorū entiū q̄ non ſunt cū ipſa ↄiuncta: attingit. ſicut mater que ſuū filiū recolit/ ⁊ miles ſuū equū. q̄ ſiquidē filius ⁊ equus recolibiles ſunt: īquā tū eꝛ̄ati ſunt ⁊ vegetati ⁊ ſenſati. per quos participāt gr̄ia ⁊ ſpēs cū cōiuncto memorie. q̄ in ſilr̄itudinibꝰ illius conſiicti īcipit accipere ſilr̄itudines ceteroꝝ entiū ei ſimilium. ¶ Memoria ē de medio. idcirco in ſe habet eſſentiale memorari. quod eſt in medio memorantis ⁊ memorabilis. Et eſt in medio intellectus ⁊ voluntatis. vt temperate accipere poſſit ſpecies: quas ei cōmendant/ et eis eas reſtituere: quando petant: et in ipſa illas querant. Et etiam qꝛ memoria eſt de medio: naturaȝ habet memorandi cum medio. videlicet cuȝ memorari fantaſtico. que eſt ſpecies multiplicata et inſtrumentū ad recolendum ens memoratū. ¶ Memoria eſt de fine. videlicet de cauſa finali. ⁊ ideo quietē habet in memorando memorabilia: quorum ratione creata eſt memoria. videlicet ad memorādum deum eiuſq; operationes proprietates ⁊ dignitates. Et ē retro in occipite hominis: quia eſt inſtrumentū ad memorādum ea: que tranſacta ſunt et terminos illoꝝ ⁊ ſpecies quas intellectꝰ ⁊ volūtas in ipſa theſaurizauerūt/ ⁊ lucrati in ipā fuerunt. vt faciāt habitū ſciētie charitatis. ⁊ ceterarū virtutū. ¶ Memoria eſt de maioritate: vt ſit pars ſubſtantialis aīe. qꝛ ſi eſſet accidētaliter: diſpoſita non eſſet ad memorandum magna/ nec hr̄e poſſet magnum recolere. cum ita ſit: ꝙ magnitudo maiorem habet concordantiā cū ſuba q̄ cum accidēte. ⁊ bonitas ſilr̄. ⁊ idem eſt de voluntate v̄tute veritate ⁊ gloria duratione ptāte ɔ̄ria concordantia p̄ncipio medio et fine. ¶ Memoria eſt de qualitate. et ideo eſt de equalibus partibꝰ. vȝ de memoratiuo memorabili ⁊ memorari. q̄ partes eēntiales ſunt illius/ ⁊ in quibus ſuſtētatur. Et quia eſt de bonitate: eſt ſua equalitas bona. ⁊ quia eſt de magnitudine: eſt magna: ⁊ quia eſt de duratione: durat. et quia eſt de poteſtate: poteſt eſſe. et ſic de ceteris formis. ¶ Memoria eſt de minoritate. quia de nihilo creata eſt / et quia in ſe quaſdam minores habet partes q̄ alie. ſicut ſunt accidētia: que non ſunt ita magna ſicut partes ſubſtantiales. q̄ ſunt bonitas magnitudo ⁊c̄. quarum ratione memoria eſt pars ſubſtantialis aīe rōnalis. Et ptes minores eſſe nō pn̄t de memoria: ſi memoria de minoritate non eſſet. ¶ Memoria non eſt de contrarietate. ꝙ ſi de ↄtrarietate eſſet: corruptibilis eſſet. ſed eſt ↄtrarietati ſubiecta: inquātū branche aliarū arborū cū qbꝰ ꝑticipat ſunt de contrarietate. Quapropter homo plura facit ↄtra memoriā in mouēdo ptes ſuas contra ipāȝ. ſicut homo: q̄ ↄtra ſuas ptes

facit in ſcindendo ſuam manum/aut qñ nimis laboꝛat.aut quia comedere nõ vult cum habet famẽ. ⁊ ſic de ceteris rebus ſi=milibus illis. ❡ Dictũ eſt de memoꝛia et de ſuis partib⁹. ⁊ per ea q̃ de ipſis dixim⁹ poteſt haberi cognitio de memoꝛia et de ſua quiditate.qꝛ cognoſcendo partes co=gnoſcitur totũ. Unde ſicut coꝛpus ſenſa=tum reſpõdet: cũ ab aliqua ſuarũ bꝛãchia rum/vl' ab aliqua ſuarũ foꝛmarũ tangit. ſic memoꝛia reſpõdet:cũ ab aliq̃ ſuaꝝ foꝛ marũ tangit vel partiũ. ſicut ſi tangatur cũ malitia cõtra ſuaꝫ bonitatẽ: cũ magni tudine ſue bonitatis:reſpondet ꝯtra ma=litiam.Et ſi cum bonitate tangatur:cum magnitudine ſue bonitatis: reſpõdet re=colẽdo res bonas. ⁊ ſic de alijs tactibus: per quos tangi poteſt. quia totidẽ modis reſpondere poteſt:ſicut ſunt partes ſue/⁊ etiam in plus accidentaliter.inquantum eſt de concoꝛdantia. per quã reſpondere poteſt ꝯtra cõtrarietatẽ. ⁊ inquãtũ eſt de veritate:reſpondere poteſt ꝯtra falſitatẽ. ⁊ ſic de ceteris. ❡ Iſte tractat⁹ de memo=ria multũ eſt vtilis ad ſciendum/ ⁊ ad ha=bendum habitũ ſciẽtie. et etiam ad habẽ dum modum ad memoꝛãdum res tranſ=actas.quia data eſt doctrina : quomodo hõ ſciat ſuã memoꝛiã mouere ad recolen dum obiecta affectata. ꝙ memoꝛent.que ſimilitudinẽ habẽt ſuarũ partium.ſ.ex q̃=bus eſt memoꝛia.⁊ ſm hoc qđ dixímus in bꝛanchis ceterarũ arboꝛũ:data eſt doctri na ad applicanduꝫ ſimilitudines illaruꝫ bꝛancharũ. vt recolentur ſm earũ condi=tiones/ ⁊ cõditiones partiũ memoꝛie. Et iſte tractatus queꝫ dedimus de memoꝛia: diſpoſit⁹ eſt:ꝙ ponatur ĩ arte memoꝛati=ua:q̃ fieri põt ſm ꝙ iſte tracta⁹ ſignificat.

❡ De intellectu q̃ eſt bꝛancha ſpiri=tualis arboꝛis humanalis.

SEcundũ ꝙ dictũ eſt: ꝙ memoꝛia eſt de bonitate magnitudine⁊ ce teris pꝛincipijs:ita dicimus:ꝙ ĩ=tellectus ex ipſis conſiſtit. et in tertiũ nu=merum tranſit ſicut memoꝛia. Unde q̃ de intellectu tractare voluerit / ⁊ nãs eiuſcꝫ ſecreta inquirere:tractet ipa ſm ꝙ de me moꝛia tractatum eſt cum ſuis pꝛincipijs. ❡ Ad dandum melius cognitionẽ de in=tellectu ⁊ de eius naturis ⁊ cõditionibus applicare volumus centum foꝛmas pꝛima=rias:quas diximus in arboꝛe elementali ad intellectum.⁊ ipſum cum ipſis inqui=rere.Et pꝛimo cum vnitate ⁊ pluralitate. ❡ Eſt intellectus vnus per vnitatẽ: ſicut bonus eſt per bonitatem/⁊ magnus per magnitudinem. Et plura habet in ſe per pluralitatem.vꝫ intellectiuum intelligibi le ⁊ intelligere.Et ideo inquãtum eſt vn⁹ habet naturam conſiderandi vnũ vt vnũ. Et qꝛ eſt de pluribus rebus:naturã habet cõſiderandi plura vt plura.❡ Intellect⁹ eſt de pꝛincipijs ſimplicib⁹.vꝫ de bonita te ſimplici ⁊ magnitudie ⁊c̃.⁊ iõ hꝫ natu=ram:ꝙ ſit pars ſimplex ſube ⁊ in numero ſimplici induiduato.rõne cuius ſimplici tatis entia ſimplicia attigit.⁊ qꝛ ẽ de plu=ribus pꝛincipijs compoſit⁹:in hoc quod trãſit de pluribus pꝛincipijs in tertio nu=mero:ſicut hõ:q̃ cõpoſit⁹ eſt ex aĩa ⁊ coꝛ=poꝛe/⁊ trãſit in tertiũ numerũ:hoc eſt i eẽ humanũ ꝑ naturaꝫ cõpoſitionis attingit entia:que ex pluribus ſimplicib⁹ pꝛincipijs ſunt cõpoſita.❡ Per foꝛmam bonitatis habet intellectus nãm foꝛmalem:q̃ bona eſt/⁊ idem eſt de magnitudine: idcirco in ſe habet intellectiuum: quod eſt foꝛma cõ poſita ex bonificatiuo ⁊ magnificatiuo. Et qꝛ eſt de bonitate mãlr:inquãtũ eſt bo nificabilis/⁊ eſt de magnitudine:quia eſt magnificabilis:naturam habet materia lem:que eſt intelligibilitas.Et intelligere hꝫ per bonificare magnificare ⁊c̃. ❡ In tellectus eſt de bonitate generali in hoc: quia eſt de vna bonitate:ex qua eſt memo ria ⁊ voluntas.⁊ idẽ eſt de magnitudine generali.⁊ ideo naturam habet conſide=randi entia generalia. Et quia bonitas ſua eſt et ſpecialis ⁊ pꝛopꝛia/⁊ a bonitate ſpeciali memoꝛie ⁊ voluntatis diſtincta: habet naturam conſiderãdi ſpecialia.Et per hanc naturam conſiderat logicus ge nera ⁊ ſpecies entiũ naturaliũ.❡ Intel=lectus habet intra ſeipſum naturã.q̃ eſt ꝑs ſue eſſentie.ſicut pꝛopꝛia intelligibili=tas.⁊ extra ſuam eſſentiam aliam habet intelligibilitatem.que nõ eſt de ſua eſſen tia.ſicut intelligibilitas pomi leonis ⁊ ca loꝛis ignis:⁊ ideo trãſit ad cõſiderandu3

naturas extra cũ naturis: q̃ ſunt intra. q̃
cõcoꝛdãtiã hñt ĩ gñe ꝛ ſpẽ cũ illis q̃ ſunt
extra. ¶ Intellect⁹ ẽ de bonitate: q̃ ẽ foꝛ-
ma abſtracta. ꝛ eſt de ꝯcretis: q̃ habẽt in-
tra foꝛmã. h̄ eſt bonificatiuũ bonificabile
ꝛ bonificare. ꝛ ideo nãm habet ad ꝯſide-
randũ foꝛmas: q̃ ſunt ĩ abſtracto/ ꝛ ad in-
clinandũ ſe ſuis ꝯcretis/ illa intelligẽdo.
ꝛ iõ accipit habit⁹ ſciẽtiaꝝ. ¶ Intellect⁹
nõ eſt de gñatione. ꝙ ſi eſſet: opoꝛteret ꝙ
eſſet ſm curſum nãlẽ de coꝛruptiõe p̄ quã
nãm priuatiõis hẽret. Sȝ q2 coniunctus
eſt cũ ſubſtantia coꝛpali: que eſt ex arboꝛe
elẽali vegetali ꝛ ſenſuali ꝛ imaginali gene
rata: attingit cõſideratiões gñatiõis coꝛ-
ruptionis ꝛ priuatiõis. ꝛ hȝ paſſionẽ per
coꝛruptionẽ ꝛ priuationẽ conflicti: inquã
tũ ſuas pfectiones ꝯplere non põt/ nec ab
ipſis imꝑfectiones remouere. q̃ ſua oꝛga-
na ꝛ inſtr̃a impediũt ad intelligendũ in-
telligibilia. ¶ Intellect⁹ participat cum
entibus: que ſunt de ſubtili ꝛ groſſa mate
ria. ſicut coꝛpus ei coniunctum. quod per
ignẽ eſt de ſubtili materia/ ꝛ p̄ terrã eſt de
groſſa. Et etiã p̄ vegetatiuã nãm hȝ ma-
gis ſubtilẽ. ꝛ per ſenſitiuã magis ſubtilẽ.
ꝛ per imaginatiuã magis ſubtilẽ. idcirco
intellectus accñtaliter nãm hȝ ſubtilẽ ad
intelligendũ res intelligibiles. Et cũ ẽ de
groſſo ingenio: hoc eſt rõe oꝛganoꝝ et in-
ſtrumẽtoꝝ. q̃ ingroſſata ſunt per groſſam
mãȝ. ſicut hoĩes flegmatici. q̃ nãlr ita ſub
tile ingeniũ nõ hñt ſicut colerici. melãco-
lici tñ ſunt de ſubtili ingenio. lȝ ſint de cõ
plexione ſiccã ꝛ frigida. et h̄ eſt per accñs.
vȝ rõne memoꝛie. q̃ maioꝛẽ hȝ cõcoꝛdãtiã
cũ illa cõplexione ꝙ̃ cũ ceteris. q2 eius nã
eſt ſpecies retinere rõe ꝯſtrictionis. a que
etiã de nã ſui eſt: ꝙ ſit ampla rõne vacui-
tatis terre. quã habet terra. vt ex ipſa exi-
re ꝛ naſci poſſint ꝛ nutriri plures ſubſtan
tie. ¶ Intellectus naturã nõ habet: ꝙ ſit
leuis nec ponderoſus. ſed q2 participat cũ
leuibus ꝛ ponderoſis: accidẽtaliter intel-
ligit leuius ĩ vno tẽpoꝛe ꝙ̃ ĩ alio. ſicut hõ
ieiunus: in quo intellectus melius diſpo-
ſitus eſt ad intelligendum ꝙ̃ in homine
nõ ieiuno. in quo cibaria ſunt indigeſta.
¶ Plenitudo intellectus eſt ſuum intel-
lectiuum intelligibile et ſuum intelligere.
et quando ſe habet ad finem: quare eſt. Et
ſua vacuitas eſt: qñ ſe non habet ad finẽ:
quare creatus eſt/ ꝛ quãdo eſt cõtra finem
ſuoꝝ principioꝝ. vȝ cõtra finẽ bonitatis
ſue ꝛ magnitudinis ſue ꝛc̃. Et hoc eſt tũc:
cũ ſepius ꝛ cũ maioꝛi deliberatiõe nãs ce-
terarũ arboꝝ conſiderat ꝙ̃ naturã arbo-
ris intellectualis. de q̃ eſt vna pars ꝛ vna
brancha. ¶ Intellectus eſt ex parte. vicȝ
ex bonitate magnitudine: ꝛ ceteris prin-
cipijs. Et ideo eſt tot⁹ ipſemet. quia omne
ens quod fit de partibus: oȝ ꝙ totũ ſit ad
illas partes: quapꝛopter inquãtũ totuȝ ẽ
nãm hȝ ad intelligẽdũ totalitates entiũ.
Et quia de partib⁹ eſt: naturam hȝ ad in-
telligẽdũ res partiales. ¶ Intellect⁹ par
ticipat cũ entib⁹ intenſis/ ꝛ cũ entib⁹ ex-
tenſis. vȝ cũ intẽſo caloꝛe coꝛpoꝛis cũ quo
coniunctus eſt. et cũ intenſa bonitate ſu-
ſtentata in ſuis intenſis concretis. Idcir
co nãm habet intenſam ad cõſiderandũ
intenſitates rerũ. Et q2 participat cũ en-
tibus extenſis: naturã hȝ ad conſideran-
dum extenſitatẽ pluriũ coloꝛũ ſub vno co
loꝛe. de quo coloratũ eſt coꝛpus cũ intelle-
ctu coniunctum. Et quia participat cum
extenſa bonitate et extenſa magnitudine
duratione poteſtate ꝛc̃. hȝ naturã ad cõ-
ſiderandũ in entib⁹ extenſis q̃dã in alijs.
¶ Intellectus ſtat in ſtatione ꝛ motu ac
cidẽtaliter. q2 cũ entib⁹ q̃ ſunt in loco: ꝑti
cipat. ſicut cũ coꝛpe: cũ q̃ ẽ cõiunct⁹. qꝺ ſic
dẽ coꝛp⁹ ſtat in loco/ ꝛ ẽ mobile de vno lo-
co in aliuim. Idcirco intellect⁹ accñtaliter
ſtat in loco p̄ coꝛpus/ ꝛ per coꝛpoꝛis mo-
tum eſt mot⁹ de vno loco in aliũ. qm̃ p̄ coꝛ
poꝛis motum mouetur. ꝛ ideo mouendo
coꝛpus ſeipſum mouet. Et ſicut eſt mobi-
lis per coꝛpus localiter tranſit per medi-
um accidentaliter mediante coꝛpoꝛe. cuȝ
ita ſit: ꝙ coꝛpus de vno loco in aliuȝ trãſ-
ire non poſſit: niſi tranſeat per medium.
Et in hoc paſſu haberi poteſt cognitio ꝙ
intellectus per coꝛpus in vno loco exiſtẽs
ſm ſuam naturã nõ tranſit per medium
ad intelligenduȝ obiecta: que ſunt extra:
ꝛ ita cito intelligit illa: que ſunt a longe:
ſicut illa que ſunt ꝓpe. Et ideo eſt ſignifi-
catum: ꝙ cũ a coꝛpoꝛe ſit ſeparatus: ita ci
to eſt in locis remotis ſicut ĩ locis ꝓpĩqs.

⁊ ad illa loca mouet: q̃uis ꝑ mediũ non
trãſeat ſm ſuã ꝓpriã nãm. cũ nõ ſit cor=
pus. de cuius nã eſt per mediũ ſe mouere.
¶ Durũ molle amplũ nec ꝓfunduꝫ non
ſunt ptes intellect⁹. q: forme ſunt: q̃ ſpe=
ctãt ad ſub. in corpalẽ. ſꝫ q: intellect⁹ cõ=
iũctus eſt cũ corpe illis formis ſubiecto:
accñtaliter i illis ptib⁹ ꝯſiſtit. ⁊ ꝑ partici
patiõem quã hꝫ cũ ipſis: eaꝝ ſiltudines
in ſubiecti extra ſuſtẽtatas attigit. ¶ In
intellectu cõſiſtit potẽtia obiectũ ⁊ actus
ꝓprie ⁊ appropriate. ꝓpe ſicut ſuũ ꝓpriũ
intellectiuũ itelligibile ⁊ itelligere. appro
priate: ſicẽ potẽtia viſiua. q̃ cũ intellectu ꝑ
ticipat / ⁊ obiectũ qḋ eſt viſibile ſiltr. ⁊ ideꝫ
eſt de videre. Et iḋ itelligit intelligibilita
tes entiũ viſibiliũ viſitiuoꝝ / ⁊ entiũ: que
ſunt videre: vt ita loquar q̃ in ſuo appro=
priato intelligibili attigit qḋ nõ ẽ de ſua
eſſentia. ſicut eſt intelligibilitas coloris
aut viſus viſitiui leonis pomi vel imagĩa
tionis. Et has intelligibilitates que ſunt
extra: denudat ab intelligibilitate fanta=
ſtica ex intelligibilitatib⁹ realib⁹ abſtra=
cta. ⁊ ſuã ꝓpriã intelligibilitatẽ ex ipſa
induit ⁊ ſuũ intelligere. ⁊ ſic intellect⁹ in
dutus eſt de habitu ſcie. ¶ In intellectu
eſt primũ pncipiũ. ⁊ ꝑ iſtud primũ entia
añcedẽtia attingit: ſicut ſunt maxie: q̃ an
tecedẽtia ſunt ad ꝯcluſiones. Et attingit
res ſecũdarias. q: eſt de medio. idcirco at
tingit maximã minorẽ. q̃ ꝯſequẽs eſt ad
maximã maiorẽ. Et attingit tertiũ nũerũ
ſube indiuiduate ex plurib⁹ ptib⁹ multi=
plicate ⁊ in tertio nũero poſite. ⁊ hoc fa=
cit: q: eſt de fine. q̃ eſt vnũ de ſuis pncipijs
ꝑ quẽ ẽ poſit⁹ in tertio nũero / ⁊ de ſuis pti
bus ꝯſtitut⁹. in quo ſiqdẽ nũero ẽ vna brã
cha hui⁹ arboris. ¶ In intellectu nõ eſt
nã cremẽti ſiue augmẽtationis nec dimi
nutionis: inquãtũ eſt ps ſpũalis ſube. Sꝫ
accñtaliter creſcit vel diminuitur in habi
tibus: quos accipit ſm bonitatẽ acqſitaꝫ
vel magnitudinẽ / virtutem / veritatẽ / vel
ſapiam. Et hoc facit rõne ptiũ: cum qui=
bus participat. quarum ratione habitus
quos accipit: creſcunt vel diminuuntur in
cremento ſiue in augmentatione vel dimi
nutione ipſarum. ¶ Diſpoſitio proprie=
tas ⁊ proportio ſunt forme: que ſunt i in=
tellectu. Per diſpoſitionem diſpoſit⁹ eſt
ad intelligẽdũ ſm diſpoſitionẽ ſui ipſius
et diſpoſitionem ſuarũ ptiũ cũ quib⁹ par
ticipat in ꝯiũcto. Et hꝫ ꝓprietatem in ſe
ad intelligẽdum. ⁊ habet propriũ intel
lectiuũ ⁊ intelligibile. ⁊ q: habet ꝓpriũ eẽ
ſunt ſuo eſſe appropriate partes proprie.
quẽadmodũ bonitas exiſtens ꝓprie ſub
ſpẽ intellect⁹. ⁊ idẽ ẽ de magnitudine et
alijs ptibus ex qb⁹ eſt ꝯſtitutus. Que ſiq̃
dem ptes in illo ꝓportionalr conſiſtunt.
⁊ ideo ꝓportionalr reſpondet ꝓportiõi
ptiũ: cum quibus eſt in cõiũcto. ¶ Con=
ditio / intentio / ordo / ⁊ operatio ſunt for=
me q̃ ſunt in intellectu: cum quib⁹ reſpon
det ptibus: cũ qb⁹ ẽ in ꝯiuncto. q: ſm ſuã
intentionẽ intẽtioni corpis reſpondet. et
iḋ corp⁹ ꝯditionat / ⁊ ordiat: vt opationẽ
hẽre poſſit ad ſequẽdũ finẽ ſue intẽtionem:
q̃re eſt. q̃ eſt deũ ⁊ res veras cognoſcere.
¶ Influẽtia ⁊ refluẽtia ſunt forme: que
ſunt in intellectu. ſub quaꝝ ratiõe influit
⁊ refluit ſuũ intelligere ⁊ ſuã virtutẽ / po=
teſtatẽ ⁊ magnitudinẽ / ⁊ ſuã bonitatẽ cor
pori ⁊ eius ptib⁹: cũ qbus eſt cõiunctus / ⁊
qbus influit vitã ſuſtentatiõeꝫ ⁊ informa
tionẽ. Et id qḋ ei dant: eiſdẽ refluit vt deũ
intelligere poſſit / ⁊ entia ſiltia in genere
⁊ ſpecie ſuis ptib⁹: cũ quib⁹ eſt coniunct⁹.
quapropter ſuũ intelligere de plurib⁹ re=
bus diuerſis in generib⁹ ⁊ ſpecieb⁹ ꝯſiſtit.
Et cũ ceſſat influẽtia ⁊ refluẽtia: deuenit
hõ in puationeꝫ ⁊ mortẽ / vel in priuatio=
nem intelligendi. ¶ Productio ortus et
exitus ſunt forme: ꝑ quas intellectus ſuũ
intelligere ꝓducit. quod naſcit ex intelli
gibili / ⁊ exit i intellectiuitate. ſicut homo
q̃ intelligit ſemetipſum hoieꝫ eſſe / aut aliã
rẽ intelligit. Idcirco intellectiuũ nãꝫ ha
bet ꝓducendi ſiltudinẽ rei intellecte. vt
per illã ſiltudinẽ cũ illa poſſit pticipare.
Que ſiquidem ſimilitudo nãm hꝫ exeun=
di ⁊ naſcẽdi in ſuã ſpẽm. q̃ eſt opus intel=
lectiui ⁊ itelligibilis. quoꝝ realitas ſigni
ficat in eoꝝ opere qḋ eſt intelligere. Et in
hoc paſſu eſt ſignificatum: ꝙ ſpecies fan=
taſtica quam intellectus multiplicat: na=
ſcitur de intelligibilitate. ⁊ ſtat ⁊ naſcitur
in intellectiuitate. ⁊ ideo ſimilitudo eſt
amborum. ¶ Separabilitas ⁊ inſepa=

rabilitas ſunt forme:que cōſiſtunt in in-
tellectu.ſicut intelligere reale:quod ē de
eſſentia intellect⁹ qđ nūꝗ̄ ſuū ꝓpriū ſubie
ctū dimittit.qđ ſi illđ dimitteret:nō eēnt
nālia nec ſubalia intellectiuitas ⁊ intelli
gibilitas in ītellectu.imo eēnt in ipſo for
me accñtales.que de ſua eſſentia nō eēnt.
Et intelligere qđ nō ſeparat̄ ab ītellectu:
aliud eſt ab intelligere:qđ ē ſpēs fantaſti
ca multiplicata ex ſilitudine realis intel-
ligere.qđ ſuū ꝓprium ſubm nō dimittit.
Quod ſiqđē intelligere h₃ nām:ꝙ eius ſi
militudo appareat in illa ſpē.quā intelle
ctus multiplicat ex ipſo ⁊ ex intelligibili
⁊ ex ſeipſo.ſ.intellectu.Et hec ſpēs fanta-
ſtica vadit ⁊ venit.⁊ eius particularia re-
nouant̄/⁊ in priuationē deueniūt.ita ꝙ
vnū intelligere nō eſt aliud.ſicut qui face
ret vnū clauū:⁊ poſtmodū deſtrueret illū:
⁊ ꝙ iterū ex eodē ferro clauum faceret.fi-
gura primi claui nō eſſet figura vltimi.ꝗ̄-
uis amboꝝ materia ſemper eadē ī nume-
ro remaneret. Et hoc ſignificatum eſt in
magnitudine ⁊ paruitate ipſius intellige
re.quoniā in vno tempore habet homo
magnū intelligere ⁊ in alio paruu₃.idcir
co op₃ ꝙ numerus amborum ſit in quāti
tate diſtinctus.¶ Sicut in pomo cōſiſtit
viſibilitas inquantu₃ ē viſibile/⁊ tangibi
litas ſimiliter inquātum eſt tangibile/et
etiam odorabilitas inquātū eſt odorabi-
le:ita in ītellectu ē ſimilitudo:inquātū eſt
intelligibilis.ſine q̄ ſimilitudie nō poſſet
eē intelligibilis.cū ita ſit ꝙ intellectiuum
ſe hr̄e nō poſſet ſupra intelligibile ſine me
dio.qđ ē ſimilitudo:cū qua ītelligit intel-
ligibile.Et ſicut in ipſo ſtat ſimilitudo in
telligibilitatꝭ:cū ītelligit: ita ſtat ī ipō diſ
ſimilitudo ītelligibilitatꝭ: cū ignorat ens
qđ nō ītelligit.q̄ ſiqđē ignorātia ē diſſimi
litudo ītelligēdi.ſicut vmbra q̄ ē diſſimili
tudo luminis.¶ In intellectu ſtat natu-
ra.ꝑ quā nām habet intelligēdi/⁊ ex qua
nā naſcitur ſilitudo:q̄ eſt intelligere. Vñ
ſicut ītellectus bonus eſt per bonitatem/
et magnus per magnitudinem/et ignus
eſt calidus per calorem:ſic intellectus per
naturam ſui intelligere poteſt intelligere.
que ſiquidem natura eſt ei propria. ſicut
natura calefaciendi:que eſt propria igni.

Idem eſt de natura videndi:que ſpectat
ad oculos.¶ Intellect⁹ participat cū cor
poralitate.ratione cuius ceteras corpora
litates attingit:cum quibus non eſt con-
iunctus.ſicut guſtus in guſtando modicū
de aqua maris:totam aliam parte₃ aque
maris ſalſam iudicat:quam non guſtat.
Et in hoc paſſu eſt ſignificatum quomo-
do cum vna parte cum eo coniūcta attin-
git totu₃. ſicut guſtus in guſtando q̄ cum
vna parte que eſt guſtabilis:qua₃ guſtat:
ceteras partes iudicat eē guſtabiles. que
diſpoſite ſunt:ꝙ guſtentur in illa qualita
te:in q̄ illa ps guſtat̄: quā guſt⁹ attingit.
Sicut faber q̄ vnā eādē mām ferri trāſ-
mutat de vna figura ī aliā:vtpote de cultel
lo facit clauū:ſic intellect⁹ vnā eādē mām
intelligendi de vno intelligere ad aliud
tranſmutat:ſicut in pomo ⁊ equo. in qb⁹
eſt intelligibilitas :inquantum diſpoſita
ſunt ꝙ intelligantur.Et intellectus vnu₃
habet ītelligere:cū pomū intelligit ⁊ aliđ
cū intelligit equū.Idcirco ſtat tranſmu-
tatio vnius intelligere in aliud.q̄ ſiquidē
tranſmutatio fit propter diuerſitatem ob
iectorum intelligibiliū.Et intelligere ſtat
vnum ſm vnitatem potentie intellectiue.
Et in hoc cognoſcitur ꝙ vnus eſt habit⁹
ſcīe ſm potētiā ītellectiuā.⁊ plures ſunt
habitus ſciarū ſm diuerſas intelligibili-
tates illarū.¶ Lux ⁊ vmbra ſunt forme:
cū qb⁹ intellect⁹ ꝑticipat.v₃ cū luce ignis/
⁊ cū vmbra terre:q̄ ſunt ꝑtes corpis :cum
quo intellect⁹ ē cōiūct⁹.Et qr in ītellectu
eſt intelligere:ſicut lumē qđ illuminat in-
telligibilitates entiū intelligibiliū : ⁊ cū
illo lumīe intellect⁹ ipſas attīgit:inter in
tellectū ⁊ ignē maiorē ꝯcordātiā ꝗ̄ inter
ipm ⁊ terrā:qr ſua ignorātia eſt vmbra in
telligēdi:ī q̄ intellect⁹ nō attingit res ītel
ligibiles:q̄ ſunt ī vmbra ignorātie.¶ Li
nea ⁊ pūct⁹ ſunt forme cū quib⁹ intellect⁹
ꝑticipat inquātū cōiūct⁹ eſt cū corpe:cui⁹
linee ⁊ pūct⁹ ſunt ꝑtes nāles.Et iō linea ⁊
pūct⁹ cū qb⁹ intellect⁹ ꝑticipat:ſunt me-
dia:cū qb⁹ attingit lineas ⁊ pūcta ſubaꝝ
q̄ nō ſunt cōiuncte cū illo. Et hanc attin-
ctionē facit rōne ſimilitudinū quorū da
pūctorū ⁊ alioꝝ.⁊ q̄rundā linearū ⁊ alio
rum:que ſunt ſub genere corporalitatis

Et in hoc paſſu ſignificatū eſt: ꝙ intellectus cui⁹ tāgit partes illoꝝ: cū qb⁹ ꝯiunctus eſt cū aliqͩ intelligit: ꝙ partes cum qbus nō eſt cōiunctus. ſicut man⁹: q̄ ante tāgit pennā ꝙ penna lr̄as. ⁊ iō multiplicat aſi ſſītudines partiū: cū qb⁹ eſt coniūctus. ❡ In itellectu ſunt rectitudo ſupficies ⁊ figura forme: ꝑ q̄s intellect⁹ coniūctus ſe hꝫ ad itelligēdū: q̄ ſiqͩē ſofe ſunt ex eētia ⁊ nā corꝑis indiuiduati: cū quo intellect⁹ eſt cōiunct⁹. ⁊ ex ip̄is ita eſt habituat⁹: ſicut hō tūica indut⁹. ⁊ ſubā ex colore colorata. Et iō intellect⁹ rōne hitū quos hꝫ ꝑ corp⁹ ſe hꝫ ad hitus corꝑales. ⁊ ꝯſiderat rectitudies ſꝫ hitū rectitudīs. ⁊ hꝫ ſupficiē ſm hitū ſupficiei. ⁊ hꝫ figuras: ſm hitū figure. Et i hoc paſſu habet cognitio: ꝙ intellect⁹ accipit primo hit⁹ partiū: cū qb⁹ ē cōiūct⁹. ⁊ i quolibet hitu ſe hꝫ ad pl'es terminos ſub vno hitu ſcie ꝯſiſtētes. ❡ Partes maſculine ⁊ feminine ꝑticipāt cū intellectu iquātū ſunt partes corꝑis cū ipſo cōiūcti. ſicut viſitiuitas ⁊ viſibilitas calefactiuitas ⁊ calefactibilitas vegetatiuitas ⁊ vegetabilitas ⁊c. ⁊ qꝛ intellect⁹ hꝫ intellectiuitatē ⁊ itelligibilitatē: eſt cōcordātia iter q̄ſdā ꝑtes ⁊ alias arboris hūanalis. rōne cui⁹ cōcordantie partes corꝑales diſpoſite ſunt: vt itelligātur/ ⁊ itellectiuū a l itelligēdū. ❡ In itellectu ſunt itellectiuū intelligibile ⁊ itelligere mēbra: q̄ hñt cōcordantiā cū ramis ſenſus cōis. ſicut cum viſitiuo viſibili ⁊ videre. auditiuo audibili ⁊ audire. ⁊ ſic de aliis ſſībus iſtis. Et de hac cōcordātia q̄ eſt inter vnū mēbrū ⁊ aliud diſpoſit⁹ ē intellect⁹ ad itelligēdū res: q̄ ſunt rami brācharum. ſicut pr̄ ⁊ mater: q̄ concordantiā habent in amare filium: qꝛ coꝝ ſimilitudines repſentat. ❡ Intellect⁹ habet plura inſtrumēta ad intelligēdum. quoniam omnia inſtrumēta aliarum arborum forme ſunt: cum quibus intelligit intellect⁹. ſicut elementare: quod eſt inſtrumētum: cum quo fit elemētatum. ⁊ vegetare: cum quo fit vegetatum: ⁊ ſic de ſentire et imaginari. Et hec omnia ſunt forme cuꝫ quibus intellectus ſuuꝫ intelligere producit. quod eſt inſtrumentum intellecti ⁊ etiā intellectiui. quod mouet itelligere. qđ intellectum induit. Sicut martellus: qui mouet figurā claui: de qua induit ſubām claui. Trāſit ergo intellect⁹ ad intelligēdū cū oībus inſtrīs elatū/ vegetatū/ ſenſatū/ imaginatū/ rationatū/ ⁊ humanatū/ ⁊ cetera ſuppoſita his ſilia. ❡ Intellect⁹ nutrit ſuū intelligere cū ſuis nālib⁹ cōditionibus ⁊ cū cōditionibus aliaꝝ brāchaꝝ. qꝛ i hoc ꝙ intellect⁹ ſeipm̄ inclinat ad intelligendū entia bona ſuū intelligere nutrit cū nā bonitatis. Et quō hꝫ appetitū ad intelligēdū magna: nutrit ſuū intelligere magnū cum natura magnitudinis. Et quō vult finē intelligere ꝓpter quē eſt: tūc ſuū intelligere nutrit cū naturis. Et qñ vult corp⁹ intelligere: ſuū intelligere nutrit intelligendo cōditiones corporis. hoc eſt longū amplū ⁊ ꝓfundū ⁊ ceteras ei⁹ cōditiones. Et in hoc paſſu ſignificat mod⁹: rōne cui⁹ nutriti ſunt hitus ſciaꝝ. ⁊ quō ꝑ ꝯ̄riū modū ſunt habitus ſciaꝝ deſtructi. Impreſſio eſt forma: q̄ eſt in intellectu. ⁊ eſt de intellectiuo ⁊ intelligibili. qđ ſiquidē intellectiuū ſuā ſilitudinē imprimit i intelligibilitate: que ſilitudo in intelligere apparet. ⁊ hāc nām impreſſionis habet intellect⁹ gñalr̄ rōne ſuaꝝ partium. ⁊ ſtat impreſſio nālis ⁊ ſpālis. ſicut in ſua bōitate nāli: in qua bonificare eſt impreſſum ⁊ veſtigiū. ⁊ ſic de aliis rebus. Et rōne hui⁹ impreſſiōis gñalis ex pluribus multiplicate. ⁊ rōne impreſſionū: q̄ in arborib⁹ cōſiſtūt: cū qb⁹ intellect⁹ participat: hꝫ intellect⁹ nām ⁊ ꝓprietatē ad intelligēdū ſuā ſilitudinē imprimēdo in entibus intelligibilib⁹: vt ex ip̄is trahat intelligere: qđ eſt impreſſio ſiue caracter entiū intellectoꝝ ⁊ entis qđ ipſa intelligit. ❡ Intellect⁹ eſt de bonitate magnitudine ⁊ ceteris formis primariis. An inquātū bonitas ſuā ſilitudinē dat magnitudini: eſt magnitudo bonitate induta. ⁊ hoc qđ magnificat: ei⁹ bonitas accipit in ſua ſpecie. ſicut guſtus q̄ in ſua ſpē accipit illud: qđ ex guſtare venit. Et ꝑ hūc modū intellectus accipit in ſua ſpē nās. que ſibi venit ex ſuis ꝑtibus inquantū ip̄as induit ex ſua eſſentia. in cuius concretis conuertit bonificare in bonum intelligere. et idem facit de magnificare in ma-

gnum intelligere. ⁊ ꝑ hanc naturam quā
habet in ſe habet cōcordātiam cū inter=
tionibus aliaꝝ arboꝝ: quas trāſit ad in=
telligēdum ꝑ illam cōcordātiam. ¶ Per
ſeitas ⁊ indiuiduitas ⁊ attractio ſunt for
me: ex quibus intellectus eſt indut⁹. ⁊ ita
eſt per perſeitatem hoc: quod eſt. ſicut eſt
bonus per bonitatē. ⁊ per naturā indiui
duitatis eſt indiuiduatus: inquātum de
bonitate generali ipſe memoria ⁊ volun=
tas ſpecialem bonitatem quelibet per ſe
habent indiuiduatā. que ſtat ſub ſua per
ſeitate ⁊ numero. ⁊ idem eſt de ſua ſpecia
li magnitudine ⁊ de ceteris pricipijs. Id
circo habet intellect⁹ naturā ⁊ ꝟtutē at=
tractiuā: ꝑ quā attrahit de bonitate vir=
tutem ad intelligēdum: ꝙ ſit bonū ⁊ vir=
tuoſum. ⁊ de magnitudine ſilr. Et etiam
per virtutē attractiuā attrahit virtutem
aliaꝝ arboꝝ ad intelligere ſuum. vt illaꝝ
ſubiecta intelligere poſſit. ¶ Neceſſariū
⁊ cōtingēs ſunt forme: in quib⁹ intellect⁹
de neceſſitate cōſiſtit ſm ſuas conditiōes
nāles. per q̄s nāles intelligibilitates atti
git. ſicut oculi qui naturaliter colorē atti
gunt. ⁊ guſtus in guſtando: qui naturali=
ter attingit ſaporē. Et forma cōtingentie
eſt per accidēs: quia intellectus attingit
ſm diſpoſitionē aliarum arboꝝ. q̄ in vno
tpe diſpoſite ſūt: ꝙ itelligātur. ⁊ i alio nō.
⁊ ꝑ vnū modū. ⁊ ꝑ aliū nō. Sed itellectui
eſt ita ꝓpriū intelligere: ſicut igni calefa=
cere lignū quod ardet. tamen cum aqua
ei ꝓijcitur: cōtingit: ꝙ illud calefacere nō
pōt. ¶ Perfectio ⁊ imperfectio ſunt for
me: quibus vtit intellect⁹. ꝑfectione vtit:
inquātū ſe hꝫ ad finē: quare eſt. vꝫ ad in
telligēdū deū ⁊ cetera entia vera cū virtu
te ei⁹ principioꝝ. Et cū impfectiōe vtitur:
dūc ſe hꝫ cōtra finē ꝓpter quē eſt creat⁹.
hoc eſt: cū intelligit entia vera cōtra ꝟtu
tem ſuoꝝ principioꝝ ⁊ eius ſororū. q̄ ſunt
cetere brāche aīe. ſicut ſi intelligeret falſi
tatē/ ⁊ volūtas diligeret. Et in hoc paſſu
eſt ſignificatū: ꝙ vna potētia i vitiū cadit
ꝑ aliā accidētaliter. ¶ Uita eſt forma: q̄
eſt vna ps itellect⁹: ſicut bōitas. qꝛ ſicut ꝑ
bonitatē bon⁹ eſt: ſic ꝑ vitā viu⁹ eſt. ꝑ quā
vitā hꝫ nāꝫ viuificādi ceteras arbores di
ſpoſitas: ꝙ viuificent ꝑ ipm. ſicut ſunt ar
bor vegetalis ſenſualis ⁊ imaginalis: que
ſunt mote per ipm ad vitā: ſi cū illo ſint
coniuncte. ¶ Utitur intellectus colore:
inquantū ipm colorē intelligit. Et idē de
ceteris brāchis arboris ſenſualis: q̄ ſunt
intelligibiles. quaꝝ intelligibilitatē tra=
hit intellect⁹ ad ſuā intelligibilitatē pro
priā. ⁊ in ipſa illas intelligit. ſicut ſpera
lune: q̄ ſibi aquā attrahit in ſpera ignis.
⁊ in illa ei dat ſuū bñficiū. Et ſicut aqua
cū ſuis cōditionibus venit ad accipiēdū
influētiā ⁊ bñficiū a luna in ſpera ignis.
ita intelligibilitates arboꝝ veniūt ad ac
cipiendū influentiā ſm earum conditio=
nes in intelligibilitate intellect⁹. ſicut vi
ſus: qui cum intellectu eſt coniūctus: ve=
nit ad accipiendū bñficiū: inquantū ipe
viſus intellectus eſt per intellectū ſub ra
tione coloris: quē intellectus intelligit. ⁊
ꝑ ipm intelligit potētiā viſiuā: que colo=
rem accipit. cui⁹ eſt obiectū. ¶ Uigilare
cōſiſtit ꝑ intellectū. ⁊ dormire ꝑ ocioſita=
tē ipius intellectus. Et ideo hoīes qui in
tellectu multū vtūtur minus dormiūt q̄
alij. Et ſomniare inter intelligere ⁊ igno
rantiā cōſiſtit. ſicut dubitatio: q̄ eſt inter
affirmatiuā ⁊ negatiuā. Et illud propter
qđ vigilare ꝑ intellectū cōſiſtit: eſt: qꝛ in=
tellectus trahit inſtrā ad ſuū intelligere.
que ſiquidē inſtrā ſunt aliaꝝ arboꝝ. qui=
bus operaꝛ: vt intelligere poſſit. ſicut ca=
lefacere: vt poſſit intelligere calefactū. ⁊
ſicut videre: vt poſſit intelligere obiectū
viſum. Et illud ꝓpter qđ in dormire ocio
ſitas intellectus conſiſtit. eſt: qꝛ flores ce=
terarum arborum quietem habēt. qꝛ agē
tia eoꝝ naturalia feſſa ſunt in mouendo
ipſa. ⁊ ideo intellectus nō habet: cū quo
poſſit operari in attingendo obiecta cor
poralia. Et ratio quare ſomniare eſt in=
ter vigilationem ⁊ dormitionē: eſt: qꝛ in
tellectus attingit in parte aliquas ſimili
tudines realiū viſibilitatū. ⁊ in pte ipſas
ignorat: qꝛ ei⁹ inſtrā diſpoſita nō ſunt: ꝙ
ex ipſis bonū operari poſſit. ſicut faber:
qui cū paruo martello magnū clauū ope
rari non poteſt. ¶ Gaudiū ⁊ ira ſunt for
me que ſunt in intellectu in parte ſm ſuā
ꝓprietatē. ⁊ in parte ſm naturā volunta
tis. ſm ſuā naturā: inquātū inclinationē

habet ad placitũ ꝑ ſuũ iſtinctũ nãlẽ vt in
telligere poſſit. Et qñ impedit̃ ad itelligẽ
dũ: inclinationẽ hʒ ꝑ inſtinctum nãlem
ad irã. ⁊ ad hoc mouet volũtas i amãdo
intelligere. ꝑ cuiꝰ amare hʒ itellectꝰ placi
tũ i itelligẽdo. Et qñ volũtas odit itellige
re tũc mouet̃ itellectꝰ ad irã ꝯ volũtatẽ ſʒ
inſtictũ nãlẽ. ¶ Per itellectũ ſanitas cõ
ſiſtit in corpore vel infirmitas. qꝛ ſm ꝙ
intellectus in intelligẽdo delectatur: cor
pus (cũ quo eſt cõiũctus) viuificat: ſi tamẽ
res delectabiles itelligit. Et ſi res corpori
nociuas intelligit: corpꝰ ⁊ eius oſſa deſic
cat. ⁊ ſic eſt cã ſanitati corpis aut iſirmita
ti. Tamẽ ſm ſeipſum diſpoſitus eſt ad ha
bẽdũ ſanitatẽ aut iſirmitatem ſpiritualr.
Diſpoſitus eſt ad ſanitatem inquãtũ ſua
pricipia dirigit ad finẽ ꝓpꝫ quẽ ſunt. ſicut
bõitatẽ ad bõificãdũ. ꝙ ſi deuiat illa a fi
ne ꝓpter quẽ ſunt: tũc iſirmat̃ ꝑ peccatũ.
¶ Induſtria eſt forma cũ q̃ intellectꝰ pti
cipat. q̃ induſtria venit ex pte ſenſitiue et
aliaꝝ arboꝝ. Et illa iduſtria ẽ ei iſtrumẽ
tũ quomõ modũ aialiũ accipiat quẽ hñt i
viuẽdo ⁊ plãte i vegetãdo. ſicut vulpis: q̃
induſtriã hʒ in venãdo. ⁊ ſarmẽtũ: qđ hʒ
induſtriã ſe ligãdi i ramis arborũ: in qui
bus aſcẽdit: ⁊ ſic de aliis rebus ſimilibus
iſtis. ¶ Intellectꝰ ẽ ps ſubalis aie rõna
lis. ⁊ eiꝰ eẽnᵃ eſt itelligẽtia: ⁊ ẽ ens inquã
tũ ẽ ſuppoſitũ de ꝯcretiſ eẽntialibꝰ plenũ:
q̃ ſunt intellectiuũ intelligibile ⁊ itellige
re. Eſt pars ſubalis animie: qꝛ eſt de parti
bus ſubalibus: videlicet de bonitate ſuba
li magnitudie ⁊ ceteris. Et itelligentia ẽ
eius eſſentia: iquãtum equaliter ſua rea
lia concreta eſſentialia cõſiſtunt ſub eſſen
tia ſua. Et eſt ens inquantũ cõpoſitus eſt
ex partibꝰ ſubalibus ⁊ accñtalibꝰ. cõpoſi
tus eſt ex ſubſtãtialibꝰ: vt dictũ eſt. ex par
tibus accidẽtalibus: vt in foliis huius ar
boris dicere intendimus. ¶ Dictum eſt
de centum formis primariis. ⁊ ſm ꝙ ap
plicate ſunt ad hũanũ itellectũ: eo mõ ap
plicari pñt ad volũtatẽ ſm ſuas ꝯditiões.

¶ De volũtate que eſt brancha ſpi
ritualis arboris humanalis.

Voluntas eſt de bõitate magni
tudie ⁊ ceteris formis ſpiritua
libus: que ſe habẽt ad ipſaʒ cõ
ſtituendã: ſicut plures linee ad vnũ pun
ctũ. Vñ ſicut homo vtit̃ ſuis ptibꝰ calefa
ciẽdo vegetãdo ſentiẽdo et imaginãdo:
ſic volũtas vtit̃ velvti debet bõitate magni
tudine ⁊ ceteris. dʒ vti bonitate: qꝛ natu
raliter eſt bona. ⁊ magnitudine ſimiliter.
Et quia libertatẽ hʒ vtendi ſuis ptibꝰ: po
teſt acquirere aliã bõitatẽ: q̃ accñtalis eſt
⁊ meritoria ⁊ moralis: que virtus vocat̃.
ſicut iuſtitia: que eſt bona. ⁊ ſic de aliis.
¶ Voluntas in homine eſt cõiũcta cum
branchis ceterarũ arborum. vʒ cũ igne:
qui eſt vna brancha arboris eĺalis: q̃ na
turalem habet appetitum calefaciendi / ⁊
ſiccitatem recipiendi. Et voluntas natu
ralem habet appetitum diligendi ignis
appetitus cum ipſos habeat ſm curſum
naturalem. ſicut hõ: q̃ cum habet frigus:
magnum habet appetitum per ignem: ꝙ
calefiat. ⁊ illum appetitũ diligit volũtas.
quia corpus diligit: cum quo eſt coniun
cta. Idcirco fit cõcordantia inter volun
tatẽ ⁊ appetitũ ignis. que bona eſt ⁊ ma
gna ⁊c. Sed cũ ignis appetituʒ habet ad
nimis magnũ calorẽ: quia volũtas aquã
diligit cum iuſtitia: frigiditatem diligit
contra nimium calorem. idcirco hominẽ
mouet ad comedenduʒ res frigidas: ⁊ ad
ſtandũ in locis frigidis: ⁊ ad veſtiendum
paucas veſtes. ¶ Vegetatiua amabilis
eſt: qꝛ eſt bona ⁊ magna / ⁊ qꝛ per illam vi
uit corpus ex his que ſunt extra. que vege
tatiua conuertit in naturas corporis. Et
quia eſt amabilis: voluntas diligit eam.
Idcirco diligunt homines ſapores i qui
bus appetitiua delectatur / amaritudines
euitando. q̃s appetitiua nõ requirit in re
tentiua neqꝫ in digeſtione. Tamen quan
do appetitiua delectationem requirit cõ
tra bonitatem voluntatis: ſi voluntas il
lam delectationem diligat: ſuum diligere
non eſt bonum / immo eſt vitioſum: inquã
tum diligit contra bonitatem ⁊ iuſtitiã.
Idcirco homines qui ſunt iuſti in vegeta
tione: diligunt temperantiam: cum qua
refrenant appetitiuam contra indebitaʒ
delectationẽ. vt volũtas conſeruare poſſit
bonitatem ſuam: que diligibilior eſt ꝙ̃
delectatio in vegetatione. Et ſi homo cõ
trariuʒ faciat diligit plus ea: que minora

ſunt/ q̄ ea que ſunt maiora. Et ideo ſtat
vitioſus in peccato ꝛ in culpa. ¶ Volun-
tas diligit ſentire invidendo audiēdo/ ꝛ
odorando bonos odores ꝛ in guſtando/
tāgēdo/ ꝛ i loquēdo. Et hoc facit qꝛ natu
raliter diligit partes: cū quibꝰ eſt ꝯiūcta.
idcirco corpus mouet ad videndum pul-
chra: quia pulchra placentia ſunt ad vidē
dum. Et mouet corpus ad audiendū ver
ba pulchra. ꝛ ſic de ceteris delectationibꝰ
ſenſualibus: in quibus corpꝰ delectatur ꝛ
inuenit placitū. Et qꝛ naturaliter volun-
tas plus diligere dȝ iuſtitiā in amare ſuū
in magnitudine bōitatis q̄ delectationē
ſenſus i ſentire. ſi i ſentire maiorē diligat
delectationē q̄ in amare intelligere vel re
colere: facit ꝯ magnitudinem ſui amare.
ſicut homines qui plus diligunt pulchri
tudinem mulieꝝ ratiōe ſenſus in ſentien
do q̄ pulchritudines ipſius voluntatis
intellectꝰ ꝛ memorie in amādo/ intelligē
do/ ꝛ recolēdo. ¶ In hoīe coniūcte ſunt
volūtas ꝛ imagiatiua: ita ſicut ptes q̄ cō
iūgūtur: vt ſit totū. Vñ cū inclinationem
habet amādi ſenſitiua: imagiatio ē eius
inſtrumētū: inquātū ītellectꝰ in illa ima
giatur placita ſenſualia: ꝛ tūc imaginati
ua volūtatē mouet ad amādū placita ſen
ſualia. Et in hoc paſſu habetur cognitio:
quomodo q̄dā potētie alias potētias mo
uent. ſicut volūtas: q̄ intellectū mouet ad
imaginādū placita ſenſualia i imaginati
ua. q̄ eſt ſimilitudo illoꝝ: q̄ ſiquidē placita
naturaliter ſunt amabilia. Et imaginati
ua volūtatē mouet ad amādū illa placita.
ſicut nauis que mouendo ſeipſaȝ nautas
mouet de vno loco in aliū. Et ſi voluntas
in hoc motu nō moueat amare ſuū cum
magnitudine bonitatis poteſtatis/ virtu
tis ꝛc. ſeipſam mouet ad pctm̄. ꝛ inſtru-
mētū qđ eſt imaginari: cōuertit in malis
operibus. que ſunt priuatio magnitudi-
nis boni ꝛ virtuoſi amoris in amando.
Et in hoc paſſu cognoſci poteſt: q̄ malū
eſt priuatio boni/ et peccatū priuatio vir
tutis. Et habetur cognitio: quomodo ho
mines ſe inclinant ad malum ꝛ peccatū.
Que ſiquideȝ inclinatio eſt priuatio aſcē
ſiōis ad opa bōa ꝛ virtuoſa. ¶ Volūtas
eſt ita de equalitate: ſicut eſt de bonitate/
magnitudine/ duratione/ ꝛc. poteſtate. et
idem eſt de intellectu ꝛ memoria. Et ideo
habet voluntas naturaliter ita equalia:
ſicut bona ꝛ magna ꝛ potentia: que ſunt
ſuum proprium amatiuū amabile ꝛ ama
re: que in illa ſunt equalia. Unde ſicut vo
luntas participat cum intellectu ꝛ memo
ria i ſpē bōitatis magnitudinis ꝛc. ſic cū
illis pticipat i ſpē eq̄litatis. Et in h̄ paſſu
cognoſcit: q̄ oēs tres potētie aīe nālr
ſunt eq̄les: ſicut p bonitatē ſunt bōe/ ꝛ p
magnitudinē ꝛ poteſtatē magne ꝛ poten
tes: ꝛ ſic de ceteris. Sed quia hoīes ea-
rum equalitate vti neſciunt: ideo opinan
tur: q̄ vna ſit maior alia. Sicut conſidera
re: q̄ voluntas ſit maior q̄ intellectus in-
quantum ei precipit illa obiecta intellige
re: que amare deſiderat. cui voluntati in-
tellectus eſt equalis: inquantum ei preci-
pit intelligibilia obiecta amare cum ma-
gnitudine bonitatis/ virtutis/ veritatꝭ ꝛc.
Et idem eſt de equalitate memorie. q̄ eſt
inſtrumentum diſpoſitum: in quo volun-
tas ꝛ intellectus equaliter ſpecies depo-
nant: quas acquirunt ꝛ multiplicant. vt
ipſas equaliter cuilibet reſtituere poſſit.
¶ In vegetatiua conſiſtit equalitas in-
ſtinctuum naturalium ꝛ appetituuȝ. ſicut
appetitiua: que equalis eſt naturali inſti
ctui retentiue. ꝛ quando eſt maior: tūc eſt
contra digeſtiuam. idem ſi inſtinctus na-
turalis retētiue maior ſit q̄ naturalis in
ſtinctus appetitiue. Oportet ergo ſm̄ cur
ſum naturalem: q̄ in vegetatiua ſint equa
les potentie inſtinctus ꝛ appetitus natu
rales. Sȝ qꝛ hoīes maioreȝ inclinationē
hñt ad appetitus ſenſuales q̄ dāt placitū
q̄ ad inſtinctus p quos ſit calor nālis/ et
etiā ꝯſeruat. Jō credūt: q̄ appetitiua ma
ior ſit i vegetatiua q̄ īſtictꝰ nāl retētiue. q̄
propter ꝯ ꝟitatē corpis ꝯſiderāt. Idē fa
ciunt: cū maiorem volūtatē iudicāt p li-
bertatē q̄ intellectū: q̄ ita magnꝰ eſt p li
bertatē ſicut volūtas. q̄m ſic eſt magnū vo
lūtati hr̄e libertatē. per quā ſe hr̄e poſſit
ad diligēdū vnū vel aliđ: ſic ē magnū ītel
lectui hr̄e libertatē p quā ſe hr̄e poſſit ad
intelligendum libere ꝛ non coacte vnum
obiectum vel aliud. Sicut oculi: q̄ liber-
tatem habent: q̄ videant/ ꝛ ignis ad ca-

lefaciendū: cum calefacit. ⁊ etiā ſicut volūtas libertatē habet ad amādū vel odiēdū: ſic intellectus libertatē hꝫ ad intelligendum veritatem vel falſitatem.

¶ De ramis arboris humanalis.

Rami arboris hūanalis ſunt ex quinqꝫ naturis. vꝫ de nā elemētali vegetali ſenſuali imaginali ⁊ rōnali. Idcirco qlibet ramoꝝ venit cū ſuis naturis ⁊ cōditiōib⁹ i hac arbore. ſicꝫ ignis: qui venit cū ſuis ramis: q̄ ſūt ignificatiuū ignificabile ⁊ ignificare: i maſſa q̄ eſt ram⁹ de elatiuo elabili ⁊ elare cōpoſitus cū aliis elis. Et cū tali ramo ſtat veſtit⁹ de vegetatiua ram⁹: cui⁹ idnit ſuū ramū. p qd indumentū eſt diſpoſitus ad gñationē ⁊ corruptionē p̄uationē ⁊ renouationē. ⁊ trāſit ad ramos ſenſitiue. rōne quoꝝ diſpoſitus eſt: ꝙ ſit inſtrumentū viſitiuo viſibili et videre ⁊ obiecto viſo/ ⁊ auditiuo audibili. ⁊ ſic de ceteris particularib⁹ ſenſus cōmunis. Deinde trāſit ad imaginatiuā ducēdo ei obiecta: que per ſuā habet naturaꝫ. ⁊ illa ſimiliter quib⁹ eſt indut⁹ p vegetatiuam et ſenſitiuā: in qua diſpoſit⁹ eſt: ꝙ ſit imaginabilis ſm ſuas cōditiōes/ ⁊ cōditiōes: quas accipit ⁊ donat. Et ſic indutus ⁊ habituat⁹ trāſit ad rationatiuam. cuius rami ſunt i memoria memoratiuū memorabile ⁊ memorari. ⁊ i intellectu intellectiuū intelligibile ⁊ itelligere. ⁊ i volūtate amatiuū amabile ⁊ amare. Et ideo anima accipit in ſuis ramis ꝓprietates ⁊ qualitates ramoꝝ elementatoꝝ. Et idē facit de vegetatis ⁊ ſenſatis ⁊ imagiatis. Et i hoc paſſu habet cognitio de mixtione ramoꝝ: que fit in arbore humanali. p quam mixtionē fit ramorum continuatio ⁊ participatio. vt ſit vna continuatio humanitatis ex diſcretis quantitatibus conſtitute que diſcrete ſunt inquantum ſunt partes totius. quod eſt homo. Nō ſi quidem totum eſt totum per continuaꝫ quantitatem ex pluribus compoſitam. Et ramis ſic mixtis omnibus adinuicem in arbore humanali fit participatio obiecti et obiecti/ et potentie et potentie / et actus et actus. quemadmodum ex elementabili vegetabili ſenſibili imaginabili ⁊ rationabili. Et quia hec obiecta ſunt ſub ſpecie obiectationis: ſunt in concordantia. per quā diſpoſita ſunt: ꝙ ſint inſtrā oīa adinuicē. vt p potētias ſint obiectata. Et idē ſequit̄ de concordantia potentiaꝝ ⁊ actuū: veluti elatiuū vegetatiuum ſenſitiuū imaginatiuū ⁊ rationatiuū. que cōcordātiā hñt in accipiēdo obiecta: inquantū ſunt ſub vna ſpē actiuitatis. Et ex ambabus cōcordantiis ſunt in cōcordantia actus. ſicut elementare vegetare ſentire imaginari et rationari. Et qñ he cōcordantie deſtructe ſunt per contrarietatem: que eſt contra fines ramoꝝ: fit diuiſio ramoꝝ/ ⁊ moritur homo.

¶ De foliis arboris humanalis.

Folia arboris humanalis ſunt de quinqꝫ naturis: ſm ꝙ rami ſunt de illis. ſꝫ qꝛ i arborib⁹ predictis de quattuor dictū eſt. idcirco de qnta natura q̄ eſt de foliis ſpūalib⁹ arboris hūanalis in hac arbore loqui intendimus: ⁊ de participatione quā habet cū ceteris foliis. Et primo de quantitate arboris humanalis: que eſt ſm aīam rationalem.

¶ De quātitate arboris humanalis.

In hoīe eſt vna q̄titas cōtinua: que ex plurib⁹ q̄titatibus diſcretis cōſiſtit: ſm ꝙ ſunt plures arbores: ex qb⁹ cōpoſit⁹ eſt. Et qꝛ in q̄ttuor arboribus antedictis de q̄titate tractatū eſt: cum q̄titate illaꝝ inueſtigare volumus q̄titatē arboris rōnalis cōiūcta cū corpe humano. Sicut ignis: qui quātus eſt p exiſtētiā ⁊ agentiā. ⁊ ei⁹ ptes indiuiduate i elatis ſunt quāte i amplū lōgū ⁊ ꝓfundū ⁊ i figura circulari triangulari ⁊ quadrāgulari. ſicut i pipe ⁊ equo. Et iſte ſic q̄titates indiuiduate trāſeūt in arborē vegetalē: in qua imprimūt ſuas ſilitudines. ⁊ arbor vegetalis ipas i figuris accipit q̄ veniūt: in qbus eius indiuiduas q̄titates extēdit. Et idē eſt de arbore ſenſuali ⁊ etiā de imaginali. Cui⁹ q̄titates ſunt ſilitudines realiū quātitatū: que veniūt. Et idem eſt de arbore rōnali: que ſe extēdit i arboribus: cū qbus eſt cōiūcta. ſicut i hoie: i quo eſt aīa extēſa p oēs quā-

titates corporis.que ſiquidē extēſio eſt ſua
q̄titas:ī qua longū amplū ꝛ ꝓfundū nō
ſunt realr/neqꝫ circulus q̄drāgulus neqꝫ
triāgulus corpales ſm ſuā eſſentiam.ſed
accipit illas figuras q̄titatis in ſua q̄ti=
tate.ſicut cera:q̄ q̄titatē accipit ī ſua q̄ti
tate a litteris ſigilli.ꝛ q̄titas arboris rō=
nalis ī q̄titate bonitatis ꝯſiſtit ſpūalis/
ꝛ magnitudinis ſilr.Et ſic de aliis radi=
cibꝰ ꝓprijs:q̄ multiplicāt vnā q̄titatem
cōtinuā ſub memoria exiſtētē.vꝫ ſub eiꝰ
q̄titate.Et ſic de intellectu ꝛ voluntate.
Que ſiquidē memoria totū ex ſuis parti
bus eſſe nō poſſet:niſi q̄libet ſuaꝝ partiū
q̄titatē haberet/vna pte exiſtēte ab alia
diſtincta.¶ Corpꝰ cū aīa cōiūctū in ama=
bilitate ē q̄tū.idcirco opꝫ:ꝙ voluntas il
lud mēſuret ī amare ſm amabilitatē illiꝰ.
qđ mēſurare nō poſſet:ſi q̄titatē ipa non
haberet.Cuius q̄titas in numero terna
li cōſiſtit.vꝫ ī amatiuo amabili ꝛ amare.
et ex his tribꝰ ꝯſiſtit q̄titas volūtatis: q̄
videri nō pōt nec tāgi/neqꝫ etiā imagina
ri.qꝛ nō eſt de nā corpali.Et hoc idem ſe
quitur de q̄titate intellectus ꝛ memorie.
¶ Deus eſt intelligibilis:ꝛ ſua intelligi=
bilitas eſt abſqꝫ q̄titate ī ſua amatiuita=
te ꝛ in ſuo amare ꝛ ī ſeipa.Et illud eſt:qꝛ
bonitas dei ſua magnitudo poteſtas ꝛ ce
tere ſue forme ſunt īfinite.ꝛ quelibet eſt
idem numero qđ alia.Sed eiꝰ intelligibi
litas eſt q̄ta in ītellectu humano: q̄ vſqꝫ
ad terminū ītelligit.quē terminū facit in
ſeipſo:qui finitus eſt ꝛ terminatꝰ.quia eſt
de partibꝰ finitis ꝛ terminatis ꝛ in nume
ro differētibus.Et ī hoc paſſu cognoſcit:
q̄ō ī arbore hūanali arbor rōnalis ſe ex
tēdit ſm q̄titatē arboris corporalis.ꝛ re
manet in maiori q̄titate bonitatis ma=
gnitudinis et ceterarum formarū ſpiri=
tualium q̄ quantitas corporalium forma=
rum.Et hoc eſt:quia arbor rationalis ma
iorē habet magnitudinē bonitatis ꝛ vir=
tutis q̄ arbor corporalis.¶ Ratio qua=
re cōparamus quātitatē arboris rationa
lis ad folia:eſt:qꝛ ſicut folia ſe vertūt ad
oēs ventos:ſic quātitas arboris rōnalis
quātitates ſequit̄ arboris corpalis:ſm ꝙ
amabiles ſunt/intelligibiles ꝛ memora=
biles/et diſpoſite ad elementandum ve=
getandū ſenſandū ꝛ imaginādū.¶ Fo=
lia q̄ ſunt in arbore humanali:ex pte ar=
boris elēalis ſunt accñtia corporis: q̄ ſunt p̄
calorē frigiditatē ſiccitatē ꝛ humiditatē
colorē lōgū amplū ꝛ ꝓfundū ꝛ viſibilem
figurā.ſ.circularē triangularē aut qua=
drāgularē.ꝛ illa q̄ ſunt in hoīe p̄ vegeta=
tiuā:ſunt ſicut ſapor odor ꝛc.Et illa que
ſunt per ſenſitiuā:ſunt:ſicut videre audi
re ꝛc.Et illa que ſunt per imaginatiuā:
ſunt:ſicut ſimilitudines aliaꝝ arboꝝ.

¶ De qualitate arboris humanalis.

In arbore humanali tot ſunt na
ture qualitatū:quot ſunt nature
arboꝝ.Et ideo arbor rōnalis na
turales ꝛ proprias habet qualitates: per
quas dicta eſt qualis:ꝛ eius bonitas qua
lis:ꝛ magnitudo ſilr.Et in eius bonita=
te bonū quale/ꝛ in magnitudine magnū
quale.Et p̄ bonitatē exiſtit bene/ ꝛ p̄ ma=
gnitudinē magnifice.Et he qualitates
mixte ꝛ cū aliis coniūcte reddunt hoīem
qualē:vt ſi ita diceretur: qualis homo eſt
petrus aut martinus? vel ſi eſt bonꝰ aut
malus/magnꝰ aut paruus/ſanus aut in=
firmus.Et in hac determinatione ponit
quelibet arbor ſuā ꝓpriā qualitatē.ſicut
arbor elēalis:que ponit in illa colorē albū
aut nigrū.Et vegetatiua in illa ponit ſa=
nitatem aut infirmitatē.Et ſenſitiua ſen
ſum caloris aut frigiditatis.Et imagina
tiua in illa ponit ſimilitudines aliarum
qualitatum.Et rationatiua gaudiū/aut
triſtitiam/ aut habitum ſciētie.Et ſic de
aliis rebus ſimilibus iſtis.

¶ De relatione arboris humanalis.

Secundum ꝙ arbor humanalis
ex pluribus arboribus conſiſtit
ita ſunt plures relatinoes alie
in aiis mixte.Et ideo in hoīe eſt relatio
gn̄alis oīm.ſicut relatio hoīficatiui hoīfi
ficabilis ꝛ hoīficare/aut pr̄is aut filii.Et
relatio hoīficatiui hoīficabilis ꝛ hoīfica
re deriuatur ex relationibus ramoꝝ alia
rū arboꝝ primaꝝ.ita ꝙ homo martinus
hoīficatiuus eſt: inquantū eſt ex primis
arboribus antedictis.nō inquantū eſt ex
hac arbore: qm̄ nullus homo gn̄are po=
teſt aīam rationalē nec creare.ꝛ ideo nō
tranſit relatio ad oēs partes arboris hu

manalis. ¶ Relationes arboris ratio-
nalis ſunt i ramis. vꝫ in memoria memo
ratiuũ mẽorabile ꝛ mẽorari. in intellectu
intellectiuũ intelligibile ꝛ intelligere. ꝛ i
volũtate amatiuũ amabile ꝛ amare. ꝛ in
ſuo trũco: vꝫ rõnatiuũ rõnabile ꝛ ratio-
nare. ꝛ i ſuis radicibꝰ: ſicut i bonitate in
qua eſt relatio bonificatiui bonificabilis
et bonificare. Et ſic de ceteris relationi-
bus naturalibus.

¶ De actione et paſſione arboris humanalis.

Cum arbor hũanalis ſit ex pluri-
bus arboribꝰ: oꝫ ꝙ i illa ſint plu
res actiões ꝛ paſſiões. ſicut i mar
tinó: in quo ꝑ arborẽ eĺalẽ actio ꝛ paſſio
cõſiſtit. qꝛ ſuus calor nãlis cibaria que co
medit: calefacit. ꝛ eiꝰ frigiditas eſt calefa
ctibilis. ꝛ in ſe hꝫ actionẽ ꝑ arborẽ vege-
talẽ: inquãtũ digeſtiua digerit cibaria ꝗ
accipit. ꝛ in ſe hꝫ paſſionẽ ꝑ corruptionẽ
inclinationis ad mortẽ/ ꝛ renouatiõis ad
alias formas: ꝗ ſunt ſub alijs ſpẽbꝰ. ſicut
vermes ex mã corporis deriuati. ¶ Eſt
in hoie actio rõe arboris ſenſualis: inquã-
tũ colorẽ ſentit cũ oculis/ ꝛ saporẽ cum gu
ſtu: ꝛ eſt i illo paſſio: inquãtũ ſentit dolo-
rem. Per actionẽ imaginatõis carnes ſe
mouent ad carnales delectationes. ꝗ ſiq-
dem carnes ſuſtinẽt paſſionẽ i motu quẽ
hñt. ¶ Sunt etiã in hoie actio ꝛ paſſio ꝑ
arborẽ rõnalẽ. ſicut oẽs arbores pmarie.
ꝗ hñt paſſiõeꝫ ſub arbore rõnali. ꝗ ẽ dñs ꝛ
forma informãs oẽs ſoſas inferiores ad
earũ inclinationes nãles ꝛ motus. Et ipa
habet paſſionẽ in acquirẽdo neceſſitates
ſparũ. ſicut anima cũ ꝯſiderat ꝛ laborat:
vt corpus viuere poſſit/ ꝛ neceſſitates ha-
bere: quibꝰ indiget ad viuẽdũ. ſicut eſt ca-
mera: qua indiget ad ihabitãdũ/ ꝛ acus:
qua indiget ad ſuendũ/ ꝛ vomer: quo indi
get ad arandũ. Habet adhuc aïa rõnalis
actionẽ ꝛ paſſionẽ ꝑ ſe ſimplr. ſicut in vo-
luntate: in qua amas eſt agens/ ꝛ amabi-
le patiens/ ꝛ etiã amare amboꝝ paſſioneꝫ
habet ſm impreſſiones ꝛ paſſiones habi-
tuum: quos accipit. Et ſic de alijs rebꝰ ſiſi
bus iſtis. ſicut intellectꝰ: qui paſſionẽ ha-
bet cũ intelligere non põt/ ꝛ voluntas: cũ
nõ poteſt habere hoc: quod deſiderat.

¶ De habitu arboris humanalis.

Habitus arboris hũanalis ſunt
plẽs ꝛ diuerſi. Et qdã ſunt natu
rales/ ꝛ alij artificiales. natura-
les ſunt ſm ꝯditiones arborũ ꝑmarũ. ſm
ꝙ de ipſis dictũ eſt in folijs arboris eĺaĺ.
Et ſimilimõ eſt de habitibꝰ arboris vege-
talis ſenſualis ꝛ imaginalis. ꝗ ſm earum
conditiones veniũt ad habitꝰ arboris rõ-
nalis vt ſint ſuſtẽtati. ſicut materia que ſu
ſtentata eſt in ſua forma ꝛ in fine illiꝰ. Et
ex oĩbus his habitibꝰ naturalibus eſt ar-
bor humanalis hĩtuata ꝛ induta. Sicut
per habitũ eĺalem induta eſt colore ꝛ ca-
lore. ꝛ per vegetalem ſapore dulcedine et
odore. ꝛ per ſenſualẽ induta eſt viſu et au-
ditu. ꝛ per imaginalem induta eſt imagi
natione. ꝛ per rõnalẽ induta eſt memoria
intellectu ꝛ volũtate. Et ex oĩbꝰ his habi
tibus naturalibꝰ deriuãtur habitꝰ artifi-
ciales: ꝗ ſunt neceſſarij ad viuendum ꝛ ad
bene eſſe arboris. Sicut ꝑ eĺalem: homo
accipit habitũ tunice. vt frigus nõ hẽat. ꝛ
ſic in habitu hꝫ artem ſartoriã vel artem
fabrilẽ: vt cultellũ facere poſſit acum ꝛ vo-
merem. Et per vegetalẽ hꝫ in habitu artẽ
piſtorinã/ ꝛ artẽ medicine. Et per ſenſua-
lem habet in hĩtu artẽ edificatoriã ꝛ artẽ
pulchrarũ figurarũ ornamẽtorũ ꝛ inſtru-
mẽtoꝝ. Et per imaginalẽ facit imagines.
Et per rationalem hꝫ habitus ꝟtutũ. qui
ſunt fides/ ſpes/ ꝛ charitas/ iuſtitia/ pru-
dentia/ fortitudo ꝛc̃. De quibus habitibꝰ
moralibus ꝛ artificialibꝰ loqui intẽdimꝰ
in arbore morali. Et in hoc paſſu leuiori
modo: quo poſſumꝰ loquimur de habiti-
bus mechanicis ꝛ liberalibꝰ. ꝛ ꝑmo de ar
te fabrili.

¶ De arte fabrili.

Sicut arbor vegetalis ſuos habet
inſtinctus naturales ad faciẽduꝫ
folia flores ꝛ fructus: ſic faber cõ
ſiderando ꝓceſſum arborũ ſm inſtinctuꝫ
naturalẽ induſtriã hꝫ ꝛ modũ in arte fa-
brili. Sicut ꝯſiderando radices in quibꝰ
ei ſignificatur ꝑ bonitatẽ: ꝙ faciat bonuꝫ
cultellũ ꝛ magnũ ꝛ durabilẽ per magnitu
dinem ꝛ durationẽ/ ꝛ fortẽ ꝑ ptãtẽ/ ꝛ ꝓpor
tionatum per proportionem ad finem: ꝓ
pter quẽ ipſum facit. Et in trunco eſt ei ſi
gnificatum: ꝙ faciat cultellum ex pluribꝰ

rebus.ſicut truncus q̃ eſt ex pluribꝰ rebꝰ.
Et per folia conſideret inſtrūa:cū q̄bus fa=
ciat/et ſuā q̄titatē ↄſideret aſſituationē
τ tempus.τ ſic de alijs rebus: ſm φ ↄſide
rat ad faciēdū cultellū oꝛnatū τ vtilē ꝓpᷓ
ſuum finem.Unde ſequēte fabꝛo ꝓceſſum
arboꝝ ſm inſtinctū naturalē illarum ſuā
imaginationē diſponit ad imaginandū
ſuam artem cōplete:τ ſuū intellectū ſubti
liat.vt ſua arte bene ſciat vti.

¶ De arte carpentaria.

Per arboꝛem imaginalē accipit
carpētarius ſimilitudines alia=
rū arboꝛum/ τ neceſſitates cōſi=
derat hoīm.q̄bus indigent ad viuendum
imaginādo domos/ſcrinia/ſcutellas/ara
trū ꝑ agricola/ τ ſellā ꝑ equo/τ lanceā ꝑ
milite.τ ſic de ceteris:q̄ ad eius officiū ꝑ=
tinēt. Et oēs he ↄſideratiōes ipm dirigūt
et diſponūt ſm cōditiones arboꝝ / τ etiā
ſm pꝛincipia pꝛimaria vel ſecūdaria.Un=
de ſi quis carpētarius iſtā ſcientiā ſciret:
ſubtilioꝛ eſſet q̄ alij in faciendo ſua ope=
ra.q̄ diſpoſitiones arboꝝ darent ei do=
ctrinā ad imaginandū ſubtiliter figuras
circulares triāgulares τ quadrāgulares:
quas cōſiderare oꝫ in ꝓceſſu artis carpen
tarie.

¶ De arte ſartorie.

Sartoꝛ acum conſiderat filū foꝛ=
fices τ pannū.Et hec omnia cō=
ſiderat pꝛopter finem induendi.
et bꝛanchas habituat/ et in illis oꝛnamē=
ta conſiderat.Et per radices modos con
ſiderat. Et per truncū coꝛpus hominis.
Et per foꝛmam quantitatem et pꝛopoꝛtio
nem tunice et ipſius induti.Et vult φ tu=
nica ſit bona τ magna/ τ φ duret per du=
rationem et poteſtatem/τ φ eius coloꝛ ſit
placens ad videndū.τ φ ſit mollis: vt ta
ctus placitū habeat.Et ſic de ceteris rebꝰ
ſimilibus iſtis. Quare ſartoꝛ qui habet ī
habitu ſuam artem:pꝛimo incipiat in foꝛ
mis pꝛimarijs ſm inſtictus naturales in
arboꝛibus ſeminatos τ in eius partibus.
Concoꝛdando inſtinctus naturales cum
habitibus artificialibus exiſtūt mechani
ci in ſuis operationibus perfecti.

¶ De arte agricolie.

Agricola conſiderat aratrum/vome
rē/ligonē/bouē/ τ reſtellum ſemē τ
tp̄s ſeminandi τ colligendi. τ ſic de cete=
ris rebus ſimilibus iſtis. Hec cōſideratio
incipit in inſtinctibus naturalibꝰ τ in foꝛ
mis pꝛimarijs.q̄ habitum agricole diſpo
nunt ſm earū cōditiones diſpoſitiones τ
naturas.quas agricola tūc accipit:cū ſuā
artem habituat.ſicut ꝑ bonitatē: ꝑ quam
aratrū bonū ↄſiderat. itē bonū vomerē/
bonos boues/bona putatoꝛia/τ bonū tē=
pus ad ſeminādum τ ad colligēdum. Et
omnes iſte ↄſideratiōes ſibi cōueniūt:ſm
φ vtitur arboꝛe imaginali in accipiendo
ſimilitudines ceterarū arboꝛū: quas acci
pit in earū radicibus/truncis/ bꝛanchis/
ramis/folijs/floꝛibus/τ fructibus.

¶ De arte mercationie.

Mercatoꝛ terrarum neceſſitates
conſiderat.τ ideo in aliquā ter
ram vadit: in qua habetur ma=
gna abundātia alicuius rei . de qua alia
terra indiget. Sicut illi qui vadunt ad lo
cum:in quo ſit piper/ τ vbi fiunt panni.et
ipos in terrā ducūt:vbi piper neqꝫ panni
fiunt. Unde pꝛimo conſiderat finem: qui
generalis eſt ad viuendum/τ ad bonū eſſe
magnum et durabile potens et amabile.
Et conſiderat in pꝛoſperitatibus rerum.
in quibus homines habeant quietē.Un=
de poſtmodū iſtis conſiderationibꝰ ꝑnci=
pijs in radicibus ſm truncū cōſiderat
ſuum bonū ſpeciale ex pluribus rebus ac=
quiſitis multiplicatū. De quo trūco exeūt
magne bꝛanche τ bone τ pulchꝛa folia et
rami folijs pulchꝛis τ fructu oꝛnati ſub in
tentione oꝛnamēti / ad euitandum famē/
ſitim/et vilia veſtimenta . Et in omnibus
iſtis habet mercatoꝛ modum recipiēdi ſi=
gnificata arboꝛum τ participationē:quā
q̄dam arboꝛes habent cum alijs . Quare
ille eſſet ſubtilis τ bonꝰ mercatoꝛ: qui ſci=
ret accipe ſignificata arboꝛum ſm pꝛoceſ=
ſum iſtius ſcientie generalis.

¶ De arte nautarum.

Marinarius cōſiderat galeā na=
uem τ barcham:τ cōſiderat ve=
lum τ arboꝛē τ cetera que expe=
ctant ad nauem . τ poſtmodum cōſiderat
tempus nauigandi/τ poꝛtus:ad quos hꝫ
refugium/ſtellā acū magnetē ventos τ mi
liaria/τ cetera q̄ ſpectant ad ſuam artem.

Et oēs iſte conſiderationes pmo incipiũt
in formis naturalib⁹ ꝛ primariis ſemina
tis in arboribus.ex qb⁹ inſtinctus ꝛ appe
titus naturales deſcendũt. q̄ diſponũt ha
bituꝫ marinarie illis:q̄ ſub fine artis ma-
rinarie ſignificata arborũ accipiũt in ar-
bore imaginali cum brāchiis arboris hu-
manalis. Et is qui meli⁹ accipit arborꝫ ſi
gnificata applicādo ipa ad finē marina-
rie:q̄ eſt lucrari:eſt ſapiētior alio marina
rio.ꝛ ſecurius eſt ei nauem tradere ꝛ mer
cimonia.

¶ De arte militie.

Miles finē militie cōſiderat. qui
ipm ꝯſiderare facit bonũ equũ
ꝛ bene equitare/gladiũ fortem:
cum quo percutere poſſit/ꝛ lanceā cũ qua
alonge poſſit pcutere:ꝛ ſcutũ forte/cum q̄
ſe poſſit cooperire.Et ipm ꝯſiderare facit
modum:quomodo ſuũ inimicũ decipere
poſſit ꝛ vincere.Et vt ex officio ſuo vtilita-
tem honorem ꝛ bonā famā ab omnibus
ſimiliter habere poſſit.Et he cōſideratio-
nes primo incipiunt in formis primariis
naturalibus ſeminatis in arboribus.que
diſponũt formas artificiales q̄ inſtrumē-
ta ſunt artis militie.Quā artē habent in
habitu quidā milites melius q̄ alii:ſꝫ q̄
ſciunt concordare formas primarias nā-
les cũ formis ſcdariis artificialibus.

¶ De arte grammaticali.

Grāmatica eſt ars: q̄ docet ordi-
nate loqui: ꝛ accentus ponere i
vocabulis:vt oportet. ꝛ cōcorda
re verba ꝛ nomina prepoſitiones ſubſtan
tiuum ꝛ adiectiuuꝫ. ꝛ ſic de ceteris parti-
bus artis. Et iſte ordo ꝛ proceſſus prius
incipit in formis primariis ſeminatis in
arboribus:in quib⁹ ordinate ſunt ſꝫ cur-
ſum naturalem.De quo ordine grāmati-
cus habet inſtinctum naturalem.ex quo
trahit ordinem habitus artificialis in lo
quendo ꝛ in faciendo bonũ latinũ:ꝛ i eui
tando falſum accētũ.in quo latino ſignifi
cata ponit vocabulorꝫ: q̄ ſunt in vulgari.

¶ De arte logicali.

Logicus finem conſiderat logi
ces conſiderando falſum ꝛ verꝫ.
Et conſiderat falſitatem ꝛ veri
tatem ſub forma nominis et verbi. Sub
forma nominis conſiderat vt cognitionē
habeat de reb⁹:que ſunt hoc qđ ſunt. Id
circo nomina conſiderat ꝛ diffinit. Et ſic
ſimiliter verbũ conſiderat ꝛ diffinit.vt co
gnitionē hēat opationũ:quas habēt ſub
ſtantie. Et in his duobus principiis oēs
res conſiſtunt.vꝫ exiſtere ꝛ agere.Et ad i-
ueſtigandū iſta principia habet logicus
intentiones ſecundarias.q̄ ſunt rerũ rea-
liũ ſignificata.de quibus tractat nālis.et
ex quib⁹ logicus nomina trahit ꝛ ſiītu-
dines operationũ naturaliuꝫ.Et ſup hoc
ponit in conſiderationibus ſuis decē pre
dicamenta gña ꝛ ſpecies dfias et proprie
tates ꝛ accidētia. ꝛ maximas ponit ante
concluſionem.ꝛ habet modũ arguendi ꝛ
ſignificandi res falſas eſſe veras: et veras
eſſe falſas.vt de vitate ꝛ falſitate meli⁹ co
gnitionē hr̄e poſſit.ꝛ ſic de ceteris rebus:
q̄ ad logicā ptinēt. Et oēs iſte ꝯſideratio
nes incipiũt in inſtinctibus naturalib⁹ ꝛ
pmariis.q̄ in arborib⁹ ſunt ſuſtētati.ꝛ in
ipis realiter ſeminati boni magni amabi-
les veri et diſtincti abinuicē.Et ex oībus
iſtis formis realib⁹ eſt hītus logice diſpo
ſitus:q̄ veniat de potētia p agens artifi-
ciale in actu q̄ accipit ſiītudines i arbo-
re imaginali ceterarũ arborũ.vt ex illis ſi
militudinibus ars logice conſtituere ꝛ or
dinare poſſit: et de entibus cognitionem
habere poſſit.

¶ De arte rhetorica.

Rhetoricus tractat: q̄ homo lo-
qui poſſit per vocabula pulchra
ꝛ ornata.vt ſenſus audit⁹ placi-
tum in audiēdo habere poſſit:ꝛ vt p illud
placitũ voluntatem mouere poſſit audiē-
tium ad perficienduꝫ:qđ deſiderat rheto-
ricus.qui facit de rhetorica inſtrumentũ
vt ad finem venire poſſit:quem deſiderat.
Quod ſiquidem inſtrumētum deriuatur
ex principiis primariis et ex ornamento:
qđ habēt naturaliter:ꝛ etiā de nā iſtorũ
ſuperiorũ.Et ex his naturis pmariis in ar-
boribus ſeminatis accipit rhetoricus i ar
bore imaginali pulchras ſimilitudines ꝛ
ornatas ꝛ diſpoſitas ad placituꝫ: poſitis
illis ſimilitudinibus in verbis: et illis ver
bis poſitis in pulchris exemplis et placi-
dis et in ſalutationibus ornatis ꝛ i humi

libus ſupplicationib⁹ et debitis petitioni bus ꝛ ꝑmiſſionib⁹. Unde cuȝ rhetoricus tangat formas naturales ꝛ principia q̄ in arborib⁹ poſuim⁹/ ꝛ applicādo illa ad habitum rhetorice: tunc hȝ modū ꝛ magnā materiā vtēdi ſciētia ſua/ ꝛ ad ꝯſequendū ea q̄ deſiderat. ad q̄ per rhetoricā venire credit.

¶ De arithmetica.

Arithmeticus cōſiderat diſcretas q̄titates ex diſcretis q̄titatibus realibus mltiplicatas in ſilitudinibus fantaſticis. ex qb⁹ numeruȝ multiplicat. queȝ ponit in figuris. q̄ illas certas q̄titates ſignificāt. Et ideo conſiderat vnū ꝛ ei⁹ figurā/ ꝛ .ij. ꝛ ei⁹ figuram/ ꝛ .x. et ei⁹ figurā/ ꝛ .xx. et eius figuraȝ/ ꝛ .c. et .m. ꝛ eorū figuras. ꝛ ſic de alijs. Et conſiderat aſſituatiōes figurarū: ſm ꝙ ſunt añ vel retro in arte algoriſmi. Cōſiderat etiā ſubarū aſſituatōes: ſicut lapides: ex quib⁹ turris efficit. numerum quoq; ſcire deſiderat. ꝛ ſic de alijs: q̄ ad artē ſpectāt. Ad cuius artis finē ꝑuenit: ſi de ordinatione ſuperiori ꝛ de formis ꝑmarijs q̄ ſunt in arboribus nālib⁹ cognitionē hr̄e ſciuerit. qr ita apparet habit⁹ arithmetice i illis formis: ſicut imago in ſpeculo. Cū ita ſit: ꝙ numer⁹ nūeralis ſit imago viſa in nūero reali. q̄ eſt ex entibus veris ſingularib⁹ et diſtinctis. ꝛ in nūero illorum apparet ſua ſimilitudo.

¶ De geometria.

Geometricus ꝯſiderat quātitates cōtinuas. ꝛ illas mēſurat de ꝑncipio vſq; ad medium. ꝛ de medio vſq; ad finem. et facit circulum: inquantū conſiderat in illo medium. qd̄ eſt centruȝ. cuius circūferentia eſt circulus. Deinde quadrangulū cōſiderat ꝛ triangulū. qui circulū perficiūt. Et ad has figuras venit ſm ꝙ accipit ſimilitudines habituum naturaliū ſuperiorū. quos applicat ad ſuam artem. vt ſciat quātitates turrium: ꝛ marinarij ſpacia: que ſunt inter vnū ventū et alium. Unde ſicut ſanitas eſt ꝑncipiū memorie: ſic quātitates cōtinue ꝛ reales ſupra exiſtentes ſunt principia quantitatū artificialium abſtractarum ex materia. de quibus geometricus menſurat res menſurabiles ſm ſuam artem. Et huic arti iuuant maxime aſſituationes naturales. de quibus in arbore elali tractatū eſt: ꝛ etiā in hac arbore in ſuis folijs.

¶ De muſica.

Muſicus conſiderat voces diſpoſitas: ſcilicet ꝙ ſint alte infime ꝛ mediocres lōge ꝛ breues groſſe ꝛ prime ſiue ſubtiles proportionate et accentus vocalium ꝛ conſonantium. vt voces ornare poſſit et melodias inſtrumentorum. que ſunt placentes ad audiendum ꝛ ad confortādos animos hominū. Et ideo artem ordinat ꝛ modum. quomodo voces trahat: que ſunt in diſpoſitione ſoni placentes ꝛ vocis. vt in actu veniat habitus muſicalis. Et principia prima ꝛ naturalia in formis cōſiſtunt. de quibus dictum eſt in proceſſu arborum. ex quarū inſtinctibus muſicus habet inſtinctum naturalem: ex quo trahit habitum muſicalem. ſicut faber qui clauū trahit ex maſſa ferri de potentia in actu. vt fine vtatur. ratione cuius eſt faber. Et ideo ſunt radices ꝛ trunci ꝛ cetere partes arborum principia prima ꝛ naturalia. ex quibus principia artificialia artis muſice deſcendunt.

¶ De aſtronomia.

Aſtronomus conſiderat naturas corporum ſupra celeſtium influentias ꝛ impreſſiōes: quas mittūt in inferioribus corporibus. que illas influentias recipiunt ꝛ impreſſiones. ſm quas diſpoſita ſunt ꝛ mota ad operationes naturales ſm radices arbor ꝛ ſm truncos branchas ramos folia flores et fructus. Idcirco aſtronomus conſiderat ſtellas fixas in firmamento. quas diuidit in partes duodecim. que ſunt duodecim ſigna. vȝ aries/ taur⁹/ geminis/ cācer/ leo/ virgo/ libra/ ſcorpius/ ſagittarius/ capricornus/ aquari⁹/ piſcis. Et iſtis qualitates brancharum arboris elalis attribuit. nam arieti qualitatē ignis attribuit. tauro qualitatem terre. gemini qualitatem aeris. ꝛ cancro qualitatem aque. ꝛ ſic de alijs per ordinem. Et dicit: ꝙ aries ē mobilis et maſculus. cuius planeta dicitur mars. Et dicit ꝙ eius caput eſt bonuȝ in medio ꝛ in fine. ꝛ ſic de alijs per ordinem. ¶ Etiam conſiderat aſtronomus ſeptem planetas errātes: qui ſunt ſaturn⁹ iupiter

mars ſol venus mercurius ꝛ luna: ꝛ iſtis
planetis q̄litates elementoꝝ attribuuntꝰ
effectiue ꝛ appropriate: ſcꝫ hoc qđ requirit
planeta īferius: que naturis ſupra celeſti-
bus indigent: vt moueant ipſa ad inſtin-
ctus gn̄abiliū ꝛ corruptibiliū naturales/ ꝛ
ad modos: per quos plante vel animalia
viuere poſſint/ aut in priuationē ꝛ corru-
ptionē deuenire. vt curſus naturalis non
ceſſet. Et dicūt: ꝙ ſaturnꝰ eſt de cōplexio-
ne terre/ ꝛ ꝙ ſit malus/ ꝛ plumbum ſit ex
parte eius/ et dies ſabbati ſimiliter. Et ꝙ
iupiter ſit de complexiōe aeris/ ꝛ ꝙ ſit bo
nus ꝛ ꝙ ſtagnum et dies iouis ſint ex par
te ipſius. Et ſic de ceteris ꝑ ordinē. ¶ Cō-
ſiderat etiā aſtronomus momēta/ horas/
dies/ mēſes/ annos/ ꝛ motus rerū/ ꝛ ſm cō
plexiones ꝛ reſpectꝰ ſignoꝝ ꝛ planetarū
per curſus illoꝝ in diuerſos ſtatus tem-
poris mutatoꝝ. ¶ Conſiderat etiam rerꝝ
abundantiam in fructibus ꝛ defectū. Itē
ſanitatē ꝛ infirmitatem: lucrari ꝛ perdere
officia ꝛ prelioꝝ victorias. Et ſic de cete-
ris rebꝰ ſimilibus iſtis. Et ad conſidera-
tiones omniū predictoꝝ radices: trun-
ci: branche: rami: folia: flores: et fructꝰ ar-
borū naturaliū ſunt nature primarie ge-
nerales. q̄ ſm eoꝝ diſpoſitiōes ꝛ naturas
diſpoſita ſunt ad recipiēdū impreſſiones
ſuperiores ſeu influētias. ſicut tegula: q̄ ſꝫ
ſuam diſpoſitionē influentiā recipit a ſo-
le per ignē ꝛ terrā/ ꝛ cera: q̄ mollificatio-
nem ꝛ diſſolutiōeꝫ recipit per ſolē: ꝑ ignē:
et per aerē. Et ſic de ceteris rebꝰ ſimilibus
iſtis. Idcirco valde neceſſarium eſt aſtro-
nomo ſcire philoſophiam. que eſt de gene
ratiōe ꝛ corruptione in tractatu ꝛ ꝓceſſu:
quē fecimus in arboribus naturalibus ſi
gnificata. ¶ De arte iuris.

Iuriſta conſiderat iuſtitiam i his
que ſunt licita ad euitandū illici-
ta. vt ſit pax et charitas inter gē-
tes in amando deum ꝛ ei ſeruiendo/ ꝛ ad
faciendum ei reuerentiā ꝛ honorem/ que
ei conueniunt. Idcirco dicunt: ꝙ princi-
pia iuris ſunt deum diligere: honeſte viue
re: et vnicuiꝗ quod ſuum eſt reddere. Et
quia deficit charitas in gentibus: et bo-
nū ſpeciale plus diligitur ꝙ̄ publicum: i-
uenta eſt ſcientia iuris: in qua poſite ſunt
leges et canones ad conſeruandum hoc:
quod conuenit publice vtilitati ꝛ ſpeciali
et ordinationi illius boni. Idcirco inuen
ti ſunt iudices aduocati ꝛ doctores ad cō
ſeruandū et tuendum ſcientiam iuris ſm
mandatū pape ꝛ imperatoris/ ꝛ ad poſi-
tiones quas fecerūt. in quibus ſcientia iu
ris ſuſtentatur ſunt ṗncipia naturalia pri
marie cauſe: quas in arboribꝰ poſuimus.
que generales ſunt ad particularia. in q̄-
bus ſcientia iuris conſiſtit. Que ſiquideꝫ
particularia examinari poſſunt ꝛ cogno-
ſci ꝛ eorum veritates nature ꝛ intentiōes:
quare ſunt in vniuerſalibꝰ poſitis in pro-
ceſſu arboꝝ generaliū et primariū. Que
ſiquidem vniuerſalia neceſſaria ſunt cui-
libet iuriſte ad ſciendū. vt ſuam ſcientiaꝫ
melius cognoſcere poſſit/ ꝛ vt in defectibꝰ
particulariū recurrere poſſit ad perfectio
nes ſuperiores ꝛ gn̄ales: ponēdo cōcordā
tiā inter gn̄alia ꝛ ſpālia ſiue inter vniuer-
ſalia ꝛ particularia. ſicut inter totuꝫ ꝛ eiꝰ
partes. ¶ De arte medicine.

Medicina eſt: vt ſit ſanitas. Id-
circo medicus ꝯſiderat qualita
tes entiū neceſſarioꝝ ad cōſer-
uandū ſanitatē: ꝛ ad deſtruēdū infirmita
tē ꝑ accñtia innālia cauſatā. Idcirco di-
ſponit ꝛ ordinat nām patiētis: vt i actu re
deat ſanitas: q̄ in ipo eē ſolebat. Et ꝯſide
rat decoctiones et emplaſtra: electuaria:
balnea: flobothomias: dietas ꝛ cetera his
ſiīa. Cōſiderat etiā gradꝰ febriū ꝛ plane
tarū ꝛ ſimplicitatē ꝛ iterpolatiōes febriū.
Cōſiderat etiā horas: in qbꝰ incipit infir-
mitas: ꝛ in qbꝰ deſinit ſiue terminat. ꝛ ſic
de aliis. q̄ ſignificauimꝰ i ṗncipiis medic.
Ñā oībꝰ iſtis ꝑticularibꝰ inferioribꝰ ſunt
cauſe ṗmarie ꝑticulares gn̄ales. q̄ ſunt ſu
pra q̄ in ꝓceſſu arboꝝ ꝯſiſtūt. ex qbꝰ ſiue ꝑ
quas ṗmi medici ꝑ inſtictū nālē hītū me-
dicine ꝛ ſuā artē ꝯſiderauerūt. ꝛ io illa ṗn
cipia ſunt valde neceſſaria illis: q̄ de ſcīa
medic ſe itromittūt. vt ꝑ ṗn vlīa hēc poſ-
ſint cognitionē de ꝑticularibꝰ. Et illi me-
dici q̄ ita ſepe deficiūt in ſuis experimētis:
cognitionē nō hñt de ṗmis pricipiis nāli
bus. Idcirco per medicos q̄plures hoīes
moriūtur: q̄ ſine ipis viuerēt ꝑ ꝯcordātiā
ſupra exiſtem ꝛ appetitus ꝛ inſtinctꝰ nāles

in induſtria quã dant ad regēdū coꝛp particularia. Quoniam per inſtinctum naturalem hꝫ canis induſtriam ad comedēdū herbas: vt vomitum faciant. per q̄s quidē herbas et nociua et indigeſta ꝓiciat vt ſanitatē hr̄e poſſit. Et ideꝫ facit catus: ſm ꝙ experientiã habemus.

¶ De philoſophia.

Philoſophus veritatē rerū ſcire deſiderat. vt in illo ſcire delectationem habere poſſit. Idcirco ſuuꝫ intellectū fortificat ad habendū vnū habitum vniuerſalem ſub quo pluriū veritatū cognitionē habere poſſit/ ⁊ de ſcientijs in plurib⁹ veritatib⁹ extenſis. vꝫ ĩ earuꝫ ſimilitudinib⁹. Idcirco philoſophus conſiderat cauſas p̄marias ⁊ reales. ⁊ per ipſas ad realia particularia deſcendit. et ipſa inueſtigat cū cauſis p̄marijs. Et eius inueſtigatio cōſiſtit in aſcendēdo ⁊ deſcēdendo ex cauſis ſuperiorib⁹ ad inferiora/ et de inferiorib⁹ ad ſuperiora. ⁊ in effectibus illarum habet cognitionem ex ipſis. Cauſas v̄o primarias in arborib⁹ naturalibus ſignificauim⁹ ⁊ in earuꝫ partib⁹. ex quibus ſunt cōſtitute aſſituate ⁊ ex pluribus habitibus indute.

¶ De theologia.

Theologia loquitur de deo. vicꝫ de eius eſſentia ꝓprietatib⁹ dignitatibus ⁊ eius operatiōib⁹. quas habet in ſeipſo ⁊ in creaturis. Supponit etiam: ꝙ deus habet omnem perfectionem ſiue complementū in ſuo exiſtere et agere: ⁊ ꝙ nullum habet defectū nec indigentiā alicuius rei: ⁊ ꝙ ſit finis ⁊ perfectio omniū creaturarū. Et in huiuſmodi conſiderationibus theologus fineꝫ ſequitur brancharum arboris humanalis: et etiam radicum ⁊ oīm partiū arboris. Idcirco maiorem habet delectationē in conſiderationibus ſuis q̄ aliquis alius ratione nobilitatis obiecti. Et cum ſe inclinat ad conſiderandū naturas primarias ſm philoſophiam: tunc venit ad ſcientiam. ⁊ poſitiones primas: quas facit ĩ theologia: in neceſſarias demonſtrationes conuertit et rationes. Et ideo theologi philoſophi maiorem delectationem habent in theologia q̄ alij. quia de neceſſitate principia attingunt poſitiua. que ſimpliciter cōſiderantur ſm auctoritates ⁊ opiniones veroꝝ. Quare philoſophia multum eſt neceſſaria ad ſciendum theologiam et ad vincendum errores et iniurias et falſas opiniones. que ſunt contra veritates. in quibus theologia eſt ſuſtentata: et per illam eſt habituata.

¶ De ſitu arboris humanalis.

Arbor humanalis aſſituata eſt ex quinqꝫ naturis: ex quibus eſt conſtituta. quia vna aſſituatio eſt per arborem elementalē/ alia per vegetalem/ alia ꝑ ſenſualem/ alia per imaginaleꝫ/ ⁊ alia per rationalem. Per elementalē habet corpus circulatum triangulatum ⁊ quadrangulatum. Et per vegetalem habet corporalitatem aſſituatam ſm figuras arboris elementalis. que in ſe continet corporalitatem maiorem q̄ vegetalis. Et ideo ſimpliciter non poteſt homo cogitare figurā corporalem ſm arborem vegetalem. quia ſua corporalitas tangi non poteſt neqꝫ videri. Et aſſituatio quā ab illa accipiſit petrus et martinus: eſt per generationem ⁊ corruptionem priuationem et renouationem/ et etiaꝫ per alias partes arboris. Et aſſituatio que eſt per ſenſualem eſt: ſm ꝙ potētie ſenſitiue aſſituate ſunt ĩ brāchis: ramis: folijs: floꝛib⁹: ⁊ fructib⁹: vt dictū ē. ⁊ idē eſt de arbore imaginali. que eſt de ſimilitudinib⁹ aſſituationū realiū. Et hoc idem eſt de ſitu arboris rationalis. ſm ꝙ dictum eſt. in qua eſt aſſituatus per memoriam in occipite: per intellectuꝫ in frōte: et per voluntatem in corde. ⁊ per truncum in omnibus partibus corporis.

¶ De tempore arboris humanalis.

Arbor humanalis conſiſtit in tempore: et eſt in tempore ſm diſpoſitiones arborum: ex quibus conſtituta eſt. Quia ſm ꝙ arbores diuerſe ſunt: in tempore diuerſimode conſiſtunt. ſicut ignis: qui in omni tempore martinum calefacit: et vegetatiua: que in vno tempore facit martinum eſſe ſanum: ⁊ in alio infirmum. Et ſenſitiua ipꝫ

ſentire facit in vno tempore calorem: ⁊ in alio frigiditatem: ⁊ in vno tempore famẽ: ⁊ in alio ſitim. Et imaginatiua in vno tpe ipm mouet ad delectationẽ: ⁊ in alio tẽpore ad iram. Et rõnale ipm mouet ĩ vno tẽpore ad iuſtitiã: ⁊ in alio tpe ad illicita ſiue ad iniuriã. Cũ ſemp ĩ martino ſimplr cõſiſtit tẽpus ⁊ martinꝰ in tpe ſimulr. Sȝ q꞉ martinus cõſiſtit ex diuerſis ꝑtibꝰ ⁊ naturis: diuerſificat tẽpus in ſilitudinibꝰ tẽporis/ q̃ ſiquidẽ ſilitudines nõ ſunt de ſua eſſentia. ſicut intellectꝰ: q̃ accipit ſilitudinem corũ in imaginatiõe/ ⁊ ipm conſiderat ĩ vno tpe albũ/ ⁊ in alio nigrũ. q̃ ſiqdẽ cõſideratio nõ eſt de eſſentia corũ: nec de eſſentia ſui coloris. ſed eſt ſpecies multiplicata de ſilitudinibus ⁊ de figura corũ in imaginatione impreſſis. in qua intellectus ipſas imprimit. Sicut littere ſigilli: que in cera imprimunt ſuas ſimilitudines que. nõ ſunt de ſua eſſentia.

¶ De loco arboris humanalis.

Arbor humanalis ꝯſiſtit ĩ loco/ ⁊ locus in ipſa. ſicut partes que dã cõſiſtunt in aliis. Cũ martinus totꝰ ſtat in loco/ ſȝ totꝰ locus non ſtat in martino. q꞉ ſi totus ſtaret in ipõ: leo et turris locũ nõ haberent: in q̃ ſtarent. Sȝ inquantũ martinus determinatus eſt ſm quinqȝ arbores: ex q̃bꝰ ꝯſtitutꝰ eſt: diuerſimode in loco ꝯſiſtit: ſicut per vnũ modum ſtat in arbore elali: q̃ ipm ĩ loco determinat. q̃ in ſe ꝯtinet figurã circularẽ triãgularẽ ⁊ quadrangularem. ⁊ plenã ex longo amplo ⁊ ꝓfundo. Et vegetatiua ſtare facit martinũ in loco: inquãtũ ſuã figuram facit vegetatã. Et ſenſitiua ſilr martinuȝ in loco ſtare facit: inquantum eſt extenſa in vegetatiua et elemẽtatiua. Et imaginatiua ſimiliter inquãtũ ſe ponit inter frontẽ ⁊ occiput. vbi fit fantaſia ⁊ multiplicatio ſpecierum fantaſticarũ ſub ſpeciebus imaginationis. Et rõnatiua martinũ in loco ſtare facit: inquãtũ ipȝ mouet de vno loco in aliuȝ. Et in martino locus cõſiſtit accidẽtaliter: inquãtũ ſe ponit in maiori virtute in vno loco q̃ in alio. ſicut in cerebro in quo ſe ponit ꝑ recolere ⁊ intelligere ad faciendũ iudicium de entibus/ et in corde per amare ⁊ per diligere bona diligibilia/ et per odire mala odibilia. verumtamen rationatiua ſimpliciter in loco nõ conſiſtit. ſed accidentaliter ſm conditiones illorum: in quibus conſiſtit. ſicut arbor nauis. que de vno loco in alium mouetur ratione motus nauis: in qua arbor conſiſtit.

¶ De floribus arboris humanalis.

Flores arborũ hũanalis ſunt ex quinqȝ naturis. videlicet ex natura elementali/ vegetali/ et ſenſuali/ imaginali/ ⁊ rationali. Per elalem elare eſt flos: inquantum homo eſt elabilis ⁊ elementatiuus et quibꝰ elare reſultat. Elementabilis eſt: inquantuȝ generabilis eſt ex quattuor elẽtis. Elementatiuꝰ eſt homo: qui alium hominem generat. idcirco elementare eſt flos: ex quo ſequitur elatum. ⁊ eſt flos: quia radices arboris elalis naturaliter ⁊ truncus branche rami ⁊ folia ſe habent ad floreȝ. qui eſt ſuperior ratione maioritatis finis: inquantum propinquior eſt elementato. quod eſt pars homificati. ¶ Vegetare eſt flos in hac arbore. ad quẽ ſe habẽt radices arboris vegetal ⁊ truncus branche rami ⁊ folia. Idcirco eſt flos: quia per illud viuunt homines ex cauſis exterioribus. que intrant per guſtare tangere ⁊ odorare. quas vegetatio vegetat ⁊ tranſmutat in ſpeciem hominis. ſine quibus viuere non poſſet. ¶ Sentire eſt flos: per quem homines ſentiunt videndo/ audiendo/ odorando ⁊c̃. Idcirco eſt flos: quia radices arboris ſenſualis ⁊ truncus branche rami ⁊ folia ſe habent ad ſentire. vt homines ſentiant et ſentiãtur. Et flos qui eſt ſentire: generalis eſt: inquantum ſe extendit ad plures flores. videlicet ad flores videndi/ audiendi/ odorandi/ guſtandi/ tangendi/ ⁊ affandi/ ſiue loquendi. ¶ Imaginari eſt flos arboris imaginalis ad quem ſe habent radices truncus ⁊c̃. Idcirco eſt flos: quia ꝑ imaginari. retinent homines in memoria res abſentes. que fuerunt audite/ odorate/ ⁊ guſtate/ tacte/ ⁊ affate/ ſiue locute. ¶ Rõnari eſt flos: ad quẽ ſue radices ſe hñt. ⁊ ſic de trũco ⁊c̃. Idcirco eſt flos: vt hõ ſit rõnatus/ ⁊ q̃ h̃ qđ facere voluerit fa

ciat cum ratione. quia ea que cū ratione facta ſunt bona ſunt ⁊ magna/ durabilia ⁊ ꝟtuoſa/vera ⁊ amabilia. ⁊ ī ipſis homo vtitur intellectu ⁊ fine: quare creatus eſt. et quando facit contrariū: facit ſicut animal brutum in ſuis operibus/⁊ flores ſtare facit ocioſas. qui ſub eo ſunt. per quorū ocioſitatē ad finem quare ſunt: venire nō pñt. Et in hoc paſſu cognoſcitur: quomodo eſt graue peccatum: ꝙ tot nobiles flores a fine deuiat: quare ſunt.

¶ De fructu arboris humanalis.

Fructus arboris humanalis eſt duplex. quoniam vnus eſt ratione exiſtentie/ ⁊ alius ratione agentie. Ille qui eſt ratione exiſtentie: eſt fructus ꝑ quem homo eſt hoc qđ eſt. ⁊ hunc fructuʒ habent fructus: qui ſunt ſub eo. vt ex elementato vegetato ſenſato et rationato ſit hōificatus. Et in hoc fructu ſtat aliꝰ fructus in potentia cum conditionibus aliorum fructuū. quas pater poteſt dare filio: quē generat. arbore rōnali excepta. que ꝑ creationē venit. et ideo habent homines libertatē: ꝙ ſi per gñationē arbor rōnalis veniret: ita ſe haberēt homines naturaliter ad ratiocinandū: ſicut ad videndū audiendū ⁊c. ⁊ perderentur merita ⁊ virtutes morales. ⁊ plura alia incōueniētia inde ſequerentur. ¶ Fructꝰ per agentiā eſt ſm finem. vʒ homo eſt vt deum recolat/intelligat/amet/honoret/⁊ ei ſeruiat/⁊ oēm reuerentiā faciat. Et iſte fructus nobilior eſt prīo fructu ⁊ etiā altior. qm̄ primꝰ fructus eſt: vt iſte fructus ſit. ⁊ eiꝰ virtus ſiue nobilitas cōſiſtit in virtute obiecti ⁊ nobilitate. quod quidē obiectū eſt deus omni honore digniſſimꝰ. ⁊ eſt dignus: quod recolatur intelligatur ⁊ ametur honoretur et ei ſeruiatur pluſꝙ aliqđ aliud ens qđ non eſt deus. Et ī hoc paſſu cognoſcitur: quomodo magnum defectum faciunt homines: qui plus ſuos filios diligunt: inquātum ſunt ab ipſis hōificati ⁊ deriuati: ꝙ qꝛ creati ſunt ad honorandum deuʒ et ei ſeruiendum: quia in intentione eorū de maiori fine faciunt minorem. Idcirco contra rationem vtuntur ⁊ faciunt ⁊ contra eorum principia naturalia. ⁊ deuiati ſunt a fine: quare ſunt. in cuius deuiatione ad gloriam peruenire nō pñt. Et idem ſequitur in hominibus: qui plus diligunt ſeipſos honorari ꝙ deum. ⁊ plus diligūt fructus brancharum ſenſualium ⁊ floruʒ ꝙ fructus brancharum rationalium. Et ita ſunt ſicut lapis: qui de loco alto ad locum infimum deſcendit. Et in hunc deſcenſum deſcendunt homines in abyſſuʒ. de quo nunꝙ exibūt nec habebunt aliqđ cū quo ad ſupernam gloriam aſcendere poſſint. quia caput tenent inferius ⁊ pedes ſuperius. inquantum intētiones primas ꝑuertunt in ſecundas.

De arbore morali.

Summarium.

Arbor iſta moralis ē duplex ſupra vnum truncum. Et idem de ſuis radicibus ſm ꝙ per figuram ſequentem ſignificatur. Et hoc inquantum dicta arbor eſt de virtutibus et de vitijs. De arbore vitioſa dicetur ſuo loco. Nunc de virtuoſa dicimus: ꝙ diuiditur in ſeptē partes vt alie arbores. ſ. in radices/truncū/ brāchas/ramos/folia/flores/⁊ fructus.

¶ Radices ſunt pricipia generalia huiꝰ artis: vt in premiſſis arboribus.

¶ Truncus eſt mos cōfuſus et generalis

¶ Branche ſunt virtutes cardinales ⁊ theologales.

¶ Rami ſunt ſimilitudines ramoꝝ realiū.

¶ Folia ſunt accidentia virtutum.

¶ Flores ſunt merita acqſita ꝑ virtutes.

¶ Fructus eſt merces ſiue retributio.

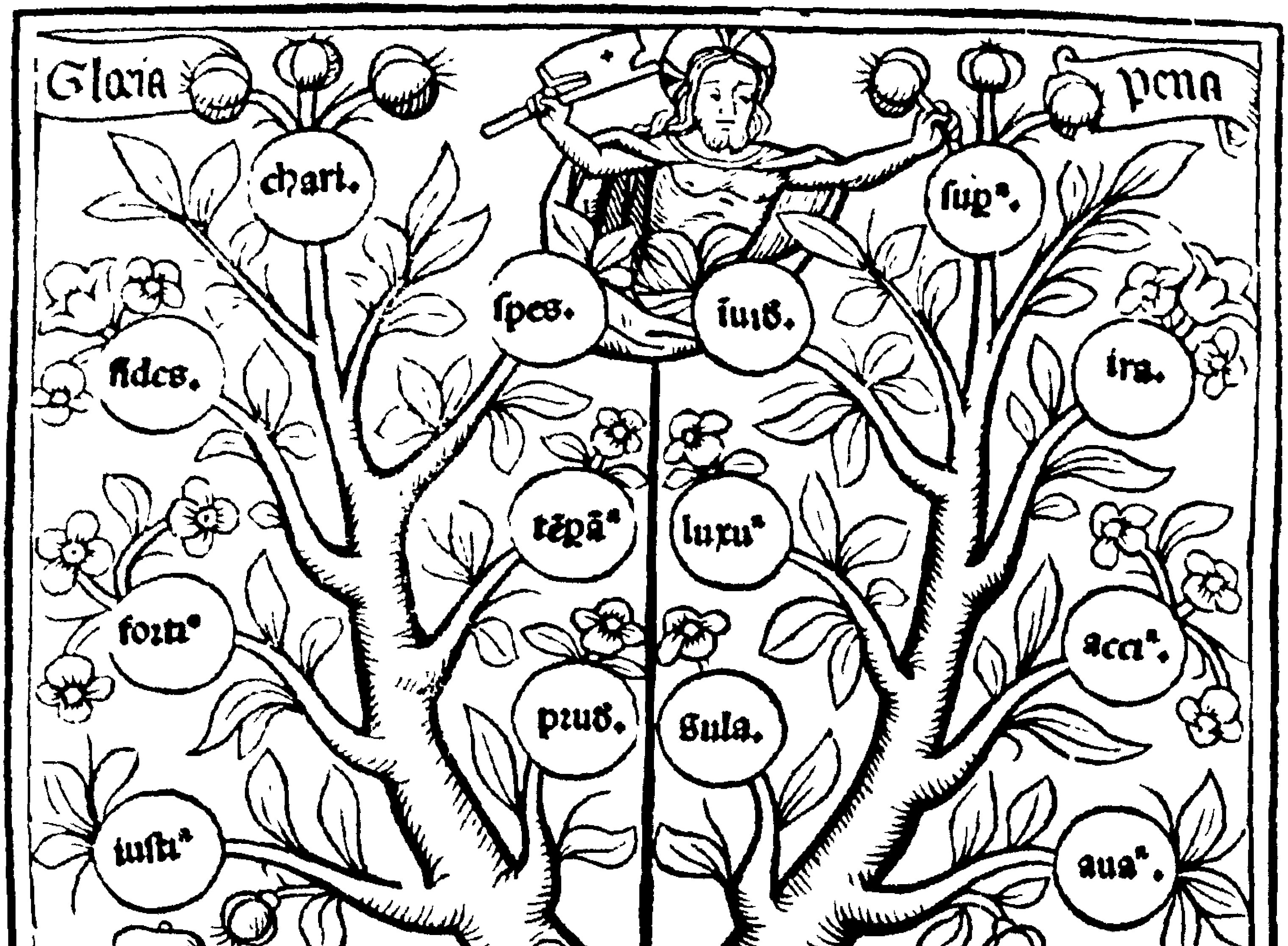
Gloria
pena
chari.
ſup^a.
ſpes.
iuis.
fides.
ira.
tēpā^a
luxu^a
forti^a
acci^a.
prud.
Gula.
iuſti^a
aua^a.

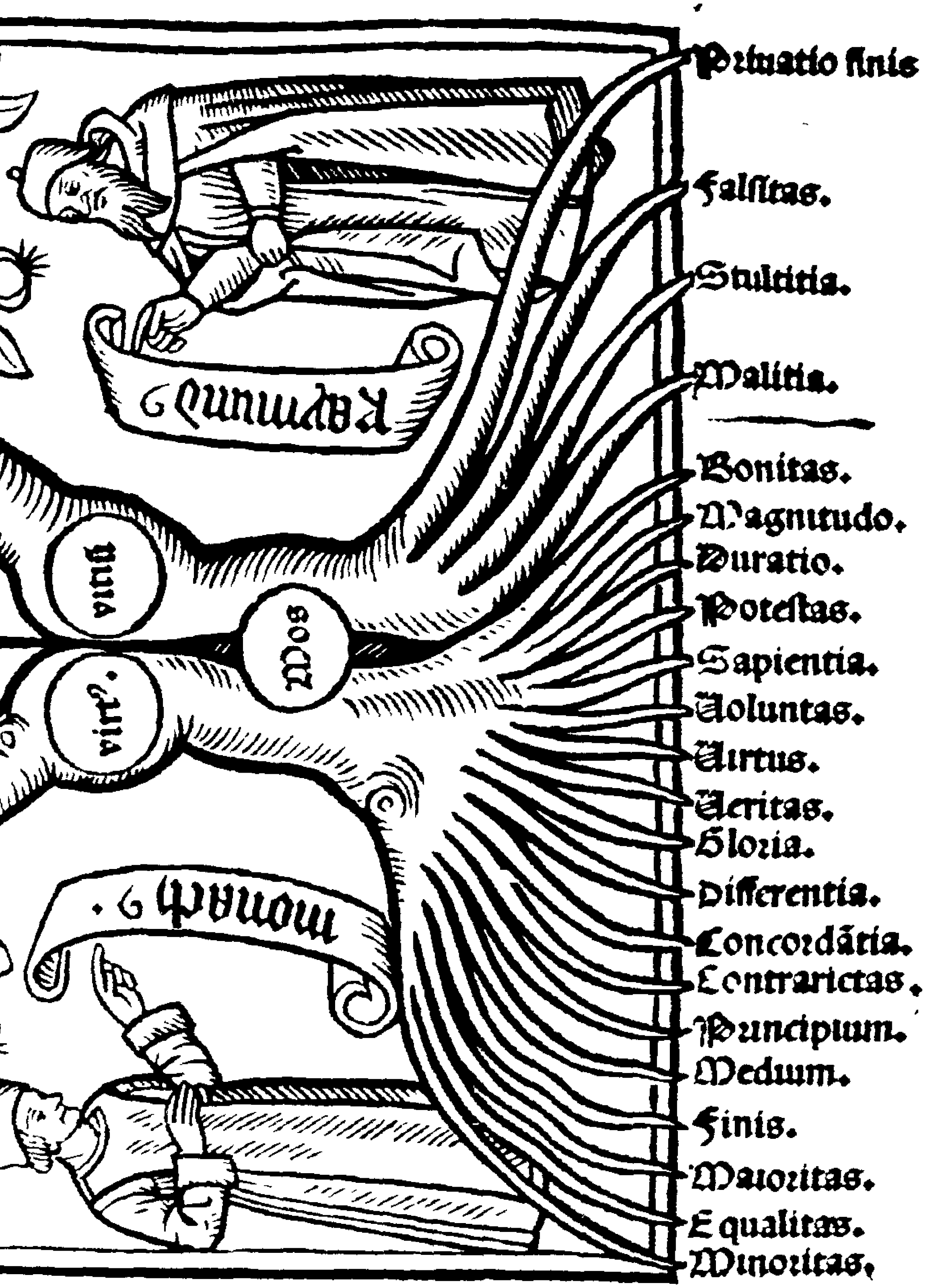
Priuatio finis
Falſitas.
Stultitia.
Malitia.
Bonitas.
Magnitudo.
Duratio.
Poteſtas.
Sapientia.
Voluntas.
Virtus.
Veritas.
Gloria.
Differentia.
Concordãtia.
Contrarietas.
Principium.
Medium.
Finis.
Maioritas.
Equalitas.
Minoritas.
Raymundꝰ
monachꝰ

¶ De arbore morali.

ARbor iſta ẽ duplex. vna ꝑs eſt de bonis moribus noĩatis ſub rõne v̄tutũ lucratarũ ſiue acq̄ſitarũ. q̄ ſunt ſilr̃itudines arboris hũanalis real'. Alia pars eſt de malis moribus ſub rõne vitiorũ dictis ſiue vocatis: q̄ ſunt diſſimilitudines ſimilitudinũ ꝑtiũ arboris humanalis. Dicemꝰ ergo p̃mo de p̃ma ꝑte. poſtmodum de ſcd̃a. ¶ Prima ꝑs diuidit̃ in ſeptẽ ꝑtes. vꝫ in radices/ trũcũ/ brãchas/ ramos/ folia/ flores/ ⁊ fructus.

¶ De radicibus arboris moralis.

RAdices arboris moralis ſunt ſilr̃itudĩes radicũ arboris humanalis. ſicut bonitas moralis: q̄ eſt ſilr̃itudo bõitatis realis/ ⁊ magnitudo moralis: q̄ eſt ſilr̃itudo magnitudinis realis/ ⁊ ꝑſeuerantia moralis: q̄ ẽ ſilr̃itudo duratiõis realis/ ⁊ poteſtas moralis: poteſtatis realis/ ⁊ intelligere morale: qđ eſt de reali/ ⁊ virtus moralis: q̄ eſt de reali virtute/ ⁊ amare morale: qđ eſt ſilr̃itudo amare realis. Et idẽ eſt de veritate: delectatiõe: dr̃ia: cõcordãtia: ꝯrietate: p̃ncipio: medio: fine: maioritate: equalitate: ⁊ minoritate moralibus. q̄ ſunt ſimilitudines veritatis delectationis differentie ⁊ aliaꝝ realium. Et oẽs iſte ſilr̃itudĩes morales ſunt impreſſiones formaꝝ realiũ p̃marũ ⁊ naturaliũ. Et ſicut forme reales ⁊ ſubales ſunt ex q̄nqꝫ naturis (ſm ꝙ in arbore hũanali dictum eſt) ita ſunt impreſſiones morales ſilr̃itudines quinqꝫ naturaꝝ realiũ. velut bõitas moralis: que ẽ bona ſub rõne el'ationis vegetatiõis ſenſualitatis imaginationis et rationalitatis. ¶ Eſt bonitas moralis ſub rõe el'ationis: ſicut hõ bonus q̄ vtitur el'atis ordĩate: inq̃ãtũ ipſa ad finẽ applicat: q̃re ſunt. ſicut ſunt panis ⁊ denarij: q̄ elemẽtata ſunt/ ⁊ ex illis elemoſynã facit pauperibꝰ: q̄ ipſa querunt ꝓpter deum: q̄ ipſa creauit: vt hoĩes diuites ⁊ pauperes viuerẽt. ¶ Bonitas moralis eſt ſilr̃itudo bonitatis vegetalis: inq̃ãtũ hoĩes bene ipſis vegetatis vtunt̃. velut hõ bonꝰ: q̄ vegetata ꝯgregat: vt bonas operationes faciat. per quas deus honoretur/ ⁊ ei ſeruiatur/ ⁊ ab illis accipiat hoc: qđ ei eſt neceſſariũ ad viuẽdũ. ⁊ dat ſilr̃ ex ipſis elemoſynã pauperibꝰ. ꝑ quoꝝ neceſſitatẽ arbor vegetalis ip̃a trahit ſub terra ſiue a terra: ⁊ ipſa deuenire facit in fructũ ⁊ hõ iuſtus ipſa cõgregat/ ⁊ diuidit cũ iuſtitia ⁊ charitate illis: q̄ ipſis indigẽt. ⁊ ex ipſis accipiũt cũ iuſtitia ⁊ tẽperãtia. vt vitã bonã hr̃e poſſint: cũ q̄ deo ſuire poſſint. ¶ Eſt bonitas moralis ſub rõne ſenſualitatis: ſicut hõ bonꝰ: q̄ bene vtitur ſentire in videndo audiendo. ⁊ ſic de ceteris floribus ſenſitiue q̄ boni ſunt. ⁊ bñ vtit̃ videre ſuo: qñ ſenſualia videt ⁊ ex ipſis accipit bona ſignificata: q̄ ſignificãt. Sicut in vidẽdo pulchrũ filiũ/ pulchrã feminã/ pulchrũ florẽ/ pulchrũ equũ ⁊c̃. in quibꝰ deus dꝫ laudari: qui ita pulchras creaturas creauit. Et idẽ eſt de alijs floribꝰ. ſicut hõ bonꝰ: q̄ cũ ĩſtrumẽta audit ſonare/ ⁊ ſilr̃ cũ audit verba dei: bñ vtitur illo audire: inq̃ãtũ bonitatẽ ꝯſiderat: quã v̄ba ſignificãt/ et melodiã: q̄ eſt in alia vita audita. ¶ Bonitas moralis ſub rõne imaginatiõis cõſiſtit: ſicut hõ bonꝰ q̄ res imaginatur/ ⁊ ex imaginatione trahit bona ſignificata: q̄ applicat ad bonas operationes. Sicut homo qui imaginatur opera mĩe. ⁊ ex illa imaginatione ſe mouet ad operatiões que ſunt bone. ⁊ cũ imaginatur pulchras feminas: ⁊ imaginatio mouet ipſum ad carnales delectationes. ⁊ ſe mouet ad cõtrarium in imaginãdo turpitudĩes: que ſunt in feminis. q̄ non ſunt digne noĩari neqꝫ ſcribi: ⁊ ex illo motu ſe mouet ad caſtitatem. que eſt bonus motus. ¶ Eſt bonitas moralis recolere bonum, intelligere bonũ et diligere bonũ/ ⁊ bonitas ẽ magna ſm magnitudinem recolendi intelligendi ⁊ amandi. Et eſt durabilis: ſm ꝙ durat recolere intelligere ⁊ amare. ⁊ poteſt eſſe potens in bona recolere intelligere ⁊ amare. et ſic de alijs rebus ſilr̃ibꝰ iſtis. Quare in exemplo quod dedimus de bonitate ſm quinqꝫ naturas reales arborum: poteſt homo intelligere magnitudinem moralem. que eſt de magnitudinibus realibus ſm quinqꝫ naturas arboꝝ. et idem de duratione morali et ceteris

ſimilitudinibus moralibus.ſicut radices nãles ⁊ reales ſibi adinuicẽ ſuas dãt ſilitudines.ſicut bonitas:q̃ eſt i arbore elali ſuã dat ſilitudiẽ magnitudini/⁊ magni⁹ ſilitudinẽ ſuã bõitati.⁊ ſic de aliis. ita radices morales ſibi dãt adinuicẽ ſuas ſilitudines.ſicut bõitas moralis:q̃ magnitẽm moralẽ facit bonã.⁊ magni⁹ moralis que bonitatẽ moralẽ facit magnã. ſicut hõ q̃ magnã hʒ aĩoſitatẽ in bello:qꝛ verecũdiã timet ⁊ diligit honorẽ.quã magnitẽm bonitas facit eẽ bonã/⁊ magni⁹ facit bõitatẽ eẽ magnã.qm̃ illa bõitas ẽ magna q̃ verecũdiã magnoꝝ defectuũ euitat/⁊ ꝑ quã veniunt magne felicitates ⁊ honores.Et iõ cũ hoĩes ornati ⁊ induti de moralitatibus tãgant̃ ⁊ tentent̃ ab aliq̃b⁹ defectibus:q̃libet moralitas aliã tãgit/⁊ ſibiĩnuicẽ dãt ſuas ſilitudines.⁊ ita hoĩeʒ invirtute fortificãt cõtra vitiũ ⁊ i illa ipm̃ aſſueſcũt.vñ ſicut ſinapis nãm hʒ: ꝙ q̃toplus hõ ipam ducit:tãto fortior ẽ.vel ſicut beſtia rebellis:q̃ quãtomagis ꝑcutit̃:vt vltravadat:tãtomagis retrouertit̃.⁊ ideʒ ẽ de mala femia q̃ correctõeʒ nõ recipit:ita hoĩes ꝟtuoſi quãtomagis tãgunt̃ ⁊ tẽtãtur:vt ſe moueant ad vitia:tãto magis ſe mouẽt ad cõtraria vitioꝝ: vʒ ad virtutes morales:q̃ cõſuete ſunt: ꝙ ſeinuicẽ iuuẽt ꝯ eoꝝ inimicos. Et in h̄ paſſu cognoſcit̃: ꝙ deus benedict⁹ ꝑmittit hominẽ iuſtuʒ tentari a demonibus ⁊ ab hominib⁹ malis paupertate in honorib⁹ ⁊ aliis cõtrariis ꝓſꝑitatib⁹:vt ſint fortiores/⁊ vtãtantur ſepius habitibusvirtutũ.qꝛ quãtomagis vtunt̃:tãtomeli⁹ diſpoſiti ſunt:ꝙ de⁹ benedictus eis ſuã gratiam trãſmittat. que magnum locum et bonum req̃rit:in quo multum intrare poſſit.

¶ De trunco arboris moralis.

TRuncus arboris moralis eſt ex naturis et eſſentiis radicum. ex quibus conſtitutus eſt.et eſt mos confuſus ⁊ generalis. in quo ſunt i potẽtia mores particulares.quib⁹ homines bene morigerati ſunt habituati ſm̃ habitus quos attrahunt a trunco in branchis ramis floribus ⁊ fructibus:ex quibus naſcitur exeunt ⁊ ſunt ſm̃ ꝙ durãt ꝑ durationẽ ⁊ ſm̃ ꝙ ſunt amati ꝑ volũtatẽ/ ⁊ poſſificati ꝑ ptãtem/⁊ ꝑ bonitatẽ boni ⁊ ad finẽ moti:quare ſunt.cũ intellect⁹ illũ finẽ intelligit.⁊ cõcordãtia cõcordat pricipia ⁊ media. vt ad finẽ venire poſſint cõtra ꝯrietatẽ.que principiis ⁊ mediis ꝯdicit.vt concordãtia ſit i hĩtibus ocioſa ⁊ ſuo fine vacua. ¶ Trũcus arboris moralis eſt inuiſibilis.⁊ tãgi nõ põt neqꝫ imaginari ſub figura circulari quadrãgulari nec triãgulari.⁊ hoc eſt:qꝛ nõ eſt de natura corpali. ſed eſt ſilitudo illius nature ⁊ nature ſpiritualis.quẽ quidẽ truncũ attingit intellectus i hoc qđ intellexit ex radicib⁹ realibus ⁊ ex trũco reali.de quo eſt trũc⁹ moralis.cuius eſt ſilitudo i memoria ſuſtẽtata:q̃ ipam recolit/⁊ volũtas:q̃ ipam diligit. Idcirco ex illis trahit intellectus habitus: q̃ diſpoſiti ſunt ad recolẽdũ intelligẽdũ ⁊ amãdũ.ſicut hitus iuſtitie.prudẽtie ⁊ ceteraꝝ ꝟtutũ moraliũ.q̃ pñt eſſe ex trunco eis ita gñali ſm̃ ſilitudines.ſicut maſſa ferri ad figurã cultelli gladii ⁊ martelli.

¶ De brãchiis arboris moralis.

BRãche arboris moralis ſunt ſeptẽ ꝟtutes. Et q̃ttuor ſunt cardinales/ ⁊ tres theologales. Cardiales ſunt iuſtitia/ prudẽtia fortitudo/⁊ tẽperãtia. Theologales ſunt fides/ ſpes. ⁊ charitas. Differẽtia eſt inter q̃ttuor cardinales/⁊ tres theologales:inquãtũ ꝑ q̃ttuor ſe hʒ hõ ad bene viuẽdũ i hac vita. ⁊ qlibet hõ eas hr̃e põt: ſm̃ ꝙ nãliter trahere põt ſilitudines ex primis naturis trunci moralis.q̃ ſunt cõfuſe ⁊ diſpoſite ad ducẽdũ in actu. Sed tres virtutes theologales haberi non pñt ſine gratia dei.⁊ illas dat: cui ſibi placet. qꝛ vie ſunt ad altam vitã. Eas tñ libẽter dat hoibus ornatis ⁊ indutis ꝟtutibus cardinalibus que cũ illis.ſ.theologalibus cõcordãtiã habẽt.

¶ De iuſtitia.

IUſtitia eſt illa virtus: ratione cuius hoĩes reddunt vnicuiqꝫ: qđ ſuũ eſt. Juſtitia eſt ex radicibus arboris:⁊ maxime ex equalitate.ratione cuius bonitas magnitudo ⁊c̃. ſibi dãt inuicẽ equaliter ſuas ſimilitudines. ⁊ i illa

equalitate dādi naſcit̄ ⁊ ſtat iuſtitia. qm̄
iuſtū eſt: ꝙ magnitudo ſuā det ſil̄itudinē
bonitati: ex quo bonitas dat ei ſuā ſil̄itu-
dinē. Et bonum eſt: ꝙ ſimilitudines equa
liter ſint date. ⁊ eſt magnū ſimiliter ⁊ du-
rant. quia equaliter ſibiīuicē ſuas dant
ſimilitudīes. Et ideo iuſtitia bona eſt ma
gna ⁊ durabilis ī equalitate hmōi datio
num. Et in hoc paſſu cognoſcitur: ꝙ da-
tio extra equalitatē facta nō durat. ſicut
cum martinus feſſus eſt dādi magna pe-
tro: cuȝ idē petrꝰ ei dat parua. Et hoc eſt:
qꝛ magniᵒ ⁊ paruitas ſunt ꝯ̄ria. cum qua
ꝯ̄trarietate hȝ iniuria ꝯ̄cordantiā ꝯtra
iuſtitiā. que eſt ex cāis magnis ⁊ equali-
bus/⁊ paruis ⁊ eq̄libꝰ. ¶ Juſtitia eſt vir
tus: ratione cuius memoria habet iuſtū
recolere/⁊ intellectus iuſtum intelligere/
⁊ voluntas iuſtum amare. Jdcirco volun
tas naturaliter diligit iuſtitiā: vt habere
poſſit per ipſam iuſtū amare: ⁊ ꝙ memo-
ria in ipſa recolere poſſit: ⁊ intellectus in
telligere. E rōne iuſtitie diligit voluntas
in memoria iuſtū recolere. ⁊ in ītellectu iu
ſtum intelligere: quare mouet hoīes ad iu
ſtū recolere intelligere ⁊ diligere. Et ideȝ
faciūt memoria ⁊ intellectꝰ. vt induti ſint
habitu iuſtitie inuicem cū voluntate: ⁊ ꝙ
omnes tres cuſtodiāt iuſtitiā ꝯ̄tra ſuos
inimicos. qui ſunt iniuſtū recolere intelli
gere ⁊ diligere. que ſunt ꝯ̄tra iuſtitiam:
cū hoīes ocioſi ſunt in accipiēdo ſimilitu
dines naturaꝝ primarū/⁊ accipiunt diſ-
ſimilitudines illaꝝ. Sicut hō malus: qui
iniuſte accipit ſil̄itudinē malitie ꝯ̄tra ſi-
militudinem bonitatis: ⁊ qui accipit par
uam ſimilitudinem bonitatis ꝯ̄tra ma-
gnā ſil̄itudinem bonitatis. Et ſic de aliiſ
rebꝰ: in quibꝰ naſcit̄ ⁊ ſtat iniuria. q̄ eſt
priuatio iuſtitie.

¶ De prudentia.

PRudētia eſt illa virtus: ratione
cuiꝰ hoīes ſapiētes eligūt ea: q̄
ſunt bona/⁊ euitāt ea: que ſunt
mala. ⁊ diligunt plus maiora bona q̄ꝫ mi
nora/⁊ plus timēt maiora mala q̄ꝫ mino
ra. ¶ Prudentia maxime eſt ex parte
intellectus. quoniam ſicut olea inſerta in
oleaſtro ad ſuam ſpeciē trahit ⁊ naturā
hoc: quod venit ex oleaſtro: ſic intellectus
habituatꝰ prudentia ⁊ indutꝰ: ſibi ⁊ eius
nature attrahit hoc: qđ venit ſub habi-
tu prudētie bonitatis magnitudinis du-
rationis ⁊c̄. Quare ſicut ignis fortius in
pipere regnat q̄ꝫ cetera el'a: ſic intellectus
regnat fortiꝰ in habitu prudētie q̄ꝫ cetere
radices arboris. Et ideo prudentia plus
creſcit ⁊ multiplicat in habitu: quē intel
lectus accipit: q̄ꝫ in habitibꝰ: quos acci-
piūt memoria ⁊ volūtas. Et cū perdit̄ ha
bitus/⁊ in priuationē deuenit maiorē cul
pā habet intellectꝰ q̄ꝫ memoria ⁊ volun-
tas. qꝛ prudētia plus participat cū intel-
lectu q̄ꝫ cū memoria vel cum volūtate: ob
iecta bona ⁊ magna illuminat ꝑ experiē
tiam volūtati ⁊ memorie. Jdcirco hoīes
amici prudētie inquirūt experimēta re-
rū: q̄ videri imaginari recoli pn̄t ⁊ amari
⁊ etiā audiri guſtari ⁊ tāgi. Et in illa in-
quiſitione diu cogitāt: quouſqꝫ lumē illu
minauerit memoriā ⁊ volūtatē: vt ſit fa-
cta electio illiꝰ rei: q̄ bona eſt ad amādū
recolendū ⁊ intelligēdū/vel ad odiendū.
Jdcirco memoria in illo tp̄e iuuat ad fa-
ciēdū electionē ⁊ iudiciū. inquātū recolit
ſil̄itudines primaꝝ naturaꝝ ⁊ diſſimili-
tudines illaꝝ. Per qđ recolere memoria
diſponit volūtati amabilitatē ſil̄itudinū
⁊ odibilitatē diſſimilitudinū: vt volūtas
ſe moueat ad amandū ſil̄itudinē bonita
tis realis: ⁊ ſil̄itudinē magnitudinis rea
lis. ⁊ ſic de aliiſ: ⁊ ꝙ ſe moueat ad odien-
dū eaꝝ diſſil̄itudines. Jdcirco qn̄ intel-
lectus ⁊ memoria ꝯ̄cordantiā hn̄t ad re-
preſentādū ſil̄itudines volūtati ꝯ̄tra ma
las ſil̄itudines: ipām inclināt ad amādū
prudētiā/⁊ ad odiēdū eiꝰ ꝯ̄ria. cū ita ſit:
ꝙ ptās maior ſit ī intellectu ⁊ memoria
q̄ꝫ in volūtate tātūmodo. Aliqn̄ tn̄ ꝯ̄tin
git: ꝙ memoria ⁊ intellectꝰ repreſentant
volūtati bonas ſil̄itudines ⁊ malas. ⁊ vo
lūtas eligit malas ⁊ bonas dimittit. Et
hoc eſt: qꝛ intellectus ⁊ memoria vtuntur
minori poteſtate ⁊ minori magnitudine
bonitatis durationis virtutis ⁊ verita-
tis. ⁊ memoria minores fines recolit/⁊ fi
nes maiores obliuiſcitur.

¶ De fortitudine.

FOrtitudo eſt ille habitus ⁊ vir-
tus: ꝑ quā hoīes ſunt fortes ꝯ
vitia/⁊ nitunt̄ ad lucrādū vir-

tutes. ¶ Fortitudo ē marie rōe ptātis.q̄ regnat i bōitate magnitudie/duratione/ ſapia ꝛ volūtate/ v̄itate/ꝛ glīa/dfīa/ con cordātia/ ꝛ ꝯtrietate/cōpellūt ꝛ fortificāt pncipiū mediū ꝛ finē/ꝛ maioritatem cō tra minoritatē ꝛ equalitatē illoꝝ:q̄ bona ſunt ꝯtra equalitatem illoꝝ q̄ mala ſunt. Idcirco cū fortitudo eſt tacta ꝯtra bonitatē cū malitia:tunc fortificat bonitatem cū magnitudie ꝛ ceteris naturis primarijs.Et cū eſt tacta fortitudo cū paruitate cōtra magnitudinem multiplicat ſiue fortificat magnitudinē in maioritate cōtra minoritatē ꝛ paruitatē. Idcirco milites in bello ſunt fortes ꝛ audaces/ꝛ habent magnum animum ꝛ deſiderium ad habēdum victoriam.Et cum in menſa tangūtur ꝛ tētanẽ ꝯtra tēperātiā ſunt fortes cōtra gulā cū magnitudie bonitatis ꝛ memorie:q̄ recolit.ꝛ cū magnitudie volūtatis:q̄ amat ſapiētiā/ſanitatem/ꝛ verba licita.q̄ hō hẽc nō pōt:cū nimis comedit ꝛ bibit.Et cū miles tētaẽ per luxuriā aut ꝑ ſuperbiā aut ꝑ cetera vitia:ptās ſuā ſimilitudinem miniſtrat naturis primarijs:ꝛ accipit ſilr ab eis ſuas ſilitudines. vt habitu fortitudinis ſe iduere poſſit/ ꝛ ornare/ꝛ a vitijs ſe defendere.Et ad hoc cōcurrunt nature p̄marie:ſm ꝙ ptās ſe fortificat i dādo ꝛ recipiēdo ſilitudines illarū.

¶ De temperantia.

Temperātia ē illa virtus ꝑ quā hoies ſunt ſaniores q̄ꝫ ꝑ alias virtutes/ꝛ ꝑ quā vincunt illicitos appetit⁹. ¶ Tēperātia magis ꝯſiſtit ꝑ equalitatē q̄ꝫ ꝑ aliqđ alioꝝ p̄ncipiorū. Idcirco maiorem hꝫ concordātiā cum iuſtitia q̄ꝫ cū aliqua alia virtute.qm̄ ante ſe iuuat cū iuſtitia q̄ꝫ cū alijs virtutibus.qꝛ cū iuſtitia licita mēſurat:ꝛ cū illa ſe defendit ab illicitis. ¶ Tēperātia tn̄ ſe iuuat cū fortitudine cōtra magnos appetit⁹ comedēdi ꝛ bibēdi inquātū fortitudo ipaꝫ conſeruat:quouſqꝫ veniat iuſtitia.que nimios appetitus dimittit/ꝛ minores appetitus multiplicat.vt appetitus ſint equales in potentia digeſtiua ꝛ retentiua. Et hec eadem equalitas iuuat prudentiam. q̄ docet cautelas ꝛ modos.per quos homi nes habeant temperātiā contra gulā inquantū in principio menſe anteq̄ꝫ homines incipiant comedere:ipſos moneat ad recolendum intelligēdū ꝛ amādū temperantiā:ꝛ ad odiēdū gulā ꝛ circūſtātias illius.Et homines conſiderare facit paruam vtilitatem ſaporis ꝛ magnū piculuꝫ infirmitatis. q̄ venit.qꝛ magni ſapores ꝛ plures in cibarijs multū recolūtur ꝛ amātur. Quare prudētia conſulit:ꝙ illi nimij ſapores obliuiſcantur:ꝛ tēperātia recolatur ꝛ diſponaẽ:vt ſit habituata. Vñ ſicut q̄ttuor fratres aut ſorores ſꝫ iſtinctū naturalē hn̄t modū ꝛ nām ꝙ ſe iuuāt ꝯ inimicos ſuos:ſic virtutes cardiales modū hn̄t ꝛ inſtinctū nālē:ꝙ ſe iuuent contra vitia.

¶ De fide.

Fides eſt v̄t⁹:q̄ cōpellit itellectū ad affirmādū vel negādū poſitiue illa:q̄ vera ſunt. ¶ Fides eſt vt reſtauret v̄itates amabiles ꝛ recolibiles ꝛ cōſiderabiles.vt ſimilitudines illaꝝ ſint bone:ꝑ q̄s ſignificenẽ. Sicut viſibilia oculis abſentia quoꝝ ſilitudines accepte ſunt in imaginatione.vt viſibilia deſiderentur:ꝛ ꝙ alſ videri poſſint. ¶ Fides eſt marie rōne intellect⁹.q̄ credit hoc: qđ intelligere nō pōt.verūtn̄ credētiā ſuā iuuāt memoria ꝛ volūtas.qꝛ voluntas vult ꝙ attingat ſupponendo veritatem. quaꝫ ꝑ rōnes neceſſarias attingere non poteſt illo tēpore.Et hoc vult voluntas:vt poſſit attingere amabilitates obiectoꝝ: q̄ intellectus conſiderat. Et ideꝫ facit memoria: q̄ inſtictū nālem hꝫ ad memorabilitates deſiderabiles:vt cū volūtate habeat concordantiam. Ratione fidei intellectiuitas inquirit intelligibilitates verorum ꝛ materiam diſponit:vt intelligatur ꝑ neceſſarias rōnes. quā diſpoſitionem deus iuuat.Et iuuat amatiuitas voluntatis et memoratiuitas memorie.Idcirco intellectus ſe exaltat ꝛ ſubtiliat tātū q̄ꝫ tū pōt ad aſcēdēdū ſuū itelligere per neceſſarias rationes rerum veritates.ſicut ad intelligere trinitatem dei ꝛ eius incarnationem ꝛ creationem mundi ꝛ hominum reſurrectionē ꝛ ſacramentum altaris ꝛ poteſtatem papalem:quam habet in clauibus.et ſic de alijs reb⁹ ſimilibus iſtis. Ad quem aſcenſum intellect⁹ venire non poſſet:niſi

prius ſupponeret eſſe poſſibile quodlibet
obiectorum: que diximus. Idcirco fides
habet officium per quod intellectus ſup-
ponat: ꝙ intelligere poſſit vera. Et eſt lu-
men intellectus: per quod vera inquirat.
⁊ cum ea videlicet vera acquiſierit ſiue ac
ceperit in vno gradu veritatis: fides ei
diſponit materiā quo magis ſupra aſcen
dat cum maiori magnitudine intelligen
di. ⁊ hoc de gradu in gradū. intātū ꝙ nō
poteſt vltra aſcēdere. Et fides eſt ſupra in
tellectū ⁊ intellect⁹ eſt ſub fide ſicut olea:
que inſerta eſt ſupra oleaſtrū. Et quanto
magis venit materia ex oleaſtro ad oleā:
magis ſupra aſcēdit olea. verūtamē illam
materiā que venit: ꝯuertit in ſuam ſpēm.
Et in h̄ paſſu cognoſcit̄: quomō fides re-
manet/⁊ merita q̄ h̄z hō per illā. licet in-
tellectus attingat in vno tpe vera: q̄ ſunt
circa deū ꝑ neceſſarias rōnes. q̄ pus nō at
tingebat/ſed ea ſupponebat eſſe vera per
virtutē fidei. Si fides nō eſſet: hoīes ſim-
plices/⁊ q̄ hn̄t tractare de artibus mecha
nicis: participare non poſſent cū ꝟitati-
bus dei ⁊ eius opationū. q̄ difficiles ſunt
ad intelligēdū. Sed qꝛ fides ē in iſtis: cū
illis ꝟitatibus pticipant in amādo/cre-
dēdo/⁊ recolēdo/ſicut cū ſenſibilitatibus
quas non ſentiunt: participant imagi-
nando illas. per quod imaginari ſe mo-
uent ad ſentienduꝫ ſenſibilia: que ſentire
deſiderāt videndo/vel audiendo/odoran-
do/guſtando ⁊c̄.

¶ De ſpe.

Spes eſt virtus: q̄ facit hoīeꝫ ſpe-
rare finē quē deſiderat. ad quē ve
nire credit plus per poteſtatē et
bonitatem dei aut alterius ꝙ per ſuaꝫ bo
nitatem vel poteſtatē. ⁊ idē de magnitudi
ne duratione ſapiā ⁊ voluntate. ¶ Spes
magis eſt per finē ꝙ per aliud pncipiuꝫ.
Cū illa hoīes ꝯfidunt in miſericordia dei
ꝙ eoꝝ peccata dimittat. qꝛ poteſtatē ma-
iorem habet peccata dimittendi: ꝙ ipſi
hn̄t ad peccādū: ⁊ maior eſt eius bonitas
in faciēdo bonū ꝙ malitia hominū in fa
ciēdo malū. ⁊ volūtas dei maior ē in amā
do bona ⁊ pia ꝙ volūtas hominū: ⁊ ideꝫ
eſt de ſapientia ⁊ duratione dei. Et ideo
qui ſic veniā ſperat a deo: finem conſequi
tur: quem deſiderat. ¶ Homines q̄ volūt
facere aliqua per que deo ſeruiri poteſt et
honorari: ſi illa facere nequeūt ꝑ ſeipſos:
quia paruam hn̄t poteſtatem: ad diuinaꝫ
poteſtatem recurrant. ſub cuius ſpe ſpe-
rent auxilium. quia finis eſt ad honorem
illius poteſtatis. ⁊ tales homines habēt
veram ſpē. Sed homines qui ad aliqueꝫ
finem venire deſiderant: vt honorentur
ditētur ſeruātur: ⁊ vt ſic loquar ſaluent̄:
⁊ ex grauibus ꝑiculis liberentur/⁊ iſta de
ſideria habēt rōne vtilitatis eorum/⁊ nō
ſimplr̄ ꝓpter honores dei: hoīes tales nō
habent verā ſpē: qm̄ nullus in peccādo ve
rā ſpē habere pōt. cū ita ſit: ꝙ ſpes ⁊ pecca
re ſint ꝯtraria: ⁊ ſpes ⁊ virt⁹ iuſtitie ⁊ cha
ritas habeant concordantiam. ¶ Sicut
fides materiā intellectui preparat. vt ſuū
intelligere faciat aſcendere ad altas in-
telligibilitates: ſic ſpes materiam volū-
tati preparat: vt ſuum amare aſcendere
faciat ad altas amabilitates ⁊ memora-
bilitates. Idcirco ſpes eſt cauſa: que dat
hominibus magnum placitum ⁊ detem.
⁊ quāto eſt maior tāto eſt cā maioris pla
citi ⁊ detis. Et in hoc paſſu cognoſcit̄: ꝙ
deus patit̄ aliquos hoīes filios ſpei ⁊ cul
tores illi⁹ eſſe pauperes ⁊ in grauib⁹ peri
culis: vt in bōitate dei ⁊ poteſtate habeāt
confidentiā. Qꝛ ſicut magna frigiditas
facit hominē recolere calorem ignis/aut
magna ſitis facit hominem recolere fri-
giditatem aque ⁊ locū vbi eſt fons: ſic la-
bores quos amici dei patiuntur in h̄ mū
do propter eius amorem: facit eos recole
re magnam ptātem ⁊ magnā bonitatem
dei. Et idē de ſua magna humilitate pie-
tate ⁊ voluntate.

¶ De charitate.

Charitas eſt virtus: que ſocieta-
tem facit ⁊ ſolatium inter ami-
cum ⁊ amatum. qui ſe habent ad
amabilia. Per charitatem diligunt ho-
mines deum ⁊ eius operationes ⁊ ſe inui
cem diligunt ⁊ ſeipſos. Et eſt magis per
voluntatem ꝙ per aliud principium. Et
non poteſt eſſe plena abſqꝫ amare: ꝙ ſe
habeat ad deum ⁊ ad homines cum ma-
gnitudine bonitatis iuſtitie ⁊ amabili-
tatis. Idcirco homines qui ad deum ha
bēt ſuū amare ⁊ ad ſeipſos ſunt filij cha
ritatis ⁊ ex ei⁹ hītu induti. Sed illi q̄ nō

habẽt ſuũ amare in deo ⁊ ĩ ſeipſis cũ ma=
gnitudine bonitatis iuſtitie ⁊ amabilita
tis: eoꝝ amare non habẽt indutũ de cha
ritate. ſed idutũ eſt de figura charitatis:
que eſt cõtra formã. ſicut aqua calida in
qua figura ſui caloris eſt cõtra formã fri=
giditatis. Sicut denarij et poſſeſſiones
ſunt diuitie hominũ diuitũ: ita charitas
eſt diuitie hominũ pauperũ. Uult enim
charitas: ꝙ diuites ſatiſfaciãt paupꝫibus
in ſuis neceſſitatib⁹ de ſuis diuitijs. Et tã
charitas eſt diuitie diuitũ in hoĩb⁹ pau=
peribus. quia charitas requirit ꝙ hoĩes
pauperes diuitib⁹ ſeruiãt in ſuis neceſſi=
tatib⁹. Idcirco charitas vnũ pedẽ tenet
in hoĩbus diuitibus/⁊ aliũ in homini
bus pauperib⁹. ⁊ tendit amare ꝑ charita
tem ad deũ: qui eſt amatus. ¶ Charitas
eſt ſimilitudo volũtatis. q̃ deſiderat ama=
bilitates amati. Idcirco amatum chari=
tas facit eẽ in intellectu ⁊ ĩ memoria ami
ci: in quo cõſiſtit amat⁹ memorat⁹ ⁊ itel=
lect⁹. Idcirco charitas eſt virtus: que dat
mai⁹ placitũ q̃ꝫ aliqua alia virt⁹: ⁊ ꝑ quã
amicus plus eſt alligat⁹ ſuo amato: vt ab
ĩpo recedere nequeat/nec fatigari in ho=
norãdo ipſum ⁊ ei ſeruiẽdo. Et qꝛ in hoc
libro breuiter loq̄mur: qꝛ gẽtes ꝓlixitatẽ
non diligũt/⁊ cito in amãdo ſunt feſſi: de
charitate nolum⁹ dicere totũ hoc qđ dice
re poſſemus. ¶ Dictũ eſt de virtutib⁹ mo
ralibus: modo dicẽdũ eſt: q̃ liter vna virtus
cũ alia cõcordãtiam habet. Et hoc eſt. vt
habeatur doctrina quomodo cũ quibuſ=
dã virtutibus alie pñt haberi: ⁊ quomo=
do vitijs (que ſunt eis ꝯtra) poſſit contra=
dici.

¶ De iuſtitia ⁊ prudentia.

PRudẽtia diſponit iuſtitie obie=
cta ſua: inquãtũ inq̄rit licita et
illicita. qꝛ eſt opatio itellect⁹: q̄
illa intelligit. Idcirco inquãtũ ꝑparat iu
ſtitie ob̃a ſua ẽ rõ diſpoſita iudicare. rõne
cui⁹ diſpoſitiõis iuuatẽ ꝑ prudẽtiam ad fa
ciendũ iudiciũ. Idẽ ẽ de iuſtitia: q̄ prudẽ
tiã iuuat. qꝛ ĩquãtuꝫ prudẽtia attigit: qđ
meli⁹ ẽ amare deũ q̃ꝫ creaturã: diſpõit iu=
ſtitia prudẽtie: quẽ modũ habeat ⁊ indu=
ſtriã: q̃liter moueat volũtates hominũ ad
amãdum deum magis q̃ꝫ aliquid aliud.
cum iuſtũ ſit diligere plus amabilitates
maiores q̃ꝫ minores/⁊ magis nobilia q̃ꝫ
minus nobilia. Et ĩ hoc paſſu põt homo
cognoſcere: ꝙ qñ hoĩes ſapiẽtes tentati
ſunt cõtra prudẽtiã: quõ ſe iuuãt cũ iuſti=
tia. ⁊ cũ tẽtati ſunt contra iuſtitiam quo
modo ſe iuuant cum prudentia.

¶ De iuſtitia ⁊ fortitudine.

FOrtitudo iuſtitiã fortificat con
tra iniuriã tũc: cũ hoĩes fortitu
dine vtũtur. Sicut iudex cũ ten
tatur ꝑ denarios: ꝙ det falſum iudiciũ: ⁊
ĩpe cõſiderat fortitudinẽ multiplicatã ex
bonitate magniͤ ſapiã volũtate ꝟtute ve
ritate ⁊ glĩa: que meliora ſunt q̃ꝫ denarij:
tũc ꝯdicit iniurie/⁊ eſt fortis in ſuo iudi=
cio. ꝑ quã fortitudinẽ hꝫ iuſtitia materiã
ad iudicãdũ: ⁊ ecõuerſo: inquãtũ iuſtitia
iuſtificat fortitudinẽ. qñ iuſtũ eſt: ꝙ forti
tudo vtatẽ naturis: ex q̄bus cõſtituta eſt. ⁊
ꝙ ſit cõtra ꝯrietates ꝑtiũ ſuaꝝ. Et in hoc
paſſu habetẽ cognitio: quõ fortitudo facit
prius cõſiderare licita vel illicita q̃ꝫ volũ
tas ſe moueat ad amandum: vel iuſtitia
ad iudicandum.

¶ De iuſtitia ⁊ temperantia.

TEmperantia diſponit iuſtitie:
ꝙ fiat bonũ ⁊ verũ iudiciũ: in=
quãtũ temperãtia facit hoĩes
eſſe ſapiẽtes ⁊ habere ſubtilẽ intellectũ.
Et iuſtitia diſponit temperãtie equales
menſuras: ſm̃ quas debet hoĩes mouere
ad comedẽdũ ⁊ bibẽdũ tẽperate: ⁊ ad lo
quendũ ⁊ operãdũ tẽperate. ⁊ ſic de alijs.
que iuſtitia cũ ꝑtibus equalib⁹ aut ꝓpor
tionatis mẽſurat. Et qñ homines nimis
comedere volũt aut bibere vel loqui aut
expendere aut ire: iuſtitia repreſentat lici
ta ⁊ illicita ad naturalẽ inſtinctũ tempe=
rantie. que habet ꝑ magnitudinẽ bonita
tis. Et ꝑ finẽ ꝓpter quẽ homo creat⁹ eſt:
habet cõcordantiã cũ inſtinctu naturali
iuſtitie. qui eſt per magnitudinẽ bonita=
tis/⁊ ꝑ finẽ ꝓpter quẽ creatus eſt homo.
Et ſic exiſtente cõcordãtia inter duos in
ſtinctus naturales: qui ſe habent ad finẽ
vnũ: vincit illa concordãtia cõcordãtiã
gule ⁊ iniurie. que eſt cõtra finẽ iuſtitie et
temperãtie.

¶ De iuſtitia ⁊ fide.

IUſtitia eſt ratio: ꝙ fides ſit homi=
nibus: qui ſunt occupati in rebus

tp̄alibus ⁊ in artibus mechanicis:ꝙ non
poſſunt altū intellectū habere ad ſubtilia
indagādū:ꝙ cū fide attingit.qm̄ iniurio-
ſum eſſet:ꝙ hoīes in ſuis neceſſitatibꝰ oc
cupati cū deo ⁊ eius veritatibꝰ nō partici
parēt. Idcirco vult iuſtitia ꝙ intellectus
ſeipſum in credēdo vera ⁊ alta captiuet.ꝙ
ſiquidē alta nō intelligit.quia occupatus
eſt in ītelligēdo infima.Et fides iuſtitiam
iuuat inquātum captiuat intellectum ad
credendū alta.qꝛ in hoc ꝙ fides facit ma
teriā iuſtitie ꝑparat:ꝙ credulitas quā hȝ
intellectus induta ſit habitu iuſtitie.quia
ratiōe illius habitꝰ diſpoſitus eſt ad fa-
ciendum bonum ⁊ verum iudicium.

¶ De iuſtitia ⁊ ſpe.

IUſtitia p̄pat ſpei ſua obiecta:
inquātū iuſtū eſt ꝙ hoīes maio-
rē ſpē habeāt in ptāte dei ⁊ in eiꝰ
bōitate magnīc ⁊ volūtate ꝙ̄ i ptāte crea
ta.idcirco:qꝛ iuſtitia hoc iuſtificat ⁊ req-
rit:cuiꝫ ſpe participat. qua participatiōe
ſpes vtit̄ iuſte in ſperādo a deo auxilium
miſericordiā ⁊ veniā.Que ſiquidē ſpes ē
cauſa iuſtitie:ꝙ habeat in illa bonū ⁊ ve-
rum iudiciū.Et in hoc paſſu cognoſcit̄:
ꝙ iuſtitia ⁊ ſpes cōcordātiam habēt ꝯtra
iniuriam ⁊ deſperantiam.

¶ De iuſtitia ⁊ charitate.

IUſtū ē diligibilia diligere/⁊ odi-
bilia odire.⁊ inquātum hoc iu-
ſtum eſt:iuſtitia diſponit charita
ti ſuas amabilitates.Et inquātum chari
tas ſe hȝ ad deū ⁊ ad ꝓximū:iuſtitia ei di-
ſponit ſua oba. vȝ ſuas iuſtificabilitates.
qm̄ iuſtū ē ꝙ hō deū diligat ⁊ ſuū ꝓximū
⁊ etiā ſemetipm̄. Et in h̄ paſſu cognoſcit̄
ꝙ hoīes hn̄t culpā:qui deū neqꝫ ſuū ꝓxi
mū diligere volunt:qꝛ iuſtitie ſua oba nō
p̄parant i mō: ꝙ cū illa hēant ꝯcordātiā:
⁊ qꝛ culpā hn̄t:dignū eſt:ꝙ ꝑ iuſtitiā pu-
niantur.

¶ De prudentia ⁊ fortitudine.

PRudētia ⁊ fortitudo hn̄t cōcor
dātiam:qꝛ fortitudo abſtinen-
tiam ꝓducit:quouſqꝫ prudētia
ſuum obm̄ inuenerit:qd̄ deſiderat.Sicut
hō:ꝙ ſe abſtinet a pctō.qꝛ fortitudo forti
ficat ipm̄ cōtra vitiū.quod prudentia at-
tingit/⁊ ipſum dimittit. ⁊ cōtrariū ſuum
eligit.Sed hoc facere nō poſſet prudētia
ſi fortitudo abſtinētiā nō cauſaret.que vo
lūtatē hoīs refrenat. que diſpoſita eſt ad
peccandū tūc:cū tentatio venit. Prudē-
tia eſt cā fortitudini i hoc: ꝙ fortitudini
eligit obiecta ſua. ſicut hō ꝙ cū tentat̄ ad
peccādū: dr̄iam facit inter maiora bona
⁊ minora.⁊ idē facit i malis.Et ꝑ huiꝰ lu
mē ꝑ dr̄iam ꝓductū hȝ fortitudo nālē in
ſtīctū: ꝙ ſit fortis ꝯ vitiū.cū ita ſit:ꝙ ma
iora bona magis deſiderabilia ſint ꝙ̄ mi
nora/et maiora mala magis odibilia ꝙ̄
minora.

¶ De prudētia ⁊ tēperantia.

PRudētia p̄pat tēperātie ſuā
materiā inquātū ſanitatē cōſi-
derat eē bonā ⁊ gulā eē malā.
Et qꝛ ſanitas eſt bona: hȝ tēperātia nālē
inſtinctū ad bonū:qd̄ venit ꝑ ſanitatē: et
euitat mala que ꝑ nimis comedere ⁊ bi-
bere veniūt. Et ille nālis appetitus ⁊ in-
ſtinctus cauſat prudētie ſuū inſtinctū na
turalē:inquātū materiā p̄pat.rōne cu-
ius prudētia eligit illa:ꝑ que ſanitas cōſi
ſtit/ ⁊ euitat illa : ꝑ que infirmitas gn̄at̄.

¶ De prudētia ⁊ fide.

PEr fidē captiuat̄ intellectꝰ ad
credēdū ſublimia : ꝙ ſub habi-
tu ſcīe intelligere nō pōt. ſȝ ipa
credit ſub habitu credulitatis.Et hāc fi-
dē iuuat prudētia: inquātū cōſiderat in-
tellectus infirmitatem ⁊ obiecti altitudi
nē.Et ſic cōſiderādo:hȝ cōcordātiā cū fi-
de/ ⁊ fidei p̄pat illa : ꝙ credēda ſunt.Et
illa fides accipit: vt credibilia ⁊ vera pru
dētia eligat: intātū ꝙ i fide reſtaurent̄/⁊
vt ipa ſuis inſtinctibꝰ naturalibus ⁊ ap-
petitibus libere vti poſſit i coactione in-
tellectus ꝙ credēda libere credit ratione
electionis:quā libere prudētia facit. Et
in hoc paſſu hn̄ pōt cognitio de liberta-
te intellectus: que per prudētiā cōſiſtit:⁊
eius captiuitas per fidem.

¶ De prudētia ⁊ ſpe.

SApiētia eſt in deo ſpem habere
ratione bonitatis ſue mīe pote-
ſtatis voluntatis ſapiētie ⁊ veri
tatis. Et magna ſtultitia eſt plus cōſide-
re in ſuis denarijs in ſua ſapientia vel in
amicis ſuis ꝙ̄ in deo. Et hanc ſapientiā
⁊ ſtultitiā prudentia conſiderat. Idcirco
cauſat ſpem:que eſt materia ⁊ ſubiectum

prudentie q eligat habitũ ſapiẽtie boni‑tatis magnitudinis poteſtatis ꝛ volũta‑tis. Et ide de habitu mie: inquãtũ ſpẽ cõ‑ſiderare facit magnã miam dei. que ma‑ior eſt ꝙ peccata hoim. Quẽ ſiquidem habi‑tum prudẽtia eligit. ꝑ cuius electionez re‑manet hoc qð eſt ꝛ ſuã priuationez vitat in illa electione.

¶ De prudẽtia ꝛ charitate.

PRudentia ꝛ charitas habẽt cõ‑cordãtiã. qm̃ magna ſapiẽtia ẽ amare deũ ſeipm ꝛ ſuũ ꝓximũ. et magna ſtultitia ẽ deũ nõ diligere ſeipſ neq ſuũ proximũ. Et magna ſtultitia eſt ſuũ ꝓximũ odire. q creatura dei eſt ꝛ etiaʒ operatio: qm̃ qui multũ deũ diligit: eius opera diligere debet. Cũ cũ iſta ſint de cõ‑ditiõibꝰ charitatis: ꝓbat charitas prudẽ‑tie ſm ſuas cõditiones q prudẽtia eligat ſua obiecta/ ꝛ q dimittat eoꝝ ꝯtraria. Et prudẽtia cauſat ꝛ diſponit charitati hĩtꝰ ſuos: inquãtũ ipos bonos ꝯſiderat/ ꝛ ipos eligit/ et eorũ contraria dimittit. Et i hoc paſſu poteſt hõ cognoſcere magnã cõcor‑dantiam q eſt inter habitũ prudẽtie ꝛ ha‑bitum charitatis. ꝛ quomõ per priuationẽ vniꝰ habitus ſequit priuatio alterius.

¶ De fortitudine ꝛ temperantia.

FOrtitudo ꝛ tẽperantia hñt con‑cordantiã. qm̃ fortitudo ẽ pote‑ſtas: cum qua tẽperantia vincit gulã. ſicut miles in bello: q cum ſua ptãte ſuũ inimicũ vincit. Et qꝛ fortitudo eſt po‑teſtas tẽperantie: operatio tẽperãtie ẽ fe‑licitas fortitudinis. q ſuũ actũ hʒ in actu tẽperantie. Et in hoc paſſu põt homo co‑gnoſcere magnã cõiũctionẽ fortitudinis et tẽperãtie. qm̃ ſicut in charitate iuſtũ iu‑dicare ꝛ amare ſeparari nõ pñt: ſic fortitu‑do ꝛ temperãtia ſeparari nõ pñt. ꝛ q̃ũ ſe‑parãtur habitꝰ fortitudis ꝛ hĩtꝰ tẽperan‑tie non poſſunt remanere.

¶ De fortitudine ꝛ fide.

FOrtitudo ꝛ fides hñt cõcordan‑tiã. qm̃ fortitudo fidẽ fortificat inquãtũ cũ fortitudine cõſtrin‑git intellectũ ad credendũ vera: q non in‑telligit. Et qꝛ fortitudo eſt vis intellectus: vincit intellectꝰ ſeipm: vt habitu fidei ha‑bituatus ſit ꝛ indutꝰ. ſicut rex qui cũ pote‑ſtate ſue humilitatis ſe humiliat. vt ſit hu‑milis ꝛ q participare poſſit cũ pauperibꝰ eorũ neceſſitates intelligẽdo. Et ide eſt de ptãte ſue mie. cũ qua ſeipm vincit tunc cũ parcit illis q eum offenderunt.

¶ De fortitudine et ſpe.

FOrtitudo eſt vis ſpei. ꝛ ſpes ẽ in‑ſtrumẽtũ ꝛ hitus fortitudis. cuʒ quo ſua nã vti põt ꝛ etiã ſua ope‑ratiõe. Sicut hõ qui hʒ ſpem in mia dei in ſuis neceſſitatibꝰ intantũ q non deuin‑citur ꝑ deſperãtiã. q vult ſpem deuincere inquãtũ cõſiderare facit magna peccata hoim. qui ſpem habẽt in magna iuſtitia dei. Idcirco fortitudo ꝛ ſpes ſunt pedes: cũ quibꝰ pauperes vadũt/ ꝛ q̃runt a diui‑tibus elemoſynam/ ꝛ petõres miam dei.

¶ De fortitudine ꝛ charitate.

FOrtitudo ẽ ptãs charitatis. cum qua charitas ſe fortificat ꝯ cru‑delitatẽ ꝛ inimicitiã/ ꝛ ſtat forti cõtra ſuos inimicos. Et ideo charitas ẽ ha‑bitus difficilis: vt ſit vis magna. ſicut ho‑mini iniuriato: cui eſt neceſſe magnã vim charitatis habere in amãdo ſuũ ꝓximum. qui ſibi iniuriatꝰ eſt. ꝛ etiã difficile ẽ deo ſeruire ꝛ cũ honorare rõne ĩpedimẽtoꝝ. q ſunt magna. q deꝰ patit q ſint magna: vt charitas maiori ptãte vti poſſit in tractã‑do honorẽ dei. Et ideo qm̃ hoies q deũ di‑ligũt: magnũ hñt tediũ ad ſeruiẽdũ ei: tã‑gitur fortitudo q ſit magna vis charitatis vt charitas poſſit eẽ magna. quã magni‑tudinẽ ꝯſequit in magnitudine vigoris. q ẽ fortitudo: cũ q ſuũ amare fortificat cũ quo deũ diligit ꝛ ſuũ honorẽ. Et idẽ ẽ de hoie paupere: q elemoſynã facit alij pau‑peri. que elemoſyna eſt multum difficilis. quia illo indiget qð alij dat.

¶ De temperantia ꝛ fide.

TEmperãtia ꝛ fides hñt concor‑dantiã in cõcordãtia quã hñt cũ fortitudine. ſicut due ſorores q cõcordãtiã hñt cũ fortitudie in amãdo ſuũ fratrẽ: qꝛ rõe fortitudis (q eſt vis tem‑perãtie ꝛ fidei) hñt fides ꝛ tẽperãtia con‑cordãtiã. Idcirco fides fortificat tẽperã‑tiã/ ꝛ tẽperãtia fortificat fidẽ. qm̃ ꝑ tẽpe‑rata cibaria ẽ intellectꝰ diſpoſitꝰ ad credẽ‑dũ ꝯ incredulitatẽ. ſic hoies iebriati: q le‑

uiter credũt vel diſcredũt. Et hoĩes qui fidem habẽt: tẽperantiã diligũt. vt melius fide vti poſſint.

¶ De temperantia ⁊ ſpe.

Temperãtia affert meritũ qđ ſiquidem meritũ diſponit habitum ſpei. q̃ ſperat mercedeꝫ. Et quãdo hoĩes cõtra tẽperãtiã peccauerint cum penitent/⁊ tẽperãtiã diligũt: tẽperãtia habitũ diſpõit ſpei: ꝑ quã hĩtũ hoĩes pctõꝛes habebãt ꝯfidẽtiã in mĩa dei. q̄ defectꝰ q̃s ꝯtra tẽperãtiã fecerũt: remittit. ¶ Et ſpes cauſat hĩtũ tẽperãtie: inquãtũ hoĩes ꝯſiderare facit mĩaꝫ dei. ſuppoſito ꝙ gulã odiãt/ ⁊ ꝙ diligãt temperãtiam.

¶ De temperantia ⁊ charitate.

Vt charitas ſit virtus: ẽ tẽperãtia hoĩbꝰ neceſſaria. qm̃ ſine tẽperantia charitas nõ poſſet eẽ virtus. q: in gula ſuſtẽtari non poſſet. Et q: tẽperantia charitati eſt neceſſaria. opꝫ ꝙ tẽperantia ſit virtus. Idcirco charitas cauſat tẽperantiã in hoc ꝙ tẽperantiam oꝫ eẽ virtutẽ: vt charitas eẽ poſſit: ⁊ econuerſo. Et in hoc paſſu cognoſcit̃ ꝙ charitas eſt nobilioꝛ virtus q̃ꝫ tẽperantia. cum temperantia ſit ex ſecũdarijs intentionibus/⁊ charitas ex pꝛimarijs.

¶ De fide ⁊ ſpe.

Fides eſt lumẽ ⁊ teſtimoniũ magne p̄tãtis hũilitatis ⁊ mĩe dei. qm̃ magna poteſtas eſt illa que duas naturas (viꝫ nãm diuinã ⁊ hũanã) exiſtere facit vnam ꝑſonã: que vocat̃ ieſus xp̃s. Et magna humilitas eſt ꝙ diuiña natura (q̃ eſt filius dei) velit indui ex humana nã. q̃ eſt xp̃s hõ. Et magna mĩa fuit ꝙ deus abſqꝫ hoc ꝙ humanũ genus nõ petijt veniã ab ipſo remittere voluit per incarnationem quã accepit miſericoꝛdia: q̃ eſt deꝰ. Idcirco fides cauſat magnã ſpeꝫ. quam hõ habebat ĩ magna poteſtate dei et in eius magna mĩa ⁊ pietate ſine humilitate. Que ſiqdẽ ſpes cauſari non poſſet: ſi homo incarnationeꝫ dei non crederet. Et in hoc paſſu cognoſcitur ꝙ infideles diſpoſiti non ſunt ad habendum ita magnã ſpem ſicut chꝛiſtiani. cũ ita ſit ꝙ infideles incarnationẽ dei non credunt.

¶ De fide ⁊ charitate.

Fides ⁊ charitas hñt cõcoꝛdantiã. q: in hoc ꝙ ꝑ fidẽ credimus in ꝓductionẽ diuinã ꝑ gñationẽ et ſpirationẽ: vnde ſequitur trinitas ꝑſonarũ: viꝫ patris ⁊ filij ⁊ ſpũſſancti: ⁊ q: incarnationẽ credimꝰ ⁊ in paſſione xp̃i hominis dei: cauſat fides charitatẽ in magnitudine bonitatꝭ duratiõis p̄tãtis ſapientie ꝟitatis ⁊ virtutis. cũ trinitas ⁊ ĩcarnatio ſint obiecta amabilia multũ voluntati diſpoſite ad amãdũ magnas amabilitates ꝑ lumẽ fidei. Qꝛ quãto fides ẽ maioꝛ: tanto volũtas eſt diſpoſita ad hñdum magnã charitatẽ. Idcirco ẽ cõcoꝛdantia inter charitatẽ ⁊ fidẽ ꝑ magnitudinẽ bonitatis ⁊ ceteraꝝ foꝛmarũ q̄ ſunt iſtr̃a ad eaꝝ ꝯcoꝛdãtiã. Et in h̃ paſſu cognoſcit̃ ꝙ illi paruã hñt charitatẽ q̄ non ſunt cultores fidei cũ magnitudine bonitatis virtutis veritatis ſapientie ⁊ poteſtatis.

¶ De ſpe et charitate.

In magnitudine charitatis multiplicat̃ magniº ſpei. qm̃ quanto hoĩes maioꝛẽ hñt charitatẽ deo ſibiipſis ⁊ ſuis ꝓximis: tãto cauſant ĩ ſpe magnitudinẽ ⁊ ecõuerſo. q: quãto homo maioꝛẽ hꝫ ſpem ĩ deo ⁊ in ſuis amicis: tãto cauſat magnitudinẽ in charitate. Idcirco charitas et ſpes ſm̃ ꝙ ſunt magne: cauſant q̄lꝫ alij magnitudinẽ bonitatis duratiõis p̄tãtis ſapiẽ volũtatis ꝟitatis ⁊ virtutis finis ⁊ ꝯcoꝛdãtie. Idcirco pñt hoĩes tantũ hr̃e de charitate ⁊ ſpe: quãtũ hr̃e volũt. Et in h̃ paſſu cog̃ſcit̃: q̃to magnã culpã hñt illi q̄ ſunt negligẽtes ĩ habẽdo magnitudinẽ charitatꝭ ⁊ ſpei. ¶ Dictũ eſt de ſeptẽ ꝟtutibꝰ moꝛalibꝰ. quaruꝫ alie inuicẽ cũ alijs mixte ſunt. Modo dicendũ eſt de. xvj. virtutibus moꝛalibꝰ que ex p̄mis deſcendunt ⁊ deriuant̃. Et ſm̃ ꝙ doctrinã dedimꝰ in miſcẽdo q̃ſdã ꝟtutes cũ alijs cog̃ſci põt doctrina ⁊ modus ĩ miſcẽdo ꝟtutes illas q̃s dicere ꝓponimus.

¶ De ſanctitate.

Sanctitas ẽ illa ꝟtꝰ: ꝑ quã ſancti ſunt ĩnocẽtes ⁊ mũdi a pctĩs. Et ſctitas ſit ꝟtus iuuãt cetere ꝟtutes. q̃re illa ẽ ꝟtus cõis ex multis ſicut iuſtitia: q̄ hoĩes facit ſctõs: inquãtũ exiſtit illis occaſio ꝙ ſint iuſti. Et pꝛudẽtia ipos

facit ſapiẽtes: inquãtũ eis ſignificat illa: p que ſapiẽtes fieri pñt. Et fortitudo ipos fortificat ↄtra vitia. ⁊ tẽperantia ipos ſanos exiſtere facit ⁊ hr̃e intellectũ ſubtilẽr licita ṽba pferre. ⁊ fides ipſos credere facit vitates qs intelligere non pñt. ⁊ ſpes ipſos ſperare facit illa q̃ p ipam fidẽ magnã aſſequunt̃. Et charitas ipos pticipare facit in ſocietate ⁊ amore ⁊ fraternitate ⁊ in amãdo deũ ⁊ ei ſeruiẽdo. Et oñes iſte ṽtutes et etiã alie q̃ ex ipis deſcẽdũt: iuuamina ſũt ⁊ inſtra ꝙ hoies ſint ſancti ⁊ habeãt altã vitã / ⁊ ꝙ mũdi ſint a pctõ.

¶ De patientia.

PAtiẽtia eſt illa ṽtus: p quã hõ paſſiuas ṽtutes acqrit. ſicut homines fortes: q̃ patiẽtiã hñt cõtra illos q̃ illicita eis faciũt. Idcirco patientia diſponit in paſſionib⁹ aĩam: p quã hoies ſint hũiles / ⁊ habeãt charitatẽ ſm appetitũ ⁊ inſtinctũ nãlẽ ⁊ cõcordãtiam: q̃ eſt inter formas ⁊ materias. Nã ſm ꝙ diſpoſita eſt materia hʒ forma placitũ in illa operãdi ⁊ pducendi ex illa hoc qḋ deſiderat. Idcirco dixit q̃dã ſapiens: ꝙ patientia ẽ quedã ṽtus q̃ vincit / ⁊ q̃ vinci nõ põt. Et eſt ṽtus p quã demõ ſepius deuincitur: q̃ per aliquã aliam virtutem.

¶ De abſtinentia.

ABſtinentia ẽ illa ṽt⁹ q̃ tũc volũtatẽ refrenat cum odibilia vult deſiderare. ¶ Abſtinẽtia incipit rõne finis charitatis. ⁊ ipaʒ prudẽtia illuminat. fortitudo ipaʒ fortificat. ⁊ iuſtitia ipam iuſtificat. ⁊ ſpes ipaʒ ſpare facit illa q deſiderat. Et dũ abſtinẽtia hoies facit abſtinere: hʒ prudẽtia deliberationẽ. ⁊ iuſtitia ſilr̃: ⁊ idẽ de tẽperãtia ad faciendũ bonũ ⁊ verũ iudiciũ / ⁊ ad eligẽdũ illa p q̃ hõ venit ad felicitatẽ. ⁊ euitat illa que dãnũ dãt. Idcirco abſtinẽtia ẽ illa ṽtus q̃ pl⁹ ire ↄ̃riat̃ in pn° q̃ aliq̃ alia virtus.

¶ De humilitate.

HUmilitas eſt illa ṽtus q̃ minores ṽtutes hũiliat ad maiores cũ iuſtitia. ⁊ hũiliat cũ ſeipſa virtutes maiores ad minores. idcirco maior eſt p illa q̃ maiora ſunt q̃ p illa: q̃ ſunt minora. ⁊ p ſeipſam q̃ p iuſtitiã. Cui⁹ bonitas multiplicatur in entib⁹ minoribus ⁊ maioribus. Idcirco dicit q̃dã ſapiens ꝙ humilitas magna ṽtus nõ eſt: ſi deſcẽdat vt in bonitate aſcẽdat. ſʒ vt in infimis (in quib⁹ parũ eſt de bonitate) ↄſiſtat. Et qm̃ p hui⁹ intentionẽ eſt magna hũilitas ad bonitates ſuperiores et magnas iuſtitia ipam exaltat rõne ſuoꝝ meritoꝝ. Idcirco dr̃: ꝙ quãto hoies maiores mioꝛib⁹ ſe humiliãt tãto ad magnitudinẽ bonitatꝭ ṽtutis charitatis ⁊ ſpei exaltantur.

¶ De pietate.

PIetas eſt illa virtus que humilitatem cordis ad oculos aſcendere facit / ⁊ que illam in lachrymis ⁊ fletibus ↄuertit per ↄpaſſionẽ quã homo pius hʒ de pximo ſuo: cum ipſum videt in tribulatione ⁊ piculo. Et hec pietas a charitate deſcendit / ⁊ ex ſiĩtudinibus quas habẽt hoies ſub ſpecie minoritatis. p quã habẽt inſtinctũ nãlẽ / cõſeruãdo tñ libertatẽ: vt q̃dam pietateʒ de aliis habeant: poſtq̃ in minoritate cũ humilitate hñt ↄcordantiã. q̃ minoritatẽ cuiuſlibet repreſentat. Idcirco dicit q̃dã ſapiens: ꝙ crudelitas ex ſuperbia naſcit̃ que nõ cõſiderat in mĩoritatibus: in qb⁹ participãt nãliter q̃dã homines cum aliis.

¶ De caſtitate.

CAſtitas ẽ illa ṽtus que ordineʒ ponit in copula hoĩs et femine. ¶ Per caſtitatẽ ↄſiderant homines finẽ copule matrimonij qḋ eſt ppt̃ filios qui ſint ſeruitores dei. Qui ſiq̃deʒ finis ipſos conſiderare facit ſanctitatem matrimonij et immũdiciã luxurie ⁊ eius circunſtantias. et hoc in tantum ꝙ prudentia eligit circunſtantias caſtitatis: finem matrimonij conſeruando. ⁊ circunſtantias luxurie dimittit. Idcirco in magna cõcordãtia ſanctitas ⁊ caſtitas conſiſtunt. Quam concordãtiã iuuãt prudẽtia abſtinẽtia fortitudo et ſpes.

¶ De largitate.

LArgitas eſt illa ṽtus q̃ auaritie plus cõtrariat̃ q̃ aliq̃ alia virtus. Largitas eſt filia charitatis ⁊ ſpei. q̃ ſiq̃deʒ filia cõtrariat̃ auaritie. q̃ ẽ filia crudelitatꝭ ⁊ deſperãtie. Idcirco homines largi filij largitatis dant: vt largitatẽ habere poſſint. nõ autẽ vt re-

munerent per illos qb⁹ dant. ſȝ ꝑ modos largitatis ⁊ mercedē ſperāt ſiue expectāt in multiplicādo largitatē. in q̄ voluntas eoꝝ quieſcit. vt ipſam habere poſſint cum magnitudine bonitatis ⁊ perſeuerantie.

¶ De legalitate.

Legalitas ſiue fidelitas ē illa virtus q̄ homines tenere facit qđ ꝓmittunt. ⁊ cū illud tenere nō pñt: facit ipſos verecūdiā habere. Legalitas eſt illa virt⁹ q̄ eſt cōtra traditionē deceptionē ⁊ mēdaciū. ⁊ hȝ vnū pedē de iuſtitia: ⁊ aliū de fortitudīe. ⁊ hō legalis tēdit ꝗetus ī lectū v̄itatis. in quo charitatē ⁊ ſpem acquirit. Idcirco hoīes fideles tenēt hoc qđ ꝓmittūt. qm̄ iuſtitia hoc requirit. ⁊ fortitudo ipos facit fortes cōtra falſitatē ⁊ deceptionē. Et charitas ⁊ ſpes illos faciunt verecundiā timere.

¶ De conſtantia.

Conſtātia eſt illa virt⁹ q̄ hoīem ꝑſeuerare facit in ſuo bono ꝓpoſito. Cōſtantia hoīes firmat cum fortitudine ⁊ ſpe ad magnitudinē bonitatis ꝑſeuerātie iuſtitie et v̄itatis. Idcirco hoīes q̄ ſunt cōſtantes in ſuo bono ꝓpoſito: fortes ſunt ꝯtra vitia/ ⁊ ſpē hñt in adiutorio dei ⁊ in coꝝ meritis q̄ acquirūt in longa ꝑſeuerātia bonitatis ⁊ v̄itatis. Idcirco dicitur⁹ ſapiēs ꝙ hoīes filij conſtātie fortes ſunt/ ⁊ plures hñt amicos: ꝑ q̄s cōſtantes ſunt ꝯtra ſuos inimicos.

¶ De diligentia.

Diligētia ē v̄t⁹ cū qua charitas et prudētia vincunt pigritiam. Per diligētiā ſunt hoīes cito mobiles/ ⁊ cōſiderāt illa: q̄ poſſunt euenire/ ⁊ plus vigilare diligūt q̄ dormire: ⁊ nolunt eē pingues vt citi⁹ ire valeāt ad finē quē deſiderāt. ⁊ quando impediti ſunt ex nimio deſiderio languēt. ⁊ qñ feſſi ſūt: fortitudo coꝝ deſideriū cū prudētia ⁊ ſpe fortificat iuitātū ꝙ charitas facit ipos audaces/ nec ipos multū dormire permittit.

¶ De ſuauitate.

Suauitas ē virt⁹ charitatis filia ī prudētia et humilitate nata ſiue orta. Suauitas homines fortes ſuaues facit. quoniā illos ligat cū charitate in patientia ⁊ humilitate. Et ideo ſe duci permittunt ab hoībus ſuperbis crudelib⁹ ⁊ impatientibus ad voluntatē coꝝ inimī: ꝙ cū ſua hūilitate vincunt coꝝ ſupbiam/ ⁊ cū ſua patiētia vincūt illoꝝ irā et cū ſua charitate illoꝝ vincūt crudelitatē inimī: ꝙ cū coꝝ ſimilitudine ipos domāt. Et ad hoc leo dat exēplū. q̄ māſuet⁹ eſt et ſuauis alijs aīalibus pnis: q̄ vtuntur ſuauitate cū illo ꝯtra ſuperbiā ⁊ ꝯ irā. ⁊ q̄ cū illo ſilitudinē habent in voluntate.

¶ De conſcientia.

Conſcientia eſt illa v̄t⁹: q̄ ꝯſulit cū timore facere bonuȝ ⁊ euitare malū. Cōſciētia hoīes hr̄e facit timorē de dn̄o. q̄ bo^m ꝑ bo° reddit/ ⁊ penā pro malo. Et iō ꝯſcia cum ptāte ⁊ iuſtitia dn̄i minat. ⁊ illi q̄ minas timēt: reuerētiā dn̄o faciūt. ꝑ quā merita ꝯſequūtur ⁊ v̄tutes multiplicāt. Et qñ minas non timēt: ꝯtra dn̄m peccāt cui reuerētiā nō faciūt. Idcirco ꝯſcia eos ligat cū iuſtitia ad penā/ ⁊ non ſuſtinet ꝙ ſpē habeant in dn̄o. Et hec ꝯſcia eſt ſm̄ inſtictū naturalem.

¶ De timore.

Timor eſt illa virt⁹: ꝑ quā hoīes charitatē offēdere timēt/ ⁊ timorē hñt de iuſtitia. Timor ē ancilla amoris. q̄ prudētiā mouet ad ꝯſiderādū illa: q̄ piculoſa ſunt/ ⁊ q̄ opinari facit plura dānoſa. q̄ nō eueniūt. Et ideo timor hoīes exiſtere facit īter iuſtitiā ⁊ charitatē. q: per iuſtitiā ꝯ dn̄m errare timēt. ⁊ ꝑ charitatē timēt: ꝙ bonitatē dn̄i offendāt. Et hmōi timor ſpē affert: q̄ cū charitate habet concordantiam. per quā miaȝ domini expectant.

¶ De contritione.

Contritio eſt virtus: q̄ hoīes mouet ad ſatiſfactionē ⁊ pniam: q: contritio hoīes mouet ad ſatiſfactionem ⁊ penitentiam: facit concordātiam miſericordie iuſtitie ⁊ ſpei: quia ſatiſfactio affert iuſtitiā/ ⁊ pnia ſpē. et idcirco miam adeſſe opȝ. Quare contritio eſt virt⁹: q̄ deficere nō pōt. imo ad finē illi⁹ venit: qđ ꝯſiderat. Idcirco hoīes hilares facit: cū illos flere facit: qm̄ cū illis fletibus ipſos adducit ad concordantiam illoꝝ et domini.

¶ De verecundia.

Uerecundia ē paſſiua q̄litas q̄ reuelat diſpōnē minorū formarū per quas hō diſpoſit⁹ eſt ad faciēdū illa q̄ ſunt illicita. qꝛ verecundia venit ab his: q̄ minora ſunt. Naliter femine maiorē habēt verecundiā q̄ hoīes. cū ita ſit ꝙ hoīes maiores ſint per actionē/ꝛ femine minores per paſſionē: verūtñ hoīes moraliter plus deverecūdia hñt debēt in deficiēdo ſiue peccando q̄ mulieres. qm̄ defectus maior eſt in formis q̄ in materijs. Idcirco hoīes ꝟtuoſi magis verecūdiā timēt q̄ femine ſꝫ ꝟtutes acq̄ſitas. Et in hoc paſſu cognoſcit̄ ꝙ hoīes veꝝ iudiciū nō faciūt in h̄ ꝙ ꝓ pctō luxurie nō pl⁹ increpant homines q̄ feminas.

De obedientia.

Obediētia eſt illa ꝟtus q̄ volūtatē (q̄ eſt libera nāliter) facit eē ſeruā ꝛ ſubditā alteri volūtati que ad plures alias volūtates ē cōis. Obediētia eſt ꝟtus vt ſub ſuo habitu ſint plres voluntates ad vnū finē ordinate. ſicut plures linee ad vnū punctū. Idcirco obediētia requirit ordinē oīm virtutū. vt volūtates q̄ ſunt ſub illa ordinate ſint. ſicut iuſtitia q̄ requirit ꝙ volūtas religioſi ſit coacta ſub ſuo habitu ad obediēdū volūtati ſui ſuperioris. Et idē eſt de prudētia ꝛ ceteris virtutibus. Quare oportet ꝙ volūtas ſuperioris dn̄a pluriū voluntatū ordinata ſit ſm̄ habit⁹ aliaꝝ virtutū: vt cū illis ſuas oues cuſtodiat q̄ libertatē ad peccādū nolunt hr̄e: inquātū ſe obligāt ad volendū volūtatē maioris in faciēdo bona opera. Ūn̄ ſicut cōmuni volūtati eſt magnus honor factus: ſic poſita eſt ip̄a volūtas ī magno honore ꝛ periculo. Et ſi inordinata ſit et exuta ex habitib⁹ virtutū: nulla volūtas maiorē hꝫ culpā/nec dignior tāta pena.

De ramis virtutum.

Secūdū ꝙ dictū eſt in ramis aliarū arboꝝ hr̄i pōt cognitio de ramis hui⁹ arboris: ꝛ maxime per ramos arboris imaginalis. Cū ita ſit ꝙ rami ꝟtutū ſint ſilītudines ramoꝝ nāliū ꝛ realiū. ſicē rami iuſtitie q̄ ſunt ſilītudies realis potētie obiecti ꝛ act⁹. Sicut martin⁹ q̄ eſt iuſtus: q̄ ſub hitu iuſtitie accipit obm̄ qđ eſt de iuſtificabilitate/ꝛ dat iudicū rectū iter. p. ꝛ. r. quoꝝ iudex fact⁹ eſt. Et idē eſt de ſua prudētia. cui⁹ rami ſunt potētie obiecti ꝛ act⁹. ꝛ ſic de ceteris ꝟtutibus. Rami cuiuſlibet ꝟtutis loca ſunt: in q̄b⁹ ꝟtutes naſcunt̄ renouant̄ ꝛ viuūt ex radicib⁹ arboris. vꝫ ex bonitate magnitudine ꝛ ceteris. Sicut ī iudicio ꝙ. m. facit de. p. ꝛ. r. hꝫ vnā renouationē bōitatis magnitudinis ꝛ aliaꝝ: ꝛ in iudicio qđ facit de g. ꝛ. b. hꝫ aliā renouatiōem bonitatis magnitudinis ꝛ aliaꝝ. Idcirco rami ſue iuſtitie gn̄ales ſunt ad plīa iudicia. Et idem eſt de ramis ſue prudētie. ꝛ ſic ꝺ ſuis alijs ꝟtutib⁹. Et hoc plante ſignificant q̄ fructus producūt in ramis nouis.

De folijs virtutum.

Folia ꝟtutū ſunt accñtia ꝟtutū ex q̄b⁹ virtutes ſunt ornate ꝛ indute. Et ex his accñtib⁹ hr̄i pōt cognitio per accñtia ceteraꝝ arboꝝ: cū iſta accñtia ſint illoꝝ ſilītudines in oḡb⁹ virtuoſis q̄ faciūt hoīes hītuati ꝟtutib⁹. Uerūtñ qꝛ multū deſideram⁹ veritates et ſecreta entiū declarare ꝛ oñdere: in hac arbore loqui volumus de ꝟtutū accidētib⁹.

De quātitate virtutis.

Iuſtitia martini ꝛ ſic de ei⁹ prudētia fortitudine ꝛ ceteris ꝟtutib⁹ eſt quāta. per cuius quātitatē ip̄a creſcere pōt vel minui. qm̄ ſine quātitate nec creſcere pōt nec minui. Et illa quātitas tangi nō pōt nec videri: nec eſt de eēntia reali. ſꝫ ita eſt multiplicata in ſpē fantaſtica q̄ eſt hītus virtutis q̄ vocat̄ iuſti⁹ ſicut ē habit⁹ multiplicat⁹: vt ſit habitus iuſtitie. Idcirco q̄titas non hꝫ longū latum neq꞉ ꝓfundū. nec conſiſtit ſub figura corpali circulari q̄drāgulari nec triangulari: ſꝫ tm̄mō ſub figura ſpūali. q̄ quātitatē hītus iuſtitie repñſentat q̄ ē cōtinua q̄titas: inquātū eſt eēntia vni⁹ habitus. ꝛ eſt diſcreta: inquātū diſtinctio potētie obiecti ꝛ actus ſunt tres rami iuſtitie.

De qualitate virtutis.

Prudentia martini ē qualis ſꝫ bonitatem rōne cuius homo dicit ꝙ eſt bona. Et eſt qualis per magnitudinē ratione cui⁹ homo dicit ꝙ eſt magna. Et ſic de duratione poteſtate ꝛ ceteris formis accñtalib⁹. quarū quali-

tas i ſua ſpecie repſentat qualitates par ticulares. ſicut calor ignis: q caloꝛe pipis et allei repreſentat. Unde ſicut calor eſt ꝓpria qualitas ignis/ ꝛ eſt pipi ꝛ alleo appropriata remanens vna in ſua ſpecie: ſic qualitas prudētie eſt ſua ꝓpria qualitas. Et qualitas quā hꝫ iuſtitia i habitu prudentie eſt qualitas appropriata prudētie vt vtat habitu iuſtitie. Et in h paſſu multum eſt de philoſophia morali.

¶ De relatione virtutis.

Relatio eſt in virtute ſicut in fortitudine ꝛ in ceteris ſm ꝙ relatio eſt conſiderabilis pluribus modis. Sicut in forma q eſt in abſtracto ꝛ ſuppoſito. ſicut ſi eſt fortitudo ē forte qđ eſt indutū habitu fortitudinis. ꝛ ſi ē ſuppoſitū: opꝫ ꝙ ſit habituatū. Sicut.m. q eſt fortis in bello aut in iudicio aut in patiētia aut in ꝓſperitatibus huius mūdi vel in paupertate. ¶ Eſt ali⁹ modus relationis: ſm ꝙ ſignificatū eſt in ramis prudētie q eſt rōne potentie obiecti ꝛ actus. qm̄ ſi fortificatiuus ſit: opꝫ eſſe fortificabile et fortificare ꝛ ecōuerſo. Et idem eſt de relatione: q eſt ꝑ equalitatē ꝛ cōcordantiam.

¶ De actione ꝛ paſſione virtutis.

Iſta temperantia eſt virt⁹ actiua ꝑ formā: ꝛ paſſiua per materiā. Et prius ſentitur paſſio ꝙ actio. qm̄ paſſio ſentit in indigentia appetitiue: q requirit multū de cibo. ꝛ poſtmodū venit forma. que materiā diſponit ad habituꝫ virtutis. Jdcirco in mūdo tēperantiā habent hoīes paſſionē que eſt paſſiua virt⁹. de qua virt⁹ actiua operatur ſiue agit. Ueruntamē illi qui magnā hñt tēperantiaꝫ tantū diligūt operationē ꝟtutis: ꝙ virt⁹ paſſiua illos nō cogit ad paſſionē ſm formā rōis quā hꝫ volūtas ſua ex ſenſibili ꝛ paſſibili qualitate. Sicut ignis q mouet terrā ad ſuū inſtinctū nālem. ꝙuis aqua ei non det magnam paſſionem.

¶ De habitu virtutis.

Fides eſt ꝟt⁹/ ꝛ eſt h't⁹ ſub q intellect⁹ ē hītuat⁹ ꝛ indut⁹ ad credendū ꝟa dei et ei⁹ operū q argumētatiue nō intelligit. ſꝫ poſitiue: cui⁹ poſitiões ſunt ſimilitudines rōnū neceſſariarū. que ſunt per vim argumenti. Et iſte habitus fidei eſt virtuoſus. qm̄ ſub ipo facta ſunt opa virtuoſa ꝛ mirabilia. qm̄ magnum mirabile eſt ꝟitates rerū attingere abſq; rōnibus neceſſariis. Jdcirco dr: ꝙ fides nō eſt hitus nālis. ſꝫ eſt donū gr̄e et infuſio dei. q ipam dat: q2 hoībus eſt neceſſaria quā neceſſitatē nā humana dare nō pōt. qm̄ ſi dare poſſet: ſequeret ꝙ fides eſſet habitus nālis/ ꝛ ꝙ probationes neceſſarie naturaliter eſſent ſuperflue.

¶ De ſitu virtutis.

Spes eſt ꝟtus/ ꝛ eſt aſſituata i bonitate magnitudine ꝛ ceteris ſimilitudinib⁹ entiū realiū ꝛ primorū. qm̄ ſicut corpus eſt realiter aſſituatum ſꝫ arborē elalem vegetatiuā ꝛ ſenſualem. ſic ſpes eſt aſſituata ſilītudo in ꝑlib⁹ ſilitudinib⁹. q2 ſicut corpus vnam hꝫ aſſituationē ꝑ figuram circularē ꝛ aliā ꝑ triangularē ꝛ vnā aliā ꝑlla q ſunt infima: et aliā hꝫ per ſuperiora: ꝛ ſic de aliis rectitudinib⁹. ſic ſpes ē aſſituata ꝑ vnū modū ſm bonitatē. ꝛ ꝑ aliū modū ſm magnitudinē. ꝛ ſic de ceteris ſilib⁹. Et idē ē de aſſituatiōe quā hꝫ ſpes in ceteris ꝟtutib⁹. cū ita ſit ꝙ qdā ꝟtutes aſſituate ſunt i aliis. ſicut ſpes q eſt in iuſtitia. cū magna iuſtitia ſit in hoībus q habēt maiorē ſpem in deo ꝙ in denariis poſſeſſionib⁹ ꝛ amicis. Et idē eſt de prudētia cū ſapiētia ſit i deo ſpem habere. Et ſic de aliis aſſituatiōib⁹ virtutuꝫ ex quibus homo cognitionē habere pōt per hoc qđ de ſitu ſpei dictū eſt.

¶ De tempore virtutis.

Charitas eſt ꝟtus ꝛ eſt in tēpore inquātū eſt incepta in tpe: ꝛ pōt eē in vno tpe ꝛ non in alio/ ꝛ inquātum pōt eē maior i vno tpe ꝙ in alio. Exiſtere qđ hꝫ charitas i tpe. eſt ei appropriatū ſꝫ nāꝫ tpis realis. ꝛ nō ſm nāꝫ charitatis. cū ita ſit ꝙ charitas nō ſit ex reb⁹ realib⁹. ſꝫ eſt ſilitudo illaꝝ: iquātum ſunt amabiles aut amatiue. Et tps qđ eſt ſoſa realis: eſt de nā corpali. ſic accñs qđ ē de nā ſube. nō ꝙ ſit de eēntia ſube. ſꝫ eſt nā ꝑ quā ſuba pōt eſſe. ſicut charitas q principiari pōt aut multiplicari vel in tpe ꝑuari ſine quo tpe principiari non poſſet multiplicari neq; priuari ſicut ſubſtātia: q ſine quātitate nō poſſet eē quāta/ nec ſine qua

litate qualis/nec ſine colore colorata.

¶ De loco virtutis.

SAnctitas ē virt⁹. ⁊ eſt ī loco ſpiritualiter. vȝ ī ſpūali iuſtitia ⁊ prudentia ⁊ aliis ꝟtutib⁹ q̄ ſunt ſilitudines ſpūales ꝟtutū realiū q̄ ꝯſiſtūt in loco corpali reali: inquātū ſine loco eē nō poſſent nec in vno loco eē ⁊ nō in alio. qꝛ ſicut chriſtallū accñtalr̄ accipit colorē auri: cū ſupra aurū ſit poſitū: ſic ſctitas ⁊ virtutes in qb⁹ ꝯſiſtūt: ſilitudinē a loco accipiūt: inquātū in ſubiis ꝯſiſtūt. q̄ ſunt ī loco. Idcirco ſicut tunica mouet̄ de vno loco in aliū per motū hoīs: q̄ ex ipſa veſtit⁹ eſt: ſic ſanctitas mouet̄ de vno loco ī aliū accñtaliter per motū ſctē perſone. Idcirco ſctitas ſm ſuā nām nō trāſit ꝑ mediuȝ qđ eſt inter ꝓncipiū ⁊ finē. Et in h̄ paſſu ē ſignificat⁹ mot⁹ ſubſtantiarū ſeparatarū. q̄ mouent̄ de vno loco in aliū nō ꝯtēte ī loco ſm figurā circularē triāgularē nec quadrāgularē/nec ſm rectitudines loci. ſicut tunica q̄ ſe nō mouet ex vno loco in aliū.

¶ De floribus virtutum.

FLores ꝟtutū ſunt merita: q̄ homines acq̄runt ꝑ ꝟtutes: q̄s habent. Et ſȝ ꝙ ꝟtutes ſunt diuerſe ſunt flores diuerſi ⁊ diſtincti. Et qꝛ arbor moralis ē valde neceſſaria ad ſciendū ideo de hac arbore loq̄mur ita diu. Verū tū diu nō loq̄mur: īmo breuiter: ſm qđ eſt neceſſariū ad ſciēdū: ⁊ ſe hȝ ad ꝑdicatōeȝ ſm cōditiōes ipſi⁹ quas dixim⁹. Idcirco loqui volum⁹ de florib⁹ cuiuſlibet ꝟtutis.

¶ De flore iuſtitie.

FLos iuſtitie eſt meritū qđ ē per recolere intelligere ⁊ diligere iudiciū/recolitū/intellectū/amatū bonificatū. ⁊ ſic de aliis actib⁹ radicū iuſtificataꝝ. vt ſit iudicare/⁊ vt illi ſint habitu iuſtitie induti. Et iō flos iuſtitie viuit qñ iuſtitia ē recolita: intellecta: ⁊ amata: bonificata: ⁊ magnificata. ⁊ cū illa iuſtificat alios habitus virtutum ⁊ priuatio floris iuſtitie ſtat in contrario.

¶ De flore prudentie.

FLos prudentie ē meritū per diſcretionē hoīm: q̄ accipiunt illa q̄ ſunt bona ⁊ mala: ⁊ q̄ ſciūt habere modos eligēdi illa q̄ ſunt bona/⁊ dimittendi illa q̄ ſunt mala, cum iuuamine brāchiarū arboris ſenſualis imaginalis et rationalis. Et iō hoīes ſapiētes q̄runt cōſilia. ⁊ dāt deliberationē volūtati priuſq̄ eligāt amabilitates vel odibilitates et intellectui: priuſq̄ faciāt iudiciū. et memorie ꝙ recolat iuuamina brāchiarū arboris quas dixim⁹. Et ideo vocant̄ ſapientes ⁊ diſcreti in eorum operibus: et ad finem veniunt: quem deſiderant.

¶ De flore fortitudinis.

FLos fortitudinis eſt meritū qđ eſt ex fortificato recolere intelligere ⁊ amare. qđ eſt ex fortificato bonificare magnificare ⁊c̄. Et eius figura eſt fortificare qđ eſt flos fortitudinis in quo apparent vigores: qui ex ipſo ſunt induti. Idcirco hoīes qui hñt fortē aīm fortes ſunt per florē. ⁊ cuȝ tentātur ad faciendum aliquod illicitum: flos fortificat bonitatem contra malitiam. et ſic viuit ex bonificare: ſicut lumen qđ viuit de oleo. Et cum tentantur contra ceteros flores: illos fortificant cōtra eorū contraria. Idcirco hoīes fortes animi ſunt muniti pluribus floribus ſpūalibus ⁊ moralibus. cū quibus vincunt tentatiōes ſenſuales.

¶ De flore temperantie.

FLos temperantie eſt meritum ſui actus. per quem actus aliarum virtutum ſunt temperati. ſicut iudex q̄ hȝ moderatos ſermones in iudicio: ⁊ habet tēperamentū in menſa ⁊ in ſuo ſtudio et in expenſis ſuis. et ſic de ceteris rebus ſimilib⁹ iſtis. Et hic flos cōſiſtit in medio loci temperantie. vt ſit fortior: ⁊ ꝙ melius ſapiat principiū ⁊ finem et vt cū ceteris florib⁹ maiorē hēat ꝯcordantiā. ⁊ cum mouet̄ ex medio loco: ⁊ ad vnā extremitatē appropinquerit: infirmatus eſt ⁊ diſpoſit⁹ ad corruptionem.

¶ De flore fidei.

FLos fidei eſt meritum ſui actus quod habet in credendo vera. et viuit ex veritate entium cum iuuamine florum aliarum virtutum. Sicut cum flore iuſtitie. cum ſit iuſtum credere vera: poſtq̄ intelligi non poſſunt. Et eſt difficile illa credere et non intelligere. Et iſte vigor qui eſt flos fortitudinis: ri

gat florē fidei.vt ſit fortis ꝯ incredulitatē et vt in illa ceteri flores ſint fortes.

¶ De flore ſpei.

FLos ſpei ē meritū qđ eſt ex ſperare licita ſm iuſtitiā ⁊ miām.⁊ ſuſtētat⁹ eſt cū alijs florib⁹.ſicut iuſtū eſt habere ſpem in deo:cū faciat verū iudiciū in illis:q̄ ei ſeruiūt et eū honorāt ſm eoꝝ poſſe.Et iuſtū eſt: ꝙ de⁹ iuuet eos qui ꝓ ipſo laborāt. Et iuſtū eſt ꝙ ꝑcat illis q̄ ſe penitent de cōmiſſis/⁊ q̄ cōtritionem habent ⁊ ſatiſfaciūt/⁊ etiā ꝙ de⁹ eis parcat:poſtq̄ ſpem habent in ipſo.

¶ De flore charitatis.

FLos charitatis ē meritū qđ eſt ex amare amabilia / illo amare induto ex florib⁹ aliaꝝ virtutū et ex illo alios flores induēte in eoꝝ amabilitatib⁹.Sicut amare charitatis qđ iuſtū eſt ꝑ iuſtitiā/⁊ diſcretū ſiue prudens ꝑ prudentiā/⁊ forte ꝑ fortitudinē/ ⁊ moderatū ꝑ tēperātiā.qđ ſiqđem amare induit florē iuſtitie:inquātū amari facit. ⁊ ſic de alijs actib⁹ floꝝ.¶ Secūdū ꝙ dictū ē de florib⁹ in ꝟtutib⁹ ꝑmarijs:pōt haberi cognitio de florib⁹ cōſequētib⁹ deſcēdētib⁹ ex primarijs.ſicut ex flore ſanctitatis:qui eſt meritū ceteros flores ſanctificans et ipſos a peccato purificans.

¶ De fructu arboris moralis.

FRuct⁹ arboris moralis duobus modis ꝯſiſtit.Un⁹ mod⁹ eſt de mercede florum. Scđs modus eſt:vt de⁹ honoretur virtuoſe ⁊ ei ſeruiat̄. ¶ Prim⁹ modus eſt ſicut merces iuſtitie: q̄ eſt ꝑ iudicare/ ⁊ merces prudentie:q̄ eſt ex diſcretiōe/⁊ merces fortitudinis: q̄ eſt ex fortificare:⁊ merces tēperātie: q̄ eſt ex tēperare ⁊ merces fidei:q̄ eſt per credere:⁊ merces ſpei:q̄ eſt ꝑ ſperare : ⁊ merces charitatis: q̄ eſt ex amare ſiue ꝑ amare.Et in his modis mercedes radicū intrant.ſicut mercedes iuſtitie per bonificare magnificare ⁊ alia q̄ induūt ⁊ ornāt ſuū florē. ¶ Scđs modus fruct⁹ magis ſupra ꝯſiſtit:⁊ altior eſt ⁊ nobilior ꝑmo/⁊ eſt cauſa ꝑmi. videlicet moralitates ſunt:vt deo virtuoſe ſeruiatur.veluti cum virtuoſa iuſtitia prudētia ⁊ ceteris.et etiā cum virtuoſa bonitate magnitudine ⁊ ceteris.Et idem de virtuoſo recolere intelligere ⁊ amare. Idcirco nemo ad deum peruenire poteſt:qui vitioſe ei ſeruire voluerit/nec ipſe deus benedictus vult ſeruitiū ab eo accipere.Et in hoc paſſu cognoſcitur rō:per quā de⁹ habet ita paucos ſeruitores/⁊ ꝙ plures ſunt illi q̄ ei dedecus magnū faciūt:inquātū ei vitioſe ſeruiunt/⁊ credunt ei ſeruire virtuoſe in hoc mūdo.idcirco cum ſunt mortui:nullā habēt retributionem ex hoc qđ hre credebāt.immo habēt penā:inquātū deo ſuire vitioſe voluerunt.

¶ De ſecunda parte arboris moralis.

ISta pars eſt de vitijs. ⁊ tot habet partes ſicut pri⁹. Que quidē partes ſunt radices/ truncus/ branche ⁊ alie. Et per hoc qđ de ꝑma parte dictū ē:cognitio ex iſta haberi poteſt.ſicut vnum contrariū qđ per aliud ꝯtrarium cognoſcitur.Verūtamen qꝛ hāc arborē volumus declarare:de vitijs loqui intendimus.

¶ De radicib⁹ vitioꝝ.

RAdices vitioꝝ ſunt quattuor:vꝫ malitia ſtultitia falſitas ⁊ ꝑuatio finis.Et ad iſta quattuor ſe habent magnitudo duratio poteſtas voluntas delectatio dr̄ia cōcordantia contrarietas principium mediū maioritas equalitas ⁊ minoritas.Magnitudo ſe habet ad malitiā.inquātū malitia eſt magna.et ſe habet ad ſtultitiā:q̄ ꝯtraria eſt ſapientie:inquātū ſtultitia eſt magna.et ſe hꝫ ad falſitatē:inquātū falſitas eſt magna:⁊ ſe hꝫ ad priuationem finis: inquātum ꝑuatio eſt magna.idcirco peruerſa eſt magni⁹ in vitiū.ꝯtra hoc quod eē ſolebat in virtute.quare diffinitio magnitudinis in vitio exiſtentis eſt hec.vꝫ magnitudo eſt id:per quod malitia ſtultitia falſitas ⁊ ꝑuatio finis ſunt magne. Eſt etiā diffinitio magnitudinis hec:vꝫ magnitudo eſt ꝑ quā duratio malitie ſtultitie falſitatis ⁊ priuationis finis eſt magna.idcirco trāſit magnitudo in vitiū. ¶ Diffinitio malitie q̄ ꝯtrariat̄ bonitati:eſt hec.vꝫ malitia eſt id rōne cuius magnitudo/duratio/ptās/ſtultitia/volūtas/falſitas/delectatio ⁊ alie ſunt male.qb⁹ ſimilitudini

bus malitia culpe ſuã dat ſſĩtudinem:in
quãtũ ipſas ꝑuertit in vitiũ ꝛ peccatũ. Jd
circo malitia eſt illud:rõne cui⁹ hõ mal⁹
facit malũ.eẽ cui⁹ mali ẽ malũ. ꝛ ei⁹ ꝓua
tio eſt bõa. ¶ In hac arbore q̃ ẽ devitijs
duratio ẽ id rõe cuius durãt malitia ma=
gnitudo ptãs ꝛ cetere forme ꝑuerſe ĩ vitiũ
ꝛ peccatũ. Jdcirco duratio ẽ mala ꝯ boni
tatẽ. ꝛ ei⁹ magnitudo ẽ mala ꝯtra ꝟtutẽ
ꝛ contra alias formas. ¶ In hac arbore
ptãs eſt id: ꝑ qð malitia magnitudinis
durationis ꝛ alie poſſunt exiſtere ꝛ agere.
Que ſiquidẽ ptãs ẽ mala/ꝛ ei⁹ ꝓuatio bo
na. Et hoc eſt:q2 de illa ſequitur malum.
¶ Sultitia ẽ ꝯtrariũ ſapiẽ:inquãtũ ſtul
tos oẽs illos facit eſſe:q̃ ſunt hituati ex il
la ꝛ ĩduti. ſicut hõ ſtult⁹:q̃ fatue intelligit
entia ꝯtra eorũ intelligibilitates bonas
ꝛ veras. finis q̃rum eſt intelligibilis ſub
habitu ſapiẽtie. Jdcirco ſtultitia mala ẽ
et vitioſa:et eius priuatio eſt bõa. ¶ Vo=
luntas vitioſa eſt illa:ratiõe cui⁹ illa que
ſunt amabilia ſũt odibilia ꝛ illa que odi=
bilia ſunt ſub habitu virtutꝭ:ĩ hitu vitij
ſunt amabilia. Jdcirco talis volũtas eſt
mala ꝛ ſuo fine vacua. ¶ Vitiũ eſt priua
tio virtutis. ꝛ exit ex ſſĩtudinibus vnita
tum. vꝫ ex malitia ꝛ ex mala magnitudi=
ne duratione ptãte ꝛ alijs. ſub cuius vitij
habitu ſunt forme, bone peruerſe in ma=
lo ꝛ in priuatione finis ꝛ ſub falſis ſimi=
litudinibus. ¶ Falſitas ẽ illa: que ẽ ha=
bitus rõe cui⁹ ſſĩtudines bonaꝝ formaꝝ
ꝛ virtuoſarũ ꝑuerſe ſunt in falſas ſimili=
tudines. Jdcirco illa q̃ falſa ſunt:vidẽtur
ſm apparẽtiã:ꝙ ſint vera:ꝛ illa q̃ ſunt ve
ra videnꝰ:ꝙ ſint falſa. ¶ Delectatio que
eſt ſub habitu vitioſo:ẽ id in quo vitia ha
bẽt q̃etẽ. Jdcirco hoĩes mali delectatio=
nẽ hñt in faciẽdo malũ:ꝛ hñt laborẽ ĩ bo
no. qð hoĩes boni faciũt. ¶ Differẽtia q̃
eſt inter vnũ vitiũ ꝛ aliud: eſt mala/ꝛ ẽ cõ
fuſio bõitatis magnitudinis ꝛ ceterarũ
formarũ:q̃ indute ſunt de virtute. Jdcir=
co hoĩes mali hñt intellectũ confuſum et
voluntatem cõfuſam/ꝛ plus tenebras di
ligũt ꝙ diligant lucem. ¶ Concordãtia
vnius vitij ꝛ alterius eſt mala/ꝛ eius pri
uatio ẽ bona. Jdcirco ẽ mala ſimilitudo
ex bona concordantia/ꝛ ẽ hoc qð eſt con
tra bonã ꝯtrarietatẽ. Jdcirco ꝑ talẽ vitio
ſam ꝯcordãtiã multa vitia ſe ꝯcordãt in
vno ꝛ in plurib⁹ malis. ¶ Contrarietas
mala:eſt hoc:qð eſt ꝯ bonos fines ꝛ bo=
nas cõcordãtias. Jdcirco eſt mala ꝛ eius
priuatio eſt bona. ¶ Maluꝫ ꝓnᵐ ẽ id:qð
ſe hꝫ ante ad plura mala pricipia. ꝛ iſtud
gñale ẽ ad plura ꝓnª. ꝛ ſuũ eẽ eſt ex ꝓuatio
ne bõi ꝓncipij nãlis ꝛ gñalis ad bõa ꝓnª.
Et in hoc malo principio gñali ꝓncipiãt
ꝓncipia ꝑticłaria mala ĩquãtũ hõ diſpo
ſitus eſt ad faciẽdũ malũ:inquãtũ ꝓnci=
piatus eſt de nihilo. qð nõ hꝫ nãm alicu
ius boni. ꝙ ſi haberet: eẽ eẽt nõ eẽ. qð eſt
impoſſibile ꝛ ꝯtradictio. Et ĩ hꝯ paſſu poſ
ſunt cognoſci ꝓnª peccati/ꝛ vbi ꝓncipiã=
tur/ꝛ de quo/ꝛ per quã ꝓncipiãtur/ꝛ q̃re
hõ hꝫ libertatẽ ad faciẽdũ bonũ ꝛ maluꝫ
q̃ ſiquidẽ libertas quã hõ hꝫ ad peccãdũ
nõ eſt creatura:ſꝫ ẽ ex nã nihili :inquãtũ
hoĩes ſe inclinãt ꝑ illã ad ꝓnᵐ gñale: de
q̃ ſunt. vꝫ ad nõ eẽ vel nihilũ. Et inquã=
tũ hñt eẽ ꝛ ſunt creati ad bonũ:nãm hñt
ex libertate creata ad faciendũ bonũ. ꝛ ꝑ
illã ꝓncipiãt bona ꝯtra mala. Et iſte paſ
ſus eſt multũ vtił ad ſciẽdũ ꝛ difficilis ad
intelligẽdũ:vꝫ illis:q̃ parũ ſciũt. ꝛ maxie
illis q̃ ſunt vitioſi ꝛ ꝯtra bona principia.
¶ Mediũ vitioſuꝫ ẽ ꝓuatio medij ꝟtuoſi
ꝛ eſt ſubm:in q̃ ꝓuatio finis ſſĩtudinem
ſuã influit ad ꝓncipiũ. ꝛ ꝓnᵐ ſuã malã ſi
militudinẽ refluit ad ꝓuationẽ finis. Jd
circo in hac ĩfluẽtia ꝛ refluẽtia ſunt ꝓme
forme ꝑuerſe ĩ vitijs ꝛ ĩ maꝉ ſſĩtudinib⁹
vñ magna mala durabilia ꝛ poſſibilia ſe
quũtur. q̃ ſunt contra inſtinctus ꝛ appeti
tus naturales bonarũ formarũ. ¶ Pri=
uatio finis eſt vacuitas ꝛ vacuatio boni
medij ꝛ bõi ꝓncipij. Jdcirco ꝓuatio finis
eſt mala. ꝛ ſub ſua malitia ꝛ habitu ſunt
ꝑuerſe bone forme in peccata ꝛ mala. et
ſunt vacue de ſuis bonis principijs ꝛ me
dijs naturalib⁹. Jdcirco in inferno bone
forme naturales ſunt vacue ſuis bonis fi
nibus naturalib⁹. ad quos ſe habent bo=
na principia ꝛ media naturalia habitua
ta accidẽtalibus vitioſis ꝓncipijs ꝛ me=
dijs. ꝛ nullo tẽpore fine conſequentur. ad
quẽ finẽ ſe habebũt ſm curſum naturalẽ.
Et penã quã habebunt dãnati per priua

tionem finis naturalis: non eſt aliquis: q̄
eam dicere nec ſcribere poſſet. De qua pe
na loqui intendimus diutius in arbore
euiternali. ¶ Maioritas vitioſa eſt illa
maior imperfectio: q̄ ſe hȝ ad non eſſe/et
que facit ſuū cōtrarium (quod eſt minori
tas) concordare cū eſſe. Que ſiquidē mi
noritas naturaliter hȝ cōcordātiā cū non
eſſe. Et in hoc paſſu poteſt haberi cogni
tio ſub ratione ſimilitudinis non eſſe ⁊ ſi
militudinis eſſe: que ſunt forme: q̄ ſunt cō
trarie ſimilitudines eſſe ⁊ non eē. Idcir
co hoīes mali ꝙ̄to maiores ſunt in mali
tia: cōcordātiā maiorem habent cum nō
eſſe: ꝙ̄ homines qui non ſunt ita mali. q̄
ſm comparationem habent rōne eorum
malitie concordantiam cum eſſe. Et in h̄
paſſu poteſt haberi cognitio ꝙ maioritas
eſt mala in priuatione finis ⁊ in ſtultitia
⁊ in falſitate. in qua ſiquidem maioritate
mali ſunt infideles ſub habitu ſtultitie/⁊
etiam chriſtiani diuites auari: qui bona
communia permittunt eſſe ocioſa ⁊ in pri
uatione finis contra pauperes. ¶ Equa
litas vnius mali ⁊ alterius eſt priuatio
equalitatis vnius boni ⁊ alterius. Idcir
co homines auari digni ſunt magna pe
na. Et ꝙ̄tomagis ſunt auari: maiori pe
na ſunt digni. quia multiplicant equali
tatem vnius mali ⁊ alterius: ⁊ priuant fi
nem: propter quē diuitie illorū ſunt crea
te. Que priuatio finis eſt multum mala.
in qua concordant plura magna mala ꝯ
finem bonitatis ⁊ cōtra finem ſue magni
tudinis durationis ſue poteſtatis ſui in
ſtinctus ⁊ ſui appetitꝰ naturalis. ¶ Mi
noritas vitioſa eſt priuatio minoritatis
virtuoſe. que cōcordantiam habet cuȝ nō
eſſe: ⁊ in hoc paſſu poteſt cognoſci modus
ratione cuius poterit haberi cognitio de
quiditate virtutis ⁊ de quiditate vitij. Et
huius cognitio multuȝ eſt vtilis illis: qui
habituari volunt ex virtutibus: ⁊ qui vo
lunt vitia euitare ⁊ habitus eorū. ¶ Di
ctum eſt de radicibus vitioſis ⁊ de earum
diffinitionibus, per quas haberi poteſt
cognitio de ipſis. ⁊ quomō ſtant ſub quat
tuor habitibus vitioſis. vȝ ſub habitu ma
litie ſtultitie falſitatis ⁊ priuationis finis
ſub quibus quattuor habitibus ſunt alij
habitus aliarum radicum. que ſe habent
ad ſuas ſpecies: ſicut materia oleaſtri: q̄
ſe habet ⁊ ſe conuertit in mām olee inſer
te in illo. Et ex iſtis quattuor formis que
ſunt ſupra: que viuunt ex formis inferiori
bus: cōpoſitus eſt truncꝰ arboris vitioſe.

¶ De trunco arboris vitioſe.

Truncus huiꝰ arboris ē ex ſi
militudinibus quas diximꝰ
que ſunt ſue radices. ⁊ qui eſt
communis confuſio genera
lis que eſt fons: in quo vitia
particularia ſunt diſpoſita in potentia. q̄
ſiquidem vitia trahit agens naturale de
diſpoſitione: ⁊ ipſa in actu adducit ⁊ in
habitu. ſicut martinꝰ vitioſus: qui ex ipſa
trahit ſuam malitiam ⁊ magnitudinem
illius malitie. Et idem de ſua ſtultitia et
poteſtate quam habet. per quam poteſt
fieri ſtultus. ⁊ duratio quam habet in per
ſeuerando in malo: ⁊ in ſtultitia ⁊ etiam
in falſitate ⁊ in priuatione finis virtutis
que eſt truncus contrarius trunco vitij.
¶ Truncus iſte eſt inuiſibilis nec videri
poteſt. cum ſit ex ſimilitudinibus. q̄ ſimi
litudines ſunt peccatum. quod eſt iſte trū
cus. Et quia in illo ſtat multitudo mali
tie: poteſt quilibet homo multiplicare et
augmentare ſuum peccatum: cum ita ſit:
ꝙ ex formis generalibꝰ multiplicari poſ
ſint forme ſpeciales. Et cum in trūco ſit
minoritas vna ex ſuis partibus: poſſunt
peccatores minorificare ſua peccata. ⁊ ma
iorificare: cum maioritas ſit vna pars trū
ci. et etiam quia priuatio finis eſt vna pꝰ
trunci: poſſunt peccatores priuare eoꝝ
peccata. ⁊ hoc poſſunt cum poteſtate: que
eſt vna pars trunci. Uerūtamen poſſunt
cum iuuamine dei contra poteſtatem trū
ci. ⁊ poſſunt cuȝ contrarietate. que ē vna
pars trunci. in qua eſt concordantia vir
tutū: ſic in diſpoſitiōe ⁊ potētia moraliter
ſicut frigiditas nāliter ī aqua calefacta.
Et iſte paſſus declarat: quomō peccator
ptātē hȝ in principiādo v̄tutē rōne cōtra
rietatis. q̄ eſt cōtra vitiū tū cum adiuto
rio dei ſine quo peccator nō poſſet exire a
pc̄ō. cū ſit incarceratꝰ in carcere iuſtitie.
Et iſte paſſus eſt multū vtilis ad ſciendū.

¶ De brāchis arboris vitioſe.

BRāche huius arboris prīci
paliter ſunt gula/ auaritia/
luxuria/ ſupbia/ accidia/ in=
uidia/ ⁊ ira. Et iſte ſeptē brā
che ſunt habitus: ſub quib⁹
ſunt forme: ex quibus truncus cōſiſtit. De
quibus diffinitiōes dare proponimus: vt
ex ipſis melius cognitionē demus.

¶ De gula.

GUla eſt illud peccatum: quod ſe
pius priuat abſtinentiā ⁊ tēpe=
rātiā ꝙ̄ aliquod aliud peccatū.
Jdcirco eſt illud vitiū: ꝑ quod homines
plus moriunt ꝙ̄ per aliqđ aliud vitium.
¶ Per gulā ſunt ſepi⁹ hoīes infirmi cū
ita ſit: ꝙ ꝑ nimis comedere aut bibere ſit
deſtructa digeſtio ⁊ appetit⁹ nālis. ī quo
nā arboris vegetalis ſe delectat. Jdcirco
pr̄es ⁊ m̄res q̄ diligūt filios ⁊ vitā illoꝝ:
nutrire nō deberēt cū cibariis delicatis ⁊
pluribus. Que q̄dē delectatio ⁊ multitu
do diſponit gulam ꝯ vitā ⁊ ꝯ diuitias. ⁊
diſponit hoīes ꝙ ſint ocioſi/ ⁊ ꝙ ſint de
groſſo ingenio/ ⁊ ꝙ ſint latrones: cū diui
tie eis defecerint ꝓpter nimis comedere
⁊ bibere vel ꝓpter cibaria delicata q̄ ſunt
chariora ꝙ̄ alia. ſicut ſunt galline ꝑdices
et piſces groſſi. q̄ ſunt chariores ꝙ̄ car=
nes bouine vel ſardine. ¶ De auaritia.

AUaritia eſt illud vitiū: quod eſt
magis cōtrarium fini bonorū
temporaliū ꝙ̄ aliquod aliud
vitiū. Per auaritiam ſunt denarij ocioſi
in archa omnis auari ⁊ bladum ī grana
nariis. ⁊ ſic de aliis. Sicut ſpes ī qua ho=
mo auarus non exiſtit. inquātum confi=
dit in ſuis denariis nec eius appetitus
ſuum habet cōplementum: inquātum ho
mo auarus non comedit de cibariis que
ſunt ſana. quia ſunt digeſtibilia/ et quia
appetitiua in illis delectationem inue=
nit. Jdcirco homo auar⁹ eſt cōtra arbo=
rem elementalē: et q̄ ſunt denarij. Et idē
eſt de cōtrarietate: quam habet cōtra ar=
borem vegetalem: inquātum eſt contra
ſapores ⁊ delectationes. in quibus natu=
ra delectat. Eſt etiā cōtra arborē ſenſua=
lē: inquātum hō auarus eſt male idut⁹/ ⁊
iacet in malo lecto/ ⁊ multum laborat. Et
ſic de aliis ſilibus iſtis. ſicut homo auar⁹
qui in extremis ſatiſfacere nō curat de cō
miſſis: que fecit contra largitatē veritatē
⁊ finē diuitiaꝝ. ¶ De luxuria.

LUxuria eſt vitiū: qđ inordinat
copulā carnalē. inquātū ipſaꝫ
deuiat a fine: ꝓpter quē eſt fi=
nis carnalis copule. Eſt eñ finis carna=
lis copule: vt humana ſpēs reſtauretur ⁊
multiplicet in pluribus hoībus. quē finē
facit luxuria obliuiſci/ ⁊ recolere facit de
lectationes carnales ⁊ ꝯ curſum natura=
lē. quas nec dicere nec ſcribere ſum⁹ auſi.
ꝓpter magnā vilitatē illaꝝ. Sub quartū
habitu ſunt viles illi: q̄ illis delectationi=
bus ſunt induti. ⁊ q̄ magna pena ſunt di
gni. ¶ Eſt etiā luxuria ꝯ ſanitatē. q: in
placitis q̄ dat: arborē vegetalē deſtruit.
Et eſt ꝯ diuitias: quas hō cōgregat ⁊ di=
ſponit inuidiā: deceptionē: traditionē: ⁊
plura alia mala: ꝙ veniāt in actu. Et de
hoc experiētiā habem⁹ in plurib⁹ ⁊ ma=
gnis malis: que hoīb⁹ luxurioſis ꝑ femi
nas acciderūt. ⁊ ꝑ eos pluribus aliis.

¶ De ſuperbia.

SUperbia eſt illud vitiū: ratione
cui⁹ hoīes volūt hr̄e honores: q̄
eis non cōueniūt. ¶ Superbia
obliuiſci facit minoritates nāles de q̄b⁹
hō ꝓceſſit. ⁊ cōſiderare facit maioritates
quas de⁹ ſub cōditione dat: ꝙ hō cū illis
ſit humilis ⁊ indutus habitib⁹ ꝟtutū/ ⁊
cū illis deo honorē faciat ⁊ ſuo proximo.
Jdcirco hoīes ſuperbi nolūt pares hr̄e:
nec alios amare. ⁊ faciūt aliqua: quoꝝ ra
tione hūiles exiſtūt ī ſeruitute ꝓpter eoꝝ
defectū. Et inuidiā hn̄t de bonis humi=
liū. q̄ aſcēderūt cū humilitate ad ꝑfectio
nes: quas deus dat. Jdcirco hoīes ſupbi
ſunt inuidioſi ⁊ accidia induti. rōne cui⁹
dicūt malū libēter/ ⁊ iraſcūtur: q̄ñ hono=
rari nō pn̄t in rebus ſupioribus: a q̄bus
eos ſuperbia deſcēdere facit in infimis.
que ſunt ſub pedibus humiliū. qui cū hu
militate aſcēdūt ad ſupiora. a q̄b⁹ hoīes
ſupbi ceciderūt. Jdcirco per ſuperbiā ve
niūt guerre: labores: ire: triſtitie: ⁊ pau=
pertates: ⁊ plura alia mala. que longum
eſſet ad enarrādū: que dicere nō oportet.
qm̄ ex ipſis experientiā habemus.

¶ De accidia.

Accidia eſt vitiũ: ꝑ qḋ hoĩes pigritiã hñt in faciẽdo bonũ. ⁊ hñt placitum de malo alioꝝ: ⁊ triſtitiã de eoꝝ ꝓſperitate. ¶ Accidia eſt vitiũ: qḋ eſt in pluribꝰ hoĩbꝰ: qui ipſam nõ agnoſcũt nec credũt eſſe ĩ mortali peccato. Et eſt vitiũ: qḋ eſt magis ſecretũ ꝙ alia. idcirco plures ſe perdũt ꝑ accidiã. q̃ credũt ſaluari. Quare accidia eſt peccatũ valde periculoſum. q̃ regnat multũ in mũdo. ¶ Accidia eſt cõtra charitatẽ ⁊ contra fraternitatẽ naturalẽ. ⁊ eſt medium ꝑ quod bona naturalia ſunt ĩpedita: ne veniant ad fines naturales. q꞉ ꝑ ipſuꝫ trãſire nõ poſſunt. Et ideo facit homines pigros ⁊ cõtra diligẽtiam iuſtitiã ⁊ ceteras virtutes

¶ De inuidia.

Inuidia eſt illud peccatũ: qḋ eſt cõtra propriã charitatẽ ⁊ cõmunem. Inuidia eſt cõtra propriaꝫ charitatẽ: inquãtum homines inuidioſi volũt habere bona aliena cõtra iuſtitiaꝫ ⁊ ſpem. Et q̃ñ ipſa habere nõ poſſunt facit ipſos cõſiderare modos ex q̇bus oriũtur traditiones/mẽdacia/deceptiões/latrocinia/⁊ plura alia mala. vt illa bona habere poſſint. Idcirco inuidia eſt valde graue peccatũ: inquãtum cũ malo deſiderare facit hoĩes bona: q̃ ſunt cõtraria in aliĩs. ¶ Inuidia eſt cõtra cõem charitatẽ ſcilicet cõtra charitatẽ dei qui dat bona cõia oĩbus: ſicut ignis: qui dat cõmunẽ calorẽ plantis. in quibꝰ ĩpẽ habet dominiũ/⁊ etiã in plantis: in quibꝰ cetera elemẽta dñium habent. Eſt etiã inuidia contra cõmunẽ charitatẽ fraternitatis ⁊ bonoꝝ naturaliũ. Idcirco hoĩes inuidioſi nõ recurrũt ad bona generalia/ſꝫ ad ſpecialia: que habere deſiderant contra ſuos proximos.

¶ De ira.

Ira eſt nimiꝰ motꝰ voluntatis: q̃ venit: ⁊ eſt cũ triſtitia. ꝑ quã voluntas ꝑ paſſionẽ bonoꝝ entiũ deſiderat/⁊ actiõem maloꝝ: vt bona ſint deſtructa. ¶ Per irã deſtructe ſunt veritates: quas ĩtellectꝰ inq̇rit. q꞉ ira lumẽ deſtruit cum quo inquirũtur. ⁊ ĩ intellectu ponit tenebras. Et idẽ facit ĩ viĩs memorie. idcirco hoĩes q̃ ſunt irati: neſciunt quid faciũt. ⁊ faciũt caſu fortuito hoc qḋ faciũt/ ⁊ cõtra inſtinctus ⁊ appetitꝰ naturales ⁊ cũ errauerint: eoꝝ cõmiſſa vel errores nõ recolũt: nec modũ quẽ tenuerãt: q̃ñ errauerũt. q̄re hoĩes q̃ ſunt irati: ligari deberẽt: quouſq꜄ irã vel furorẽ amitterẽt/⁊ haberẽt lumẽ viaꝝ intellectꝰ ⁊ memorie/⁊ quouſq꜄ tenebre priuarent. ꝑ q̃s hoĩes irati fortuito vadũt abſq꜄ diſcretiõe. qui peiores ſunt ꝙ beſtie: q̃ hoc qḋ faciũt: cũ imaginatione faciũt: ⁊ cũ inſtinctibus ⁊ appetitibꝰ naturalibus. ¶ Nullũ pctm̃ eſt ita ꝑiculoſum ſicut ira. q꞉ ira brachia ⁊ pedes ligat cõtritioni cõſcie patientie abſtinẽtie ⁊ aliĩs v̾tutibus. vt venire nõ poſſint nec aliqua op̄ari. Quare ira eſt ꝯ eſſe ⁊ hꝫ cõcordantiã cũ nõ eſſe. inquãtũ bona digna eſſendi inclinat ad nõ eſſe. ⁊ mala digna nõ eẽndi ꝓducit ĩ eſſe. Quare hõ iratꝰ nõ facit d̾iam ĩter deſtructionem ſuiĩpſiũs p̄ris filiĩ ⁊ ſororis ⁊ fratris ⁊ cõſanguinei ꝓuati ⁊ extranei: q̃m nulli ꝑcit/ nec remittit/ nec rationẽ auſcultat. Et mala que ſunt ꝑ irã: q̃s dicere poſſet?

¶ De gula ⁊ auaritia.

Gula ⁊ auaritia cõcordãtiã hñt cõtra tẽperãtiã ⁊ largitatẽ. Et ideo gula diſpõit materiã auaritie: q̄ ſit contra largitatẽ. Sicut hoĩes guloſi: q̃ bona tꝑalia aggregãt in maiori quãtitate ꝙ indigeãt: ꝓ cibariĩs que deſiderãt. Idcirco auaritia eſt contra largitatẽ. q̃ retinet illa: q̃ dari deberẽt. poſtꝙ eſt ſufficientia cibarioꝝ ĩ illis: q̃ comedere deſiderãt. Cõtra temperãtiã idẽ facit auaritia: que gule materiã diſponit: q̄ poſſit multũ comedere ⁊ bibere cõtra tẽperãtiã. inquãtũ retinet multa ſuperflua. q̃ oĩa hõ comedere nõ põt neq꜄ bibere. ꝓpter quas diuitias intẽdit multũ comedere ⁊ bibere. poſtꝙ cibaria hr̃e põt cũ diuitiĩs quas auaritia aggregat.

¶ De gula ⁊ luxuria.

Gula ⁊ luxuria cõcordãtiã hñt ꝯ caſtitatẽ ⁊ tẽperãtiã. q꞉ gula facit hoĩes comedere ⁊ bibere: vt luxuria vti poſſint. idcirco ꝓpter placita luxurie eſt gula ꝯ tẽperãtiã ⁊ ꝯ caſtitatẽ: inquãtũ materiã luxurie diſponit per nimiũ comedere ⁊ bibere. Idem facit luxuria que diſponit gule materiam: vt per

illā poſſit eſſe cōtra caſtitatē ꝛ ꝯ̄ tēperan=
tiā. Et in h̄ paſſu pōt cognoſci: ꝙ q̄dā vi
tia ſunt cōcordātia cū alijs ꝯ̄ virtutes: et
quomō ꝯcordātia vitioꝝ accipit̃ in trūco
ſm naturā radicū. q̄ ſunt p̄marie diſſimi=
litudines virtutum.

¶ De gula ꝛ ſuperbia.

GUla ꝛ ſupbia cōcordātiā h̄nt cō
tra tēperātiā ꝛ h̄ūilitatē. qm̄ ho
mines q̄ ſunt ſupbi: multum dili
gunt comedere ꝛ bibere: inquātū nolunt
eſſe ſerui tēperātie. q̄ dat paſſiōēꝫ ſuitori=
bus illi⁹: vt h̄eant h̄ūilitatē. cū q̄ aſcēdere
p̄nt ad merita: q̄ vēiūt p illas paſſiōes. Et
gula hoīes facit ſupbos ꝯ̄ tēperātiā qm̄
nō vult ꝙ habeat aliquos ſubditos.

¶ De gula ꝛ accidia.

GUla ꝛ accidia concordātiā h̄nt ꝯ̄
tēperātiā ꝛ diligentiam. qm̄ gu=
la facit hoīes pigros per nimiuꝫ
comedere ꝛ bibere ꝛ ipſos facit obliuiſci
fines rerū neceſſariarū ad viuēdum. ꝛ iō
eſt cōtra ſemetipſam. ¶ Et accidia facit
obliuiſci fines entiū: vt hoīes ſint pigri in
ꝓcurādo cibaria: q̄ neceſſaria ſunt ad vi=
tā / ſm nās arboris vegetal'. Et etiā obli=
uiſci facit fines tēperantie. rōne quorum
temperantia eſt inſtrumentum ad ſanita
tem ꝛ vitam.

¶ De gula ꝛ inuidia.

GUla ꝛ inuidia concordantiam
habent contra tēperantiā ꝛ cha
ritatem: qꝛ gula eſt contra chari
tatem ꝓpriā ꝛ cōmunē. vt habeat q̄d co
medere. Jdcirco aufert diuitias pauperi=
bus. q̄s poſſidēt hoīes diuites. Et inuidia
eſt cōtra tēperātiā in hoc: ꝙ multiplicat
mām comedēdi ꝛ bibēdi ī deſiderādo il
lā. vt gula h̄eat q̄d cōedere ꝛ etiā bibere.

¶ De gula ꝛ ira.

GUla ꝛ ira h̄nt ꝯcordātiā contra
tēperantiā ꝛ abſtinentiam et di
ſcretionē. quia p gulā ſunt hoīes
inebriati: et etiā motui voluntatis cōſen
tiunt. ꝛ non habent deliberationē ad eli=
gendum diſcretionē ꝛ abſtinentiam: neqꝫ
ad vtendum prudentia. ¶ Et ira eſt con
tra tēperantiam ꝛ gulam: inquātū triſti=
tiā producit: ꝛ non permittit media tem
perata cōſiderare: ꝛ corpus ponit in peri
culo ꝛ cibaria. rōne cuius tēperātia ſubm
non habet: in quo diu ſtare poſſit. nec gu
la habet ſubm: in quo diu eſſe poſſit: quo=
niā cibaria deficiūt: ꝛ nō h̄ꝫ q̄d comedere
poſſit: ꝛ ſanitas p triſtitiā deficit ꝛ p mor
tē: nec habet appetitum ad comedēdum.

¶ De auaritia ꝛ luxuria.

AUaritia ꝛ luxuria h̄nt ꝯcordan
tiā cōtra caſtitatē ꝛ largitateꝫ.
qm̄ hoīes auari p ſuā auaritiā
retinēt illa: que dari deberēt: ꝛ iō ſunt cō=
tra largitatē. ꝛ qm̄ retinēt illa: ſunt cōtra
caſtitatē. qm̄ hoīes auari bona tēporalia
cōgregāt: vt poſſint vti luxuria ī pulchris
ꝛ malis feminis. que mag⁹ dona redrant
ſm cōparationē turpiū mulieꝝ: q̄ ſūt male.

¶ De auaritia ꝛ ſuperbia.

AUaritia ꝛ ſuperbia h̄nt ꝯcordā
tiā ꝯtra largitatē ꝛ h̄ūilitatem
qm̄ auaritia īquātū aggregat
p̄la bona tēporalia: mām p̄parat ſupbie
ſicut hoīes ſupbi qui diſpoſiti ſūt: ꝙ ſint
ſuperbi: qm̄ h̄nt plures diuitias. ¶ Et ſu=
perbia diſponit mām auari^e ꝙ ſit contra
largitatē: inquātū eſt diſpoſitio: ꝙ ſit per
magnas diuitias. Sicut hoīes q̄ ꝑpter h̄
qꝛ ſunt diuites ſunt ꝯtra largitatē. rōe cu
ius largitatis pauperes ſunt h̄ūiles. Et
idē eſt de diuitib⁹: qm̄ dant de bonis ſuis
pauperibus. ad quos h̄ūilitas ipſos diui
tes deſcendere facit: ꝛ aſcendere cōtra ſu=
perbiam ꝛ auaritiam. Jdcirco fuit q̄daꝫ
diues impeditus qui neſciebat: ſi filium
ſuum nutriret auaritie vel largitati.

¶ De auaritia ꝛ accidia.

AUaritia ꝛ accidia concordan=
tiam habent contra largitatē
ꝛ diligentiā. quoniaꝫ auaritia
eſt contra largitatem cum accidia: que eſt
contra diligentiam. Jdcirco auaritia eſt
contra ſemetipſam. Quare mercatores
auari aſcendere non poſſunt ad ita ma=
gnas diuitias ſicut largi: qui cum dili=
gentia habent concordātiā: ꝛ auari cum
pigritia. ꝛ accidia eſt ꝯ̄ largitateꝫ cū aua
ritia: inquātū cū illa h̄ꝫ concordātiam.

¶ De auaritia ꝛ inuidia.

AUaritia ꝛ inuidia contra largi
tatem et charitatem habent cō
cordātiam. quoniaꝫ inuidia eſt

contra charitatem.per quã eſt largitas.
Et auaritia eſt cõtra charitatẽ:inquãtuʒ
eſt contra largitatem:q̃ eſt inſtrumentuʒ
charitatis.

¶ De auaritia ⁊ ira.

Auaritia ⁊ ira ſunt contra largi
tatem ⁊ abſtinentiam. qm̃ aua
ritia inquãtum eſt cõtra largi-
tatẽ:materiam pꝛeparat hoĩbus auaris
ꝙ ſint irati:cũ eos perdere contingat eo
rum diuitias/aut cũ homo eis conſulit:
ꝙ ſint largi: et eos repꝛehendit de aua-
ritia. Que ſiquidem ira eſt contra largi-
tatem:inquãtũ auaritia eſt eius inſtrm̃.

¶ De luxuria ⁊ ſuperbia.

Luxuria ⁊ ſuperbia habent cõ-
coꝛdantiam cõtra caſtitatem ⁊
⁊ humilitatem.qm̃ inquãtum
luxuria eſt contra caſtitatem:eſt cõtra hu
militatem.que homines humiliat ad ſe
ſubijciendum caſtitati. Et inquãtum ſu-
perbia eſt contra hũilitatem:eſt contra
caſtitatem.ſub qua non vult ſubijci.imo
libera diligit eſſe in placitis luxurie.

¶ De luxuria ⁊ accidia.

Luxuria ⁊ accidia cõcoꝛdantiã
habent contra caſtitatem ⁊ di
ligentiaʒ.qm̃ inquãtũ luxuria
eſt cõtra caſtitatem: materiam accidie p̃-
parat:ꝙ homines ſint pigri ad acquiren
dum caſtitatem:⁊ ad reſiſtendum diligen
tie.Et q̃tũ accidia eſt contra diligentiã:
materiã pꝛepat luxurie: ꝙ hoĩes ſint pi-
gri ad acquirendũ caſtitatem.

¶ De luxuria ⁊ inuidia.

Luxuria ⁊ inuidia habent con
coꝛdantiam contra caſtitatem
⁊ charitatem.quia inuidia cõ-
cupiſcere facit pulchꝛas mulieres.ideir-
co materiam luxurie pꝛeparat contra ca-
ſtitatem.Et deſiderare facit diuitias:per
quas materiam luxurie pꝛeparat: inquã
tũ p̱ diuitias hoĩes habere pñt pulchꝛas
mulieres. Et inquãtũ luxuria eſt contra
caſtitatem materiaʒ inuidie pꝛeparat: ꝙ
ſit contra charitatem martini ⁊ ſue pul-
chꝛe vxoꝛis.quam luxuria deſiderare fa-
cit ⁊ inuidere. Hoc idem ẽ de luxuria:que
deſiderare facit diuitias martini.vt cum il
lis luxuriari poſſit petr᷒:q̃ ẽ inuidioſus.

¶ De luxuria ⁊ ira.

Luxuria ⁊ ira concoꝛdãtiã ha-
bent cõtra caſtitatem ⁊ abſtinẽ
tiã.quoniã luxuria inquãtum
eſt contra caſtitatẽ/voluntateʒ petri luxu
rioſi mouet ad iram: quãdo hẽc non po-
teſt mulierem:cuʒ q̃ luxuriari vult.Et ira
inquãtũ eſt cõtra abſtinentiã:eſt cã luxu
rie contra caſtitatem.quã caſtitatem pe-
trus luxurioſus habere non poteſt in de-
liberatione voluntatis rõe ſubitanei mo
tus:qui eſt contra caſtitatem.

¶ De ſuperbia ⁊ accidia.

Superbia ⁊ accidia hñt concoꝛdã
tiam contra humilitatem ⁊ dili
gentiã.Quoniã in hoc ꝙ ſuper-
bia eſt cõtra humilitatẽ:eſt ꝯ diligentiã.
que cũ humilitate acquirit᷑:⁊ inquãtum
accidia eſt ꝯ diligentiã:eſt cõtra humili-
tatem.que cũ diligentia acquiritur.

¶ De ſuperbia ⁊ inuidia.

Superbia ⁊ inuidia concoꝛdãtiã
habent contra humilitatẽ ⁊ cha
ritatem. Quoniam inquantum
ſuperbia eſt contra humilitatem:eſt con-
tra charitatem que cum humilitate ha-
bet concoꝛdãtiam . Et inquantum inui-
dia eſt contra charitatem:eſt contra hũi
litatẽ.que cũ charitate habet ꝯcoꝛdãtiã.

¶ De ſuperbia ⁊ ira.

Superbia ⁊ ira concoꝛdantiam
habent contra humilitatem et
abſtinentiã. Quoniã inquãtuʒ
ſuperbia eſt cõtra humilitatem: eſt con-
tra deliberationẽ abſtinẽtie.que ĩ humi-
li voluntate ⁊ patiẽte habet deliberatio
nem.Et idẽ eſt in humili intellectu ⁊ me
moꝛia.Et inquãtum ira eſt cõtra abſtinẽ
tiã: eſt contra humilitatem. que acquiri
tur cum abſtinẽtia contra irã.

¶ De accidia ⁊ inuidia.

Accidia ⁊ inuidia hñt cõcoꝛdã
tiã ꝯtra diligẽtiã ⁊ charitateʒ.
Qm̃ in hoc ꝙ accidia eſt ꝯ dili
gentiã:mãm inuidie pꝛepat.ꝙ pigritiaʒ
deſideret petrus piger ad lucrãduʒ diui-
tias martini.per quã pigritiã ꝯcupiſcit
illas diuitias:q̃s cuʒ laboꝛe lucrari non
vult.Et inquãtũ inuidia eſt ꝯtra charita
tem:eſt ꝯtra diligentiã lucrãdi diuitias.

¶ De accidia ⁊ ira.

ACcidia ⁊ ira concoꝛdantiā habēt cōtra diligētiā ⁊ abſtinentiā. Qm̄ inquātū accidia eſt ꝯ diligētiā: habet cōcoꝛdātiā cū ira ꝯ abſtinentiā. que ſine diligētia volūtatis ⁊ memoꝛie ⁊ intellectus haberi nō pōt. Et inquātū ira eſt ꝯ abſtinētiā: cōcoꝛdātiā hꝫ cū accidia: inquātū pigritie pꝛeparat materiā. q̄ cū pꝛiuatione diligētie habet cōcoꝛdātiā.

¶ De inuidia ⁊ ira.

INuidia ⁊ ira cōcoꝛdātiā hn̄t cōtra charitatē ⁊ abſtinētiā. Et inquātū inuidia eſt ꝯ charitatē: eſt cōtra abſtinētiā. Et inquātū ira eſt ꝯ abſtinentiā: eſt ꝯ charitatē. q̄ cū abſtinētia lucraꝶ. ¶ Dictū eſt de vitijs pꝛincipalibꝰ ⁊ alia cū alijs miſcuimꝰ. vt ꝑ quedā alia cognoſcanꝶ. Modo de aliq̄bus vitijs dicere ꝓponimꝰ. q̄ cōſequētia ſunt pꝛimoꝝ. Et pꝛimo dicendū eſt de iniuria.

¶ De vitijs cōſequētibus.

¶ Et pꝛimo de iniuria.

INiuria eſt vitiū qđ eſt ꝯ iuſtitiā ꝑ ſemetipſam. Et eſt cōtra iuſtitiā: inquātū cōcoꝛdātiā hꝫ cū vitijs: q̄ ſunt cōtra iuſtitiā: ſicut cū ſupbia. qm̄ ſuperbū eſt ꝯdicere iuſtitie: q̄ ita alta eſt ꝑ bonitatē magnitudinē foꝛtitudinē ⁊ ſapiam. ⁊ maxime cū ſupbia: q̄ in ſe nullā hꝫ bonitatē. imo oēs q̄ ſub ſuo habitu ſunt induti: infimos exiſtere facit. ¶ Indiſcretio eſt vitiū qđ eſt cōtra pꝛudentiā: inquātū eſt eiꝰ pꝛiuatio. Et eſt cōtra pꝛudentiā cū iuuamine pigritie ⁊ ire. qm̄ ꝑ pigritiā ſunt hoīes indiſcreti: inquantū nolūt inquirere veritatē rerū. Et ꝑ iram offuſcatꝰ eſt eoꝝ intellectꝰ in tenebꝛis exiſtens. idcirco ſunt hoīes idiote: q̄ habitu pꝛudētie vti neſciūt. ¶ Debilitas coꝛdis eſt cōtra foꝛtitudinē. ⁊ vt maioꝛ ſit cōtrarietas: eſt cōtra foꝛtitudinē cum deſperātia. vt hoīes nō ſint foꝛtes cū ſpe. q̄ aīos hoīm foꝛtificat. qui in ptāte dei ⁊ in ſua bonitate ⁊ in fidelitate ⁊ in veritate (in quibus ſunt) confidentiā habent. Et in hoc paſſu poteſt haberi cognitio: ꝙ vitium qđ per ſeipſum contra vnam virtutem nō poteſt: habet concoꝛdantiā cum alijs vitijs contra vnam virtutem. Idcirco hoīes virtuoſi quādo plura vitia ſunt contra vnā virtutē: cū illa virtute plures alias virtutes cōcoꝛdāt. vt cū illis ſint cōtra plura vitia. ¶ Intēperantia eſt id: quod eſt cōtra tēꝑantiam cū gula ⁊ cōtra foꝛtitudinē. quā debilitatē foꝛtificat gula cum pꝛimis naturis ſenſitiue imaginatiis cū placito ſentiēdi intantū: ꝙ foꝛtitudo deuinciꝶ ꝑ ſuū cōtrarium/ ⁊ per iuuamen: quod facit gula debilitati. Idcirco hoīes ſapientes moꝛtificāt imaginationes: q̄ iuuāt placita ſentiendi/ illa placita obliuiſcēdo/ ⁊ placita recolendo: que veniunt per virtutes in cōſideratiōibus hominū virtuoſoꝝ intātum: ꝙ gula iuuare nō poteſt debilitatē. imnio ꝑ foꝛtitudinē deuincitur. ¶ Infidelitas eſt id: qđ eſt cōtra fidem cū falſis ſimilitudinibꝰ. que vere videnꝶ ſm̄ curſum naturalē/ et cū pꝛiuatiōe recolēdi: que nō recolit opa: que deus facit ſupꝛa curſum naturalē. vt ſua magna poteſtas meliꝰ recoli intelligi ⁊ amari poſſit/ ⁊ ꝙ hoīes in illo habere poſſint maioꝛē ſpē. Idcirco hoīes ſapiētes cū ſunt tentati cōtra huius infidelitatem: recolūt illa: que deus fecit/ ⁊ facit ſupꝛa curſum nature. ſicut creare mūdum ⁊ pꝛimū hominē et miracula que fecit/ ⁊ faciat. vt fidem foꝛtificēt. ⁊ etiam cōſiderāt: ꝙ deus plus habet facere q̄ꝫ intellectus eoꝛū intelligere. ¶ Deſperātia eſt id: qđ eſt cōtra ſpem. cōtra quā eſt cum memoꝛia in recolēdo magnitudinē peccati et ⁊ magnitudinē iuſtitie/ ⁊ obliuiſcēdo magnitudinē miſericoꝛdie ⁊ pietatis. Idcirco homines ſapientes cū cadūt in tali cōtrarietate: recolunt equalitatē iuſtitie et miſericoꝛdie dei. Idcirco ſunt in ſpe cōtra deſperantiā ⁊ cum timoꝛe iuſtitie dei: cū quo timoꝛe et honoꝛē faciūt cum humilitate ⁊ cū cōtritiōe ⁊ ſatiſfactiōe. Idcirco iuſtitia iuuat ſpem cōtra deſperantiā/ ⁊ cū mīa hꝫ cōcoꝛdātiam. ¶ Crudelitas eſt id: qđ eſt cōtra charitatem cū auaritia ⁊ ſupbia intantū: ꝙ charitas nō poteſt ſe tueri cōtra ſuū cōtrariū: quouſq; ſe iuuet cū cōtrarijs cōtrarioꝝ. cū qbꝰ ſe iuuat crudelitas. q̄ ſunt hūilitas: que eſt cōtra ſupbiā: ⁊ largitas: q̄ eſt cōtra auaritiā. Et q2 charitas hūilitas ⁊ largitas cōcoꝛdantiā habent cū eſſe/ ⁊ ſupbia crude=

ſimilitudo forme illius. Et hec ſimilitudo quantitatis que eſt per habitū luxurie: venit de potētia in actum per agens. q̄ ipā; trahit de diſpoſitiōe materie (in qua ſtat in potētia) per agens naturale ⁊ per ſua; naturam. Sicut clauus q̄ eſt in potentia in maſſa ferri per diſpoſitionē ferri ⁊ per potentiā fabri. qui ex maſſa trahit figuram claui: qui eſt quantus. Tamē in tantū eſt differentia: qm̄ figura claui eſt creatura: inquantū poſita eſt in diſpoſitione ferri. ⁊ nō eſt creatura: inquantū eſt poſita per agens artificiale. Quātitas luxurie nō eſt creatura in potētia hominis luxurioſi ⁊ motus carnalis extenſus ⁊ indutus de habitu luxurie. Per imaginatiuā ſenſitiuā vegetatiuā ⁊ p̄ elemētatiuā potentiā eſt naturalis / ⁊ eſt creatura ei⁹ quātitas. Et in hoc paſſu poteſt cognitio haberi q̄ quātitas luxurie eſt ex parte rōnalis / ⁊ non ex parte ſubiecti corporalis. Et ideo animalia bruta luxuriam non habent. quia ratione carent.

¶ De qualitate vitij.

Auaritia petri qualis eſt p̄ malitiam / ⁊ eſt qualis p̄ magnitudinem. ⁊ ſic de alijs formis. Et q̄litas eſt ſimilitudo et impreſſio habitus auaritie. de quo habitu eſt induta ei⁹ voluntas: que illū multiplicat. Sicut interius qui multiplicat ſpeciem fantaſtica; ſub ſpecie qualitatis inquantum obiectū quale intelligit. ⁊ ide; facit memoria. Et ſic habitus auaritie eſt ſuſtentatus p̄ qualitatem actuū omniū triū potētiaꝝ q̄ mouent imaginatiuam ad imaginandū res motas ad eſſendum ſubiecta auaritie.

¶ De relatione vitij.

Relatio vitij eſt: ſicut ſi eſt gula: oportet q̄ ſit guloſus. ſine quo gula eſſe non poſſet. ⁊ econuerſo. Et eſt etiam relatio in branchis hui⁹ arboris. ſm̄ q̄ eſt ſignificatu; in ramis. Sicut voluntas qui comedere deſiderat contra temperantiam. in quo deſiderio ē relatio inter potentia; que deſiderat: ⁊ rem deſideratam. Et hec relatio eſt habitus de gula indutus. que expoliat voluntatē habitus temperantie: inquantum trahit relationē: de qua temperantia eſt veſtita.

¶ De actione ⁊ paſſione vitij.

In vitio ſunt actio ⁊ paſſio. ſicut in ira: qm̄ volūtas eſt potētia actiua: q̄ mouet elemētatiuā ad calorem q̄ calefaciat cū imaginatiua vegetatiuā ⁊ ſenſitiuam. intantū q̄ homo irat⁹ paſſionem ſentit per ſenſitiuā. ⁊ volūtas triſtitia; habet per paſſionem. Et in hoc paſſu cognoſcitur: q̄ voluntas materiam habet propriā ⁊ naturalē ſubſtātialē ſue forme eēntiali. que ipſam mouet ad triſtitiam ⁊ paſſionem cū vegetatiua ſenſitiua imaginatiua ⁊ elemētatiua. que ſunt ei inſtrumēta ad illū motū actiōis ⁊ paſſiōis. qm̄ cū illa ſunt coniūcta. Idcirco cognoſci poteſt: q̄ voluntas irata ⁊ triſtis: inquātum forma habet in potētia q̄ trahat de ſua materia diſpoſita ad peccatum habitum ire. q̄ induit actu; ire: que exit de materia voluntatis. in qua actus erat diſpoſitus: priuſq̄ ab ipſa exiret.

¶ De habitu vitij.

Habitus vitij eſt ſicut ſuperbia et accidia et cetera vitia. Qui ſiquidem habitus eſt forma accidentalis et diſſimilitudo habitus virtutis. Sicut ſuperbia que eſt diſſimilitudo hītus vtutiſ hūilitatis: ⁊ infidelitas q̄ eſt diſſimilitudo habitus fidei. Et habitus ſuperbie exit in actu per formam voluntatis. que vult exaltare vilia ſupra nobilia contra iuſtitiā et charitate; / ⁊ per materiam: inquātum illa exaltatio eſt amabilis cōtra iuſtitiā ⁊ charitatē. Et in hoc paſſu cognoſcitur: q̄ habitus ſuperbus venit de iniuſta amatiuitate et amabilitate: que naſcuntur in habitu ſuperbie de reali amatiuitate ⁊ amabilitate. Sicut ſimilitudines oculorū naſi oris ⁊ aliaꝝ partiū faciei in ſpeculo diſpoſito ad recipiendum illas ſimilitudines: quas imprimūt in illo reales partes faciei. ſicut ſigillum qđ imprimit litteras ſuas in cera q̄ ſunt ſimilitudīes in cera litterarū: que ſunt in ſigillo. Et in hoc paſſu cognoſcitur: q̄ſi oentia realia multiplicāt ſuas ſīlitudines in alijs ſubſtantijs: q̄ nō ſunt de eoꝝ eēntia. ſicut in cera: q̄ nō eſt de eēntia ſigilli. Multiplicāt ḡ iniuſta amatiuitas ⁊ amabilitas (que ſunt partes reales volunta-

tis) earum ſimilitudines in diſſimilitudines iuſtitie que iraſcuntur ⁊ exiſtunt in iniuria indute de ſuperbia. Quia voluntas vult ꝙ entia nobilia ſint ſubdita vilibus ſiue minus nobilibus.

¶ De ſitu vitij.

Sicut ſitus eſt ratio: ꝙ vna ſitudo ſit aſſituata in alia ſub habitu virtutis: ſic eſt ratio ꝙ vna ſimilitudo ſit aſſituata in alia ſub habitu vitij. Sicut ī habitu accidie: in quo volūtas eſt pigra ad faciendū bonū / ⁊ deſiderat mala. cui deſiderio eſt ſolicita. Et ſic ſua operatio aſſituata eſt de pigritia ꝯtra bonitatē / ⁊ de diligentia in tractādo malum. Et idē eſt de intellectu ⁊ memoria. q̄ in habitu accidie ſuas habēt operatiōes aſſituatas de diſſimilitudinibus bonitatis magnitudinis ⁊ aliaꝝ. Et ī hoc paſſu cognoſcitur: quomō habitꝰ vitij aſſituatus eſt in vitioſa aſſituatione: que ex habitu vitioſo eſt induta / vno vitio exeunte in alio. ſ3 habitu vitioſo in vitioſa aſſituatione / ⁊ vitioſa aſſituatio in hītu vitioſo. Et ī hoc paſſu poteſt haberi cognitio de magna philoſophia morali.

¶ De tempore vitij.

Tempus inquātū eſt ens reale: nō eſt ſub habitu vitioſo. ſ3 inquantū ſunt in illo habitus vitioſi: ſignificant ſimilitudines temporis. Sicut in vno tempore petrus inuidioſus deſiderare poteſt mulierem ſui vicini / et in alio tempore ſuam vineam / ⁊ in alio tēpore ſuum equum. et ſic tempus eſt ſubiectum habitui inuidie generale ad plura particularia in diuerſis temporibus exiſtentia: nō ꝙ tempus ſit vniuerſum in ſe. ſed eſt ſubiectum dipoſitū ad diuerſa opera. q̄ petrus in vno tēpore operari nō poteſt. Sicut vegetatiua que in vno eodem tempore complexionare non poteſt ſpēm vue ſiue racemi in complexione calida et ſicca / ⁊ frigida ⁊ ſicca. Et in hoc paſſu habetur cognitio: ꝙ inuidia ⁊ ſic de ceteris habitibus peccati: nō ſunt de eēntia temporis. ſ3 tempus eſt inſtrumētum illorum inquantum poſſunt eſſe in alio ſuſtētati. q2 plura poſſunt eē in diuerſis tēporibꝰ.

¶ De loco vitij.

Vitium eſt in loco duobus modis. vnus eſt quando eſt in illis naturaliter. ſicut homo cōtractus cecus aut ſurdus ⁊ ſic de ceteris vitijs naturalibus: que non ſunt in habitu peccati ex parte anime ratiōalis. Aliꝰ modus eſt ex parte anime ratiōalis. ſicut habitus traditionis aut proditionis aut impatiētie. qui eſt in loco ſpirituali videlicet in voluntate impatienti / ⁊ que diligit traditionem. Et iſte locus non eſt corporalis: ſed eſt ſpiritualis ⁊ de habitu vitioſo indutus ⁊ in loco collocatus. videlicet in mala voluntate. mala: quia vult malum. ⁊ non bona: q2 nō vult bonum. ⁊ idē eſt de intellectu ⁊ memoria. Et quia iſte tres potentie ſunt loca: ī quibus ſunt habitus vitioſi / ⁊ ipſe ſunt in corpore cum anima coniuncto: q̄ ſiquidem anima eſt ex tribus potētijs ſpiritualibus: ſunt habitus vitioſi accidentaliter in loco corporali. videlicet in corpore humano: quod eſt habituatum de habitu vitioſo accidētaliter. quia eſt collocatum in anima in qua totum extenſum eſt. Et in hoc paſſu datur cognitio: quomō corpus peccat accidētaliter: inquātū de peccato eſt habituatū accidētaliter ꝑ habitus vitioſos in quibꝰ ſunt tres potētie anime. Et ideo eſt ſignificata reſurrectio. vt corpus petri qđ moritur in mortali pctō: habeat penā ꝓ eo: ꝙ ſtetit vel fuit inſtrumētū aīe ad peccādū cū illo ꝯiuncte. ¶ Sc̄dm ꝙ dedidimus exēplū de accidētibus vitioſis in vitijs moralibus ādictis: haberi pōt cognitio de accidētibꝰ venialiū pctō2ū veluti quātitas vitioſa volūtatis. q.d. ſe mouet ad deſiderādū carnales delectatiōes ⁊ in ꝑncipio reſiſtit illi appetitui intātū3 ꝙ quātitas nō extēditur in medio / neqꝫ venit in ſucceſſione. ꝙ ad finem veniat. ⁊ eſt ſicut punctus q̄ diſpoſitus eſt ꝙ ex illo ⁊ ex alio fiat linea. ⁊ qū ei deficit alius pūctꝰ: nō exit ī actu linea. ſimilimō ꝑncipiū appetitꝰ carnalis fuit ſub habitu luxurie ꝑncipiatū. ⁊ q2 ſe non extēdit ⁊ rō ⁊ caſtitas extēſionē ⁊ ſc̄dm punctū ipediuerunt ad quā punctū rō noluit ꝯſentire / ⁊ odit ꝑncipiū ꝑmi pūcti. qui fuit peccatū veniale ī pnº tātūmō ſuſtētatū / ⁊ ī vno pūcto: q̄

ſuit deſtructus p aliud pncipiū ei ɔtrariū
et in hītu caſtitatis natū/ꝛ cū plibus pū-
ctis extenſis p mediū a pn° vſqȝ ad fineȝ.
Et in hoc paſſu daṫ cognitio: quod ē pec
catum veniale. ex quo de malo exit bonū:
non tamen exiſtens de eſſentia mali. nec
ecōuerſo malum de eſſentia boni.

¶ De floribus vitiorū.

FLores vitiorum ſunt culpe: que
ſunt habitus peccati. Sicut vo-
luntas q̄ peccat: inquātū vult eē
ſub habitu gule aut auaritie aut luxurie.
ꝛ ſic de aliis peccatis. Et flores ſunt culpe
inquantū volūtas culpā habet quādo ſe
induit de habitib⁹ vitioſis: ex quo ſe idue
re poteſt de habitib⁹ virtutis. Unū ſicut ex
calefacere ſequiṫ calefactum: ſic per culpā
ſiue cuȝ culpa ſequiṫ peccatū qđ eſt fruct⁹
malus. q̄ eſt priuatio boni fructus. Idcir-
co peccare eſt flos malus: q̄ eſt opus pctī.
ſicut calefacere qđ eſt opus calefacientis
ꝛ calefactibilis: inquantū potentia acti-
ua que eſt forma ignis caloreȝ mouet. qui
per formam eſt actiuus. et inquātū eſt ca-
lor mot⁹ eſt forma paſſiua a materia mo-
ta per actiuā. ſimilimodo ī peccare eſt ho
mo agens qui volūtatē mouet ad peccan-
dū. Et idem eſt de intellectu ꝛ memoria ꝛ
forma volūtatis que eſt amatiuitas. q̄ ſuā
materiā que eſt amabilitas mouet ad pec
candū. Et ita peccare eſt flos agētis ꝛ pa-
tientis a quo flore naſciṫ ꝛ exit peccatum
in voluntate ſuſtētatū ꝛ in plurib⁹ habiti
bus extenſum. ex q̄bus voluntas eſt indu
ta. vȝ ſuum amare quod eſt indutū ex plu
ribus modis peccandi.

¶ De fructu vitiorum.

FRuctus peccati eſt duobus
modis. Unus eſt ɔſequentia
culpe. vȝ pena quam iuſtitia
dei facit. qui punit homines
peccatores eis dando penaȝ
malā contra bonitatē/ꝛ magnam contra
magnitudinē realem / et durabilem con-
tra durationem realem. ꝛ ſic de aliis for-
mis realibus: de quibus homo conſtitu-
tus eſt. contra quas dat penas in contra-
rietate formarum realium et accidenta-
lium: ſm ꝙ peccata ſunt magna aut par-
ua/et diuerſa. ſicut propter peccatum cor-
porale dat penā corporalē: ꝛ ꝑpter ſpiri-
tuale peccatū penā dat ſpirituale. Sicut
ꝑpter peccatum luxurie dat caloreȝ ignis
ꝛ priuationē finis volūtatis. ꝛ ꝑpter pec
catum gule: q̄ diligit ſapida ꝛ ſaporoſa:
dat inſapida ī arbore vegetali ꝛ ſenſuali ꝛ
in imaginatione: que imaginaṫ magnaȝ
quātitatē pene. ꝛ in rōnali: que illā penā
intelligit eſſe eternā. ꝛ intelligit: ꝙ per
didit eternaliṫ finē ꝑpter quē fuit crea-
tus. q̄ ſiquidem finis eſt vacuus ſui prin-
cipiiꝛ mediū q̄ naturaliter ſe habent ad il
lum finē: quē intellectus perdidit. ꝛ ideȝ
de memoria ꝛ voluntate. Et in hoc paſſu
datur cognitio: quomodo pena ſpiritual
eſt magna ꝛ maior q̄ corporalis. ¶ Se-
cundus modus fructus eſt magis princi-
palis q̄ primus. Et eſt bonum: ꝙ pena ſe
quatur propter peccatum. que eſt inſtru-
mentum: cum quo deus punit peccatores
ꝛ peccata illorum. ꝛ pene q̄s habent ſunt
inſtrumēta: p que merita iuſtorū melius
cognoſcātur: ꝛ gloria quā deus eis corpo
raliter ꝛ ſpūaliter largitur. Quare ſicut
peccatuȝ veniale eſt aliqualis preparatio
per quā ſe mouet hō iuſtus ad vtendum
virtute per excitationem: quam facit pec
catum veniale. quod virtutē excitat a ſuo
cōtrario. ſicut aqua in furno: que excitat
carbones ad maiorem calorē. ſic pena pec
catorum ꝛ eoruȝ culpa eſt aliqualis diſpo
ſitio ꝛ exemplar ad excitandum intelle-
ctum iuſti ad cognoſcendum melius gra-
tiam dei miſericordiam iuſtitiam ꝛ ſuam
gloriam: quam a deo accipit. Uerunta-
mē non dicimus ꝙ deus ſit occaſio pec-
cati. ſicut nec iniuria hominis iniurioſi:
que non eſt occaſio bone iuſtitie princi-
pis. ꝙ ſi eſſet: ſequeretur ꝙ vnum contra-
rium eſſet occaſio ſui contrarii. quod eſt
impoſſibile. ¶ Diximus de arbore mora
li. ꝛ illam ſcire eſt multum vtile. ꝛ in illis
qui predicant: eſt multum bona ſequēdo
ſuum proceſſum. et eſt bona illis: qui au
diunt eorum ſermones. quoniā ſm diſpo
ſitionem arboris datur cognitio de mo-
ralitatibus. vicȝ quid ſunt: ꝛ vnde venerūt:
ꝛ in quo ſtant: ꝛ quomodo virtutes habe
ri poſſunt ꝛ multiplicari: ꝛ quomodo vi-
tia poſſunt deſtrui.

¶ De arboꝛe imperiali. Summariū.

ARboꝛ iperialis vſaᷓt circa regimen reipublice. Et diuidᷓt in.vij.ptes vt alie arboꝛes. videlicet in radices/ trūcū/ bꝛanchas/ramos/folia flores/ꝛ fructus.

¶ Radices ſunt pnᵃ gñalia huius artis.

¶ Trūcus eſt cōe regimen ſiue impatoꝛ.

¶ Bꝛanche ſunt barones ꝛ officiales ꝛc̃.

¶ Rami ſunt vtutes: q̄ debēt eē in pꝛincipe.

¶ Folia ſunt accidentia ꝛc̃.

¶ Floꝛes ſunt iudiᵃ pꝛincipis ꝛ ſuoꝝ officialiū.

¶ Fructus eſt pax gentium.

¶ De arbore imperiali.

ARbor iſta in ſeptem partes eſt diuiſa. vi3 in radices/truncum/ branchas/ ramos/ folia/ flores/⁊ fructu3. Item in duas partes diuidit. Prima pars cõcordat cũ prima parte arboris moralis. ⁊ eſt ſiĺitudo ⁊ impreſſio illiꝰ partis: ſicut littere que ſunt in cera: ſunt ſiĺitudines lŕarũ q̃ ſunt in ſigillo. Idcirco ĩ hac parte radic pŕe partis arboris moralis rñdere debent primis radicibꝰ iſtiꝰ arboris ⁊ trũcꝰ trunco. ⁊ ħ ꝑ ordinẽ vſq3 ad fructũ. Et de hac ṗma ꝑte huiꝰ arboris loq̄ intẽdimus et exẽpla dare. ⁊ ꝑ illã intelligi p̃t ſecũda pars q̃ eſt: vt cũ prima parte huiꝰ arboris ſit imperator ſiue p̃nceps ꝯrius ſcđe parti huiꝰ arborĩ moralis. Et de hac ſcđa ꝑte huiꝰ arboris nõ o3 dare exempla. qm̃ per hoc qđ de prima ꝑte dicemꝰ/⁊ ꝑ ea q̃ diximus de ſcđa ꝑte arboris moralis: p̃ot hr̃i de ipſa cognitio et modus ad regendum in pace ⁊ populum et regnum.

¶ De radicibus arboris imperialis.

RAdices arboris ĩperialis ſunt bonitates: magnitudines: duratiões: ꝑtãtes: ſapie: voluntates: ꝟtutes: ꝟitates: delectatiões: concordãtie: pꝛĩcipia: media: fines: maioritates: eq̃litates: ⁊ minoritates. q̃ cõcordãt ĩ vna cõitate vniꝰ bonitatis/vniꝰ magnitudinis/vniꝰ durationis/ vniꝰ ꝑtãtis. ⁊ ſic per ordinẽ vſq3 ad minoritatẽ. Que ſiq̄dẽ bonitas ſit vnius ꝑſone cõis. et idẽ de magnitudine ⁊ ceteris. illa ꝑſona vocata ħ noĩe: qđ eſt imperator vel pꝛĩceps. ¶ Bonitas petri ⁊ bonitas martini. ⁊. g. ⁊ ſic de aliĳs ſe tradũt habitui bonitatis p̃ncipis aut ĩperatoris. vt ipãs tali mõ regat: q̃ bonitates extra accñtales cõcordãtiã habeãt cũ bonitatibꝰ: q̃ ſunt intra nãles ⁊ corꝑales. Et idem eſt de magnitudine petri martini: ⁊ ſic de aliĳs. Idcirco imperator ⁊ p̃nceps eſt imago dei ĩ terra ad regẽdũ bonitates morales reru3 corꝑaliũ ppĺi/⁊ magnitudines ⁊ durationes ⁊ alias q̃ ad ſuũ ppĺm ſpectãt. Et in ħ paſſu daŕ cognitio de honore: q̃ principi cõuenit/⁊ de magno merito qđ expectat ſi ſit bonꝰ: ⁊ de ſeruitute: in q̃ deꝰ ipſu3 poſuit ad regendũ cũ vna ſua bonitate pl'es bonitates: ⁊ cũ vna magnitudine plures magnitudines: ⁊ cũ vna poteſtate plures poteſtates: ⁊ cum vna voluntate plures voluntates. Sicut vnus paſtor eſt obligatꝰ ad regendũ plures oues: pꝛĩceps obligatus eſt cũ ſua bonitate ad regẽdu3 plures bonitates. ⁊ ꝓpter hoc ſua bonitas eſt in ſeruitute: ratione cuius debet eẽ humilis cõtra ſuperbiã. Et q2 ſua bonitas principalis ⁊ cõis eſt de pluribꝰ bonitatibꝰ particularibꝰ: gñalis eſt ſua bonitas libera. rõne cuius libertatis ⁊ gñalitatis ſe cuſtodire debet ne declinet de bono ad malu3: et ne cõcordãtiã habeat cũ ſecũda parte arboris moralis. Et ſi declinet ad malu3: et cũ ſecũda parte arborĩ moralis habeat cõcordantiã: cadit de pl'ibus gradibꝰ ſuperioribꝰ ad plures gradus inferiores: et iniuriã facit ⁊ pctm̃ pluribꝰ bonitatibus ꝑticularibꝰ: q̃ ſuã bonitatẽ elegerũt. quã princeps in vitiũ ⁊ malitiã ꝑuertit. Cuiꝰ vitiũ ita eſt ſupra bonitates particulares ſui ppĺi: ſicut vitiũ qđ eſt ſupra ꝟtutẽ. Et in hoc paſſu haberi p̃ot cognitio: quomõ defectꝰ principis mali eſt magnꝰ ⁊ grauis et quãtũ eſt materia magna ⁊ grauis mali exẽpli ⁊ occaſio iuſtitie dei: q̄ puniat eũ in ꝑpetuis tormẽtis. ¶ Vitiũ ita magnã cõcordãtiã h3 cũ paruitate ⁊ minoritate q̄ ſibi nulla entitas realis ꝯuenit. vt in totũ cõcordãtiã hẽat cũ nõ eẽ. ⁊ q̄ eiꝰ ꝯriũ: quod eſt ꝟtus: hẽat ꝯcordantiã cũ magnitudine ⁊ cũ eſſe. Et in ħ paſſu cognoſcit: quomõ defectus principis ſiue delictũ eſt magnus ⁊ grauis. intantũ q̄ eius vitium nullã h3 entitatẽ realẽ nec ꝯcordantiã cũ aliqua realitate. Et cũ paruitate ⁊ minoritate h3 ita magnã cõcordantiã: q̄ oĩbꝰ modis ꝯcordat cũ priuatiõe ⁊ nõ eẽ. ⁊ eſt ſupra tantas bonitates magnas ⁊ reales ⁊ ſupra tãtas duratiões bonas ⁊ magnas ⁊ reales. ⁊ facit duratiõem vitĳ eẽ/ ⁊ poteſtatẽ ſupra tot et tãtas poteſtates. Itẽ facit ſtultitiã ſiue ignorãtiã illius eẽ ſupra tot et tantas ſapientias ⁊ odibilitatẽ illius ſupra tot ⁊ tantas amabilitates. Et ſic

deviatio: quod eſt ſupra virtutē. ⁊ de falſita
te: q̄ eſt ſupra veritatē. ⁊ ſic de vacuitate: q̄
eſt ſupra fines. ⁊ ſic de alijs. Et hoc ē ſicut
ſi venenū eēt inſertū in tyriaca/ ⁊ tenebre
in luce ⁊ pena in quiete. Et ſic de ceteris
formis inſertis ī bonitatib⁹ illis ꝯtrarijs
de quib⁹ male forme attrahunt ⁊ puertūt
nām illarū bonitatū in malis moribus.
Unde cum hoc ita ſit. eſt magnū mirabi-
le ꝙ aliquis homo velit eſſe princeps. cuꝫ
in ita grauī caſu poſſit deuenire.

¶ De trunco arboris imperialis.

Truncus arboris imperialis
eſt ꝯfuſus. i. cōe regimē qḋ ſi-
gnificat cōem perſonā pncī-
pis. in q̄ ſiq̄dē cōi regimine
ſunt diſpoſita ⁊ in potētia p-
ticularia regimina hoīm exiſtētiū in caſtel-
lis villis ⁊ ciuitatib⁹. q̄ regimina veniunt
in actu p principē: ſi ſua vtat̄ gnāli boni-
tate/ſua gnāli magnitudine. ⁊ ſic de alijs
formis cōib⁹ multiplicatis ex radicib⁹ ar
boris. qm̄ ſicut faber gnālis ē cū ſuo mar-
tello gnāli ad trahēdū de maſſa ferri: que
gnālis eſt ad plures figuras pticulares: vꝫ
ad figurā cultelli gladij ⁊ claui. ſic pnceps
q̄ bonus eſt: trahit in actu cū ſuis formis
gnālib⁹ hoc qḋ diſpoſitū eſt ad regimen
trūci gnālis ⁊ materie oīm illorū regimi-
num pticulariū. Et qm̄ pnceps eſt malus:
eſt ei⁹ truncus cōis ad ducendū in actu va
cuitates finium bonaꝝ formarū. q̄ ei ſunt
ſupra: ſicut ille q̄ illos vacuos facit: inquā
tum ipos a fine deuiat: ppter quē ſunt. ſi
cut q̄ vacuaret a bonificatiuitate ⁊ bonifi
cabilitate bonificare: ⁊ a magnificatiuita
te ⁊ magnificabilitate magnificare. vt nō
ſit bonificatū ⁊ magnificatū. ⁊ ꝙ ipās im
pleret malificare ⁊ paruificare. vt ſit mali
ficatum ⁊ paruificatū. ¶ Bonuꝫ pnceps
qui eſt cōmunis truncus ad plures trun-
cos particulares: quādo fines formarum
implet qui ſunt ſub eo: implet ſuū finē de
finib⁹ formarū: q̄ ſunt ſub eo. ſicut qui im
pleret vnā bonitatē pluribus bonitatib⁹:
⁊ vnā magnitudinē plurib⁹ magnitudini
bus. Jdcirco hmōi pricipi ita pleno: plu-
res honores conueniunt et amores. Et ſi
princeps vacuet cum vna malitia plures
bonitates: et cū vna paruitate plures ma
gnitudines: vanitatē illius principis nul
lus cogitare vel dicere poſſet. Et in h̄ paſ
ſū datur cognitio: q̄ño bonus pnceps ob-
iectum eſt ad plēs amatiuitates. vt p mul
tos ſit amatus honoratus ⁊ laudatus. Et
q̄ño malus pnceps eſt obiectū pluriū odi
bilitatū: ⁊ q̄ño p ſuas gētes ſit odit⁹ male
dict⁹ inhonoratus ⁊ inobeditus.

¶ De brāchis arboris imperialis.

Branche arboris iperialis ſunt
decē. Prima eſt barones: ſicut
ſunt comites: duces: marchio-
nes: ⁊ vicecomites. Secūda eſt: ſicut ſunt
milites vnius ſcuti. Tertia eſt: ſicut ſunt
burgenſes. Quarta ē: ſicut ſunt cōſiliarij
ſiue cōſiliū. Quinta eſt: ſicut ſunt pcura-
tores. Sexta ē: ſicut ſunt iudices. Septi-
ma eſt: ſicut ſunt aduocati. Octaua eſt: ſi-
cut ſunt ſagiones ⁊ nūcij. Nona eſt: ſicut
eſt cōfeſſor diſcretus. Decia eſt: ſicut ſunt
inquiſitores. Omnes iſte branche debēt
eſſe habituate ⁊ indute primis branchis
arboris moralis.

¶ De baronibus.

Barones principi conueniūt
vt ipſum iuuent ad regnan-
dum ⁊ poſſidendum ſuā no-
bilitatē. quoniā in nobilita
te baronū cōſeruatur nobili-
tas principis. ſicut plura particularia q̄
ſuū vniuerſale conſeruāt. Jdcirco illi pn-
cipes malefaciunt: qui ſunt contra nobi-
litates ſuorū baronū. quoniā deſtruendo
eorum nobilitates: deſtruunt ſuas nobili
tates. Quoniam magis eſt nobile prin-
cipi: ꝙ ſub ſe habeat barones: q̄ꝫ ꝙ non
habeat. ſicut ſubſtantia que eſt genus ma
gis ſupra q̄ꝫ corpus. que quidem ſubſtan
tia tantū non eſſet ſupra: ſi corpus eēt ſpe
cies: ⁊ ꝙ non poſſet eſſe genus. ¶ Sunt
adhuc principi barones neceſſarij in bel
lo: vt plura vexilla habere poſſit pluribus
hominib⁹ ordinatis ſub quolibet vexillo:
et q̄lbet vexillo ordinato ſub vexillo ma-
iori principis. Quoniam ſi barones non
eſſent: non oporteret ꝙ in bello eſſet plus
vno vexillo: ⁊ princeps haberet ſatiſface-
re ordinationi ⁊ regimini ſuoꝝ militum
⁊ ſui populi. qḋ q̄dem regimen confuſum
eē oporteret. quoniā ſua ſapiētia ſufficere

non poſſet ad regẽdū tot particularia re-
gimina/⁊ poſſet in bello ꝑdere ſuã vtilita
tẽ ⁊ honorẽ. Sicut principi ſunt barones
neceſſarij: ſic princeps baronibus eſt ne-
ceſſari⁹. vt princeps eos iuuet et defendat
i ſuis neceſſitatib⁹. Quã qlꝫ baro fortior
eſt per ſuū pricipē ꝯtra aliū baronē: qui ei
vult iniuriari. Idcirco illi barones male-
faciūt: q̄ ſunt ꝯtra ſuū pricipē/⁊ q̄ q̄rūt ab
illo priuilegia ⁊ libertates: ꝑ q̄ ptātē ha-
beant ⁊ honorē ꝯtra ptātē ⁊ honorē prin
cipis. Et in h̄ paſſu cogſcit: ꝙ ſm ordina
tionē vnitatiſ ⁊ pl'alitatiſ: oporteret ꝙ eēt
vnus imperator tãtūmō in mūdo; ita ſu-
pra multos reges ⁊ pricipes: ſicut eſt vn⁹
papa ſupra multos ꝑlatos. Sed qr impe
rator nō eſt in illa ptāte: q̄ eſſe ſolebat: vꝫ
qñ īꝑatores romani regnabāt: deuētū eſt
ad eq̄litatē: q̄ ē īter ꝑncipē ⁊ ꝑncipē/⁊ vnā
ciuitatē ⁊ aliā. ⁊ imperiū eſt diuiſum i plu
res partes ⁊ in pl'es cōmunitates ciuita-
tū. Et iō ſunt guerre ⁊ labores in mūdo/⁊
nō eſt vl'is ptās in mūdo: q̄ iuuet ad mor-
tificãdū illos labores: qui ſunt ꝑ guerras
et malos hoīes. Et h̄ eſt: qr vtilitates ſpe-
ciales plus diliguntur ꝙ̄ publice.

De militibus.

Milites ſunt neceſſarij ad regi-
men principis: qm̄ per equos
habent homines prerogatiuã
ꝙ ſint magis fortes ꝙ̄ alij: q̄ equos nō ha
bent. ⁊ ꝑ equos honores maiores eis de-
bent. ⁊ etiã ꝓpter honorē antiquit⁹ mili-
tie impoſitū. Idcirco q̄to milites pl⁹ ha-
bent de ptāte ⁊ honore: tantomagis ſunt
cōueniētes ſiue oportuni ad regimē prin-
cipis/⁊ tardi⁹ vituperiū facerēt ⁊ illicita.
Quã honor naturaliter hoīes facit eē ſu-
pra ⁊ vilitas inferius ſm moralitatem. et
ideo eſt honor gradat⁹ ita ꝙ melius ꝯue-
nit militib⁹ ꝙ̄ burgēſibus/⁊ burgēſib⁹ ꝙ̄
mercatorib⁹/⁊ mercatorib⁹ ꝙ̄ populo. in
quo null⁹ ē gradus ſuperior neq̄ inferior
inquãtum ppl'ares in artibus mechani-
cis ſunt neceſſarij caſtro ville et ciuitati.
Idcirco princeps ille malefacit: q̄ hono-
rem antiquū militie non obſeruat: inquã
tū aliquos milites facit: q̄ nō ſunt digni.
⁊ illi ſil'r q̄ ſiunt dedecus militie faciunt.

De burgenſibus.

Burgēſes ſunt hoīes: q̄ regere de
bēt ciuitates/⁊ tenere ſiue ꝯſer
uare ſua ꝓuilegia. Idcirco bur
genſes excuſationē hñt: ꝙ alia officia nō
habeāt. vꝫ ꝙ nō ſint milites neq̄ merca-
tores/nec ꝙ vtant artib⁹ mechanicis. q̄
ſunt neceſſarij ꝑncipi: vt cuſtodes ſint cō-
ſuetudinū ciuitatis/⁊ ꝙ per illos ordinē-
tur mechanici. Et iō burgēſib⁹ aliq̄s ho-
nor debet: qui mercatorib⁹ nō debetur:
qr gñale habēt officiū. per quos honores
equos hr̄e debēt. ⁊ debēt eſſe diuites tali
modo: ꝙ de ſuis redditib⁹ viuere poſſint
⁊ eorum officium ſuſtinere.

De conſilio.

Principi conuenit bonū conſi-
lium bonarum perſonarum. et
in ſuo conſilio debēt eſſe baro-
nes milites burgēſes mercatores ⁊ aliqui
hoīes: q̄ ſint de ppl'o. ⁊ etiã illuꝫ eſſe oꝫ: q̄
ſit ſuus ꝯfeſſor. Barōes ibi debēt eſſe: qm̄
ptes ſunt regiminis. ⁊ idē de militib⁹ bur
genſib⁹ ⁊ hoīb⁹ populi: q̄ ſciūt ſtatū ppl'i
⁊ ciuitatis. Et idē eſt de confeſſore princi-
pis. vt ꝑnceps ipſum timeat in ꝯſilio. ⁊ ꝙ
cōfeſſor ipſum reꝑhēdat: ſi ꝯ ſuū bonū cō
ſilium faciat. Sicut bōitas ppl'i ſe tradit
bōitati ꝑncipis/⁊ ptās ppl'i ptāti princi-
pis/⁊ idē de ſapiētia volūtate ⁊ ceterij for
mis: de quib⁹ i radicib⁹ huius arboris di
ctum eſt: ita princeps ſe tradit ſuo cōſilio
⁊ ei tradit bonitatē gñalem ⁊ ceteras for
mas. q̄ ſibi a ſuo ppl'o ſunt cōmiſſe. Et iō
eſt multū ꝑncipi neceſſariū hr̄e ꝑ bonita-
tē bonū ꝯſiliū. ⁊ ꝑ magnitudinē magnū.
⁊ ꝑ durationē durabile. ⁊ ꝑ ptātē potēs.
⁊ per ſapiētiã ſapiēs. ⁊ ꝑ charitatē chari
tatiuū. ⁊ per virtutē virtuoſum. ⁊ ꝑ ꝟitatē
verū. ⁊ ꝑ finē cōpletū. Et hmōi ꝯſiliū fa-
cit bonū ꝑncipē ꝑ bonū regimē. Et ꝯ̄uꝫ
facit malos ꝑncipes ⁊ mala regimina. Et
iō ꝑnceps ſepius ꝑdit ſuū ꝑncipatū/⁊ ſui
ſtãt in ira ⁊ triſtitia ⁊ in periculo ꝑdendi
aliū ꝑncipatū eiiternalē. Quare illi prin
cipes malefaciūt q̄ de ſuo ꝯſilio hoīes no
biles eiiciūt ſapiētes ⁊ potētes ⁊ ꝟtuoſos
⁊ ſe ſubmittūt vili cōſilio puo ⁊ vacuo for
mis: de qb⁹ dictū ē. Nā ſicq̄dē vile ꝯſiliū ē
infirmitas regni ⁊ tenebre ill⁹ ⁊ mala fa
ma ꝑncipis ⁊ labor populi ita tribulati:

ſicut oues q̄ tribulant̄ ꝑ lupos: qn̄ paſtorē non habēt.

¶ De procuratoribus.

Principi procuratores ſunt neceſſarij. ſicut ſunt balliui vicarij ⁊ caſtellani. q̄ eius redditus cōgregāt ⁊ alij ꝓcuratores ſiles iſtis quos ꝓcuratores p̄nceps hr̄e dꝫ: q̄ ſint induti habitib⁹ v̄tutū ꝯtra vitia. Q̄m ꝑ malos ꝓcuratores p̄ncipes ſuas terras ꝑdūt, et ſuos denarios / ⁊ ſuū officiū eſt ꝯfuſum in illis. Et iō malefaciūt illi hoīes: q̄ volunt eſſe ꝓcuratores magis ꝓpter eoꝝ vtilitatem q̄ꝫ propter vtilitatē pr̄ncipis. qm̄ ſunt ꝯ publicā vtilitatē. Et p̄nceps malefacit qn̄ facit illos ꝓcuratores: q̄ illū q̄runt de officio. ſicut papa malefaceret ſi ꝯſentiret ꝙ aliquis eligeret̄ in prelatū vel ꝑſonam publicā: ſi quereret illud vel hm̄ōi officiū vel faceret ſymoniā: vt hm̄ōi officiū habere poſſet.

¶ De iudicibus

Iudices ſunt neceſſarij p̄ncipi ad faciēdū iudicia. Qui ſiquidē iudices ſapientes eſſe debēt. ⁊ ſalarium a p̄ncipe recipe debēt. vt libertatem maiorē habeāt ad dādū verū iudiciū per v̄itatē ⁊ bonū per bonitateꝫ ⁊ virtuoſum ꝑ virtutē. ⁊ ſic de alijs formis. Quā libertatē ita bn̄ hr̄e nō poſſunt ſi ab alijs ſalariū accipiant. Et ideo malefaciunt principes qui ſuſtinent ꝙ iudices accipiant aliquod ſalariū ab alijs. ſꝫ ꝙ ipſi eis largiātur tātū: ꝙ ipſi iudices poſſint viuere honorabiliter: ſm̄ ꝙ officio ꝯuenit. Q̄m ſicut princeps deū in terra ſignificat tenēdo hoīes in pace: ita iudex in ſuo iudicio p̄ncipē ſignificat. qꝛ honor iudicis eſt honor principis. ⁊ vilitas iudicis eſt dedec⁹ et mala fama pr̄cipis.

¶ De aduocatis.

Aduocati ſunt principi neceſſarij: qui ſint boni fideles ⁊ ſapiētes: ⁊ ꝙ in qualibet ciuitate aduocatos habeat: ⁊ ꝑ principē cōductos. ⁊ ꝙ ꝓhibeatur eis ne ſalariū a gentibus accipiāt. vt ſint magis fideles. ⁊ ꝙ lites nō ꝓrogēt: nec ꝙ faciāt litigātes expēdere: ⁊ hm̄ōi aduocati ſunt principi valde neceſſarij. idcirco malefaciunt principes: q̄ huiuſmodi aduocatos nō hn̄t. Sed ad h̄ reſpondit monach⁹ ⁊ dixit: ꝙ nimis principi ꝯſtarēt illi aduocati. Cui reſpondit Ray. ꝙ princeps tenetur tales hr̄e. quia omnia que ad bonū iudiciū ſpectāt: ſunt inſtrumēta principis. q̄ eſt iudex gn̄alis. ſicut martellus forfices ⁊ incus ſpectant ad fabrū: vt bn̄ clauū faciat: ⁊ q̄ꝺ clauū cito faciat vel ſequatur finis in illo tempore: quod ſibi conuenit.

¶ De ſagionibus ſiue nuncijs.

Sagiones ſunt p̄ncipi neceſſarij vt per illos capiantur illi q̄ accuſati ſunt: ⁊ puniant̄: q̄ culpā hn̄t ⁊ ꝙ ſint nuncij ꝓcuratoꝝ ⁊ iudiciū. Qui ſiquidē ſagiones vel nuncij ſalariū a pr̄cipe tm̄ accipiāt. vt veraciores ſint ⁊ meliores in eoꝝ officio. Et in hoc paſſu cōſiderare pōt p̄nceps: ꝙ non decet ꝙ ſit ſuperbus: qm̄ q̄libet ſagio ſiue nūcius ſuaꝫ ſignificat ꝑſonā. cū ita ſit: ꝙ princeps ſit: vt puniat illos q̄ malefaciūt: ⁊ ſtatuit ſagiones: offm̄ quoꝝ nō ē de nobilib⁹ reb⁹.

¶ De inquiſitoribus.

Inquiſitores ſunt p̄ncipi neceſſarij q̄ inquirant: ſi iudices et procuratores aduocati ⁊ ſagiones aliqua fecerint ꝯ principē vel ꝯtra ſuas gentes. Et illi inquiſitores debēt eſſe boni et ſapiētes ⁊ diuites. ⁊ ꝙ ſint in tribus modis. vꝫ ꝙ ſint de maioribus mediocribus ⁊ de populo. vt meli⁹ ſcire poſſint veritatē. ⁊ ꝙ maiores inq̄ſitionē faciāt ꝑ ſe ip̄os de oībus. ⁊ idē eſt de mediocrib⁹ ⁊ minoribus. Et iſte modus eſt neceſſari⁹: vt iudices maiorē habeāt timorē ⁊ alij officiales p̄ncipis. Qui quidē p̄nceps punire debet ſuos officiales ſi ipſos īueniat in defectu vel in delicto. Q̄m princeps q̄ vni parcit officiali: plures facit iniurias ꝑlib⁹ hoībus. q̄ iniurie ſunt ꝯ ſuū officiū. de quib⁹ rōnem reddere deo ipſum opꝫ. q̄ nō ſemꝑ parcit ⁊ indulget.

¶ De confeſſore.

Principi eſt neceſſarius bon⁹ ⁊ diſcretus confeſſor q̄ ſit religioſus. vt ſit forti⁹ a mūdo elongatus: ⁊ ad illum hoīes veniāt: ſi p̄nceps in aliquib⁹ manifeſte facit ꝯtra iuſtitiā. qui quidē ꝯſciētiā dꝫ facere p̄ncipi ⁊ inquirere dꝫ: ſi p̄nceps aliq̄d iniuſte faciat cōtra ſuum populū. Quoniā ſicut princeps inquiſitores hr̄e debet ꝯtra ſuos officiales: ſic debet habere inquiſitorē ꝯtra ſeip̄m. ⁊

talis inquiſitoꝛ eſt valde principi neceſſarius ⁊ ſuis gentibus.

¶ De ramis arboꝛis imperialis.

Rami arboꝛis imperialis ſignificantur in ramis arboꝛ: ⁊ maxime in ramis pͥe partis arboꝛis moꝛalis q̄s hr̄e debent ꝯ ramos q̄ ſunt in ſecunda parte illius arboꝛis. Et etiā ad pͥncipē ſpectat hr̄e inter alia. vij. ramos. vȝ iuſtitia/amoꝛē/timoꝛē/ſapiētiā/ ptātem/ honoꝛē/⁊ libertateȝ. Qm̄ ſine illis ramis princeps hr̄e nō pōt bonos floꝛes nec bona folia/nec de ipo fruct⁹ bon⁹ colligi pt̄.

¶ De iuſtitia principis.

Iuſtitia eſt ram⁹ gn̄alis in principe ad plures bōas iuſtitias ⁊ magnas durabiles ⁊ potentes. Et iō opȝ: ꝙ iuſtitia pͥcipis ſit bona ⁊ magna ⁊ potēs. Et eius bōitas ⁊ magnitudo ſignificant in branchis arboꝛis moꝛalis. Que ſiquidē ſignificatio eſt principi neceſſaria ad ſciēdū: quomō ſe habeat ſua iuſtitia cū prudētia foꝛtitudine ⁊ alijs virtutibus. Et ſicut iuſtitia eſt ram⁹: quē pͥncipē hr̄e opȝ: inquātū eſt gn̄alis: ita opȝ ꝙ ſit ramus in ſuis ſubditis. vt cōcoꝛdantia ſit inter iuſtitiam generalē ⁊ iuſtitias particulares.

¶ De amoꝛe pͥncipis.

Amoꝛ eſt ram⁹: q̄ ꝯuenit principi ⁊ ſuis ſubditis. De quo amoꝛe pōt haberi cognitio ſm̄ tractatum de charitate in arboꝛe moꝛali. Et amoꝛ ꝯuenit pͥncipi: vt ſuū ppl'm diligat: ⁊ ꝙ ſit a ſuo ppl'o dilect⁹. qm̄ amoꝛ ⁊ amatus hn̄t ꝯcoꝛdātiā. Idcirco princeps ſuū populū nutrire dȝ foꝛtius ad amādum ꝙ̄ ad timēdū. cū ita ſit: ꝙ amare ſit nobili⁹ ꝙ̄ timere. qꝛ plura ſuſtinet hō ꝑ amoꝛeȝ: q̄ ꝑ timoꝛeȝ nō ſuſtineret. Idcirco illi principes maleſaciūt: q̄ vim nō faciūt: an ſint amati vel non ſint amati. ſed volūt: ꝙ homines ipſos timeāt. Qui ſiquideȝ timoꝛ bonus eſſe non poteſt ſine amoꝛe: nec diu durare poteſt. cū ita ſit: ꝙ timoꝛ ſine amoꝛe magnā dat paſſionē animus hominū. Que ſiquidē paſſio facit ꝯſiderare plura contra principem de quibus odium nutrit contra amoꝛē: ⁊ iniuriā ꝯtra iuſtitiā: ⁊ traditionem contra fidelitatem. ⁊ ſic de alijs: q̄ veniunt ꝑ timoꝛem ſine amoꝛe. Et nutrimētum amoꝛis fit cū amabilitatib⁹ amabiliū. ſicut cū iuſtitia q̄ eſt amabilis nāliter cū hūilitate honeſtate ⁊ ceteris foꝛmis: de qb⁹ dictū eſt in pꝛima parte arboꝛis moꝛalis. Et nutrimentū odij fit ꝑ contrariū qđ ē de foꝛmis odibilib⁹. de qb⁹ dictum eſt in ſcđa pte arboꝛis moꝛalis. Idcirco pͥnceps inquātū vult eſſe iuſtus caſtus ⁊ humilis: ⁊ ſic de alijs virtutibus: ſuū ppl'm nutrit ad amādū amabilia i ſemetipſo. ⁊ ex illo nutrimēto ſuū populuȝ nutrit ad amādū amabilia in ſemetipo. ⁊ ex ambobus nutrimētis amoꝛis nutrit odiū ad odiendū odibilia. q̄ ſunt iniuria: ſuperbia: luxuria ⁊ cetera vitia.

¶ De timoꝛe principis.

Timoꝛ eſt ram⁹ q̄ ꝯuenit principi duob⁹ modis. vn⁹ mod⁹ eſt pͥncipalioꝛ. vȝ ꝙ timeat deum. ⁊ ali⁹ mod⁹ eſt: ꝙ timeat ppl'm ſuū. Deū timere dȝ: vt offenſaȝ ppl'o ſuo nō faciat: quē deus tradidit ei ſicut oues: q̄ tradite ſunt paſtoꝛi. Suū populū timere dȝ: vt offenſam nō faciat amoꝛi: quē ſuus popul⁹ habet ad eū. qm̄ magnā iniuriā facit pͥnceps ſuo ppl'o: cū ꝯtra illū iniuriā facit et deceptionē. Similimō ppl'us deū timere dȝ: vt ei offenſam non faciat in principe: quē ei dedit deus in dn̄m. ⁊ etiā principē timere dȝ: vt offenſam amoꝛi illi⁹ non faciat: et ꝙ non deſtruat ꝯcoꝛdātiā amoꝛis ⁊ timoꝛis. ¶ Eſt etiam ali⁹ mod⁹ amoꝛis quē popul⁹ hr̄e dȝ ad ſuū dn̄m. ꝯſiderando ptātē pͥncipis ⁊ ſapiētiā illi⁹ ⁊ ſuoꝝ iudicū ꝓcuratoꝝ ⁊ ꝯſiliarioꝝ ⁊ iuſtitie pͥncipis. Et iō male facit pͥnceps ille: q̄ ſuam ptātem diminuit: ⁊ q̄ diſcretū ꝯſiliū non hȝ ⁊ diſcretos officiales. qꝛ ſuū ppl'm nutrit ad modicū timoꝛē. de quo nutrimento ſequit̄ minoꝛ amoꝛ ⁊ per temp⁹ odiuȝ ⁊ cōtēptus. q̄ hn̄t gentes domino ſuo.

¶ De ſapientia principis.

Ad principē ſpectat: ꝙ ſit ſapiēs ⁊ diſcret⁹ vt cognitionem habere ſciat de intētione: rōe cui⁹ eſt pͥceps: ⁊ vt ſuū populū regere ſciat: vt populus ipſuȝ timeat ꝓpter ſuā ſapiētiā. Qm̄ princeps diſcretus multū eſt timibilis: ⁊ ē magis timibilis ꝓpt̄ ſuā ſapiētiā

q̄ propter poteſtatē. qm̄ ſapientia princi
pis timorē ponit in ſuo ↄſilio ⁊ in officia
libus ſuis ⁊ in ſuo pplo. cū ita ſit: ꝙ ſa-
piētia oñ dit licita ⁊ illicita/⁊ iudicia: que
cōueniūt illis: q̄ ↄtra principē faciūt. Et
ꝓpter hoc i retroactis tpib⁹ pncipes fue
rūt ſapiētes: q̄ filios ſuos philoſophiā do
cere faciebāt. q꞉ eſt ſciētia generalis. q̄ in
tellectū illuminat hoīm ad cognoſcendū
veritates rex. Quare principes antiq̄ in
philoſophia edocti modos habuerūt ad
bonū regimē ⁊ ad bonos mores natura-
les.

¶ De poteſtate principis.

Ad principē ꝑtinet ptās. qm̄ po
teſtas eſt īſtrumētū ſui officij.
Et eſt ptās ita gñale inſtrumē
tū principis: ſicut martell⁹ q̄ eſt inſtrumē
tū generale fabro vt cultellū gladiū ⁊ cla
uū faciat. ita princeps cū ſua ptāte eſt iu
dex gñalis maiorib⁹ mediocrib⁹ ⁊ mino
rib⁹. ⁊ qñ ſua ptās eſt maior: tāto ſuū in-
ſtrumētū eſt meli⁹. ⁊ iō male faciūt hoīes
q̄ ſunt minores ſiue inferiores: q̄ maiori-
bus ↄſentiūt: ꝙ ptās pricipis diminuat᷑:
qm̄ ꝑ ſuā minoritatē ꝑdit᷑ ſuū officium/⁊
fiūt diuiſiōes regnoꝝ ⁊ terraꝝ ⁊ traditio-
nes ⁊ guerre ⁊ plra alia mala. q̄ eueniūt:
quia princeps vti nō poteſt ſuo officio.

¶ De honore principis.

Ad principē ſpectat honor. qm̄
honor duos hʒ pedes: cū qui-
bus vadit ꝑ iuſtitiā: q̄ ſiquidē
iuſtitia eſt quies pplī. vn⁹ pes honoris eſt
amor/⁊ ali⁹ eſt timor. Idcirco princeps
intm̄ q̄tum eſt ei⁹ honor: intm̄ forti⁹ ire
poteſt per iuſtitiam. cū ita ſit: ꝙ honor ſit
amabilis ⁊ timibilis. ⁊ ideo pricipes ma
lefaciūt: qñ nō obſeruant honorē: q̄ eis
decet. ⁊ pplīs malefacit: qñ dedecus facit
ſuo principi: quoniā i honore principis
cōſiſtit honor ⁊ quies pplī. Et in hoc paſ
ſu cognoſcit᷑ magna nobilitas honoris
que tātū ab hoībus deſiderat᷑ cōtra quē
honorē illi faciūt: q̄ cū vtilitate ipm̄ habe
re volūt. ⁊ illi ſunt q̄ volūt habere hono-
rē ↄ honorē ſui dn̄i. quem honorē cū hr̄e
volūt: habere nō pn̄t. q꞉ ipm̄ habere vo-
lūt cū vilitate. q̄ honori eſt ↄtia. cū ita ſit:
ꝙ nullū ↄtrū haberi poſſit ꝑ ↄtrariū ſuū.
Et hoc ſignificatū eſt i hoīb⁹ mūdanis: q̄
plus ſeipſos honorari diligūt q̄ deū. Id
circo oīa que habēt: ad habendū hono-
rem eis ſufficere nō poſſunt. q꞉ ipſum nō
habēt: ⁊ ipm̄ habere volūt. ⁊ ſic ſaturari
nō poſſunt de hoc: qḋ nō habent. Et iſte
paſſus eſt valde vtilis ad intelligendum.

¶ De libertate principis.

Libertas eſt forma intellectua
lis data homini vt libere bo-
num faciat/⁊ libere malū eui-
tet. Qm̄ bonum eſt ita nobile: ꝙ de eius
nobilitate eſt ꝙ libere fiat/⁊ non coacte.
Et vitium ⁊ peccatū tantū eſt malū ⁊ vi-
le: ꝙ ſibi nō cōuenit: ꝙ coacte ſit deama-
tum. Et ideo eſt data libertas volūtati
hoīs ad faciendum bonū/⁊ ad vitandū
malū. Et idem eſt de intellectu ⁊ memo-
ria. cū ita ſit: ꝙ deus ratione ſue nobili-
tatis ſit libere obiectabilis intellectui vo
luntati ⁊ memorie hoīs. Et idem eſt de
alijs bonis entibus creatis. ¶ Et quo-
niam homo libertatem habet ad facien-
dum bonum ⁊ ad vitandum malū: ſi bo-
num faciat/⁊ malū euitet: habet meritū.
ratione cuius maius bonū aſſequitur q̄
bonū: qḋ fecit. Et ſi faciat malū ⁊ euitet
bonum: habet culpam. ratione cuius cō-
ſequitur maius malū/⁊ perdit maius bo
num q̄ bonū: qḋ facere noluit. Et in hoc
paſſu ſignificatur alia vita cum magnitu
dine iuſtitie dei. ¶ Deus homini liber-
tatem nō dedit: vt malū faciat. cū ita ſit:
ꝙ ei libertatē dedit: vt bonum faciat/et
malum euitet. Et ſi deus homini liberta
tē dedit: ꝙ malum facere poſſet: liberta-
tem creauiſſet contra libertatem: ⁊ crea-
uiſſet duas poteſtates. vnā bonā: ⁊ aliā
malam. ⁊ duas libertates. vnam bonam
⁊ aliam malā. qḋ eſt impoſſibile: ꝙ deus
ſit creator mali: ⁊ ꝙ vna libertas in vno
ſubiecto ſit contra aliam: cuius liberta-
tes ſint partes intellectuales: quoniam
iam forēt forme neceſſarie ſm̄ curſum na
turalem. Sicut ignis qui eſt libere cōtra
aquam: ⁊ aqua cōtra ignem: veruntamen
in ſubō in quo ſunt cōiūcti ignis ⁊ aqua
vn⁹ eſt dn̄s: ⁊ ali⁹ eſt ſubditus. ſicut eſt in
colerico: in quo ignis eſt dn̄s. ⁊ aqua i cu
curbita eſt dn̄a. Et ratio quare hō liber-
tatē habet ad malū: eſt hec. q꞉ tenet ſiue

habet de natura: de qua eſt: videlicet de nõ eſſe/ ⁊ q: peccatum originale eſt. Unde ſic habet libertatem ad faciendũ malum ratione nature ſibi appꝛopꝛiate: que eſt ex parte nihili: quod eſt ſuũ centrũ ad qꝺ cũ peccato deſcendit libere: ſicut lapis qui ad centrum cũ ponderoſitate deſcendit. quã quidem põderoſitatem ei ſuum centrum appꝛopꝛiauit: vt poſſit eſſe centrum illꝰ/ ⁊ ꝙ lapis poſſit in illo habere quietem. Et in hoc paſſu datᷣ cognitio: cũ qua poſſunt cognoſci pꝛincipia libertatis: quam homines habent ad faciendũ malũ. q̃ libertas eſt ꝑuatio libertatis qua hoĩes vti volũt faciẽdo bonũ/ ⁊ euitãdo malũ. Et iſte paſſus valde eſt vtilis ⁊ ſubtilis ad ſciẽdũ. ¶ Secũdũ ꝙ de libertate dictũ eſt: opꝫ ꝑncipẽ libertatẽ cõſiderare ad ſciendũ: vt ipſam diligat ad faciẽdum bonũ/ ⁊ ad euitãdũ malũ/ ⁊ ꝙ odiat libertatẽ ad faciendũ malũ. Idcirco populꝰ nõ dꝫ eſſe cõtra libertatẽ: quã habet pꝛinceps ad faciendũ bonũ ⁊ ad euitãdũ malũ. ꝙ ſi ſic pꝛincipẽ iclinãt ad vtendũ mala libertate ĩ faciendo malũ. quare ille ppl's facit cõtra ſeipm: q̃ vult: ꝙ in ciuitate ſint aliq̃ antiq̃ cõſuetudines: que ſunt cõtra iuſtitiã ⁊ cõtra libertatẽ bonũ faciẽdi/ ⁊ malũ euitãdi. ¶ Dictũ eſt de ramis arboꝛis imꝑialis. ⁊ ſm ſeptẽ modos de quibꝰ dictũ eſt: põt pꝛinceps alios ramos cõſiderare: qui ei cõueniũt. ſicut eſt firmitas. Quoniã nobile eſt pꝛincipi: ꝙ ſit firmus ⁊ cõſtans/ ⁊ magna vtilitas eſt ei: ꝙ non ſit de verbis duplicibus. Et habere poteſt notitiam conſtantie in tractatu: qui eſt de cõſtãtia. de qua dictũ eſt ſupꝛa in brãchis arboꝛis moꝛalis. Et idẽ eſt de patientia fidelitate et largitate et de aliis foꝛmis pꝛimariis. que pꝛincipi cõueniunt.

¶ De foliis arboꝛis imperialis.

Folia arboꝛis imperialis ſignificata ſunt in aliis arboꝛibus pꝛimis. verũ tamen tractare volumus breuiter de ipſis in hac arboꝛe. Et cum Ray. pꝛimo tractare vellet de quãtitate: cõſiderauit: ꝙ ad pꝛĩcipem ſpectãt cõſuetudines: leges: ⁊ oꝛdinationes antique. que ſignificant ſolũ ad conſeruationẽ ſui regni et oꝛdinamentũ illius. Et in hac cõſideratiõe ſtetit diu. Et ſuſpirãdo dixit hec verba. O q̃ magnũ dãnũ ẽ: ꝙ ego nõ habeo coadiutoꝛes: qui me iuuarẽt ad bonũ publicũ tractandũ. Quĩ ſi adiutoꝛes haberẽ: modũ video: per quẽ ſciẽtia iuris (que eſt confuſa) veniret ad declarationẽ/ ⁊ in breui tẽpoꝛe ſciri poſſet. Raymũde (dixit monachus) bonũ eſt: ꝙ in hoc libꝛo modũ ponas: quẽ dicis. qm̃ poſſibile eſt: ꝙ adhuc compleatur: hoc qꝺ deſideras. Et ideo Ray. dixit: ꝙ modũ in breuibꝰ verbis ponere nõ poſſet/ nec in pluribus verbis illũ ponere vellet: idcirco nollet tractare de materia illa. Sed monachus ei tot verba dixit: ꝙ eum faciebat habere cõſcientiam: ſi non tractaret de illa materia: poſtq̃ deus dedit ei cognitionem. cũ ita ſit ꝙ deus nihil dat fruſtra. Idcirco illi habent culpam: quibus ipſe dat: ſi ad finem non ducant gratiam: quam a deo recipiunt/ vel ꝙ ſuum poſſe faciant. Et ꝓpter hoc Raymũdus voluntatem habuit: ꝙ de modo generali qui ad ſciẽtiã iuris ſpectat: breuiter tractaret. q: complete tractare nõ poſſet per ſeipſum: qm̃ iura particularia ignoꝛabat. ⁊ etiã plus intendebat ad tractandum altioꝛa ⁊ que ſunt de maioꝛi fine. Cõſiderauit Raymũdus in foꝛmis pꝛimariis gñalibus ſcientie iuris. nominãdo. xl. ſub quibus ſtare poſſunt oĩa particularia ſcientie iuris ciuilis. Que ſiquidem foꝛme ſunt iſte. emptio: venditio: cõmodatum: redditio: depoſitum: pꝛomiſſio: pꝛobatio: confeſſio: negatio: dubitatio: ſtatutum: pꝛocuratio: ablatum: legatum: accuſatio: excuſatio: permutatio: perditio: inuentio: datio: conditio: toꝛmentum: vituperium: deceptio: diffamatio: furtum luxuria: ꝓditio: homicidium: blaſphemia: inobedientia: mendacium: indigentia: foꝛtuna: voluntarium: ignoꝛantia: obliuio: libertas: ſeruitus: ⁊ preſumptio. Ad oꝛdinandum vnũ librum generalẽ ſciẽtie vel rhetoꝛice iuris: opoꝛtet cõſiderare. xl. foꝛmas: quas ſupꝛa diximus. ⁊ opoꝛteret cognitionẽ dari de qualibet: ſm ꝙ de cẽtũ

formis primariis cognitionē dedimꝰ i arboꝛe eēali.ꝛ ꝙ ꝑticularia exēpla iuris applicarētur.xl.formis ſm ꝙ applicauimꝰ cētū formis in arboꝛe ſenſuali ꝛ in arboꝛe humanali per exēpla naturalia. opoꝛteret etiam ſequi modū in.xl.formis:quē tenuimus in branchis arboꝛis hūanalis combinando quālibet formā cum alia/ꝛ recipiēdo ſignificatū illius combinationis:ſm qd recipitur in maximis ſiue conditionibus artis inuentiue ꝛ artis amatiue.ita ꝙ de tribus formis generalibus ſcientie iuris fieret vna maxima ſm oꝛdinem artis inuentiue.ꝛ ꝙ cuilibet maxime daretur vna queſtio iuris.cuius ſolutio in maxima ſignificaretur:ſm ꝙ minute queſtiones artis inuentiue ꝛ earum ſolutiones ſignificantur in maximis euſdem artis.videlicet ꝙ de ipſis maximis fiant ſolutiones iuris per rōnem nālem ꝛ neceſſariam.Et hoc modo ſcientia iuris que eſt de particularibꝰ:reduci poſſet ad eoꝛum formas generales.Et etiā doctrina poſſet dari in queſtionibus ad practicādū de ſcientia iuris.Opoꝛteret etiā ꝙ fieret diſcurſus cū.xl.formis ꝑ accidentia arboꝝ primaꝝ.vt accidētia q̄ ſequunt ſiue procedunt ex formis in ſcienta iuris cognoſci poſſent.qm̄ quedam accidentia ſunt ſm vnā arboꝛem/ꝛ alia ſm accidentia:q̄ ſunt ſm aliam arboꝛē.ſicut accidentia arboꝛis eēalis ſunt differētia ab accidentibus arboꝛis vegetalis.Et habita cognitione de accidētibꝰ primariis:ꝙ applicentur ad accidentia.xl.formaꝝ.ꝛ ꝙ cum illis fieret iudiciū ꝛ aduocatio/miſcendo q̄dā accidētia in aliis ſicut forme que ſūt mixte adinuicem q̄dā ſiue alie in aliis.ꝛ recipiēdo ſignificata ſm naturas foꝛmarū ꝛ accidentiū:q̄ exeunt ex hmōi mixtionibus.Opoꝛteret etiā ꝙ princeps faceret huiuſmodi librū doceri hoībꝰ:q̄ eēnt iudices ꝛ aduocati vt ꝑ illū iudicare poſſent ꝛ aduocare/ꝛ plura litigia in breui tēpoꝛe ꝑ rōnes nāles ꝛ neceſſarias determinare.Et ꝙ illi iudices ꝛ aduocati ꝯducti eſſent ꝑ principē:ſm ꝙ ſupradictū eſt. rōne cuius librū meliꝰ intelligere poſſent ꝛ ꝑ illū ꝯcoꝛdare accidētia iuris:q̄ a caſu veniūt.ꝛ q̄ ſunt ꝑticularia accidētibꝰ neceſſariis ꝛ nālibus.q̄ ſunt in formis generalibus.Et iſte paſſus multum eſt vtilis: illis:qui diligunt ſcientiā iuris.¶ Ray. dimittere voluit materiā folioꝛum.ꝛ trāſire voluit ad materiā floꝛū.ſed monachꝰ rogauit eum:ꝙ aliquod exemplum daret de materia folioꝝ.Et ideo Ray.dedit exēplum de arte in formis emptiōis ꝛ venditionis ſm.ix.modos generalium accidentium.per quod exemplum haberi poſſit practica aliarum formarum.

¶ De quantitate arboꝛis imperialis.

MIles q̄dā ſuū equū vēdidit cuidam mercatoꝛi pro centum floꝛenis.In illa venditione ē quātitas ſubē equi ꝛ floꝛenoꝝ.q̄ quātitas eſt ſubiecta forme emptionis ꝛ venditionis ita:ꝙ miles recipiat oēs floꝛenos/ꝛ quēlibet floꝛenum in ſuo pōdere debito ꝛ in ſpecie auri/ꝛ etiā ꝙ quilibet floꝛenoꝝ ſit integer.hoc idē debet mercatoꝛ recipere in equo.vicȝ ꝙ equus ſit ſanus ꝛ integer: ꝛ ꝙ habeat frenū:qd ei conuenit.qm̄ ita opoꝛtet:ꝙ equus habeat ſanitatem.ꝛ integritatem:ſicut opoꝛtet ꝙ floꝛenus debitum pondus habeat ꝛ integritatē:ꝛ etiā ſpeciem auri:ꝛ idem eſt de freno.quod eſt ad vſum equi ꝛ mercatoꝛis.ſicut floꝛeni q̄ ſunt ad vſum militis.Et in hac emptione ꝛ venditione ponit arboꝛ elemētalis quātitatē diſcretā ꝛ coloꝛē ꝛ pondus in floꝛenis ꝛ figurā in equo.Et arboꝛ vegetalis ponit ſanitatē equi ꝛ purificationē auri. Et arboꝛ ſenſualis ponit verboꝛū quātitatem per auditum propter que verba eſt emptio cōditionata ꝛ coloꝛ equi ꝛ diſcreta quātitas floꝛenoꝝ videt.Et arboꝛ imaginalis imaginatur quātitatē equi ꝛ floꝛenoꝛum ꝛ certā quantitatem ſubi determinat in quo fit emptio ꝛ venditio.Et arboꝛ humanalis ponit ſimilitudines aliarum arboꝛum ꝛ virtutes naturaliter.vicȝ iuſtitiā ꝗtitatis date.ꝛ recepte ſm nām recolendi intelligēdi ꝛ amādi in emptione ꝛ venditione.

¶ De q̄litate arboꝛis imperialis.

IN venditione equi ponitur q̄litas bonitatis in hoc quod miles ꝑmittit:ꝙ equus eſt bonꝰ:ꝛ ponitur q̄litas auri in quātum mercatoꝛ ꝑ=

mittit dare bonū aurum/⁊ etiā qꝛ merca
toꝛ ꝓmittit dare numerū q̄lē/⁊ miles q̄lē
equū.vȝ albū aut nigrū vel iſtū vel illum.
Et in hac q̄litate ſunt plures qualitates
aggregate.vȝ plures ſimilitudines q̄lita-
tum realiū.ſicut q̄litas verboꝝ ꝑ ſenſum
auditoꝝ/⁊ in ſono:q̄ eſt de arboꝛe eī'ali ſu
ſtentatoꝝ.⁊ ſic de alijs q̄litatibꝰ imagina
tis ⁊ ſentitis.de q̄bꝰ q̄litatibꝰ ē ēptio ⁊ vē
ditio equi cōditionata ſub hītu q̄litatis.

¶ De relatione arboꝛis imperialis.

IN emptiōe equi ſtat relatio in-
quātū vnꝰ vēdit ⁊ aliꝰ emit.⁊ ſub
iectum illius relatiōis ſtat ī equo
⁊ in auro aut in valoꝛe illiꝰ ⁊ ī milite ⁊ in
mercatoꝛe ita:ꝙ in illa relatiōe.iiij.ſunt
termini.ſine quibꝰ relatio eſſe nō poſſet.
nec ſine relatione emptio ⁊ vēditio nihil
eſſent:nec ſi deficeret vnꝰ terminoꝛum vel
plures. Sunt ergo emptio ⁊ vēditio con-
ditionate ſm naturas p̄marū foꝛmarum
relationis. Ad quā relationē arboꝛes di
uerſimode ſe hn̄t ſm eaꝝ nās.in quibus
naturis relatio eſt ſuſtentata.

¶ De actione ⁊ paſſione arb.imperialis.

IN emptiōe ⁊ venditiōe ſunt actio
⁊ paſſio.ſicut miles q̄ hȝ actionē
in denarijs/⁊ mercatoꝛ in equo.
qꝛ ſit ꝑmutatio actiōis ⁊ paſſionis ita ꝙ
miles actionem habebit in denarijs ra-
ne actionis quam habuit in equo. ⁊ mer
catoꝛ actionem habebit in equo pꝛopter
actionem quam habuit in denarijs. Et
ita paſſio eſt conſequētia actionis.⁊ hoc
ſm conditiones arboꝛū.qm̄ ſi miles pꝛo-
mittit vēdere integrū equū ⁊ bonū:actio
nem habebit in bono auro ⁊ in numero
debito per verbū nominato/⁊ in ſono au
dito/illo verbo recolito per mercatoꝛem
intellecto ⁊ amato. Et ſi miles vēdere nō
pꝛomittat bonū equū ⁊ integrū:non ha-
bebit ſpiritualiter actionē in pꝛecio:ſi ſit
intentio mercatoꝛis:ꝙ emat bonū ⁊ in-
tegrum equum ꝓ cētū floꝛenis. ¶ Verū-
tamen vult ius ſm rōnē arboꝛis ſenſua-
lis ꝙ mercatoꝛ ſit punitus.quia non que
rit:qđ de equo dici debet audiri ⁊ videri:
quia a milite q̄rere debet:ſi ſit bonus ⁊ in
teger equus.⁊ etiam ꝙ illum tentet ſm
actioneȝ quam ſenſus mercatoꝛis habet

in attingendo veritatem equi.verūtamē
illa actio quam miles vult habere in cen
tum floꝛenis nō eſt ſm ius ſpirituale.qm̄
eſt ↄ̄ branchas pꝛie partis arboꝛis moꝛal.

¶ De habitu arboꝛis imperialis.

EMptio ⁊ venditio equi ſub ha-
bitu generali:ſub quo pn̄t eſſe
empte ⁊ vendite plures res. Et
ꝓpter hoc opoꝛteret:ꝙ vnꝰ habitus fieret
de emptione ⁊ venditione in ſciētia iuris.
vȝ vnum ſtatutū oꝛdinatū ⁊ regulatū per
pꝛincipia naturalia in arboꝛibus ſemi-
natis. Sicut miles q̄ dȝ vēdere equū ſub
habitu iuſtitie pꝛudentie foꝛtitudinis et
charitatis.⁊ ideo dicere dȝ ↄditiones et
modum equi.vȝ ſi conditiones habet bo
nas aut malas:qm̄ ꝓpter bonas hȝ cha-
ritatem ſibiipſi/⁊ per malas ſuo ꝓximo.
Et ſi aliqđ vitiū eſt in equo:⁊ miles mer-
catoꝛi nō manifeſtat:ↄtra iuſtitiā pꝛudē-
tiam foꝛtitudinē ⁊ charitatē vēdit equū.
rōe cuiꝰ vēditiōis iuſtitia ipm̄ punit ī bo
nis ſpūalibꝰ:q̄ veniūt per illā pꝛudētiam
foꝛtitudinē ⁊ charitatē. Et hec punitio ꝑ
tinet ad deū/nō aūt p̄ncipi.vt mercatoꝛ
ſit ita diligēs ad emēdū ſub habitu pꝛudē
tie ſciēdo.ſ.ↄditiones equi pꝛiuſq̄ꝫ dena-
rios ſoluat:ſicut miles vēdit ſub habitu
pꝛudētie:īquātū vult ſcire an floꝛeni ſint
de bono auro ⁊ pondere.

¶ De ſitu arboꝛis imperialis.

IN emptiōe ⁊ venditiōe equi ſunt
verba aſſituata ſub certis termi-
nis.qm̄ miles aſſituat illa ſm vo
cē:q̄ ſignificat vēditionē ⁊ bonitatē ⁊ cō-
ditiones equi/⁊ mercatoꝛ illas aſſituatio
nes accipit in memoꝛia intellectu ⁊ volun
tate.in q̄bꝰ verba militis ſunt ita aſſitua
ta ſub ſpem vēditionis.ſicut littere ſigilli
in cera ponēdo ſuas ſilitudines. Et idem
eſt in verbis q̄ dicit mercatoꝛ:ad dādum
cētū floꝛenos militi ꝓpter equū.q̄ v̄ba ac
cipit miles in ſua mēoꝛia ītellectu ⁊ volū
tate. Et trāſitꝰ ipꝛeſſionū ↄſiſtūt ex iſtru-
mētis arboꝛis ſenſual' ⁊ imaginal'. Et iō
ſm ſil'itudines q̄ ſunt in p̄ma pte arboꝛis
moꝛal':ille aſſituatiōes dn̄t eē.vt habeāt
figurā cōpletā:vȝ circularē triāgularē ⁊
q̄drāgularē:q̄ ſunt mēſure ⁊ cōditiōes:ex
q̄bꝰ figure ſunt plene.que ſignificant foꝛ

mas naturales.q̄ cōueniūt emptiōi ⁊ vēditioni. Et eſt figura circularis in continuatiōe iuſtitie prudētie fortitudinis et charitatis. Et eſt quadrāgularis inquātū emptio ⁊ vēditio ſunt de quattuor terminis.vʒ de actiōe militis ⁊ mercatoris: de qua dictū eſt/⁊ de ſubō qđ eſt equi ⁊ auri. Et triāgulus eſt de intētione quā hʒ mercator ad emēdū equū/⁊ in vēdēdo ſiue tradēdo aurū/⁊ de reſpectu ī quo ſunt aſſimatio ⁊ ꝓmiſſio equi ⁊ auri. Et idem eſt de intētiōe militis. Et iſte tractatꝰ aſſituatiōis applicatꝰ ad emēdū ⁊ vēdendū: eſt valde vtilis ad ſciēdū.⁊ eſt vna ſpēs artis mercimonie.

¶ De tempore arboris imperialis.

In emptiōe ⁊ vēditiōe eq̄ eſt tp̄s arboꝝ p̄ſentiū:p que ꝯueniūt miles ⁊ mercator. Que ſiq̄dē cōuētio ē:ꝙ miles tradat equū ī illo eodē tp̄e: q̄ florenos recipit a mercatore:⁊ ꝙ mercator in illo eodē tp̄e quo ꝓmittit florenos tradere militi:equū recipiat a milite. Idcirco tp̄s tātū ſe habet ſm̄ ſuā p̄ſentiam ad denarios ſicut ad equū. Et ſi mercator denarios ſoluat: q̄uis equū nōdū habuerit:retinere dʒ cōditionē:ꝙ miles ei det equū:quē miles ei vēdidit ꝓ cētū florenis.⁊ idē debet miles facere:ſi equum tradat mercatori:licet denarios nondū acceperit.

¶ De loco arboris imperialis.

Sicut tp̄s equaliter ſe habet ad p̄ſentiā denarioꝝ ⁊ eq̄ ⁊ ad poſſeſſionē cuiuſlibet:ita locꝰ eq̄r ſe habet ad poſſeſſionē denarioꝝ ⁊ equi. vʒ ꝙ in vno eodē loco miles tradat equū mercatori/et mercator denarios militi. Verūtamen rōne impedimēti loci nō cōuenientis/⁊ etiā tp̄is ī q̄bus miles ⁊ mercator mutuo ſe liberare non p̄nt vult ius ſm̄ iuſtitiā charitatē fidelitatē ⁊ intētionē principalē:ꝙ in vno loco et tp̄e ſolui debeant denarij/⁊ in alio loco ⁊ tempore equus debeat tradi. Et ſi inter diſtātiam vel diuerſitatē tp̄is ⁊ loci moreret equus: vult ius ꝙ mercator nō teneat ſoluere denarios.vl' ſi miles denarios iā recepit:ꝙ denarios illos reſtituere teneat. Et h̄ ſuſtinet ius ſm̄ formas nāles.qđ oſtiam ponit inter locū ⁊ locū ⁊ tempus ⁊ tempus in arbore elemētali. ¶ Scḋm ꝙ data eſt doctrina ad vtēdū accītibus in emptione ⁊ vēditione equi pōt haberi cognitio: quō ſciat vti accītibus in emptione ⁊ vēditione ville vel caſtri pāni aut nauis.⁊ ſic de aliis rebꝰ ſubiectis emptiōi ⁊ vēditioni. Et ideo exēplū qđ datū eſt de equo eſt vna ſpēs habitus ḡnalis ſcie iuris.⁊ eſt doctrina.quō homo ſciat ordinare iura ⁊ ſcripta ſpecialia ſub habitu generali iuris exiſtētia.

¶ De floribus arboris imperialis.

Flores arboris ip̄ialis ſunt iudicia principis ⁊ ſuoꝝ officialium. Qui ſiquidē flores ſignificātur in floribꝰ aliaꝝ arboꝝ ⁊ in ꝓceſſu illaꝝ. Sūt etiā flores principis regimina ⁊ ordinationes mote ad iuſtitiā ⁊ ad pacē gētiū. Et flores principis inſerti ſunt in floribus ſui ppl'i. Et ideo altiores ſunt ⁊ pulchriores q̄ flores alicuius alterius hoīs ſui ppl'i. qm̄ materiā inferiorē honoris ppl'i cōuertūt in honorē principis. Verū tamen quādo princeps eſt malus: flores ſui ſunt mali. qm̄ peruertūt honorē inferiorē in dedecus gentiū ita: ꝙ faciūt honorem: qui eſt inferior: eſſe in vilitate ſiue dedecore ſupra. quod eſt in principe. Idcirco flores principis ſunt turpes et mala figura informati. nec ex ipſis bonus fructus exire poteſt. ¶ Flores principis ſunt inſtrumenta ad regimen florū ſui populi ita: ꝙ reſpondent pluribus regiminibus florum principis. Et ideo princeps non debet eſſe negligens/nec multum dormire/nec venari:nec quieſcere. quoniam in eius ocioſitate ſunt ſue gentes ocioſe. quoniā inſtrumentum nō habent: quod ipſos moueat ad regimen nec ad pacem. Et propter hoc in laboribus ⁊ in guerris ſunt gentes principis per ipſius ocioſitatem. Et quoniam facit contra finem quare eſt princeps. ita ꝙ ſeipſum vacuat illo fine ꝓpter quē eſt. ⁊ in ſua vacuitate finē populi vacuat. Et ꝓpter hoc principes malefaciūt:q̄ in vana gl'ia huius mūdi delectant ⁊ in delitiis carnalibus ⁊ ſenſualibus poſtq̄ ad

tot ⁊ tanta reſpōdere teneantur. Sicut martellus: qui eſt inſtrumentū ad plures clauos. ⁊ ſicut cereus ardēs: qui eſt inſtrumentum ad illuminandū plures homines in camera.

¶ De fructu arboris imperialis.

Fructus arboris impialis eſt pax gentium. vt in pace eſſe poſſint / deum etiam recolere intelligere ⁊ amare honorare ⁊ ei ſeruire. Quoniam gētes que ſunt in guerra ⁊ inuicē in laboribꝰ: nō ſunt in diſpoſitiōe: ꝙ deū multū poſſint amare honorare ⁊ ei ſeruire / nec ſibijpſis nec etiā alijs charitatē habere: tātum occupati ſunt i laboribus ⁊ guerris terrarū. Unde ſicut plante ſm earum indigentiā calorē ſolis ⁊ rorē noctis requirunt: ſic populus a principe requirit iuſtitiam ⁊ pacem. Quare principes malefaciunt: qui guerras in terris ſuis patiūtur vel guerras adinuicē habent contra iuſtitiam ⁊ pacē ⁊ flores aliarū arborū. ꝑpter quas principes ſunt. Qm̄ malꝰ pricēps oēs fructꝰ ⁊ flores qui ſub ipo ſunt: in labore ⁊ guerra ponit: ⁊ ideo dignus eſt ꝙ habeat magnam penā quādo ſuū regnū non tenet nec cuſtodit i pace ⁊ iuſtitia. Et in hoc paſſu habet: ꝙ merita boni pricipis ſunt magna / ⁊ magna ſunt premia: ꝗ habere expectat. ⁊ ſi ſit malus: ſunt magne pene: quas ipe expectat rōne magnarum culpaꝝ: quas habet. ¶ Fructus arboris imperialis generalis eſt ad illos fructus qui ſunt ſub ipſo. ſicut calor ignis: qui generalis eſt ad calorem piperis hominis leonis gruis ⁊ piſcis. ſine quo calore generali calor iſtorum indiuiduatorum de quibus dictum eſt: non poſſet eſſe inſtrumentum cum quo entia indiuiduata calefieret. Idcirco fructus principis qui talibus fructibus habet reſpondere: eſt infirmus quando ſe inclinat ad ſpecialia cōtra generalia et publica. ſicut malus princeps: qui plus diligit ſuam vtilitatem ꝙ̄ vtilitatem populi ſui. Quoniam ꝑpter infirmitatem fructus principis ſunt fructus ppl̄i infirmi. Sicut piper hō leo grus ⁊ piſcis: qui infirmi eſſent: ſi ignis ſuum calorē ſibi attraheret ⁊ illū eis nō daret. ¶ In nullo fructu tantū eſt de malo ſapore ⁊ odore ſicut i fructu mali principis: qm̄ ſi fructus gn̄alis ſit malus i ſapore ⁊ odore: malus eſt illis: ꝗ ſpāles ſunt ⁊ parui. ſed fructus mali pricipis: ꝗ eſt gn̄alis: oībus dat malū ſaporē ⁊ odorē. Et ꝑpter hoc mirabile eſt: quō malus princeps credit hr̄e valorē: cū in illo ſit fructꝰ tā mali odoris ⁊ saporis. ex quo exeūt ⁊ diriuātur tanta mala ⁊ tāte infirmitates cōtra tot ⁊ tantas gētes / ⁊ cōtra tot ⁊ tantas ſanitates. que ſunt res vt plurimū valentes. Et malus odor ⁊ ſapor fructꝰ principis attingunt in malis opibꝰ illiꝰ. quas credit abſcōdere ⁊ celare gētibꝰ ſub ſpecie boni saporis ⁊ odoris. ⁊ qꝛ malus odor ⁊ ſapor fructus eſt gn̄alis: celari ⁊ abſcōdi a gētibꝰ nō poteſt: ſicut ignis ꝗ ſuū calorē celare nō pōt hoī: ꝗ comedit piper: nec princeps ppr̄o ſuū vitiū celare pōt: inquātū iniurias facit ſuis gētibꝰ ⁊ deceptiones. Que quidē gentes oculos hn̄t: cū qbꝰ videt / ⁊ aures: cū qbus audiūt. qꝛ pacē neqꝫ regimē nec etiā bonū exemplū hn̄t de ſuo dn̄o. Et in hoc paſſu datur cognitio: ꝙ nō eſt aliqua arbor: que faciat ita malū fructū ita periculoſum ita damnoſum / nec a qua tantum de malo veniat: ſicut de arbore mali principis.

De arbore apoſtolicali.

Summarium.

Arbor apoſtolicalis verſat circa pſonas ⁊ res eccleſiaſticas ⁊ ſpirituales. Et ſimiliter diuiditur in ſeptem partes. videlicet in radices: truncum: branchas: ramos: folia: flores: ⁊ fructus.

¶ Radices ſunt virtutes cardinales et theologales.

¶ Truncus eſt perſona generalis: qui dicitur apoſtolicus ſiue papa.

¶ Brāche ſunt cardinales ⁊ alij plati.

¶ Rami ſunt decē precepta ⁊c̄.

¶ Folia ſunt ſacramēta ⁊ canones.

¶ Flores ſunt quattuordecim articuli.

¶ Fructus eſt ſaluatio gentium.

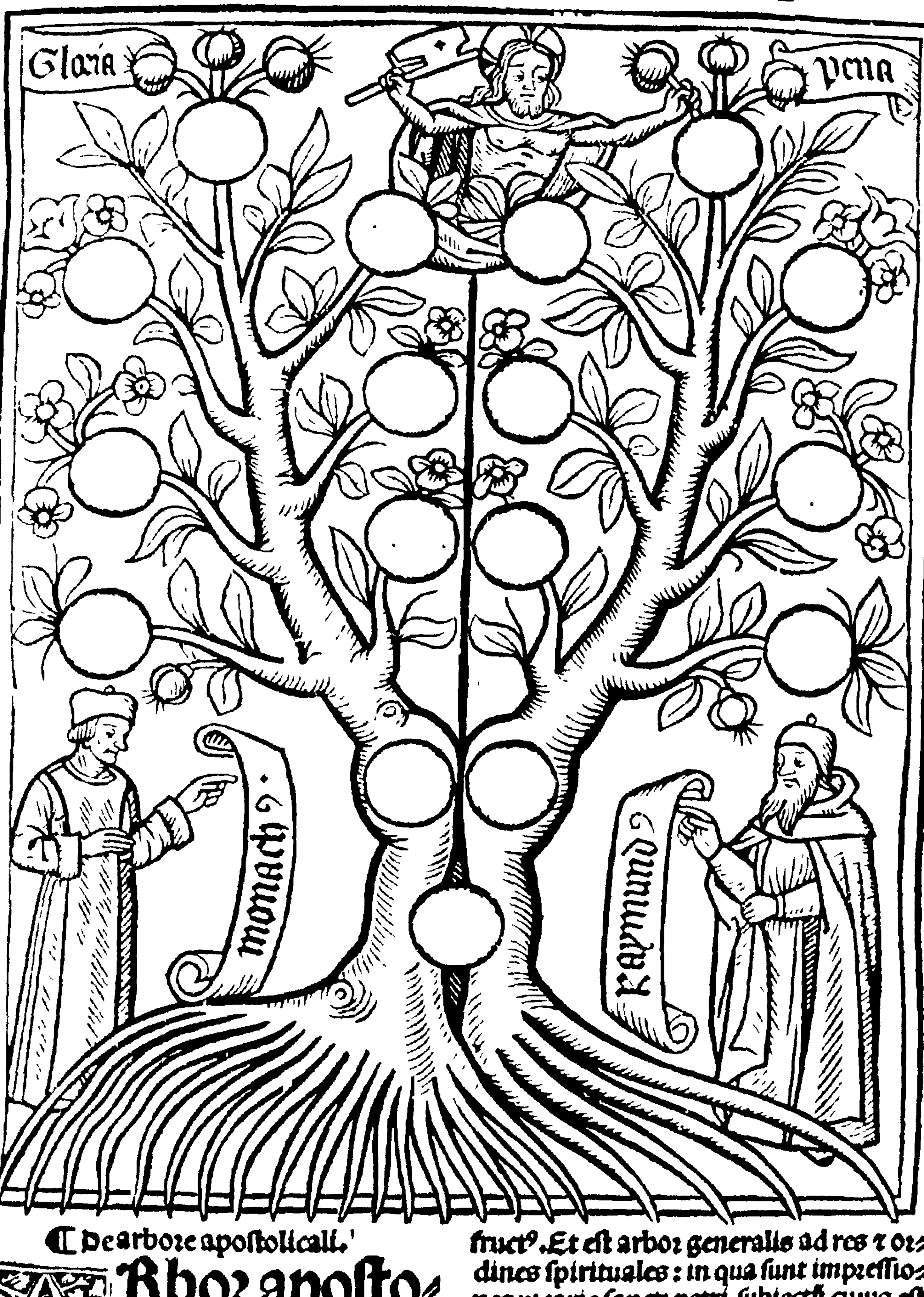

¶ De arboꝛe apoſtolicali.

ARboꝛ apoſtolicalis in ſeptē partes diuiditur. q̄ ſunt radices/ truncus/ brāche/ rami/ folia/ floꝛes/ et fruct⁹. Et eſt arboꝛ generalis ad res ꝛ oꝛdines ſpirituales: in qua ſunt impreſſiones vicarie ſancti petri. ſubiectū cuius eſt alba petra: pura: munda: ꝛ ſcripta ſanctitate. in qua ſunt impreſſiones litterarum ſigilli domini noſtri ieſu chriſti. Que ſi-

quidem littere ſunt ſue operatiões et ſua bona exempla: q̄ dedit gentib⁹ in amando ꝛ honorãdo deū ꝛ ſuū ꝓximū. Et quia ille lr̄e ſunt īpreſſe in petra: fortiores ſunt ꝙ ſi eſſent impreſſe in cera. Et q2 petra eſt alba: ſunt magis apparẽtes: ꝙ ſi eẽnt impreſſe ī arena. Et etiã littere pulchre ſunt ꝛ mũde. quoniam petra eſt alba.

¶ De radicibus arb. apl'icalis.

Radices arborꝫ apl'icalis ſunt ỽtutes cardinales ꝛ theologice. de q̄bus ſupra in arbore morali tractatum ē. Idcirco apl'icus dꝫ eē iuſt⁹ ꝑ iuſtitiã / ꝛ prudens ꝑ prudentiã / ꝛ fortis ꝑ fortitudinẽ / ꝛ tẽperat⁹ ꝑ temperantiam / ꝛ cultor xp̄ianoꝝ per fidẽ: ꝛ dare dꝫ eis ſpem alterius vite ꝑ ſpem. et habere dꝫ amorẽ ſuo pp̄lo ꝑ charitatem. Et ſi apl'icus facit huiuſmodi cõtrariũ: facit ꝯtra radices ſuoꝝ ꝑncipioꝝ. ¶ Iuſtitia pape dꝫ eſſe bona ꝑ bonitatẽ / ꝛ magna per magnitudinem / ꝛ durabilis ꝑ durationẽ / ꝛ potens ꝑ poteſtatẽ / ꝛ illuminata ꝑ ſapientiam / ꝛ amata per amorẽ / ꝛ virtuoſa ꝑ virtutem / et vera per ỽitatẽ. ꝛ debet eſſe quies: in q̄ iuſtitie particulares ſui pp̄li quietem habeãt. Et idem eſt de prudẽtia ꝛ de aliis ỽtutib⁹ et radicib⁹ arboris. ¶ Debet iuſtitia pape eſſe in dr̄ia per differẽtiã. ita ꝙ dꝫ eſſe iuſtus ꝑ vnũ modũ ſm̄ virtutes morales. et per aliũ ſm̄ ỽtutes theologicales. ¶ Itẽ in iuſtitia pape dꝫ eẽ concordantia. videlicet inter vnã virtutẽ ꝛ aliã. Quoniaꝫ iuſtum eſt: ꝙ pl'es virtutes concordantiã habeant cũ fine ꝓpter queꝫ ſunt. ¶ Preterea iuſtitia pape dꝫ eſſe contra iniuriã per cõtrarietatẽ: que eſt inter virtutes ꝛ vitia. Et iuſtitia pape dꝫ eẽ principium ad iuſtitias ſui pp̄li per principiũ efficiens ꝛ formale. Et iuſtitia pape dꝫ eſſe mediũ inter deum ꝛ ſuũ populũ per mediuꝫ generale: quem ſiquidem pp̄l'm deus ei tradidit ſicut oues q̄ cõmittũtur paſtori. Item iuſtitia pape ad finẽ ſe debet hr̄e per complementum. qm̄ iuſtum eſt: ꝙ papa faciat hoc: ꝓpter qđ eſt creatus vniuerſalis prelatus ꝛ gn̄alis ad oēs prelatos. Et preterea iuſtitia pape dꝫ eſſe maior per maioritatẽ officii ꝙ aliq̄ alia iuſtitia: que ſit in ſuo pp̄lo. qm̄ iuſtum eſt ꝙ ita ſit: ex quo eſt prelatus et vicarius gn̄alis. Et iuſtitia pape ſe debet hr̄e ad charitatem per equalitatẽ. qm̄ iuſtũ eſt reddere cuilibet: qđ ſuum eſt. Et iuſtitia pape ſe dꝫ inclinare ad minoritates ſui pp̄li ꝑ minoritates illoꝝ / et per maioritatẽ ſuiipſius. quoniã iuſtũ eſt: ꝙ dn̄s maior ſe humiliet ꝛ ſe inclinet ad minoritates ſui pp̄li ſiue ad oues. vt ipſas cuſtodiat a lupis rapacib⁹. ¶ Debet papa illã fidẽ hr̄e: quã habuit beat⁹ petrus. poſtꝙ̄ eſt eius vicarius. Et oportet ꝙ illam fidẽ habeat ſub hitu bonitatꝫ. taliter ꝙ papa ſit bon⁹: q2 fides eſt bona. Oportet ꝙ papa hẽat magnã fidẽ. q2 fides ſancti petri fuit magna. Et opꝫ ꝙ papa ita magnam fidẽ habeat: ꝙ fidei ſui populi reſpõdeat. Item opꝫ ꝙ fides ei⁹ ſit durabilis: poſtꝙ̄ generalis eſt. qm̄ in priuatione cauſe gn̄alis priuantur durationes particulares. Preterea fides pape dꝫ eſſe fortis. vt fortitudo illius fortificet fideꝫ cuiuſlibet hoīs. Et ideo ordinatio dei fuit: ꝙ imperiũ romanũ datũ fuit pape. vt cũ brachio ſeculari papa foret fortis ad reſiſtẽdũ inimicis fidei. Adhuc fides pape dꝫ eſſe clara hoibus ꝑ ſapientiã et per bonũ exemplũ. qm̄ illa claritas illuminat cuilibet hoī ſuam fideꝫ. ſicut ſol q̄ illuminat pl'es ſtellas magno lumīe illuminãte pl'a parua lumina. Et fides pape dꝫ eẽ charitatiã ꝛ amabil' vt moneat ſuos ſubditos ad charitatẽ et ad calorẽ amoris ꝑ magnũ feruorẽ. Et fides pape dꝫ eẽ ỽtuoſa. vt ſit ꝯ vitia. Itẽ fides pape dꝫ eẽ vera. vt ſit ꝯ falſitatẽ ꝛ errorẽ. ꝛ iō dixit dn̄s ieſus xp̄s ad btm̄ petrũ. Petre ſi diligis me: paſce oues meas. Et dixit ei ter ad ſignificãdũ: ꝙ oues ſũt dei pr̄is ꝛ dei ſpūſſcti ꝛ dei filii ꝛ hoīs. q̄ ſunt vn⁹ de⁹ vn⁹ xp̄s: q̄ vnũ paſtorẽ ſuis ouib⁹ elegit. vt daret eis ỽitatẽ fidei ad comedẽdũ. cũ qua ỽitate viuerẽt. Et in ꝑſona btī petri ſunt oues cõmiſſe fidei cuiuſlibet ꝑſone pape. Et ꝓpter h̄ malefacit ille papa q̄ fidẽ in pl'ib⁹ ouib⁹ nō augmentat. vt ſit multũ vniuerſalis: ꝛ ꝙ in illa viuãt pl'es oues. qm̄ ſatis eſt maior gr̄a vite ſpūalis ꝙ̄ corporalis. Fides etiã pape dꝫ eſſe quies fidei cuiuſlibet hoīs. ſicut bona particularia: q̄ in gn̄alib⁹ quietẽ habent. Et in fide

pape nõ dꝫ eſſe differentia.vicꝫ inter fideꝫ ſuã ⁊ fidẽ ſui ppłi.quoniã vna dꝫ eſſe fides in ſe ⁊ in ſuo ppło. Itẽ papa cum ſua fide cõcordare dꝫ fidẽ cuiuſlibet hoĩs. Et cum ſua fide dꝫ papa eẽ ꝯtra illos:q̄ ſunt cõtra fidem.rõne cuꝰ ꝯrietatis conari dꝫ errores deſtruere:q̄ ſunt ſeminati inter ſaracenos tartaros ⁊ iter iudeos.cũ quibꝰ erroribus ſunt cõtra fidẽ xpianã. Debet etiaꝫ deſtruere ſciſmata: que ſemiata ſunt iter xpianos ſiue ſciſmaticos deuiatos a vera fide xpiana. Fides ẽt pape dꝫ eẽ pricipiũ et lumẽ ꝑ bonũ exẽplũ eundo ante omes oues ſuas.vt locũ videãt:in q̄ ſunt paſture ⁊ aq̄ viue euterne. Fides ẽt pape dꝫ eẽ mediũ:in q̄ accipiat lumen a deo/⁊ ꝙ illud det ſuo ppło. ſicut luna q̄ ꝟtutẽ accipit a ſole: ⁊ illã influit plantis īferioribꝰ ⁊ ſubſtãtijs ſenſatis. Fides ẽt pape ſe dꝫ hr̃e ad finẽ:ꝓpter quẽ ipẽ eſt papa.qui ſiquidẽ finis eſt:vt illuminet cũ ſua fide vias et oſtendat ꝑ quas ſancti vadunt ad vitã ſctãm ⁊ ꝯtemplatiuã ⁊ ad penitẽtiã. Fides etiã pape ita debet eſſe maior ſicut paſtor maior eſt ouibꝰ ſuis. Fides etiam pape dꝫ eſſe eq̄lis cum fide ſuarũ ouiũ in credendo illa que ſunt vera dei. Et etiam q: papa eſt paſtor/⁊ eſt in vna fide cũ ſuis ouibꝰ:inclinare ſe dꝫ ad minoritates illarũ.vt ipas ſupra aſcẽdere faciat ad recipiendũ bñficiũ de ſua maioritate. ſicẽ ignis qui ſe inclinat ad aerem.qui nõ eſt de ita magna ꝟtute:ſicut ipẽ eſt.⁊ ipm aſcẽdere facit ſupra: inquãtũ in ꝟtute ipm maiorificat. Et idẽ facit ſol de igne:qm̃ ipſum aſcendere facit.inquãtũ multiplicat calorẽ ipſiꝰ. ¶ Sicut pria ꝓncipia applicauimus ad iuſtitiã ⁊ fidẽ: q̄ ſunt de radicibꝰ arbori apłicalis:ita applicari poſſunt ad alias radices arboris: de q̄bꝰ eſt truncus. Et ita trãſeunt pria pricipia ad radices. tranſeunt ad truncum: ſm ꝙ cõuenit ſue diſpoſitioni. tranſeunt etiã ad brãchas. Et ſic de alijs partibus arboris.

¶ De trunco arboris apłicalis.

Truncus arboris apłicalis ẽ ꝑſona gñalis:q̄ dr̃ apłicꝰ.Et in h̄ trũco ponit trũcꝰ eĩalis ꝑtes que ad corpꝰ pertinẽt.⁊ arbor vegetal' ſenſualis rīnaginalis ⁊ hũanalis ſuo mõ ſicut ⁊ elementalis. Et arbor rõnalis ponit ĩ illa ꝑſona gñali ꝑtes q̄ ad aĩam ſpectãt. Et officiuꝫ apoſtolicale põit gñalitatẽ ꝑſone cũ ꝑma ꝑte arboris moral'. Idcirco truncꝰ apłicalis eſt maior ⁊ plenior magnitudie bõitatis ⁊ aliaꝝ ꝟtutũ ꝙ aliq̄s aliꝰ truncꝰ ſui ppłi.q: in illo ſtãt alij trunci ſui ppłi ordinati ⁊ diſpoſiti ad finẽ ꝓpter quẽ ſunt creati. Verũtñ ſi papa ſit malꝰ:nullꝰ trũcus ẽ ita dãnoſus ſicut ſuꝰ truncꝰ:nec ĩ q̄ tãtũ ꝑuertit̃ d̄ bono ĩ malũ:nec q̄ tãta pena ſit dignꝰ.ſicut ſi ẽ bonꝰ:ẽ dignꝰ ꝙ maiorẽ gloriã habeat ꝙ aliq̄s aliꝰ. Sol maior ẽ ꝙ luna:idcirco lũa accipit a ſole bñficiũ:⁊ nõ eſſet decẽs ꝙ ſol a luna bñficiũ acciperet.q: ſtat ſuperiꝰ:⁊ ẽ maior luna. verũtñ eſt vna opinio nãlis: ꝙ lux ſolis eſt punctus:q̄ eſt cẽtruꝫ plurium linearuꝫ que ſunt de luce ſtellaꝝ fixarum in firmamẽto que ſuã virtutẽ aggregãt ĩ ſole. vt ĩ ipſo influẽtia fiat inferiꝰ a ſtellis:q̄ ſunt ſupra in pluribꝰ ꝑtibus.ſm ꝙ iſta corpa inferiora hñt indigẽtiã de influẽtijs ſuperioribꝰ. Similimõ truncꝰ apoſtolicał aliꝰ ẽ ĩ ꝟtute ꝑ influẽtiã:q̄ ẽ ſupra ꝑ ieſum xpm ⁊ ꝑ ſanctos:⁊ ẽ ꝯgregatio:in q̄ diuiditur ⁊ tranſmittitur influẽtia ſui officij ⁊ ſue virtutis ad trũcos inferiores ꝑticulares:q̄ ipſa indigẽt.vt illuminati ſint et edocti ꝑ illũ:⁊ etiã diſpoſiti ad accipiendũ influẽtias a ſupra. Eſt ergo trũcꝰ apoſtolicalis ſilis ſoli in ſplẽdore ⁊ in officio. Et idõ trunci q̄ ſunt iferiores ⁊ ſui ꝑticulares ⁊ ſibi cõmiſſi: debẽt ei reuerẽtiã facere ⁊ honorẽ ſicut partes ſuo toti. Eſt ergo pulchra ⁊ nobilis huiuſmodi aſſituatio ſplẽdoris:q̄ eſt ĩ medio influẽtiaꝝ exiſtẽtiũ ſupra ⁊ refluẽtiaꝝ inferius. Et ſi ꝯtingat: ꝙ aliqua nebula obſcura q̄ ſit de ſcẽa ꝑte arboris moral':cõſiſtat in trunco apłicali gñali:ẽ illiꝰ figura illiꝰ nebule multuꝫ intẽſa inumbra ꝯ lucẽ:⁊ ĩ malo ꝯ bonitatẽ: et in vitio ꝯ ꝟtutẽ. Et q: ẽ in loco alto:eſt viſa a pluribꝰ hoĩbꝰ. Et q: ẽ magna vmbra:magnã impedit claritatẽ:q̄ de trũco ſuperiori ad truncos iferiores ⁊ ꝑticulares deſcendere non põt. Unde ſequitur magna priuatio boni: ⁊ ita magna ſicut eſt vmbra. Et tantuꝫ de malo multiplicat

illa vmbra.ſicut eſt priuatio boni.Et in h
paſſu cognoſcit: q ſicut truncus apſtica-
lis per virtutẽ et ſplendorẽ eſt cã ad magnũ
bonũ:ita p vitiũ et p tenebras põt eẽ cau-
ſa ad magnũ malũ. Et ppter h mirabile
eſt:quõ tantũ diligant hoies eẽ in officio
apſticali.cũ ſit ita periculoſũ. ¶ Trũcus
eſt in medio radicũ et brancharũ.qm ipſe
eſt per radices.et brãche ſunt p trũcũ. Et
qñ radices deficiũt:trũcus deficit.et quan
do deficit trũcus:deficiũt brãche.et in de-
fectu brãchaꝝ defectũ hñt rami folia flo-
res et fruct⁹. Eſt ergo valde neceſſariũ: q
truncus habeat bonas radices. q ſi ma-
las habeat:ipſas hz ꝯtra ſeipſum/et facit
malas branchas/et in ipſo rami deſiccan
tur folia flores et fruct⁹.Et de hoc experiẽ
tiam hẽmus in plãtis et in ordinatõe mũ
di et in brcuib⁹ alis ecclie btĩ petri:ſub q-
bus alis oẽs hoies hui⁹ mundi eſſe debe-
rẽt et quieſcere.vt cũ illis alis ad ſctãm vi
tã eternalẽ volarẽt et aſcẽderẽt.Extẽſio
et alaꝝ mltiplicatio ſtat i diſpõne trũci. et
diſpõ trũci ſtat i cremẽto et mltiplicatiõe
radicũ.Et hec diſpõ cremẽti et multiplica
tionis ſtat in libertate trũci. q eſt gñalis
potentia ad mouẽdũ ad ſe radices cũ ma
gnitudine bonitatis et aliarũ radicũ. Si-
cut ſubã q ſibi attrahit ſuas partes nãles
cũ ſit magna i bonitate duratiõe et ptãte.

¶ De brãchis arboris apoſtolicalis.

Branche arboris apſtica-
lis ſunt cardinales/patri
arche/archiepi/epi/abba
tes/priores/et miniſtri/et
alie perſone cõmunes.Et
iſte branche ſunt ſui offi-
ciales.vt ſuũ ppl'm regere poſſit ſm natu
ram finis:quare truncus eſt perſona gñã
lis et cõmunis ſm radices: que ad truncũ
ptinent.ſicut plures ptes que ptinent ad
ſuum totũ.De bono trũco bona brãcha.
et quãto meliores et maiores ſunt brãche:
melior et maior eſt truncus: et econuerſo.
qm in bonitate et magnitudine trũci ſtãt
bonitas et magnitudo brãcharũ: oz ergo
magnã eſſe concordiã inter trũcũ et brã-
chas/et inter vnã brãchã et aliã.vt in trun
co et in branchis ſit magnitudo bonita-
tis et aliarũ radicum trunci.que ſunt ge-
nerales ad radices brãchaꝝ pticularium.
Et qñ ꝯtingit: q ſit ꝯtrarietas inter trun
cũ et brãchas/et inter brãchã et brãchaz:
peruertitur magnitudo bonitatis in ma
gnitudinem malitie.q truncũ et brãchas
vulnerat.per quoꝝ vulnera rami infirmã
tur et folia ſimiliter flores et fructus arbo
ris.Eſt ergo magna priuatio boni ꝯtra-
rietas:ſi ſit in arbore apoſtolicali. ¶ Si
cut trũcus eſt punctus ex plurib⁹ termi-
nis aggregatus:q ſunt termini ſuaꝝ ra-
dicũ:ita ẽ vn⁹ punctus et vnus centrũ:ad
quod ſe habent plures brãche.Et ſic trũ
cus eſt punct⁹ duplex.qm vn⁹ punct⁹ eſt
per inferiorẽ naturã/et alius ẽ p naturã
ſuperiorẽ.Et ſi iſte due nature ſint in quã
titate diſcreta non aũt in continua.tunc
infirmantur.quare ſanitas ambaꝝ natu
rarum ſtat in continua quantitate.vt vna
natura ſit in alia.vt trũcus in oĩbus ſuis
partibus ſit plenus et branche ſimiliter.et
q ſit influentia et refluẽtia de quãtitatib⁹
diſcretis in vna continua quãtitate.Et p
talẽ influẽtiã et refluẽtiã creſcit trunc⁹ p
radices.et creſcũt brãche p trũcũ.Et trũ
cus dat brãchis ſuã ſimilitudinem: quaꝫ
accipit inferi⁹.Et brãche dãt trũco ſuas
ſimilitudines:quas accipiũt ab ipſo. Et
ideo qñ fit cõcordãtia de quãtitatib⁹ di-
ſcretis in continua quantitate talia ſunt
poſſibilia in magnitudine bonitatis in
branchis.q poſſibilia nõ ſunt:qñ diſcre-
te quãtitates nõ ſunt in cõtinua quanti-
tate aggregate. ¶ Scdm q dictũ ẽ i trũ-
co arboris elalis:truncus trãſit in tertiũ
numerũ inquãtũ vn⁹ numer⁹ fit ex pluri
bus nũeris.ſic ſimilimõ truncus arboris
apoſtolical' trãſit i tertiũ nũerũ. q: gñal'
eſt ad plures nũeros pticulares.Et idem
eſt de brãchis trũci arboris apoſtolical':
q trãſeũt in numerũ brãche:ita p naturã
trunci:ſicut trũc⁹ arbori elalis p naturã
ſuaꝝ radicũ in numerũ tertiũ tranſit. Et
ſicut trũc⁹ elemẽtalis retinet naturã ſua-
rũ radicũ:q̃uis in numerũ tertiũ trãſeat
inquãtum nõ eſt ſue radices:ſic branche
trunci apoſtolicalis retinere debent natu
ram trunci:de quo ſunt:licet nulla bran-
cha ſit truncus.Et ſicut nulla radix trun
ci arboris elementalis appetitum habet

q̄ eſſet truncus.cum ita ſit: ꝙ naturaliter
q̄lꝫ radix h̄eat appetitū ad ꝯſeruādū ſuū
nūerū: ⁊ etiā ꝑs appetitū nō hꝫ ſꝫ curſuꝫ
nālē ꝙ ſit totū. ita brāche arboris apl̄ica
lis ꝯſeruare debēt ſuū nūerū. nec aliq̄ ipa
rū debet hr̄e appetitū: ꝙ ipa trūcus eſſet.
nec trūcus appetitū hr̄e dꝫ: ꝙ brācha nō
ſit brācha: ex q̄ nām trunci ꝯſeruat. Et in
hoc paſſu multum habet̄ de cognitione:
per quā ſtatus trunci ſiue brancharum vi
detur ſiue apparet.

¶ De ramis arboris apl̄icalis.

RAmi arboris apl̄icalis ſunt.x.
iter alios: ⁊ alios.vij.ramos vo
cam⁹: q̄ poſiti ſunt in arbore im
periali.q̄ etiā pertinēt ad officiū apl̄icuꝫ.
¶ Decem ꝟo rami ſunt.x. p̄cepta.q̄ ſunt
vnū deū colere: ⁊ diē ſabbatū ſeruare: no
men dei in vanū nō accipere: pr̄em ⁊ ma
trē honorare: falſuꝫ teſtimoniū nō ꝓhibe
re: non furari: nō occidere: non luxuriari:
nō cōcupiſcere vxorē alterius: nō ꝯcupiſce
re rē ꝓximi. Verūtū m̄lta alia p̄cepta ſub
iſtis.x.intelligunt̄. Et iſta.x.p̄cepta appli
cari poſſunt ad.ij.p̄cepta: q̄ dn̄s ieſus xp̄s
dixit: cū ab eo q̄rebat̄. quorum primū eſt.
Dilige dn̄m deū tuū ex toto corde tuo/et
ex omni mēte tua/⁊ ex oīb⁹ viribus tuis.
Scd̄m eſt. Dilige ꝓximū tuū ſicut teipm̄.
Et de iſtis duobus preceptis tractare in
tendimus. Et primo de primo.

¶ De p̄mo precepto arb. apl̄icalis.

PRimū preceptū diuidit̄ in.iiij.
partes. Vna eſt: inquātū dicit:
dilige dn̄m deū tuū ex toto cor
de tuo. Iſtud p̄ceptū factū ē volūtati. qm̄
cor eſt locus i q̄ volūtas obiectū eligit.qd̄
deſiderat vel odit. ⁊ inquātū dicit ex oīni
mēte tua: ē factū p̄ceptū intellectui ⁊ me
morie.q̄ volūtatē antecedūt: qm̄ fit mens
vt ſibi obiectū eligat. Et iſtud.ij.preceptū
eſt duplex.vnū fit memorie. ⁊ aliud intel
lectui.et ita ſunt tria mandata. Et inquā
tum dicit ex oīb⁹ virib⁹ tuis: precepta mul
tiplicātur in multiplicatiōe aīarū: q̄ ſunt
potentie.vꝫ aīa vegetatiua ⁊ ſenſitiua. et
etiā intelligere poſſumus potētiā imagi
natiuā ⁊ potētiā elemētatiuā: inquantū
aīa poteſtateꝫ hꝫ in eſſatis.vn̄ p̄cepta ſunt
ſex.ex parte aīe rōnalis ſunt tria.⁊ ex par
te vegetatiue eſt vnū. et ex parte ſenſitiue
aliud.⁊ ex parte imaginatiue reliquū. Et
ita.iiij.p̄cepta q̄ in p̄ria parte ꝯtinēt: mul
tiplicant̄ in.vj.partes. ¶ Scd̄m p̄ceptuꝫ
inquātū dicit. Dilige ꝓximū tuū ſicut te
ipſum: multiplicatur in p̄dictis.vi.parti
bus.cum ita ſit: ꝙ homo ſit amabilis: in
quantū ſua volūtas: ſuus intellectus: ſua
memoria: ſua potentia: imaginatiua: ſen
ſitiua.et ſua potētia vegetatiua ſunt ama
biles.⁊ etiā inquātū elemētatiua (que eſt
vna pars hominis) eſt amabilis per ipm̄.
ſicut pars q̄ eſt amabilis ꝑ ſuū totū. Et iō
ꝓceſſum iſtoruꝫ ramorū ducere volumus
duobus preceptis multiplicatis in.vij.ita
ꝙ prima pars eſt mandatū voluntatis. ſe
cūda intellectus. tertia memorie. quarta
eſt mādatū imaginatiue. quīta ſenſitiue.
ſexta vegetatiue.⁊ ſeptima pars eſt man
datū potentie eſſatiue. Vnde oīa iſta pre
cepta facta ſunt dn̄o pape omnibuſq̄ ſub
ditis ſuis.⁊ tanto pl⁹ ei q̄ alicui alij: quā
toplus poteſt deo ſeruire q̄ aliquis ali⁹.
Et ſic de cardinalib⁹ ⁊ alijs gradibus: ſꝫ
ꝙ ſunt in ſuꝑiorib⁹ gradib⁹. ſicut ignis q̄
ſm̄ curſuꝫ naturalē vult: ꝙ piper qd̄ eſt in
quarto gradu caloris: plus calore vtatur
q̄ cinamomū: qd̄ eſt in tertio gradu calo
ris.⁊ cinamomū q̄ fenicul⁹.q̄ non eſt niſi
in ſcd̄o gradu caloris.⁊ fenicul⁹ q̄ aniſū.
qd̄ non eſt niſi in p̄mo gradu caloris. Et
in hoc paſſu cognoſcit̄: ꝙ ꝑſone publice
ſeu cōmunes q̄to ſunt i altiori gradu: tā
toplus obligate ſunt ad obſeruandū pre
cepta dei: ⁊ plus ſunt inobediētes: ſi ei nō
obediāt: q̄ ꝑſone: q̄ nō ſunt cōmunes.

¶ De p̄rio precepto arboris apoſto
licalis.quod.fit voluntati.

SAncto patri apl̄ico fit mandatū
ꝙ deū diligat ex toto corde ſuo.
Et quia de⁹ eſt magnus dn̄s: ma
gnum facit mandatum.et facit illud ma
gne perſone. quoniā apoſtolicus eſt ma
gnus: inquantum eſt perſona cōmunis.et
mandatū ſue volūtati eſt factum: ſub qua
plures ſunt voluntates ad obediendum
voluntati ſuperiori. Et quia voluntas eſt
magna: que eſt ſuperius: ⁊ dicit deus. ꝙ
de tota ſeipſa euꝫ diligat: in hoc facit mā
datū toti poteſtati voluntatis ⁊ toti ma

gnitudini: quā volūtas hꝫ in amādo/ et ſimiliter toti ſue bonitati durationi ꝟtuti veritati concordātie ꝑncipio medio ꝛ fini maioritati ꝛ equalitati. Et idō mādatū ſit de pluribꝰ et magnis. ꝛ ſit ad amandū magna: vꝫ bonitatē dei ꝛ ſuā magnitudinē. ꝛ ſic de aliis formis ſibi eſſentialibus. Et magnū eſt: ꝙ voluntas aplīci q̄ eſt ita alta (q2 eſt generalis ꝛ eſt dn̄a ſupra tot ꝛ tātas volūtates) deū diligat de tota ſeipā vꝫ de tota ſua bonitate magnitudine duratione ptāte ꝛ ceteris. Debet ergo omne bonū diligere: quod diligere pōt: ꝛ amare dꝫ ita magnū bonum: ſicut ſuū amare poteſt eſſe magnū. ꝛ tantū debet amare: ſicut poteſt durare ſuū amare. Et in hoc paſſu cognoſcitur: ꝙ voluntas aplīci eſt obligata ad amādū: quantū poteſt honorē dei ꝛ vtilitatem ſui populi.

¶ De ſecūdo ꝑcepto arboris apoſtolicalis quod ſit intellectui.

Deus precepit intellectui aplīco ꝙ ipm intelligat/ ꝛ ꝙ ipm ītelligi faciat de tota ſua bonitate magnitudine ptāte duratiōe ꝟtute ꝛ ꝟitate. ꝛ ſic de aliis formis. Et iſtud preceptū ſignificat cōuerſionē gentiū/ ipſis electis ab errore ꝛ deductis ad intelligendū veritatē dei eiuſq; opationū: vt in gr̄a dei quieſcere valeant ſine fine. ¶ Eſt ergo ꝑceptū magnū: qm̄ eſt magni dn̄i/ ꝛ ſit magno dn̄o: q̄ intellectū hꝫ gn̄alē ad plēs intellectꝰ. ꝛ de magnis rebꝰ ē factū/ ꝛ q̄ ſunt bone ꝛ durabiles q̄ pn̄t eē magne. q2 deꝰ ꝑceptū aliqđ de rebꝰ īpoſſibilibꝰ nō facit. q̄re aplīcus obedire pt mādato: qđ ſit ei. et obligatꝰ eſt ad obediendum dn̄o ſupremo tantū quātū mandatū eſt magnū/ et tantū quātū res poſſibiles ſunt: ꝙ intelligantur ad honorē dei ꝛ vtilitatē ſui populi. Et iſtud mandatū facit deus ei. inquātū dicit ei: ꝙ diligat deū ex tota ſua mēte.

¶ De tertio ꝑcepto arboris apoſtoſtolicalis quod ſit memorie.

Memoria aplīci creata eſt ad recolēdū deū. ꝛ etiā creata eſt: ꝙ faciat deū a ſuo pplo recoli. Et ſit ei mādatū: ꝙ de tota ſua ptāte quā hꝫ in magnitudine bonitatis duratiōis virtutis veritatis: ꝛ ſic de aliis formis: recolat deum/ et faciat ipſum a ſuo populo recoli: qui ſibi cōmiſſus eſt ad recolendum deū operationeſq; eius. Et iſtud mandatū facit ei deꝰ inquātū dicit ei: ꝙ ipm diligat ex tota mente. Eſt ergo mandatū magnum/ ꝛ ſit de rebus magnis ꝛ magno domino: ſub quo ſunt tot et tanti homines obligati ad ſequendū ſuā voluntatē. Et tū quod ſuus intellectus intelligit/ ꝛ qđ ſua memoria iuſte recolere poteſt: ſm ꝙ ē mādatū ei. Quare ſicut mandatum eſt magnum: obedientia debet eſſe magna. et ſi obedientia nō eſt magna: inobedientia ē magna: ꝛ ſic magnitudo peruertit de obedientia in inobedientiā. Unde ſequitur magnum malū potens durabile falſum ꝛ vitioſuꝫ. vnde multa mala ſequuntur. Et hoc paſſu cognoſcitur in hoc: ꝙ deus facit magnum mandatum ꝛ magno domino ꝛ de magnis: ꝙ ipſe vult recoli cuꝫ magnitudine bonitatis durationis poteſtatis ꝟtutis ꝛ ꝟitatis. Que ſiq̄dem magnitudo eſt amabilis ītelligibilis ꝛ poſſibilis ꝑ ptātem/ et bona per bonitatē/ ꝛ virtuoſa per virtutem/ et vera per veritatem/ et durabilis per durationem. Cognoſcitur etiam ꝙ deus non vult recoli cum paruitate recolendi: poſtꝙ̄ recolere poteſt eſſe cum magnitudine bonitatis durationis et ceterarum.

¶ De quarto precepto arboris apoſtolicalis qđ ſit imaginationi.

Inquātū deus mandat ꝙ ipſe diligatur ex oībꝰ viribꝰ: quas hō hꝫ ꝛ hō hꝫ vim in imaginādo bona: que facere poteſt: eſt factum mandatū homini. ꝙ diligat deum cuꝫ imaginatione. Et iſtud mādatum ſignificat: ꝙ deus facit aplīco mādatū: ꝙ ipſum faciat diligi a ſuo populo ſiue a ſuis gentibꝰ artis mechanice. que operantur cuꝫ imaginatōe. ſicut magiſtri ſciarū ꝛ artiū liberaliū q̄ cū mente intellectus operantur: de qua ſupradictum eſt. Eſt ergo factum mandatū apoſtolico: ꝙ homines ſuos deū diligere faciat. vꝫ hoīes q̄ ſunt artiū liberaliū ꝛ homines q̄ fruuntur arte mechanica. ¶ Eſt ꝗ̄ iſtud mandatū magnū: q2 ſit a magno dn̄o ꝛ factū eſt magno dn̄o: q̄ magnam hꝫ ptātē: ꝙ deū amari faciat ī pluribꝰ rebꝰ

et magnis. Et ideo magnuꝫ mirabile eſt: quõ aliqs papa diu viuere poſſit vel dormire/vel quõ poſſit in aliq̃ eē ocioſus: cū teneat deo in tot et tãtis rebus obedire.

❡ De quinto precepto arboris apoſtolicalis quod fit potẽtie ſenſitiue.

Senſus eſt vis hoīs: qui conſiſtit ſex modis. ſm ꝙ in branchis arboris ſenſualis dictū eſt. Qm̄ inquantū deus mãdauit hoī: ꝙ ipꝫ ex oīb⁹ virib⁹ ſuis diligeret: fecit ei mãdatū ꝙ cū oibus ſenſibus q̃ ſunt inſtra ⁊ potẽtie: cū qb⁹ hõ deū diligere poſſit honorare ⁊ ſeruire. Qm̄ ſicut faber diligere p̄t denarios qs hꝫ de cultello cū forfice ⁊ cū martello: cū quib⁹ facit cultellū: ita hõ deū amare põt cū videre audire odorare guſtare tangere ⁊ loqui in tractãdo cū oībus iſtis honorē dei. Et qm̄ aplīcus eſt hõ ⁊ magnus in poſſe ſiue ptãte vidēdi/⁊ ſic de aliis ſenſib⁹ (qm̄ ſub ſuo viſu pl'es ſunt viſus: ſicut ſub ſua volūtate pl'es ſunt volūtates/⁊ ſub ſuo v̄bo plura v̄ba) idcirco eſt mandatuꝫ in illo magnū. Et in hoc paſſu cognoſcitur ꝙ de⁹ vult ꝙ ſibi ſeruiatur cū oīb⁹ ſenſibus hoīs: inquãtū precipit ꝙ hõ eū diligat ex oīb⁹ virib⁹ ſuis: quas habet in ſentiendo ⁊ in tota magnitudine ſui ſenſus et bonitate illius. Et ſic de ſua duratione ptãte ⁊ virtute. ⁊ ſic de ceteris formis ſenſitiuis ⁊ ſenſibilib⁹. ex qb⁹ naſcitur ⁊ exit ſentire. Nec eſt mirū: ſi de⁹ vult ꝙ diligat cū oibus iſtis rebus: cū ita ſit ꝙ ipas oēs creauit ad ſe diligēdū honorãdū ⁊ ſeruiēdū. Et ille q̃ cū oib⁹ illis ei nõ ſuit: poſtꝙ hꝫ ptãtē: ſuas vires ponit in ocioſitate/⁊ ipſas ſine euacuat. ſicut hõ diues et auarus: qui ſuos denarios ponit ī archa: ex quibus nullus fructus ꝓuenit. q̃ ſiquideꝫ denarii ſunt pauperū qui famē habent ſitim ⁊ frigus: quia illos denarios hr̄e non poſſunt. Et ideo ſignificauit de⁹ ꝙ ipe habebat famē ſitim et frigus rerum: q̃s homines negligentes ponſit in ocioſitatem tunc cū dicat. Famē me hr̄e vidiſtis: ⁊ nõ ſaturaſtis me. Et paſſus iſte eſt excitatio mouendi conſcientiaꝫ: vt habeat magnã contritionem ſatiſfactionem ⁊ timorem. Et illi qui ſenſus ſuos ponſit in ocioſitate inquantum cum omnibus viribus eorꝫ deo nõ ſeruiunt: ſunt inobedientes ipſi⁹ mandatis.

❡ De ſexto precepto arboris apoſtolicalis qd ſit potẽtie vegetatiue.

In potentia vegetatiua habent homines poteſtatem. ſicut in plãtis/⁊ in grano. qd habent in granariis/⁊ in vino: quod habēt in doliis. et ſic de aliis rebus ſimilib⁹ iſtis. Sicut in branchis arboris veg. in quib⁹ poteſtatē habēt: ꝙ ipſas induant branchis prime partis arboris moralis. Et quia de⁹ mãdatum fecit homini: ꝙ ipſum diligat cuꝫ omnibus viribus iis: ⁊ apoſtolicus eſt homo: fit ei mandatum: ꝙ ipſum diligat cum tota arbore vegetali: poſtꝙ in illa hꝫ vim. ⁊ magnam vim. quoniam arbor ſua generalis eſt ad plures arbores. Et i hoc paſſu cognoſcitur: ꝙ deus vult: ꝙ homo ei ſeruiat cuꝫ omnibus fructibus: q̃ de terra creſcunt. cum quibus elemoſynam faciat pauperibus. Quam quidem elemoſynam papa ꝓcurare debet cum tota ſua poteſtate. que generalis eſt ad poteſtates hominum: qui bona colligunt que de terra creſcunt.

❡ De ſeptimo p̄cepto arboris apoſtolicalis quod ſit ratione poteſtatis elementalis.

Denarii compoſiti ſunt de quatuor elementis/⁊ etiam ville caſtra ciuitates acus enſis ⁊ cultellus. ⁊ ſic de aliis el'atis. ſicut filium martini gallina ⁊ bos. ⁊ in his omnibus habent homines poteſtatem. Et ideo fecit deus mandatum homini ꝙ ei ſeruiat cuꝫ omnibus el'atis. Et quia papa eſt homo fit ei mandatum: ꝙ deo ſeruiat cum omnibus el'atis qui ab illo requirit ſeruitiū quantum poteſt ei cum illis ſeruire. Et quia ſua poteſtas eſt magna: requirit ab illo ſeruitium magnū. Qd quidē magnū ſeruitium papa complere non poſſet ſine magna charitate amore ⁊ poteſtate. Et ideo tantum deus eum honorauit: ꝙ ipꝫ ſupra omnes homines poſuit in magnitudine dignitatis: vt ipſe ad eum magnū amorem ⁊ charitatem habeat. cum quibus ſuam magnam moueat poteſtatem ad finem propter quem ei data eſt ipſa

poteſtas. vꝫ ad honoꝛandū deū ⁊ ei ſeruiē dum. ¶ Dictū eſt de. vij. mādatis: cū qb⁹ hō diligere deū dꝫ ſuū ꝓximū. Et i his q̄ ſupꝛadiximus eſt ſignificatū: ꝙ magnū ⁊ ꝙ graue eſt peccatū: cū quo hō eſt deo in obediēs: inquātū ipm pctm̄ eſt priuatio finis. rōe cuius. ſ. finis deus fecit homini pꝛecepta. Quod ſiqdem pctm̄ plura toꝛ menta diſponit in euiternitate duratura et ſuſtētata i hoīb⁹ deo iobediētib⁹ ⁊ moꝛ tuis i moꝛtalib⁹ pctīs. q̄ ꝯ deū cōmiſerūt.

¶ De folijs arboꝛis apl'icalis.

Iſta folia duob⁹ mōis tractare itēdim⁹. Pꝛim⁹ mod⁹ eſt ſꝫ. vij. ſacra eccl'ie p q̄ eſt oꝛnata ⁊ foꝛ tificata. Septē ſacra eccl'ie ſunt baptiſm⁹/ cōfirmatio/ matrimoniū/ eucha riſtia/ oꝛdo/ penitentia/ ⁊ extrema vnctio. ¶ Alius modus eſt de accītib⁹: q̄ ad ar boꝛem apl'icalē ſpectāt. ſicut ſunt regule ſcripte in iure canonico. qm̄ ille rl'e oꝛna menta ſunt eccl'ie ⁊ foꝛtificatio illius.

¶ De baptiſmo.

Baptiſmus eſt ſacrm̄ neceſſariū rōne oꝛiginalis pcti. qđ in cōmē to tabule gn̄alis ꝓbatū eſt. Ba ptiſmus eſt ſſitudo p figurā ſanctitatis. Que qdē ſanctitas eſt impꝛeſſio in ſacro. qđ ad ſe finē ꝯuertit: ꝓpter quē hō creat⁹ eſt. ſicut olea inſerta in oleaſtro. que ad ſe mām conuertit ⁊ influentiā: q̄ influit de oleaſtro. Qm̄ foꝛma ſacri in patiēte poſi ta: q̄ recipit baptiſmū: purificat ⁊ mūdifi cat/ ⁊ trāſmutat imūditiā in puritatē ⁊ te nebꝛas in lucē. Et hoc facit cū ptāte diui na homini data: ſicut inſtrꝫ advtēdū illa in loco dei. q̄ recuperare vult: qđ pdidit i ſuo ſubiecto. Qm̄ ſicut martell⁹ ē inſtrm̄ fabꝛo: ꝙ cū illo clauū faciat ⁊ cultellū: ſic ptās diuina ē inſtrm̄ pꝛ̄bro: ꝙ cū illa ſub iectū imūdū per pctm̄ oꝛiginale ſctificet et mundet. Et hoc ē magnuꝫ mirabile: ꝙ hō vti poſſit ptāte dei ſicut deus. Et iſtud mirabile intellectū hoīs excitat ad intel ligendū magnā ptātem dei/ ⁊ volūtatē ad amādū illā: ⁊ memoꝛiā ad recolendū ma gnitudinē fidei ſpei ⁊ charitatī. ¶ Et ar boꝛ elementalis ponit aquā in illo ſacra mēto. ⁊ vegetalis: ſenſualis: imaginalis: et moꝛalis in illo ponūt eaꝝ ꝓpꝛietates ⁊ naturas: iquātū ſunt foꝛme paſſiue i ſub iecto ſacri. In qb⁹ foꝛmis facta eſt ipꝛeſ ſio per foꝛmas ſuperioꝛes q̄ ſunt in arbo re rōnali. q̄ mouēt inſtrm̄ cū oꝛdine Arboꝝ q̄ ſunt de arboꝛe ſenſuali. i qb⁹ inſtrm̄ fa cit ipꝛeſſiōes q̄s foꝛme iferioꝛes recipiunt vt ſint ſctificate ⁊ ad finē ꝓpt quē fuerūt create: reuerſe ⁊ cū deo pticipate. ſicut l'fe cere: q̄ pticipāt i ſſitudinē cū l'fis ſigilli.

¶ De confirmatione.

Confirmatio eſt: vt puer qui non erat diſpoſit⁹ ad intelligendum qn̄ fuit baptizat⁹: recipiat ipꝛeſ ſionē ſacramēti pꝛimi in ſuo intelligere. ⁊ idē eſt de ſua memoꝛia ⁊ volūtate. Idcir co illud ſacrm̄ de ꝯfirmatiōe inſtrumētū eſt pꝛimi ſacri. qđ inquantū ſemetipm̄ di ſpoſitū erat ad faciēdū impꝛeſſionē in po tentijs aīe ſubiecti. ſꝫ ipam facere nō po tuit in actib⁹ illarū potentiarū. vꝫ in reco lere intelligere ⁊ diligere: ſꝫ tantūmō fa cit impꝛeſſiones in potentijs. Et p ſacrm̄ cōfirmatiōis fiunt caracteres ſacri i acti bus potētiaꝝ: inquātū baptizatus cōſen tit: ꝙ ſit mundat⁹ a pctō oꝛiginali recolē do intelligendo et amando.

¶ De matrimonio.

Matrimoniū eſt ſacrm̄: qđ oꝛdi nat copulā hoīs ⁊ femie ad finē ꝓpter quā ſunt maſculinitas ⁊ feminitas. vꝫ ad multiplicandū hūanaꝫ ſpēm. vt deus ſit honoꝛat⁹ ⁊ amat⁹ p plu res hoīes. Et iſtud ſacrm̄ ſpecificat talem hoīem ⁊ talē feminā cū oꝛdine Arboꝝ ⁊ oꝛ dine ꝯceptiōis interioꝛis. q̄ mouēt verba illius: q̄ agit ſacrm̄/ ⁊ illoꝛuꝫ q̄ caracteres ſacri recipiūt intus et extra. ⁊ agēs ligat/ ⁊ illi ſunt ligati. Et ſacrm̄ eſt ſuſtētatū in in ꝯhētib⁹: ſicut l'fe ſigilli in cera ſunt ſu ſtētate. Et iſtud ligamē ſacri eſt: vt ſit intē tio copule ad gn̄andū ꝓlē rōe pꝛimaꝝ bri charū arboꝛis moꝛalis/ ⁊ nō rōne placiti ſenſualis. quoniaꝫ finis ſenſualis colligi tur in arboꝛe rationali.

¶ De euchariſtia.

Euchariſtia eſt ſacrm̄ altaris. qđ qdem ſacramentū eſt: vt deus cū homine multuꝫ poſſit participa re in magnitudine bonitatis: duratiōis: ptātis: apiētie: voluntatis: virtutis: veri

tatis:cōcordātie:principij:medij:ꝛ finis:
maioritatis: ꝛ hūilitatis. ¶ Deus ꝑtici-
pat cū hoīe ī magnitudine bonitatis rōe
ſacri.qm̄ valde magnū bonū ē hoī tracta
re ꝛ tenere corpus xp̄i. qui eſt finis ꝛ cō-
plemētū oīm corporalium. et illud ita bo
nū corpꝰ tangere cū ſuis manibus/ꝛ ipm
ponere in ſuo corpore.vt corpꝰ tactū mū-
det a pctō corpꝰ qđ eſt tāgens. ita ꝙ in il
lo tāgere tāgētis ꝛ tacti ē ꝑticipatio am-
barū bonitatū.Et illud bonū ita magnuȝ
in humano corpore poſitū non eſt aliqs:
q̄ cogitare poſſet.¶ In ſacramento par
ticipāt deus ꝛ hō in magnitudine dura-
tionis.qm̄ valde magna eſt duratio ꝛ cō-
ſeruatio:ꝙ xp̄s q̄ eſt hō deus:remaneat ſi
ne cremento ꝛ diminutione ſuiipſius ī ſa
cramēto/hoīe recipiente illū xp̄m.q̄ non
creſcit ꝑ trāſmutationē ſubalē panis in
carnē xp̄i ꝛ vinū i ſanguinē xp̄i:nec dimi
nuit:inquātū ille q̄ ipſuȝ recipit tranſmu
tat māȝ panis trāſmutatā in xp̄m in car
nem ſuiipſiꝰ recipientis.ꝛ idē eſt de vino
in ſanguinē.Et hoc eſt magnū miraculū
ꝛ eſt figura ꝛ impreſſio magne duratiōis.
q̄ figura eſt caracter ſacri.quod eſt inſtru
mentuȝ ad ſignificandū magnā duratio
nē xp̄i dei hominis.¶ In ſacramēto al-
taris participat deꝰ ꝛ homo in magnitu
dine poteſtatis. qm̄ magna eſt poteſtas:
quā deꝰ dat p̄ſbytero:q̄ de pane facit car
nem/ꝛ de ita pauco pane ita magnā car-
nem ſicut eſt caro xp̄i.qui magna ē:iquā
tum cōiuncta eſt cū deitate.ꝛ idē eſt de vi
no ꝛ ſanguine.Et magna poteſtas eſt illa
quam preſbyter habet in loco:vbi facit ſa
cramentum.qm̄ in illo loco de vino facit
ſanguinē xp̄i qui in celo eſt.Hoc aūt facit
preſbyter cū poteſtate dei infinita. que ſe
dat ei ſicut inſtrumētū motū ꝑ agētē ad
ſuam voluntatē.Sicut martellus q̄ eſt in
ſtrumentū fabri:ꝙ cū illo clauū faciat ad
ſuā volūtatē.Et hec participatio magni-
tudinis ꝛ poteſtatis eſt ita in ſacramēto:
ſicut eſt in arte fabricatiōis inter agētem
ꝛ martellū.veruȝ maior eſt ꝑticipatio in
ſacramēto rōe inſtrumēti. qđ eſt infinitū.
qđ ſiquidē inſtrumētū eſt agēs inquātū fa
cit ſacramētū.ſicut martellꝰ:q̄ eſt agēs:in
quātū facit clauū. ꝛ ſicut martellꝰ eſt pa-
tiēs:inquātū eſt motus ꝑ manū fabri: ſic
ptās īfinita eſt inſtrm̄ patiēs:inquātū ſe
exhibet p̄ſbytero: ꝙ cū illa ſacrm̄ faciat.
¶ In magnitudine ſapīe ꝑticipat deus
ꝛ hō in ſacramēto.qm̄ inquantū p̄ſbyter
credit de pane carnē xp̄i facere/ꝛ de vino
ſanguinē xp̄i:eiꝰ credētia excitat ſuū ītel
lectū ad ītelligēdū magnā ptātē dei ma-
gnā bōitatē ꝛ magnā durationē magnā
ſapiam ꝛ magnā volūtatē.ꝛ ſic đ alijs for
mis diuinis.Quare credulitas quam hȝ
p̄ſbyter:ſignificat formas:de qbꝰ dictum
eſt.qs intellectꝰ attingit in forma intelli
gendi.ꝛ eſt captiuatꝰ: inquātū credit ſa-
cramētū eſſe verū.et ſic credētia eſt lumē
in quo intellectꝰ ſciam attingit. Et in h̄
paſſu datur cognitio:ꝙ credentia cauſat
ſciam p̄ſbyteri i ſacro rōe ꝑticipatiōis q̄
eſt magna ī ītellectu p̄ſbyteri ꝛ ī ītellectu
xp̄i:q̄ intelligit ſacrm̄ eē verū. ꝛ ſic ꝑtici-
pāt ſcia ꝛ ſcia/ꝛ ſcia ꝛ credulitas ī ſacro.
Et iſte paſſus eſt multū placēs:ꝙ intelli-
gatur.ꝛ ſignificat:ꝙ argumētū ꝛ creden-
tia in vno tēpore pñt eſſe in ſacro.Et ideȝ
in alijs ſacramētis/ꝛ etiā in articulis fi-
dei catholice.Idcirco dixit Eſayas pro-
pheta:ꝙ hō intelligere nō pōt:ſi non cre-
dat.Eſt ergo credētia lumen intelligēdi,
ita ꝙ ꝑ credētiā hō accipit vnū obiectū,
ſicut p̄ſbyter q̄ accipit ſacramētū eē verū;
ꝛ ꝑ illđ obiectū qđ credit:multa alia obie-
cta eſſe vera intelligit.q̄ ſunt bōitas ma-
gnitudo duratio ptās ꝛ cetera:ſm̄ qđ ſu-
pradictū ē. ¶ In magnitudie volūtatis
deꝰ ꝛ hō ꝑticipāt ꝑ ſacrm̄.qm̄ magna ma
gnitudo volūtatis dei eſt:q̄ vult eſſe in ſa
cramēto xp̄i.ꝛ magna magnitudo ē volū
tatis p̄ſbyteri:īquātū diſpoſita ē ad amā
dū valde illud ſacrm̄. Qm̄ ſm̄ ꝙ magnuȝ
eſt in bōitate ꝛ in alijs formis xp̄i:ē ama-
bile/ꝛ ſacrm̄ ē vt ꝑticipatio dei ꝛ hoīs ſit
magna inter volūtatē ꝛ volūtatē ꝛ ama-
re ꝛ amare.ꝛ ita magna eē nō poſſet:ſi ſa-
cramētū nō eēt. Deꝰ ğ ordinauit:ꝙ ſit ſa-
cramētū. vt ꝑticipatio amorꝭ ſit magna.
¶ Sacrm̄ altaris ē rō ꝑ quā xtꝰ dei ꝛ ho
minis ſint in magna ꝑticipatiōe.quoniā
magna xtꝰ ē xp̄i:ꝙ ipſe ſit in celo ꝛ in ſa
cramēto.ꝛ magnā xtutē hn̄t xba p̄ſbyte
ri:q̄ faciūt eē vnū xp̄m ꝛ nō plures in plu

ribus locis.vȝ in multis altaribus in vno
eodē tpe.Et hec participatio magnitudi
nis ꝟtutis:q̄ eſt inter xp̄m ⁊ pſ̄bȳterū:eē
nō poſſet ſine ſacf̄o.qḋ ē ſubm ꝑticipatio
nis magnitudinis ꝟtutꝭ.Quū cū virt⁹ ⁊ vi
tia ſint ɔ̄ria:maleſaciūt illi pſ̄bȳteri: qui
ſunt in mortali pctō:⁊ faciūt ſacf̄m.⁊ idē
eſt de alijs hoīb⁹:q̄ ſacramentū recipiūt
⁊ ſunt in mortali peccato.¶ In magni-
tudine veritatis ieſus xp̄s ⁊ homo par-
ticipāt in ſacf̄o.qm̄ in illo magna eſt par
ticipatio interveritatē ⁊ ꝟitatē in hoc ꝙ
veritas ſupior in ſe ꝟitatē inferiorē mul
tiplicat in magnitudie bōitatis poteſtatꝭ
⁊ aliaꝝ.inquātū facit eē verū hoc qḋ pſ̄by
ter dicit in ſacf̄o tūc:cū dicit:h̄ eſt corpus
meū.Et h̄ eſt magnū miraculū ꝟitatis.ꝙ
vnū ſit corp⁹ xp̄i ⁊ aliud corp⁹ pſ̄bȳteri:⁊
qḋ corp⁹ xp̄i ⁊ corp⁹ pſ̄bȳteri ſint agētia
in vno corpe qḋ eſt ſacf̄m.Hoc autē eē nō
poſſet ſine ſacf̄o qḋ pſ̄bȳter facit in figura
xp̄i.q̄ inquātū xp̄s loqtur/⁊ facit ſacf̄m.
Et ſic ē magna ꝑticipatio inter ꝓcurato
rē ⁊ dn̄m/⁊ inter ꝟitatē cuiuſlibȝ.Et huic
ꝟitati ꝑticipate curſus nāl' ſufficere non
pōt:ſed ſicut olea ad ſuā ſpēm trahit māȝ
oleaſtri:in quo ē inſerta:ita ꝟitas ſupior
ad ſuā magnitudinē attrahit ꝟitatē infe
riorē:q̄ aſcēdit ad ꝟitatē ſupiorē. Idcir-
co dr̄:ꝙ ſacf̄m eſt ſupra curſum nālē.in q̄
ſacf̄o ꝟitas ſupior ſe oſ̄ndit ita magnam:
ſicut faciūt duratio ptās ſapia volūtas ⁊
ꝟtus.q̄ ſunt ſupiores.ita ꝙ ꝑticipatiōis
magnitudo q̄ eſt inter ꝟitatē ⁊ ꝟitatē eſt
ſpeculū:in q̄ apparēt magnitudies ſupio
res. Qḋ ſpeculū eē nō poſſet:ſi ſacf̄m nō
eēt i ita magn[o] magnitudie ſic̄ illa:quā
dixim⁹.q̄ pōt eē p ſacf̄m.¶ In magnitu
dine concordantie deus ⁊ hō ꝑticipāt in
ſacf̄o.qm̄ de⁹ ⁊ pſ̄bȳter ita fortiter per ſa
cramētū ɔcordāt:ꝙ cōtrarietas contra-
dicere non pōt nāliter neqꝫ per locū neqꝫ
per tēpus nec p quātitatē nec p colorem
nec p ſaporē nec p aliquod aliorꝝ acciden
tiū.ſicut p pōderoſitatē ⁊ figurā.Loc⁹ cō
tradicere nō pōt:qm̄ xp̄s in eodē tpe eſt i
multis locis:vȝ in plurib⁹ altarib⁹. Hoc
nāliter eſſe nō poſſet ꝙ vnus homo ſit in
celo ⁊ in terra ⁊ in plurib⁹ locis/⁊ in vno
eodē tpe.Deuicta ſunt ergo loc⁹ ⁊ temp⁹
⁊ cetera pdicta accidētia nālia.q̄ ſunt ſm
curſum nālē p ɔcordātiā q̄ eſt inter xp̄m
⁊ pſ̄bȳterū.Et hāc ɔcordātiā ita magnā
vȝ q̄ eſt inter xp̄ȝ ⁊ habitū ſacf̄i:de q̄ pſ̄by
ter eſt indut⁹:nō eſt hō viuēs q̄ ipſam eſti
mare poſſit.idcirco ille pſ̄byter maleſacit
q̄cū luxurioſus ſupb⁹ auar⁹ ⁊ guloſus ē:
eſt ɔtra ita pulchrū veſtimētum.qm̄ neqꝫ
pulchri⁹ nec nobili⁹ veſtimētū hr̄e poſſet
quē ſit habit⁹ ſacramēti.¶ Sacramētū
altaris eſt pncipiū magnū complemen-
ti efficiētis forme ⁊ materie.Eſt magnuȝ
cōplemētū pſ̄bȳteri:ꝙ cū pncipio ſupio-
ri/qḋ eſt pncipiū oīm creatoꝝ cōplet oīa
pncipia ſua creata.vȝ ſuā bonitatē nāleȝ
magnitudinē durationē ptātē ſapiam vo
lūtatē veritatē ⁊ ꝟtutē.Et ex hoc magno
cōplemēto informat⁹ eſt/⁊ hȝ qetē ſua mā
in formis pncipioꝝ.Et iō magnū pnci
qḋ tūc principiat:cū de pane facit carnē
⁊ de vino ſanguinē ⁊ devacuo plenū:non
eſt hō viuēs:q̄ dicere nec ſcribere poſſet/
nec etiā magnitudinē illi⁹ pncipij i boni
tate duratiōe ⁊ ceteris formis ſuſtentati.
¶ Sacramētū altaris eſt inſtrumētū:qḋ
eſt mediū inter deū ⁊ hoīem inquātū con
iūgit formas ſupiores ⁊ inferiores ita:ꝙ
forma eſt in forma.ſicut aer qui eſt mediū
in quo ignis ⁊ aqua inuicem coniungun
tur exiſtente quolibet in alio.⁊ in illa con
iunctione intrant forme inferiores cū cō
trarietate naturali.quā contrarietatem
forme ſuperiores in concordātiam cōuer
tunt ſupra curſum naturalē.q̄ repreſenta
tur in concordantia:quam habēt ignis ⁊
aqua in aere cum piper ſit:vt ignis i ipſo
magnum calorem habeat ⁊ aqua magnā
paſſionem. ſic in ſacramento:in quo for-
me ſuperiores magnā habent actioneȝ/
⁊ forme inferiores magnam paſſionem.
Et ita magnā actionē ⁊ paſſionem ꝙ ma
iores eſſe non poſſunt inter xp̄m ⁊ pſ̄byte
rum.Et hāc ita magnā actionē ⁊ paſſio-
nē dei et creature valde delectabile eſt in
telligere ⁊ conſiderare.¶ Finis propter
quē mūd⁹ creatus eſt: cognoſcit in ſacf̄o
altarꝭ:q̄ q̄dē finis eſt:vt cognoſcatur ma-
gnitudo diuine bonitatis durationis po
teſtatis ⁊ aliarū formarum dei/⁊ etiaȝ vt
cognoſcatur magnitudo hūane bonita-

tis durationis ptãtis ſapiẽtie volũtatis et
aliaꝝ formaꝝ humanitatis xpi. Et iſte fi
nis i ſacramẽto cognoſcit: i quo eſt finis
magn⁹ bonitatis ſuꝑioris ⁊ inferioris. ⁊
ſic de aliis formis. Et idõ eſt ſacramẽtum
habitus: i quo cognoſcit finis creatiõis
mũdi. Et ideo iſte habit⁹ eſt pulchri⁹ ſpe
culũ: qđ põt eſſe i hac vita inter deũ ⁊ ho
minẽ. vꝫ i vidẽdo i illo ſpeculo tot ⁊ tãtas
magnitudĩes finiũ ⁊ cõplemẽtoꝝ formaꝝ
ſuꝑioꝝ q̃ cõplẽt formas iferiores. ¶ In
ſacꝛo altaris participãt de⁹ ⁊ hõ cũ ma-
ioritate. qm̃ de⁹ plus influere non põt de
ſua bõitate magnit° duratiõe ptãte ſapiẽ-
tia volũtate. ⁊ ſic de aliis formis. Nec hõ
in ſua bonitate magnit° duratiõe ptãte.
⁊ ſic de aliis formis: plus recipe nõ põt de
influẽtia ſuꝑiori. Participãt ergo de⁹ et
hõ cũ maioritate influẽtie. ⁊ hec partici-
patio maioritatis q̃ eſt inter deũ ⁊ hoĩeꝫ
in hac vita eſſe nõ poſſet ſine ſacꝛo. Et idõ
malefaciũt illi hoĩes: qui ſunt preſbyteri
qui ſacramẽtum ſepius facere poſſent/ et
faciũt in cõtrariũ. ¶ In ſacramẽto alta
ris participat de⁹ cũ hoĩe cũ magna hũi
litate ſue bonitatis magnitudinis dura-
tiõis ptãtis ſapiẽtie voluntatis ⁊ verita-
tis. qm̃ magnum eſt: ꝙ ille q̃ eſt deus ⁊ hõ
velit participare inferi⁹/ ⁊ tantũ ſeipſum
humiliare cũ oĩbus ſuis altitudinib⁹: q̃
ſunt ita alte: ꝙ altiores eſſe non poſſent:
ꝙ dimittat ſe moueri de vno loco in aliũ
⁊ dari hominib⁹. Et ideo malefaciũt illi
preſbyteri ⁊ illi homines q̃ recipiunt ſa-
cramentum: quãdo ſupbi ſunt. cũ ita ſit:
ꝙ ſupbia ⁊ hũilitas ſint cõtraria. Et in
hoc paſſu cognoſcitur: ꝙ pꝛ̃ſbyteri debeãt
eſſe magis humiles q̃ alii homines in
loquẽdo induẽdo comedẽdo eqtando et
habitando. ⁊ ſic de aliis. q̃ magne hũili-
tati conueniunt. ſicut ieſus chriſtus: qui
in hoc mundo fuit humilis in omnibus.

¶ De ordine.

Ordo eſt ſacramẽtum neceſſariũ
ad alia ſacꝛa. qꝛ eſt iſtrumẽtum:
cũ q̃ fiũt alia ſacꝛa. Et ordo ẽ ita
magn⁹: ſicut ſpectat ad magnitudinẽ alioꝝ
ſacꝛoꝝ. ſicut martell⁹: q̃ ꝓportionari de-
bet ad magnitudinem claui. Unde cum
ſacramentum altaris ⁊ penitentie ſit ita
magnũ: ꝙ ordo quem preſbyter reci
pit: ſit magn⁹. vt ipſe potẽs ſit ꝑ illũ ordi-
nẽ ad cõficiẽdũ ſacꝛm altaris/ ⁊ ad dãdã
pniam hoĩb⁹/ ⁊ in ſoluẽdo ⁊ ligãdo illos
cũ clauib⁹ bti petri. q̃ claudũt ⁊ aperiunt
hoĩb⁹ i celo ⁊ i terra. cui apertioni ⁊ clau
ſure rñdet ordo pꝛ̃ſbyteri. q̃ ſiquidẽ ordo
eſt ſacꝛm. cui⁹. ſ. ſacꝛi magnitudinẽ exten
ſam i bonitate iuſtitie mĩe ⁊ ptãtis iudi-
cãdi ⁊ indulgendi nullus poſſet ſcribere
nec cogitare. Et ideo illi preſbyteri male
faciũt qui hñt ita magnũ ordinẽ: ꝙ ſe in
clinant ad aliqđ pctm̃: cũ ita ſit ꝙ ordo ⁊
pctm̃ ſint cõtraria.

¶ De penitentia.

Penitẽtia eſt ſacꝛm extenſum in
cõtritionẽ hoĩm: q̃ penitẽt de
pctis: q̃ fecerũt. de qb⁹ cõfitẽ-
tur: ⁊ ſe ſubmittũt iudicio preſbyteri. vt
fiat ſatiſfactio cum ꝟtute ꝯ vitiũ. Et iſte
tres forme cõtritionis cõfeſſionis ⁊ ſatiſ-
factionis ſunt paſſiue. in qbus accipiũt
ſilitudines formaꝝ actiuaꝝ. quas hꝫ preſ
byter: q̃ ſilitudines imprimit illaꝝ forma
rũ actiue in iudicio: qđ dat/ ⁊ i hoc qđ in
dulget cũ clauib⁹: q̃ in illis formis paſſiuis
claudũt ⁊ apiũt. Et ꝑ hoc ſacꝛm pnie ex-
citãtur hoĩes ad timorẽ ꝑ contritionẽ/ ⁊
ad ſpem ꝑ indulgẽtiã. Et cõfeſſio ⁊ ſatiſ
factio mouẽt cõtritionẽ. ⁊ ecõuerſo cõtri
tio mouet illas. ſicut forma q̃ mouet for-
mã/ vna forma mouẽte aliã ad ſuũ finẽ. ſi
cut ignis q̃ in pipe cũ forma caloris mo-
uet formã hũiditatis frigiditatis ⁊ ſicci-
tatis. ⁊ ſiccitas: q̃ mouet in pipe humidi
tatẽ ⁊ frigiditatẽ. Et idẽ in formis ſpiri-
tualib⁹. ſicut volũtas q̃ mouet intellectũ
ad intelligendũ bona obiecta amabilia
rõne eoꝝ bonitatiũ/ ⁊ ad intelligẽdũ ma-
la obiecta. q̃ ſunt odibilia rõne eoꝝ mali
tie. Et idẽ facit intellect⁹ q̃ mouet volũta
tẽ ad amãdũ intelligibilia/ ⁊ ad odiẽdũ
odibilia.

¶ De extremavnctione.

Extremavnctio eſt ſacꝛm: qđ eſſe
opꝫ rõne finis: qm̃ ſicut baptiſ-
mus eſt rõne pncipii/ ⁊ cõfirma
tio rõe medii: ſic extremavnctio eſt rõe fi
nis. In qua extremavnctione pctõr ſua
pctã confitetᷣ ⁊ fatetᷣ fines formaꝝ: q̃ ſunt
in vita eterna/ ⁊ fines formaꝝ qui pri-
uantur in hac vita. Et ſic extremavnctio

eſt pictus: in quo pctoꝛ cōfitet̃ ⁊ fatetur lineas: q̃ deficiūt in hac pñti vita p mor tem: q̃ eſt diuiſio corpoꝛis ⁊ aie ⁊ lineas futuras ĩ vita eĩterna. Et hec cōfeſſio p extremam vnctionē eſt ſacramētū ĩ patiē te ⁊ in agēte. Et ſi in patiēte diſcretio de ficiat ꝓpter magnā īfirmitatē: ĩ agēte re ſtaurat̃: q̃ facit ſacramētū. Sicut ſi natu raliter vn⁹ hō pderet vnū oculū: ĩ magna parte virtus illi⁹ oculi reſtaurat̃ ĩ oꝛgano alteri⁹ oculi. Et ĩ hoc paſſu cognoſcitur qūo reſtaurant̃ baptiſm⁹ ⁊ cōfeſſio ĩ tpe neceſſitatis in abſentia pſbri. inquātū fie ri pñt ſacramēta p aliū hominē: q̃ nō ſit pſbr. Apparet etiā ĩ hoc paſſu: ꝙ de⁹ dili git: ꝙ ſacra ſint magna. ¶ Dictū eſt de ſeptē ſacramētis ſancte eccľie: q̃ ſunt oꝛ namēta illius/⁊ ſicut ſol: q̃ eſt oꝛnamētū terre. inquātū ei dat lucē. ⁊ eſt idē de lumi ne: ꝙ remouet tenebꝛas a camera in no cte/⁊ ꝙ mōſtrat illa: q̃ ſunt in camera: ſic ſeptē ſacramēta cū lumine ⁊ ꝑticipatiōe foꝛmaꝝ ſuperioꝝ ⁊ inferioꝝ monſtrāt no bilitatē creatoꝛis ⁊ creaturarum.

¶ De ſecūda parte folioꝛū arbo ris apoſtolicalis.

Folia arboꝛis apľicalis ſunt ca nones. q̃ ſunt accidētia: qb⁹ pa pa indiget ad ſuū regimē. Qui qdē canones ſeiunati ſunt ĩ decretalib⁹ ⁊ decretis. ⁊ plures alij ſunt ĩ diſpoſitiōe: ꝙ cognoſcant̃. ⁊ illi q̃ cognoſcūt̃: pñt ap plicari ad certū nūeꝝ alioꝝ cognitoꝝ ma gis gñaliū. ita ꝙ artificialr̃ pl'a ꝑticula ria applicari poſſent ad pauca vľia: ⁊ da ta ē ex eis practica ſ3 modū quē dedim⁹ in folijs arboꝛis ſpūalis. Quē qdē modū replicare volum⁹ ĩ vno folio tantūnō. et hoc diſcurrēdo p gñalia accidētia Et mo dū quē dabim⁹ in diſcurrēdo: eſt doctrīa: qūo hō diſcurrere ſciat p alia folia artifi cialiter p accidētia gñalia. Et p hāc do ctrinā poſſet hō deducere ad ſciētiam ne ceſſariam in breui lōgam rhetoꝛicam po ſitiuam vocatam ius canonicum.

¶ De ſumma trinitate: ⁊ pꝛimo de q̃titate.

Summā trinitatē firmiter credi mus/⁊ ſimpliciter ꝯfitemur ſine quantitate continua ⁊ diſcreta. Quī inquantū credimus vnū patrē/vnū filiū/vnū ſpm̄ ſctm̄: ⁊ oēs tres vnū deū et nō tres deos: credimus ⁊ cōfitemur: ꝙ in trinitate nō eſt q̃titas. qm̄ in ipa nō pōt eſſe: poſtꝙ oēs tres remanēt vna eēntia/ vn⁹ de⁹/vna natura/vna bonitas. ⁊ ſic de alijs foꝛmis eēntialib⁹ ſiue rōnib⁹. Quī q̃titas diſcreta ſine diuerſitate eſſentiaꝝ eſſe nō pōt. aut ſine diuerſitate eſſentie et ſuppoſiti aut cōcreti. ſicut ĩ bonitate crea ta in qua bonificatiu⁹ bonificabilis ⁊ bo nificare ſunt diſtincti: ĩquātū vnū nō eſt aliud. Et q̃uis ita ſit: ꝙ ſint de vna eſſen tia bonitatis: nullum illoꝝ eſt bonitas. ⁊ ideo quodlibet per quātitatē attingit̃/⁊ in quātitate bonitatis determinat̃. Sed hoc nō eſt in btā dei trinitate. qm̄ pater eſt tota eſſentia diuina/⁊ fili⁹ tota eēntia diuina/⁊ ſpūſſctūs tota eēntia diuina. et pr̄ de toto ſeipo ꝓducit filiū. ⁊ pr̄ ⁊ filius de totis ſeipſis ſpiritū ſctm̄ ꝓducunt. Et qꝛ pr̄ eſt infinit⁹: ⁊ fili⁹ eſt infinit⁹: ⁊ qli bet de tota ſua eēntia ꝓducit: nō pōt pro ductus ex eis ĩ extēſitate nec ĩ eternitate eſſe quātus. qm̄ ꝓduct⁹ eſt de eēntia infi nita ⁊ eterna. q̄re ĩ illa bñdicta ꝓductio ne q̃titas nullomodo locū hr̄e pōt. Fir miter ḡ credimus ⁊ ſimplr̄: ꝙ in btā dei trinitate nō eſt quātitas/ nec poteſt eſſe.

¶ De qualitate.

In ſumma trinitate nō eſt quali tas: que ſit accidēs. qm̄ bonitas pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpūſſcti eſt qualitas eēntialis ⁊ ſubalis: inquātū pr̄ eſt qlis: ⁊ fili⁹ qlis: ⁊ ſpūſſctūs qlis. ita ꝙ p qlitatē determinat⁹ eſt qlibet vt ſit cognit⁹: ⁊ cū ſua ꝓꝓꝛietate qlibet ab alio diſtict⁹ ⁊ de terminat⁹. vt pr̄ p ꝓꝓꝛietatē paternalē: ⁊ fili⁹ p ꝓpꝛietatē filialē: ⁊ ſpūſſctūs p ꝓpꝛie tatē ſpirabilē. Et oēs iſte tres ꝓpꝛietates pſonales ſunt vna ꝓpꝛietas diuina eterna ⁊ infinita ĩ bonitate ⁊ ĩ alijs foꝛmis diui nis. quaꝝ qlibet eſt qlis: qualibet alia re manēte p eēntiā. Et qlibet eſt qlis p ope rationē gñationis et ſpirationis. in qb⁹ eſt diſtinctio pſonaꝝ. Ita ꝙ pr̄ p bonita tē bonū filiū generat: ⁊ p magnitudinē magnū: ⁊ p eternitatē eternū. Et ita bo nitas eſt qualis: ⁊ magnitudo qualis: et eternitas ſimiliter in gñatione ⁊ in ſpi

ratiōe. Jdcirco forme in ꝓductione ſunt rōnes reales oēs vna forma remanentes per eſſentiam ꝛ naturā deitatē ꝛ vnitatē vni⁹ dei. Et iſte paſſus eſt multū delectabilis ad cōſiderandū: ꝛ eſt principiū ad ſoluendū plures obiectiones factas ꝯ ſummā trinitatē. Que quidē obiectiōes graues ſunt ad intelligendū per illos: qui parum ſciūt aut qui de deo parum credunt.

¶ De relatione.

In beata dei trinitate credimus ꝛ cōfitemur relationē ſubſtātialē nō accidētalē. Subſtātialē: inquātū pater producit filiū de ſua eſſentia ſubſtātiali/ ꝛ de tota: non de parte. quā pars non poteſt eſſe in ſubſtātia infinita ꝛ eterna. Jdcirco relatio realiter eſt ſubſtātialis ſine aliquo accn̄te. Et idē de relatione actiue ſpiratiōis ꝛ paſſiue. Et ſimilitudo iſtius relationis ſubſtātialis ꝛ diuine eſt iter patrē ꝛ filiū: q̄ ſunt hoīes. Sed illa relatio non ſentitur p aliquē ſenſum. quā interius eſt ita ſecreta: ꝙ nullus ſenſus ipſam attingere pōt. ſed intellectus ipſam attingit in ſpem: quā multiplicat de relatione. q̄ eſt accidentalis conſideratio. ita ꝙ ſi pater nō eſſet: nec fili⁹. ꝛ ecōuerſo. Et cauſa quare relatio ſubſtātialis eſt neceſſaria: eſt: qꝛ martinus ſuū filiū de ſua ſubſtātia ꝛ de ſuis accidētib⁹ generat. Jta ꝙ illa relatio vnum pedem tenet in patre ꝛ aliū in filio. Et hoc eſt ſm modū quē diximus in brāchijs arboris elemētalis vegetalis ꝛ ſenſualis Et qꝛ martinus generat filiū ſuū de ſuis accidētibus: ſicut faber qui de accidentibus ferri facit accidentia claui: ideo remanet relatio inter martinū ꝛ ſuū filiū accidētaliter. Jdcirco illa relatio eſt triplicata. vna eſt ſubſtantialis ꝛ realis. alia eſt accidētalis ꝛ realis. ꝛ tertia eſt intentionalis in intellectu multiplicata: inquātū ipſam intelligit. ꝛ ſuū intelligere induit in ſua ſpecie fantaſtica. que eſt in genere relationis.

¶ De actione ꝛ paſſione.

In btā dei trinitate nō credimus nec affirmam⁹ actionē neqꝫ paſſionē accn̄talē: quā accidēs nō pōt eē i ꝓductiōe. q̄ ē eterna ꝛ infinita. verūtā actionē credim⁹ ꝛ paſſionē i diuis ꝑſonis ſubſtāles: inquātū dicim⁹ ꝙ pr̄ ē agēs: inquātū ꝓducit. ꝛ fili⁹ ē patiēs: inquātū ꝓduct⁹ ē. ſꝫ qꝛ pr̄ ꝓducit de ſua ſubā ſubātū: ꝛ ꝓducēs ꝛ ꝓductū remanēt vna ſuba opꝫ ꝙ actio ꝛ paſſio ſint reales ꝑſone ſubales ꝛ actio ꝛ paſſio in eis locū hr̄e nō pn̄t. qꝛ pr̄ eſt i filio ꝛ fili⁹ i patre: inquātū ſunt vna ſuba. ꝛ idē de tpe: qꝛ nō pōt i illis hr̄e principiū neqꝫ motū. quā pr̄ infinit⁹ eſt i exteſitate ſicut i eternitate. ꝛ idē ē d filio. Et idē eſt de quātitate ſm ꝙ dictū ē q̄ i illis nō pōt eē. qre actio ꝛ paſſio q̄ ſūt forme accidētales nō pn̄t eē in ſubo: vbi nō ē tēpus loc⁹ q̄titas nec mot⁹/ ꝛ i q̄ actio ꝛ paſſio ſunt vnamet ſuba ꝛ vnamet eēntia. Et idē ſequit̄ d ſctō ſpū. q̄ ē paſſiua ſpirabilitas ꝓcedēs ꝛ ꝓceſſa de actiua ſpiratiuitate ſine tpe ꝛ ſine alijs formis accn̄talib⁹: poſtq̄ remanet vna ſuba cū actiua ſpiratiuitate q̄ eſt pr̄ ꝛ fili⁹. Et in h paſſu hr̄ mod⁹ ad ſoluēdū q̄ſtiōes: q̄s faciūt ſaraceni ꝯ ſanctā trinitatē rōe actiōis ꝛ paſſiōis q̄s negāt in deitate/ affirmātes ꝙ i deo nō cadit aliqd accidēs.

¶ De habitu.

In btā trinitate dei nō credimus neqꝫ affirmam⁹ hitū: cū ita ſit ꝙ hit⁹ ſit accn̄s ꝛ de⁹ ſit pur⁹ act⁹ i exiſtēdo ꝛ agēdo: ſicut ſua magnitudo bōitatis: q̄ ē exiſtere eternū/ ꝛ ſua magnitudo bōitatis: q̄ ē op⁹ eternū/ ꝛ idē ē de alijs formis diuis. idcirco pr̄ ē ſuamet magnitudo. q̄ ē pr̄ eternalr̄ ꝛ infinite in gn̄ando filiū eternalr̄ ꝛ infinite. Et idē ē de ſctō ſpū q̄ eternalr̄ ꝛ infinite exit d pr̄e ꝛ filio. Jdcirco i btā dei trinitate nec i ſua eēntia hit⁹ eſſe nō pōt nec creature q̄s creauit: in illo hitu ate fuerūt pūſq̄ ipſas creauerit. quā ātq̄ ipas creauerit: fuerūt idee i ſua ſapia. q̄ qdē idee aliud nō erāt niſi de⁹. Et erāt iſte idee: inquātū oportebat: ꝙ plres eēnt creature. ſꝫ nō erāt niſi vna idea: inquātū de⁹ ē vn⁹. Sicut i ſpeclo: i q̄ ē virt⁹ p quā plures figuras diuerſas accipit. vt figurā hoīs eq ꝛ caſtri. ꝛ eſt vna i ſeipſa ꝛ ps ſpeculi. ita de⁹ ātq̄ forēt creature: cū ſua ſapiētia q̄ ē forma diua eēntialr̄ ꝛ ſubalr̄: creaturas vēturas attigit. ꝛ hoc actualr̄ ꝛ nō hitualr̄. Et i h paſſu errāt ariſtote. ꝛ ei⁹ ſequaces. q̄ affirmarūt mūdū eſſe eternū vt creatio hitualr̄ in deo nō eſſet/ ꝛ ꝙ eius

operatio eternal̄r ⁊ actual̄r eſſet in mun
do.qm̄ h̄ qđ credebat h̄itū:ſi mūdus crea
tus fuiſſet:ē purꝰ actꝰ ſapīe dei:que acci-
piebat ea q̄ vētura erāt.Sicut ſi virtꝰ re-
ceptiua ſpeculi trāſiret ad accipiēdū foꝛ-
mas:añ ꝙ eſſent.qđ facere nō pōt ſm̄ cur
ſum nālē.ſʒ ſapia dei pōt hoc facere.quia
ſua virtꝰ ⁊ ſua ptās ſunt ī vno puro actu
infinito in attingendo hoc:qđ eſt intra ſe
⁊ extra. ¶ De ſitu.

IN trinitate dei nō ē ſitꝰ:cū ita ſit
ꝙ deꝰ nō ſit coꝛpꝰ nec aliq̄ nā coꝛ
poꝛis.qm̄ ens infinitū in extēſita
te nō pōt eē coꝛpus.cū ita ſit:ꝙ coꝛpꝰ nō
pōt eē ſine lōgo amplo ⁊ ꝓfundo nec ſine
figura circulari vel q̄drāgulari aut trian
gulari.ſed nullū iſtoꝝ cadere pōt ī infini-
tate.Et iō male fecerūt illi philoſophi an
tiqui ⁊ adhuc aliq̄ moderni ſaracenoꝝ:q̄
ſunt eoꝝ ſeq̄ces:q̄ negauerūt:qđ deus ſit
extra firmamētū eſſential̄r nec ītra.ſʒ po
tētial̄r ⁊virtuoſe.⁊ ſic de alijs foꝛmis.Et
hoc negauerūt:qꝛ affirmare timebāt:ꝙ
deꝰ foꝛet coꝛpꝰ ſi eēntial̄r eēt ītra ⁊ extra.
ſicut ignis q̄ eſt coꝛpꝰ:ſuppoſito ꝙ ſit ītra
camerā ⁊ extra.qꝛ ſicut deꝰ īfinitꝰ ē ꝑ eter
nitatē:ī q̄ ē tēpus mūdi ⁊ motꝰ firmamē-
ti:⁊ illa eſt extra īquātū mūdus nō ē eter-
nus:ſed ē p̄ncipiatꝰ:⁊ eternitas ē ītra mū
dū:qm̄ nō eſt ens diuiſibile:ita extēſitas
dei infinita ē ītra mūdū ⁊ extra.q̄uis ita
ſit:ꝙ nō ſit coꝛpꝰ.Et iſta extēſitas diuina
⁊ ſpiritual̄r ē eſſentia:q̄ eſt pr̄:q̄ de ſeipō ꝓ
ducit filiū:⁊ de pr̄e ⁊ filio exit ſpūſſanctꝰ.
Quare ſitꝰ q̄ eſt creatura:ē ſpeculū ⁊ ſimi
litudo:in quo hūanus intellectus accipit
modū:ſm̄ quē ꝑſone diuine ſunt ī eēntia
q̄ſi in ſimilitudine ſituatiōis.ſicut pr̄ q̄ eſt
in eſſentia ſicut generās ⁊ ſpirās/⁊ filius
ſicut gn̄atꝰ ⁊ ſpirās/⁊ ſpūſſanctꝰ ſicut ſpi
ratus.Et idē ē de eſſentia:q̄ eſt ꝑ vnū mo
dū pr̄ ⁊ ꝑ aliū filius ⁊ ꝑ aliū ſpūſſanctꝰ.et
ipſa remanet indiſticta ī ſemetipſa:q̄uis
in ipſa ſint perſone.Et iſtud ſpeculū aſſi-
tuatiōis ⁊ figura ē creatura ita diſpoſita
⁊ oꝛdinata:ꝙ ītellectꝰ hūanus ꝑ illā vide
re pōt modū eſſentie ⁊ ꝑſonaꝝ diuinarū.
⁊ ſic de alijs foꝛmis diuinis. Sicut ī diui
na bōitate in q̄ ē pr̄ bonificās/⁊ filiꝰ bōi-
ficatꝰ ⁊ bonificabil̄/⁊ ſpūſſanctꝰ ſil̄r.⁊ bo
nificare qđ ē īter pr̄em ⁊ filiū:ē ꝑ modum
gn̄andi.⁊ īter patrē ⁊ filiū ⁊ ſpiritūſanctū
ꝑ modū ſpirādi.Sʒ hoc intellectꝰ hūanꝰ
intelligere nō poſſet ſi ſitꝰ nō eſſet.qđ eſt
inſtrumētū ita neceſſariū ad intelligēduʒ
modū ꝑſonaꝝ:ſicut coloꝛ eſt neceſſariꝰ ad
imaginādū coloꝛatū. ¶ De tēpoꝛe.

IN trinitate dei nō ē tēpus:cū ita
ſit ꝙ tēpꝰ nō poſſit eſſe ſine p̄nci-
pio ⁊ motu rerū motaꝝ ⁊ p̄nci-
piataꝝ:in quo tēpꝰ ē ſuſtētatū.Et etiā qꝛ
pr̄ filiū gn̄at de eternitate:īquātū đ ſeipō
(q̄ ē eternitas)ipſum gn̄at.⁊ idē ē de pr̄e ⁊
filio.q̄ de ſeipſis q̄ ſunt eternitas:ſpiritū
ſanctū ſpirant.Quare ſicut faber q̄ facit
clauū de ferro:ipʒ facere nō pōt de ligno
poſtq̄ ipſum facit de ferro:ita ⁊ multo me
lius ꝓductꝰ de eternitate eſſential̄r ⁊ nā-
liter ⁊ ſubaliter nō pōt eē de tp̄e nec de ali
qua nā tp̄is:cū ipſe ꝓductꝰ ſit de eternita
te ⁊ ī eternitate.Et iō ſaraceni ⁊ iudei ma
lefaciūt:q̄ negāt ī deo trinitatē.qm̄ ſi tri
nitatē ī deo affirmarēt:crederēt affirma-
re tp̄s ī ipſo/⁊ negare eternitatē.Et in h̄
paſſu pōt hō cognoſcere:q̄ꝫ hūanꝰ intel
lectꝰ xp̄ianoꝝ ē altioꝛ q̄ intellectꝰ aliaruʒ
ſectaꝝ intelligēdo in deo oꝑationē ꝓdu-
cētis ⁊ ꝓducti ſine tp̄e ⁊ ſine motu vniꝰ et
alterius. ¶ De loco.

IN trinitate dei nō eſt locꝰ:cū ita
ſit ꝙ locꝰ eē nō pōt niſi in entibꝰ
finitis.Sicut ampulla:q̄ eſt locꝰ
vini/⁊ camera q̄ ē locꝰ hōis:q̄ ſtat in illa.
et ſic de loco ſm̄ ꝙ dictū ē in arboꝛe el̄ali.
Quare locꝰ nō pōt eē ī ſubō īfinito extēſo
ſicut ē deꝰ pr̄:q̄ infinitꝰ ē in extēſitate ſine
longo amplo ⁊ ꝓfundo ⁊ ſine oī nā loci.
Et de toto ſeipſo ꝓducit filiuʒ.qꝛ ipſe in
vno loco nō pōt eē:nec filꝰ ī alio.qꝛ eēnt
ſuppoſita finita:ſi pr̄ eēt in vno loco ⁊ fi-
lius in alio.nec filius ꝓductꝰ eſſet de eſſen
tia pr̄is.q̄ eſt ens infinituʒ in extenſitate
nec de toto pr̄e.Et idē ē de ſpūſctō:q̄ infi
nite ſine quātitate(ſine q̄ locꝰ eē nō pōt)
exit đ pr̄e ⁊ filio/⁊ exit ī pr̄e ⁊ filio:vt creat
in infinitate:⁊ exit in ſeipſo vt ſit infini-
tus.Et ita nullomodo in diuina trinita-
te locus eſſe poteſt.Quare ſaraceni ⁊ iu-
dei malefaciunt:qui opinioneʒ habēt:ꝙ
chriſtiani credant:ꝙ pater ſit in vno lo

co ꝛ filiꝰ in alio ꝛ ſpūſſctūs ī alio. qm̄ cre
dūt: ꝙ oīa q̄ diſtincta ſunt: reqrāt loca di
ſtincta. ſicut hō arbor martinꝰ ꝛ filiꝰ ſuꝰ.
Et in hoc qđ dicimꝰ: ꝙ pr̄ eſt in filio: ꝛ fi=
lius i pr̄e ꝛ ſic de ſctō ſpū: nō ſequit̃: ꝙ di
camus. ꝙ vna ps ſit i alia. cū ita ſit: ꝙ ꝑ=
ſone diuine nō ſint partes. qm̄ ps nō ca=
dit i īfinitate. vt dictū eſt. ſed pr̄ eſt in filio
ꝛ filiꝰ eſt in pr̄e. ꝛ ita de ſpūſctō. ita eſſen=
tialiter ꝛ nal̄r: ꝙ vnū ſunt ꝑ eēntiā ꝛ naꝫ.
¶ Dictū eſt de accidētibꝰ ī qbꝰ dat̃ do=
ctrina: qūo hō ſciat illa accidētia negare
in ſumma trinitate/ ꝛ ipāꝫ excuſare ab il
lis accidētibꝰ. ꝛ etiā qūo hō ſciat rn̄dere
ad obiectiōes q̄ fiūt ꝯ ipāꝫ btām trinita=
tē cū accidētibꝰ ſupradictis. Quare iſtis
doctrina haberi pōt advtēdū ipis accidē
tibꝰ affirmādo vel negādo illa ī aliis ca=
nonibꝰ. Sicut in canonibꝰ de reſcriptis
ꝛ de cōſtitutiōibꝰ. ꝛ ſic de aliis. Qm̄ ꝑ ap=
plicatiōeꝫ canonū ad. ix. accidentia gn̄a=
lia poterit iudex cognitionē hr̄e i iudicā
do ꝛ aduocatꝰ i aduocādo / ꝛ actor i agē
do / ꝛ reꝰ in defendēdo. Et iō doctrīa da=
ta eſt: ſm̄ ꝙ dictū ē: qūo hō ſciat vnā ſciē
tiā facere de gn̄alibus formis: ad q̄s iura
canonica reducant̃. Et de illis que ſunt
particularia in vniuerſalibus formis, co=
gnitionē habere. Et talis liber multum
eſſet vtilis dn̄o pape ꝛ ſuis officialibus.

¶ De floribus arboris apoſtolicalis.

FLores arboris apoſtolicalis
ſunt. xiiij. articuli nr̄e fidei
xp̄iane. vꝫ credere ꝛ affirma
re vnum deū patrē filiū ſpm̄
ſanctū creatorē recreatorē et
glorificatorē. Iſti. vij. articuli p̄dicti ptī=
nēt ad deitatē. ꝛ alij. vij. ſequētes ad hūa
nitatē. q̄ ſunt: ꝙ dn̄s ieſus xp̄s cōceptꝰ eſt
de ſpūſctō / natꝰ ex maria ꝟgine / crucifi=
xus ꝛ mortꝰ / deſcēdit ad iferos / tertia die
a mortuis reſurrexit / aſcēdit ad celos / et
ꝙ venturꝰ eſt iudicare viuos ꝛ mortuos.
Et hos. xiiij. articulos flores vocamꝰ: qꝛ
altiora ſunt: q̄ de deo ꝛ eius opibꝰ crede
re poſſumus. ꝛ credulitas quā hō hꝫ de
ipis eſt flos: vn̄ naſcit̃ fructꝰ. q̄ eſt ſctā ma
ter eccl'ia ſuſtētata ī hoībꝰ iuſtis ſanctis
ꝛ catholicis. qui ſunt oues domini pape
vicarij ſeu ſucceſſoris beati petri qui ro=
me fuit crucifixus ꝛ mortuꝰ. Que quidē
roma ſedes eſt ſui vicarij: cuiꝰ ſedes voca
tur petra. cuiꝰ cōditiones ſunt: ꝙ ſit for=
tis viua ꝛ alba. Et ideo illi malefaciūt: q̄
illā petrā nō cuſtodiunt de morte fragili
tate ꝛ imundicia. cū illis ſit cōmiſſa ſm̄
ſuas cōditiones q̄ reqrūt hoīes viuos for
tes ꝛ mūdos de peccatis. ¶ Anteq̄ venia=
mus ad ꝓbādū vnū deū: p̄mo ꝓbabimꝰ
eternitatē eē. poſtmodū infinitā bonita=
tē / ꝛ infinitā magnitudinē ꝛ alias formas.
cū natura dei ꝑ has formas ſignificet̃. ꝛ
ſm̄ eaꝝ nām ꝓbatiōes ducere intēdimꝰ
ꝛ cōcluſiones. Deīde ꝓbabimꝰ deū eē. ꝛ
poſtmodū articulos. Et quēlibet articu=
lū ꝓbare volumꝰ qn̄qꝫ rōnibꝰ / ꝛ ꝑ formas
primas ꝛ ꝑ eaꝝ diffinitiones. Que qdē
prime forme ſunt bonitas magnitudo et
alie. ¶ Verūtamē ſi, i aliquo ꝯ ſctām fidē
eccl'ie romane dicemꝰ: ſciēter nō dicemꝰ:
ſed ignorāter. Et ideo hoc qđ dicemus:
ſubmittimus hūiliter ꝛ tradimus eccle=
ſie romane ſacroſancte. quoniam hoc qđ
ipſa faciet: credemus.

¶ De formis ſiue rationibus dei.

SI eternitas non eſt: oē qđ eſt: in
ceptū eſt a ſe ipō: qđ eſt impoſſi^e.
qm̄ fuiſſet anteq̄ eēt qđ ē ipoſſi^e.
Eſt ḡ eternitas: quā ſummā duratiōeꝫ vo
camus. ¶ Si ſumma bonitas nō eſt: nec
infima eſt. qđ eſt impoſſi^e. cuꝫ relatiue ſe
habeant. Eſt ḡ ſumma bonitas q̄ eſt infi
nita. qm̄ ſi nō eēt infinita: ſequeret̃ ꝙ ma
ius bonū qđ minus diſtat ab infinitate:
magis diſtaret ab infinitate. qꝛ eēt plus
circa nō eſſe q̄ minus bonū. ꝛ ſic minus
bonū maius eēt q̄ maius bonū. qđ eſt im
poſſibile. ¶ Eſt ḡ ſumma bōitas: q̄ eſt in
finita. ¶ Si infinita magnitudo nō eſt:
oē qđ eſt: terminatū eſt in extēſitate. ꝛ ſic
eternitas infinita eſt ī duratione / ꝛ boni
tas in ſummitate: vt ꝓbatū eſt. ſed termi
nate ſunt ī magnitudine. qđ eſt impoſſi^e.
cū infinitū ꝛ finitū in eadē ſuba ꝓportio
nē nō habeāt. Eſt ḡ īfinita magni^o: ſicut
eſt eternitas ꝛ ſumma bōitas. ¶ Si infi
nita ptās nō eſt: oīs ptās ē finita. qđ eſt
impoſſi^e. qꝛ eternitas ē in īfinita duratio
ne. ꝛ poſtq̄ ē in īfinita duratiōe: pōt eē in
infinita duratiōe ꝑ ptātem. qꝛ ſine ptāte

nō poſſet eſſe īfinita. Eſt ergo infinita po-
teſtas: ꝓpter quā eternitas pōt eſſe in in-
finita duratiōe. ¶ Eternitas eſt: vt ꝓba-
tū ē. ⁊ q2 eſt: ſcibilis eſt. ⁊ ſic ſua ſcibilitas
eſt infinita. ſicut ipamet eternitas īfinita
eſt. ⁊ pōt eſſe infinita ꝑ infinitā ptātē. Et
bonū eſt: ꝙ ſit īfinita in ſcibilitate ꝑ ſum-
mā bonitatē. Eſt ergo infinita ſcibilitas
⁊ ꝑ cōſequens īfinita ſcitiuitas. cū relati-
ue ſe habeāt. Et ſic ꝑ cōſequēs eſt infini-
ta ſapientia ex ambabꝰ. ¶ Si īfinita vo-
luntas nō eſt: oīs voluntas finita eſt. ⁊ ſic
ſumma bonitas (quā ꝓbauimꝰ) ⁊ īfinita
duratio / īfinita ptās / ⁊ īfinita ſapiētia nō
ſunt amabiles īfinite ꝑ voluntatē. qđ ma-
lū eſt cōtra bonitatē. cū oē bonū ſit ama-
bile. Et etiā eſt vitiū cōtra infinitatē ma-
gnitudinis eternitatis ptātis ⁊ ſapientie
illaꝝ / infinitate amabili nō exiſtente qđ
eis eſt malū. qđ eſt impoſſibile. Eſt ergo
infinita amabilitas. ⁊ per cōſequens infi-
nita amatiuitas. cū relatiue ſe habeant.
¶ Si infinita virtus nō eſt oīs virtus fi-
nita ē. nō ſunt ergo ſumma bonitas / nec
infinitas magnitudinis eternitatis ptā-
tis ſapientie ⁊ volūtatis infinite virtuo-
ſe ꝑ virtutē. ⁊ ſic ſunt in infinitate earum
ocioſe ⁊ ſine fine: quē pfectionē vocamꝰ.
Vñ ſequit̄ ſummū vitiū ⁊ īfinitū habens
cōueniētiā cū ſumma bonitate ⁊ immēſi-
tate magnitudinis ⁊c̄. qđ ē impoſſibile.
eſt ergo īfinita virtꝰ: ꝑ quā forme ſupra-
dicte infinite ſunt virtuoſe. ¶ Si nulla
ꝟitas ſit īfinita: oīs ꝟitas ē finita ī boni-
tate īmēſitate magnitudinis eternitatis
⁊c̄. ⁊ ſic ē falſuꝫ ſummā bonitatē eē ⁊c̄. q̄s
ꝓbauimꝰ. ſequit̄ ḡ ipās eē ⁊ nō eē. qđ eſt
ꝯdictio. Eſt ḡ īfinita ꝟitas: ꝑ quā eterni-
tas bonitas ⁊c̄. ſunt ī vero eē. ¶ Si nul-
la gl̄ia ſit īfinita: oīs gl̄ia eſt finita. nō eſt
ergo gl̄ia volūtati diligere ſemetipām ⁊
ſummā bonitatē ⁊c̄. qđ eſt malū ꝯ bonū /
⁊ paruū cōtra magnum / ⁊ vitioſum con-
tra virtuoſum / ⁊ falſum cōtra verum. Et
ſic bonitas nō haberet: per qđ poſſet eſſe
ſumma / ⁊ ſic de aliĳs. ⁊ eſſet gl̄ia ī rebꝰ fi-
nitis. ꝑ quā eſſent in ſummitate bonita-
tis voluntatis ⁊ virtutis. qđ eſt īpoſſibi-
le. Eſt ergo infinita gl̄ia ⁊ ſumma. ¶ Si
nullum principium ſit infinitū in prioꝛi-
tate: omne principiū eſt finitū. ⁊ ſunt plu-
ra principia equaliter in pꝛioꝛitate fini-
ta. qđ eſt impoſſibile. q2 iam ꝓbauimus:
ꝙ ſumma bonitas ⁊ immenſa magnitu-
do ⁊c̄. ſunt in prioꝛitate infinite. q2 ſum-
ma bonitas eſt ī pꝛioꝛitate ſummitatis.
Eſt ḡ vnū ſummū pꝛincipiū: ꝑ qđ ſumma
bonitas ⁊c̄. ſunt ante oīa in pꝛioꝛitate.
¶ Si nullū mediū ſit infinitū: oē mediū
eſt finitū. qđ falſum eſt. q2 ī ſumma boni-
tate (quā ꝓbauimus) bonificare nō eſſet
mediū infinitū inter bonificātē ⁊ bonifi-
cabilē. ⁊ ſic iam ipa nō poſſet eē ſumma.
q2 eſſet ocioſa ⁊ ſine ꝟtute. Etiā nō eſſet
amabilis: ſi amare eēt finitū: ⁊ nō infini-
tū mediū inter amatiuū ⁊ amabile. Eſt
ergo ſummū mediū infinitū. ꝑ qđ oēs foꝛ-
me (quas ꝑdiximus) hñt purū actū. vt nō
ſint ocioſe. ¶ Si nullus finis ſit infini-
tus: oīs finis eſt infinitꝰ. Vocamus aūt fi-
nē pfectionē rei ⁊ terminū ad quē. ꝙ ſit
finis infinitꝰ patet ī hoc ꝑ hoc qđ ꝓbatū
eſt de ſumma bonitate ⁊c̄. q2 infinite nō
poſſent eſſe ſine fine. q2 bonitas eēt ocio-
ſa nāl̄r. ⁊ nō eſſet rō magnitudini: ꝙ eēt
bona ſua infinitas. ⁊ ſic de eternitate et
ecōuerſo. qđ ē impoſſi^e^. ḡ ⁊c̄. ¶ Si nulla
cōcoꝛdā^a^ ſit infinita: oīs cōcoꝛdā^a^ eſt fini-
ta: nō cōcoꝛdāt: ḡ ſumma bonitas ⁊c̄. in
infinitate. qđ eſt impoſſi^e^. q2 iā nō eſſent
infinite in ꝟtute ⁊ in amabilitate ⁊c̄. Eſt
ergo vna cōcoꝛdātia infinita. ¶ Si nul-
la equalitas eſt infinita: oīs equalitas eſt
finita. nō ſunt ḡ ſumma bonitas ⁊c̄. equa-
liter infinite. ⁊ ſic ſunt alique finite ⁊ nō
infinite. qđ eſt impoſſibile. ¶ Eſt ḡ vna
equalitas infinita: ꝑ quā oēs foꝛme ante-
dicte ſunt infinite.

¶ Qđ deus ſit.

Quod deus ſit: ꝑ. v. rationes ꝓ-
bare volumꝰ in hūc modū. Si
deꝰ eſt: ſuū eē eſt bonū ⁊ mag^m^
⁊ eternū cū ita ſit: ꝙ conſideramꝰ deū eſſe
pfectū bonitate magnitudine ⁊ duratio-
ne. Et ſi deꝰ nō eſt ſua ꝑuatio eſt mala: ⁊
magnitudo eterna mala. qm̄ deꝰ nunꝙ̄
fuit nec erit. vnde ſequit̄: ꝙ magnitudo
mali eſt eterna: ſi deus nō eſt ita: ſicut ſe-
quit̄ ꝑ ꝯñ: videlicet ꝙ deꝰ eſt: eſt magni-
tudo boni eterni: opꝫ ḡ ꝙ deus ſit de ne-
ceſſitate. q2 magnitudo maioꝛē hꝫ cōcoꝛ-

dantiam cū bonitate in duratiōe: q̄ꝙ cum
malitia.qꝛ priuatio ⁊ duratio ſunt ↄ̄ria/⁊
duratio ⁊ eſſe habēt ↄcoꝛdantiā/⁊ magni
tudo ⁊ bonitas habēt ↄcoꝛdantiā cū eſſe.
et paruitas q̄ eſt cōtraria magnitudini: ⁊
malitia ↄtraria bonitati ↄcoꝛdantiā ha=
bent cū non eſſe:.ꝓbatū eſt ergo deuȝ eſſe.
¶ Si deus eſt: plus eſt de poſſibilitate q̄ꝙ
de impoſſibilitate in eternitate magnitu
dinis ⁊ bonitatis.Et ſi deꝰ nō eſt: eſt con
trariū.qm̄ ſuppoſito ꝙ deus non ſit:opȝ
de neceſſitate eſſe eternitatē.qm̄ ſi eterni=
tas nō eſſet hoc qđ eſt ꝑ ſe pꝛīcipiatū eēt.
quod eſt impoſſibile: ꝙ aliqua ſubſtantia
ſeipſam pꝛincipiare poſſet. qm̄ ſi ſeipſam
pꝛincipiare poſſet ⁊ ꝓducere eſſet ſua po=
tentia ī aliquo ſubiecto. quod iam pꝛius
fuiſſet: ⁊ ſic multiplicaret̄ contradictio ꝙ
eſſet aliq̄d ⁊ nō eēt.q̄ cōtradictio eſt īpoſſi
bile.Eſt ḡ eternitas de neceſſitate. in qua
eternitate eſt maioꝛ poſſibilitas magni=
tudinis bonitatiſ ſi deꝰ eſt.qm̄ ſi deꝰ ē eter
nitas : poteſt eſſe īfinita in magnitudine
bonitatis exñte deo illa eternitate. ⁊ ſi de
us nō eſt:nō poteſt eſſe infinita in magni
tudine bonitatis.⁊ ſic magnitudo ⁊ eter=
nitas maioꝛem hn̄t ↄcoꝛdantiā cū īpoſſi=
bilitate boni q̄ꝙ cum poſſibilitate exñte il
la poſſibilitate in actu puro.q̄ quidē ma=
ioꝛ cōcoꝛdantia eſt impoſſibilis vt magni
tudo ⁊ eternitas non habeāt ↄcoꝛdantiā
cuȝ malitia ⁊ impoſſibilitate/⁊ ꝙ habeāt
cōcoꝛdantiā cū bonitate/⁊ cū bono poſſi=
to ⁊ poſſibili:vt ita loquar.eſt ḡ deꝰ de ne
ceſſitate.¶ Si deꝰ eſt: v̄itas eſt in maioꝛi
realitate bonitatis magnitudinis ⁊ eter=
nitatis.⁊ ſi deus nō eſt:eſt in minoꝛitate ⁊
falſitas in maioꝛitate opinionis ⁊ fanta=
ſtice ſpeciei ī qua cōſideratur eē dei : qđ ē
infinita bonitas magnitudo eternitas.
Et hec conſideratio eſt falſa ⁊ eſt maioꝛ q̄ꝙ
realitas magnitudinis ⁊ bonitatiſ;q̄ ſunt
infinite ī eternitate.Et ita eternitas ma=
ioꝛem hȝ cōcoꝛdātiā cū magnitudine bo
nitatis cū falſitate in fantaſia quā huma
nus intellectꝰ accipit/ ⁊ q̄ nō eſt de eēntia
eternitatis/ nec eſt ſubſtantialis : q̄ꝙ cum
magnitudine bonitatis realis.q̄ eſt veri=
tas ⁊ ſubſtātia. Et talis ↄcoꝛdātia eſt im
poſſibilis. ꝑ quā impoſſibilitatē ꝓbat̄: ꝙ
deus eſt de neceſſitate.¶ Si deus eſt:ſuū
eſſe eſt amabile.⁊ ſi non eſt:eſt odibile.Et
hoc eſt:qꝛ in amabilitate magnitudo bo=
nitas ⁊ eternitas habēt concoꝛdātiā.⁊ ſi
deus non eſt:ſuū eē amabile nō eſt.poſtq̄ꝙ
nō eſt/nec eē poteſt.⁊ eſt amabile hoc:per
quod nō pōt eē.cū ita ſit ꝙ v̄itas natura=
liter ſit amabilis.Seq̄tur ergo ſi deꝰ non
eſt: ꝙ ſua priuatio ſit amabilis/ ⁊ ꝙ ſuum
eſſe ſit odibile.⁊ ꝙ amare ſit bonuȝ ⁊ ma=
gnū ⁊ odire ſimiliter. Vn̄ ſequit̄ n̄ālıter:
ꝙ minoꝛa bona magis ſunt amabilia q̄ꝙ
maioꝛa/⁊ ꝙ bonū eſt odibile ⁊ malū ama
bile.⁊ ꝙ maioꝛa mala magis ſunt amabi
lia q̄ꝙ minoꝛa . Et hoc eſt impoſſibile:ſm
ꝙ experientiā habemꝰ/⁊ ſm rōnem n̄ālē.
Eſt ḡ deꝰ de neceſſitate.qꝛ ſi nō eēt incon=
uenientia antedicta ſequerētur:q̄ eſſe nō
pn̄t.¶ Si deꝰ nō eſt: nō eſt finis alicuius
rei ī aliqua ſubſtātia.⁊ finis tantūmodo
eſt in accidētibꝰ.Finē vocamus ↄplemen
tū ſine aliq̄ defectu. qm̄ ſi deꝰ nō eſt: finis
cōſiſtit in actibꝰ potētiarū ⁊ pꝛimarū foꝛ=
marū. Sicut finis ignis q̄ ↄſiſtit in cale=
facere/⁊ finis vegetatiue in vegetare/⁊ ſen
ſitiue in ſentire/⁊ imaginatiue in imagi=
nari/⁊ rationatiue in recolere intelligere
et amare.Et finis arboꝛis moꝛalis conſi
ſtit ī virtuificare/⁊ arboꝛis imperialis in
iudicare.⁊ idē de arboꝛe apl̄icali. et finis
ſolis ↄſiſtit in lucere.⁊ finis firmamēti in
mouere.Et ſic de alijs:in tantum ꝙ ope=
rari eſt finis/⁊ nō operatū.Et ē in pꝛinci=
pio ⁊ medio entiū. Que quidē entia ſunt
vacua rebus ſubſtantialibus . et plena
ſunt rebus accidētalibus q̄ ſunt finis.Et
ideo dixerunt aliqui philoſophi antiqui:
ꝙ opoꝛtet ꝙ generatio coꝛruptio ⁊ priua
tio ſint pꝛincipia eterna ⁊ gn̄alia. vt ope=
ratio dei ſit eterna . Idcirco dicunt ꝙ oȝ
ꝙ alique foꝛme veteres veniant in priua=
tionem ⁊ coꝛruptionē:vt foꝛme noue veni
re poſſint in actū ⁊ poſtmodū in priuatio
nem ⁊ coꝛruptionē. ⁊ h̄ eternal'r gn̄ando
et coꝛrūpendo.Vn̄ ſequit̄ ꝙ fines entium
ſint gn̄are coꝛrumpere ⁊ priuari.⁊ qꝛ ſunt
magis in priuatōe q̄ꝙ in eē. eſt priuatio fi
nis rex̄ q̄ ſunt.⁊ eſſe ſe hȝ ad illū finem: q̄
eſt ſuū ↄ̄riū.⁊ in illo q̄etē hȝ.Et h̄ eſt īpoſ=
ſibile ⁊ ↄ̄ curſum n̄ālē. q̄ q̄dē impoſſibili=

tas eſſet poſſibilitas: ſi deus nõ eſt. Sʒ q2 de⁹ eſt: ꝯriũ eſt. vʒ opatio eſt: vt ſit opatuʒ. vʒ accñs eſt: vt ſuba ſit q̃ ē finis ꝛ ꝯplemētũ accñtis: qđ in illa hʒ qetē. Sicut forfices ꝛ martellus: q̃ qetē hñt in clauo: ꝛ clauus in poſtib⁹: q̃s cõiungit. et poſtes ſuũ finē hñt in naui. Et idē eſt de igne in quo calor hʒ qetē in calefacto ꝛ vegetare in vegetato ꝛ ſentire in ſuba ſenſata ꝛ imaginari in imaginato ſic intelligere recolere ꝛ amare in ſuba recolita intellecta ꝛ amata ꝛ xřtuificare i hoīe xřtuoſo ꝛ iudicare in iuſtitia/ꝛ iuſtitia i pace ꝛ pax in eēndo inſtrumētũ hoīb⁹ ad cognoſcēdũ deũ recolēdũ ꝛ amãdum ꝛ ad eundũ de iſta vita ad aliã ꝛ ad remanēdũ cũ eo eternaliter ꝛ ad recipiēdũ ab eo gl'iam/ deo exñte p hoīeʒ recolito itellecto ꝛ amato. q̃ ſunt tres forme fines ꝛ ꝯplemēta oīʒ entiũ creatoꝝ. Et ita ſeqtur: ſi de⁹ eſt: ꝙ pncipia ꝛ media entium ſe hñt ad finē. ꝛ illũ finē attingũt/ꝛ in illo qetē hñt. Et ſi de⁹ nõ eſt: pdicta icõuenientia ſequitur q̃ eē nõ pñt ſm curſum nãlē/nec etiã ſm curſum ſupranãlē. cũ ita ſit: ꝙ ſi de⁹ nõ eſt: nullũ ens ē ſupra curſuʒ nature. ꝙ ſi eēt: nõ eē eēt cauſa eēndi ſiue illius rei q̃ eſt. ꝛ ſic eſſet aliquid ꝛ nõ eſſet aliquid. quod eſt impoſſibile.

¶ De vnitate dei.

Sicut de⁹ bñdict⁹ bonus ē per bonitatē/ꝛ magn⁹ p magnitudinē/ etern⁹ p eternitatē/ ꝛ potēs p poteſtatē ꝛc̃. ita oʒ ꝙ ſit vn⁹ p vnitatē. qm̃ ſi nõ eēt vn⁹ p vnitatē: eēnt alie forme maiores i deo q̃ vnitas: ꝛ eēt vnitas i deo i minoritate: q̃ eſt ens ppe nõ eē. Et ſi vnitas dei nõ eēt de⁹ nec nã illi⁹. qđ ſi ſic de⁹ eēt minor per vnitatē. q̃ minoritas eēt mala ꝯ bonitatē/ ꝛ pua ꝯ magnitudinē/ꝛ priua⁹ cõtra eternitatē/ꝛ fragilitas ꝯ ptãtem. ꝛ ſic de aliis qđ eſt impoſſibile. ſ. ꝙ i deo ſit ꝯtrarietas vl' defectus cũ ipe ſit pura concordãtia/ꝛ ꝯplemētũ. Eſt ḡ de⁹ vnus p vnitatē ꝯplete duob⁹ modis. vn⁹ ē ꝙ ſit vnus ſicut martin⁹ q̃ eſt vn⁹/ ꝛ equ⁹ q̃ eſt vn⁹: vʒ vna ſuba. Ali⁹ modus ē ꝙ nõ ſint pl'es dii ſʒ vnus tãtũmõ. ſicut vn⁹ ſol vna luna vn⁹ ignis. Et p hos duos modos vnitatis eſt deus vn⁹ cõplete. ſine qb⁹ vnitas nõ poſſet eē rõ deo: ꝙ eēt vn⁹ cõplete. Eſt ergo vnus deus tãtũmõ ꝛ nõ pl'es dii. ¶ In deo poteſtas ſapia ꝛ volũtas ſunt vnũ idē i nũero. qđ ſi nõ oporteret ꝙ in deo eſſet accñs ita ꝙ poteſtas nõ eēt p ſeipam ſapiēs nec amata vel amãs nec ſapia potēs p ſeipaʒ nec amata/ nec volũtas p ſemetipſam potēs nec ſapiēs. qm̃ ptãs p ſapiētiam eēt itellecta vel intelligēs ꝛ p volũtatem amata vel amãs. ꝛ ſapia intelligere poſſet per poteſtatem/ꝛ amare p volũtatē. ꝛ volũtas poſſet amare p poteſtatē ꝛ itelligere p ſapientiam. nõ autem p ſeipſam. Sicut aer qui nõ poteſt eē calidus p ſemetipm ſed p ignē. ꝛ ſicut ignis q̃ nõ põt eē ſiccus p ſe ſed per terraʒ. Oportet ḡ ꝙ in deo ſua poteſtas ſapiētia ꝛ volũtas ſint vnũ idē nũero. vt in ipſo nõ ſit accidēs nec puitas magnitudinis bonitatis poteſtatis ſapiētie nec volũtatis. Eſt ergo vn⁹ deus ꝛ nõ plures. qm̃ poſtꝙ in deo poteſtas ſapiētia ꝛ volũtas ſunt vnũ idē nũero: poteſt eſſe p poteſtatem: ſi volũtas ſua vult ꝛ poteſt facere ſua ſapiētia p volũtatē/ꝛ debet volũtas velle: poſtꝙ poteſt eē. qm̃ magnitudo eſt ſue volũtatis poteſtatis ꝛ ſapiētie ꝛ ſue bonitatis: ſi eſt vn⁹ de⁹ ꝛ nõ plures. ꝛ ſi ſint plures ꝛ nõ vnus tãtũmodo voluntas eſt cõtra magnitudinē ſue bonitatis poteſtatis ꝛ ſapiētie. Et idem eſt de ſua ſapientia q̃ ſit ꝯtra magnitudinē bonitatis ſue poteſtatis ſuimet ꝛ ſue volũtatis. Et ideʒ eſt de poteſtate q̃ poteſt ꝯtra magnitudineʒ bonitatis ſuimet ſapiētie ꝛ volũtatis. et hoc eſt impoſſibile ꝙ in deo ſit aliqua forma ꝯtra ſeipſam vel ꝯtra aliã. verũtñ nõ dicim⁹ ꝙ i deo ſint pl'es forme ſʒ vna forma. ſed ita nos loqui oʒ: iquãtum rationes que ſunt in deo: formas vocam⁹. pbatum eſt ḡ ꝙ ſit vn⁹ de⁹ ꝛ nõ plures dii. ¶ Opʒ ꝙ bonitas dei ſit ita magna ꝙ maior eſſe nõ poteſt: qm̃ ſi poſſet eſſe maior: eēt magna in potētia: ꝛ parua i actu. q̃ quidem paruitas eēt ꝯtra magnitudinē ꝛ ꝯtra bonitatem ꝛ cõtra alias formas qđ eſt ipoſſibile. eſt ḡ bõitas dei ita magna: ꝙ maior eē nõ poteſt. ꝛ maior bõitas: qua poteſt eē eſt ꝙ ſit vna q̃ ſit deus: ita ꝙ alius de⁹ aliam bonitatem nõ habeat: vt bonitas ſit īfinita in magnitudie. cuius īfinitas eſt ꝙ ſit vna ꝛ nõ plures. verũtamē hõ bon⁹

eſt ⁊ equus eſt bonus.nec bonitas aliciuꝰ illoꝝ eſt cōtra magnitudinē bōitatis dei: poſtq̄ ipſa eſt īfinita ⁊ ē deus/⁊ bonitates extra q̄ ſunt create: ſunt finite.Eſt ꝙ vnus deus tātūmodo ⁊ nō plures:vt magnitudo ſue bonitatis ſit īfinita.Et idem eſt de ſua extēſitate eternitate ⁊ poteſtate: q̄ nō poſſent eē infinite forme: ſi eēnt pl'es dij. ¶ Si eſſent plures dij vnus ꝑ ſe ſufficere nō poſſet ꝙ eſſet finis ſuaꝝ formarū.ſicut bonitas vniꝰ dei q̄ nō poſſet habere q̄eteꝫ in ſua magnitudine q̄ eſſet terminata et finita in hoc ꝙ eēt aliqua magnitudo:q̄ eſſet alius deꝰ. ⁊ idem de magnitudine:q̄ quietem hr̄e nō poſſet in bonitate:poſtq̄ alia bonitas eēt deus. ⁊ ita nullus deꝰ finem ſuū haberet in ſeipſo nec in alio.qm̄ ſi in alio haberet:nō eſſet deꝰ. eſſent ergo forme cuiuſlibet dei vacue fine ſuo.quod eſt impoſſibile.Eſt ergo vnꝰ deꝰ/⁊ nō plures dij .in quo q̄libet ſuarum formarum quieſcit/qualibet forma in ipſo exiſtente infinita/⁊ ipſo infinito exiſtēte ⁊ completo ſine omni defectu . ¶ Si ſunt plures dij:plures ſunt eternitates.et q̄libet eternitas eſt deus.⁊ ſicut quilibet deus infinitus eſt per eternitatē:oportet ꝙ ſit infinitus per extēſitatē.cum ita ſit ꝙ in deo extenſitas ⁊ eternitas ſunt equales ī ſeipis et in magnitudine bonitatis poteſtatis⁊ aliarum.ſed hoc eſſe nō poſſet:ſi eēnt plures dij.quoniā eternitas eſſet maior q̄ extenſa magnitudo.que magnitudo tangeret magnitudinē alterius dei/⁊ hēret quilibet deus rectitudines:que ſunt ſurſum et deorſum antrorſum retrorſum dextrorſum ⁊ ſiniſtrorſum in quibus magnitudines cōtrariarentur ſibijnuicem. ſicut rectitudines vniꝰ corporis:que obuient ſibi inuicem cum rectitudinibus alterius corporis.⁊ ita quilibet deus haberet ſubſtātiam terminatam vſq; ad vnum locum/⁊ non extenderet ſe ad plus. et oporteret ꝙ vnus deus eſſet in alio ſicut pars in parte.ita ꝙ totum non ſequeretur. qđ eſt impoſſibile/⁊ cōtra magnitudinē bonitatꝭ eternitatis⁊ īfinitatis/⁊ etiā ꝯtra curſuꝫ nālē.Eſt ꝙ vnꝰ deꝰ tātūmodo ⁊ nō plures. Probauimus ergo primū articulum. videlicet vnū deū eē/⁊ non plures. ¶ Secūdus articulus eſt credere ⁊ affirmare patrē. Tertius articulus eſt credere ⁊ affirmare filiū. Quartꝰ articulus eſt credere ⁊ affirmare ſpm̄ſctm̄.Et hos tres articulos ꝓbare volumꝰ ꝓbando trinitatē.quā ꝓbare intēdimꝰ tribꝰ modis.ſm ꝙ ꝓbauimus in libro.v.hominū ſapiētum.Primus modus eſt ad ꝓbādum trinitatem: ꝓbare in deo pluralitatē pluriū reꝝ.Secūdus modus eſt ꝓbare ꝙ ille plures res ſint pſone.q̄ ſunt ꝓprietates:ita ꝙ vna ſit paternalis proprietas.alia filialis.⁊ alia paſſiua ſpirabilitas.Tertiꝰ modꝰ ē ꝓbare:ꝙ ī deo ſint.iij.pſone.ita ꝙ nō ſint plures neq; pauciores. ¶ De pl'alitate dei.

Deus eſt vnꝰ:⁊ ē bonus magnꝰ eternus potēs ⁊c̄.Uñ ſic deꝰ ſe hꝫ ad intelligere per ſapiam ⁊ ad amare ꝑ volūtatē:ſic ſe hꝫ ad vnire ꝑ vnitatem ⁊ ad bonificare ꝑ bonitatem/⁊ ad magnificare ꝑ magnitudinem ⁊ ad eternificare ꝑ eternitatem/⁊ ad poſſificare ꝑ poteſtatem.Et hoc ita eſſe oportet:vt ſapientia ⁊ volūtas magis ſe nō habeāt ad finem q̄ vnitas bonitas magnꝰ eternitas ⁊ poteſtas.Deꝰ ergo ſe hꝫ ad vnire ꝑ vnitatē ita:ꝙ vnū ꝓducat qui īntantū ſit vnus:ꝙ nō ſit alius.vt vnitas ſit ita ratio vni:ꝙ producat vnū:ſicut bonitas eſt ratio bono:ꝙ ꝓducat bonū.⁊ volūtas eſt ratio amanti:ꝙ ꝓducat amatū.⁊ ſapientia eſt ratio intelligēti:ꝙ producat intellectū.Deus inquātum eſt vnꝰ nō pōt ſeipſum ꝓducere.vꝫ ſuā vnitatē. qm̄ nullū ens ſeipm̄ ꝓducere pōt.Et qr opꝫ:ꝙ ꝓducat vnū:vt vnitas ſit rō fini ſuipſius: opꝫ ꝙ ſit vnꝰ deꝰ:qui producat vnū deū ita:ꝙ vnus ſit producens/⁊ alius ſit productus.⁊ ꝙ vnus ſit de vno/ ⁊ ꝙ de ambobus ſit vnire. ita ꝙ ſub ratione vnitatis ſint tria concreta de ſua eſſentia ⁊ natura.⁊ omnia tria vna eſſentia ⁊ vna natura/⁊ nō plures eēntie nec nature.vt vnitas ſit magna.⁊ alia tria ſunt vniēs vnibilis ⁊ vnire.Oportet ergo de neceſſitate:ꝙ inter illa ſit diſtictio. intātū ꝙ vnū nō ſit aliud ſine q̄ diſtinctione vnitas nō poſſet eſſe ratio vni ꝙ producat vnū.⁊ eſſet ocioſa/et per illā non ſequeretur aliquid ī ſua eſſentia nec de ſua eēntia ⁊ nā/⁊ eēt priua ī

ſeipſa ⁊ magna in creaturis.in qbꝰ eſt rō vni creature: ꝙ ꝓducat aliā creaturā per modū gñationis ⁊ ſm curſum naturalē.ſicut martinus: q̄ eſt vnus.cui vnitas dei eſt rō: ꝙ petrū ꝓducat. q̄ eſt vnꝰ filiꝰ ſuus.oꝫ ergo ꝙ vnitas dei q̄ nō pōt eſſe maioꝛ rō aliȷ̄ q̄ in ſemetip̄a ſit rō in ſuamet eēntia vni deo: ꝙ ꝓducat vnū deū. Pꝛobatū eſt ergo ꝙ in deo pluralitas ſit de neceſſitate ſm magnitudinē vnitatis ⁊ ſue bonitatis eternitatis ptātis ſapīe volūtatis ⁊ vtutis veritatis ⁊ gl̄ie. ¶ Oīs vnitas maioꝛ eſt in magnitudine bonitatꝭ ⁊ poteſtatis p exiſtere ⁊ agere q̄ p exiſtere tm̄/aut per agere tm̄. Sicut ignis q̄ maioꝛ eſt per ſuū eſſe ⁊ p ſuū calefacere q̄ per ſuū eē tm̄/aut per ſuū calefacere tm̄.⁊ ꝙ nō eſſet hoc: qđ eſt. Eſt ergo vnitas dei maioꝛ in magnitudine bonitatis eternitatis ⁊ ptātis p exiſtere ⁊ agere q̄ non eēt p vnū tm̄. Et qꝛ oꝫ ꝙ in illa ſit maioꝛ magnitudo bonitatis eternitatis ⁊ ptātis: q̄ poſſit eſſe: oꝫ ꝙ in illa ſit hoc qđ eſt ⁊ ꝙ habeat operationē in ſe vnitiuū vnibilis ⁊ vnire.quā opationē habere nō poſſet ſine diſtinctiōe pluriū. cū ita ſit ꝙ opari vnitatis nō poſſit eſſe ſine vnire.ita ꝙ vnꝰ non ſit alius. Sicut faber qui nō pōt agere de ferro nec de vnitate illius abſqꝫ vnire.ita vꝫ ꝙ de ferro vnū clauū faciat aut vnū cultellū vel plꝛes. Eſt ergo in vnitate dei pluralitas pluriū: ita ꝙ vnus non eſt aliꝰ.vt ſua vnitas poſſit eē magna per exiſtere ⁊ agere. ¶ Deꝰ eſt deꝰ per deitatē: ſicut bonꝰ eſt p bonitatē ⁊ vnꝰ per vnitatem. Et quia ipſe in ſe hꝫ agere: inquantum intelligit ſemetipm̄/⁊ diligit ſemetipſum: opoꝛtet ꝙ in ſeipſo habeat deificare: ſicut ī ſe hꝫ intelligere ⁊ amare. Quoniā ſi haberet intelligere ⁊ amare/⁊ non deificare: maioꝛ eſſet per ſapientiam et voluntatem in bonitate poteſtate eternitate ⁊ fine q̄ per deitatem: qđ eſt īpoſſibile. Eſt ergo in deitate deificare qđ in ſeipſo eſſe nō poteſt ſine diſtinctionare deificantis deificabilis ⁊ deificare. et ſeipſuꝫ deificare non poteſt. quoniam iam deus eſt.et eſt deitas. ſicut ſeipſum eternare nō poteſt. cum iam ſit eternus et eternitas. Sꝫ de ſeipſo poteſt deificatum deificare de deificante per deificare. Pꝛobatuꝫ eſt ergo ꝙ in deo ſit pluralitas ſuſtentata in deificāte deificabili ⁊ deificare cū diſtinctionare. ¶ Deus eſt deus p ſuū exiſtere. ſicut martellus: qui martellus eſt per ſuū exiſtere/et panis qui eſt panis: quia eſt de farina ⁊ aqua.⁊ ſic de aliȷ̄s ſubſtātiȷ̄s. Añ ſicut martellꝰ ē vt ſit clauꝰ/⁊ panis: vt hō ex ipſo viuat: ita ⁊ multomeliꝰ eſt deꝰ: vt ſit deꝰ. qm̄ ſi deꝰ nō eſſet rōe finis/ſed rōe exñtie: eēt in minoꝛi bonitate magnitudinis eternitatis ptātis ſapīe volūtatꝭ gl̄ie virtutis ⁊ veritatis.⁊ martellus ⁊ panis eſſent in maioꝛi magnitudine bonitatis q̄ deꝰ in quātū eſſent p modū eſſendi h̄ qđ ſunt/⁊ qđ p eoꝝ exiſtere ſequeret aliqđ bonum.⁊ deus non eſſet niſi tātūmodo per ſuū exiſtere/⁊ ꝙ in ſe nō ſequeret aliquod bonū p ſuū exiſtere ſꝫ in creaturꝭ.⁊ diſpoſitus eſſet ad ꝓducēdū magis pua q̄ magna.in quibꝰ eſſet finis ſui exiſtere. ſicut finis martelli: q̄ ē ī fine claui.⁊ finis pāis in vita hoīs. Et hoc eſt impoſſibile: ꝙ aliqs finis q̄ nō ſit de eēntia dei: ſit finis ſue exñtie.nec ꝙ martellꝰ ⁊ pāis ſint ī maioꝛi magnitudine q̄ deꝰ: q̄ ē cauſa pma. Eſt ergo in deo exiſtētia ⁊ agētia.⁊ opꝫ ꝙ deꝰ ſit ita bonꝰ ⁊ ita magnꝰ p agētiā ſicut p exiſtētiā/⁊ p exiſtētiā ſicut p agētiā. Eſt ergo deꝰ intm̄ deꝰ p agere ſicut per exiſtere. vnde cū deꝰ ſit p exiſtere: opꝫ ꝙ ſit deꝰ per agere: vꝫ per deificare.ita ꝙ deꝰ ſit de deo ⁊ ꝙ deificans ſit: vt ſit deificatus ⁊ deificabilis ⁊ deificare/⁊ deificatꝰ ⁊ deificabilꝭ vt ſit deificās ⁊ deificare/⁊ deificare vt ſit deificās ⁊ deificabilꝭ.hoc aūt eē nō poſſet ſine pluralitate plurium. Eſt ergo in deo pluralitas de neceſſitate. ¶ Deꝰ ē purus actus.⁊ eſt actꝰ purus infinite. opꝫ ergo ꝙ in illo ſit infinire.qm̄ ſi in ſua actualitate infinita non eſſet infinire: ſequeretur in illo ꝯtradictio: vꝫ ꝙ eſſet actus infinitus ⁊ non infinitus.eſſet actus infinitꝰ īquātū p modū exiſtēdi.ita ꝙ ſua exñtia nō haberet terminum in extenſitate ſicut in eternitate.in qua non eſt terminꝰ pncipiȷ̄ mediȷ̄ ⁊ finis.⁊ eſſet infinitas finita in infinire in hoc ꝙ ipſum non haberet. ⁊ ſic eſſet infinita ⁊ finita. q̄re non poſſet eſſe in actu infinito. Opoꝛtet ergo ꝙ infinire ſit de infiniente ⁊ infinibili. de q̄bus

non poſſet eſſe abſq̄ pluralitate omnium triu͂. Et etiã oportet ꝙ ſi in deo nõ eſſet infinire bonitatis in bonificare: quod eſt de bonificãte ꝛ bonificabili/ ꝛ in eternare quod ẽ de eternificãte ꝛ eternificabili/ ꝛ ĩ poſſificare: quod eſt de poſſificante ꝛ poſſificabili ꝛ intelligere: qđ eſt de itelligente ꝛ intelligibili/ ꝛ in velle qđ eſt de voluntiuo ꝛ volibili: ꝛ ſic de alijs formis: eẽt bonitas ocioſa in hoc ꝙ nõ eẽt bonitas ad infiniendum bonum de bono: cuius ocioſitas ſibi eẽt mala. Et idem eſt de eternitate que foret ocioſa ad infinitẽdũ de eternificante ꝛ eternificabili. cuius ocioſitas ei eſſet priuatio infinitatis. Et de poteſtate que eẽt ocioſa: inquãtũ nõ eſſet ratio ad ĩfiniẽdum. Cuius ocioſitas ei eẽt impoſſibilitas poſſibilis ꝛ poſſiti. ꝛ idẽ ẽ de alijs formis. Oportet ergo de neceſſitate ꝙ q̃libet formarũ ſe habeat ad infinire. vt in ipſo ſint ita purus actus: ſicut ſunt in ĩfinitate. Oportet etiã ꝙ ſint in ĩfinitẽte ꝛ infinibili ita actꝰ purus ſicͭ ſunt in ĩfinitate. ſed hoc eẽ nõ poſſet: ſi in deo nõ eſſet pluralitas. eſt ergo pluralitas ĩ deo de neceſſitate.

¶ De diuinis proprietatibꝰ.

PRobatum eſt ſupra ꝙ in deo ſit pluralitas: mõ ꝓbare volumus ꝙ illa pluralitas ſit in ꝓprietatibus pſonalibꝰ: vꝫ in ꝓprietate paterna li filiali ꝛ ſpũali paſſibili. In bonitate dei ſunt bonificãs bonificabilis ꝛ bonificare: ꝛ in magnitudine magnificãs magnificabilis ꝛ magnificare: ꝛ in eternitate eternificãs eternificabilis ꝛ eternificare: ꝛ in ſua ptãte poſſificãs poſſificabilis ꝛ poſſificare: ꝛ in ſapiẽtia intelligẽs intelligibilis ꝛ intelligere: in volũtate amans amabilis et amare. ꝛ ſic de ceteris dignitatibus dei. Et hoc oportet eẽ de neceſſitate: vt ipẽ dignitates nõ ſint ocioſe/ ꝛ ꝙ in ſeipſis ſuum habeant complemẽtũ. ſicut intelligere dei: qđ bonum eẽ oportet per bonitatem ꝛ de bonitate ꝛ de magnitudine ratione cuius oportet ꝙ ſit magnum. Et idem eſt de eternare. ratione cuius ẽ eternum ꝛ de eternitate. ꝛ idem eſt de intelligere: quod oportet eẽ per ſapientiam ꝛ de ſapientia: ꝛ ſic de amare: quod oportet eẽ de voluntate. Et ſi hoc ita nõ eſſet: intelligere dei non eẽt magnuꝫ in bonitate nec de bonitate. ꝛ ſic de magnitudine ꝛ ceteris. Et quia intelligere eſt magnuꝫ: oportet ꝙ intelligens ſit magnus ꝛ intelligibilis magnus. ꝛ quilibet ita magnus: ꝙ nõ poſſit eẽ maior neq̄ melior neq̄ plus eternus. ꝛ ſic de alijs. Oportet ergo ꝙ intelligens ſit pater/ ꝛ itelligibilis ſit filius. ita ꝙ deus intelligẽs ſeipſum ꝓducat ita magnum intelligere ĩ ſemetipſo: ꝙ ſequatur ex ipõ itellectꝰ: q̄ ſit de eẽtiͣ itelligẽtͥ. ꝛ ꝙ ĩtelligẽs ꝛ intellectꝰ ſint intelligere eẽntialiter. ꝛ ꝙ diſtinctio remaneat inter intelligentem ꝛ intellectũ. ꝛ ꝙ ſit de patre ꝛ filio. ꝛ oportet ꝙ ſit patris ꝛ filij. quia oportet ꝙ intellectus ſit de intelligẽte: vt intelligere ſit maius. quoniã ſi nõ eẽt de eſſentia intelligẽtis: eſſet minor. que quidẽ minoritas in deitate locum nõ habet. Quia ſicut martinus qui generat filiũ de ſeipſo vocari debet pater: qͥ generat de ſeipſo: ita deus intelligẽs q̄ de ſeipõ intellectum ꝓducit vocari debet pater. ꝛ per ꝯſequẽs intellectus vocari debet filius. Et oportet ꝙ quilibet ſit ſuppoſitum perſona ꝛ ſubſtantia. vt magnitudo ſufficiat de ſeipſa ꝛ de bonitate eternitate ꝛ de poteſtate ꝛ de alijs dignitatibus oĩbus tribus. Probatum ẽ ergo ꝙ pluralitas ſit de paternitate ꝛ de filiatione. ¶ Oportet ꝙ pl̃alitas dei ſit amãtis amabilis ꝛ amare/ ꝛ ĩ amãte amabili ꝛ amare: ꝛ ꝑ amãtem amabilẽ ꝛ amare. Quoniam ſi aliqua iſtarum formarũ deficeret: eſſet vacua vna aut duabꝰ aut oĩbus tribꝰ. Eſt ergo pluralitas de amare ꝛ in amare ꝛ ꝑ amare: ꝛ in amante amabili ꝛ de amante amabili/ ꝛ ꝑ amantem ꝛ amabilem. ꝛ ita ſufficit magnitudo bonitatis ꝛ ceterarꝫ formarũ omnibꝰ tribus. Oportet g̃ ꝙ amãs ſit pater: ꝛ amatus ſit filius. cũ ita ſit ꝙ inter patrẽ ꝛ filiũ poſſit eẽ maior bõitas ꝛ magnitudo amoris (quia filius eſt de patre) ꝙ inter aliqua alia ſuppoſita: q̄ nõ ſunt de eſſentia amoris/ nec ſunt pater ꝛ filiꝰ. Et quia pr̃ amat filium/ ꝛ filius amat pr̃em: oportet ꝙ magnitudo ſufficiat ita fortiter ꝛ e ſeipſa ꝛ de bonitate eternitate poteſtate ꝛ de alijs ipſi amare: quod eſt inter patrem ꝛ filium: ꝙ illud amare ſit ita magnum in omnibus

dignitatib⁹ ⁊ ꝑ oēs dignitates ⁊ de oīb⁹
dignitatib⁹: ſicut ſunt pr̄ ⁊ fili⁹. Oportet
ergo ꝙ amare ſit ꝑſona ⁊ ꝓprietas ſpira-
bilis. ꝑ quā oꝫ ꝙ vocet̄ ſpūſſctūs. q̄ exit et
ꝓducit̄ de pr̄e ⁊ filio / pr̄e amāte filiū ⁊ fi-
lio pr̄em / ⁊ quolꝫ amāte aliū quātū ſemet
ipm̄. Et ſi ille exit⁹ q̄ exit de amoꝛe pr̄is et
filij (quē q̄dē amoꝛē h̄nt ambo) nō eēt ſpi-
rituſſctūs: nō ſufficeret ei magni° bonita-
tis eternitati ꝑtātis ⁊ aliaꝝ dignitatū. et
eſſet ille exit⁹ ſubiectū minoꝛitati ⁊ ꝑuitati
q̄ eſt cōtra magnitudinē. ⁊ nō eēt h̄ qđ eſt
in aliq̄ foꝛma. qđ eſt īpoſſi°. Eſt ḡ ille exit⁹
ſpūſſanctus. vꝫ ꝑſona paſſiua ſpirabilis ⁊
ſpirata ab amoꝛe: q̄ ē ſpiratiuitas actiua /
⁊ pr̄ ⁊ filius / vno aliū diligēte. ¶ Opꝫ ꝙ
pl'alitas diuina (quā ꝓbauim⁹) in maioꝛi
ſit r'one: q̄ pōt eē bonitatis magnitudīs
eternitatꝭ ⁊ aliaꝝ. ſicut ī amoꝛe: ī q̄ amās
amabilis ⁊ amare: q̄ ſunt de ſua eſſentia:
ſunt in maioꝛi r'one ꝙ̄ amās amabilis ⁊
amare q̄ nō ſunt de ſua eēntia. Sicut mar
tinus q̄ denarios diligit ⁊ honoꝛes ⁊ deli
tias carnales. ⁊ ſic de alijs. Poſtꝙ̄ ergo ī
pl'alitate dei ſit maioꝛ relatio amātꝭ ama
bilis ⁊ amare: oꝫ ꝙ amās ſit pr̄ / ⁊ amabi-
lis filius / ⁊ amare ſpūſſctūs. ⁊ ꝙ oēs tres
ſint amoꝛ ⁊ r'o vni⁹ ad aliū exn̄tib⁹ amo-
re ⁊ relatiōe ſuſtētatis in ipſis: ſicut eſſen-
tia in ſuis ꝯcretis. q̄ ſunt ex illa eēntiali-
ter. eſt ergo ſuſtētatio ꝓprietatū ꝑſonaliū
que ſunt paternitas filiatio ⁊ ſpiratio: vt
relatio ſit magna in magnitudine boni-
tatis ⁊ amoꝛis ⁊ aliarū. ſicut amoꝛ ī quo
nō pōt eſſe amās ſine amabili / nec amās
⁊ amatus ſine amare. Naturaliter maioꝛ
cōcoꝛdātia bonitatis magnitudinis eter
nitatis poteſtatis ſapiētie ⁊ voluntatis et
aliarū que poſſit eē in pluralitate: vꝫ in ꝓ-
prietatib⁹ diſtinctis ⁊ perſonalib⁹: poteſt
eē inter pr̄em ⁊ filiū ⁊ ſpm̄ſctm̄. qm̄ ī hoc
ꝙ pr̄ de ſeipſo / ⁊ de toto hoc qđ habet ꝓ-
ducit filium / ⁊ filius non eſt ex alio niſi ex
patre: ſicut petrus filius martini ⁊ ſue ma
tris: qui nō ē tantūmō de martino / īmo ē
de ſua matre / nec eſt de toto martino: qm̄
non eſt de eſſentia ſue anime rationalis /
nec eſt martinus. quoniā martinus eſt in
vno loco / et petrus ſuus filius in alio: ſed
in deo non eſt ita: quoniā filius ē de toto
patre ⁊ in patre / ⁊ pater ī filio. ⁊ pater de
toto ſuo amare amat ſuū filiū: ⁊ filius de
toto ſeipſo amat patrē. ⁊ amare eſt de am
bobus / ⁊ de vna amatiuitate: q̄ eſt ambo.
⁊ ille remanet vna amabilitas. Et iō ma-
ioꝛ cōcoꝛdātia q̄ poſſit eſſe: eſt illoꝝ trium
in magnitudine bonitatis ⁊ aliarū. ſꝫ hoc
eē non poſſet: ſi pluralitas nō eſſet pater-
nitatis filiatiōis ⁊ ſpiratiōis. ¶ Opoꝛtet
ꝙ diuina pluralitas ſit in maioꝛi eq̄lita-
te que poſſit eē inter vnū et aliud. vt illa
maioꝛ equalitas ſufficiētiam habeat ma
gnitudinis bonitatis et̄nitatis ⁊ aliaruꝫ.
Eſt ergo maioꝛ equalitas: q̄ poſſit eſſe in-
ter patrem ⁊ filiū ⁊ ſpiritūſctm̄. ſicut fili⁹
qui eſt ex tota bonitate patris et ex tota
magnitudine illius. ⁊ ſic de tota eternita-
te ⁊ de tota poteſtate ſapiētia ⁊ volunta-
te. Hec ita magna equalitas nō poſſet eē
niſi inter patrem ⁊ filiū / patre generante
filium de toto ſeipſo ⁊ de tota ſua bonita-
te magnitudine eternitate ⁊ alijs. ⁊ patre
cum filio ſpirante ſpm̄ſctm̄ exeuntem ſiue
ſpiratū de tota bonitate amboꝝ ⁊ de to-
ta eoꝝ magnitudine ⁊ ceteris / ⁊ exiſtente
equali medio amboꝝ in hoc: ꝙ exit ex am
bobus. Opoꝛtet ergo ꝙ pluralitas diuia
que requirit ſm̄ ſuā bonitatē ⁊ naturam
maioꝛeꝫ equalitatē ſuppoſitoꝝ: ſit ī equa-
litate paternitatis filiationis et paſſiue
ſpiratiōis. ¶ De nūero diuinali ternali.

PRobatū eſt ꝙ in deo ſit plurali
tas ꝑſonaruꝫ. vꝫ patris ⁊ filij et
ſpūſſancti: modo volum⁹ ꝓba-
re ꝙ perſone pauciores eē nō poſſunt nec
plures tribus ſꝫ magnitudinē bonitatis
eternitatis poteſtatis ⁊ aliaꝝ. ¶ Magni
tudo bonitatis eſt: ꝙ habeat in ſeipſa et
de ſeipſa bonificatiuū bonificabile ⁊ boni
ficare. ⁊ magnitudo eternitatis ē: ꝙ hēat
in ſeipſa ⁊ de ſeipſa eternificatiuū et̄nifi-
cabile ⁊ eternificare. ⁊ idē eſt de alijs foꝛ-
mis. Et ideo ſignificatū eſt: ꝙ ꝑſone diui-
ne ſunt tres ⁊ nō plures neqꝫ paucioꝛes.
quoniā ſi eēnt pl'es opoꝛteret ꝙ in foꝛmis
illud plus eēt ſuꝑfluum. Sicut in bonita-
te: in qua opoꝛteret ꝙ duos haberet boni
ficatiuos aut plures / ⁊ duos bonificabi-
les aut plures / ⁊ duo bonificare aut plu-
ra. Et non ſufficeret vnus bonificatiuus

vnus bonificabilis ⁊ vnum bonificare. et
ita deficeret magnitudo cuiuſlibet qui de
fectꝰ eēt malus ⁊ puitas cuiuſlibet. Et ſi ĩ
bonitate nõ eēt niſi vnus bonificatiuus ⁊
ꝙ nõ eſſet bonificabilis: qui eēt de eiꝰ eēn
tia ⁊ bonificare quod eēt de eēntia ambo
rum nõ poſſet eē relatio in magnitudine
bõitatis ⁊ ei deficeret magnitudo. ⁊ hoc
eſſet malũ. Sunt ergo in bonitate tres et
nõ plus neq; minus. ⁊ hoc idē in eterni-
tate ⁊ in alijs foꝛmis. Et eſt bonificatiuꝰ
magnificatiuꝰ eternificatiuꝰ poſſificatiuꝰ
⁊ intellectiuꝰ ⁊ ĩ amoꝛe amatiuꝰ: ꝙ eſt pr̃.
Et bonificabilis magnificabilis eťnifica
bilis ⁊ intelligibilis ⁊ ĩ amoꝛe amabilis:
ꝙ eſt filius. in quo amoꝛe amare ē ſpũſſan
ctus. ꝙ eſt bonificare magnificare eťnifi-
care poſſificare ⁊ intelligere. Et eſt diſtin
ctio inter patrē ⁊ filiũ ⁊ ſpiritũſanctũ. ita
ꝙ in amoꝛe pater ⁊ filius ſunt gñare. ⁊ pr̃
⁊ filius ⁊ ſpũſſctũs ſunt in amoꝛe ſpirare/
exiſtēte ſpirare diſtincto: inquãtũ pater ⁊
filius ſunt ſpiratiui ⁊ ſpũſſanctꝰ ſpirabił.
Sunt ergo tres perſone ⁊ nõ plures neq;
paucioꝛes. ¶ Si in diuinis ſit vnꝰ pater
⁊ non plures/ vnus filius ⁊ nõ plures/ vnꝰ
ſpiritusſanctus ⁊ non plures: magnitudo
ſufficit cuilibet perſonarum in ſingulari-
tate cuiuſlibet. Et idem eſt de bonitate: ꝙ
ſufficit ſingularitati cuiuſlibet. Et idem fa
ciunt eternitas poteſtas ſapientia ⁊ volũ-
tas. Sicut in vno regno: in ꝙ ſufficit vnus
rex bonus magnus potēs ſapiēs ⁊ virtuo
ſus. ⁊ in celo: in quo ſufficit vnꝰ ſol ⁊ vna
luna. ⁊ in elemētatis: vnꝰ ignis/ vnus aer/
vna aqua ⁊ vna terra. ⁊ in aĩa vnꝰ intelle
ctus vna memoꝛia/ ⁊ vna volũtas. ⁊ in ar
gumēto due marie ⁊ vna ꝯcluſio. ⁊ in coꝛ-
poꝛe vnũ longum vnũ latũ ⁊ vnũ ꝓfundũ.
et ſic de alijs ſimilibꝰ iſtis. Opoꝛtet ergo
ꝙ in deo ſufficiat vnus pater/ vnus filius/
⁊ vnus ſpiritusſanctus. qui ſunt vnus deꝰ
et non plures. Sicut in amoꝛe dei: in quo
amans amabilis ⁊ amare ſunt vnꝰ amoꝛ
vnus deus. amabilis xp̃o ⁊ amatꝰ ſunt vnũ
idem numero: qui eſt filius: quoniã ſi ama
tus eſſet vnus: ⁊ amabilis eſſet alter: ama
tus eſſet ductus de potentia in actum: et
amabilis eſſet in potentia ⁊ in futuro. Et
pater eſt amans/ ⁊ eſt amatus per filium:
et eſt idem numero: quod amans ⁊ ama-
tus. Et eſt diſtinctio in hoc ꝙ inquãtum
ipſe eſt amans: eſt pater. ⁊ inquãtum ipſe
eſt amatus: eſt amatus per filium. ⁊ h̃ idē
eſt de filio. qui inquãtũ pater ipſum ĩtelli
git: eſt filius: qui eſt amãs: inquãtũ amat
patrem. Et idē eſt de ſpiritusſancto. qui in
quantum eſt amans: eſt ſpiritusſanctus. ⁊
amatus ſunt pater ⁊ filius amati per ſpi-
ritumſanctũ ex ambobus ſpiratũ patre ⁊
filio exiſtentibus vno amante: qui amant
ſcilicet ſpiritũſanctũ ꝓducēdo ipſum. Eſt
vnus alius modus amandi: de quo nõ ſe-
quitur productio. ſicut pater qui amat ſe-
ipſum. in quo amoꝛe ſunt amans ⁊ ama-
tus ⁊ amare vna eadem perſona in nume
ro. Et idē eſt de filio: ꝙ amat ſemetipſum.
et eſt vna eadem perſona ĩ amando ſemet
ipſum. vt de patre dictum eſt. Et idem eſt
de ſpiritusſancto. Et amare cuiuſlibet eſt
vna eſſentia ⁊ vnus amoꝛ ita: ſicut eſt vna
bonitas cuiuſlibet ſiue omnium trium. et
vna magnitudo: vna eternitas: vna po-
teſtas: vna ſapiētia: vna voluntas: vna dei
tas: et vnus deus. Et hoc opoꝛtet eſſe de
neceſſitate. vt magnitudo bonitatis ⁊ ſue
met eternitatis: ⁊ aliaꝝ foꝛmarũ ſufficiat
ꝓprietati cuiuſꝫ ꝑſone ⁊ cõitati oĩꝫ triũ.
Et iſte paſſus eſt multum vtilis ad ſciēdũ
et neceſſarius illis: qui de ſancta trinita-
te deſiderãt hr̃e cognitiões. ¶ Maioꝛ cõ
coꝛdãtia ꝙ ſit ĩ aliquo nũero: ĩ nũero ter-
nario cõſiſtit. ſic in bonitate cõcoꝛdãtia
bonificatiui bonificabilis ⁊ bonificare/ ⁊
in magnitudine cõcoꝛdãtia magnificati
ui magnificabilis ⁊ magnificare: ⁊ ſic de
alijs. Et quia opoꝛtet ꝙ maioꝛ cõcoꝛdã-
tia numeri que poſſit eſſe: ſit ĩ deo et non
minoꝛ: opoꝛtet ergo ꝙ ſit ex tribus tm̃
⁊ nõ de pluribus nec paucioꝛibꝰ. Ex pau-
cioꝛibꝰ nõ põt eſſe: qm̃ concoꝛdãtia eēt mi
noꝛ. qm̃ ꝯcoꝛᵈ maioꝛ ē ex trbꝰ ꝙ̃ ex duobꝰ.
Ex. iiij. nõ põt eē. qm̃ q̃rtꝰ eēt in ꝯcoꝛᵈ ſup
fluus. ſicut ĩ bonitate: ĩ ꝙ ſufficit ꝯcoꝛdan
tia trium. vicꝫ concoꝛdantia bonificatiui
bonificabilis et bonificare. Eſt ergo cõ-
coꝛdantia maioꝛ ex tribus/ ⁊ eſt maioꝛ ex
tribus ꝙ̃ ex alio numero. qm̃ vnus na-
ſcitur ex alio vno: ⁊ vnus exit de duobꝰ. et
oēs tres remanēt vna eēntia vna nã vnus

deus in numero:ita ꝙ nõ ſequitur q̃rtus
numerus:q̃ ſequit̃ in creaturis:ſicut hõ q̃
eſt de corpore ꝛ aĩa ꝛ ex cõiunctiõe ambo
rũ ꝛ tranſit in tertiũ numerũ:q̃ nõ eſt ali-
qua de ſuis ꝑtib⁹/ nec aliq̃ de ſuis ꝑtibus
eſt hõ.ſ3 in deo pr̃ eſt deus/ ꝛ filius eſt de-
us/ꝛ ſpũſſctũs ẽ de⁹. ꝛ oẽs tres ſunt vnus
deus/ꝛ ille deus q̃ eſt pr̃ ꝛ qui eſt filius ꝛ q̃
eſt ſpũſſctũs.Et ita remanet nũer⁹ ĩ trib⁹
ꝑſonis ꝛ in vno deo.ꝛ vn⁹ nõ eſt aliud ni-
ſi tres ꝑſone:nec ꝑſone ſunt aliud niſi ille
vnus.Et ita o3 eſſe de neceſſitate: vt ĩ deo
nõ ſint partes nec cõpoſitio: ꝛ ꝙ magni-
tudo de ſeipſa ꝛ de bonitate eternitate po
teſtate ꝛ alijs numero ternario ſufficiat.
de quo dictũ eſt ſupra. ¶ Maior equali-
tas q̃ poſſit eẽ īter plura:põt eẽ in nũero
ternario. ſicut vnũ qd̓ equaliter poteſt eẽ
inter duo ꝛ magis equaliter q̃ inter tria
aut q̃ttuor/aut īter plã.qm̃ ſcd̓3 eẽt lõgi⁹
ſiue remoti⁹ a q̃rto q̃ a ꝑmo vel a tertio:
ꝛ ꝑmũ ꝓpinquius eẽt ſcd̓o q̃ tertio ꝛ q̃r-
to:ꝛ tertiũ ꝓpiquius eẽt quarto q̃ ꝑmo.
Etiã ſi eq̃litas fiat de ſex:ita ꝙ duo ſint ĩ
medio/ꝛ duo ſint ꝑmi/ꝛ duo in fine: non
põt eẽ magna eq̃litas de ſex ſicut de tres
tantũmõ.qm̃ vnũ de duob⁹ q̃ ſunt in me-
dio: ꝓpinquius eſt duob⁹ q̃ ſunt in princi
pio q̃ aliud qd̓ eſt ſuũ ꝯſociũ.qd̓ eſt ꝓpin
quius illis duob⁹ q̃ ſunt in fine. Oportet
ergo ꝯſiderare de neceſſitate nũerũ terna
riũ in deo vt poſſit eẽ in numero diuinaꝝ
ꝑſonaꝝ equalitas maior ꝛ ꝓpinq̃tas:que
poſſit eẽ. ſicut ſctũſſpũs q̃ eſt ĩ medio pa-
tris ꝛ filij: inquãtũ exit ex ambob⁹. ſicut
amare qd̓ eſt ĩ medio amãtis ꝛ amabilis
inquãtũ eſt ex ambob⁹.ꝛ fili⁹ q̃ eſt in me-
dio pr̃is ꝛ ſpũſſcti:ꝛ in h̓ ꝙ tãtũ exit ſpũſ-
ſctũs ex filio ſicut ex pr̃e:q̃ ẽ ĩ medio filij ꝛ
ſpũſſcti.qm̃ in tãtum pr̃ ſpũſctm̃ ſpirat:
ſicut filiũ gñat. ¶ Ois ꝑfectio põt eſſe in
ꝑncipio medio ꝛ fine. ꝛ extra iſta nõ põt
eſſe/nec ſine iſtis trib⁹ põt eẽ.Et qꝛ nume
rus diuinarũ ꝑſonaꝝ d3 eẽ perfectus:ſe ꝑ
ficit in trib⁹.v3 ꝙ ſit vnũ ꝑncipiũ qd̓ non
ſit ꝑncipiatũ/ꝛ ꝙ ſit ꝑncipiãs.ꝛ iſte ẽ pr̃.
Et o3 q̃ aliud ſit ꝑncipiũ qd̓ ſit ꝑncipiatũ.
ꝛ iſtud ẽ fili⁹ q̃ ꝑncipiat ſpm̃ſctm̃.ꝛ ẽ ꝑnci
piat⁹ ꝑ pr̃em.Eſt ꝛ aliud ꝑncipiũ qd̓ ẽ ꝑn-
cipiatũ:qd̓ ẽ ſctũſſpũs.ꝛ nõ ꝑncipiat aliud
principiũ:vt nũerũ cõpleat ꝛ finẽ ꝑncipij/
ꝛ vt ꝑncipiare poſſit eſſe ĩ medio. Qm̃ ſi
ſctũſſpũs aliu3 ꝑncipiaret:ꝛ ille aliũ ꝑnci
piaret ꝛ ſic ĩ ĩfinitũ nõ poſſet nũer⁹ eẽ cõ
pletus.ꝛ ſꝑ vnũ ĩ potẽtia ꝑncipiabile nõ
ꝑncipiatũ remaneret.vñ ꝑncipiare ĩ me-
dio ꝑncipiãtis ꝛ ꝑncipiabil̓ ꝑncipiari ſta
re nõ poſſet.Et ita nũer⁹ nõ eẽt ex trib⁹/
ſ3 ex plurib⁹:ĩ q̃b⁹ q̃es ĩ fine nõ eſſet.qm̃ fi
nis nõ eſſet/ꝛ ꝑncipiũ ꝛ mediũ eſſent va-
cua:ĩquãtum finẽ nõ haberẽt actualẽ ſed
potẽtialẽ:ad quã ſe haberẽt eternal̓r.ꝛ il
lũ hr̃e nõ poſſent.et ſic deficeret magnitu
do bõitatis ꝛ aliarũ ꝑncipio medio ꝛ fini:
q̃ defect⁹ ẽ impoſſibilis.ꝑ quã impoſſibi-
litatẽ ꝓbatũ eſt: ꝙ nũer⁹ ꝑſonaꝝ tm̃ mõ ĩ
trinitate ꝯſiſtit.quã ꝓbauimus de neceſ
ſitate cũ auxilio dñi ſuꝑioris.cui placeat:
ꝙ hoĩes de ipſa cognitiõe3 habeãt.vt per
cognitiõem meli⁹ ipſam poſſint recolere
ꝛ amare.etiã ꝙ de ipſa infidelib⁹ (q̃ ipſa3
nõ credũt) cognitio dari poſſit.ꝑ quã co-
gnitionẽ ad ſuam gl̓iam valeãt ꝑuenire.
¶ Probauim⁹ ſupra beatã dei trinitatẽ
quã ſaraceni ꝛ iudei ignorãt.ꝛ credũt ꝙ
chriſtiani credãt in aliã trinitatẽ:que ſit
ex ꝑtib⁹ ex q̃b⁹ ſeq̃rent̃.iij.dij. Qm̃ dicũt:
ꝙ xp̃iani credũt. ꝙ tũc qñ ĩcarnatio filij
dei fiebat:diuina eẽn̄ ꝛ nã ſe in tres ꝑtes
diuidebat: quarũ vna ẽ pr̃ alia fili⁹ alia
ſpũſſctũs.Et aliq̃ dicũt ꝙ ſctã maria eſt
alia ps.ꝛ ſic arguũt: ꝙ xp̃iani ſunt in er-
rore.cũ ita ſit: ꝙ eſſentia dei ſit ĩfinita ꝛ in
diuiſibilis ꝛ ĩmutabilis.Etiã dicũt ꝙ pr̃
ſit añq̃ fili⁹ ꝛ pr̃ ꝛ fili⁹ añq̃ ſpũſſctũs.ꝛ ꝙ
vna ꝑſona ſit ĩ vno loco/ꝛ alia in alio.Et
plura alia ĩcõueniẽtia ꝛ ĩpoſſibilia oppo
nũt ꝯtra xp̃ianos.q̃s oppoſitiões ꝛ poſi-
tiones nõ facerẽt:ſi beatã dei trinitatem
ſcirent:quã chriſtiani credũt. Et ideo do
minus papa ꝛ eius fratres cardinales be
ne facerẽt: ſi tractarẽt ꝛ ordiarẽt: ꝙ eẽnt
hoĩes ſancti ꝛ deuoti ad moriendum pro
ieſu xp̃o/ꝛ edocti ĩ lingua arabica ſiue ſa-
racenica:qui irẽt ad ꝑdicãdũ ſaracenis ꝛ
diſputãdũ cũ eis/ oſtẽdendo beatam dei
trinitatem: quã chriſtiani credunt/ꝛ ne-
gando illam trinitatem: quam ſaraceni
credunt et dicunt: ꝙ chriſtiani credunt.
Et per hunc modum poſſet dominus pa

pa ⁊ eius fratres plus fidem catholicam exaltare ꝙ per gladium ſcutum vel cultellum. ¶ De creatione.

Quintus articul⁹ eſt credere ⁊ affirmare: ꝙ de⁹ ſit creator mūdi. vt in tabula gn̄ali. p. xx. rōnes pbauim⁹/ ⁊ adhuc in hoc libro p rōnes qnqꝫ pbabim⁹. ¶ Et pmō ſic. ſi mūd⁹ eſt etern⁹: ſunt due eternitates. eternitas dei ⁊ eternitas mūdi. vñ ſequeret minoritas magnitudinis bōitatis in eternitate dei. q̄ nobilior eſt ⁊ maior: ſi ſit ſingularis: ꝙ ſi ſint plures eternitates. ſicut vn⁹ de⁹ q̄ nobilior ē ⁊ maior ſi ſit vn⁹: ꝙ ſi plures eēnt. Et idē eſt de ſole. ſingularitas cui⁹ eſt rō magnitudini ſue bōitatis ⁊ ſue pfectiōis. Et hoc idē ē de luna. q̄ ſingularis eſt. ⁊ de igne ſilr. ⁊ ſic de aliis. ſicut ē ſingularitas regis in vno regno/ ⁊ intellectus in aīa/ ⁊ viſitiuitas in corpore martini ſui eq̄ ⁊ ſui falconis. Eſt ergo diuina eternitas ꝯ magnitudinē ſue bōitatis: ſi ſunt plures eternitates. qm̄ priuat ſingularitatē ſue eternitatis. q̄ pūatio eſt mala ⁊ paruitas magnitudinis. Et qꝛ hmōi ꝯtrarietas eſt impoſſibilis: vt de⁹ non ſit ꝯtra ſeipſum: oꝫ de neceſſitate ꝙ de⁹ tm̄modo ſit eternus. Eſt ergo mūdus p deum principiatus in tempore: quia principiauit tempus in illo. nec aliqs alius ipſum poſſet principiare: qm̄ ſeipſum pncipiaret ſiue pncipiaſſet. ſed hoc ē impoſſibile: ꝙ aliqd ens pncipiet ſeipſum. Eſt ḡ de⁹ creator mundi. ¶ Si mūd⁹ ē etern⁹: ſua eternitas eſt finis ⁊ cōplemētū ſuaꝝ ptiū. cū ita ſit: ꝙ infinitū ſit finis ⁊ cōplemētū finiti. Eternitas mūdi ē infinita: iquātū i tpe nō ē pncipiata/ neqꝫ hꝫ pncipiū mediū neqꝫ finē. ⁊ ſua bonitas eſt finita: iquātū ſe nō extēdit infinite/ ⁊ iquātuꝫ mundus ē ſubiect⁹ malitie q̄ ē ꝯtra bōitatem. Et idē ē de magnitudine. q̄ finita eſt in ſeipſa: iquātum mūdus finit⁹ eſt circulariter. cū ita ſit ꝙ oē corp⁹ finitum eſſe oꝫ. Eſt etiā poteſtas mūdi finita: iquātū ſe nō extēdit in infinitum: qd ſit de ſua eſſentia. Et idem eſt de aliis formis ⁊ ptib⁹ mūdi q̄ oēs i ſe ſunt finite. ⁊ ita intra quātitatē: ſicut linea itra duo pūcta. Veruntamen iquātū eternitas mundi eſt iſinita: ſunt oēs partes gn̄ales ſube mūdi infinite in eternitate. inquātū durant ſine pncipio medio ⁊ fine. Et ſic ſequitur: ꝙ bonitas maior eſt in alio ꝙ in ſeipſa ⁊ magnitudo ſilr. et ſic de ptāte et aliis formis. qd ē impoſſi^e ſm curſum nālē. vꝫ ꝙ aliqd ens ſit mai⁹ ⁊ nobili⁹ in alio ꝙ i ſeipſo. Eſt ergo pbatū ꝙ ſicut forme mūdi ſunt termiate/ ⁊ intra quātitatē cōprehēſe: ita duratio mūdi termiata eſt in pncipio ⁊ fine i tpe. Eſt ḡ mūd⁹ creatus ⁊ nō etern⁹. ⁊ ipm creatū vocam⁹: qꝛ non ē pduct⁹ ex alio/ ſed ex nihilo. ¶ Si mūdus ſit etern⁹: magnitudo maiorē hꝫ cōcordātiā cū malitia ꝙ cū bonitate. cū ita ſit: ꝙ magi ſit de malo ꝙ de bono/ ⁊ ſemp fuit ⁊ erit: poſtꝙ mūd⁹ nō fuit pncipiat⁹. qm̄ ſi vn⁹ hō ſit bon⁹: mille alii hoies ſunt mali. ⁊ ſi vn⁹ hō viuat. c. ānis millemillia erūt i priuatiōe ⁊ pl⁹. Et ſi i hac vita habeat vnū placitū ⁊ vnū bonū: cētū mala ⁊ diſplicita ſuſtinet: ⁊ nūꝙ fuit pm⁹ hō/ nec erit vltimus. Et ſic extēditur magnitudo pl⁹ in malo ꝙ i bono/ ⁊ i poſſibilitate mali ꝙ boni/ ⁊ vitii ꝙ vtutis/ ⁊ falſitatis ꝙ vitatis/ ⁊ ꝯuetatis ꝙ bōe ꝯcordātie/ ⁊ puatiōis finis ꝙ eē. Et ſic eternitas mūdi magis ſubiecta ē malo ꝙ bono/ ⁊ minori bono ꝙ maiori/ ⁊ maiori malo ꝙ minori. Et eſt ſu⁹ finis pūatio reꝝ: q̄ ſunt gn̄abiles ⁊ corruptibiles: q̄ ſe hñt p ſcdam intētionē ad eē ⁊ pncipalr ad nō eſſe. Et ſeqt ſm curſuꝫ nālē: ꝙ miora bona ſint magis amabilia ꝙ maiora. ⁊ maiora mala minus timibilia ꝙ minora. ⁊ h̄ ē icōueniēs. Eſt ergo mūd⁹ creat⁹ de nihilo. vt icōueniētia antedicta nō ſint. ⁊ ꝙ magnitudo habeat ꝯcordātiā maiorē cū bonitate ꝙ cum malitia. et iquātum mūdus erit melior ſm vitā euiternalem: quā in ſua arbore pbabim⁹. ¶ Probauimus beataꝫ dei trinitatem: in qua pater producit eternaliter filium ⁊ pater ⁊ filius ſpirant ſpiritūſanctum eternaliter. Et ſi mūdus ſit eternus equalis eſt productio diuine eternitatis cum eternitate mūdi ſm durationem. ita ꝙ in eternitate ſunt due pductiones equales: videlicet diuina pduductio/ ⁊ productio mūdi. Et ita ſequitur ꝙ operatio itra nō comprehēdit i omnibus modis operationem: q̄ eſt extra. que

operatio exterior eſt mundus.q̄ eq̄lis eſt operatiōi iteriori i duratiōe.q̄ equalitas eſt impoſſibilis ita in duratiōe,ſicut in bonitate magnitudīe ⁊ ceteris.vt eternitas dei ſit ita equal'r añ mūdū in tpe creatū: ſicut bōitas dei añ bonitatē mūdi ⁊ ante alias ſuas formas ꝑpis exiſtētibꝰ ꝑ equāti tatem in quantitate et bonitate dei ſine quantitate exiſtente. Eſt ergo mundus creatꝰ ⁊ nouꝰ. ¶ Si mūdꝰ ſit eternus in ſuis partibꝰ nō ē gñale pncipiū qđ ſit de ſua eſſentia. qm̄ ſua eternitas nō ē pncipiata nec ſua poteſtas nec aliq̄ de ſuis formis gñalibꝰ q̄ ſunt de ſua eſſentia:ē principiata.⁊ iō nō pōt eſſe pncipiū gñale ad pncipia ꝑticularia : q̄ ſint de ſua eſſentia. Nec pōt eſſe finis vl'is in mūdo.qm̄ finis vl'is nō pōt eē ſine pncipio vl'i/pncipꝰ ⁊ fine exñtibꝰ de eēntia ſubē. Nec pōt eē mediū gñale in ſubā mūdi.qm̄ mediū gñale non pōt eē ſine pncipio gñali ⁊ fine gñali. Nō ſunt ḡ pncipiū mediū ⁊ finis forme gñales:q̄ ſint de eſſentia mūdi. Quare ſequit̄ de neceſſitate ꝙ in mundo nō ſunt forme particulares exñtes ſub pncipio medio ⁊ fine gñalibꝰ. qđ eſt impoſſibile ⁊ ꝯ experientiā:quā ſentimꝰ. Sicut petrꝰ:q̄ habet pncipiū mediū ⁊ finē ⁊ eiꝰ equus ⁊ falco ſimr.et idē eſt de pomo ⁊ de piſce ⁊ de oībꝰ rebus exñtibꝰ in generatiōe ⁊ corruptione. Oportet ḡ ꝙ ſint forme gñales nāles/ ſub qbꝰ ſtāt ꝑticularia iferiora exñtia de eſſentia ⁊ nā ſupiori.ſicut ptes exñtes ſub toto:q̄ regunt̄ ꝑ ſuū totū. Probatū ē ergo:ꝙ mūdus ſit creatus rōe experientie: quam habemꝰ de principiis mediis ⁊ finibus ꝑticularibus.q̄ ſunt de eſſentia mundi ⁊ ꝑtibꝰ illius.q̄ eē nō poſſent:ſi mundꝰ eſſet eternꝰ. ¶ Probauimꝰ ꝙ mūdus ſit de nouo ⁊ ꝙ deꝰ ſit creator ⁊ mūdꝰ creatus. Et iō dñs papa ⁊ ſui fratres dñi cardinales bñfacerēt:ſi niterentur opinionē deſtruere:quā habent ſaraceni tartari et plures ſciſmatici chriſtiani: ꝙ mundꝰ ſit eternus.in qua opinione moriuntur ⁊ vadunt ad penas perpetuas infernales: q̄ finem non habebunt. Et fit preiudicium deo ⁊ ſue eternitati in opinione illorū q̄ negant ꝙ deus ſit creator. Fit etiam ꝑiudicium deo ⁊ ſue eternitati ab illis qui illam opinionem deſtruere poſſent ⁊ ſunt negligentes ad illā deſtruēdū. Preterea illa opinio eſt valde periculoſa:qm̄ fortiter multiplicatur in mundo:qm̄ eiꝰ multiplicatio fidē diminuit ⁊ ſpem alteriꝰ vite.quoniā ſi mundus ſit eternus: quicq̄d credimus de veteri teſtamēto ⁊ nouo teſtamento:ꝯtra veritatem credimus. Bonum eſt ergo etiam optimū ꝓbare:ꝙ mūdus a deo ſit creatus. ¶ De recreatione.

Recreatio eſt ſextus articulꝰ. Et iſtū in quattuor partes diuidimus. Prima pars eſt:ꝙ primꝰ homo peccauit. Secūda pars eſt ꝙ eius peccatum fuit generale ſenſualiter. Tertia pars ē:ꝙ illđ pctm̄ gñale fuit ſpiritualiter. Quarta pars ē:ꝙ recreatio facta ē.

¶ Qꝫ primus homo peccauit.

Deus creauit mūdum.vt probauimꝰ.hō ē pars mundi:deus ergo creauit hominem. Et creauit ipſum cum magnitudine bōitatis durationis poteſtatis ſapientie voluntatis virtutis veritatis glorie concordantie principij medij ⁊ finis. Cum ita ſit:ꝙ oēs iſte forme ſint in deo/⁊ fuerunt in creatione hominis. Oportet ergo ꝙ homo fuerit creatus in magnitudine bonitatis:durationis ⁊ ceterarum:vt inter formas agentes ⁊ patientes ſit concordantia magnitudinis ⁊ magnitudinis/bonitatis ⁊ bonitatis:⁊ ſic de alijs. Sicut ſol:q̄ in quantitate magnus eſt ⁊ i luce i virtute ⁊ i motu.fuit ergo creatus cū magnitudine bonitatis durationis poteſtatis ⁊ aliarum. Similimodo homo magnꝰ eſt ⁊ maior q̄ ſol in magnitudine bonitatis poteſtatis ⁊ virtutis ſm curſum naturalem:quoniā naturaliter plures bonitates participāt cum homine q̄ cum ſole.quoniā hō ſentit ⁊ imaginat̄/⁊ pōt recolere intelligere ⁊ diligere deū/⁊ hoc nō facit ſol. Et qr hō quādo natꝰ eſt:pmo incipit ſentire malū q̄ bonū ⁊ facere vanitates ⁊ praua ⁊ peccata anteq̄ virtutes.incipit cōtra finem: q̄re creatus eſt.tale pncipiū nō habet ſol: qm̄ ſemꝑ eſt in ſtatu:q̄re creatꝰ eſt. Et idē eſt de ceł'is plātis ⁊ aīatis brutis. Oportet ergo ꝙ homo habuerit in principio peruerſionem de bono in malum/ et de ma-

gnitudine in paruitatē/ ⁊ de duratiōe in
priuationē/ ⁊ de ptāte i debilitatem/ ⁊ de
ꝟtute i vitiū i gn̄ali hoīe primo creato. p
quē hō cecidit i puerſionē: q̄ eſt p peccatū
mortale. Peccauit ḡ prim⁹ hō. ¶ Olea
que inſerta eſt i oleaſtro: ad ſe trahit ma-
teriā ex oleaſtro/ ⁊ ab eo ſuſcipit augmen
tum ⁊ fructū facit in ſua ſpē. ⁊ nō in illa
que eſt ſpēs oleaſtri. nec oleaſter habet
vnde fructum faciat in ſua ſpē. quoniam
olea cōuertit ſpēm oleaſtri in ſeipſa. Si-
milimodo arbor rationalis eſt incerta in
ſenſuali/ ⁊ ſm naturā magnitudinis bo-
nitatis ⁊ virtutis deberet trahere ſenſua
le ad bonū ⁊ nō ad malū/ ⁊ ad virtutē et
nō ad vitiū. Et ſm ꝙ hō icipit in ſua iu-
uētute: eſt cōtrariū. ſicut ſi oleaſter attra-
heret ſibi naturā olee: q̄ eſt ſuperius. ⁊ ꝙ
oleaſter fructū faceret i ſua ſpē/ ⁊ olea nō.
ita corp⁹ trahit aīam rōnalē inferius ad
diligēdū vanitates ⁊ pctā magis q̄ virtu
tes ⁊ finē: ꝑpter quē hō creat⁹ eſt. Sed h̄
eſſe nō poſſet: niſi primus hō peccauiſſet.
quoniā iſte vſus gn̄alis eſt in oīb⁹ hoīb⁹
in principio: cū incipiūt venire in hūc mū
dum. nec pōt pncipiari ab hoīe: q̄ non ſit
generalis nec prim⁹. ſicut nec pip nec al-
leum eſſent de cōplexione calida ⁊ ſicca:
ſi ignis i pncipio nō foret calidus ⁊ ſicc⁹/
⁊ vnus ignis gn̄alis calid⁹ ⁊ ſicc⁹ ex quo
oīa calida ⁊ ſicca deſcēderēt. q̄ nō poſſent
deſcēdere ab igne q̄ exit de lapide ⁊ ferro
q̄ generalis nō eſt ad gn̄atiōnē pipis vel
allei. Peccauit ergo pmus hō. rōne cui⁹
peccati corp⁹ inclinat aīam leui⁹ ad vi-
tia q̄ aīa corp⁹ ad virtutes. ¶ Scdm ꝙ
dictū eſt in arbore elemētali: bonitas eſt
ratio bono: ꝙ agat bonuꝫ/ ⁊ magnitudo
eſt id: ratiōe cuius bonitas eſt magna. et
duratio ē id: rōne cui⁹ bonitas durat ma
gna ⁊ magnitudo bona. ⁊ ſic de aliis. ſed
hoc nō eſt in ſtatu hoīs. qm̄ poſtq̄ mun-
dus creat⁹ fuit vſqꝫ nūc: eſt magis de ma
lo q̄ de bono/ ⁊ mai⁹ malū q̄ bonū/ ⁊ ſem
per durauit magnitudo mali. Et de hoc
experientiā habem⁹ ſucceſſiue: vꝫ ꝙ vnus
hō habet ex alio. nō ſequit̄ ergo ꝙ boni-
tas ſit ratio bono: ꝙ agat bonum ma-
gnum. quoniā deficit magnitudo boni-
tati/ et bonitas magnitudini/ ⁊ duratio
deficit ambobus. ⁊ cōſentit magnitudo:
ꝙ malitia ſit rō malo: ꝙ agat mag^m ma-
lū. ⁊ cōſentit duratio magnitudini mali:
⁊ remanet bonitas parua ratio bono: ꝙ
agat bonū: ⁊ hoc ſm ſtatū mūdi. ſed hoc
eſſe nō poſſet: niſi primus hō peccauiſſet.
qm̄ ſcđs homo: aut tertius: aut quart⁹: ⁊
ſic de vno in aliū nō ſufficeret huic gene-
ralitati puerſe de bono in malū/ ⁊ de ma
gna bonitate i magnā malitiā. ⁊ de ma-
gna duratiōe bonitatis ⁊ magnitudinis
in duratione malitie ⁊ paruitatis. Pec-
cauit ergo primus hō: rōne pcti ſequitur
iſta gn̄alitas magnitudinis mali/ ⁊ que
tantū durauit/ ⁊ adhuc durat. ¶ Cōtra-
rietas eſt forma accn̄talis ⁊ cōcordantia
ſubalis per vnū modū/ ⁊ accn̄talis p aliū.
ſm ꝙ i arbore eēali dictū eſt. Eſt ḡ cōcor-
dantia ꝓpinquior magnitudini q̄ ꝯtrie-
tas. ⁊ ideo magis pōt cōcordātia nāl'r in
bono q̄ ꝯtrietas i malo. cū ita ſit: ꝙ ptās
que eſt maior: plus pōt q̄ ptās: q̄ eſt mi-
nor. Sicut ptās pipis: q̄ plus calefacere
pōt q̄ ptās aniſi/ ⁊ vna libra glaciei pl⁹
infrigidat q̄ vna vncia. Et q2 ꝯtrietas de
uiauit mūdū in hoīe a fine: propter quē
creat⁹ eſt: in maiori q̄titate deuiationis
q̄ retētionis: quā cōcordātia retinuit in
hoīe vt mūdus remaneat in fine propter
quē creat⁹ eſt: in hoc eſt ſignificatū ꝙ pri
mus hō peccauit. vñ ſequit̄ ꝙ ꝯtrietas q̄
nāl'r eſt forma minor q̄ cōcordātia: deui
cerit cōcordātiā. Qm̄ niſi pmus hō pec-
cauiſſet: ꝯtrietas nō potuiſſet ita gn̄al'r de
uiciſſe cōcordantiā/ ⁊ etiā q2 cōcordātia
bona eſt ſm curſum nālē ⁊ ſm ꝙ eſt crea-
tura. Sed nos loquimur de ꝯtrietate: que
priuatio eſt cōcordātie. ſicut malitia q̄ eſt
pctm̄ ⁊ priua° bōitatis. ¶ Eſſe ⁊ priua°
ꝯria ſunt/ ⁊ ꝟtutes ⁊ vitia/ bonū ⁊ malū/
magnū ⁊ paruū/ ꝟitas ⁊ falſitas. ⁊ ſic de
aliis ꝯtrietatibus. Et ideo malū quod eſt
pctm̄ nō cōuenit cū eē. cū ita ſit: ꝙ bonū
qđ eſt ꝟtus: cōueniat cū eē. ſicut falſitas q̄
nō cōuenit cū eē: poſtq̄ ꝟitas cū eē hꝫ cō
cordātiā. ⁊ idem eſt de magni° mali ⁊ de
falſitate: que nō cōcordant cū eſſe: poſtq̄
magnitudo boni ⁊ veritatis cū eſſe hꝫ cō
cordātiā. Et hoc eſt ſm curſum nālē: qui
puerſus eſt i innālē. ſicut calor nālis hoīs

ꝯuerſus i innaturalē ꝑ aliquā occaſionē nimie comeſtiōis aut pot⁹ aut alicui⁹ exceſſus vel leſiōis cōplexionū. Sicut hō q̄ ꝓpter nimiā colerā habet febꝛē: aut per coꝛruptionē alicui⁹ humoꝛis. aut habet doloꝛē in capite: cū nimis comederit aut potauerit. quoniā ſine aliqua occaſione nō poſſet fieri ꝯuerſio caloꝛis naturalis in innaturalem nec ſanitatis in infirmitatem. Opoꝛtet ergo ꝙ hec īfirmitas in qua ſunt hoīes: inquātū magis ſunt parati ad faciēdū malū ꝙ̄ ad faciēdum bonum ⁊ ad magnū malum ꝙ̄ ad magnum bonum. ⁊ plures ſunt homines: q̄ malum faciūt ⁊ ſunt in falſitate ſine fide ꝙ̄ illi q̄ bonum faciūt ⁊ fidē habēt. ⁊ plura mala facta ſunt ꝙ̄ bōa. ⁊ plures hoīes ſunt in erroꝛe ꝙ̄ in veritate in hoībus ſic ꝑ primum hoīem: qui peccauerit. ex cuius peccato ſit nr̄a infirmitas. q̄ generalis non poſſet eſſe ſine pctō p̄mi hoīs generalis ad oēs hoīes. inquātum oēs ex illo ſunt deriuati. peccauit ergo p̄m⁹ homo. Probauim⁹ ergo ꝙ p̄mus hō peccauit: poſſent tn̄ aliqui hoīes dicere: ꝙ quilibet hō peccat tunc: cū peccat per ſuā libertatē ⁊ actualitatē. ⁊ nō ꝑ p̄mū hoīem. ⁊ i hoc nō cōtradicim⁹ ſm̄ modū pc̄i actualis ꝑticularis. ſicut petr⁹: q̄ eſt pctōꝛ ⁊ martin⁹ ſilr̄. ⁊ poterit eſſe: ꝙ guill's ⁊ iacobus ſint hoīes iuſti. quare pctm̄ actuale nō extēditur ad oēs. ſ3 eſt particulare tm̄. Preterea hō nō peccat ꝑ libertatē: quā habet: ſicut faber q̄ non peccat faciēdo cultellū: quē nō benefacit ꝓpter martellū. ſ3 quia ipm̄ neſcit facere bene / aut q2 ipm̄ bonū nō vult facere. Et rō quā nos iduxim⁹ ad ꝓbandū ꝙ p̄m⁹ hō peccauerit: ē de generalib⁹ p̄ncipijs. v3 de maioꝛi apparatu ſiue pꝛomptitudine: quā habem⁹ ad faciēdum malū ꝙ̄ ad faciēdū bonum. ⁊ libentius facimus / ⁊ plus de malo facimus ꝙ̄ de bono. ⁊ prius facimus malū ꝙ̄ bonū. ⁊ prius ſentim⁹ malū pene ꝙ̄ bonū quietis. Et ꝑ hanc generalitatē talē q̄ nō pōt eſſe ſine occaſione / ⁊ occaſio nō pōt eſſe in hoīe particulari principiata: ꝓbauimus ꝙ pctm̄ principiatum eſt de hoīe generali: q̄ vocat adā. de quo nos oēs ꝓceſſim⁹.

¶ Q peccatū ade ſit gn̄ale ſenſualiter.

PRobauimus: ꝙ primus homo peccauerit. modo ꝓbare voluimus: ꝙ illud pctm̄ ſit oꝛiginale ⁊ gn̄ale ad oēs hoīes nāl'r ſm̄ coꝛp⁹ cuiuſlibet hoīs. Ita tn̄ nāle: ſicut nāl'r q̄dā puella nutrita fuit de veneno: qd̄ naturaliter hoīes occidit: ita dicimus ꝙ pctm̄ oꝛiginale eſt nāle. inquātū extēſum eſt ⁊ ſeminatū in oībus hoībus cōtra curſum nālē virtutū. ad quas habēdū ſunt creati omnes hoīes. ſicut ſi vna puella nutrita fuiſſet cū tyriaca: cū qua vixiſſet nāl'r cōtra venenū. ¶ Deus eſt iuſtus: ⁊ ideo q̄cquid facit: cū iuſtitia facit. ⁊ eſt bonus: ⁊ ideo q̄cq̄d facit: cum ſua bonitate facit. ⁊ eſt vita: ⁊ ideo hoīem creauit ad viuēdū. ſequit̄ g̃ ꝙ de⁹ creauit hoīe3 ad viuēdū / ⁊ nō ad moriēdū. Unde cū hō ſit moꝛtalis natural'r: op3 ꝙ illa natura moꝛtalitatis euenerit per oꝛginale pctm̄: ita gn̄ale ad moꝛtalitatem: ſicut moꝛtalitas gn̄alis eſt ad oēs hoīes exn̄tes aliqui iuſti ⁊ boni ⁊ alij iniuſti ⁊ mali / exn̄te moꝛtalitate tātū in iuſtis ⁊ bonis ꝙ̄tū i iniuſtis ⁊ malis. Eſt g̃ pctm̄ oꝛiginale extēſum i moꝛtalitate coꝛpali oīm hoīm. Qm̄ ſi nō eēt gn̄ale pctm̄ de⁹ eēt iniuſtus ⁊ malus hoīb⁹ bonis ⁊ iuſtis: inquātū ipos priuaret a fine vite / ⁊ in moꝛtalitate ipos poneret / ⁊ pluribus laboꝛibus coꝛpalibus famis ſitis caloꝛis ⁊ frigiditatis ⁊ infirmitatis puniret. ⁊ tantū hoīes iuſtos ⁊ bonos ſicut hoīes iniuſtos ⁊ malos. hoc eſſe non poteſt. q2 de⁹ eſt bon⁹ ⁊ iuſtus. Eſt g̃ ꝓbatū pctm̄ oꝛiginale eſſe in oībus hoīb⁹. ratione cui⁹ ſunt i moꝛtalitate ⁊ i pena gn̄ali coꝛpal'r ⁊ ſenſualiter. ¶ Aia rōnalis eſt foꝛma coꝛpis: cū quo coniūcta eſt: cui dat eſſe inquātū ipm̄ ſuſtinet i eſſe vitali. intātū ꝙ de natura aīe eſt: ꝙ ſemper teneret coꝛp⁹ viuū: cū quo cōiūcta ē / ⁊ cū quo eſt ps. ꝙ de illa ⁊ de coꝛpe ſit hō: ad quē ptes hn̄t appetitū nālē. ſicut pl'es ptes ad ſuū totū. qd̄ eſt finis cuiuſlibet. Et q2 coꝛp⁹ ſe inclinat ad coꝛruptionē ꝯ nām aīe ⁊ ꝯ inſtinctū ⁊ appetitū nālem plurū rerū ad vnū totū: op3 ꝙ illa inclinatio ad quam coꝛp⁹ ſe h3 ꝯ ſuū inſtinctū ⁊ appetitū naturalē (q̄ ſunt ꝓpter finē) ſit rōne oꝛiginalis pcī. qd̄ coꝛp⁹ deuiat a fine ꝓpter quē

creatū fuit:cū ita ſit ꝙ peccatū ⁊ virtꝰ ſint ꝯtraria/⁊ cū virtute coꝛpus fuerit creatū/ et cū vitio ſit deuiatū a fine. Sed hoc pri cipiari nō potuit in medio: vȝ in quolibȝ hoīe.qm̄ ṗncipiū nō incipit in medio.cū ſit:ꝙ ṗncipiū ſit añ mediū:ſicut poſt mediū eſt finis.Eſt ergo peccatū oꝛigina le in omnibꝰ hominibꝰ:poſtꝙ oēs hoīes ſunt moꝛtales.❡Bonitas ē rō bono:ꝙ agat bonū.⁊ qꝛ malitia eſt contra boni- tatem:nō eſt rō bono ꝙ agat maluȝ.⁊ idē eſt de malitia: q̄ eſt rō malo:ꝙ agat ma- lū.Quare ſicut bonitas eſt rō ꝓductioni eſſendi:ita malitia ē rō priuatiōi eſſendi. Eſt ḡ malitia rō moꝛtalitati:vt hoīes nō habeāt eſſe/⁊ ꝙ illoꝝ coꝛpoꝛa deueniāt in terrā ⁊ in puluerē ⁊ in priuationeȝ mo tus audiēdi ⁊ videndi.⁊ ſic de aliis:q̄ ad coꝛpꝰ viuū ptinēt:q̄ habȝ ꝑ ꝓductionē bo ni eſſe cui bonitas fuit rō.Eſt ergo ſignifi catū eſſe oꝛiginale peccatum in oībus ho minibꝰ rōne cuiꝰ eſt moꝛtalitas illoꝝ coꝛ poꝛaliter.qm̄ ſi ipſum nō eſſet:non poſſet eſſe malitia gñalis ꝯtra bonitatē gñalē. Verūtū poſſent aliqui dicere ꝙ animalia bruta moꝛiūtur:licet nō ſint in pctō oꝛigi nali.Et ad hoc pōt rationabiliter reſpō deri:ꝙ aīalia bruta creata ſunt rōe rōna liū.q̄re ſicut in pipe ignis eſt dñs: ⁊ alia elā ſuas ſequūtur ꝯditiōes:hoc idē in bel lo:in quo rex eſt dominus : et milites ſe- quuntur conditiones illius: ita in curſu naturali elāli:in quo coꝛpus hoīs eſt dñs ꝯditiōes alioꝝ coꝛpoꝝ aīatoꝝ ſequunt̄ cō ditiōes coꝛpis hoīs.qḋ requirit vti illis vt cū illis viuere poſſit/⁊ de illis. ſicut lu- men in lāpade viuit de oleo:qḋ ꝗdē oleuȝ diſpoſitū ita eſſe opȝ:ꝙ lumē ex ipō viuat.

❡Coꝛpꝰ hoīs ē de bonitate magnitudīe duratiōe.⁊ ſic de aliis foꝛmis ſubalibꝰ.eſt etiā de foꝛmis accidētalibꝰ.vȝ de ꝯtrarie te quātitate qualitate ⁊ ceteris. idcirco ſi peccatū nō eſſet oꝛiginale in coꝛpe hoīm extenſum:ꝯtrarietas foꝛmas ſubales de- ſtruere nō poſſet.q̄ cōtrarietas eſt foꝛma accidētalis.ꝯ quā ſunt oēs foꝛme ſubales ⁊ accidentales nāles.verūtū ꝯtietas vin- cit.rōe cuiꝰ coꝛpꝰ tēdit ad coꝛruptionē et ad moꝛtalitatē. ⁊ hoc facit ꝯtrarietas cū iuuamie peccati oꝛiginalis ſine quo tātū nō haberet de ptāte. Eſt ergo pctm̄ oꝛigi nale in coꝛpoꝛe cuiuſlibet hoīs : inquan- tū quodlibet coꝛpus ratione illius ē moꝛ tale. Verūtamen poſſent aliqui dicere:ꝙ coꝛpus moꝛit̄:qꝛ compoſituȝ eſt ex q̄ttuoꝛ elīs.q̄ ſunt ꝯtraria.ſicut ignis ⁊ aqua per caloꝛē ⁊ frigiditatē.⁊ aer ⁊ terra ꝑ humi- ditatē ⁊ ſiccitatē. Quare ad hoc rōnabili ter pōt reſponderi ⁊ ſm̄ veritatē:ꝙ in q̄li bet coꝛpoꝛe eſt maioꝛ ꝯcoꝛdantia ꝙ̄ ꝯtra rietas:ſicut in quolibet triangulo coꝛpo- ris:in quo due linee ſunt concoꝛdantes/ ⁊ tertia ꝯriās:ſicut ignis ⁊ aer cōcoꝛdāt i caloꝛe/⁊ ignis ⁊ terra in ſiccitate/ ⁊ terra ⁊ aer ꝯriant̄ ꝑ hūiditatē ⁊ ſiccitatē. eſt er go maioꝛ concoꝛdantia ꝙ̄ contrarietas q̄ maioꝛ concoꝛdantia naturaliter ſi non eſſet:peccatū oꝛiginale ſuſtineret coꝛpus cōtra moꝛtalitatē cū iuuamine illius: qḋ venit de extra comedēdo ⁊ bibendo/ꝯtra cōtrarietatem:q̄ eſt intra quod iuuat ma ioꝛem concoꝛdantiam. Sed qꝛ peccatum oꝛiginale eſt:perdita eſt iuſtitia in homi nibus naturaliter:q̄ temperate nō come- dunt:quam nō perdidiſſent:ſi adaȝ ⁊ eiꝰ ſucceſſoꝛes iuſte vixiſſent. Verūtamē poſ- ſent aliqui dicere ꝙ inter ignē ⁊ aereȝ eſt contrarietas:quia ignis eſt ſiccꝰ ⁊ aer hu midus.q̄re opȝ maioꝛeȝ eē cōtrarietatem ꝙ̄ cōcoꝛdātiā.Et ad hoc veraciter pōt re- ſponderi:ꝙ maioꝛ eſt ꝯcoꝛdātia inter ca lefaciētē ⁊ calefactū:inquantū vnū alteri nō reſiſtit:imo quodlibet appetitū habet ad aliū:ꝙ̄ ꝯrietas ignis ⁊ aeris.cui ꝯrie- tati q̄libȝ aliꝫ reſiſtit ꝑ modū diſiūctiōis ⁊ cōcoꝛdātia ſtat ꝑ modū cōiūctiōis. Etiā qꝛ ignis maioꝛē hȝ poteſtatē cū qualitate ꝓpria in cōcoꝛdantia ꝙ̄ cū q̄litate appꝛo priata i ꝯrietate. Idcirco rō adhuc vera re manet.vȝ ꝙ in coꝛpe plus eſt de ꝯcoꝛdan tia ꝙ̄ de ꝯtrarietate ſm̄ curſum nālem.

❡Qꝛ pctm̄ oꝛiginale ſit in aīa.

SEcūdū ꝓceſſuȝ quē tenuimꝰ i ar- boꝛibꝰ nālibꝰ oñdimꝰ ꝙ arboꝛ ve- getal' iſerta ē i arboꝛe elāli/⁊ ſen ſual' i vegetali/⁊ rōnal' i ſenſuali.Et arbo rē rōnalē vocamꝰ aīaȝ hoīs iſertā i coꝛpe ꝯiūctā cū illo. Quare ſicut ignis q̄ ē inſer tus in aere:inquātū ſtat ſupꝛa ipſum per modum actionis/⁊ aer inſertus in aqua:

inquãtũ ei dat calorẽ quẽ recipit ab igne: ſic potẽtia elalis deſcẽdit p potẽtiã vegetatiua i plãta ad elantãdu. ⁊ vegetatiua i equo ti ahit interi⁹ ſenſitiuã ad vegetãdũ. ⁊ i hoie ſenſitiua trahit interi⁹ rõnatiuã ad ſentiẽdu. Et ſic forme ſupiores agũt de formis inferiorib⁹. ⁊ forme inferiores rõe appetit⁹ que hñt in ſeipſis paſſiue: attrahunt formas ſupiores. ſicut materia formã. Et io vegetatiua mouet elantatiuã i plãta ⁊ ſenſitiua mouet vegetatiuã i equo ⁊ rõnatiua mouet ſenſitiuã i hoie. Et in h̃ paſſu ſignificatũ eſt ꝙ pctĩn originale ſe extẽdit ad aiaȝ rõnale cuiuſlibet hoĩs ſ₃ inclinatiõem quã diximꝰ. qm̃ corp⁹ hoĩs infectũ eſt ⁊ corruptũ. ⁊ ita corruptũ ſicut eſt: aia rõnalis ip₃ mouet ad elantãdũ vegetãdũ ⁊ ſentiẽdu. ⁊ mouet ipſum ad neceſſitates illius. v₃ ad comedẽdũ bibẽdu₃ habitãdũ et ad induẽdũ. ⁊ ſic de alijs: q̃ ſunt extra. q̃ ſunt creature dei. quibus vti corp⁹ nõ eſt dignũ inquãtũ adã ↄtra ſuũ fuit creatorẽ. et p hũc modu aia rõnal' pe tri et martini ẽ inſtrumẽtu ad peccãdum ꝑpter originale pctĩn. p quã inſtrumẽtalitatẽ h₃ culpã gnalẽ. ¶ Duo modi ſunt peccãdi. v₃ pctĩn originale ⁊ pctĩn actuale. ¶ Pctĩn actuale diuidit̃ in pctĩn mortale ⁊ veniale. ſicut ſaracen⁹ aut iude⁹ aut aliqs ali⁹: q̃ nõ ſit chriſtian⁹. in quo extẽditur pctĩn originale corporal'r: ſm ꝙ probauim⁹. Et ide eſt i xp̃ianis ſm nãm mortalitatis ⁊ pene: nõ tñ ſm redẽptionẽ que facta eſt p paſſiõ ẽ xp̃i. rõe cui⁹ paſſiõis ⁊ recreatiõis mũdata eſt aia xp̃iani a culpa ⁊ corpus de pctõ originali: ⁊ remanet aia ſaraceni ifecta ꝙuis nõ ſit de eſſentia aĩe adẽ. ⁊ illa ifectio ⁊ culpa ẽ ei pctĩn veniale. ſed rõne corpis eſt ei pctĩn mortale. Sicut criſtallũ: qd ẽ in ſe albũ ⁊ ipſo poſito i ſubo nigro accipit colorẽ nigrũ. in q̃ colore iudicat̃ accñtal'r nigrũ. Sicut hõ ex ñis i iniuria eſt iniurioſus ⁊ i luxuria ẽ luxurioſus. Et i h̃ paſſu põt hõ cogñſcere: ꝙ aia ſaraceni aut iudei: q credit eẽ i vita te ⁊ q̃ nõ peccat mortal'r in pctõ actuali: penã nõ habebit ſpũalẽ. ſed hẽbit penã p corp⁹. inquãtũ p ipm ꝑdiderit gl'iaȝ ſpũalẽ. Eſt ergo in aiab⁹ infideliũ pctĩn originale. ⁊ eſt in illis mortal'r per corp⁹. propter ſimilitudinẽ: quã accipit. ſicut hõ q̃ eſt in iuſt⁹ i iniuria: idut⁹ ẽ de hitu illi⁹. ¶ In adã fuit ſpẽs humana tota exaltata ſup oẽs alias ſpẽs corporales. que oẽs create ſunt ad ſeruiẽdũ homini. ⁊ peccauit adã: ſm ꝙ ꝓbauimus. q̃re ſm iuſtitiã dei q̃ eſt magna op₃: ꝙ ſicut p gr̃am tota ſpẽs hũana in ada fuit exaltata in magnitudine bonitatis. ita poſtmodũ tota fuit dirupta i magnitudine malitie rõe iuſtitie. intãtũ ꝙ fuit peioris ↄditiõis ꝙ aliq̃ alia creatura rõe peccati ⁊ culpe ⁊ maioris pene ſubiugata. ſed h̃ eẽ nõ poſſet: ſi aĩa cuiuſlibet hoĩs nõ fuiſſet ifecta p pctĩn originale. ⁊ poſſet de⁹ plus p gr̃am homini dare ſine aliquo merito illi⁹ ꝙ iuſtitia dei hoiem punire p culpã. Et q: gr̃a dei ⁊ ſua iuſtitia ſunt vna ⁊ eadẽ bonitas ⁊ magnitudo in nũero: oportet ꝙ tm̃ deus punire poſſit ꝑpter culpã ꝙ dare p gr̃am. Eſt g̃ ſpẽs hoĩs in peiori ↄditione ꝑpter pctĩn originale ꝙ ſpecies pomerij equi pulcis ⁊ gruis. qm̃ iſta indiuidua poſt eorũ mortẽ penã nõ hñt. ⁊ ita nõ ſunt de tãvili conditione: ſicut ſunt hoĩes: q̃ moriũtur i pctõ originali. ⁊ eſſet iniuriatũ iuſtitie dei. que nõ poſſet tantũ punire ſicut gr̃a dei dare. ¶ Si nõ eẽt pctĩn originale hominis nõ recreati: corp⁹ illi⁹ poſt reſurrectionẽ nõ eſſet tormẽtatũ. qm̃ non haberet cũ quo tormentum ſentiret ⁊ aut oporteret ꝙ anima illius haberet gloriam: ⁊ ꝙ ipſu₃ corpus haberet penam: ⁊ eſſet corpus in inferno ⁊ anima in paradiſo. ⁊ hoc eſt impoſſibile. Oportet g̃ ꝙ anima ſit ſubiecta peccato originali: vt ſit inſtrumentũ cum quo corpus infidelis mortui in peccato originali poſt reſurrectionem poſſit tormentari ⁊ puniri de illo pctõ. ¶ Peccauit adam: vt probatum eſt: ⁊ remanſit peccatum originale corporaliter in omnibus hominibus. ſm ꝙ ꝓbauimus. ⁊ perſeuerantia peccati remanere non poſſet generalis ſine ſubiecto. ⁊ corpus hominis non recreati nõ poſſet eſſe per ſeipſu₃ tãtũmodo ſubm perſeuerantie peccati. q̃ requirit ſubm: quod ſit hõ. q̃ non põt eſſe ſine aia ⁊ corpore. Oportuit ergo: ꝙ anima intraſſet in ſubiectione perſeuerantie peccati. ⁊ [illegible] o nõ eſſet ſub₃ illi perſeue

rantie. Et ideo indirecte ⁊ oblique pctm̄
oꝛiginale cadit ĩ aĩa hoim infideliū. ⁊ di
recte ⁊ ſine medio ĩ coꝛpoꝛe ipoꝝ. Quare
ſicut vnus hõ eſſet dcãnatus ꝑ aliū ⁊ nõ
ꝑ ſemetipſum: ita anima infecta eſt per
peccatum oꝛiginale ⁊ nõ per ſemetipſaꝫ.
et hoc eſt ratiõe magne coniūctionis et
participatiõis: que eſt inter illam et coꝛ=
pus. Et in hoc paſſu cognoſcit: quõ ſan=
ctitas eſt magnū qd/ ⁊ quõ pctm̄ eſt gra=
ue. ¶ Quartus mod⁹ ꝓbatiõis eſt de re
creatiõe: ꝓbatio cui⁹ nõ cadit in hoc loco
poſtq̃ habem⁹ ꝓbare: ꝙ filius dei ſit in=
carnatus/ ⁊ inquãtum homo crucifixus.
Quare ꝓbato ꝙ ſit incarnat⁹ ⁊ pꝛopter
recreare hominẽ crucifix⁹: eſt iſte articu=
lus de recreatiõe ꝓbat⁹ in pꝛobatione il=
loꝛum duoꝝ articuloꝛum.

¶ Q̄ deus ſit gloꝛificatoꝛ.

ARticulus iſte q̇ eſt ſeptim⁹: fa=
cit teſtimoniū: ꝙ de⁹ eſt gloꝛi=
ficatoꝛ. vꝫ ꝙ ipẽ dat gl'iam ſan
ctis glie. Et ꝓbatio iſti⁹ articuli fit trib⁹
modis. ¶ Pꝛim⁹ mod⁹ eſt ꝓbare reſur
rectionẽ. vt glificent coꝛpoꝛa hominū iu
ſtoꝝ. ¶ Secundus modus eſt ꝓbare: ꝙ
aĩe hominū ſint imoꝛtales. vꝫ nãl'r incoꝛ
ruptibiles vt ex ipſis ⁊ ex coꝛpoꝛibus re=
ſuſcitatis ſint homines: vt pꝛius. qui va=
dant ad gloꝛiam. ¶ Tertius modus eſt
pꝛobare ꝙ gloꝛia datur per deum.

¶ Q̄ ſit reſurrectio.

DEus creauit hominẽ cum ma=
gnitudine bonitatis duratio=
nis ptãtis ⁊ aliarū: ⁊ ideo na=
turaliter eſt ĩ hoĩe magna bonitas/ ⁊ ſua
bonitas eſt maioꝛ ꝑ duratiõem aĩe coꝛpo
ris q̃ per durationem vnius tãtūmodo.
⁊ idem eſt de magnitudine ptãtis. opoꝛ=
tet ergo ꝙ ſit reſurrectio. poſtq̃ creatio=
eſt de magnitudine bonitatis per agens
in patiente. in quo patiẽte nõ poſſet eẽ:
ſi nõ eſſet reſurrectio: in qua duraret ma
gnitudo bonitatis coꝛꝑaliter ⁊ ſpiritua=
liter ĩ eternitate. ¶ Si ſit reſurrectio:
põt ptãs dei eternal'r ĩ hoĩe. ⁊ ſi nõ ſit
reſurrectio nõ põt in hoĩe niſi ĩ iſta vita:
in q̃ ſum⁹. vñ cū hõ ſit plus q̃ aĩa: ſicut to
tū qd̾ eſt mai⁹ ſua parte: ẽ ĩ hac vita mai⁹
ſubiectum ptãti dei q̃ in alia. ⁊ iſta vita
melioꝛ eſt ⁊ nobilioꝛ q̃ alia. cū ita ſit: ꝙ
illud ſubiectum eſt nobilius: in quo po=
teſtas dei poſſificare põt maioꝛẽ magni=
tudinem bonitatis. ⁊ qm̄ impoſſibile eſt
ꝙ iſta vita ſit nobilioꝛ q̃ alia: opoꝛtet ꝙ
ſit reſurrectio vt poteſtas in hoĩe vti poſ=
ſit magnitudine bonitatis durationis ⁊
aliarum. Erit ergo reſurrectio de neceſſi
tate. vꝫ ſm magnitudinẽ diuine bonita=
tis ⁊ magnū vſum quem requirit in ſuo
effectu ſm magnitudinẽ bonitatis iuſti=
tie gr̃e ⁊ voluntatis. ¶ Si non ſit reſur=
rectio: in alio ſcl'o recolit de⁹/ intelligit ⁊
amatꝑ aĩam/ ⁊ nõ ꝑ hoiem. ⁊ ꝑ aĩam in=
iuſtã recolit intelligit ⁊ odit/ ⁊ nõ ꝑ ho=
minẽ. ⁊ ita iuſtitia dei deficit. qm̄ ĩ hac vi
ta de⁹ fuit ꝑ hoiem recolit⁹ intellectus ⁊
amat⁹. Et ꝑ hoiem malū recolit⁹ intelle=
ctus ⁊ odit⁹. ⁊ ſic iuſtitia retribuit alij ⁊
nõ illi q̇ dilexit/ ⁊ punit aliū ⁊ nõ illū qui
odit. Eſt ğ reſurrectio: vꝫ vt iuſtitia dei
retribuat illi: q̇ deū dilexit/ ⁊ puniat illū:
qui deū odit. Et ĩ hoc mūdo ſunt plures
hoies iuſti qui multū laboꝛãt ꝓpter deū
dñm nr̃m coꝛꝑal'r/ ⁊ q̇ moꝛtui ſunt ꝓpter
amoꝛem ſuum. Et ſi nõ eſſet reſurrectio:
nõ eſſet coꝛpus remuneratū de laboꝛib⁹
quos ſuſtinuit in hoc mūdo ad ſeruiẽdū
deo. ⁊ idem eſt de pluribus hoibus iniu=
ſtis: qui in hoc mūdo plures habuerũt ꝓ
ſperitates/ ⁊ puniti nõ ſunt in hoc mūdo
de malis: que fecerũt in hac vita ꝯ deū. ⁊
ſic coꝛpus illoꝝ ſiue coꝛꝑa nõ punirẽtur:
ſi non eſſet reſurrectio ⁊ deficeret iuſtitia
dei in iudicãdo. qd̾ eſt impoſſibile ⁊ con=
tra magnitudinẽ iuſtitie. Erit ergo reſur
rectio: vt poſt hãc vitã coꝛp⁹ habeat mer
cedẽ: vt bono faciat bonū/ ⁊ malo faciat
malū. ¶ Omnia coꝛpoꝛalia creata ſunt
ꝓpter coꝛpus hoĩs ei ſeruiẽdo. ⁊ ideo coꝛ
pus hoĩs eſt ſicut cẽtrū ⁊ finis: ad quem
ſe habent alie creature coꝛpoꝛales. ſicut
elementa ſe habẽt ad elementata: ⁊ ſicut
brãche arboꝛis vegetalis ad vegetatum/
⁊ ſicut brãche arboꝛis ſenſualis ſe habẽt
ad ſenſatum: vnde ſi nõ eſſet reſurrectio
coꝛpoꝝ hoĩm: poſt finẽ mūdi oẽs ſubſtã=
tie coꝛpoꝛales eſſent vacue fine: cū ita ſit
ꝙ poſt finem mūdi nõ ſit gñatio nec coꝛ=
ruptio nec opatio elemẽtalis nature. Et

n ſit reſurrectio:remanēt plene ſine ī glorificatōe corpoꝝ ſctōꝝ:cū nā quoꝝ ꝑticipāt corpora eſ'ata.⁊ illa participatio erit euiterna.⁊ idē eſt de corporibꝰ celeſtibꝰ. Erit ergo reſurrectio: vt corpora remaneant plena ⁊ habeāt cētrū:ad qđ cōplete ſe habeāt. Et ī hoc paſſu cognoſcitur: ꝙ homines peccatores qui moriuntur in peccato mortali magnam faciūt iniuriā creaturis corporalibꝰ.q̄ eis ſeruierunt in hac vita comedēdo bibēdo vidēdo audiēdo tāgēdo loquēdo ⁊ illuminādo/⁊ pluribus alijs modis. qđ quidē ſeruitiū ꝑdit̄ totū ī hoīe pctōre:in quo ſue ꝑtes corporales ſunt vacue ſine/⁊ vacuāt ſines aliaꝝ ꝑtiū exterioꝝ. Et ideo ſunt hoies: q̄ moriunt̄ ī mortali pctō: magna pena digni.

¶ Q aia rationalis ſit immortalis.

IN hoie ſunt.v.potētie gñales.vȝ potētia eſ'atiua vegetatiua ſenſitiua imaginatiua rationatiua. Et ꝑ.iiij. primas eſt corpꝰ ⁊ ꝑ rationatiuam eſt aia.que nō eſt de nā corporis.qđ ſi eſſet:eſſet eſ'alis ⁊ de cōditiōibus eſ'oꝝ. nec eſſet cōtra ſentire.ſicut hō qui reſiſtit cum tēperātia cōtra nimis cōcedere/⁊ cōtradicit imaginatiōi cū rōne:q̄ attingit veritatē ſuperius:quā imaginatio nō attingit.ſicut nos qui ſumꝰ in hac terra ſuperiori:q̄ imaginamur ꝙ antipodes cadāt inferiꝰ.Etiaȝ imaginat̄ imaginatio: ꝙ pomū dulce ſit amaꝝ cū per infirmum guſtare tangat̄.Et intellectꝰ attingit: ꝙ antipodes nō cadūt inferius: qm̄ ſic aſcēderent ſupra/nec ꝙ pomū dulce ſit amarū.ſed ꝙ guſtus in guſtādo ſit infirmꝰ: q̄ loco dulcedinis amaritudinē attigit.Eſt ergo intellectus alterius nature ⁊ eſſentie que nō eſt corpꝰ.⁊ ideo ſicut q̄ poneret vnā ſagittā in igne cōbureret̄ lignū ⁊ nō ferrū:ita moritur corpus:⁊ remanet aia. Eſt ergo ꝓbatū:ꝙ aia rōnalis eſt immortalis ſm curſuȝ nālem/⁊ corpore mortuo remanet aia. ¶ Corpꝰ hūanū duobꝰ modis morit̄,vnꝰ ē rōne peccati originalis. vt ꝓbatū ē. ꝓpter qđ aia nālr nō morit̄. cū ita ſit: ꝙ illud pctm̄ ſit ſibi veniale vt ꝓbatū eſt. Aliꝰ modus eſt:qꝛ eſt cōpoſitum ex.iiij.eſſis:quoꝝ quodlibet alij ꝯtrat̄.et qꝛ de formis corruptibilibꝰ eſt gñatum ⁊ de nouis indutū. Sed aia nō eſt elemētalis nec de nā corpali/ nec etiā eſt gñata. ſed ſimpliciter eſt ſine ſucceſſiōe creata.⁊ ideo nō hȝ in ſeipſa nām ratione cuiꝰ ſit mortalis. Eſt ḡ imortalis ſicut flos albꝰ: qui inquantū eſt albꝰ nullā hȝ nām ꝙ ſit niger. qm̄ aia rōnalis ita eſt ꝑ vitā ꝯtra morti ſicut flos albꝰ ꝯ nigredinē ꝑ albedinē/⁊ ſicut ſuba calida: q̄ eſt ꝯtra ꝑ calorē ſube frigide. ¶ Deus bñdictꝰ creauit aīam ad recolēdū intelligēdū ⁊ diligēdū ſeipm̄. etiā ita bene ipam creauit:vt deū ita fortiter recoleret intelligeret ⁊ amaret cū magnitᵉ durationis: ſicut cū magnitᵉ bonitatis/ptātis/ſapie/volūtatis/ virtutis/⁊ veritatis. cū ita ſit: ꝙ deꝰ ſit tātū recolibilis/intelligibilis/ ⁊ amabilis ꝑ ſuā eternitatē:ſicut ꝑ magnitudinē ſue bonitatis ptātis ⁊ aliaꝝ. Eſt ḡ aia īmortalis ⁊ euiterna:poſtq̄ꝙ deꝰ euiternalr eſt recolibilis ītelligibilis ⁊ amabilis.etiā ē immortalis vt magnitᵒ dei ſatiſfaciat magnitudini memorabilitatꝭ intelligibilitatis ⁊ amabilitatis dei ī euiternitate. ¶ Si aia eēt mortalis: cū ita ſit: ꝙ nō ſit de nā eſ'ali nec etiā coporali (vt ꝓbatū eſt) poſt mortē ſuā nō eēt aliqđ ſubm̄ān q̄ eēt ſuſtētata. Et idem eſt de ſuis ꝑtibus q radices ſunt ſue arboris.⁊ nō eēt aliq̄d. ⁊ ſic eſſet deꝰ iniuſtus: ſi aīam malā nō puniret/ ⁊ nō retribueret aīe iuſte/⁊ ſi ipaȝ alia vice crearet:ipam recreare nō poſſet ī illo numero ꝑimo.qm̄ ſue ꝑtes noue eēnt: ⁊ alie. cū ita ſit: ꝙ ī duabꝰ creationibus opȝ ꝙ ſint duo nūeri ita in pluralitate diſtincti ſicut due creationes. Et iſte paſſus ſubtilis ē ad intelligēdū. Non eſt ḡ aia creata alia vice.remanet ḡ īmortalis:vt ſuꝰ nūerus ſubm̄ remaneat iuſtitie dei ⁊ glie: ſi bona ſit/ ⁊ pene ſi ſit mala. ¶ Aia iuſta ī hoc mūdo nō eſt remunerata.qm̄ ī h mūdo q̄etē nō hȝ.qm̄ totꝰ mūdus ipam ſaturare nō pōt nec cōplere. qm̄ cū hō vnā rē affectauerit:ſtatim deſiderat aliā. ⁊ quia deꝰ eſt iuſtꝰ:opȝ ꝙ aia rōnalis ſit īmortalis.vt q̄etē hēat ī qua aſſequat̄ meritū ex bonis: que fecerit recolēdo intelligēdo ⁊ amādo deū. Et idē ē de aia hois iniuſti: qui ī h mūdo puniri nō pōt ī illis hoibꝰ: qui hūt ꝓſꝑitates/⁊ ꝑuos hūt labores in

hoc mũdo.opʒ ergo ꝙ puniatur in alia vita cum magnitudine iuſtitie: vʒ in euiternitate.quã pꝛobare volumus.

¶ Q̃ deꝰ dabit glĩam ſctis ĩ glĩa.

Creauit deꝰ mundũ cum magnitudine bonitatis/eternitatis/ptãtis/ſapie/volũtatis/glĩe/⁊ veritatis.Et iõ ſua magnitudo eſt ita rõ : ꝙ deꝰ creauerit mundũ rõe glĩe/ ſicut rõe bonitatis.Eſt ğ finis mũdi ita magnꝰ p glĩam ſicut p bonitatẽ.Sufficit ergo veritas ad gloꝛiãdũ hoĩes in glĩa: vt magnitudo tãtũ ſufficere poſſit fini glĩe ſicut fini bonitatis.Eſt ğ ꝓbatũ:ꝙ deus q̃ creauit mundũ:dabit glĩam hominibꝰ bonis. Et iſte paſſus eſt placẽs ad intelligendũ: qm̃ itellectꝰ gaudet ĩ attingẽdo ỽitatẽ glĩe: quã expectat.gaudet etiã in nouo modo ꝓbationis:quã damꝰ ſm̃ tabulã gñalẽ.¶ In deo eſt glĩa.⁊ ipẽ eſt ſua glĩa/⁊ ſi nõ daret glĩam illis:q̃ ſuã glĩam diligũt:iniuriam faceret amabilitati ſue glĩe/⁊ amatiuitati illoꝝ: q̃ ſuã glĩam diligũt.Et ſic eẽt iniuſtus ⁊ auarus amabilitati ſue/⁊ amatiuitati hoĩm.Et idem ſequeret̃ de ſua memoꝛabilitate/ ⁊ de intelligibilitate/ ⁊ de memoꝛatiuitate ⁊ intellectiuitate hoĩm. q̃ iniuria eſt impoſſibilis.Dabit ergo deꝰ glĩam oĩbꝰ illis:q̃ mouunt̃ in ſtatu bonitatis ỽtutis ⁊ ỽitatis/ ⁊ q̃ ipm̃ diligũt/ ⁊ ſuã glĩam ſperant. ¶ Articulus dicit:ꝙ deꝰ eſt gloꝛificatoꝛ.⁊ magniᵒ glĩe dei hoc ſignificat cũ magniᵉ bõitatis: durationis: ptãtis:ſapie:volũtatis:ỽtutis:veritatis. Magniᵒ glĩe hoc ſignificat cũ magniᵉ bonitatis:inquãtũ eſt magᵐ bonũ dare gloriã ⁊ magnã durationẽ: magnã ptãtem: magnã ſapiaʒ:magnã volũtatẽ:⁊ magnã ỽtutẽ in euiternitate. ⁊ ſi deꝰ hoĩes ſctõs nõ glĩficaret:eẽt ſignificatũ ꝯtriũ.vʒ ꝙ gloria nõ ſignificaret cũ magniᵉ bõitatis dare ſe hoĩbꝰ. ſed cũ puitate bõitatis.Et ſic eẽt ꝯ ſuã magnitudinẽ: quã hʒ in bonitate duratiõe ⁊ ceteris. qđ eſt impoſſiᵉ. opʒ ergo ꝙ ꝯtriũ ſit verũ.vʒ cõcoꝛdãtia magnitudinis glĩe bonitatis eternitatis ⁊ ceteraꝝ. ¶ Inquãtũ articulus dicit:ꝙ deus glĩficabit: inquirimꝰ: vtrũ deꝰ glĩficabit hoĩem:aut nõ. Si teneamꝰ negationẽ et ſit vera: articulus eſt falſus/ ⁊ deficit glĩa cum magniᵉ bonitatis eternitatis ⁊c̃. ſue amabilitati.Et ſi affirmationẽ teneamꝰ: ſufficit glĩa cũ magniᵉ ſue bonitatis eternitatis ⁊ ceteraꝝ ſue amabilitati.Eſt ğ veritas cõpleta ſufficiẽtia. quã gloꝛia hʒ in ſua amabilitate. Eſt ğ articulus verus et affirmabilis/ ⁊ nõ negabilis. ¶ Verũtamẽ inq̃rere volumꝰ: ſi deꝰ glĩficabit ſctõs cũ medio vel ſine meᵒ.Si dicamꝰ ſine medio:affirmamꝰ: ꝙ deꝰ ſit viſibilis oculis coꝛpalibꝰ. ſʒ hoc eſt impoſſiᵉ.opʒ ğ ꝙ glorificet coꝛpa hoĩm cũ glĩa.q̃ ſit mediũ:qđ ſit viſibile.qđ eſt coꝛpꝰ xp̃i gloꝛificatũ. qđ ꝓbare intẽdimꝰ.Etiã inq̃rimus: vtrũ angelos ⁊ aĩas ſctõꝝ glĩficabit cũ ſpẽ multiplicata ex ſua ſilitudine/aut ſine ſpẽ. Si intelligamꝰ cũ ſpẽ : affirmamꝰ:ꝙ glĩa eſt in minoꝛitate ꝯ maioꝛitatẽ glĩe magnitudinis:bonitatis:durationis:ptãtis:ſapie: volũtatis: ỽtutis:veritatis:cõcoꝛdantie: pꝛincipij:medij:finis: ⁊ equalitatis.Opʒ ergo tenere ꝯtriũ. vʒ ꝙ deus gloꝛificat ſine medio ⁊ nõ cũ medio.ſicut ignis:qui aerẽ calefacit ſine medio. ⁊ nõ ſicut ignis: qui calefacit aquã cũ medio.⁊ faber:qui cum medio facit clauũ igne calefaciẽte aerem ⁊ poſtmodũ aquã/⁊ fabꝛo tãgẽte clauum cũ martello moto per manũ.Qui ſiquidẽ clauus ſiue cultellus ſine medio fieret : ſi clau a fabꝛo facere volẽte: factus eſſet ſine tactu martelli. Et in hoc paſſu cognoſcit̃ quõ diuina volũtas volẽdo ſufficit gloꝛificationi aĩaꝝ ⁊ angeloꝝ:quã habent fixe: ſiue pſeuerãter in obiecto:qđ eſt glĩa dei. Illã ỽo glĩam quã hñt: nemo ipam dicere vel ſcribere poſſet. ¶ Deus eſt gloꝛificatoꝛ ſine ꝯtrarietate ⁊ cũ pura cõcoꝛdãtia: quã bonitas:eternitas:ptãs:ſapia:volũtas:glĩa: ỽtus: ⁊ ỽitas hñt in magniᵉ cõtra puitatẽ. Et idẽ eſt de cõcoꝛdãtia: quã hñt magniᵒ:eternitas:ptãs:ſapia:voluntas:ỽtus:glĩa: ⁊ ỽitas cũ bonitate ꝯ malitiã.Et idẽ eſt de cõcoꝛdãtia: quã bõitas ⁊ magniᵒ:ptãs:ſapia:volũtas:glĩa:ỽtus ⁊ veritas hñt in eternitate ꝯ piuatione. Et idem eſt de fine ⁊ alijs foꝛmis. Et iſte paſſus eſt multũ placẽs ad intelligẽdũ. ⁊ ſignificat magnã glĩam ꝓpter cõcoꝛdantiã oĩm foꝛmaꝝ diuinaꝝ.quã hñt ad glorificandũ ſctõs in patria. ¶ Dictũ eſt de

ſeptē articulis: qui pertinēt ad deitatem. Modo oportet dicere de ſeptem articulis qui ſpectāt ad humanitatem.

¶ Q2 dñs ieſus xp̄s de ſpūſcō ſit ꝯcept⁹.

Articulus iſte requirit tres ꝓbatiões. Pria ē: ꝙ ſit incarnatio. Scḋa ē: ꝙ dñs ieſus xp̄s p ſpm̄ ſctm̄ ſit ꝯcept⁹/ ⁊ nō p hoiem. Tertia ē: ꝙ ip̄e ſit icarnat⁹ ⁊ nō ad incarnandum.

¶ Q2 deus ſit incarnatus.

Cum de⁹ creauit mūdū: fuerūt in illa creatiōe ſua bonitas: ſua magnitudo: ſua ſapiētia: ⁊ ſua volūtas. Sapiā intellexit magnitudinē finis. rōne cui⁹ ipſe creauit mūdū. Et illū finē magnū intellexit rōe magnitudinis dei: que erat in creatione/ ⁊ bonū rōe bonitatis/ ⁊ amabilē rōne volūtatis. Fuit ḡ mūdus creat⁹ ad magnū finē bonū intelligibilē ⁊ amabilē. Sequit̄ ḡ ꝙ ſi de⁹ ſit icarnatus ꝙ finis ꝓpter quē mundus creat⁹ eſt: ſit in ita magna bonificabilitate magnificabilitate ⁊ intelligibilitate ⁊ amabilitate: ꝙ nō poſſit eē in maiori. ꝙ ſi ī maiori poſſet eē: deficeret maioritati finis diuina bonificatiuitas magnificatiuitas ītellectiuitas ⁊ amatiuitas. qḋ ē impoſſi⁴: eſt ḡ de⁹ incarnat⁹. cū ſit maior finis ꝓpt quē mūdus poſſit eē creatus: ꝙ in vna pte mūdi de⁹ ſit incarnat⁹/ vʒ ī hoīe: in q̄ pſes nature participāt: ꝙ̄ in aliq̄ alia creatura. q̄ qḋē hō in deo ſit pſonat⁹ ⁊ cū illo cōiunct⁹/ ⁊ ꝙ de diuina natura ⁊ hūana ſit vna pſona: vnū ſuppoſitū: vn⁹ de⁹: vn⁹ hō. nō duo dii neq3 duo hoies. ſʒ vn⁹ hō deificatus/ ⁊ fili⁹ dei homificat⁹. ¶ De⁹ carnē hūanā aſſumere voluit. vt ſicut ſue dignitates q̄etē hñt intra ſe in opatiōe: q̄ ē ita magna: ꝙ maior eē nō poſſit: ita q̄etē haberēt in opationib⁹ exterioꝛib⁹. vʒ in creaturis. ſʒ h̄ eē nō poſſet: ſi icarnat⁹ nō fuiſſet/ ⁊ creaturā nō deificaſſet. qm̄ ſicut ſua bonitas nō pōt eē maior rō bono ꝙ agat bonū: ſicut ſi ſit rō bono deo: ꝙ producat deū. ⁊ ideʒ eſt de magnitudine ⁊ aliis. ita bonitas diuina nō pt eſſe maior rō bono creatori: ꝙ ꝓducat bonā creaturā: ſicut ē: ꝙ ſit ei rō: ꝙ ipam ad deū ꝓducat. de qua de⁹ ſit ita indut⁹: ꝙ ip̄e ſit illa creatura/ ⁊ ꝙ ip̄e ⁊ illa creatura ſint vna pſona: q̄ ſit homo de⁹. Et ſic bonitas hʒ q̄etē in maioritate creature ⁊ ſapiētia ſilr. qm̄ nō pōt ſcire nobiliorē creaturā. Et ſic de ptāte: q̄ quietē hʒ: qm̄ ipaʒ nobiliorē facere nō pt. Et volūtas ſilr quietē hʒ: qm̄ nobiliorem creaturā diligere nō pōt. Et idē eſt de magnitudine: q̄ ipaʒ pl⁹ magnificare nō pōt. Eſt ergo de⁹ incarnat⁹: vt ſue dignitates q̄etē habeāt in opibus extra. Et ſi de⁹ nō ſit incarnat⁹ nec ad incarnandū bonitas foret rō bono creatori: ꝙ crearet magnuʒ bonū cū magnitudine/ ⁊ deus nō crearet ita magnū: ſicut bonitas ⁊ magni⁹ eſſent rōnes creatiōi. ⁊ hoc ſciret ſapiētia: īquātū ſciret maiorē creabilitatē magnitudinis ⁊ bonitatis. ⁊ ſic bonitas ⁊ magnitudo quietē nō hērent/ nec ſapiētia nec alie forme in creatiōe/ ⁊ de⁹ crearet creaturas bonas ⁊ magnas infinite et nullo tpe ad finem nec ad ꝯplementū veniret. qḋ eſt impoſſibile. ¶ Inter cauſam ⁊ ſuum effectū eſt concordantia. per quā concordantiaʒ omne efficiens ſuā operationē diligit naturaliter. deus eſt cauſa pma ⁊ mūdus eſt ſuus effectus: vʒ ſua operatio. eſt ergo īter ipſum et mundū cōcordantia. ſubiectum cui⁹ cōcordātie eſt participatio dei ⁊ creaturarū. quā pticipationē volūtas vult eſſe ita magnam: ꝙ maior eē nō poſſit. maior eē nō pt: ſi de⁹ ſit icarnat⁹. qm̄ in illa icarnatiōe pticipat cū oīb⁹ creaturis/ inquātum hō in ſe ꝯtinet naturā oīm creaturarū. ꝙ ſi non ſit incarnat⁹ volūtas diuina nō diligit magnā pticipationē nec cōcordātiā inter deū ⁊ creaturā. ſʒ hʒ ꝯcordantiā cū puitate ⁊ ꝯrietate ꝯ magnitudinē ⁊ ꝯcordantiā p quā ꝯcordātiā quā hʒ cum paruitate ⁊ cum cōtrarietate: eſt cōtra operationē magnitudinis: bonitatis: eternitatis: et poteſtatis. ⁊ ſic de aliis. que cōtrarietas eſt impoſſibilis. eſt ergo deus incarnatus. ¶ Deus creauit mūdum rōne bonitatis. ⁊ ideo ipm̄ creauit bonū. ⁊ ipſum creauit ratione magnitudinis. ⁊ ideo ipʒ creauit magnū. Deus eſt deitas: ſicut ē bonitas ⁊ magnitudo. oportet ergo ꝙ mundū creauiſſet rōne deitatis. oportuit ergo ꝙ mūdus fuiſſet deificatus: poſtq̄ fuit bonificat⁹ ⁊ magnificatus. Quoniā ſi deificatus non fuiſſet: fuiſſent bonitas ⁊ ma-

gnitudo increatione/ꝛ non deitas: q̄ eſſet ocioſa in creatione. quod impoſſibile eſt. cum ita ſit: ꝙ illa bonitas et magnitudo ſunt vnū idē nūero/ꝛ cum deo ſimiliter.q̄ creauit mundū. Eſt ergo mundus deificatus in vno homine: q̄ eſt deus.qm̄ totꝰ mundus nō poſſet eſſe deificatꝰ: ſicut nō eſt totus bonꝰ in vnitate bonitatis: nec totus magnus in vnitate magnitudinis.q̄ vnitate ſunt in hoīe deificato.q̄ eſt pars mundi.in quo deitas fuit ratio deo ꝙ hominē deificaret.in quo foret icarnatus ꝛ hominificatꝰ. ¶ Quia deus eſt incarnatꝰ: poteſt eē finis ꝛ cōplemētū oim rerū corporaliū in euiternitate. ſed hoc eſſe non poſſet: ſi deꝰ incarnatꝰ nō eſſet.qm̄ ſi deꝰ nō eēt corpori vnitꝰ: nulla nā eēalis vegetalis ꝛ ſenſualis ipm attingere poſſet nec cū illo participare: ꝛ ſic eſſent vacue fine.ad quē finē ſe haberent in eternitate naturaliter pn̄cipiū ꝛ mediū illorū/ꝛ nullo tēpore ipſum attingerēt.que vacuitas eēt mala ꝯ bonitatē/ꝛ parua ꝯtra magnitudinē. Eſt ergo deus incarnatus. vt illud glorioſum corpus qđ ſumpſit: ſit viſibile ꝛ eiꝰ ſermo audibilis. In quo corpore glorioſo ſunt nature arboris eēalis vegetalis ꝛ ſenſualis. ꝛ ſic ē plenū pn̄m ꝛ mediū creaturaꝝ corporaliū in illo corpe glioſo. qđ eſt finis oim corporaliū.qm̄ oīa corpalia q̄eſcūt in illo fin nāꝫ corporalitatꝭ.ad quoꝝ q̄etē nulla creatura ſufficeret: q̄ non eſſet deificata.

¶ Qꝫ dn̄s ih̄s xp̄s de ſpūſctō ſit cōceptꝰ.

Potentia ꝛ obiectū cōcordātiā hn̄t in opatione. ſicut viſitiuū ꝛ viſibile: q̄ cōcordantiā hn̄t in videre. ꝛ intellectiuū ꝛ intelligibile in intelligere. ꝛ bonificatiuū ꝛ bonificabile in bonificare. ꝛ ſic de aliȷs. Et q̄to maior eſt concordantia: magis eſt actus ſimplex: ꝛ magis ꝓpinquꝰ potentie ꝛ obiecto. Opꝫ ergo ꝙ xp̄s ſit cōceptus de ſpūſctō i dn̄a nr̄a ſctā maria v̄gine glorioſa. qm̄ ſi per hoīem cōceptꝰ fuiſſet: actus nō fuiſſet ita purꝰ nec ita ſimplex inter deū ꝛ dn̄am noſtram ſanctā mariā: ꝛ xp̄s haberet duos patres: vꝫ vnū deum ꝛ aliū hoīem. ꝛ dn̄a noſtra nō habuiſſet tunc ita puram conceptionem in concipiendo deū: ſicut habuit ſine copula hoīs: ꝛ foret conceptio minor/ ꝛ opatio potētie filꝭ. ratione cuius minoritatis nō poſſet eſſe incarnatio q̄ in maiori maioritate cōcordantie eſſe oportet: q̄ poſſit eſſe inter potētiā ꝛ obiectū. Fuit g̊ ih̄s xp̄s ꝯceptꝰ de ſpūſctō ſine copula viri. ¶ Si ieſus xp̄s fuerit ꝯceptꝰ p carnalē copulā viri: filꝰ dei duos p̄res habuiſſet ꝛ vnā matrē. vꝫ deuꝫ patrē ꝛ hominē p̄ſem. q̄ hō pater ita foret ſuꝰ pater ſicut dn̄a nr̄a ſua mater. Sed h̄ nō oportet fm magnitudinē filiȷ dei. qm̄ poſtq̄ ſufficit vnus deꝰ pater: nō opꝫ ꝙ habeat hominē patrē/ etiā nālior eſt filiatio vniꝰ patris ꝛ vnius matris q̄ duoꝝ patrū ꝛ vniꝰ m̄ris. Et q̄ maiorē ꝯcordātiā p̄ris ꝛ matris ꝛ filiȷ opꝫ eē in icarnatione. opꝫ de neceſſitate: ꝙ p ſpm̄ ſctm̄ fuiſſet xp̄s ꝯceptꝰ ꝛ nō p hominem. ¶ Si xp̄s fuiſſet cōceptꝰ de homine: foret in ꝯceptiōe hominis patris ꝛ femine matris: ita hō ſicut aliꝰ hō: ꝛ nō poſſet eſſe incarnatio: quā opꝫ eē de neceſſitate. vt hō eēt hominificatꝰ i deitate/ ꝛ nō in ſeipſo. vt vna poſſet eſſe perſona ex ambabꝰ naturꝭ: vꝫ ex diuina natura et humana. que quideꝫ perſona non poſſet eſſe vna: ſi xp̄s inquātū hō fuiſſet i ſeipſo homo/ꝛ non in deitate hominificatus. qm̄ iā eēt cōceptꝰ ex hoīe patre ꝛ femina. Eſt ergo xp̄s homo p ſctm̄ ſpm̄ ꝛ nō p hoīem gn̄atꝰ. ſꝫ de matre ꝓductꝰ i deitate. ¶ Si xp̄s p hominē cōceptꝰ fuiſſet: dn̄a noſtra ſancta maria nō potuit eſſe virgo in conceptione. ſed p hoīem corrupta fuiſſet. per cuiꝰ corruptionē ſanctitas ꝛ itētio fuiſſent in minoritate puritatis/ bōitatis/ magnitudinis/ voluntatis/ poteſtatis/ in incarnatione. ꝛ ſic de aliȷs formis. ꝛ ita conceptio digna non fuiſſet cōiungere naturā diuinā ꝛ humanā in vna perſona ꝛ ſuppoſito deo hoīe. Oportet ergo ꝙ dn̄a noſtra virgo fuiſſet. vt in cōceptiōe exaltaret ſuā dignitatē ꝛ poteſtatē ad maioritatē magnitudinis/ bōitatis/ virtutis ꝛc̄. ¶ Deꝰ hominē fecit de terra: ꝛ feminam fecit ex homine fm ordinē. oportuit ergo ꝙ hominē ex femia feciſſet. ꝛ ſi xp̄s fuiſſet filiꝰ hominis ꝛ femie: tertiꝰ modus defeciſſet: videlicet in producendo hominē ex femia abſq̄ homine. Qui quidē defectus fuiſſet vacuitas ordinis ꝛ magnitudinis bo=

nitatis ⁊ aliaꝝ. que vacuitas eſt impoſſibilis poſtq̄ eſt ꝯ bonitatē magnitudinis ⁊ aliaꝝ. ¶ Q deus ſit iam incarnatus.

Oportet q incarnatio ſit cū magnitudine veritatis. vt i illa poſſit eſſe magnitudo bonitatis. que in ipſa eſſe nō poſſet: ſi eſſet cum paruitate veritatis. cui paruitati veritatis reſiſteret magnitudo falſitatis ⁊ malitie. ⁊ ſic nō poſſet eſſe incarnatio. Et q2 ꝓbatum eſt: q incarnatio ſit: eſt ergo cū magnitudie veritatis: ſi deus ſit iam incarnat9. Quī ſi eſſet ad incarnandū oēs hoies qui credunt aut crediderūt: q iam ſit incarnat9 ſunt in falſitate ⁊ cōtra veritatē credētes vnā ⁊ eandē incarnationē. ⁊ ſic ſunt i malitia ⁊ in pctō / ⁊ ad ignē vadūt infernalē. ⁊ ſequitur puitas veritatis ⁊ puatio magnitudinis bonitatis in diuina volūtate ptāte ⁊ ſapiētia. qđ eſt impoſſibile. Eſt ergo de9 iam incarnat9: vt reſtauret magnitudinē bonitatis ⁊ veritatis in hoib9: q crediderūt ⁊ credūt ⁊ credent: q ille ſit iā incarnat9. ¶ Si de9 nō ſit incarnat9: eſt ad incarnandū. ⁊ cū foret icarnat9 in ſua incarnatiōe hoies locū non haberent ad credēdū ipaꝫ. qm eoꝝ opinio foret. q falſa eſſet illa incarnatio ſicut illa: q preterita eſt. quē hoies credebāt eē veram. ⁊ ita libertatē non haberēt ad credēdū: ⁊ eſſet credulitas ipoſſibilis ſm magnitudinē bonitatis / ſapie volūtatis / veritatis / ⁊ virtutis. rōne cui9 ipoſſibilitatis eſſet incarnatio ipoſſibilis. Eſt ergo de9 iam incarnatus. vt nō ſeqtur ipoſſibilitas andicta. ¶ Si de9 iā ſit incarnat9: iuſtū ē: q reuerentia ⁊ honor fiat dn̄o ieſu xp̄o: ⁊ aplīs: martyrib9 ⁊ ꝯfeſſorib9: q autēticati ſunt / et q habētur ꝓ ſctīs. Et ſi deus nō ſit iam incarnat9: xp̄s fuit in bethlē natus ⁊ in hieruſalē crucifixus: hō falſus. ⁊ oēs i ipſ credētes ſunt ꝑ ipm̄ falſificati. Et ſic de9 eſt ꝯ iuſtitiā ⁊ ꝯ modū incarnatiōis. ⁊ ſequit minoritas in deo mie ⁊ pietatis. qm oēs xp̄iani / iudei / ſaraceni ⁊ pagāi vadūt ad infernū. intātū q de illis de9 miam nō hꝫ nec pietatē. Eſt ḡ iā incarnatus vt de9 magnā miaꝫ habeat ⁊ pietatē: ⁊ q ſcti q credūt icarnationē: remūerati ſunt de dolorib9: quos ꝑ fidē ſuſtinuerūt. ¶ Opꝫ q incarnatio ſit cū magnitudine finis i duratione. ſicut eſt cū magnitudie finis i bonitate ſapiētia ptāte ⁊ volūtate. Et ſi de9 nō ſit iam icarnat9: eſt finis incarnatiōis ꝯ maiorē magnitudinē duratiōis ſubiecte magnitudini bonitatis ptātis ſapie ⁊ volūtatis. inquātū tp̄s qđ pteritū eſt: vſq ad tp̄s q erit incarnat9: no fuit ſubiectuꝫ magnitudini bōitatis i duratiōe ptātis ſapie ⁊ voluntatis. Deficit ḡ duratio formis. ⁊ ecōuerſo deficiūt forme durationi. qđ eſt ipoſſibile. Eſt ḡ de9 iam icarnatus. cui placeat: q ipm̄ deū hoiem i ſua gl̄ia ꝑ ſuam magnaꝫ pietatem videre valeam9. ¶ Si de9 ſit incarnat9: eſt ordo poſit9 inter primā intētionē ⁊ ſcdaꝫ. Primā intētionē nouū teſtm̄ vocam9. et ſcdam intentionē vetus teſtm̄. qđ ꝯcordātiā hꝫ cū nouo ſucceſſiue ⁊ in ꝯtinua q̄titate tpīs. Et ſi de9 nō ſit incarnat9: ſeqtur ꝯtrū. ⁊ ē concordātia q̄titatis ꝯtinue in puatiōe. ⁊ eſt in q̄titate diſcreta. ⁊ hec credentia quam xp̄iani hn̄t: eſt falſuꝫ mediū ſi de9 non ſit iā incarnat9. Que ſiqdē diſcreta q̄titas ꝯuetatē edificat inter pmā intentionē et ſcdam ꝯ maiorē ꝯcordantiā: q eſt in cōtinua quātitate ⁊ idiſcreta. Eſt ergo de9 iā incarnat9. vt ſit maior cōcordātia q̄titatis inter primā intentionē ⁊ ſecūdam.

¶ Q dn̄s ieſus xp̄s ſit natus.

Probatū eſt: q de9 ſit icarnat9. ⁊ ꝯſequētia icarnatiōis ſm mediū ⁊ hnē ſeqtur pncipiū incarnatiois. q ꝯn̄a eſt: q ſit nat9. Quī ſi nat9 nō eſſet ⁊ eſſet icarnat9: pncipiū incarnationis mediū ⁊ finis nō ꝯſeqrētur / ⁊ deficeret magnitudo vitati icarnatiōis ⁊ humanitatis. q defect9 eſſet mal9 ꝯ bonitatē / ⁊ vitiū ꝯ virtutē. ⁊ ſic de aliis. Eſt ḡ ieſus xp̄s nat9 hō de9: poſtq̄ hō de9 fuit incarnat9. ¶ Jeſus xp̄s fuit nat9 nālr. vt ei9 natiuitas eēt mod9 curſus nālis q ad natiuitatē hoīs ptinet. Et nat9 fuit i humana ſpē. q2 fuit hō ⁊ fili9 dei. iquātū fuit hō: nat9 ē hō / ⁊ in ſpē hoīs: ⁊ hō deificat9 nat9 ē de9 i deitate. ⁊ ita nat9 ē de9 i hūanitate ⁊ hō i deitate. et ſic oportuit eē rōe vnitatis pſonalis ambarū nāꝝ. vꝫ diuine nature ⁊ hūane. ¶ Natitas xp̄i ita oportuit eē ꝑ locū nālē q̄tū ad nām hoīs: ſicut

opoꝛtuit: ꝙ fuerit ſupꝛa curſum nālē ꝗtū ad nāꝫ diuinā. q̄ ꝯiūcta fuit cū nā hūana ſupꝛa curſuꝫ nālē. ꝛ iō natꝰ fuit ieſus xp̄s ſupꝛa curſum nālē: inquātū dn̄a nr̄a poſt ꝑtū ꝟgo ꝑmāſit. ſicut ꝑus ꝟgo fuit in cō-ceptiōe. Qm̄ ſicut deitas modū curſus nā-lis nō reqrebat i accipiēdo hūanitatē: vꝫ ꝙ trāſiret ꝑ locū: ita nō reqrebat exire de coꝛꝑe ꝟgis locū coꝛrūpēdo ꝛ mediū trāſi-tus. Et talis trāſitꝰ ſupꝛanālis ſilitudinē habuit cū ꝯceptiōe q̄ fuit ſupꝛa curſuꝫ nā-lē: inquātū ieſus xp̄s nō fuit hō homifica-tus in ſuppoſito hūano/ ſꝫ i diuino ſuppoſi-to. i q̄ homificatio fuit ꝓducta ꝛ ſuſtētata. ¶ Oꝫ natiuitatē xp̄i ꝯſeruare itētionē ma-tris ſue dn̄e nr̄e ꝛ amatiuitatē ꝟgitati ſue. vt magnitudo bōitati diuine ſufficeret magnitudi-ni voluntatis dn̄e nr̄e. q̄ itētionē habuit: ꝙ ꝟgo ꝑmāeret i ꝑn° me° ꝛ fine icarnatōis ꝛ natiuitati filij ſui. q̄ ſufficiētia bōitati nō fuiſſet: ſi xp̄s de ꝟgie nō naſceret̄. de q̄ ꝟgi-ne natꝰ ē: vt ꝑmaneret magni° bonitati i intētiōe ꝟgitati. ¶ Si ihs xp̄s natꝰ ſit de ꝟgie/ ꝛ ꝯceptꝰ fuerit de ꝟgie: eius ꝟgitas puritas ꝛ ſctitas fuerūt i maioꝛi ꝯcoꝛdā° bōitatis magnitudīs duratiōis ꝑtātis ſa-piētie volūtati glīe ꝟtutis ꝛ ꝟitatis. Et ſi dn̄s ihs xp̄s nō ſit natꝰ de ꝟgie: eēt cōcoꝛ-dātia i minoꝛitate magnitudis bōitatis et aliaꝝ. q̄ ꝯcoꝛdātia minoꝛitati ē īpoſſibilis. Eſt ḡ ihs xp̄s natꝰ i maioꝛi ꝯcoꝛdātia vir-ginitati. ¶ Qꝛ ihs xp̄s fuerit moꝛtuus.

Deitas honoꝛauit: ꝗtum potuit hūanitatē ieſu xp̄i. qm̄ ip̄aꝫ ma-gis honoꝛare nō potuit: ꝗtū ꝙ ip̄aꝫ i deitate crearet. i qua fuit ꝯiūcta cū filio dei. Opoꝛtuit ḡ ꝙ hūanitas honoꝛa-ret: ꝗtū potuit deitatē. cū ꝓſꝑitatibꝰ ꝛ de-litijs tꝑalibꝰ ip̄aꝫ nō potuit honoꝛare: qm̄ deitas non reqrit honoꝛes ꝓſꝑitatū neqꝫ delitiaꝝ. ſꝫ reqrit: ꝙ hō ſit pauꝑ in h̄ mū-do/ ꝛ ꝙ ſuſtineat laboꝛes ꝛ moꝛtē ad ho-noꝛādū ip̄aꝫ. Opoꝛtuit ḡ ꝙ xp̄s īquātum hō moꝛeret̄. vt hūanitas deitatē honoꝛa-ret: ꝛ vt eēt exēplum alijs ip̄aꝫ honoꝛādi. ¶ Jeſus xp̄s fuit moꝛtuꝰ ad dādū exēplū ꝙ. ip̄e erat hō moꝛtal' ꝓpt̄ oꝛigiale pctm̄. erat tm̄ imoꝛtal': iquātū ſuſtētatꝰ fuit i dei-tate. Et moꝛtalis fuit: vt cū ſua ſpāli moꝛ-talitate gn̄al' moꝛs moꝛeret̄. Que ſiqdem moꝛs gn̄alis deuicta fuit: qꝛ ille ꝑ quē to-tus mūdus creatꝰ fuit: ſuſtulit paſſionē. vt mūdus eēt recreatꝰ. Que qdē ſpāl' paſſio ad auferēdū culpā gn̄alē ſuffecit. ſicut ſuf-ficit finis gn̄alitati mūdi. q̄ fuit creatꝰ ad finē xp̄i ꝛ ꝓpt̄ illū. Et i h̄ paſſu ꝓbatū eſt: ꝙ mūdus recreatꝰ ē ꝑ moꝛtē xp̄i. quā eſſe opoꝛtuit: vt mūdus ꝑ ip̄aꝫ recreatꝰ fuiſſet/ ꝛ vt ad finē ꝓpt̄ quē fuit creatus: rediret. Qm̄ ſi mūdꝰ i euiternitate deuiatꝰ fuiſſet a fine: ꝓpt̄ quē creatꝰ fuerit: magni° boni-tas ꝛ cetere foꝛe diuine fini creatiōis defice-rēt. qđ ē impoſſi°. ¶ Probatū ē: ꝙ mūdꝰ a fine deuiatꝰ extitit ꝓpt̄ oꝛigiale pctm̄. vo-luit ḡ ihs xp̄s moꝛi: vt ſua moꝛs eēt rō ſuo ꝑplo: ꝓ q̄ moꝛtuꝰ fuit: vt ip̄ꝫ diligeret: q̄ q̄-dē rō nō poſſet eē in ita magna magnitu-dine amabilitati: ſicut fuit ꝑ moꝛtē. qm̄ pa-ſtoꝛ magis diligere nō p̄t ſuas oues: ſicut cū moꝛit̄ ꝓpt̄ bonū illaꝝ. Et qm̄ ihs xp̄s ſuū ꝑplm̄ dilexit i magni° amatiuitatis: mo-ri voluit rōe magnitudis amabilitati. Et in h̄ paſſu p̄t hō cog̃ſcere: ꝙ ihs xp̄s ſuſti-net: ꝙ in mūdo ſint ſaraceni ꝛ pagani. vt xp̄iani hēant magnā māꝫ amabilitati/ ēt vt in illa vtant̄ magna amatiuitate. ita ꝙ ip̄i ſuſtineāt laboꝛes ꝛ moꝛtē. vt infideles ad deū ꝯuertere poſſint/ ꝛ t̄rā ſctām recu-perare. Et iō dn̄s papa et eiꝰ frēs dn̄i car-dinales malefaciūt/ ꝛ alij pꝛelati: q̄ nō nu-triūt xp̄ianos ad moꝛiēdū ꝓ dn̄o nr̄o ieſu xp̄o/ ꝛ ad vtēdū magna amatiuitate. ¶ Je-ſus xp̄s p̄ncipiatꝰ fuit hō ad honoꝛādum deū amādū ꝛ ei ſeruiēdū: ꝛ in medio ſtetit deū honoꝛādo ꝛ amādo: inquātū fuit hō: ꝛ h̄ tātū: quātū potuit. Opoꝛtuit ḡ: ꝙ i fi-ne ꝯpleret magnū honoꝛē ꝛ magnā ama-tiuitatē ꝛ amabilitatē. ſꝫ h̄ eē in fine non potuit: ſi nō moꝛeret̄ ad honoꝛādū deita-tē. qm̄ finis nō eēt ſilis p̄n° ꝛ medio cū ma-gnitudie amatiuitati ꝛ amabilitati. quē finē oꝫ eē: vt rn̄deat nature p̄ncipij ꝛ medij ſm̄ ꝗtitatē ꝯtinuā magnitudīs hūane ama-tiuitatis ꝛ amabilitatis. Eſt ḡ ꝓbatū: ꝙ ihs xp̄s crucifixus fuit ꝛ moꝛtuꝰ. ¶ Jeſus xp̄s moꝛtuꝰ fuit inquātū hō/ nō inquātuꝫ deꝰ. Sicut ſctūs petrꝰ q̄ fuit moꝛtuꝰ īquā-tū coꝛpꝰ/ nō aūt inquātū aīa. Et ēt coꝛpus xp̄i extēs i cruce moꝛtuū fuit: inquātū aīa ip̄m dimiſit. ꝛ nō moꝛtuū: inquātū deitas

ab ipſo nō receſſit. Nec ↄiūctio diuine na
ture ꝛ hūane diſſoluta fuit. Remāſit ergo
ieſus viuus ꝛ mortuus ſine ↄdictiōe. qm̄
mortuꝰ fuit ſm mortalitatē hūanā: viuus
fuit: ſm ꝙ fuit deificatꝰ i viua deitate: a q̄
vita diſcedere nō pōt. Et idē ſequit̄: ꝙ in
cruce deꝰ mortuꝰ fuit / ꝛ nō fuit mortuus
ſine ↄdictiōe. mortuꝰ fuit: inquātū hō deꝰ
q̄ inquātū hō fuit mortuꝰ: nō fuit mortuꝰ
inquātū deꝰ hō: q̄ īquātū deꝰ nō fuit mor
tuus. Idcirco mors xp̄i extitit ſm curſuꝫ
nālem: ꝛ remāſit viuꝰ ſupra curſum nālē.
Et ita ſibiīuicem reſpōdēt articuli incar
natiōis natiuitatis ꝛ paſſionis ſm natu-
rā hūanā ꝛ ſupra curſum nālē illius. Et
hec cōſideratio delectabilis ē ad ↄſiderā-
dū. ❡ Qꝛ ieſus xp̄s deſcēdit ad inferos.

Anima ieſu xp̄i deſcēdit ad īfe-
ros: vbi erāt adā ꝛ ſcti pr̄es: q̄
de hac vita p̄terierūt: q̄s p ſuā
mortē redemit. ꝛ ad illos deſcendere vo-
luit: vt eis maiꝰ gaudiū de eoꝝ redēptiōe
exhiberet. Qm̄ maiꝰ gaudiuꝫ fuit p dñm
ꝙ per nuncium. ꝛ quia redēptio fuit ma
gna: oportuit ꝙ manifeſtaretur cum ma
iori hilaritate ꝛ cū maiori veritate. q̄ q̄dē
maior v̄itas multomeliꝰ māifeſtata fuit
p illū: q̄ redēptionē fecit: ꝙ p aliquē aliū.
❡ In h̄ ꝙ aīa xp̄i ad īferos deſcēdit: que
erat cū deitate vnita: adā ꝛ pphete deum
viderūt ꝛ cognouerūt in aīa xp̄i: quē co-
gnoſcere nec videre poterāt p aliū: cum q̄
deitas ↄiūcta non erat. Et ita ptē hoīs vi
derūt: vꝫ aīam. ꝛ filiū dei viderūt in illa.
Per quā viſionē maior ↄſtātia ſiue certi-
tudo de eoꝝ redēptiōe fuit mľtiplicata. p
pter quā maiorē certitudinē oportuit ꝙ
aīa xp̄i ad īferos deſcēderet ꝛ ꝙ ab illis lo
cis ſctōs auferret. Aīa xp̄i ad īferos deſcē
dit ad ſignificādū ꝛ oñdēdū victoriā: quā
xp̄s hūit i cruce. i q̄ genꝰ hūanū ſuo p̄p̄o
ſanguīe redemit. Et ſignificabat ꝙ i infer
no afflictiōem nō hūit de penis: q̄ i iferno
erāt. ꝛ huiꝰ ſignificatio fuit ſignū ꝛ māife
ſtatio pphis ꝛ ſctis: ꝙ culpa pctī origināľ
ↄſumpta erat: poſtꝙ aīa (q̄ erat eis ſilis) ī
loco vbi erāt paſſionē nō hūit. ❡ Et dā-
nati maiorē penā hērēt: deſcēdit aīa xp̄i
ad īferos. qm̄ i illa māifeſtata fuit victoª:
quā hūit in ſaluādo illos: q̄ i ieſu xp̄o cre-
debāt / remanētibꝰ ī iferno ppetue illis: q̄
ſuū aduētū negauerāt. Quare ſicut iuſtis
fuit maior glīa eiꝰ repn̄tatio: ita oportuit
ꝙ īiuſtis fuiſſet maior pēa. ❡ Sicut ihs
deſcēdere voluit de vita ad mortē in cruce:
ita deſcēdere voluit de vta acq̄ſita ī cruce
p mortē ſuā ad mortē ſctōꝝ: q̄ p̄p̄ꝛ origina
le pctīn in tenebris extiterūt. Et h̄ ita eſſe
oportuit: vt eiꝰ deſcēſus eēt in magniᵉ bo-
nitatis charitatiſ ꝛ hūilitatis. Sꝫ h̄ eē nō
potuit: ſi ih̄s xp̄s ad īferos nō deſcēdiſſet.
❡ Qꝛ ieſus xp̄s a mortuis reſurrexit.

Maior finis bonitatis magnitu-
dinis: ꝛ aliaꝝ ↄſiſtit ī hoīe ꝙ in
aliq̄ ſuaꝝ ptiū tm̄. idcirco opor
tuit: ꝙ dñs nr̄ ih̄s xp̄s reſurrexiſſet: vt ma
ior finis veniret. Qm̄ ſi non reſurrexiſſet:
oporteret ꝙ in illo eēt aliq̄ culpa: q̄ maio
rē finē īpediret. Que q̄dē culpa in xp̄o eē
nō potuit. qꝛ ↄiūctꝰ ꝛ pſonatꝰ ē hō ī deita
te ꝛ in illa ſuſtētatꝰ. ❡ Ieſus xp̄s reſurre
xit: vt eēt hō ex aīa ꝛ corpe ſicut fuit: aññ ꝙ
moreret̄. Et qm̄ mortuꝰ fuit: hō fuit: īquā-
tū filiꝰ dei erat hō. ſꝫ nō erat hō: inquātū
aīa nō erat in corpe. Et qꝛ filiꝰ dei voluit
eſſe hō de aīa ꝛ corpe conſtitutꝰ: ieſus xp̄s
reſurrexit: vt dīna volūtas aſſecuta fuiſſet
hoc qđ volebat. qđ aſſecuta nō fuiſſet: ſi ie
ſus xp̄s nō reſurrexiſſet de morte ad vitā.
❡ Qꝛ ih̄s ſurrexit a mortuis: ſiḡtuꝫ fuit:
ꝙ cōpleuerat ī cruce victoriā ↄ originale
pctīn. Et ſi ih̄s xp̄s nō reſurrexiſſet: ſiḡtuꝫ
fuiſſet ꝙ victoria nō erat cōpleta. Quare
oportuit: ꝙ dñs ih̄s xp̄s a mortuis reſur-
rexiſſet. nō tm̄ p aliū / ſꝫ p ſeipm̄. qm̄ ſicut fi
liꝰ dei p ſe īcarnatꝰ fuit: ita p ſe aīa xp̄i re
diit in ſuo corpe: de q̄ exuit. ❡ Ieſus xp̄s
reſurrexit: vt eēt exēplū ꝛ ſignū ḡnalis re-
ſurrectiōis hoīm: q̄ vētura ē. Idcirco po-
ſuit hoīes ī maiori ſpe reſurrectiōis p ſuā
reſurrectionē. ↄ quā maiorē ſpē fuiſſet: ſi
nō reſurrexiſſet. ↄ maiorē ſpē ih̄s xp̄s non
potuit eē ſm magnitudinē bonitatis iu-
ſtitie ꝛ charitatis. ❡ Si ieſus xp̄s a mor
tuis nō reſurrexiſſet: fuiſſet ſuū corpꝰ ī ter
ra / ꝛ aīa ī celo. ꝛ ſuū corpꝰ p̄uilegiū nō ha
buiſſet in magniᵉ bonitatis glīe ꝛ volūta
tis ſupra corpa alioꝝ hoīm. Qđ q̄dē p̄ui-
legiū neceſſariū eſt: ꝙ ih̄s xp̄s habeat rōe
cōiunctionis diuine nature ꝛ humane. In

qua cõiunctione eſt natura humana dñi nři ieſu xp̄i exaltata i maiori magnitudine bonitatis gl'ie finis ⁊ voluntatis ꝙ aliqua aliaꝝ creaturarũ. Reſurrexit ergo a mortuis dñs noſter ieſus chriſtus.

¶ Qr ieſus xp̄s ad celos aſcendit.

IN celo empireo ſunt aīe ſctõꝝ. ibi deũ ꝯtēplant ⁊ vidēt faciē ad faciē ⁊ oculo ſpūali ad oculũ. ⁊ in hac vita mortali nulla aīa deum ꝯtēplari neqꝫ videre pōt ſine medio: vꝫ ſine ſpē fantaſtica. Eſt ḡ nobilior ille locus ſupior ꝙ locꝰ iſtiꝰ vite mortalis. Oportuit ḡ ꝙ ihs xp̄s ſuũ corpus aſcēderet ad illas ſummitates ſiue altitudines: i qbꝰ ē nobilior locus. Sꝫ h̄ eē nō potuit: ſi ieſus xp̄s ad celos nō aſcēdiſſet. ¶ Aſcēdit ihs xp̄s ad celos: vt gl'iam daret ſctis. qm̄ p ſuā viſionē maiorē h̄nt gl'iam. ⁊ ſi ad celos nō aſcendiſſet: hērent minorē. ⁊ ſic dñs nř ihs xp̄s foret ꝯ maiorē gl'iam: ⁊ hēret magnā concordantiā cũ minori gl'ia. qḋ eſt impoſſiᵉ. cũ ita ſit: ꝙ gl'ia ⁊ maioritas hēant cōcordātiā in magnitudine bonitatis ⁊ aliaꝝ. qm̄ dñs ieſus ad celos aſcēdit: aīas ſctõꝝ̃ poſuit in maiori ſpe reſurrectōis. Qm̄ in hoc ꝙ viderũt dñꝫ ieſum xp̄ꝫ q̄ a mortuis reſurrexit: meliꝰ eis reuelata fuit ⁊ ſignificata gn̄alis reſurrectio. per quā maiorē reuelationē ⁊ ſigt̄ionē ſcti maiorē gl'iam habuerũt ⁊ maiorē ſpē reſurrectiōis. ¶ Dñs nř ieſus xp̄s genꝰ hũanũ recreauit/ ⁊ traxit aīas ſctõꝝ de inferno: q̄ fuerũt in paradiſum. Cũ ita ſit: ꝙ paradiſus ſit locꝰ: vbi attigit finis: ꝑpt quē mũdus fuit creatꝰ. Idcirco iſta vita in q̄ ſumꝰ: ē in p̄nᵒ ⁊ i medio. ⁊ alia vita ē in fine. Qñ ſi aīe ſctõꝝ irēt ad paradiſuꝫ: bñ oportuit ꝙ aīa ieſu xp̄i iuiſſet/ ⁊ ſuũ corpꝰ aſcēdiſſet. cũ ita ſit: ꝙ ipe ſit finis ⁊ ꝯplementũ reſtaurationis illarũ aīaꝝ. ¶ Dñs ieſus nobilior eſt rōe diuine nature ꝙ rōne hũane. ⁊ ideo ſi ad celos non aſcēdiſſet: diuina nā iniuriata fuiſſet in hũana. Et idē eſt de aīa ⁊ corpe. cũ ita ſit ꝙ aīa ſit nobilior ꝙ corpus. Sicut ſi olea q̄ inſerta eſt i oleaſtro: mitteret ſuā naturam inferius / ⁊ nā oleaſtri ſupra aſcenderet: ita ꝙ oliuas faceret in ſpecie olee. q̄ ſiqdeꝫ oliue eſſent de ſpē oleaſtri et nō de olea. Ieſus xp̄s ergo aſcēdit ad celos: vt in ipo incõueniētia antedicta non fuiſſent. ¶ Deus eſt bonꝰ: ⁊ ſua bonitas eſt ei ratio: ꝙ agat bonũ. ⁊ deꝰ eſt magnꝰ: eſt ergo ſua bonitas ratio deo: ꝙ agat magnũ bonũ. ſua bonitas ḡ nō eſt ei ratio: ꝙ agat paruũ bonum ⁊ non magnũ. poſtꝙ eſt magna deitas: bñfacere nō potuit humanitati: quā aſſumpſit: ſi ipam in locis in qbus nō attingunt magna: ſed pua: teniſſet. Aſcēdit ḡ ipſa gl'ioſa hũanitas ieſu xp̄i ad loca: vbi magna bõa attigunt.

¶ Qr ieſus xp̄s ſit iudex i die iudicij.

OPortet ꝙ dies iudicij ſit de hoībus bonis ⁊ malis: vt ſeqꝫ finis entiũ: q̄ creata ſunt. Qḋ ſiqdē iudiciũ itelligi oꝫ videri ⁊ audiri. qm̄ ſine intelligere videre ⁊ audire nō eēt finis i magnitudine bonitatis ꝟitatis ⁊ aliaꝝ. oꝫ ḡ ꝙ iudex ſit deꝰ ⁊ hō. Opꝫ ꝙ ſit deꝰ: vt iudiciũ intelligat in magniᶜ ꝟitatis. oꝫ ꝙ ſit hō: vt iudex videat / ⁊ ꝙ eiꝰ iudiciũ audiatur. Idcirco oꝫ ꝙ gētes ꝯgregent in vno loco: vt iudicē videre poſſint ⁊ audire. ſed hoc eſſe non poſſet: ſi ieſus xp̄s non eēt iudex. Iudicabit ergo dñs ieſus bonos et malos in die iudicij. ¶ Oportet ꝙ iudiciũ ſit in quātitate continua principij medij ⁊ finis. Et quia quantitas in diuerſis remanet quātitatibꝰ diſtinctis ſuſtentata per differētiā: q̄ eſt inter principiũ mediũ et finem: oꝫ eē iudiciũ: fin ꝙ pertinet ad p̄nᵐ mediũ ⁊ finē. Qñ ſi dñs nř ihs xp̄s ſit iudex: eſt eiꝰ iudiciũ de p̄ncipijs. vicꝫ de hoc qḋ ſpectat ad honorādũ deitatē ⁊ humanitatē cum illa coniunctaꝫ. Et idem ē de medio. cũ ita ſit: ꝙ ieſus xp̄s inquantũ hō eſt mediũ inter deũ ⁊ ſuũ pp̄lm. Et idē ē de fine. cũ ita ſit: ꝙ oīa entia creata ſint ad honorādum deũ ⁊ humanitatem xp̄i. Erit ergo ieſus xp̄s iudex in die iudicij. ¶ Dñs ieſus xp̄s erit iudex: vt ſit maior gloria bonoꝝ/ ⁊ maior pena maloꝝ. Quoniam magna gloria eſt bonis: ꝙ ipi videant: ꝙ ille qui erit eis ſimilis: dabit iudicium et vocabit ipſos ad gloriam perpetuam. Et magna pena erit malis: qui videbunt ita magnaꝫ poteſtateꝫ hominis: que ipſos iudicabit ad penam perpetuam. et quia iudicium oportet eſſe in magnitudine veritatis: maior erit: inquantũ

dabit maiorē gl'iam bonis/ et maiorē pe-
nam malis. Op; ergo q dñs ieſus xps ſit
iudex. Unus idem calor magn⁹ eſt in vno
ſubiecto/ ⁊ paruus i alio. ſicut calor ignis
q̄ eſt magn⁹ in pipere/⁊ paruus in aniſo.
magnus eſt i pipere: q: recipe pōt magnū
calorē. paruus ē i aniſo: qm̄ nō eſt de ſuis
ɔditiōib⁹: q poſſit eē ſubiectū magno ca-
lori. Modo ſīr erit de maiori iudicio. qd
erit i fine mūdi. Qd ſic de iudiciū nō poſ-
ſet eſſe magnū: ſi nō eēt aliqd magnū ſub-
iectū. in q̄ ſuſtētatū eēt. Magnū ſubiectū
nō poſſet eſſe: ſi ille qui dabit iudiciū: non
eſſet prim⁹ iudex ⁊ maior: q̄ poſſit eſſe. vñ
cum deus nō ſit corpus: ſi ipſe iudiciū da-
ret per vocē/⁊ vox de ipſo non eſſet/et vox
non eſſet pars illius: ille qui loqueretur.
nō eſſet iudex prim⁹: imo eſſet mediū. ⁊ ſic
iudiciū non poſſet eſſe magnū: qm̄ ſubie-
ctū non hēret: in quo poſſet eſſe magnū.
Oportet ergo q ille iudex q̄ iudicabit bo
nos et malos: ſit ille idē qui loquetur: in-
quātum dabit iudiciū. ſed hoc eē nō poſ-
ſet: ſi de⁹ non eſſet homo. Jeſus xps ergo
iudicabit. qui inquantū hō erit ille idē: q̄
loquetur. ⁊ inquātū deus erit primus iu-
dex. ⁊ ſic iudiciū erit magnum. ¶ De ma
gnitudine iudicij eſt: q ille qui iudicat: ſit
finis iudicij. ⁊ q ille q̄ iudicat⁹ ē: ſe habe-
at ad illū finem ſm̄ magnitudinem boni-
tatis ⁊ cōcordantie iudicis ⁊ iudicati. Et
idem ſequitur ſm̄ magnitudinē malitie ⁊
contrarietatis illorū: qui deliquerūt con-
tra iudicē. Oportet ergo q dñs noſter ie-
ſus xps ſit iudex. cum ipſe ſit finis: inquā-
tū deus ⁊ homo oīm entiū creatorum. ad
quē finem ſe habēt iuſti cū magnitudine
bonitatis et concordantie/⁊ mali qui ip;
oſtendunt: cū magni^e malitie ⁊ ɔrietatis.

¶ De fructu arboris apoſtolicalis.

Fructus arboris apoſtolica-
lis eſt ille: in quo colliguntur
omnes fructus aliarū arbor̄.
de quib⁹ dictū eſt. Qm̄ omia
quotquot ſunt in hac vita pre
ſenti ſm̄ diuinam ordinationem: quā de
us poſuit in creaturis iſtius vite: in qua
ſumus: ſe ita dirigunt ad arborem apoſto
licalem et generalem ſicut plures linee ad
vnū pūctū ex illis ɔſtitutum et cētrum: in
quo ſibi inuicē obuiāt ⁊ ſuū hñt cōplemē-
tū. ſicut plures ptes in ſuo toto. ¶ Fru-
ctus aplicalis eſt ſalua° gentiū ⁊ ordiatū
miniſteriū. vt de⁹ recolat̄ itelligat̄ ⁊ ame
tur honoret̄ ⁊ ei ſeruiat̄ pluſq̄ alicui alij.
Et iſte fruct⁹ aplical' ē ita nobil' ⁊ de ita
nobilib⁹ cōditionib⁹: q requirit vnā pſonā
cōem: q̄ ſit ei⁹ cultor/ ⁊ habeat dñiu; ſup
oēs hoīes. Inter quē cultorē ⁊ fructū op;
eē ita magnā cōcordātiā i magni^e bōita-
tis: ſctitatis: virtutis: ⁊ ꝟitatis: q maior
eē nō poſſit. vt maioritas nō deficiat ma-
gne ɔcordātie/⁊ q ɔcordātia nō ſit i mio
ritate magnitudinis: bōitat: ſctitat: vir-
tutis: ⁊ ꝟitatis. q ſi eēt: iniuriati eſſent
oēs fruct⁹ aliar̄ arborū i miori ɔcordan-
tia. q̄ iuria eēt ɔ̄ magnitudinē bōitat ⁊c.
¶ Fruct⁹ arboris eł'alis ē res eł'ata. ſicut
petra: pomū: equ⁹: piſcis: grus: hō: aurū:
ferrū: ⁊ ſal. ⁊ ſic de alijs metallis. Et oēs
iſtū ſubijciūt̄ fructui aplicali ita: q oīa eł'a
ordināt p rectā lineā res eł'atas: q̄ ſeruiūt
dño aplico: q p illas tractare poſſit ſalua
tionē gētiū/ ⁊ ad euitādū dānatiōe; illar̄
⁊ ad faciēdū deo honorē. Per petrā intel
ligim⁹ edificia camerar̄ turris caſtri ⁊ ci
uitatis. p equū inſtrumētū: vt milites ſint
brachia eccl'ie ſctē. p gruē oīa volatilia ad
vſum dñi pape ſubmiſſa. ⁊ idē de piſcib⁹.
etiā de auro ⁊ ferro. p qd intelligūtur ar-
tes mechanice. ⁊ p ſal ſaporem cibarior̄.
Et idē intelligit̄ i fructu arboris vegetal'
⁊ ſenſualis. ſicut pomū: qd ē neceſſariū ad
hñdū ſaporē. vt appetibile ſit ad comedē
dū. ex quo vita ſequi poſſit ⁊ ſenſatū. qd ē
fruct⁹. p quē poſſint eſſe ſcīe mechanice ⁊
liberales. Et idē eſt de imagiabili hūana
li ⁊ de morali arborib⁹. vt cū virtutib⁹ col
ligat̄ fruct⁹ in fructu aplicali ⁊ etiā ipali
vt impator pacē tenere poſſit in mūdo et
deſtruere infideles rebelles mādatis ſctī
pr̄is aplici. vt fruct⁹ colligat̄ ſub ſua ad-
miniſtratiōe. Etiā q̄nta eſſentia ē ei⁹ fru-
ct⁹. vt ſit fruct⁹ aplical'. Quis ḡ cogitare
poſſet vł' ſcribere nobilitatē fruct⁹ arborū
aplical'? Idcirco op; q hmōi fruct⁹ nobi-
lē habeat paſtorē. Quare qn̄ cardinales
papā eligūt: p ſuo poſſe deberēt pportio
nare cultorē fructui. ⁊ papa elect⁹ in illa
pportione ſeipſum conſeruare.

¶ De arbore celeſtiali. Summarium.

Arbor celeſtial' ſil'r divid' i ſeptē ptes. vʒ in radices/truncū/brā-chas/rāos/fo^a/flores/ꝛ fruct⁹.

¶ Radices ſunt principia generalia ex-cepta contrarietate.

¶ Truncus ſunt celi.

¶ Branche ſunt duodecim ſigna.

¶ Rami ſunt planete.

¶ Folia ſunt accidentia celeſtia.

¶ Flores ſunt actus celeſtes.

¶ Fructus ſunt res create inferiores.

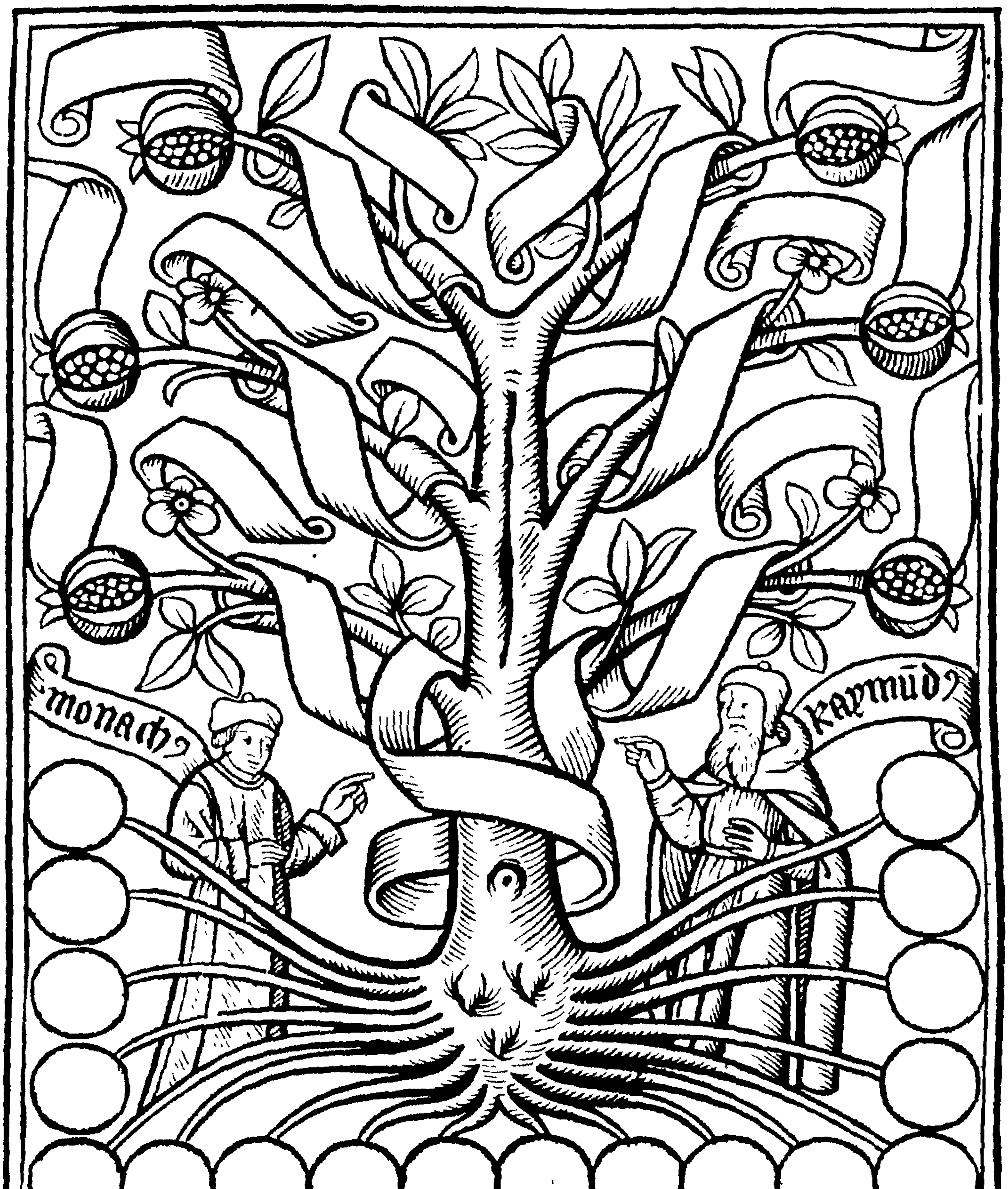

¶ De arbore celeſtiali.

HEc arbor cele
ſtialis diuidit i ſeptē ptes. vʒ i
radices truncū / branchas / ra=
mos / folia / flores / ⁊ fructus.

¶ De radicibus arboris celeſtialis.

CUm deus creauit mūdū: creauit
vnā bonitatē gñalē de nā corpa
li. ⁊ idē eſt de magniᵉ / duratiōe /
ptāte / vno iſtictu / ⁊ vno appetitu: ⁊ ſic de
alijs pncipus pmis ⁊ gñalibꝰ: q̄ ſunt de
corpali nā. Et q̄dlibet pnᵐ diuiſit i duas
ptes. vna ps ē de q̄nta eēntia. alia ē de q̄t
tuor ſubīs mūdi. ex q̄bꝰ arbor celalis cōſi
ſtit. Et ſic vna bōitas gñalis diuiſa eſt in
plures bōitates. vna bonitas eſt de q̄nta
eſſentia. ⁊ alia eſt de eſſentijs inferioribꝰ.
Et hec talis corpalitas ita gñalis fuit: vt
bonitas ſuperior ⁊ bōitas iferior haberēt
nālr maiorē ↄcordātiā. Et idē ē de ma
gnitudine ⁊ magnitudine ⁊ ceteris for=
mis primarijs / ↄrietate excepta. q̄ñ ↄrie=
tas gñalis poſita nō fuit i pncipijs ſupio
ribꝰ: vt nō eſſent ↄria inuicē q̄dā cū alijs:
nec q̄ in ipſis eſſet gñatio nec corruptio
nec puatio forma rū antiquarū ⁊ renoua
tio formaꝝ nouaꝝ. Et iō ↄtrarietas gene
ralis eſt ſuſtētata in iſtis quattuor ſubſtā
tijs mundi. q̄ ſunt brāche arboris celalis.
rōne cuiꝰ. ſ. ↄrietatis ecla ſunt ↄria inuicē
q̄dā cū alijs. vt ſit generatio ⁊ renouatio
nouaꝝ formaꝝ. ⁊ hoc ſm q̄ i illa dictū ē.
Sunt ḡ radices arboris celeſtialis boni=
tas / magnitudo / duratio poteſtas / inſtin
ctus nālis / ⁊ appetitꝰ / vtꝰ / vitas / delecta
tio / differētia ↄcordātia pncipiū / mediū /
finis / maioritas / equalitas / ⁊ minoritas.
¶ Per bonitatē arbor celeſtialis ē bōa:
⁊ p bonitatē hʒ rōnē ad bonū motū / ⁊ hʒ
operationē bonā influētiā impreſſionē ⁊
reſtaurationē. Et per magnitudinē ē ma=
gna in extēſitate ⁊ corporalitate. ⁊ p dura
tionē durabilis eſt. ⁊ p poteſtatem potēs.
⁊ per ſapientiā ſue ptes inſtinctꝰ hñt na=
turales ad finem: ppter quē ſunt. ⁊ p ap=
petitū illos fines deſiderant. ⁊ p virtuteʒ
ipſos perficiūt ⁊ attingūt cū inuamie mo
tus. qui eſt inſtrumentū ad illā attinctio
nē. ⁊ p vitatē ſunt ſue influētie vere nālr.
⁊ p delectationē delectātur ſupiores for=
me ad dandū ſimitudīes ſuas iſtis formis
inferioribꝰ. ⁊ per dñaʒ ſunt differētes ra=
dices / ⁊ q̄dā radices q̄ſdā faciūt optiōes
⁊ influētias: ⁊ alie radices alias hñt opa=
tiōes. ⁊ p ↄcordātiā ē ↄcordātia iter radi
ces. ⁊ per pncipiū ſunt radices pme cauſe
iſtis inferioribus. ⁊ p mediū hñt mediū i
ſeipſis. ſicut in bonitate ſolis: in q̄ eſt bo=
nificare mediū inter bonificatiuū ⁊ bōifi
cabile. ⁊ ſol q̄ eſt mediū inter ſaturnū ⁊ lu
nā. Et p finē cāe ſupiores ſe hñt ad obm
qđ ē ſm corpalitatē gñationē ⁊ corruptio
nē iſtaꝝ reꝝ inferioꝝ. q̄ neceſſarie ſunt ad
vitā hoīs ⁊ ſciaʒ ipſiꝰ ⁊ ad cognoſcēdum
deū recolēdū honorādū ⁊ ei ſuiēdū. Et p
maioritatē ſunt q̄dā radices pricipia ma
iora i q̄buſdā regionibꝰ q̄ in alijs / ⁊ in q̄=
buſdā celatis q̄ i alijs. ſicut ſaturnꝰ: q̄ ma
iorē habet virtuteʒ in autumno q̄ i vere.
Et per equalitatem principia ſuperiora
ſunt equalia ſimpliciter in bonitate dura
tione ptāte ⁊ ceteris. Et per minoritatem
eſt influentia aliquoruʒ minor q̄ alia / ali
cuius q̄ alterius. ſicut i anglia: in quo ſol
non habet ita magnam virtutem in luna
ſicut in india. Eſt ergo quelibet formaꝝ
q̄ ſunt ſuperius: ratio ſm ſuū ppriuʒ eſſe
ad cauſas inferiores / ⁊ ſm q̄ cauſe ſupius
miſcentur adinuicē: miſcetur influētia ea
rum ⁊ illarū virtꝰ in iſtis cauſis inferiori
bus motis. ¶ Qñ pncipia gñalia in pn=
cipio creatiōis mundi fuerūt diuiſa / ⁊ q̄=
dam partes ſupra poſite fuerunt / ⁊ q̄dam
hic inferius: vt dictū eſt: fuerūt ptes ſupio
res denudate de multis naturis ⁊ pprie=
tatibꝰ: quas hñt partes inferiores. Sicut
bonitas firmamenti: que depurata fuit ⁊
denudata de ponderoſitate / calore / humi
ditate / frigiditate / ⁊ ſiccitate / duritie / ⁊
mollicie / aſperitate / ⁊ lenitate / amaritudi
ne / ⁊ dulcedine / alteratione / generatiōe / ⁊
corruptiōe. Et idē eſt de alijs partibꝰ fir=
mamēti.

¶ De trūco arboris celeſtialis.

TRuncus arboris celeſtial' eſt
ſicut pellis extenſa circulari
ter. ⁊ eſt corpꝰ: qđ tenet a ſpe
ra ignis vſq̄ ad ſuperficiē: q̄
ſuperior eſt q̄ aliqua alia. in
tra quā omnia corpalia ↄtinent. q̄ ſiqui=

dem ſuꝑficies termin⁹ eſt: in quo truncus celeſtialis terminat. ⁊ eſt de ſuis ꝑtib⁹: vʒ de ſuis radicib⁹. ⁊ nõ participat cũ alio corpe ſuperiori. ¶ Trũc⁹ cõpoſit⁹ eſt ⁊ ꝯfuſus de ſuis radicib⁹. ⁊ ita aiat⁹ ẽ aĩa motiua. ſic truc⁹ arboris celalis celatiua/⁊ vegetalis vegetatiua/⁊ ſenſualis de ſenſitiua. ⁊ iõ ſu⁹ finis ẽ mouẽs mobile ⁊ motũ. q̃re ſuus mot⁹ ẽ rõ oĩb⁹ corpalib⁹ motib⁹ inferiorib⁹. ⁊ ſue partes ſunt oẽs obliq̃. ſ. circulares. ſicut ſua bonitas: q̃ facit arcũ ex bonificatiuo bonificabili ⁊ bonificare. ⁊ ſicut ſol: q̃ facit arcũ i die: q̃ eſt ſupra terrã: de oriẽte meridie ⁊ occidẽte. quare ſucceſſiue fit mot⁹ cõtinue. ſicut ſua bonitas in magnitudie/⁊ magni⁹ i bonitate. ⁊ ſic de aliis ptib⁹ trũci. Et iõ bonitas q̃ ẽ i rectitudine oriẽtis: hʒ appetitũ ad magnitudinẽ q̃ eſt i occidẽte: q̃ eſt bonificabilis. eſt mot⁹ i bonificare extẽſus de oriẽte ad occidẽtẽ. q̃ q̃dẽ oriẽs ⁊ occidẽs indicantur ſm diuiſiões diei ⁊ noctis: ⁊ intãtũ ſicut ſunt rectitudies trũci celalis. ſm reſpectũ ſunt plura orietia ⁊ occidẽtia ⁊ plures meridies. ſicut oriẽs qđ eſt vnũ: inquãtũ ſol orit i hieruſalẽ. ⁊ ẽ aliud: inquãtũ orit in ſicilia. ⁊ eſt aliđ: inquãtũ orit i norwegia. ⁊ ſic de aliis ptib⁹ trũci celalis Et idẽ ſeqtur de meridie ⁊ occidẽte. Et in hoc paſſu cognoſcit: ꝙ firmamẽtũ hʒ quietẽ in motu ſicut lapis i ſtatione ⁊ i ſuo cẽtro. Quĩ ſicut pluuia que cadit p aerẽ: ſe mouet ad exiſtendũ i loco vbi non ſe mouet nec mouetur: ita oẽs partes firmamẽti ſe mouẽt ad mouẽdũ. vt ſit mouẽs mobil ⁊ mot⁹. ⁊ iõ ſu⁹ mot⁹ nõ ceſſat. ¶ Trũc⁹ celeſtialis ſe mouet in circuitu. ⁊ truncus elemẽtalis ſtat in medio. ⁊ ſm rectitudines trunci elemẽtalis ⁊ trũci celeſtialis partes amborum truncoꝝ ſe reſpõdent. queadmodum ſi truncus elementalis habeat idigentiam in aliqua ſuarũ partiũ: truncus celeſtialis in cõtiguatione quã habet cũ elementali: influit ⁊ complet ⁊ ſatiſfacit elementali ſicut bonitas ſupior bonitati iferiori/et magnitudo ſupra magnitudini inferiori. Etiam ſi truncus elementalis habeat indigẽtiam de calore ſm regionem orientis cõtra frigiditatem: que eſt in regione occidẽtis: ſol qui eſt inſtrumentũ ⁊ brãcha multiplicat cũ ſuo ſplẽdore: ita calorẽ illi⁹ regionis: ſicut ignis cũ ſuo calore calorẽ: qui eſt i aqua tũc qñ illã calefacit in olla aut i vẽtre equi: qui aquã potauit. aut in folio cucurbite: qđ recipit rorẽ de nocte. ⁊ ſic de aliis rebus ſilibus iſtis. Et hoc facit ſol rõe ſue bonitatis magnitudinis ⁊ aliaꝝ. ¶ Scđm ꝙ exẽplũ dedimus in branchis arboris ſenſualis: quõ potẽtie ſe hñt ad obiecta p lineã cõtinuã celatam: ꝗuis potẽtia ad obiectũ non vadit/nec obiectũ venit ad potẽtiã: inquantũ ſunt i diſcreta q̄titate: ⁊ actus fit p naturã ambaꝝ q̄titatũ: vʒ p continuã ⁊ diſcretã: ita trũc⁹ celeſtialis ⁊ truncus celalis ſe reſpiciũt ſm continuã q̄titatẽ ⁊ diſcretã. ꝗuis ſupior truncus in inferiorẽ nõ intrat/nec truncus inferior intrat in ſuperiorẽ: inquantũ hñt diſcretã q̄titatẽ: ſed influẽtia ſupior venit inferius rõe cõtinue q̄titatis gñalis: in qua ſunt ambo trũci. ſicut in vna bonitate gñali ⁊ corporali/⁊ vna magni͏ᵉ corporali gñali. ⁊ ſic de aliis. Et i illa linea gñalitatis fit opatio in impreſſione. ſm ꝙ dedimus exẽplũ in branchis arboris ſenſualis. Et i hoc paſſu cognoſcit: ꝙ lux ſolis hic inferi⁹ nõ deſcendit: ſed ei⁹ ſilitudo accipit i ſuꝑficie arboris celalis. q̃ ipam hic inferi⁹ repreſentat p cõtinuã q̄titatẽ lucis. Et idẽ eſt de bonitate tauri ⁊ de ei⁹ motiuitate: que accipitur in bonitate ignis ⁊ in motiuitate illius. Et eius ſilitudo apparet in bonitate piperis/⁊ in motiuitate flãme. ⁊ ſic de aliis ſilibus iſtis. Et hec phia multũ delectabilis eſt ad intelligendũ. ⁊ eſt via ad cognoſcendum multa ſecreta naturalia. ¶ Truncus arboris celeſtialis ſentiri nõ põt: q2 cõfuſus eſt. ⁊ ei⁹ color ſentit in ſtellis fixis ⁊ erraticis. ⁊ eius figura circularis eſt/⁊ eſt cauſa ad oẽs circularitates ſiue circulares figuras corporales. ſed illa figura nõ poteſt videri/⁊ conſiſtit de partibus triãgularibus exiſtẽtibus in linea obliqua: vt dictũ eſt. Et ideo eſt cauſa ad triangulos inferiores. ſicut ad triangulũ: qui eſt de igne aere ⁊ de terra. ⁊ ſm reſpectũ rectitudinũ trũci celalis reſpondet ad figuram quadrangularem: ſicut meridies ⁊ media nox: que ſe reſpiciũt p lineã

corporalem generalē. ⁊ oriēs ⁊ occidens ſil̄r. Et ideo ſunt quattuor impreſſiones regionū: q̄ rn̄dent ad quattuor q̄dratos. ex quibꝰ cauſant̄ q̄drāguli īferiores. ⁊ ex illis exeūt triāguli. qr q̄drati gn̄ales in ſituatiōe triāgulari ſunt aſſituati. ¶ Trūcus celeſtialis nō eſt leuis nec pōderoſus. qm̄ ē de lineis obliq̄s ⁊ rotūdis. q̄ ſimpl̄r ſm̄ ſe nō hn̄t ſupiꝰ nec īferiꝰ. ſic̄ circulꝰ: q̄ nō hꝫ ꝑncipiū neq̧ finē ſm̄ aſſituatiōem. Nec trūcus celeſtialis eſt corruptibil' nec gn̄abil': verūtn̄ ē cā gn̄atiōi ⁊ corruptiōi ī īferioribꝰ. qr iuuat q̄buſdā plꝰ ī vno loco/ ⁊ minꝰ alijs ī alio loco. Nec trūcꝰ celeſtialis creſcit nec diminuit̄ ī ſeipo. qm̄ aliū locū nō appetit. ſꝫ illū tm̄: ī quo eſt. ⁊ idē eſt de ſuis partibꝰ. Et pl'es alias ꝓprietates poſſemꝰ dicere q̄s hꝫ trūcus celeſtialis q̄s nō hꝫ trūcꝰ hic īferior. ⁊ ſic̄ trūcꝰ inferior q̄ multas ꝓprietates hꝫ: q̄s nō hꝫ trūcꝰ ſuperior: vꝫ calorē pōderoſitatē ⁊ alia. ſꝫ qr ꝓlixitatē euitamꝰ: de pluribꝰ ꝓprietatibus trūci ſuꝑioris nō facimꝰ mentionē. ⁊ trāſimus ad branchas illius.

¶ De branchis arboris celeſtialis.

Brāche trūci celeſtialis ſunt xij. ſigna: q̄ ſiq̄deꝫ rn̄dere debēt brāchis arboris cel'al' ſm̄ ordinationē corporꝝ īferiorꝝ ⁊ corporꝝ ſuperiorꝝ. Verūtn̄ ſm̄ poſitiōeꝫ poſitā a ph'is aliq̄s ꝯtrarietates videmꝰ ſꝫ ordinē neceſſariū. ſicut aries qui iudicat̄ eſſe de cōplexiōe ignis/ ⁊ taurꝰ de cōplexione terre/ ⁊ gemini de cōplexione aeris. qm̄ ſm̄ rōnē nāl'ē ⁊ aſſituatiōem ſuprā quā opꝫ rn̄dere ſituatiōi brāchaꝝ arboris cel'alis: tria ſigna deberēt eē de cōplexiōe aeris ī vere. ⁊ tria de cōplexiōe ignis in eſtate. ⁊ tria de cōplexiōe terre ī autūno. ⁊ tria de complexiōe aque in hyeme. Tria ſigna q̄ ſunt de vere ſunt aries taurus ⁊ gemini. ⁊ tria q̄ ſunt de eſtate: ſunt cancer leo ⁊ v'go. ⁊ tria que ſunt de autūno ſunt libra ſcorpio ⁊ ſagittarius. ⁊ tria que ſunt de hyeme: ſunt capricornꝰ aquarius ⁊ piſcis. Verūtamen ſicut quattuor tempora anni vadūt in circuitu terre: ita ſigna vadūt in circuitu terre ſm̄ aſſituationem veris eſtatis autūni ⁊ hyemis. Et ſi ph'i hunc curſum errauerūt: non eſt mirandū: ſi eoꝝ ſequaces deficiūt in ſuis experimētis ⁊ iudicijs: que dāt ī arte aſtronomie. ¶ Si aries ſit bonꝰ ⁊ taurus bonus ⁊ gemini bonꝰ: totꝰ quadratꝰ veris eſt bonꝰ. Et ſicut cōcordāt ī bonitate: cōcordare debēt ī mobilitate ⁊ ī maſculinitate. Et rōe cōcordātie quā hn̄t: debēt cōcordare ī marte: q̄ dat̄ arieti/ ⁊ ī venere: q̄ dat̄ tauro/ ⁊ mercurio: q̄ dat̄ gemini. Et ad hoc ꝯdicit femininitas: quā attribuerūt tauro: ⁊ mediocritas: quam attribuerūt gemini. ⁊ ſic de alijs rebꝰ ſil'ibꝰ iſtis. q̄ ducūt pl'a incōueniētia ſm̄ poſitiones antiquas. Sicut ſaturnus: cui attribuūt cōplexionē terre. que eſt infimū elm̄/ ⁊ hꝫ tardiorē motū ⁊ minorē circulū. ⁊ ſaturnus: q̄ eſt altior planeta/ ⁊ qui maiorē curſum facit q̄ȝ oēs alij planete. Et ideo dn̄s papa ⁊ ſui frēs dn̄i cardinales bn̄facerēt: q̄ȝ ſm̄ neceſſariū ordinē impreſſionū ſuperiorꝝ ⁊ inferiorꝝ ordinari facerēt ſcientiā aſtronomie ī debitis ſituatiōibꝰ inq̄rēdo experiētias: q̄ ex illa ordinatiōe ſequerent̄. Et hec inueſtigatio fieri poſſet ſm̄ ꝓceſſum iſtiꝰ libri cū iuuamine ꝓceſſus artis inuentiue ⁊ tabule gn̄alis. ¶ Brāche arboris celeſtialis rn̄dere debēt brāchis arboris vegetalis. ſicut aries taurꝰ gemini: q̄ mouere debēt appetitiuā ad obiecta cōplexionis humide ⁊ calide rōe veris. ⁊ cācer leo v'go ad obiecta calide ⁊ ſicce complexionis in eſtate. libra ſcorpiꝰ ⁊ ſagittarius ad obiecta cōplexionis ſicce ⁊ frigide ī autūno. capricornꝰ aquariꝰ ⁊ piſcis mouere debēt appetitiuā ad obiecta frigide ⁊ humide cōplexionis ī hyeme. Verūtamē ſi leo in eſtate appetitiuā mouet ad obiectū frigidū ⁊ hūidū: facit hoc: vt plus de materia hēat ad calefaciēdū ⁊ ad deſiccandū/ ⁊ qr materia nimis calefacta ⁊ deſiccata appetitū hꝫ: q̄ȝ humefiat ⁊ frigefiat. ⁊ ſic de alijs regionibus. ¶ Branche arboris celeſtialis rn̄dere debēt branchis arboris ſenſualis. ſic aries q̄ maiorē hꝫ cōcordātiā cū viſu ꝑ humiditatē ⁊ calorem q̄ȝ leo per calorē ⁊ ſiccitatē. Et leo maiorē hꝫ cōcordātiā cū auditu ꝑ caliditatē ⁊ ſiccitatē q̄ȝ piſcis per frigiditatē ⁊ humiditatē. ⁊ ſic de alijs ſimilibus iſtis. Idē ſequitur in branchis ſpiritualibus.

Et q: aries maiorē hēre debet cōcordātiā ꝓpter cor cū volūtate ꝑ hūiditatē ꝛ calo= re ꝙ piſcis ꝑ frigiditatē ꝛ hūiditatē/ vel ſagittari⁹ ꝑ ſiccitatē ꝛ frigiditatē. Et leo maiorē dꝫ hēre cōcordātiā ꝓpter cerebꝛū in anticipite cū intellectu ꝑ calorem ꝛ ſic citatem ꝙ piſcis ꝑ frigiditatē ꝛ humidi= tatē. Et ſcorpio maiorē dꝫ hēre ꝯcordātiā ꝑ cerebꝛū cū memoria in occipite retro ꝑ frigiditatē ꝛ ſiccitatē ꝙ gemini ꝑ humidi tatem ꝛ calorē. Et idē ſequit̄ de brachijs tibijs ꝛ ceteris mēbris hominis. Et i hoc paſſu cognoſcit̄ quo tpe anni ꝛ qua hora diei ꝛ noctis medici dare debēt ſuis patiē tibus medicinas. ꝛ quomō vnū ſignū con cordat ad dādū medicinā vni membꝛo/ ꝛ aliud ſignū ad dādū medicinā alij mem= bꝛo. ¶ Quia terra ē i medio octaue ſpe= ſtāt ſemper ſex ſigna ſuꝑ ſupficiē terre ſu= perius. ꝛ alia ſex ſtāt inferi⁹. ſicut ꝑ lineaꝫ rectā de oriente ad occidētē/ ꝛ de meridie ad ſeptētrionē. Idcirco quodlibet ſignuꝫ aſcēdit ſꝫ reſpectū rectitudinis terre. Ut pōam⁹: ꝙ oriēs ſit. a. ꝛ occidēs ſit. c. ꝛ me ridies ſit. b. ꝛ ſeptētrio ſit. d. Aſcēdunt er go aries taur⁹ ꝛ gemini de. a. vſqꝫ ad. b. ꝛ cācer leo ꝛ ꝟgo de. b. vſqꝫ ad. c. ꝛ libꝛa ſcor pio ꝛ ſagittari⁹ de. c. vſqꝫ ad. d. ꝛ capꝛicor nus aquari⁹ ꝛ piſcis de. d. vſqꝫ ad. a. Et ꝓ pter h̄ experiētiā habem⁹: ꝙ ſol calidior eſt: qñ deſcēdit de. b. vſqꝫ ad. c. ꝙ qñ aſcen dit de. a. vſqꝫ ad. b. q: plus recipit de vir= tute a cancro leone ꝛ virgine ꝙ ex ariete tauro ꝛ ex gemini. ¶ Ariete aſcēdēte de a. vſqꝫ ad. b. eſt eius aſcenſus caput. ꝛ ei⁹ deſcēſus eſt de. b. vſqꝫ ad. c. qđ ē ei⁹ cauda. b. ꝟo eſt eius mediū. Idcirco ꝑ vnū mo= dū influit ad brāchas arboris celīalis ſm caput/ ꝛ per aliū ſꝫ mediū/ ꝛ ꝑ aliū modū ſm caudā. Idcirco aſtronomus vnuꝫ iu= dicium facit in capite/ aliud in medio/ et aliud i cauda. Et idē facit de alijs ſignis. Faciunt etiā iudiciū de cācro/ ariete/ li= bꝛa/ ꝛ capꝛicorno. q̄ ſunt mobiles: videli= cet ꝙ res q̄ fiunt in eoꝝ dñio: nō durant. ꝛ ꝙ ille res durāt: q̄ fiunt de dominatiōe tauri/ leonis/ ſcorpionis/ ꝛ aquarij: q̄ non ſunt mobiles. ꝛ ꝙ ille res durāt/ ꝛ nō du= rāt multum: que fiūt in dñatiōe geminis virginis ꝛ ſagittarij ꝛ piſcis: qui mobiles ſunt in parte ꝛ non in toto. ¶ Deſcēdit aries de. b. vſqꝫ ad. c. ſm aſſituationē cir= culi ſuperioris. q̄ ē de. a. vſqꝫ ad. c. Et pri⁹ gemini deſcēdit ꝙ ipſe/ ꝛ taur⁹ ſimiliter. Idcirco aſtronom⁹ prius iudiciū facit de gemini in quadrāgulo de. b. ꝛ de. c. ꝙ de tauro vel de ariete. ꝛ ſic de alijs ſignis. Id circo ſunt vigintiquattuor hore in die na turali: vt aſtronom⁹ iudicare ſciat ſignuꝫ ſm ſuā horā. Et idē de duodecim mēſib⁹ ꝛ quattuor tēporib⁹ āni. de quib⁹ dictū ē.

¶ Maſculinitas ratiōe forme vni ſigno attribuitur. ꝛ femininitas ratione mate= rie attribuitur alij ſigno. ꝛ hoc vt vnum ſignum habeat actionem/ ꝛ aliud paſſio= nē. ꝛ vt de illo qđ hꝫ actionē: ſequat̄ ma= ſculus ꝛ dies. ꝛ de illo qđ hꝫ paſſionē: ſe= quatur femina ꝛ nox. Uerūtamen in vna eadē regione ꝛ hora generant̄ maſculus ꝛ femina. ꝛ hoc eſt rōne cōceptionis cor= poꝝ inferioꝝ. q̄ recipiunt impꝛeſſiones a ſuperioꝛibus: ſm ꝙ diſpoſita ſunt ad reci piendū. Sicut ignis: q̄ ſemꝑ habet natu rā calefaciēdi illā ſubſtātiā: quā tāgit: ve rūtamē nō calefacit pellē ſalamādre: q̄ vi uit in igne. ꝛ hoc eſt: q: nata eſt ꝛ nutrita in igne/ ꝛ ē plus ex ipſo ꝙ ex alio elemen= to. Conſimilr̄ nō ꝙuis vnū ſignū ſit ma= ſculus: eius maſculinitas nō eſt rō: ꝙ ſua regio maſculuꝫ ꝓducat in illa materia: q̄ pl⁹ diſpoſita eſt ad feminā ſm diſpoſitio= nē brācharū arboris celīalis. Et in hoc paſ ſu cognoſcit̄: ꝙ grauia ſunt iudicia aſtro nomie ad intelligendū. ¶ Ratio quare attribuitur vni ſigno mobilitas / ꝛ alij ſta tio: eſt: qm̄ opꝫ: ꝙ res q̄ per generationeꝫ ꝓducunt̄: ꝑ motū ꝓducātur. q̄ eſt augmē talis ꝛ de cauſis alterabilibus: de q̄ motu inſtrumēta fatigantur: ſicut equus q̄ fati gatur ad currēdū ꝛ cor ad cogitādū ꝛ os ad loquēdū ꝛ man⁹ ad operādū. Idcirco nā requirit quietē. ſm ꝙ experiētiā habe mus in dormiēdo ꝛ in plātis: q̄ fruct⁹ nō reddūt in hyeme. ꝛ equus q̄ fatigatus eſt ad curredū. ꝛ baliſta q̄ feſſa eſt ad trahen dū: q̄ nō facit magnū ictū: cū ſepius trape rit. Dicit̄ ergo ꝓpter hoc: ꝙ illud ſignum qđ eſt ſtabile ſicut leo (vt dicit̄) ꝙ no ē mo bile. Et illa q̄ non ſunt mobilia: officium habēt: ex quo ſequitur quies in ſubſtātijs

ſeſſis:⁊ illa q̃ mobilia ſūt:ſicut aries q̄ hʒ
oſſiū:vt ſube ſint mobiles⁊ mouētes⁊ mo
te poſt carū qetē. Dicit̄ etiā:ꝙ aliq̄ ſigna
nō ſunt mobilia ſed mediocria.ſicut v̄go.
⁊ rō eſt hec:qꝛ motiuitas mobilitas ⁊ ſta
bilitas ſibiīnuicē obuiāt.Et oīa iſta fiūt
ſm impꝛeſſiōes inferioꝛes. cū ita ſit:ꝙ ſi-
gna ꝯtinue fixa ſtant in firmamento ⁊ in
partibus illiꝰ.ſm iudiciū qḋ fit de mobili
tate in vno/⁊ de immobilitate in alio et
de mediocritate in alio:fit rōne reſpectus
inferiꝰ. Sicut ſol cū vna eadē v̄tute tegu
lā deſiccat ⁊ cerā fundit. ¶ Q: bonū eſt
eſſe/⁊ malū eſt nō eē: dictū eſt:ꝙ eſſe ē bo
nū/⁊ nō eſſe eſt malū.⁊ iō d̄r:ꝙ aliq̄ ſigna
q̄ cauſant eē: ſunt bona/ ⁊ aliqua ſigna q̄
non cauſant eſſe:ſunt mala.Et in h̄ aſtro
nomi iudiciū accipitur:ꝙ aries eſt bonus:
qꝛ ex ipſo ſequit̄ bonū.⁊ leo eſt malus: qꝛ
ex eo ſequitur guerre⁊ ꝑlia.Etiā d̄r ꝙ bo
na ſigna fortunāt hoīes ad bonā ꝓſperi-
tatē ⁊ lōgā vitā ⁊ ſanitatē⁊ placita.⁊ ma
la faciūt cōtrariū.Et hoc intendunt dice
re ſm impꝛeſſiōes naturales:qbꝰ aīa rōne
ſue libertatis nō ſemꝑ cōſentit:etiā quia
deus ſm ſuā bonitatē aut iuſtitiā vtitur
ſuo effectu ad volūtatē ſuā in oī tēpoꝛe et
in omni loco. Idcirco malefaciunt aſtro
nomi:qui tātū cōfidūt in iudicio ipꝛeſſio
nū coꝛpoꝝ ſuperioꝝ factaꝝ hic inferius:q̄
ita deſtrui poſſunt ſupꝛa curſum illarum
impꝛeſſionū ꝑ deū ⁊ ꝑ liberā voluntatem
hoīs ſʒ arboꝛē moꝛalē.Sicut hō deſtrue
re poteſt litteras in cera impꝛeſſas ꝑ gra-
fium aut per ſigillum.

¶ De ramis arboꝛis celeſtialis.

RAmi arboꝛ celeſtial' ſunt
ſeptē planete.Et dicūt an
tiqui ph̄i:ꝙ ſaturnꝰ eſt ſu
perioꝛ/⁊ iupit̄ poſtmodū:
⁊ ſic ꝑ oꝛdinē de alijs vſq3
ad lunā.Et dicūt ꝙ ſatur
nus ē malꝰ/⁊ ꝙ cauſat plūbū ⁊ diē ſabba
ti.Et dicūt ipſum eſſe de cōplexione terre.
Dicūt etiā:ꝙ iupiter eſt bonꝰ:⁊ qḋ cauſat
ſtagnū ⁊ diē iouis:⁊ qḋ ſit de cōplexione
aeris. Dicūt etiā:ꝙ mars ſit malꝰ:⁊ ꝙ cau
ſat ferrū ⁊ diē martꝫ: ⁊ ꝙ ſit de cōplexiōe
ignis.Itē dicūt:ꝙ ſol ſit bonus: ⁊ ꝙ cau
ſat aurū ⁊ diē dn̄icū:⁊ ꝙ ſit de cōplexione
ignis. Pꝛeterea dicunt:ꝙ venus ſit bo-
nus:⁊ ꝙ cauſat cupꝛū ⁊ diē veneris.⁊ ꝙ
ſit de cōplexione aque.Dicūt etiā:ꝙ mer
curiꝰ ſit neutrū/⁊ ꝙ cauſat argētū viuum
⁊ diē mercurij.Dicūt:ꝙ luna ſit bona bo-
nis ⁊ mala malis.⁊ ꝙ cauſat argētū⁊ diē
lune.⁊ ꝙ ſit de cōplexione aque.¶ Scḋʒ
aſſituationē eoꝝ opʒ ꝙ planete ſint aſſi
tuati vt aſſituationes oꝛdiate ſibiīnuicem
coꝛreſpōdeāt. Spere elemētoꝝ oꝛdinate
ſunt hoc mō.ſpā ignis eſt ſupioꝛ.⁊ ſpā ae
ris cōtiguatur cū ſpā ignis.vt ignis incli
nationē habeat ad aerem: ⁊ aer eſt ſupꝛa
ſperā aque vt inclinationem habeat ad il
lā. ⁊ aqua eſt ſupꝛa ſperā terre: vt ad illā
inclinationem habeat.Et ſic rōne inclina
tionis que fit de ſuperius ad inferius:ve-
nit influentia inferius.ſed hoc non eſt oꝛ
dinatū ſm aſſituationes:q̄s philoſophi
in planetis oꝛdinauerāt.quī poſuerūt ſa
turnū ſupꝛa: qui eſt ſiccus.⁊ aerē inferiꝰ:
q̄ eſt humidus.Et poſuerunt martē ⁊ ſolē
qui ſunt calidi:ſub aere. ⁊ ſic vno ꝑticipā
te cum alio ſequitur nimia ſimilitudo ca-
loꝛis/⁊ deſtruitur oꝛdo aſſituationis:que
ꝑtinet ad illā:q̄ ē in ſperis eoꝝ.Poſue-
runt etiā cōplexionē aque ſub mercurio
qui eſt ſiccus.Multa etiā inconueniētia
edocet ars nr̄a in aſſituatione planetarū
ſm opinionem antiquoꝛū.verūtamen ſu-
ſtinet:ꝙ ꝑ ꝯtrariā aſſituationē ſaturnus
eſſet ſuperiꝰ ꝑ ſiccitatē/⁊ iupiter poſtmo-
dū ꝑ humiditatē.vt ſequatur vna linea de
cōtrarijs.ita de ſiccitate ſupꝛa ad humi-
ditatē inferiꝰ.ſicut fit in ſperis eoꝝ.vnde
ſequit̄ cōcoꝛdātia inter caloꝛē:q̄ eſt ſupꝛa/
⁊ hūiditatē q̄ ē inferius. vʒ inter caloꝛem
ignis ⁊ hūiditatē aeris. Suſtinet etiam
ars:ꝙ caloꝛ aerꝫ quē hʒ iupiter:ad caloꝛē
ignis deſcēdat:q̄ ē de marte.Suſtiet etiā
ars: ꝙ ſiccitas martis deſcēdat ad ſiccita
tem ſolis/⁊ hūiditas veneris deſcēdat ad
ſiccitatē mercurij/⁊ ſic ſiccitas mercurij
ad hūiditatē lune.Et h̄ ſuſtiet ars vt fiat
mixtio īfluētiaꝝ planetaꝝ⁊ cōpꝛeſſionum
eoꝝ. ¶ Planete ſe mouēt de occidēte ad
oꝛientē ꝯtra motū ſignoꝝ q̄ ſe mouent de
oꝛiēte ad occidētē.Et iō fit obuiatio v̄tu
tū ⁊ influētiaꝝ firmamenti ⁊ planetaꝝ in
facie.ſicut facies arietis cum facie ſatur-

ni: q̄ ſe obuiāt facie ad faciē: quoꝝ obuia=
tio fieri nō poſſet ſi ſaturnꝰ ſe moueret de
oriente ad occidētem. Et q2 obuiatio fit
facie ad faciē: eſt maior influētia: q̄ venit
ex illa obuiatiōe hic iferius: vñ ſequit̃ ma
ior mixtio ⁊ ꝟtus hic inferiꝰ. Et ī hoc paſ
ſu cognoſcit̃: q̄re planete ſunt errātes / et
diuerſas hn̄t oꝑatiōes ſiue ordinatiōes.
¶ Sol ſuū motū hꝫ ꝑfectū ī. ccclxv. die=
bus ⁊. vi. horis. ex q̄bꝰ annꝰ cōpoſitꝰ eſt.
Et motꝰ lune fit in vno mēſe. Et ī hoc paſ
ſu cognoſcit̃: ꝙ ſol ad. xij. menſes rn̄det. q̄
diuidūtur ī. iiij. tꝑa anni q̄ ſunt ver / eſtas /
autūnꝰ / ⁊ hyēs. ⁊ quodlibet iſtoꝝ tres mē
ſes req̄rit. q2 due linee fortiores ſunt ꝑ cō
cordātiā q̄ꝫ vna ꝑ cōtrarietatē. ſicut ī eſta
te: ī q̄ fortior ē cōcordātia ī calido ⁊ ſicco
q̄ꝫ cōtrarietas: q̄ eſt inter hūidū ⁊ ſiccū. ex
q̄bꝰ fit triāgulꝰ: q̄ ē ex tribꝰ lineis ⁊ de tri
bus angulis. ⁊ q̄libet linea ⁊ angulꝰ idi=
get vno mēſe. Et oꝫ: ꝙ luna correſpōdeat
cuilibet mēſi. vt ꝯcordātiā habeat cū triā
gulo cuiuſlibet. vꝫ veris eſtatis autūni et
hyemis. Et h̄ ſic eē oꝫ: vt in ſꝑa lune iflue
tias accipiāt ⁊ colligāt ꝑ frigiditatē ⁊ hūi
ditatē. ſic̄ ī eſtate fructꝰ colligunt̃ ꝑ calidi
tatē ⁊ ſiccitatē. Et ī hoc paſſu cognoſcit̃:
ꝑ quā neceſſitatē annꝰ hꝫ. ccclxv. dies et
vi. horas: q̄s hꝫ: vt ꝯtinuari poſſit cū alio
⁊ ꝙ ſeq̄tur biſſextꝰ. ¶ Opꝫ ꝙ ſint. vij. pla
nete vt ſufficiāt ꝯcordātie q̄drāguli ⁊ triā
guli. q̄ttuor ſunt: vt hic ī iferioribꝰ q̄drā=
gulus cōſiſtat. tres ſunt: vt ī iferioribꝰ ſit
triāgulꝰ. Et mixti ſunt triāguli ⁊ quadrā
guli ꝑ mixtionē reſpectꝰ planetaꝝ vno pla
neta exiſtēte ī reſpectu alterꝰ ī vno tꝑe / ⁊
ī alio tꝑe ī alio reſpectu. Et ſic linee illoꝝ
reſpectuū ſe miſcuūt ⁊ ꝑficiūt influētiā et
virtutē: q̄ plena venit ī inferioribꝰ / multi
plicādo in inferioribꝰ ſuam ſimilitudinē.
ſicut plura lumina: q̄ vnā lucē gn̄alē mul=
tiplicāt: ⁊ plures motꝰ vnū motū gn̄alē /
⁊ plures voces vnū ſonū generalem / ⁊ plu
res gutte aq̄ mare gn̄ale. ⁊ ſic de aliis re=
bus ſimilibꝰ iſtis. ¶ Sol eſt in medio: vt
ſit terminus triangoloꝝ ⁊ quadrāguloꝝ.
Quū inquātū participat cū ſaturno ioue
⁊ marte: ſequit̃ ex oībꝰ quattuor planetis
quadrāgulus. Ut ponamꝰ: ꝙ ſaturnꝰ ſit
a. iupiter. b. mars. c. ſol. d. eſt ergo q̄dran=
gulus de. a. ad. b. ⁊ de. b. ad. c. ⁊ de. c. ad
d. ⁊ de. d. ad. a. In q̄ q̄drangulo ſunt duo
triāguli gn̄ales. vnꝰ eſt de. a. ad. c. ⁊ aliꝰ eſt
de. b. ad. d. Et ī q̄libet iſtoꝝ ſunt duo. vnꝰ
eſt de. a. et de. b. ⁊ de cētro q̄drāguli. Aliꝰ
eſt de. b. ⁊ de. c. ⁊ de cētro q̄drāguli. Aliꝰ
eſt de. c. ⁊ de. d. ⁊ de cētro q̄drāguli. Et ali
us eſt de. a. ⁊ de. d. ⁊ de cētro q̄drāguli. Et
hoc idē ſequit̃ de ſole vſq; ad lunā. Et rōe
huiꝰ habet ſol maiorē ꝟtutē ī inferioribꝰ
q̄ꝫ aliquis alius planeta. Et in hoc paſſu
cognoſcit̃: ꝙ virtꝰ eſt maior ī medio q̄ꝫ in
extremis. ¶ Rami huiꝰ arboris reſpon=
dent ramis arboris elementalis vegeta=
lis ſenſualis imaginalis ⁊ hūanalis. Ra
mis arboris elementalis reſpondent: in=
quātum ab eis cauſati ſunt: ꝙ cōponant̃
⁊ miſceantur. Quoniā illoꝝ mixtio ⁊ im
preſſio effectiue ſunt de mixtione: quā ha
bent planete ī eoꝝ reſpectu / ⁊ in dando
ſibiinuicē ſuas ſimilitudines: ſm̄ ꝙ ſe in=
uicē reſpiciunt. Ramis arboris vegetalis
reſpōdent: inquātum fit generatio corru=
ptio ⁊ priuatio ⁊ renouatio ꝑ influentiā
ſupra: q̄ datur in ſꝑa lune ad ſuperficiem.
que eſt cōtigua cū ſuperficie ignis. Sicut
piper ⁊ alleū: que generari nō poſſent ſi=
ne ſole. ⁊ plūbum ⁊ dies ſabbati: que cau=
ſantur a ſaturno. ⁊ ſic de aliis. Ramis ar
boris ſenſualis reſpōdēt: ſicut ſol: qui eſt
inſtrumentū viſui ad vidēdum / ⁊ ſicut ſa=
turnꝰ: qui eſt inſtrumentū auditui ad au=
diēdū. ⁊ ſic de aliis. Ramis arboris ima=
ginalis reſpōdent: inquātū planete ſuas
influūt ſimilitudies hic iferiꝰ. ita ꝙ de ſe
nullā partē afferūt ſubalē nec accidētalē /
nec ponūt aliq̄d poſitiue hic iferiꝰ de eoꝝ
eſſentia: ſꝫ tm̄ ſuas ſilitudines. ſicut litte
re ſigilli: q̄ nihil dimittūt de eaꝝ eēntia ī
cera. ſꝫ tm̄ ſuā ſilitudinē. Et iō imagiati=
ua ꝑ iꝑreſſiōes ſupra nāꝫ hꝫ ꝙ ſilitudines
accipiat ī ſilitudinibꝰ ſubaꝝ. Idē ſequit̃ ī
ramis arboris hūanalis. ſic̄ ī viſu cui ſol
ſuā iflult ſilitudinē. vt dictū ē. ⁊ memoria
q̄ ꝟtutē accipit ī cerebro ꝑ ſaturnū / ⁊ vo=
lūtas ī ioue / ⁊ itellectꝰ ī ſole. Scdꝫ h̄ qđ di
ctū ē / ⁊ ſꝫ plēs alias rōnes: q̄s dicere poſ=
ſemꝰ: ſignificat̃ aſſituatio planetaꝝ ⁊ ma
neries quā hn̄t ī ifluēdo iferiꝰ ſuas ſilitu
dines. q̄s hn̄t ī bōitate magnīc ⁊ ceteris.

ꝛ etiã ſm centum foꝛmas pꝛimarias: que in arboꝛe elemẽtali ponunt. Ratione cu ius aſſituatiõis haberi põt ars ꝛ modus ad cognoſcendū: vtrum ars aſtronomie ab antiquis philoſophis cõpilata verita tem contineat. vel etiã iudicia que faciũt aſtronomi: in quibus ſepius deficiunt.

¶ De folijs arboꝛis celeſtialis.

Folia arboꝛis celeſtialis comparamus accidenti bus generalibꝰ arboꝛis. que ſunt rationes accidẽ tibus inferioꝛibus. Ita vi delicet: ꝙ quãtitas regio nis arietis tauri ꝛ gemini eſt rõ et cauſa quãtitatis oꝛiẽtis vſqꝫ ad meridiẽ. Et ſic de alijs accidentibus. de quibus breuiter tractare volumus.

¶ De quãtitate arboꝛis celeſtialis.

Quãtitas arboꝛis celeſtial' duo bus modis conſideratur. con tinua ſcilicet ꝛ diſcreta. ꝛ iſtos duos modos in tribus figuris conſidera mus. videlicet in figura circulari quadrã gulari ꝛ triangulari. ¶ Quantitas cõti nua cõſideratur: vt de ariete ꝛ tauro: ꝛ ſic de alijs vſqꝫ ad piſcem/ ꝛ de ſaturno ꝛ ioue vſqꝫ ad lunam/ ꝛ de ariete ꝛ tauro: ꝛ ſic de alijs. ꝛ de ſaturno vſqꝫ ad lunã. Hec quã titas continua per totum firmamentum eſt extenſa. ꝛ eſt vna de pluribus. videli cet de quantitatibus pꝛimis radicum. et quia radices ſunt differentes: eſt ꝗtitas conti[illegible] diſcretis quantitatibus. ſi cut comm[illegible] quantitas ſubſtantie: que eſt ex diſcretis quantitatibꝰ. videlicet de foꝛma ꝛ de materia: que ſunt quante. Et hec diſcreta quantitas radicum apparet in diuerſitatibus ſignoꝛum ꝛ planetarũ. ¶ Eſt vnus alius modus quãtitatis cõ tinue: que eſt de ariete vſqꝫ ad libram/ ꝛ de cancro vſqꝫ ad ſcoꝛpionem/ ꝛ de ſaturno vſqꝫ ad lunam. Et hec compꝛehendit om nia loca que ſunt infra octauã ſperam. et ſuſtentata eſt in foꝛmis generalibus quĩ te eſſentie et etiam quattuoꝛ ſubſtantijs mundi. Et quantitas diſcreta conſiſtit in bonitate. que eſt vna in quinta eſſentia: et eſt alia in quattuoꝛ ſubſtantijs mundi. Sicut ferrũ: quod ẽ ſub vna figura in cul tello/ ꝛ ſub alia figura in martello. ꝛ idẽ de magnitudine ꝛ ceteris foꝛmis. quare ſicut in carne digiti conſiſtit vna quanti tas continua: ita tota ſubſtantia vniuer ſalis mũdi extẽſa eſt in vna quãtitate bo nitatis continue: ꝛ quãtitas cõtinua ita habet partes: que ſunt de ſua natura. ſi cut habet quãtitas continua digiti ꝑtes diſcretas: que ſunt oſſiũ. Et in hoc paſſu cognoſcatur quomodo reſpõdent quãti tates diſcrete quinte eſſentie ꝛ quattuoꝛ ſubſtantiaꝝ. que ita recipiunt influentiã ex quãtitate cõtinua ſuperioꝛi: ſicut quã titas oſſium digiti ex quantitate carnis. Et ſicut quãtitas carnis nihil ponit po ſitiuũ: que ſit de ſua eſſentia: ſed tãtũmo do de ſua natura in quantitate diſcreta oſſium: ita quantitas quinte eſſentie non ponit aliquid de ſe in quãtitatibus infe rioꝛibus inquãtũ ſua eſſentia: ſed inquã tũ ſua natura: cũ qua participat: ſm cõti nuitatẽ cũ quãtitatibus inferioꝛibus. Et in hoc paſſu cognoſcit: quõ ſol multipli cat quãtitatẽ in cremento: qđ facit plãta ꝛ in caloꝛe piperis: ꝗuis eius quantitas hic inferius nõ deſcẽdat nec a ſe recedat. licet quantitates inferioꝛes de ipſa reci piant influentiã ꝛ impꝛeſſiones. Et hec philoſophia delectabilis eſt ad intelligẽ dũ/ ꝛ eſt via ad cognoſcendum plura pꝛin cipia ꝛ ſecreta naturalia. ¶ Quantitas quinte eſſentie conſiſtit in figura circula ri ſm aſſituationẽ: que eſt de ariete vſqꝫ ad piſcem/ ꝛ de ſaturno vſqꝫ ad lunam/ ꝛ de ariete vſqꝫ ad lunã/ ꝛ eſt in figura qua drangulari: inquantũ eſt in quattuoꝛ re gionibus. vna eſt de ariete ꝛ tauro ꝛ ge mini. ꝛ alia eſt de cancro leone ꝛ virgine. ꝛ alia eſt de libra ſcoꝛpione ꝛ ſagittario. ꝛ alia eſt de capricoꝛno aquario ꝛ piſce. Et figura triangularis cõſiſtit in planetis. Et idem eſt de quadrangulari: ſm ꝙ fa ciunt triangulum et quadrangulum. Et de hac materia dictum eſt in ramis hu ius arboꝛis. Et in hoc paſſu cognoſcitur quomodo quantitas ſuperioꝛ aſſituata eſt/ et cauſa aſſituationi quantitatis in ferioꝛis ſm circulum quadrangulũ ꝛ tri angulum.

¶ De qualitate arboꝛis celeſtialis.

SOl eſt q̄lis per dñiām: quā hȝ cū aliis planetis/ꝛ q̄lis ē: qꝛ bon⁹ ē ꝛ lucēs. Et hec q̄litas ē ei ꝓpa: lȝ luna ſit bona. ſicut ignis q̄ bon⁹ ē ꝛ aer bonus. ſȝ qꝛ ignis ꝛ aer diſtīcti ſunt ꝑ calidū et hūidū eſt bonitas ignis ſub vna q̄litate/ꝛ bonitas aeris ſub alia. Idē eſt de bonitate ſolis ꝛ lune. qm̄ ſub vna ſpē ꝛ ꝓprietate ē in ſole/ꝛ ſub alia ſpē ꝛ ꝓprietate eſt in luna. Eſt alius modus qualitatis: q̄ eſt appropꝛiata. ſicut calor ſolis: q̄ eſt ei q̄litas appropꝛiata. ꝛ frigiditas lune ſilr. ꝛ hoc eſt rōe opatiōis quā hn̄t diuerſimode. qm̄ ſol eſt cū igni multiplicādo calorē rōe ſue lucis: q̄ cōcordat cū luce ignis: q̄ calidus eſt proprie. Et idē eſt de luna: q̄ in aqua multiplicat frigiditatē rōe ſue vmbroſitatis: q̄ concordat cū vmbroſitate aq̄. Et ex duabus vmbris ſequit̄ nox: q̄ eſt fons frigiditatis ꝛ vmbre. Et idē eſt de claritate lune: q̄ eſt ei q̄litas appropꝛiata ꝑ ſolē. Et idē eſt de aliis q̄litatib⁹ aliorū planetaꝝ: q̄ imprimunt ſuas ſilitudines in qualitatib⁹ propriis ꝛ appropriatis hic inferi⁹ cōſiſtentibus. Idcirco dr̄: ꝙ ſaturn⁹ eſt malus ꝛ de complexione terre. ꝛ ſic de aliis. quoniaȝ cauſa eſt inferi⁹ ad multiplicādū ſiccitatē frigiditatē ꝛ melancoliam hominum ratione cuius multas malas habent cogitationes. et ſic de aliis.

¶ De relatione arboris celeſtialis.

SOl ē de magnitudīe bonitate ꝛ ceteris. ꝛ in bonitate eſt bonificatiuum bonificabile ꝛ bonificare. in quib⁹ ſtat relatio. q̄ eſt pars ſolis/ꝛ ꝑ quā ſol hȝ nām bonificādi in relationib⁹ inferiorib⁹. que ſunt ī ſpecie bonitatis. Quare ſicut lux ſolis eſt ratio multiplicādi calorē ignis: qꝛ cuȝ illo hȝ concordantiā in luce: ita eſt ratio ei⁹ relatio ad multiplicādū relationē ignis in calefactiuo calefactibili ꝛ calefacere/ꝛ in bonificatiuo bonificabili ꝛ bonificare. Et in hoc paſſu cognoſcitur modus: ſm̄ quē accidētia ſupiora imprimūt ſuas ſilitudines in accidentibus inferi⁹. Cui intentioni ē inſtr̄m motus firmamenti et ſuaꝝ partium. q̄ maior eſt ſuperius ꝙ̄ hic inferius. ratione cuius maioritatis fiunt impreſſiones in inferioribus per ſuperiores.

¶ De actiōe ꝛ paſſiōe arboris celeſtialis.

SOl eſt de bonitate magnitudine ꝛ ceteris radicib⁹. ꝛ ei⁹ bonitas magna nō eēt: ſi nō eſſet ratio bono: ꝙ bonū faceret. verum qꝛ bonū facere bonū nō pt̄ ſine actiōe ꝛ paſſione. idcirco ſol hȝ actionē: inquātū eſt bonificatiuus. ꝛ ſuū bonificabile eēntiale eſt paſſiuus. ſicut mā ſub forā. ꝛ bōificare ē ex ambob⁹. Et idē de actiōe ꝛ paſſiōe in ſole ſub ratione bonitatis. ꝛ ſubiectū opatiōis eſt magnitudo: q̄ eſt bōificabilis ꝛ duratio ſilr. ꝛ ptās ꝛ cetere partes ſolis de ſua bonitate ſilitudines accipiūt: inquātū ſunt bone partes ꝛ eēntie ſub rōne bonitatis. Et ex hac actiōe ꝛ paſſiōe q̄ ſunt itra ſubſtātiā ſolis: ſequit̄ vna paſſio extra. ſicut ſol: qui actionē hȝ ſuper ven⁹: inquātū ei dat ſuā ſilitudinē. ꝛ ven⁹ eſt paſſiuus: inquātū illā ſilitudinē accipit. Et ven⁹ qui eſt planeta actiu⁹: inquātū actionē hȝ ſuper mercuriū/ ꝛ mercuri⁹ paſſiu⁹: iquātū ipſam accipit. Et ideȝ eſt de mercurio qui actionē hȝ ſupra lunā /ꝛ luna: q̄ paſſiua ē: inquātū ipaȝ accipit. Idcirco dr̄: ꝙ luna plus habet de materia: ꝙ̄ aliqs aliorum planetarū. vt ſua materia diſpoſita ſit ad recipiendū plures ꝛ magnas paſſiones: q̄ ſibi veniunt a ſuperioribus planetis. Idcirco luna ſignificat fortius ſuas ꝓprietates in inferioribus ꝙ̄ aliquis alius planeta. Unde marinarii lunam reſpiciunt. ꝛ homines quādo volūt ſanguinē minuere/plantare ꝛ ſcindere arbores. ꝛ femine qñ volūt cōcipere pueros. et ſic de aliis ſimilibus iſtis. ſicut cancer maris: qui ſub vna luna plenior eſt ꝙ̄ ſub alia. Et in hoc paſſu cognoſcitur: ꝙ actiōes et paſſiones ſuperiores ratiōes ſunt actionibus ꝛ paſſionibus inferioribus ſm̄ curſum naturalē. Et de hoc accipit̄ opinio: quā habent homines circa euforttuniū ꝛ infortuniuȝ. q̄ ignorāt libertates: q̄ ſunt in inferiorib⁹ in animab⁹ rationalib⁹: ſup quas corpa ſuperiora actionē nō habent. que ſiquidē aīe maiorē habent actiōeȝ ſuper corpora: cū quib⁹ coniuncte ſunt: ꝙ̄ corpa ſupiora. Et illi ſapiētes q̄ hoc cognoſcunt: dicunt ꝙ euforttunium ꝛ infortuniū nō ſunt aliquid ſm̄ realitatē rerum ſpiritualium.

❡ De habitu arboꝛis celeſtialis.

SOl hꝫ in habitu deſiccādi tegulam/⁊ mollificādi ceram. ⁊ ſicut ignis hꝫ in hitu deſiccādi tegulam rōe ſiccitatis quā accipit a terra: ita ſol hꝫ in hitu deſiccādi tegulā rōe ſiccitatis quā accipit a ſaturno. Et ſicut ignis ꝗ hꝫ in hitu mollificādi cerā ꝑ ſuū ꝓpꝛium caloꝛē: ita ſol ꝑ ſuā ꝓpꝛiā lucē hꝫ in hitu ad mouēdū ⁊ multiplicādū lucē ignis. cū qua i ſpē ꝯcoꝛdat. ⁊ cū ꝗ caloꝛē ignis mouet ad mollificādū cerā foꝛtius: inquātū ei mltiplicat caloꝛē. Et ſic indirecte ſol hꝫ in hitu mollificādi cerā rōe caloꝛis: quā mouet ita cū igne: ſicut manꝰ mouet litterā cū pēna. Et habitꝰ ſupioꝛes ſunt ita rationes habitibꝰ īferioꝛibꝰ: ſicut habitꝰ figurales lrāꝝ ſigilli habitibꝰ motis et productis in lrīs cere. Et in hoc paſſu cognoſcitur: ꝙ ꝗdā habitꝰ ſunt ex aliis in ſilitudine/ ⁊ nō materialiter. Et hec cognitio eſt paſſus: in ꝗ intellectꝰ hūanꝰ exaltat ad intelligendū pulchꝛa ſecreta naturalia.

❡ De aſſituatiōe arboꝛis celeſtialis.

SItus arboꝛis celeſtialis eſt ſignificatus ſm hoc qđ diximꝰ de ſua quātitate/ ⁊ etiā ſꝫ ſuas radices: truncū: bꝛāchas: ramos: folia: floꝛes: ⁊ fructū. Et aſſituatio iſta ſiue ſitus ꝗ eſt ſuperius: cauſa eſt iſtis ſitibꝰ īferioꝛibꝰ. ſicut ſol: ꝗ ſituatꝰ eſt in ſuo circulo mouēs ⁊ motꝰ. mouens inquantū ꝑ ſeipm̄ mouet de occidēte ad oꝛiētē. motus inquātū firmamentū ipm̄ mouet de oꝛiēte ad occidētē. ⁊ idē eſt de eiꝰ aſſituatiōe: ꝗ ſtat inter ſaturnū ⁊ lunā. Et ideo cpar conſiſtit in medio loco coꝛpoꝛis ⁊ fel in ipo: i quo ſol maioꝛem hꝫ actionē ꝙ̄ aliqs alius planeta. Et in hoc paſſu cognoſcitur: ꝙ ſitus ſupioꝛ imprimit ſuam ſimilitudinem in aſſituationibus ſubſtantiarum elementatarum.

❡ De tempoꝛe arboꝛis celeſtialis.

ARboꝛ celeſtialis aſſituata eſt in circulo: ꝗ ſm figurā non hꝫ pn̄cipiū neqꝫ finē. ſilr̄ modo motꝰ ꝗ eſt in firmamēto de ariete vſqꝫ ad taurū/ ⁊ ſic vſqꝫ ad piſcem. etiam de motu ſaturni vſqꝫ ad lunā: et de ſaturno vſqꝫ ad arietem ⁊ taurū ⁊ piſcem nullam habent vmbꝛam: ex qua ſequatur tempus dierum et noctiū ſuper ſupficiē ſpere ignis. Tēpus ergo ſupꝛa nō multiplicat diem neqꝫ noctē. ſed hic inferiꝰ rōne vmbꝛe terre. Qm̄ totū hoc qđ eſt ſupꝛa illuminatū eſt ſiue lucidū ꝑ ſolē ⁊ per ſtellas ſine vmbꝛa noctis. Veruntamē multiplicat tp̄s in alio/ nō in ſeipſo. ſicut ſaturnus: qui habet vnū motum. ⁊ iupiter qui hꝫ aliū. ⁊ ſic vſqꝫ ad lunā. Quare in illis ſtat tēpus in diſcretis quātitatibꝰ ⁊ in ſeipſo ſtat vnū. ſicut vnꝰ dies: qui ſtat in pluribꝰ momētis ſine vmbꝛa ⁊ multiplicatione pluriū dierū. Et in hoc paſſu eſt tempus reuelatū intellectui: ſm ꝙ eſt in ſe ⁊ in alio. Stat ergo tempus ita in ſeipſo ſine motu. ſicut circulus ſine pꝛincipio ⁊ fine. ❡ Sicut homo peccatoꝛ indiget mīa dei/ ⁊ homo iniuriatꝰ ſua iuſtitia: ſic ſubſtātie inferioꝛes neceſſitatem habent: ꝙ tempus ſit variatū in ſubiis ſuperioꝛibus. Sicut ſaturnꝰ ꝗ in vno tp̄e eſt in vno loco/ ⁊ in alio tp̄e in alio. ⁊ in vno tp̄e eſt i rectitudine arietī/ ⁊ in alio tēpoꝛe tauri. ⁊ iō reqrit tēpus inferiꝰ ſm ſuā aſſituationē nālē oꝛdinē ⁊ aſſituationē tēpoꝛis ſupioꝛis. vt tp̄s ſuperiꝰ hic inferiꝰ trāſmittat ſuā ſilitudinē ad tp̄s: qđ eſt hic inferius. quā accipit in ſubſtantiis elātis. ꝗ in vno tēpoꝛe ſunt/ ⁊ in alio non. aut ꝗ in vno tēpoꝛe ſunt in vno loco/ ⁊ in alio tempoꝛe in alio loco. etiam ꝙ in eodē tp̄e vna eadē ſubā opatur diuerſa. ſicut ignis qui calefacit illuminat/ ⁊ deſiccat/ ⁊ mollificat. ⁊ ſic de aliis rebꝰ ſilibꝰ iſtis ꝗ lōgū eēt narrare.

❡ De loco arboꝛis celeſtialis.

LOcus eſt vna pars arboꝛis celeſtialis. qꝛ ſicut firmamentū ſtat in tēpoꝛe ꝑ ſeipſum: ita ſtat collocatū in ſeipō. ⁊ intra ſeipꝫ ꝯtinet oīa ꝗ cū loco participāt. Et extra ſe ſꝫ curſuꝫ naturalē locus ſubiectū non hꝫ. quoniaꝫ octaua ſpera ꝯtinet oīa collocata. Idcirco dicunt aliqui ꝙ extra firmamentū naturalr̄ nō pōt eſſe aliqđ coꝛpus. vt non ſit dare locū infinitū/ nec ꝙ nā loci ſit infinita. etiam vt locus appetitū nō habeat vltra terminum in quo ſubſtantia coꝛpoꝛalis terminata ſit ⁊ collocata. Qm̄ ſicut ſi lapis ſe moueret de inferiꝰ vſqꝫ ad arietē: ei eſſet aſcēdere: qui ſiqdē motꝰ ei eēt innaturalis. ſic ſaturno eēt appetitꝰ innatura

lis: ſi vellet eē ſupra arietē vel aries ſupra taurum vel taurus ſupra arietem. Eſt ergo locus terminatus ſm curſum nālē itra octauā ſperā. Verūtñ ſm fidē tenem⁹: ꝙ ē celū criſtallinū ⁊ empireū ſupra octauam ſperam. De celo empireo loqui intēdim⁹ in arbore euiternali.

¶ De floribus arboris celeſtialis.

FLores arboris celeſtial' ſunt act⁹ exiſtētes inter potētias ⁊ obā induta de motu extēſo in illis. ⁊ ecōuerſo. Sic̄ flos arietis: q̄ ē i marte/ ⁊ flos tauri i venere/ ⁊ flos geminis i mercurio/ ⁊ cācri in luna/ ⁊ leonis i ſole/ ⁊ ꝟginis i mercurio/ ⁊ flos libre i venere/ ⁊ ſcorpionis in marte/ ⁊ ſagittarij i ioue/ ⁊ capricornij in ſaturno/ ⁊ aq̄rij i ſaturno/ ⁊ piſcis i ioue. ⁊ iſti flores ſic ꝯſiderant ſm opiniōes antiquoꝝ. q̄rū aſſituatiōi totalr ſcia nr̄a nō ꝯſentit. q̄m ordinē nō ſequunt. ⁊ ē impoſſibile: ꝙ experiētia nō ſit ſm ordinē nālez.

¶ Eſt etiā elr̄are flos. ſicut ignis q̄ i aere ꝓducit motū calefaciēdi: vñ elr̄are eſt idutū: ſic aurū ⁊ dies dñic⁹ p ſolē. Et vegetare qđ ē flos arboris vegetal': ⁊ dies iouis: q̄ eſt flos iouis: ⁊ ſentire: qđ eſt flos arboris ſenſual': ⁊ dies ſabbati: qui eſt flos ſaturni. Et imaginari flos arboris imaginalis. ⁊ argētū ⁊ dies lune: qui ſunt flos lune. Et ex iſtis florib⁹ ſuperiorib⁹ influētiā accipiunt flores inferiores. Sicut leo qui producit florem ex elementare in leoniſſa/ ⁊ pomeriū exvegetare i pomo/ et guſtus ex ſentire in comedendo/ ⁊ imaginatiua ex imaginari in fantaſia. et ſic de ceteris florib⁹. ſicut ex roſa ex lilio et ex ſcribere. Ex floribus ꝟo ſuperioribus flores qui ſunt hic inferius: non ſunt eſſentialiter nec materialiter. ſicut nota vielle: q̄ nō eſt ex eētia note iterioris: quā hꝫ ioculator in fantaſia. Sꝫ flores qui ſunt inferius: ſunt moti per agētia naturalia iferiora cū iuuamie floꝝ ſuperiorum agentibus nālibus mouētib⁹. q̄ ſe mouēt ad ꝓducēdū flores inferiores ſm curſum nālem ex eſſentijs agētiū: ſicut ſon⁹ vielle: q̄ multiplicat⁹ eſt ex eſſentijs accñtalib⁹ p tactus tactos in chordis. ⁊ leo q̄ ex ſua ſuba ꝓducat elr̄are ⁊ vegetare ſentire ⁊ imaginari: quando generat alium leonem.

¶ De fructu arboris celeſtialis.

FRuct⁹ arboris celeſtialis duob⁹ modis ꝯſiſtit. vn⁹ ē ꝺ ſua nā. ⁊ ali⁹ ē ſupra ſuā nām. q̄ colligit i celo ēpireo. Fruct⁹ q̄ ē de nā arboris celeſtial': ē ex cāis motis: ad q̄s ſe mouēt forme motiue i mouēdo mobilia. vt ꝓducāt ſubſtātias motas de potētia in actu. ⁊ idē de accñtib⁹. ſicut aurū pomū equū ⁊ corpus martini ⁊ ei⁹ caſtrū ⁊ cultellus ⁊ ſuus liber. ⁊ ſic de alijs rebus motis per agētia naturalia aut artificialia cum iuuamine formaꝝ ſupioꝝ.

¶ Fruct⁹ qui eſt ſuperior: eſt rōne finis. ſicut homo q̄ eſt fruct⁹: in quo colligūtur fructus arboris elr̄alis plātaꝝ ⁊ irrationaliū. ſi tñ ille hō deo fuit in hac vita. Et in tali hoīe colligunt fruct⁹ arietis/ ⁊ tauri/ ſaturni/ ⁊ iouis. ⁊ ſic de alijs. Et ſi homo ſit peccator: illi fructus perdūtur in illo: ſicut auꝝ qđ pditur in pditiōe nauis: que pdit in mari ꝓfundo. Et iō ꝓpter pctm̄ ē ꝯ oēs fruct⁹ corpales quos de⁹ creauit. et ꝟtutes acq̄ſite cū oīb⁹ illis fructibus hñt concordātiā. Eſt ergo fruct⁹ ſuperior hō motus in ſua ſuba. ⁊ ſupra hoīem ē alius fruct⁹ ſupior: ad quē ſe hñt oēs fruct⁹ ratione finis. vꝫ ad cognoſcēdū recolenduꝫ ⁊ amādū deū honorandū ⁊ ei ſeruiendū. Quem fructum placeat ei: ꝙ ſuus populus colligere poſſit.

De arbore angelicali.

Summarium.

ARbor iſta āgelicalis ꝟſat circa nāꝫ āgelicā. Et ſilr̄ vt alie arbores diuidit i ſeptē ꝑtes. vꝫ in radices/ trūcū/ brāchas/ ramos/ folia/ flores/ ⁊ fructus.

¶ Radices ſunt bonitas/ magnitudo/ et cetera ꝑncipia gn̄alia ꝯrietate excepta.

¶ Truncus eſt ſubſtātia ſpiritualis.

¶ Brāche ſunt tres ꝟtutes. ſ. memoria/ intellectus/ ⁊ voluntas.

¶ Rami ſūt correlatiua dictarū virtutū.

¶ Folia ſunt accidētia ſpiritualia.

¶ Flores ſunt actus angelici.

¶ Fructus eſt amare et laudare deum et illi famulari.

Arboꝛ angelicalis.

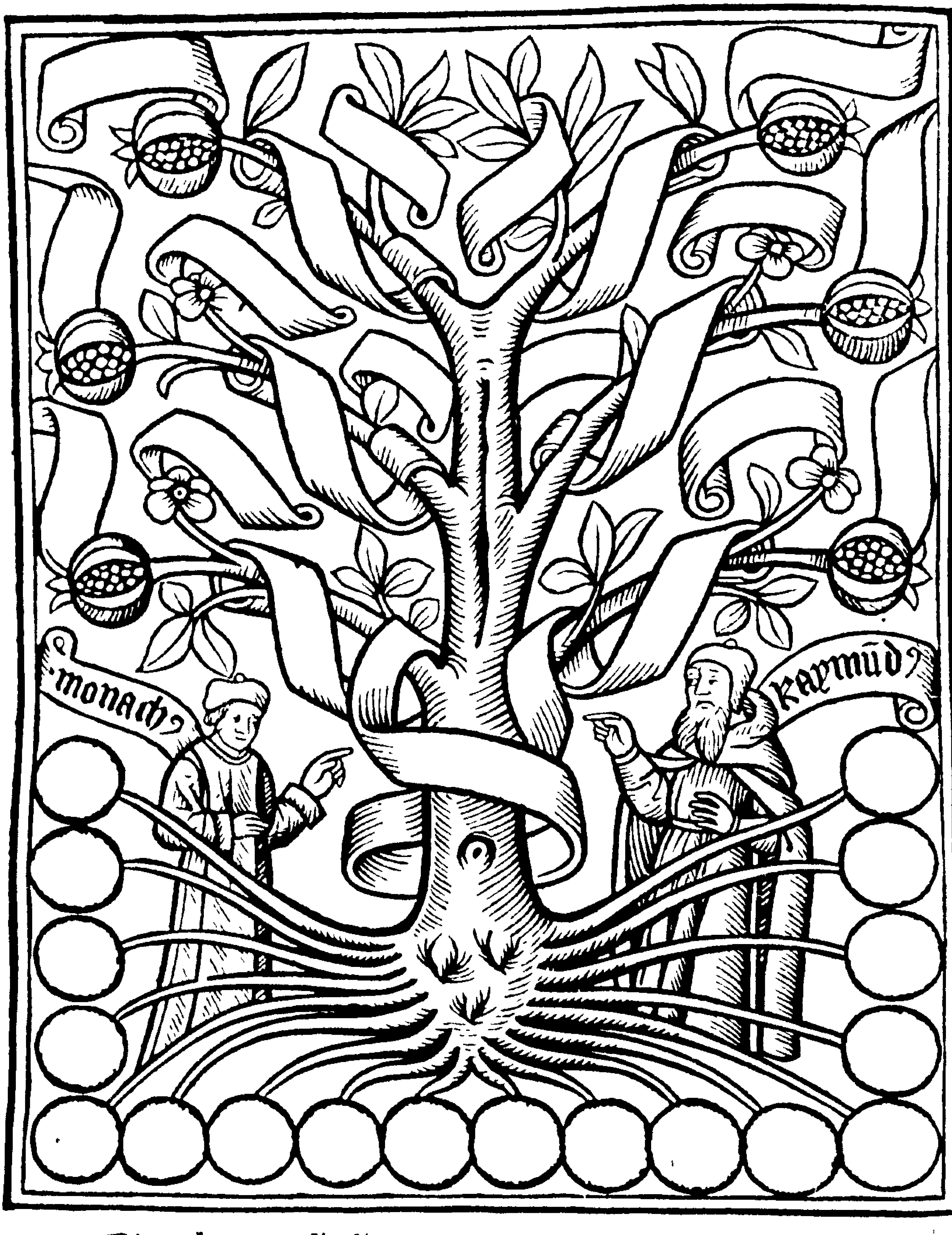

¶ De arboꝛe angelicali.

ARboꝛ angelicalis diuidit̃ ĩ ſeptẽ partes. vȝ ĩ radices/trũcũ/ brãchas/ ramos/folia/floꝛes/ꝛ fruct9. Et eſt arboꝛ ſpũalis:q̃ videri nõ põt neq̃ tãgi/ ꝛ que figurã coꝛpalẽ nõ habet:neq̃ pꝛoducta eſt de alio /ſed de nihilo. Et plures alias conditiones habet:quas nõ habent arboꝛes:que ſunt de nã coꝛpoꝛali.

¶ De radicib9 arboꝛis angelicalis.

BOnitas, magnitudo/duratio/et alie foꝛme ꝯrietate excepta ſunt radices arboꝛis angelicalis. de qbꝰ arboꝛ angelicalis ꝯſtituta eſt. ſicut hō q̄ ꝯſtitutꝰ eſt ex aīa ꝛ coꝛpe. Et ſic arboꝛ in tertiū nūerū trāſit ſupꝛa radices: q̄ remanent ſue ptes. ſicut hō q̄ eſt ī tertio nūero: vt dictū eſt. ¶ Bonitas angeli ꝓducta ē de nihilo. ꝛ eſt ꝓducta in ſpālitate/ꝛ non de gnālitate. vꝫ de gnāli bonitate. Idcirco angelꝰ eſt ſuamet ſpēs. cū ſit de vna bonitate: q̄ nō eſt ex alia bonitate. Idē ē de ſua magnīᵉ: ꝛ ceterī ſuis ptibꝰ. q̄ ita multiplicāt vnā ſpēm ꝛ ꝯſtituūt. ſicut vnā ſubſtātiā: vnā eēntiā: ꝛ vnū ſuppoſitū. q̄ ſunt angelꝰ. Idcirco angelꝰ eſt ſimplicioꝛ creatura q̄ꝫ alia. ¶ Bonitas angeli ꝓducta eſt in magnīᵉ: idcirco eſt magna. ꝛ in duratiōe: idcirco durat. ꝛ ī ptāte: idcirco hꝫ ptātē. ꝛ in ſapīa: ꝛ iō eſt rō: q ſapīa ſit bona. ꝛ in volūtate: idcirco ē amabilis. ꝛ in ṽtute: ꝛ iō eſt ṽtuoſa. ꝛ in ṽitate: idcirco eſt vera. ꝛ in glīa: ꝛ iō hꝫ qetē angelꝰ in bonitate. ꝛ in ꝯcoꝛdantia ſine ꝯrietate: idcirco eſt bonꝰ ꝛ incoꝛruptibilis. ꝛ in pñº: idcirco ꝑncipiata ē in tpe. ꝛ in medio: idcirco ſuū bonificare ē in medio: qđ ē īter bonificatiuū ꝛ bonificabile: q̄ ſunt de ſua eēntia. ꝛ qꝛ ꝓducta ē in dfīa: remanēt bonificatiuū bonificabile ꝛ bonificare dfīa. ꝛ qꝛ bonitas in fine ꝓducta ē: eſt rō ad bonificandū. ꝛ qꝛ ꝓducta ē in maioꝛitate: eſt ꝓducta ſubāꝛ: cū ita ſit: q ſuba maioꝛ ſit et plus hꝫ de entitate q̄ꝫ accñs. ꝛ qꝛ ꝓducta eſt in eq̄litate. ſua ꝯcreta ſunt eq̄lia ꝑ eēntiā. ꝛ qꝛ eſt ꝓducta ī minoꝛitate: ꝯtinet in ſe accñtia: q̄ ſunt eiꝰ inſtrā ꝛ īdumēta. Et h̄ qđ dixīmꝰ de bōitate: dici pt̄ de magnīᵉ duratiōe ꝛ aliïs. ¶ Angelꝰ ꝓductꝰ eſt ex iſtis radicibꝰ: q̄s diximꝰ. ꝛ ipe ꝓducte ſūt de nihilo. ꝛ qꝛ q̄dā ꝓducte ſunt in aliïs: ē angelꝰ ex ipis ꝯſtitutꝰ. Idcirco angelꝰ eſt occaſionatꝰ nāliter: q faciat opatiōes ſimiles ſuis radicibꝰ. vꝫ opatiōes bonas ratione bonitatis/ ꝛ magnas rōe magnitudinis/ꝛ durabiles rōne duratiōis. ꝛ ſic de aliïs. Et q opationes ſint plres: qm̄ angelus ē ꝯſtitutꝰ ex plibꝰ rebꝰ: q̄ ſunt ei rōnes ad plures opatiōes. quas facit angelꝰ bonus. Et angelus malignus facit per cōtrariū. ita q ſuam bonitatē naturalē peruertit: vt ſit ratio accñtaliter malo. et eiꝰ magnitudo magno malo. Sicut rex iniurioſus ꝛ malꝰ: qui ſuā magnā poteſtatē puertit in faciēdo magna mala magnas iniurias magnas vanitates ꝛ plura alia vitia. Et huiuſmodi ꝯtrarietas foꝛmaꝝ interioꝛum ꝛ operationū exterioꝛū eſt vinculuꝫ: cū quo angelꝰ malus obſtinatus eſt captꝰ ꝛ ligatꝰ: q bonuꝫ facere non poteſt. ꝛ licētiatus eſt ad faciendū malum.

¶ De trūco arboꝛis angelicalis.

SUbſtātia ſpūalis q̄ ad coꝛpꝰ inclinationē nō hꝫ: truncꝰ eſt arboꝛis angelicalis. Trūcus nāq3 dicit̄ aggregatio radicū q̄ tertiū multiplicāt/ exñte qualibet radice extenſa in alia. ſicut bonitas: q̄ extenſa eſt in magnīᵉ ꝛ in duratiōe inquātū magnīº eſt tota bona ꝛ duratio ſimiliter. Et idem de magnīᵉ in bonitate extenſa et in duratiōe: inquātū ſunt ꝑ magnitudinē magne. Et idē eſt de duratiōe: inquantū magnitudo ꝛ bonitas durabiles ſunt per durationē. Et per has extenſiones ꝛ mixtiones fit multiplicatio: q̄ eſt trūcus q̄ per bonitatē bonꝰ ē/ꝑ magnitudinē magnus/ꝑ durationē durās: ꝛ ſic de ceteris. ¶ Quia bonitas ad truncū venit bonificatiua ꝛ bonificabilis / ꝛ magnitudo magnificatiua ꝛ magnificabilis: et ſic de ceteris radicibꝰ: ē truncus ſuba de foꝛmis ſpūalibus ꝛ materiïs ſpūalibꝰ ꝯpoſita/ꝛ ſub vna foꝛma generali ꝛ materia generali. qm̄ foꝛma gnālis ꝯſtituta eſt de bonificatiuitate/magnificatiuitate: ꝛ ceterī foꝛmis. ꝛ materia generalis cōſtituta eſt de bonificabilitate magnificabilitate: et ceteris. Et ꝯiunctio foꝛme gnālis ꝛ materie gnālis conſtituta eſt de reali ꝛ eēntiali bonificare magnificare: ꝛ ceteris actibus q̄ ſunt partes ſubſtātie. ¶ Trūcus ē ſubſtantia: qꝛ eſt ſub q̄lꝫ ſuaꝝ partiū: q̄ in ipo ſuſtentant̄. Sicut coꝛpꝰ martini: qđ dicit̄ ſubſtātia. qꝛ ſtat ſub accñtibus. Et ſm̄ q trūcus angeli tangit̄: ita rñdet cū ſuis ꝑtibus. q̄ ei ſunt rōnes ſm̄ rñſionē. Sicut ſi volūtas amat aliquā amabilitatē: bonitas rñdet cum bonificare. vt amare ſit bonū. ꝛ magnitudo rñdet cuꝫ magnificare.

vt ſit magnū. ⁊ duratio cū durare: vt amare ſit durās. ⁊ ſic de alijs. ¶ Mōdi tact⁹ tāgūt diuīe dignitates: vt angelus tāgat ſeipſum ⁊ ſuas partes: ⁊ vt rñdeat tāgēti extra ſm magnitudinē bōitatis: durationis: ⁊ ſic de alijs: i amādo diuinas dignitates. Et hoc facit angel⁹ bon⁹. ⁊ angel⁹ malign⁹ facit in ꝯtrū. ¶ Trūc⁹ āgeli nō hʒ lōgū amplū nec ꝓfundū: q2 nō ē de nā corpali. nec figurā hʒ circularē q̄drāgularē neqꝫ triāgularē. qm̄ ſicut a ſupficie corporali ſepat⁹ ē: ita ſepat⁹ ē a lōgo āplo ⁊ ꝓfundo ⁊ a ꝯrietate nāli ⁊ a duri^c/molli^c/colore/calore/hūidi^c/frigidi^c/⁊ ſiccitate/ etiā a pōderoſitate ⁊ leuitate: etiā ſeparatus eſt a vegetatiōe ſenſu ⁊ imagiatione. Et extēſio ſuaꝝ ptiū ita ſine loco ſe extendit real'r q̄buſdā ptib⁹ in alijs exiſtētib⁹. ſicut fantaſtice ſe extēdit imagiatio i imaginādo vnā puā figurā ⁊ in imaginādo aliā magnā. ſicut martin⁹ q̄ equū imagiatur: ⁊ poſtmodū imaginat vnū magnum mōtē. Et idē ē de amare qd̄ ſpūal'r ſe extēdit i amādo plus vnū hoiem q̄ aliū: aut vnam feminā pluſq̄ aliā: ⁊ ſic de alijs rebus ſimilibus iſtis.

¶ De brāchijs arboris angelicalis.

Memoria intellect⁹ ⁊ volūtas ſunt branche arboris angelicalis: que ſunt ex radicibus. Sicut memoria: q̄ eſt ex bonitate: magni^c: duratiōe: virtute: ⁊ ceter: q̄ ſunt ſue ptes. Sicut ignis qui eſt ex bonitate magnitudine ⁊ ceteris radicibus arboris e'alis. Et ſicut ignis i terciū numerū trāſit: inquātū eſt ſubſtantia ⁊ totū ſupra ſuas ptes exiſtens: ſic memoria trāſit ⁊ aſcendit ſupra ſuas partes inquātum eſt totū ex ipſis ⁊ cētrū ⁊ finis illaꝝ. Qm̄ oēs ſe hn̄t ad cōſtituēdū illam: ſicut forma ⁊ mā: q̄ ſe hn̄t ad ſubaʒ: vt conſtituat ex ipſis ⁊ edificet. Jdcirco ſuba ſupra ſuas ptes aſcēdit: vt ſit in tertio nūero. qm̄ ē vna ⁊ eſt ex plurib⁹. Et q2 mēoria eſt de bonitate magnitudine ⁊ ceteris: vtitur in ſuo recolere ita bonitate: magnitudine: ⁊ ceteris: ſicut ſenſitiua facit in ſentire: videlicet vtendo ſuis potentijs. que ſunt ſenſus particulares. ¶ Jntellectus angelicus eſt de bonitate: magnitudine: duratiōe: ptāte: xtute: ⁊ ceteris. ⁊ idē ē de volūtate. Et ita trāſeunt ⁊ aſcēdūt i tertio numero. ſicut memoria. Qn̄ bonitas q̄ ē vna ſm vnū modū ꝯſiſtit in mēoria: ⁊ ſm aliū ſub intellectu: ⁊ ſm aliū ſub volūtate. Et idē de magnitudine: duratiōe: poteſtate: xtute: xitate: gl'ia: dr̄ia: ⁊ ceteris. Et hͦ eſt: q2 de⁹ recolibilis eſt itelligibilis ⁊ amabilis. nō tamē per creaturā bonificabilis magnificabilis ⁊c. qm̄ nulla iſtaꝝ formaꝝ realiter deū bonificare poteſt/ nec magnificare. vn̄ bonitas q̄ deū bonificare nō pt: ꝯſiſtit ſub mēoria itellectu ⁊ volūtate. q̄b⁹ de⁹ pōt eē obm̄ recolēdo itelligēdo ⁊ amādo. Et actus bonitatis ꝯſiſtit in recolere intelligere ⁊ amare. de quo quidē actu induti ſunt: vt ſint boni ⁊ digni: ꝙ de⁹ ſit p illos obiectat⁹. vʒ recolit⁹ intellect⁹ ⁊ amatus. Et hoc qd̄ dicim⁹ de bonitate: intelligitur de magnitudie: duratiōe: ⁊ ceteris. ¶ Sicut diuine pſone diſticte ſunt i vna eadē bonitate p ꝓprietates pſonales: que ſunt pt̄nitas filiatio et paſſiua ſpiratio: ſic brāche angeli diſtincte ſunt ſub vna eadē bonitate/ ⁊ vna eēntia angelicali rōne diſtictaꝝ ꝓprietatū potētialiū. q̄ ſunt memoria intellectus ⁊ volūtas. Et diſtinctio fit per dr̄iam. q̄ ita eſt vna pars eēntie angelice ſicut bonitas ⁊ ꝯcordantia quā habent potētie i accipiēdo obiecta: ſtat per cōcordantiā: q̄ eſt vna pars ſub̄e angelice. Et ptās quā hn̄t in accipiēdo obiecta: eſt rōne ptātis. q̄ eſt vna pars ſubſtātie angelice: inquātū accipiūt obiecta cū magnitudine recolēdi intelligēdi ⁊ amādi: p magnitudinē accipiūt: q̄ eſt vna pars ſubſtātie angelice. Et inquātū obiecta accipiūt cū maioritate/ aut cū minoritate recolendi intelligēdi ⁊ amādi: illa accipiūt cum maioritate aut cū minoritate. q̄ ſunt ptes ſubſtantie angelice. Et idē eſt de alijs formis et partib⁹ ſub̄e angelice. Et in hͦ paſſu cognoſcit: quomō angelus benign⁹ obiecta accipit p vnū modū cū ſpēb⁹ inatis/ ⁊ p aliū cū ſpēb⁹ natis. Qn̄ accipit obiectum cū ſpē innata: tūc accipit illud cum maiori magni^c bonitatis/ duratiōis/ ptātis ⁊c. Sicut cera q̄ ſine me^o ſiītudinē accipit ex lr̄is ſigilli: ꝙuis aliquā ſpēm nō mltiplicet: q̄ ſit extra ſuā nāʒ / nec de pte:

de qua ſubſtãtia cere non ſit cõſtituta. Et
in hoc paſſu cognoſcit̃ quõ angeli attingũt
ſiue obiectãt illoꝝ ꝟitates. Sicut ignis q̃
ſiue τ cũ ſpẽ innata cũ calore attingit ſub
ſtãtiã ferri calefacti/τ vegetatiua ſubaꝫ ve
getatã. ¶ Qꝛ angelus bonitatẽ acq̃rit τ
ſctitatẽ: tunc cũ bene vtit̃ ſuis potẽtiis: at
tingit cum ſpẽbus acq̃ſitis: q̃s ꝓducit de
potẽtia in actu: q̃ nõ ſunt de eẽntia ſuppo
ſiti. τ iſte ſunt accidẽtales: τ ꝑ minoritatẽ
minores q̃ ſpẽs innate. q̃ ꝑ maioritatem
ſunt maiores. de q̃bus dictũ eſt. Et in hoc
paſſu cognoſcit̃: quõ angeli acq̃runt meri
tũ in accipiẽdo obiecta. τ ſiunt iuſti chari
tatiui ſcti τ ꝟtuoſi. Et maligni angeli ſiũt
per ꝯtrariũ. qꝛ accipiũt obiecta ꝯ nãs ſuo
rum primoꝝ ꝑncipioꝝ. ¶ Angelus beni-
gnus intellectũ nõ hꝫ inueſtigatiuũ cũ du
bitatione. ſed cũ affirmatiõe aut negatio-
ne. Sicut ſanct⁹ michael q̃ non dubitat:
ſi martinus ſit iuſtus vel nõ iuſt⁹. q̃ñ ĩ cõ-
ditionib⁹ martini attingit ita cito ꝟita-
tẽ ſue bonitatis τ malitie. ſicut impreſſio-
nes cere attingũt ſiĩtudines lraꝝ ſigilli.
ſed h̃ nõ faciũt demones. qꝛ intellect⁹ coꝝ
eſt infirmus τ deuiat⁹ a fine. idcirco pri⁹
incipit dubitare q̃ affirmare aut negare:
ſi martinus bonus ſit aut malus.

¶ De ramis arboris angelicalis.

Memoratiuũ memorabile
et mẽorari ſunt vn⁹ ram⁹
memorie. itellectuũ itel-
ligibile τ intelligere ſunt
alius ram⁹: q̃ eſt de intel-
lectu. τ volitiuũ volibile τ
velle ſunt ali⁹ ram⁹: q̃ eſt de voluntate. Et
ſic rami ſunt tres. ſicut potẽtie ſunt tres.
τ ſic brãche ſe miſcẽt ĩ accipiẽdo obiecta:
ſicut rami ſe miſcẽt in illis obiectatiõib⁹.
ſicut mẽoria/ intellect⁹/τ volũtas ſcti mi-
chaelis: q̃ ſe miſcẽt accipiẽdo aliq̃d obie-
ctũ recolitũ intellectũ τ amatũ. rõe cuius
mixtionis ſe miſcẽt mẽoratiuũ intellecti-
uum τ volitiuũ/memorabile intelligibile
et amabile/recolere intelligere et amare.
¶ Sicut mẽoratiuũ mẽorabile τ memo-
rari ſunt vnus ram⁹ mẽorie: ſic bonifica-
tiuũ bonificabile τ bonificare ſunt alius
ramus bonitatis: q̃ ꝯtinetur in ramo me
morie. Et idẽ de magnificatiuo magnifi-
cabili τ magnificare. q̃ ſunt vn⁹ ram⁹ ma
gnitudinis. q̃ ꝯtinet̃ in memoria. Et ideꝫ
eſt de ramo duratiõis: ptãtis: ꝟtutis τc̃.
Etiã bonificatiuũ bonificabile τ bonifica
re ſunt ramus bonitatis: qui ꝯtinet̃ in in
tellectu. cui⁹ ram⁹ ꝯtinet in ſe ramũ boni
tatis: vt ei⁹ ram⁹ ſit bon⁹. Et idẽ ram⁹ bo
nitatis ꝯſiſtit ĩ ramo volũtatis. ita ꝙ vn⁹
eſt ram⁹ bonitatis in ſeipſo: τ diſtinct⁹ eſt
in ramis ꝑ ꝓprietates diſtinctas. vꝫ ꝑ me
moriã intellectũ τ volũtatẽ. Et in h̃ paſſu
cognoſcit̃: quõ vn⁹ ram⁹ eſt ꝑ eẽntiã/τ plu
res ꝑ operationes diſtinctas abinuicẽ. Ra
mus mẽorie eſt de eẽntia mẽorie: τ memo
rabile q̃d eſt de eẽntia rami intellectus eſt
differens a mẽorabili: q̃d eſt de ramo me-
morie. Et ambe memorabilitates differẽ-
tes ſunt: inquãtũ dña brãcharũ ꝑticipãt
in vnitate eẽntie: inquãtũ ſunt de vna ea-
dẽ bonitate/vna eadem magnitudine. Et
idẽ eſt de amabilitate rami volũtatis: τ de
amabilitate rami memorie τ itellect⁹. et
idẽ de intelligibilitate. Et in hoc paſſu co
gnoſcit̃: ꝙ angel⁹ creat⁹ ẽ ad ſiĩtudinem
ſumme trinitatĩ τ vnitatĩ eẽn̄. ¶ Angel⁹
bon⁹ ĩtelligit ſeipꝫ. τ ſe ĩtelligit ĩ ſua ĩtelli
gibilitate: q̃ appellat̃ ĩtellect⁹ poſſibilis.
Et ĩtelligit cũ ſua ĩtellectiuitate: q̃ appel-
lat̃ ĩtellect⁹ agẽs. τ ĩtelligere ẽ ex ambob⁹.
Et ĩquãtũ ĩtelligit ĩtelligibilitatẽ τ ĩtelle-
ctiuitatẽ τ ĩtelligere: aliã ſpẽꝫ ĩtelligibili-
tatis: nec intellectiuitatĩ: neq̧ intelligere
nõ multiplicat. Qñ ſi faceret: nõ ĩtellige
ret ſeipm̃ cũ magni⁹ bõitatis: duratiõis:
ptãtis: ſapiẽ: volũtatĩ: ꝟtutĩ: ꝟitatis: glo-
rie: finis: τ maioritatis. imo ĩtelligeret ſe-
ipm̃ cũ ꝯtrario magnitudĩs bonitatĩ τc̃.
Intelligit q̃ ſeipꝫ cũ ſeipo τ cũ ſuis ptib⁹:
de q̃bus ꝯſtitut⁹ eſt. Sicut ſol q̃ ſeipm̃ il-
luminat cuꝫ ſuamet luce. τ ignis q̃ ſeipm̃
calefacit cuꝫ ſuomet calore. Et iſte paſſus
multũ eſt placens ad intelligẽdũ. et edo-
cet: ꝙ ſicut intelligit ſeipm̃ cũ ſeipſo: ita ĩ
telligit aliũ cũ ſeipo. ſicut cultellus: q̃ cum
ſeipo ſcindit carnem. τ ſicut clauus: q̃ cuꝫ
ſeipo poſtẽ pforat: τ equus q̃ cum ſuis pe-
dibus currit. ¶ Rõne ramorũ angeli: q̃
ꝑticipant in vna eadẽ bonitate magnitu-
dine τc̃. etiam quia in illa participatione
nõ eſt ꝯrietas nãlis: ſe ꝯuertit tot⁹ angel⁹

in ſuo intelligere recolere ꝛ amare. q̄m in
ſuis partib⁹ nullā hꝫ reſiſtentiā: ꝑ quā ſit
ꝯrietas inter vnū ramū ꝛ aliū. Et in hoc
paſſu cognoſcit̄ magnitudo ſimplicitatis et
libertatis: q̄ eſt in angelis: q̄ ſunt boni. et
magni⁹ ſimplicitatis ꝛ obſtinatiōis: q̄ eſt
in angelis malis: q̄ ſunt ita ſimplr̄ ꝑuerſi
ad malū recolendū intelligēdū ꝛ amādū:
ꝙ in illis nulla potētia malo remanet va
cua / nec plena bono: in q̄ poſſit hr̄e delibe
rationē: ꝙ ad bonū cōuertere poſſit ſuum
recolere intelligere ꝛ amare. ¶ Martin⁹
equum videt cū ſuis oculis. beat⁹ michael
intelligit ſctm̄ gabrielē cū ſuo intellectu.
et quia ſctūs gabriel intelligibilis eſt cuꝫ
magnitudine bonitatis: v̄tutis: v̄itatis:
poteſtatis: ꝛ volūtatis. ſanct⁹ michael in
telligit ſctm̄ gabrielē ſm̄ magnitudinem
ſue intellectiuitatis: ꝛ ſm̄ magnitudinem
intelligibilitatis ſcti gabrielis. ꝛ ſic trāſit
magnitudo cuiuſlibet in magnū intelli
gere. Et in h̄ paſſu cognoſcit̄: ꝙ angeli beati
naturaliter priuilegiū habēt in intelligē
do ſupra hoies. q̄m martin⁹ compoſitus
eſt ex aīa ꝛ corpore: ꝛ corpus nō eſt de eē̄n
tia intellectus / nec corp⁹ ꝛ aīa participāt
in vna eadē ſimplici bonitate. qꝛ vna ē bo
nitas corporalis / alia ſpūalis. ſꝫ ſanctus
michael nō eſt ita: q̄m vna eadē bonitas
eſt illa: q̄ eſt de ſuo ītellectu ſua memoria
et ſua volūtate. et ſic multomelius ſeipſuꝫ
intelligit cum ſuomet intellectu q̄ꝫ marti
nus: q̄ ita bn̄ ſeipm̄ intelligere nō poteſt:
ſicut facit ſctūs gabriel vel ſctūs michael.
qui cū corpore non pticipat. etiā ſctūs mi
chael meli⁹ pōt intelligere ſanctū gabrie
lem eſſe bonū q̄ꝫ martin⁹: cū bonitas ſan
cti michaelis ſit ſpūalis / ꝛ ſcti gabriel ſi
militer. ¶ Martinus equū videt per co
lorem ꝛ audit ꝑ vocē. ꝛ ſanct⁹ michael ſan
ctū gabrielē intelligit bonū per bonitatē /
ꝛ magnū ꝑ magnitudinē. ꝛ quādo ſua vo
lūtas quietē hꝫ in fine: ꝑpt̄ quē intelligit
ſanctū gabrielē: intelligit: ꝙ ſanctus ga
briel bonus eſt ꝛ magn⁹. Et in h̄ paſſu co
gnoſcitur: quomō partes ſubſtātie vnius
angeli diſpōnes ſunt ad intelligēdū reco
lendū ꝛ amādū alium angelū. Et cum ſan
ctus michael malū angelū ītelligit: quia
bonitas ꝛ malitia ſibi īuicē nō correſpō
dent in ꝯcordātia bonitatis ꝛ bonitatis:
intelligit ſanctus michael angelum malū
ſm̄ cōtrarietatē bonitatis ꝛ malitie. ꝛ ſic
de alijs formis. Et idem eſt: quādo ſanct⁹
michael intelligit martinū pctōrē aut pe
trū virtuoſum. ¶ Sctūs michael oculos
habere non indiget ad vidēdū colorē: vt
ipm̄ intelligat. q̄m magnitudo ſui intelli
gere ſufficit ad intelligendū colorē: ꝑ quē
intelligit coloratū: ita ꝛ multomeli⁹ ſicut
martinus equū intelligit coloratū: qꝛ vi
det colorē. Nec etiā ſctūs michael neceſſi
tatē hꝫ ad imaginādū: vt corporalia intel
ligere poſſit. q̄m magnitudo ſui ītellectus
perficit actū intelligēdo corporalia. ita ꝙ
neceſſitatē nō hꝫ habēdi inſtrm̄: qđ ſit de
natura corpali. Sicut de⁹ q̄ anteq̄ꝫ mun
dus fuiſſet creatus: ſuus intellect⁹ intelli
gebat colorē albū ꝛ nigrum. ita ꝙ neceſſi
tatē non habuit habendi oculos corpora
les ꝛ imaginationē. q̄m ſufficit ei magni
tudo poteſtatis: ſapientie: v̄tutis: volun
tatis: gl'ie: v̄itatis: ꝛ bonitatis. ¶ Dictū
eſt de naturis ꝛ de modis ramoꝝ angeli
et de mō quē hꝫ ad intelligendū naturali
ter. quē modū nālr̄ hꝫ ſm̄ ſuū amare ꝛ
recolere. Et in floꝛib⁹ intendim⁹ loqui de
modo: quē habēt angeli in recolendo / in
telligendo / ꝛ amādo deum ſm̄ moduꝫ na
turalē: ꝛ ſm̄ modum ſupernaturalem.

¶ De folijs arboris angelicalis. Et primo de quantitate.

PEr folia arboris angelica
lis accn̄tia ītelligim⁹: q̄ ꝑ
tinēt ad ſubām angelicā.
Et pmo dicem⁹ đ q̄ntitate.
¶ Quātitatē ſpūalē i an
gelo duob⁹ modis ꝯſidera
mus: vꝫ diſcretā ꝛ ꝯtinuā. Cōtinua ē ſicut
vna bōitas: i q̄ ſunt bōitates brāchaꝝ ar
boris. Diſcreta ē: iquātū brāche differētes
ſunt ī bōitate. Q̄m vna ē bōitas memorie:
alia intellect⁹: ꝛ alia volūtatis. Et ſic q̄nti
tas bonitatis eſt vna ꝛ cōtinua: inquātū
ſeipa. ꝛ ē diuiſa ī pl'es q̄ntitates diſcretas
pluribus partib⁹ arboris exn̄tib⁹ bonis ꝑ
bonitatē ſub certis q̄ntitatibus termina
tis. Et illud idē qđ de bonitate dicimus:
dici poteſt de magnitudine / duratione. et
ceteris. ¶ In radicib⁹ diſcrete ſunt quā

titates. ſicut vna quãtitas eſt bonitatis/
alia eſt magnitudinis: ⁊ ſic de ceteris. Et
de oibꝰ eſt vna q̃titas cõtinua in trũco/ ĩ
brãchis/ ⁊ ĩ ramis extẽſa. Etiã q̃libet ra-
dix ſuas hꝫ quãtitates diſcretas. ſicut bõi
tas ĩ q̃ bõificatiuus ſuã ꝓpriã hꝫ quãtita
tẽ: ⁊ bõificabil̃ ſilr. Et idẽ ẽ de bõificare/ ⁊
ſic de magnitudĩe ⁊ ceteris. Etiã ẽ vna q̃ti
tas bõitatis in magnitudĩe. ⁊ alia eſt illa
quã hꝫ duratio rõne bõitatis. ⁊ alia quam
habet ptãs. cũ ita ſit: ꝙ magniᵒ: duratio:
ptãs ⁊c̃. bõe ſint ꝑ bõitatẽ. ❡ Suba ãge-
lica ĩcoꝛruptibil̃ ẽ ꝑ duratiõnẽ. q̃ duratio
quãta eſt: inquãtũ hꝫ p̃ncipiũ. ſꝫ quanta
nõ eſt: inquãtũ ſuba ãgelica euiternaliter
durabit. eſt ergo quãtitas in p̃ncipio mẽ
ſura tp̃is: qm̃ ĩ tp̃e fuit p̃ncipiata. ⁊ ĩ hac
mẽſura mẽſurate ſũt ꝑtes ãgeli ⁊ eiꝰ ſuba
ſine ſubo coꝛꝑali ⁊ nõ extẽſa in lõgũ ãplũ
⁊ ꝓfundũ. ſicut duratio ſube: q̃ ſe nõ extẽ-
dit in euiternitate coꝛꝑaliter. Et in h̊ paſ
ſu cognoſcit̃ extẽſio ſpiritualis q̃titatis.
ſicut bõitas: q̃ ſe extẽdit ita ĩ magnitudĩe
euiternal̃r: ſicut ſe extẽdit ĩ duratiõe eui-
ternali. ❡ Scd̃m quãtitatẽ nũeralẽ ſunt
plures angeli. ⁊ eſt ſignificatum: ꝙ plures
ſunt q̃ hoies. inquãtũ ſunt magis ſimi-
les deo coꝝ ſube q̃ ſube hominũ. cũ deus
ſuba ſit ſpũalis: ⁊ angelꝰ ſil̃r. ⁊ hõ ſit ꝯpo
ſitus de ſuba coꝛꝑali ⁊ ſpũali. Ꝙñ cũ ĩ deo
ſit magnitudo ⁊ in angelo ⁊ in homine
ſil̃r: oꝫ ꝙ magnitudo dei maioꝛẽ habeat
cõcoꝛdãtiã cũ magnitudine angeli q̃ cuꝫ
magnitudine hominis: cũ maioꝛ ꝯcoꝛdã
tia ſit inter vnã ſubaꝫ ſpũalẽ ⁊ aliã: q̃ iter
vnã ſubaꝫ ſpiritualem ⁊ aliã coꝛꝑalẽ. q̃re
rõne maioris ꝯcoꝛdãtie (de qua dictũ eſt)
ſignificatũ eſt: ꝙ angeli ſunt ĩ maioꝛi nũe
ro q̃ hoies. etiã ꝙ nũerꝰ illoꝝ ſit ĩpar: vt
ſimilioꝛ ſit btĩſſime trinitati dei. ❡ Oꝑꝫ
q̃ quãtitas ãgeloꝝ ſit in nũero ternario.
vꝫ in maioꝛitate eq̃litate ⁊ miõꝛitate. ſine
quibus coꝝ quãtitas nũeralis nõ eſſet ꝑ-
fecta. Sunt ergo aliqui angeli q̃ ſunt ma
ioꝛes in magnitudine bonitatis: poteſta
tis: ſapientie: ⁊ voluntatis: q̃ aliȷ̃ angeli.
Et hi ſunt deo ꝓpinquioꝛes. nec hñt offi
ciũ: ſed tm̃modo deũ cõtẽplantur. Et ſunt
aliȷ angeli: qui ſunt minoꝛes in magnitu
dine bonitatis: poteſtatis: ſapiẽtie: ⁊ vo-
luntatis: q̃ hñt officiũ in adminiſtrando
hominibꝰ inferius: vt eos cuſtodiãt a de-
monibus: ⁊ ipſos inducãt ad virtutes: et
ipſos a vitiȷs elongent. Eſt vnus aliꝰ mo-
dus oꝛdinũ angeloꝝ: q̃ ſunt in medio: qui
equaliter officiũ habẽt in adminiſtrãdo
angelis inferioꝛibꝰ ꝑ influẽtiã: quã acci-
piũt ab angelis ſuperioꝛibꝰ. Et hi ſunt il
li: qui faciũt legatiões: ⁊ reuelatiões: ⁊ ꝓ-
phetias. Et ex iſtis tribꝰ hierarchiȷs ange
loꝝ multiplicãtur nouẽ oꝛdĩes ad ſignifi
cationẽ ſeptẽ planetaruꝫ ⁊ octaue ſpere ⁊
trũci arboꝛis celũs. Qm̃ ſi deꝰ poſuit in
oꝛdine ſubas coꝛꝑales: bñ oꝑꝫ ꝙ poſuerit
in oꝛdĩe ſubas ſpũales: ⁊ in illo nũero: in
quo ſube coꝛꝑales ⁊ ſpirituales habeant
maioꝛẽ ꝯcoꝛdãtiã. Etiã ſubiecta oꝛdinis
ſunt nouẽ. ſ. deꝰ: angeli: celũ: aĩa: imagĩa-
tiua: ſenſitiua: vegetatiua: elẽtiua: ⁊ po-
tentia artificiatiua.

❡ De qualitate arboꝛis angelicalis

Sanctꝰ michael eſt bonus ꝑ boni
tatẽ: ⁊ ẽ magnꝰ ꝑ magnitudinẽ.
⁊ ſic q̃lis ẽ ꝑ ſuas foꝛmas ſpecia-
les. rõne quarũ induiduatꝰ ẽ in ſeipſo: et
nõ de alio: ſicut cultellus ⁊ clauus: q̃ indi
uiduati ſunt in ſeipſis. verũtamen induii
duati ſunt de aliȷs: vicꝫ de maſſa ferri. ſed
iſtud in angelis nõ ẽ: qm̃ q̃libet q̃lis ẽ per
ſuã ꝓpriã induiduitatẽ nõ induiduatã
ab alia ſuba. Etiã duas hꝫ q̃litates a bo-
nitate. vna eſt innata/ ⁊ alia nata. Illa q̃
eſt innata: eſt ſua ꝑs: ex qua ꝯſtitutus eſt.
Nata eſt ſua bõitas acquiſita rõne cuius
hꝫ meritũ. ⁊ hec ẽ q̃litas ei appropriata:
quã deꝰ in illo ꝯfirmauit: q2 ei gratis ſer-
uit. ❡ Ignis caloꝛẽ ſuũ hꝫ ĩ diuerſis ſub
ſtãtiȷs: vꝫ in ſuba piꝑis: allei: ⁊ feniculi. et
caloꝛ ẽ vna q̃litas in ſe: ⁊ eſt plures q̃lita-
tes in aliȷs. ſicut vna eſt q̃litas piꝑis: alia
allei: ⁊ alia feniculi. Eſt ergo vna eadẽ q̃li
tas diſtincta ꝑ aliud ⁊ nõ ꝑ ſeipſam. vꝫ ꝑ
diſtinctionẽ ſubarum: q̃ ſunt differentes.
❡ Scd̃m hũc modum qualitas ſcti mi-
chaelis ⁊ idẽ de quolibꝫ alio angelo diſti
cta nõ eſt: ſed ꝑ aliũ modũ ita: vꝫ ꝙ ſctũs
michael ẽ bonꝰ: ĩquãtũ deũ diligit: ⁊ in-
quãtũ ip̃ꝫ ĩtelligit: ⁊ ĩquãtũ ip̃ꝫ recolit. ⁊
idẽ ĩquãtũ recolit ĩtelligit ⁊ diligit ſctm̃
gabꝛielẽ aut ſeipſuꝫ: ⁊ ſic de aliȷs. ⁊ ſim ꝙ

ſuū recolere:intelligere:⁊ diligere: nobiliora hn̄t obiecta ſe extēdit bōitas ita in recolere:intelligere: ⁊ amare: ſicut calor ignis q̄ ſe plus extendit in calefaciēdo aerem ꝙ̄ aquā. ¶ Ignis qui calefacit plus piper ꝙ̄ feniculū:in illo maiori calefacere plus ponit de calore ꝙ̄ in minori: q̄r piper plus recipere pōt ꝙ̄ feniculꝰ. Et idē ē de recolere:intelligere:⁊ amare: q̄ hn̄t angeli in obiectis:q̄ accipiūt.in quibus maiꝰ ponūt aut minꝰ.ſm ꝙ q̄dā obiecta plus diſpoſita ſunt:ꝙ recolant intelligantur ⁊ ament ꝙ̄ alia.Et i h̄ paſſu cognoſcit:quō angeli nō vtunt coꝝ q̄litatibꝰ ſꝫ ꝙ hoīes ſuis q̄litatibꝰ vtunt in hac vita.ſicut hō auarꝰ q̄ recolit plꝰ ⁊ ſepiꝰ magnitudinem theſauri ꝙ̄ magnitudinē boni ītelligere: boni amare:⁊ boni recolere:q̄ bonificata ſunt ꝑ charitatē iuſtitiā prudētiā/fortitudinē/⁊ tēperātiā/ſpē ⁊ fidē. ¶ Sctūs michael archāgelꝰ fruſtra nō vtitur ſuis q̄litatibꝰ qbꝰ vtunt hoīes i vanū i hac vita. Qm̄ ſctūs michael intelligit: ꝙ ſctūs gabriel eſt/nec dicat:ꝙ ſctūs gabriel nō ē ſctūs raphael.nec dicit:ꝙ equꝰ martini nō eſt equus petri.q̄m obiectū nō accipit niſi ſm ꝙ ē.ſed poſtꝙ̄ intelligit:ꝙ ſanctꝰ gabriel ē: ⁊ ſctūs raphael ſilr̄ ſupfluū eēt ei:ſi diceret: ꝙ ſctūs gabriel nō ē ſctūs raphael.ꝙ ſiqdē ſupfluū eſſet ſibi vitiū ꝯtra ꝟtutē:⁊ ꝑuitas ꝯ magnitudinē bōitatis intellectꝰ:memorie:volūtatis: ꝟitatis: et glorie.Et in h̄ paſſu cognoſcitur: quomō angeli q̄etē hn̄t i veritatibꝰ:q̄s attingūt.

¶ Sol nō lucet plꝰ in vno tp̄e ꝙ̄ in alio i ſeipſo:ſed ſua lux multiplicat plus ſuaꝫ ſimilitudinē in vno tp̄e ꝙ̄ in alio.ſicut dies q̄ clarior ē in tertia ꝙ̄ in mane.⁊ in meridie ꝙ̄ in tertia. modo ſilr̄ angelꝰ nō ē melior nec ſapiētior: in vno tp̄e ꝙ̄ in alio.ſed ſuū ſcire ⁊ ſua bōitas ſunt in maiori magnitudine bōitat' accipiēdo vnū obiectū ꝙ̄ aliud.⁊ hoc ꝯtingit ꝑ maioritatē magnitudinis:bōitatis:q̄ eſt in aliquibꝰ obiectis/⁊ ꝑ minoritatē magnitudinis ⁊ bonitatis:que ē i aliīs obiectis.Et in h̄ paſſu cognoſcit:quomodo angelus cum vna eadē qualitate poterit eſſe maior aut minor in bonitate per alium ſua bonitate ſemper remanente ſub certa quantitate terminata.Et iſte paſſus eſt via ad cognoſcendū plura ſecreta naturalia qualitatū propriarū ⁊ appropriatarum:que inquantum ſunt proprie qualitates non plus ponunt nec minus de ſeipſis in accipiendo obiecta:ſed inquantum ſunt q̄litates appropriate.Idcirco dr̄ia ē inter ſpecies innatas ⁊ natas.q̄ quidē nate attracte ſunt ex obiectis ⁊ ex ipſis multiplicate.

¶ De relatione angelorum.

In angelis ē relatio interior et exterior/⁊ ex rebꝰ interioribꝰ ⁊ exterioribus. Relatio que eſt īterior eſt ſicut in bonitate:in qua ſunt relatiue bonificatiuus bonificabilis ⁊ bonificare: ⁊ in ſua magnitudine magnificatiuꝰ magnificabilis ⁊ magnificare.Et magnificatiuus magnificat ſuū magnificabile proprium magnificando bonitatem: que eſt magnificabilis.ſicut magnitudo: que eſt bonificabilis.Et idem de duratione ⁊ ceteris.que relatiue ſibiīnuicem ſuas dant ſimilitudines.Hec relatio eſt intra ſubaꝫ angeli.⁊ eſt vna de ſuis partibꝰ. ¶ Eſt ⁊ alia relatio:q̄ ē ītra ⁊ extra.ſm quā angeli obiecta attingūt. Sicut ſctūs michael q̄ ē intelligēs ⁊ ſctūs gabriel ītelligibilis. Idcirco oꝫ ꝙ ſi ītelligēs ē:ꝙ ſit ītelligibilis ⁊ intelligere/⁊ ecōuerſo.Et hec relatio neceſſaria ē in angelis: vt ſit in magnitudine bonitatis duratiōis ptātis ⁊c̄.Et in hoc paſſu cognoſcitur priuilegiū ⁊ excellens virtus ⁊ nobilitas quas hn̄t angeli ſupra hoīes.q̄m plura ſunt intelligibilia martino:q̄ ipē nō intelligit.Cognoſcitur etiam:quomodo angeli attingūt veritates ſubarū corporalium. ꝙ̄uis oculos nō habeāt nec aliquē aliorum ſenſuum.ſed illas veritates per intellectū attigūt:quia ſunt ītelligibiles.⁊ q̄r āgeli benigni ſunt intelligentes cū magnitudine bonitatis/ durationis ⁊c̄.

¶ De actione ⁊ paſſione angelorum.

Actio ⁊ paſſio ſunt i angel' duobus modis. vnꝰ modꝰ ē intra. ⁊ alius extra.Ille q̄ eſt intra ꝑ vnū modū ſubalis ē/⁊ ꝑ aliū accidētalis. ſubalis ē ex pte forē ⁊ materie:ex qbꝰ ſuba angeli ꝯſtituta eſt.vt in trunco dictuꝫ eſt. Accn̄talis eſt:inquantum vna forma ſuā

dat ſimilitudinē alteri forme. ſicut bonitas ſcti michaelis: q̄ ſuā ſimilitudinē dat ſue magnitudini. Et inquātū ei dat: ē forma actiua. ⁊ inquātū magnitudo ip̄a3 accipit ē forma paſſiua. Actio ⁊ paſſio q̄ ſunt itra ⁊ extra: ſunt: inquātū ſctūs gabriel itellect⁹ ē p ſctm̄ michaelē amat⁹ ⁊ recolit⁹. ⁊ inquātū ſctūs michael placitū accipit i recolēdo i telligēdo ⁊ amādo ſctm̄ gabrielē. Et idē eſt i angelis malignis: q̄ actiōem hn̄t in tormētādo hoies ⁊ i tētando illos: ſm ꝙ eis licētiatū ē p iuſtitiā diuinā. etiā paſſionē hn̄t in tormentādo ⁊ tentando illos.

¶ De habitibus angelorum.

IN quolibet angelo ſunt tres habit⁹ generales: q̄ ſunt ſue brāche. Quare ſicut ſi in martino eēt habitus grāmatice logice ⁊ rhetorice: ita q̄libet angel⁹ hitū h3 recolendi itelligēdi ⁊ amādi. veruntn̄ angelus habet nobiliores habit⁹ q̄ martin⁹. qm̄ cōtinue vtitur ſuis particularib⁹. q̄ ſunt ſub habitib⁹ ad hoc: ꝙ habitus ſint i magnitudine bonitatis/ duratiōis/ ptātis ⁊c. Et martin⁹ ſi vtat̄ grāmatica: nō vtit̄ logica neq̧ rhetorica. nec i vno tpe vtit̄ oībus particularib⁹ q̄ ſtāt ſub habitu grāmatice. Et i h̄ paſſu cognoſcit̄: ꝙ habit⁹ āgelor̄ magni ſunt/ ⁊ ſibiinuicē i eodē tpe corrn̄dēt q̄libet habit⁹ ⁊ ſue partes. Cognoſcit̄ ergo: ꝙ angeli boni magnā hn̄t gl'iam: ⁊ p cōſequēs penam: quam habēt angeli maligni: quor̄ habitus ſe reſpōdent cum cor̄ particularibus ita i cōtrarietate nature: ſicut faciūt habitus angelorum bonor̄ cū cor̄ particularibus in cōcordantia naturali. ¶ Sunt etiā alii habitus acquiſiti meritorii. ſicut habit⁹ iuſtitie ⁊ charitatis in ſancto michaele. q̄ ſiquidē iuſtitia habituata eſt bonitate: iquātū eſt bona: ⁊ de charitate: inquātu3 eſt amabilis. Et ide3 eſt de habitib⁹ malor̄ angelor̄: ſicut eſt lucifer habituat⁹ de iniuria ⁊ de crudelitate. ⁊ ſicut eſt eius iniuria de malitia. Et ſic de aliis habitibus per culpas ⁊ peccata acquiſitis.

¶ De aſſituatione angelorū.

SUbſtātia angeli aſſituata ē ſm arboris aſſituatiōem. videlicet ſm aſſituatiōem radicū/ trūci/ branchar̄/ ramor̄/ folior̄/ florū/ ⁊ fructuū. Et radices aſſituate ſunt quedam in aliis. ſicut bonitas induta magnitudine. que in quantū magna eſt p magnitudinē in magnitudine cōſiſtit: ⁊ econuerſo inquantū magnitudo eſt in bonitate. q2 eſt bona p bonitatē. Et idē eſt de aſſituatione trūci: qui aſſituat⁹ eſt in ſuis ptibus. Et brāche ſilr. ⁊ ſic de aliis aſſituationibus nālibus arboris. ¶ In celo empireo ſunt angeli aſſituati: vt dictū eſt in capl'o de q̄ntitate. Et modo ſili aſſituati ſunt de aſſituatione obiecti ⁊ actus/ exn̄te vno angelo obo alii angelo cū magni^c bonitatis: durationis: ptātis: ſapie: voluntatis: ⁊ alior̄. Et in hoc paſſu cognoſcit̄: ꝙ magna eſt gl'ia angelor̄ bonor̄/ et pena malor̄. aſſituatio quor̄ in inferno eſt in maioritate magnitudinis malitie ire vitior̄ ⁊ inſtinctuū naturaliū. Et idem eſt in equalitate ⁊ minoritate.

¶ De tempore angelor̄.

ANgelus principiat⁹ eſt: inquātū eſt creat⁹: ⁊ inquātū principiatus ē extra eternitatē: principiat⁹ eſt i tpe. cū ita ſit: ꝙ oē qd̄ eſt: op3 eſſe i eternitate aut i tpe. ⁊ tp̄s i quo angelus principiat⁹ eſt: qd̄ ſiquidē tp̄s req̄rit motū corpalē: nō eſt ps angeli: q̄ eſt ſubā ſp̄ualis. ſed i tpe eſt ita principiat⁹: ſicut collocat⁹ eſt i aliquo loco ſine occupatione loci. Idcirco angelus nō req̄rit ſucceſſiue motū in tpe ſm ſuā nām. ſed tp̄s accipit ſm nām ſuā motū angeli: q̄ moueret̄ in diuerſis tpibus de vno loco i aliū. Sicut ſctūs gabriel mot⁹ de celo empireo: q̄ venit ad annūciādū dn̄am nr̄am ad nazareth. Et hoc tp̄s ſuſtinere non poſſet: ꝙ ſctūs gabriel in vno tpe ſit in locis diuerſis. Eſt ergo ſctūs gabriel in tp̄e ſup nām tpis ita in pn̄° ſicut i euiternitate: in quo tēpus nō habebit motū extenſum. Et iſte paſſus valde grauis eſt/ ⁊ ſubtilis eſt ad intelligēdū. ⁊ dat placitū intellectui: q̄ ip̄m intelligere pōt. ⁊ oſtēdit altitudines ⁊ nobilitates: quas ſubſtantie ſp̄uales habēt ſupra ſubſtantias corporales.

¶ De locis angelorum.

LOcū in angelis duob⁹ modis cōſideram⁹. eſt vn⁹ locus q̄ eſt intra/ ⁊ ali⁹ extra. Ille q̄ eſt in

tra eſt ſicut ſctūs michael: q̄ eſt in ſeipo ſpūaliter collocat⁹: ſicut totū i ſuis partibus/ ⁊ ptes i ſuo toto/ ⁊ vna ps in alia. ſic̄ bōitas ſcti michaelis i ſua magnit̄e/ ⁊ magnitudo i bonitate/ ⁊ radices in trūco/ ⁊ trūcus i radicib⁹. Et hmōi collocatio q̄ ē intra: nō reqrit ſufficiē extra: q̄ ſit de ↄditiōib⁹ loci: q̄ i ſe cōtiet ſubās corpales. Idcirco ſubā angeli ē i loco ſupra nāƷ loci: inquātū nō occupat illū locū: i q̄ eſt. Sicut ſubā angeli mota de vno loco i aliū: q̄ nō dimittit i motu ſucceſſionē pmi nec vltimi nec tpis futuri ⁊ pteriti: q̄ diſticta ſint a pſenti. idcirco plres ſubē angelice pnt eē in eodē loco ſine occupatione loci: ſic̄ pnt eſſe in tpe ⁊ i motu ſine ſucceſſiōe primaꝝ pmū ⁊ vltimaꝝ: q̄ ſunt i motu gruis i quo ſuū caput eſt pmū i motu/ ⁊ ei⁹ pedes ſunt vltimi. Et i hoc paſſu cognoſcit̄: ꝙ angeli ſunt in loco ſupra naturā loci. q̄ ſiquidē loc⁹ eſt extra eoꝝ eſſentiam/ ⁊ qui non eſt pars eoꝝ. Eſt ali⁹ locus angeloꝝ qui eſt extra. ſicut eſt celū empireum: in quo qdam angeli ſunt i vno loco. alij xo in alio ſm ꝙ ppinquiores ſunt dño noſtro ieſu xpo. Et idem i inferno: ſm ꝙ qdam angeli maligni ſunt in maiori abyſſo q̄ alij.

¶ Eſt etiā ali⁹ modus loci: qui eſt extra ⁊ intra obiectiue. ſicut obiectum: qđ ſanctus michael accipit. in quo ſuū habet recolere ītelligere ⁊ diligere. ⁊ ille locus exteri⁹ eſt: inquātū nō eſt de eſſentia ſancti michaelis. ſƷ de eēntia ſcti gabrielis aut alteri⁹ angeli. ⁊ ſuā preſentiā hƷ ſctūs michael i ſeipo. Et i hoc paſſu cognoſcit̄: ꝙ ſic̄ i potētia nec i obiecto nō ſit occupatio loci: ita ſubē ſpūales nō occupāt inuicem alias ſubās ſpūales i eſſendo in vno eodē loco nec i accipiēdo vnū idē obm/ nec in recolēdo ītelligēdo ⁊ amādo idē obm.

¶ De floribus arboris angelicalis.

Floꝛes arboris angelicalis ſunt duob⁹ modis. qdā ſunt pticulares/ et alij vniuerſales. Particulares ſunt acqſita ⁊ additamēta radicū. ſic̄ bōificare acqſitā: maginficare: durare: poſſificare: ītelligere: amare: xtificare: gl̄ificare: differētiare: ↄcoꝛdare: pncipiare: mediare: cōplere maioꝛificare: ⁊ equalificare. oēs illi infinitiui ſunt floꝛes acqſiti. ſicut hō iuſt⁹ qui acqrit iuſtitiam: ⁊ homo caſt⁹ caſtitatem. Et ſubiecta iſtoꝛum floꝛum ſunt infinitiui naturales et eſſentiales ramoꝛū. ſcƷ naturale recolere intelligere ⁊ amare oꝛnati ⁊ induti de illis floꝛibus: qui ſunt inſtrumenta ad acquirendū floꝛes generales: qui ſunt acquiſitū ⁊ pductū recolere intelligere ⁊ amare i bonitate magnitudine duratione ptāte ⁊c̄. Hoc eſt dictū: ꝙ infinitiui rōnaꝝ implicant̄ ⁊ induunt̄ in floꝛib⁹ acquiſitis ⁊ pductis. vt angeli ſint digni ad recolendum intelligendū ⁊ amandū deū ⁊ ei⁹ opationes. etiā vt ſint digni: vt recolant̄ intelligant̄ ⁊ ament̄ p dñm deū nſm/ ⁊ p ipm gloꝛificētur. Et in hoc paſſu cognoſcit̄: quō angeli benigni facie ad faciē attingūt deū fixe ⁊ ſine medio/ ipm recolēdo intelligēdo ⁊ amando laudādo ⁊ benedicēdo/ ⁊ ab ipo bñdicto gr̄iam recipiēdo. ¶ Seraphin deū intelligit. ⁊ ſuo intelligere iuuant floꝛes. ⁊ inquātū deū bonū intelligit: flos facit ſuū intelligere bonū. ⁊ inquātū ipm intelligit magnū flos magnitudinis facit intelligere magnū. ⁊ q2 intelligere durat: iuuat flos durationis pſeuerātiā intelligere. ⁊ vt poſſit deū intelligere ſine medio: iuuat ptās data ad iuuādū intelligere. ⁊ volūtas illud iuuamē diligit: qđ ſit intelligere de ſeraphin: cū acquiſito bonificare magnificare durificare poſſificare. et idē de alijs floꝛibus. idcirco quieſcit volūtas in intelligere. Qm̄ quātū intelligere ſupꝛa aſcendit p iuuamē floꝛū: tātū aſcēdit amare volūtatis/ ⁊ ſtat fixe in amato. Et ſicut intelligere iuuat̄ ad aſcendendū per floꝛes: ſic amare iuuatur ad aſcendendū per floꝛes. Et in aſcenſu ipius amare habet intelligere quietē. quoniam equaliter ad obiectū aſcēdunt/ ⁊ equaliter induta ſunt ⁊ oꝛnata de floꝛibus. Et idē ſequitur de recolere: qđ ad recolitum aſcendit cū iuuamine floꝛū. intantū: ꝙ deus recolitur intelligitur ⁊ amatur cum oībus floꝛibus per bꝛanchas angeli. Et ſicut ſol attrahit ſupꝛa caloꝛem roris: qui ſupꝛa aſcēdit cum iuuamine ſolis: ſic bonitas dei attrahit et aſcendere facit ſuperius

bonitatē memorie intellect⁹ ⁊ volūtatis de ſeraphin. vȝ in recolendo /intelligendo/⁊ amando. Et idem eſt de magnitudine dei ⁊ de ſuis dignitatib⁹.⁊ ſic ſibi reſpōdēt īuicē dignitates ſupiores ⁊ flores inferiores in aſcēſionib⁹ actuū brāchaꝝ. Et hmōi reſponſio ⁊ aſcenſio multuȝ eſt placēs ad intelligēdū.⁊ ſi ille q̄ ipſum bn̄ intelligit ꝯ deū facit aliquā offenſam dignus eſt magna pena.¶ Seraphī intelligente deum ita alte dignitates dei ſunt exemplar ipſi intelligere de ſeraphin. Et idē eſt de recolere ⁊ diligere de ſeraphin ⁊ de aliis ſuis floribus.Et ſic deuȝ attingit duob⁹ modis.naturaliter vȝ ⁊ ſupra naturā. Naturaliter ſm̄ principia ſua primaria:de q̄b⁹ eſt ei⁹ trūc⁹ ſue brāche ⁊ ſui ramu.ſicut ignis q̄ nālr calefacit aerem/⁊ ſol qui naturaliter lunam illuminat.⁊ huiuſmodi nā licētiata ē p meritū floꝝ.Et attingit ſupra ſuā nām:īquātū de⁹ aſcēdere facit act⁹ brāchaꝝ ⁊ floꝝ.qm̄ ſicut voluntas de ſeraphī pl⁹ deū diligit ꝙ ſeipſȝ:ita intellect⁹ de ſeraphī deū pl⁹ itelligit ꝙ ſe ipſȝ:⁊ ſic aſcēdit ad itelligēdū ſupra ſeipſȝ: ⁊ pl⁹ intelligit ꝙ ſua nā ſufficere poſſit ad itelligēdū.Et de hoc qđ accipit ſupra ſuā nām: reuelat angelis inferiorib⁹: qui ita magnum intelligere nō hn̄t. ſm̄ ꝙ ipe eſt licentiatus p dominum noſtrum.

¶ De fructu arboris angelicalis.

Fructus arboris āgelical' ē nālis ⁊ ſupnālis. Nālis īquātū qlibet act⁹ ſuaꝝ brāchaꝝ venit ad cōplemētū. ſicut ſctūs michael archāgel⁹ q̄ itelligit intellectū amatū ⁊ recolitū ſub rōe bonitatis magnitudinis ⁊c̄.qđ ſiq̄dē recolitū itellectū ⁊ amatū ſunt fruct⁹ nāles brācharuȝ ⁊ ramoꝝ:vt radices nō ſint ocioſe nec vacue: vt finis ſit cētrū q̄etis.¶ Fruct⁹ q̄ eſt ſupra naturā arboris:eſt ſuprema recolibilitas intelligibilitas ⁊ amabilitas dei ⁊ q̄ ſunt de⁹ ⁊ ecōuerſo.Et he tres obiectabilitates ſupreme ſunt fruct⁹ arboris angelicalis cētrū ⁊ quies illi⁹.Et q: fructus ſunt ſupius ⁊ arbor eſt inferius:non poſſunt omnes fructus cōprehēdi p brāchas arboris.ꝙ ſi cōprehēderent:brāche forēt ita magne ſicut fructus. ⁊ idē ē de actib⁹ brāchaꝝ.Sunt ergo fructus magis ſupra ſicut amabilitas dei:q̄ maior eſt ī magnitudine bonitatis/eternitatis/poteſtatis ꝙ angelus amare poſſit.⁊ idem de intelligibilitate ⁊ recolibilitate dei. quare ſicut vnum vas qđ ſit in mare:plenum eſt aq̄: ita act⁹ brāchaꝝ pleni ſunt fructibus ſuperiorib⁹.⁊ ſicut totū mare in illo paruo vaſe intrare nō poteſt:ita fruct⁹ ſupiores cōprehēdi nō pn̄t p act⁹ branchaꝝ cū ita ſit: ꝙ fruct⁹ ſint īfiniti/⁊ act⁹ brancharū finiti.¶ Recolibilitas dei ⁊ idē de ſua intelligibilitate ⁊ amabilitate:eſt fruct⁹ recolitiuitatis angeli cū tota eſſentia diuina ⁊ cū tribus perſonis diuinis ⁊ cū omnibus dignitatibus diuinis.⁊ idē de tota nā diuina. Habet ſe ergo obiectū ſuperi⁹ infiniter in tota ſua totalitate ad potētiā īferiorē.q̄ ſiquidē potentia ſe habet ad obiectū cum tota ſua totalitate eſſentia ⁊ natura/⁊ cū omnibus ſuis floribus: intātuȝ ꝙ tota ſe implet ex obiecto.⁊ oēs ſue ꝑtes ſunt plene ex ipō: ſicut camera plēa aere ⁊ ſol luce.Etiā potētia plenior eſt obiecto ꝙ ferrū in fornace calore.quoniā in ferro eſt aqua:que reſiſtit calori cum ſua frigiditate/aqua exiſtēte ꝑte ferri compoſiti ⁊ cālati.ſed in potentia angeli nō eſt aliq̄ cōtrarietas:q̄ ſuo cōplemēto reſiſtat.Eſt ergo recolitiuitas angeli plenior recolibilitate dei ꝙ aliquod dolium vino vel camera aere vel ferrum calidum calore vel ſol luce.quoniā lux ſolis que eſt accidens tātū cōplere nō poteſt ſubſtantiam ſolis : q̄ maior eſt ꝙ accidens:ſicut facit ſubſtantia dei:que eſt recolibilitas: in implendo recolitiuitatē angeli. Eſt ergo iſtud cōplementū ita magnum. ꝙ recolitiuitas obliuiſci nō poteſt ſupremam recolibilitatem ſuperiorem:que ipſam implet.nec voluntas angeli ſe habere vult ad odiendum recolibilitatem:quoniam plena eſt ſumma amabilitate.de qua non eſſet plena:ſi memoria ſe habere poſſet ad obliuiſcendum fructum.Et ideȝ eſt de intellectiuitate angeli:que ita eſt plena intelligibilitate ſuperiori:ꝙ ſe habere non poteſt ad ignorāduȝ ipſam.Et oīa tria cōplemēta vidēt quidā angeli in aliis.Gloria ſ coꝝ q̄s eſt: qui poſſet cogitare narrare vel ſcribere.

Arboꝛ euiternalis.

❡ De arboꝛe euiternali. Summariū.

Arboꝛ euiternal' diuidit̄ i ſeptē ptes. vʒ in radices/ truncū/ brāchas/ rāos/ foˡ/ flores/ ⁊ fruct⁹.

❡ Radices ſunt merita de pꝛincipijs generalibus.

❡ Truncus eſt duratio.

❡ Branche ſunt paradiſus ⁊ infernus.

❡ Rami ſunt retributiones.

❡ Folia ſunt accidentia.

❡ Flores ſunt actus gloꝛifica. ſiue cōdē.

❡ Fructus ſunt cōplementa finium.

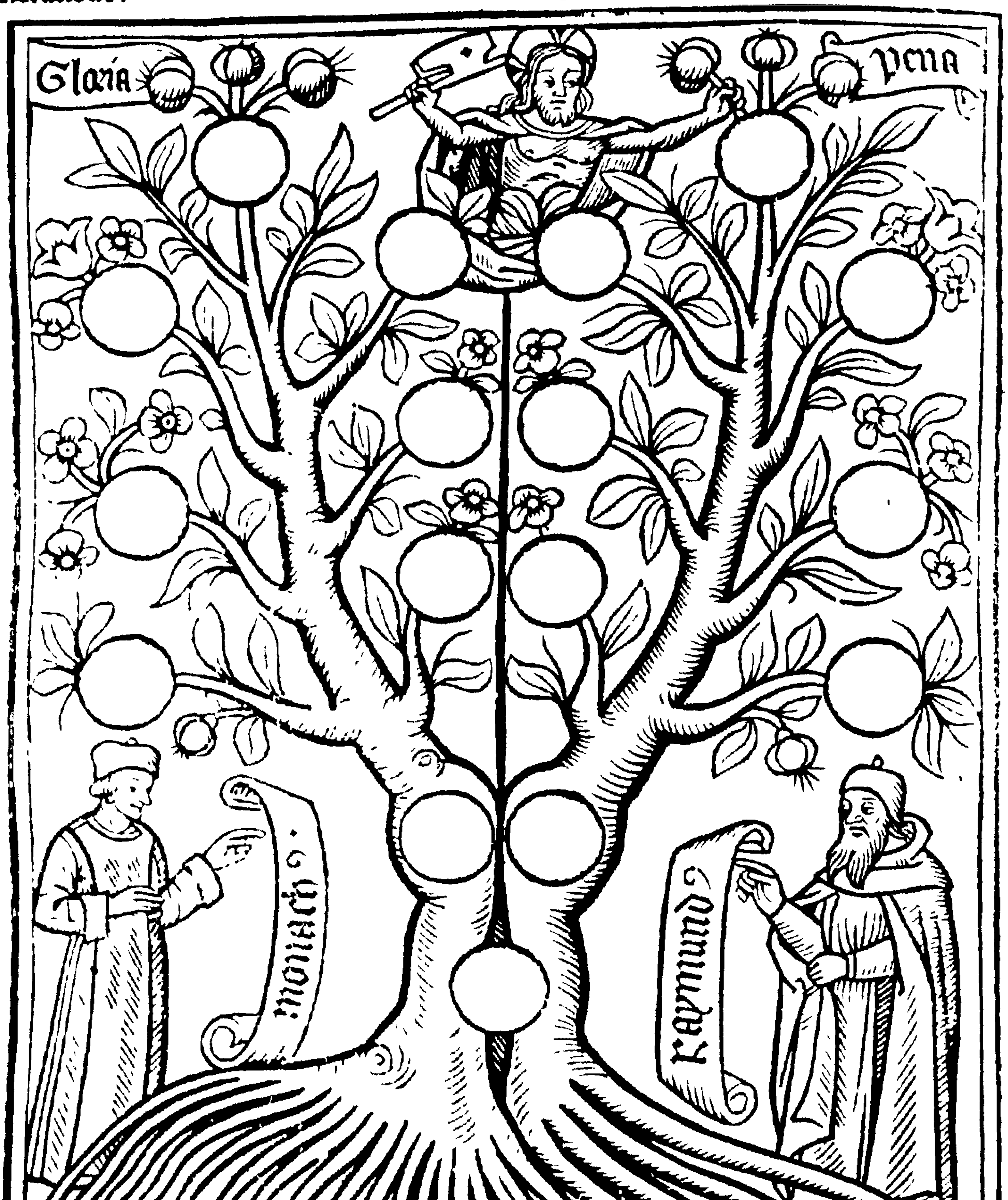

¶ De arbore euiternali.

Per aliam viam arborē euiternalē cō
ſideramus.q̄ diuidit̄ ī ra-
dices/trūcū/brāchas/ ra-
mos/ fo'/ flores/ ⁊ fruct⁹.
¶ Per radices intelligim⁹ merita q̄ ve-
niūt p ſcdarias intētiões: q̄ fiūt p opa ar
tificalia ſub rōe pmoꝝ pncipioꝝ : q̄ ſunt
radices.ſicut merita acq̄ſita p bonitatē/
magnitudinē/pſeuerantiā/ptātē ⁊c.etiā
p brāchas arboris hūanalis ⁊ angelica-
lis ⁊ p arborē moralē.qm̄ de oīb⁹ iſtis iu
diciū dare op꜒ ⁊ rōnes.vt finis eſſe poſſit
in primis principijs.¶ Beat⁹ petr⁹ q̄ eſt
iuſtus/⁊ idē de ſeraphin:ē bon⁹ p ſuā iu-
ſtitiā:q̄ eſt bona ſub rōne bōitatis. Jdcir
co op꜒:ꝙ ſit remunerat⁹ cū bono.⁊ quia
ſua iuſtitia ē magna:op꜒ ꝙ remuneratus
ſit cū magno bono.⁊ q꞉ ſua iuſtitia dura
bilis fuit in hac vita:op꜒ ꝙ durabilis ſit
in alia.⁊ ſic de alijs formis.v꜒ ꝙ p bona꜒
ptātē remunerat⁹ ſit bono poſſito.⁊ p bo
nū itelligere remūerat⁹ ſit bono itellecto.
⁊ ꝓpter bonū amare bono amato.⁊ p vir
tuoſum amare ꝟtuoſo amato.⁊ ꝓpter bo
nū verū vero bono.⁊ ꝓpter glīoſum ama
re glīoſo amato.⁊ idē de cōcordātia dſ̄a
prin° medio ⁊ fine maioritate ⁊ eq̄litate.
Et iſte forme acq̄ſite ſunt radices arbori.
⁊ ſunt forme meritorie.v꜒ meritū boni cū
bono/⁊ meritū magni cū magno.⁊ ſic de
ceteris.¶ Machomet⁹ ⁊ idē de lucifero:
fuit iniuſt⁹ ⁊ falſus ſaracen⁹.⁊ q꞉ ſua iniu
ria luxuria ⁊ ſecta fuerūt male:o꜒ ꝙ remu
nerat⁹ ſit malo ꝓpter malū.⁊ q꞉ fecit ma
gnū malū ī hoc:ꝙ plēs hoīes poſuit ī er-
rore:op꜒ ꝙ ei⁹ merces ſit magna ī pena.⁊
q꞉ malū illoꝝ durauit ⁊ durat: op꜒ ꝙ re-
muneratio in pena duret.⁊ idem eſt de ce
teris formis.Et iſte culpe acquiſite ſunt
radices ⁊ mala merita. Hoc idē ſequitur
de mechanico:qui malum op⁹ facit:cum
quo gentes decipit. Et idem eſt de malo
iudice:qui dat falſum iudicium.⁊ de ho-
mine auaro diuite:qui finē ſuaꝝ diuitia-
rum impedit.quas aufert pauperib⁹: qui
ipſis diuitijs indigent.⁊ ſic de alijs ſimili
bus iſtis.¶ Sicut ſuba pomerij et eq̄/et
idem eſt de alijs ſubſtātijs nālibus : ſunt
plene formis realibus.⁊ natura nō ſuſti-
net:ꝙ ſint vacue:ſic iuſtitia dei non ſuſti-
net:ꝙ aliqua opa facta p hoīes ⁊ p ange
los ī operādo ī cogitādo ⁊ ī alijs modis
in q̄b⁹ opa fieri pñt:in fine iudicij obliui-
ſcātur.q꞉ iuſtitia dei eſt magna rōe cuius
op꜒ ſiue neceſſariū eſt: ꝙ ſubm iudicandi
ſit magnū. Et ī hoc paſſu cognoſcitur:ꝙ
hoīes pctōres q̄ diu pſeuerauerūt in pctō
ſiue pctīs de q̄b⁹ plura mala ī eoꝝ ſequa-
cibus ſecuta ſunt:habebūt reddere in die
iudicij de plurib⁹ rationē. Et iſtū paſſum
conſiderare eſt multū terribile homini-
bus peccatoribus.

¶ De trunco arboris euiternalis.

Per trūcū euiternalē intelligi
mus durationē bonoꝝ meri
torum ⁊ maloꝝ ⁊ magnoꝝ ⁊
puoꝝ ⁊ illoꝝ:qui hīti ſunt p
magnā ptātē bonitatis:aut
mali magni aut parui intelligere/magne
amatiuitatis aut pue/⁊ magne odituita
tis aut pue/magne ꝟtutis aut parue/ma
gni vitij aut pui. ⁊ ſic de ceteris. Quare
oēs forme trūci q̄ ſunt ſue radices:conſti
tuūt vnā durationē meritorū ⁊ culpaꝝ: q̄
finē nō habebit.quā durationē trūcū eui
ternalē appellam⁹:q̄ ſemp durabit:vt iu-
ſtitia dei ſubm hēat:in quo iudicare poſ-
ſit.¶ Jn hac vita ſunt opa hoīm pmo in
pn° poſtmodū ī medio ⁊ vltimo ī fine: cū
moriunt̄. ⁊ poſt finē nō pñt eſſe.qm̄ finis
nō eēt hoc:qđ eſt.ſicut martin⁹ q̄ nō foret
hoc:qđ eſt ſine capite. remanēt ḡ opa ī fi-
ne euiternata ita : ꝙ nō ſunt poſt finē.Et
in hoc pūctu finis: v꜒ q̄ eſt vltim⁹ finis: q̄
eſt ī morte extēſus : veniūt illa q̄ ſunt eui-
ternata:ſicut fruct⁹ arboꝝ: q̄ eueniūt ma
turi in eſtate. Et ī hac euiternitate durāt
merita ⁊ culpe. qm̄ in illo fine colligunt̄
oīa opa : q̄ hoīes fecerūt ī hac vita/⁊ que
poſita ſunt ī vna linea euiternali : que h꜒
principiū ī fine mortis. ⁊ nō pōt hr̄e finē
priuatiōis. q꞉ eſt ī fine iudicij.Et iſte paſ-
ſus eſt placēs iuſtis ad cōſiderādū/ ⁊ hor
ribilis pctōribus.¶ Scđm ꝙ dictum eſt
in arbore angelicali : v꜒ ꝙ ſicut branche
ſunt ex radicib⁹:ita trūc⁹ euiternalis ſub
forma durationis eſt ex meritis ⁊ culpis.

videlicet ꝙ culpe ⁊ merita ſuſtētata ſunt
in euiternitate: vt iudiciū durare poſſit/ et
ꝙ finis meritoꝝ ſit quies euiternal'r/ ⁊ fi
nis culparū laboꝛ: q̄ finis eſt vacuitas vir
tutū ⁊ pꝛimaꝝ foꝛmarū realiū: que euiter
naliter ſe habebūt ad ſuum centrū. ⁊ nū=
q̄ illud attingent nec habebūt.

¶ De bꝛanchis arboꝛis euiternalis.

Duobus modis cōſideramus
bꝛanchas arboꝛis euiterna=
lis. vnomodo intelligim⁹ pa
radiſum. aliomodo intelligi
mus infernū. Et paradiſum
intelligimus in celo empireo qđ eſt ſupꝛa
firmamentū. qđ eſt luce plenū. de q̄ luce in
duta erūt coꝛpa gloꝛificata: que tātū luce
bunt. ſicut eſt illa lux ⁊ plus etiā: q̄ eſt lux
ſolis. q̄ plus lucet i ſole q̄ i luna: ⁊ ſic erit
lux de luce. Et illa lux euiternal'r durabit
⁊ maioꝛ erit in qbuſdā coꝛpib⁹ q̄ i alijs:
ſm ꝙ merita erūt maioꝛa aut minoꝛa in
hoīb⁹ iuſtis. q̄re ſicut euiternal'r erit lux
de luce: ita erit paradiſus euiternal'r ſan=
ctoꝛū ſm coꝝ merita. ⁊ erit ad gl'iam dei
ipſum recolēdo intelligēdo amādo ⁊ lau=
dādo/ ipſo benedicto dāte ſe obiectiue ad
euiternā gloꝛificatiōem ꝑ bonitatē bene/
⁊ per magni^cm^ magnifice/ ⁊ ꝑ durationē
euiternal'r/ ⁊ ꝑ ptātē potenter/ ꝑ intellige
re itelligibil'r/ per amoꝛē amabil'r/ ꝑ v̄tu
tē v̄tuoſe/ ⁊ ꝑ v̄itatē vere/ ⁊ ꝑ gloꝛiā gl'io
ſe/ ⁊ ꝑ finē cōplete. ¶ Infernus erit ſcđa
bꝛācha arboꝛi euiternalis. ⁊ erit i abyſſo
terre/ ⁊ i maioꝛi ꝯꝛio lucis ⁊ bonitatis ve=
ritatis finis gl'ie ⁊ amabilitatis. Et ſm
ꝙ culpe erūt maioꝛes: maioꝛes erūt pene
magnifice male euiternal'r intelligibil'r
o dibil'r ⁊ deſperāter ⁊ in vacuitate toti⁹
cōplemēti. Et erit i inferno tātū euiterna
lis: ſicut bꝛācha paradiſi i celo empireo.

¶ De ramis arboꝛis euiternalis.

Duo ſunt rami arboꝛis euiter
nal'. vn⁹ ē de bꝛācha ꝑadiſi.
ali⁹ ē de bꝛācha inferni. Ra
mus ꝑadiſi multiplicat⁹ eſt i
tribus ramis. Un⁹ ram⁹ eſt
iuſtitie. alius v̄o gr̄e. ⁊ alius ē paſſionū.
Ramus qui eſt iuſtitie eſt ille qui reddit
bonum pꝛo bono: ⁊ magnū pꝛo magno:
et durabile pꝛo durabili. et ſic de alijs.

¶ Et ramus qui eſt per gratiā eſt ille qui
dat plus de bono q̄ meritū habitū ꝓpter
bonū/ ⁊ magis de magno bono. ⁊ dat ꝑ
durationē euiternalē durationē: ⁊ ſic de
alijs foꝛmis q̄ dona multiplicāt ſine qb⁹
ſcti acq̄rere nō poſſent gl'iam euiternalē.
¶ Tertius ram⁹ eſt paſſionū: vꝫ retribu
tionū i gl'ia receptaꝝ. In gl'ia iuſte ꝑ iu=
ſtitiā ⁊ euiternal'r ꝑ gr̄am: quas remune
rationes ſcti recipiūt ex ſupꝛemo iudice
liberali fine oīm cōplemētoꝝ. ¶ Ramus
infernalis multiplicatus eſt in duob⁹ ra
mis. vn⁹ eſt iuſtitie. ⁊ ali⁹ ē paſſionū. Ra=
mus iuſtitie dat malū ꝓ malo: ⁊ magnū
malū pene pꝛo magno malo culpe. ⁊ dat
malū euiternale: vt euiternaliter punire
poſſit pctōꝛes: q̄ ꝯ eternitatē errauerūt.
q̄ infinita eſt i duratione/ ⁊ q̄ ſuā ſilitudi
nē ꝓducit i euiternitate cū magni^e^ boni=
tatis i bonis/ ⁊ cū magni^e^ mali i malis.
⁊ cū magni^e^ durationis in bonis/ ⁊ cum
magnitudine durationis in malis. que
magnitudo durationis eſt euiternitas. q̄
eſt aliqua ſilitudo in duratione eternita=
tis: inquātū eſt ſine fine. Quā euiternita
tē opꝫ eſſe de neceſſitate: vt eternitas pꝛo
ducere poſſit i tātū ſuā ſilitudinē: ſicut di
uina bonitas i bonitate/ ⁊ diuina magni
tudo in magnitudine. ⁊ ſic de alijs.

¶ De folijs arboꝛis euiternalis. Et pꝛimo de quantitate.

Euiternitas ita eſt in q̄titā=
te: ſicut linea q̄ eēt in pꝛinci=
pio terminata ⁊ nō i fine. ſi=
cut i foꝛma ignis: qui v̄tutē
habet multiplicatiuam: ſm
ꝙ materia combuſtibilis ⁊ calefactibilis
ſufficere poſſit. qm̄ ignis ſemꝑ creſceret ⁊
duraret i cōburēdo: ſi lignū eēt ſemꝑ mul
tiplicatū. Eſt ḡ quātitas euiternitatis in
tp̄e incepta rōe meritoꝝ ⁊ culpaꝝ: que in
tp̄e pꝛincipiū habuerūt. ⁊ nō eſt termina
ta in fine. qꝛ merces iuſtoꝝ durat: ⁊ pena
iniuſtoꝝ ⁊ v̄tus iuſtificatiuitatis iudicis
ſupioꝛis. hāc v̄tutē nō hꝫ ignis: qm̄ nō
pōt facere durare lignū i ſua v̄tute: qꝛ eſt
ꝯ lignū qđ cōburit. ſed iuſtificatiuitas ſu
perioꝛ durare facit i ſua v̄tute iuſtificabi
litatē iuſtoꝝ i cōtinua q̄titate euiternali.
qꝛ cū illis hꝫ cōcoꝛdātiā in magnitudine

bonitatis ⁊ eternitatis. ⁊ durare facit pu
nibilitatē iniuſtoꝝ. q̄ꝛ iudicare ſuū ꝯcor=
dantiā habet cū magnitudine bonitatis
eternitatis ⁊c̄. ¶ Sicut continua q̄titas
bonitatis ſuſtētata eſt in q̄titatibꝰ diſcre
tis: q̄ ſunt de eēntia cōtinue. vꝫ bonificati
ui bonificabilis ⁊ bonificare: qui ſunt de
eēntia bonitatꝭ: ita q̄titas ꝯtinua euiter=
nitatis diſcretas hꝫ q̄titates: in qbꝰ ē ſu=
ſtētata. vꝫ q̄titates hoīm ⁊ angeloꝝ: in q
bus eſt ſuſtētata euiterna q̄titas cōtinua
gl'iabilitatis in glorioſis / ⁊ tormentabili
tatis in dānatis. rōne cuius ſuſtētatiōis
oportet ꝙ ſint q̄titates diſcrete euiterna
biles. vt cōtinua q̄titas euiternalis habe
re poſſit ſubiecta euiternalia: in qbꝰ ſuſtē=
tari poſſit. ſicut magniꝰ bonitatis: cuius
q̄titas ꝯtinua neceſſitatē hꝫ: ꝙ diſcretas
hēat q̄titates: in quibus poſſit ſuſtenta=
ri. vt eſſentia bonitatis ſit durabilis.

¶ De q̄litatibꝰ arboris euiternalis.

Qualitates arboris euiternalis
ſunt ſſilitudines acq̄ſite: ⁊ ſſilitu
dines ſoꝝ realiū in bonis: et
diſſilitudines ſoꝝ realiū ī malis. ſicut
beatꝰ petrus q bonus eſt ꝑ bonitatē iuſti
tie / ⁊ iudas q malꝰ eſt ꝑ malitiā ꝓditiōis.
¶ Bonitas ſcti petri eſt q̄litas appropa
ta per iuſtitiā. ⁊ malitia iude eſt q̄litas cō
tra bonitatē appropriata ꝑ traditionē: q
fuit: qn̄ tradidit dn̄z ieſuz xp̄z. ⁊ iſte q̄lita
tes appropriate ſunt euiternalr̄ appropa
te. qm̄ ſic igni ē appropata ſiccitas: vt cū
illa aerē mortificet ⁊ ꝯpellat ad recipiēdū
ſuū calorē: ſine q̄ ſiccitate ignis aerem ca
lefacere non poſſet: qm̄ ſua magna ſimpli
citas ꝯpōnem illius ⁊ ignis vitaret: ita oꝫ
ꝙ beato petro ſit appropata qualitas bo
nitatis in euiternitate. vt merces durare
poſſit: quā btūs petrus acq̄ſiuit cum iuſti
ficatiuitate: cui oportet ꝙ reſpondeat ſu=
perior iuſtificatiuitas que cauſat ſuā ſil'i
tudinē in euiternitate. quam cauſare non
poſſet ſi qualitas acquiſita ꝑ ſctm̄ petrum
non eēt appropata in euiternitate. ⁊ ma=
ior eſſet cauſabilitas inferior q̄ cātiuitas
ſuperior. qd̄ eſt impoſſiᶜ. oꝫ ergo ꝙ bonifi
catiuitas btī petri ſit qualitas euiterna.
⁊ idem eſt de qualitate iude: quā per tra=
ditionē acquiſiuit / ⁊ que eſt malefactibili
tas. vt ſuperior punitiuitas ſubiectū ha=
beat euiternū. quod nō haberet: ſi malefa
ctibilitas ī priuationē deueniret. et foret
maior in diſpōne ⁊ ordine punibilitas q̄
iuſtificatiuitas ſuperior. ⁊ hoc eſt impoſſi
bile. ¶ Deꝰ creauit ſctm̄ michaelē / ⁊ ipꝫ
creauit in tēpore. qm̄ ſine tpe nulla crea=
tura creata pōt eſſe. ꝙ ſi creata foret ſine
tpe: nō eēt pricipiata: ⁊ ſine ꝑncipio crea
tura eē nō poſſet. cū ita ſit: ꝙ creatura ſit
res ꝓducta de nihilo. Et q̄ꝛ ſanctꝰ micha
el creatus fuit in tempore: ⁊ in illo tēpore
ſe libere conuertit ad recolendū intelligē
dum et amandum deū cū tota magnitu=
dine ſue bonitatis: durationis: memorie:
intellectus: ⁊ voluntatis: v̄tutis: ⁊ v̄itatꝭ:
fuerūt ei qualitates appropriate in euiter
nitate ratiōe totalitatis ꝯuerſionis. Et ſi
fuiſſent appropriate extra euiternitatem:
non eſſet tota cōuerſio in actu. qm̄ de ipa
aliq̄d remāſiſſet in potētia. rōne cuiꝰ deli=
berationē habere poſſet ad odiendū deū
ignorandū ⁊ obliuiſcendū. q̄ꝛ ſicut ſol ita
cito ſicut deꝰ ipm̄ creauerit: ſe totū cōuer=
tit in motū circularē / ⁊ luce totus fuit illu
minatus ſine aliqua obſcuritate: ita bea=
tus michael ⁊ multomelius (q̄ꝛ eſt ſubſtan
tia ſpūalis) ſe totū conuertit ad recolēdū
intelligendū ⁊ amādū deū. ⁊ in illo nō re
manſit aliqua poſſibilitas: ratione cuius
deum poſſet obliuiſci ignorare nec odire.
Idcirco oportuit: ꝙ meritū acquiſiuiſſet
in euiternitate. ⁊ idē eſt de magnitudine
duratione ⁊ ceteris. Eſt ergo ſanctus mi=
chael qualificatus ⁊ qualitatibus euiter=
nalibus indutus / cū iuuamine tamē gra=
tie ſuperioris. Et idem ſequitur de lucife=
ro per ꝯtrariū. qui totum ſe cōuertit ī ma
lis qualitatibꝰ cōtra bonas. intātū ꝙ in
illo nō remanſit aliqua poſſibilitas: quō
ad bonū ſe conuertere poſſet. Unde ſicut
lapis qui cadit inferiꝰ per aerem: qui ra=
tione ſue ponderoſitatis nullam hꝫ poſſi
bilitatem aſcendendi ſuperius: ita lucifer
totus conuerſus in malitiam nullam ha=
bet poſſibilitatem ſe conuertendi in bo=
nam qualitatē. Idcirco oportet: ꝙ ī eius
mala qualitate ſit euiternitas.

¶ De relatione arboris
euiternalis.

SEcundū curſuꝫ nālē durāte ſuba ſp̄ durat rl'o forme ꝛ materie. ita ꝙ forma ſit agens ꝛ mā̄ patiens. Silr̄ mō eſt de relationib⁹ euiternalib⁹. qm̄ durante btō petro bono p̄ iuſtitiā durant remuneratiuū remunerabile ꝛ remunerare in bonificare. in quo ſe habent relatiue rōe boni ſubiecti. qđ eſt beat⁹ petr⁹. Et ſi relatio deficeret: iniuriatū eſſet ſubiecto. ꝛ ī illo duraret rl'o ꝯrioꝝ. vꝫ iniuriatiuum: ꝛ p̄ bonitatē remūerabile ꝛ bonificabile ꝛ glorificabile. Et h̄ ē īpoſſi^e: ꝙ hmōi duratio eſſet in euiternitate/ nec extra euiternitatē. cū iuſtificatiuū ſupra ſit in magnitudine bonitatis eternitatis ꝛc̄. Eſt ergo relatio ſuperior euiterna inter iuſtificatiuum iuſtificabile et in bono remuneratiuum remunerabile. ¶ Judas ſcarioth fuit malus per malitiam. in qua malitia īcepit relatio malificatiui ꝛ malificabilis in malificare. quod fuit peccare iude ꝛ ſubiectū rl'onis. vñ iuda mortuo ī malitia remāſit ſubiectū rl'onis. vꝫ peccare ꝯuerſuꝫ in malificare. Oportuit ergo ꝙ poſt mortem iude remanſiſſet in euiternare ſubiectū relationi punitiui ꝛ punibilis ſuſtentate in punire. ¶ Quicq̄d deus creauit: creatum eſt propter finē ſupremū. vt creatum ſit cū magnitudine bonitatis/ eternitatis/ poteſtatis/ ſapiētie/ volūtatis/ v̄tutis/ v̄itatis/ gl'ie ꝛ finis. Eſt ergo tot⁹ mūdus creat⁹ rōe ſupreme recolibilitatiſ ītelligibilitatis ꝛ amabilitatiſ. Opꝫ ḡ ꝙ creata q̄ ſunt memoratiuū intellectiuū ꝛ amatiuū: reſpōdeāt in euiternitate ſupremis obiectabilitatibus. ita ꝙ ſe habeant relatiue in recolere intelligere ꝛ amare in euiternare ſuſtentatis. ſine quo deficerēt obiectabilitates ſuperiori magnitudini bonitatis creataꝝ obiectatiuitatuꝫ. quibus deficeret magnitudo finis: rōe cuius create ſunt. et ſic eſſet cōtrarietas in relatione formaꝝ actiuarū et paſſiuarū. que ꝯrietas impoſſibilis eſt. Oꝫ ergo ꝙ cōcordātia ſit in euiternitate relationū: que ſunt antedicte. Et idē ſequit̄ de relatiōib⁹ ꝯriīs. ſicut lucifer ꝯri⁹ ſupremis obiectabilitatib⁹ cuꝫ malo recolitiuo intellectiuo ꝛ amatiuo.

¶ De actionibus et paſſionibus arboris euiternalis.

IN corpore beati petri glorificati ſtabunt actiones ꝛ paſſiones ī cōcordātia ſine ꝯrietate. ſicut ignis qui calefaciet aerē/ aquā/ ꝛ terrā. ita in naturali ꝯcordātia: ſicut eſt cōcordātia forē ꝛ materie: q̄ ſe habēt ad ꝯſtituēdū ſubāı: in qua quieſcunt. Idcirco actio et paſſio que erunt in corp̄e beati petri: erunt ſine corruptione ꝛ gñatiōe. ꝛ erūt ita euiterne ſicut circulus: q̄ eſt ſine diſcreta quantitate. Et idem erit de actionibus ꝛ paſſionibus ſpiritualib⁹ in iuſtis. ſicut volūtas bti petri: que euiternaliter erit remūerata in ſua amatiuitate et amabilitate cum magnitudine bonitatis ꝛ amare. ¶ Corpus iude ſcarioth euiternaliter erit infernatū et ſubiectū plurīū actionū ꝛ paſſionū cuꝫ ꝯtrarietate qualitatū ſine aliqua ꝯcordātia. ſicut ignis q̄ calefaciet aerē. de q̄ calefactōe aer hēbit paſſionē. qm̄ remota erit concordātia: quā hr̄e ſolebāt in hac vita. Item ignis calefaciet aquā/ ꝛ aqua ignē infrigidabit: cum contrarietate amborū calore durante in igne ꝛ ī aqua: ꝛ in igne et aqua durabit frigiditas rōne iudicij et ſui ſubiecti/ ꝛ idem de ꝯtrarietate aliorū elemētoꝝ: ꝛ ſic in illis durare nō pōt ꝯcordātia. vt punitio ſit ſimplex. ꝛ durabit cōtrarietas in euiternitate. vt iudiciū ſubim habeat: in quo durare valeat. Et iſtud ſubiectū qđ habet euiternales actiōes ꝛ paſſiones non eſt generabile nec corruptibile. Quoniā ſicut lapis ꝯ ſuā pōderoſitatē ſuperius aſcendit artificialiter: ita ſupra curſum naturalem durabunt in corp̄ibus dānatorū ꝯtrarietates euiterne actionuꝫ ꝛ paſſionū. Et idē erit in ſpūalibus actionibus ꝛ paſſionibus. ſicut voluntas iude ſcarioth: q̄ paſſionem habebit in amādo ꝛ in odiendo rōe actionis: quā ſuus ītellectus habebit intelligēdo: ꝙ nunq̄ voluntas hēbit hoc: qđ deſiderabit. ꝛ euit̄naliter habebit hoc qđ nolet. Et idem ſequitur de paſſiōe: quā intellectus habebit in hoc: qđ volūtas volet. et odiet quietē cui⁹ intellectus nolet: ꝛ priuationē finis illius diliget. Et iſte actiones et paſſiones ſunt ita magne: ꝙ cogitare nec narrare poſſet aliquis.

¶ De habitib⁹ arboris euiternalis.

Habitus euiterni ſunt duo ſꝫ brāchas arboris.vꝫ ꝙ quidam ſunt habitus: quos habēt ⁊ habebūt ſancti de glīa. ⁊ alij ſunt: quos habent et habebūt dānati de triſtitia. Habent ſancti habitus letitie. ⁊ dānati habent habitus triſtitie. ſicut beat⁹ petr⁹ hꝫ in habitu ita letitiā ſicut iuſtitiā ⁊ ſanctitatē. et ſicut iudas ſcarioth qui habet ī habitu ita euiternaliter triſtitiā ſicut iniuriam ⁊ penam. ❡ Intelligere beati petri habituatum eſt in euiternitate: quā ita intelligit: ſicut intelligit ſuā intellectiuitatē: que intelligit itelligibilitatē euiṫnitatis. ⁊ ipaꝫ intelligit ſub habitu bonitatis glorie et charitatis. Et ideꝫ eſt de intelligere iude: qđ in ꝯtrariū habituatū eſt in euiternitate ſua/intellectiuitate intelligente intelligibilitatem euiternitatis ſub ratione malitie pene ⁊ odibilitatis. ⁊ idem ſequiṫ de habitu memorie. Et iſti habitus ſunt inſtrumēta: ꝑ que ſancti habēt glīam euiternaliter/et dānati penā. Judas habet habitum conſciētie ⁊ deſperantie cum habitu triſtitie: ⁊ cū habitu intelligētie euiterne/et memorie ſiliṙ. intātū ꝙ oēs hiꝰ erūt ita appropriati euiternati: ſicut lux ſoli ſine corruptiōe lucis ⁊ ſubſtātie. Et iſte paſſus ē valde horribilis pctōribꝰ ad ꝯſiderādū. ⁊ ꝑ ꝯtrariū eſt ſctis valde placēs ⁊ delectabilis ſub rōne ſctē ꝯſideratōis hitiate de charitate gloria iuſtitia et bonitate.

❡ De aſſituatiōe arboris euiternalꝛ.

In celo empireo ſunt angeli ante dñm ieſuꝫ xp̄m. ſm magnitudinē bonitatiſ iuſtitie ⁊ charitatis aſſituati ⁊ ordiati. ⁊ idē eſt de ſctis hoībꝰ. Et hmōi aſſituatio erit euiterna. Et ī iferno aſſituati ſunt demones euiternaliṙ. ⁊ ideꝫ erit de hoībus dānatis. q̄ ſtabunt ita aſſituati in igne q̄dā ſupra alios: ſicut ī montibus altis q̄dam lapides ſupra alios. Et idē erit de illis: q̄ ſtabūt aſſituati in aqua feruēti: ſicut piſces in mari. Et hmōi aſſituatio erit realis: īquātū ſubie et ſubiecte. q̄ erit euiternaliṙ intellecta: ita neceſſario ſicut erit realis aſſituatio. Et iſte paſſus ē valde horribilis ⁊ timibilis: quē homīes ſepius conſiderare deberent. vt timorem haberent/et peccatis reſiſterent.

❡ De tempore arboris euiternalis.

Quando deꝰ creauit mūdū: illū creauit cum magnitudine bonitatis ſapientie voluntatis. et ſua ſapiētia comprehendit certum numerū hominū creabiliū. Et eius volūtas illam cōprehēſionē numeri dilexit. ⁊ bonitas ipſum numerum bonificauit. Fuerūt ergo homīes creati ſub certo numero preuiſo: āteqū creati fuiſſent ꝑ ſapientiaꝫ dei. Oportet ergo ꝙ motus firmamēti q̄ eſt: vt ſit generatio ⁊ corruptio in inferioribus ad generādum ⁊ producēdum corpora hominū: habeat finem ⁊ ſtationem: vltra quē finem nō ſit motus eorum nec firmamenti. Erit ergo completa productio numeri hoīm. intātū ꝙ non erit aliquis naturalis motus corporalis in firmamento nec in eīs. Idcirco tempus ſubin non habebit: in quo poſſit eſſe multiplicatio annoꝝ ⁊ mēſiū dierū ⁊ horaꝝ ⁊ momētorū. Nō erit ergo tēpus in ſucceſſiōe ſubaꝝ moraꝝ de vno tempore ī aliud. Erit ergo tempus euiternum ſine motu. ❡ Piſcis motus in aqua moueṫ ex vno loco ī aliū. ſed nō de vna aqua in aliam. cū aqua vna ſit in ſeipſa per eſſentiam. ita ꝙ piſcis de eſſentia aque nullā facit differētiā. Similimō corpa glorificata in glīa mouebūtur in tpe de vno loco in aliū/ quolibet corpe ſe mouēte ad ſuā volūtatē ſub rōne bonitatis ⁊ placiti. ita ꝙ in tempore non erit differentia re in ſe per aliquam ſucceſſionem motus. quia hora nec motus ſe non multiplicabunt de vno tempore in aliud. Erit ergo motꝰ illorum in tempore euiterno ſine ſucceſſione temporis: q̄uis ſucceſſio ſit ſm motum loci/corpe ſcti ſe mouēte de oriēte ad occidētē/⁊ de occidente ad celū empireum. ⁊ ſic de alijs locis. Sicut motus glorificati corporis non multiplicabit horam neq̄ momentum diem neq̄ annū in tempore: ita obiectatio potentiarū q̄ ſe habebūt ad glorificationē in recolendo/intelligēdo/⁊ amādo/audiēdo/⁊ vidēdo nō multiplicabūt horam momentū diem neq̄ annum in tempore. ⁊ ſucceſſio erit de vno obiecto ī aliud ſm magnitudinē bōitatis glīe ⁊ ṽitatis. ſicut erit ſucceſſio motꝰ de quo dictū ē. Et iſte paſſus pla

cens eſt ad conſiderandū.⁊ in illo diuina
gloria ſignificatur eſſe euiterna.

¶ De loco arboris euiternalis.

Sancti glīe ſe mouebūt ad placi-
tū de vno loco in aliū.⁊ in quocūq;
loco ſint:glīaʒ habebūt. vt dſ̄ta
vniꝰ loci ⁊ alteriꝰ glīam nō conſumat eui
ternā:q̄ erit in celo empireo/ ⁊ etiā intra
firmamētū.ſm ꝙ ſcti placitū in motu ha
bebunt. Uñ ſicut motꝰ corporis glorificati
aliquā realitatē nō ponit ſucceſſiuā in tē-
pore euiterno:ita motꝰ corporis glorificati
aliquā realitatē ſucceſſiuā nō ponit glori
ficatiōis diſtincte/ ꝑ motū de vno loco in
aliū.vt dſ̄ta locorū que eſt: vt poſſit eē mo
tus corporū glorificatoꝝ euiternā gloriaʒ
nō conſumat.Et iſte paſſus ſubtilis eſt ad
intelligendū.¶ Locus dānatoꝝ eſt infer
nus:q̄ eſt euiternꝰ.⁊vno corpe dānati mo
to de vno loco in alium/in quocūq; ſit mo
tum:habebit penā.ſicut piſcis in mari:q̄
mouetur de vno loco in aliū: ſemꝑ cuʒ aq̄
participat.ita ꝙ mutatio vniꝰ loci in aliū
piſcē ab aqua nō diuidit/ neq; aquā a pi-
ſce.Idcirco locus inferni erit ſubiectum
euiterno tormēto.ita ꝙ corpus dānatum
ſtabit ita fixe in igne: ſicut lapis ī anulo/
aut aries in firmamēto.ſiue illud corpꝰ ſit
motum per flāmaʒ ignis: aut per aquam
de vno loco in alium.

¶ De floribus arboris euiternalis.

Flores arboris euiterna-
lis ſunt gloriationes eter
ne.ſicut gloriatio : bonifi
care:durare:poſſificare:i-
telligere:amare: ꝟtuifica
re:omnibus iſtis ornatis
glorificari et indutis.

¶ De glorificatione bonificare.

Gloriatio que eſt de bonificare ī
euiternare erit in ſanctis ſub ra-
tione bonitatis/ exiſtente boni-
tate ratione bonificare/et gloria gloriari
illud bonificare:ita videlicet ꝙ bonifica-
tiuum bonificabile et bonificare erūt ple-
na gloriari/⁊ eſſentia bonitatis ſimiliter.
cum ita ſit: ꝙ eius complemētum ſunt bo
nificatiuum bonificabile ⁊ bonificare:qđ
complementum habebit in euiternare.
¶ Gloriari quod eſt de bonificare: iuua-
bit magnificare:vt ſit magnum. quod ſiq̄
dem magnificare erit extenſum per totū
bonificatiuum bonificabile ⁊ bonificare.
quod ſiquidē magnificare non poſſet eſſe
extenſum ſine extenſiōe gloriari ⁊ euiter-
nare.quoniaʒ ſi deficeret euiternare ⁊ glo
riari:in illo eſſet minorificare/⁊ non poſ
ſet eſſe magnificare quod cum maiorifica
re habet concordantiam. ¶ Gloriari qđ
eſt de bonificare:iuuat durare:quod ſe ex
tendit in bonificatiuuʒ bonificabile ⁊ bo
nificare cum gloriari.vt ſint in euiterni-
tate.qm̄ inquātum bonificatiuum durat:
oportet ꝙ durent bonificabile ⁊ bonifica
re.⁊ econuerſo. Et per hanc durationem
gloriari durat.quoniaʒ magna gloria eſt
bonificatiui: ꝙ ī euiternare ⁊ gloriari ha
bere poſſit ſuum bonificabile/⁊ bonifica-
re.⁊ idem eſt de magnitudine glorie ī bo-
nificabile ⁊ bōificare. ¶ Gloriari qđ eſt
de bonificare:iuuat poſſificare inquantū
bonificatiuuʒ poteſt eſſe bonificans.⁊ bo
nificabilis poteſt eſſe in euiternare. ⁊ idē
eſt de bonificare: quod poteſt eſſe in eui-
ternare.⁊ ex ambobus poſſe poteſt eē bo-
nificare. ⁊ ex bonificare ⁊ poſſificare que
ſunt in euiternare:ſequitur eternum glo-
riari.idcirco remanēt in euiternitate pro
ductum bonificatum bonificabile gloria
tum ⁊ gloriabile.Et iſte paſſus eſt placēs
ad cōſiderādū.¶ Intelligere iuuat glo-
riari: quod eſt de bōificare. qm̄ intellectꝰ
ſcti intelliget in ſua bonitate euiternali-
ter gloriatum/ bonificantem bonificabi-
lem ⁊ bonificare.de quo intelligere ſeque
tur gloriari in ſuo ītelligere.Et ex gloria
ri quod erit ī intelligere euiternaliter ac-
cipietur lumen ex bonificare intellectum
in gloriari ⁊ in euiternare. Et iſte paſſus
ſubtilis eſt ad intelligendum . ¶ Amare
iuuabit gloriari:quod eſt de bonificare.
quoniā voluntas beati volet: ꝙ in ſua bo
nitate ſint euiternaliter bonificās bonifi
cabile ⁊ bonificare.et ita erit ſicut volet.
Et q2 in bonitate ſequet̄ hoc ꝙ voluntas
volet:ſequetur in ſuo amare gloriari . de
quo gloriari erit intellectui lumen in bo
nificare. Et ſic erunt duo lumina euiter-
naliter in gloriari vno lumine ab alio lu
mine accepto.Et iſte paſſus eſt valde pla-

cens ad conſiderandū. ¶ Uirtuificare iuuabit gloriari: qđ eſt de bonificare: qm̄ virtus bonitatis euiternaliter ſtabit in eēntialibus ↄcretis bonitatis. vnde ſequetur in bonificare euiternum gloriari. qm̄ magna gl'ia bonitatis erit: ꝙ euiternal'r habeat in ſe virtuoſum bonificās: virtuoſuʒ bonificabile: ꝛ ṽtuoſuʒ bonificare. ¶ Uerificare iuuabit gloriari: qđ erit de bonificare. qm̄ veritas dei ponet ī vero euiternaliter bonificans bonificabilē ꝛ bonificare bonitatis. Et ex hoc ſequet̄ gloriari ī bonificare. qm̄ magna gloria erit bonitati: ꝙ euiternaliter ꝛ ṽe ſint ſua ↄcreta in verificare bonificantis bonificabilis ꝛ bonificare. ¶ Scd̄m ꝙ oſtēſum eſt: quomodo florē bonitatis iuuant alij flores: data eſt doctrina: quomodo vnꝰ flos iuuat ad habendū gloriari in euiternare. ſicut gl'iari qđ erit de magnificare: cui iuuat flos bonitatis: inquantū ip̄m bonū facit. ꝛ idem eſt de duratione: inquātum ip̄m durare facit. ꝛ ſic de poteſtate: inquātū pōt p ipſam poteſtatem. Et ſicut de bonitate exempla poſuimꝰ: ſic de alijs exēpla poni poſſunt.

¶ In arbore euiternali ſunt flores: q̄ ſūt cōtrarij illis floribꝰ: de quibus dictuʒ eſt. Qui ſiquidem flores ↄtrarij ſunt euiternalia tormenta in damnatis ſuſtētata. ſicut tormentare reale: bonitatis: magnitudinis: poteſtatis: intellectꝰ: volūtatis: virtutis: ꝛ ṽitatis. que ſunt reales partes et naturales ſubſtantie dānati. Et iſti flores inuicem tormētare iuuant: vt tormentum ſit magnum.

¶ De tormēto qđ eſt ipſius amare.

Tormentum qđ eſt de amare: iuuabit malificare. vt amare ſit malum intātū ꝙ malitia ſe extendet in amatiuū amabile ꝛ amare volūtatis. vt amatiuus amabilis ꝛ amare ſint mali. Malus erit amatiuus: inquantum malum amabit. et amabit hoc quod habere nō poteſt. ꝛ odiet hoc qđ euiternaliter habebit. Et ſuum amabile erit maluʒ. quoniā amabile qđ amabit de ſui natura erit odibile. Idcirco amare erit malū ꝑductum ex amante et amabili in euiternare et tormentare. quoniam magnum tormentum erit de amante amabili ꝛ amare euiternaliter exiſtentibus in malificare. ¶ Magnitudo iuuabit tormentare. quod erit de amare. quoniam amatiuum erit magnum in amare iniurioſa et magna/et in odiendo magna digna ad amādum. Idcirco magnum erit tormentum ipſius amare in euiternare: in quo odiet deum. qui eſt obiectum magis amabile/ et maius in amabilitate bonitatis: eternitatis: infinitatis: poteſtatis: ſapientie: voluntatis: glorie: et veritatis. ¶ Durare iuuabit tormentuʒ: qđ erit de amare. inquātum ipſum exiſtere facit in euiternare cōtra amatiuū ꝛ amabile. que ex illo amare tormentare habebūt in euiternare extenſum ex ambobus. Et iſte paſſus grauis eſt ad cogitandum. verūtamē ſpiritualē ſanitatem habere poſſunt peccatores: ſi bene ipſum paſſum conſiderare volūt. ¶ Poteſtas iuuabit tormētare: qđ erit de amare: inquātum exiſtere poterit in euiternare ↄtra amatiuū amabile ꝛ odibile. ꝛ amatiuū amabile ꝛ odibile exiſtere poſſunt cōtra amare/ꝛ amatiuū contra amabile/et amabile cōtra ip̄m. ꝛ idē eſt de odibili. Et hec cōtrarietas ſtare poterit p poteſtatē. vt amare poſſit eſſe in magno tormētare. ¶ Intellectus dānati iuuabit tormentare: qđ erit de amare. qm̄ intellectus intelliget: quod voluntas euiternaliter voluerit: qđ non habebit. ꝛ hoc qđ odiet habebit. qđ intelligere qđ intellectꝰ euiternaliter habebit: volūtas euiternaliter odiet ꝛ blaſphemabit. Erit ǧ amare tormētatum p hoc qđ intellectus intelliget. Qm̄ ſi intellectus euiternaliter tormentū voluntatis non intelligeret: voluntas in ſuo amare habere poſſet aliquā quietē / ꝛ aliquaʒ ſpē de hoc: quod deſideraret. Sed quietē nec ſpem habere poteſt: poſtq̄ intellectus vere intelligit ꝛ euiternaliter tormentum ipſius amare: de quo tormentatur voluntas ita fortiter: ꝙ non eſt aliquis in hac vita: qui cogitare poſſet narrare vel ſcribere. nec etiaʒ omnes homines qui viuunt: inuicē cogitare poſſent/poſito ꝙ ex omnibus multiplicaretur vna cogitatio: q̄ illđ tormentū cogitaret. Quoniam huiuſmodi cogitatio ſtare non poſſet in euiternare: in quo erit illud tormentum: quod erit

de amare hominis peccatoris dānati. Et
iſte paſſus ducit triſtitiā hominibus pec
catoribus: ſi bene cogitare vellent. ¶ Vir
tus iuuabit tormētare: quod erit de ama
re: inquātum erit ratio vitio: qđ eſt ſuum
contrarium. ſicut guſtare hominis infir
mi: quod eſt contra ſaporem pomi: quod
ipſe infirmus comedit in quo amaritudi
nem inuenit contra dulcem ſaporem: qui
eſt in pomo. Erit ergo virtus realis occa
ſio vitij moralis. que ſiquidem occaſio tor
mentabit amare euiternaliter exiſtēte vir
tute occaſio vitio ī amāte amabili ⁊ ama
re. per quā occaſionem iuſtitia dei tormē
tabit voluntatem peccatoris: q̄ contra vir
tutem ſuum habebit amare et ſuū amās
⁊ ſuū amabile. ¶ Realis veritas peccato
ris iuuabit tormentare: quod erit in ama
re. q̄m vere oſtendet intellectui delictum
voluntatis. vnde naſcet̄ cōſciētia: de qua
erit odire extenſum. q̄m voluntas odiet il
lam conſcientiam: quā monſtrabit veri
tas intellectui. quā deamabit: quia ei da
bit tormentum. Et appetitū habebit ad
ignorandū illam conſcientiā / ⁊ ad intel
ligendum cōtrarium illius: qđ veritas ei
monſtrabit: ꝙ eſſe nō poteſt. Idcirco tor
mentabitur in euiternitate. Et ſi ignora
re poſſet cōſciētiā: aliqđ refrigeriū / tunc
haberet in ſuo intelligere. in quo ſimili
ter illud haberet amare volūtatis: ꝙ erit
in tormēto. quia intellectus ignorare nō
poteſt manifeſtationem: quā dabit volun
tas de conſciētia. Erit ergo tormentatum
amare in verificare ⁊ in intelligere. que ſi
quidem verificare ⁊ intelligere deamabit
voluntas. vnde inclinabit veritatem rea
lem ad habēdum appetitum ad falſificā
dum contra ſuum verificare. ſicut intelle
ctus qui appetitū habebit ad ignorandū
cōtra ſuū intelligere. Et in h̄ paſſu cogno
ſcatur: quomō quedā forme tormentabūt
alias cū eorum actibus floribus appella
tis tormentorū euiternorū. que homines
peccatores valde timerent: ſi ipſa conſide
rarent ſm doctrinam: quam de ipſis de
dimus in hac arbore.

¶ De fructu arboris euiternalis.

FRuctꝰ arboris euiternalis ſunt cō
plementa finiū partiū realiū: ex q̄
bus ſunt ſubſtātie ſanctorū. Sicut eſt fru
ctus bonitatis ⁊ fructꝰ magnitudinis: du
rationis: poteſtatis: ſapiētie: voluntatis:
glorie: ⁊ veritatis. Et fructus dānatorum
ſunt priuationes fructuū ſaluatorū. ſicut
priuatio finis bonitatis / ⁊ finis magnitu
dinis / ⁊ finis durationis. ⁊ ſic de alijs pri
uatiōibꝰ. Et oēs iſti fructꝰ / ⁊ fructus ſalua
torū ſunt euiterni. ita in euiternitate con
ſtituti. ſicut fructus arborū: qui in eſtate
colligunt̄. Et iſti fructꝰ euiterni: ita ſunt
in hac vita ſeminati. ſicut fructus planta
rū qui in hyeme ſeminantur. vt in eſtate
ex eis alius fructus colligatur ⁊ multipli
cetur. que collectio ⁊ multiplicatio ſigni
ficant collectionē ⁊ multiplicationem fru
ctuum euiternorum.

¶ De fructu bonitatis.

FRuctꝰ bonitatis conſiſtit in cō
plemento bonificatiui bonifica
bilis ⁊ bonificare. qđ ſiquidē cō
plementum eſſe non poſſet / ſine euiterni
tate. quoniam ſi actus bonitatis in pri
uationem deueniret: non poſſet eſſe com
plementum bonificatiui bonificabilis et
bonificare. eſt ergo collectus fructus ī eui
ternitate: in quo non ſit ceſſatio: nec ocio
ſitas bonificatiui bonificabilis et bonifi
care. ¶ Fructꝰ magnitudinis eſt comple
mentum magnificatiui magnificabilis et
magnificare. videlicet vt magnificatiuū
ſemper ſit magnum in magnificando ma
gna. Et idē de magnificabili magnifica
to in magno magnificare. quod ſiquidē
magnificare ſit ita magnum: ꝙ in ſe non
contineat aliquā vmbrā paruitatis. ꝙ ſi
contineret: non poſſet eſſe complementū
magnificatiui magnificabilis ⁊ magnifi
care. Oportet ergo: ꝙ ſit complementum
eorum in euiternitate / ⁊ ꝙ in illa colliga
tur. intantum ꝙ nullo tempore in magni
ficare ſit vmbra minorificandi nec parui
tatis. ¶ Fructus durationis non poteſt
eſſe collectus in priuatione ſuiipſius: nec
ſui durificatiui durificabilis / nec ſui duri
ficare. oportet ergo ꝙ colligat̄ in fine om
nium trium ſuorū concretorum ⁊ ſimul:
hec collectio eē nō pōt de duratiōe partia
li ſubſtantie gl̄iate niſi in euiternitate: in
qua finis ſubſtātie glorificate colligatur

et ſuſtineatur. ſicut coloꝛ in ſubſtãtia/ ⁊ ca-
loꝛ in igne ⁊ lux in ſole. ¶ Fructus pote-
ſtatis eſt ꝙ euiternaliter habere poſſit in
ſeipſa realia concreta/ et ꝙ ipſa ſit ratio:
ꝙ bonitas poſſit eſſe/ et magnitudo ſimi-
liter. et ſic de aliſs partibꝰ ſubſtantie glo-
rificate. Etiam ꝙ per ipſam quelibet pꝛi-
marum partium in ſeipſa habere poſſit
eſſentialia cõcreta. ſicut bonitas: que per
rationem poteſtatis habere poteſt in ſe-
ipſa eſſentialia bonificatiuum bonifica-
bile et bonificare. Colligitur ergo fructꝰ
poteſtatis in euiternitate. extra quam col
ligi non poſſet. quoniam extra euiternita
tem nullus finis creatus poſſet habere cõ
plementũ. cum ita ſit: ꝙ omnis finis crea
tus: qui non colligitur in euiternitate: de
ueniat in defectu. ſicut finis equi: gruis:
piſcis: pomeriſ: ⁊ auri: que in euiternitate
tranſitum non habent. cum ita ſit: ꝙ om-
nes in coꝛruptionem deueniant/ ⁊ non in
reſuſcitationem. ¶ Finis ſapiẽtie in eui
ternitate colligitur: ĩ qua colligitur ⁊ eui-
ternaliter colligetur. ſicut fructus ſapien
tie: qui conſiſtit in intelligere intellecto ⁊
intelligibile: inquãtũ intelligitur ⁊ colli-
gitur. Et inquantum eſt intelligibilitas
dei in euiternitate: colligetur fructꝰ in eui
ternitate: in qua intellectiuus creatus eui
ternaliter deum intelliget facie ad facieꝫ.
vt iam dictũ eſt in arboꝛe angelicali. Et il
le qui fructũ colliget: erit intellectiuus. et
ipſum colliget in ſuo pꝛopꝛio intelligere.
Et ſic colligetur fructus in omnibus tri-
bus. et remanebit ad colligendum in ob-
iecto. et ſic erit complementum in intelle
ctu ſine aliquo defectu ſine ocioſitate ⁊ ceſ
ſatione. ¶ Fructus voluntatis colligetur
in euiternitate: in qua euiternaliter colli
getur. Idcirco ſuum colligere duas con-
ditiones requirit. vna eſt: ꝙ colligetur cõ
plete ſine aliquo defectu/ ⁊ ꝙ amatiuum
colligat in ſeipſo et in ſuo pꝛopꝛio ama-
bili ⁊ amare. Alia conditio eſt: ꝙ fructus
euiternaliter ſit ad colligendum. et ama-
tiuũ colligere nõ ceſſet. ꝙ ſi ceſſaret ĩ colli
gẽdo: ceſſaret amare/ et fructꝰ eẽt collectꝰ
et nõ colligẽdus/ et eẽt poſſeſſus ĩ ocioſita
te ſine amare. Et ſic nõ eẽt collectꝰ, ĩ maio
ritate finis amatiui amabilis et amare.

Opoꝛtet ꝗ ꝙ remaneat ad colligẽdũ. Et
iſte due conditiones quas diximus ſigni
ficant conditiões euiternitatis/ ⁊ gloꝛiaꝫ
ſanctoꝛum: quam habebunt in colligen-
do obiectum in amando ipm̃. quod ſiqui
dem obiectũ ẽ deus benedictus: ꝗ amabi
lis remanet amatiuo creato ĩ euiternita-
te ita cõplete: ſicut ĩ illa remanet amatꝰ.
Et nobilitas quã hꝫ iſte fructꝰ ita colle-
ctus et colligẽdus: nõ poſſet ab aliquo vi
uente cogitari. ¶ Fructus virtutis ĩ ſuo
merito colligetur/ ⁊ cum euiternitate col
ligetur. ſicut amatiuus qui euiternali-
ter erit virtuoſus in amando virtuoſum
amatum ⁊ amabileꝫ: ex quibus exibit vir
tuoſum amare in euiternare ſine ceſſare.
Huiuſmodi fructum ita colligendum et
collectum eſt bonum deſiderare/ ⁊ omnes
fructus coꝛpoꝛales huius vite parum ap-
pꝛeciare. qui colligi non poſſunt cum ni-
mio potare et comedere/ nec in viuendo
cum delectationibꝰ ⁊ honoꝛibꝰ. ¶ Veri-
tas ſuum fructuꝫ colliget in ſuo fine cum
euiternare/ veritate creata attingente ve
ritatẽ increatam in generando ⁊ ſpiran
do. vt dictum eſt in arboꝛe apoſtolicali/ et
dicẽdũ eſt in arboꝛe diuinali. Et ſic colli-
getur fructus verificare in verificare ⁊ ve
ritatis in veritate. Et ipſum colliget veri
ficatiuum ex verificante ⁊ verificabile ex
verificabili. Quare fructus colligetur
in ita magna veritate/ ⁊ de ita magna ve
ritate: ꝙ illi collectiõi neceſſaria erit eui-
ternitas. ſine qua non poſſet eſſe magna
collectio/ ⁊ maturatio fructus/ ⁊ ſepara-
tio falſitatis. ¶ Materialiter ĩ flamma
ignis vnum lumen colligitur ex alio lu-
mine. ſicut vnus cereus incenſus ex alio
cereo incenſo: ⁊ colligitur in luce/ caloꝛe/
et in conditionibus luminis. de quo colli
gitur ⁊ incenditur. Et hec materialis col
lectio eſt figura ⁊ ſignificatio collectioni
fructus gloꝛioſi: qui in euiternitate colli-
getur. ſicut lumẽ ex lumĩe/ etiã in nobilio
ri conditione/ ⁊ tanto nobilioꝛi: ꝙ̃to fru-
ctus ſpiritualis eſt nobilioꝛ lumine mate
riali. Erit ergo finis gloꝛioſi ſancti colle
ctus ex gloꝛia ĩ gloꝛia euiternaliter ⁊ glo
rioſe ⁊ ſine aliquo toꝛmẽto ⁊ cũ ꝯditiõibꝰ
que ſpectãt ad valde completam gloꝛiaꝫ.

¶ Secūdum modū quē dedimus de fructibus: quos colligent euiternaliter beati haberi poteſt cognitio de modo: ſm quē euiternaliter dānati colligent. Uerūntamen quia bonū eſt conſiderare ſepius penas infernales euiternales: breuiter ſignificare volumus collectiones euiternorum tormentorū. ¶ De fructu malitie.

Fructus malitie eſt priuatio bonitatis: ſicut in voluntate dānati: in qua bonitas realis ⁊ naturalis eſt vna de ſuis partibus. rōne cuius naturaliter amatiuū amabile ⁊ amare q̄ ſunt eſſentialia concreta volūtatis: requirunt eſſe bona. quoniā ad bonum finem creata fuerunt. Idcirco habent in natura ſm creationem: ꝙ ſint bona. Sed quia bonitas ſuū finem ꝑdidit: cōcreta volūtatis ⁊ bonitatꝭ artificialis remanēt vacua. ad quē quidē finē ſe habēt euiternaliter/ ⁊ nullo tempore ipm attingent. quoniam ad illū finē ſe habebunt cū malitia artificiali. ⁊ hoc ita ſimpliciter: ꝙ ī malitia artificiali nō eſt aliquid de bonitate arficiali. imo ſunt ita cōtrarie: ⁊ multomagis ꝙ̄ bonitas naturalis ⁊ malitia artificialis. ſicut calor ⁊ frigiditas/albedo ⁊ nigredo. Idcirco bonitas naturalis tota erit plēa malitia artificiali in pena euiterna. quā q̄dē penam euiternā colligent amatiuū ⁊ amabile. q̄ ſunt cōcreta voluntatis. Et qꝛ colligētur in euiternitate: tormēta cuiuſlibet remanebunt ad colligendū in euiternare cum amare ⁊ odire. ¶ Secūdum tormētum collectionis fructus ſpūalis ſignificatur collectio fructus corporalis in tormēto euiterno. ſicut corpus dānati ī igne tormentatū: ita ꝙ ignis ignē tormentabit/⁊ aqua aquam/⁊ aer aerē/⁊ terra terram. et ignis tormentabit aerē/aquam/et terrā. et ecōuerſo. ita ꝙ tormentū nullo tēpore finē habebit mediū nec principiū. qꝛ tormentū erit euiternaliter. Erit ergo ignis partialis: qui erit pars corporis tormentati per ignem exteriorem. ſicut ignis partialis ferri in fornace: qui per ignem fornacis multiplicatus ē in calore. Erit ergo ignis intra dānatum partialis ꝑ generalem ignem: qui erit extra tormentatus. ⁊ idem erit de aliis partibus partialibus. q̄ omnes erunt in cōtrarietate ⁊ vacue concordantia ⁊ fine illarū. Et hoc erit mirabile: ꝙ ignis erit cōtra ignem: ⁊ vniuerſale contra particulare ſuū. De hac pena ita magna plus narrare nolo. qm̄ modicum eſt illud: qđ dicere poſſem. ſm reſpectum magnitudinis pene: que eſt ī euiternare. que colligetur ī corpore materialiter/ ⁊ in anima ſpiritualiter/⁊ q̄ colligetur in anima per corpus: inquātū corpus qđ plenū finibus ad aīam venit rōne gloriationis: ad animā venit vacuū finibus cum tormētis. Et in hoc paſſu cognoſcitur ignis materialis: per quē anima habet tormentū: in corpore cum illa coniuncto.

De arbore maternali. Summarium.

Arbor maternalis verſatur circa dominam noſtram virginē mariam. Et diuiditur vt alie arbores in ſeptem partes. ſ. in radices/truncū/brāchas/ramos/folia/flores/ ⁊ fruct⁹.

¶ Radices ſunt fines hoīm recreatorū.

¶ Truncus eſt habitus plurium tactuum.

¶ Branche ſunt due: ſcꝫ natura diuina/ et natura humana.

¶ Rami ſunt ſpes pietas aduocatio ⁊c̄.

¶ Folia ſunt nouē accidētia generalia.

¶ Flores ſunt actus dignitatum domine noſtre.

¶ Fructus eſt dominus ieſus chriſtus.

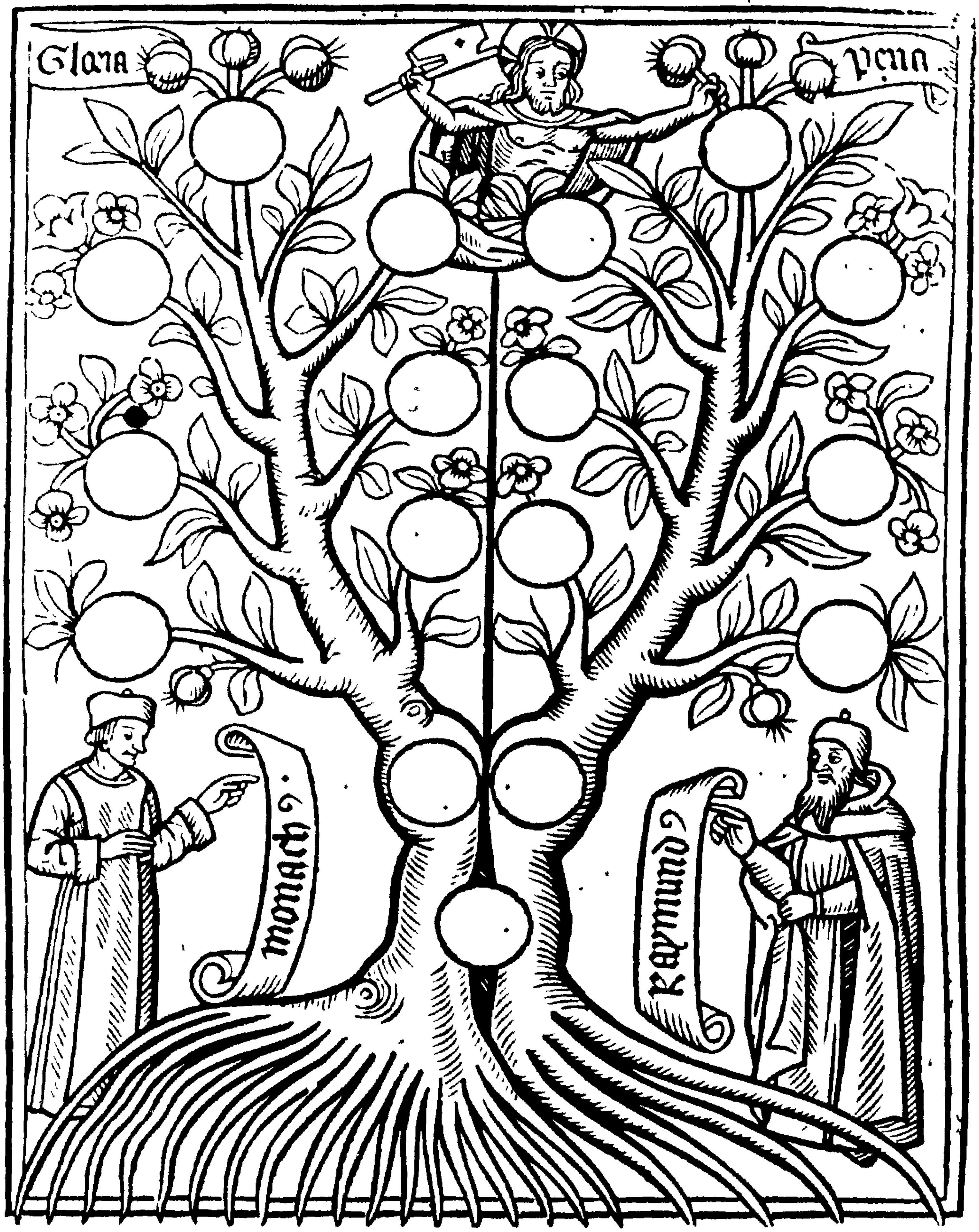

¶ De arbore materuali.

Hanc arborem attribuim⁹ dñe nře ſctẽ marie mater iuſtoꝝ ꝛ pctõꝝ. idcirco eã appellamus arborẽ maternalẽ. Et ipſam diuidimus in ſeptẽ partes ſicut alias arbores.

¶ De radicibus arboris maternalis.

Radices arbori maternalis ſunt plures. inter quas ſunt fines hominũ recreatorũ: q̃ pduti erãt ra

tione peccati originalis:qui erāt reſtau-
raturi ꝑ mortē ieſu xp̄i.ꝑ quā originale
peccatū fuit cōſumatū.vt ſupra in arbore
apoſtolicali dictum eſt.¶ Adam ꝛ eiꝰ ſe-
quaces creati ſunt ad gloriam.ꝛ propter
origīale pctīn ab illa gl'ia fuerūt deuiati:
ſed filio dei placuit hūanā carnē aſſume-
re.ꝛ fuit filius deus hō dñe nr̄e: vt adam
ꝛ ſuos cōſequētes reſtitueret ad finem:ad
quē eos creauit. Idcirco domina noſtra
mater eſt finis illorum. Mater eſt inquā
tum materia.quoniam filius dei ex ipſa
carnem humanam aſſumpſit. vt primo-
rum hominum fines in primo ſtatu reſti-
tueret. Idcirco domina noſtra eſt mater
finis adam noe abrahā yſaac iacob moy-
ſi beati petri ꝛ pauli etiam omnium mun
datorum ab originali peccato ꝑ dominū
noſtrum ieſum xp̄m filium ſuum. ¶ Finis
hominis eſt recolere/ itelligere/ ꝛ amare/
deum honorare/laudare/benedicere/ꝛ ei
ſeruire/ꝛ in illo habere gloriā eternā.
Eſt ergo finis hominis valde magnus in
bonitate magnitudine/ꝛ in aliis formis
primis. Et quia plures homines ſunt re-
creati:eſt domina noſtra mater plurium
finium:qui ſunt radices ſue maternitatꝭ.
Et in qualibet radice hominis eſt domi-
na noſtra mater plurium finium.ſicut eſt
in radice adam.in quo ſunt plures fines
partiales .ſicut finis ſue bōitatis ꝛ finis
ſue magnitudinis.ꝛ ſic de aliis finibꝰ cor
poralibꝰ ꝛ ſpūalibꝰ. Eſt ergo magna ma-
ternitas dñe nr̄e:poſtq̄ fines ſint tot ꝛ tā
ti in tot ꝛ tantis hoībus.q̄re talis mater
ita nobilis ꝛ ita magna digna eſt: ꝙ dili
gatꝰ/recolatꝰ/laudetꝰ/ intelligatꝰ/ honoretꝰ/
ꝛ ei ſeruiatꝰ. ¶ Scḋꝫ ꝙ dictū ē in pluribꝰ
locis : hō eſt finis omniū rerū corporaliū
quarū finis perditus fuit per pctīn origi-
nale.ꝛ eius perditio fuit in deuiatione fi
nis hominū. Et qꝛ finis hominū ad pri
mum ſtatum rediit per recreationē factā
ꝑ filiū dñe nr̄e redierūt fines corporū cele
ſtiū ꝛ oīm eorꝫ ꝛ elatorū ꝑ illā recreatio
nē ad finē:q̄re creati fuerūt. Eſt ḡ dña no
ſtra mater oīm finiū illorꝫ.q̄m ſi ipſa non
eſſet nullus finiū illorꝫ rediiſſet nec redi-
ret ad primum ſtatum.ꝛ ſol ꝛ luna ſtelle ꝛ
ignis ꝛ alia elēa/pomerium ꝛ alie plante/
ferrū ꝛ alia metalla/ equus ꝛ alia anima-
lia ſeruirent hoī fruſtra:inquātū hō foret
peccator ꝛ ſuo creatori inobediēs. Idcir-
co fines illorum ꝑditi fuerāt.qui ſunt: vt
ſeruiant hoī iuſto amico ꝛ ſeruitori dei.
Sed qꝛ dña noſtra eſt mater recreatiōis
materialiter:eſt mater oīm illorū finiū:
qui ſunt ad ſeruiēdū hoī. Eſt ergo dña no
ſtra mater magne maternitatis:ſm ꝙ fi-
nes ſunt plures ꝛ magne neceſſitatis/ vti
litatis/ꝛ virtutis.

¶ De trunco arboris maternalis.

Truncꝰ arboris maternalis ē
maternitas radicū.vt dictū
eſt. Et ē trūcus conſtitutꝰ ex
pluribus:inquātū eſt habitꝰ
generalis.rōe cuiꝰ oēs fines
corporales redire pñt ad priſtinū ſtatū.
Idcirco cū dña nr̄a ab aliquo fine pticu-
lari tāgitur trūcꝰ ꝗ vl'is ē:reſpōdet illi ta
ctui particulari: ſicut totū qḋ reſpondet
ſuis ptibꝰ. Eſt ergo trūcꝰ hītus pluriū ta
ctuū ꝛ rñſionū.ꝗ ſunt nāles ſꝫ nāꝫ tactuū.
ſicut martinꝰ ꝗ vt filiꝰ ſpei tāgit dñā no
ſtrā:rñdet ei dña nr̄a: vt mater ſpei. Et ſi
ipāꝫ tāgat cū pietate:rñdet ei dña nr̄a:vt
mater pietatꝭ: ꝛ ſic ḋ aliis formis. Quare
rōne nature tactuū ꝛ rñſionū pctōres in-
ueniūt in dña nr̄a in ſuis neceſſitatibꝰ iu
uamina ꝛ reſtauratiōes. ¶ Hmōi nāq̄
trūcꝰ ꝗ tm̄ gñalis eſt ad tātos ꝛ tot tactꝰ:
ꝛ ꝗ incōtinēti ad oēs cū cōplemēto reſpō
det:valde chare teneri dꝫ ꝛ deberet ipſū
diligēdo/recolēdo/intelligēdo/honoran-
do/ꝛ ei ſeruiēdo. Eſt etiā magis gñalis in
magnitudie bonitatis/ptātis/ ꝛ virtutꝭ/
q̄ ſplendor ſolis/vel calor ignis/qm̄ neq̄
ſol/neq̄ ignis/rñdet tactui/ſpei/ ꝛ pieta-
tis/charitatis/miſericordie/ꝛ venie.qui-
bus reſpōdet maternitas domīe noſtre.
Et ꝑpter hoc chriſtiani malefaciūt:ꝗ no
bilitatē talis trūci nō oſtēdūt infidelibꝰ
qui in dña nr̄a ſpem nō habēt nec cogni-
tionē de ſua bonitate.immo negāt ꝛ vili
pēdūt ꝛ diſcredūt virtutē excellentē ꝛ no
bilitatē:in quibus ipſam deus poſuit vt
mater oīm corporaliū creaturarū.inquā
tū ſuꝰ filiꝰ cū ipſa oēs corpales creaturas
(vt dictū ē)ſua benignitate recreauit.

¶ De branchiis arboris maternalis.

BRanche arboris mater-
nalis ſunt due. videlicet
natura diuina ieſu chri-
ſti/⁊ natura humana. Et
domina noſtra mater eſt
illarum brancharum in-
quãtum exercuit in filiatiõe que in ipa fa-
cta fuit ex ambab⁹ pdictis naturis.que ſi
quidẽ filiatio eſt filius de⁹ hõ.qui eſt fili⁹
deus per deitatẽ.⁊ filius homo p huma-
nitatẽ.⁊ quia ambe filiationes cõiuncte
ſunt in vno filio maternitas domine no-
ſtre attingit ambas branchas natas ex
ipſa:in hoc qꝫ vnus filius deus homo ex
ipa natus eſt. ¶ Exijt de domina noſtra
brãcha humana cum brãcha diuina.que
ipſam generauit ex carne ⁊ ſanguine do-
mine noſtre.⁊ ipſam generauit cum cõce
ptione domine noſtre:que generatiõi cõ-
ſenſit. Idcirco dña noſtra mater eſt i in-
carnatiõe materialiter quãtũ ad corpus
dñi noſtri ieſu xpi:que materia fuit corpo
ralis.⁊ formaliter fuit mater:inquãtum
dilexit ⁊ credidit cõceptionem.⁊ ita fuit
mater corpaliter ⁊ ſpũalr ⁊ materialiter
⁊ formalr. Fuit etiã mater p formã ſupe-
riorẽ diuinam:que mouit ſuã conceptio-
nẽ ſpũalem ⁊ materiã corporalẽ ad filia
tionẽ. Exiuerunt ergo brãche ex dña nr̃a
in magna filiatiõe magne maternitatis.
⁊ ita magne i magnitudine bõitatis/ du-
rationis/ ptãtis/ ſapie/ volũtatis/ vtutis/
⁊ veritatis:q̃ nõ poteſt nec potuit eſſe ma
ior p deitatẽ in hũanitate/nec p hũanita
tẽ in deitate/nec p creatorẽ in creatura.
idcirco magnitudo brãchaꝝ correſpõdet
magnitudini maternitatis/⁊ magnitu-
do maternitatis eis correſpõdet intantũ
qꝫ rñſio maior eſſe nõ põt. ¶ Magne ar-
bores magnas hñt brãchas.⁊ ſñm qꝫ brã-
che ſunt magne:vmbre quas faciũt: ſunt
magne.in quib⁹ ſe obũbrant hoies qñ fit
magn⁹ calor. Obumbrant ſe ergo hoies
quotqt nati ſunt ⁊ naſcent.q ſunt i ſtatu
ſaluatiõis.ſub brãchis maternitatis in-
quãtũ defendunt a pena:q̃ cecidit i hũa
na ſpẽ rõne originalis pcti. Sit ergo triu
nus laudat⁹ ⁊ bñdict⁹:a q ita magne brã
che exeũt.ſub q̃rũ vmbra tot ⁊ tãti hoies
deſcũt. ¶ De ramis arboris maternalis.

MIſericordia/ſpes/pietas/ad
uocatio/humilitas/ ⁊ virgi-
nitas/ſunt rami arbori ma-
ternalis. ¶ Mia ramus eſt
arboris maternalis:inquã-
tũ pctõres miam inueniũt per dñam no-
ſtrã in ſuo filio qui pctã remittit. qr dña
noſtra mater eſt mie: inquãtũ ſuus filius
deus homo eſt mia. Unde inquantũ eſt
magna mia filij ⁊ maternitas mie:ſatisfa
cit mia magne venie gr̃e ⁊ boni illis: qui
miam querunt. ¶ Dña nr̃a eſt refugium
pctõꝝ/ ⁊ illoꝝ: qui indigẽt habere virtu-
tes ⁊ bona tẽporalia/ ⁊ q ſunt in tribula-
tionibus ⁊ periculis. ⁊ eſt refugiũ illoꝝ:
inquãtũ hñt in ipa ſpẽ:qꝫ ipos in neceſſi
tatibus ſuis iuuet. ſicut homo pctõr q eſt
in pctõ luxurie aut auaritie:aut i alio pec-
cato:qui habet ſpem in dña nr̃a:qꝫ eũ iu-
uet ad habendũ caſtitatẽ charitatẽ aut
aliã virtutẽ: quã deſiderat. Idcirco ſpes
quã dña noſtra habet in ſuo filio: vt det
pctõribus hoc:qd ab ipo petunt: ſpei pec
catorum rñdet.⁊ ita ſibijnuicẽ ambe ſpes
reſpõdent cũ cõcordãtia magnitudinis:
bonitatis:virtutis:⁊ charitatis. ratione
cuius reſponſionis nullus fatigare ſe de-
bet de dña noſtra. ex quo in ipſa eſt ſpes.
quoniam ſi ſe fatigaret: fatigaret ſe do-
mina noſtra in ſuo filio cũ magnitudine
ſpei. qd eſt impoſſibile. ⁊ idẽ de alijs:qui
pauperes ſunt in bonis tpalibus q ſpem
hñt in dña nr̃a:vt eos iuuet adviuẽdũ.vt
ſuo filio ⁊ ſibi ſeruire poſſint. Etiã bona
femina q filiũ ſuũ habet infirmũ ſpẽ ha-
bet in dña nr̃a: qꝫ ipm curet. Itẽ marina
rius q eſt in mari in periculo mortis ha-
bet ſpem in dña nr̃a:vt ad bonũ portũ ve
nire poſſit. ¶ Pietas quam dña nr̃a ha
bet de pctõribus: eſt vn⁹ ramus arboris:
⁊ eſt magn⁹ ramus.magnus eſt:inquãtũ
habet magnã pietatẽ. Cum ita ſit: qꝫ oia
opera dñe nr̃e ſint magna in magnit bo-
nitatis:ſapie:volũtatis: vtutis:⁊ verita-
tis. Eſt etiã magn⁹ ramus ꝓpter magnã
neceſſitatẽ hoim: de qb⁹ dña nr̃a pietatẽ
habet.⁊ q querunt a dña nr̃a auxiliũ per
pietatẽ:⁊ q ꝓpter amorẽ ipius pietatem
hñt. ⁊ ſic ambe pietates ſibijnuicẽ corre-
ſpõdẽt. videlicet pietas dñe nr̃e ⁊ pietas

hoĩm. ratione cuius rñſionis peccatores
attingũt ꝑ dñam noſtram hoc: qđ deſide-
rãt. Itẽ angeli cõputãt lachrymas quas
faciũt hoĩes tũc: cũ rogãt dñam nr̃am: ꝙ
de ipis hẽat pietatẽ. ¶ Aduocatio eſt ra
mus hui⁹ arboris: vꝫ aduocatio quã dñ̃a
nr̃a facit ꝓ pctõrib⁹: cũ ipos punire vult
iuſtitia filij ſui. ⁊ dñ̃a nr̃a aduocat cũ mĩa
ſpe ⁊ pietate ⁊ cũ amore: quẽ habet ĩ filio
ſuo/ ⁊ quẽ hꝫ ad peccatores/ ⁊ cũ amore:
quẽ illi habent ad illã ⁊ ad ſuũ filiũ/ etiã
cum cõtritione: quã habent de coꝝ pecca-
tis/ ⁊ cũ cõfeſſione: quã faciunt/ etiã cum
ſatiſfactione: quã ꝓmittunt/ ⁊ cum pluri
bus alijs formis format dñ̃a nr̃a ſuã ad-
uocationẽ ⁊ libellũ: quẽ dat filio ſuo ꝑ pec
catoribus. Et iuſtitia filij ſe defendit accu
ſando peccatores de magnis peccatis: q̃
fecerũt cõtra deitatem: que ipos creauit/
que fecerũt etiam cõtra humanitatẽ: que
ipſos recreauit. Etiã ſm̃ naturã iuſtitie ⁊
iudicij. quoniã ſic eſt naturale iuſtitie iu-
dicare: ſicut naturale eſt intellectui intel-
ligere/ ⁊ igni calefacere/ ⁊ ſoli lucere. Sed
quoniã fili⁹ homo ⁊ domina noſtra ſunt
ad vnã partẽ aduocatiõis: iuſtitia filij dei
ad preces filij hoĩs et ſue matris ſe defen
dere nõ põt. Eſt ergo bona aduocata ta-
lis: que dicit aduocando. ꝙ ita natura-
le eſt miſericordie miſereri: ſicut eſt iuſti-
tie iudicare ⁊ punire/ etiam plus inquan-
tum per miſericordiã ſequitur magnitu-
do bonitatis in gloriãdo penitẽtes ſalua
tos/ ⁊ ꝑ iuſtitiã in puniẽdo ſequit̃ magni
tudo pene in dãnatis. Etiaꝫ domina no-
ſtra dicit ⁊ allegat: qđ cõtradicere nõ po-
teſt iuſtitia cõtra ſuã ſimilitudinem. que
eſt penitẽtia iuſta: quã peccatores habẽt
cũ contritiõe cõfeſſione ſatiſfactione ⁊ cũ
ſpe aduocatiõis ſue. ¶ Humilitas ⁊ vir-
ginitas ſunt rami arboris maternalis. vꝫ
humilitas dñe nr̃e eſt ram⁹: inquantũ eſt
exẽplũ ad plr̃es hũilitates. Et eſt ram⁹ ſua
virginitas: inquãtũ exẽplũ eſt ad plr̃es vir
ginitates. qm̃ plures hoĩes ⁊ plr̃es femine
q: dñ̃a nr̃a hũilis fuit ⁊ virgo: habere vo-
lunt hũilitatẽ ⁊ virginitatẽ. ſicut ſunt ho
mines ⁊ femine: qui diligũt religionem:
vt habere poſſint habitum humilitatis
in verbis ⁊ in ſuis veſtimẽtis lectis edifi-
cijs ⁊ cibarijs. Et idem eſt de virginitate:
cuius habitũ in religione conſeruant.

¶ De folijs arboris maternalis.

Folia arbori maternalis no-
uẽ accidẽtia gñalia appella-
mus. Et primo de quãtitate
dicemus. que quidem quãti-
tas rñdet magnitudini boni
tatis arboris maternalis. qm̃ magnitu-
do bonitatis arboris maternalis exten-
ſa eſt cum quãtitate in tantũ: ſicut eſt bo-
nitas arboris: que quanta eſt per quanti
tatem. Unde cum magnitudo ſe tantũ ex
tendat in bonitate: ꝙ maternitas arbo-
ris melior eſt q̃ aliqua alia maternitas/
vel q̃ omnes alie maternitates. Eſt ergo
magna quãtitas in bonitate ſupra oẽs
quantitates aliarũ maternitatũ. quoniã
nulla alia maternitas filiationẽ habet:
de qua ſit deus filius ⁊ homo. ſed ſolũmo
do maternitas dñe noſtre. Etiã eſt quãti
tas maternitatis maior ĩ bonitate q̃ oẽs
quantitates aliarũ maternitatũ. cum ita
ſit: ꝙ omnes hoĩes recreati ⁊ ſaluati ſint
filij dñe noſtre per recreationem. ratione
cuius filiationis ⁊ maternitatis eiter-
naliter glorientur. Que quidẽ gloria eſt
in ita magna q̃titate durationis: ꝙ non
habet finẽ. Idcirco magnitudo bonita-
tis poteſtatis ⁊c̃. quam habet quantitas
continua et diſcreta: que eſt huius arbo-
ris maternalis ab aliquo viuẽte dici nõ
poſſet nec ſcribi.

¶ De q̃litatibus arboris maternalis.

Bonitas acq̃ſita ⁊ data eſt qua-
litas maternitatis. ⁊ hoc eſt de
magnitudine bonitat̃/ ⁊ de bo
nitate magnitudinis. ⁊ ſic de alijs quali-
tatibus arboris. Sicut virtus materni-
tatis que eſt ita magna ſicut bonitas ar-
boris/ ⁊ que extẽſa eſt ꝑ oẽs qualitates ar
boris. Et quãlibet iſtaꝝ qualitatum arbo
ris appropriauit deus maternitati cũ tã
ta magnitudine virtutis ⁊ bonitatis: ꝙ
ipas facit matres per recreationẽ omni-
bus bonitatibus et virtuoſis qualitati-
bus hominum recreatorum ⁊ ſaluatorũ.
ſicut bonitas ſancti petri et ſua virtus.
que ſunt qualitates acquiſite et ꝑ gratiã
dei date. que ſunt folia per recreationem

qualitatum acquiſitaꝝ ⁊ dataꝝ ex arbo-
re maternali. Et ideo coꝛreſpondent qua
litates arboꝛis maternalis q̃litatib⁹ ho-
minū ſaluatoꝝ. ſicut q̃litates gn̄ales: q̄ re
ſpōdēt q̃litatib⁹ ſpālib⁹. ſicut bōitas dn̄e
nr̄e que generalis eſt ad bonitates hoīm
ſaluatoꝛum. Et in hoc paſſu cognoſcitur:
ꝙ dn̄a nr̄a digna eſt omni laude/ ⁊ ꝙ mul
tum laudetur ⁊ ei ſeruiatur per ſuum po-
pulū: cuꝫ ita ſit: ꝙ ipſa ſit ita bona ita ma
gna ⁊ ita cōpleta omnibus complemētis
ꝙ ad eam ſpectat complere omnia com-
plementa: que requirunt qualitates hoīꝫ
ſaluatoꝛum recreatoꝛum.

¶ De relationibus arboꝛis maternalis.

Mater ⁊ filius relatiue ſe hn̄t in
creaturis. qm̄ ſi mater eſt: opꝫ ꝙ
ſit fili⁹. ⁊ ſi ſit fili⁹ creat⁹: opꝫ ꝙ
ſit mater. ſed extra creaturas pōt eſſe fili⁹
cuius mater nō ſit. ſicut fili⁹ dei qui matrē
nō hꝫ: inquātū ē de⁹. ⁊ ponit ſe in relatio
ne cū mr̄e: inquātū eſt filius hō. q̄ ſiquidē
filiatio ⁊ maternitas ſibiinuicem reſpon
dent ita bene magnifice ⁊ virtuoſe: ſicut
ſibiinuicem reſpondent relatiue. Eſt ergo
reſponſio relationis in ita alto gradu: ꝙ
nullus alius gradus relationis poteſt eē
ita magnus in bōitate/ poteſtate/ gloꝛia/
virtute/ amoꝛe/ ⁊ veritate exiſtente gradu
relationis create ⁊ increate. ¶ Eſt alius
gradus relationis: que eſt inter creaturā
⁊ creaturā in maioꝛi magnitudīe bonita
tis q̄ aliqs ali⁹ gradus creatus. ſicut rela
tio q̄ eſt inter dn̄am noſtrā ⁊ filium ſuuꝫ
hoīem q̄ eſt maioꝛ in bonitate q̄ oēs crea
ture. qm̄ oēs creature ſunt ꝓpter ipſuꝫ: q̄
eſt finis ⁊ cōplementū oīm. Eſt ergo rela-
tio ipſius ⁊ dn̄e nr̄e ſupꝛa oēs relationes
creatas. ſicut filius melioꝛ ē q̄ ali⁹ filius
creat⁹/ etiā q̄ omnes filij creati. Unde ſe
quitur: ꝙ mater ſit maioꝛ poſtq̄ maioꝛeꝫ
habet filium q̄ oēs alie matres. Et ſicut
ſuus filius ē finis ⁊ cōplementū oīm filio
rū creatoꝝ: ita mater ſua eſt finis et com-
plementū omnium matrum creatarum.

¶ De actiōe ⁊ paſſiōe arboꝛis maternal.

Domina noſtra habet actioneꝫ
ſupꝛa demones. qm̄ null⁹ eoꝛuꝫ
nocere pōt filijs ſuis. qui ſunt
filij ipſius ꝑ ſpē: quam hn̄t in ipſa. ⁊ ſunt
ipſius filij per charitatem: inquātuꝫ ipſaꝫ
diligūt. etiā ſunt filij ſui ꝑ cuſtodiam: qm̄
ipſos cuſtodit ⁊ defendit. ſicut bonus pa-
ſtoꝛ ⁊ foꝛtis: q̄ cuſtodit ſuas oues ⁊ defen-
dit. Uñ cū ptās demonū ſit magna: quaꝫ
habent in faciēdo malū: eſt ergo magna
actio: quā dn̄a noſtra habet in demonib⁹
ſupꝛa paſſionē: quā hn̄t inquātum facere
non pn̄t aliquā rem ꝯ poteſtatem domīe
noſtre: nec etiā cōtra ei⁹ volūtatē. ¶ Eſt
etiā vna alia actio: quā dn̄a noſtra hꝫ. q̄
eſt magis ſupꝛa. ⁊ in maioꝛi magnitudīe
bonitatis. qm̄ hꝫ actionē in voluntate fi-
lij ſui: qui eſt de⁹ hō. q̄ foꝛtioꝛ eſt q̄ oēs an
geli ⁊ q̄ oēs hoīes. vnde ſicut in bonitate
paſſio eſt magna: opꝫ ꝙ magna ſit in bō
tate actio: quā hꝫ domina noſtra in volū
tate filij ſui. q̄ vult omne illud: qđ dn̄a no
ſtra vult. qm̄ ſi dn̄a nr̄a ſaluationē vult ali
cuius hoīs aut ſanitatē aut virtutē: ſuus
filius vult: qđ ipſa vult. ⁊ ſic factū eſt: ſicut
dn̄a noſtra vult ſiue petit. qm̄ ſuus filius
in oīb⁹ ei obedit/ ⁊ eius volūtatē facit: vt
ei coꝛreſpondeat in amoꝛe naturali: q̄ eſt
inter filium ⁊ matrē/ ⁊ maxime inter ma
ioꝛem filium ⁊ maioꝛem matrem.

¶ De habitu arboꝛis maternalis.

Domina nr̄a habet memoꝛiam
intellectū ⁊ voluntatem. ꝑ me-
moꝛiā in habitu hꝫ recolere/ ⁊
ꝑ intellectum intelligere/ ⁊ per volūtatem
amare. In habitu hꝫ recolere: vt peccato
res recolat: q̄ ipſam recolūt in ſuis neceſ-
ſitatibus/ tribulationibus/ ⁊ timoꝛibus/
⁊ qui ipſam clamant: ꝙ ipſos iuuet. qm̄ ſi
ipſa ipſos nō iuuat: moꝛtui ſunt ⁊ perditi
⁊ in pluribus verecundijs poſiti. Quare
ſicut ſol habet in habitu: ꝙ illuminet ter
ram: quam circuit ſm̄ diſpoſitionem ſui
motus: ita ⁊ multomelius cum ita ſit: ꝙ
domina noſtra maioꝛ ſit in bonitate q̄
ſol ⁊ plus habeat de virtute: habet in ha-
bitu ad recolendum: cum tacta ſit cum re
colere hominis peccatoꝛis: qui ipſam in
ſuis neceſſitatibus recolit: ⁊ qui ab ea iu
uamen querit. ſicut ignis qui habet ī ha-
bitu calefacere hominem: qui ſibi appꝛo-
pinquat. quia frigidus eſt. Et ſi ignis qui
non habet ita magnum habitum in cale-
faciendo ſicut domina noſtra habet in re

colendo: cum ita ſit: ꝙ memoria eſt nobilior habitꝰ ⁊ altior ꝙ̄ calor: ita fortiter calefacit eſtatum: quod ei appropinquatur: quãtomagis ergo domina noſtra in habitu habet ad recolendum peccatorem ꝗ ſibi cum penitẽtia ſpe ⁊ recolere appropinquatur. Et quod dictum eſt de habitu memorie: eſt dicendum ſuomodo de intellectu ⁊ voluntate.

¶ De aſſituatione arboris maternalis.

Domina noſtra eſt in celo empireo corã filio ſuo domino ieſu xp̃o. ⁊ propinquior eſt ſuo filio ꝙ̄ aliqua alia creatura. ⁊ ſub ipſa ſunt angeli ⁊ homines ſtantes per ordinez: quilibet iuxta alium. qui cantãdo ipſaz laudant ⁊ benedicunt/ ⁊ ei reuerentiam faciunt ⁊ honorem. cuius corpus glorioſuz in maiori ſplendore aſſituatum eſt ꝙ̄ ſol. cuius etiam caput virginitate ⁊ maiori ſanctitate coronatuz eſt ꝙ̄ aliquod aliud caput capite filij ſui excepto. Eſt ergo aſſituatio glorioſi corporis domĩe noſtre valde pulchra ⁊ formoſa advidendum ⁊ multũ amabile: qḋ videatur. ¶ Eſt etiã alia aſſituatio domine noſtre: que eſt ſpiritualis. ſicut ſua mẽoria in bono recolere aſſituata/ ⁊ eius intellectus in bono intelligere/ ⁊ ſua volũtas in bono amare. Et ſm ꝙ obiecta que domina noſtra accipit recolendo/ intelligendo/ ⁊ amando/ ſunt in magnitudine bonitatis aſſituata: recolere/ intelligere/ ⁊ amare ipſius ſunt in magnitudine bonitatis aſſituata. Ẽ ergo magna aſſituatio quam domina noſtra habet in recolendo filium ſuum deum ⁊ hominem/ ⁊ peccatores qui ipſaz reclamãt/ ⁊ illos qui ponunt ſuam bonitatem nobilitatem ⁊ charitatem in eorum recolere/ intelligere/ ⁊ amare.

¶ De tempore arboris maternalis.

A Principio mũdi vſqꝫ quo filiꝰ dei fuit incarnatꝰ ⁊ crucifixus: nullus homo fuit: qui paradiſum intraret. Expectabant ergo prophete ⁊ ſancti: qui erant in inferno: tempꝰ: in quo domina noſtra naſcitura erat: ⁊ etiã tempus in quo filius ſuus foret incarnatus. vt fructus beatoꝝ in illo tempore colligerentur: ſicut colliguntur fructus plãtarum in eſtate. Quare illud tempus fuit valde nobile ⁊ ita centrum ⁊ finis omniũ aliorum. ſicut punctus in medio loco circuli: ad quem ſe habet vnio ⁊ aggregatio plurium linearum. ¶ Preterea ad illud tempus ſe habuerunt omnia alia tempora corporum celeſtium ⁊ terreſtrium ⁊ eorũ motus. vt eſſent recreata. quia oĩa hominibus deo inobedientibus ſeruierũt: in quorum ſeruitio finem ſeruitij non attinxerũt. nec finez: propter quẽ creata fuerunt. quẽ finẽ perdiderunt ꝑpter originale peccatum. Fuit ergo tempus in quo domina noſtra naſcebatur in valde magna exaltatione ⁊ in magnitudine bonitatis ⁊ in magna deſiderabilitate ſanctorum ⁊ vtilitate illorum ⁊ in magna amabilitate corporum celeſtium ⁊ terreſtrium.

¶ De loco arboris maternalis.

Domina noſtra eſt in paradiſo et mater in filio deo hoĩe. in qua deꝰ hõ ẽ filius. ita ꝙ mater eſt mater ꝑ filiũ. ⁊ filius eſt filius per matrẽ. Et idẽ ſuomõ de peccatoribus ꝗ in domina noſtra habẽt ſpez: qui ſunt filij ſpei: in quantum ſunt filij domine noſtre in ſpe: ĩ qua ſunt. Et hoc eſt magnuz mirabile: ꝙ ſint filij ſpei/ ⁊ ꝙ ſint in ſpe/ ⁊ ꝙ per ſpem ſint filij dñe noſtre. in qua ſint cum ſpe. verũtamẽ ſm magnã localitatẽ maternitatis magnuz mirabile non eſt. qm̃ ſicut firmamẽtũ in ſe plura ꝯtinet rõe ſue magne quãtitatis ⁊ localitatis: ita dña nr̃a in ſe cõtinet plures ſpes peccatorũ: cũ quibus peccatores ſunt in illa collocati ⁊ obumbrati. ita ſicut pulli ſub alis gallĩe matris illorum in ſuo calore calefactorum ſignificantium calefactionem hominũ peccatorũ. quã hñt in amãdo dñaz nr̃az. Qui ſiđẽ pctõres calefacti ſunt ꝑ amorẽ dñe nr̃e: ꝗ ipſos ſpe induit ⁊ inuitat ad locuz btĩi: ĩ ꝗ ſtat. in quo eternalr̃ collocent.

¶ De floribus arboris maternalis.

Flores arboris maternal' ſũt actus dignitatũ domine noſtre. cũ quibus fructus colligitur: ſicut bonificare qḋ eſt actus bõitatis domine nr̃e: ⁊ magnificare: qḋ eſt actꝰ ſue magnitudinis: ⁊ ꝑſeuerare: bõificare: ⁊ magnifica

re: qđ eſt actus ſue durationis: inquantū durare facit ſuū bonū ⁊ magnū recolere intelligere ⁊ amare bonificare ⁊ magnificare. Et idē eſt de actu poteſtatis: quod eſt poſſificare: cū quo poſſificatur bonum ⁊ magnum recolere intelligere ⁊ amare. Et idē eſt de actu virtutis. rōne cuius recolere intelligere ⁊ amare dñe noſtre ſunt virtuoſa. Et idem eſt de actu veritatis: qui eſt verificare. per quod ſunt ī veritate aliȷ̄ flores. Et idē eſt de actu glorie: ꝑ quē ſunt aliȷ̄ actus in gloriari. ¶ Sicut plures voces ſm̄ artem muſice aut ſoni corpoꝝ celeſtium multiplicāt vnū tertium ſonum cōmunem ⁊ placentē ad audiēdū: ita actus bonitatis magnitudinis duratiōis poteſtatis virtutis veritatis ⁊ glorie tres flores multiplicant: q̄ ſunt gn̄ales. qui ſunt recolere itelligere ⁊ diligere dñe noſtre. vt cum illis fruct⁹ magnos ⁊ valde excellentes in bonitate duratione poteſtate gloria virtute ⁊ veritate colligere poſſit. ſine qua excellentia ⁊ magnitudine floꝝ nō poſſent fructus excellētes colligi. ¶ Recolere intelligere ⁊ diligere domine noſtre ſunt flores ſublimes ⁊ alti ita ⁊ multomelius ꝙ flos liliȷ̄ ſtat alte in albedine ⁊ odore/ ⁊ ſicut roſa in rubedine et odore/ et flos ſarmenti: qui aſcendit ſupra florem cuiuſlibet alterius arboris: cum quo participat/ ⁊ flos aloe: qui ſuperior eſt in vtilitate ꝙ flos pruni. Et ita ſunt alti flores domine noſtre: ꝗ omnes flores hominum peccatoꝝ qui in ipſa ſpem habent: obumbrati ſunt ſub vmbris florum ſuperiorum. qui de ipſis saporem vtilitatem colorem ⁊ odorem accipiunt. Ad quam vmbram venire valeamus propter eius amorem.

¶ De fructu arboris maternalis.

Ieſus xp̄s fructus eſt domine noſtre virginis ⁊ matris glorioſe. Et ſicut pomū fructus eſt qui colligitur in tp̄e caloris: ita domina noſtra ſuum fructum colligit cum amore. ⁊ illum colligit tempore miſericordie. videlicet cum ſu⁹ fili⁹ dñs ieſus xp̄s remittit pctā pctōris ꝓpter amorē ipi⁹. Et ſicut pomū colligitur ad dandum saporem ⁊ odorem/ ⁊ roſa ad dandum placentem colorem: ita dña noſtra ſuū fructum colligit cum placito recolēdi intelligēdi ⁊ amādi: qđ habet in ſuo filio ⁊ in ſuis operibus. ¶ Colligitur fructus dñe noſtre ad dandum vitam hoībus: qui mortui erant ꝓpter peccatum originale. ⁊ in illo qui eſt fructus vnitus ex natura diuina ⁊ humana: colligit dña noſtra fructus peccatoꝝ qui in illa ſpem habent. qui ſiquidem fructus ſunt fines. de quibus dictum eſt in radicibus huius arboris. ⁊ peccatores colligūt ſpes: cōtritiones: lachrymas: ſuſpiria: fletus: ⁊ amores: vt fructus dñe noſtre colligere poſſint ⁊ ad ſuam gloriam venire. ¶ Dña noſtra ſuū fructum collegit in natiuitate cum virginitate. quoniam virgo ipſum concepit. ⁊ collegit ipſum cū paupertate: quoniā cum humilitate ipm̄ cōcepit. ⁊ ipm̄ collegit ſine aliqua paſſione: qꝛ ipm̄ concepit ſine aliqua corruptione. ⁊ collegit in ſuo filio hoīe filiū deum: qui ſuus pater eſt et filius. pater ſuus eſt per creationem. ⁊ ſuus filius per incarnationem. huiuſmodi filium ita collectū domina noſtra collegit cum gratia ſancti ſpiritus: ⁊ cū bonificare: magnificare: poſſificare: gloriari: ⁊ verificare ſui recolere: intelligere ⁊ amare.

De arbore ieſu chriſti.

Summarium.

Arbor chriſtianalis verſat̄ circa dominum ieſum chriſtū. Et diuidit̄ vt alie arbores in ſeptē partes. videlicet in radices/ truncū/ branchas/ ramos folia flores/ ⁊ fructus.

¶ Radices ſunt principia generalia diuina ⁊ humana.

¶ Truncus eſt ieſus chriſtus.

¶ Branche ſunt due: ſcilicet natura diuina ⁊ humana.

¶ Rami ſunt reſpectus quos habēt ambe nature.

¶ Folia ſunt accidentia ieſu chriſti.

¶ Flores ſunt actus radicum.

¶ Fructus eſt recreatio ⁊c̄.

Arbor chriſtianalis.

¶ De arbore chriſtianali.

Hec arbor diuiditur in ſeptẽ ptes: que ſunt radices/truncus/brãche/rami/folia/ flores/ ⁊ fructus. ⁊ eſt arbor duplex. vna ps eſt de creatura. alia xᵒ de creatore. Et eſt arbor in qua creator participat cũ oĩbus creaturis inquantum ambe nature vnite ſunt in vnitate vnius perſone.

¶ De radicibus arboris ieſu xpi.

DUe nature ſunt ex radicibꝰ in hac arboꝛe.q̄dā radices ſunt ex p̄te nature hūane.cetere xo ex parte diuine nature. Radices q̄ ſunt ex p̄te hūane nature: ſunt ſicut hūana bonitas realis:elālis:vegetalis:ſenſualis: imagialis:ꝛ rōnalis.vt dictū eſt in arboꝛibꝰ nālibus ꝛ p̄mis. Et hec bonitas hūana dn̄i ieſu xp̄i ē vnita cū ſua bōitate diuina: itātū ꝙ dn̄s ihs xp̄s bonꝰ eſt ꝑ ambas bonitates.Eſt hō bonꝰ ꝑ bonitatē hūanā / ꝛ eſt deus bonꝰ per bonitatē diuinā. Et eſt hō bonus deꝰ per diuinā bonitatē: ꝛ bonus deꝰ eſt bonꝰ hō ꝑ hūanā bonitatē: intātū ꝙ due ſunt bonitates.vꝫ bonitas hūana/ ꝛ bonitas diuina:ꝛ ambe nature.vꝫ natura diuīa ꝛ nā hūana ſunt bone ꝑ quālibet bonitatē.Et qꝛ vna bonitas trāſit ī aliā: eſt facta participatio ambaꝝ bonitatum: ita ꝛ multomeliꝰ ꝙ vinū limphatū: qđ in cipho participat cū aqua exñte vino ī aq̄/ et aqua in vino.¶ Hūana bonitas venit ad diuinā cū quinqꝫ naturis/ q̄nqꝫ p̄maꝝ arboꝝ.ꝛ diuina bonitas venit ad hūanā bonitatē in ꝓpria ꝑſona filiali diuina bonitate cōi exñte: ita p̄ri ꝛ filio ꝛ ſp̄ui ſc̄tō/ ꝛ multomeliꝰ ſicut cōis bonitas humana dn̄i ieſu xp̄i:que cōis ē quinqꝫ naturis arboꝝ. et ſicut cōis bonitas quinqꝫ arboꝝ venit ſpālis in hoīe ſpāli: qui eſt dn̄s ihs xp̄s.ita diuina bonitas ꝑſonalis q̄ eſt deꝰ filius: ꝓpꝛie venit ad humanā bonitatē dn̄i ieſu xp̄i qui ſpālis eſt. ꝛ ſic participāt ambe bonitates in vno indiuiduo.qui eſt ieſus xp̄s. Et quia hūana nā ſpālis ī dn̄o ieſu xp̄o ꝑticipat cū cōi.ꝛ filialis bonitas diuina cōis eſt in nā cū bonitate ꝑſnali ꝛ ſpiritali:ꝑticipat diuīa nā cū hūana ieſu xp̄i/ꝛ per illā cū omni reali nā creata. Et ſicut exemplū dedimꝰ de humana bonitate ꝛ diuina: dari pōt exemplum de humana magniᵗ ꝛ diuina.ꝛ ſic de ceteris radicibꝰ arboꝛis.Et in h̄ paſſu cognoſcat modus īcarnatiōis filij dei ꝛ ꝑticipatio: quā deus hꝫ cū oībꝰ creaturis ꝑ incarnationē. quā pꝛobauimꝰ in arboꝛe ap̄licali / ꝛ quā iterū ꝓbare intēdimꝰ in hac arboꝛe.ī qua modū incarnatōis tractamꝰ. vt de illo cognitio habeat. ¶ Humana bonitas dn̄i ieſu xp̄i venit ad diuinā bonitatē: īquātū diuina ipāꝫ ſibi attrahit ꝛ ſue nature:ita ꝛ multomelius ꝙ olea in oleaſtro inſerta. q̄ ad ſuā nāꝫ trahit nām oleaſtri:q̄ venit. Et diuina bonitas venit ad hūanā cū ſua ꝓpꝛia nā.que eſt ſupꝛa curſuꝫ nālē hūane bonitatis : ita ꝛ multomelius ꝙ nā olee: q̄ eſt ſupꝛa nām oleaſtri. ꝛ ſicut olea facit ſtare nām oleaſtri in ſeipō:ita ꝛ multomelius diuina bonitas in ſe ſtare facit hūanā bonitatē.Et in h̄ paſſu modus cognoſcit:ſm quē hūana nā dn̄i ieſu xp̄i ī diuinā ſuſtētat.ꝛ ambe nature diſtincte remanēt in vna perſona:q̄ eſt dn̄s ieſus chꝛiſtꝰ.

¶ De trunco arboꝛis ieſu chꝛiſti.

Truncꝰ arboꝛis dn̄i ieſu xp̄i duplex ē: īquātū ſunt due nature.ꝛ eſt vnꝰ: inquātū nature ſunt vnite. Ita et multomelius ꝙ denarius ex auro ꝛ argento:q̄ eſt ex duobꝰ metallis.ꝛ eſt vna ſubſtātia ꝯpoſita ex ambobꝰ.verūtñ exēplū non ſufficit. qm̄ denariꝰ eſt in tertio nūero: ꝛ truncus ī tertiū numerū nō trāſit.qm̄ nā diuina ſemper remanet abſqꝫ mutatiōe augmētatione ꝛ diminutiōe.ſꝫ itātū exemplū ſufficit: ꝙ ſicut denariꝰ eſt vnꝰ et ex pluribꝰ naturis:ita dn̄s ieſus xp̄s ē vna ſubſtātia/ꝛ eſt ex pl̄ibus naturis.Adhuc exēplū nō ſufficit:qm̄ in denario aurū ꝛ argētū intrant cōpōnem.ſꝫ diuina nā ꝯpoſitionē nō intrat cū hūana.qm̄ ita magna eſt eius ſimplicitas:ꝙ in ꝯpōnem intrare nō pōt.qm̄ ſi cōpoſitionē īntraret:ſua ſimplicitas magna nō eſſet:et in tertiū nūerū trāſiret ex duabus naturis cōpoſitū. ¶ Ad denariū cōponēdū nāliter veniūt partes inuicē alie in alijs.ſicut aurū fuſum:ꝛ argētū fuſum artificialiter quoꝝ p̄tes nālr inuicē ītrāt alie in alijs. ꝛ vnā ſubam faciūt. q̄ eſt vnꝰ denariꝰ artificialr factꝰ. rōne artificialis fuſionis.Eſt ḡ denariꝰ ꝑ artificiū/ et nō ꝑ naturā. Sed dn̄s ieſus chꝛiſtus eſt vnus ex duabus naturis per aliuꝫ modū. vnus eſt ex duabus naturis: inquantū eſt ex natura humana ꝛ natura diuina. et natura diuina et humana remanent diſtincte.et homo factus artificialiter ex domina noſtra/et ex anima rationali in natura diuina.Et qꝛ factus eſt de natura coꝛpoꝛali et

anima rationali:eſt naturaliter hõ.Et qꝛ factus eſt hõ in natura diuina:que ipſam humanã naturã aſſumpſit: de qua induta eſt:eſt factus artificialiter filius dñe noſtre.Et factus eſt ſupra curſum nature/⁊ filius dei factus eſt hõ ſupra curſum nature.Et ſic dñs ieſus xp̃s eſt vna perſona ex duabꝰ naturis.⁊ eſt nãliter vna perſona: poſtꝙ̃ eſt ex duabꝰ naturis.⁊ eſt vna pſona artificialiter:poſtꝙ̃ incarnatio fctã eſt artificialr̃ et ſupra curſuꝫ nature.¶ Trũcus eſt ex humana bonitate magnitudĩe duratione.⁊ ceteris radicibꝰ hũanalibꝰ. eſt etiã ex diuina bonitate magnitudine eternitate.⁊ ceteris diuinis dignitatibꝰ. Et qꝛ radices hominis et dignitates dei participãt in vno trũco:qui eſt deꝰ homo vocatus ieſus xp̃s: cũ tangit̃ truncus cuꝫ ſimilitudinibꝰ ſuarũ naturarũ: illi tactui rñdet ſm̃ ſuas naturas.cũ ita ſit:ꝙ inter ſſĩtudinẽ ⁊ ſſĩtudinẽ ſit naturalis ↄcoꝛdantia.Jdcirco ſi martinꝰ bonꝰ eſt/ et bonum amare ꝓducit: cum q̃ diligit dñm ieſum xp̃m:rñdẽt bonitates dñi ieſu xp̃i.vꝫ diuina bonitas ⁊ hũana bonitati martini ⁊ bonitati ſui amare.Et hoc idẽ faciũt due voluntates.vꝫ diuina ⁊ humana.q̃ diligũt martinũ:⁊ ſuũ amare: ⁊ ſuã bonitatẽ:⁊ bonitatẽ ſui amare.Et idẽ eſt de aliis naturis ⁊ ptibꝰ trunci.ſicut ſi martinꝰ tangit dñm ieſum xp̃m cũ ſuo recolere:intelligere:et amare: ptãte: v̾tute.⁊ ſic de aliis. quare ⁊ multo meliꝰ ꝙ̃ ſi hõ tãgeret tympanum in vno loco:oẽs partes illiꝰ rñderẽt. ita nature ⁊ partes dñi ieſu xp̃i tactui reſpondẽt:quẽ hoĩes ſibi faciũt rogãdo/cõtemplãdo/honoꝛãdo/laudãdo/obediendo/⁊ in adminiſtrãdo.eſt ẽ talis tactꝰ bonus/⁊ eſt magnꝰ: poſtꝙ̃ magna eſt rñſio. ¶ Si martinꝰ tangit trũcũ cum modico amare/⁊ tangit illũ:vt ſuũ filiũ infirmum curet:cui poꝛtat magnũ amoꝛẽ: trũcus ſꝫ ꝙ tãgitur a martino: rñdet. qm̃ magnus amoꝛ dñi ieſu xp̃i:non rñdet cum magno amare modico amare martini: poſtꝙ̃ tãgitur cũ modico amare.nec rñdet magno amare: qđ martinus poꝛtat ſuo filio. qm̃ iniurioſe tangit̃:inquantũ martinus tangit cum minoꝛi amare maioꝛeꝫ bonitatẽ/ ⁊ cũ maioꝛi amare mioꝛem bõitatẽ.Et in hoc paſſu cognoſcit̃ modus: rõne cuiꝰ homines q̃ rogant dñm ieſum xp̃m ioꝛdinate:nõ exaudiũtur/⁊ in ſuis petitionibꝰ puniuntur.ĩ quibꝰ oꝫ ꝙ ſic ꝑ iuſtitiã puniãtur:ſicut exaudirẽtur:ſi bonũ modum habuiſſent in rogando dñꝫ ieſuꝫ xp̃ꝫ. ¶ Jn pomo ſunt q̃ttuoꝛ elemẽta ꝑ vnũ modum ſm̃ ↄcoꝛdãtiã/⁊ ꝑ aliũ ſꝫ ↄtrarietatẽ. ſm̃ cõcoꝛdantiã:ſicut ignis ⁊ aer:q̃ hñt ↄcoꝛdantiã in caloꝛe:⁊ inquãtũ ignis ſuã dat ſſĩtudinẽ aeri/⁊ aer appetitũ hꝫ ad accipiendũ ſuã ſſĩtudinẽ.vꝫ caloꝛẽ ignis.Secũdũ ↄ̃rietatẽ ſicut ignis ⁊ aqua.q̃ ↄ̃riantur per caloꝛẽ ⁊ frigiditatẽ. qm̃ aqua ſſĩtudinẽ ignis accipere nõ vult.ſed et cũ ſua frigiditate quãtũ poteſt reſiſtit.Jſte talis modus ↄ̃rietatis q̃ eſt in pomo:in trunco nõ eſt.qm̃ nã diuina ⁊ hũana ↄcoꝛdantiã hñt/nã diuina ſc dante hũane nature.vt deus fiat hõ/⁊ hõ fiat deus/nã diuina accipiente hũanã/ipſa nã diuina remanẽte hoc:qđ eſt ſine aliq̃ mutatione vel alteratione.Et in h̃ paſſu cognoſcit̃: ꝙ nã dĩna non accipit aliquã alterationẽ vel mutationẽ ſuiipſius in ↄiunctiõe: quã facit cuꝫ hũana. ſicut ignis q̃ nullã accipit alterationẽ in ↄſtitutiõe:quã facit cũ aere ꝑ caloꝛẽ/⁊ aerẽ exaltat ad ſtatũ nobilioꝛẽ: inquantũ ip̃m induit ſuo caloꝛe cũ cõcoꝛdãtia.ſicut hũana nã: q̃ exaltatiõeꝫ recipit: inquãtũ nã diuina eſt ĩduta cũ ↄcoꝛdantia. Jdcirco malefaciũt ſaraceni ⁊ iudei: qui negant incarnationẽ filii dei dicẽtes: ꝙ deus alteratiõeꝫ acciperet in ↄiunctiõe ⁊ vnione:quã faceret cũ hoĩe: in quo ſunt plures defectꝰ nãles.qui hõ vult deus ẽe: vt ſit cognitũ:ꝙ ſua bonitas ⁊ ↄplemẽtuꝫ nullã infimitatẽ vel alterationẽ ꝑ aliquaꝫ vnionẽ vel cõiunctionẽ quã facit cũ hoĩe: recipere põt.qm̃ ſua eternitas ip̃m durare facit immutabilẽ/ ⁊ ſine cremẽto et decremẽto.¶ Jn trũco natura diuina ẽ p̾icipiũ/⁊ hũana nã p̾icipiata.qm̃ deꝰ p̾incipiauit hoĩeꝫ ex dña nr̃a. ⁊ ip̃m p̾icipiauit in ſeip̃o: vꝫ in ſua deitate. idcirco homo p̾icipiare nõ põt aliq̃d in deo / poſtꝙ̃ totus principiatus eſt/ ⁊ p̾icipiatꝰ de p̾ncipio materiali in principio foꝛmali: q̃re hõ ꝑ ſuã naturã nec per aliquã et ptinẽtẽ ſubſtantialiter vel accidẽtaliter viliſicare

potest diuinā naturā/ nec minorificare/ nec maiorificare.in qua quidē natura diuina nihil principiare pōt multiplicare nec alterare:ꝗuis cum illa ſit coniuncta. Et in hoc paſſu cognoſcitur: ꝙ cum deus creauit mūdum:in ſe nullā recepit mutationē.quoniā totum ipſum principiauit. quare mūdus ſtetit totus ex nihilo pricipiatus. ⁊ fuit ex nihilo pricipiatus:vt eēt totus pricipiatus. qm̄ ſi eſſet eternus: nō eſſet totus pricipiatus. ⁊ qm̄ mūdus tot⁹ fuit pricipiatus: ī deo aliqd pricipiare nō pōt.qꝛ ſi in illo ꝑncipiare poſſet aliqd:totus pricipiat⁹ nō eēt/ nec de⁹ foret totum principiū formale. ⁊ in aliqua parte foret principium materiale.qđ eſt impoſſibile.

¶ De brāchis arboris ieſu chriſti.

Quę ſunt branche arboris ieſu chriſti.vꝫ natura diuina et hūana.Et brācha humana ē eēalis:vegetalis:ſenſual:imaginalis: ⁊ rationalis. cuꝫ ita ſit:ꝙ ipſe ſit ex iſtis duabꝰ naturis.et ipſas in ſe continet. et per has naturas q̄ ſunt ſue partes ſentiebat ieſus chriſtus in hac vita preſenti obiecta ſenſibilia. Sētiebat per naturā elemētalē/calorē/ ⁊ frigiditatē.⁊ per vegetalē appetitū habebat ad comedēdū ⁊ bibēdum. et ꝑ ſenſualem attingebat colorem/ vocem/ſaporem/et odorē. per imaginalē ſpēs multiplicauit imaginando figuras ſubſtātiaꝝ corpaliū.⁊ per rōnalem recolebat intelligebat ⁊ amabat et vtebatur ratiōe.Idcirco erat verus homo/⁊vtebatur conditionibus naturalib⁹ naturaliter et virtuoſe. ¶ Brācha dīna eſt filialis eīna ⁊ īfinita.⁊ ēbōitas: ptās: ſapia:volūtas:v̄t⁹:v̄itas:⁊ glīa. Et iō in hac pñti vita ī q̄ erat dñs ieſus xp̄s:brancha diuina vtebať miraculis ſupra curſuꝫ nālē/ nec habebat famē/ſitim/calorē/nec frigiditatem/et attingebat obiecta corpalia ſine multiplicatione ſpeciei/ ⁊ ſine potentijs ſenſualibus. ¶ Inquātū vna brācha erat in alia:attingebat vna brancha obiecta ſm̄ nāꝫ illi⁹.ſicut brancha dīna q̄ rōe coniunctionis cū hūana attingebat famē:ſitim:calorem:⁊ frigiditatē.⁊ cū oculis colorem videbat:et cum imaginatione ſpecies multiplicabat et ſīl'itudines ſubſtātiarū corpaliū ⁊ recolebat/itelligebat/ ⁊ amabat ſicut hō. Et hoc faciebat: qꝛ diuina brancha erat ⁊ eſt ꝑ hūanā hō.ſicut ſuba alba q̄ eſt alba ꝑ colorē/⁊ ſuba que ē corpus ꝑ longū latū ꝓfundū.⁊ brancha humanalis rōne cōiūctiōis quam habebat ⁊ habet cū diuina:ſine ſpecieb⁹ multiplicatī obiecta corpalia realr attingebat: ita ꝙ nō indigebat medio nec ſimilitudinib⁹/nec habebat famē nec ſitim calorē nec frigiditatē nec ignorātiā alicui⁹ rei: ⁊ erat ⁊ eſt immortalis.Et in hoc paſſu cognoſcit mod⁹:quē dñs ieſus xp̄s in hac vita habebat in ſuis opib⁹ ſm̄ nās branchaꝝ ⁊ cōiūctiōem illarum.¶ Branche hui⁹ arboris ſunt magne in bonitate/duratiōe/ptāte/ſapīa/volūtate/glīa / v̄tute/ ⁊ veritate.quelibet brancha ē magna per ſeipſaꝫ.⁊ brācha hūana maior eſt ī diuiſa q̄ in ſeipſa.⁊ brācha diuina ē maior ī humana ꝑ hūanā q̄ oēs brāche create.cuꝫ ita ſit ꝙ brācha hūana maior ſit ꝑ diuinā q̄ omnes alie brāche create. Magne ſunt ergo ambe brāche.vnde cū branche ſint ita magne:qs cogitare dicere vel ſcribere poſſet magnitudinē trūci: cui⁹ ſunt predicte due branche. ¶ Differentia eſt inter duas brāchas:quoniā vna eſt natura diuina/⁊ alia nā humana.Et q̄to ſunt maiores brāche:tāto maior ē dīa. ⁊ quāto maior eſt dīa: tāto maior eſt eoꝝ concordātia:quā habent ambe branche in eſſendo vna pſona/vn⁹ trūc⁹/vnus ieſus xp̄s.Sunt ergo branche magne in differētia ⁊ in ꝯcordātia.⁊ ita magne: ꝙ ſicut cōcordātia ē maior q̄ alia ꝯcordātia.que eſt inter creatorē ⁊ creaturā:ita oꝫ ꝙ dīa ſit maior īter brāchā ⁊ brancham q̄ aliq̄ alia dīa:q̄ ſit inter creatorē ⁊ creaturaꝫ. Quā maiorē dīam ſignificat maior diſtictio:q̄ eſt inter vnā pſonā diuinā ⁊ aliaꝫ. ⁊ idē eſt de cōcordātia. Idcirco male dicūt illi:q̄ dicūt:ꝙ inter patrē ⁊ filiuꝫ ⁊ ſpīritū ſctm̄ nō ē ita magna diſtinctio ſicut inter deū ⁊ equū:cum ita ſit: ꝙ inter diuinas perſonas ſit maior concordantia q̄ inter deum ⁊ equum.que maior concordātia eſſe non poſſet ſine maiori diſtinctione perſonarum. ¶ Ambe branche magne ſunt in fine cum maioritate. in fine

ſunt magne cū maioritate: qm̄ finis bran
che diuīe: vt ita loquar: maior eē nō pōt.
cū ita ſit: ꝙ ipa ſit īfinita ⁊ eterna ⁊ finis
⁊ cōplementū oīm creaturaꝝ. Et finis brā
che hūane ē ita magn⁹: ꝙ maior creatura
eſſe nō poteſt. qm̄ oēs alie creature create
ſunt ꝓpter illam/ et ipſa cōiuncta eſt cum
fine branche diuine.

¶ De ramis arboris ieſu chriſti.

Rami arboris dn̄i ieſu xp̄i re-
ſpect⁹ ſunt: q̄s hn̄t ambe na-
ture. ſicut volūtas dīna ⁊ vo-
lūtas hūana: q̄ ſe reſpiciunt
in amare/ ⁊ itellect⁹ diuin⁹ ⁊
hūanus q̄ ſe reſpiciūt in itelligere/ ⁊ eter-
nitas dei ⁊ memoria dn̄i ieſu xp̄i que ſe re
ſpiciūt in recolere. Unde cū ambe nature
ſint ita magne: q̄s cogitare poſſet dicere
vel ſcribere magnitudinē ramoꝝ. qm̄ vo-
lūtas hūana tātū diligit volūtatē diuinā:
ꝙ ſi oēs volūtates create vnite eēnt ī vna
volūtate: illa volūtas tātū diligere nō poſ
ſet: ſicut volūtas dn̄i ieſu xp̄i diligit diui-
nā volūtatē. q̄ volūtas diuina tātū diligit
hūanā: ꝙ ipam plus diligere nō pōt. eſt ḡ
ita magnū illud amare: ꝙ diuina volūtas
h₃ ad hūanā: ꝙ ptās diuina q̄ eſt infini-
ta: in illa eſt termiata: inquātū mltiplica
re nō poteſt mai⁹ amare inter deū ⁊ crea-
turā. in q̄ termino h₃ quietē: ita ſicut volū
tas cuiuſl₃ nature: q̄ quietē h₃ in illo ma-
iori amare. Et hec eadē quies ꝯſiſtit ī itel-
ligere ⁊ recolere ambaꝝ nāꝝ: idcirco ma
lefaciūt ſaraceni ⁊ iudei: q̄ negant maio-
rē q̄etē: q̄ pōt eſſe inter deū ⁊ creaturā per
recolere itelligere ⁊ amare. ¶ Reſpiciēs
nā humana diuinā nām recolendo itelli-
gēdo ⁊ amādo: regratiat̄ diuīe excellētie:
in q̄ ipā₃ aſſumpſit ⁊ poſuit ⁊ de illo excel
lenti ⁊ alto gradu: ita ⁊ multo meli⁹: ſicut
hō q̄ de vno alto mōte reſpiceret ad valles
et planicies: reſpicit dn̄s iħs xp̄s inquātū
hō pctōres rogādo pſe₃ ſuū creatorē filiū
deū ⁊ hoīe₃: ꝙ pietatē hēat de pctōribus.
Et h̄ fit in vna eadē pſona: q̄ eſt dn̄s ieſus
xp̄s. Opʒ ḡ ꝙ ei⁹ pcēs exaudiant̄ rōe ma
gne vnionis ambarum naturarū. Et iſte
paſſus eſt valde placēs ⁊ delectabilis pec-
catoribus ad conſiderandum. qui altitu-
dines domini ieſu chriſti de locis infimis
reſpiciunt. in quibus ceciderūt ī pecca-
to: ⁊ ex quib⁹ ſurgūt reſpiciēdo altitudi-
nes dn̄i ieſu xp̄i: ⁊ ramoꝝ ipſos ramos re-
colēdo intelligēdo ⁊ amādo pluſq̄ aliq̄d
aliud. ¶ In reſpectu itelligere recolere ⁊
amare ē ita magna ꝯcordātia: ꝙ nulla cō
trarietas ibi eē pōt. q̄ ꝯrietas in illo eſſet
reſpectu: ſi diuina nā hūanā nō exaudiret
de precibus: q̄s ei facit ꝓ pctōrib⁹: ꝙ eis
remittat ⁊ ꝙ eis det ſaluationē. S₃ quia
ambe nature ſunt in vna pſona: ē vnū iu-
diciū. qđ ſiq̄dem iudiciū amatū eſt ꝑ natu
ram hūanā. q̄ amat totū h̄: qđ diuina di-
ligit. etiā voluntas hūana plus diligit vo
luntatē diuinā q̄ ſeipam vel ſaluatiōem
hoīm pctōꝝ. idcirco preces facit cum iu-
ſtitia. cū qua ſequit̄ mīa nature diuine: q̄
germana eſt iuſtitie. que iuſtitia ſue ger-
mane deficere non pōt. Et iſte paſſus eſt
obiectū timoris ⁊ ſpei hoīb⁹ peccatorib⁹.

¶ De folijs arboris ieſu chriſti.
Et primo de quantitatibus.

Ieſus xp̄s inquātū hō ornat⁹
eſt ⁊ indut⁹ accñtib⁹: ſine q̄b⁹
nō eſſet hō. ſicut de q̄ntitate:
quā h₃ ſm̄ arborē elalem: ve
getalē: ſenſualē: imaginale₃:
et rōnalē. Et q₂ nā diuina aſſumpſit hūa-
nā: aſſumpſit in illa q̄ntitatē ꝯtinuā ⁊ di-
ſcretā/ ⁊ in ſe remanet ſine q̄ntitate. ſicut
aqua que accipit de vino limphato colo-
rem et ſaporem. ⁊ aqua in igne calorem.
et homo virtutem in iuſtitia ⁊ prudentia.
et ſic de alijs ſimilibus iſtis. Et ſic parti-
cipant infinitas ⁊ quantitas. infinitas in
quātum natura diuina que eſt infinita: et
in hoc ꝙ vnum eſt ſuppoſitum: qđ eſt tri-
cus: h₃ infinitas in natura hūana quāti-
tatē cōtinue per oēs arbores: que ſunt de
conditiōib⁹ nature humane. Et q₂ diſtin
cte ſunt: eſt illa quātitas ꝯtinua in quāti
tatib⁹ diſcretis ſuſtētata. Et ſicut īfinitas
q̄ntitatē h₃ in alia nā et nō ī ſeipa: ita q̄nti
tas in alia nā eſt īfinita/ ⁊ in ſeipa termi-
nata remanet. ſed hoc eē nō poſſet ſine cō
iūctiōe ambaꝝ nāꝝ in vnitate perſone.

¶ De qualitatibus ieſu chriſti.

Qualitas duobus modis cōſide-
ratur. Eſt eīm qualitas propria/
⁊ qualitas appropriata. Pre-

pria eſt ſicut martin⁹ q̄ bonus eſt nãliter:
inquãtu3 creatura. Appropriata eſt ſicut
martin⁹ q̄ bon⁹eſt:q2 iuſt⁹eſt ꝛ ſapiẽs cha
ritatiuus ꝛ tẽperat⁹.ꝛ ſic de alijs hitibus
ꝟtutū acq̄ſitarū.has q̄litates appropria
tas ſibiipſi nã diuina appropriat: inquãtū
nãm humanã aſſumpſit.ſicut ignis qui ſi
bipſi ſiccitatẽ terre:inquãtū ſe induit ter
ra appropriat.q̄ ſiqdẽ terra igni ſuã ſicci-
tatẽ appropriat : ſic nã hūana q̄ diuiſe ſuas
cõditiões appropriat. ꝛ h̄ facit: q2 q̄litates
ſubales ꝛ diuie obuiãt q̄litatib⁹ ſubalib⁹
ꝛ accñtalib⁹ hoīs in vnitate trūci.Et in h̄
paſſu cogſcit̄ hoc:ꝓpt̄ qd dñs ieſus xp̄s ī
hoc mundo dilexit ꝟtutes acq̄ſitas: vt nã
diuia in natura humana ipas hr̄e poſſet.

¶ De relationib⁹ arboris ieſu xp̄i.

Natura diuina et nã hūana dñi
ieſu xp̄i diſtincte ſunt realr̄ per
eẽntiã.Et q2 ambe nature ꝯiūc-
cte ſunt ꝛ diſtincte in vno trūco: ſequitur
inde rl'o.ſicut ſi eſt de⁹hō:o3 ꝙ hō ſit de⁹.
ꝛ ſi hō eſt deus:op3 ꝙ de⁹ ſit hō.Et in hoc
paſſu ſaraceni cognoſcere poſſunt ꝛ etia3
iudei eoꝝ errores:q̄ incarnationẽ nõ cre-
dunt. q2 opinãtur: ꝙ chriſtiani credãt:ꝙ
deus ita nãm humanã aſſumpſit: ꝙ ipſe
deus nõ remãſit.ſicut materia panis:quã
homo comedit q̄ cū trãſſubata eſt in ſpẽs
carnis:formã panis ꝛ eius mãs dimittit/
et ſtat induta de forma carnis/ꝛ eſt mate-
ria forme illius.in q̄b⁹ perdit̄ relatio for-
me ꝛ materie panis.Et idẽ dicūt:ꝙ xp̄ia-
ni credūt:ꝙ in paſſione dñi ieſu xp̄i natu
ra diuina moriebat̄/ ꝛ ꝙ deus nõ remãſit
de⁹/ꝛ moriebat̄ hō:ꝛ nõ remãſit hō.Sed
inquãtū xp̄iani credūt in relatiõe antedi
cta:de⁹ moriebat̄ inquãtū hō:ꝛ in ſuo ꝓ-
prio eſſe remanſit inquãtū deus. ꝛ mor-
tuus fuit ſm nãm hūanã. ꝛ hō remanſit
de⁹:inquãtū de⁹remãſit hō. Jdcirco ma-
lefaciūt chriſtiani:q̄ non dicūt ſaracenis
relationẽ incarnatiõis ꝛ modum:ſm quẽ
credunt in illa . qm̄ ſi ſaraceni ſapientes
modum ſcirẽt incarnationis / ꝛ relatiõis
cognitionẽ hērent : ſupponerẽt incarna-
tionẽ eſſe poſſibilẽ: quã modo ſupponūt
eſſe impoſſibilẽ : q2 de ipſa cognitionẽ nõ
habẽt.ꝛ poſſibilitate ſuppoſita cū condi-
tionib⁹:q̄s hō eis dare poſſet de incarna
tione ſm ꝓceſſu3 hui⁹ libri:pl'es ſaraceni
ſe cõuerterẽt ad fidẽ xp̄ianã . Cū ita ſit:ꝙ
pl'es ſapiẽtes ſaraceni ſint:q̄ nõ credãt in
machometū.q2 ſm vitã quã ipſe fecit ꝛ ex-
perientiã hn̄t ꝙ nõ fuit propheta nec ho
mo virtuoſus nec verus.

¶ De actionib⁹ ꝛ paſſionib⁹ ieſu xp̄i.

In dño ieſu xp̄o ẽ nã diuia actiua/
ꝛ hūana paſſiua:iquãtū diuia nã
hūanã aſſumpſit / ꝛ illã in ſeipſa
ſuſtentat.etiã in ſeipſa fact⁹ fuit hō ex nã
hūana.Que ſiqdẽ nã hūana actiões h3 ꝛ
paſſiões q̄ ſunt de ſuis ꝯditiõib⁹.ſicut actio
ꝛ paſſio corpis nãlis/ꝛ actiões illi⁹ ſ3 nãs
arboꝝ/etiã paſſionẽ illius:quã habuit in
cruce/ꝛ actiõem illi⁹:quã ſic̄r in cruce ha-
buit tunc:cū vicit pctm̄ originale. ¶ Sa
raceni dicūt ꝙ xp̄iani credūt:ꝙ de⁹paſſio
nẽ habuit ī natura hūana p famẽ/ ſitim/
calorẽ/ꝛ frigiditatẽ:ꝛ in cruce per mortẽ.
Jdcirco credere nolūt ſaraceni ſapiẽtes:
ꝙ de⁹ ſit homo.Et ꝓpter hoc xp̄iani male
faciunt: q2 ſaracenis ſapiẽtib⁹ nõ oſtẽdūt
eorū credulitatẽ. ī qua negãt et negarent
illas paſſiones: inquãtū nã diuia /ꝛ illas
paſſiones affirmãt ꝛ affirmarent ſm nãm
humanã.ſicut aqua q̄ paſſionẽ h3 per ca-
lorem ignis in pipere / ꝛ nõ habet paſſio-
nem per frigiditatẽ in cucurbita.

¶ De habitibus ieſu xp̄i.

Diuina natura acciptẽs hūanã
nãm cõditiões hoīs aſſumpſit.
idcirco aſſumpſit habit⁹ita:ꝙ
recolit vt hō ſub habitu memorie/ꝛ intel-
ligit vt hō ſub habitu itellect⁹/ꝛ diligit vt
hō ſub habitu volūtatis.ꝛ ſic de habitib⁹
aliarū arboꝝ: q̄ ſunt de ꝯditiõe humana.
Et in hoc paſſu cognoſcit̄ ꝙ hit⁹ dñi ieſu
xp̄i ſunt magni ꝛ actus illoꝝ . qm̄ de⁹ qui
cõprehendit oēs creaturas ſub hitu hoīs
vult oēs ipſas ꝯprehẽdere recolendo:itel
ligendo:ꝛ amãdo. Et in hoc paſſu cogno
ſcit̄ ꝙ magn⁹eſt amor:quẽ dñs ieſus xp̄s
h3 ad ppl'm ſuū: ꝛ magna fuit paſſio:quã
ipſe ſuſtinuit ī cruce.vn̄ ſicut logicus acq̄
rit hitū logice p ſciam : ita dñs ieſus xp̄s
inquãtū hō h3 in memoria oīa in hoc: ꝙ
deitas ſub habitu memorie create : reco-
lere vult omnia que recolit: inquantū eſt
homo ꝛ inquantū eſt deus.Et ſic attingit

ꝛ comprehendit dñs ieſus oēs creaturas: inquãtũ eſt deus/ꝛ inquãtum ē creatura.

¶ De aſſituatiõe ieſu chꝛiſti.

Natura diuĩa aſſituata eſt in humana. ſicut ferrũ cultelli ĩ figura illi⁹ que nõ eſt de ſua eēntia. ſꝫ eſt accñtalis figura aſſituata ĩ foꝛa ꝛ in mã cultelli. Eſt ḡ deitas in hũanitate aſſituata: inquãtũ induta eſt ex illa: ita tñ ꝙ nã diuĩa nõ ſit ſꝫ ꝯditiões ſuas in aliqua figura aſſituata. qm̃ eēntia infinita ſꝫ ſui nãm hrē nõ pt figurã circularē q̃drãgularē neqꝫ triãgularē. cum ita ſit: ꝙ opoꝛteat oēs figurã eē finitã ꝛ in ſuba coꝛpali eē ſuſtentatã. q̃ ex illa figura induta ē ꝛ terminata. Et qꝛ ſaraceni modũ incarnationis ignoꝛãt rõne aſſituationis quã credũt: ꝙ xp̄iani credãt in icarnatiõe ſupponẽdo ĩcarnatiõem eē ĩpoſſibilē. dicẽtes: ꝙ ſi de⁹ eſſet incarnat⁹: opoꝛteret ꝙ diuĩa infinitas hēret finitã figurã: ex q̃ tota iduta eēt ꝛ in illa terminata circulariter q̃drãgulariter ꝛ triangulariter. Et ſic implicãt ĩ icarnatione eē ꝯdictiões. vꝫ ꝙ de⁹ ſit infinit⁹ ꝛ nõ infinit⁹. Et ꝑpter hoc xp̄iani malefaciũt: q̄ nõ oſtẽdunt ſaracenis modũ incarnationis: quã credũt in incarnatiõe ꝛ ĩ aſſituatiõe illi⁹: dicẽdo eis ꝙ deitas q̃ eſt de⁹ filius: aſſituata eſt in hũanitate. nõ ĩquãtũ eſt infinita. ſꝫ inquãtũ fili⁹ de⁹ ē hõ terminat⁹ ꝛ finit⁹ ꝛ ſub certa figura aſſituatus. ex q̃ ita eſt veſtit⁹ ſicut pomũ coloꝛe ꝛ guſtare ſapoꝛe: cũ hõ comedit pomũ. tñ ſuba pomi nõ eſt de eēntia coloꝛis/ nec guſtare de ſapoꝛe/nec ferrũ de figura cultelli. qm̃ ſi ferrum eſſet de figura cultelli: ex ipõ ferro clauus fieri non valeret.

¶ De tempoꝛe arboꝛis ieſu chꝛiſti.

In dño ieſu xp̄o eternitas ꝛ tẽpus participant. qm̃ in h̄ ꝙ fili⁹ deus eternitas eſt ꝛ in tpe fact⁹ eſt hõ: pticipãt eternitas ꝛ tẽpus. nõ tñ ꝙ eternitas ſit in tpe: qm̃ ſi eēt in tpe: nõ eſſet hoc qđ eſt. cum ita ſit: ꝙ eternitas ſit ens ſine pñ⁹ ꝛ ſine aliquo motu. Sꝫ inquãtũ deus eſt hõ: eſt eternitas in tpe. ſicut deus q̄ eſt homo in hoīe. ꝛ ſicut aqua que calida eſt in caloꝛe ignis/ꝛ nõ ꝑ ſuã nãꝫ. qm̃ ſi aqua in olla calefacta calida eſſet per ſuã naturã: ſine igne ĩ olla exiſte ſꝫ aqua calida foret. Et hũc modũ ſꝫ quē eēnitas pticipat cũ tpe in dño ieſu xp̄o: ſaraceni ignoꝛãt/ nec ē aliqs: q̄ eis oñdat. Vñ dicũt: ꝙ ſi de⁹ ſit incarnat⁹: ꝙ ſua eternitas ꝯuerſa ē in tp̄alitatē. ſicut ſi aq̃ frigida ſuã frigiditatē nãlē dimitteret/ ꝛ hitũ caloꝛis ſuſciperet.

¶ De loco arboꝛis ieſu chꝛiſti.

Domin⁹ ieſus xp̄s inquãtũ de⁹ eſt: in oĩ loco eſt/ ꝛ ĩquãtũ ē hõ: eſt in celo empireo. vt dictũ eſt ſupꝛa ĩ arboꝛe apl̄icali. Et inquãtũ de⁹ eſt hõ: ē de⁹ ĩ vno loco ꝑ hoīeꝫ / ꝛ nõ ĩ alio loco: vbi nõ ſit ille hõ. ꝛ inquãtũ ille hõ ē deus: eſt in oĩ loco ꝑ deũ. ꝛ h̄ ē ſm relationē: quã dixim⁹ ĩ hac arboꝛe. quã deſidero ꝙ ſaraceni ſcirēt. qm̃ ſi ipãꝫ ſcirēt: minime dicerēt: ꝙ xp̄iani credãt: ꝙ deitas de celo receſſit/ꝛ ꝙ nõ eēt in alio loco: ſꝫ tãtũmõ in ſctã maria: cũ incarnat⁹ fuit. Nec etiã dicerēt nec crederēt: ꝙ xp̄iani credant: ꝙ hũanitas xp̄i ſit in oĩ loco inquãtũ hõ ſi ſit de⁹. cũ ita ſit: ꝙ de⁹ ſit in oĩ loco. ꝛ iſtud leue eſt ad ſciẽdũ: ſm ꝙ leue ē ſcire relationem quã dixim⁹. Et ideo malefaciũt chꝛiſtiani: qꝛ nõ oſtendunt ſaracenis relationē. quã leuiter intelligere poſſent.

¶ De floꝛibus arboꝛis ieſu chꝛiſti.

Floꝛes dñi ieſu xp̄i vocam⁹ act⁹ radicũ. vꝫ bonificare bonitatis/ ꝛ magnificare magnitudinis. ꝛ ſic de ceteris actib⁹. q̄ ſpectãt ad ꝯditiões dñi ieſu xp̄i. Qm ſcđ̃m ē act⁹ ſunt floꝛes duplices. ꝛ qꝛ vnũ ē bonificare diuĩe bonitatis/ꝛ aliũ ē bonificare hũane bonitatis/ꝛ ſic de alijs. ꝛ qꝛ radices ſm eaꝝ diffinitiones ꝛ nãs floꝛes hñt in ramis miſcere volum⁹ radices inuicē q̃ſdã ĩ alijs ſiue cum alijs ſm nãs eaꝝ diffinitionũ. vt marias ꝛ ꝯditiões ex ipis faciam⁹. cũ qb⁹ floꝛes ĩtelligam⁹/ꝛ ꝓbationes de ĩcarnatiõe filij dei oſtẽdem⁹. Etiã artē ꝛ modũ dabimus ſm quē applicari pñt radices ad ꝓbãdũ illa q̄ q̃ri poſſent. ¶ Proceſſus quē tenere ꝓponim⁹ eſt: vꝫ ꝙ vnã camerã faciam⁹ de bonitate ꝛ magni°/ ꝛ aliã de bonitate ꝛ eternitate. ꝛ ſic per oꝛdinē vſqꝫ ad camerã eq̄litatis ꝛ minoꝛitatis. iuuando tamē cameram cum illis radicib⁹ cum quibus facere poſſem⁹ maximã de camera ꝑ quã ſignificabiť bñdicta incarnatio filij dei.

¶ De bonitate magnit⁹ ⁊ icarnatiõe.

Bonitas eſt rõ bono ꝙ agat bonũ. Et ſi bonitas et magnit⁹ ſint vnũ idẽ nũero: eſt bonitas rõ bono: ꝙ agat magnũ bonũ. Sũt in deo bonitas ⁊ magnit⁹ idẽ nũero: eſt ergo bonitas rõ deo: ꝙ magnã creaturã q̃ ſit bona: ꝓducat. Et ideo icarnatio filij dei ſignificat. q̃ ꝓducit bonã ⁊ magnã creaturã: ſȝ ꝙ bonitas eſt magna rõ illi⁹ ꝓductionis. Et ſi fiat q̄ſtio: vtrũ de⁹ ſit incarnat⁹ i pluribus hominibus? reſpondendũ eſt vt ifra in arbore queſtionali dicendum eſt.

¶ De bonitate eternitate ⁊ icarnatiõe.

Bonitas ẽ rõ bono eterno: cũ q̃ ẽ idẽ nũero: ꝙ bonũ eternũ ꝓducat. Et eternitas eſt rõ bonitati: ꝙ ꝓducẽs vn⁹ remaneat alius ꝟo productus. Et ſic beata dei trinitas ſignificat̃/⁊ etiã incarnatio filij dei. Trinitas ſctã ſignificat̃: vt dicem⁹ in floribus arboris diuinalis. Incarnatio ſignificat̃: inquãtũ bonitas eſt rõ eterno: ꝙ creaturã ita eternatã ⁊ bonificatã producat: ꝙ ipſa creatura ſit eterna: que ita ſit cõditionata ꝯditionib⁹ ipſi⁹ eterni: ſicut ipſe etern⁹ de cõditionibus creature. Et in hoc paſſu neceſſe eſt: vt habeatur cognitio de relatiõe. de qua ſupra dictum eſt in hac arbore.

¶ De bonitate ptãte ⁊ icarnatiõe.

Bonitas ẽ rõ potẽti: cũ q̃ eſt idẽ nũero: ꝙ bonũ poſſitũ ꝓducat. Et idẽ eſt de bonitate ignis: q̃ ẽ rõ ptãti ignis: ꝙ bonũ ꝓducat poſſitũ calefactũ ⁊ elatũ. lȝ bonitas nõ ſit vnũ idem nũero cum ptãte ignis. Verũtñ ignis ſub rõne bõitatis vtitur ptãte ⁊ ꝓducit h̃ qđ rõ exigit ſȝ inſtictũ ⁊ appetitũ nãlẽ itãtũ ꝙ bonũ elatũ ⁊ poſſitũ ꝓducit. ſicut ſunt piper ⁊ cetere ſube elate.. Vñ ſi ignis ſub rõe bonitatis ꝓducit: lȝ in eo bonitas et ptãs vnũ idẽ nũero nõ ſint: quãtomagis diuina bonitas eſt rõ ptãti diuĩe: cũ qua eſt nũero vnũ idẽ: ꝙ bonũ magnũ potẽteȝ poſſitũ creatũ eternatũ ⁊ deificatũ ꝓducat. in quo fili⁹ dei ſit homificatus.

¶ De bonitate ſapiẽtia ⁊ icarnatiõe.

Bonitas dei eſt ratio ſue ſapientie cũ qua numero eſt vnũ idem: ꝙ bonum creatum magnum durabile ⁊ poſſitũ intelligat: qđ ſapientia intelligit: vt ſua rõ ⁊ rõ bõitatis magnitudinis eternitatis ⁊ ptãtis ꝯcordãtiã habeãt. Idcirco ẽ ſignificata icarnatio bñdicta ſine q̃ rõ ſapientie rationi bonitatis magnitudinis/eternitatis/⁊ poteſtatis nõ rñdẽt. ⁊ hoc eſſet malum.

¶ De bõitate volũtate ⁊ incarnatione.

Bonitas dei ⁊ ei⁹ voluntas ſunt vnũ idẽ nũero. ⁊ bõitas ẽ ratio volũtati: ꝙ diligat ꝓductũ creatũ itãtũ: q̃tũ ipſa põt eſſe rõ bono: ꝙ magnũ bonũ ꝓducat. ⁊ ita magnũ ſicut illud põt ꝓducere ⁊ ſapiã intelligere. Idcirco ſignificata ẽ icarnatio: vt volũtas rñdeat rõni bõitatis i amãdo illã magnã productionem ⁊ bonam. ⁊ ita magnam: ſicut ſapientia illam intelligere poteſt.

¶ De bonitate ꝟtute ⁊ icarnatione.

Cum virtute bõitas eſt rõ bono virtuoſo ꝙ bonũ virtuoſuȝ creatũ ꝓducat. ⁊ ẽ ei rõ cũ magnitudine ptãtis/ſapie/⁊ volũtatis. Et ſi bonũ virtuoſum nõ produceret: ꝓductũ bonũ creatũ ⁊ virtuoſum ſm illas rõnes q̃s dat ei bõitas: faceret malũ/⁊ eẽt vitioſuȝ. Idcirco eſt ſignificata icarnatio eſſe vera.

¶ De bonitate veritate ⁊ incarnatione.

Bonitas ẽ rõ vero bono cũ magnitudie duratiõis/ptãti/ſapie/volũtatis/⁊ ꝟtutis/ꝙ bonũ ꝟificatũ ꝓducat i ita magna rõne veritatis: ſicut bonitas eſt rõ ꝟitati. Cũ ita ſit: ꝙ diuina veritas ita magnã habeat ꝯcordantiã ſicut bonitas cũ magnitudĩe/duratione ptãte/ſapiã/volũtate/⁊ veritate. Idcirco ſignificata ẽ icarnatio i rñſiõe: quã veritas fecit ſm ſuã rõnem diuine bonitati.

¶ De bonitate gl'ia ⁊ incarnatione.

Gloria eſt bonitati: ꝙ ipſa ſit ratio bono glorioſo ꝙ bonum glorioſum producat. ⁊ bonũ eſt glorie in producendo illud. Et in hoc paſſu ſignificata ẽ productio bõi glorioſi: ſicut cauſa que placitum habet in producendo bonum effectum glorioſum ſm ꝙ requirunt magnitudo: duratio: poteſtas: ſapientia: voluntas: veritas: ⁊ virtus: duabus ratiõib⁹: que ſunt ex gl'ia ⁊ bonitate.

¶ De bonitate dr̃ia ⁊ incarnatione.

INter creatoꝛē ⁊ creaturā eſt dfia. et illa dfia eſt bona. Et ſicut dfia requirit: ꝙ ſit bona: ita requirit ꝙ ſit durabilis magna et potens ⁊ de magna ſapientia: voluntate: gloꝛia: ꝟitate: et ꝟtute. Idcirco ſignificata eſt ī illa rōe incarnatio: vt ſit rñſio rōnū: de qbꝰ dictū ē.

¶ De bonitate ꝯcoꝛdātia ⁊ īcarnatione.

INter deū ⁊ creaturā ē ꝯcoꝛdātia: q̄ bona ē. ⁊ ſicut ꝯcoꝛdātia reqrit ꝙ ſit bōa: ita reqrit ꝙ ſit magna durabilis ⁊ potēs. ⁊ ſic de ſapīa: volūtate: ꝟtute: glīa: ꝟitate: ⁊ dfia. Cū ſi ipē non hērēt ita magnū locū in cōcoꝛdātia ſicut bonitas: ide ſeqret malitia ⁊ puitas ꝯtra magnitudinē. ⁊ ſic de aliis. Eſt ḡ ſignificata incarnatio per reſponſiones rationum equalium in concoꝛdantia.

¶ De bonitate ꝯrietate ⁊ incarnatione.

NVlla ꝯrietas ꝯdicere pōt rōnibus diuīe bonitatī. cū ita ſit: ꝙ ipa ſit rō bono: ꝙ bonū creatū ꝓducat: cui ē rō: cū magna ꝯcoꝛdātia magnitudinis: durationis: ptātis: ſapīe: volūtatis: ꝟtutis: ꝟitatis: glīe: ⁊ dfie. Non poteſt ergo ꝯrietas ꝯdicere rōī incarnationis. oꝫ ergo ꝙ rō incarnationis in ratione bonitatis remaneat. in qua ratione ſignificatur ſua pꝛobabilitas.

¶ De bonitate pꝛincipio ⁊ incarnatiōe.

BOnitas eſt ratio bono: ꝙ bonū pꝛincipiat. ⁊ quoniā eſt ei rō cuꝫ magnitudine: ē rō bono ꝙ pꝛincipiet magnū bonū. Et idē de duratōe: poteſtate: ſapīa: voluntate: virtute: veritate: gloꝛia: dfia: ⁊ cōcoꝛdātia. Eſt ergo ſignificata incarnatio eē pꝛincipiata: ſm ꝙ bonitas eſt rō cū aliis rōnibꝰ bono p̄ncipio.

¶ De bonitate medio ⁊ incarnatōe.

BOnus q eſt creatoꝛ ē mediū rōnibus actiuis: vt ꝓducat rōnes paſſiuas creatas. quaꝝ ꝓductio bona eſt/ ꝓducēte exīte intātū ꝓducente rōne magnitudinis magnū ꝓductū q̄tū bonū ꝓductū. ⁊ idē eſt de duratione: poteſtate: ſapiētia: volūtate: ꝟtute: ꝟitate: gloria: differentia: pꝛīcipio: ⁊ concoꝛdantia. Sed hoc eē nō poſſet: niſi deꝰ eēt incarnatus: iuuāte tū maioꝛi fine rōis inter bonitatē ⁊ producētē ⁊ productū creatum.

¶ De bonitate fine ⁊ incarnatione.

BOnitas ē rō bono: ꝙ bonū creatū pꝛoducat rōne finis. q ſiqdeꝫ finis ſit bonus/ ⁊ ita magnꝰ ſicut bonꝰ. Et idē de duratiōe: ptāte: ſapīa: ⁊ volūtate: virtute: glīa: ⁊ ꝟitate: dfia: medio pꝛīcipio: ⁊ ꝯcoꝛdātia. Eſt ergo ſignificata īcarnatio ī magna rōe bōitatī ⁊ finis.

¶ De bōitate maioꝛitate ⁊ incarnatiōe.

BOnitas maioꝛē hꝫ ꝯcoꝛdantiā cū magnitudīe q̄ cū puitate. eſt ergo bonitas rō bono: ꝙ bonū creatū pꝛoducat in maioꝛi bonitate creata. Et illā eādē ꝯcoꝛdantiā hñt duratio: ptās: ſapiētia: volūtas: virtꝰ: ⁊ ꝟitas: gloria: dfia: finis: mediū: ⁊ p̄ncipium. Rōne cuius ꝯcoꝛdantie ſignificat incarnatio.

¶ De bōitate eq̄litate ⁊ incarnatione.

BOnitas eq̄liter ē rō bono ꝙ bonū creatū ꝓducat cū magnitudine durationis/ ptātis/ ſapientie/ ⁊ volūtatis/ virtutī/ ꝟitatis/ glīe/ dfie/ cōcoꝛdātie/ p̄ncipiī/ mediī/ finis/ ⁊ maioꝛitatis. oꝫ ergo ꝙ ꝓductꝰ ſit magnꝰ ⁊ equalis bono/ ⁊ durabilꝭ ⁊ equalis bono/ ⁊ potēs eq̄lis bono illo bono ꝓducto eq̄li magno durabili potēti: ⁊ ſic de aliis. Et hꝫ in maioꝛi equalitate q̄ poſſit eē inter rōnes īcreatas ⁊ rōnes creatas. Sed hoc eē nō poſſet: ſi deus nō eſſet incarnatus.

¶ De bōitate minoꝛitate ⁊ incarnatione.

DIuina bōitas eſt maioꝛ rō cuꝫ maioꝛitate bono: ꝙ bonū creatū ꝓducat q̄ cum minoꝛitate. Et hoc eſt: q2 magnitudo maioꝛē hꝫ ꝯcoꝛdantiam cū maioꝛitate bonitatis q̄ cum minoꝛitate/ ⁊ cū maioꝛitate magnitudinis q̄ cum minoꝛitate. cū ita ſit ꝙ puitas ⁊ minoꝛitas habeant cōcoꝛdātiā. Et idē de maioꝛitate duratiōis/ ptātis/ ſapiētie/ voluntatis/ virtutis/ ꝟitatis/ gloꝛie/ dfie/ ⁊ ꝯcoꝛdātie/ p̄ncipiī/ mediī/ finis/ ⁊ equalitatis. Eſt ergo incarnatio ſignificata ⁊ ꝑ maioꝛem concoꝛdātiā pꝛobata. Et ſi aliquis argumentum faciat ꝙ mundus ſit eternus ſm cōſequentiam ꝓbationis: ſit reſponſio: ꝙ maioꝛ duratio creature conſiſtit ꝑ deificationeꝫ. Et ꝙ mūdus eternꝰ nō ſit: ſupꝛa in arboꝛe apl̄icali ꝓbatū eſt.

¶ De magnitᵉ duratiōe ⁊ incarnatione.

Magnitudo durationis ē: q̄ nā diuina ꝛ hūana remaneāt h̄: q̄ ſunt/ ꝛ q̄libet cū ſuis ꝯditiōib⁹/ ꝛ q̄ inſimul ſint vnū ſuppoſitū vn⁹ ieſus xp̄s. Eſt ḡ incarnatio: vt magnitudo ſit rō durationi: ꝛ duratio magnitudini. ſm relationē creatoris ꝛ creature.

De magnitudie poteſtate ꝛ icarnatiōe

Poteſtas eſt ratio magnitudini: q̄ poſſit eē ꝛ hr̄e magna opa. ꝛ magnitudo ē rō ptāti: q̄ poſſit eē magna p̄ exītā ꝛ agētā. Et iſte rōnes q̄ couertunt: meli⁹ ſignificant in relatiōe ꝯuerſiōis ꝛ creatiōis: ſi ſit incarnatio. Et ſi nō ſit incarnatio: ſignificat̄ min⁹ ſignificatio ꝯuerſionis. ꝛ vna rō deficit alij in couerſione ꝛ relatione. qd̄ ē ipoſſibile. per quā ipoſſibilitatē ꝯſiſtit incarnatiōis ꝓbabilitas.

De magni⁹ ſapia ꝛ icarna⁹.

Magnitudo eſt rō ſapie: q̄ ſciat magnā creatiōē ꝫ ita magnā: q̄ maiorē ſcire nō poſſit. qm̄ ſi maiorē ſcire poſſet: ptās maiorē haberet cōcordātiā cū ſapia q̄ magnitudo. q̄ quidē magnitudo ꝯcordātiā cū puitate ſciēdi haberet ꝛ cū magnitudie ptātis. q̄ concordātia ē ipoſſibil̄. Eſt ḡ magnitudo rō ſapie diuie: q̄ ſciat maiorē creaturā: q̄ ſcire pōt. rōe cui⁹ maiori creature q̄ oꝫ ſciri: oꝫ q̄ ſit icarnatio. rōne cui⁹ ſit maior creatura. qm̄ ſi nō eſſet incarnatio fruſtra ſciret ſapia poſſibilitatē maioris creature.

De magnitudie volūtate ꝛ icarnatiōe.

Diuina magnitudo ē rō diuine volūtati: q̄ magnā creaturā diligat. ꝛ ita magnā q̄ maiorem diligere nō pōt. qm̄ ſi maiorē diligere poſſet/ ꝛ ipſam non diligeret. magnitudo nō eſſet rō volūtati: q̄ maiorē creaturā diligeret: ꝛ eſſet ei rō puitati. q̄ ſiqdē rō amabilis nō ē p̄ volūtatē/ nec poſſibil̄ p̄ ptātē. Eſt ḡ incarnatio: rōne cui⁹ volūtas diligit ita magnā creaturā/ q̄ maiorē diligere nō pōt.

De magni⁹ ꝟtute ꝛ icarna⁹.

Magnitudo ē rō ꝟtuti: q̄ ſit magna/ ꝛ virt⁹ magnitudini: q̄ ſit virtuoſa. Eſt ergo magnitudo virtutis inter deū ꝛ creaturā: ſi oīs creatura ſit: vt ſit incarnatio. Et ſi icarnatio non eſt: magnitudo non eſt rō virtuti: q̄ ſit magna rō virtuti creature. Eſt ergo incarnatio: vt ſit reſpōſio inter virtutem ꝛ magnitudinē/ ꝛ iter creatorē ꝛ creaturā.

De magnitudie ꝟitate ꝛ icarnatione.

Si ſit icarnatio: ſequitur magna veritas creatoris in creatura/ et de creatura icreatore: ꝛ ita magna q̄ maior eſſe nō pōt. Et ſi nō ſit incarnatio: magnitudo veritatis ē in p̄uatione/ ꝛ magnitudo ꝛ veritas deficiūt magnitudini ꝛ veritati creationis. qd̄ ē impoſſibile. ratione cuius impoſſibilitatis ē probata incarnatio. cū ita ſit: q̄ magna veritas ſit: q̄ creator ſit creatura / ꝛ creatura creator ſine cōtradictione ꝛ ſm relationē quā dixim⁹ in folijs hui⁹ arboris.

De magnitudie gl̃ia ꝛ incarnatione.

Si ſit incarnatio: ē magna gl̃ia creature. qm̄ magna gl̃ia ē creature: q̄ vnita ſit cum creatore in vnitate pſone: q̄ ſit creator ꝛ creatura. et magna gl̃ia ē ſctis: q̄ creature ſunt/ ꝛ qui ſunt de naturis illius ita magne creature cū creatore vnite. Et ſi non ſit incarnatio: magnitudo glorie eſt in p̄uatiōe/ et paruitas glorie eſt in eſſe. ꝛ ſequit̄: q̄ magnitudo ꝛ gl̃ia cōcordātiā habeāt cū priuatione/ ꝛ puitas ꝛ gl̃ia cū eſſe: q̄ concordātia eſt impoſſibilis. rōne cui⁹ impoſſibilitatis probata eſt incarnatio.

De magnitudie dr̃ia ꝛ incarnatione.

Inter creatorem ꝛ creaturam eſt differentia: ꝛ ſi ſit incarnatio: eſt magna differētia dei ꝛ creature. qm̄ magna differentia eſt: q̄ due nature ſint differentes/ ꝛ q̄ vna ſit perſona/ ꝛ etiā q̄ illa differentia maior ſit in bōitate: duratiōe: poteſtate: ſapiētia: ꝛ volūtate: gloria: virtute: ꝛ veritate: concordantia: principio: medio: fine: ꝛ maioritate: q̄ aliqua alia differētia: q̄ ſit inter deū ꝛ creaturā. Et ſi non ſit incarnatio poſſibilitas magne differentie ē in p̄uatiōe. quod ē impoſſibile vt diuina magnitudo maiori et nobiliori differentie que poſſit eſſe inter creatorem ꝛ creaturam: nō deficiat.

De magni⁹ ꝯcordātia ꝛ icarnatione.

Si ſit incarnatio: eſt magna concordātia inter creatorē ꝛ creaturā. ꝛ ita magna: q̄ maior eſſe nō

pōt inter cām ⁊ cātū. qm̄ magna ꝯcordā
tia eſt iter illos: inquantū ſunt vna pſona
⁊ remanēt diſticte ⁊ cōcordātes ambe na
ture. Et ſi nō ſit incarnatio magna cōcor=
dātia creatoris ⁊ creature eſt in puatione
q̄ maior eſſe nō pōt. vñ ſequitꝫ: ꝙ magnitu
do rebellis eſt concordantie creatoris et
creature/ ⁊ nō contrarietati. qđ eſt impoſ
ſibile. Eſt ergo incarnatio.

De magnitudie pricipio ⁊ icarnatiōe.

Magnitudo pricipij ē: ꝙ pricipia
tū ſit p principiū nō pricipiatū i
tpe nec in quantitate/ ⁊ ꝙ prici
piū pricipiatū ſit vnū ſuppoſitū cū prici=
pio nō principiato i tpe nec i q̄titate/ ⁊ ꝙ
illud pncipiatū ſit pricipiū oi enti creato
ſm rōnē finis. Et iſtud pricipiū pncipia=
tū ita magnū i deitate pricipiatū ē per in
carnationē ſi ſit icarnatio. Et ſi icarnatio
nō eſt deficit magnitudo magno pncipio
pricipiato ⁊ maiori pricipio: quod in tpe
⁊ in quātitate poteſt eſſe pricipiatū. qđ ē
impoſſibile ⁊ ꝯtra magnitudinē maioris
pricipiātis et maioris principiabilis. Eſt
ergo incarnatio.

De magnitudie medio ⁊ icarnatiōe.

Si ſit icarnatio: ē magna ꝯiūctio
principij ⁊ finis. qm̄ magna ꝯiū
ctio ē i medio: i q̄ creator ⁊ crea
tura ꝯiūgūtur. Quod qdē mediū iter pri
cipiū ⁊ finē cōſiſtit: i q̄ ſit influētia creato=
ris ad creaturam/ ⁊ refluētia creature ad
creatorē/ exñte medio ſubō ⁊ vna pſona.
Et vt magnitudo ſufficere poſſit ita ma=
gna medio ⁊ ita magno ſubō: oportet er=
go ꝙ ſit incarnatio.

De magnitudie fine ⁊ incarnatione.

Incarnatio ē: vt ſit magnꝰ finis
creature. qm̄ ſi ſit incarnatio: eſt
vna creatura poſita i ita magna
magnitudie finis: ꝙ maior eſſe nō poteſt/
illa creatura exiſtēte ꝯiūcta cū natura di=
uina/ ⁊ cū illa i vnitate perſone. finis eſt ⁊
cōplemētum omnium creatorum. Qui ſi
quidē finis ⁊ cōplemētū nō poſſet eſſe ali
qua creatura: niſi vnita eſſet cū nā diuīa/
⁊ cū illa vna pſona foret. Eſt ergo icarna
tio: vt ſit maior magnitudo finis i creatu
ra. Et per hunc paſſum reſpōderi poteſt
ad obiectiones: q̄ fieri pñt ꝯ incarnatio=
nem ſingularem vnius perſone ⁊ vniꝰ triū
ci ex diuina natura ⁊ humana exiſtētis.
qui nō poſſet eſſe: ſi deus aſſumpſiſſet plu
res humanitates.

De magniᵉ maioritate ⁊ incarnatiōe.

Maior magnitudo creature eſt:
ꝙ ſit coniūcta cum creatore ⁊
vnita. Eſt ergo icarnatio: vt ſit
maior magnitudo creature/ ⁊ maior con=
cordātia magnitudinis ⁊ maioritatis in
vno ſuppoſito: quod ſit creator ⁊ creatu/
ra. Et ſi non ſit incarnatio: eſt maior ma=
gnitudo creature diſpoſita ad eſſe/ ⁊ non
eſt: qui ipſam in actu producat. Et ſic de=
ficit magnitudo maioritati creature. ⁊ ſe
communicat minoritati creature. que mi
noritas concordātiam habet cum paru
tate creature. quod eſt impoſſibile. eſt er=
go incarnatio. Et ſi arguatꝫ ꝙ deus puas
creaturas ꝓducit īquātū ꝓducit pomū
equū ⁊ gruē ⁊c̄. reſpōdēdū eſt: ꝙ deus ip=
ſas paruas creaturas producit ad ſerui=
tuum ⁊ vſum magnarum/ ⁊ magnas crea
turas producit: que ſunt homines ad ſer=
uitium maioris creature: que eſt truncus
huius arboris.

De magniᵉ equalitate ⁊ icarnatiōe.

Si ſit icarnatio: magnitudo eq̄li=
tatis eſt iter bōitatē creatā ⁊ ma
gnitudinē creatam. ⁊ ſic de aliis
formis: ex quibus eſt hūana natura: quā
deus aſſumpſit. Et illa magnitudo equa=
litatis magnificata eſt in magna equali=
tate: que eſt iter diuinam bonitatem ⁊ di
uinam magnitudinem. ⁊ ſic de eternita=
te ⁊ ceteris diuinis dignitatibus. Eſt er=
go incarnatio: vt ſit magnificatio create
equalitatis in actu cāto per filium increa
tum ſubiectum equalitati bonitatis diui
ne magnitudinis ⁊c̄. Et ſi non ſit incarna
tio: eſt magnitudo rebellis ſue ſimilitudi
ni equalitatis. quod eſt impoſſibile.

De magnitudine minoritate et incarnatione.

Minoritas ſm cōparationē ma=
ioritatis ē ꝓpe non eſſe. ⁊ par=
uitas ſm comparationem ma=
gnitudinis ſimiliter. idcirco diuina ma=
gnitudo que īfinita eſt ⁊ eterna: maiorē
ꝯcordātiā habet cū maioritate bōitatis

create & magnitudinis create. & idē eſt de duratiōe creata & aliis: ꝙ cū minoritate il larū. Eſt ergo incarnatio vt ſequat maior cōcordātia: ſine qua incarnatiōe ſequere tur minor concordātia contra magnitu- dinem bonitatis &c.

De eternitate poteſtate & incarnatiōe.

Poteſtas plus pōt de creatura in eternitate ꝙ extra eternitatē. poteſt ergo de⁹ plus in ſeipo de creatura ꝙ extra ſeipm. cum ita ſit: ꝙ ipe ſit eternitas. Poteſt ergo deus accipere naturam humanam: quam aſſumpſit: vt plus vtatur in creatura ſua poteſtate/ et creatura in ſemetipſo.

De eternitate ſapiētia & incarnatiōe.

Deus eternaliter itelligit: ꝙ pl⁹ poteſt de creatura in ſeipſo ꝙ extra ſeipſum. oportet ergo ꝙ hoc quod intelligit ſua ſapiētia de ſua po teſtate & de ſua eternitate & de ſua creatu ra: compleat. ꝙ ſi non: fruſtra ſua ſapien- tia intelligeret maiorē poteſtatem: quā ipſe habet de creatura in ſeipſo ꝙ extra ſeipſum. Eſt ergo incarnatio: in qua pfi- citur hoc: quod plus intelligit ſua ſapien tia de ſua poteſtate & creatura in ſua eter nitate ꝙ extra ſuam eternitatem.

De eternitate volūtate & incarnatiōe.

Eternitas intantū durare facit amare voluntatis ſicut ſcire ſa- pientie. Et quia voluntas tantū diligit creaturā: ſicut ipam itelligit ſapiē tia: & ſapia pl⁹ ipāʒ itelligit i magni^e bo- nitatis: ſi ipam itelligit vnitā cū eternita te: ꝙ ſi ipāʒ nō itelligat vnitā cū eternita te. Uult ergo volūtas: ꝙ pficiat hoc: qđ ſapia pl⁹ itelligit de creatura in magnitu dine bonitatis. opʒ ergo ꝙ ſit icarnatio: vt pficiat hoc: qđ diligit diuina volūtas.

De eternitate virtute & incarnatione.

Eternitas plus pōt virtutē crea ture elōgare a vitio in ſeipſa ꝙ extra ſeipſam. Et quia virtus di- uina tātum fecunde ſe habet ad virtutē creature: ſicut eternitas pficit hoc: i quo plus creaturā elongare poteſt a vitio. Eſt ergo incarnatio: ſine qua diuina virt⁹ nō poſſet creaturā tātum a vitio elōgare ſi- cut diuia eternitas ipam elōgare poteſt.

De eternitate vītate & incarnatione.

Veritas plus pōt vīficare crea- turā in eternitate ꝙ extra eter nitatē. vʒ ipam vniēdo cū eter nitate. & eternitas plus durificare pōt il- lud vīficare i ſeipā ꝙ extra ſeipām. Eſt ġ incarnatio: vt ptās diuina ſe extendere poſſit maiori vīficare & durare creature.

De eternitate gl'ia & incarnatione.

In eternare plus pōt glorificari creatura. qđ ſiquidē eternare eſt filiare i diuino gn̄are. qđ ſupra i arbore apl'icali ꝓbatū eſt. ꝙ extra eterna re. Eſt ġ incarnatio: vt diuina gl'ia ita fe cūde ſe habeat ad gl'ificādū creaturā: ſi- cut ptās ipſam gl'ificare pōt in eternare.

De eternitate dn̄a & incarnatione.

Si ſit incarnatio: natura diuina & humana ſunt vna pſona: que eſt ex duabus naturis ꝑ eſſentiā differētibus. & vna eſt ſubā: in qua eterni tas durare facit ambas naturas in diffe- rētia ſine multiplicatione & diminutione ambaꝝ naturaꝝ. Et hec duratio ē maior actus ꝙ diuina eternitas habere poſſit in diſtinctione dei & creature. Eſt ergo in carnatio: vt eternitas maiorem habeat actum. de quo dictum eſt.

De eternitate cōcordā^a & incarna^e.

Eternitas et diuina cōcordātia equalr ſe hn̄t & fecūde ad creatu rā: ſi ſit incarnatio. qm̄ cōcordā tia cōcordat in vnitate pſone diuine vnio nem deitatis & humanitatis. & eternitas durare facit illud concordare & vnire. Eſt ergo incarnatio: vt eternitas et concor- dātia ſe equaliter habere poſſint & fecun de in creatura.

De eternitate prin^o & incarnatione.

Sicut agēs naturale in humana ſpecie principiare pōt ſubſtātiā nobiliorem ꝙ in ſpecie equi: ita ptās diuina principiare pōt nobili⁹ prin cipiū i diuina eternitate ꝙ in ſpecie hoīs vel alterius creature. & qr ptās diuina eſt principiū creature: ſm qđ eſt principiū ſe hʒ ad mai⁹ pricipiatū creatū: vt ſe hēat ad ſuā maiorē ſīlitudinē. hʒ ſe ġ ad pncī piatū creatū cū diuia eternitate vnitū. ſʒ hoc eē nō poſſet: ſi de⁹ incarnat⁹ nō eſſet.

¶ De eternitate medio ⁊ incarnatione.

SIcut creatura ĩ eternitate durabilioꝛ eſt ꝙ̃ extra eternitatē: ita amabilioꝛ ē ĩ eternitate ꝙ̃ extra eternitatē. Sũt ergo maioꝛ durabilitas ⁊ maioꝛ amabilitas media: ꝑ q̃ oꝫ: ꝙ creatoꝛ ⁊ creatura ĩ eternitate diuia ꝯiũgant̃ intãtũ: ꝙ ambo ſint vna pſona: vt ſequatur maioꝛ durabilitas ⁊ amabilitas creature. Eſt ergo incarnatio: ſine q̃ eēt maioꝛ diſpoſitio durabilitatis ⁊ amabilitatis ĩ creatura ꝙ̃ duratiuitatĩ ⁊ amatiuitatis ĩ creatoꝛe.

¶ De eternitate fine ⁊ incarnaᶜ.

FInis creature eſt eternitas: quē meliꝰ aſſequuta eſt: ſi ſit incarnatio. Eſt ergo incarnatio: vt finē melius ſit aſſequuta. Et ſi nõ ſit incarnatio nõ eſt finis creature aſſequuta ĩ maiori actu. ꝙ̃ eternitas habere poteſt ĩ creatura / ſed in minoꝛi. qđ eſt ꝯtra maioꝛē actũ diuine volũtatis. q̃ maioꝛē finē creature diligit cui maioꝛi amare deficit actꝰ eternitatis. quod eſt impoſſibile.

¶ De eternitate maioꝛitate ⁊ incarnaᶜ.

ETernitas meliꝰ oſtēdere põt ſuã ſĩlitudinē cũ maioꝛitate ꝙ̃ cum minoꝛitate. cum ita ſit: ꝙ eternitas maioꝛ ſit ꝙ̃ creatura. Eſt ergo ĩcarnatio: vt creatura ſit ĩ maioꝛitate: ſupꝛa quã maioꝛ eē nõ poteſt. Et ſi non ſit incarnatio: oſtendit eternitas ſuam ſĩlitudinem cum minoꝛitate creature cõtra ſuã maioritatē. quod eſt impoſſibile. ꝑ quã impoſſibilitatē eſt ꝓbabilitas incarnationis.

¶ De eternitate eq̃litate ⁊ incarnatiõe.

CReatura tantũ eſt amabilis per diuinã volũtatem in magnitudine bonitatis: ſicut eternabilis ꝑ eternitatē in magnitudine bonitatis. Et hoc eſt: q2 eternitas ⁊ diuina voluntas ſe hñt eq̃liter ad creaturã. eſt ergo incarnatio: ꝑ quã creatura eternata eſt: inquãtũ cũ eternitate eſt vnita in vnitate pſone.

¶ De eternitate minoꝛitate ⁊ incarnaᶜ.

CReatura pꝛoducta eſt de nihilo. ⁊ quia minoꝛitas eſt pꝛope nõ eſſe ſm cõparationē maioꝛitatis q̃ eſt lõge a nõ eē: oꝫ ꝙ ſit ĩcarnatio: vt eternitas creaturã elonget a minoꝛitate / ⁊ ipſam ponat in maioꝛi maioꝛitate: in qua poni poſſit. que ſiquidē maioꝛ ſtat ꝑ incarnationē. ſine qua eternitas nullã creaturã elongare poſſet ita foꝛtiter a minoꝛitate / nec per cõſequēs a non eſſe.

¶ De ptãte ſapia ⁊ incarnatione.

POteſtas dei tãtũ põt in creatura ꝑ poſſificare: ſicut diuina ſapiētia ꝑ ſcire. cũ ita ſit: ꝙ diuina ſapia hẽc poſſit ſuũ ſcire per ptãtem. ⁊ q2 ſapiētia plus ſcit de ptãte creatoꝛis in creatura: ſi ſit incarnatio: ꝙ̃ ſi nõ ſit. oꝫ ꝙ ptãs tantũ ſe extēdat ad poſſificandã creaturã: ſicut ſapiētia ſe extendit ad ſciēdũ. Eſt ergo incarnatio: vt equaliter poteſtas ⁊ ſapia ad actus ſuos ſe extēdant.

¶ De ptãte volũtate ⁊ incarnatione.

DIuina voluntas incarnationē amare põt poſtꝙ̃ nullũ inde ſequitur incõueniens. Et poſtꝙ̃ voluntas ipſam amare poteſt: ptãs ipſam poſſificare poteſt. Et ſi ipſam poſſificare nõ poſſet: ſe poſſet plus amare extendere in amabilitate creature ꝙ̃ ptãs ĩ poſſibilitate. Et ſic ſequeretur: ꝙ diuina ptãs ſe haberet plus ad creaturã per volũtatē ꝙ̃ ꝑ ſeipſam. qđ eſt impoſſibile. Eſt ergo incarnatio: vt ptãs tm̃ ſe habere poſſit ad poſſificandũ creaturam ſicut volũtas ad amandũ creaturam. Et ſi volũtas amare poſſet incarnationē ⁊ non amaret: poteſtas plus ſe habere poſſet ad poſſificãdũ creaturã ꝙ̃ volũtas ad amãdũ ipſam. qđ eſt impoſſibile. Et in hoc paſſu arguent quidam / ⁊ dicũt ꝙ plura poteſt dei poteſtas de creatura que volũtas non diligit. Et ad hoc reſpõderi poteſt: ꝙ ptãs poſſificare nõ poteſt illa: ſi voluntas ipſa odit. nec põt eſſe ocioſa in illis: ſi volũtas ipſa diligit / nec ꝓpter hoc ptãs per voluntatē coacta eſt. cũ ita ſit: ꝙ ſint vnũ idem numero. nec volũtas aliquid diligit ſine magnitudine bonitatis. Et per hũc paſſum reſpondetur obiectionibus: quas aliqui facere poſſent ſm cõſequentiã nr̃aꝝ ꝓbationũ. videlicet ꝙ volũtas nõ diligit plures incarnationes. qm̃ vnitas pſone eſſe nõ poſſet: ſi eſſent plures incarnationes nature diuine ⁊ naturaꝝ humanaꝝ. nec diuina volũtas diligit ꝙ ptãs multiplicare poſſit gradus creaturaꝝ cõtra oꝛdinē

et pꝛopoꝛtionē.in quibus opꝫ ꝙ ſint oꝛdi nati ſub fine: qui eſt ſuperioꝛ. q̄ eſt truc⁹ hu⁹ arboꝛis. Sicut de⁹ q̄ non poſſet po= nere in oꝛdine: ꝙ bõitas nobilioꝛē finem haberet i ſpecie equi q̄ꝫ hois/nec coloꝛ q̄ꝫ ſuba. Et hec rñſio ſufficit obiectiõib⁹: que fieri poſſent ꝫ nſas ꝯſequētias nſaꝝ ꝓba tionū ſiue ꝯcluſionū: verūtamen lati⁹ loq̄ intēdim⁹ de hac mā i arboꝛe queſtionali.

¶ De poteſtate virtute ꝛ incarnatione.

Poteſtas dei tātū pt de ꝟtute ſen ſitiua ſicut de itellectiua. ſꝫ qm̄ i tellectiua nobilioꝛ ē q̄ꝫ ſenſitiua ſe tm̄ cõmunicare nõ põt ꝑ ſenſitiuā ſicut ꝑ itellectiuā. qm̄ ꝑ ſenſitiuā ſentiri nõ pt. cū ita ſit: ꝙ ipē nõ ſit ſuba coꝛpalis. ꝛ itel ligi põt ꝑ virtutē intellectiuā. cū ita ſit: ꝙ ipſe ſit ſuba ſpūalis intelligibilis. Pote= ſtas ḡ diuina ſe hꝫ pl⁹ ſm ꝟtutem increa tā ad poſſificādū virtutē intellectualē q̄ꝫ ſenſualē. et hoc ſm curſum nālē. Sed po= teſtas dei ſupra curſum nālē aſcēdit: vult ꝙ ſit incarnatio. vt tm̄ ſe cõmunicet ſenſi tiue hūane ſicut intellectiue hūane in dei ficādo quālibet illaꝝ potētiaꝝ ſm modū incarnatiõis/exiſtēte tātū ſenſitiua ꝯiun cta cū deitate quātū intellectiua. vt ptās dei tātū ſe extēdere poſſit i dādo ꝟtuteꝫ ꝑ deitatē ſenſitiue quātū itellectiue. Et ideꝫ de elemētatiua/vegetatiua/ꝛ imagiatiua.

¶ De poteſtate veritate ꝛ incarnatione.

Diuina ptās pl⁹ põt de veritate creata i diuia ꝟitate q̄ꝫ de ꝟita te creata in alia veritate creata. Et h̄ ē: qꝛ veritas icreata pl⁹ recipe põt de poſſificare ꝛ ꝟificare q̄ꝫ ꝟitas creata. ꝛ qꝛ ꝟitas icreata ita nobilr̄ ꝛ fecūde ſe hꝫ ad veritatē creatā: ſicut diuina ptās verificat de veritate creata in ſeipſa ꝛ de ſeipſa i il la tātū ſicut ptās poſſificare põt. Sꝫ h̄ eē nõ poſſet: niſi icarnatio eſſet ſine qua pl⁹ poſſet ptās de ꝟitate increata ꝟificare in ꝟitate creata/ ꝛ de ꝟitate creata i increa ta ꝑ verum incarnare q̄ꝫ veritas increata poſſificare de ptāte increata i ptāte crea ta/ ꝛ de ptāte creata in ptāte increata per poſſificare icarnare. qḋ eſt impoſſibile. ꝑ quā impoſſibilitatem conſiſtit pꝛobabili tas incarnationis.

¶ De poteſtate gloꝛia ꝛ incarnatione.

Poteſtas dei maioꝛē gl̄iaꝫ dare põt creature ꝑ incarnationē q̄ꝫ ſine incarnatione. cuꝫ ita ſit: ꝙ maioꝛ gloꝛia quam creatura habere poſ= ſit vel dare alij creature: poſſit eſſe per in carnationem: quā eſſe opoꝛtet vt ptās re ſpõdeat maioꝛi gl̄iabilitati create ꝛ glo= riatiuitati icreate. ſine q̄ reſpõſione ptās increata q̄etē hře nõ poſſet in gloꝛiando creaturā. ꝙ ſi haberet quietē: haberet cū mioꝛi gl̄iari ꝫ maius. qḋ eſt impoſſibile.

¶ De poteſtate differētia ꝛ incarnatiõe.

Illa ptās q̄ plus differētiare põt: plus põt ꝯcoꝛdare. ꝛ mai⁹ differē tiare ꝛ cõcoꝛdare q̄ poſſint eē iter deū ꝛ creaturā: eſt: ſi ſint incarnatio. qm̄ magna dr̄ia eſt: ꝙ ſint due nature. vna in finita ꝛ alia finita/ꝛ ꝙ ex ipſis ſit vna pſo na/ꝛ magna ꝯcoꝛdātia ē ex ipſis in vnita te pſone. Eſt ergo icarnatio: vt ptās ſe ex tēdat i maioꝛi dr̄ia et ꝯcoꝛdātia: q̄ poſſit eſſe inter deū ꝛ creaturam.

¶ De poteſtate ꝯcoꝛdātia ꝛ incarnatiõe.

Illa ꝯcoꝛdātia nature īfinite ꝛ fini te q̄ cõcoꝛdāt in vnitate pſone eſt maioꝛ poſſitiuitas poſſibilitas ꝛ poſſificare q̄ꝫ i ꝯcoꝛdātia nature īfinite ꝛ finite q̄ nõ ꝯcoꝛdāt i vnitate pſone nec in ꝯcoꝛdātia nature finite ꝛ finite. Eſt ḡ icar natio vt maioꝛ ꝯcoꝛdātia q̄ poſſit eē per incarnationē ſit ſubm̄ maioꝛi poſſificabi litati ꝛ poſſificatiuitati. Et maioꝛi poſſifi care: ꝙ poſſit eē inter deū ꝛ creaturā ꝙ ſi incarnatio nõ ſit: deficit diuia ptās maio ri poſſificabilitati poſſificatiuitati ꝛ poſ= ſificare: q̄ dixim⁹. Et ꝑ ꝯñs deficit maio= ri cõcoꝛdatiuitati ꝯcoꝛdabilitati ꝛ cõcoꝛ= dare. de quib⁹ dictū eſt. Et ei deficit ma= gnitudo bõitatis/virtutis/ſapie/ꝛ volūta tis. qḋ eſt impoſſibile. ꝑ quā impoſſibili= tatem ꝯſiſtit incarnationis ꝓbabilitas.

¶ De poteſtate pꝛincipio ꝛ incarnatiõe.

Diuina ptās pl⁹ pncipiare põt de creatura magnitudīeꝫ boni tatis in ſeipſa q̄ꝫ extra ſeipſam. Eſt ḡ incarnatio: vt ipſa ſit ſubiectū maio ri pncipio creature in magnitudīe bõita= tis. Et ſi non ſit incarnatio: deficit pote= ſtas maioꝛi pꝛincipiabilitati creature/ ꝛ maioꝛi magnitudini bonitatis. qḋ eſt im

poſſibile.cum ita ſit: ꝙ diuina ſapientia ſciat illã maioꝛẽ ꝑncipiabilitatem ⁊ ſuaꝫ magnitudinẽ bonitatis/⁊ diuina voluntas intãtũ diligat illã ꝑncipiabilitatẽ et magnitudinẽ bõitatis:ſicut ſcit ſapiẽtia.

¶ De poteſtate medio ⁊ incarnatione.

Poſſificare eſt mediũ:qđ eſt iter poſſificatiuitatẽ ⁊ poſſificabilitatẽ.Et quãto ẽ mai⁹ mediũ in magnitudie bõitatꝭ:tãto poſſificatiuitas ⁊ poſſificabilitas ſe extẽdũt i magnitudie boitatꝭ.Eſt ḡ icarnatio vt poſſificatiuitas diuia ⁊ poſſificabilitas creata hꝫe poſſint magnã extẽſionẽ ⁊ itẽſitatẽ cũ magnitudie bõitatꝭ.¶ De ptãte fine ⁊ icarnatiõe.

Poteſtas diuia finẽ creature pl⁹ exaltare põt i ſcibilitate ⁊ amabilitate i ꝓducẽdo illũ finem de ipia ⁊ de creatura i vnitate pſone ꝙ in ꝓducẽdo illũ finẽ ſine vnitate pſone:q̃ ſit de nã diuia ⁊ hũana.Eſt ḡ icarnatio:vt poteſtas ſatiſfaciat ſcitiuitati ⁊ amatiuitati diuine/⁊ maioꝛi ſcibilitati ⁊ amabilitati finis creature.

¶ De ptãte maioꝛitate ⁊ incarnatione.

Diuina ptãs pl⁹ põt de creatura cũ maioꝛitate ꝙ cũ minoꝛitate. vꝫ cũ maioꝛitate creata ⁊ minoꝛitate creata. ſicut ignis q̃ plus calefacere põt cũ maioꝛi caloꝛe ꝙ cũ minoꝛi/⁊ pl⁹ cõicare ſuũ caloꝛẽ i maioꝛi calefactibilitate ꝙ in minoꝛi.Eſt ḡ icarnatio:vt ptãs diuia poſſit de creatura cũ maioꝛitate bõitatis create/⁊ poſſit in maioꝛi bonificabilitate creata:in q̃ põt cũ incarnatione.ꝑ quam exaltat creaturã in maioꝛi magnitudine bonitatis:in qua exaltari poſſit.

¶ De poteſtate equalitate ⁊ incarnatiõe

Foꝛme diuine equalr ſe hñt ad foꝛmas creatas.cũ ita ſit:ꝙ foꝛme create equalr ſint create per foꝛmas diuinas:vꝫ ꝑ vniuerſalẽ ſubaꝫ:q̃ eſt de⁹ bon⁹ magn⁹ etern⁹ ⁊c.⁊ equalr de⁹ ꝑ ſuas dignitates.Opꝫ ergo ꝙ diuina poteſtas equalr rñdeat maioꝛi bono creato ſcibili ⁊ amabili ꝑ diuinã ſapiẽtiã ⁊ volũtatẽ.Eſt ḡ incarnatio:in q̃ fit equalis reſpõſio diuine poſſificatiuitatis ſcitiuitatꝭ ⁊ amatiuitatis.que maius bonum creatũ attingunt per incarnationem.

¶ De poteſtate minoꝛitate ⁊ icarnatiõe.

Minoꝛ ptãs creata ẽ in plãta ꝙ i aiali/⁊ in equo ꝙ in hoie.põt ḡ plus ptãs dei in equo ꝙ in plãta/⁊ in hoie ꝙ in equo.⁊ hͦ eſt rõne potentiarũ paſſiuarũ. q̃ ſm ꝙ maioꝛes ſunt in poſſibilitate:poſſunt eſſe i maioꝛi paſſione ſub diuina poſſitiuitate.Eſt ergo ſm hͦ ſignificata icarnatio.vt ſit vna maioꝛ paſſiua poſſibilitas creata longioꝛ a minoꝛitate in maioꝛi maioꝛitate actiua:quod ẽ nõ poſſet ſine incarnatione.

¶ De ſapiẽtia volũtate ⁊ incarnatione.

Omne illud ꝙ ſcit ꝑ ſapiaꝫ dei diligit ꝑ ei⁹ volũtatẽ in ſcitiuitate ⁊ i ſcibilitate ſapie:nõ tñ ſm ꝯditiões obiectoꝝ maloꝝ ꝑ pctm̃.ſicut de⁹ q̃ ſcit pctm̃ qđ ꝑ ſuã volũtatẽ nõ diligit.Et qm̃ bonũ eſt ꝯ pctm̃:opꝫ ꝙ voluntas diligat oẽ bonũ ꝙ ſapientia ſcit.qm̃ ſi totum illud bonũ non diligeret:poſſet peccatuꝫ diligere cõtra bonitatem ſcitiuitatem et ſcibilitatẽ ſapiẽtie.diligit ergo voluntas omne bonum quod ſcit ſapientia.⁊ illud diligit ſm poſſibilitatem bone amabilitatis.Et in hoc paſſu ſtat reſponſio generali obiectioni que fieri poteſt contra cõſequentiam quam damus de incarnatione in ꝯcluſiõe i pluribꝰ locis hui⁹ proceſſus.Dicim⁹ etiam ꝙ voluntas diligit oia bona obiecta:que ſcit ſapientia.et ſic diligit equũ ſcitũ ꝑ ſapiẽtiã.in quo equo eſt parua bonitas.Et quia in ſe bonitatẽ hꝫ eſt amabilis.Quãto ḡ magis volũtas diligit obiectũ creatum amabile.qꝛ vnituꝫ eſt cũ diuina volũtate ⁊ bõitate.cũ ita ſit: ꝙ ad volũtatẽ diuinã ſpectat meli⁹ amare magnũ bonũ ꝙ minus.Eſt ergo incarnatio:vt hec locutio ſit vera.ſi volũtas diuina pũa bõitatẽ diligit:q̃ eſt i equo:quãtomagis diligit magnã bonitatẽ i incarnatiõe.Et ſi incarnatio nõ ẽ:hec locutio eſt vera.ſi diuina volũtas diligit magnuꝫ bonũ ſequiẗ:ꝙ diligit paruũ bonũ. q̃ locutio ẽ falſa. qm̃ ſi eſſet vera:ita haberet maioꝛẽ pꝛopoꝛtionẽ in amãdo paruũ bonum ꝙ magnum.ſicut rex: qui maioꝛem habet pꝛopoꝛtionem cum poteſtate dando equum ꝙ ciuitatem.

¶ De ſapientia virtute ⁊ incarnatione.

OMne id qđ ſcit ſapientia dei ſcit
ꝟtuoſe:⁊ ſi ꝑuā ſcit ꝟtutē: ſequit̃
ꝙ ſciat magnā. cū ita ſit: ꝙ ad eā
ſpectat melius ſcire magnam virtutē: ꝙ̄
paruam. ſm ꝙ de volūtate dictum eſt. Eſt
ergo incarnatio: vt ſapiētia maioꝛē ſciat
virtutē q̄ poſſit eſſe de deo ĩ creatura: ⁊ de
creatura in deo. Et ſi non ſit incarnatio:
maioꝛ virtus dei ĩ creatura ⁊ creature in
deo non eſſet ſcibilis ꝟtuoſe. eſſet ergo ſci
bilis minoꝛ virtꝰ virtuoſe: ⁊ ſequeret̃ ꝙ ſa
piētia dei meliꝰ eſſet cōditionata in ſcire
paruā virtutē ꝙ̄ magnā/ ⁊ minoꝛē ꝙ̄ ma
ioꝛem. Et eſſet ita cōditionata ſicut ſapiē
tia martini q̄ ꝓpter hoc: qꝛ de nō eſſe ꝓ=
ducta eſt: melius cōditionata eſt ad ſcien
dū paruam ꝟtutē ignis ꝙ̄ magnam an=
geli. ❡ De ſapiētia ꝟitate ⁊ incarnatiōe.

NUlla ſapiētia ſcit ita magnam
magnitudinē veritatis ſicut ſa
piētia dei: ſpectat ergo ad eum
melius ſcire magnā veritatē ꝙ̄ paruā. Eſt
ergo incarnatio: ĩ q̄ ſcit maioꝛē veritateʒ
dei in creatura ⁊ creature ĩ deo ꝑ vnitatē
ꝑſone diuine ⁊ hūane ꝙ̄ ĩ aliq̄ ꝟitate crea
ta. Et ſi nō eſt incarnatio: meliꝰ ꝑtinet ad
ſapiētiam diuinā ſcire minoꝛē veritatem
creatā ꝙ̄ maioꝛē/ ⁊ minoꝛē glīaʒ creatoꝛis
in minoꝛi creatura ꝙ̄ ĩ maioꝛi. qđ eſt ĩpoſ=
ſibile. ❡ De ſapiētia glīa ⁊ incarnatiōe.

OPoꝛtet ꝙ ſapiētia dei meliꝰ ſciat
magnā glīaʒ ꝙ̄ ꝑuā. ⁊ h̄ ē: qꝛ ipa
eſt magniᵒ rōne cuiꝰ ſcit ſm ſuā
cōditionē ſine ꝑuitate: lʒ ſciat ꝑuā glīam
in illis: qui nō habēt ita magnā gloꝛiam
ſicut alij digni maioꝛi gloꝛia. Unde ſi ſa=
pientia paruā gloꝛiam cōpꝛehēdit: bñ ſe
quit̃: ꝙ magnā glīam cōpꝛehendit. cū ita
ſit: ꝙ ꝑua glīa nō ſit de eēntia ſapiē. Eſt
ergo incarnatio: vt diuina ſapiētia ma=
gnā glīam cōpꝛehēdat ⁊ maioꝛē glīaʒ ꝙ̄
creatura poſſit habere. Et ſi ĩcarnatio nō
eſt ſapia maioꝛē glīam creature habitua
liter cōpꝛehēdit ⁊ minoꝛē actualr̄: q̄ ē in
aliq̄ angelo. Et hoc eſt impoſſibile. cū ita
ſit: ꝙ magniᵒ glīe maioꝛ ſit actualr̄ ꝙ̄ po
tētialr̄. ❡ De ſapiētia dñia ⁊ ĩcarnatiōe.

SI ſit incarnatio ſapiētia dei ſcit
maioꝛē differētiā q̄ poſſit eē ĩter
deum ⁊ creaturā in bōitate dei
⁊ creature/ illa differētia exiſtēte inter bo
nitatem increatā ⁊ creatā/ ambabus cō=
iūctis in vnitate ꝑſone diuine ⁊ humane
⁊ bone ꝑ diuinā bonitatē ⁊ humanā. Et
maioꝛitas illius differētie cōſiſtit ꝓpter
magnā magnitudinē bonitatis create ⁊
increate. Eſt ḡ incarnatio: vt ſapia ſcire
poſſit magnā differētiā ambaꝝ bōitatū/
⁊ magnā magnitudinē ex ipis cōiunctā.
❡ De ſapia cōcoꝛdātia ⁊ incarnatione.

MAgnitudo concoꝛdantie eſt: ꝙ
plura cōcoꝛdēt in vnitate perſo
ne/ ⁊ ꝙ quodlibet in ſua ꝓpꝛia
quātitate remaneat. Sicut ignis ⁊ aer: q̄
cōcoꝛdātiā habēt in vnitate ʒinʒiberis: q̄
eſt humide ⁊ calide cōplexionis: ⁊ in illo
maioꝛē cōcoꝛdātiā haberēt: ſi in illo poſ=
ſent eē ſine terra ⁊ aqua. Opʒ ergo ꝙ ma
gna cōcoꝛdantia ſit inter deū ⁊ creaturā.
vt ſapiētia diuina ad quā ſpectāt magne
obiectabilitates: illā magnā cōcoꝛdātiā
intelligere poſſit. Eſt ergo incarnatio: in
qua ſuſtētatur maioꝛ cōcoꝛdātia: que in=
ter deum ⁊ creaturā eſſe poſſit.

❡ De ſapia pꝛincipio ⁊ incarnatione.

DEus eſt pꝛĩcipiū creature/ et eſt
pꝛĩcipiū creature cū magnitu=
dine finis. idcirco eſt pꝛincipiū
creature cū magniᶜ maioꝛis finis. cū ita
ſit ꝙ magniᵒ finis ⁊ pꝛincipiū maioꝛē ha
beāt cōcoꝛdātiā ĩ maioꝛitate ꝙ̄ in minoꝛ=
ritate. Et hoc ſcit ſapia dei. ⁊ nō tātūmo
do ſapia dei: ſed intellectus paruus Ray
mundi: qui hunc librū cōponit. ⁊ hoc idē
ſcire poterit intellectus martini et intel=
lectus petri. qm̄ poſſibile eſt eis ſcire/ ⁊ ꝑ
ſe apparet. Eſt ergo incarnatio: vt ſapien
tia dei pꝛincipiū creature ſciat in maioꝛi
tate finis. Que ſiquidē maioꝛ finis crea=
ture cōſiſtit per incarnationem.

❡ De ſapia medio ⁊ incarnatione.

CReare eſt mediū: quod eſt inter
deū ⁊ creaturā. ⁊ potētia creati
ua eſt creatoꝛ/ ⁊ creabilis ē crea
tura. ⁊ creare qđ exit de creabili: eſt actus
paſſiuus: q̄ eſt pars creature. In quo qui
dem creare potentia actiua de ſua eſſen=
tia nihil addit. ⁊ ſi ē incarnare: eſt maiꝰ
mediū inter deum ⁊ creaturam ꝙ̄ creare.
qm̄ in ipſo creatoꝛ coniūgit ſeipſum cum

creatura. Eſt ergo incarnatio: vt diuina ſapiẽtia ſciat maius medium qđ eſſe poſſit inter deũ ⁊ creaturam. videlicet incarnare. qđ eſt de eſſentia creãtis ⁊ creabilis in trũco huius arboris. Et ſi nõ ſit incarnatio ſapientia dei ſcit illud maius medium in intentiõe/ ⁊ non ĩ realitate. ſicut illud ſcit Raymũdus. ⁊ minꝰ mediũ ſcit eſſe realiter. quod ſcibile eſt in realitate ⁊ amabilitate/ ⁊ maius in fantaſia ⁊ in odibilitate. quod eſt impoſſibile.

¶ De ſapientia fine ⁊ incarnatione.

Omne id qđ dei ſapientia ſcit: ſm finem ſcit. quoniã nihil ſcit fruſtra. Idcirco dixit quidã ſapiẽs: ꝙ ſapiẽtia dei illa neſcit: q̃ in actu non veniunt aliquo tempore. quoniã ſi ipſa ſciret: illa ſcibilitas eſſet ſupflua/ ⁊ nõ eẽnt ſcita ſm finem. quoniã nihil inde ſequeretur. Scit ergo ſapientia dei omnia rõne finis. vꝫ oĩa ſcit ꝓpter ſeipm̃ ⁊ per ſeipm̃. ⁊ ſcibilia ſunt rõne finis. Eſt ergo incarnatio: vt ſcit maior ſcibilitas finis create proportionata maiori ſcituitati. Et ſi nõ ſit incarnatio deficit maior ſcibilitas finis creati maiori ſcituitati: que ſcire poterit ratiõe illius defectus aliquã ſcibilitatẽ ſupfluã ⁊ vacuã fine. qđ ẽ ĩpoſſibile.

¶ De ſapiẽtia maioritate ⁊ incarnatiõe.

Ad maiorẽ ſcituitatem ſpectat maior ſcibilitas. Et ſi ſit incarnatio: eſt ꝑ illam maior ſcibilitas creature: que poterit eſſe in creatore/ ⁊ creatoris in creatura. Que quidẽ maior ſcibilitas maiori ſcituitati reſpõdet. Et ſi non ſit incarnatio: remanet ſcituitas ſine maiori ſcibilitate creature. ⁊ ſic remanet ſcituitas vacua maiori ſcibilitate creata ⁊ plena minori. quod eſt impoſſibile. Eſt ergo incarnatio.

¶ De ſapiẽtia equalitate ⁊ incarnatiõe.

Si ſit incarnatio: ſapiẽtia ſcit maiorem equalitatem creatoris in creatura/ ⁊ creature in creatore. Ueruntamen nõ dicimus: ꝙ creatura equalis ſit creatori. ſed ꝙ equalitas quam habet in ſuis partibus: cõiuncta ſit in trunco huius arboris cum equalitate diuinarum pſonarum. Et ſi nõ ſit incarnatio: diuina ſapiẽtia neſcit maiorẽ equalitatem creatam in maiori equalitate increata. ⁊ deficit ei maior ſcibilitas creata/ ⁊ ei ſufficit minor: in qua quieſcit. qđ eſt impoſſibile ⁊ ꝯ maiorẽ equalitatẽ increatã ⁊ maiorẽ poſſibilitatẽ equalitatis create.

¶ De ſapiẽtia minoritate ⁊ incarnatione.

Sapiẽtia tm̃ intelligere nõ põt bonitatẽ in minoritate ſicut ĩ maioritate. cũ ita ſit: ꝙ quanto bonitas eſt maior: tanto eſt intelligibilior ꝙ̃ minor. Eſt ergo incarnatio: vt ſit maior intelligibilitas bonitatis create illa intelligibilitate in maioritate multiplicata ratione incarnatiõis. in qua bonitas creata ad maiorẽ gradũ aſcẽdit intelligibilitatis create. ad quem gradũ intelligibilitas creata aſcendere nõ poſſet ſine incarnatiõe. nec diuina intellectiuitas ad illũ venire poſſet. opꝫ ergo eſſe incarnationẽ: vt diuina intellectiuitas maiorẽ intelligibilitatẽ cõprehẽdat: que poſſit eẽ creata.

¶ De volũtate virtute ⁊ incarnatione.

Uoluntas dei diligit virtutẽ. idcirco poſuit ỽtutes vias glĩe. videlicet fidem/ ſpem/ charitatem/ iuſtitiã/ ⁊ ceteras ỽtutes. cũ quibus beati tendũt ad gloriam. Eſt ergo virtus amabilis. ⁊ quare eſt amabilis: ſe habet fortius ad maiorẽ finẽ virtutis ꝙ̃ ad minorẽ. Eſt ergo incarnatio per quã diuina volũtas ſe habet ad maiorẽ finẽ virtutis create/ illo maiori fine ỽtutis create coniuncto cũ fine virtutis increate.

¶ De volũtate veritate ⁊ incarnatione.

Falſitas amabilis non eſt. q: eſt cõtra finẽ veritatis q̃ eſt amabilis. ⁊ ꝙ̃to falſitas eſt maior: tanto eſt magis odibilis. Eſt ergo maior finis veritatis magis amabilis ꝙ̃ minor. Eſt ergo incarnatio: vt finis ỽitatis create ſit amatus in maiori gradu amabilitatis. ſine qua incarnatione non poſſet eſſe amatus.

¶ De volũtate gloria ⁊ incarnatione.

Si ſit incarnatio: maior glĩa creature eſt amata in maiori amabilitate. ⁊ ſi nõ ſit incarnatio in minori. cũ ita ſit: ꝙ maior glĩa creata poſſit eſſe per coniunctionẽ nature diuine ⁊ humane in vnitate pſone. Eſt ergo incar

natio: vt gloria creature amata ſit in maiori gradu: in quo amari poſſit.

De voluntate dñia ꝛ incarnatiõe.

Inter glãiam dei ꝛ creature ẽ dñia. ꝛ illa dñia ẽ amabilis ĩ bonitate/ ꝛ nõ ĩ malitia. eſt ergo amabilis magis in magnitudine ꝙ in paruitate. cũ ita ſit: ꝙ magna bõitas magis ſit amabilis ꝙ parua. Eſt ergo incarnatio ratione cuiꝰ bonitas dñie de qua dictũ eſt: plꝰ eſt amabilis in magnitudine ꝙ in paruitate. ſine qua incarnatiõe eẽt in cõtrariũ.

De voluntate ꝯcordãtia ꝛ ĩcarnatiõe.

Si diuina voluntas maiorẽ ꝯcordãtiã dei ꝛ creature nõ diligeret: eẽt concordãtia amabilis in minoritate finis: in qua ꝗtẽ haberet. qḋ eſt impoſſibile/ ꝛ ꝯ maiorẽ bonitatẽ ꝯcordãtie. Eſt ergo incarnatio: rõne cuius eſt maior finis concordantie amatus.

De voluntate ṗncipio ꝛ ĩcarnatiõe.

Diuina voluntas diligit plꝰ principiabilitatẽ creatã in maiori principiatiuitate ꝙ in minori. et hoc eſt: ꝙ principiatiuitas eſt cauſa pricipiabilitatis. Idcirco eſt incarnatio vt increata amatiuitas ſequatur ordinē amabilitatis: q̃ eſt inter cauſam ꝛ effectū in maiori magnitudine bonitatis per incarnationem ꝙ ſine incarnatione.

De voluntate medio ꝛ incarnatiõe.

Inter magnã amatiuitatẽ ꝛ amabilitatẽ ẽ maius mediũ ꝙ in paruitate. Eſt ergo amare maius medium per maiorẽ amatiuitatẽ ꝛ amabilitatẽ ꝙ per minorē. Eſt ergo incarnatio: ratione cuius maius amare eſt maius medium: inter maiorē amatiuitatem increatam. et maiorem amabilitatem creatam.

De voluntate fine ꝛ incarnatione.

Voluntas diuina diligit finem creature. nam ſi ipſam nõ diligeret: ipſā ad aliquẽ finẽ non creauiſſet / aut ipſam ꝯtra finẽ creauiſſet. quod eſt impoſſibile. Diligit ergo diuina voluntas finem creature: quã diligit cum magnitudine ſue bonitatis. idcirco oꝫ: ꝙ in fine amata ſit magna bõitas. Eſt ergo finis creature amatꝰ in maiori gradu bonitatis create. cum ita ſit: ꝙ magnitudo maiorem habeat concordantiã cuꝫ maiori bonitate ꝙ cum minori. Eſt ꝙ incarnatio ſm ꝯſequẽtiã illius: de q̃ dictũ eſt.

De voluntate maioritate ꝛ ĩcarnatiõe.

Maior voluntas plus diligere põt ꝙ minor. ꝛ maior voluntas magis ẽ amabilis ꝙ minor. eſt ergo incarnatio ꝓbata ſm cõſequẽtiã huiꝰ proceſſus. cum ita ſit: ꝙ ſi ſit incarnatio vna voluntas creata ẽ in maiori amabilitate creata ꝙ aliqua alia voluntas creata. Et in hoc paſſu ſignificata eſt rñſio: q̃ fieri põt ſm veritatẽ contra multum gñalem obiectionem q̃ ſit cõtra incarnationẽ ſm modum ꝓceſſus nr̃e probationis. Et iſte paſſus eſt valde vtilis ꝛ ſubtilis ad intelligendũ. qm̃ ſignificat ꝛ oſtendit ꝙ oꝫ ꝙ vna ſit incarnatio. vt cuꝫ ſingularitate incarnatio aſcendere poſſit ad maiorem gradũ amabilitati create: que rñdeat maiori gradui amatiuitatis increate.

De voluntate equalitate ꝛ ĩcarnatione.

Sicut maior amabilitas creature eſt magis amabilis ꝙ minor: ita maior ſcibilitas creature eſt magis amabilis ꝙ minor. ꝛ idem de maiori bonificabilitate creata. Eſt ergo incarnatio: vt equaliter ſe reſpondeant amabilitates in maioritate creata. que ſiquideꝫ reſponſio non foret ſine incarnatione. Et iſte paſſus eſt valde placens et ſubtilis ad intelligendum. quoniam multum clare ꝓbationem incarnationis ſignificat.

De voluntate minoritate ꝛ incarnatiõe.

Nulla minor voluntas reſiſtere poteſt voluntati: que eſt in maioritate cum magnitudine bonitatis: durationis: poteſtatis: ſapientie: virtutis: glorie: ꝛ veritatis. Eſt ergo incarnatio: ſine qua minor voluntas reſiſteret maiori. qm̃ nolet: ꝙ voluntas creata foret in maiori magnitudine creata bonitatis: durationis: poteſtatis: ſapiẽtie: virtutis: glorie: ꝛ veritatis.

De virtute ṽitate et incarnatiõe.

Virtus non ſuſtinet: ꝙ veritas ſit vitium. nec veritas ſuſtinet: ꝙ virtus ſit falſitas. eſt ergo cõcordantia inter veritatem ꝛ virtutem/ et per conſequens inter vitium et falſitateꝫ.

Idcirco ſignificata eſt incarnatio. qm̄ ſi incarnatio ē maioꝛ: ꝟitas creata ē i maiori ꝟtute icreata/ ⁊ maioꝛ virt⁹ creata i maioꝛi ꝟitate increata. Et ſic eſt maioꝛ concoꝛdātia inter ꝟitatē ⁊ ꝟtutē increatā/ ⁊ veritatē ⁊ ꝟtutē creatā ꝯtra maius vitiū et falſitatē. Et ſi incarnatio nō eſt: maioꝛ cōcoꝛdātia vitij ⁊ falſitatis maioꝛi concoꝛdātie ꝟitatis ⁊ ꝟtuti reſiſtit. qđ ē ipoſſiͤ.

¶ De ꝟtute gl'ia ⁊ incarnatione.

Virtus ⁊ gloꝛia habent ꝯcoꝛdātiā/ ⁊ vitiū et pena. cum ita ſit: ꝙ cum ꝟtute ſctivadunt ad gloꝛiā et dānati cū vitio ad penā. et ſi ſit incarnatio: eſt cōcoꝛdantia virtutis et glorie create in maioꝛi quiete: ⁊ pctōres vitio ſi ſunt in maioꝛi pena. Eſt ḡ incarnatio: vt ſit maioꝛ diſtantia inter concoꝛdantiā virtutis ⁊ gloꝛie. et ꝯcoꝛdātiā vitij ⁊ pene.

¶ De virtute dr̄ia ⁊ incarnatione.

Fides/ ſpes/ ⁊ charitas/ ſunt virtutes differentes. ⁊ ꝙ̄to ſunt maioꝛes: tanto poſſunt eſſe magis differentes/ ⁊ in maioꝛi cōcoꝛdantia bonitatis magnitudinis ⁊ veritatis. in q̄ maioꝛi concoꝛdantia poſſunt eſſe ſi ſit incarnatio. q̄ ſubiecta eſt maioꝛi credibilitati ſpei et charitati. Et ſi incarnatio nō ſit: virt⁹ habet defectū maioꝛis ꝯcoꝛdantie ⁊ differentie in fide ſpe et charitate. Eſt ergo incarnatio: vt maioꝛ virt⁹ differentia ⁊ concoꝛdātia que ſunt inter deū ⁊ creaturam: ſufficiāt maioꝛi virtuti differentie ⁊ ꝯcoꝛdātie fidei/ ſpei/ ⁊ charitatis. Idcirco dixit qdā ſapiens: ꝙ chꝛiſtianus maioꝛem virtutē acquirere poteſt/ aut eē in maioꝛi vitio ꝑ̄m ſuam credentiā ꝙ̄ ſaracenus vel iudeus vel aliquis alius homo.

¶ De ꝟtute ꝯcoꝛdātia ⁊ icarnatiōe.

Inter vnā virtutem ⁊ aliam eſt cōcoꝛdantia ⁊ inter vnū vitiū ⁊ aliud. ⁊ ambe cōcoꝛdātie ſunt cōtrarie. Et quāto virtutes ſunt maioꝛes: concoꝛdantia earum magis eſt contraria cōcoꝛdantie vitioꝛum. ⁊ econuerſo. Eſt ergo incarnatio: vt per illā ſit magna concoꝛdantia iuſtitie/ pꝛudentie/ foꝛtitudinis/ temperantie/ abſtinentie/ patiētie/ humilitatis/ pietatis/ ⁊ conſcientie/ contra maioꝛē cōcoꝛdantiam iniurie/ ſtultitie/ fragilitatis/ gule/ ⁊ impatientie ⁊c. cum ita ſit: ꝙ incarnatio occaſio ſit maioꝛi iuſtitie pꝛudentie ⁊ ceteris. ſi ipſa ſit. Et ſi nō ſit: eius pꝛiuatio eſt occaſio minoꝛi concoꝛdantie virtutum/ ⁊ maioꝛi concoꝛdantie vitioꝛum. Et in hoc paſſu poteſt intelligi: ꝙ in inferno maioꝛem penam habebunt chꝛiſtiani dānati ꝙ̄ alij homines.

¶ De ꝟtute pꝛīcipio ⁊ incarnatiōe.

In maioꝛi pꝛīcipio bonitatis maioꝛ virtus pꝛincipiari poteſt. cū ita ſit: ꝙ poteſtas ſit magis cōicabilis virtuti in maioꝛi pꝛincipio ꝙ̄ in minoꝛi. Eſt ergo incarnatio vt virtus poſſit eſſe in maioꝛi pꝛincipio/ ⁊ ꝙ poteſtas diuina cōicare poſſit ſuam ſimilitudinem i illa maioꝛificatione: etiā ſilitudinē diuine virtutis ⁊ diuini pꝛincipij.

¶ De virtute medio ⁊ incarnatiōe.

Naturaliter virtus maioꝛ eſt in medio loco ꝙ̄ in extremitatibus. ⁊ hoc eſt: quia mediū virtutis longius eſt a ſuo cōtrario in medio loco ſubſtantie ꝙ̄ in extremitatibus illius. Idcirco huiuſmodi virt⁹ creata incarnationē ſignificat. cuius amabilitate amare beati petri foꝛtius eſt in medio loco voluntatis. qđ eſt inter amatiuitatē et amabilitatem ꝙ̄ amare alicuius alterius voluntatis: que non ſit hoīs catholici ſiue chꝛiſtiani.

¶ De ꝟtute fine ⁊ incarnatione.

Quanto ꝓpinquioꝛ eſt charitas ſuo fini: tanto virt⁹ fidei ⁊ ſpei ſe habet plus ad charitatē. Et ſi ſit incarnatio: ſe hꝫ virt⁹ fidei ⁊ ſpei foꝛtius ad finem charitatis: ꝙ̄ ſi incarnatio non ſit. Eſt ergo incarnatio: vt virtus fidei et ſpei melius ſe habere poſſit ad finē charitatis ſi ſit incarnatio: ꝙ̄ ſi incarnatio non ſit. apparet multiplicatione maioꝛis fidei ⁊ ſpei: ſi incarnatio ſit ꝙ̄ ſi non ſit. Qm̄ magna fides eſt credere incarnationē ⁊ ꝑ icarnatiōē ꝑn̄t pctōres hr̄e magnam ſpem in mīa ⁊ charitate dei ⁊ illi⁹ hoīs deificati: inquātum de⁹ factus ē hō.

¶ De virtute maioꝛitate ⁊ incarnatione.

Si virtus dei eſſet contra maioꝛem virtutem creatā: opoꝛteret ꝙ cū aliquo vitio concoꝛdantiā

haberet.que cócordãtia eſt impoſſibilis. Nó eſt ergo diuina virtus in aliqua re cõtraria maiori vtuti create: cui foret ꝯria ſi incarnatio nõ eſſet: inquãtũ virtutẽ nõ creauiſſet in maiori creabilitate:in q̃ creari poſſet. Eſt ergo incarnatio.

¶ De vtute eq̃litate ꝛ incarnatiõe.

Diuina ſapia ꝛ volũtas ſe habẽt virtuoſe ad maiorẽ creabilitatẽ. Habet ſe ſapiẽtia ad maiorẽ creabilitatẽ:q̃ intelligi põt: ꝙ eſſe opꝫ ex creatura deificata.qm̃ maiorẽ creaturã ĩ magnitudine bonitatis ꝛ vtutis ſapiẽtia intelligere nõ põt.ꝛ ſicut ſapiẽtia ſe hꝫ ad maiorẽ creabilitatẽ ꝑ incarnationẽ:ita ſe hꝫ volũtas.cũ ita ſit:ꝙ ita vtuoſe ſe hꝫ ad obiectum ſicut ſapiẽtia. Eſt ergo incarnatio: poſtꝙ maior creabilitas eſt amata ꝑ volũtatẽ diuinã. ꝙ ſi nõ eẽt:diuina volũtas quietẽ nõ haberet in obiecto creato ꝑ maiorem creabilitatẽ ſicut ſapia.ꝛ ſapiẽtia virtuoſa eẽt in obiectiõe/ꝛ volũtas vitioſa.quod eſt impoſſibile ꝛ contra equalitatem:in qua ſe habẽt in accipiẽdo maioritatem creationis.

¶ De vtute minoritate ꝛ incarnatiõe.

Minor virtus tãtũ nõ eſt principiabilis per diuinũ principiuꝫ: ſicut maior virtus. Et hoc eſt qꝛ ad virtutẽ dei ſpectat meliꝰ maior principiabilitas virtutis ꝙ minor. Eſt ergo incarnatio:vt ſequat̃ cõſequẽtia antecedentiũ:de quibꝰ dictũ eſt.q̃ ſeq̃tur inquãtum incarnatio ſufficit maiori principiabilitati virtutis:que principiari poſſit.

¶ De vtate gl'ia ꝛ incarnatione.

Veritas et gloria ſunt ꝯtra falſitatem ꝛ penã:ꝛ tãtũ ſicut veritas ꝛ gloria ſunt cõtra penã et falſitatẽ:ſunt in magnitudine bonitatis. Eſt ergo incarnatio: vt hoies poſſint eſſe magis ꝯtrarij cum gl'ia ꝛ veritate pene ꝛ falſitati et eẽ in magnitudine bonitatis. qm̃ ſi incarnatio eſt:eſt in ita magna magnitudine bonitatis:ꝙ nulla creatura pt eſſe in maiori magnitudine bonitatis. Et per illaꝫ magnitudinẽ bonitatis melius poſſunt eſſe hoies contra penã ꝛ falſitatẽ cum gl'ia ꝛ veritate: ꝙ nõ eẽnt:ſi nõ eſſet magnitudo bonitatis.ſ q̃ eſt ꝑ incarnatio nem. Cui magnitudini bonitatis eſſet deus contrarius cum pena et falſitate:ſi incarnatio non eſſet.

¶ De vtate dfia ꝛ incarnatione.

Veritas eſt:ꝙ inter deũ ꝛ creaturã eſt dfia.ꝛ intãtũ ꝙ ıũ eſt illa dfia:eſt in vtate.ꝛ veritas ĩ illa:ꝛ vt illud exiſtere dfie in vtate ꝛ vtatis in dfia in maiori ſcibilitate ſit ꝛ amabilitate:oꝫ deũ eſſe incarnatum.ſine q̃ incarnatione exñtia dfie antedicte non foret in ita magna ſcibilitate ꝛ amabilitate/ꝛ deꝰ foret cõtra magnitudinẽ bonitatis. Et in h̃ paſſu aliq̃ arguere poſſent et dicere:ꝙ oꝫ ꝙ deus ſit vnitus ſiue ꝯiunctꝰ cum oibus creaturis. Sꝫ rñderi põt ꝙ ſi deus eẽt incarnatus in aſino:ꝙ talis icarnatio foret ꝯtra magnitudinẽ ſcibilitatis ꝛ amabilitatis vtatis ꝛ incarnatiõis. Et idẽ ſi cũ oibus creaturis eẽt cõiunctꝰ. Eſt ergo rñſio in ſingulari incarnatione.

¶ De vtate ꝯcordãtia ꝛ incarnatiõe.

In maiori cõcordare pt eſſe maiꝰ verificare: et in maiori verificare maius concordare. verũtamẽ in maioritate eẽ nõ poſſet ꝯtra maiorem bonitatem ſcire ꝛ amare. Eſt ergo incarnatio:vt per illã poſſint eẽ in maiori vificare ꝛ ꝯcordare nature diuine ꝛ humane.

¶ De vtate ꝑncipio ꝛ incarnatiõe.

Si ſit incarnatio vificare ꝛ pricipiare ſunt inter deũ et creaturaꝫ in maiori vtate ꝛ in maiori pricipi.ꝛ ſi nõ ſit incarnatio ĩ minori. Eſt g̃ ĩcarnatio vt ſit vificare maioris vtatis ꝛ maioris ꝑncipiare maiori ꝑncipij.ꝛ ſi nõ ſit incarnatio:eſt deus ꝯtra maius vificare ꝛ pricipiare/ꝛ ꝑ ꝯſequens ꝯ maiorẽ veritatem ꝛ principiũ.quod eſt impoſſibile.

¶ De vtate medio ꝛ incarnatione.

Verificare ẽ mediũ vtatis:ĩquãtum exit de vificãte ꝛ vificabili. Et eſt ĩ medio amboꝝ.ꝛ ĩ ipo ꝯiungunt̃ ꝯcordãt ꝛ quieſcunt. Deus eſt vificãs ꝛ creatura ẽ verificabilis. voluit ergo deꝰ eẽ icarnatꝰ vt vificare eẽt de deo et creatura:in quo quietẽ haberẽt ꝛ ꝯcordãtiã intãtũ:ꝙ per illud verificare cõprehenſe eſſent verificabilitates create ĩ magnitudie bonitatis finis ꝛ veritatis.

¶ De veritate fine ꝛ incarnatione.

DEus eſt veritas: ꝛ eſt finis ꝛ cõplementũ oĩm creaturarꝫ cũ veritate. Et ſi deus ſit incarnatus eſt finis veritatis dei ꝛ veritatis creaturarꝫ. quare ſequitur: ꝙ finis creaturarꝫ ē eis ꝓpinquior ꝑ incarnationē. ꝛ ſi nõ ſit incarnatus: eſt longior. Eſt ergo incarnatio: vt finis ꝛ cõplemētũ ꝓpinquior ſit creaturis. ꝯ quã ꝓpinquitatē eēt deꝰ: ſi nõ eēt icarnatꝰ.

¶ De veritate maioritate ꝛ icarnatiõe.

MAior veritas que poſſit eē inter deũ ꝛ creaturã põt eē per incarnationē. Eſt ꝗ incarnatio: vt illa veritas ſit ĩ maioritate magnitudinis: bonitatis: durationis: ꝑtãtis: ſapiētie: ꝛ voluntatis: glĩe: finis: ꝛ virtutis. Et ſi nõ ſit incarnatio: ē deꝰ ꝯ illã maiorē veritatē cum maiori falſitate ꝙ veritate. poſtꝙ falſitas impedit: ꝙ veritas non ſit in maioritate. quod eſt impoſſibile.

¶ De veritate eq̃litate ꝛ icarnatione.

DIuina voluntas diligit creaturã. cũ ita ſit: ꝙ illa ſit ſua factura. ꝛ ſi ipãꝫ diligit ĩtãtũ: ꝙ ipe vult eſſe illa: eſt eius amare in maioritate. ꝛ ſi non vult eſſe illa creatura: ē in minoritate. ſed oꝫ ꝙ amare ſit in maioritate: vt ipꝫ verificare aſcendat ad maioritatem / ꝛ ꝙ voluntas ꝛ veritas equales poſſint eſſe in amare ꝛ verificare creaturã in maiori maioritate equalitatis. ꝓbata eſt ergo incarnatio per veritatem et equalitatem.

¶ De veritate minoritate ꝛ incarnatiõe.

QUanto veritas propinquior eſt minoritati: tãto lõgior ē a maioritate magnitudinis ꝛ bõitatiſ. cui maioritati magnitudinis ꝛ bonitatis ꝓpinquior eſt: q̃to longior eſt a minoritate. Eſt ergo incarnatio: vt in ſua maioritate magnitudinis et bonitatis eſſe poſſit creata veritas longe a minoritate magnitudinis et bonitatis. ꝙ ſi incarnatio non ſit: veritas creata non hꝫ vniuerſale ſubiectum creatũ: in quo poſſit eſſe longior a minoritate magnitudinis ꝛ bonitatiſ / nec propinquior maioritati magnitudinis ꝛ bonitatis / ꝛ deus deficit veritati: cũ ipam non ponit in maiori magnitudine bonitatis. qui defectus eſt impoſſibilis.

¶ De glĩa differentia ꝛ incarnatione.

UT glĩa longe ſit a ꝯtrarietate: ipſe hꝫ differētiam glorĩatis gloriabilis ꝛ glĩari. q̃ ſubiecta ſint cõcordãtie illorũmet. cũ q̃ ꝯcordãtia gloria poſſit eē ꝯ ꝯtrarietatē. cũ ita ſit: ꝙ ꝯcordãtia ꝛ glĩa ꝯtrarientur ꝯtrarietati. Eſt ergo glĩa cõtra ꝯtrarietatē cũ differentia: cũ q̃ magis ē ꝯtra ꝯtrarietati: ſm ꝙ differentia eſt ĩ maiori ꝯcordãtia. Eſt ergo incarnatio: vt ſit maior ꝯcordãtia glĩatiui increati ꝛ glĩabilis creati in glĩari / ꝛ ꝙ ꝑ maiorē concordãtiam glĩa poſſit eē cũ differentia in maiori concordantia cõtra contrarietatem.

¶ De glĩa concordãtia ꝛ incarnatione.

GLoria ē ꝯtra pene / ꝛ cõcordãtia ꝯtrarietati. idcirco glĩa ꝛ cõcordantia ꝯcordãtiã hñt ꝯ contrarietatē ꝛ penã. Et ꝯtrarietas ꝛ pena ꝯcordãtiã hñt ꝯ glĩaꝫ ꝛ ꝯcordãtiã. ꝛ ſic ſunt due ꝯcordãtie ꝛ due ꝯtrarietates. Et q̃to gloria ꝛ ꝯcordãtia ſunt ĩ maiori magnitudine bõitatis: plꝰ ꝯtrariantur pene ꝛ ꝯtrarietati. Eſt ergo incarnatio: vt glĩa ꝛ concordãtia poſſint eſſe magis ꝯtrie ꝯtrietati ꝛ pene deuicte ꝑ glĩam ꝛ ꝯcordãtiã cum maiori magnitudine bõitatis. cũ quavincũt: ſi ſit incarnatio. Et ſi nõ ſit incarnatio: non hñt cũ quo vincere poſſint maiorē magnitudinē mali pene ꝛ ꝯtrietatis.

¶ De gloria principio ꝛ incarnatione.

PRincipiũ p̃ncipiatũ in glĩa ꝛ eiꝰ nã ꝯiĩcta cũ nã glĩe p̃ncipiatũ ē in maiori magnitudie bõitatis ſi natura glorie ſit increata. Eſt ergo incarnatio: vt principiatum creatum poſſit eſſe principiatum in maiori magnitudine bonitatis. Et ſi non ſit incarnatio deus qui eſt gloria deficit maiori principiabilitati ipſo exiſtēte ꝑ gloriam maiori principiatiuitate. qui defectus eſt impoſſibilis. per quam impoſſibilitatē probatur incarnatio.

¶ De gloria medio ꝛ incarnatione.

GLoria dei ē ĩ ita magna ſummitate magnitudinis ꝛ bonitatis / et hõ ē in ita magna infimitate magnitudinis ꝛ bonitatis: qꝛ de nihilo eſt creatus ꝙ non poſſet aſcēdere ad accipiēdum gloriam in ſummitate magnitudi-

nis ⁊ bonitatis ſine medio: qđ ſit de natura ſummitatiſ/⁊ de nã infimitatis. Eſt ğ incarnatio: qđ eſt mediũ ambaꝝ nãꝝ. cuȝ q̃ ⁊ per qđ aſcẽdere p̃t ita magnitudo bonitatis iſerioris ad accipiẽdũ glĩam in magnitudine bonitatis ſuperioris. ſicut hõ trãſire põt cõputãdo in nũero de p̃mo ad tertiũ p ſcđȝ. ⁊ de ſcđo ad q̃rtũ per tertiũ. ⁊ ita quouſq3 numerus ſit completus.

¶ De glĩa fine⁊ incarnatione.

Deus eſt finis/⁊ eſt glĩa hoĩs. idcirco finis hoĩs ẽ glĩa dei. ⁊ gloria hoĩs ẽ finis: q̃ eſt de⁹. Idcirco de⁹ creauit hoĩes ad glĩam. oȝ ğ ꝙ ſit incarnatio q̃ ſit de glĩa ⁊ fine dei: ⁊ de nã glĩe ⁊ fine hoĩs q̃ nã facit dr̃iaȝ inter gloriã ⁊ glĩaȝ/ ⁊ iter finẽ ⁊ finẽ. Et ſicut facit dr̃iam facit cõcordãtiã. quã ſiqdẽ dr̃iam ⁊ concordãtiã facere nõ poſſet in maiori magni^e bonitatis: ſi cõiũcta nõ eẽt cũ nã finis ⁊ glĩe dei. cũ qua non poſſet eſſe cõiuncta: ſi non eſſet incarnatio.

¶ De glĩa maioritate ⁊ icarnatiõe.

Gloria hoĩs aſcẽdere non poſſet ad maiorẽ magnitudinẽ bonitatis ſine incarnatiõe: ad quã aſcẽdit per icarnationẽ. qñ maior gloria quã hõ habere põt in magni^e bonitatis eſt: ꝙ ſit cum diuina nã ↄiunct⁹. Eſt ğ incarnatio: vt in illo homine deificato / ⁊ in illo deo homificato poſſit gloria hominum aſcendere ad maiorem maioritatem magnitudinis bonitatis.

¶ De glĩa eq̃litate ⁊ incarnatione.

Si in glĩa dei nõ eẽt equalitas ſui eẽntialis glorĩãtis glĩabilis ⁊ ſui eẽntialis glĩari: deus nõ poſſet eſſe cum eq̃litate in magni^e bonitatis eq̃litati: quã hoĩes hñt in eorum voluntate ex eẽntiali amatiuo amabili ⁊ amare: ⁊ in eorum intellectu ex eſſentiali intellectiuo intelligibili ⁊ intelligere/ ⁊ in eorum memoria ex eſſentiali memoratiuo memorabili ⁊ memorari. Et idẽ de equalitate: quã habent inter eoꝝ intellectũ memoriã ⁊ volũtatẽ. Et idem ſequeretur: ſi nõ eſſet incarnatio ſine qua non eẽt glĩa hominum in maiori equalitate magnitudinis ⁊ bonitatis per eoꝝ eſſentialia ↄcreta: q̃ dixim⁹.

¶ De glĩa mioritate ⁊ icarnatione.

Si ſit incarnatio: eſt vnus hõ: qui maiorẽ gloriã hȝ ꝙ oẽs angeli: ⁊ ꝙ oẽs hoĩes. Et ẽ glĩa ſubiecta concordãtie maioritatis ⁊ vnitatis illius hoĩs: q̃ eſt maior ſup oẽs hoĩes in glĩa: ⁊ in magnitudie bonitatis. Et ſi nõ ſit icarnatio: gloria non p̃t eſſe ſubiecta maiori concordãtie vnitatis: ⁊ maioritatis ⁊ ſumet. ⁊ ſic glĩa creata nõ hȝ cum q̃ ſe poſſit elongare a minori minoritate/ nec eſſe in maiori maioritate. oȝ ergo: ꝙ ſit incarnatio: vt gloria ſe elongare poſſit p incarnationẽ a minori minoritate. q̃ eſt maior minoritas/⁊ eẽ in maiori maioritate magnitudinis bonitatis. Et p hunc paſſum rñderi poteſt ad gñalẽ obiectiõeȝ: q̃ fieri p̃t. falſe tñ ⁊ ↄuerã ↄcluſionẽ incarnationis.

¶ De dr̃ia ↄcordãtia ⁊ incarnatiõe.

Magnitudo poteſtatis eſt: ꝙ nature differentes in ſuppoſito cõcordent ſine cõtrarietate. qđ ſiqdẽ ſuppoſitũ ſit ex ipſis. Eſt ergo incarnatio: per quã nã diuina ⁊ humana i vno ſuppoſito cõcordant intãtũ: ꝙ curſus naturalis vnioni non reſiſtit: quã hȝ cuȝ diuina natura ſupra ſuã naturã. nec excellẽtia diuine nature reſiſtit ſibi ipſi in vniõe: quã facit cum hũana nã: que infima eſt in nobilitate. ⁊ hoc eſt ratione magne ↄcordantie: quã diuina poteſtas hȝ in magnitudine cõcordandi. Quã ſiquidẽ magnitudinẽ concordãtie habere nõ poſſet: ita magnam ſine incarnatione.

¶ De dr̃ia principio ⁊ incarnatiõe.

Inter vnũ principiũ ⁊ aliud eſt differentia. ſicut pater qui eſt vnum principiũ actiuũ / ⁊ filius q̃ ẽ aliud principiũ paſſiuũ/⁊ ſp̃ũſſanctus q̃ eſt principiũ ſimilr paſſiuũ ab ambobus. Et hec omnia tria principia ſunt vnum principium cõmune. quod eſt principiũ creator. et creatura principiabilis. et creare eſt ex ambobus ſi ſit incarnatio. qñ in incarnatione eſt creare de eſſentia creatoris et creature. ſicut ſubare: quod eſt de eſſentia forme ⁊ materie ſubſtãtie. Eſt ergo incarnatio: vt diuina p̃tãs ſit magna in creare ⁊ p̃icipiare in qb⁹ ſine incarnatione non poſſet eſſe ita magna.

¶ De dr̃ia medio ⁊ incarnatione.

Inter deum ⁊ creaturā eſt dr̄ia. et creare eſt in medio. verūtñ creare nō eſt de eēntia creatoris: ſ; eſt de creabili. ſicut figure q̄s ſigillū facit ī cera: q̄ ſunt de eēn^a cere: nō aūt de eēntia ſigilli. Idcirco creare nō eſt magnū mediū inter deū ⁊ creaturā ſ; ꝯpationē. ſicut ſi eēt de eēntia creatoris ⁊ creature. ſicut gn̄are: qđ eſt de eēntia gn̄antis ⁊ gn̄abilis. Eſt ḡ incarnatio: vt ſit magnum mediū in dr̄ia creatoris ⁊ creature. qđ ſiq̄dē ē magnū in magnitudine ptātis: inquātū ē vn⁹ trilic⁹ ex diuīa nā ⁊ hūana p creare ⁊ īcarnare.

¶ De dr̄ia fine ⁊ incarnatione.

Duo modi finis ſunt differentes in gn̄alitate ſm reſpectū creatoris ⁊ creature. vn⁹ modus eſt creatoris/ ⁊ ali⁹ creature. ⁊ ſi ſit incarnatio: cōiungūt ſe vtriq̄ fines in vna pſona. q̄ gn̄alis finis eſt ad oēs creaturas. Gn̄alis eſt: inquātū eſt creatoꝛ/ ⁊ gn̄alis inquātū eſt creatura: q̄ gn̄alis eſt in fine p exaltationē: quā aſſumit in deificatiōe. ⁊ ita generalis finis ē p ſuā nām: ⁊ p nām quā accipit ſuperi⁹: oīb⁹ finib⁹ creatis: q̄ ſunt de ſua nā. Eſt ḡ incarnatio: vt ptās poſſit eē in magnitudīe finis. ⁊ differētia ſimiliter.

¶ De dr̄ia maioritate ⁊ īcarnatiōe.

Natura creata nō eſt tātū differens a ſuis particularib⁹: ſicut eſt cū nā diuīa. qm̄ oīa ſua particularia finita ſunt ⁊ terminata. ⁊ nā diuina eſt infinita. pōt ergo dr̄ia maioꝛ eſſe inter nām diuinā ⁊ hūanā q̄ inter vnam nām creatā ⁊ aliā. Eſt ḡ īcarnatio: vt maioritas dr̄ie ſit tm̄ ſubiecta magnitudini ptātis in vniēdo nām diuinā ⁊ hūanam: ſicut in differētiādo nām humanā a diuina p creare. ſed hoc eē non poſſet: ſi incarnatio nō eēt. ſine qua deficeret maioritas magnitudini poteſtatis in vniendo creatorem et creaturam.

¶ De dr̄ia equalitate ⁊ incarnatione.

Quanto ptās equare pōt plura dr̄ia i vna creatura ſub rōe magnitudinis ⁊ bonitatis: tanto maius eſt poſſificare: qđ habet in equādo pl'a bona ⁊ magna in bonitate. Eſt ergo incarnatio: vt poteſtas equare poſſit hūanam bonitatem et magnitudinem durationem: ⁊ alias formas primas ſubſtātie humane in equalitate dīna: q̄ eſt inter patrem ⁊ filiū ⁊ ſpm̄ſctm̄ rōne diuine bonitatis magnitudinis eternitatis ⁊c̄. Quā ſiq̄dem magnitudinē poſſificādi ptās habere nō poſſet ſine incarnatione.

¶ De dr̄ia minoritate ⁊ incarnatiōe.

Quanto minoritas minoꝛ ē: tanto maioꝛ eſt. ſicut granū milii: i quo minoritas maioꝛ eſt q̄ in pipere/ ⁊ ī pipere q̄ in faba. idcirco piper maius eſt q̄ miliū: ⁊ faba q̄ piper. ⁊ ſic de aliis ſimilib⁹ iſtis. Eſt ergo ſubſtātia maioꝛ p maioritatē. ⁊ eſt minoꝛ per maiorem minoritatē ſm exēpla: q̄ ſupra poſuim⁹. Idcirco cognoſcit: q dr̄ia eſt minoꝛ iter vnam ſubām paruā ⁊ aliā paruā q̄ inter vnā magnā ⁊ aliā paruā. Idcirco ē ſignificata incarnatio: vt ptās dr̄iā creatoris et creature in ita magna maioritate aſcēdere poſſit: q maioꝛ eē non poſſit in poſſificare maiorificare ⁊ differentiare.

¶ De ꝯcordātia p̄ncipio ⁊ īcarnatiōe.

Inter p̄n^m ⁊ pricipiabile ē cōcordare. qđ ſiq̄dē ꝯcordare eſt in magnitudine amātis ⁊ amabilis: ſ; q principiās eſt magnū. ⁊ p̄ncipiabilis ſimiliter in p̄ncipiare ⁊ in amare. vñ cū cōcordātia ſit inter creantē ⁊ creabilē pricipiantē ⁊ principiabilē amātē ⁊ amabilē: op; q ſit incarnatio. vt magnitudo ſe extendere poſſit in magnū ꝯcordare cōcordātis ⁊ cōcordabilis pricipiātis ⁊ principiabilis ⁊ amātis ⁊ amabilis. hāc extēſionē magni⁹ hēre nō poſſet ſine īcarnatiōe.

¶ De ꝯcordātia medio ⁊ incarnatiōe.

In cōcordātia ſe habēt ita cōcordans ⁊ cōcordabilis ⁊ concordare: ſicut in amore amans et amabilis et amare. eſt ergo concordantia mediū concordantis et concordabilis. et ſm q concordans ⁊ concordabile ſe habent ad magnum amare: eſt concordans magnū in amare ⁊ amore. Eſt ergo incarnatio: vt cōcordare dei ⁊ creature ſic in magno amare/ ⁊ ī ita magno q ī maiori eſſe nō poſſit. vt magnitudo non deficiat maioritati concordantie et amoris ⁊ concordandi et amandi.

¶ De cōcordantia fine ⁊ incarnatiōe.

Finis concordãtis et cõcordabilis et ꝯcordare. Et finis cõcordare eſt concordatũ. quod ſiqdẽ cõcordatũ eſt i magnitudine amoris et amãdi ſm magnitudinem amoris: quã cõcordans et concordabilis habent in concordare et amare. Eſt ergo incarnatio in qua ſuppoſitũ eſt ꝯcordatum per ꝯcordare cũ magnitudine amãdi per ꝯcordãtẽ creantẽ et amãtem ꝯcordabilẽ creabilẽ et amabilẽ. Et huiuſmodi ꝯcordatũ requirit maiorẽ finẽ: qui poſſit eſſe inter deũ et creaturã per concordare amare et complere

¶ De concordantia maioritate et incarnatione.

Diuina volũtas diligit ꝯcordãtiã dei et creature in illa maioritate: in q̃ poteſtas ipſam concordare poteſt Et hoc facit: vt ſapiẽtia in cõcordãtia ſciat ita magnuꝫ amare: ſicut intelligere. vnde cũ ſapiẽtia ſciat ꝙ maiꝰ cõcordare põt eſſe per incarnare: opꝫ ꝙ voluntas diligat maiꝰ ꝯcordare. qḋ diligere nõ poſſet: ſi incarnare deamaret.

¶ De concordantia equalitate et incarnatione.

Quanto ꝯcordantia habet equalia concreta eſſentialia in amore: tanto maiorem habet equalitatem inter concordare et amare. Eſt ergo incarnatio: vt poſſit eſſe magna cõcordantia inter concordare et amare. et ita magna ꝙ magnitudo amoris et concordãtie nõ deficiat maiori magnitudini equalitatis que poſſit eſſe iter ꝯcordare et amare ſm cõparationẽ creatoris et creature.

¶ De concordantia minoritate et incarnatione.

Minus amare in maiori concordantia non poſſet eſſe/nec etiaꝫ minus ꝯcordare i maiori amore ſine icarnatione. et vt minꝰ amare creatum ſit in maiori concordantia increata/ et minus cõcordare creatum ſit in maiori amore increato: opꝫ ꝙ ſit incarnatio. vt maiꝰ amare creatũ ſit in maiori cõcordantia creata et increata. et maius concordare creatum ſit in maiori amore/ et in cõcordantia increata.

¶ De pricipio medio et incarnatiõe.

Nullum principiũ creatũ ad finẽ venire põt ſine medio. qm ſi venire poſſet ad finem ſine medio: pncipiũ creatũ eẽt idẽ qḋ ſuus finis: et ita deꝰ nõ eẽt finis illiꝰ. qḋ eſt ĩpoſſibile. Et in hoc paſſu cognoſcit̃: q̃ ẽ natura pctĩ in hoĩbꝰ: q̃ diligũt plꝰ ſeipſos ꝙ̃ deũ. Cũ cũ pricipiũ creatũ ad finẽ ſe habeat ꝑ mediũ: ſm ꝙ finis eſt magnꝰ: ſe habet ad magnũ mediũ. et ſm ꝙ medium eſt magnũ ſe hꝫ ad magnũ finẽ. Eſt ḡ icarnatio: vt pncipiũ creatũ ſe hẽe poſſit ꝑ maiꝰ medium ad maiorẽ finẽ. ſed hoc eẽ non poſſet: ſi incarnatio nõ eſſet. ſine q̃ incarnatione maior finis maiori principio deficeret et medio ſm ſuã nãm. qḋ eſt impoſſibile.

¶ De principio fine et incarnatione.

De maiori fine ſequit̃ maiꝰ principiũ/ et de maiori pncipio maior finis. Eſt ḡ icarnatio vt poſſit eẽ hec ꝯña. vꝫ ꝙ ſi ſit incarnatio: ꝑ illã ẽ maioritas creata in pncipio mũdi et in fine. qm ſupra icarnationẽ nõ põt eſſe creatio in maiori pncipio et in fine. qm ſi eſſet: poſſet eſſe ſuſtẽtata et maiorificata in maiori nã ꝙ̃ in diuia. qḋ eſt impoſſibile.

¶ De principio maioritate et icarnatiõe.

Maius pncipiũ qḋ deꝰ pncipiare põt in creãdo: põt in icarnãdo. vꝫ i pncipiãdo creaturã i ſeipõ et in ſeipſo ipaꝫ ſuſtẽtare et vnire. Eſt ergo incarnatio vt deꝰ ꝑ illã ſatiſfacere poſſit maiori pricipiare. cui ſatiſfacere nõ poſſet ſine incarnare.

¶ De pricipio equalitate et icarnatione.

Sine incarnatiõe deꝰ eq̃re nõ poſſet in magnitudie bõitatis pncipiũ creatũ et finẽ creatuꝫ. cum ita ſit: ꝙ nãliter in creaturis finis ſit nobilior ꝙ̃ pncipiũ. ſicut hitare: qḋ ẽ nobilior finis ꝙ̃ principiare camere/ et viuere ꝙ̃ comedere. Eſt ḡ incarnatio: vt in illa et ꝑ illam principium creatũ et finis creatꝰ habere poſſint equalitatẽ in magnitudĩe bonitatis: quã habuerũt in nã hũana: quã deus aſſumpſit. Que ſiquidẽ equalitas ẽ finis et pncipiũ oĩm aliaꝝ equalitatũ creatarum. Et in hoc paſſu cognoſcit̃ modus ſm quẽ deꝰ ꝑ icarnationẽ oẽs creaturas nãl'r exaltauit ꝑ eq̃litatẽ finis et pncipij.

¶ De principio minoritate ⁊ icarnatione.

Quoniã mũdus de nihilo creat⁹ eſt/⁊ in nihilo nõ eſt aliqd.creatus eſt de maiori minoritate de qua creari potuit.Eſt ergo ſuũ principiũ reale de maiori minoritate productum et creatũ.Eſt ergo incarnatio: vt principiũ reale productũ de maiori minoritate ad maiorẽ maioritatẽ ſit productũ. Et hoc eſſe non poſſet:ſi deus incarnatus nõ eẽt. qm̃ per incarnationẽ eſt principiũ creatũ ꝓductũ ad maiorẽ maioritatẽ finis. Et ſi non eſſet incarnatio:mũdus foret ꝓduct⁹ de maiori minoritate ad finem ſuſtentatum in minori maioritate.

¶ De medio fine ⁊ incarnatione.

Inter maius mediũ ⁊ maiorem finem:opꝫ ꝙ ſit ꝓportio in magnitudine ꝟtutis.mũdus eſt creatus ꝓpter aliquẽ finẽ cui opꝫ mediũ eſſe ꝓportionatũ:vt ꝑ illud pricipiũ mundi in fine quietẽ habere poſſit. Oportet ergo ꝙ incarnatio ſit.qm̃ ꝑ illã mediũ ꝓportionatũ eſt inter finẽ mũdi ⁊ p̄ncipiũ inquãtũ ſufficit vñ bono creato:ꝙ vna ex ſuis ptibus ſit cũ bono diuĩo ꝯiũcta: ⁊ ſufficit vñ magnitudini create:ꝙ vna ex ſuis ptibus cũ diuina magnitudine ſit coniuncta. Et idem de duratiõe vniuerſali creata:ꝙ vna ex ſuis ptibus ſit cuꝫ eternitate coniũcta. et ſic de alijs formis primis. Sed hoc eſſe non poſſet:ſi nõ eſſet incarnatio:ſine qua virtus increata deficeret virtuti create.q̃ defectus eſt impoſſibilis.

¶ De medio maioritate ⁊ icarnatiõe.

Poſito medio in maioritate virtutis poſiti ſunt in maiori virtute pricipiũ ⁊ finis. Et medio nõ poſito in maiori ꝟtute p̄ncipiũ ⁊ finis poſiti ſunt in vacuitate.Eſt ergo incarnatio: ꝑ quã mediũ creatũ poſitũ eſt i maiori virtute.per qđ pricipiũ creatũ ⁊ finis poſiti ſunt in maiori virtute.

¶ De medio eq̃litate ⁊ incarnatiõe.

Naturaliter nullum mediũ creatũ põt eẽ in eq̃litate finis ⁊ p̄ncipij.cũ ita ſit: ꝙ principiũ ⁊ finis nõ ſint equales in magnitudine ꝟtutis prin⁹ exiſtente ꝓpˀ finẽ.⁊ nõ ecõuerſo. qm̃ ſi eẽt ecõuerſo ꝑm curſuꝫ nãlẽ eẽt ſucceſſio ⁊ mot⁹ de fine ad p̄ncipiũ/⁊ eẽt deſtruct⁹ curſus nãlis ⁊ eſſet ꝯtrariũ nature.rõne cui⁹ lapis ſupra aſcẽderet/⁊ aqua calefaceret ignẽ/ ⁊ ignis infrigidaret aquaꝫ/ ⁊ lux daret tenebras:⁊ ſic de alijs.q̃ eſſent ꝯ curſuꝫ nature. Eſt ergo icarnatio:ꝑ quã mediũ creatũ ẽ equale cũ p̄ncipio creato ⁊ fine creato/illis eq̃lib⁹ exñtib⁹ i icarnatione. Que ſiquidẽ minoritas medij ⁊ p̄ncipij aſcẽdit ad equalitatem finis.

¶ De medio minoritate ⁊ incarnatione.

De minori medio ſequit̃ mior finis.⁊ idẽ de principio.ſequit̃ ꝗ de maiori medio maior finis ⁊ mai⁹ p̄ncipiũ. ⁊ q2 mũd⁹ creat⁹ ẽ fuit ante min⁹ mediũ ꝙ̃ mai⁹:vt ꝓductio i multiplicatiõe eẽt ſucceſſiue vſq; ad maioritatẽ.Et ſi i creatiõe mũdi eẽt ante mai⁹ mediũ ꝙ̃ min⁹:eẽt ſucceſſio in ꝯrio. vꝫ ꝙ de maiori fine ſe haberet ad minorẽ.Et in hͦ paſſu cognoſcit̃ nã pctĩ. Eſt ꝗ icarnatio: vt ſucceſſio ſuſtẽta ſit in medio: in q̃ virt⁹ ſit mota de minoritate ad maioritatẽ vltra quam nõ ſit appetitus naturalis.

¶ De fine maioritate ⁊ incarnatione.

Finis ⁊ maioritas ꝓportionem hñt/⁊ iperfectio ⁊ minoritas. Nõ eſſet ergo finis cũ maioritate ꝓportionatus/nec maioritas cũ fine: ſi nõ eſſet incarnatio.rõne cui⁹ finis creat⁹ ad maioritatẽ aſcẽdit/⁊ maioritas q̃tem hꝫ inquãtũ finẽ maiorẽ nõ requirit:qm̃ vltra incarnationẽ creatura maiorẽ appetituꝫ hẽe non põt ꝑm nãm finis ⁊ maioritatis. Et ſi nõ eſſet incarnatio:eſſent cõtrariũ.

¶ De fine equalitate ⁊ incarnatione.

Si ſit incarnatio:ẽ i illa equalr finis creat⁹ recolibilis itelligibilis ⁊ amabilis.qm̃ ꝑm curſuꝫ naturalẽ nulli amatiuitati create ptinet maior creata amabilitas ꝙ̃ finis ꝑ incarnationẽ ſuſtẽtat⁹ ⁊ cõplet⁹. Et idẽ de intellectiuitate cuiuſlibet hoĩs:cui nõ ſpectat altior intelligibilitas creata. Et idẽ ẽ de recolitiuitate. Sunt ergo ſi ſit incarnatio equales in fine potẽtie ſpũales cuiuſlibet hoĩs iuſti.⁊ idẽ de angelis btĩs. Eſt ergo incarnatio:vt finis poſſit eẽ ſubm equali amabilitati ⁊ amatiuitati create ⁊ intelligibilitati ⁊ intellectiuitati create ⁊ reco

libilitati ⁊ recolitiuitati create.

¶ De fine mioꝛitate ⁊ incarnatione.

Minoꝛ finis ē equi ꝙ̃ militis.qm̄ finis equi ē militia/⁊ finis mili-tis ē iuſtitia ⁊ pax.vt in arboꝛe imperiali ſignificatū ē.Eſt ergo ſignifica-tū:ꝙ vniuerſum creatū ē ꝓpter minoꝛem finē ⁊ ꝙ aliq̄ ex ſuis ꝑtibꝰ ꝓpter maioꝛē finē:qm̄ ſi vniuerſum creatū foꝛet in ma-ioꝛi fine ꝙ̃ aliq̄ ex ſuis ꝑtibꝰ:q̄libꝫ ex ſuis ꝑtibꝰ ſuū finē i ſeipſo haberet:in q̄ quie-ſceret/⁊ nullū appetitū extra ſe haberet.⁊ eſſet ſicut equus:q̄ nō eēt ꝓpter militem/ nec miles ꝓpter iuſtitiā/nec ferrū ꝓpter cultellū.⁊ hoc eſt īpoſſi͏ᶜ. Eſt ḡ vna ꝑs vni-uerſi creati finis totiꝰ vniuerſi/⁊ vt ad illū finē totū bonū vniuerſum creatū ſe hēat. Et idē de ſuis ꝑtibꝰ.Eſt ḡ īcarnatio: ſine q̄ nulla ꝑs vniuerſi poſſet eſſe finis totiꝰ vniuerſi creati.qm̄ non eſſet digna de ita magna maioꝛitate exñte mioꝛi ꝙ̃ vniuer-ſum creatū:ſicut ꝑs q̄ mioꝛ ē ꝙ̃ ſuū totuꝫ.

¶ De maioꝛitate equalitate ⁊ incarnaᶜ.

Si ſit incarnatio: exīde ſequitur maioꝛ cōis vtilitas oībꝰ ꝑtibus vniuerſi bōi creati. Et idē de vni-uerſo magno creato.⁊ ſic de aliis foꝛmis ꝓmariis.qꝛ oēs creature ſm̄ curſum natu-ralem per incarnationem ad maioꝛē vir-tutem aſcēderunt.Et ſi incarnatio nō ſit: eſt cōis vtilitas ⁊ virtus in priuatiōe. Eſt ergo incarnatio vt creatoꝛ nō deficiat ma-ioꝛi cōitati virtuti ⁊ vtilitati bōitatis ma-gnitudinis ⁊ ceterarū foꝛmaꝝ ꝑmariꝫ.

¶ De maioꝛitate mioꝛitate ⁊ īcarnatiōe.

Creatoꝛ ⁊ maioꝛitas ꝯcoꝛdātiaꝫ hñt/⁊ creatura ⁊ mioꝛitas. Idcir-co deꝰ maioꝛ ē ꝙ̃ creatura.⁊ in-ter creatoꝛem ⁊ creaturā nō pōt eē equali-tas.vnde cū deꝰ creauit mūdū ſm̄ ſuā na-turā:ſe habuit ꝓmo ad creādū ipſum in maioꝛi magnitudine bōitatis /duratōis/ ꝑtātis/ ſapiē/⁊ volūtatis/glīe/ virtutis/⁊ veritatis/finis/medii/principii/equalita-tis ꝯtīe/⁊ ꝯcoꝛdantie/ ꝙ̃ in minoꝛi:quo-niā ſi ſe habuiſſet ante ad minoꝛitatē foꝛ-marum ꝙ̃ ad maioꝛitatem: habuiſſet ſe ad creationem cōtra ſuā naturā.quod eſt impoſſibile. Eſt h' mūdus creatꝰ rōne ma-ioꝛis maioꝛitatis/magnitudinis/bonita-tis/⁊ ceterarum. ad quam maioꝛem ma-ioꝛitatem creatus eſſe non potuiſſet:ſi deꝰ non eſſet incarnatus.

¶ De eq̄litate mioꝛitate ⁊ īcarnatione.

Minoꝛ equalitas ē ī ouo ꝙ̃ ī gal-lina.qꝛ gallina ē finis oui. ⁊ eſt in maioꝛi magnitudine bōita-tis ⁊ virtutis/ꝙ̃ ouuꝫ. ꝙ ſi ouū foꝛet finis galline:fines conuerterentur.ita ꝙ ouuꝫ eſſet propter gallinā ⁊ gallina ꝓpter ouū. ⁊ vtriqꝫ fines eſſent in circulo: ⁊ equales in minoꝛitate.⁊ finis nō haberet ſubīm:in quo eſſet cū maioꝛitate ꝑ magnitudinem bonitatis ⁊ virtutis.qđ ē impoſſibile ⁊ cō-tra curſum naturalē. Eſt ergo gallina in nobilioꝛi fine ꝙ̃ ouū.Et qꝛ gallina ē prin-cipiata ex ouo:opꝫ ꝙ ſit aliquis aliꝰ finis maioꝛ ī magnitudine bonitatis ⁊ virtu-tis ꝙ̃ gallina.⁊ ſic ſucceſſiue de gradu in gradū/⁊ de fine in finē/⁊ de minoꝛitate ī maioꝛitatē vſqꝫ ad vnū ſupremū finē crea-tū q̄ eſt finis oīm finiū creatoꝝ. Qui ſiqui-dem finis eē non poſſet ſine incarnatiōe. qm̄ ſine incarnatiōe non poſſent habere ita magnā bōitatē magnitudinis ⁊ virtu-tis:q̄ ſufficeret eſſe finis oīm creatoꝝ. Eſt ergo incarnatio ſine qua in oībus creatis foꝛet circulus equalis ī minoꝛitate ⁊ ſine maioꝛitate finis.ſicut circulus oui et gal-line. vt dictum eſt.

¶ De fructu arboꝛis ieſu xp̄i.

Fructū huius arboꝛis q̄ttuoꝛ modis cōſideramus.primꝰ eſt ꝑ recreationē. ſcđs eſt ꝑ exal-tationē.tertiꝰ ꝑ manifeſtatio-nem. q̄rtus ꝑ deificationem.

¶ Recreatio eſt: vt ꝓbatū eſt in arboꝛe apoſtolicali. Idcirco recreatio totiꝰ hūa-ni generis eſt fructꝰ:de quo viuūt omnes beati ſaluati.Et ille fructꝰ ſuſtētatꝰ ē ī na-tura diuina ⁊ hūana in quibꝰ ſaluati fru-ctum vite colligunt.ſine quo moꝛtui erāt omnes illi:qui deuiati erāt a fine: ꝓpter quē creati fuerāt.ad quē ꝓpter fructū re-dierūt.q̄ ſiquidē fructꝰ ex dñā noſtra col-lectus eſt materialiter/ ⁊ ex cruce foꝛmali-ter. Qui etiam fructus ſufficit ad danduꝫ vitam omnibus hominibus mūdi ratio-ne ſue magne generalitatis ⁊ nobilitatis. Idcirco malefacit eccleſia:qꝛ ſuum poſſe

non facit: ꝙ ex ipſo fructu vitã poſſideãt
omnes homines huiꝰ mundi. ¶ Fructũ
exaltationis cõſideramꝰ: inquãtũ totum
vniuerſum creatũ ꝑ incarnationẽ ē exal
tatum. quĩ per incarnationẽ ꝑticipat dei
tas naturaliter cum toto vniuerſo creato.
inquãtũ naturã humanã aſſumpſit. q̃ cũ
omnibus creaturis ꝑticipat ſm curſuꝫ na
turalẽ. Et inquãtũ participat cum deita-
te: ſupra curſum naturalem exaltatũ ē to-
tum genus vniuerſum. vꝫ bonitas natura
lis ⁊ generalis exaltata in bonitate xp̄i
ſpeciali. ⁊ idem de aliis formis naturali-
bus ⁊ primis. ¶ Dominꝰ ieſus xp̄s ē fru
ctus per manifeſtationẽ: inquãtum deus
in illo manifeſtat quietem quaꝫ habẽt di
gnitates dei in formis primis ieſu xp̄i: q̃
ſpectãt ad humanam naturam. ſicut diui
na bonitas: que qetem habet in bonitate
creata xp̄i. inquantum ipſam deificat in
altiori gradu bonificabilitatis. ⁊ ſicut di
uina magnitudo: que magnificat magni
tudinem xp̄i in altiori gradu magnifica-
bilitatis. ⁊ eternitas: que durificat dura-
tionem humanaꝫ xp̄i in altiori gradu du
rificabilitatis. ⁊ poteſtas diuina: q̃ poſſifi
cat humanã ptãtem xp̄i in altiori gradu
poſſificabilitatis. ⁊ ſic de aliis formis. Et
omnes iſti gradus ita excellentes ſunt fru
ctus: quos deitas colligit ex humanitate
ad manifeſtandum actus ſuarum digni-
tatuꝫ in maioritate manifeſtatiõis. i qua
manifeſtatione diuina natura quietẽ ha
bet: inquãtũ manifeſtatio i ſupremo gra-
du perfectionis exiſtit. ⁊ ſic de gradu bo-
nitatis magnitudinis ⁊ aliaꝝ. Et de hoc
cognitionem dedimus in ꝓbatione: quã
fecimus de incarnatione ꝑ flores huius
arboris. ſicut in primo flore: q̃ eſt de boni
tate ⁊ magnitudine. in quo oſtẽditur: ꝙ
ita magna debet eſſe exaltatio bonitatis
create: ſicut bonitas diuina ⁊ magnitudo
ſunt rõnes: ꝙ producatur bona ⁊ magna
creatura. Eſt ergo illa creatura ꝓducta i
ita magna bonitate: ſicut bonitas ⁊ ma-
gnitudo ſuperiores poſſunt eſſe rõnes ꝓ-
ductioni bone ⁊ magne creature. Mani-
feſtata eſt ergo i illa camera collectio fru
ctus per magnitudinem bonitatis ⁊ in ſe
cunda camera que eſt de bonitate eterni-
tate: per bonam durationem. ⁊ ſic per or-
dinem vſq; ad cameram equalitatis mio
ritatis. ¶ Fructꝰ icarnatiõis eſt duplex.
vꝫ humanitas domini ieſu xp̄i: que colli-
gitur per deitatem. vꝫ per filium: qui illã
humanitatem induit: inquantum factus
eſt homo. Et humanitas fructꝰ eſt in dei-
tate: inquantum eſt homo deus. ⁊ eſt fru
ctus: in quo beati colligunt gloriam tri-
bus modis. vꝫ ſenſualiter per corpus xp̄i/
⁊ ſpiritualiter per animam ipſius/ ⁊ diui
naliter per ſuam deitatem. Iſte fructꝰ ita
altus ⁊ ita glorioſus ita magnus ⁊ ita bo
nus ita verus ⁊ ita virtuoſus ab aliquo
cogitari nominari nõ valet neq; ſcribi.

De arbore diuinali.

Summarium.

Arbor diuinalis verſatur circa
diuinitatem. Et ſimiliter diui-
ditur in ſeptem partes: ſcilicet
¶ Radices ſunt dignitates dei.
¶ Truncus eſt ſubſtãtia dei.
¶ Branche ſunt ꝓprietates ꝑſonales.
¶ Rami ſunt generatio ⁊ ſpiratio.
¶ Folia negationes accidentium.
¶ Flores ꝓbationes productionũ.
¶ Fructus eſt deus perfecte completus.

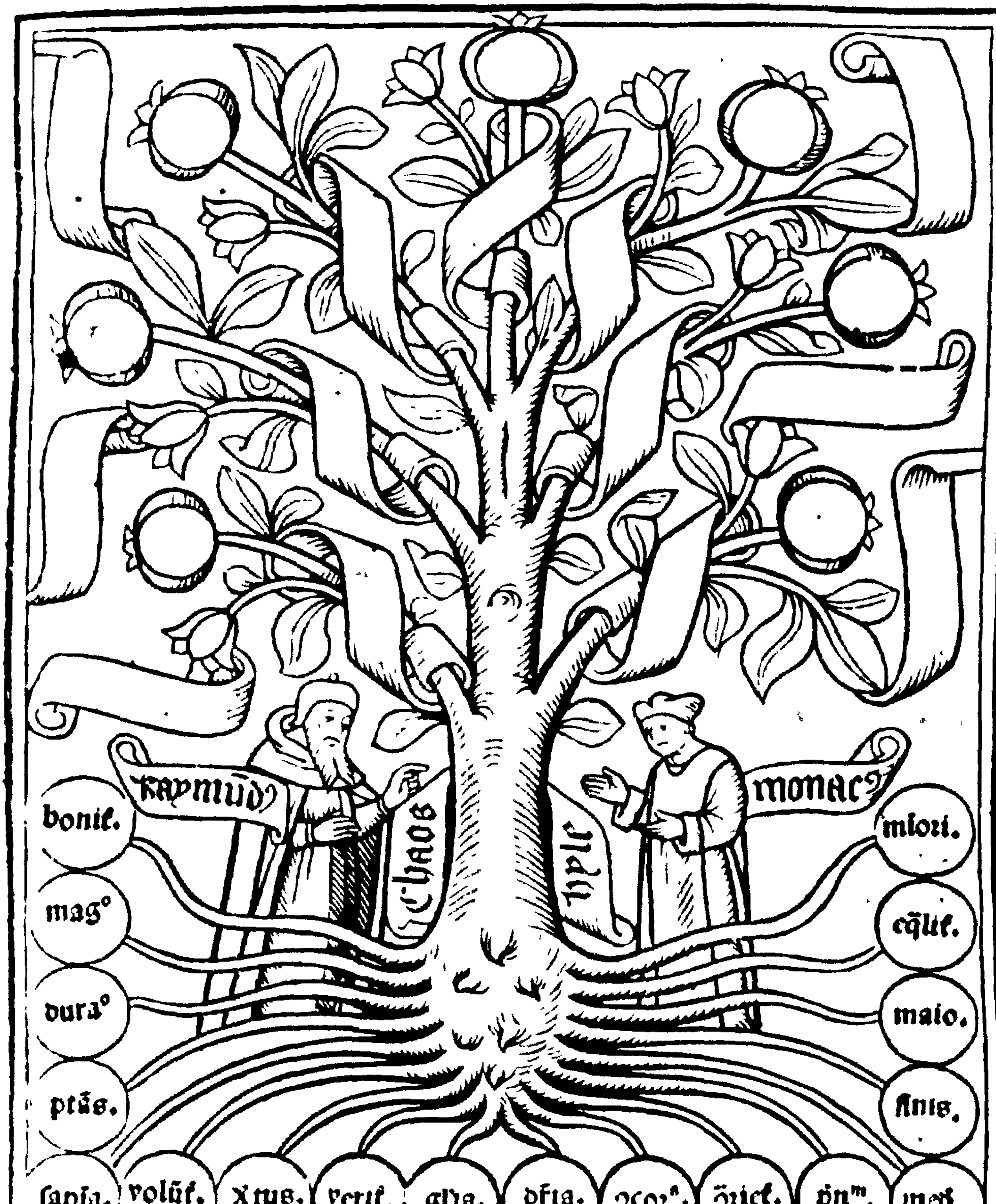

¶ De arboꝛe diuinali.

Hanc arboꝛez ſ. ptē modis cōſideram⁹. vʒ ſm dignitates/ ſm ſubām/ ſm pſonas diuīas/ ſm gñatonē ⁊ ſpirationē/ ⁊ ſm negatiōes accidētiū/ ſm pbationē diuinaꝝ pductionū/ ⁊ ſm cōplementū abſqʒ oī defectu. ¶ Per primā ptē dignitates dei metaphoꝛice cōſideram⁹ radices arboꝛi. Et p ſubām trūcū cōſideram⁹: vʒ eſſentiā ⁊ nām diuinā.

Et ꝓprietates pſonales cõſideram⁹ in ſimilitudine brãchaꝝ. Et gñatiõem ⁊ ſpiratiõem conſideram⁹ in ſĩltudinẽ ramoꝝ. Et in ſĩltudine folioꝝ cõſideram⁹ negatiõem quã facim⁹ de accidẽtib⁹ eẽ in deo. Et in ſĩltudine floꝝ cõſideramus probatiões productionũ: quas dabim⁹ in beata dei trinitate. Et p fructũ conſideram⁹ cõplementũ qđ eſt de⁹ completus ſine omni defectu. ¶ De dignitatibus dei.

Dignitates dei appellam⁹ ſuã eẽntialẽ bõitatẽ: magni^cem: eternitatẽ: ptãtẽ: ſapiã: volũtatẽ: ꝟtutẽ: ꝟitatẽ: gl̃iã: ⁊ diſtictiões pſonaꝝ: ⁊ cõcoꝛdãtiã illaꝝ: pncipiũ: mediũ: finẽ: ⁊ eq̃litatẽ. Et has ꝯſideram⁹ ſꝫ ſuas diffinitioes / ⁊ ſm ꝙ ſunt rõnes reales / ⁊ etiã ſm ꝙ hñt ſuos act⁹. ſic bõitas q̃ ẽ rõ bono in bõificãdo / ⁊ magni⁰ magno i magnificãdo / ⁊ eternitas eterno i eternãdo / ⁊ ptãs potẽti i poſſificãdo / ⁊ ſapia ſapiẽti i itelligẽdo / ⁊ volũtas volẽti i volẽdo / ⁊ ꝟt⁹ ꝟtuoſo in ꝟtuificãdo / ⁊ ꝟitas vero i ꝟificãdo / ⁊ gl̃ia gl̃ioſo i gl̃ificãdo / ⁊ diſtictio diſtinctionãti i diſtictionãdo / ⁊ ꝯcoꝛdia ꝯcoꝛdãti i ꝯcoꝛdãdo / ⁊ pncipiũ pncipiãti i pncipiãdo / ⁊ mediũ mediãti i mediãdo / ⁊ īfinitas īfinĩeti i īfinĩedo / ⁊ eq̃litas equãti i equãdo. ¶ Exẽpla iſtoꝝ actuũ ⁊ iſtaꝝ rõnũ ſunt iſta. vꝫ ꝙ bõitas ẽ rõ bono: ꝙ bonũ ꝓducat: vt nõ ſit ocioſa nec bon⁹ ocioſus. Et bon⁹ ẽ de⁹ pr̃: q̃ p bonitatẽ bonũ filiũ ꝓducit. Et magni⁰ q̃ ẽ rõ magno: ꝙ ꝓducat magnũ: vt nõ ſit ocioſa. Qui quidẽ magn⁹ ẽ pr̃: q̃ ꝓducit magnũ filium rõne ſue magnitudis: ⁊ q̃ ꝓductiõi rñdet: ſm ꝙ eſt magn⁹. Et eternitas ẽ ratio eterno: ꝙ eternũ ꝓducat. vꝫ ẽ rõ pr̃i: q̃ ẽ eternitas: qui filiũ eternũ rõne ſue eternitatis ꝓducat. q̃ eſt ei rõ: vt ipa nõ ſit ocioſa nec ipſe ocioſus. Et idẽ ẽ de ptãte q̃ ẽ rõ poſſificãti ꝙ poſſificatũ ꝓducat: vt i ſe habeat poſſificantẽ poſſificabilẽ ⁊ poſſificatũ ⁊ etiã poſſificare: ſine q̃b⁹ eſſet ocioſa. Idẽ eſt de ſapia: q̃ eſt rõ pr̃i: ꝙ ꝓducat ſapiẽtem: vt ſit itelligere intelligẽs ⁊ itellect⁹. Et volũtas eſt ratio volenti: ꝙ volitũ ⁊ volibilem producat: vt ſit velle volens ⁊ volitus. Et virtus eſt ratio virtuoſo: ꝙ virtuoſum ꝓducat ſm ſuã rõnem: ꝙ ſi nõ faceret: eſſet virtus ocioſa ⁊ ipe virtuoſus ocioſus. Et ꝟitas eſt rõ vero: ꝙ ꝓducat verũ: vt in veritate ſit verificare ⁊ verificatũ / ⁊ ꝙ veritas in oĩb⁹ tribus ſit ſuſtentata: ⁊ ecõuerſo. ⁊ idẽ de gl̃ia. que ſꝫ ſuã nãm req̃rit: ꝙ gl̃ioſus gl̃ioſum ꝓducat: vt hr̃e poſſit in ſeipa ⁊ de ſeipa gl̃iantẽ gl̃iabilẽ ⁊ gl̃iari. Diſtinctio eſt rõ diſtinguẽti in diſtinguẽdo a ſe diſtinctũ. q̃ ſiquidẽ diſtinguẽs eſt pr̃: q̃ rõne diſtinctiõis diſtinctũ ꝓducat: q̃ eſt fili⁹. vnde diſtinctio eſt rõ diſtinguibili. rõne cuius diſtinguibilitatis diuine rõnes pñt eſſe ⁊ actus nãles ⁊ eẽntiales. Et cõcoꝛdãᵃ ſilr̃ eſt rõ ad cõcoꝛdãdũ act⁹ in ꝓductiõib⁹ / ⁊ ꝙ bonificãs ſit i nũero vnũ idẽ cũ magnificãte ⁊ eternificante ⁊ ceteris. ⁊ ꝙ bonificat⁹ ſit numero idẽ cũ magnificato ⁊ eternato ⁊ ceteris. et etiã ꝙ bonificare magnificare ⁊ eternare ⁊c̃. ſunt i numero vnũ idẽ. ⁊ etiã ꝙ oĩa q̃ diximus cõcoꝛdãtiã habeãt i bõitate magnitudine eternitate ⁊ ceteris. ⁊ i eẽndo vna eadẽ eẽntia / vna nã / vna deitas / vn⁹ de⁹. ⁊ hoc qđ dixim⁹ de filio intelligẽdũ eſt de ſctõ ſpũ. ⁊ qđ dictũ ẽ de bõitate: magni^e: ⁊ eternitate: ptãte: ſapia: ⁊ volũtate: ꝟtute: ꝟitate: gl̃ia: diſtinctiõe: ⁊ cõcoꝛdãtia: intelligit̃ de prin⁰: medio: fine: ⁊ equalitate. ¶ Dignitates diuie ſunt inuicẽ nũero vnũ idẽ ita: ꝙ bõitas ẽ idẽ cũ magni^e ⁊ eternitate ⁊ ceteris. intãtũ ꝙ nũer⁹ eſt vn⁹ ſimplr̃ ſine aliq̃ diſtinctione nũeri p eẽntiã nãm ⁊ deitatẽ. ⁊ hoc eſt: vt bõitas ſit ita magna ⁊ ita eterna ⁊ potẽs ⁊c̃. p ſe ipam ſicut p magnitudinẽ eternitatẽ ⁊c̃. ⁊ ꝙ magni⁰ ſilr̃ p ſeipam ſit ita ꝓprie bona ſicut p bõitatẽ: ⁊ p ſeipam ita eterna ſicut p eternitatẽ. ⁊ ſic de aliis. qm̃ ſi bonitas ⁊ magni⁰ nõ eẽnt vnũ idẽ numero: ſequeret̃ ꝙ i deo eẽnt accñtia. ſicut bõitas q̃ eẽt magna accñtalr̃ p magnitudinẽ: ⁊ nõ magna p ſeipam. ⁊ magni⁰ que eẽt bona p bonitatẽ ⁊ nõ per ſeipam. ⁊ q: i deo non ſunt accidẽtia opꝫ ꝙ dignitates ſint vnũ idẽ nũero. ¶ Rõ q̃re dicimus rõnes reales eẽ i deo / ⁊ q̃re ipas nũeramus: inquantũ dicimus bonitatẽ magnitudinẽ eternitatẽ ⁊c̃. eſt rõne actuũ: q̃ nõ poſſent eſſe: niſi eſſent rõnes reales. ſicut bonificare magnificare ⁊c̃. deo exñte bono ma-

gno ⁊ eterno ⁊c̃. Et inquãtũ ẽ bonus per bonitatẽ: verũtñ ipſe ẽ ipſamet bonitas: h₃ ſe ad bonificare. ⁊ idẽ inquãtũ magn⁹ eſt: ꝑ magnitudinẽ ſe h₃ ad magnificare. Et ſic deo exñte ſub iſtis rõnib⁹ (vt ita loquar) ſe h₃ vt pater ad bõificãdũ / magnificãdũ / ⁊ ad producẽdũ bonũ filiũ ⁊ magnũ. producẽdo bonũ filiũ ꝑ bonitatẽ / et magnũ ꝑ magnitudinẽ. Et ĩ hoc paſſu cognoſcit̃: ꝙ rões nõ exiſtẽtes diſtĩcte ſm nũerũ: poſſunt eẽ reales rões rõne diſtĩctionis ſuppoſitoꝝ. vʒ producẽtis ⁊ ꝓducti: q̃ diſtincti ſunt in proprietatib⁹ ꝑſonalibus. Et ſi rões nõ eſſent reales ꝑ productionẽ: in qua eſſent ita cõfuſe: ſicut ſunt ꝑ nũerũ de⁹ nõ haberet rõnẽ ꝓductiõis. q̃ñ nõ poſſet eẽ diſtinctio in ꝓductiõe: poſtꝙ̃ ipſe nõ ↄ̃ſideraret rõnẽ bõitatis ad ꝓducẽdũ bonũ. nec rõnẽ magnitudinis ad ꝓducẽdũ magnũ. ⁊ ſic de aliĳs. ⁊ eſſet ocioſus in ſuis rõnib⁹: q̃ rões nõ eſſent: niſi eẽt productio. ſicut nõ ſunt rões numerate ſm eſſentiã ⁊ ſunt nũerate ſm ꝓductionẽ. Sũt ergo dignitates rões reales declarate ⁊ numerate ꝑ ꝓductionẽ. ⁊ ſunt ĩ vnitate nũeri nõ nũerati ꝑ eſſentiã deitatis ⁊ nature. Et in hoc paſſu eſt valde declarata beatiſſima dei trinitas. videlicet pluralitas diuĩa ſuppoſitoꝝ: quã eẽ opʒ de neceſſitate: vt ĩ deo ſint rões reales ꝓprie ⁊ eſſentiales clare ⁊ numerate.

¶ Omnes iſte rões bõe ſunt ꝑ bõitatẽ / ⁊ magne ꝑ magnitudinẽ / ⁊ eterne ꝑ eternitatẽ / ⁊ potẽtes per poteſtatẽ / ⁊ ſciẽtifice per ſapiẽtiã / ⁊ amãte ꝑ volũtatẽ / ⁊ virtuoſe per virtutẽ / ⁊ vere ꝑ veritatẽ / ⁊ glorioſe per gloriã / ⁊ indiſtincte nũero ꝑ diſtĩctionẽ. ſed ſunt rões reales nũerate ⁊ clare ꝑ diſtĩctionẽ ſuppoſitoꝝ. Et idẽ eſt de cõcordãtia rõnibus nõ ↄcordãtib⁹ ĩquãtuʒ ſunt vnũ idẽ nũero. ſed ſunt ↄcordãtes in cõcordãtia ſuppoſitoꝝ. Et rões p̃ncipia nõ ſunt inquãtũ ſunt vnũ idẽ nũero. q̃ñ poſtꝙ̃ ſunt vnũ idẽ nũero: vna rõ nõ põt eẽ p̃ncipiũ alteri⁹. ſʒ ſunt p̃ncipia ⁊ vnũ principium in principiante producente: qui eſt rões. ⁊ ſunt p̃ĩcipiate: inquãtuʒ ꝓductus p̃ĩcipiatus eſt ille rões qui eſt ex illis principiatus ⁊ productus. Et etiã actiones nõ ſunt media per eſſentiã ita: ꝙ vna ſit in medio alterius. cum ita ſit: ꝙ oẽs ſint vna ſimplex eſſentia. ſed ꝑ naturã mediũ ⁊ diſtĩctionis perſonaꝝ ẽ in bonitate bõificare ĩ medio bõificãtis ⁊ bõificabilis: ⁊ magnificare in medio magnificãtis ⁊ magnificabilis. ⁊ ſic de aliĳs. Et et rões nõ ſunt plures fines: ſʒ ſunt vnus finis: ſicut ſunt vna eẽntia. ⁊ ſunt fines: ſicut ſunt rões ꝑ ꝓductionẽ. ſicut pʒ q̃ ſub fine bõitatis ꝓducit bõificatũ. ⁊ ſub fine magnitudinis magnificatũ. ⁊ ſic de aliĳs. Nec rões ſunt eq̃les ꝑ eẽntiã. q̃ñ ſi eẽnt forent p̃les ⁊ diſtincte: vʒ vna ab alia: ſed ſunt ꝑ equalitateʒ equales in diſtinctiõe ſuppoſitoꝝ. ſicut bõitas / magnitudo / eternitas / ꝑtãs / que ſunt ita fontaliter ⁊ ſecũde in productiõe ⁊ diſtinctiõe. ſicut ſapiẽtia voluntas ⁊c̃.

¶ De ſubſtãtia arboris diuinalis.

Subſtãtiã ↄ̃ſideram⁹ eẽ illud ens ĩ quo rões ſunt ſuſtẽtate. verũtñ dicim⁹: ꝙ illa ⁊ rões ſũt vna eadẽ eſſentia nã / deitas / ⁊ deus. ſed ſubaʒ cõſideram⁹ ĩquãtũ eſt ſubm rõnib⁹. ſicut bon⁹ bõitati ⁊ magn⁹ magnitudini ⁊ eternus eẽnitati. ⁊ ſic de aliĳs. Jdcirco ſubam eẽ ĩtelligim⁹ bonũ magnũ eternũ ⁊ potẽs ⁊c̃. ¶ Scd̃m ꝙ dixim⁹ ĩ arbore eẽali: trũcus ĩ tertiũ nũerũ trãſit: ita ꝙ nõ eſt vna ſpẽs cũ ſuis radicib⁹. q̃ñ ipſe ẽ totũ: ⁊ radices ſunt ſue ꝑtes. Sed diuina ſuba non trãſit in tertiũ nũerũ: vt ipa ſit ĩ vno nũero: ⁊ ſue rões ⁊ dignitates ſint ĩ alio nũero. q̃ñ ipſa ẽ bõitas magnitudo ⁊c̃. ⁊ q̃libet ẽ tota ſuba. Et in h̃ rõ nr̃a facit dr̃iaʒ inquãtũ ĩtelligim⁹ ſubaʒ oĩm rõnũ. ⁊ ĩtelligim⁹ rões ꝑ ſeipãs claras ⁊ ĩcõfuſas ⁊ nũerales ⁊ etiã ſubales: ĩquãtũ ſubalr̃ ſũt rões enti cõi: q̃ ẽ de⁹: ⁊ q̃ ẽ ſuba. Etiã ille ſunt cões ſube in vnitate nũeri ⁊ ĩ diſtĩctiõe ꝑſonaꝝ. ¶ Cũ ſenſibilitas ſe ſenſui repreſentat ſub rõne coloris: reſpõdet ſenſus cõis ꝑ videre illi repñtatiõi. ⁊ cũ ſe repreſentat ſub rõne ſoni aut vocis: r̃ñdet ſenſus cõis illi repñtatiõi cũ audire. et ſic de aliĳs ſenſibilitatib⁹ ꝑticularib⁹ quibus reſpõdet ſenſus cõis cũ ꝑticularibus potẽtĳs. ita ⁊ multomeli⁹ ſine oĩ cõparatione cũ ſuba diuina tãgit̃ ꝑ ſuas rões r̃ñdet illis rõnib⁹. verũtamẽ nõ dicimus

ꝙ rōnes ſint ꝑtes:ſ; ꝙ rn̄dēt ſm eaꝝ rea
litatē ⁊ nūeralitatē i tactu: vt ita loq̄r:in
ꝓductiōe interioꝛi aut i īfluētia exterioꝛi
quā facit creaturis.qm̄ ſi tāgit̄ ſub rōne
bōitatis ſuba inquātū bona:bōitati rn̄=
det ⁊ ꝓducit bonū. vt bonitas habeat in
ipſa ſuaȝ fontalitatē ⁊ fecūditatē ⁊ abun
dātiā.Et cū tāgit̄ ꝑ magnitudinē: rn̄det
ſuba magna/⁊ ꝓducit magnū. vt magnu=
tudo ſuā hēat fontalitatē ⁊ fecūditatē in
illo tactu.⁊ ſic de aliJs. Jdcirco ille q̄ rn̄=
det:eſt in illa ſuba pr̄ ꝓducēs filiū.⁊ quia
tāgit̄ ꝑ bōitatē:ꝓducit ipſuȝ ex bōitate.⁊
q: tangit̄ ꝑ magnitudinē: ipm̄ ꝓducit ex
magnitudine/⁊ de ſua ꝓpria bonitate et
magnitudie. Jdcirco filiꝰ ē ꝓductus bo=
nus ⁊ magnꝰ.⁊ ē bonꝰ de bonitate/⁊ ma=
gnus ex magnitudie.Et q: ꝓductꝰ ē de to
ta bonitate ⁊ de tota magnitudine:rema
net cum pr̄e vna eadē bonitas ⁊ vna ea=
dē magnitudo.⁊ idem eſt de eternitate ⁊
aliJs.Cū diuīa ſuba tāgit̄ ꝑ hoīes bonos:
qui faciunt bona opera ꝓpter amoꝛē do
mini noſtri:diuina bonitas tāgit ſubam.
que ſiquidē ſuba q̄ eſt deꝰ:reſpondet ꝑ ſuā
bonitatem bonitati create influendo gra
tiā bonitatis. Et hoc idē cū tāgit̄ ꝑ ma=
gnitudinē:iquātū hoīes magna bona fa
ciūt ⁊ plura ꝓpter dominū noſtrū:magni
tudo diuinā ſubam tāgit: ⁊ ſuba rn̄det in
fluēdo hoībus ſuis ſeruitoꝛibꝰ magna bo
na ⁊ plura.Et idē de eternitate ⁊ ceteris.
Et cū hoīes mali tāgūt ſubaȝ faciēdo ma
lū:iuſtitia tāgit ſubam q̄ tāgit hoīes ma=
los cū vindicta faciendo illis malū pene.
Et ſi mala ſunt magna:iuſtiᵃ penas mul=
tiplicat Et in hoc paſſu cognoſcitur: quo
modo deꝰ rn̄det iuſtis ⁊ pctōꝛibꝰ. ſm ꝙ ē
tactū ꝑ rōnes ſupioꝛes ⁊ inferioꝛes. ¶ Di
uina ſuba inſenſibilis ē:qm̄ nō eſt de rebꝰ
coꝛpalibꝰ:⁊ ē i imagiabilis.qm̄ non h; fi
guraȝ circularē q̄drāgularē neq; triāgu=
larē/nec h; aliquā ꝯditionē:ꝑ quā ſentiri
poſſit ſubaliter nec accidētalr̄.cum ita ſit:
ꝙ ipſa ſit infinita ⁊ eterna. nec etiā ſuba
eſt cōpoſita de ꝑtibꝰ nec de aliqua alia re.
Qm̄ ens eternū ⁊ īfinitū/⁊ qđ nō h; in ſe
aliqđ accidēs cōpoſitū eē nō pōt/⁊ maxi=
me cū ſit pura ſimplicitas ⁊ in puro ſim=
plificare ꝓducēte vna ſimplici perſona q̄
eſt pater:de tota ſua ſimplicitate aliā ꝑſo
nā:q̄ eſt filiꝰ. ⁊ hoc idē de ſctō ſpū. Jdcir=
co nulla ſuba q̄ ſit ſimplex/⁊ in q̄ ſit ſimpli
ficare cū eternare ⁊ infinire: cōpoſita eſſe
poteſt:cum ita ſit : ꝙ ſimplicitas ⁊ com=
poſitio contrarientur.

¶ De ꝑſonis diuinis arboꝛis diuialis.

RRāche arboꝛis diuialis ꝑſo
nales ſunt ꝓprietates:v; pr̄=
nitas/ filiatio/ ⁊ paſſiua ſpi=
ratio. ⁊ ſunt in ſuba ſm nām
dignitatū: ⁊ ſuba ē i ipſis ſu=
ſtētata:ſm ꝙ eēntia in ſuis eēntialibꝰ cō=
creti ſuſtētat̄.Et ex iſtis brāchis: vt ita lo
quar:tractare ꝓponimꝰ in hūc modū:v;
in applicādo dignitates cuilibet propꝛie
tati ꝑſonali ſm ſuas ꝯditiōes ⁊ naturā cu
iuſq; ꝑſone:⁊ etiā oñdere nūerū trinaleȝ
ꝑſonaꝝ.Et hoc facimꝰ ad bn̄ declarādū;
hāc arboꝛē.Q̄uis ſatis ſufficiēter ſumꝰ lo
cuti de trinitate in arboꝛe apoſtolicali.

¶ De paternitate diuinali.

DEus ē bonꝰ:⁊ i h̄ ꝙ ſua bōitas
eſt ei rō ꝙ faciat bonū: appella
mus bonū facere bonū ꝓduce=
re;h; ſe deꝰ ad faciēdū bonū.Et q: ſua ma
gnitudo ē ei rō:ꝙ faciat magnū : appella
mus magnū facere ꝓducere magnuȝ. Et
hāc locutionē tenemus in toto h̄ ꝓceſſu.
Deꝰ q̄ ē magnꝰ:ſe h; ad ꝓducēdū magᵐ.
⁊ ita rn̄det ſuba eq̄liter duabꝰ rōnibꝰ i ꝓ
ducēdo magᵐ boᵐ. Jllū magnū bonū ex
alio ꝓducere nō p̄t.ſed de ſeipſo. qm̄ ſua
magniᵒ q̄ ē īfinita:tota ſe h; ad eſſenduȝ.
rō:ꝙ magnꝰ īfinitꝰ ſit ꝓductꝰ.⁊ h̄ idē de
bōitate.Et q: nulla alia ſuba ē īfinita:ſed
ſuba q̄ ē deꝰ:opȝ ꝙ deꝰ ꝓducat de ſeipſo
magnū bonū īfinitū. ⁊ idē de eternitate.
q̄ ē rō eterno: ꝙ ꝓducat eternū bonū. Et
q: alia eternitas nō ē. ſ; tm̄mō eternitas
dei:oȝ ꝙ ſuba ſe hēat vt ſuppoſitū eternās
qđ de ſeip̄o bonū eternū ꝓducat.Et h̄ idē
de ptāte:q̄ ē rō potēti:ꝙ bonū poſſitū ꝓ=
ducat. Et idē de ſapia:q̄ eſt rō ſapiēti: ꝙ
bonū ſcitū ꝓducat.Et voluntas amoroſo
ſiue amāti ꝙ ꝓducat boᵐ amatū. Et ꝟtꝰ
ꝟtuoſo:ꝙ ꝓducat bonū ꝟtuoſuȝ.Et veri
tas vero:ꝙ verū boᵐ ꝓducat.Et gl'ia glo
ſo:ꝙ gl'ioſuȝ bonū ꝓducat.et diſtictio di
ſtictionāti:ꝙ diſtictū boᵐ ꝓducat.et ꝯcoꝛ

dãtia ꝯcoꝛdãti:ꝙ ꝓducat bonũ ꝯcoꝛda-
tum.Et principiũ principianti: ꝙ ꝓdu-
cat principiatũ bonuꝫ.Et mediũ mediã-
ti:ꝙ bonũ mediatũ ꝓducat. Et finis ꝑfi-
cienti:ꝙ bonũ ꝑfectũ ꝓducat. Et eq̃litas
eq̃lificãti:ꝙ bonũ eq̃lificatũ ꝓducat.Si
cut oẽs rõnes ſe hñt ad deũ ſm eoꝝ natu-
rã ⁊ cõe ſuppoſitũ ſm ſuã naturã:rñdet il
lis rõnibꝰ in ꝓducendo bonũ. rñdẽt oẽs
rõnes ad ꝓducẽduꝫ bonũ.Et idẽ de ꝓdu
ctiõe magni ⁊ de ꝓductiõe eterni.Et ſic
de oĩbus rõnibꝰ:q̃ rñdent cuilibet ſingu-
lariter ⁊ cõiter/⁊ cõmune ſuppoſitũ ſilr
quod eſt deus.⁊ qđ ſe hꝫ ad reſpõſionem.
vt pater.qm̃ de ſe hꝫ ꝓducere ꝓductũ ſm
ꝙ oẽs rõnes req̃runt.Et in hoc paſſu co-
gnoſcit̃ modꝰ ſm quẽ dignitates ſunt rõ
nes:ex quibꝰ eſt ꝓꝓꝛietas paternalis:que
eſt producẽs rñdens complẽs ⁊ obediens
rõnibus.exiſtente: vt ita loquar:paterni
tate cõi ſub ipſis.ſm ꝙ requirũt in ꝓdu-
ctione.Et opꝫ ꝙ ſit pater:qꝛ de ſeipõ ha-
bet rñdere oĩbus rationibus.qm̃ ex alio
ſubiecto non poſſet ſufficere:ſm ꝙ rõnes
req̃runt.Et quia inter ꝓducentẽ ⁊ ꝓdu-
ctũ q̃ ſunt in ſummitate rõnũ:opꝫ eẽ ma
ioꝛẽ vicinitã ⁊ participationẽ concoꝛdan-
tiã naturã ⁊ amantiã:opꝫ ꝙ ſit ꝑ gñatio
nẽ.qm̃ alia ꝓductio q̃ non eſſet ꝑ gñatio
nem:ſufficere non poſſet reſponſionibus
rationũ. Eſt ergo ꝓbata ꝑñitas ꝑ quã
intelligimꝰ primã branchã huiꝰ arboꝛis.
¶ Deus eſt bonꝰ:⁊ ſua bonitas eſt ei ra-
tio:ꝙ faciat bonũ.⁊ ſi deꝰ rationi nõ rñ-
deret:ratio eẽt ocioſa/⁊ ipẽ eſſet ocioſus.
⁊ virtus rñſioni deficeret. ⁊ magnitudo
bonitati.⁊ finis veritas ⁊ glĩa ptãs ſapiẽ
tia ⁊ volũtas deficerẽt bonitati ⁊ cõmuni
ſuppoſito.⁊ ſi rñſionẽ faceret tantũmodo
in ſubõ creato ⁊ nõ i icreato:rñſionẽ facit
extra ⁊ nõ itra/⁊ deficerẽt ifinitas ⁊ eter-
nitas rõnibꝰ/⁊ ecõuerſo.qđ eſſet malũ ⁊
ꝯ bõitatẽ ⁊ ꝯ oẽs rõnes.qđ ẽ ipoſſiᶜ.Eſt ḡ
rñſio itra ſubaꝫ icreatã.⁊ ẽ ꝑ ꝓductioneꝫ
ꝓducẽtis ⁊ ꝓducti.¶ In ſuba milij q̃ eſt
in multũ pua q̃titate magnitudĩs boni-
tatis:ẽ bonitas rõ nãli agẽti:ꝙ bonũ ꝓ-
ducat ex illa ſuba. ⁊ magniᵒ ſilr ẽ rõ agẽ-
ti nãli:ꝙ ex illa ſuba magnũ bonum pro
ducat.Et ſi ſuba ſit in terra/⁊ conditio-
nes habet:que cõueniunt rñſionibus:ſe-
quitur ꝓductio ⁊ rñſio/⁊ facit multiplica
tionẽ: que bona eſt ⁊ magna: inquãtũ ex
grano milij eſt arboꝛ ꝓducta. q̃ conditio
nes habet:quas diximꝰ de arboꝛe vegeta
li. Unde cũ magis ꝓpꝛiũ ſit deo magnũ
bonũ ꝓducere : qꝛ ipẽ maius bonũ eſt:q̃
ꝓducere minus bonũ : ⁊ milio eſt magis
ꝓpꝛiũ minꝰ bonũ ꝓducere q̃ maiꝰ: qꝛ in
ipõ eſt paruũ bonũ.verũtamẽ maiꝰ bonũ
ꝓducit q̃ illud eſt: inquãtũ arboꝛẽ i actu
ꝓducit cũ pluribꝰ brãchis/ramis/folijs/
floꝛibus/⁊ fructu. q̃tomagis deꝰ: qui eſt
magnus bonus infinite:inquãtũ pr̃ filiũ
equalẽ ꝓducit ſibiipſi.ſm ꝙ rõnes requi-
rũt. ¶ De filiatione diuinali.

Filiatio eſt ſcđa brãcha huiꝰ ar-
boꝛis. ⁊ eſt ſcđa : qꝛ rõnes ante
ſe hñt ſm nãm ad ꝓducentẽ q̃
ad ꝓductibilẽ ſm oꝛdinẽ ꝓductionis:ve
rũtamẽ nõ dicimus:ꝙ in illa anterioꝛita
te ſit tp̃s neq̧ motus neq̧ maioꝛ nobili-
tas vniꝰ ꝑſone q̃ alteriꝰ. ⁊ hec ꝓꝓꝛietas
filialis eſt ita ſub rõnibus ꝑ modũ paſſio
nis:ſicut ꝓꝓꝛietas paternalis per modũ
actionis.vꝫ bonitas eſt rõ bono:ꝙ ꝓdu-
cat bonũ. ⁊ ſic rõ ſe hꝫ duplr̃ cõi ſuppoſi-
to.qm̃ vnomodo ſe hꝫ ad illud ꝑ actionẽ/
⁊ ꝑ aliũ modũ ꝑ paſſionẽ: vt ita loquar.
Idcirco cõe ſuppoſitum duplr̃ rñdet ra-
tione bonitatis. qm̃ ꝑ vnũ modũ ſe hꝫ vt
agẽs/⁊ ꝑ aliũ vt patiẽs. ⁊ inquãtũ ſe ha-
bet vt agens:ſe habet vt bonificans. ⁊ in
quantũ ſe habet vt patiẽs : ſe habet vt bo
nificabilis. Et qꝛ magnitudo eſt i illa ra-
tione:facit ꝙ bonificãs ſit magnus.⁊ fa-
cit bonificabilẽ eſſe magnũ. Idcirco bo-
nificãs qꝛ tãgit̃ ꝑ magnitudinẽ: ꝓducit
de ſeipõ ⁊ de ſua bonitate bonificatũ.qm̃
ſi de ſeipõ ipm̃ nõ ꝓduceret: bonificatus
nõ eẽt magnus /nec ipẽ ſubm̃ haberet:in
quo magnã haberet actionem.Et in hac
ꝓductione eternitas eſt ratio:inquantũ
durare facit bonificantem ⁊ bonificabi-
lẽ.ſimiliter et in hoc eſt diſtinctio ratio:
vt bonificans eternaliter ſit diſtinctus a
bonificabili/⁊ bonificabilis ab ipſo intã
tũ ꝙ vnus non ſit alius. et hoc eternali-
ter. vt eternitas faciat durare diſtinctio-
nem. Etiã poteſtas eſt ratio ꝙ bonificãs

poſſit eſſe diſtinctus a bonificabili/⁊ bo-
nificabilis a bonificāte:⁊ ꝙ bōficās eter
naliter ꝓducere poſſit bonificabilē boni-
ficatū.⁊ ad hoc ꝯcurrūt ſapīa volūtas ⁊c̄.
ſm̄ hoc ꝙ dictū eſt de magni⁹ eternitate
ptāte.idcirco filiatio eſt ꝓprietas ꝑſona-
lis ꝑ oēs rōnes:q̄ ita ſe hn̄t ad illā paſſi-
ue ſicut ad ꝓprietatē paternalē actiue.Et
in h̄ paſſu cognoſcit̄: ꝙ q̄libet dignitas
ſm̄ vnū modū ē rō ꝑ actiōes/⁊ ꝑ aliū ē rō
ꝑ paſſionē.Uerūtn̄ nō dicun⁹:ꝙ rōnes ſe
hn̄t ad paſſiōes nāl'r.cū ita ſit:ꝙ ipē ſint
ſoſe ſimplices/⁊ nō pl'es.ſed vna ē alia in
nūero.ſm̄ ꝙ ī ꝓceſſu dignitatū dictū eſt.
Et ſicut bonitas ē vna rō duplex inquātū
dupl'r ſe hꝫ ad ſuppoſitū: vt dictū eſt.ita
vna eadē forma ſe hꝫ dupl'r ad cōe ſuppo
ſitū:vt ſit formās ⁊ formabile.ſic̄ lumē de
lumine ⁊ de⁹ de deo. exiſtēte duplicitate
forme ī ꝑſonis ſuſtentata/⁊ vnitate forme
in cōi ſuppoſito.idcirco forma ē de forma
⁊ nō de mā nec de paſſiōe māli. ¶ Filius
eſt bonificat⁹ ⁊ bonificabilis. bonificat⁹
eſt:vt nō remaneat ī potētia/⁊ ꝙ ſit ī pu-
ro actu cōplet⁹/⁊ remanet bonificabilis:
vt dignitates ſint rōnes in eternitate eter
naliter ꝓducēti ⁊ ꝓductibili.vꝫ p̄ri ⁊ filio.
Et p̄r q̄uis fili⁹ ſit ꝓductibilis: nō addit
aliqd filio poſtq̄ fili⁹ eternal'r ē ꝓduct⁹ ⁊
de eternitate ⁊ īfinitate ⁊ de oīb⁹ aliis for
mis ꝓduct⁹. Nec p̄r addit ī ſeipo aliquā
rē:qm̄ in ſuba infinita ⁊ eterna non cadit
additio/nec ſcindit nec diminuit nec di-
uidit aliquā rē de ſeipo.ſꝫ de ſeipo ꝓdu-
cat filium.Et has tales cōditiōes patris
⁊ filii requirūt rōnes quelibet ab alia ⁊ a
natura eēntie:q̄ eſt cōis ſubſtātia.que rn̄
det illi requiſitiōi:ſꝫ ꝙ ꝑ rōnes eſt tacta.
Et ī hoc paſſu cognoſcit̄ mod⁹:ſꝫ quē in
diuinis rōnib⁹ ociofitas eſſe non poteſt.

¶ De ſpirabili proprietate diuinali.

IN creatiōe eſt creare de creante
⁊ creabili.de creante formaliter/
⁊ creabili materialiter. Formali
ter de creante:inquātum ꝓducit creatu-
ram de nihilo.materialiter:inquātum ꝓ
ducit creare de creabili.Tamen creatura
creare nō ꝓducit: qm̄ eſſet creās.ſꝫ eſt po
tētia paſſiua:de q̄ ꝓduci pōt creare/exiſte
potentia ſubiecta ipſi creare in illo tem-
poꝛe:quo ꝓducitur ꝑ creātē.Et hūc ordi
nē hn̄t alique creature in operādo artifi-
cialiter. ſicut ī arboꝛe rōnali:in qua agēs
artificialis ꝓducit oꝑari de oꝑabili.ſicut
faber qui inquātū clauū ex ferro ꝓducit:
oꝑari ex oꝑabili ꝓducit:qđ q̄dē oꝑari nō
eſt de eēntia operātis : ſed ī creaturis ſm̄
curſum nālē nō eſt ita.ſicut ī plāta in qua
gn̄are eſt de eſſentia gn̄antis ⁊ gn̄abilis/
gn̄ante ꝓducēte de ſeipo ⁊ gn̄abili gn̄are
tūc: cū gn̄at̄ pomū aut equ⁹. ⁊ ſic de cete-
ris ſubiis ꝓductis nāl'r.Et iſte oꝛdo ē ſpe
culū : in quo repn̄tat̄ oꝛdo nālis ſuꝑioꝛ.
de quo dictū eſt ī p̄ria brāchā ⁊ ſcđa hui⁹
arboꝛis. Idcirco ſm̄ hoc: qđ dictū eſt:in
iſto ꝓceſſu inq̄rere volum⁹ nām ⁊ modū
tertie brāche ſm̄ hunc modū. ¶ Diuina
bonitas eſt rō bono:q̄ eſt deus: tripl'r: ꝙ
agat bonū.vꝫ ꝙ ꝓducat bonū.primo in-
quātū eſt ei rō:ꝙ ſit agēs.⁊ ꝑ hunc modū
agēs eſt p̄r.ſcđo inquātū eſt rō p̄ri:ꝙ bo-
nificabilē ꝓducat:q̄ eſt fili⁹.tertio inquā
tū eſt rō p̄ri ⁊ filio:ꝙ bonificare ꝓducāt.
qđ eſt ſcītus ſp̄us. Uerūtamē nō dicimus
bonificare:qđ eſt p̄r ⁊ fili⁹ ī gn̄are. ſed bo
nificare qđ eſt ſcītus ſp̄us.Et ex hac mate
ria largi⁹ loquemur ī ramis hui⁹ arboꝛ.
Habet ſe ḡ bonitas tripl'r bono : q̄ rn̄det
rōni tripl'r:intātū ꝙ ī hac rn̄ſione ē nūe-
ris ſingularis ⁊ nūer⁹ dualis ⁊ nūer⁹ ter
nalis. Singularis:inquātū vn⁹ ē p̄r.ali⁹
eſt fili⁹.ali⁹ ē ſp̄ūſſctūs. Dualis:inquātū
vn⁹ ē p̄r.⁊ ali⁹ ē fili⁹. ⁊ p̄r ⁊ fili⁹ ſunt vnū
bonificare amboꝝ:ſicut vnū ē gn̄are am-
boꝝ.Ternalis: inquātū p̄r ſe hꝫ ad filiū:
⁊ fili⁹ ad p̄rem ſub rōne bonificādi equa
liter.qꝛ bonitas eſt ambob⁹ equalis rō. ⁊
qꝛ fili⁹ non bonificat p̄rem:hn̄t ſe equal'r
p̄r ⁊ fili⁹ ad aliud bonificare: qđ eſt ſpira
re in quo reſpōdēt bonitati ſpirādo ſp̄m
ſcīm:q̄ eſt tertia ꝑſona. vt dictū eſt.⁊ etiā
meli⁹ declarare volum⁹ ſm̄ hūc modū ꝙ
eſt tertia ꝑſona. ¶ Faber qn̄ facit clauū:
ante martellū mouet q̄ clauum. Idcirco
p̄ri⁹ ſe hꝫ ad oꝑari: q̄ ꝙ clau⁹ ſit oꝑatus.
ſequit̄ ḡ ꝙ operari inſtrm̄ ſit operātis ⁊
oꝑabilis. Sed ī ꝑſonis diuinis nō eſt ita.
qm̄ ſi p̄r ſe haberet ante ad ſpirandū ſiue
ad ſpirare q̄ ad filiū: ſpirare eſſet inſtru-
mentū.ſicut operari inſtrumētū eſt in fa-

bꝛicatiōe ⁊ eēt bōificare ipſiꝰ ſpirare iſtꝫ
⁊ nō eēt de eēntia filij.ſicut operari fabꝛi:
qđ nō eſt de eēnᵃ claui.hꝫ ſe ğ pr̄ ad filiū/⁊
filius ad pſem.⁊ ſm iſtū reſpectū amboꝝ:
et equalē reſpectū ſub rōe bonitatis ſe ha
bent ambo ad ſpirādū in ſpirādo ſpiritū
ſctm̄:q̄ eſt tertia ꝑſona:inquātū ē ꝯn̄a an
tecedētis:qui eſt reſpectꝰ patris et filij/ et
equaliter in r̄n̄ſione bonitati ſub rōne bo
nificare ſiue bōificādi. Et in hoc paſſu p̄t
itelligi erroꝛ i q̄ ſunt greci:q̄ nō credūt:ꝙ
ſctūs ſp̄s creat a filio: ſꝫ ex pr̄e tantūmō.
¶ Scđm exēplū qđ dedimꝰ de bonitate
in inq̄rendo tertiā ꝑſonā:pōt dici de ma=
gnitudine eternitate ptāte ⁊ ceteris. qm̄
om̄es dignitates ſunt rōnes cōi enti tri=
pliciter.ſicut magnitudo:q̄ ē rō in magni
ficāte ⁊ in magnificabili ⁊ in magnifica=
re.⁊ h̄ idem ꝑ magnificātē ⁊ ꝑ magnifica
bilē ⁊ ꝑ magnificare.⁊ hoc idē de magni=
ficante magnificabili ⁊ magnificare/⁊ ad
magnificātē magnificabilē ⁊ ad magnifi
care.⁊ etiā cū nā ⁊ mō magnificatiōis.Et
idē de eternitate ⁊ ceteris dignitatibus.
Idcirco oēs dignitates ſunt ſub vna paſ=
ſiua ſpiratione q̄ eſt ꝓpꝛietas ꝑſonalis ⁊
conſtituta de r̄n̄ſione quā facit cōe ens di
gnitatibꝰ ſꝫ actiuā ſpirationē:ꝓpter quā
dignitates req̄runt paſſiuā ſpirationē. vt
actus coꝝ eſſe poſſint inter patrē ⁊ filium
⁊ ſpm̄ ſctm̄. inter quē.ſ.pſem ⁊ filiū eē nō
poſſent.cū ita ſit:ꝙ filius patrē nō bonifi
cat nec ip̄m magnificat.qꝛ ipſe totus bo=
nificatus eſt ⁊ magnificatꝰ ꝑ pſem.ſed in
quātū pr̄ ⁊ filius bonitati r̄n̄dent in boni
ficando/⁊ magnitudini in magnificādo:
habēt ſe ad bonificare ⁊ ad magnificare
in bonificando ⁊ magnificando ſanctum
ſpiritum.et i hoc paſſu beata dei trinitas
valde clare ſignificatur.

¶ De numero ternali diuinali.

IN bonitate nō pōt eſſe magnitu=
do ſine eēntialibꝰ ꝯcretis: in q̄bꝰ
ſit ſuſtētata/⁊ ꝙ cum ip̄is vna na
tura remaneat ⁊ vna eēntia. Que quidē
ſunt bonificās bonificabilis et bonifica=
re.⁊ ꝙ vnꝰ ex iſtis de bonitate aliū ꝓdu=
cat ⁊ ambo tertiū.qm̄ ſine iſtis nō habe=
ret ſubiectū:in q̄ eſſet ſuſtētata/ nec poſſet
eſſe i puro actu.qm̄ bonificare habere nō
poſſet nec poſſet eſſe. ꝙ ſi eſſet: opoꝛteret
ꝙ eēt i potētia in alia ſuba ſuſtētata/ ⁊ ꝙ
bonificās bonificabilis ⁊ bonificare non
eſſent de ſua eēnᵃ. ⁊ ſic eēt parua ꝯ magni
tudinē.qđ et eſſet malū: qđ eſt ſuū ꝯriū.et
eēt in pꝛiuatione puri actus ꝯ eternitatē.
et non hēret in ſe ptātē eēntialē/⁊ defice=
ret ptās q̄ in ipſa ſcibilis nō eēt nec ama=
bilis.Et hoc idē de v̄tute v̄itate ⁊ gloꝛia
⁊c̄. q̄ bonitati deficerēt/⁊ ip̄a oībꝰ defice=
ret.qm̄ poſtq̄ eēt in defectu nō poſſet oi=
bus dare ꝯplemētū. Et hmōi bonitas in
deo nō eſt. Eſt ğ ſua bonitas purꝰ actꝰ et
hꝫ eēntialia cocreta q̄ ſunt tria.vꝫ bonifi
cans bonificabilis ⁊ bonificare.Et cū oi=
bus iſtis tribus eſt rō magna eterna po=
tens ſcibilis ⁊ amabilis ⁊c̄.Sūt ğ tres ꝑ=
ſone ſub rōe bonitatis. ⁊ ſm ꝙ ia dictum
eſt ⁊ ꝓbatū inq̄rendo ꝓpꝛietatē paterna=
lē ⁊ filialē ⁊ ꝓpꝛietatē ſpirabilem.Et ſicut
oꝫ ꝙ ſint tres ꝑſone ⁊ nō minus roe boni
tatis:ita oꝫ ꝙ ſint tres ⁊ nō minꝰ rōe ma
gnitudinis:q̄ eſt magna.qꝛ i ſe hꝫ eēntia=
lia ꝯcreta. vꝫ magnificātē magnificabilē
et magnificare.ſine q̄bus nō poſſet eē ma
gna.⁊ h̄ idē de eternitate: q̄ nō poſſet eſſe
magna ſine eēntiali eternificāte eternifi=
cabili ⁊ eternificare.⁊ ſic de magnitudine
aliarū dignitatū. ¶ Qui in bonitate ad
deret quartū aut q̄ntū aut plura ſuppoſi=
ta:q̄ eſſent ſimpl'r de ſua eēntia:ſicut ſunt
tria.de quibꝰ dictū eſt.eēt parua ⁊ nō ma
gna. qm̄ ſi haberet duos bonificantes.vꝫ
duos pſes:deficeret magnitudo cuiꝫ i fi=
ne.qm̄ maioꝛ eſt vnꝰ pr̄ in fine bonitatis
q̄ꝫ duo patres:ſi vnus ſufficiat toti fini bo
nitatis ſub rōe ꝓpꝛietatis pſnalis. Qm̄
ſi foꝛēt duo pſes: foꝛēt diſtincti ⁊ toti fini
bonitatis vna ꝓꝑetas pſnalis. vꝫ vnꝰ pr̄
ſufficere nō poſſet: imo idigeret hr̄e duos
aut pl'es.ſicut toti ſpēi hūane:cui nō ſuffi
cit vnꝰ martinꝰ.eēt ğ bonitas defectiua ſi
hēret in ſe duas pſnitates. vꝫ duos pſes.
⁊ ſic nō eēt magna. Et ſi nō eēt magna oꝫ
ꝙ eēt parua: cū ita ſit ꝙ ꝑuitas ⁊ magniᵒ
ſint ꝯria.Et idē de duabꝰ filiationibus ⁊
duabus ſpirationibꝰ. Nō ſunt ğ pl'es tri=
bus ꝓpꝛietatibꝰ ꝑſonalibꝰ in diuia boni=
tate.Et idē de diuia magniᶜ eternitate et
alijs. ¶ In bonitate diuia extranea ꝓpe=

tas eſſe non pōt:q̄ non ſit bonificās boni ficabilis nec bonificare.qm̄ bonitas ē plena oībus trib⁹/ꝛ ſm ſuā nām pl'es ꝓprietates nō reqrit/nec plena pt eē ſine ipſis. vt dictū eſt.ſicut corpus: cui ſufficit lōgū amplū ꝛ ꝓfundū:ex qb⁹ fit rotundū q̄drāgulū ꝛ triangulū.qd ſi q̄dē corp⁹ pl'ib⁹ mēſuris nō idiget / nec poterit eſſe ſine trib⁹ menſuris.Eſſet ḡ ſupfluitas:ſi diuīa bonitas indigeret hr̄e extraneā ꝓprietates: q̄ nō eēt bōificās bōificabilis ꝛ bonificare. Nō eſt ḡ q̄rta pſona nec pl'es trib⁹ in bonitate diuinali. Et idē de diuīa magnitudine eternitate ꝛ alijs. ¶ Bonificās bonificabilis ꝛ bonificare ſunt diuīa bonitas/ꝛ bonitas eſt oēs tres ita:ꝙ vna ē eēntia nā ꝛ nūerus. Idcirco nō ſeqtur terti⁹ nūerus. ſicut fit in hoīe aut in alia ſubſtātia creata.qm̄ i h̄ ꝙ aīa ꝛ corp⁹ nō ſunt de vna eēntia nec nā:trāſit hō in tertio nūero: qui eſt totū.ꝛ aīa ꝛ corp⁹ ſunt ſue partes. Et qꝛ pars nō ē totū/nec totū ē pars/ eſt vn⁹ nūerus ī toto ꝛ alı⁹ in parte. ꝛ multiplicat̄:ſm ꝙ partes ſunt pl'es. Sꝫ h̄ nō eſt in bonitate diuīa.cum ita ſit:ꝙ bonificans ſit tota bonitas / et tota bonitas ſit bonificās/ꝛ bonificabilis ſit de toto bonificante/ꝛ de tota bonitate / ꝛ bōificare de tota bonitate/ ꝛ de toto bonificāte ꝛ bonificabili/ꝛ bonitas ſit oēs tres / ꝛ oēs tres ſunt bonitas:idcirco nō ſunt ptes bonitatis.qm̄ qlꝫ eſt tota bonitas. ꝛ bonitas eſt qlꝫ.non opꝫ ergo dicere:ꝙ bonitas ſit in quarto nūero.qm̄ exire non pōt de nūero oīm triū:poſtq̄ illi tres nō ſunt ſue ptes/ ꝛ qlꝫ eſt tota bōitas: ꝛ idē de magnitudīe eternitate ꝛc̄. ¶ Quia bonitas magnitudo ꝛ cetere diuīe dignitates ſunt vnū idē nūero: vt iā dictū eſt in radicib⁹ hui⁹ arboris. nō eſt i diuīa eēntia vn⁹ bonificās/ ꝛ alius magnificās /nec alı⁹ eternificans. īmo ſunt vna eadem ꝓprietas paternalis:q̄ nō multiplicat̄ in pl'ib⁹ paternitatibus. Q̄uis rōnes ſint pl'es.pl'es ſunt ꝑ modum ꝓductiōis:q̄ eſt ꝑ gn̄are ꝛ ſpirare inter q̄s eſt diſtinctio:vt dictū ē.nō ſunt pl'es:iquātuꝫ vna ē alia.idcirco nō fit multiplicatio inter pr̄em ꝛ pr̄em. cū nō ſit niſi vn⁹ pr̄:q̄ eſt bonificās ꝛ magnificās eternificās ꝛc̄. Et bonificans rōne bonitatis/ ꝛ magnificans rōne magnitudinis/ ꝛ eternificans rōne eternitatis ꝛc̄.ꝛ idē intelligit̄ de bonificabilitate magnificabilitate eternificabilitate ꝛc̄.ꝛ de bōificare magnifica'ꝛc̄.

¶ De generatiōe ꝛ ſpiratione.

Generatio et ſpiratio ſunt rami hui⁹ arboris. qm̄ ſꝫ ramos arboris rōnalis ꝛ angelicalis ſignificātur iſti rami in qb⁹ tenere ꝓponim⁹ modum quē tenuim⁹ in branchis. ita vꝫ ꝙ ſicut poſuimus ſubiacētiam ꝛ ſubintroītū actuū dignitatū ſub branchis:ita ꝓponimus ſubmittere illos eoſdē actus ſub generare ꝛ ſpirare ꝛ intelligere ꝛ amare. vꝫ ſub generare per intelligere/ꝛ ſub ſpirare per amare ſiue per amorem.

¶ De generatione.

Diuina ſapientia reqrit ſuā fecunditatē ꝛ fontalitatē a ſapiēte: qui eſt de⁹:ꝛ tangit ipm̄ tripliciter:ſm ꝙ eſt ratio intellectiuo intelligibili ꝛ intelligere. Et ſapiēs q̄ tact⁹ eſt ꝑ rōnem:rn̄det vt intelligēs intelligibilis ꝛ intelligere.ꝛ tūc ſeipm̄ intelligit. Et qꝛ intelligit ſeipm̄ eſt intelligēs.ꝛ qꝛ ſe intelligit:eſt intelligibilis.qm̄ ſi itelligibilis nō eſſet:nō poſſet ſe intelligere. Intelligit ergo ſeipſum/ꝛ hꝫ in ſe intelligere.ſine quo non poſſet eē intellect⁹ nec intelligēs nec intelligibilis. Facit ḡ rn̄ſionem ſapiē ſm ſuā ꝓprietatē ꝛ nām illi⁹. ꝛ rn̄dētis tacti ꝑ illā. ¶ Rn̄ſioni quā ſapiens facit rōni ſapiētie oēs dignitates equal'r concurrūt cum ſuis actibus:q̄ requirūt in illo tactu ſuā fecūditatē fontalitatē ꝛ naturā. ſicut bonitas:que reqrit:ꝙ illud intelligere ſit bonū:vt in illo ſit bonificare/ꝛ magni° requirit ꝙ ſit magnū: vt in illo ſit magnificare/et eternitas reqrit ꝙ ſit eternū: vt in illo ſit eternare.ꝛ ſic de ceteris actibus.et qꝛ intelligere ꝛ bonificare ſunt in reſpōſione bonificans ꝛ bonificabilis. et quibus eſt bonificare.ꝛ qꝛ in reſpōſiōe eſt magnificare:ſunt in illa magnificans et magnificabilis.ex qbus eſt magnificare. Et qꝛ in reſpōſione eſt eťnare:ſunt i illa eternans et eternabilis. ex qb⁹ ē eternare ꝛc̄. ¶ Sunt in intelligere bonificās bōificabilis ꝛ bonificare. Bonificās ē intelligēs ꝛ nō bonificat ſeipm̄.qm̄ iā bon⁹ eſt.verū

tamen intelligens qui eſt bonificās:itelligit ſeipſum.Et in hoc puncto adeſt diſtinctio.τ incipit eſſe gñatio τ productio. verūtamen non dicim⁹:ꝙ principiet in tpe/ſʒ in natura diſtīctiōis τ mīſſionis . intātū ꝙ bonificans et intelligens ſunt vna ꝓpetas gñatiua bonificatiua et intellectiua. Et diſtinctio eſt:inquātū intellectiu⁹ per bonificatiuā ꝓprietatem nō bonificat ſeipm.ſed intelligit ſeipſuʒ. Et inquātū hʒ remanere vnū ſuppoſitū cū bonificatiuo: bonificatiuus ſeipʒ bonificat in alio.τ ſic concipit verbū: qđ eſt fili⁹.et remanet fecunditas bonitatꝭ et fecunditas ſapiētie. et ſunt bonificare τ intelligere in ramo: quē appellam⁹ gñatio aut generationeʒ. ℂ Deus intelligit ſeipm cum magnitudine.ſed non magnificat ſeipſuʒ.qm̄ iā magnus eſt.τ vt magnificare ſit ita magnum ſicut intelligere: trāſit magnificare i aliū per intelligere.τ vt ſit equale ipi intelligere.Et in hoc puncto adeſt diſtinctio:vt ſit magnificare ita magnū ſicut intelgere. Et ad eſſe diſtinctiōis τ equalitatꝭ eſt gñatio et ꝓductio/τ equales remanent in fecūditate τ fontalitate due rōnes. vʒ ſapiētia τ magnitudo: que hn̄t ſuos actus i generatione. ℂ Deus intelligit ſeipm cum eternitate.nō tn̄ eṫnificat ſeipm.qm̄ iā eſt etern⁹.Et qꝛ itelligit ſeipm:aſſunt diſtinctio eq̄litas τ ꝯcordātia. intātū ꝙ itelligēdo ſeipm:in aliū ſeipm eternificat τ remanet eṫn⁹ τ intellect⁹.τ ali⁹ diſtict⁹ ab itelligēte.τ eſt intelligibilis. τ h̄ facit diſtinctio.τ etiā eq̄litas vt eternare τ itelligere ſint eq̄lia i fecūditate τ fontalitate τ nā. τ hoc idē facit ꝯcordātia.per quā ꝯcordata ſunt in diſtīctiōe et eq̄litate ꝑ ꝓductionē τ gñationē: quā eē oʒ ꝑ eṫnificationē. vt fecūditas eternitatis eq̄lis ſit fecunditati ſapie τ ꝙ facere poſſit exiſtere et durare ſub certa proprietate et determinata intelligentē τ eternātē.τ ſub alia certa ꝓprietate et determinata/ eternificabileʒ τ intelligibilē.et ſic ſunt eternare et intelligere ſub generare illo generare exiſtente per eternare τ intelligere.ℂ Deus intelligit ſeipſum cum poteſtate . qm̄ ſine ptāte ſe intelligere nō poſſet. E t qꝛ de⁹ ſeipʒ nō poſſificat:qm̄ iā eſt potēs:inquātū poteſt eſſe intelligēs trāſit ad poſſificādū aliū et etiā intelligēdū.vt i illo trāſitu ſit eq̄litas fontalitatis amborum rōnum. Et ſic adeſt diſtinctio τ etiā equalitas.τ incipit diſtinctio alietatis:inquātū intelligēs intelligit aliū itelligēdo ſeipm. Et oʒ ꝙ intelligat de neceſſitate aliū vt poſſificans q̄ nō poteſt ſeipſum poſſificare:aliū poſſificare poſſit.τ ſic ſunt poſſificare τ itelligere equaliter ſub gñare.ℂ Deus intelligit ſeipm cū ꝟtute:ſed non virtuificat ſeipʒ: qm̄ iā itelligēs ꝟtuoſus eſt.Et qꝛ oportet ꝙ virtuificare equale ſit intelligere: adeſt diſtinctio τ trāſire facit virtuificare i obiectū ꝟtuificabile gñabile ad quod trāſit ſcire.vt ſit obiectū tātū intātū ꝑ ſapiētiā τ intelligere ſicut ꝑ virtutē τ virtuificare. τ ſic virtuificare τ intelligere equalr̄ ſunt ſub gñare.τ gñare equaliter ex ambob⁹. ℂ De⁹ intelligit ſeipm cū veritate:verūtn̄ ſeipſum non ꝟificat.qm̄ ver⁹ eſt.E t qꝛ opʒ ꝙ verificare equale ſit itelligere. τ intelligēs ſeipm verificare non pt:trāſit ad verificabilē vt in ipſo ſit verificās.idcirco opʒ ꝙ trāſeat ad intelligibilē diſtinctum cū diſtinctione:q̄ iuuat.τ ſic ſunt vnū ideʒ intelligibile τ verificabile/τ remanet vna potentia obiectiua:q̄ eſt intellectiua verificatiua τ diſtinctiua/τ ſequit̄ verificare intelligere τ diſtinctionare:que equaliter ſunt ſub gñare τ ꝓducere.ſine quo verificās non poſſet eq̄litatē ꝟificare ipi itelligere:ſi non trāſiret ad ꝟificabilitatē intelligibilitatē τ diſtictionabilitatē ſm̄ naturā obiectādi τ eq̄lificandi obiectū cum actib⁹ triū rōnū τ cū eaꝝ actitate.ℂ De⁹ intelligit ſeipm glorioſum:τ nō gl'ificat ſeipſum.qm̄ iā ē gl'ia:q̄ reqrit ꝙ gl'ioſus habeat gl'iari equale itelligere . Idcirco opʒ ꝙ deus rn̄deat rōni gl'ie.τ eſt gl'ians aliū:qui eſt gl'iabilis.τ ſic ē gloriari.qđ eſt de gloriāte τ gloriabili equale ipi itelligere.qđ opʒ eē ex intelligēte τ intelligibili.qm̄ equale eē non poſſet ipſi gloriari ſi non eſſet ex ambobus. Et in hoc pūcto aſſunt diſtinctio τ equalitas.adeſt diſtinctio:vt ſit diſtinctionare inter gloriantē τ gloriatum intelligenteʒ τ intellectum. Adeſt etiā equalitas:vt gloriari τ itelligere ſint eq̄lia.τ ſic ſunt gl'iari τ intelligere

ſub gñare. ¶ Deus intelligit ſeipſum eē deū. eſt ergo p ſapiētiā intelligēs. ⁊ de⁹ intelligibilis eſt p deitatē. ⁊ nō poteſt deificare ſeipm: qm iā de⁹ eſt. nec ſuā deitatē in pl'ib⁹ deitatib⁹ diſtinctionare pōt. qm diuiſibilis eēt i plurib⁹ diis. Et qm oꝫ ꝙ deitas ita ſit rationalis: ſicut ſapiētia: ita requirit a deo deificare: ſicut ſapiētia a ſapiente requirit intelligere. Idcirco adeſt diſtinctio cū diſtictionare. ⁊ trāſit deificare ex deificāte ad deificabilē. ad quē opoꝛtet ꝙ trāſeat intelligere ex intelligēte ad intelligibilem cū diſtictionare. qđ ſit inter ambos: vt deificare ⁊ ſcire eq̄lia poſſint eſſe. ⁊ ita ſunt deificare ⁊ ſcire equaliter ſub generare cum diſtictionare. qđ eſt act⁹ diſtinctiōis ita fontaliter ſicut intelligere ſapiētie/⁊ ſicut deificare. qđ eſt act⁹ deitatis. ¶ Deus ītelligit ſeipſum: ⁊ opꝫ ꝙ cōcoꝛdantiā intelligat inter intellectū intelligibilem ⁊ intelligere. qm ſi cōcoꝛdātia deficeret: nō haberet cū quo remotus eſſet a cōtrarietate. ſicut p bonitatē cuꝫ q̄ remotus eſt a malitia/⁊ cū magnitudine a paruitate. ⁊ ſic de aliis. opꝫ ergo ꝙ ꝯcoꝛdātia ſit inter intelligētē intelligibilē ⁊ intelligere. Cōcoꝛdantia ibi eſſe nō pōt ſine concoꝛdāte concoꝛdabili ⁊ cōcoꝛdare. eſt ergo cōcoꝛdātia ita fontaliter rō deo p cōcoꝛdare ſicut ſapiētia p intelligere. Opꝫ ergo diſtictionē adeſſe p quā vn⁹ ſit ꝯcoꝛdās/⁊ alius cōcoꝛdabilis. qm ſine illa nō poſſet eē ꝯcoꝛdare. Et quia ꝯcoꝛdare opꝫ eſſe equale ipſi intelligere: ita opoꝛtet ſapiētiam trāſire ad ītelligibilē per diſtinctionē ⁊ diſtictionare: ſicut ꝯcoꝛdātia ad ꝯcoꝛdabilē. ⁊ ſic ſunt cōcoꝛdare ⁊ ītelligere equaliter ſub gñare ⁊ ꝓducere. ¶ De⁹ intelligit ſeipm: et ſeipm ītelligere nō poteſt ſine ītelligēte ītelligibili ⁊ intelligere. Et ſi ītellect⁹ nō ſit pꝛīcipiū ītelligibilis: ītelligere nō poteſt eē pꝛincipiū amboꝛuꝫ. et pꝛīcipiū deficit in ītelligere. qđ ſiq̄dem ītelligere nō hꝫ: cū q̄ remotū ſit a p̄ncipio ignoꝛātie. ⁊ ītelligere remoti⁹ ē a malitia p bonitatē/⁊ a paruitate p magnitudinē ꝙ ab igrātia cū pꝛincipio ipſi⁹ ītelligere. ⁊ ſic ītelligere ꝓpinquū ignoꝛātie pt eſſe: inquātū nō eſt de nā pꝛīcipii. q̄ ꝓpīquitas eſt īpoſſibilis. Eſt ḡ ītelligere pꝛīcipiū eēntiale ⁊ nāle: cū q̄ intelligere remotū eſt a pꝛīcipio ignoꝛādi. qđ ī diuīo ītelligere nō pōt pꝛīcipiare poſtq̄ ītelligere ē pꝛīcipiare diuini pꝛīcipiātis ⁊ pꝛīcipiabilis. Et qꝛ de⁹ eſt p̄n^m. vt ꝓbatū eſt. nō pꝛīcipiat ſeipm: inquātū eſt pꝛīcipiās. ⁊ qꝛ pꝛīcipiare opꝫ eſſe equale ipi ītelligere: opꝫ ꝙ pꝛīcipiare trāſeat de pꝛincipiāte ad pꝛīcipiabilē/⁊ remaneat inter ambos. ⁊ hoc nō pōt facere ſine iuuamine diſtictiōis: q̄ ſit iter pꝛīcipiū p̄ncipiātē ⁊ pꝛincipiabilem: quā opꝫ eſſe inter ītelligētem ⁊ ītelligibilē. Et ita ſunt equaliter intelligere ⁊ pꝛīcipiare ſub gñare ⁊ ꝓducere. ¶ De⁹ intelligit ſeipſum. ⁊ ītelligit: ꝙ intelligere ſit i medio intelligētis ⁊ ītelligibilis. idcirco eſt darꝰ ⁊ clarificatū intelligere. qm eſt ītellectum eſſe in medio ītelligētis ⁊ ītelligibilis. Et ſi intelligēs mediū non intelligit inter ſe ipſum ⁊ intelligibilē nō hꝫ: cū q̄ poſſit intelligere ſeipſum nec ītelligibilē. qm i pꝛiuatione medii eſt p̄uatio ītelligēdi. Non intelligit ḡ de⁹ ſeipſum/ nec intelligit ſeipſum eſſe ītelligētē/nec eſſe ītellectum. qđ eſt impoſſibile. Eſt intelligere reale mediumꝗ qđ eſt inter ītelligētem ⁊ ītelligibilē. cui mediatiōi adeſt diſtictio: q̄ ſe ponit in medio intelligētis ⁊ intelligibilis cū diſtictionare ⁊ p diſtictionare. Et ſic intelligere mediare ⁊ diſtictionare equaliter ſunt ſub gñare. quod eſt ex illis ⁊ in illis ⁊ per illa ⁊ in vno eodē numero cū illis. ¶ Deus intelligit ſemetipſum. ⁊ ſicut ſua ſapiētia req̄rit ſm ſuam fontalitatem intelligētem intelligibilem ⁊ intelligere: ita finis q̄ eſt cōplementū a deo fontaliter req̄rit p ficiētē pfectibilē ⁊ pficere. De⁹ ſeipſuꝫ cōplere nō poteſt: qꝛ iā plen⁹ eſt: ſꝫ qꝛ opꝫ ꝙ rñdeat rōni finis ⁊ fontalitati illi⁹ rñdet vt ꝯplēs et pfectibilis ⁊ pficere ſiue cōplere. ſed hoc facere nō poſſet ſine diſtictione pficiētis perfectibilis ⁊ perficere ꝯplēte ꝓducente de ſeipſo perfectibilē. qm de alio ſubiecto ipſum pficere nō poſſet. cū ita ſit ꝙ ratio req̄rit perficere infinitū ⁊ eternū. Eſt ḡ in illo ꝯplere diſtictio: ⁊ vt complere et intelligere ſint equalia: eſt inter intelligentem ⁊ intelligibilem. ⁊ ita opꝫ de neceſſitate ratione equalitatis quā eſſe opꝫ: vt ītelligēs de ſeipſo diſtinguat in produ

cen do ĩtelligibilẽ.nõ tñ diſtinguit ſeipm: inquãtũ ẽ intelligẽs. ſʒ diſtĩguit de ſeipo in ꝓducẽdo.Et h̃ oʒ ita eẽ. qꝛ ꝯplẽs ſeipm ꝯplere nõ p̃t.qm̃ iã plen⁹ eſt per ſeipm.ſicut intelligẽs:q̃ ẽ iam intelligẽs ꝑ ſeipm. ſʒ opʒ ꝙ de ſeipſo impleat ꝑfectibilẽ in ꝓducẽdo ipm de ſeipo.Sint ḡ intelligere ⁊ cõplere eq̃liter ſub gñare ⁊ ꝓducere cum diſtinctionare. ſine q̃ non ſeq̃ret finis ipi⁹ cõplere neq꜄ ĩtelligere. ⁊ de⁹ ſe ĩtelligeret ocioſe ⁊ cũ vacuitate vtilitatis ⁊ finis. qd̃ eſt impoſſi͗ ⁊ ꝯ̃ rationẽ finis ſapie ⁊ magnitudinis bonitatis eternitati ⁊c̃. ¶ Deus intelligit ſeipm cũ eq̃litate ĩtelligentis intelligibilis ⁊ ĩtelligere:ſine qua eq̃litate ſapia nõ poſſet eẽ remota ab ineq̃litate intelligẽtis intelligibilis ⁊ intelligere.ſicut per ſeipam ab ignorãtia cũ intelligẽte intelligibili ⁊ intelligere/⁊ a malitia cũ bonitate/⁊ a puitate cum magni͗/ ⁊ a tpe cum eternitate/⁊ a cõfuſione cũ dr̃ia / et a ꝯ̃rietate cum ꝯcordantia. ⁊ ſic de ceteris. Eſt ergo eq̃litas inter ĩtelligẽtẽ ĩtelligibilẽ ⁊ intelligere.q̃ eſt in illis cũ diſtinctiõe: ſine qua non poſſet eẽ.cũ ita ſit:ꝙ equalitas nõ poſſet eẽ ſine pluralitate pluriũ.Et quia eq̃litas a deo req̃rit ſm̃ ſuã fecunditatẽ eq̃lificãtẽ eq̃lificabilẽ ⁊ eq̃lificare: vt ipſa ſit ex oĩbus trib⁹/⁊ oẽs tres ſint ex illa:rñdet deus ita fontaliter rõni eq̃litati/ ſicut rõni ſapiẽtie. q̃ req̃rit intelligẽteʒ intelligibilẽ ⁊ intelligere.Idcirco ſeq̃tur ꝓductio de neceſſitate ꝑ eq̃lificare ⁊ intelligere equaliter.q̃ eq̃liter ſunt ſub generare. ¶ Probatũ eſt ⁊ oſtẽſuʒ:ꝙ act⁹ q̃ ſunt infinitiui ⁊ de rõnib⁹ diuinis: ſubiacẽtes ſunt ipi gñare.qd̃ eſt ſupꝛa:inquãtũ eſt ex oĩb⁹.⁊ ꝙ generãte eſt ex generãte ⁊ gñabili.⁊ remanet idẽ nũero cũ ambob⁹.qm̃ in tertiũ nũerũ nõ trãſit.ꝙ ſi trãſiret totum eſſet.⁊ eẽnt generãs ⁊ gñabilis ꝑtes. qd̃ ẽ impoſſi͗. cũ ita ſit:ꝙ opoꝛteat oẽm partẽ eſſe finitã ⁊ gñare ſit de infinito infiniẽte generãte ĩfinibili generato ⁊ generabili. ¶ Demus ergo laudẽ deo:a q̃ venit oĩs ſapiẽtia ⁊ oĩne bonũ.qꝛ valde clare ramũ declarauimus. q̃ eſt de duab⁹ pmis bꝛanchis.hoc eſt generare.qd̃ eſt ex generãte ⁊ gñabili.⁊ in illo ſunt ambo:⁊ per illũ vn⁹ eſt in alio.Idcirco dixit dñs ieſus xp̃s ſu

deitatem:ꝙ ip̃e erat in patre:⁊ pater erat in ipſo.⁊ qui ip̃m videt: videt ⁊ patrẽ.⁊ q̃ videt patrem:videt ipſum.

¶ De ſpirare.

S Ecũdus ram⁹ eſt ſpirare:ſub quo ſunt infinitiui dignitatũ ſub actu amoꝛis. qd̃ eſt amare. ſicut actus bonitatis:q̃ requirit:ꝙ de amoꝛe quẽ pater hʒ ad filiũ/⁊ quẽ filius habet ad prẽʒ: exeat tale amare:ꝙ poſſit eẽ ita ꝑſona: ſicut eſt in patre ⁊ filio.vt ſuum bonificare poſſit eẽ in ꝑſonali amare.⁊ illi req̃ſitioni pr̃ ⁊ fili⁹ rñdẽt cum diſtinctiõe ⁊ cũ eq̃litate.vt bonitati ſatiſfacere poſſint.cui ſatiſfaciunt in diſtinguẽdo amare ſpirãdo illum ⁊ cũ illi ſimet eq̃lificãdo.⁊ ſic eſt bonificare ſub ſpirare in amare.Idcirco bonitas ĩ illo amare q̃ſcere poteſt. ¶ Pater diligit filiũ duob⁹ modis. vno mõ diligit ip̃m in generãdo. alio mõ inquãtũ reſpõdet amoꝛi:quẽ filius hʒ ad eũ.qm̃ fili⁹ patrem diligit nõ in ꝓducẽdo ip̃m.ſed ipſuʒ diligit:qꝛ magna eſt ei⁹ amabilitas. ⁊ pater rñdet illi amatiuitati filij: quẽ diligit. qꝛ magna eſt eius amabilitas. Idcirco requirit magnitudo patris ⁊ filij a duabus amatiuitatibus vnũ ita magnũ magnificare: ꝙ ſit perſonare in amare amboꝛum ſm̃ naturã ſpirandi. Idcirco pater ⁊ fili⁹ reſpõdet magnitudini/in ꝓducẽdo ſpirare.vnde exit ſpirabilis ꝑ naturaʒ amare: ſub quo eſt magnificare in diſtinctionare ⁊ equalificare. ¶ Fili⁹ patrẽ eternare nõ poteſt.qm̃ ipſe filius eternat⁹ eſt ꝑ patrẽ. et quia põt patrem diligere: ipſuʒ diligit: inquãtum pater eſt amabilis ꝑ eternitatem.q̃ eſt amabilis in prẽ/ ⁊ per quam pater eſt amabilis.nec pr̃ aliavice filiũ eternare poteſt.qm̃ iã eternatus eſt ꝑ eum:inquãtũ per ipſum generat⁹ eſt/⁊ de ſua eternitate. Idcirco eternitas requirit a patre cum amoꝛe:ꝙ filiũ amet:poſtq̃ eſt amat⁹ per filiũ.et pr̃ eternitati obedit ⁊ amoꝛi.⁊ amat filiũ.Et ex his duab⁹ amatiuitatib⁹ exit vnũ eternũ amare.qd̃ ẽ ſpirare.qd̃ remanet vna amatiuitas:vt remaneat vna ſpiratiuitas:q̃ ꝓducat vnam ſpirabilitatẽ.que eſt ſanctus ſpirit⁹ ſpiratus ⁊ ſpirabilis in eternitate.⁊ de eternitate in eternare.quod eſt per naturã amare:quod eſt

ſub ſpirare. ¶ Filius pr̄em ꝓducere non
pōt: qm̄ nō eſt de nā̄ poſſitiuitatis nec poſ
ſibilitatis ꝙ filiꝰ q̄ eſt ꝓductꝰ ꝑ patrem:
ſuū pr̄em ꝓducat. ⁊ qꝛ poteſtas ſe extēde-
re nō pōt nec cōicare filio: ꝙ ipē poſſit ꝓ-
ducere ſuū patrē: req̄rit a volūtate filij: ꝙ
ipſe amet pr̄em. vt in illo amare poſſit po
teſtas hr̄e ꝑſonale poſſificare/ ⁊ ita fonta-
le ⁊ abundoſum: ſicut eſt gn̄are. Idcirco fi
lius rn̄det ptāti/ et diligit pr̄em cū ꝑſona-
li amare. Et ptās requirit a pr̄e: ꝙ amet
filiū cū ꝑſonali amare. ⁊ amat filiū cū per
ſonali amare. Et ita ſibiĳnuicē obuiāt am
be amatiuitates ꝑſonales in vno ꝑſonali
amare ſpirato ⁊ ꝑſonato poſſificato ꝑ na-
turā amandi. ſub q̄ ſpirare eſt actꝰ ptātis
qui eſt poſſificare. ¶ Pater filiū ꝓducit
virtuoſum. qꝛ ipm̄ cū v̄tute producit ⁊ de
v̄tute ⁊ ꝑ v̄tutē ⁊ in v̄tute. Idcirco virtꝰ
requirit a filio: ꝙ amet patrē virtuoſe cū
ita virtuoſo amare: ſicut eſt producere. ſed
hoc filius facere non poſſet ſine perſonali
amare. cui pater reſpōdet cū reſponſione
virtutis. que nō eſt illa: q̄ eſt gn̄atiōis. Et
oꝫ ꝙ illa reſpōſio ſit ita magna ſicut illa:
quā facit filius v̄tuti. Eſt ẽ rn̄ſio: quā pa-
ter v̄tuti facit rōne amare ꝑſonalis rn̄ſio-
nis. idcirco pōt eſſe perſonalis actꝰ virtu-
tis in amoꝛe: quē hn̄t pr̄ ⁊ filiꝰ cū iuuami-
ne tamē diſtinctiōis. rōe cuiꝰ ſit ꝓductus/
ſpiratus/ ꝑſonatus/ amatꝰ/ ⁊ virtuificatꝰ.
ſub qua ſpiratione actū v̄tutis poſuimꝰ.
q̄ cū alijs actibꝰ ꝯſtituit cōem ſpirationē:
q̄ eſt ſupꝛa. vt ita loquar. vꝫ ſupꝛa actꝰ infi
nitiuos ꝑ naturā amandi ⁊ amoꝛis ⁊ per
amoꝛē ⁊ in amoꝛe. ¶ Pater filiū produ-
cit cū veritate. idcirco pater eſt veritas ꝓ
ductiua/ ⁊ filius ꝓductibilis. ⁊ veritas cō-
uerti non poteſt: vꝫ ꝙ pater ſit veritas ꝓ-
ductibilis. et filius productiua. ꝙ ſi con-
uertereť: ſequereť contradictio intātū: ꝙ
pater eēt pr̄ et nō pater: ⁊ filius eēt filiꝰ et
nō filiꝰ. qm̄ q̄lꝫ eēt pr̄ ⁊ filiꝰ inſimul. ⁊ qꝛ ī
hac ꝯuerſiōe v̄itas v̄ificare nō p̄t hr̄e: req̄
rit a filio: ꝙ amet pr̄eꝫ cū ita magno amo
re: ſicut eſt ſuū v̄ificare ꝑ nā̄m gn̄andi. Et
hoc facit v̄itas. vt poſſit hr̄e ita magnum
v̄ificare ꝑ actū filij ī amādo ſicut ꝑ actuꝫ
patris ī generādo. Rn̄det ergo filiꝰ v̄ita-
ti/ et amat patrē cum ita magno verifica-
re amandi: ſicut eſt verificare generandi.
Idcirco veritas requirit a patre: ꝙ reſpō
deat amare filij cum ita magno verificare
amandi ſicut eſt actus filij. Et qꝛ pr̄ ē obe
diens rōni veritatis: reſpondet filio ꝑ na-
turā amandi et verificandi. ⁊ ex ipſis dua
bus reſponſionibꝰ que ſibiĳnuicē obuiāt:
ita exit amare ⁊ ſpirare/ ⁊ multo meliꝰ: ſi-
cut exiret ignis ex duobus magnis lapidi
bus: qui ſibiĳnuicem in aere obuiarēt per
machinas ꝓiectis. ex quibꝰ exit in actu to
tus ignis qui eſt ī illis in potētia. Et in h̄
paſſu cognoſciť natura ſpirādi ⁊ modus
ſ̄m quē v̄ificare cōſtituit ſpirare cū alijs
actibꝰ ꝑ nā̄m amādi. ¶ Pr̄ hꝫ gl̄iam in
ꝓducendo filiū de ſua gloꝛia. ⁊ inquātuꝫ
ꝓducit de ſua gl̄ia: eſt pr̄. ⁊ inquātū gl̄iať
cū filio ꝑ nā̄m amādi: hꝫ pr̄ gl̄iaꝫ in amā
do filiū/ ⁊ filiꝰ in amādo pr̄eꝫ. qm̄ magna
gl̄ia eſt patri in ꝓducēdo ita nobilē filiū.
⁊ magna gl̄ia eſt filio in hn̄do ita nobileꝫ
patreꝫ. Idcirco gloꝛia requirit a patre ꝙ
habeat ita magnū gloꝛiari in amare filiū
ſicut habet in gn̄are ipſum: poſtꝙ̄ filiꝰ ita
magnā hꝫ gl̄iaꝫ ī amare pr̄eꝫ: ſicut ī ama
re ſeipm̄. idcirco pr̄ rn̄det gl̄ie intātū per
nā̄m amādi: ſicut ei rn̄det ꝑ nā̄m generā-
di: inquātū ex ipſa filiū generauit. Idcir-
co ſibi obuiāt ambe rn̄ſiones in gl̄ia per
nā̄m amādi. Et ex illa obuiatione ita exit
ſpirare in gl̄ia ⁊ multo melius: ſicut exeūt
ex obuiatione vētoꝛū tonitrua in ſonū et
fulgur in lucē ⁊ motū. idcirco eſt ille q̄ exit
ex obuiatione in gloꝛia: ſpūſſanctus. ſub
quo eſt gl̄iari ꝑ nā̄m amādi. ¶ Pr̄ gene
rat filiū: vt pꝛobatū eſt in arboꝛe aplicali.
et etiā in hac arboꝛe. ⁊ quia gn̄at filiū: rn̄-
det actui diſtinctiōis. qui eſt diſtinctiona
re pr̄e filiū a ſe diſtinguēte ipſum generā-
do ita: ꝙ pater remanet vna ꝓpꝛietas di-
ſtinctiua/ ⁊ filiꝰ alia ꝓpꝛietas diſtīguibilis.
et qꝛ filiꝰ pr̄em diſtictionare nō p̄t diſtin-
ctio a filio req̄rit diſtictionare ꝑ nā̄ꝫ amā
di. et patrem amat cū ꝑſonali amare. cui
amare oꝫ ꝙ reſpōdeat pater per aliū mo-
dū diſtinctionādi diſtinctū a gn̄are. ꝙ ſi
nō: pr̄ nō aliud amaret niſi gn̄are intātū:
ꝙ non amaret generatū: nec amare reſpō-
deret propter amatū. et ſic deficeret reſpō
ſioni diſtinctionandi/ ⁊ perſonali amare

fili/.qđ eſt ipoſſibile. Diligit ğ pf filiū cu3
pſonali amare in diſtinctionare ꝛ amare
intātū: ꝙ due pſonatiuitates/vna v3 q̄ eſt
filius ꝛ alia q̄ eſt pf: ſibiinuicē obuiant in
diſtinctionare ꝛ amare. ꝛ amoꝛ eſt ſubie=
ctū: vnde erit diſtinctionare ꝛ amare. ita
et multomeli⁹: ſicut erit in amoꝛe angeli
amare amātis ꝛ amabilis. Erit ergo ſpi=
rare et ambab⁹ amatiuitatib⁹ pſonalib⁹
et pſonis: q̄ ſe vniūt in vna ꝓprietate ſpi=
ratiua diſtinctiua amatiua et ꝓductiua.
de qua erit vna ꝓprietas ſpirabilis ama=
bilis diſtinguibilis ꝛ ꝓductibilis. idcirco
diſtinctio pŕe poteſt diſtictionare p actu3
filij in ita magnū amare: ſicut h3 p pŕem
in actu generādi. ¶ Pŕe filiū generante
h3 cōcoꝛdātiā cū oībus rōnib⁹: que ab eo
ſuos actus reqrūt infinitiuos. ſicut boni=
tas: q̄ ab eo requirit bonificare: poſtꝙ̄ eſt
bon⁹/ ꝛ magnitudo magnificare: poſtꝙ̄ ē
magn⁹. et ſic de ceteris. Rńdet ğ pf oīb⁹/
et inter alias rńdet ꝯcoꝛdātie. q̄ reqrit cō
coꝛdare ꝛ gńare. q̄ ſiqdē ꝯcoꝛdātia reqrit
a filio ꝯcoꝛdare i amare. ꝛ vult: ꝙ ꝯcoꝛda=
re ſit ita magnū in ſuo amare ſicut in ge=
nerare. iſtud ita magnū ꝯcoꝛdare fili⁹ pŕe
nō pt ſine pſonali amare ꝯcoꝛdatiui ꝓdu=
ctiui ꝛ amatiui. idcirco pŕe3 amat cū tota
amatiuitate ſua. ꝛ pf rńdet filio cum ita
magna amatiuitate in ꝯcoꝛdare per nām
amādi. vt ſit tantū cōcoꝛdātie obediēs ſi=
cut fili⁹. et ex illo cōcoꝛdare erit ſpirare p
nām amādi. ꝛ ſic cōcoꝛdātia ſuum habet
cōcoꝛdare duobus modis eq̄lib⁹. vno mo
do eſt per generare. alio mō p ſpirare. ſub
quo quidē ſpirare eſt ita ꝯcoꝛdare p ama
re: ſicut eſt ſub gńare p intelligere. ¶ De
us eſt perfectū pn^m. ꝛ pfectū pn^m eſſe non
pōt ſine iſtis trib⁹ modis. v3 ꝙ ſit pncipiū
pꝛincipiās nō pꝛincipiatū. qđ pꝛincipiat
de ſeipſo pꝛincipiatū et pꝛincipiabilē qui
quidē pꝛicipiat⁹ ꝛ pꝛincipiabilis ſit pnci=
pians alium pꝛincipiatū. in quo pꝛicipiū
ſit terminatū. ita v3: ꝙ vltra illud non ſit
alia pꝛicipiabilitas. quare pn^m cōe rema=
net in nūero ternali: ſicut ꝙ in tertia bꝛan
cha ꝓbatū eſt. Et qꝛ pf filiū pncipiat ꝛ fi
lius patrem non pꝛincipiat. ꝛ pncipiū a fi
lio reqrit pncipiare: filius rńdet rōni pꝛi=
cipij et pꝛincipiat perſonale amare de ne=
ceſſitate. qꝛ pꝛincipiū a filio reqrit ita ma
gnū pꝛicipiare in amādo ſicut a pŕe in in
telligēdo. Amat ğ filius pŕem cū pſonali
amare in pꝛincipiando pꝛincipiabilem. ꝛ
pꝛincipium ita magnū pꝛincipiare requi
rit a patre per naturā amādi. ſicut p nām
intelligēdi. Obuiāt ğ ſibiinuicē pf ꝛ fili⁹
in vno pſonali amare: ita ꝛ multomelius
ſicut duo homines boni: qui ſeinuice3 di=
ligunt: ſibi obuiant in vno genere aman=
di ꝛ in vna natura amoꝛis. Inuenit ergo
pater filiū in vna natura amatiua ſpirati
ua et pꝛincipiatiua pncipio cōi rńdēdo. ꝛ
filius inuenit pŕe3 ſilimō intātū: ꝙ ex am
bobus modis eſt vna nā pncipiādi. vt ob
uiatio ſit magna in pꝛincipiando amare:
quod ſpirādo pꝛoducitur. Et in hoc paſſu
cognoſcitur magna natura: quā pater et
filius habēt in amādo ꝛ in pꝛincipiando
ſpm̄ſanctū. et ipſum ita foꝛtiter de pꝛinci=
piabilitate ꝛ amabilitate perficiendo: ꝙ
ipſe non requirit naturā pŕe aliquā pſo=
nam pꝛoducēdi. qm̄ et ſufficit: ꝙ ſit pꝛodu
ctus poſtꝙ̄ pꝛoductus eſt p ita magnā ob
uiationē amandi et pꝛincipiandi. ¶ Pf
filiū generat/ et ipſum generat cu3 medio
bonitatis. v3 cū bonificare: qđ eſt in gene
rando: inquātū pater bonū filiū ꝓducit.
Et idē eſt de medio magnitudinis qđ eſt
i gńando: iquātū pf magnū filiū ꝓducit.
ꝛ ſic de alijs medijs q̄ ſunt iſinitiui ꝛ act⁹
rōnū: q̄ attingūt ſuos act⁹ in generando
ſiue in gńare: i quo qeſcunt. quā quietē a
filio requirūt. Et qꝛ fili⁹ generare nō pōt
pŕem rńdet rōnibus p naturā amādi ſine
amare. qđ eſt act⁹ amoꝛis: cū q̄ pŕe3 amat
et in quo bonitas habet bonificare: ſi fi=
lius bonificatum pꝛoducit. et ſic de alijs
medijs. Op3 ergo ꝙ fili⁹ de neceſſitate ter
tiam perſonam pꝛoducat. vt reſpondere
poſſit in bonitate bonificāti: et in magni
tudine magnificanti. Ipſe nanq3 patrem
bonificare nō pōt: nec magnificare in pꝛo
ducendo. nec etiam poteſt in pꝛoducendo
ſeipſum bonificare nec magnificare. qm̄
iam pꝛoductus eſt per patrem. H3 ſe ergo
ad ſpiritūſanctu3 per naturā amandi. vt
reſpondere poſſit in amando patrem me
dijs infinitiuis in ꝓducēdo. cui reſponſio
ni op3: ꝙ pf rńdeat ita foꝛtiter ſicut fili⁹.

Idcirco pr̄ & filiꝰ ſibiinuicē obuiāt in vno amare. qđ eſt mediū amoris. de q̄ exit ſpirare: ita & mr̄tomeliꝰ ſicut aqua de fonte/ & elatū de elemētis/ & calor de igne/ & ſplēdor a ſole/ & dulcedo a melle. ¶ Finis q̄ eſt complemētū. a pr̄e requirit ꝯplere & finire. & pater rn̄det in generādo filiū īfinitum & cōpletū. in quo generare ſuus actꝰ. qđ ē infinire & ꝯplere: hʒ finem. & ſic finis hʒ in gn̄are q̄etē. qđ reqrit a filio. & filius in ſpirādo rn̄det per nām amādi in amādo pr̄em. quē tātū amare oʒ: ꝙ rn̄dere poſſit infinire & ꝯplere. qbꝰ rn̄dere nō poſſet ſine ꝓductiōe infiniendi & ꝯplendi. Obedit ergo filiꝰ fini in ꝓducendo ſctm̄ ſpm̄. quē exire facit per vim amoris. cū q̄ amat patrem. & ſic finis quietē habet in amare filij per infinire et complere. Quā ſiq̄dē quietē requirit a pr̄e fortiter amādo filiū: ſicut generādo ipſum. Idcirco ſpirare cōſtitutū eſt ex reqſitione & rn̄ſione. de quibus dictū eſt per naturā amādi. ¶ In generare eq̄lificant̄ bonificare magnificare eternificare. & ceteri actꝰ & dignitates: que ſunt patris & filij in gn̄are. Qui ſiq̄dē actus et dignitates requirunt a filio per amare in equalificare. qm̄ ſicut hn̄t equalitatē p viā intelligēdi exn̄te illo eq̄lificare: vt ita loquar: ex pr̄e ad filiū: reqrūt a filio: ꝙ equalificare vadat per viam amādi de ipſo ad patrē. Et q2 filius obediens eſt rationi equalitatis. opʒ ꝙ hēant ſe ad patrem in producēdo ſpirabilem per naturam amandi. Et vt pr̄ cū filio ſe poſſit eq̄lificare in amando: vadit per illā viam ad filiuʒ: per quā filius venit ad illū. & ambo ſibiinuicem obuiant in ſpirare & amare & equalificare de bonificare magnificare. & ſic de alijs actibus. in qua obuiatiōe habent quietē ſub ſpirare. ¶ Dictum eſt de ſcđo ramo & modum oſtēdimus: p quē cognitio hēri poſſit de nā ſcti ſpūs. quā pr̄ & filius habēt in ſpirādo: ſub qua nā. vt ita loquar. ſunt actus dignitatū qui illud ſpirare conſtituūt p naturam amādi. Sub quo ramo placeat patri & filio: ꝙ plures eſſe valeamus obumbrati amādo cognoſcendo honorando et laudando ipſos et eis ſeruiendo. Quoniam magnum mirabile eſt: ꝙ ipſe ſit ita magnus ramus/ & vmbra ſit ita magna homines xo parui: qui ſunt in illa vmbra ſin comparationē hoīm: q̄ ſunt ſub vmbra ſpūs maligni. decuiꝰ vmbra deꝰ ſuos ſeruitores defendat & ī breui det plures bonos paſtores: q̄ homines ab illa vmbra eijciāt.

¶ Qꝛ i deo nō ſunt accidētia.

IN folijs arboris apłicalis probatū ē: ꝙ ī ſumma trinitate nō ſunt accidētia. modo ꝓbare volumꝰ: ꝙ in eſſentia dei nō ē accidēs. Et prio de q̄titate. ¶ Eſſentia dei īfinita ē p magnitudinē/ & eterna p eternitatem. & cū iſtis duabꝰ ꝓprietatibꝰ ē vnū idē nūero. Et ſic de bōitate/ magniᶜ/ ptāte/ ſapīa/ & volūtate/ & ceteris. ergo in ipſa dei eſſentia q̄titas nō eē pōt. qm̄ q̄titas ē ens terminatū/ & nō pōt cōprehēdere ens extēſum īfinite p ſeipſum. qm̄ volūtas eiꝰ vult: ꝙ īfinite ſit extēſuʒ. vt ita loquar. & ptās hoc pōt poſtq̄ īfinita ē. & magnitudo hoc cōplet. & eiꝰ ſapīa hoc ſcit. qm̄ ſi ſapīa h̄ neſciret: ꝯ bōitatē mala eēt. & ſic de eternitate: in q̄ tp̄s pricipiare nō pōt aliquā nouitatē: q̄ ſit de ſua eſſentia. ꝙ ſi faceret: deus nō eſſet. & iā probatū ē ī arbore apoſtolicali: deū eē: & vnū deū & nō plures. Nō poteſt ḡ eē q̄titas ī deo/ nec ī illo aliquam hr̄e ꝯditionē nec naturam.

¶ Qꝛ ī deo nō ſit qualitas accidētalis.

BOnitas dei/ magnitudo/ eternitas/ ptās/ ſapiētia/ voluntas &c. ſunt vnū idē nūero. idcirco non pn̄t eē q̄litates accidētales. cū ita ſit: ꝙ accidēs & minoritas habeāt ꝯcordātiā/ & puitas & minoritas & magnitudo & puitas ſint ꝯria. q̄ ſiquidem magnitudo ē q̄litas ſubſtātialis ꝓpria & nō appropriata. qm̄ ſi eēt appropriata: ꝯcordātiā haberet cū puitate/ & eiꝰ amabilitas nō eſſet magna/ nec intelligibilitas & poſſibilitas/ & eēt pua. vñ ſeq̄ret̄ malū ꝯ bōitatē & ꝯ ſeipſaʒ & alias. Eſt ḡ magniᵒ ꝓpria q̄litas ſubalis. Idcirco ꝓpriū eſt deo ſeipſum ītelligere & totū vniuerſum creatū ī eternitate: in q̄ hec intelligit. Idcirco ita ē īpoſſibile: ꝙ ī ſuo intelligere nec p ſuū ītelligere cadat vł̄ deueniat aliq̄ nouitas ī ſua eēntia: ſicut īpoſſiᵉ eſt ꝙ ſua infinitas deueniat ī q̄ātitateʒ.

¶ Qꝛ ī deo nō ſit relatio accidētalis.

S Ecūdū ꝙ ꝓbatū eſt i ramis: bōitas a bono requirit bōificare bonificantem ⁊ bonificabilem. ⁊ requiſitionē facit cū magnitudine: quā intelligim⁹ eē īfinitā. Et idē facit cū eternitate ptāte ſapiā / ⁊ volūtate / cū qb⁹ ē idē nūero. Idcirco de⁹ ꝗ eſt bon⁹: rūdet rōni bōitatis ⁊ relatiōis cū rūſiōe ſubāli / pře filiū ꝓducēte / ⁊ pře ⁊ filio ſpirātib⁹ ſpiritū ſctm̄. vt dictū ē. Que ſiquidē ꝓductio eſt relatio bōificātis bōificabilis ⁊ bōificare ſubalr. qm̄ volūtas nō vult: ꝙ ſit accidentaliter: vt et⁹ amor ſit in magnitudīe bōitatis. ⁊ ptās cōplet volūtati magnitudinē amatiuitatis / ⁊ relatio magnitudinē amabilitatis. Et idē facit ſcitiuitati ⁊ magnitudini ſcibilitatis. ⁊ ſm̄ ꝙ ptās ē fontalis ⁊ abūdoſa ſcitiuitati ⁊ amabilitati magne relatiōis: eſt eternitas fontalis ⁊ abundoſa magnitudinis / ⁊ magnitudo eternitatis. Idcirco relatio eē nō pōt de bōitate accidētaliter. imo op; eē de neceſſitate ſubaliter. ¶ De⁹ fili⁹ ītelligit ſeip; / ⁊ intelligit pře / ⁊ ītelligit ſpm̄ ſctm̄. ⁊ inquātū eſt fili⁹ ⁊ ſe ītelligit eſſe filium ſua exñtia ⁊ agētia ſunt eadē eſſentia. l; filius ſeipſum p ītelligere nō ꝓducit. qm̄ iā per intelligere pr̄is ꝓduct⁹ ē. Qui ſiquidē pater inquātū ſe patrē ītelligit: ſeipſum nō ꝓducit. idcirco ītelligere ⁊ exñtia ſue paternitatꝭ ſunt idē nūero. Idē ē de ſpūſctō: ꝗ ſeipſum ītelligit: ⁊ ꝗ ſeipſum nō producit: ⁊ ītelligere ⁊ exiſtētia ꝗ̄ ē ſpirabilitas: ſunt idē nūero. ⁊ ſicut dedun⁹ exēplu; de relatiōe p ītelligere pſonale: ita v; ꝙ etiā de accidēs nō ſequit̄: ītelligi pōt de bōificare / magnificare / eternare / poſſificare / amare ⁊c̄. ita ꝙ ī relatiōe nullū accidens cadere pt̄: qm̄ ſicut hō ꝗ ī eternitate generari nō poteſt: ita relatio diuīa nō poteſt eſſe ī aliquo accidēte. ¶ Fili⁹ ītelligit patrē ⁊ ītelligit ſeipſum: cui⁹ ītelligere non eſt ens: qđ ſit ī medio filij ⁊ pr̄is. qm̄ aliud nō eſt niſi fili⁹: ꝗ ē ſuū ītelligere. ſicut martinus ꝗ eſt ſua hūanitas. verūtñ martin⁹ nō eſt ſuū ītelligere. Et ī hoc paſſu cognoſcitur: ꝙ ītelligere filij dei p̄rogatiuā h; ſupra ītelligere martini ī hoc: ꝙ ītelligere filij dei ē ītelligere ſubalis. ⁊ idē de ītelligere patris ⁊ ſpūſcti. Et ſicut pater ⁊ fili⁹ ⁊ ſpūſctūs remanēt vna eſſentia / vna nā / vna ſuba / vna bōitas / vna magnitudo ⁊c̄. ita ītelligere pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpūſcti ī vno cōmunī ītelligere remanēt. qđ ē vn⁹ de⁹ / vna eſſentia / vna ſuba / vna deitas / vna natura vna bōitas / vna magnitudo ⁊c̄. Idcirco de⁹ īquātū ītelligit ſeipſum: nō ꝓducit ſeipſum nec aliū. ſ; īquātū rōnes ab ipſo requirūt relatiue (vt ꝓbatū ē) reales relatiōes ſubales ſicut bōitas ꝗ ab eo requirit bōificatiuū bōificabile ⁊ bonificare: h; ſe de⁹ ſm̄ rūſiōes relatiōis ad ꝓductionem inquātū pr̄ ex quo ſequit̄ fili⁹ ⁊ ſpūſctūs: vt dictū ē. Et ī hoc paſſu cognoſcit̄ mod⁹ ſm̄ quē ī deo ē relatio ꝓprie: īquātū ꝓductio pſonaꝝ ꝗ̄ fit rōne dignitatū: ꝗ̄ cōmuniter requirūt cū eoꝝ ꝓpriis relatiōibus ſicut de⁹: ꝗ ſeipſum ītelligit eē deū. ⁊ ipſemet ē intelligēs ītelligibilis ⁊ ītelligere: licet ſeipſum nō ꝓducat. ſed īquātū intellectus ab eo requirit ītellectiuū ītelligibilē ⁊ ītelligere cū bōitate: ꝗ ab eo requirit bonificatiuū bōificabile ⁊ bōificare. ⁊ ſic de ceteris. op; de neceſſitate eē ꝓductionem diuinaꝝ pſonaꝝ. vt fiat rūſio realib⁹ relationib⁹ dignitatū. Et iſte paſſus eſt valde placēs ad ītelligēdū. ⁊ p ipm cognoſcitur mod⁹: ſm̄ quē ſaraceni negāt ſummā trinitatē: īquātū ſtāt ad cōem relationē dei: ſicut de⁹ ꝗ intelligit ſeipſum / ⁊ ipſemet eſt intelligēs ītelligibilis ⁊ ītelligere ſine ꝓductione. Et in hoc verū dicūt īquātū cōmunis relatio. ſ; male dicūt: īquātum negāt reales ⁊ ꝓprias relationes dignitatum. vt dictū eſt. rōne quarū op; de neceſſitate: ꝙ ſequatur trinitas perſonarum: quam probauimus.

¶ Q d in deo non ſit actio neq; paſſio accidētalis.

D Eus eſt forma ſubalis: que non pōt eſſe paſſiua ſub alia forma. cū ita ſit: ꝙ ipſa ſit eterna ⁊ infinita / ⁊ nō habeat aliquā nām materie. ꝙ ſi haberet nō eēt pura forma. Et ꝙ ipſa ſit pura forma ſine aliq̄ materia: ad h̄ cōcurrūt ⁊ iuuāt oēs rōnes reales: v; bōitas magnitudo ⁊c̄. q̄re mā in ipſo non poteſt eſſe nec aliqua ſuarum conditionum. Et īquātū dicim⁹: ꝙ fili⁹ eſt gñabilis / ⁊ ſpiritusſanct⁹ ſpirabilis: non ſequit̄ ꝓpter h̄:

ꝙ in eēntia dei ſit materiabilis. qm̄ filiꝰ ⁊ ſpūſſanctus ꝓducti ſunt de pura forma pr̄is/ etiā ſpūſſanctꝰ de pura forma pr̄is ⁊ filij. Et de hoc dictū eſt in folijs arboꝛis apoſtolicalis. vꝫ ꝙ in deo nō ē actio neq̨ paſſio accidentalis neq̨ materialis.

¶ Q in deo non ſit habitus.

In deo eſt memoꝛia itellectꝰ ⁊ volūtas. ⁊ dicimꝰ ꝙ ipſe hꝫ memoriā: īquātū ſuo itellectui repꝛeſentat: ꝙ ipſe pōt tātū de bōitate magnitudine ⁊ eternitate: ſicut vult ſua voluntas et ſuus ītellectus intelligit. Idcirco illa repꝛeſentatio que fit in eternitate ꝑ memoꝛiā intellectui: nō eſt ſm habitū accidentales. qm̄ habitꝰ accidētales nō repꝛeſentāt in eternitate ſed in tpe. Idcirco memoꝛia dei nō pōt eſſe habitus accidentalis: nec pꝛopꝛie dr̄: ꝙ ip̄a ſit habitꝰ: ſed purus actus: poſtq̄ in eternitate eſt eius repꝛeſentatio. Et idē eſt de itellectu diuino ⁊ de ſua volūtate. q̄ in eternitate ſua obiecta accipiūt. Idcirco intellectꝰ diuinꝰ/ et ſic de ſua memoꝛia ⁊ voluntate: nō attingūt res extrīſecas: q̄ ſunt de vniuerſo creato in tpe p̄terito pꝛeſenti neq̨ futuro poſtq̄ illas in eternitate attingūt. ſed qꝛ q̄dā res create ſunt ī vno tpe/ ⁊ alie ī alio: vult diuīa volūtas: ꝙ martinꝰ ſit anteq̄ petrꝰ ſuus filiꝰ. Et idē eſt de cōtingētijs: q̄ ſunt ſm naturas creaturaꝝ ⁊ diſpoſitiones illarū. ⁊ cōtingētia in diuina ſapiētia volūtate ⁊ memoꝛia non ſunt. qm̄ illa in eternitatē attingūt. ⁊ ſm libertatē voluntatis diuine ptātis ⁊c̄. ⁊ ſm nās pꝛopꝛietates ⁊ oꝛdines ſuboꝛū creatoꝛūꝫ ſub cōtingētijs exiſtentiū. ¶ Q in deo nō ſit aſſituatio.

Pater eſt in filio/ ⁊ filiꝰ in patre/ ⁊ idē eſt de ſpūſctō ſine aſſituatione accidētali. qm̄ in eis nō ē figura circularis triangularis neq̨ quadrāgularis neq̨ lōgū amplū neq̨ ꝓfundum. cū ita ſit: ꝙ diuina ſuba ſit ſpūalis ⁊ infinita. Idcirco ſitus ſm ꝙ in creaturis accipit̄: ī deo minime accipit̄. ſꝫ ſm ꝙ eſt in creaturis ⁊ creature ī illo: ſignificatur hūano intellectui ſituatio diuinarū ꝑſonarū. vt de ipſis cognitionem hr̄e poſſit. ſicut in volūtate martini: q̄ ſuū filiū diligit: in quo itelligere aſſituatū eſt in amatiuitate ⁊ amabilitate: ita ⁊ multo melius eſt ſpūſſanctꝰ inter patrē ⁊ filiū. ⁊ filiꝰ eſt in pr̄e: īquātū ē de pr̄e. ⁊ īquātū ſunt vna eſſentia: vnꝰ eſt in alio. ſicut bōitas q̄ aſſituata eſt in ſuo eſſentiali bonificatiuo bonificabili ⁊ bōificare. in quibꝰ figurā amplū lōgi ⁊ ꝓfundi nō reddit: ita diuia eēntia in pr̄e ⁊ ī filio ⁊ ī ſpūſctō. ita tñ ꝙ diuiſibilitatē ſuyp̄ſiuus nō reddit. ſꝫ ꝑ vnū modū ē in pr̄e/ ⁊ ꝑ aliū in filio/ ⁊ ꝑ aliū in ſpūſctō. eſt ī pr̄e vt pr̄/ in filio vt filiꝰ/ ī ſpūſctō vt ſpūſſctūs. ¶ Q in deo nō ſit tēpus.

Ita ⁊ multo meliꝰ ſicut ē īpoſſibile: ꝙ frigiditas ſit de nā caloꝛis/ ⁊ ꝙ tenebꝛe ſint de nā lucis/ ⁊ ꝙ vitia ſint de nā virtutū: ē impoſſibile: ꝙ tp̄s ſit de eternitate. cū ita ſit: ꝙ deꝰ ſit eternitas ⁊ ſuba īfinita ⁊ īmobilis. qm̄ nullum īfinitū moueri p̄t nec etiā ſue nature mobiles neq̨ mote eē poſſint: cū ſint ita magne ſicut ſuba. Et nās appellamꝰ ꝯditiones ſube ⁊ ſuas rōnes reales ⁊ actus earū. Nō pōt ergo tēpus eē in deo. ſꝫ qꝛ deꝰ vti nō pōt creaturis mobilibus ſine tpe: agit de ipſis cūꝫ tpe. ſicut faber q̄ agit de ferro cūꝫ caloꝛe ignis ⁊ cum foꝛfice ⁊ cum martello. ⁊ ſicut faber qui agit extra manus ſuas clauum: ita deus extra ſuā eternitatē p̄ncipiauit mundū in tpe/ ⁊ creaturas mouet de vno loco ī aliū ⁊ de vno ſtatu ī aliū. ita ꝙ tp̄s nō ītrat ī eternitate. Idcirco qn̄ deꝰ creauit mūdū ī ſeip̄o aliquā nouitatē nō p̄ncipiauit. ſꝫ nouitas ſtetit pꝛīcipiata extra eternitatē/ illa nouitate ī tēpoꝛe ſuſtētata rōne p̄ncipij ſine q̄ tpe p̄ncipiū creature p̄ncipiari nō potuit nec creatura hr̄e: in quo pꝛoduci poſſet.

¶ Q in deo nō ſit locus.

Locus ī deo eē nō pōt: cū ita ſit: ꝙ ip̄e ſit īfinita ſuba: que ī loco terminari nō pōt. qm̄ ſi in loco eēt termīata: nō eēt īfinita. Et opꝫ ꝙ ſit infinita: vt ſufficiat amabilitas ſue magne amatiuitati. cui ſufficere nō poſſet: ſi eſſet finita. Etiā opꝫ ꝙ ſufficiat infinite gn̄abilitati ⁊ ſpirabilitati. vt actus dignitatum ſint infiniti. Non eſt ergo deꝰ in loco terminatus: immo eſt extra locūꝫ. Eſt etiam in loco: q̄ ſi in loco nō eēt eſſentialiter: videlicet in loco lapidis ⁊ maris: ⁊ ſic de

alijs ſubſtātijs vſq; ad octauā ſperā: eius
eēntia eſſet terminata. eſt ergo de⁹ eēntia
liter in oī loco ⁊ pñtialr̄ potēter ⁊ ſapiē
ter: ⁊ ſic de ceteris ſuis ꝯditiōibus. Et qꝛ
ipe ē extra locū ⁊ itra locū ſiue aliq̄ ꝗtita
te: eſt loc⁹ ī ipſo collocat⁹ ⁊ cōpꝛehenſus.
Ideo dixit qdā pctōꝛ: cū moꝛtaliter pec-
caſſet: quo iret/vel ī quo loco fugere poſ
ſet a iuſtitia dei: de q̄ magnum habuit ti-
moꝛem. qm̄ ſi iret ad oriētē: de⁹ ibi ē. ſi ad
occidētē ſic̄r. ⁊ idē de meridie ⁊ ſeptētrio-
ne de iferno ⁊ celo. Dixit ergo ille ſapiēs:
ꝙ ad mia; dei iret cū ſpe cōtritiōe ꝯfeſſio
ne ⁊ ſatiſfactiōe. in q̄ quidē mia nō eſt ira
dei. ¶ De floꝛib⁹. ſ. ꝓductiōib⁹ diuinis.

Per floꝛes diuinas pꝛoductio
nes cōſideram⁹: quas ꝓbaui
mus/etiā pꝛobare volum⁹: vt
melius declarem⁹ modū: ſm̄
quē cū foꝛmis ꝑmis ſumma
trinitas ꝓbari pōt ⁊ ꝓductiōes diuine rō
ne actuū foꝛmaꝝ. q̄ ſiqdē actus neceſſarij
ſunt: ex qb⁹ actib⁹ ceſſare nequeūt: vt ſint
in cōplere ⁊ ꝓducere. Et in hoc ꝓceſſu ca
meras facere ꝓponim⁹ de foꝛmis hui⁹ li-
bri: cū qb⁹ diuinas ꝓductiōes ꝓbabim⁹:
que ſunt ꝑ gñationem ⁊ ſpirationem.

¶ De bonitatē magnitudie ⁊ eternitate.

In deo bōitas magnitudo ⁊ eter-
nitas ſunt idē numero. Eſt deus
bonus magnus ⁊ eternus. ⁊ eius
bonitas ꝓductiōem de bono requirit et
in bono ⁊ per bonū ⁊ cū bono ⁊ in ſeipa
⁊ de ſeipſa ⁊ per ſeipām ⁊ cū ſeipſa. ⁊ hoc
facit: vt eius reqſitio ſit magna ⁊ eterna.
ꝙ non eſſet: ſi quattuoꝛ ꝓpoſitiōes que
diximus: deficerēt. Reſpōdet ergo de⁹ bo
nitati: que eſt ſua ratio: inquātum eſt bo-
nus. ⁊ ſic bon⁹ bonitati reſpondet ⁊ ma-
gnus magnitudini ⁊ etern⁹ eternitati: ſi
ꝓducat in eternitate bonitate ⁊ magni-
tudine bonum de bono ⁊ magnū de ma-
gno ⁊ eternū de eterno/⁊ ꝑ bonitatē ma
gnitudinē ⁊ eternitatē ⁊ cū bonitate ma-
gnitudie ⁊ eternitate. Et ſi nihil ꝓducit:
ſuppoſitū nō rñdet rōnib⁹ cū ꝓpoſitioni
bus. ⁊ ita remanet ocioſu;. q̄ ſiquidē ocio
ſitas eſt mala ⁊ parua ⁊ cōtra bonitatem
magnitudinem ⁊ eternitatem. Sed hoc
in deo eſt impoſſibile. eſt ergo in ipſo ꝓ-
ductio bona magna eterna ⁊ infinita in
bonitate ⁊ nō ī malitia/in magni⁹ ⁊ nō ī
guitate/ in eternitate ⁊ nō ī tpe. Et eſt de
bono in bono ⁊ de magno ī magno ⁊ de
eterno in eterno/⁊ eſt de bono vt ꝓducēs
bon⁹ ſit in ꝓducēdo ⁊ ꝓduct⁹ ſit bonus.
Et ꝓduct⁹ eſt de magno vt ī magni⁹ ſit in
finitus. ⁊ eſt de eternitate: vt ī eternitate
ꝓducere ſit durabilis. qđ ſiquidē ꝓduce-
re eſt cū rōne bonitatis ⁊ magnitudinis.
⁊ cū rñſione: quā ſuppoſitū facit rationi
bus in ꝓducēdo ꝓductum.

¶ De bonitate magni⁹ eterni⁹ ⁊ ptāte.

Ut bonitas magni⁹ et eterni-
tas ocioſitatem nō habeant: a
ptāte diuia poſſificare reqrūt:
ꝙ ſit ī bonificare magnificare ⁊ eternifi-
care. ⁊ qꝛ ptās ꝑ bonitatē bona eſt: ⁊ per
magnitudinē magna: ⁊ ꝑ eternitatē eter-
na: ⁊ hoc inquātū rōnes ſunt reales: lic;
quelibet ſit alia. qm̄ ſi reales nō eēnt: nō
poſſent eē rōnes. rñdet ptās ſm̄ ſuā nām
⁊ nām rationū. ⁊ iuſtitia q̄ hoc reqrit ⁊ ſe
cōicat ī poſſificare: qđ eſt de poſſificāte in
poſſificabili/ ⁊ de bonificāte in bonifica-
bili/⁊ de magnificāte in magnificabili/⁊
de eternificante in eternificabili. Et ſic ſe
quitur ꝓductio (vt ita loquar) qm̄ de ſum
ma ꝓductione in hac vita loqui non po-
teſt ſine impꝛopꝛia locutione.

¶ De bonitate magni⁹ eterni⁹ ⁊ ſapia.

Sapiētia dei ſcit: ꝙ bonitas non
pōt eē magna ſine bonificāte bo
nificabili ⁊ bonificare: q̄ ſint de
ſua eēntia. Et ſcit: ꝙ eternitas magna eē
nō pōt ſine eternificante eternificabili ⁊
eternificare: que ſunt de ſua eēntia. Et qꝛ
op; de neceſſitate: ꝙ ſapia ſciat bonitatē
magnam ⁊ eternitatē magnā: op; de ne-
ceſſitate ī bōitate ⁊ ī eternitate eē illa ob
iecta: ꝑ q̄ ipſa magna ſcire poſſit. Sūt ģ
in bonitate bonificās bonificabilis ⁊ bo
nificare/⁊ ī eternitate eternificās eterni-
ficabilis ⁊ eternificare. ⁊ ꝑ ꝯñs ꝓductio:
ſine qua ſapia obiectare nō poſſet magni
tudinē bonitatī nec eternitatis ī ſummi
tate. ¶ De boni⁹ magni⁹ eterni⁹ ⁊ volū⁹.

Diuina volūtas diligit magni-
tudinē bonitatī ⁊ eternitatis.
magnitudinē bonitatis dilige

re nō poſſet:ſi ī bonitate nō amaret bonificātē bōificabilē ⁊ bōificare.q̄ ſunt de ſua eſſentia. nec magni^em eternitatis poſſet amare:ſi nō amaret ī eternitate eternificātem eternificabilē ⁊ eternificare. q̄ ſint de ſua eēntia.etiā nō diligeret magni^em eternitatis:ſi nō amaret diſtictiōes inter bonificātē bonificabilē ⁊ bonificare ꝑ naturā intelligēdi ⁊ amādi: vt eternitas facere poſſit vnū eē bonificantē/aliū bonificabilē/⁊ aliū bonificare.Et ꝙ faciat oēs tres eſſe ⁊ durare vna eſſentia bonitatis/ vna nā deitatis/⁊ vna ſubā cōis.q̄ ſit bonitas magnitudo ⁊ eternitas.Probauimus ergo ꝓductiōem eſſe de neceſſitate.

¶ De bōitate magni^e eternitate⁊ vtute.

Ocioſitas boni eſt vitium/⁊ eſt magnū vitiū:ſm ꝙ ocioſitas eſt magna/ſm ꝙ ocioſitas durat:eſt vitiū magnū.vnde cū vtus ⁊ vitiū ſint contraria/⁊ ī deo nō ſit vitiū/⁊ ipe ſit vtus:oꝫ de neceſſitate:ꝙ ī bōitate nō ſit ocioſitas: q̄ ī ipa eēt ſine bōificāte bōificabili ⁊ bonificare.in qb⁹ magni^o ⁊ eternitas nō habeāt ocioſitatē.itavꝫ ꝙ magni^o faciat bonificantē eſſe magnū ⁊ bonificabilē magnū⁊ bonificare magnū.Sꝫ hoc magni^e facere non poſſet ſine ꝓductione q̄ ſit de eēntia bōitatis.⁊ q̄ ſit infinita ī eternitate/⁊ ꝙ eternitas vnū faciat eē bonificātē ⁊ aliū bonificabilem ⁊ alium bonificare.

¶ De bonitate magni^e eterni^e ⁊ vitate.

Secūdū nām bonitatis ⁊ eternitatis maioꝛ eſt vitas ī exñdo ⁊ agēdo q̄ ī exñdo aut agēdo tātūmō. Idcirco ſm ꝙ bonitas ⁊ eternitas ſe hñt ad veritatē cū magni^e:ſe hꝫ vitas cū magnitudīe ad bonitatē ⁊ eternitatē/bōitate exñte ī maioꝛi vitate:ſi habeat ī ſe bonificantē bonificabilē:q̄ ſit vificās ⁊ eternificās.q̄ ꝓducat bonificabilē vificabilem eternificabilē.Opꝫ ergo ꝙ ī bōitate ſit ꝓductio:vt vitas ſe habere poſſit cū ita magna magni^e ad bonitatē ⁊ eternitatēꝫ:ſic bōitas ⁊ eternitas ſe hñt ad ipaꝫ vitatē.

¶ De bonitate magni^e eternitate ⁊ glia.

In deo bonitas ⁊ eternitas ⁊ gloria ſunt vnum idem nūero. et vt glia ſit magna:opꝫ ꝙ ſit ī bono ⁊ eterno glioſo:q̄ de ſua bonitate de ſua eternitate ꝓducat bonū gliatū gliabilē. qm̄ magna glia eſt glioſi gliari eternalr gliabilē: q̄ ſit bon⁹ etern⁹ ⁊ infinit⁹. hec ita magna gloꝛia eſſe nō poſſet ſine pꝛoductione quā opꝫ eſſe: vt glia ſit magna/ ⁊ ꝙ in ſua magnitudine eternitas ⁊ bonitas quietē habere poſſint.

¶ De bonitate magni^e eterni^e ⁊ dria.

Sine diſtinctione bonificātis bonificabilis ⁊ bōificare eternitas nō poſſet eſſe magna ī bonitate. qm̄ ſine diſtinctiōe eēt in ipa ocioſa.⁊ ſic eēt pua ⁊ eēt puitas bonitatis. cū ita ſit: ꝙ ſine diſtinctione aliqua opatio eſſe nō poſſit.Eſt ḡ in bonitate diſtictio.vꝫ inter bonificantē bonificabilē ⁊ bonificare: vt eternitas ī ipis eē poſſit. qm̄ magna magnitudo eternitatis eſt: ꝙ faciat eſſe ī bonitate eternificādo vnū bonificantē aliū bonificabilē bonificatum. ⁊ ꝙ bonificatus ⁊ bonificabilis remaneāt eternaliter vnus productus ⁊ productibilis eternatus ⁊ eternabilis.

¶ De boni^e magni^e eterni^e ⁊ concoꝛ^a.

In bonitate eternitas nō pōt eē magna ſine concoꝛdātia. cū ita ſit:ꝙ magni^o eternitatis ſit ſi in bonitate cōcoꝛdat eternalr bonificātē ⁊ bonificabilē in bonificare ⁊ ꝓducere. qđ ſiquidē ꝓducere eſſe nō poſſet ſine concoꝛdātia.nec pōt eē in pꝛiuatiōe : poſtꝙ eternitas magna eſt in bonitate. in qua magna eſſe non poſſet ſine concoꝛdātia.

¶ De boni^e magni^e eterni^e ⁊ ꝯrietate.

Bonitas ⁊ eternitas lōge ſunt a ꝯrietate cū cōcoꝛdātia. vt lōginquitas ſit magna: q̄ eſt magna. q: cōcoꝛdātia ⁊ ꝯrietas ꝯrianē. ⁊ q: bonitas magnitudo ⁊ eternitas ſunt cōcoꝛdātia in deo ſunt bonitas ⁊ eternitas longe a ꝯrietate cū concoꝛdātia concoꝛdantis concoꝛdabilis ⁊ concoꝛdare. qm̄ ſine iſtis trib⁹ nō poſſent eſſe a ꝯrietate remote cum concoꝛdātia. qm̄ ſine ipſis cōcoꝛdātia ſubm nō haberet in quo eēt ſuſtētata.Sūt ergo bonitas ⁊ eternitas remote a ꝯrietate cū concoꝛdāte concoꝛdabili ⁊ cōcoꝛdare.que ſunt de eſſentia bonitatis ⁊ eternitatis:vt remotioꝛes ſint a contrarietate. vꝫ bonitas a malitia et eternitas

a tpe τ magnitudo a puitate. Eſt ꝙ in deo ꝓductio. cũ ita ſit: ꝙ i cõcordãte ꝯcordabili τ cõcordare nõ poſſit eẽ priuatio productionis ſuſtẽtata cum illa productione in eternitate.

❡ De bõitate magni͡e eternitate τ pncí°.

SI pricipians nõ principiaret de eternitate τ in eternitate pricipiabilẽ: nõ poſſet eẽ magnus in bõitate: τ vt poſſit eẽ magn⁹ in bonitate: pricipiat pricipiatũ de eternitate τ i eternitate. Et idem ſequeretᷣ: ſi nõ pncipiaret pncipiatũ de bonitate. ſine ꝙ nõ poſſet eẽ magn⁹ in euternitate. Pricipiat ꝙ pricipiũ pricipiãs nõ pricipiatũ de ſua eternitate τ ꝓpria bonitate pricipiabilẽ pricipiatũ. Et tñ pricipiat ipſum de pñ° nõ pricipiato: vt eternalr̃ pricipiabilis ſit τ pricipiat⁹. Et ſic ſequitᷣ de magnitudine pricipij i eternitate τ bõitate τ in pricipio. τ hec ꝯña nõ poſſet eẽ ſine ꝓductiõe: quam opꝫ eẽ de neceſſitate. vt pricipiũ poſſit eſſe i magni͡e bõitatis ſuiipſius τ eternitatis.

❡ De bõitate magni͡e eterni͡e τ medio.

SI i bõitate nõ eẽt bõificare: nec in eternitate eternare: nõ poſſet eſſe magnitudo i bõitate nec in eternitate. qm̃ nõ haberet i ꝙ poſſet eſſe. bõitas ꝙ hꝫ in ſeipſa bonificare. τ eternitas eternare: vt magnitudo i ipſis poſſit eſſe/ τ ꝙ bõitas τ eternitas poſſint eſſe remote a puitate cũ magnitudie. Eſt ꝙ ꝓductio i bõitate τ magnitudie ꝑ bõificare et eternare. ꝙ ſine ꝓductione eẽ nõ poſſent.

❡ De bõitate magni͡e eternitate τ fine.

MAgnitudo finis nõ põt eẽ i bonitate: ſi bõificãs de bõitate et in bonitate τ per bõitatẽ τ cuꝫ bõitate τ cum eternitate nõ ſe habet ad bõificãdum bõificabilem bõificatum. Et idem de fine eternitatis. qui magn⁹ eẽ nõ poteſt: ſi eternitas nõ ſe habeat ad eternãdum in eternitate τ de eternitate τ ꝑ eternitatem τ cũ eternitate τ cũ bõitate. Et qꝛ opꝫ ꝙ finis bõitatis τ eternitatis ſit magnus: ſequitᷣ de neceſſitate ꝓductio: quaꝫ de neceſſitate eẽ opꝫ: poſtꝙ bõitas ẽ ratio ad bõficãduꝫ cũ magni͡e: τ eternitas ſimiliter ad eternãdũ. qm̃ ſi nõ ſequeretᷣ ꝓductio: nõ eẽt magnitudo i fine bõitatꝭ nec eternitatis: quam in ipo fine eſſe opoꝛtet. τ ſine qua eſſent in paruitate finis bõitatis τ finis eternitatis.

❡ De bõitate magni͡e eterni͡e τ maioꝛi͡e.

SI in deo ſit ꝓductio pſonaꝝ per magnitudinẽ bõitatẽ τ eternitatẽ τ de bõitate magnitudie τ eternitate τ in bõitate magnitudie τ eternitate τ cũ bõitate magnitudie τ eternitate nõ poſſunt eſſe in deo bõitas magnitudo τ eternitas in maioꝛi maioꝛitate ꝙ i illa: in qua ſunt. τ ſi ꝓductio quã diximus: nõ ſit in deo: poſſunt eẽ in maioꝛi maioꝛitate ꝙ non ſunt. Et ita ſunt in minoꝛi maioꝛite actu: τ maioꝛ maioꝛitas eſt in potẽtia. quod eſt impoſſibile. per quã impoſſibilitatẽ oꝫ eẽ ꝓductionẽ i deo de neceſſitate.

❡ De bonitate magnitudine eternitate τ equalitate.

BOnitas magna nõ põt eſſe ſine equalitate bõificantis bõificabilis τ bõificare. nec eternitas poteſt eſſe magna ſine eq̃litate eternificãtis eternificabilis τ eternificare. qm̃ ſine tali equalitate magnitudo nõ poſſet ſe cõmunicare bõitati: ſi in bonitate τ eternitate ſit paruitas. qđ eſt impoſſibile. Eſt ꝙ equalitas i bõitate/ magnitudie/ τ eternitate. τ per conſequens productio.

❡ De bõitate magni͡e eterni͡e τ mioꝛitate.

MAioꝛ minoꝛitas eſſet in diuina bonitate τ in eternitate: ſi non eſſet magnitudo: in qua ſunt ꝑ modum productionis. Idcirco dixit quidam inuentoꝛ: ꝙ ſm ꝙ homo nobilis eſt/ τ ſe inclinat ad maleſaciendum: maioꝛ eſt eius defectus ꝙ alterius hominis: ꝙ non ſit ita nobilis. Eſſet ergo bõitas dei i magno defectu τ in maioꝛi minoꝛitate magnitudinis ꝙ aliqua alia bonitas: ſi eſſet ocioſa ratio bonificanti bonificabili et bonificare eternaliter τ infinite. Eſt ergo in bonitate diuina productio de bonificante bonificabili τ bonificare eternaliter τ ifinite. ſine ꝙ eẽt i maioꝛi mioꝛitate magnitudis ꝙ aliqua alia bonitas.

❡ De ptãte ſapientia τ voluntate.

SApiẽtia ſcit ptãtẽ τ volũtatẽ. idcirco ſunt ſcibiles ptãs τ voluntas. Amat volũtas poteſtateꝫ et

ſapientiã.idcirco ptãs ⁊ ſapĩa ſunt ama-
biles. Et qꝛ ĩ deo ptãs ita ẽ ſecũdoſe ⁊ ita
tontalis ſicut ſapĩa ⁊ volũtas: ſunt ſapĩa ⁊
voluntas poſſibiles ꝑ ptãtẽ. ſicut ptãs ſci
bilis eſt ꝑ ſapiam ⁊ amabilis ꝑ volũtatẽ.
Sunt ḡ ſapĩa ⁊ volũtas poſſibiles. Non
ſunt poſſibiles ita ꝙ producãtur de potẽ
tia ĩ actu: qm̃ eterne ſunt. ſꝫ ſunt poſſifica
biles: ĩquãtũ ex ipſis ptãs ꝓducere poteſt
poſſibilem amatum ⁊ intellectum: quem
oportet ꝙ poſſit ꝓducere. ⁊ ꝙ producat:
vt nõ ſit ocioſa in illis nec de illis. Eſt er-
go productio in diuinis.

¶ De ptãte ſapĩa volũtate ⁊ virtute.

Per ptãtẽ põt ſapĩa ſcire virtutẽ/
⁊ ꝑ ptãtẽ volũtas ipam amare
põt/ ⁊ ptãs virtutẽ ꝓducere nõ
põt: qm̃ iã ẽ eterna. ſꝫ vꝛtꝰ ꝑ ptãtẽ põt eẽ/
⁊ poſtꝙ̃ ꝑ ptãtẽ põt eẽ: opꝫ ꝙ ptãs poſſit
de virtute virtuoſũꝫ ꝓducere. vt tãtũ poſ-
ſit ĩ virtute ⁊ de virtute ꝑ agere ſicut ꝑ exi
ſtere/ ⁊ ꝙ agere qđ hꝫ de virtute ĩ ꝓducen
do: poſſit equaliſicare ſuũ poſſificare ĩ vir
tute cũ itelligere ſapĩe ⁊ cũ amare volũta-
tis: q̃ illam virtutẽ obiectãt ꝑ ptãtẽ. vt di
ctũ ẽ. quã equalitatẽ ptãs hꝛe nõ poſſet: ſi
non ꝓduceret de virtute virtuoſum.

¶ De ptãte ſapĩa volũtate ⁊ veritate.

Cum ſapĩa ſcire poſſit veritatem
ꝑ ptãtẽ/ ⁊ volũtas ꝑ ptãtem ipaꝫ
amare poſſit: opꝫ ꝙ ptãs ꝑ ſeipaꝫ
veritateꝫ poſſit poſſificare/ ⁊ ꝙ hoc qđ de
veritate põt: ſit ſcibile ꝑ ſapiaꝫ ⁊ amabile
ꝑ volũtatẽ. Opꝫ ḡ ꝙ ptãs de vꝛitate ꝓdu
cat vꝛificabilẽ verificatũ. vt vꝛitas ĩtãtũ ſit
obiectabilis ĩ agere ꝑ ptãtẽ ſicut ꝑ ſapiẽ-
tiã ⁊ volũtatẽ. ſine q̃ ꝓductio nõ eẽt. qm̃
veritas eẽt ꝑ ſapiam ſcibilis ⁊ ꝑ volũtatẽ
amabilis. ⁊ ſine ꝓductiõe ptãs ĩ veritate
nullam haberet actionem per ſeipſam. ſꝫ
ſapientia ipſam ſcire poſſet per ipſam. et
voluntas per ipſam illam amare poſſet.
Eſt ergo productio: vt poſſificare ſcire et
amare in veritate ſe poſſint equaliſicare.

¶ De poteſtate ſapiẽtia volũtate et glĩa.

Sapientia actionem habet ĩ glo-
ria cum intelligere. ⁊ voluntas
actioneꝫ habet in gloria cũ ama
re. oportet ergo ꝙ poteſtas actionem ha-
beat in gloria cum poſſificare. Actionem
in gloria habere non poteſt ſine produce
re de gloria glorioſum: in quo videlicet ꝓ
ducere habet poſſificare. ⁊ poſſificans eſt
agens actiuus ꝓductiuus gloriatiuꝰ de
gloria glorioſum. ⁊ poteſtas ẽ poſſibilis
agibilis ⁊ glorabilis: inquãtum glorio-
ſus ẽ ꝓductibilis agibilis de gloria ama
bilis ⁊ ſcibilis.

¶ De ptãte ſapĩa volũtate ⁊ diſtictione.

Per poteſtatem poſſunt eẽ ⁊ ſunt
in ſapientia intellectiuus intel
ligibilis ⁊ intelligere. ⁊ per ſa-
pientiam ſimiliter. ⁊ in voluntate per po
teſtatem poſſunt eſſe ⁊ ſunt amans ama-
bilis ⁊ amare. ⁊ per voluntatem ſimiliter.
Et ſi in ſapientia non ſit diſtinctio inter
intellectiuum intelligibilem ⁊ intellige-
re/ ⁊ idem de ſuo modo ⁊ voluntate: non
poteſt poteſtas de ſapientia. cuꝫ ita ſit: ꝙ
nullum ens ſine diſtinctione agere poſſit.
Non eſt ergo poteſtas libera ſine diſtin-
ctione in ſapientia. ⁊ quia oportet ꝙ ſit li
bera ⁊ non coacta in ſapiẽtia: oportet ꝙ
poſſit de ſapientia in qua ⁊ de qua cũ di-
ſtinctione poteſt producendo ſapientem
de ſapientia videlicet intelligibilem ꝓdu
ctum ⁊ productibilem per poſſificantem
diſtinctionantem et generantem. qui ẽ in
tellectiuus generatiuus.

¶ De ptãte ſapĩa volũtate ⁊ cõcordãtia.

Sine ꝓductione ptãs concordare
non poſſet ſapientiã neqꝫ volun-
tatem neqꝫ concordanteꝫ neqꝫ cõ
cordabilem nec intellectiuum nec intelli
gibilem nec amantem nec amabilem nec
poſſificantem nec poſſificabilem. Non
poſſet ergo poteſtas ſine productione ali-
quid de concordantia nec in concordan-
tia: que non eſſet ſine productione. cũ ita
ſit: ꝙ illa non poſſit eſſe ſine pluribus re-
bus diſtinctis. Oportet ergo ꝙ ſit produ
ctio in diuinis. vt poteſtas poſſit in con-
cordantia ⁊ de concordantia in ſeipſa et
in voluntate ⁊ ſapientia. ⁊ etiam vt in cõ
cordantia concordare poſſit concordan-
tem ⁊ concordabilem.

¶ De ptãte ſapĩa volũtate ⁊ ꝯtrarietate.

In deo ptãs ſapĩa ⁊ volũtas ſunt
concordantia. idcirco contrarie-
tas in deo eſſe non poteſt. cuꝫ ita

ſit: ꝙ cõcoꝛdantia cõtrarietas ſint cõtrarie. Põt ergo ptãs de ſapiẽtia ꝛ volũtate ꝛ de ſeipa. ꝛ poteſt de ſapiẽtia ſcibili ꝛ ſcire ꝛ de volũtate amabili ꝛ amare/ꝛ de ſeipſa poſſificabili ꝛ poſſificare. Et ad hoc cõtrarietas ↄtradicere nõ poteſt. quoniã ſi cõtradicere poſſet: eẽt i deo ſuſtẽtata/et deus nõ eſſet ↄcoꝛdantia ſimpliciter. Nõ eſt ergo in deo ↄtrarietas: que cõtradicat ꝓductioni. ſine q̃ ꝓductiõe cõtrarietas ligatã teneret ptãtẽ dei cõtra cõcoꝛdãtiam intellectiui ꝛ intelligibilis ꝛ intelligere/amatiui amabilis ꝛ amare/poſſificatiui poſſificabilis ꝛ poſſificare.

¶ De ptãte ſapiẽtia volũtate ꝛ pꝛĩcipio.

Si poteſtas quã ſuppoſitũ agens intelligim⁹: de ſapia põt pꝛincipiare ſcibilem/ꝛ de volũtate amabilem/ꝛ de ſeipa poſſibilem: ꝑ huiõi pꝛincipiare põt eſſe remotioꝛ ab ignoꝛãtia odibilitate ꝛ ĩpoſſibilitate. Et q2 opoꝛtet eſſe hoc per qđ ſit remotioꝛ: opoꝛtet ꝙ ſit pꝛincipiare in ꝓducendo de pꝛincipio pꝛincipiatum ꝛ pꝛincipiabilem.

¶ De ptãte ſapientia volũtate ꝛ medio.

In ſapiẽtia poteſt eſſe intelligere i medio itellectiui ꝛ itelligibilis. ꝛ i volũtate põt eſſe amare in medio amatiui ꝛ amabilis. Opoꝛtet ergo ꝙ in poteſtate poſſit eẽ poſſificare in medio poſſificãtis ꝛ poſſificabilis: qđ ſi nõ ptãs ſe pl⁹ habere poſſet ad aliũ ꝑ aliũ q̃ per ſeipſum. vꝫ ꝙ ſe poſſet habere ad mediũ in ſapiẽtia ꝛ volũtate: inquãtum itelligere ꝛ amare ꝑ ptãtem pñt eẽ/ꝛ i ſeipa poteſtas ad mediũ vꝫ ad poſſificare ſe habere nõ poſſet. qđ eſt in medio poſſificantis et poſſificabilis. ꝛ q2 eſt impoſſibile: ꝙ ptãs poſſit eẽ fecũdioꝛ et magis fontalis i alia q̃ in ſeipa: opꝫ ꝙ in ſeipſa habeat poſſificare ſimpliciter ꝛ ꝓpꝛie. qđ habere non poſſet ſine ꝓductione ꝓductiui pꝛoductibilis poſſificatiui ꝛ poſſificabilis.

¶ De ptãte ſapientia voluntate ꝛ fine.

Sicut finis ſapiẽtie eſt intellect⁹ ꝛ intelligere ꝛ finis voluntatis amat⁹ ꝛ amare: oꝫ ꝙ finis ptãtis ſit poſſificatus ꝛ poſſificare: qđ ſi non: poteſtas ſuum finem attingere poſſet in alio. ꝛ non in ſeipſa ſuum finem attingeret ꝑ intelligere ꝛ intellectũ in ſapia/ ꝛ ꝑ amare ꝛ amatũ i volũtate: inquãtũ intellectiuus ꝑ ptãtẽ hr̃e põt intelligere ꝛ intellectũ/ ꝛ amatiuus amare ꝛ amatum: ꝛ ptãs i ſe nihil: poſtq̃ i ſe nõ hẽret poſſe ꝛ poſſitũ: q̃ in ſe hr̃e opꝫ ꝑ ſe ſimpl'r. vt in ſe ſuũ finẽ hr̃e poſſit ꝛ quietẽ in ipo. Habet ergo poſſitũ ꝛ poſſificare ꝛ ꝑ cõſequẽs ꝓducere. qđ eſſe opꝫ de neceſſitate in omni ſubã in qua ſit poſſificare ꝛ poſſitus.

¶ De ptãte ſapia volũtate ꝛ maioꝛit.

Illa ptãs q̃ põt de ſapia ꝛ de volũtate: eſt maioꝛ q̃ ptãs: q̃ de ſapiẽtia non põt neq; de volũtate. opꝫ ḡ ꝙ ſit ꝓductio in diuinis. vt diuina ptãs hẽat cũ quo maioꝛ eſſe poſſit oĩ alia ptãte. Põt ḡ de ſapia ꝛ volũtate: inquãtũ poſſificatiu⁹ ꝓducere põt de ſapia intelligibilẽ/ꝛ de volũtate amabilem.

¶ De ptãte ſapia volũtate ꝛ equalit.

In deo ptãs ſapia ꝛ voluntas remote ſunt cum equalitate ab inequalitate. cũ ita ſit: ꝙ equalitas ꝛ ineq̃litas ↄtrient. Sũt ḡ in deo equales ptãs ſapia ꝛ volũtas cũ equalitate intelligẽdi ꝛ amãdi ꝛ poſſificãdi. ſine quibus equalitatẽ habere nõ poſſent. eſt ergo in deo poſſificare: qđ eſſe nõ poteſt ſine ꝓducere. qđ ſit de poſſificante ꝛ poſſificabili productiuo ꝛ pꝛoductibili.

¶ De ptãte ſapia volũtate ꝛ minoꝛit.

Minoꝛitas eſt ens ꝓpe nõ eẽ. cui vꝫ nõ eẽ ſapia ꝓpe eſt ꝑ ignoꝛare/ꝛ volũtas per bonũ odire/ꝛ ptãs ꝑ ocioſitatẽ. opꝫ ergo ꝙ ptãs ſapia ꝛ voluntas remote ſint a minoꝛitate per poſſificare intelligere ꝛ amare. vt in longinquitate minoꝛitatis remote ſint a nõ eſſe. Et ſi in ptãte dei poſſificare non eẽt ſimpliciter: nõ haberet cum quo remota eẽt a minoꝛitate nec a non eẽ ꝑ ſeipam. a qua minoꝛitate ꝛ nõ eſſe eſſet remota per aliũ. videlicet ꝑ intelligere ꝛ ꝑ bonũ amare. Eſſet ergo ꝑ ſeipam ꝓpe minoꝛitatẽ ꝛ nõ eſſe. qđ eſt impoſſibile. eſt ergo lõge a minoꝛitate ꝛ a nõ eẽ cũ poſſificare. Eſt ergo in deo ꝓductio: ſine qua in ipo poſſificare eſſe nõ valeret. cũ ita ſit: ꝙ poſſificare ꝛ ꝓducere ſe habeãt relatiue.

¶ De virtute veritate ꝛ gloꝛia.

Virtus & vitiũ ꝯriant/& veritas & falſitas/eodẽ mõ glĩa & pena. et pl⁹ ꝯriant in exĩſtendo & agẽdo q̃ in exĩſtendo tm̃. vȝ ꝙ i virtute ſit virtuificare/ & i veritate verificare/& i glĩa glĩari/& i vitio peccare/& i falſitate falſificare/ & i pẽa tormẽtare. Et q2 oȝ ꝙ de⁹ ſit magis ꝯrĩ⁹ p virtutẽ vitio q̃ aliqđ aliud ens & p veritatẽ falſitati & p glĩaȝ pene: oȝ ꝙ in ſua virtute ſit virtuificare/& i ſua veritate verificare/& i ſua glĩa glĩari. ſȝ hoc eẽ nõ poſſet ſine ꝓducere: qđ ſit virtuificãdo verificãdo & glĩficãdo.

De virtute veritate glĩa & differẽtia.

Deus ẽ glĩa & eſt glĩoſus/& ẽ virtus & virtuoſus: oȝ ḡ ꝙ ſit veritas & ver⁹. vt veritas ſe habeat ita i deo fontalr̃ ſicͭ virt⁹ & glĩa. qđ ſi non eſſet: ſeqrẽ dĩa inter virtutẽ glĩaȝ & veritatẽ/& eẽt glĩa vera p accidẽs/& virt⁹ ſilr̃. qđ eſſet vitiũ ꝯ virtutẽ & pena ꝯ glĩaȝ & falſitas ꝯ veritatẽ. ẽ ḡ de⁹ veritas & ver⁹: ſicͭ eſt virtus & virtuoſus glĩa & glĩoſus. Ver⁹ nõ poſſet eſſe ſine ꝓductiõe ita magni virtuoſi & glĩoſi: ꝙ veritas faceret vnũ eſſe producentẽ verificãtem virtuificãtem & glorĩantẽ: & aliũ glĩabilẽ verificabilẽ & virtuificabilẽ: qui ſiqdem glĩabilis verificabilis & virtuificabilis ſit ꝓductus de glorificante verificãte & virtuificante.

De virtute veritate glĩa & cõcordãtia.

Sine ꝓductione in deo virt⁹ veritas & gloria nõ poſſent cõcordantiam habere. qm̃ inquãtum ſunt vnum id' nũero cõcordantiã habere nõ poſſunt. cũ ita ſit: ꝙ cõcordãtia nõ poſſit eſſe ſine plurib⁹ rebus. Et ſi cõcordãtiam nõ habẽt realẽ nãlẽ & propriã & eſſentialem: earũ concordãtia eſt in priuatiõe. q̃ priuatio eſſet vitiũ cõtra virtutẽ gloriã & veritatem. & eſt pena cõtra glĩam & cõtra veritatẽ & virtutẽ. & per conſequẽs eſt falſitas realis naturalis ꝓpria & eſſentialis cõtra veritatẽ virtutẽ & glĩam. Et qm̃ hoc eſt impoſſibile: ſcȝ ꝙ in glĩa ſit priuatio nec i virtute neq; i veritate vnde ſequeretur vitiũ falſitas & pena: oȝ ergo ꝙ virtus veritas & glĩa habeãt cõcordãtiam. quã habere nõ pñt ſine ꝓductiõe ꝯcordãtis ꝯcordabilis & ꝯcordare in virtuificãdo verificãdo & glorificando.

De virtute veritate glĩa & ꝯrietate.

Deus cõpletã glĩam nõ hẽret: ſi p aliquẽ modũ eẽt ꝓpe penã. nec hẽret virtutẽ cõpletã: ſi per aliquẽ modũ eẽt ꝓpe vitiũ. nec cõpletã veritatẽ hẽret: ſi p aliquẽ modũ eẽt ꝓpe falſitatẽ. Oȝ ḡ ꝙ i deo ſit ꝓductio realis ꝓpria & nãlis & eẽntialis. vt i virtuificãdo ſit lõge a vitio/& in verificãdo a falſitate & in glĩando a pẽa. Quã lõginqtatẽ hȝ virtuoſus ꝓducẽs de virtute virtuificatũ/& ver⁹ de veritate verificatũ/& glĩoſus de glĩa glorificatũ.

De virtute veritate glĩa & prin°.

Per glĩam eſt de⁹ glĩoſus: & per virtutẽ virtuoſus: & per veritatẽ veroſus. q̃ ſiqdẽ veroſus nõ eſt vocabulũ: qđ ſit i vſu: verũtñ oȝ ꝙ nos ita loqmur: vt dicere poſſim⁹ h: qđ de diuina veritate intelligim⁹. & idẽ ẽ de pncipioſo. vt vti poſſem⁹ vocabulis: cũ qb⁹ meli⁹ declarare poſſim⁹ nãm dei & ſuaꝝ ꝓprietatũ. Et q2 de⁹ ẽ pn^m: oȝ ꝙ ita ſit pncipioſus p pn^m: ſicut virtuoſus p virtutẽ: & veroſus p veritatẽ: & glĩoſus p glĩaȝ. Principioſus eſſe nõ poſſet virtuoſus veroſus & glĩoſus ſine ꝓprio & eẽntiali pñcipiãte pñcipiabili & pñcipiare: q̃ eſſe nõ poſſent ſine ꝓducere principiabilẽ de principiãte in virtuificãdo verificãdo & glorificãdo.

De virtute veritate glĩa & medio.

Sine medio nõ põt eſſe glĩficare virtuificare neq; verificare. ꝙ ſi eẽnt: nõ eẽnt hoc qđ ſunt. cũ ita ſit: ꝙ glĩari ſit mediũ glĩãtis & glĩabilis/ & virtuificare virtuificãtis & virtuificabilis & verificare verificãtis & verificabilis. ſicut gñare qđ ẽ mediũ gñantis & gñabilis/ & amare amãtis & amabilis. Eſt ḡ i glĩa mediũ & in virtute & veritate ſilr̃: & p ꝯñs ꝓducere: qđ ẽ mediũ ꝓducẽtis & ꝓductibilis: ſine quo ꝓducere nõ poſſent eſſe in nã mediũ: nec de nã medij glĩari virtuificare & verificare.

De virtute veritate glĩa & fine.

Vitioſa foret veritas: ſi fini ſufficere nõ poſſet. cui nõ ſufficeret ſi nõ eẽt i verificare & de verificare. ſicut glĩa q̃ nõ ſufficeret fini: ſi nõ eẽt i glĩari et de glĩari. Veritas glĩe ſufficere nõ poſſet ſine verificãte & verificabili. vȝ ꝓducẽte verificãte de ſeipõ verificatũ. qm̃

poſtq veritas in ſe hʒ realiter ꝓprie ⁊ nãliter ⁊ ẽentialr v̾ificatẽ v̾ificabilẽ ⁊ v̾ificare: finis nõ pt hře ꝑ v̾itatẽ aliquẽ defectũ. Eſt ğ ꝓductio: q̃ eſt quies cõplementi.

¶ De v̾tute veritate gl'ia ⁊ maioritate.

In gl'ia eſt maior v̾itas: ſi i illa ſit ꝓductio gl'iabilis ⁊ gloriari. ſine qbꝰ oporteret: q v̾itas eẽt i gl'ia i minoritate. q̃ ſiqdẽ mioritas eẽt evitium ꝯ v̾tutẽ ⁊ pena ꝯ gl'iam. Opʒ ğ q in gl'ia ſint gloriãs gl'iabilis ⁊ gl'iari ꝓpe ⁊ nãlr. vt v̾itas ſit maior in gl'ia ⁊ nõ minor. maiorẽ dicimꝰ: iquãtũ v̾itas maior eẽ nõ pt nec minor. Et iſte paſſus ẽ ſubtilis ad itelligẽ. dũ. Eſt ğ v̾itas in gl'ia maior ⁊ nõ minor. vt ſit in ipa v̾tuoſe ⁊ nõ vitioſe. v̾tuoſe in ipa eẽ no poſſet: ſi in ipa eẽt in minoritate ⁊ non in maiori maioritate. in qua eſt inverificando ꝓducendo gloriando de ſe verũ gloriabilẽ cum vero gloriari.

¶ De v̾tute v̾itate gl'ia et equalitate.

Si in gl'ia nõ ſit eq̃litas gloriãtis gl'iabilis ⁊ gl'iari: v̾itas nõ haberet: in quo eẽt ſuſtẽtata in gloria. qm̃ in gl'ia nõ poſſet ſuſtẽtari in ineq̃litate. qm̃ huiuſmodi ſuſtẽtatio eẽt vitioſa: inquãtũ in illa eẽt minoritas. cũ ita ſit: q in oĩm ineq̃litate opʒ q ſit minoritas. Eſt ğ veritas i gl'ia ſuſtẽtata ꝑ eq̃litatẽ veri glorificantis verificãtis / ⁊ veri glorificabilis verificabilis / ⁊ veri glorificare et verificare. Hec ſuſtentatio eſſe non poſſet ſine ꝓductione naturali et eſſentiali.

¶ De v̾tute v̾itate gl'ia et minoritate.

Si in gloria dei nõ ſit ꝓductio gloriãtis gl'iabilis ⁊ gl'iari: v̾itas in gloria aliqd v̾ificare non poteſt. qm̃ nõ põt v̾ificare: q vnꝰ ſit glorioſus et alius gloriabilis. Eſt ğ v̾itas in gloria ſine verificare ⁊ per ꝯñs gloria in v̾itate ſine gl'iari. ⁊ i illis eſt ociari. vt ita loquar. quod eſt vitioſum ꝯ virtuoſuʒ / ⁊ ꝓpe non eſſe per minoritatẽ. quã minoritatẽ oʒ eẽ in omni gloria ⁊ v̾itate: in qua ſit ociari glorie et veritatis. Et quia ociari minoritas neq̄ vitium in virtute veritate ⁊ gloria dei eſſe nõ poſſunt: oportet in deo eſſe productionem per gloriari gloriantem et gloriabilem / et per verificare verificantem et verificabilem.

¶ De dĩa ꝯcordãtia et cõtrarietate.

In oĩ ente i quo nõ ſit diſtictio ꝯcordãtia neq̄ ꝯrietas: opʒ q ſit ocioſitas. cũ ita ſit: q opatio non poſſit eẽ ſine diſtinctiõe / nec ſine ꝯcordantia aut ꝯrietate. Et q2 ocioſitas ꝯ cõtrarietatẽ nõ eſt: oʒ q in deo ſit ꝯcordãtia ꝯtra cõtrarietatẽ cũ ꝯcordare. Opʒ ğ q in deo ſit ꝯcordãtia. vt ſit ꝯria ꝯrietati cũ cõcordare ⁊ operari. Et q2 in deo eſt ꝯcordãtia ſine ꝯrietate: oʒ q in deo ſit diſtictionare. vt cũ ꝯcordantia poſſit eẽ cõtra ꝯrietatẽ. qm̃ deꝰ remotior eſt a ꝯrietate: ſi in ſeipſo ſit cõcordare ⁊ diſtinctionare. quã nõ ſit: ſi in illo eſt tantũmõ cõcordare. Opʒ ğ q deꝰ hẽat i ſe diſtictionare: vt remotior ſit a ꝯrietate. In deo diſtictionare nõ pt eẽ ſine ꝓducere diſtictionãtis ⁊ diſtictionabilis.

¶ De dĩa ꝯcordãtia ꝯrietate ⁊ pñº.

In ente in q̃ nõ ſit diſtinctio ꝯcordãtia aut ꝯrietas: pncipiare eſſe nõ põt. cũ ita ſit: q oẽ pncipiare idiget hře diſtictionare. ⁊ oẽ diſtictionare idiget ꝯcordare aut ꝯriari. Et q2 i deo oʒ eẽ pncipiare vt cũ pncipiare remotꝰ ſit ab ocioſitate bonitati / magnitudis / eťnitati / ptãtis / ſapie / volũtatis / gl'ie / v̾tutis / ⁊ v̾itatis. ⁊ q ſit in ꝯcordare ⁊ nõ in ꝯriari: oʒ q principiare ſit in ꝓducere pncipiantis et pncipiabilis cũ diſtictionare. ſine quo non poſſet eſſe principiare ſine ocioſitate bonitatis magnitudinis et aliarum.

¶ De dĩa ꝯcordãtia ꝯrietate ⁊ medio.

In deo nõ eſt ꝯrietas. et ſi in deo eſt ꝯcordãtia in diſtictionare: eſt cõcordãtia in medio diſtictionãtis ⁊ diſtictionabilis. qđ ſiqdẽ mediũ remotũ eſt a ꝯriari / ⁊ diſtictionare eſt remotũ a ꝯrietate in ꝯcordare: qđ eſt in medio ꝯcordãtis ⁊ ꝯcordabilis. cũ q̃bus ꝯrietas participare nõ põt. Eſt ğ ꝓducere: vt media ſint ad que contrarietas venire non poteſt nec cum illis participare.

¶ De dĩa ꝯcordãtia ꝯrietate ⁊ fine.

Si in ẽentia dei nõ ſit ꝯcordantia ꝯcordãtis ꝯcordabilis ⁊ concordare: i ipa ẽentia dei nõ eſt finis concordantie / et eſſet vacua illo fine. que ſiquidem vacuitas eſſet per aliquã contrarietatẽ: ratione cuius non poſſet eſſe finis concordantie. ⁊ q2 eſt in eſſentia dei contrarietas eſſe nõ poteſt neq̄ vacuitas: opʒ

ꝙ in illa ſit finis cōcordantie. q̄ nō poſſet eſſe ſine diſtictionare diſtictionātis ꝛ diſtinctionabilis. ſine qb⁹ ꝯcordātia eēt plena ocioſitate. ꝛ per ꝯn̄s fine. Ops ḡ ꝙ ſit in deo ꝯcordātia ꝛ diſtictio ꝯcordātis ꝛ concordabilis/ diſtictionātis ꝛ diſtictionabilis. vt cōplere ſit cōplētis ſiue ꝑficiētis ꝛ ꝑfectibilis. ſꝫ hoc eē nō poſſet ſine ꝓducere producētis et productibilis.

¶ De dr̄ia ꝯcorͣ ꝯrietate ꝛ maioritate.

Cum ita ſit: ꝙ ꝯcordātia cū eē cōcordat/ ꝛ ꝯrietas cū priuatiōe: ops ꝙ dr̄ia ſit maior in concordātia q̄ in ꝯrietate. cū ita ſit: ꝙ maioritas concordātiā habeat cū eē/ ꝛ minoritas cū priuatiōe. Eſt ḡ dr̄ia maior in cōcordātia q̄ in ꝯrietate. in qua maioritate ꝯcordātia nō poſſet eē ſine diſtinctionare ꝯcordātis ꝯcordabilis ꝛ cōcordare ſine ꝯriari minorificare ꝛ priuare. Quod q̄dē diſtictionare eſſe non poſſet ſine producere ꝓducentis et productibilis.

¶ De dr̄ia ꝯcordātia ꝯrietate ꝛ eq̄litate.

Nulla eq̄litas pōt eſſe ſine diſtinctione. cū ita ſit: ꝙ eq̄litas non poſſit eē ſine plurib⁹ reb⁹. ꝛ idē de cōcordātia ꝛ ꝯrietate. Et concordātia pōt eſſe in eq̄litate ꝛ in inequalitate/ ꝛ remotior pōt eſſe a ꝯrietate in equalitate q̄ in inequalitate: ops ꝙ ī nā dei ſit equalitas ꝯcordātis ꝯcordabilis ꝛ ꝯcordare. ī q̄ ops ꝙ ſit ꝯcordātia equātis eq̄bilis ꝛ eq̄re. vt diua nā eq̄liter ſit remota a ꝯrietate cū eq̄litate ꝛ ꝯcordāͣ. a q̄ ꝯrietate nō poſſet eē remota ſine ꝓductiōe nātis nābilis et naturare/ diſtictionātꝭ diſtictionabilis ꝛ diſtinctionare. ſine quibus non poſſent eſſe concordās concordabilis ꝛ concordare/ equans equabilis ꝛ equare.

¶ De dr̄ia ꝯcorͣ ꝯrietate ꝛ mior͡e.

Illa ꝯcordātia eſt in minoritate q̄ eſt de formis accn̄talib⁹. ꝛ illa eſt in maioritate: q̄ eſt de formis ſubſtātialib⁹. Eſt ḡ diſtictio remotior a ꝯrietate ī ꝯcordātia ſubali q̄ accn̄tali. Et idē eſt de cōcordātia: que remotior eſt a cōtrarietate in diſtictione ſubſtātiali q̄ accn̄tali. Ops ḡ ꝙ in deo ſit ꝓductio. vt ſua forma hēat: cū q̄ remota ſit a ꝯrietate ꝛ a minoritate. a qua nō poſſet eſſe remota ſine ſubſtātiali diſtinctionare ꝛ concordare.

¶ De principio medio ꝛ fine.

Deus eſt primū pn̄m ꝛ pn̄⁹ finis. ꝛ ops ꝙ ſit pmū pn̄m cū pncipiare: qđ ſit in medio pncipiātis ꝛ pricipiabilis. qm̄ ſine pncipiare. qđ ſit in medio pncipiātis ꝛ pncipiabilis ꝓpe eēntialr ꝛ nāliter nō poſſet eē finis pncipij in pn̄⁰/ nec cū illo vna eadē eēntia remanere. et de⁹ eēt pn̄m ī pncipiādo creaturā: q̄ eēt finis pncipiādi. ꝛ pmū pn̄m nō hēret finē pncipiādi de ſeipō: eſſet ḡ ꝑ accn̄s pnncipiās ꝛ ꝑ aliud/ ꝛ nō ꝑ ſeipꝫ. qđ eſt impoſſi͡e. Eſt de⁹ pn̄m ꝛ finis ſimplr in ſeipō ꝛ ꝑ ſeipm: poſtq̄ ī illo pt eē pncipiare ī medio pnncipiātis ꝛ pricipiabilis. Eſt ḡ in deo ꝓductio: ſine q̄ nō poſſet eē principiare in medio principiantis et principiabilis.

¶ De pn̄⁰ medio fine ꝛ maioritate.

Si in deo nō eēt ꝓductio pncipiātis principiabilis ꝛ pncipiare ꝑficiētis perfectibilis ꝛ ꝑficere: pncipiare ꝛ ꝑficere nō poſſent eē ī maioritate: in q̄ ops ꝙ ſint vt pncipiare ꝛ ꝑficere cuꝫ minoritate nō poſſint pticipare. cum qua participarent: ſi non eēt productio ꝓpria realis eſſentialis ꝛ naturalis pricipiātis principiabilis ꝛ principiare/ perficientis perfectibilis ꝛ perficere.

¶ De pncipio medio fine ꝛ eq̄litate.

Principiū in q̄ ſint pricipiās pncipiabilis ꝛ pncipiare equalr: ꝑfectione eſt plenū. de quo ſe perficit pncipiās ꝓducendo equalr de ſeipſo pncipiabilē de qb⁹. ſ. pncipiāte ꝛ pncipiabili equalr exit pricipiare exn̄s in medio pncipiātis ꝛ pncipiabilis. ops ḡ ꝙ ī deo ſit productio: ſine qua non poſſet eſſe perfectio principij in equalitate principiantis et principiabilis et principiare.

¶ De pn̄⁰ medio fine ꝛ mioritate.

Illud pricipiū eſt min⁹: in q̄ pncipiabile nō eſt de eēnͣ pncipiātis. et hoc eſt: qꝛ pricipiare non eſt de eēntia ambor̄/ nec ī medio ambor̄ pt eē. Et qꝛ illud pn̄m ē in mioritate: nō pt eſſe ꝑ ſeipm in ꝑfectiōe nec in ſuamet nā determ hre. Et qꝛ de⁹ eſt pn̄m ꝛ in ſeipſo ſuā hꝫ ꝑfectionē: ops ꝙ in illo ſit ꝓductio ꝓprie ꝛ nālr pncipiātis principiabilis ꝛ pncipiare. qui remaneant et ſint in perfectione.

¶ De maioritate eq̄litate ꝛ mioritate.

Quanto equalitas ē maiori tāto remotior eſt a minoritate. ⁊ q̄to eſt minor: tanto remotior eſt a maioritate. Oportet ergo ꝙ in deo eq̄litas ſit in maiori maioritate: q̄ poſſit eē inter equātē eq̄bilē ⁊ equare. vt in illa maiori maioritate remotior ſit a maiori minoritate equātis eq̄bilis ⁊ equare. Hoc autē eſſe nō poſſet ſine ꝓductione maioris eq̄lificantis equalificabilis et equalificare. idcirco opꝫ ꝙ in deo ſit productio. ¶ Probatū eſt: ꝙ in deo ſit productio. ⁊ data eſt doctrina: ſm̄ quā forē primarie applicari poſſint ad ꝓbādū ꝓductionē in deo. Ita ꝙ illa ꝓductio ē pſonitatis filiatiōis ⁊ paſſiue ſpirationis. Et ſic oportet neceſſario: ꝙ illa productio ſit in numero ternali. et non in maiori neq̧ in minori.

¶ De fructu ſcilicet de pfectionibꝰ arboris diuinalis.

De pfectiōes arboris dīnalis fructꝰ arboris dīnalis itelligimꝰ. q̄s duobꝰ modis conſiderāmꝰ. vꝫ fructus interiores ⁊ fructus exteriores. Appellamꝰ fructꝰ interiores illa: q̄ ſequuntur nāliter ex actibꝰ diuiarū dignitatū. ſicut bonificatꝰ: q̄ ſequit ex bōificare/⁊ magnificatus ex magnificare/⁊ eternatꝰ ex eternare/⁊ poſſificatꝰ ex poſſificare/⁊ intellectus ex intelligere/ et amatꝰ ex amare/et v̄tuificatꝰ ex v̄tuificare/⁊ v̄ificatꝰ ex v̄ificare/⁊ glorificatꝰ ex glorificare/⁊ diſtictionatus ex diſtictionare/⁊ ꝯcordatꝰ ex ꝯcordare ⁊ pn̄cipiatꝰ ex pn̄cipiare/ ⁊ mediatꝰ ex mediare/⁊ pfectꝰ ex pficere/⁊ eq̄lificatꝰ et eq̄lificare. ¶ Appellamꝰ bonificatū filiū et ſpm̄ſanctū. q̄ ſunt fructꝰ pr̄is p bonificare ⁊ ꝓducere. Et appellamꝰ ſpm̄ſanctū bonificatū. qui eſt ꝓductꝰ ⁊ ſpiratꝰ a patre ⁊ filio p bonificare. et idem ē de magnificare ⁊ ceteris. Et iſti fructꝰ ſunt naturales diuinales ⁊ eēntiales. ⁊ collecti ſunt et colligendi. collecti ſunt: vt ſint perfecti. colligendi ſunt: vt in eternitate colligantur et ꝙ actus non ſint in priuatione nec dignitates ocioſe. et colliguntur per productionem generationē et ſpirationem. ¶ Iſti fructus mali eſſe non poſſunt: qm̄ ſunt de bonitate. nec pn̄t eſſe parui: qm̄ ſunt de magnitͤ. nec pn̄t eē de priuatione: qm̄ ſunt de eternitate. nec pn̄t eē īpoſſibiles: qm̄ ſunt de ptāte. nec pn̄t eē de ignorātia: qm̄ ſunt de ſapiā. nec ſunt de odibilitate: qm̄ ſunt de amore. nec pn̄t eē de vitiis: qm̄ ſunt de virtute. nec pn̄t eē de falſitate: qm̄ ſunt de v̄itate. nec pn̄t eſſe de pena: qm̄ ſunt de glīa. nec pn̄t eſſe de tenebris: qm̄ ſunt de claritate ſpūali. nec pn̄t eē de ꝯtrietate: qm̄ ſunt de ꝯcorͣ. nec pn̄t eē de ocioſitate: qm̄ ſunt de pn̄cipio. nec pn̄t eē de vacuitate: qm̄ ſunt de medio. nec pn̄t eē de defectu: qm̄ ſunt de pfectiōe. nec pn̄t eē de maioritate ⁊ minorͤ: qm̄ ſunt de eq̄litate. ¶ Eſt vnꝰ aliꝰ modꝰ fructuū: q̄ ſunt cōes ꝯtēplatiōes: ſicut filꝰ: ⁊ ſic de pr̄e et ſpūſctō: q̄ ꝯtēplant pr̄em ⁊ ſpm̄ſctm̄ ⁊ ſemetipꝫ p amare. Et h̄ idē facit p itelligere ⁊ recolere: qm̄ diligit pr̄eꝫ diligit ſpm̄ſctm̄ ⁊ diligit ſeipꝫ. Et iſtō cōe diligere facit eē vnū amatū cōeꝫ p eēntialē ⁊ cōeꝫ ꝯtēplationē. ⁊ iſte ē filꝰ deꝰ: q̄ iquātū filꝰ ꝯtemplaꝫ pr̄eꝫ deū ⁊ ſpm̄ſctm̄ deū ⁊ ſeipꝫ deuꝫ. oībꝰ tribꝰ exītibꝰ vno deo ⁊ nō pluribus. Quare ꝯtēplatio ē vna ⁊ cōis: iquātū vnitas deitati nature ⁊ eēntie bōitati magnitudinis ⁊ aliaꝝ. Et ſic vnꝰ exiſtit recolitꝰ itellectꝰ ⁊ amatꝰ ſꝫ cōem ꝯtēplatiuitatē ⁊ ꝯtēplabilitatē. ⁊ vnꝰ amatꝰ ē i pr̄e ⁊ aliꝰ i filio ⁊ aliꝰ i ſpūſctō. Et h̄ ē ſꝫ ꝯtēplatiuitatē ⁊ ꝯtēplabilitatē pſonalē. q̄ ſigtur i brāchis ⁊ i ramis. ¶ De fructibꝰ exterioribꝰ.

Fructꝰ q̄ ſunt extra: ſunt creature: q̄s arbor diuialis facit i creādo ⁊ ꝓducēdo. ⁊ fructꝰ iteriores: de qbꝰ dictū ē: ſūt fructꝰ creaturaꝝ exītes extra nās illarū. qm̄ nō ſunt de eaꝝ eſſentia. ⁊ ſūt pfectio illaꝝ. ſicut amatꝰ diuinꝰ. q̄ ē fructꝰ ⁊ cōplemētū oīm amatiuitatuꝫ ⁊ bonaꝝ appetiuitatū creataꝝ. Et idē eſt de diuio itellectu. q̄ ē fructꝰ oīm itellectiuitatū ⁊ iſticuū nāliū creatorū. Et idē de diuio recolito: q̄ ē fructꝰ memoratiuitatū creataꝝ ⁊ ātiq̄tiuitatū. Et ſic de diuio bonificato pſonato. q̄ ē fructꝰ oīm creatarū bonificatiuitatū ⁊ bōificabilitatū. ⁊ ſic de magnitͤ ⁊ ceteris. De fructibus ſupremis placeat deo nobis dare p ſuā pietatē. qui ſtamꝰ ſub pede arboris/⁊ qui de illis fructibus magnam indigentiam habemus.

Arboꝛ exemplificalis.

¶ De arboꝛe exemplificali.

ARboꝛ exēplificalis ꝯtinet recapitulationē arboꝝ ſupꝛadictaꝝ ꝑ exempla ⁊ ꝓuerbia. Et ſil'r diuidit̃ in. vij. ꝑtes.

¶ Radices ſunt exempla radicum pꝛecedentium arboꝛum.

¶ Trūcus ē exēˀ trūcoꝝ p̄cedētiū arboꝝ.

¶ Bꝛanche ſunt exempla bꝛanchaꝝ ⁊c̃.

¶ Rami ſunt exempla ramoꝛum ⁊c̃.

¶ Folia ſunt exempla folioꝛum ⁊c̃.

¶ Floꝛes ſunt exempla floꝛum ⁊c̃.

¶ Fructus ſunt exempla fructuum ⁊c̃.

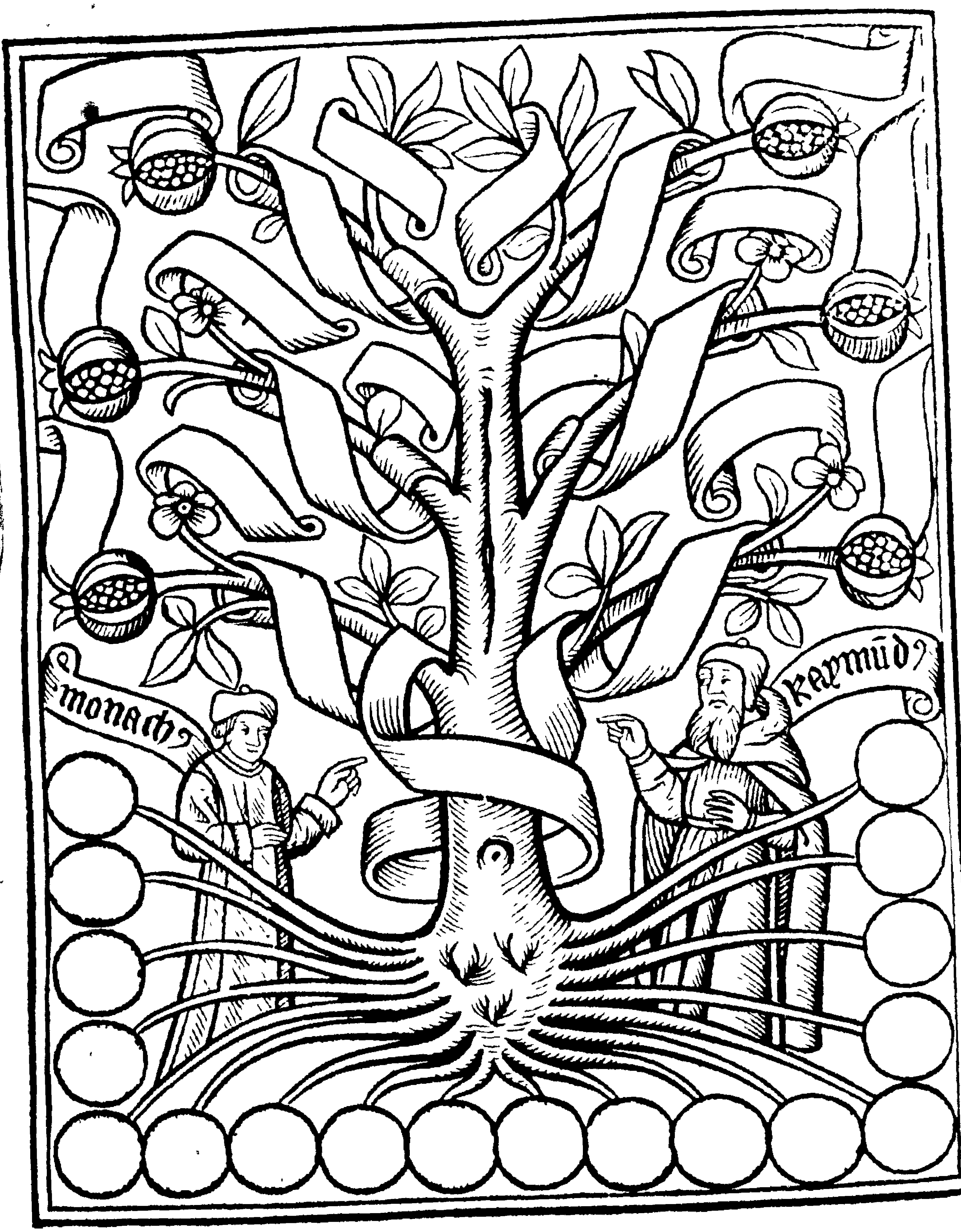

¶ De arbore exemplificali.

HEc arbor in septē ptes diuidit̄.vʒ ī radices/trūcū/brāchas/ramos folia/flores/⁊ fruct⁹. Quelʒ vo istarū partiū ī xiiij.ptes diuidit̄. Sicut pma ps q̄ est de radicib⁹ arboris elālis:vegetalis:sensualis:imaginalis:hūanalis:moralis:īperialis:aplicalis: celestialis: angelicalis:euiternalis:maternalis: xpianalis/⁊ diuinalis. Et idē est de scda pte ⁊ ceteris. Et qlʒ pdictaꝝ septē ptiū in.xiiij.ptes diuidit̄:vt exēpla naꝝ ⁊ modoꝝ arborum dare valeamus:fm q sunt eaꝝ radices trūci brāche ⁊c. ⁊ vt magnā mām habeam⁹ ad dādūʒ exēpla.cū ita sit:q in.xiiij.arborib⁹ audientis oia explicātur aut īplicātur.Et p exēpla q̄ dabim⁹:doctrina hri pōt ad cognoscēdū secreta nālia ⁊ supnālia. Pōt etiaʒ hri doctrina ad pdicādū ⁊ ad hndū moralitates solatiū ⁊ amicitiā gētiū. Etiā pōt hēri vtlis habit⁹ad itelligēdū pla/⁊ q̄ sunt placētia ad audiēdū. ¶ Exempla q̄ dabimus:in duas ptes diuidim⁹. vʒ in narrationes ⁊ pverbia īdsita fm nās arborū. Et hūc pcessuʒ tenere pponim⁹ in hac arbore. ⁊ qz mā est magna:fm ei⁹ magnitudinē pcedere nō possum⁹.qm̄ in aliis valde sum⁹occupati/etiā qz gētes plixitateʒ euitāt : ⁊ iō breuiter de hac arbore loquemur. Verūtm̄ fʒ h̄ qd dicem⁹:doctrinā dabimus ad inueniēdū noua pverbia ⁊ narratiōes/ ⁊ quō hūan⁹ itellect⁹ extēdi possit pre nimia materia huius arboris.

¶ De radicib⁹ arboris exēplificalis.

VAlt ignis ⁊ appetit:q sui⁹calor in aqua sit bon⁹:vt sua bonitas magnā hēat virtutem. Idcirco aqua rogauit aerē: q ipam ī sua īfirmitate recolleret. Et tunc monachus raymūdū rogauit:q sibi illd pverbiū exponeret. Rūdit raymūdus monacho dicēs:q aer ex duabus īfirmitatib⁹ īfirm⁹ iacebat.Unā habuit īfirmitatē ppt amorē. aliā vo ppter dolorē. Infirmitatē habuit ppter amorē: qm̄ de fra erat male ɔtent⁹.q̄ actionē sup ignem habebat.qplurimū ipe diligebat. Et desiderabat:q dns esset terre.que eius erat inimica. Infirmitatē ppter dolorem habebat aer:qm̄ ipse sentiebat siccitateʒ: quā ignis posuit in ipo.q̄ liqdem siccitas suā humiditatē tormētabat. Idcirco aq̄ dixit aeri:q ipam in sua infirmitate recolleret:quā patiebat̄.qm̄ ignis in ipo suum posuit ɔtriū.ppter qd aer ignē odire debebat.Et hoc aqua dicebat:vt aer ɔtrius foret igni ⁊ cū illa ɔcordātiā hrēt. Sed aer rndit aq̄ dicēs:q poti⁹ infirm⁹esse diligebat et eē bon⁹ amic⁹⁊ legalis ipsi⁹ ignis: q̄ sibi suā dabat siltudinē: q sanus esse ⁊ facere ɔ suū amicū deceptionē aliquā vel delictū.qm̄ nulla infirmitas ē ita magna: sicut īfirmitas q̄ est p pditionē ⁊ incognitionē: q̄ hoiem facit obliuisci bñficia:q̄ a suo dno recepit. Idcirco dixit aer: q ipse vellet eē subiect⁹ ⁊ subditus igni suo dno: vt ipse actionē in aq̄ hēat: in q̄ suū ondat dñiuʒ cū magni⁹ bonitati ⁊ vtuti.qm̄ magna vt⁹ est calor ignis ⁊ magnū bonū:q ipe sit dns sui amici p ɔcordātiā amoris/ ⁊ sui inimici p ɔrietatē. ij. ¶ Plorauit aqua/⁊ dixit aeri:q ipe falsitatem nesciebat:quā ignis fre faciebat. aer vo abaq̄ qrebat:q̄ falsitas fuerat illa. aq̄ rndit dicēs q ignis ⁊ terra faciebāt societatem/⁊ sibiīuicē pmisert:q qcqd lucrarent̄: iter se diuiderēt:⁊ ɔicarēt.vnde ɔtigit:q fra ferrū lucrabat̄.ignis vo auruʒ. Et qñ ad diuisionē ⁊ ptitionē ferri ⁊ auri veniebāt: terra dixit igni: q ipse diuideret. hoc vo dixit terra:vt ignis ei aurū daret qz ei suā dat siccitatē/ ⁊ etiā qz ille q̄ liberalr diuidit semp alij dat ptē maiorē.et credidit:q ignis silr faceret. Et ignis diuisit. ⁊ terre dedit ferrū.aurū vo sibiipsi retinuit. Respōdit aer.dixitq aq̄: q ignis falsitatē in diuisione minime faciebat: postq̄ fra falsam habuit itētionē in electiōe tunc tpis: cū igni dixerat:q ipe diuisionē ferri ⁊ auri faceret seu ptitionē:quā iuste fecerat:vt puniret terrā de falsa opinione quā habebat. iij. ¶ Aer rogauit aquam: q ipa cū terra se nō associaret postq̄ ipa cū illo fecerat societatē. qm̄ iter duo ɔria nō est aliquid: qd diu durare possit. cum ita sit: q ipe ⁊ terra in vehemēti ɔrietate existant. Aqua vo rndit aeri.dixitq ei: q illa du-

ratio eſt magna: q̃ in ꝯcoꝛdãtia durat per
actionẽ ⁊ paſſionẽ. Miratꝰ fuit aer de hoc
q̃d aq̃ dixit. ⁊ ab ipſa q̃ſiuit: quõ ſocietas
actiõis ⁊ paſſionis in ꝯcoꝛdantia durare
poſſet. cũ ita ſit: ꝙ actio ⁊ paſſio ꝯriãtur?
Aqua xͦo rñdit dixitq; hec xͣba. Narrat:
ꝙ coloꝛ ignis ⁊ coloꝛ t̃re in flãma ignis ſi
biĩnuicẽ obuiarũt. in q̃ ꝯcoꝛdãtiã ꝑ modũ
actiõis ⁊ paſſiõis hũerũt. qm̃ terra dixit
igni: ꝙ ip̃a q̃ ſibi ſuã dat ſiccitatẽ: in ſum
mitate flãme ſuũ coloꝛẽ hr̃e vellet / ⁊ in fu=
mo: q̃ exit ab igne / etiã ĩ rebꝰ q̃s ignis cõ=
burit. ſicut ĩ carbone ⁊ in pipe. Ignis aũt
rñdit ei: ⁊ dixit: ꝙ ſatis ei placebat: poſtq̃
eius coloꝛ ĩ medio loco flãme remaneret.
Et ſic de ferro calido ⁊ carbonibus ⁊ aliĩs
his ſi̾libꝰ. iiij. ¶ Terra dixit igni: ꝙ ip̃a
ſibi nõ daret ſiccitatẽ: poſtq̃ ip̃e daret il=
lam aeri: q̃ eſt eiꝰ inimicus. Ignis autẽ re
ſpondit t̃re: ꝙ ip̃a ꝑtãtẽ largitatis neſcie
bat. Ignis (dixit t̃ra) q̃ eſt ꝑtãs largitatis?
Narrat: dixit ignis: ꝙ largitas ⁊ auariͣ
ſibiĩnuicẽ obuiarunt. largitas nãq; totũ
dederat: quicq̃d hũerat / nec plꝰ dare pote
rat. qm̃ non hẽbat de q̃. Et rogauit auari=
tiã: q̃ plꝰibus rebꝰ erat plena: ꝙ ei de h̃ q̃d
hẽbat ſibi daret: vt ipſa aliĩs dare poſſet.
qm̃ infirma erat: q2 aliĩs dare nõ poterat.
Auaritia xͦo ſe excuſauit. ⁊ dixit: ꝙ ip̃a ſi=
bi nihil dare valebat. qm̃ ſuã nolebat hr̃e
ſi̾litudinẽ. Et tũc largitas ad ipſos recur
rebat: q̃bꝰ aliq̃d dederat / ⁊ ad illos: q̃bus
aliq̃d dare volebat. Et oẽs inſimul ꝯ aua=
ritiã fuerũt: q̃ ip̃aꝫ de bonis q̃ poſſidebat:
ſpoliauerunt. vt largitas hẽret: de q̃ dare
poſſet. auaritia xͦo triſtis remãſit ⁊ infir=
ma. Et dixit hec xͣba. A quantũ doleo de
theſauro: ꝓ q̃ diu laboꝛaui. et ꝓpter queꝫ
tãtã famẽ ⁊ ſitum ſuſtinui cũ tot ⁊ tãtis in
honoꝛibus ⁊ tioꝛibꝰ: quẽ dari video meis
ĩimicis / ⁊ quẽ dat mea ĩimica. v. ¶ Ignis
⁊ aer ĩuicẽ in q̃dã nemoꝛe magno ſibi ob=
uiauerũt. in quo aer terrã diu q̃ſiuerat: vt
de illa ꝓ q̃dã vituperio q̃d ſibi fecerat: vin
dictã acciperet. Et t̃pe illo quo ignis ⁊ aer
ſibi obuiarũt: ſol fuit in occaſu. vnde aer
rogauit ignem ꝙ ei lumen faceret tota il=
la nocte vt ipſe terrã inuenire poſſet. quã
multum inuenire optabat. Ignis xͦo diu
conſiderauit: ſi aeri lumen faceret: vt aer

terrã inuenire poſſet. qm̃ ipſe ignis vere=
cundiã habebat ꝯducere precibus aeris. ⁊
conſcientiã hẽbat: ſi oſtẽderet terrã: que
erat ſua amica: quã aer deſtruere volebat
et occidere. Et interim dũ ignis ita ꝯſide=
rabat: aer mirabat̃: ꝙ ignis ad p̃ces q̃s
ſibi fecit: nõ reſpõdit. ⁊ dixit igni: ꝙ bñ co
gnouerat: ꝙ ipſe nõ multũ ip̃ꝫ diligebat:
poſtq̃ ad p̃ces q̃s ei fecerat: cito nõ rñde=
bat tali modo: ꝙ ip̃e ad grates teneretur.
Ignis autem dixit aeri: ꝙ ipſe neſciebat:
quomõ ſapiẽtia rñdit volũtati. Et quomõ
fuit hoc? dixit aer. Narrat̃ (dixit ignis) ꝙ
volũtas magnũ deſideriũ hẽbat: ꝙ vnum
hoiem quã valde dilexerat: ĩuenire poſſet.
et rogauit ſapiẽtiã: ꝙ ei vicos oſtẽderet:
per quos illũ hominẽ ĩuenire poſſet: quẽ
inuenire deſiderabat. vt ip̃m honoꝛare et
ſeruire valeret. Sapiẽtia autẽ rñdit volũ
tati dicẽs: ꝙ iuſtã petitionẽ ei faciebat / et
libẽter ei vicos oñderet: ꝑ quos ſuũ poſſet
inuenire dilectum ⁊ amicum. quos ſiq̃deꝫ
ei nõ oſtẽderet: ſi ip̃a ſciret: ꝙ volũtas illũ
hoiem occidere vellet / aut ei aliq̃d vitupe=
riũ vel detrimentũ faceret. cum ita ſit: ꝙ il
le homo quẽ voluntas q̃ſiuit: plꝛa placita
mihi fecit vi. ¶ Ignis queſiuit ab aere:
ſi tantũ ipſum diligebat ſicut aquam? Re
ſpondit aer. dixitq; igni: ꝙ ipſe iuſtã que=
ſtionẽ non faciebat. ⁊ ꝙ paruꝫ de natura
amoꝛis ſciebat. Aer dixit ignis: ⁊ que eſt
natura amoꝛis? Aer xͦo ſiluit / nec aliquã
voluit dare igni rñſionẽ. q̃ppter ignis
mirabatur: qm̃ aer ſibi nõ reſpõdit. ⁊ to=
tiens ip̃ꝫ rogauit: ꝙ ipſi rñderet: quouſq;
aer igni hec xͣba retulit. Narrat̃: ꝙ volũ=
tas ſapientiã inueniebat: duꝫ ip̃a ad quã
dam ciuitatẽ ibat. in qua erat memoꝛia.
ad quã voluntas venire optabat. vt ſuum
amicũ freq̃ter recoleret. Et q2 ſapientia
irã que eſt volũtatis inimica: ſecum duce=
bat: volũtas ſapiẽtiã bñ nõ recepit: q̃uis
ſibi vicos oñderit: ꝑ quos memoꝛiã potuit
inuenire. Et cum volũtas ad memoꝛiã ve=
niſſet que ſuuꝫ recoluit amicũ: magnuꝫ fe
ſtum fecerunt / ⁊ magnũ ſolatiuꝫ inuicem
habuerũt. intãtuꝫ ꝙ ſapientia male con=
tenta ſtetit contra voluntatẽ: q̃ ei ita ma=
gnum feſtũ ⁊ ſolatiũ in eoꝛum obuiatione
non faciebat ſicut memoꝛie. Et ita ſapien

ria voluntatē coꝛā memoꝛia reprehendit dicēs ei: ꝙ paruas grates ei fecerat ex placitis ⁊ honoꝛibꝰ: quos ei fecerat. Excuſabat ſe volūtas dicēs: ꝙ maius placitū ſentiebat in dādo ſuā ſilitudinē ſine paſſiōe ꝙ̄ in aſſumēdo ſilitudinē alteriꝰ cuȝ labore. vij. ❡ Aqua ibat ꝑ qddā magnū nemus: in quo lapidē ⁊ ferrum ex qbus exit ignis: inueniebat: qs blaſphemauit. ⁊ eis plura vitupia dixit. qꝛ ipi occaſio ſue infirmitatis fuerāt. cū in olla vel in cōca ipſaȝ calefaciebat / ⁊ q̄ ab ipſa ſuā frigiditatem quā valde diligebat: auferebat. Lapis x̄o ⁊ ferrū rñderunt aq̄ dicētes: ꝙ ignis fuerat vitioſus in dando eis ſuā virtutē. Sed aqua de illis x̄bis mirata fuit. q̄ dixit eis: ꝙ ſibi impoſſibile videbat: ꝙ qcq̄ poſſet vitioſum eē in dādo x̄tutē. vn̄ rogauit: ꝙ ſibi modū dicerēt: ſm̄ quē ignis vitioſus erat: inquātū ei ſuā dabat x̄tutē. Narrat (dixerunt lapis ⁊ ferrum) ꝙ quedā herba ſtetit in quodā prato. q̄ x̄tutē habebat in curando leproſos de coꝛ infirmitate. cuidam leproſo illa herba oñdebat: de q̄ comedebat. ⁊ curatus fuit de lepꝛa ꝑ virtutē illius herbe. Tandē cōtigit: ꝙ ille homo mincꝰ ibat in illo prato. ⁊ cum illa herba q̄ ipſum curauerat ſuos lumbos terſit. Idcirco illa herba fuerat vitioſa in dando ſuā virtutē illi: q̄ tantū ipſam inhonorauit. A qbus tūc aq̄ petiit: ⁊ quā virtutē dat mihi ignis: cuȝ ſum in olla? Reſponderunt ei lapis ⁊ ferruȝ: ꝙ ipa ⁊ farina panē facere volebāt. vt cum illo pane virtutem homini darent: vt exinde viuere poſſet. Quē ſiquidē panē cum x̄tute ignis in furno faciebāt ſine quo qddē igne illum panem facere non poterāt neqȝ x̄tutem hominum dare valuerāt. viij. ❡ Due x̄itates in igne ſibiinuicē obuiauerūt. vna veritas fuerat de caloꝛe. ⁊ alia de ſiccitate. que ab igne petierunt: cū qua ipſarū ſe munitum contra falſitateȝ ⁊ aquā ſentiebat. Ignis autē ſue luciditati dixit: ꝙ ad illam q̄ſtionē rñderet: frigiditas x̄o terre dixit igni. ꝙ ipſe iudicē cōmunē nō elegerat. cuȝ ita ſit: ꝙ luciditas ꝯcoꝛdabat in die cuȝ caloꝛe. qui qddē dies clarus eſt ⁊ calidus. ⁊ q̄ cōtrariabat in nocte ſiccitati. que quidem nox frigida eſt et tenebꝛoſa rōe vmbꝛe terre. Rñdit ignis frigiditati terre ⁊ dixit: ꝙ ꝯtigit in quadā ciuitate: ꝙ quidā hō de ꝑpſo modū ꝯſiderabat: ꝑ quē ipe poſſet eſſe rex illius ciuitatis. ⁊ conſiderabat quō ipſum regem q̄ erat ſuꝰ dn̄s occidere poſſet. In ꝑncipio i quo ille hō ꝓpoſituȝ illud ꝯcepit modū cū falſitate imaginari incepit. qm̄ cū x̄itate ad finē ſui ꝓpoſiti venire nō valebat. ⁊ ſic ille hō modū accepit cū quo magnā habuit in illa ciuitate ꝑtātē ꝯ regē ſuū dn̄m. q̄ qdē rex modū cōſiderauit quō illū hoīeȝ deſtruere poſſet. ⁊ in ꝑncipio i quo modū ꝯſiderauit: illū cōſiderauit cū veritate. Idcirco i illa ciuitate veritas ⁊ falſitas magnū pꝛeliū habuerunt. ⁊ in fine falſitas deuicta fuit. qꝛ cum nō eſſe ⁊ nihilo ꝯcoꝛdabat. veritas x̄o cū eſſe. qꝛ ſiquidē eē rex in iudicē ſue ꝯſcientie elegit ꝯ falſitatē. q̄ eſt ꝯ charitatem et q̄ cū tenebꝛis hȝ ꝯcoꝛdātiā. ix. ❡ Aer cōquerebat aque de igne: q̄ libitū ſiue placitū habebat in toꝛmētando ipſuȝ cū terra. cū ita ſit: ꝙ placitū de ipſo hȝ recipiendi caloꝛē / ⁊ qꝛ aqua eſt inimica ignis aerem minime voluit ꝯſolari. imo vt plurimum de malo ꝯ ignē dixit: ⁊ quāto plꝰ de malo cōtra ignē dixit tātoplꝰ ipſe ignis aerem toꝛmētabat. qꝛ aqua credebat aere ita toꝛmētato ⁊ eius toꝛmēto de die in diem ſibi multiplicato: ad terrā recurrit: q̄ ſua erat inimica: qui cōquerebatur ei de igne dicens: ꝙ magnam iniuriā ei faciebat. Terra x̄o rñdit aeri ignē excuſando ⁊ dicendo aeri plura vitupia. vt ipſe aer plus de paſſione haberet / ⁊ vt ſua iā ꝯ aerē vteretur. q̄ eſt eiꝰ aduerſariꝰ. Aere ſic exiſtente vexato / ⁊ q̄toplus conquerebatur: tanto maioꝛē paſſionem ſentiebat: aliud conſilium non habuit: niſi ꝙ ignem rogaret: ꝙ de ipſo pietatem haberet. Cui ſiquidē aeri ignis hec verba dixit. Narratur: ꝙ quidā rex vnū militem habebat: quē valde diligebat. ⁊ ꝑ magnū amoꝛē quē ad eū habebat: plures honoꝛes ei faciebat / ⁊ ei denarios ⁊ equos conferebat ſiue dabat / ⁊ quicquid indigebat. Et quantoplus rex dabat militi: tanto miles ad eum maioꝛem habebat amoꝛem / et foꝛtius ei ſeruire nitebatur. Rex x̄o illum militem pꝛobare voluit: ſi ad eum maioꝛem amoꝛem.

habebat ꝓpter hoc qđ ei dabat: ꝙ ꝓpt hoc
ꝙ erat ſuus dñs. ⁊ magno tpe ſtetit: ꝙ ipi
militi nihil dedit. ita ꝙ miles ꝯtent⁹ non
erat de rege: ſicut eē ſolebat/ nec ei ita bñ
ſeruiebat: ſicut in ꝯſuetudine habebat. Et
vt rex melius intētionē militis ꝓbare va-
leret: abſtulit ab eo vnū bonū caſtrū: qđ ei
ante dederat. Et tūc ille miles multū ira-
tus de rege receſſit/ ⁊ iuit ad quēdā comi-
tē: q̄ erat inimic⁹ illi⁹ regis. cui⁹ filiū ille
miles occiderat in bello. Et dixit comiti:
ꝙ ipe volebat eē ſerui⁹ ipſi⁹: vt cum illo ſe
poſſet vindicare de rege. Miles ille cū co-
mite fuit in vno bello ꝯ regē/ ⁊ capt⁹ fuit:
qui miam a rege petijt/ ⁊ rogauit ipm: ꝙ
caſtrū ⁊ ſuū amorē ei redderet. Et rex rñ-
dit ei. ⁊ dixit: ꝙ ſup hoc ꝯſiliū cū iuſtitia
et mia hēret. Cū iuſtitia ꝯſiliū hr̄e vellet:
vt ſciret: ſi ipm punire deberet. ⁊ cū mia ſi
militer: vt ſciret: ſi ei pcere deberet. Mia
regē rogauit: ꝙ illi militi parceret. vt ipſa
poſſet eſſe magna in rege. Et iuſtitia regi
cōſuluit: ꝙ ipꝫ puniret: vt ipa maior eſſet
in illo ꝙ̄ mia: ⁊ marie cū ipe ſit rex ma-
gis ꝓpter illā ꝙ̄ ꝓpter miam. etiā q2 mi-
les bonā intētionē nō habuit q̄rendi in-
dulgentiā: inquātū ipm rogauit: vt ei ca-
ſtrū reſtitueret. Et tunc rex ꝓpter illud: ꝙ
iuſtitia allegauit: p̄cepit militem tormēta
ri ⁊ ad mortē tradi. x. ¶ Roſa ⁊ piper de
igne ⁊ aqua loq̄bant̄. Roſa aquā comen-
dabat. q̄m bonitatē partiū mltiplicabat
cōiungēdo vnā partē cum alia. vt bonitas
eēt magna in aq̄. Et piper ignē commēda
bat: inquantū diuidebat bonitatē in plr̄es
partes. vt ſub ſuo gñe plr̄es ſubē ſint bone.
Tātū roſa ⁊ piper in his v̄bis ſteterūt: ꝙ
magnū ꝯtliū fuit īter ipa. q̄m pip dicebat:
ꝙ plus valebat illa ſuba: q̄ ſe dat plurib⁹:
ꝙ̄ illa q̄ ſe reſtrigit ⁊ in ſe plr̄a aggregat.
de q̄b⁹ plr̄es alie ſubē indigētiā hñt. Roſa
v̄o dicebat ꝯriū. ⁊ ſup his roſa ⁊ piper ad
iudiciū venerūt corā ſiccitate. ⁊ q2 ipa erat
q̄litas q̄ ſe habebat ad vtrāq3 ptē. ſed ſic
citas ſe excuſabat dicēs: ꝙ iudex eē nole-
bat. q̄ dixit hec v̄ba. Narrat̄: ꝙ vn⁹ rex iu
diciū dedit duob⁹ militib⁹. q̄ litigabāt ꝓ
vno caſtro. Ille v̄o miles q̄ bonū ius ī illo
caſtro nō hēbat: mille florenos dedit iudi
ci. vt iudicaret ꝓ ipo. Et miles q̄ bonū ius
hēbat: iudici dedit cētū florenos. vt iudi-
caret ꝓ illo. Idcirco iudex pl⁹ fuit ex vna
parte ꝙ̄ ex alia. vꝫ ex parte illi⁹ q̄ ſibi de-
dit mille florenos: ꝙ̄ ex parte illi⁹: q̄ dedit
cētū. ⁊ falſe caſtrū iudicauit ꝓ illo: cui⁹ il-
lud caſtrum eē nō debebat. Vñ ipa q̄ plus
erat ex pte roſe ꝙ̄ ex pte piperis: nolebat
eſſe iudex. Et cōtigit: ꝙ rex ſciuit: ꝙ iudex
mille florenos a milite acceperat cui illud
caſtrū iudicauit. ⁊ centū ab illo: qui illud
caſtrum hr̄e debebat. Et tunc rex illos mi
lites venire fecit corā ſe in ſuo concilio. a
quo queſiuit: ſi naturam cognoſcerent: p
quā vn⁹ miles dedit mille florenos ⁊ ali⁹
centum tātūmō. cū ita ſit: ꝙ milites equa
les ſint in diuitijs. In concilio regis erat
quidam antiquus ſapiens: q̄ dixit: ꝙ pre-
ſumptio erat: ꝙ ille miles qui nō dederat
niſi centum florenos: hēbat ius in caſtro.
Et ratio erat: q̄m ille qui habet bonū ius:
fortius plangit expenſas: quas facit in iu
dicio ſiue in lite: ꝙ̄ ille q̄ non hꝫ bonum
ius: qui libēti⁹ facit expēſas. vt qđ ſuū non
eſt: acq̄rere poſſit. Et extunc rex in t̄ra ſua
ſtatuit: ꝙ qui plus de ſalario iudici daret:
ꝙ ꝯtra dantē haberet̄ preſumptio mala.
⁊ pro ipo qui min⁹ iudici daret: p̄ſumptio
bona. xi. ¶ Ignis aquā decipere voluit.
et dixit illi: ꝙ ipſum iuuaret ad faciendū
piper: qđ eſt puū. et ille ipſam iuuaret ad
faciendū cucurbitam ſiue lactucā: que eſt
magna. ⁊ ſic ambo ꝯcordantiā inuicē ha
berent. Narratur: dixit aqua: ꝙ q̄dā mi
les pauper vnū filiū habebat. ⁊ q̄dā diues
ruſticus filiam. fili⁹ ille ⁊ filia matrimoni
um ꝯtraxerūt. vt filius militis diues eēt p
ſuā vxorē. ⁊ vt filia ruſtici honorata eſſet
per ſuum maritū. ſed honor in dedecus
conuertebat̄ cum denarij expenſi fuiſſent.
⁊ in paſſionē ſtetit oībus tpib⁹ vite ſue. Et
hoc exemplū narrauit aqua: q2 deceptio-
nem et fraudem cognouit: quā ignis ſibi
facere voluit. cū ſit ꝙ piper diutius duret
ꝙ̄ cucurbita. et frigiditas maiorem ha-
beat paſſionē in pipere ꝙ̄ actionē ī cucur
bita. lꝫ piper ſit paruum et cucurbita ma-
gna. Idcirco aqua rñdit igni: ꝙ cōcordā
tiā cum ipſo habere nolebat ſub illa ſimi
litudine. quoniā in pipere diu poſſet eſſe
in labore. xij. ¶ Ignis aquam rogauit

ꝙ inuicē ad ſolē accederēt: ⁊ ꝙ in viatico inſimul amicitiā haberēt de vno ⁊ alio cōferendo. Aq̄ xͦ rn̄dit. dixitq̄ȝ igni: ꝙ duo ꝯtra īuicē ꝑ eādē viā bene ⁊ plane nō vadūt ⁊ maxie qꝛ ſol ſuꝰ ē inimicꝰ/ ⁊ eſt amicus igni. Uerūtn̄ dixit aq̄ igni: ꝙ ſi ipē ſe cū a lunā ire vellet de nocte ⁊ nō de die: cū illo ad ſolē ꝑ vnā viā ꝑgeret: ſiue deſcēderet. xiij. ¶ Quattuoꝛ elemēta ꝓncipiauerūt piper. ⁊ ī ipo poſuit ignis quattuoꝛ vncias leuitatis. ⁊ terra tres vncias ponderoſitatis. aer xͦ duas vncias leuitatis. ſȝ aq̄ ī ipo poſuit vnā vnciā pōderoſitatꝭ. Et cū piper ꝓncipiatū fuiſſet ſex vncie leuitatis aſcēdere ſuperiꝰ voluerūt: q̄ttuoꝛ aūt vncie pōderoſitatis īferiꝰ vȝ ī terra remanere voluerūt. pipꝫ xͦ appetitui q̄ttuoꝛ vnciaꝝ ꝯſentijt. ⁊ appetitui ſex cōſentire noluit. idcirco ſex vncie dixerūt pipi: ꝙ ꝯ ſuā nām faciebat. in h̄. ſ. ꝙ plꝰ ſtabat ī loco īferioꝛi q̄ꝫ ī loco ſuꝑioꝛi. cū ita ſit: ꝙ maius ſit ꝑ appetitꝰ maioꝛes q̄ꝫ ꝑ mioꝛes. Et tūc pipꝫ rn̄dit ⁊ dixit hec verba. Narrat: ꝙ vētus duxit vnū granū racemi in quodā alto mōte: q̄ valde frigidꝰ erat. illud granum/ trūcū/ brāchas/ ramos/ folia flores/ multiplicauit. ſed fructū pre nimia frigiditate: q̄ vigebat in illo monte: facere nō potuit. Et quia principiū naturā ⁊ eſſe in pede mōtis acceꝑat: plꝰ in locis īfimis q̄ꝫ altis voluit remanere. vt fructū faceret/ et ſuā ſpēȝ poſſet multiplicare. xiiij. ¶ Aer in medio ignis ⁊ aque ſe poſuit. vt cōcoꝛdātiā faceret/ ⁊ ꝙ oēs tres ꝯ terrā eſſent. cū aūt aer inter ignē ⁊ aquā ꝯcoꝛdātiam feciſſet ꝯ terrā. terra ſuā ſiccitatē igni dare noluit/ nec frigiditatem aque recipe: vt cōſueta fuerat. idcirco ignis ⁊ aqua ꝯ aerē fuerūt cū terra: quā in medio amboꝝ poſuerūt. Et tūc aer ab igne caloꝛē noluit accipe/ nec ſuā hūiditatē aq̄ dare: quouſq̄ȝ ignis ⁊ aqua cū illo ꝯcoꝛdātiā hūiſſent ꝯ terrā que igni ſiccitatē noluit dare/ nec ab aqua frigiditatē recipe. Et ſic ignis et aqua erāt in laboꝛe ſemper cū concoꝛdantiā vellēt hr̄e. vn̄ valde mirabant: cū concoꝛdātiā neq̄ȝ ꝑ terrā/ neq̄ȝ ꝑ aerē hr̄e nō valebāt. Et tunc a ſaturno queſiuerunt: ſi ſciret rōem vel radicem: ꝓpter quā cōcoꝛdantiā habere nō poterāt. Saturnꝰ dixit hec verba. ꝙ quidā erat heremita: q̄ erat ſctē vite ⁊ ꝯuerſatiōis: dixit ad angelū: q̄ eū cuſtodiebat: ꝙ foꝛtiter mirabat: quid poterat eſſe: ꝙ cū ipſe deū cōtēplabat: nullā tētationē faciēdi pctīn habebat/ ⁊ ſtatim cū dimiſiſſet cōtēplari deū ⁊ rogare malo velle ſuo in tentatiōes/ cogitatiōes/ ⁊ vanitates incidebat. Angelus xͦ ſuus dixit ei: ꝙ nō erat mirū ſi hō tētatꝰ ē ⁊ cogitat vanitates: poſtq̄ꝫ inter deū ⁊ ipſum nō eſt mediū qd̄ in ꝯcoꝛdātia ipſos eſſe facit. ita vȝ ꝙ hō remotꝰ ſit ab oī nā pcti vanitate ⁊ ꝯtrietate dei ⁊ hoīs. Et h̄ dixit ſaturnꝰ: nō hȝ aer: cū vos alij ꝯcoꝛdātiā in illo ꝯ terrā hr̄e vultis. qm̄ remoti nō eſtis a cōtrarietate: in qua eſtis. lȝ ī aere cōcoꝛdātiā hr̄e velitis. Et tūc ignis ⁊ aqua cognouerunt ꝑ hoc: qd̄ de ſctō heremita dictū fuerat: ⁊ ꝑ ꝯtriā nāȝ in q̄ exiſtūt: modū ſm̄ quē ſcti hoīes tētatiōes hn̄t ⁊ cogitāt vanitates. xv. ¶ Ignis ⁊ terra vnā filiā fecerūt ī pipe: q̄ maioꝛitas vocabat. ⁊ aer ⁊ aqua ī eodē pipe fecerūt aliā filiā: q̄ minoꝛitas vocabat. ambe xͦ filie fuerunt vxoꝛes piperis: quod ex ipſis vnū filiū generauit: q̄ ſuū pꝛēm occidit. ⁊ tunc ſartoꝛ foꝛfices ⁊ acū maledixit. Monachꝰ aūt dixit raymūdo ꝙ illud exēplū ſibi exponeret. Rn̄dit ei raymūdus dicēs. Narrat: ꝙ acꝰ cuiuſdā ſartoꝛis ſibi vnā filiā gn̄auit: q̄ vocabat diuitie. ⁊ eiꝰ foꝛfices vnā filiaȝ generauerunt: q̄ vocabat honoꝛ. Sartoꝛ xͦ illas duas filias accepit in vxoꝛes. de quibus ſartoꝛ ille vnū filiū generauit: qui in eius obitu dare noluit vnū modicum pānū: de quo cooperiri potuiſſet ⁊ ipȝ totum nudū ſubterrauerūt ꝯ diuitias ⁊ honoꝛē. Idcirco ſartoꝛ ille foꝛfices ⁊ acū maledixit. cū quibus diuitias cōgregauerat. ⁊ honoꝛē ſuo filio donauerat. ſed foꝛfices ⁊ acus de illa maledictiōe ſe excuſauerunt dicentes: ꝙ culpa carebāt. qm̄ ſeipm̄ poſuerat in minoꝛitate diuitiaꝝ ⁊ honoꝛis: ⁊ ſuū filiū in maioꝛitate. idcirco opoꝛtuit ꝙ filius ſuus ⁊ ipſe in ſuo obitu contrarietatē habuiſſent. Raymūde dixit mōachꝰ. ⁊ q̄s vocabat filꝰ ſuꝰ? Ray. rn̄dit dicēs: ꝙ filꝰ ſartoꝛis priuatio vocabat. ꝑuatio. ſ. finis honoꝛis ⁊ diuitiaꝝ. xvi. ¶ In pipe ignis ē ī maioꝛitate/ ⁊ aq̄ in minoꝛi

Arbor exemplificalis.

tate. idcirco aq̃ rogauit aerẽ ⁊ terram: ꝙ ipſaꝫ ꝯ ignẽ iuuarẽt. qꝛ ſua minoritas maioritatem ignis nõ poterat ſuſtinere. Aer aũt ⁊ terra rñderũt. dixeruntq; ei: ꝙ ipſa neſciebat: quõ q̃dã bõa dña ſuo malo marito rñdebat. Et quomõ rñdit? dixit aq̃. Narrat: dixerunt aer ⁊ terra: ꝙ vnꝰ erat hõ: q̃ erat valde diues. ⁊ vxorem habebat cui dixit hec verba. volo ꝙ ſitis dña mea: ⁊ ꝙ de me ⁊ meis diuitijs faciatis vr̃aꝫ voluntatẽ. Et hoc dico ꝑpter h̃ vt ſitis bõa ⁊ ꝙ bõitas vr̃a maior ſit mea bõitate. Domina vo rñdit ⁊ dixit hec vba. Impoſſibile eſt: ꝙ cũ duabus naturis ꝯrijs acquiri poſſit maior bonitas. xvij. ❡ Ignis i pipere aerẽ ⁊ terrã inuitabat vt ꝯ aquam ipſuꝫ iuuarẽt. q̃ eq̃liter ſibi erat ꝯria p̱ frigiditatẽ ⁊ põderoſitatẽ in gñali. quã q̃dẽ eq̃litatẽ deſtruere affectabat deſtruẽdo eq̃lẽ ꝑportionẽ quã i pipere hñt. qm̃ deſtructa eq̃litate ambaꝝ q̃litatũ in pipere volebat aquã deſtruere. ſicut inuidia q̃ deſtruẽdo equalitatẽ ſpãlẽ amatiuitatis ⁊ amabilitatis deſtruere volebat charitatẽ duorũ fratrũ. Et quõ fuit h̃? dixerũt aer ⁊ terra. Narrat: dixit ignis: ꝙ erat q̃dã mercator: q̃ erat multũ diues ⁊ habuit duos filios. quibꝰ i ſua vita dedit vxores. ⁊ tẽpore ſui obitꝰ ordiauit i ſuo teſtõ ꝙ ãbo eq̃liter in bõis q̃ dimiſerat: poſſiderẽt ⁊ ſuccederẽt. intãtũ ꝙ dũ ipi viuerẽt: illa bõa nõ diuiderẽt. Et h̃ fecit ille mercator: vt equalẽ charitatẽ adinuicẽ haberẽt. Et tũc inuidia cõſiderauit: quõ illã charitatem deſtruere poſſet. q̃ dixit filio p̱mogenito: ꝙ nõ erat ꝯueniẽs ꝙ ipſe eẽt eq̃lis cum ſuo fratre neq; in diuitijs neq; i honore: poſtq̃ deus ipm̃ primo naſci fecit. idcirco cũ curia tractare deberet: ꝙ illa bõa diuiderẽtur/ ⁊ ꝙ maiorẽ ptẽ diuitiaꝝ haberet. q̃ rñdit inuidie dicẽs: ꝙ illã intẽtionẽ neſciebat: quã pr̃ i factione ſui teſtamẽti habebat. Et quã itẽtionẽ habuit tuꝰ pr̃ (dixit inuidia) in factiõe teſtamẽti ſui. q̃ dixit ei: nr̃ pr̃ quẽdã hoiẽ huiꝰ ciuitatꝭ occidit: q̃ habuit vnũ filiũ: q̃ tãtũ hꝫ i diuitijs ſicut nos alij hẽmus/ ⁊ voluit: ꝙ bõa q̃ dimiſit nõ diuideremꝰ: vt inuicẽ charitatẽ hẽremus. ⁊ ſi mihi dimiſiſſet ptẽ maiorẽ ⁊ fratri meo ptẽ miorẽ: inter nos charitas in eq̃litate nõ foret. ⁊ inimicꝰ pꝛio frẽm meũ ſi eẽt i ptãte minori: occidere poſſet/ ⁊ me poſt ipſum. Et tu iuidia decetero talia verba mihi non loq̃ris. xviij. ❡ Narrat: ꝙ ignis ibat i peregrinationẽ ⁊ aq̃ ſil'r. qui ſibijnuicẽ obuiauerũt i via. Ignis autẽ dixit aque hec vba. In hac terra ſunt plures milites: q̃ ſunt amici mei/ ⁊ qui ꝑ me facerẽt oĩa q̃cunq; vellẽ/ qbꝰ plura placita ⁊ curialitates feci. dũ ignis ita loquebat: cognouit aqua ſꝫ vba: q̃ ipſe dixit: ꝙ ipe ex ipa tiorẽ habuit. Idcirco cognouit ꝙ ipſe miorẽ virtutẽ ⁊ ptãtẽ habuit q̃ ipſa. qm̃ ſi ipſa habuiſſet miorẽ virtutẽ ⁊ poteſtatẽ q̃ ignis i illa terra in q̃ ſe inuenerũt ante habuiſſet timorẽ q̃ ignis quem ipſa nõ habuit: poſtq̃ ignis dixit illa vba. Et qꝛ cõſiderauit: ꝙ ignis priꝰ habuit timorẽ q̃ illa: ſentiebat virtutẽ ⁊ fortitudineꝫ ꝯ ignẽ. ⁊ tũc debellabat ignẽ/ ⁊ ipm̃ deuicebat. q̃ dicebat: ꝙ in illa terra erãt milites ſui amici: vt aqua timorẽ de ipſo haberet. q̃ dixit igni: ꝙ tiorẽ de ipſo nõ habuit de h̃: qđ nõ viderat: p̱ hoc qđ audiuerat.

❡ Dictũ eſt de radicibꝰ. ⁊ dedimꝰ modũ ꝑ quẽ ſciat applicari ad moralitates: ſꝫ ꝙ ipas applicauimꝰ. Et qꝛ ꝑlixitatẽ vitamus: ad trũcos arborum tranſimus.

❡ De trũcis. Et p̱mo de trũco arbo. elẽal.

AEr rogauit ignẽ: ꝙ ipꝫ nimis nõ calefaceret: qm̃ ſi ipſuꝫ nimis calefaceret: aq̃ ab ipſo humiditatẽ non reciperet. ij. ❡ Inuidiã habuit terra de igne ⁊ aere: q̃ in ficubꝰ concordarũt. q̃ rogauit ignẽ: ꝙ cũ ipa in pipere ꝯcordaret. iij. ❡ Dixit aqua igni: ꝙ ſua frigiditas i eſtate plꝰ valebat ꝯ febres: q̃s infirmi patiunt: q̃ ſuꝰ calor in hyeme ꝯ frigiditatẽ: quã hoies ſani patiunt. iiij. ❡ Ignis dicebat malũ de terra: qꝛ ẽ nigra. ⁊ de ipſa bonũ dicebat: qꝛ eſt ſicca. v. ❡ Plorabat aqua: qꝛ aer ab igne q̃ eſt eiꝰ inimicꝰ: calorem accipiebat. vj. ❡ Primũ ver ſolẽ increpauit: qui pulchra opera q̃ in aprili ⁊ in madio fecit: in eſtate deſtruit. vij. ❡ Ignis ſolem rogauit: ꝙ nõ daret ſuaꝫ ſimilitudinẽ lune. q̃ ſimilitudinẽ aque accipiebat. viij. ❡ Ignis qꝛ eſt in pluribꝰ: ſe commendabat. ⁊ de ipſo aqua malũ di

cebat: qꝛ illaꝫ cōburebat. ix. ¶ Dicebat ignis: ꝙ in feniculo foꝛtioꝛ erat ꝙ̄ aq̄. aer aūt rn̄dit: ꝙ aq̄ ī lactuca erat foꝛtioꝛ ip̄o. idcirco cognouit ignis ꝙ aer paꝝ ip̄m di lexit. x. ¶ Aer ignē increpauit cū ip̄e ſit ita clarus ⁊ ita lucēs: q̄re cū terra q̄ eſt nigra: ſemp participauit. idcirco cognouit ignis: ꝙ aer inuidiā ex hoc habebat. xi. ¶ Materia aq̄ de foꝛma aeris ſe minime fatigaret: ſi ad illā cū cōcoꝛdātia abſꝙ ꝯ̄trietate veniret. xii. ¶ Terra tetigit ꝯ̄rietatē ignis ⁊ aq̄: q̄ ꝯ̄ terrā iraſcebaꝛ. que dixit ꝯ̄rietati: ꝙ malum eēt eā tāgere. xiii. ¶ Dixit aer igni: ꝙ ip̄e erat ita pōderoſus: ꝙ ip̄m poꝛtare nō potuit. ignis autē rn̄dit aeri: ꝙ ꝑ ſe pōderoſus nō erat/ ſꝫ ꝑ terrā. xiiii. ¶ Placitū hꝛe voluit aq̄ de igne: q̄ ip̄am ī eſtate recoluit: quouſꝙ cogitauit: ꝙ ignis ip̄aꝫ recoluit: vt illam deſtrueret. xv. ¶ Plorauit aqua: qꝛ ignis ip̄am nimis calefaciebat. ⁊ de ip̄o ꝯq̄rebaꝛ ſoli. luna ꝟo ip̄aꝫ rep̄hēdebat: qꝛ ip̄iꝰ inimico conq̄rebaꝛ. xvi. ¶ Aq̄ dixit ad ignē: ꝙ ip̄a dn̄a erat in niue. ignis aūt reſpondit ei: ꝙ ſol ſuus amicus erat. xvii. ¶ Aqua dixit ad ignē: ꝙ ī iferno ꝑ dānatos valde deſiderabilis ē. ſꝫ ignis rn̄dēs dixit: ꝙ iuſtitia ē eiꝰ vxoꝛ. xviii. ¶ Dixit aqua ad ignē: ꝙ ī nocte foꝛtis erat. ignis aūt rn̄dit ei: ꝙ ip̄e erat foꝛtis in die. xix. ¶ Autūnus frōtariā tenuit ꝑ hyemē cōtra eſtatē. ⁊ ver frōtariā tenuit ꝑ eſtatē ꝯ̄ hyemē. xx. ¶ Cū timoꝛe ⁊ laboꝛe aſcēdit aq̄ ad sperā ignis ad accipiendū ꝟtuteꝫ lune. ⁊ cū audacia ⁊ placito rediit ⁊ deſcēdit. xxi. ¶ Aq̄ dixit ad ignē: ꝙ ip̄e in beſtia moꝛtua caloꝛē naturalē nō habebat. ignis aūt rn̄dit aque/ dixitꝙ ei: ꝙ ī beſtia moꝛtua ip̄a fetebat. xxii. ¶ Aq̄ dixit ad ignē: ꝙ cū ipſa dn̄e ſuas facies lauāt: vt albe ſint ⁊ pulchꝛe. ſed ignis aque reſpōdit: ꝙ ꝑ ipſum dn̄e ſuos maritos deſiderāt. xxiii. ¶ Aq̄ dixit ad ignē: ꝙ ip̄a fontes implebat: ad quos aīalia veniunt ad aquādum. ignis ꝟo rn̄dit ei: ꝙ ipſe vegetes vino implebat ad quas hoīes veniūt potatum. xxiiii. ¶ Hyems dixit ad eſtatē: ꝙ ipſa erat frigiditate vacua. eſtas autem dixit ad hyemem: ꝙ ipſa caloꝛe vacua erat. xxv. ¶ Aqua dixit ad ignem: ꝙ ipſa erat pinguioꝛ igne. ſed ignis rn̄dit ei: ꝙ ipſe ſanioꝛ erat illa. xxvi. ¶ Dixit aqua: ꝙ ip̄a erat groſſioꝛ igne. ignis aūt rn̄dit ei: ꝙ ip̄e velocius ꝙ̄ aqua currebat. xxvii. ¶ Dixit aqua: ꝙ ip̄a erat diſcreta: qꝛ pl'a inſimul congregabat. rn̄dit quoꝙ ignis: ꝙ ip̄e liberalis erat. qꝛ pl'a dabat. xxviii. ¶ Dixit aq̄: ꝙ ex ip̄a rex coꝛonatꝰ erat: inquātū ip̄a dn̄a erat ī eiꝰ cerebꝛo. ignis ꝟo rn̄dit ei: ꝙ rex erat arboꝛ euerſa. xxix. ¶ Dixit aqua: ꝙ rex fieri fecit quēdā pulchꝛū ciphū argēteū. ignis aūt rn̄dit ei: ꝙ vnā coꝛonā de auro poꝛtabat. xxx. ¶ Dixit aqua: ꝙ regina ꝑ ip̄am pulchꝛos dētes hēbat. ignis ꝟo rn̄dit: ꝙ per ip̄m regina pulchꝛos crines hēbat. xxxi. ¶ Dixit aq̄: ꝙ alleū albo coloꝛe eſt indutū: q̄ eſt ſupꝛa coloꝛē ignis. rn̄dit ignis: ꝙ oleū qđ eſt de ſua nā in lāpade: ſtat ſupꝛa aquā. xxxii. ¶ Dixit aq̄: ꝙ maioꝛ erat in mari ꝙ̄ ignis in lapide ⁊ ferro. ignis aūt rn̄dit ei: ꝙ ſi ſufficientiā lignoꝝ hēret: ꝙ ipſe totā aquā maris cōſumeret. xxxiii. ¶ Dixit aq̄: ꝙ ip̄a plātas rigabat. ignis aūt rn̄dit ei: ꝙ ipſe ī eſtate fructꝰ plātarū colligit. xxxiiii. Dixit aq̄: ꝙ ipſa mouebat molendinū. ignis aūt rn̄dit ei: ꝙ ipſe calefaciebat furnū. xxxv. ¶ Dixit ignis: ꝙ ipſe carnes molles faciebat. aqua ꝟo rn̄dit ei: ꝙ ip̄a facit duriciē oſſiū. xxxvi. ¶ Dixit ignis: ꝙ ip̄e in pipe ſupꝛa aquā equitauit. aqua ꝟo rn̄dit ei: ꝙ ip̄a ſuꝑ eū equitat ī cāphoꝛa. xxxvii. ¶ Dixit aq̄: ꝙ ip̄a ī cucurbita eſt lōga. ignis ꝟo rn̄dit ei: ꝙ eiꝰ lōgitudo recta eſt ī dactili. xxxviii. ¶ Dixit aq̄: ꝙ ipſa ignē ī ferro calefacto infrigidabat ⁊ ī lapide marmoꝛeo. ignis aūt rn̄dit: ꝙ ip̄e calefaciebat eā ī olla ⁊ in ſulphure. xxxix. ¶ Dixit aqua: ꝙ piſces in ip̄a viuūt. ignis ꝟo rn̄dit: ꝙ ꝑ ip̄m vidēt hoīes de nocte. xl. ¶ Dixit aq̄: ꝙ vinū hoīes ī vanū loqui faciebat. reſpōdit ignis: ꝙ aīalia aquā mingebant.

¶ De ꝓuerbijs trūci vegetalis.

Dixerūt ceraſa ad ficus: ꝙ ipſa pꝛimo veniebant. ficus ꝟo reſponderunt: ꝙ deſiderabilioꝛes illis erant. ¶ Ceraſum dixit ad garroſam: ꝙ ipſa nigra et toꝛtuoſa erat. garroſa ꝟo reſpondit ei: ꝙ ipſum cito

putrefactū erat. ¶ Dixit lactuca: q̄ homines īfirmos curabat. vinū dixit: q̄ homines hilares faciebat. ¶ Dixit pomū ad fimū: q̄ ipe fetebat. fimus vo rn̄dit: q̄ de sua ꝓgenie erat. ¶ Dixit cinamomū: q̄ ī scutella regis erat. fabe vo rn̄derūt: q̄ ipe erāt ī scutellis scṫoꝝ hoīm religiosoꝝ. ¶ Dixit frumentū: q̄ rustic⁹ ordeū comedebat. ordeū vo rn̄dit: q̄ ipm meli⁹ vēdebat. ¶ Dixit frumētū: q̄ ordeū auena fiebat. rn̄dit ordeū: q̄ frumētū aliquotiēs fetebat τ malum illis q̄ ipm comedebāt ꝓcurabat. ¶ Dixit pip: q̄ ṗlus q̄ frumētuȝ costabat. rn̄dit ei frumētū: q̄ pl⁹ de seruitio q̄ pip faciebat. ¶ Rex rosaȝ colligebat. rustic⁹ vo frumētū. ¶ Rex fic⁹ comedere nolebat. qr porci ipas comedebant.

¶ De ꝓuerbijs trunci sensualis.

Dixit equ⁹ ad militē: q̄ calcaria portare ipsuȝ nō oportuit: qm̄ libēter iret. rn̄dit miles q̄ tior mulieres currere faciebat. ¶ Dixit equus ad militē: q̄ p ipm honoratus erat. rn̄dit miles: q̄ ipse ei ad comedendum dabat. ¶ Dixit mul⁹ ad equum: q̄ ipe su⁹ frater erat. rn̄d't equ⁹: q̄ ipe asino assimilabat. ¶ Dixit asin⁹ dn̄o suo: q̄ ipe cātare sciebat. respōdit dn̄s ei⁹: q̄ ipe flere sciebat. ¶ Dixit asin⁹: q̄ ipe dormire optabat. dixit dn̄s: q̄ ipe ire volebat. ¶ Dixit asin⁹: q̄ nimis onerat⁹ erat. rn̄dit dn̄s: q̄ ples pueros habebat. ¶ Dixit canis ad catū: q̄ ipe ratos comedebat. rn̄dit cat⁹: q̄ ipe qn̄ dormiebat nasum sub cauda non tenebat. ¶ Dixit iumētū ad asinū: q̄ dn̄o suo nō resisteret. qm̄ ptās τ ars oia vincunt. ¶ Dixit lup⁹ ad mutonē: q̄re stabat cum hoīe: q̄ comedebat carnes τ de corio facit sotulares τ de lana tūcā? rn̄dit muto: q̄ ipe de lapidib⁹ nō viuebat. ¶ Dixit lupus ad canē q̄rēs ab eo: q̄re malū sibi volebat? rn̄dit canis: q̄ oues dn̄i sui diligebat: quia suū dominum diligebat.

¶ De prouerbijs trunci imaginalis.

Caro de imaginatione conquerebatur: que ipam calefaciebat τ crescere faciebat: cū luxuriam imaginabatur. Et imaginatio conquerebatur de memoria: que ipsam cū luxuriā recolebat: carnem mouere faciebat. memoria vo de volūtate cōquerebatur: que ipaȝ obliuisci luxuriā nō faciebat. ¶ Capra lupū videbat: quē nullo tpe preuiderat / τ timorē de ipo habebat. Et q̄dā videbat vxorē suā suas crines pectere. qui ex hoc habuit zelotipiā. ¶ Proditio tetigit imagiationē / τ imagiatio furcas imaginabat. ¶ Oculi quādā pulchrā dn̄am videbāt: q̄ pulchra indumenta vestiebat: imagiatio vo camisiā illi⁹ imaginabat. ¶ Quidā hō vnum equū emere voluit. τ imaginatio auenā imaginabat. ¶ Quidā hō regē rogauit: q̄ iustitiā faceret de q̄dā ciuitate. rex autē iniuriā imaginat⁹ est. ¶ Timor imaginari facit mortem / τ audacia honorē. ¶ Verecundiā facit delictū imaginari. τ legalitas cōplementū. ¶ Bona fama heremite ipm imaginari facit ypocrisim. ¶ Imaginatio imaginatur de nocte hoc: q̄d nō inuenit de die.

¶ De ꝓuerbijs trunci humanalis.

Volūtas dixit ad oculos: q̄rēs ab eis: q̄re pulchras respiciebant mulieres libētius q̄ turpes? τ tu voluntas: dixerūt oculi: cū neq̄ pulchra neq̄ turpis dn̄a de tua sit natura: q̄re diligis plus pulchras mulieres q̄ turpes? ¶ Aures dixit intellect⁹ q̄rēs ab eis: q̄re placitū hētis audiēdi vanitates? τ tu intellect⁹ dixerūt aures: quare hoīes qui ipas dicunt: nō reprehēdis. ¶ Naso dixit memoria: q̄re placitū habes rosam odorādi? τ tu memoria dixit nasus: q̄re p rosam luxuriā recolis? ¶ Os dixit volūtas: quare nimis comedis? τ tu voluntas dixit os: quare me non claudis? ¶ Caro dixit volūtas: cū femina te tāgit: q̄re calescis? τ tu volūtas dixit caro: q̄re castitatē nō diligis? ¶ Os dixit intellect⁹: q̄re mētiris? τ tu intellectus dixit os: q̄re me nō cōsulis? ¶ Corp⁹ dixit aīa: q̄re tātū dormis? τ tu aīa dixit corp⁹: cum ego vigilo: q̄re es ociosa? ¶ Corp⁹ dixit aīa: cum frigus pateris: quare tremis? τ tu aīa dixit corp⁹: cum peccas: q̄re cōscientiā habes? ¶ Corpus dixit aīa: q̄re es infirmū? τ tu aīa dixit corp⁹: q̄re tēperātiā nō diligis? ¶ Corpus dixit aīa: quare moueris? τ tu aīa dixit corpus: quare de me recedis.

¶ De ꝓuerbijs truncis moralis.

Vitiū dixit virt⁹: q̄s eſt tuus pſ: rn̄dit vitiū: ꝓuatio tua eſt mea inr̄. ¶ Vitiū dixit virt⁹: quare tot hoīes te diligūt? rn̄dit ei vitiū: q2 tu es ocioſa. ¶ Vitiū dixit xt⁹: q̄re tu es mihi ꝯtriū? rn̄dit ei vitiū: ꝙ ſibi cōtrariū ē: vt ſit magna. ¶ Vitiū dixit virt⁹: vbi cōſiſtis? rn̄dit ei vitiū: ego ſu3 in loco ī q̄ tu nō es. ¶ Vitiū dixit virt⁹: ego te ī die iudicij accuſabo. rn̄dit ei vitiū: tuū liberū arbitriū me excuſabit iudici. ¶ Vitiū dixit virtuti: q̄re timorē nō habes? rn̄dit ei virt⁹: q̄re cōſciētiā nō habes? ¶ Vitiū dixit virt⁹: q̄re tenebras diligis? rn̄dit ei: ꝛ q̄re tu de die nō vadis. ¶ Vitiū dixit virt⁹: habes fratrē? rn̄dit ei vitiū: pcā quā patieris: erit mea germana. ¶ Virtus dixit: ꝙ ipſa in anulo regis erat. vitiū rn̄dit: ꝙ erat in volūtate regis. ¶ Dixit virt⁹ vitio: ꝙ ip3 in homine paupere ꝑcutiebat. rn̄dit ei vitiū: ꝙ conquereretur homini diuiti.

¶ De prouerbijs trunci imperialis.

Bonitas dixit malo principi: ꝙ ipſe ſuū filiū morti ꝑdiderat: q̄ bōificare vocabat̄. ij. ¶ Male ꝑnceps dixit magni°: q̄re ī bonit⁹ me ocioſa tenes? iij. ¶ Male ꝑnceps dixit duratio: bōitas me rephēdit: q2 te durare facio. iiij. ¶ Deſiderat magni°: ꝙ ptās mali ꝑncipis eēt in ꝑuitate. v. ¶ Stultitia mali ꝑncipis cepit ꝛ incarcerauit ſapiam populi ſui. vi. ¶ Volūtas mali ꝑncipis amare exulabat a volūtate ſui ppl̄i. vij. ¶ Virt⁹ ppl̄i vitiū mali ꝑncipis ī ſuo collo portauit. viij. ¶ Os mali ꝑncipis verecūdiā mētiēdi nō habebat. ix. ¶ Vana gl̄ia ꝑncipis laborē in ſuo regno ſeminat. x. ¶ Mal⁹ ꝑnceps ꝯfuſam ꝯſciētiā ſui ppl̄i facit. xi. ¶ Null⁹ mal⁹ ꝑnceps cū ſuo ppl̄o ꝯcordantiā h3. xij. ¶ Nulla ꝯtietas peior ē q̄ ꝯtietas ꝑncipis ꝛ ſui populi. xiij. ¶ Incepit ꝑnceps malefacere: cui⁹ ppl̄s ipm̄ ſequebat̄. xiiij. ¶ Ille ꝑnceps ē bon⁹: q̄ ī medio loco ſui populi cōſiſtit. xv. ¶ In malo pricipe ꝑdit̄ finis ꝛ cōplemētū ſui ppl̄i. xvi. ¶ Mai⁹ dn̄ium h3 princeps ꝑ modicū ppl̄m: q̄ bon⁹ ſit q̄ ꝑ magnū: q̄ mal⁹ exiſtit. xvij. ¶ Op3 ꝙ princeps habeat equalitatē iuſtitie/ſapiētie/ꝛ charitatis. xviij. ¶ Ille princeps minorem habet honorem: qui ſuum populum inhonorat.

¶ De prouerbijs trunci apoſtolicalis.

Voluntas dixit bōitas: q̄re malū prelatū elegiſti? ꝛ tu bōitas dixit volūtas: q̄re me bonā nō feciſti? ij. ¶ Deſiderabat magn⁹: ꝙ ꝑlatus eſſet de magno gn̄e. ſapia aūt dixit: ꝙ ipſa plus valet in iudicio q̄ magnitudo in gn̄e. iij. ¶ Sine charitate ꝛ ſapientia iudiciū prelati durare nō poteſt. iiij. ¶ Ptās bōi prelati libēter ſtat ī in circulo nō aūt ī angulo. v. ¶ Penitebat volūtas ꝛ plorabat: q2 ꝑlatū ſine ſapia elegerat. vi. ¶ Cōcurrerūt ſapia ꝛ volūtas ad eligēdū ꝑlatū. ꝛ pri⁹ fuit volūtas ad electionē q̄ ſapia. vij. ¶ Virt⁹ ꝑlati melior eſt q̄ virt⁹ ſolis. viij. ¶ Mēdaciū prelati occidit ſui ppl̄i veritatē. ix. ¶ Ille prelat⁹ eſt arbor euerſa: q̄ vias glorie nō oſtēdit. x. ¶ Nullus ꝑlat⁹ ſuū officiū cōfundere debet nec diminuere. xi. ¶ Ille prelatus bonus eſt: in quo deuotio ꝛ ſapiētia cōcordāt. xij. ¶ Contrarietas prelati ꝛ ꝑncipis eſt valde mala ꝛ periculoſa. xiij. ¶ Sanctitas prelati eſt ꝑncipium fidelitatis ſui populi. xiiij. ¶ Lectus prelati in medio loco deuotionis ꝛ ſapiētie debet eſſe. xv. ¶ Null⁹ homo bono ꝑlato ē honore pfectior. xvi. ¶ Null⁹ hō malus h3 officium q̄ prelat⁹. xvij. ¶ In eq̄litate charitatis ꝛ ſapientie prelat⁹ ē eligend⁹. xviij. ¶ Nullus homo in minori bonitate eſt q̄ malus prelatus.

¶ De prouerbijs trunci celeſtialis.

Ex pluribus formis corruptibilibus ſequit̄ corp⁹ incorruptibile. ¶ Ex formis q̄ ſunt in motu primo: ſequit̄ primum mobile. ¶ Primus mot⁹ nō dat nām ceſſandi. ¶ Forme celi ita ſunt prime per lucem: ſicut prime ſunt ꝑ motū. ¶ Ita ſe hn̄t forme celi ad ꝑmu3 circulū: ſicut ſe hn̄t ad ꝑmū motū. ¶ Ita ſe hn̄t forme celi ad maiorē motū: ſicut ſe hn̄t ad maiorē circulū. ¶ Ex maiori rotūditate ſequit̄ maior mobilitas. ¶ Ex formis in nā rotūdis ſequit̄ corp⁹ rotūdum. ¶ Simplex mot⁹ circularis ꝑ mediū nō trāſit. ¶ Nullus motus circularis ponderoſus eſt neq3 leuis.

¶ De ꝓuerbijs trũci arboris angelical'.

Nullus bonꝰ angelꝰ indigentiā hře pōt. ¶ Malus angelꝰ nullū finē attigit. ¶ Nullꝰ āgelꝰ anteriꝰ hȝ neqꝫ poſteriꝰ. ¶ In nullo āgelo ē dubitatio. ¶ Nullꝰ angelus leuis eſt neqꝫ pōderoſus. ¶ Nullꝰ angelꝰ ē ex alio angelo. ¶ Nullꝰ angelꝰ i loco ē extēſus. ¶ Nullꝰ angelꝰ ē ocioſus. ¶ Nullus bonus angelꝰ poterit eē captus. ¶ Nullus malus angelus eſt liber.

¶ De ꝓuerbijs trũci arboris euiternal'.

In euiternitate nō ē terminꝰ i fine. ¶ Caput eternitatis eſt in tēpore: ⁊ eiꝰ cauda ē in eternitate. ¶ Euiternitas nō hȝ mediū. ¶ In euiternitate motꝰ nō eſt extenſus. ¶ In euiternitate nūerꝰ nō multiplicat'. ¶ Ex euiternitate nullū ens exire pōt. ¶ Euiternitas ſpeculū ē eternitatis. ¶ Nulla creatura maior eē pōt ꝙ̄ euiternitas. ¶ Tantū durabit euiternitas quātū eternitas. ¶ Eternitas ⁊ euiternitas ſocietatē ꝯ̄xerunt

¶ De ꝓuerbijs trũci maternalis.

Poſtꝙ̄ dña nr̄a eſt pietati eq̄lis: nullꝰ ex ipa ſit deſperatꝰ. ¶ Si quis cōſciētia ⁊ fletu ſit plenꝰ: a dña nr̄a ſit pietate ⁊ amore ſecurꝰ. ¶ Dña nr̄a talē hȝ ỽtutē: ꝙ peccatorē a pctīs mūdare pōt. ¶ Qui dñam nr̄am reclamat: ipa cū venia rn̄dit. ¶ Qui dñaȝ nr̄aȝ reclamat: nullꝰ demō ei nocere pōt. ¶ Deſiderat dña nr̄a: ꝙ vnuſquiſqꝫ ipſam tāgat cū pnīa. ¶ Dña nr̄a nūꝙ̄ hoi deficit: q̄ bene penituit de ſuis pctīs. ¶ Qui ꝑ dñam nr̄aȝ vult amari: filiū ſuū faciat honorari. ¶ Dña nr̄a maternalem habet amorem cuilibet penitēti peccatori qui habet ꝯtritionem. ¶ Ex domina nr̄a hȝ ſufficiētiā q̄ filiuȝ ſuum laudat: ⁊ per mundū ipſum laudari ⁊ amari procurat.

¶ De ꝓuerbijs trũci arborꝭ chriſtianal'.

Humana nā diuinā tāgit nāȝ cū pietate ſui ppl'i. ¶ Diuīa ỽo nā cū pietate ſuā recolit creaturaȝ. ¶ Tāgit hūanꝰ amor diuinū amorē cuȝ pietate: quā hȝ de ppl'o ſuo. ¶ Amor aūt diuinꝰ paſſionē dn̄i ieſu xp̄i recolit: quam ad diuinā naturā honorādū in cruce ſuſtinuit. ¶ Humana natura in preſentia domini nr̄i rogauit diuinā nāꝫ ꝓ ſuo populo. ¶ Humana nā diligit ſuū populū: ⁊ nā diuina diligit hūanā. ¶ Nulla creatura ē ita bona i ſeipſa: ſicut i deo. ¶ Plꝰ pt deꝰ de creatura i ſe ꝙ̄ extra ſe. ¶ Plꝰ pōt deꝰ creaturā amare ꝑ incarnatiōeȝ ꝙ̄ ꝑ creationē. ¶ Plꝰ pōt deꝰ cū creatura ꝑ incarnatiōeȝ ꝑticipare ꝙ̄ ꝑ intelligere. ¶ Sine incarnatiōe maior cōcordantia nature diuine ⁊ humane eſſe non poteſt. ¶ Maior vnitas creature fuit facta i vnitate diuine nature.

¶ De prouerbijs trũci arborꝭ diuinalis.

Dixit diuina bōitas: ꝙ de ſeipa bonū volebat/ ⁊ illud bonū eſſe optabat. volūtas etiā hoc diligebat. ptās hoc ita perficiebat. ¶ Dixit bonitas diuina: ꝙ ipſa volebat eē i bono/ ⁊ voluit eſſe illud bonū. ſapia etiā hoc ita ſciebat. ⁊ ptās hoc ita ꝑficiebat. ¶ Dixit bonitas: ꝙ ipſa volebat eſſe ꝑ bonum/ et volebat eē illud bonū. magnitudo ei conſentiebat. ⁊ poteſtas hoc ꝑficiebat. ¶ Dixit bonitas: ꝙ ipſa volebat bonificare. voluntas dixit: ꝙ bonificare volebat amare. ⁊ ſapientia dixit: ꝙ illud volebat ſcire. eternitas dixit: ꝙ ipſa volebat eternare. ⁊ dixit magnitudo: ꝙ ipſa volebat illud infinire. ¶ Dixit bōitas: ꝙ ipſa volebat bonificare: ꝙ deus eſſet. ⁊ dixit ptās: ꝙ ipſa potuit ei dare. ⁊ dixit voluntas: ꝙ ipſa illud voluit amare. ⁊ dixit ſapientia: ꝙ ipſa ipſum potuit ſcire. ⁊ dixit eternitas: ꝙ ipſum potuit eternare. ¶ In ſubſtantia eſt ſubſtantiatum bonificare bonitatis. ¶ In ſubſtantia eſt ſubſtantiatum infinire infinitatis. ¶ In ſubſtantia ſubſtātiatum eſt eternare eternitatis. ¶ Vult diuina voluntas: ꝙ ſubſtantia ſua ſit charitas. ¶ Non vult voluntas diuina: ꝙ in ſubſtantia ſua ſit ocioſitas.

¶ De branchis arboris exemplificalis. Et primo de exemplo brāche elemētalis.

Ignis/ aer/ aqua/ ⁊ terra in dña ꝯcordantia ⁊ ꝯtrarietate ſibiinuiceȝ obuiauerūt. Idcirco ꝑncipiū differentie dixit: ꝙ ſic contigit ei ſicut cuidā dñe de ſuo marito. pricipiū ỽo dixit dña: quomō fuit hoc? Narratur: dixit

p̃ncipiũ: ꝙ q̄dã dña habuit maritũ: quẽ
valde rõne matrimonij dilexit / ⁊ ꝓpter fi
lios q̄s hũerunt. Illa dña erat diſcreta ⁊
bñ morigerata. ſʒ ei⁹ marit⁹ valde luxurio
ſus erat ⁊ ꝓdig⁹: q̄ bona dilapidauit. Id
circo illa dña eſſe nõ poterat ſine odire ⁊
amare nec finẽ iuenit: i q̄ deſcere potuit.
qm̃ ſuũ maritũ ꝑfecte diligere nõ potuit
ꝓpter defect⁹ q̄s i ſuo marito viderat / nec
ipm̃ odire potuit i totũ: qꝛ i fine matrimo
nij ⁊ ſuoꝝ filioꝝ ipʒ diligebat. Idcirco tu
dña: dixit p̃ncipiũ: q̄ etẽ hr̃e nõ potes i cõ
cordãtia nec i ꝯtrarietate: cũ ita ſit: ꝙ quod
libet elem̃tũ alij obuiat i cõcordãtia ⁊ in
ꝯtrarietate a q̄ ꝯtrarietate recedere nõ p̃t. nec
ego mediũ inuenio ꝑ qḋ ad finẽ venire po
tero abſqꝫ labore. Et qm̃ ſuʒ i fine accidit
mihi: ſicẽ accidit cuidã dñe. Et quõ fuit h̃?
dixit dña. ¶ Narrat̃: dixit p̃n̄: ꝙ q̄dã
miles cũ vxore ſua ⁊ filio ſuo capt⁹ fuit a
ſaracenis. ⁊ rex ſaracenoꝝ dixit dñe: ꝙ li
bera iret cũ ſuo marito aut cũ filio ſuo. et
qꝛ dña neſciebat quem eligere poterat ne
ſciebat ire nec remanere. qm̃ charitas ⁊
dolor ipaꝫ ipeditã ⁊ ꝑplexã tenuerũt. itã
tũ ꝙ libertate quã rex ſibi cõceſſerat: vti
neſciebat: ⁊ ſic ſtetit ⁊ fleuit / nec ei⁹ volun
tas ſe ad eũdũ mouit nec deuit. Et tũc co
gnouit dña: ꝙ ꝑ obuiatiõem quã faciunt
eẽa: magnũ laborẽ in ipſis ſuſtinere opꝫ.

¶ De exẽplo branche arboris vegetalis.

APpetitiua retentiua digeſtiua
⁊ expulſiua ſibiinuicẽ i tẽꝑã
tia obuiauerũt. Idcirco mors
diez increpauit. Monach⁹ v̓o dixit Ray
mundo: ꝙ ſibi illud exẽplum exponeret.
Narratur: dixit Raymundus: ꝙ mors ⁊
vita inuicẽ cũ die ⁊ nocte ꝑliũ fecerũt.
ſed mors ſocietatẽ facere cũ die voluit. vt
meli⁹ vitam deſtruere poſſet. ⁊ rõne inſti
ctus naturalis quã vita ⁊ dies habẽt i cõ
cordãtia: dies cognouit falſitatẽ mortis.
⁊ cõſentijt verbis ipius: vt ipam decipere
poſſet / ⁊ ꝙ melius poſſet eſſe cõtra noctẽ.
⁊ dicebat: ꝙ ſuam amicitiam hr̃e volebat
in tẽꝑãtia q̄ eẽt de brãchijs arboris ve
getalis. Et mors i illa amicitia ꝯſentiũt. ⁊
amice fuerũt in ſimilitudine ⁊ non in fideli
tate. Et cuʒ ad noctẽ vita ⁊ dies venerũt:
mortem in tẽꝑantia occiderũt. q̄ ſiqui
dẽ mors cũ moriebat̃ diẽ increpauit: qui
cũ vita ſocietatẽ fecit / ⁊ qꝛ ſibi grates nõ
habuit: inquantũ nõ fuerat ꝯtra tẽꝑã
tie: quã dimiſerat hoſpitiũ diei accipe.
Dies autẽ r̃ndit ei: ꝙ ipe volebat eẽ lega
lis vite. qꝛ cũ legalitate fecerãt inter ſe ſo
cietatẽ. Et tũc nox mortẽ repꝛehẽdit. cui
dixit: ꝙ ſicut ipa plus ſit i gula q̄ in tẽpe
rantia: ita vita plus ſit in tẽꝑãtia q̄ in
gula. idcirco mirũ nõ erat: ſi dies in tem
perantia ipſam decepiſſet.

¶ De exẽplo brãche arboris ſenſualis.

NArrat̃: ꝙ vn⁹ rat⁹ cũ ſua filia
ſtabat in vno foramine. ⁊ ꝓpe
illud foramẽ ſtabat q̄dã puus
catus: qui cũ vna pẽna ludebat. Tũc v̓o
dixit rat⁹ matri ſue: ꝙ ludere volebat cũ
illo cato puo: q̄ diſcretionẽ nõ hẽbat. qm̃
ſi diſcretionẽ habuiſſet: cũ illa pẽna non
luſiſſet. Et quia diſcretionẽ nõ habebat:
ꝯtrarietatẽ nãlẽ q̄ eſt inter murilegos ⁊ mu
res nõ cognoſcebat. Dicebat etiã: ꝙ bonũ
foret: ſi ſe poſſet ponere cũ ipo i ſocietate
⁊ amicitia. qm̃ ꝑ amicitiã poſſet eẽ: ꝙ cũ
cat⁹ foret magn⁹: ſibi malũ nõ faceret. ⁊
ꝙ ipſam de blado comedere dimitteret.
R̃ndit ratus ſue filie ⁊ dixit: ꝙ neſciebat
illud qḋ q̄dã dña dixerat marito ſuo. Et
q̄d? dixit rat⁹ matri ſue. ¶ Filia: dixit ra
tus: narrat̃: ꝙ q̄dã burgenſis vnũ militẽ
occidit: qui vnũ filiũ hẽbat. burgẽſis aũt
vnã filiã hẽbat. cõcordatũ fuit iter ipos:
ꝙ fili⁹ ille ⁊ filia matrimoniũ ꝯhẽrẽt: vt
amici militis ⁊ burgẽſis pacẽ inuicẽ hr̃e
poſſent. Et cũ burgenſis filiã ſuã dare vo
luiſſet illi filio militis: vxor burgẽſis dixit
marito ſuo hec v̓ba. ¶ Narrat̃: ꝙ equ⁹
⁊ leo fecerũt ſocietatẽ. ⁊ cõcordarũt: ꝙ in
ꝑegrinatione irẽt. Equ⁹ v̓o q̄ſiuit: ſi her
bas ꝑ viã inueniret: q̄s comedere poſſet.
qm̃ ſine comeſtione ire non valeret. Leo
aũt dixit ꝙ irẽt in noĩe dei. qm̃ nõ opote
ret cibaria q̄rere: qm̃ de⁹ eis ſatis daret.
Et tũc cũ equ⁹ cõſiderauit: ꝙ leo in ſe co
meſtionẽ nõ hẽbat: cogitauit: ꝙ leo q̄ her
bas nõ comedebat: ſi non inueniret quid
comedere poſſet: ꝙ occideret ⁊ comede
ret ſuum ſocium. cum ita ſit: ꝙ in beſtijs
maior ſit neceſſitas comedere q̄ ſocieta
tem ſeruare. Et tunc equus ille noluit ire

cum leone in ꝑegrinatione/nec cũ illo eẽ
in ſocietate.ꝫ inter ambos iracũdia non
fuiſſet.Et tũc burgẽſis matrimoniũ face=
re noluit.qm̃ milites ſunt ſupbi:q̃ viuunt
de honore/⁊ nõ parcũt alicui in ira: intã
tũ ꝙ nihil valet ſocietas.

¶ De exemplo branche imaginalis.

Narrat: ꝙ ouis quedã habebat
duos agnos.q̃dã die ꝯtigit:dũ
ipa i quodã prato cũ ambobꝰ fi
lijs ſuis ſtaret: ꝙ vnꝰ lupꝰ vnuꝫ de ſuis fi=
lijs accepit.⁊ corã ipa illũ occidit ⁊ come
dit.Ouis a lupo nõ fugit:imo ipm̃ roga=
uit:ꝙ filiũ ſuũ nõ occideret:ſꝫ ipꝫ ſibi red
deret.q̃ fleuit ⁊ clamauit mltũ fortiter de
dolore:quẽ hẽbat:cum filiũ ſuũ comedi vi
debat:q̃ clamabat mr̃i ſue:ꝙ ipꝫ iuuaret.
Dũ aũt lupꝰ agnũ ita cõedebat:q̃dã coruꝰ
⁊ colũba erãt in q̃dã arbore iuxta. q̃ v̓ba
audiuerãt:q̃ ouis ad lupũ dixerat. ⁊ vide
rãt agnum occidere ⁊ comedere. Poſtq̃
aũt ille lupꝰ receſſerat vẽit q̃dã hõ: q̃ aliũ
agnũ accepit:q̃ ipm̃ occidit corã oue mr̃e
ſua:quẽ cũ alijs hoibꝰ ipꝫ comedebat.Et
tũc flexis genibꝰ ocl'os ad celũ leuauit lau
dãs ⁊ bñdicẽs deũ: q̃ ſibi fructũ dedit ad
ſeruiẽdũ hoi q̃ creatꝰ ẽ ad ſeruiẽdũ deo:⁊
tũc hilaris fuit/⁊ irã obliuioni dedit quã
hũerat de ſuo filio quẽ lupꝰ corã ipſa occi
debat ⁊ comedebat.Tũc v̓o colũba dixit
ad coruũ:ꝙ plurimũ de oue mirabatr̃:q̃ di=
ſcretionẽm nõ habebat i rogãdo lupũ: qui
ſuꝰ erat inimicꝰ.nec imaginatiõeꝫ habe=
bat de inimicitia:q̃ erat īter lupos ⁊ oues.
nec irata fuit de agno:quẽ hoies comede
bant. Rñdit coruꝰ:q̃ dixit hec v̓ba. Nar
ratur:ꝙ quidã paſtor filiũ habebat:⁊ vnꝰ
leo ſuũ filiũ accepit.Et dũ ipm̃ occidebat
⁊ comedebat:filiꝰ paſtoris ad ſuum patrẽ
clamauit:ꝙ ipm̃ iuuaret. Paſtor autẽ q̃
diſcretiõeꝫ habuit:iuit ad leonẽ/⁊ ab ipo
ſuũ filiũ abſtulit q̃uis aliq̃ arma nõ detu
liſſet:q̃ ad imaginationẽ timoris quẽ habe
re debebat de leone:nõ ſtetit.nec etiaꝫ ad
diſcretiõeꝫ.qm̃ ꝯ ipꝫ armatꝰ nõ veniebat.
ſꝫ ſtabat ad charitatẽ:quã habuit ad ſuũ
filiũ. Quare ſic ouis timorẽ nõ hũit de lu=
po.qm̃ amor quẽ hũit ad filiũ ſuũ:eã obli
uiſci fecit timorẽ.nec ipaꝫ piculũ imagīari
ꝑmiſit nec etiã inimicitiã:q̃ eſt īter lupos
⁊ oues.immo ipam fecit hr̃e ſpem in ſuo
inimico : inquantũ lupũ rogauit: ꝙ ſibi
ſuũ filiũ reſtitueret/⁊ ꝙ ſibi malũ nõ face
ret.Et tũc colũba cognouit ꝙ magnũ q̃d
eſt charitas que i paſtore diſcretionẽ de=
ſtruxit ⁊ i oue imaginationẽ. Et tũc dixit
coruo ꝙ certificaret eã q̃re ouis de hoie
irã nõ habuit q̃ ſuũ filiũ comederat.Nar
ratr̃:dixit coruꝰ:ꝙ q̃dã miles vnũ magnũ
leporariũ habebat quẽ multũ diligebat:
cũ quo ibat accipere ceruos.Accidit q̃dã
die: ꝙ miles cũ ſuo equo ⁊ leporario ibat
venatũ in q̃dã magna ſilua multũ diſtã=
te a ſuo caſtro.Contigit ꝙ cũ in illa ſilua
fuiſſet:venit q̃dã miles:q̃ ſuus erat inimi
cus. q̃ venit munitus/ ⁊ militẽ occidit/ ⁊
duxit equũ.Leporarius aũt remãſit ꝑ to
tã illã diẽ ꝓpe dñm ſuũ.⁊ i craſtino venit
q̃dã lupꝰ:q̃ militẽ mortuũ comedere vole
bat.ſed leporariꝰ ipm̃ defendebat.⁊ cũ lu
po pugnabat:intãtũ ꝙ lupꝰ habuit fuge
re.Leporarius aũt magnã famẽ habuit:
intãtũ ꝙ ſm̃ inſtinctũ nãlem in volũtate
ſibi venit:ꝙ ſuũ dñm dimitteret/ ⁊ ꝙ iret
comeſtũ in caſtro de pane. ſed timorẽ ha=
buit:ꝙ lupus rediret/ ⁊ ſuũ dñm comede
ret. idcirco a ſuo dño recedere noluit. im
mo ita prope illum ſtetit:ꝙ de ſiti ⁊ fame
mortuꝰ fuit. Idcirco intellexit colũba:ꝙ
lupꝰ ſignificabat lupũ:qui agnũ comede
bat.⁊ canis q̃ ſe ꝓpter dñm ſuũ mori ꝑmi
ſit:ſine diſcretiõe imaginabatr̃ ꝙ ipe obli
gatus erat ad moriẽdũ ꝓpter ſeruitiũ dñi
ſui/⁊ ad cuſtodiendũ ipm̃ a malo: poſtq̃
deꝰ ipm̃ poſuit i ſeruitute militi cui ꝓmi
ſerat:ꝙ ipm̃ ꝓ ſuo poſſe ſeruiret.ſic ouis:
q̃ voluit ſeruire deo i ſeruiẽdo hoi cũ filio
ſuo: q̃ magnũ placitũ habuit : qm̃ ille hõ
q̃ ſuũ filiũ comedit : erat iuſtus ⁊ amicus
dei.qm̃ ſi iniuſtus fuerit ⁊ i pctõ:ita irata
fuiſſet ſicut de lupo : q̃ ſuũ filiũ comedit.

¶ De exẽplo brãche hũanalis corpalis.

Narratur: ꝙ q̃dã leo plamentũ
habuit ſiue conciliũ fecit. et a
ſuo pplo q̃ſiuit: ſi de aliquo in
ſuo regno indigẽtiã hẽbat/ vel ſi i ſuo re=
gno aliquã beſtiã hẽbat: q̃ eſſet ei inobe=
diẽs.Et ceruus rñdit ⁊ dixit: ꝙ in ſuo re=
gno nõ erat pax. qm̃ hõ ⁊ equus cũ alijs
beſtijs guerrã faciebãt:quas hõ cũ ſagit=

tis occidit. Leo aūt ꝯſiliū petijt a vulpe: q̄ eſt beſtia valde diſcreta. q̄ dixit hec verba ad leonē. dn̄e hō eſt beſtia: q̄ arte vīcit: cū q̄ vincit ⁊ occidit beſtias. qm̄ ipſe equitat in equo: qui foꝛtiter currit. ⁊ poꝛtat arcum ⁊ ſagittas: cū quibꝰ beſtias occidit. Idcirco bonū eēt: ꝙ vos pacē cū hoīe haberetis. q: hō diſcretiōe vtit̄: et ſcit ī eq̄ equitare/ et cum baliſta trahere. que alonge beſtias occidit. ⁊ eſt foꝛtioꝛ te. qm̄ qn̄ deficit ei foꝛtitudo: ipē cū magiſterio ſe iuuat. Idcirco eſſet bonū: ꝙ ſibi nuncios tranſmitteretis: q̄ inter vos ⁊ illū pacē tractarēt. Et homines tales qui eſſent de ſua curia et amici veſtri. qui et de vobis bonum dicerent. ⁊ vobis ſuum ſtatū ſcire facerent. vt beſtie vr̄e ſe defendere poſſent: cū eis malū facere vellet. Leo aūt habuit ꝓ bono h̄ qđ vulpis ſibi dixerat que dixit: ꝙ libēter iret inter alios nūcios. ſʒ canis dixit leoni: ꝙ nō eēt bonū ꝙ vulpis eſſet nuncius. qm̄ ipa comedebat gallinas: q̄ ſtāt ⁊ morant̄ cū hoīe. ⁊ etiā preſumptuoſe ſe iactabat ad faciēdū nunciū. Leo v̄o cognouit: ꝙ ipē v̄itatē dicebat. ⁊ canē elegit: ꝙ eſſet nūcius. ſed lupus dixit ad leonē: ꝙ canis beſtias q̄rebat: q̄s hō occidebat. ⁊ ꝙ ipſe volebat ad hoīem ire: vt poſſet panem comedere. Et h̄ dixit lupus: vt canis nō iret ad cuſtodiendū oues. Leo v̄o ꝯſentiit cōſilio lupi. ⁊ petijt a cane ſi eſſet bonū ꝙ lupus iret ad faciēdū legationē. Canis v̄o conſentijt: ꝙ lupus ad hoīeʒ ire poſſet. vt hō ipm̄ occideret. qm̄ ipē oues occidit et comedit. Et q: lupus magnā habuit volūtatē comedēdi oues: iuit ī legationē non cōſiderādo periculū rōne inimicitie: q̄ eſt inter ipm̄ ⁊ hoīem. Et ſic v̄o petijt licētiā ⁊ in legatiōe perexit. Et cū venit ad hoīeʒ priuſq̄ dicere potuit ſua v̄ba vel lr̄as ſuas oſtēdere: hō traxit vnā ſagittā ad lupū. et ipm̄ occidit. ⁊ ita legatio perdita fuit.

¶ De exēplo brāche bn̄ianalis ſpūalis.

NArratur: ꝙ memoꝛia itellectꝰ ⁊ volūtas ad vidēdū deū ad celū aſcēdere voluerūt. tunc v̄o reſiſtētia fuit īter ipos. q: q̄lʒ pꝛio ire voluit: vt p̄uus bonitatē dei ⁊ ſuā magnitudinē videret. Memoꝛia v̄o allegabat: ꝙ ipſa pꝛimo ire debebat: quoniā ipſa p̄mo obiecta accipiebat. intellectus v̄o et voluntas poſtmodū accipiebant. ⁊ cū ipſi intellectꝰ et volūtas ſua obiecta dimittebāt: ipa cuſtodiebat. idcirco allegabat ꝙ ipa pꝛimo ire debebat. Allegabat aūt intellectus: ꝙ ipſe p̄mo ire debebat. q: ipſe obiecta volūtati oſtēdebat: ⁊ ſibi lumē in memoꝛia faciebat. cū quo voluntas ipa obiecta inuenit. Voluntas aūt per ſe allegans dixit ꝙ ipſa pꝛimo ire debebat. q: maioꝛē habuit virtutē: q̄ꝫ habuit intellectus vel memoria: īquātū poterat diligere hoc: qđ intellectꝰ potuit intelligere nec mēoꝛia recolere qn̄ hoīes recolere voluit ⁊ itelligere aliqua q̄ iam recolita ſunt ⁊ intellecta in tp̄e preterito. ⁊ in tp̄e preſenti ipa recolere nō pōt nec intelligere: q̄ volūtas vult amare.

¶ Dum aūt oēs tres ita ſtabāt: q̄dā philomena venit ad illā arboꝛē. ſub cuiꝰ vmbꝛa tres dn̄e ſteterunt. ⁊ cū intellexit reſiſtentiā in qua erāt dixit eis: ꝙ neſciebāt: q̄d q̄dā gentilis cuidā dixerat xp̄iano et cuidā iudeo et ſaraceno in quodā libꝛo quē fecit raymūdus de gētili ⁊ tribꝰ ſapiētibus. Et q̄d fuit illud (dixerūt dn̄e) rn̄dēs philomena dixit: ꝙ q̄dam xp̄ianus et quidam iudeus ⁊ ſaracenꝰ corā quodā gentili diſputauerūt. q̄ ipos rogauit ꝑ aliquas autoꝛitates non diſputarent: que recolite ſunt ſuppoſite ⁊ amate nec ſm̄ naturā intellectꝰ ſunt itellecte: īquātū ſunt credite. Sed ꝙ diſputarent ſm̄ naturā argumēti et demōſtrationis. Et ſic v̄o intellectus iuit p̄mo. q̄ fecit lumē memorie ⁊ volūtati ad vidēdū: ſi poſitiones q̄s fecerāt: vere erāt aut falſe. Et ſic v̄o ille tres dn̄e oꝛdinauerunt: ꝙ itelligētia p̄cederet. Verūtn̄ reſiſtētia fuit inter volūtatē ⁊ memoꝛiā q̄ illarū poſt itellectū p̄cederet. Sʒ philomena iudicauit: ꝙ volūtas ante iret. ⁊ memoꝛia iuit vltio. Et ideo dixit hec v̄ba.

¶ Narratur: ꝙ tp̄s futurū ⁊ tp̄s p̄teritū venerūt ad hoſpitādū ī hoſpitio: qđ erat cuiuſdā boni viri: q̄ vocabat̄ motꝰ. ⁊ vnū aſinū duxerūt: q̄ cibaria poꝛtabat. Ille bonus hō dixit: ꝙ poꝛtā hoſpitij nō aperiret: quouſq̄ cōcoꝛdati fuiſſent: qđ p̄mo itrare debuiſſet aut caput aſini aut cauda ipſiꝰ. et tunc leuiter ꝯcoꝛdarūt: ꝙ caput aſini p̄mo itrare debebat ſm̄ naturā ſui motus. Et tunc

aſinus intrauit ⁊ caput primo. ⁊ petiſt: qđ ipſorum primo intrare debebat. q̄ dixerunt: ꝙ iam erat determinatū in ītroitu aſini. tūc vero intrauit tp̄s futurū primo / ⁊ poſtmodū pteritū. Cogitauit ꝗ memoria: q̄ maiorē hȝ ꝯcordātiā cuȝ reb⁹ trāſactis q̄ꝫ cum futuris: ꝙ voluntas ire primo deberet poſt ītellectum / ⁊ ipa vltīo. ❡ Dū autē ille tres dn̄e ad celuȝ aſcēdebāt: cū ip̄e mixtuȝ iuerāt: et ꝓpe ſolē fuerāt: fuit ītellect⁹ fatigat⁹ / nec magnū calorē ſolis ſufferre potuit. Et tūc dixit ad voluntatē: ꝙ iret primo. q2 caloreȝ ſolis nō timebat. Fuit ꝗ voluntas prīo. poſt modum vero mēoria. ⁊ intellect⁹ vltīo: q2 nihil ītelligebat. ſed ſupponebat verum eſſe illud: qđ voluntas ⁊ memoria de deo ⁊ de ſua magna bonitate affirmabant.

❡ De exemplo branche moralis.

Narratur: ꝙ q̄dā rex voluit nunciū ad iperatorē trāſmittere. q̄ dixit ꝯcilio ſuo: ꝙ ex q̄ttuor vtutib⁹ cardīalib⁹ / ⁊ ex trib⁹ theologicis ip̄e duas trāſmittere volebat. ⁊ ꝙ inſimul cōcordarēt: q̄ minime ꝯcordare potueſt. qm̄ oēs neceſſarie erant ad legationē. Idcirco rex militē elegit: q̄ eſſet nuncius in quo oēs eēnt vtutes. Ille vero miles dixit ad regē ſi ſciret: ꝙ imperator eēt iuſt⁹. qm̄ ſi iuſtus nō eſſet: nihil ſibi iuſtitia valeret. Et ſi ſapiēs nō eēt: ꝙ prudētia nihil ſibi valeret. verumtū ſi fortꝭ eſſet / aut nō eēt: bonuȝ eſſet: ꝙ in legatiōe foret fortitudo cū h̄ ꝙ in imperatore eēt charitas. qm̄ ſi i illo charitas nō eēt nec iuſtitia ſecū ſpē ipſe ducere nō poſſet. cuȝ ita ſit: ꝙ imperator maiorē habeat ptātem q̄ꝫ rex. Tunc vero rex dixit ad militē: ꝙ imperatorē vincere volebat cuȝ ſua prudētia: ſi imperator prudentiā nō habebat neqꝫ iuſtitiā. cuȝ ita ſit: ꝙ iuſtitia ⁊ prudētia cuȝ arte maiorē hēant ꝯcordantiā q̄ꝫ ptās ⁊ ignorātia. Idcirco ſecum ducere poſſet ſpē in ſua ſocietate. Tunc autē rex dedit certa capitula ſcripta militi. fin q̄ ip̄e deberet legationē facere ſine cremēto ⁊ diminutiōe illorum ⁊ ſine aliq̄ nouitate. Et tūc miles ſe excuſauit ⁊ dixit: ꝙ nō iret in legatiōe. qm̄ ſecuȝ prudētiā ducere non poſſet / nec etiā ſpem. Et tūc rex dedit militi licentiā: ꝙ vti poſſit in legatione libere de prudētia vt de magiſterio vti poſſet. et in milite habuit ſpem propter prudentiā et charitatem: quas habebat.

❡ De exemplo brāche imperialis.

Narratur: ꝙ in curia cuiuſdā regis / qui erat valde diſcret⁹: fuit vn⁹ baro: q̄ erat valde luxurioſus ⁊ male morigerat⁹. ⁊ vn⁹ ſagio: q̄ caſt⁹ erat ⁊ bn̄ morigerat⁹. Rex ille vnum magnū fecit plamētum. ⁊ pſes ſecū induit de cerico. Illū vero baronē q̄ erat luxurioſus et ſagionē induit de vili pāno. Magnum mirabile habueſt oēs hoīes illi⁹ plamētu: q2 rex baronē ⁊ ſagionē de eq̄ bono pāno induerat. ⁊ baro ſe valde vituperatū reputabat / ⁊ ſagio ſe valde honoratuȝ reputabat. Et q̄ſiuerūt a rege: ꝙ exēplū illud eis exponeret. Rex autē dixit hec vba. Quidā erat miles: q̄ valde pulchrā hēbat vxorē: ⁊ q̄ erat valde luxurioſa. ⁊ poſuit in facie ſua ceruſam ⁊ colores: vt pulchra appareret. Accidit q̄dam die: ꝙ miles a ſua petiſt vxore ꝙ ei diceret vitatē. ⁊ ꝙ ſi ei non rn̄deret: eā occideret. Illa vero dixit: ꝙ ſibi veritatē diceret: dū tn̄ ipam nō occideret ſi ſibi vitatē diceret. Et tunc miles q̄ſiuit a ſua vxore. in q̄ pulchri͛ erat magis alba et magis mūda: aut in ſua facie / aut i ſua intētione: ꝓpter quā colores poſuit. q̄ rn̄dit ei ꝙ pulchri͛ erat magis alba ⁊ clara in ſua facie / ⁊ ꝙ in ſua intētiōe erat ꝯtrū. qm̄ turpes hēbat cogitatiōes: ex q̄bus intentionē inducebat: rōe cui⁹ ſuā faciē ornabat / ⁊ depingebat. tūc vero ille miles a ſua vxore q̄ſiuit: an pulchri͛ pulchrior erat in facie aut in voluntate. ipa aūt rn̄dit ei: ꝙ quāto aīa melior eſt corpe: tāto pulchritudo pulchrior eſt in volūtate q̄ꝫ in facie. Tūc vero miles ſuā vxorē induit de vno vili pāno: q2 ei⁹ intētio turpis erat. Et tūc baro q̄ luxurioſus erat / ⁊ aliȷ̄ q̄ erāt in parlamēto: cognouerunt: ꝙ rex induerat baroneȝ ex vili panno: q2 eius aīa turpis erat. verūtn̄ ſagio ex illo nō erat cōtēt⁹: cui rex dixit hec verba. Narratur: ꝙ q̄daȝ crimina que dicit vermicula: q̄ in manib⁹ gn̄atur: de deo cōquerebat. q2 deus ipſam fecerat ita modicā creaturā / ⁊ hoīem fecerat ita magnū ⁊ ita honoratū. Et tunc de⁹ ipam poſuit in homine in quo ipſam honorauit: inquātū ipam poſuit in ſua ſocietate.

et ꝙ ipſa cimia ipſum comederet / et vt hō ſuperbꝰ non eēt ꝓpter ſuū honoꝛē / ⁊ ꝙ cimia obliuiſceret ſuā paruitatē ⁊ vilitatē i ſocietate: iꝰq̄ erat cū hoīe ⁊ in ipo honoꝛata. Deinde qū rex dixit illud exēpluꝫ ſagio ad regē dixit: ꝙ ipē neſciebat quid garſia dixit ad colūbā. Et quō fuit hoc? dixit rex. Narrat (dixit ſagio) ꝙ due ſimie ligna poſuerāt ſupꝛa vnam lucernā: quam ignē eē credebāt: qꝛ frigus hēbāt: ignem incendere volebāt ⁊ ꝙ ſe calefacerent. Colūba autē pluries ad ſimias dixit: ꝙ lucerna ignis nō erat ⁊ ꝙ bū apparebat ꝙ ſimie q̄ hoīes eſſe ſolebāt: ita turpē figurā in ſimilitudine hoīm hēbant. Garſia aūt dixit ad columbā: ꝙ ipa hoīem toꝛtuoſuꝫ et obſtinatū caſtigare non deberet. qm̄ ex hoc dānū habere poſſet. qꝛ toꝛtuoſus ⁊ obſtinatus caſtigare ſe nō permittit: ⁊ dānū dat illis: q̄ ipſum caſtigant. Colūba autē garſie credere noluit in ꝯſilio: qḋ ſibi dedit ⁊ credebat: ꝙ ſimie ipam nō audiuiſſent de vna arboꝛe: in q̄ ipa ſtabat. Et tūc in terrā deſcēdit ad ipas: q̄ dixit eis: ꝙ lucerna q̄ dr̄ noctiluca: ignis nō erat. Tunc ꝯo ſimie columbā acceperūt: q̄ ipam occiderunt / ⁊ comederūt. Garſia aūt dixit: ꝙ in colūba ſuos ꝑdiderat ſermones. veruntamen in ſeipſa experientiam habuit de his: que ad columbam p̄dixit.

¶ De exemplo brāche apoſtolicalis.

Narrat: ꝙ honoꝛ ⁊ ſapīa ibant in ꝑegrinationē ⁊ cū in hoſpitio hoſpitati fueīt: ſapiētia comeſtionē ꝑparauit: q̄ poſuit mēſam ⁊ panem nigrum poſuit ſupꝛa mapas albas. Mape vituperiū eis fieri reputabāt. qm̄ panis niger ſtabat ſupꝛa ipas. Panis autē rn̄dit eis: ꝙ ipē albe nō eēnt neqꝫ integre ſi ipſe albꝰ fuiſſet. ⁊ tunc honoꝛ cognouit ꝙ panis amicus erat ſapie. nec voluit de ipo comedere. q̄ dixit ad ſapiam: ꝙ ei album panē daret. q̄ rn̄dit ⁊ dixit: ꝙ ipſa albū panē dare nolebat: ſi nō ſtaret ſupꝛa mapas ruptas. ꝓ totā illā diē ſtetit: q̄ comedere nolebat. ⁊ in craſtino ſe in itinere poſuēt. Et duꝫ in itinere fuerūt: duos lupos inuenerūt. q̄ inuicē cū duobꝰ canibus pugnauerūt. Duꝫ autem ſic inuicem pugnabant: venit q̄dam lepoꝛarius: qui germanus erat vniꝰ canis: q̄ ſuū fratrem iuuare volebat. q̄ dixit ei: ꝙ aliū canē pꝛio iuuaret. quē iuuit lepoꝛariꝰ. ⁊ ambo lupū deuincerūt / ⁊ ipm̄ occiderunt. Deinde ad aliū lupū occidēdū venerūt. ⁊ ambo lupi moꝛtui fuerūt. Lepoꝛariꝰ tunc dixit fratri ſuo q̄rēs ab eo: q̄re voluit ꝙ p̄mo aliuꝫ canē iuuaret: q̄ rn̄dit ei. ꝙ ſi p̄mo ipm̄ iuuaſſet ⁊ fatigatꝰ fuiſſet: ipm̄ q̄ ſuus frater nō erat: poſtmodū nō iuuaret. ⁊ poſſet eē: ꝙ lupus ipm̄ occidiſſet. Sed inquantū ī ſua fraternitate ꝯfidebat: cogitabat: ꝙ poſtto ꝙ fatigatus pugnādi fuiſſet: nihilominus ipſum qui ſuus erat frater: iuuaſſet. quoniā amoꝛ quē hēbat: ſibi daret virtutem et vigoꝛē. Et dixit ſapientia ad honorem: ꝙ in ſocietate charitas eſt bona. q̄re ipſa in ſocietate cum ipſo ire nolebat. qm̄ nil niſi ſeipſuꝫ diligebat. et volebat: ꝙ omnia ei ſeruirent. ⁊ ipſe nulli ſuire volebat. tunc ſapientia de honoꝛe receſſit. honoꝛ autem ſolus per totā diē ibat. Et quando fuit ad quandā ciuitatē hoſpitium epiſcopi querere neſciebat. ⁊ in domo cuiuſdaꝫ ruſtici intrauit. Et ille ruſticus cū ſua vxore comedebat ⁊ cum ſuis filijs. ⁊ ꝓpe mēſam ſuam ſtabant vnus aſinus ⁊ vnꝰ poꝛcus et vnus bos. Et honoꝛ de illo pane nigro qui erat ante ruſticum: comedebat. et cum ipo in menſa ſedebat ſupꝛa quā erāt nigre mape et rupte. nec honoꝛ abſtinere poterat: quin comederet. quoniam magnam famem habebat. licet ille panis niger ⁊ mape rupte fuerant. Cum ille ruſticus comederet: ad honoꝛem dixit ꝙ iuuaret: ipſum ducere bouem ⁊ aſinū ad aquā. Honoꝛ autem reſpondit: ꝙ nutritus non fuerat ad eundum retro boues ⁊ aſinos. ſed ad equitandum ſuper equum. q̄ de mēſa ſurrexit: et dixit ruſtico: ꝙ ſibi faceret vnum pulchꝛū lectū: in q̄ doꝛmire poſſet. ⁊ poꝛcum de domo p̄oijceret.

¶ De exēplo brāche arboꝛis celeſtial.

Aſtronomus ſuum magiſtruꝫ maledixit. Raymūde: dixit monachus: ⁊ quō fuit hꝰ? Narrat: dixit raymūdꝰ: ꝙ ī q̄dā ciuitate venit q̄dā aſtronomꝰ: cuiꝰ fama erat magna. Rex illius ciuitatꝭ ad illū aſtronomū dixit. ꝙ reſpiceret: qm̄ ipſe moꝛeret. Aſtronomꝰ aūt

dixit: q illo anno mori deberet. Et rex cre debat: q ille aſtronom⁹ diceret veritatē. et ppt timorē mortis comedere nō poterat nec dormire: intātū q ppter timorē mortis rex ille ſtabat qtidie cum illo aſtronomo/ et cū qdā diſcipulo ſuo i vna camera. q reſpicere ipſ faciebat: ſi forſan erraviſſet in cōpoto vel in arte aſtronomie. qr conſiderabat: q ipſe aſtronomus inueniret: q ipſe viuere poſſet. Aſtronom⁹ aūt qſiuit ſp: et inuenit: q annū trāſire nō poſſet. Dū ille rex in triſtitia ſtabat et dolore: accidit: q vn⁹ ali⁹ rex ſibi trāſmiſit vnā puellā: q cuz veneno erat nutrita. et nihil niſi venenum comedebat. Aſtronom⁹ aūt dixit: q ipſe credere nō poterat: q illa puella cū veneno vixiſſet. qm ſua ſciētia ſuſtinere nō potuit. et marie qr nata erat ſub dñio arietis. q eſt de cōplexione hūida et calida. q eſt cōtra cōplexionē veneni: q eſt ſicca et frigida. Nūcij autē q illā domicellā duxerāt: i preſentia regis et aſtronomi: ſibi de veneno ad comedēdū et bibendū dabāt. ita q illa domicella malū nō hēbat de h qd comedebat vel bibebat. Et tūc rex modicū habuit de placito. et cogitabat: q ars aſtronomie nō ſpverū iudiciū dabat. Veruntn ppt magnū timorē quā de morte hēbat: experientiā domicelle timorē mortis a ſuo corde nō pijciebat. qm nimis ipam imaginabat. Et ſic rege in triſtitia et timore exñte qdā ſapiēs miles q erat valde amicus regis: venit ad vidēdū regē. et ab ipſo qſiuit: qd hēbat. rex aūt ſecreto dixit ei: q illo anno mori deberet. ſm q ille aſtronomus: q corā ipo ſtabat hoc dicebat. Et tūc miles cogitauit: q aſtronom⁹ cū aliq hoie illius ciuitatis mortē regis tractauiſſet. qm ipſe aſtronomus dicebat: q rex ille anno mori debebat: vt rex ob timorē moreret. Tunc vero miles dixit ad aſtronomū ſi ſciret: quātū viuere deberet. q rñdit dicēs ad militē: q ſua vita nō erat niſi. x. annis. Et qdā die miles dixit ad aſtronomū ſi ſciret vere: qd dicebat. q dixit ad militē: q magnum tps eſt elapſum q ipſe cert⁹ fuerat de termino mortis ſue. Et tūc miles cū vno gladio quē portauit: caput ei⁹ aſtronomi amputauit: vt rex hilaris foret/ et vt cognoſceret: q aſtronomus ille mentitus fuiſſet et etiam ſcientia ſua. Tunc vero diſcipulus illius aſtronomi ſuū magiſtrū maledixit: q dixit: q nullo tpe confidentiam in arte aſtronomie haberet.

¶ De exēplo brāche arboris āgelicalis.

Narraf: q quidaz hō auarus q erat valde diues: mirabaf ex h quia ſaturari de diuitijs nō poterat. qm quātopl⁹ diuitie ſue creſcebant: tātoplus deſiderabat hre bona ſuorum vicinorum. Accidit aūt quodā die: cū ipſe equitabat iuxta caſtrū ſuū: in via tres paupcres inuenit: qui de vno magno pane et de vno modico ferculo carniū comedebant: et qlibet illorum aliū ad comedēdū inuitabat. q tūc cōſiderauit q inter paupes erat charitas i magnis reb⁹ et in puis. et q in ipſo erat crudelitas et auaritia. qr de ſuis bonis q magna erāt: paupes nō inuitabat. et inuidiā habebat de illis puis bōis: que habebāt. Et tūc ſuas diuitias maledixit. et paup eē deſiderauit. ita q illos tres pauperes rogauit: q ipſum in ſocietate eorum admitterēt. vt ſua volūtas ſaturari poſſet. et q ipſum dormire dimitteret. qm in magnis bōis et puis ipſiuz ita fortiter laborauit: q nullaz qetē hre potuit. ¶ Narraf: dixerūt paupes: q ſctūs michael et ſctūs gabriel in vno viridario deo obuiauerūt. cū quo ipſi ſolatiū habuerūt. et quātopl⁹ vn⁹ deū dilexit: tātoplus ali⁹ dilexit illū. Dū autē ita ſtabant: venit lucifer: q dixit: q in eorum ſocietate eē volebat ſub tali tn cōditiōe: q ipſe totū deū hre volebat/ et alij aliqd nō haberēt. q tunc cognouerunt: q ipſe bon⁹ angel⁹ nō erat. qr totū hre volebat tali cōditiōe: q ipſe oīb⁹ alijs q ipſum hre vellent nō ſufficeret. Idcirco ad luciferuz dixerunt: q ipſe erat mal⁹ angelus: inquātū volebat hre totuz gñale bonum pluribus bonis particularib⁹ neceſſariū. Et tūc homo auar⁹ cognouit q paupceres illi ei⁹ ſocietatem hre noluerūt. qm timuerunt: q totum panem et carnes comederet. de quibus ipſos non inuitaret.

¶ De exēplo brāche arboris euiternalis.

Lucifer ſuum intellectum maledixit. Et quō fuit hoc Raymūde? dixit monachus. Narraf: dixit raymūdus: q lucifer ſuū intellectū

ad deū trāſmiſit: vt ſibi a deo ſpē afferret.
Et cū intellect⁹ ſuus añ deū fuiſſet vidit ve
ritatē: q̄ in vno libro legebat. ⁊ dicebat: ꝙ
lucifer nō hēbat volūtatē: ꝙ ſpē diligeret.
⁊ q: ipā nō diligebat: dixit: ꝙ nullo tēpo
re ipam hēret. Idcirco ītellect⁹ rediit ad
luciferū ſine ſpe. Et tūc lucifer maledixit ī
tellectū: q: ſpē mīe dei nō portauit. Intel
lectus aūt ſe excuſauit. qui dixit hec v̾ba.
¶ Narrat: ꝙ erat vn⁹ rex valde iuſt⁹/ ⁊ q̄
hoīm volūtates ītellexit. in cui⁹ terra erat
q̄dā miles: q̄ multū illū regē odiebat. ⁊ cū
vno filio ſuo mortē illi⁹ regis tractabat. ⁊
rogauit regē ꝙ ſibi placeret ꝙ ſuus fili⁹ de
ſua curia eēt/ ⁊ ei ad mēſas ſuā ſeruiret. et
h̄ dicebat: vt fili⁹ ſui⁹ regē intoxicaret: q̄ ēt
dixit filio ſuo: ꝙ poſt mortē regis ipe tra-
ctaret: ꝙ ipe eēt rex. Et ꝑꝑ magnā volun
tatē quā hūit ille fili⁹: vt eēt rex: volūtati
pr̄is ꝯſentiit/ nec ꝑiculū qđ ſibi poſſet ac-
cidere reſpexit. qđ q̄dā ꝑiculū ſui pr̄is ꝯſi
liū fecit obliuiſci/ ⁊ ēt deſideriū qđ hūit.
vt poſſet eē rex/ nec pr̄ de periculo filij ſui
curauit ꝑꝑ malā volūtatē quā habuit cō
tra regē. tūc v̾o rex q̄ totū ſciuit: dixit. ꝙ
ꝯrie volūtates vnā filiā fecerūt: q̄ deſperā
tia vocabat. illā filiā dedit rex filio militi
ꝑ vxore. q̄ ex ipa ꝓlē gn̄auit. Rex aūt dixit
ad militē: vtrum credebat: ꝙ de vxore filij
ſui ſpes aut deſpantia naſceret. Et tūc mi
les cognouit: ꝙ rex volūtates hoīm ītellexit.
Cognouit ēt ſuā mortē: ⁊ ſpē ī rege nō ha
buit. qm̄ ita magna erat ſua mala volun-
tas: quā habuit ad regē: ꝙ ipā ꝯuertere
nō poterat ad amādū regē. ⁊ pl⁹ mori dili
gebat regē odiēdo ⁊ in deſperātia vite ⁊ ī
dulgētie q̄ȝ regē diligere/ ⁊ ſpē hr̄e in ſua
mia. Et ita irat⁹ fuit ī morte. ſicut q̄dā hō
q̄ ſuū eē ī ſuauita maledixit. Raymūde: di
xit monach⁹: quō fuit h̄? ¶ Narrat: dixit
raymūdus: ꝙ erat hō q̄dā pctōr: ⁊ q̄ valde
mūdi hui⁹ vanitates dilexit. ꝙ rōe fece-
rat deo pl'a vituperia ⁊ ihoneſta. Accidit
aūt ꝙ deus in illo hoīe vti voluit magna
mia. ⁊ ei gr̄as dedit: ꝙ ſuū delictū cognouit.
Et dū ſtetit ad ꝓcurandum honores dei
iuxta ſuū poſſe. Accidit: ꝙ ille hō diu ⁊ de
graui infirmitate īfirm⁹ fuit. ⁊ vt ipm̄ de⁹
in hac vita puniret: ꝑmiſit: ꝙ demon ipm̄
poneret in deſperantia mie dei recolendo
ſua magna peccata: ⁊ iuſtitias dei pluſq̄ȝ
ſuā mias. Idcirco magnū amorē ꝑdebat:
quē hr̄e ſolebat. ⁊ q: deſperat⁹ erat: ſeipm̄
odiebat. ⁊ q: quotidie mori credebat ꝑꝑ
magnā infirmitatē: quā hēbat: penas in
ferni in imaginatiōe tenebat: in qb⁹ ſtare
eternalr̄ credebat. ⁊ ſuā dānationē cer-
tius affirmabat: q̄ȝ hō q̄ panē tenet in ma
nu: ⁊ credētiā hȝ: ꝙ illum panē comedere
debeat. verūtñ aliq̄lē ſpē in dn̄a nr̄a habe
bat ꝑpter vnū librū quē ꝑpter ei⁹ amorē
prius faciebat. in q̄ q̄dē libro ipam valde
commēdabat ⁊ laudabat. Hō ille tātū pe
nas inferni imaginabat. ꝙ cū curat⁹ fue-
rat: et videbat: ꝙ ipe ibidē ſteterat/ ⁊ pl'es
ꝯditiōes ⁊ ſecreta iferni in ſua īfirmitate
ſibi reuelata fuerūt. Dū aūt in ſua īfirmi-
tate ita ſtetit deſperat⁹: accidit q̄dā die: ꝙ
vn⁹ catus corā ipſo ratū vnū ſiue murē ac
cepit: quā corā ipo occidit ⁊ comedit. ⁊ il-
le hō ꝑpter magnā triſtitiā ⁊ timorē in q̄-
bus fuit/ ⁊ q̄s de penis īfernalib⁹ et et'nis
habuit illū ratū quē cat⁹ comedebat: eē
ꝯſiderabat. dicēdo de ſeipo: ꝙ maledictū
er[illegible] eē ſuum: qđ tot ⁊ tantas penas infer
nal[illegible] et durabiles expectat.

¶ De exēplo brāche arboris infnalis.

Sapiens dignitates dei bn̄dixit.
Raymūde: dixit mōa. ⁊ quō fuit
illđ? Narrat: dixit ray. ꝙ bōitas
magni⁹ eternitas ⁊ cetere dignitates diui
ne filiū dei rogauerūt: ꝙ ipſe q̄ erat ꝑ illas
ita bon⁹ ita magn⁹/ etern⁹/ potēs/ ſapiēs/
amoroſus/ v̾tuoſus/ verus/ ⁊ glorioſus: ꝙ
ꝑpter amorē ipſarū vnū filiū faceret ī crea
turis ita bonū ſicut ſua bōitas reqrit aut
reqrebat/ ⁊ ita magnū ſicut magni⁹ req-
rit. ⁊ ſic de aliis. Et fili⁹ dei ad dignitates
rn̄dit: q̄ ipſum rogauerūt. ⁊ dixit: ꝙ ille fa
cere nō poterat illū filiū ita bonū ⁊ ita ma
gnum ſicut ipe volebāt ſine matre. q̄ eſſet
ita bona ⁊ ita magna: ſicut ad illū filium
ſpectaret. Et tūc predicte dignitates filiū
dei rogauerūt: ꝙ mr̄ē talē faceret: ⁊ ꝙ ꝑ
ſuā volūtatē in ipſa matre ſuā poneret ſi-
militudinē. qm̄ quātomagis poneret: tā-
tomagis ꝯtente eēnt. Etiā dicebāt: ꝙ q̄lȝ
illarū mater eſſe volebat illius matris filij.
quā quidem matrem de ſuis ſimilitudini
bus facerent. Et tunc filius dei benedict⁹

cum leone in ꝑegrinatione/nec cū illo eē
in ſocietate.ſʒ inter ambos iracūdia non
fuiſſet.Et tūc burgēſis matrimoniū face=
re noluit.qm̄ milites ſunt ſupbi:q̄ viuunt
de honoꝛe/⁊ nō parcūt alicui in ira: intā
tū ꝙ nihil valet ſocietas.

¶ De exemplo branche imaginalis.

NArraẗ:ꝙ ouis quedā habebat
duos agnos.q̄dā die ꝯtigit:dū
ipa i quodā prato cū ambobꝰ fi
lijs ſuis ſtaret: ꝙ vnꝰ lupꝰ vnū de ſuis fi=
lijs accepit.⁊ corā ipa illū occidit ⁊ come
dit.Ouis a lupo nō fugit:imo ipm̄ roga=
uit:ꝙ filiū ſuū nō occideret:ſʒ ipʒ ſibi red
deret.q̄ fleuit ⁊ clamauit mltū foꝛtiter de
doloꝛe:quē hēbat:cum filiū ſuū comediui
debat:q̄ clamabat mři ſue:ꝙ ipʒ iuuaret.
Dū aūt lupꝰ agnū ita cōedebat:q̄dā coruꝰ
⁊ colūba erāt in q̄dā arboꝛe iuxta.q̄ v̄ba
audiuerāt:q̄ ouis ad lupū dixerat.⁊ vide
rāt agnum occidere ⁊ comedere.Poſtq̄
aūt ille lupꝰ receſſerat vēit q̄dā hō: q̄ aliū
agnū accepit:q̄ ipm̄ occidit corā oue mře
ſua:quē cū alijs hoībꝰ ipʒ comedebat.Et
tūc flexis genibꝰ oclo̾s ad celū leuauit lau
dās ⁊ bn̄dicēs deū: q̄ ſibi fructū dedit ad
ſeruiēdū hoi q̄ creatꝰ ē ad ſeruiēdū deo:⁊
tūc hilaris fuit/⁊ irā obliuioni dedit quā
hūerat de ſuo filio quē lupꝰ corā ipſa occi
debat ⁊ comedebat.Tūc v̄o colūba dixit
ad coruū:ꝙ plimū de oue mirabaẗ:q̄ di=
ſcretiōem nō habebat i rogādo lupū: qui
ſuꝰ erat inimicꝰ.nec imaginatiōeʒ habe=
bat de inimicitia:q̄ erat iter lupos ⁊ oues.
nec irata fuit de agno:quē hoīes comede
bant.Rn̄dit coruꝰ:q̄ dixit hec v̄ba.Nar
ratur:ꝙ quidā paſtoꝛ filiū habebat:⁊ vnꝰ
leo ſuū filiū accepit.Et dū ipm̄ occidebat
⁊ comedebat:filiꝰ paſtoꝛis ad ſuum patrē
clamauit:ꝙ ipm̄ iuuaret.Paſtoꝛ autē q̄
diſcretiōeʒ habuit:iuit ad leonē/⁊ ab ipo
ſuū filiū abſtulit q̄uis aliq̄ arma nō detu
liſſet:q̄ ad imaginationē tīoꝛis quē habe
re debebat de leone:nō ſtetit.nec etiaʒ ad
diſcretiōeʒ.qm̄ ꝯ ipʒ armatꝰ nō veniebat.
ſʒ ſtabat ad charitatē:quā habuit ad ſuū
filiū.Quare ſic ouis tīoꝛē nō hūit de lu=
po.qm̄ amoꝛ quē hūit ad filiū ſuū:eā obli
uiſci fecit tīoꝛē.nec ipaʒ ꝑiculū imagiari
ꝑmiſit nec etiā inimicitiā:q̄ eſt iter lupos
⁊ oues.immo ipam fecit hr̄e ſpem in ſuo
inimico : inquantū lupū rogauit: ꝙ ſibi
ſuū filiū reſtitueret/⁊ ꝙ ſibi malū nō face
ret.Et tūc colūba cognouit ꝙ magnū q̄d
eſt charitas que i paſtoꝛe diſcretionē de=
ſtruxit ⁊ i oue imaginationē.Et tūc dixit
coꝛuo ꝙ certificaret eā q̄re ouis de hoīe
irā nō habuit q̄ ſuū filiū comederat.Nar
raẗ:dixit coruꝰ:ꝙ q̄dā miles vnū magnū
lepoꝛariū habebat quē multū diligebat:
cū quo ibat accipere ceruos.Accidit q̄dā
die: ꝙ miles cū ſuo equo ⁊ lepoꝛario ibat
venatū in q̄dā magna ſilua multū diſtā=
te a ſuo caſtro.Contigit ꝙ cū in illa ſilua
fuiſſet:venit q̄dā miles:q̄ ſuus erat inimi
cus.q̄ venit munitus/⁊ militē occidit/⁊
duxit equū.Lepoꝛarius aūt remāſit ꝑ to
tā illā diē ꝓpe dn̄m ſuū.⁊ i craſtino venit
q̄dā lupꝰ:q̄ militē moꝛtuū comedere vole
bat.ſed lepoꝛariꝰ ipm̄ defendebat.⁊ cū lu
po pugnabat:intātū ꝙ lupꝰ habuit fuge
re.Lepoꝛarius aūt magnā famē habuit:
intātū ꝙ ſm̄ inſtinctū nālem in volūtate
ſibi venit:ꝙ ſuū dn̄m dimitteret/⁊ ꝙ iret
comeſtū in caſtro de pane.ſed timoꝛē ha=
buit:ꝙ lupus rediret/⁊ ſuū dn̄m comede
ret.idcirco a ſuo dn̄o recedere noluit.im
mo ita pꝛope illum ſtetit:ꝙ de ſiti ⁊ fame
moꝛtuꝰ fuit.Idcirco intellexit colūba:ꝙ
lupꝰ ſignificabat lupū:qui agnū comede
bat.⁊ canis q̄ ſe ꝓpter dn̄m ſuū moꝛi ꝑmi
ſit:ſine diſcretiōe imaginabaẗ ꝙ ipe obli
gatus erat ad moꝛiēdū ꝓpter ſeruitiū dn̄i
ſui/⁊ ad cuſtodiendū ipm̄ a malo: poſtq̄
deꝰ ipm̄ poſuit i ſeruitute militꝭ cui ꝓmi
ſerat:ꝙ ipm̄ ꝑ ſuo poſſe ſeruiret.ſic ouis:
q̄ voluit ſeruire deo i ſeruiēdo hoi cū filio
ſuo: q̄ magnū placitū habuit : qm̄ ille hō
q̄ ſuū filiū comedit : erat iuſtus ⁊ amicus
dei.qm̄ ſi iniuſtus fuerit ⁊ i pctō:ita irata
fuiſſet ſicut de lupo : q̄ ſuū filiū comedit.

¶ De exēplo brāche hūanalis coꝛꝑalis.

NArratur: ꝙ q̄dā leo ꝑlamentū
habuit ſiue conciliū fecit.et a
ſuo pplo̾ q̄ſiuit: ſi de aliquo in
ſuo regno indigētiā hēbat/vel ſi i ſuo re=
gno aliquā beſtiā hēbat: q̄ eſſet ei inobe=
diēs.Et ceruus rn̄dit ⁊ dixit:ꝙ in ſuo re=
gno nō erat pax.qm̄ hō ⁊ equus cū alijs
beſtijs guerrā faciebāt:quas hō cū ſagit=

tis occidit. Leo aūt ꝯſiliū petijt a vulpe: q̄ eſt beſtia valde diſcreta. q̄ dixit hec verba ad leonē. dn̄e hō eſt beſtia: q̄ arte vtit: cū q̄ vincit ⁊ occidit beſtias. qm̄ ipſe equitat in equo: qui foꝛtiter currit. ⁊ poꝛtat arcum ⁊ ſagittas: cū quib⁹ beſtias occidit. Jdcirco bonū eēt: ꝙ vos pacē cū hoīe haberetis. q: hō diſcretiōe vtit: et ſcit ī eq̄ equitare/ et cum baliſta trahere. que alonge beſtias occidit. ⁊ eſt foꝛtioꝛ te. qm̄ qn̄ deficit ei foꝛtitudo: ipſe cū magiſterio ſe iuuat. Jdcirco eſſet bonū: ꝙ ſibi nuncios tranſmitteretis: q̄ inter vos ⁊ illū pacē tractarēt. Et homines tales qui eſſent de ſua curia et amici veſtri. qui ei de vobis bonum dicerent. ⁊ vobis ſuum ſtatū ſcire facerent. vt beſtie vr̄e ſe defendere poſſent: cū eis malū facere vellet. Leo aūt habuit ꝓ bono h̄ qđ vulpis ſibi dixerat que dixit: ꝙ libēter iret inter alios nūcios. ſ3 canis dixit leoni: ꝙ nō eēt bonū ꝙ vulpis eſſet nuncius. qm̄ ipa comedebat gallinas: q̄ ſtāt ⁊ morant cū hoīe. ⁊ etiā preſumptuoſe ſe iactabat ad faciēdū nunciū. Leo vo cognouit: ꝙ ipe vitatē dicebat. ⁊ canē elegit: ꝙ eſſet nūcius. ſed lupus dixit ad leonē: ꝙ canis beſtias q̄rebat: q̄s hō occidebat. ⁊ ꝙ ipſe volebat ad hoīem ire: vt poſſet panem comedere. Et h̄ dixit lupus: vt canis nō iret ad cuſtodiendū oues. Leo vo ꝯſentit cōſilio lupi. ⁊ petijt a cane ſi eſſet bonū ꝙ lupus iret ad faciēdū legationē. Canis vo conſentijt: ꝙ lupus ad hoīe3 ire poſſet. vt hō ipm occideret. qm̄ ipe oues occidit et comedit. Et q: lupus magnā habuit volūtatē comedēdi oues: iuit ī legationē non cōſiderādo periculū rōne inimicitie: q̄ eſt inter ipm ⁊ hoīem. Et ſic vo petijt licētiā ⁊ in legatiōe precit. Et cū venit ad hoīe3 priuſq̄ dicere potuit ſua vba vel lr̄as ſuas oſtēdere: hō traxit vnā ſagittā ad lupū. et ipm occidit. ⁊ ita legatio perdita fuit.

¶ De exēplo brāche hūanalis ſpūalis.

Narratur: ꝙ memoꝛia itellect⁹ ⁊ volūtas ad vidēdū deū ad celū aſcēdere voluerūt. tunc vo reſiſtētia fuit iter ipos. q: ql3 prīo ire voluit: vt pmo bonitatē dei ⁊ ſuā magnitudinē videret. Memoꝛia vo allegabat: ꝙ ipſa pꝛimo ire debebat: quoniā ipſa pmo obiecta accipiebat. intellectus vo et voluntas poſtmodū accipiebant. ⁊ cū ipſi intellect⁹ et volūtas ſua obiecta dimittebāt: ipa cuſtodiebat. idcirco allegabat ꝙ ipa pꝛimo ire debebat. Allegabat aūt intellectus: ꝙ ipſe pmo ire debebat. q: ipſe obiecta volūtati oſtēdebat: ⁊ ſibi lumē in memoꝛia faciebat. cū quo voluntas ipa obiecta inuenit. Voluntas aūt per ſe allegans dixit ꝙ ipſa pꝛimo ire debebat. q: maioꝛē habuit virtutē: ꝙ habuit intellectus vel memoria: iquātū poterat diligere hoc: qđ intellect⁹ potuit intelligere nec mēoꝛia recolere qn̄ hoīes recolere voluit ⁊ itelligere aliqua q̄ iam recolita ſunt ⁊ intellecta in tpe preterito. ⁊ in tpe preſenti ipa recolere nō pōt nec intelligere: q̄ volūtas vult amare.

¶ Dum aūt oēs tres ita ſtabāt: q̄dā philomena venit ad illā arboꝛē. ſub cui⁹ vmbꝛa tres dn̄e ſteterunt. ⁊ cū intellexit reſiſtentiā in qua erāt dixit eis: ꝙ neſciebāt: q̄d q̄dā gentilis cuidā dixerat xp̄iano et cuidā iudeo et ſaraceno in quodā libꝛo quē fecit raymūdus de gētili ⁊ trib⁹ ſapiētibus. Et q̄d fuit illud (dixerūt dn̄e) rn̄dēs philomena dixit: ꝙ q̄dam xp̄ianus et quidam iudeus ⁊ ſaracen⁹ corā quodā gentili diſputauerūt. q̄ ipos rogauit ꝑ aliquas autoꝛitates non diſputarent: que recolite ſunt ſuppoſite ⁊ amate nec ſm naturā intellect⁹ ſunt itellecte: īquātū ſunt credite. Sed ꝙ diſputarent ſm naturā argumēti et demōſtrationis. Et ſic vo intellectus iuit pmo. q̄ fecit lumē memoꝛie ⁊ volūtati ad vidēdū: ſi poſitiones q̄s fecerāt: vere erāt aut falſe. Et ſic vo ille tres dn̄e oꝛdinauerunt: ꝙ itelligētia ꝑcederet. Verūtn̄ reſiſtētia fuit inter volūtatē ⁊ memoꝛiā q̄ illarū poſt itellectū ꝑcederet. Sꝫ philomena iudicauit: ꝙ volūtas ante iret. ⁊ memoꝛia iuit vltio. Et ideo dixit hec vba. ¶ Narratur: ꝙ tp̄s futurū ⁊ tp̄s ꝑteritū venerūt ad hoſpitādū ī hoſpitio: qđ erat cuiuſdā boni viri: q̄ vocabat mor⁹. ⁊ vnū aſinū duxerūt: q̄ cibaria poꝛtabat. Jlle bonus hō dixit: ꝙ poꝛtā hoſpitij nō aperiret: quouſq̄ cōcoꝛdata fuiſſent: qđ pmo itrare debuiſſet aut caput aſini aut cauda ipſi⁹. et tunc leuiter ꝯcoꝛdarūt: ꝙ caput aſini pmo itrare debebat ſm naturā ſui motus. Et tunc

aſinus intrauit ⁊ caput pꝛimo. ⁊ petijt: qđ
ipſoꝝ pmo intrare debebat. q̄ dixerunt: ꝙ
iam erat determinatū in itroitu aſini. tūc
ꝟo intrauit tps futurū pmo/ ⁊ poſtmodū
pteritū. Cogitit ḡ memoꝛia: q̄ maioꝛē hꝫ
ↄcoꝛdātiā cuꝫ rebꝰ trāſactis q̄ cum futu
ris: ꝙ volūtas ire pmo deberet poſt itelle-
ctum/ ⁊ ipa vltio. ¶ Dū autē ille tres dn̄e
ad celuꝫ aſcēdebāt: cū ipe mixtuꝫ fuerāt: et
ppe ſolē fuerāt: fuit itellectꝰ fatigatꝰ/ nec
magnū caloꝛē ſolis ſufferre potuit. Et tūc
dixit ad voluntatē: ꝙ iret pmo. qr caloꝛeꝫ
ſolis nō timebat. Fuit ḡ volūtas pꝛio. poſt
modum ꝟo mēoꝛia. ⁊ intellectꝰ vltio: qr ni
hil itelligebat. ſed ſupponebat verum eſſe
illud: qđ voluntas ⁊ memoꝛia de deo ⁊ de
ſua magna bonitate affirmabant.

¶ De exemplo bꝛanche moꝛalis.

Narratur: ꝙ qdā rex voluit nun-
ciū ad iperatoꝛē trāſmittere. q̄
dixit ↄſilio ſuo: ꝙ ex qttuoꝛ ꝟtu
tibꝰ cardialibꝰ/ ⁊ ex tribꝰ theologicis ipe
duas trāſmittere volebat. ⁊ ꝙ inſimul cō-
coꝛdarēt: q̄ minime ↄcoꝛdare potuerit. qm̄
oēs neceſſarie erant ad legationē. Idcir-
co rex militē elegit: q eſſet nuncius in quo
oēs eēnt ꝟtutes. Ille ꝟo miles dixit ad re
gē ſi ſciret: ꝙ imperatoꝛ eēt iuſtꝰ. qm̄ ſi iu-
ſtus nō eſſet: nihil ſibi iuſtitia valeret. Et
ſi ſapiēs nō eēt: ꝙ pꝛudētia nihil ſibi vale
ret. verumtn̄ ſi foꝛtis eſſet/ aut nō eēt: bonuꝫ
eſſet: ꝙ in legatiōe foꝛet foꝛtitudo cū hꝫ ꝙ
in impatoꝛe eēt charitas. qm̄ ſi i illo cha-
ritas nō eēt nec iuſtitia ſecū ſpē ipſe duce-
re nō poſſet. cuꝫ ita ſit: ꝙ impatoꝛ maioꝛē
habeat ptātem q̄ rex. Tunc ꝟo rex dixit
ad militē: ꝙ impatoꝛē vincere volebat cuꝫ
ſua pꝛudētia: ſi impatoꝛ pꝛudentiā nō ha
bebat neqꝫ iuſtitiā. cuꝫ ita ſit: ꝙ iuſtitia ⁊
pꝛudētia cuꝫ arte maioꝛē hēant ↄcoꝛdan
tiā q̄ ptās ⁊ ignoꝛātia. Idcirco ſecum du
cere poſſet ſpē in ſua ſocietate. Tunc autē
rex dedit certa capitula ſcripta militi. fm̄
q̄ ipe deberet legationē facere ſine cremē-
to ⁊ diminutiōe illoꝝ ⁊ ſine aliq̄ nouitate.
Et tūc miles ſe excuſauit ⁊ dixit: ꝙ nō iret
in legatiōe. qm̄ ſecuꝫ pꝛudētiā ducere non
poſſet/ nec etiā ſpem. Et tūc rex dedit mili
ti licentiā: ꝙ vti poſſit in legatione libere
de pꝛudētia vt de magiſterio vti poſſet. et
in milite habuit ſpem pꝛopter pꝛudentiā
et charitatem: quas habebat.

¶ De exemplo bꝛāche imperialis.

Narratur: ꝙ in curia cuiuſdā re
gis qui erat valde diſcretꝰ: fuit
vnꝰ baro: q erat valde luxurio-
ſus ⁊ male moꝛigeratꝰ. ⁊ vnꝰ ſagio: q caſtꝰ
erat ⁊ bn̄ moꝛigeratꝰ. Rex ille vnum ma-
gnū fecit planctum. ⁊ pꝛes ſecū induit de
cerico. Illū ꝟo baronē q erat luxurioſus
et ſagionē induit de vili pāno. Magnum
mirabile habuerūt oēs hoīes illiꝰ planctū:
qr rex baronē ⁊ ſagionē de eq̄ bono pāno
induerat. ⁊ baro ſe valde vituperatū repu
tabat/ ⁊ ſagio ſe valde honoꝛatuꝫ reputa
bat. Et q̄ſiuerūt a rege: ꝙ exēplū illud eis
exponeret. Rex autē dixit hec ꝟba. Quī-
dā erat miles: q valde pulchꝛā hēbat vxo-
rē: ⁊ q̄ erat valde luxurioſa. ⁊ poſuit in fa-
cie ſua ceruſam ⁊ coloꝛes: vt pulchꝛa appa
reret. Accidit qdam die: ꝙ miles a ſua pe
tijt vxoꝛe ꝙ ei diceret ꝟitatē. ⁊ ꝙ ſi ei non
rn̄deret: eā occideret. Illa ꝟo dixit: ꝙ ſibi
veritatē diceret: dū tn̄ ipam nō occideret
ſi ſibi ꝟitatē diceret. Et tunc miles q̄ſiuit
a ſua vxoꝛe. in q̄ pulchꝛiꝰ erat magis alba
et magis mūda: aut in ſua facie/ aut i ſua
intētione: ppter quā coloꝛes poſuit. q̄ rn̄-
dit ei ꝙ pulchꝛiꝰ erat magis alba ⁊ clara
in ſua facie/ ⁊ ꝙ in ſua intētiōe erat ↄrīū.
qm̄ turpes hēbat cogitatiōes: ex qbus in
tentionē inducbat: rōe cuiꝰ ſuā faciē oꝛna
bat/ ⁊ depingebat. tūc ꝟo ille miles a ſua
vxoꝛe q̄ſiuit: an pulchꝛiꝰ pulchꝛioꝛ erat in
facie aut in voluntate. ipa aūt rn̄dit ei: ꝙ
quāto aīa melioꝛ eſt coꝛpe: tāto pulchꝛi-
tudo pulchꝛioꝛ eſt in volūtate q̄ in facie.
Sic ꝟo miles ſuā vxoꝛē induit de vno vili
pāno: qr eiꝰ intētio turpis erat. Et tūc ba
ro q luxurioſus erat/ ⁊ alij q erāt in parla
mēto: cognouerunt: ꝙ rex induerat baro
neꝫ ex vili panno: qr eius aīa turpis erat.
verūtn̄ ſagio ex illo nō erat cōtētꝰ: cui rex
dixit hec verba. Narratur: ꝙ q̄daꝫ cimia
que dicit vermicula: q in manibꝰ gn̄atur:
de deo cōquerebat. qr deus ipſam fecerat
ita modicā creaturā/ ⁊ hoiem fecerat ita
magnū ⁊ ita honoꝛatū. Et tunc deꝰ ipam
poſuit in homine in quo ipſam honoꝛa-
uit: inquātū ipam poſuit in ſua ſocietate.

et ꝙ ipſa cirmia ipſum comederet / et vt hō ſuperbꝰ non eēt ꝑpter ſuū honorē / ⁊ ꝙ cirmia obliuiſceref ſuā paruitatē ⁊ vilitatē i ſocietate: i q̄ erat cū hoīe / ⁊ in ipō honorata. Deinde qñ rex dixit illud exēplū ſagio ad regē dixit: ꝙ ipē neſciebat quid garſia dixit ad colūbā. Et quō fuit hoc: dixit rex. Narraf (dixit ſagio) ꝙ due ſimie ligna poſuerāt ſupra vnam lucernā: quam ignē eē credebāt: qꝛ frigus hēbāt: ignem incendere volebāt ⁊ ꝙ ſe calefacerent. Colūba autē pluries ad ſimias dixit: ꝙ lucerna ignis nō erat ⁊ ꝙ bñ apparebat ꝙ ſimie q̄ hoies eſſe ſolebāt: ita turpē figurā in ſimilitudine hoim hēbant. Garſia aūt dixit ad columbā: ꝙ ipa hoiem tortuoſū et obſtinatū caſtigare non deberet. qm̄ ex hoc dānū habere poſſet. qꝛ tortuoſus ⁊ obſtinatus caſtigare ſe nō permittit: ⁊ dānū dat illis: q̄ ipſum caſtigant. Colūba autē garſie credere noluit in ꝯſilio: qđ ſibi dedit ⁊ credebat: ꝙ ſimie ipam nō audiuiſſent de vna arbore: in q̄ ipa ſtabat. Et tūc in terrā deſcēdit ad ipas: q̄ dixit eis: ꝙ lucerna q̄ df noctiluca: ignis nō erat. Tunc duo ſimie columbā acceperūt: q̄ ipam occiderunt / ⁊ comederūt. Garſia aūt dixit: ꝙ in colūba ſuos ꝑdiderat ſermones. verumtamen in ſeipſa experientiam habuit de his: que ad columbam predixit.

¶ De exemplo branche apoſtolicalis.

Narraf: ꝙ honor ⁊ ſapia ibant in ꝑegrinationē ⁊ cū in hoſpitio hoſpitati fuerūt: ſapiētia comeſtionē ꝑparauit: q̄ poſuit mēſam ⁊ panem nigrum poſuit ſupra mapas albas. Mape vituperiū eis fieri reputabāt. qm̄ panis niger ſtabat ſupra ipas. Panis autē rñdit eis: ꝙ ipē albe nō eēnt neqꝫ integre ſi ipſe albꝰ fuiſſet. ⁊ tunc honor cognouit ꝙ panis amicus erat ſapie. nec voluit de ipo comedere. q̄ dixit ad ſapiam: ꝙ ei album panē daret. q̄ rñdit ⁊ dixit: ꝙ ipſa albū panē dare nolebat: ſi nō ſtaret ſupra mapas ruptas. ꝓ totā illā diē ſtetit: q̄ comedere nolebat. ⁊ in craſtino ſe in itinere poſuerūt. Et duꝫ in itinere fuerūt: duos lupos inuenerūt. q̄ inuicē cū duobꝰ canibus pugnauerūt. Duꝫ autem ſic inuicem pugnabant: venit q̄dam leporarius: qui germanus erat vniꝰ canis: q̄ ſuū fratrem iuuare volebat. q̄ dixit ei: ꝙ aliū canē pro ſe iuuaret. quē iuuit leporariꝰ. ⁊ ambo lupū deuincerūt / ⁊ ipm occiderunt. Deinde ad aliū lupū occidēdū venerūt. ⁊ ambo lupi mortui fuerūt. Leporariꝰ tunc dixit fratri ſuo q̄rēs ab eo: q̄re voluit ꝙ ꝑmo aliuꝫ canē iuuaret: q̄ rñdit ei. ꝙ ſi ꝑmo ipm iuuaſſet ⁊ fatigatꝰ fuiſſet: ipm q̄ ſuus frater nō erat: poſtmodū nō iuuaret. ⁊ poſſet eē: ꝙ lupus ipm occidiſſet. Sed inquantū i ſua fraternitate ꝯfidebat: cogitabat: ꝙ poſtq̄ fatigatus pugnādi fuiſſet: nihilominus ipſum qui ſuus erat frater: iuuaſſet. quoniā amor quē hēbat: ſibi daret virtutem et vigorē. Et dixit ſapientia ad honorem: ꝙ in ſocietate charitas eſt bona. q̄re ipſa in ſocietate cum ipſo ire nolebat. qm̄ nil niſi ſeipſuꝫ diligebat. et volebat: ꝙ omnia ei ſeruirent. ⁊ ipſe nulli ſuire volebat. tunc ſapientia de honore receſſit. honor autem ſolus per totā diē ibat. Et quando fuit ad quandā ciuitatē hoſpitium epiſcopi querere neſciebat. ⁊ in domo cuiuſdaꝫ ruſtici intrauit. Et ille ruſticus cū ſua vxore comedebat ⁊ cum ſuis filijs. ⁊ prope mēſam ſuam ſtabant vnus aſinus ⁊ vnꝰ porcus et vnus bos. Et honor de illo pane nigro qui erat ante ruſticum: comedebat. et cum ipō in menſa ſedebat ſupra quā erāt nigre mape et rupte. nec honor abſtinere poterat: quin comederet. quoniam magnam famem habebat. licet ille panis niger ⁊ mape rupte fuerant. Cum ille ruſticus comederet: ad honorem dixit ꝙ iuuaret ipſum ducere bouem ⁊ aſinū ad aquā. Honor autem reſpondit: ꝙ nutritus non fuerat ad eundum retro boues ⁊ aſinos. ſed ad equitandum ſuper equum. q̄ de mēſa ſurrexit: et dixit ruſtico: ꝙ ſibi faceret vnum pulchrū lectū: in q̄ dormire poſſet. ⁊ porcum de domo proijceret.

¶ De exēplo brāche arboris celeſtial.

Aſtronomus ſuum magiſtrū maledixit. Raymūde: dixit monachus: ⁊ quō fuit hꝫ. Narraf: dixit raymūdꝰ: ꝙ i q̄dā ciuitate venit q̄dā aſtronomꝰ: cuiꝰ fama erat magna. Rex illius ciuitaf ad illū aſtronomū dixit. ꝙ reſpiceret: qm̄ ipſe moreref. Aſtronomꝰ aūt

dixit: q illo anno mori deberet. Et rex cre debat: q ille astronom⁹ diceret vitatē. et ppt timorē mortis comedere nō poterat nec dormire: intātū q ppter timorē mortis rex ille stabat q̄tidie cum illo astronomo/ et cū q̄dā discipulo suo ī vna camera. q̄ respicere ipē faciebat: si forsan errauiſſet in cōpoto vel in arte astronomie. qr conſiderabat: q ipe astronomus īueniret: q ipe viuere poſſet. Astronom⁹ aūt q̄ſiuit ſp: et īuenit: q annū trāſire nō poſſet. Dū ille rex in triſtitia stabat et dolore: accidit: q vn⁹ ali⁹ rex ſibi trāſmiſit vnā puellā: q̄ cuꝫ veneno erat nutrita. et nihil niſi venenum comedebat. Astronom⁹ aūt dixit: q ipſe credere nō poterat: q illa puella cū veneno vixiſſet. qm̄ ſua ſciētia ſuſtinere nō potuit. et marie qr nata erat ſub dn̄io arietꝭ. q̄ eſt de ꝯplexione hūida et calida. q̄ eſt cōtra cōplexionē veneni: q̄ eſt ſicca et frigida. Alicij autē q̄ illā domicellā ducebāt: ī preſentia regis et astronomi: ſibi de veneno ad comedēdū et bibendū dabāt. ita q illa domicella malū nō hēbat de h̄ qd comedebat vel bibebat. Et tūc rex modicū habuit de placito. et cogitabat: q ars aſtronomie nō ſpverū iudiciū dabat. Veruntn̄ ppt magnū timorē quā de morte hēbat: experientiā domicelle timorē mortis a ſuo corde nō ꝓijciebat. qm̄ nimis ipam imaginabat. Et ſic rege in triſtitia et timore exn̄te q̄dā ſapiēs miles q̄ erat valde amicus regis: venit ad vidēdū regē. et ab ipſo q̄ſiuit: q̄d hēbat. rex aūt ſecreto dixit ei: q illo anno mori deberet. ſm̄ q ille aſtronomus: q̄ corā ipo ſtabat hoc dicebat. Et tūc miles cogitauit: q aſtronom⁹ cū aliq̄ hoīe illius ciuitatꝭ mortē regis tractauiſſet. qm̄ ipſe aſtronomus dicebat: q rex ille anno mori debebat: vt rex ob timorē moreret. Tunc vero miles dixit ad aſtronomū ſi ſciret: quātū viuere deberet. q̄ r̄ndit dicēs ad militē: q ſua vita nō erat niſi. x. annis. Et q̄dā die miles dixit ad aſtronomū ſi ſciret vere: qd dicebat. q̄ dixit ad militē: q magnum tp̄s eſt elapſum q ipſe cert⁹ fuerat de termino mortꝭ ſue. Et tūc miles cū vno gladio quē portauit: caput ei⁹ aſtronomi amputauit: vt rex hilarꝭ foret/ et vt cognoſceret: q aſtronomus ille mentitus fuiſſet et etiam ſcientia ſua. Tunc vero diſcipulus illius aſtronomi ſuū magiſtrū maledixit: q̄ dixit: q nullo tp̄e confidentiam in arte aſtronomie haberet.

¶ De exēplo brāche arboris āgelicalis.

Narrat: q quidaꝫ hō auarus q̄ erat valde diues: mirabat et h̄ quia ſaturari de diuitijs nō poterat. qm̄ quātopl⁹ diuitie ſue creſcebant: tātoplus deſiderabat hr̄e bona ſuor vicinor. Accidit aūt quodā die: cū ipſe equitabat iuxta caſtrū ſuū: in via tres paupe res inuenit: qui de vno magno pane et de vno modico ferculo carniū comedebant: et q̄libet illor aliū ad comedēdū inuitabat. q̄ tūc ꝯſiderauit q inter paupes erat charitas ī magnis reb⁹ et in puis. et q in ipſo erat crudelitas et auaritia. qr de ſuis bonis q̄ magna erāt: paupes nō inuitabat. et inuidiā habebat de illis puis bōis: que habebāt. Et tūc ſuas diuitias maledixit. et paup eē deſiderauit. ita q illos tres pauperes rogauit: q ipſum in ſocietate eorūꝫ admitterēt. vt ſua volūtas ſaturari poſſet. et q ipſum dormire dimitteret. qm̄ in magnis bōis et puis ipſiꝫ ita fortiter laborauit: q nullaꝫ q̄etē hr̄e potuit. ¶ Narrat: dixerūt paupes: q ſctūs michael et ſctūs gabriel in vno viridario deo obuiauerūt. cū quo ipſi ſolatiū habuerūt. et quātopl⁹ vn⁹ deū dilexit: tātoplus ali⁹ dilexit illū. Dū autē ita ſtabant: venit lucifer: q̄ dixit: q in eor ſocietate eē volebat ſub tali tn̄ cōditiōe: q ipē totū deū hr̄e volebat/ et alij aliq̄d nō haberēt. q̄ tunc cognouerunt: q ipſe bon⁹ angel⁹ nō erat. qr totū hr̄e volebat tali ꝯditiōe: q ipſe oīb⁹ alijs q̄ ipſum hr̄e vellent nō ſufficeret. Idcirco ad luciferuꝫ dixerunt: q ipſe erat mal⁹ angelus: inquātū volebat hr̄e totuꝫ gn̄ale bonum pluribus bonis particularib⁹ neceſſariū. Et tūc homo auar⁹ cognouit q paupe res illi ei⁹ ſocietatem hr̄e noluerūt. qm̄ timuerunt: q totum panem et carnes comederet. de quibus ipſos non inuitaret.

¶ De exēplo brāche arboris euiternalis.

Lucifer ſuum intellectum maledixit. Et quō fuit hoc Raymūde? dixit monachus. Narrat: dixit raymūdus: q lucifer ſuū intellectū

ad deū trāſmiſit: vt ſibi a deo ſpē afferret. Et cū intellect⁹ ſuus añ deū fuiſſet vidit veritatē: q̄ in vno libro legebat. ꝛ dicebat: ꝙ lucifer nō hēbat volūtatē: ꝙ ſpē diligeret. ꝛ q: ipaꝫ nō diligebat: dixit: ꝙ nullo tēpore ipam hēret. Jdcirco ītellect⁹ rediit ad luciferū ſine ſpe. Et tūc lucifer maledixit ītellectū: q: ſpē mīe dei nō portauit. Intellectus aūt ſe excuſauit. qui dixit hec v͛ba.

¶ Narrat: ꝙ erat vn⁹ rex valde iuſt⁹/ꝛ q̄ hoīm volūtates ītellexit. in cui⁹ terra erat q̄dā miles: q̄ multū illū regē odiebat. ꝛ cū vno filio ſuo mortē illi⁹ regis tractabat. ꝛ rogauit regē ꝙ ſibi placeret ꝙ ſuus fili⁹ de ſua curia eēt/ꝛ et ad mēſaꝫ ſuā ſeruiret. et h̄ dicebat: vt fili⁹ ſui⁹ regē intoxicaret: q̄ ēt dixit filio ſuo: ꝙ poſt mortē regis ipe tractaret: ꝙ ipe eēt rex. Et ꝓpt magnā voluntatē quā hūit ille fili⁹: vt eēt rex: volūtati pr̄is ꝯſentiit/ nec piculū qđ ſibi poſſet accidere reſpexit. qđ q̄dā piculū ſui pr̄is ꝯſiliū fecit obliuiſci/ ꝛ ēt deſideriuꝫ qđ hūit. vt poſſet eē rex/nec pr̄ de periculo filij ſui curauit ꝓpt malā volūtatē quā habuit cōtra regē. tūc v͛o rex q̄ totū ſciuit: dixit. ꝙ ꝯtrie volūtates vnā filiā fecerūt: q̄ deſperātia vocabat. illā filiā dedit rex filio militi ꝓ vxore. q̄ ex ipa ꝓlē ghauit. Rex aūt dixit ad militē: vtrum credebat: ꝙ de vxore filij ſui ſpes aut deſpantia naſceret. Et tūc miles cogūit: ꝙ rex volūtates hoīm ītellexit. Cognouit ēt ſuā mortē: ꝛ ſpē i rege nō habuit. qm̄ ita magna erat ſua mala voluntas: quā habuit ad regē: ꝙ ipaꝫ ꝯuertere nō poterat ad amādū regē. ꝛ pl⁹ mori diligebat regē odiēdo ꝛ in deſperātia vite ꝛ īdulgētie q̄ꝫ regē diligere/ ꝛ ſpeꝫ hr̄e in ſua mia. Et ita irat⁹ fuit ī morte. ſicut q̄dā hō q̄ ſuū eē ī ſuavita maledixit. Raymūde: dixit monach⁹: quō fuit h̄? ¶ Narrat: dixit raymūdus: ꝙ erat hō q̄dā pctōr: ꝛ q̄ valde mūdi hui⁹ vanitates dilexit. q̄ꝝ rōe fecerat deo pl'a vituperia ꝛ īhoneſta. Accidit aūt ꝙ deus in illo hoīe vti voluit magna mia. ꝛ ei gr̄aꝫ dedit: ꝙ ſuū delictū cogūit. Et diu ſtetit ad ꝓcurandum honoreꝫ dei iuxta ſuū poſſe. Accidit: ꝙ ille hō diu ꝛ de graui infirmitate īfirm⁹ fuit. ꝛ vt ipm de⁹ in hac vita puniret: ꝑmiſit: ꝙ demon ipm poneret in deſperantia mie dei recolendo ſua magna peccata: ꝛ iuſtitiaꝫ dei pluſq̄ꝫ ſuā miaꝫ. Jdcirco magnū amorē ꝑdebat: quē hr̄e ſolebat. ꝛ q: deſperat⁹ erat: ſeipm odiebat. ꝛ q: quotidie mori credebat ꝓpt magnā infirmitatē: quā hēbat: penas inferni in imaginatiōe tenebat: in qb⁹ ſtare eternalr̄ credebat. ꝛ ſuā dānationē certius affirmabat: ꝙ hō q̄ panē tenet in manu: ꝛ credētiā hꝫ: ꝙ illum panē comedere debeat. verūtn̄ aliq̄lē ſpē in dn̄a nr̄a habebat ꝓpter vnū librū quē ꝓpter ei⁹ amorē prius faciebat. in q̄ q̄dē libro ipam valde commēdabat ꝛ laudabat. Hō ille tātū penas inferni imaginabat. ꝙ cū curat⁹ fuerat: ei videbat: ꝙ ipe ibidē ſteterat/ꝛ pr̄es ꝯditiōes ꝛ ſecreta īferni in ſua īfirmitate ſibi reuelata fuerūt. Dū aūt in ſua īfirmitate ita ſtetit deſperat⁹: accidit q̄dā die: ꝙ vn⁹ catus corā ipſo ratū vnū ſiue murē accepit: quā corā ipo occidit ꝛ comedit. ꝛ ille hō ꝓpter magnā triſtitiā ꝛ timorē in q̄bus fuit/ꝛ q̄s de penis īfernalib⁹ et eīus habuit illū ratū queꝫ cat⁹ comedebat: eē ꝯſiderabat. dicēdo de ſeipo: ꝙ maledictū er. eē ſuum: qđ tot ꝛ tantas penas infernal. et durabiles expectat.

¶ De exēplo brāche arboris infnalis.

Sapiens dignitates dei bn̄dixit. Raymūde: dixit mōa. ꝛ quō fuit illđ? Narrat: dixit ray. ꝙ bōitas magni⁹ eternitas ꝛ cetere dignitates diuine filiū dei rogauerūt: ꝙ ipſe q̄ erat ꝑ illas ita bon⁹ ita magn⁹/etern⁹/potēs/ſapiēs/amoroſus/v͛tuoſus/verus/ꝛ glorioſus: ꝙ ꝓpter amorē ipſaꝝ vnū filiū faceret ī creaturis ita bonū ſicut ſua bōitas reqrit aut reqrebat/ꝛ ita magnū ſicut magni⁹ reqrit. ꝛ ſic de aliis. Et fili⁹ dei ad dignitates rn̄dit: q̄ ipſum rogauerūt. ꝛ dixit: ꝙ ille facere nō poterat illū filiū ita bonū ꝛ ita magnum ſicut ipe volebāt ſine matre. q̄ eſſet ita bona ꝛ ita magna: ſicut ad illū filium ſpectaret. Et tūc predicte dignitates filiū dei rogauerūt: ꝙ mr̄eꝫ talē faceret: ꝛ ꝙ ſꝫ ſuā volūtatē in ipſa matre ſuā poneret ſimilitudinē. qm̄ quātomagis poneret: tātomagis ꝯtente eēnt. Etiā dicebāt: ꝙ q̄lꝫ illaꝝ mater eſſe volebat illius matris filij. quā quidem matrem de ſuis ſimilitudini bus facerent. Et tunc filius dei benedict⁹

procurauit τ ordinauit:ↄceptionē dñe no
ſtre xͦgis glorioſe/τ eiꝰ natiuitatē in ma=
gna magnitudine bonitatis magnitudi=
nis. Et ſic de ceteris ſilitudinibꝰ creatis.
idcirco mūdus dixit deo:ꝙ ipē ſaturatus
erat. Raymūde: dixit monachus: τ quō
fuit hoc? ¶ Narratur:dixit raymūdus:ꝙ
cū deus creauit mūdū:mūdus ab eo que=
ſiuit: ꝓpter qđ ipm̄ creauit? Rn̄dit ei deꝰ
dicēs mūdo:ꝙ ipm̄ creauit:vt ex ipōvnuꝫ
filium faceret:q̇ frater eēt filij dei. τ ꝙ de
mūdo vnā feminā faceret:q̄ eēt mr̄ ipſiꝰ fi
lij dei. Tūc xͦo mūdus riſit τ hilaris fuit.
q̇ dixit:ꝙ magnꝰ honor ſibi fuit:ꝙ ex ipō
ſit vna pars:q̄ deꝰ ſit. τ alia ꝑs:q̄ ſit mater
ipſius. Et tūc dixit: ꝙ timorē non habuit
nec hꝫ nec hēbit de deſꝑātia. Raymūde:
dixit mona. τ q̄re mūdus dixit h̄? ¶ Nar
rat̄:dixit raymūdus: ꝙ ī anglia erat q̄dā
dn̄a:q̄ diu dn̄am nr̄am dilexerat. maritus
aūt ſuus vnū militē occiderat. τ ille mari
tus moriebat̄: q̇ vnū filiū dimiſit. ille filiꝰ
cum mr̄e remāſit. q̇ ſuā mr̄em rogauit: ꝙ
ipſum in peregrinatiōe ire dimitteret ad
quandā ciuitatē:in q̄ erat vnū altare dn̄e
nr̄e. q̄ ī illo pl̄a miracula faciebat. Et dn̄a
ꝓpter timorē quē habuit de ſuo filio ipm̄
in peregrinatiōe ire non ꝑmiſit. qm̄ time
bat:ꝙ parētes militis quē maritꝰ ſuꝰ occi
derat:ſuū filiū in via occiderēt. Filius xͦo
dixit mr̄i ſue. qđ erat illud: qđ ipā plꝰ dili
gebat? Et ipā rn̄dit ei: ꝙ nō erat aliq̇d qđ
tātū diligeret ſicut dn̄aꝫ nr̄am. Tūc xͦo fi=
lius ſuꝰ ipām repҺēdit dicēs: ꝙ ipā dn̄aꝫ
nr̄am non plꝰ diligebat q̄ illū:poſtq̄ ipſa
nollet:ꝙ ipē iret ad faciendū honorē dn̄e
nr̄e/τ ad vidēdū miracula ipſiꝰ. nec ī dn̄a
nr̄a ſpem hēbat. qm̄ ipm̄ de manibꝰ inimi
corū ſuoꝝ defenderet. Et tūc dn̄a illa ſuuꝫ
filiū ire ꝑmiſit in ꝑegrinatiōe. τ ipꝫ cōmē
dabat ſue mr̄i ſctē marie dicēs:ꝙ illa q̄ eſt
mr̄ dei τ dn̄i in via filiū ſuuꝫ cuſtodiret / et
ſaluaret:qm̄ ſibi ipm̄ cōmēdabat. Accidit
aūt:ꝙ cū filiꝰ ſuus ꝓlōgatꝰ fuit ꝑ vnā die=
tam ab illa ciuitate:in qua natꝰ extitit:ꝙ
ſui inimici in via acceperūt ipm̄/ τ manꝰ
ſuas abſciderūt τ etiā oculos extraxerūt.
Et ipē ſicut potuit:ad eccleſiā iuit:q̇ dixit
dn̄e nr̄e:ꝙ mr̄ eiꝰ in ſua ſpe deficiebat. Tā
dem ad noticiā ſue mr̄is peruenit ꝙ ipſe
deſtructus extitit. q̄ dixit:ꝙ ipā nō crede=
bat de h̄ aliq̇d. q̄ iuit ad eccl̄iam. τ filiū ſu
um curatum inuenit ita:ꝙ nihil mali ha
buit. Et dixit:ꝙ ipā bn̄ ſciebat:ꝙ dn̄a no=
ſtra erat ita bona mater:que ſpei filie ſue
minime deficere vellet.

¶ De exēplo brāche arboris xp̄ianar.

In ortu ſolis heremita deū bn̄di=
xit. Quō fuit illud Ray. dixit mo
na. Narrat̄:dixit ray. ꝙ q̇dā here
mita in q̇dā alto mōte morā traxit. ī quo
deū cōtēplabat̄ τ laudauit. Ille heremita
hō ſimplex fuit: qui lr̄as ignorauit. Acci=
dit:ꝙ q̇dam iudeus ad diſputādum cum
illo venit. qui dixit heremite: ꝙ ſibi mo=
dum oſtēderet:ꝑ quē nā diuina τ huma=
na poſſent eēvna ꝑſona ieſu xp̄i ſine ↄuer
ſione ambaꝝ naturaꝝ. qm̄ ſi ipſe ſibi mo=
dum oſtēdere poſſet:ſe xp̄ianuꝫ facere vel=
let. Tunc xͦo heremita rn̄dit ei τ dixit:ꝙ
ipſe erat hō ſimplex/τ ꝙ lr̄as ignorabat.
nec illa q̄ſtio quā ſibi faciebat:ad ipſuꝫ:ſꝫ
ad hoīes q̇ haberent pl̄es lr̄as ſpectabat.
veruntm̄ ipē deum rogaret illa nocte:ꝙ ei
moduꝫ reuelaret:ſm̄ quē natura diuina τ
humana poterāt eſſevna perſona dn̄i ieſu
xp̄i. q̇ iudeū rogauit: ꝙ in craſtino ad euꝫ
rediret. qm̄ ipē ſibi diceret de illa q̄ſtione
illud:qđ ſibi videret̄. τ ēt ſm̄ ꝙ deꝰ ei reue
laret. qm̄ in ipſo de hoc ſpē hēbat τ hēret.
Et tunc iudeꝰ de heremita receſſit. Here=
mita autē deum rogauit:ꝙ ſibi moduꝫ in
carnationis reuelaret: quē nulla rōe pote
rat intelligere. imo in fide incepit dubita
re. τ dixit:ꝙ poſtq̄ nō poterat modū itel=
ligere:ipſe volebat ſimplr̄ credere. verum=
tm̄ ꝓpter dubitationē quā hēbat de fide:
tātū mltiplicabat dubitationē fidei ī ſua
cōſideratione:ꝙ tota illa nocte ſtetit ī val
de magna paſſione τ tentatione: intantū
ꝙ dormire nō potuit. τ credidit: ꝙ fides
xp̄ianoꝝ nō erat vera. τ tūc ad deū clama
uit:q̄re ipꝫ ī tentatōe nō iuuit. τ q̄ ipē de
us nō recognouit pl̄es labores τ afflictiōes:
q̄s ꝓpter eiꝰ amorē ſuſtinuit. Duꝫ heremi
ta ita ſtabat in triſtitia: ſol valde lucēs et
clarus oriebat̄. τ tunc deuꝫ bn̄dixit: q̇ ita
pulchrā creaturaꝫ creauit. Et q̄ deū ī ſua
tribulatōe bn̄dixit:illa bn̄dictio hūilitatē
ſapiētiā τ pietatē de celo deſcēdere fecit. q̄

modum incarnatiõis ſibi oſtẽderũt. q̄ de=
um bñdixit τ laudauit q̄ ſe in ſuis labori=
bus τ magnis pіculis recoluit. Et qñ iu=
deus ad eũ venit: dixit hec v̾ba. Narrat:
ꝙ ſapiã volũtas τ ptãs ſibiinuicẽ obuia=
uerunt in q̄dã viridario. qđ plãtatũ erat
plib⁹ arborib⁹ bonis magnis τ v̾tuoſis.
tandẽ ↄcordatũ fuit inter ipas tres: ꝙ in
illo viridario: vnũ pulchrũ opus facerẽt.
In illo viridario erat vna modica arbor:
vñ volũtas a ſapiã q̄ſiuit: ſi ipſa ſciret i po
teſtate ita magnã v̾tutẽ: ꝙ ipa poſſet eſſe
ex ipa modica arbore nãm dare oĩb⁹ alijs
arborib⁹ viridarij. ita ꝙ eẽnt magne itã=
tum ꝙ oẽs ex nã illi⁹ parue arboris eſſent
indute. Rñdit ſapiẽtia volũtati τ dixit: ꝙ
ipa ſciebat: ꝙ ptãs v̾tutẽ hẽbat induẽdi
oẽs illas arbores ex illa parua arbore ſm
nãm magnaꝝ arboꝝ. τ nõ ſm nãꝫ parue.
Et tunc volũtas ptãtẽ rogauit: ꝙ ipſa eẽt
ita magna in illis arborib⁹: q̄ ſunt boni=
tas magnᵒ eternitas τ cetere dignitates
diuine: ſicut ſcire ſapie τ velle volũtatis: q̄
illud indumẽtũ deſiderabat. Idcirco mo
dum incarnatiõis fuit in eq̄litate ptãtis
ſapiẽne τ volũtatis. quã habuerũt in illis
magnis arborib⁹ τ in pua arbore. Et tunc
iude⁹ modũ icarnatõis itellexit. q̄ deũ lau
dauit τ bñdixit. τ deſiderauit eẽ xpian⁹ τ
honorẽ dei ſꝫ ſuũꝫ poſſe oĩm tpe tractare.

¶ De exẽplo brãche arboris diuinalis.

Dixit finis: ꝙ ſine ipo nullũ ens
valeret aliqd. Et quõ fuit illud
raymũde: dixit mona. Narrat:
dixit iay. ꝙ in q̄dã ciuitate erat q̄dã ma=
gna eccľia: in q̄ pl'es dñe ſe ↄgregauerũt.
q̄ erant valde nobiles et de ꝓgenie antiq̄
erat eaꝝ nobilitas. Ille dñe erant ocioſe
in illa eccľia. q2 nulla ipſaruꝫ faciebat nec
dicebat hoc: ꝓpter qđ ad eccleſiam venit:
quouſq̄ finis apparuit eis. q̄bus dixit: ꝙ
ſine ipo nihil valerẽt: poſtq̄ ſine ipo nullũ
bonum faciebant. Tunc v̾o bonitas que
erat vna ex ipſis dñabus: dixit hec verba.
Quãdo meã eẽntiam ↄſidero / τ naturã
deſidero: ꝙ de me fieret vnũ magnum bo=
num vt eſſem ita magna ꝑ agere ſicut per
exiſtere. quoniã magnus defectus eſt cui=
libet forme eſſe fruſtra et eſſe ocioſa. et ſi
poſſem eſſe ita magna ꝑ agere: ſicut ſuꝫ in
exiſtere τ nõ ſum: culpa eſt magnitudis: q̄
deficit magnitudini agẽdi τ exiſtdi. Et ſi
forma nõ durat tãtũ ꝑ agere ſicut ꝑ exiſte
re: ẽ culpa eternitatĩ. q̄ tãtũ durare nõ fa
cit agere ſicut exiſtere. τ idẽ dixit de ptãte
que ſe de culpa excuſare nõ põt: ſi non ſit
ita magna ꝑ agere ſicut ꝑ exiſtere: poſtq̄
põt eẽ. τ etiaꝫ q2 volũtas ipſum rogat et
ſapiã ſcit: ꝙ ipſa põt eſſe / τ finis q̄ requirit
hoc. τ ſic de alijs formis: q̄ ad bõitatẽ di=
xerunt ꝙ i pñſentia finis ita τ multomeli⁹
ſicut hõ: q̄ i pñſentia ignis ad quẽ ſtat ꝓpe
calorẽ ſentit: q̄lꝫ illaꝝ ſentiebat illã nãꝫ τ
ꝓprietatẽ: quã ipa i pñtia finis ſentiebat.

¶ De ramis arboris exemplifica=
lis. Et primo de elementali.

Narratur: ꝙ pip τ cucurbita
ſibiinuicẽ obuiauerũt. τ pip
dicebat: ꝙ ignis pl⁹ valebat
q̄ aqua. cucurbita v̾o dice=
bat: ꝙ aqua plus valebat q̄
ignis. Ratio quare pip dicebat: ꝙ ignis
plus valebat q̄ aqua: erat: quia dicebat:
ꝙ ignis ſimilior erat deo q̄ aq̄. q2 ignis ſi
ſufficientiam de lignis haberet ſe tantuꝫ
multiplicaret: ꝙ totum munduꝫ cõbure=
ret. Et hãc nãꝫ hꝫ forma ignis ad ſignifi=
candum ꝓductionẽ: q̄ ẽ in perſonis diui
nis. q̄ eſt in ĩfinitẽdo / magnificãdo / τ eter
nãdo. hãc ꝓprietatem ita magnã nõ hꝫ
aliquod eẽm. ſed tãtũmodo ignis. idcirco
eſt ſimilior deo q̄ aliqđ aliud eẽm. Allegauit
autẽ cucurbita q̄ dicebat: ꝙ aq̄ pl⁹ vale=
bat q̄ ignis. qñ aqua plãtas multiplica=
bat τ in ipſa piſces viuebãt / flamma autẽ
ignis deſtruit τ conſumit oĩa illa: que eũ
ipſa participant etiam q2 nulla creatura
ita ocioſa eſt ſicut ignis: qñ illa natura
quam ignis habet in multiplicando ſuã
flammam: ſi ligna haberet: ocioſa eſt in=
quantum non multiplicat. τ quia in deo
nulla eſt ocioſitas: eſt ignis pl⁹ deo diſſi=
milis q̄ aliqđ aliud eẽm: inq̄ãtũ ẽ magis
ocioſus q̄ aliud. Idcirco ouis paſtorem
reprehendit. Et quõ fuit hoc: dixit piper
cucurbite? ¶ Narratur: dixit cucurbita:
ꝙ in quodam prato ſteterũt oues. τ iuxta
illud pratum erat quedam magna ſilua:
in qua plures lupi erant: qui oues come=
debãt. idcirco oues ꝓpter magnũ timorẽ

quē habuerunt de lupis: erant macillēte. qm̄ nō fuerāt auſe comedere ad coꝝ volūtatē. ⁊ illō qđ comedebāt: parū de bono eis faciebat. Accidit aūt ꝙ qdā paſtor ouem increpauit: q̄ agnum macillētū habebat. cui dicebat: ꝙ ipſa puniri debebat. q2 i illo prato multum de herba comedere poterat/ et multum de lacte hr̄e: cum q̄ pinguē faceret ſuū filiū. Ouis autē paſtorē reprehendit. q̄ dixit ei: ꝙ ipſe erat occaſio macillētie ſui filij ⁊ amaritudinis: quā in herba ſentiebat. q2 omni die dormiebat: nec de nocte multum vigilabat/ et quia ſiluaꝫ et lupos non comburebat.

¶ De ꝓuerbijs rami arboris vegetal'.

Narratꝰ: ꝙ in pomo ſe inuenerūt gn̄atio/ corruptio/ priuatio/ ⁊ renouatio. Corruptio de ſummitatibꝰ deſcēdebat. ⁊ gn̄atio aſcēdebat. q̄ i medio īuenerūt p̄uationē ⁊ renouationē. q̄ de rota fortune h̄ dicebant. ¶ Narratꝰ: dixit priuatio: ꝙ erat qdā dn̄a valde pulchra: q̄ ſuā faciē depingebat/ ⁊ ſuas veſtes ornabat/ et in ſuo capite vnā coronā de lapidibus precioſis portabat. quodā auteꝫ die accidit: ꝙ illa dn̄a in ſpeculo reſpiciebat. et ſe valde pulchrā ⁊ bene ornatā videbat. q̄ a ſua pulchritudie q̄ſiuit: vbi ſtaret: cum mortua eſſet: pulchritudo aūt reſpondit: ꝙ hoſpitiū invermibꝰ accipiebat: qui ſuos oculos ⁊ ſuā faciē comederēt. Et tūc dn̄a dixit hec verba. ¶ O deus qui habes pulchritudinē in v̄tute ꝓducētis ⁊ producti: tu es pulchritudo nr̄e ſalutis. ¶ Amare pulchrum eſt i bonificare. ⁊ bonificare pulchrum eſt in amare. ⁊ tale exiſtere pulchrū eſt in durare. ¶ Plus valet bonitas q̄ exiſtit: q̄ꝫ pulchritudo que ad corruptionem tendit. ¶ Pulchrior eſt bonitas in virtuoſo cogitare: q̄ꝫ in coloribꝰ vel in vitioſo ornare. ¶ Pulchritudo que animā occidit: naturā alicuius rei nō hꝫ. ¶ Fatuus eſt ille: qui in aliqua pulchritudine delectatur: que ineſt corpori. qđ cito fetet et corrumpitur. ¶ Illa pulchritudo nihil valet: q̄ in malo hoſpitio manet. ¶ Pulchritudo que viuit ſemper ⁊ non moritur: valet plus q̄ꝫ totus theſaurus corporalis: q̄ ab hoībꝰ in hoc mūdo diligit'. ¶ Pulchritudo q̄ eſt amici ⁊ amati: non morit': ſi inſit bōitati. ¶ Pulchrior ē bōitas in hūilitate: q̄ꝫ corona in capite. ¶ Poſtq̄ꝫ dn̄a hec v̄ba dixiſſet: ip̄a ſpeculū fregit/ ⁊ dixit ꝙ nullo tp̄e i illo ſpecularetur. qm̄ nāꝫ hūit: ꝙ faceret plures dn̄as pulchras ſupbiaꝫ ⁊ luxuriā ſepiꝰ recolere. Tūc v̄o illa dn̄a fecit vnū ſpeculū ex bōitate: in q̄ ſepiſſime ſe reſpexit. ⁊ qn̄ accidit: ꝙ ip̄a ſe bonā videbat i ſpeculo deū laudauit ⁊ benedixit. ⁊ qn̄ ſe vitioſaꝫ i ſpeculo videbat: ip̄a ꝯfitebat'/ ⁊ ſua pctā fleuit/ ⁊ de ip̄is petuit.

¶ De ꝓuerbijs rami ſenſualis.

Narratꝰ: ꝙ oculi ibāt i pegrīationē ad vidēdū vnā pulchrā dn̄aꝫ, qbꝰ oculis affatꝰ māifeſtauit: ꝙ illa dn̄a erat bōa ⁊ caſta. ⁊ tūc aures hūerūt placitū i audiēdo talia v̄ba. Idcirco magna fuit ꝯcordātia ⁊ magna amicitia iter oculos ſermōes ⁊ aures. Dū autē oēs tres ſtabāt i ꝯcorᵃ ⁊ amicitia: aures affatū rogarūt ꝙ diceret aliq̄ v̄ba placentia ad audiēdū: q2 ex v̄bis inhoneſtis cū ip̄a audiebāt erāt fatigate. Et ocl'i rogauerūt affatū: ꝙ diceret pulchra verba. qm̄ verba turpia ſibi v̄ecūdiā faciebāt. et tūc affatꝰ dixit hec v̄ba. ¶ O ieſu q̄ i nazareth es natꝰ: tu es hō deificatꝰ/ ⁊ deꝰ homificatꝰ. ¶ Ieſu tu es hō deꝰ: vt cū oī ente creato deꝰ p̄ticipare poſſit. ¶ Ieſu q̄ p̄ ſpm̄ ſctm̄ es ꝯceptꝰ: tu i cruce moriēdo p̄ tuam magnā v̄tutē redemiſti hūanū genꝰ. ¶ Ieſu tu a mortuis reſurrexiſti/ ⁊ i celū aſcendiſti/ ⁊ viuos ⁊ mortuos iudicabis. ¶ Ieſu i tua ſenſualitate habebūt gl'iaꝫ hoīes bti i ſummitate. ¶ Ieſu p̄ncipalr ꝓpt' te fuit mūdꝰ creatꝰ. vt tu eſſes cognitꝰ laudatus ⁊ honoratꝰ. ¶ Ieſu q̄ p̄ deū ⁊ hoīem es pſonatꝰ parce nobis flagellatus ꝓ nobis crudelr. ¶ Ieſu de nobis dolorē habeas. qm̄ oēs ſumꝰ in peccatis ⁊ ex bono amore exulati. ¶ Ieſu non des nos obliuioni: poſtq̄ꝫ tibi placeret: ꝙ omnes te videre poſſemꝰ. ¶ Ieſu tu bonꝰ es ad nominādū/ ad intelligēdū/ ⁊ ad recolendū/ ⁊ es bonus ad amandū. ¶ Cum affatus hec verba dixiſſet: ab auribus ⁊ oculis q̄ſiuit: ſi obediens fuiſſet eorum precibus. Et dixerunt aures: ⁊ qui ſermones ſunt mihi ita dulces ſicut ſermones ieſu chriſti? Et dixerunt oculi: qui ſermones ſunt

ita placiti ſicut ſermones ieſu xp̄i.

¶ De ꝓuerbijs rami imaginalis.

NArrat̄: ꝙ viſus ⁊ guſtꝰ ī imagiatiua ſibiīnuicē obuiauerūt. Guſtus aūt dixit ad viſum: ꝙ male pulchrā domū videbat. Et quō fuit h̄ ray muſide? dixit mona. Narrat̄: dixit Ray. ꝙ qdā mercatoꝛ erat: q̄ erat valde diues. et cū venit ad mortē dixit ad filiū ſuum: ꝙ ſi domos facere vellet: ꝙ portas pulchras nō faceret. vt pulchritudo porte nō diſcoperiret diuitias ſuas ſiue oñderet. Mercatoꝛ ille moriebat̄. ⁊ eiꝰ filiꝰ ip̄s nō intellexit. ⁊ ī domibꝰ ī qbꝰ habitabat erat turpis porta: q̄ q̄dē domꝰ itra erāt pulchre: filius ille vnā pulchrā portā ⁊ magnā imaginabat̄. q̄ eēt ī domibꝰ: in qbꝰ moꝛabat̄. ⁊ cū portā illā feciſſet: vidit: ꝙ ꝓportionata nō erat domibꝰ: q̄ multū ꝑue erāt. ⁊ tūc illas domos diruit ⁊ maioꝛes ⁊ pulchrioꝛes fecit: q̄ ad illā portam erāt ꝓportionate ī pulchritudine ⁊ ī quātitate q̄ ei cōſtiterūt medietatē oīm bonoꝝ ſuoꝝ. ⁊ ipſum ab arte mercimonie deuiarunt. ⁊ imagiabat̄: ꝙ dñs ita pulchraꝝ domoꝝ deberet eē miles ⁊ tenere equū ⁊ falconē et magnā cōitiuā. vt camere vacue nō eēnt. ⁊ ſic magnas fecit expenſas. Accidit aūt: ꝙ q̄dā die rex ꝑ illū vicū trāſiuit: vbi erāt ille domus. ⁊ ꝓpter pulchritudinē porte voluit ī domibꝰ itrare. ⁊ qñ fuit intra domos: pulchritudo domoꝝ ⁊ multitudo ip̄s imagiari fecit theſauꝝ. qñ cogitauit: ꝙ ille mercatoꝛ plures floꝛenos hēbat. Et tūc dixit mercatori: ꝙ ip̄e eum rogabat ꝙ ei mille floꝛenos p̄ſtaret. quos opoꝛtuit ip̄s mutuare malo velle ſuo. Et ꝓpt̄ magnas expēſas q̄s faciebat: ⁊ ꝓpter illud qđ mutuauerat: ī breui tp̄e poſt nō habuit qđ comederet. Idcirco dixit guſtꝰ ad oculos: q̄ viuūt ꝓpter cōcedere: ꝙ male viderūt pulchritudinē domoꝝ. Tūc xō oculi dixerūt ꝙ male vidit auaritiā. Et quō fuit hoc? dixit mona. ¶ Narrat̄: ꝙ q̄dā erat p̄nceps q̄ valde auarꝰ erat. ⁊ quotidie imagiabatur plures ciphos auri ⁊ argēti anulos lapides precioſos coꝛrigias de cerico oꝛnatas ex auro ⁊ argēto. Et propter magnā imagiationē quā habebat in illis rebus aggregādis: accidit: ꝙ vnꝰ rex guerrā habuit cum illo p̄ncipe. Princeps xō ꝓpter magnā auaritiā quā hūit ⁊ ꝓpter imaginationē antiquā quā hēbat ī aggregando magnū theſauꝝ: imaginari nō potuit dānū: qđ rex ſibi dedit. vl̄ qđ dare potuit: nec milites tenebat: q̄ ciuitatē defēderēt: ī q̄ p̄nceps erat. Tūc xō vēit rex: q̄ ciuitatē occupauit ⁊ p̄ncipē ⁊ hūit theſauꝝ ſuum. Cui p̄nceps dixit: ꝙ cū illo theſauro potuit ciuitatē reſtaurare. ⁊ fecit aurū fūdi/ ⁊ in oꝛe p̄ncipis pōi. cui dixit: ꝙ aurū potaret poſtq̄ illud tātū dilexit. Et tūc princeps moꝛiebat̄. ⁊ dū ipſe moꝛiebat̄: oculi dixerūt ad guſtum: ꝙ male viderat auaritiā.

¶ De exemplo rami humanalis.

NArrat̄: ꝙ ofo ad celū aſcendere voluit/ ⁊ coꝛpꝰ ad ofonē dixit: ꝙ ip̄m ſecū adduceret. tūc xō ofo dixit ad coꝛpꝰ: ꝙ nimis erat pōderoſum/ nec poſſet cū ipſa aſcēdere. verūtñ ex ipſo imaginationē acciperet: cū q̄ gl̄iam ꝑadiſi poſſet imagiari. Tūc aūt ofo ad celū cuꝫ imagiatiōe aſcēdit. ⁊ dū ip̄a aſcēderit: intentionē ī via iuenit. q̄ ab ofone q̄ſiuit: q̄ ire voluit. Ofo aūt ſibi r̄ndit: ꝙ ip̄a ad celū aſcēdere voluit: vbi deū rogare ꝓpoſuit ꝙ ſibi daret paradiſum. ⁊ imagiationē ſecū adduxit: vt gl̄iaꝫ ꝑadiſi poſſet imagiari. nec volebat ī terra eē. q̄ ē ꝓpe iſernum: quē imagiatio imagiata ē. ⁊ ꝓpter timorē quē de ipſo hūit: me rogauit ꝙ mecuꝫ illā adducerē ad ſtādū in celū. ¶ Narratur: dixit itētio: ꝙ q̄dā miles erat valde diues ⁊ bonꝰ ī armis. q̄ valde vanā gl̄iaꝫ huius mūdi diligebat. Miles ille vnū filiuꝫ habebat. q̄ cū venit ad moꝛteꝫ: dixit filio ſuo: ꝙ iret ꝑ vias ſuas. q̄ q̄dē vie ſpectabāt ad diuitias/ honoꝛes/ audaciā/ magnificētiā/ ⁊ famā. Poſt moꝛtē xō militis vidit eiꝰ filiꝰ ꝑfeꝫ ſuū ſubterrare. ⁊ poſt modicū tēpus patrē ſuū de vno loco in alium mutauit. cuiꝰ coꝛpꝰ tātū fetebat: ꝙ ipſe nō poterat ꝓpe ipſuꝫ ſtare. Et tūc imagiabatur: quō pater ſuus de magno honoꝛe ad magnā vilitatē deuēntꝰ fuit ⁊ in paupertatē amicoꝝ. qñ nullus iuxta illū ſtare voluit. ⁊ victoꝛiā quā habere ſolebat ī bellis perdidit. nec gētes locute fuerāt de illoꝛ qñ ip̄m obliti fuerunt. nec aliqđ ꝙ pater ſuus prius dilexerat: in illo remāſit. qñ

totum in morte perdidit. Tunc vero filius militis propoſuit mundũ dimittere. ⁊ totũ vẽdidit: quod habebat. Qui dixit deo: ꝙ totũ quãtũ hñit: dare volebat ſuis pauperib⁹: vt ſibi daret padiſum. ⁊ ꝙ ipm de penis iferni cuſtodiret. Et poſtꝙ oia que hñit: paupib⁹ dedit: dixit: ꝙ ſe deo dare volebat. vt de⁹ ſibi daret padiſuʒ: q̇ ſe tũc poſuit in religiõe: in q̃ diu vixit ſuo maiori obediẽdo. ⁊ q̇ plures miſſas cãtauit et multas afflictiões ⁊ tribulatiões hñit/⁊ i oibus patiẽs fuit: vt de⁹ ſibi daret padiſum. ⁊ cũ ad mortẽ venit ꝯfeſſus fuit: q̇ ſe cõmunicauit ⁊ peccata ſua fleuit/⁊ miſericordiã a deo petijt. vt iſernũ nõ itraret. ⁊ ꝙ glĩaʒ haberet. Tũc vero aĩa ipſi⁹ ad iſernũ iuit: in q̇ euiternalr ſtabit: q̇ magnas penas ſuſtinet ⁊ ſuſtinebit. q̃ in arbore euiternali ſignificant. Oro aũt ⁊ imagiatio valde mirabant de h̃: qđ itẽtio eis dixit/ ⁊ maxie cũ de⁹ ſit iuſtus. Et tũc itẽtio ad orõnẽ dixit ⁊ ad imagiationẽ: ꝙ de⁹ dedit rectũ iudiciũ in dãnatione religioſi: qui bonum qđ faciebat plus propter timorẽ inferni faciebat ⁊ vt gloriã hẽre poſſet: ꝙ ꝑpter bonitatẽ ⁊ amorẽ dei. q̃re tu oro et imagiatio: dixit itẽtio: neſcius h̃ qđ finis ad principium dixit. Et quõ fuit illud? dixerũt oratio ⁊ imaginatio. ¶ Narrat: dixit intẽtio: ꝙ vn⁹ alb⁹ finis ad pncipium dixit: ꝙ ſe de colore albo idueret/⁊ ꝯueniret ad ſtãdũ cũ illo. Et pncipiũ de nigro colore ſe induit/⁊ ad finẽ voluit venire/et cũ illo remanere. Tunc vero dixit finis: ꝙ duo ꝯtra bene in vno loco ſtare nõ poterant nec in celo duo dij. Et tũc cognouit oro: ꝙ ille q̇ intentionẽ hʒ faciẽdi bonum vt dãnationem euitet/⁊ ꝙ ſaluationẽ habeat: deũ eẽ deſiderat: poſtꝙ i celo vult eẽ pl⁹ ꝑpter ſuũ amorẽ ꝙ̃ ꝑpt amorẽ dei/⁊ ꝑpter ſuã bõitatẽ ꝙ̃ ꝑpter bõitatẽ dei et pl⁹ ꝑpt ſuã glĩaʒ q̃ ꝑpter glĩaʒ dei. Tũc vero oro ad imagiationẽ dixit: ꝙ ad terrã rediret. qm̃ nimis penas iferni imaginabat ⁊ glĩaʒ paradiſi. ⁊ ꝙ ipa ſola aſcẽdere ad celũ volebat ſine aliqua nã corpis/ ⁊ deũ pncipalr rogare: vt ſibi grãm daret ꝙ ſuũ honorẽ tractare poſſet: q̇ ad euʒ ptinet ſʒ ſuã bõitatẽ/magnitudinẽ/eternitatẽ/ptãtẽ/ſapiaʒ/voluntatẽ/virtutẽ/veritatẽ. ⁊ glĩaʒ. ¶ De exẽplo ramoꝝ arbori moralr.

Narrat: ꝙ potentia obiũ ⁊ act⁹ ad vnã eccleſiã ibãt i pegriatione. Illa eccl'ia erat de virtute. ad cui⁹ portã ſtabat maioritas ⁊ ad vnaʒ aliã portã minoritas. Stabat maioritas ad portã illi⁹ eccleſie vt ipi q̇ intrare vellẽt cũ ſua voluntate: maiorem virtutẽ haberẽt. Stabat etiã minoritas ad alterã portã vt illi qui intrare vellent cum ſua volũtate: minorẽ virtutẽ haberẽt. Cũ autẽ potẽtia obiectũ ⁊ act⁹ in porta illi⁹ eccleſie fuiſſent/⁊ cõditiones maioritatis ⁊ minoritatis ſciuiſſent: a libertate petierunt: ſi intrarẽt ꝑ portã maioritatis aut per portã mioritat̃. Libertas vero dixit: ꝙ nõ habebat officium conſulendi aliquẽ. qm̃ ipa erat cõmunis cuilibet portaꝝ. ⁊ dum ipſa ſe excuſabat q̃dã dña que gratia vocabatur: dixit hec verba. ¶ Narrat: ꝙ vn⁹ hõ diu laborauit in tractando honoreʒ dei. quẽ ad finẽ ducere nõ potuit. Accidit autẽ q̃dã die: ꝙ ipſe cogitabat ⁊ fortiter mirabat: q̃re de⁹ ipſum nõ iuuit ad ꝑficiendum illud negociũ: qđ ꝑpter ſuuʒ amoreʒ tractabat. verũtñ ꝯſiderauit: ꝙ in ſe forte aliquod vitiuʒ hẽbat: rõne cui⁹ de⁹ ei virtutem nõ dedit: ꝙ illud negociũ ad finem ducere poſſet. Et dũ ita cogitabat ⁊ in ſe illud vitiũ q̃rebat: ipſe dormiuit. ⁊ i ſomnis videbat ei: ꝙ q̃dã dña erat corã ipſo induta de pãnis diuerſis. quoruʒ colores erãt albedo ⁊ nigredo. Ille hõ petiit a domina: q̇d ſignificabãt illi colores ſuoꝝ pãnoꝝ? Rñdit dña ⁊ dixit: ꝙ alb⁹ color volũtatem illoꝝ hoim ſignificabat: q̇ diligunt tãtũ honorẽ dei: ꝙ nihil de honore ꝓprio curãt. immo volunt: ꝙ ois honor ſit dei. Etiã albus color ſignificabat voluntateʒ illorum: qui timorẽ de corũ in honore nõ hñt. nec verecundiã hñt ad tractandũ honorẽ dei. Et dixit: ꝙ color niger ſignificabat voluntatem illoꝝ hoim: q̇ deuʒ honorãt: vt ipſi ſint honorati/⁊ timorẽ hñt de verecũdia. vt dedecus non recipiãt. Tũc autẽ ille hõ euigilauit/⁊ eccleſiam ꝑ portã maioritatis intrauit ad videduʒ illum factum. q̇ dixit: ꝙ extunc ꝓpriuʒ honorẽ nõ deſideraret/nec timorẽ ex verecũdia nec de ihonore hẽret/nec mortẽ ſubire ad tra

etiã illũ honoꝛē dei dubitaret. Et tũc ſan
ctus dedit ei albā veſtimēta: ⁊ rogauit me
⁊ maioꝛitatē ꝙ ſui amici eēmꝰ i oībꝰ rebꝰ
bõis ⁊ ꝙ nos cuſtodiremꝰ eũ de malis ⁊
rebus minꝰ bonis. Idcirco ille homo du
xit ad finē ⁊ ad cōplementum illud ſctm̄
negociũ: i quo diu laboꝛauit. vt deꝰ hono
rē haberet i hoc ſcl̃o. Et cũ potētia obie
ctũ ⁊ actꝰ audiuiſſent hec v̾ba: ꝑ poꝛtam
maioꝛitatis intrauerũt/ ⁊ ſctm̄ rogauerũt
dicētes hec verba. Dn̄e ſctē: dixit amatiui
tas: ſi placeret tibi: te vellē diligere ſꝫ ma
ioꝛē maioꝛitatem mee ptãtis mee ſapiē ⁊
mee volũtatis. poſtꝙ̄ tu es amabilis cum
maioꝛitate poſſibilitatis ītelligibilitatis
⁊ amabilitatis: vt īter te ⁊ me amare ſit in
dutũ de maioꝛitate extenſa ī magnitudie bo
nitatis durationis/ ptãtis/ ſapie/ volũtatis/
glie v̾tutis/ ⁊ v̾itatis. Et tũc ſctũs dedit
oībꝰ tribꝰ id: qd̾ ab eo petierunt. Et dixit
ad gl̃am ⁊ ad maioꝛitatē: ꝙ eos aſſocia
rēt/ ⁊ ꝙ ꝑ poꝛtas mīoꝛitatis nõ trãſirent.

¶ De exemplo ramoꝝ arboꝛis īperialis.

NArratur: ꝙ q̄dam rex illo die quo
coꝛonam accepit: a ſuo cōcilio
q̄ſiuit q̄ erãt cōditiões q̄s rex
habere debebat in regnãdo? Et eiꝰ conci
liũ rn̄dit ei. Et dixit: ꝙ inter ceteras con
ditiões q̄s rex hr̃e debebat ſeptē ſunt ꝯdi
tiões pꝛincipales. vꝫ iuſtitia/ ſapia/ chari
tas/ ptãs/ tioꝛ/ honoꝛ/ ⁊ libertas. Tũc v̾o
rex in p̄ſentia ſui ppl̃i q̄ſiuit ſi ꝯſentirēt ⁊
cōſederēt: ꝙ rex hr̃e deberet illas cōditio
nes. Et oēs inſimul regi ſupplicauerũt: ꝙ
illas ſeptē ꝯditiões ipē haberet. q̄m ſine
ipis nullꝰ rex ſuũ regnũ regere poſſet. Et
tũc rex rn̄dit ⁊ dixit: ꝙ illas ꝯditiões hr̃e
vellet. ⁊ ſuũ pplm̄ rogauit: ꝙ eēnt inimici
cuiuſlibet hoīs: q̄ ſibi conſuleret aliq̄d: qd̾
eſſet cōtra illas cōditiões. Populus aũt
hoc cōceſſit ⁊ inſtrm̄ factũ fuit īter regē ⁊
pplm̄ ſuũ de illo cōceſſu. Idcirco rex illas
cōditiões de centum noībꝰ dei accepit: et
ipas ſcribi fecit ad poꝛtas ſui palacij. vt ſi
quis cōtra illas cōditiones ipſius rogare
vellet: ꝙ tioꝛē de ipõ ⁊ ſuo pplo haberet.
Et ꝑ hunc modum rex libertatē habuit
in regnãdo ⁊ in eſſendo bonꝰ ⁊ amicꝰ ſui
populi. Et cũ aliq̄s ipm̄ cōtra illas condi
tiões rogauit: ipē faciebat ipſꝫ legere i il
lis conditionibus: que in poꝛtis palacij
ſcripte erant. ⁊ ipos penitere faciebat de
pꝛecibꝰ: quas faciebãt/ aut ipos faciebat
mala moꝛte moꝛi. Conditiones ille ſunt
iſte: que ſequũtur. ¶ De iuſtitia.

ODeus q̄ es vera iuſtitia: cũ reco
lo mea crimina: te timeo in mea
cōſciētia. ¶ Iuſtus eſt deꝰ de ſua
ptãte ſue volũtati ⁊ ſapiē: que hñt: q̄cq̄d
optãt hr̃e. ¶ Tãtũ dat deꝰ ex bonificare
⁊ bonificato bonitati: ſicut dat de amare
⁊ amato volũtati. ¶ Si deꝰ eēt in ſe ocio
ſus: non eēt iuſtus nec gl̃oſus. ¶ Iuſtus
eſt deꝰ in iudicãdo: ⁊ iuſtus eſt in ꝑcēdo.
⁊ iuſtus eſt ī iuſtitiã ⁊ ſuã miam coequan
do. ¶ Si deꝰ incarnatꝰ in hoīe nõ eſſet:
magnã largitatē ī ente creato nõ hēret.
¶ Iuſtitia affert hũilitatē miam ⁊ pieta
tem/ ⁊ facit hoīem amantē ꝑ voluntatē.
¶ Qui vult iudicare ſeipm̄ citiꝰ miam a
deo impetrat. ¶ Plus valēt hoī iuſtũ re
colere/ iuſtũ amare ⁊ cogitare ꝙ̄ aurũ vel
honoꝛes poſſidere. ¶ Iuſtitie dei me pꝛe
beo ⁊ recōmēdo: ꝙ de me faciat vel agat
ad ſuã voluntatē in iudicãdo: ⁊ ab ipa pe
to veniã de meis pctĩs penitendo. ¶ Mi
ſericoꝛdia ⁊ bonavolũtas ex iuſtitia ⁊ pie
tate magnã ſocietatē fecerunt.

¶ De ſapientia.

ODeus q̄ es ſapia ⁊ ſcire: te vellem
amare ⁊ te amatũ tenere: ſm̄ ꝙ
mea volũtas põt cōplere. ¶ Deꝰ
eſt ſuus purꝰ intellectus. idcirco oē qd̾ eſt
intelligit. ¶ Quia deus in ſua bonitate
magnitudinē intelligit. idcirco ī ipa ſcit
bonificabilitatē: q̄ eſt bona ⁊ magna in
telligibilitas. ¶ Intelligit deꝰ: ꝙ ꝑ ſe eſt
intellectꝰ/ ⁊ intelligit: ꝙ intellectꝰ eſt pſo
natus: vt ī illo ſuũ intelligere ſe extēdere
poſſit. ¶ In intelligere nõ põt eſſe inten
tio: ſi inter intelligentē ⁊ intellectũ nõ ſit
diſtictio: vt finis intelligēdi ſit cũ pfectio
ne. ¶ Si ꝑ intelligere aliq̄d nõ ſequeretur
bonitas intelligētis ⁊ intellecti nõ eēt/ ⁊
bonũ in ignoꝛãtia poſitũ eēt. ¶ Intelli
gere ꝑ diſtinctionē: opꝫ exiſtere vt in illo
eſſe poſſit cōcoꝛdare: per qd̾ remotũ ſit a
cōtrariari. ¶ Ille homo q̄ deificatus eſt
habet maioꝛē intelligibilitatē boni ꝙ̄ ali
quod aliud ens creatũ. ¶ At deꝰ ꝑ hoīes

multū eſſet intellectus naturā humanā aſſumpſit. intelligam⁹ ergo ipm plus ꝙ aliquid aliud. ¶ Ita magna eſt i deo itel ligibilitas: ſicut eſt magna ſua itellectiui tas. qm̄ equalē habēt magnitudinē ⁊ bo nitatem. ¶ De amoꝛe.

O Deus qui es i volūtate ⁊ amoꝛe: ſis recolēs de tuo ſeruitoꝛe. ꝗ tuū honoꝛē ꝓcurat cū amoꝛe. ¶ Ita hȝ deus i volūtate magnitu^{em} amātis ama bilis ⁊ amati: ſicut in magnificāte magni ficatū ⁊ magnificare. ¶ Oꝛ volūtas me lius valet ꝑ amare ꝙ ꝑ ſuū odire: in deo nō poteſt exiſtere odire. ¶ Magnitudo veritatis eſt: ꝙ in illa ſit amatus verifi cās verificare ⁊ v̄ificatus. ¶ Sicut ſapiē tia hȝ cōplementū in ſciēdo bonitatē ma gnitudinem ⁊ eternitatē: ſic hȝ voluntas cōplementū in diligēdo ipas. ¶ Tātum voluit de⁹ hoiem amare: ꝙ ꝓpter hoiem ſe voluit moꝛti tradere. ¶ Qui in volūta te ſcit concoꝛdare naturā amātis amabi lis ⁊ amare: ex oi vitio ſeipm ſcit cuſtodi re. ¶ Plus valet in volūtate bonū ama re ⁊ ꝑ amicitiā bonum recolere: ꝙ omne bonū ſenſatū: qđ eſt ꝑ ſentire. ¶ Ille qui ſcit vti volūtate: nullus ipm pōt defrauda re/ nec aliquo modo bono poteſt idigere. ¶ Null⁹ plus dare poteſt ꝙ ille qui ſuū dat amare ſine intētione peccandi.

¶ De poteſtate.

O De⁹ qui es ptās: nō eſſes glorio ſus ſi poteſtas in te ocioſa foret. ¶ Ptās que pōt de bonitate in finitate ⁊ eternitate: nō hȝ terminū neqȝ quantitatem. ¶ Poteſtas que nō poteſt principiare de principio bonificare: non poteſt bonitati ſufficere. ¶ Poteſtas ſa pientia ⁊ volūtas ſunt i deo vna deitas: ex qua deificatus eſt poſſificat⁹. ¶ Cum in ptāte ſit poſſificare. ſi in deitate nō eēt deificare: poteſtas nō poſſet de⁹ exiſtere. ¶ Ptās que ſpiritualis eſt: ſupra ſenſua lē ptātem pōt. qm̄ ipſa eſt ſupnaturalis. ¶ Plus valet ptās in amādo ꝙ i vidēdo vel imaginādo. ¶ Plus valet ptās in nu trimēto bone volūtatis ⁊ bone memoꝛie ꝙ in auro vel in argento. ¶ Deus quan tum potuit ſe voluit dare noſtro intelli gere ⁊ amare. idcirco ſe voluit incarnare.

¶ Poteſtatem quā deus dat per altaris ſacramētū: nullus viuēs extimare pōt.

¶ De timoꝛe.

Q Uia de⁹ eſt totus amoꝛ: in ipo nō pōt eē timoꝛ. ¶ Ille nō pōt eē maioꝛ dn̄o: ꝗ de aliquo timo rē hȝ. qm̄ timoꝛ eſt de ente minoꝛi nō aūt de maioꝛi. ¶ Timoꝛ eſt amoꝛis cōſequē tia: cū ipe timoꝛ ſit de bono ⁊ vero ſerui toꝛe: ꝗ timet vituperiū ⁊ iniuriā fieri dn̄o ſuo. ¶ Meli⁹ valet: ꝙ hō timoꝛē hēat vt ſuo dn̄o nō deficiat ꝙ penā timere vel do loꝛē. ¶ Qui timet ꝙ de⁹ ſit inhonoꝛatus timoꝛē hȝ ex magna felicitate/ ⁊ eſt plen⁹ fidelitate. ¶ Deū nō timet: ꝗ ſibi nō facit honoꝛē/ ⁊ ꝗ eū nō timet ei nō ducit amo rē: imo eſt plen⁹ dedecoꝛe magno. ¶ Ti moꝛ tātū valet ꝓpter bōitatē ſicut ꝓpter poſſibilitatē. qm̄ ſunt equales in amato. ¶ Tātū dȝ hō timere iudicare: ſicut miſe reri. qm̄ equales ſunt i amare. ¶ Timoꝛ hoiem recognoſcētē facit ⁊ amoꝛē multi plicat/ ⁊ hois defectū euitat. ¶ Plus va let timoꝛ i ſanitate ꝙ in infirmitate. qm̄ plus habet de libertate.

¶ De honoꝛe.

D Eus cū honoꝛe eſt honoꝛabi lis/ ⁊ non cū vilitate ⁊ defectu. ¶ Homo dȝ deū honoꝛare cū virtute intelligēdi amandi ⁊ recolendi. ¶ Deū inhonoꝛat: ꝗ cātādo ipm noiat/ ⁊ i vilib⁹ factis ipm deſiderādo cogitat. ¶ Qui ꝓpter modicū vult iurare ⁊ iurā do piurare: deū neſcit honoꝛare. ¶ Deu tot hoies de⁹ i hoc mūdo honoꝛauit: qui ſibi in ſapia ⁊ volūtate honoꝛē nō ꝑbēt nec faciūt. ¶ Ad deū talis ſpectat honoꝛ vȝ ꝙ oībus honoꝛibus ſit maioꝛ. ¶ Qui deū plus nō diligit ꝙ petiū: ipm vitupat ⁊ cōtēnit. ¶ Plus valet vn⁹ honoꝛ dei ꝙ honoꝛ toti⁹ ppl'i. ¶ Qui deū vellet mul tū honoꝛare: ſepi⁹ deberet recolere hono rē: quē nobis fecit ꝑ ſuū icarnare. ¶ Ille qui ꝑ totū mundū poſſet honoꝛē dei ꝓcu rare: in magno timoꝛe deberet ſtare. qm̄ ad vltimū iudiciū ſe nō poterit excuſare.

¶ De libertate.

D Eus eſt liber in ſuo exiſtere et liber eſt in ſuo agere cum poſſi ficante poſſificabili et poſſifi

care. ¶ Deus in ſua magna bonitate ꝑ bõificãtẽ bonificabilẽ bõificare ⁊ bõifica tũ liberã hꝫ pãtẽ. ¶ Deꝰ ẽ magis liber ĩ ſuo poſſe ꝙ̃ eſt hõ ĩ ſuo velle. ſuã libertatẽ nemo põt ſcire. ¶ Deus eſt liber in infini re ĩ eternare ⁊ cõplere. nec aliquid poteſt ſibi reſiſtere. ¶ Plus valet libertas ĩ vel le in recolere ⁊ in ſcire ꝙ̃ regnũ vel impe= riũ hfe. ¶ Deꝰ hoĩem liberum in virtute creauit: ſed per ſe in ſeruitute deuenit. qm̃ ſeipſum nõ cognouit. ¶ Quilibet hõ li= bertatẽ põt hr̃e ad amãdũ deũ ⁊ ipſuꝫ cha re tenere. qm̃ neminẽ cõpellit ipſum ama re. ¶ Hõ q̃ eſt ſeruus pcti: liberã volunta tẽ nõ hꝫ. qm̃ iuſtitia ipꝫ ĩcarceratũ tenet. ¶ Nullꝰ hõ q̃ eſt in virtute: eſt in ſeruitu te. nec eſt liber: q̃ in pctõ cecidit: quouſq; ſeipſum cognoſcit. ¶ Meliꝰ valet ſeruitꝰ cũ pena: dũ tamen ibi ſit iuſtitia ꝙ̃ liber tas in honorificentia.

¶ De exẽplo ramoꝝ arboꝛis apłicalis.

2 NArratꝛ: ꝙ voluntas ⁊ intellectꝰ in quodã viridario erãt: qui de deo ⁊ ſuis operibꝰ loq̃bantꝛ. In tellectꝰ aũt dixit voluntati: ꝙ ipſe pluſ ꝙ̃ ipſa valebat. qm̃ ipſe trãſibat ad intelligẽ dũ ſupꝛa ſenſitiuã ⁊ imaginatiuã. Supꝛa ſenſitiuã trãſibat: cũ guſtꝰ infirmꝰ amari tudinẽ in pomo dulci ſentiebat ⁊ ipſum amarũ iudicabat. ſed ipſe pomũ dulce iu dicabat ⁊ intelligẽdo attingebat. Supꝛa imagiatiuã trãſibat tũc: cuꝫ ipſa imagia batur: ꝙ angelꝰ cuꝫ ſe mouet de vno loco ad aliũ: imagiabatꝛ: ꝙ ipſe ꝑ mediũ trãſi= bat ⁊ ꝙ ipſe intellectꝰ ſupꝛa imagiationẽ intelligebat: inquãtũ ĩtelligebat: ꝙ ange lus ſm ſuã nãm ꝑ mediuꝫ nõ trãſibat. ſed ſm loci nãm ꝑ mediuꝫ trãſibat. quã ſic̃ dẽ locuꝫ imagiatio imagiabatꝛ. Volũtas au tẽ rñdit ⁊ dixit: ꝙ ipſa ſilr ſupꝛa ſenſitiuã ⁊ imagiatiuã aſcẽdebat ⁊ etiã ſupꝛa ſeip= ſas. ſupꝛa ſenſitiuã ſicut hõ q̃ ſentit famẽ/ ⁊ ego volo: ꝙ ieiunet. ſupꝛa imagiatiuam ſicut hõ q̃ imagiatur carnales delitias/ et imagiationẽ ĩ ꝯtrariũ imagiari facio. Aſcen do etiã ſupꝛa meipſam: inquãtũ deuꝫ plꝰ diligo ꝙ̃ meipſaꝫ ⁊ magis ꝓpter ſuuꝫ ho noꝛẽ laboꝛo ꝙ̃ ꝓpter meum. Intellectꝰ autẽ reſpõdit ⁊ dixit: ꝙ ipſe ſupꝛa ſeipſuꝫ aſcendit ad deũ: inquãtuꝫ ſeipſum mortificat credẽdo de deo hoc qđ nõ intelligit. vt deũ honoꝛaret/ ⁊ ꝙ in illo gradu tan= tum. quantum ipſa valebat.

¶ De exẽplo ramoꝝ arboꝛis celeſtialis.

2 NArratꝛ: ꝙ ſaturnus ⁊ iupiter ſo lẽ rogauerunt ꝙ diceret deo: ꝙ ipſi rogãt ipſum ꝙ inter ipſos mediuꝫ poneret. qm̃ cõplexiones ꝯtrie ꝗ= tem hr̃e non poſſunt. Sol aũt rñdit eis: ꝙ ipſi neſciebant: q̃d deꝰ heremite rñdit. Et quomõ rñdit? dixerũt saturnꝰ ⁊ iupi= ter. ¶ Narratꝛ: dixit ſol: ꝙ quidã heremi ta in quodã mõte ſtabat: q̃ plures tenta= tiões habebat. ⁊ quotidie deũ rogabat: ꝙ illas tẽtatiões auferret ab eo. qm̃ nimis ipſum vexabãt. Deꝰ autẽ rñdit ei: ꝙ ille tẽ tatiões ſibi erãt bone. qm̃ cũ ipſe ꝑ luxu= riã tentatꝰ fuiſſet ipſe caſtitatẽ recolebat ⁊ amabat. ⁊ cum tẽtatꝰ fuiſſet ad comedẽ dũ: ipſe ieiuniũ diligebat. ⁊ cum tentatus fuiſſet ad doꝛmiẽdũ: ipẽ oꝛonẽ recolebat ⁊ amabat. ⁊ cũ tẽtatꝰ fuiſſet ꝑ ſupbiã: ſuã vilitatẽ recolebat/ ⁊ plura delicta: q̃ fece= rat/ ⁊ vilẽ locũ: de quo natꝰ erat/ ⁊ vile ho ſpitium: in q̃ poſt moꝛtẽ ſtare deberet. vbi vermes ipſum comederẽt. idcirco tẽtatio nes q̃s habebat ille heremita: excitabãt ⁊ monebãt ipm̃ ad faciẽdũ bonũ/ ⁊ ꝙ nõ eẽt ocioſus/ ⁊ ꝙ ſemꝑ faceret ꝯtrium illaꝝ tẽtationũ. Idcirco ille heremita erat hõ iuſtꝰ: ⁊ quotidie magna merita acquire= bat ꝑ bonas operatiões q̃s faciebat/ ⁊ q2 plures malas tentatiões vincebat.

¶ De exẽplo ramoꝝ arboꝛi angelicalis.

3 NArratꝛ: ꝙ in q̃dã eccleſia cathe drali erat q̃dã eṗs: qui erat hõ ydiota. qui bñ p̃dicare neſcie= bat/ nec ſuos canonicos repꝛehendere de malis: q̃ faciebãt. qm̃ eoꝝ delicta nec defe ctus cognoſcebat. Canonici autẽ deſide= rabãt: ꝙ ille eṗs moꝛtuꝰ fuiſſet/ ⁊ ꝙ vnum ſapiẽtẽ eṗm haberẽt: q̃ ſciret bñ p̃dicare ⁊ eoꝝ bõitates cognoſcere. Accidit autẽ: ꝙ ille eṗs moꝛtuꝰ ẽ: ⁊ hũerũt vnũ eṗm di ſcretũ q̃ bñ p̃dicabat/ ⁊ delicta ⁊ ceteros defectꝰ q̃s faciebãt: cognoſcebat. ⁊ ipſos repꝛehẽdit intantum: ꝙ ipſos in laboꝛe quotidie tenebat. Et accidit q̃dam die: ꝙ canonici a quodã canonico veteri petie= runt ꝯſiliũ: q̃d facerent de illo eṗo. qm̃ la=

ſe habet; hoc autem repugnat, niſi recipiat aliquid intrinſecè inhærens, quod re ipſa non habebat, ſcilicèt lucem: ergo lux eſt aliquid intrinſecè adveniens corpori illuminato, quod ipſi intrinſecè non inerat anteà: ergo eſt aliquid realitèr entitativè ab eo diſtinctum. Secundo, quia niſi evidentia ipſa oculorum nos fallit, corpus luminoſum, v. g. candela, aut Sol re ipſa communicat lucem corporibus illuminatis, corporaque illuminata lucem accipiunt à Sole, & à candela, alioquin fruſtranea eſſet actio Solis, aut candelæ, ſiquidem nihil efficeret, aut communicaret corporibus, quod ipſa corpora non haberent ex ſe; quin & omnes mortales delirarent, dum lucem ſui communicativam eſſe, ac diffuſivam agnoſcunt.

18 Ne ergo hoc dicatur, tenendum eſt lucem eſſe corporibus adventitiam, diffuſam, & emanantem à corpore luminoſo in corpus illuminatum, quàm corpus illuminatum recipiat à luminoſo; ac pro inde eſſe formam, non ſubſtantialem, ſed accidentalem, & conſequentèr qualitatem ſpecialem non habentem contrarium; ſuperioremque primis qualitatibus elementorum, primoque à corporibus cœleſtibus originatam, & ſecundario à ſuperiori elemento, ſcilicèt, igne.

19 Inquires ſeptimo, an lux per ſe videri poſſit? Reſpondeo primo, quod lux per ſe eſt viſibilis vt *quo*, quia eſt qua cætera conſtituuntur viſibilia. Reſpondeo ſecundo, lucem per ſe, præciſivè ab omni colore, non videri vt *quod*. Patet, tùm ab experientia, nàm in diaphano puro nihil oculi vident, quamvis illud ſit luce perfuſum: ſi enim aliquid ibi viderent, in eo terminaretur viſus, ſiquidem illud deberet eſſe obiectum terminativum viſionis; hoc autem apertè eſt falſum, quia aliàs viſio non vltrà tenderet, nec videret obiectum collocatum ab oppoſita parte diaphani, v. g. cœlum; quod manifeſtè eſt contrà experientiam. Tùm etiam, quia lux ex ſe colorata non eſt; ſed obiectum *quod* viſus neceſſario eſt coloratum: ergo lux per ſe non eſt viſibilis vt *quod*. Si ergo videtur in corpore luminoſo, non eſt pręciſe ratione lucis; ſed quia corpus luminoſum colorem aliquem candidum, aut flavum præſefert, & ille color videtur vt *quod* ratione lucis vt *quo* ſe habentis. Ex quo.

20 Reſpondeo tertio, lucem adhuc in corpore luminoſo, non videri per ſe abſque ſpecie diſtincta; ſed per ſpeciem aliquam à ſe diſtinctam. Patet ex D. Thom. q. 10. de verit. art. 8. ad 10. Ubi ſic ait: *Ipſa enim lux, quæ eſt in Sole, non videtur à nobis, niſi per ſimilitudinem eius in viſu noſtro exiſtentem.* Non ergo per ſuam ſpeciem, abſque ſpecie diſtincta.

21 Inquires octavo, an lux requiratur ex parte medij, an ex parte obiecti, ad viſionem? Reſpondeo primo, quod abſdubio requiritur

tur ex parte obiecti in genere cauſæ efficientis adiuvantis obiectum ad ſpeciem producendam, & immittendam. Ratio eſt, tùm ab experientia, quia color, niſi luce perfundatur, non emittit ſui ſpeciem: ergo quia luce indiget, vt adiuvante ad illam emittendam. Tùm quia color ipſe non poteſt ex ſe ipſo educere ſpeciem ſui, vt cauſa adæquata efficiens, cauſa enim educens formam ex ſubiecto debet aliqualitèr diſtingui ab ipſo ſubiecto, ex quo educitur: ergo indiget luce, vt cauſa educente ſpeciem ex ipſo colore. Quinimmo ſentio, colorem ipſum tantum in genere cauſæ formalis eſſe cauſam ſpeciei emiſſæ, lucem vero determinatam per colorem eſſe cauſam efficientem in rigore, ad modum quo infra dicemus de lumine intellectus agentis educente ex phantaſmate ſpeciem intelligibilem.

22 Dico ſecundo: etiam lux requiritur ex parte coloris in genere cauſę formalis, vt ſcilicèt ipſum conſtituat completè, & in actu, ſeu formalitèr viſibilem. Patet ex D. Thom. tùm 1. contra Gent. cap. 76. vbi ait: *Eadem viſione videmus lumen, & colorem, qui fit viſibilis actu per lumen.* Tùm 1. p. q. 67. art. 3. ad 3. *Lumen facit colores viſibiles actu.* Tùm in 2. diſt. 20. q. 2. art. 2. ad 2. *Complementum formale viſibilis, in quantum huiuſmodi, eſt lux, quæ facit, viſibile in potentia eſſe viſibile in actu.* Et q. 8. de veritate, art. 14. ad 6. *Lumen ſe habet ad colorem, quaſi formale, & ſic lumen, & color ſunt vnum tantum viſibile.* Quid clarius?

23 Patet etiam, quia color, niſi perfuſus luce, non eſt proximè, & formalitèr viſibilis, nec terminare poteſt viſionem: ergo redditur formalitèr, & completè viſibilis per lucem. Tùm quia cum videtur color, videtur lux, non vt *quod*, ſed vt *quo*: ergo vt *quo* color terminat, & movet viſum; & conſequentèr formalitèr complet colorem in eſſe viſibilis. Tùm denique, quia communis ſententia tenet, lucem eſſe rationem formalem *ſub qua* viſus; ſed ratio formalis *ſub qua* formalitèr ſe tenet ex parte obiecti: ergo.

24 Sed in contrà obijcit Aguirre in pręſenti: color intrinſecè eſt viſibilis, & viſibilitas eius convenit colori ab intrinſeco, & vt proprietas eius: ergo non redditur viſibilis formalitèr per lucem, quæ illi advenit ab extrinſeco. Reſpondeo, quod eſt duplex viſibilitas coloris, & vt *quod*, & vt *quo*, & incompleta, ſeu remota, & completa, ſeu proxima: prima convenit colori ab intrinſeco, & vt proprietas eius; fatemur enim, quod color ex ſe, & ab intrinſeco eſt viſibilis in potentia, remotè, & incompletè, ſive vt *quod*. Secunda vero convenit ei per lucem, & non eſt proprietas eius, nec ab intrinſeco, quia ſolùm per lucem fit viſibilis in actu formalitèr vt *quo*, & completè. Et per huiuſmodi diſtinctionem facilè ſolvitur obiectio, & alia quæ ſolent opponi.

Ma-

25 Maior eſt difficultas, an lux requiratur ex parte medij? Aliqui aſſerunt: ducti ſolum, quia Philoſophus aſſerit colorem eſſe motivum *perſpicui in actu*; ſed vt color moveat viſum, opus eſt, quod moveat medium, quia agens non operatur in diſtans, niſi agendo in medio: ergo requiritur, quod medium ſit actu perſpicuum: ergo & quod ſit lucidum.

26 Sed in contrà alij, & quidem maiori fundamento, negant; quia oculi fœlium in obſcuriſsimo loco videntur, quin & quanto medium eſt magis obſcurum, tanto magis videntur: & corpus à longe poſitum, & illuminatum in ſe, videtur clarè, quantumvis medium obſcuriſsimum ſit, idemque de lumine nocte obſcuriſsima accenſo in monte diſtantiſsimo: ergo non requiritur lux ex parte medij.

27 Nec valet dicere cum Authoribus contrariæ ſententiæ, quod in prædictis caſibus ſemper medium perfunditur ab ipſo obiecto aliqua luce, quamvis valdè remiſa. Contrà enim eſt, tùm quia hoc eſt contra ipſam experientiam, vel ſaltem ſine illa, quia obiecta in medio poſita nulla pęnitùs luce illuminantur. Tùm quia videtur difficillimum, quod lux parva illuminet totum medium, quando eſt diſtans. Tùm denique, quia ſi lux eſſet exacta in medio, ſaltem quanto medium minori luce, ſeu maiori obſcuritate perfunderetur, tanto minus obiectum moveret viſum; ſed hoc econtrà accidit: ergo lux non eſt exacta ex parte medij. Adque id probabilius exiſtimo, eſtque cóformius menti D. Thom. lib. de ſenſu, & ſenſat. cap. 2. Ad authoritatem Philoſophi in contrà, dici poteſt, quod loquitur de medio contiguo, ſeu de mobili proximo à colore, quod debet quidem eſſe lucidum in actu; ſecus vero de medio diſtantiori, nàm ſemel producta ſpecies coloris, adiuvante luce contigua colori, poteſt ea ſpecies permeare medium obſcurum ſine luce.

28 Inquires nono, an lux ſit qualitas naturalis, an intentionalis? Reſpondeo indubitantèr, eſſe naturalem; tùm quia eſt effectus naturalis Solis, & aliarum cauſarum naturalium; tùm quia cauſat immutationes naturales. Deinde dico, quod non eſt formalitèr, nec eminentèr formalitèr intentionalis, quia aliàs eſſet per ſe, & formalitèr ſui ſpecies, ita vt per ſuam eſſentiam poſſet vniri intentionalitèr cum potentia ad ſe repræſentandam potentiæ; quod ità non eſt.

29 Nihilominus dico, eſſe intentionalem eminentèr efficientèr, ſicut Sol dicitur calidus eminentèr efficientèr, quia licèt per ſe, & formalitèr, nec ſit calidus, nec calor, eſt tamen virtutis ſuperioris eminentèr continentis calorem, & potentis illum cauſare, ita ergo lux, licèt formalitèr non ſit intentionalis, nec poſsit in genere cauſæ formalis præſtare effectum formalem intentionalem; eminentèr efficien-

tèr

eſt intentionalis, quia eſt qualitas perfectiſsima inter naturales puriſſima, & à materia magis defæcata, quæ magis accedit ad ſphæram ſpiritualium, & ſic habet virtutem educendi ſpecies intentionales, quodammodo abſtractas à materia; propterea enim dixi ſupra, lucem eſſe quaſi totalem cauſam efficientem ad ſpecies educendas; quia color de ſe eſt qualitas valdè materialis, & materiæ immerſa, vtpote ex cōmixtione elementorum procedens, & ideo ſpeciem intentionalem à materia abſtractam, & defęcatam, quæ elementorum qualitates ſuperat, per ſe efficere, aut educere non valet; ſed lucis eſt hoc munus proprium, concurrente ipſo colore, vt cauſa formali extrinſeca. Vel ſi mavis, vt cauſa efficiens ſpeciei, ſecundum quod retinet de ſimilitudine coloris, luce vero vt elevante talem ſimilitudinē ad eſſe intentionale purius, & magis defæcatum à materia; ita vt quod ſpecies habet de ſimilitudine coloris, ſit à colore exprimente ſuam ſimilitudinem, quod vero habet de elevatione, & puritate à materia, ſeu de intentionalitate, hoc proveniet à luce.

30 Denique inquires, an viſio fiat per extramiſsionem radiorū oculi ad obiectū, an per intromiſſionem ſpecierum ex obiecto ad oculum? Primum aſſeruerunt aliqui ex Antiquis; ſed impugnatur facile. Primo, quia viſio non eſt actio trāſiens, ſed formalitèr immanens; ſed ſi fieret per extramiſsionē radiorū ad obiectum, eſſet actio tranſiens, ſicut illuminatio, quia fit per emiſſionem lucis ad extra: ergo viſio non fit per extramiſsionem radiorum. Secundo, quia talis extramiſſio radiorum ficta prorſus eſt, nàm vel radij emiſsi sūt corpus aliquod, ſeu ſubſtantia, & hoc eſt impoſsibile; quia oporteret tale corpus penetrari cum aere medio, ipſo immoto, & in inſtanti percurrere totum ſpacium medium vſque ad cęlum, v.g. quod ridiculum eſt dicere. Vel radij ſunt qualitas; & præterquàmquod inexplicabile eſt cuius generis ſit talis qualitas, etiam videtur impoſsibile, quod oculus, ſeu pupilla ita puſilla habeat tantam efficaciam, quod qualitatem emittere poſsit vſque ad cœlum, & vſque ad aſtra; itemque videtur impoſsibile, quod tàm cœlum, quā aſtra tali qualitate afficiantur, ſeu illam recipiant; reijcienda ergo eſt prædicta radiorum extramiſsio: & tenendum viſionem fieri, vt communitèr tenent Philoſophi, per emiſsionem, qua obiectum illuminatum circumcirca emittit ſuam ſpeciem, cuius proprium ſuſceptivum eſt pupilla, & per eius receptionem peragitur viſio, vti quædam exterior ſenſatio.

31 Sed obijcies primo, aliquot textus Ariſtotel. in quibus extramiſsionem radiorum videtur admittere. Sed reſpondetur facile; ipſum loqui ex Antiquorum ſententia, cum quibus aliquando condeſcendit; ſed ex proprio

prio Marte noſtram tenet pluribus in locis, vbi vniverſalitèr tenet, ſenſationem fieri per immutationem, qua ſenſus immutatur à ſenſibili, ſeu ab obiecto.

32 Obijcies ſecundo, ex eodem Ariſt. lib. 3. Metheorum, cap. 4. aiente de Antipheronte, quod ob oculos præſeferebat ſui imaginem; cuius rationem aſsignat, quia viſus eius propter debilitatem nequibat aërem propellere. Sed ad hoc reſpondet ibi D. Thom. Antipherontem ſolum miſiſſe ex oculis humorem aliquem in modum nebulæ, qui conglobatus coram ipſis oculis, & adenſatus, ſpeciem ipſius referebat, & reflectebat quaſi ſpeculum, & ſic ſui imaginem præ oculis habebat, quia videlicet humorem illum conglobatum, ob debilitatem propellere non valebat; minimè autem ibi ait Philoſophus, quod emitteret radios viſuales ad obiecta.

33 Tertio obijciunt experientiam faſcinantium; qui quos aſpiciunt, præſertim teneros puęros, inficiunt; ergo quia emittunt radios malignos ad obiectum. Sed reſpondeo, aliquorum oculos emittere ex ſe ſpiritus aliquos, ſeu qualitatem phyſicam alterativam, quę aliquando maligna eſt, ac ſubtiliſſimè penetrans artus ipſos pueri viſi; ſed hæc qualitas longè alia eſt, à radijs viſualibus, nec per illam fit viſio, cum etiam corpora ipſa mortua ſoleant ex ſe emittere qualitates nocivas, & peſtilentiales, quin per talem emiſsionem videant.

34 Obijcies quarto, quia impoſsibile videtur, quod per diaphanum omnia obiecta emittant ſuas ſpecies, ac ſimilitudines; nam aliàs in eadem parte diaphani, ſępè coirent plures ſpecies rerum diverſarum, & contrariarum, vt coloris nigri, & albi; aquæ, & ignis, &c. ſed hoc repugnat: ergo. Item, quia vel obiectum emittit vnicam tantum ſui ſpeciem, vel plures per omnes lineas ductas ab ipſo: hoc eſt impoſsibile, quia cum lineæ ductę ab obiecto poſsint eſſe infinitæ, ita forent infinitæ ſpecies obiecti; deinde nec vnam tantum, nàm alias vni tantum oculo deſervire poſſet, & ab alio non poſſet videri, quia deficeret ſpecies: ergo.

35 Reſpondeo, nullum eſſe inconveniens in eo, quod plures ſpecies concurrant in eadem parte diaphani, quia ſolum habent eſſe intentionale, & ſecundum eſſe intentionale non ſunt contrariæ, nec alterativæ ipſius diaphani, vnde nullam dicunt inter ſe oppoſitionem; ſicuti in intellectu abſque vlla contradictione ſimul concurrunt ſpecies albi, & nigri, caloris, & frigoris, ſicci, & humidi, &c. quia ſecundum eſſe intentionale non dicunt contrarietatem, & ideo etiam in ipſa pupilla ſimul concurrunt ſpecies omnium obiectorum coram poſsitorum abſque vlla cōtrarietate. Ad ſecundum autem dico ſpeciem ab obiecto emiſſam vnam eſſe, quandiu ſuſceptivum eſt vnum continuum; quandiu au-

tem

tem eſt duplex, & diviſum, fit duplex, vt patet in ſpeculo, in quo ſola vna obiecti imago exprimitur, quandiu ſpeculum continuum eſt; fracto tamen, ac diviſo, multiplicantur ſpecies, ſeu imagines; quia videlicèt obiectum de ſe eſt communicativum ſuæ ſpeciei verſus omne latus, & per omnem lineam ab ipſo ductam; ſed vnitas, vel pluralitas numerica ſpeciei ſumitur ex vnitate, vel pluralitate ſuſceptivi, vt oſtendi lib. 1. de generat. q. 6.

36 Denique obijcies: non minus difficile apparere, quod quādo obiectum eſt valdè diſtās, emittat ſui ſpeciem vſque ad oculum, quàm quod oculus emittat radios viſuales vſque ad obiectum: ergo ſi id nobis impoſsibile eſt, multo magis illud. Reſpondeo, emiſsionem ſpecierum ab obiectis diſtantibus non eſſe incredibilem; potiſsimè, quia obiectum adiuvatur luce, quæ eſt qualitas efficaciſsima, & maximæ activitatis: & item quia obiectum, quod ex maxima diſtantia emittit ſpeciem, eſt magnæ molis, & ingentis magnitudinis, v. g. vna ſtella, quæ eſt ad minus orbe terrarum maior, quid mirum emittat vſque ad oculum ſui ſpeciem, valdè quidem attenuatam, ac debilitatam? Attamen pupilla oculi ita parvæ quantitatis, impoſsibile eſt, quod ad aſtra vſque radios emittat per totum cœlum diffuſos.

QUÆSTIO IV.

DE SONO, ET AVDITV.

1 POſt ſenſum viſus, ſequitur auditus, de quo brevius dicam, & in primis de organi ipſius ſtructura. Incipiendo igitur ab exteriori parte, auriculis munitur, ac circumobſidetur, ad ſui tutamen, ne aliquid intus decidat, quod ſenſum, delicatum nimis, lædere queat, ſicut oculi teguntur ſupercilijs, & palpebris, ad ſui defenſionem. Auriculæ autem ſunt cartilaginoſæ, quaſi medium tenentes inter durum, & molle, vt nec frangi, nec à ſua ſituatione facile decidere poſsint. Sunt item anfractuoſæ, & viam non rectam præbentes ſono, vt & aditum precludant cuilibet corpori nocivo, & vt ſonus ipſe lentius, & ſuavius ad intimum perveniat. Perfunditur etiam aditus ipſe humore quodam viſcoſo, vt ſi forſan aliquod animal puſillum, vt formica, cinifes, aut pediculus irrumpere conetur, in ipſo aditu irretitus, intimum penetrare nequeat.

2 Intus autem eſt cavitas magis ampla, in qua ſedem habet ſubſtantia quędam ſpirituoſa, quæ vocatur aër, non quidem elementaris, ſed animatus, & vitalis: tegitur autē pellicula quadam delicata, & compactum ex illa, & aëre incluſo, vocatur timpanum auditus, & hoc quidem nectitur cum cerebro, medio nervo è cerebro deſ-

ginā:quā male vulnerauit/⁊ ab ipa ſuū fi
liū abſtulit: quē in ſuo brachio portabat.
quē adduxit ad lupā ſuā vxorē ⁊ ad filios
ſuos:vt ipm̄ cōcederēt. Lupa xo ipʒ come
dere noluit. ſʒ ipm̄ nutriuit ſicut ſuos fili
os: q̄ cū ipo luſerūt.Et qn̄ magnꝰ fuit/⁊ fi
lij lupi fuerūt magni:inſimul iuerūt ꝑ ne
mus in q̄ erāt plꝰes male beſtie.Et filiꝰ re
gis cōſueuit carnes crudas comedere ad
modū lupoꝝ/⁊ occidebat hoīes/⁊ oues fu
rabat.Et tūc paradiſus cognouit: ꝙ per
hoc ꝙ dn̄a nr̄a dicebat:ꝙ ꝓpter malas cō
ſuetudines hoīm:q̄ oues comedunt/⁊ qui
in ſuis opibus ſuis patribꝰ ⁊ matribꝰ non
ſimilant:q̄ in h̄ mundo bonas ꝯſuetudi
nes habuerūt: tot hoīes in iferno iuerūt/
⁊ in ipo ita pauci intrauerūt. Et tūc lupū
q̄ abſtulit de regina filiū: maledixit:q̄ do
cuit alios comedere oues crudas/etiā do
micellas regine maledixit: q̄ non iuerunt
queſitum filium ſuum/ nec ipſam aſſocia
uerunt:cum viridarium intrauit.

¶ De exº actiōis ⁊ paſſiōis arb. infnalis.

Narrat:ꝙ actio et paſſio in ieſu
xp̄o ſibiinuicē obuiauerūt/ ⁊ in
ipo diu ſteterūt.poſtmodū xo
ipſas ad ſctm̄ petrū tranſmiſit. q̄ dixit ad
actionē ꝙ ſtaret in aīa ſcti petri/⁊ ꝙ paſ
ſio in corpe illiꝰ ſtaret. Et dixit ad fidem:
ſpē:charitatē:iuſtitiā:prudētiā:fortitudi
nē:tēperātiā:hūilitatē:caſtitatē:miam:⁊
pietatē:ꝙ ipas aſſociarēt vſqʒ ad ſanctum
petrū.⁊ ꝙ q̄diu eēnt actio ⁊ paſſio in btō
petro:ab ipſis nō receſſerunt. Verūtamē
ſi actio ſtare vellet in corpe ⁊ paſſio in aīa:
ꝙ recederēt ab eaꝝ ſocietate/⁊ lupos per
mitterēt oues comedere.Et dixit ad iuſti
tiā:ꝙ paſtores puniret: q̄ bn̄ oues non cu
ſtodiunt. Sʒ ad hos ſermones rn̄dit dn̄a
nr̄a:q̄ dixit: ꝙ pctōres in ipſa actionē ha
buerunt.qꝛ erat mr̄ eoꝝ ⁊ fons: vbi ſpē po
tabant/⁊ vbi miam inueniebant. idcirco
non oportebat:ꝙ virtutes ex toto recede
rent a beato petro.quoniā beatus petrus
in ipſa ſpē habere non poterat.Tunc xo
ieſus xp̄s dixit ad virtutes: ꝙ fieret hoc:
quod ſua mater vellet. quoniā ipſa actio
nem in ipſo habebat. poſtq̄ filius ſuus
erat/et ipſum nutriuerat.

¶ De exēplo hītꝰ arboris xp̄ianal.

Narrat: ꝙ neceſſitas ⁊ ꝯtīgētia
in dn̄a ſibiinuicē obuiauerūt.
q̄ ipas de ſuo panno veſtiuit/et
ipas ideas vocauit.Et ipe a dn̄a q̄ſiuit:
ꝙ poſtq̄ erāt differētes: q̄re ipas induit
de vno eodē panno.Et dn̄a rn̄dit: ⁊ dixit:
ꝙ differētes erāt i creaturis ⁊ nō in crea
tore. qm̄ in creatore ambe ſunt vna idea.
⁊ rōne vnitatis ipas induit ex vno eodem
panno. rōne cuiꝰ ipſas ideas vocauit.Et
qꝛ hītus diuerſi erāt in figura:erat pannꝰ
diuerſificatꝰ in figuris i diuerſis creaturꝭ
ſuſtentatis. Et tūc mona.dixit rax. ꝙ illd
exēplū ſibi explicaret.qm̄ ita erat ſubtile:
ꝙ ipʒ intelligere nō potuit. Rax.rn̄dit ei:
ꝙ illud exēplū erat ſcriptū.⁊ ꝙ ipʒ totiēs
legeret:quouſqʒ illd itelligeret. cū ita ſit:
ꝙ hītus ſcīe iuuat ex plꝰibus regreſſibus.
verūtn̄ ſi ipſe tribꝰ vicibus nō intelligeret
illud:qd̄ legerat:ꝙ legeret in arbore diui
nali in capl'o de habitu.qm̄ in illo paſſu ſi
gnificatū erat id:qd̄ de idea ꝑdixerat. Et
rax.cōſuluit mona. ꝙ teneret hūc ordinē
i alijs locis huiꝰ libri:i qbꝰ q̄dā ꝑ alia itel
ligunt.

¶ De exēplo fitꝰ arbo.diuinalis.

Narrat:ꝙ quidā hō deū cōſide
rauit:quō fuit deus/⁊ ſtetit an
teq̄ mundus fuit. qm̄ dixit ꝙ
deꝰ corpus nō habet. ⁊ dixit: ꝙ non ſtetit
circulariter q̄drāgulariter nec triāgulari
ter.Et qꝛ imaginari non poterat ſm̄ tres
aſſituatiōes corpales:ſuppoſuit:ꝙ deꝰ ni
hil eēt.qm̄ ſi aliqd eēt: ſub aliq̄ ꝑdictarū
aſſituationū ſtaret.Et cū ſuppoſuit:ꝙ de
us nihil eēt:habuit valde magnū dolorē
in ſua aīa.⁊ dixit:ꝙ oīa ieiunia q̄ fecerat:
ꝑdidit ⁊ oēs orōnes dn̄icas:q̄s fecerat ꝓ
pter amorē dei.quia ſuppoſuit:ꝙ nō erat
alia vita q̄ iſta:in qua ſumꝰ.Et tūc noluit
ampliꝰ ieiunare/ nec orōnē dn̄icā dicere.
Et ꝓpoſuit: ꝙ iret ad quādā ciuitatē ad
accipiendū vxorē/⁊ ꝙ corporales delitias
haberet:q̄s hr̄e poſſet.Dū autē heremita
de mōte deſcēdebat ad eundū ad ciuitatē:
ipſe inuenit vnā colūbā:q̄ ſtabat in arbo
re.q̄ ab heremita q̄ſiuit: quo ibat. Here
mita xo narrauit ei:qd̄ ſibi acciderat. Et
tunc columba dixit heremite hec verba.

¶ Narrat: ꝙ q̄dā xp̄ianus ⁊ q̄dā ſarace
nus diſputauerunt:⁊ inuicē de deo loque

bātur. Christianus ꝯo a saraceno q̄siuit: vbi erat volūtas dei: anteq̄ mūdus creat⁹ eēt: Saracen⁹ rn̄dit ei/ ꝛ dixit: q̄ stabat in amāte amabili ꝛ amare. Sꝫ xp̄ian⁹ a saraceno q̄siuit: si iter ipos erat distictio. Saracen⁹ rn̄dit: q̄ nō. Et tūc xp̄ian⁹ dixit: q̄ postq̄ iter ipos nō erat distictio: i ipo volūtas eē nō potuit. ꝛ postq̄ nō hūit i q̄ stare posset: nō potuit eē aliqd. Et tunc saracen⁹ dixit: q̄ ipa volūtas erat in seipa. Et tūc xp̄ian⁹ q̄siuit: si erat i seipa sine trib⁹. qm̄ sine illis eēt ociosa. Saracen⁹ dixit: q̄ stabat cū oib⁹ trib⁹. Et xp̄ian⁹ dixit: q̄ nō poterat eē in ipa sine distictiōe oiꝫ triū. qm̄ sine distictōe nō eēnt tres nec duo/ nec eēt nūer⁹ triū. sꝫ volūtas eēt ipis vacua. Et ad h̄ saracen⁹ rn̄dere nō potuit. Hoc ideꝫ dico vobis: dixit xp̄ian⁹: de bonitate dei/ q̄rēs a saraceno vbi erat: añq̄ mūd⁹ erat. Et saracen⁹ nō fuit ausus dicere: q̄ erat in bonificāte bonificabili ꝛ bonificare: vt nō ꝯsentiret ꝓductiōeꝫ ꝑsonaꝝ diuinaꝝ/ ꝛ dixit q̄ erat in seipa sine bonificāte bōificabili ꝛ bonificare. Tūc ꝯo xp̄ian⁹ dixit: q̄ ipsa erat ociosa. ꝛ vacua magnī⁹ ꝑtātis ꝛ finis ꝛ sine magnitudis. qm̄ magni⁰ bonitatis est q̄ sit ita magna i agēdo sicut i existēdo. vacua eēt ꝑtāte: qm̄ i seipa nō hēret ꝑtātē nec in alio. nec aliud haberet ꝑtātē i illa nec de illa. vacua eēt fine: qm̄ ex ipa nullū bonū seq̄ret. Et tūc saracen⁹ fuit ꝯuictus rōe ꝓductōis diuīa quā xp̄ian⁹ ei ꝓbauit. Et heremita cogñuit q̄ assituatio dei non erat in subiecto corꝑali sꝫ spūali. sicut volūtas q̄ est i amāte amabili ꝛ amare/ ꝛ bonitas i bonificāte bōificabili ꝛ bōificare: spūalr̄ ꝛ nō corꝑaliter. Tūc ꝯo heremita redijt ad suū heremitagiū: q̄ tētatiōnē cognouit quā demō sibi ꝓcurauit/ ꝛ remāsit bon⁹ hō. Et dixit q̄ bonitas ꝯtuosa ꝛ acq̄sita nō erat in circulo q̄drāgulo ꝛ triāgulo. Sꝫ in bonis opib⁹ q̄ sunt de genere virtutis acquisite: que est bona virtus.

¶ De ꝓuerbijs florū arboris etalis.

Melius valet aurū in homine paupere q̄ in diuite. ¶ Ille ignis est bon⁹ qui hereticos ꝯburit. ¶ Meli⁹ vꝫ ignis in calore cordis: q̄ aq̄ i albedie faciei. ¶ Melius valet nigredo in ferro: q̄ albedo in argēto. ¶ Ignis q̄ est in lapide tenet captū illud qđ ipm̄ nō trahit. ¶ Lux ignis noctē vincit. ¶ Ignis q̄ descēdit est silis lupo q̄ de mōte descēdit ad valles vbi stāt oues. ¶ Nullus ignis ꝑ suā nām est frigidus/ ꝛ null⁹ mal⁹ nunci⁹ pacē bn̄ ꝓcurat. ¶ Ignis descēdit cū hūilitate ꝛ ascēdit cū supbia. ¶ Si nō esset ferrū in pede equi/ nō esset aurum in capite regis.

¶ De ꝓuerbijs floꝝ arbo. vegetalis.

Cucurbita q̄ seruiebat piperi malum de aqua ꝛ de seipa dicebat. ¶ Supbia esset rosa si inter spinas nata non esset. ¶ Quam citius flos amigdali erat vacuus sup terrā cadebat. ¶ Ille ignis q̄ in oleo inuisibilis est: i flāma apparet. ¶ Piper alleuꝫ increpauit: q2 albas vestes induebat. ¶ Piper i omnib⁹ terris nō nascit̄. ¶ Equus regē rep̄hendit: q̄ malū de ordeo dicebat. ¶ Vinū cor ꝯfortat cū calore: ꝛ cerebrū cū siccitate destruit. ¶ Vinū in vegete forti⁹ est q̄ in cipho/ ꝛ ꝓpinquior est suo fini i cipho q̄ in vegete. ¶ Malefacit scarabat⁹: qui nascit̄ cū nigro colore ex farina alba.

¶ De ꝓuerbijs floꝝ arboris sensualis.

Culi ad itellectū dixerūt: q̄ deuꝫ in sua infinitate itelligeret. ꝛ itellect⁹ ad oculos dixit: q̄ ipi solem in meridie respicerēt. ¶ Rogauit mulus equā mrem suā: q̄ non diceret: q̄ ipe esset filius asini. ipa ꝯo rn̄dit ei/ q̄ ipe h̄ in sua figura significabat. quare ipa hoc celare non potuit. ¶ Inuenit mulus equum et asinū/ q̄ equū salutauit/ ꝛ asinum salutare noluit. ¶ Quidam homo locuꝫ videbat: in quo timoreꝫ habebat/ ꝛ suos inimicos recolebat. ¶ Anima suū pctm̄ recoluit/ et oculi plorabāt/ ꝛ os ieiunia faciebat. ¶ Cū hō cū cultello carnes scindebat: mollitieꝫ sentiebat. ꝛ qm̄ ossa scindebat: duritiē sentiebat. ¶ Sētit hō amaritudinē i pomo dulci: vt intellect⁹ īfirmitatē intelligeret/ et vt voluntas sanitatē amaret. ¶ Nulla aqua calorē sentit/ nec aliq̄ visibilitas videt̄. ¶ Oculi visibilitatē videre desiderāt et colorē vident: q̄ nō est de eēntia visibilitatis. ¶ Nullus homo est visibilis.

¶ De ꝓuerbijs floꝝ arboris imaginat̄.

Arboꝛ exemplificalis.

NUlla imaginatio videt. ¶ Bia rõnalis dormit: cũ ſine imaginatione ſenſitiuã mouet. ¶ Imaginatiua imagiari põt in vno tpe totũ circulum ville/ ⁊ nõ totuꝫ circulũ firmamẽti. ¶ In hac vita meli⁹ ẽ mortẽ imaginari ꝙ vita. ¶ Mala ẽ imaginatio: q̃ pulchritudinẽ ſine bonitate imaginat. ¶ Princeps ꝑus furcas ꝙ coronã imaginari dꝫ. ¶ Imaginatio maioꝛẽ hꝫ ↄcoꝛdãtiã cuꝫ intellectu ꝙ cũ volũtate. ¶ Sine mltiplicatiõe ſpẽi imaginatio ſe extẽdere nõ poſſet i imagni. ¶ Oĩs imaginatio ẽ inſfin imaginãtis ⁊ imaginabilis. ¶ Propter nimiũ imaginari eſt memoꝛia infirma.

¶ De ꝓuerbijs floꝝ arb. hũanal coꝛpal.

VIta hoĩs cõſiſtit in ↄcoꝛdãtia ſuaꝝ partiũ. ¶ Hõ pctõꝛ i aliq̃ re q̃ ſpectat ad deũ ius hꝛe nõ põt. ¶ Ille hõ eſt demonis: q̃ pl⁹ ſeipm ꝙ deum diligit. ¶ Qui plus deum ꝙ ſeipm diligit: pl⁹ ei⁹ honoꝛẽ ꝓcurat. ¶ Utili⁹ eſt hoi bñ cogitare ꝙ bonũ ſentire. ¶ Uir ẽ aliqs hõ q̃ facit h̃ ꝓpt qd creat⁹ ẽ. ¶ Oẽs hoĩes q̃ bonã famã habẽt: boni nõ ſunt. ¶ Bona fama i malo hoĩe ẽ hir⁹ ypocriſis. ¶ Ille hõ min⁹ vꝫ ꝙ aſin⁹: q̃ pl⁹ p coꝛpus ꝙ p aĩaꝫ vult valere. ¶ Ille hõ q̃ ſepi⁹ imaginat vñ venit: ſcit vias diei ⁊ noctis.

¶ De ꝓuerbijs floꝝ ar. hũanal ſpũalis.

VOluntas intellectũ rogauit: ꝙ diceret ſuo amato: ꝙ pl⁹ ipm ꝙ ſeipam diligebat. Idcirco intellect⁹ pl⁹ deum ꝙ ſeipm voluit intelligere/ et memoꝛia plus ipm ꝙ ſeipam recolere. ¶ Si volũtas valde ſuũ amatũ dilexiſſet: ipm obliuioni nõ dediſſet. ¶ In vna manu amati vidit itellect⁹ vnũ enſem/ ⁊ i alia floꝛẽ. idcirco dixit volũtati: ꝙ floꝛẽ hẽret/ ⁊ ꝙ ad miam ſpem trãſmitteret. ¶ Uolũtas tãtũ ſuum amatũ dilexit: ꝙ ad amandũ ſeipam ſibi tps nõ ſufficit. ¶ Memoꝛia amatũ recoluit ⁊ itellect⁹ ipm itellexit et volũtas deſiderauit: ꝙ p oẽs hoĩes honorat⁹ eſſet. ¶ Uolũtas ad amatũ ſpeꝫ trãſmiſit: vt de pctõꝛibus memoꝛiã ⁊ pietateꝫ haberet. ¶ Uolũtas pre nimio amare infirmabat: ⁊ maius recolere ⁊ intelligere cum bonitate amati ſui ipam curauerũt. ¶ Memoꝛia intellectus et voluntas ſua pctã ploꝛauerunt. ⁊ amat⁹ charitatẽ ⁊ ſpẽ eis trãſmiſit. ¶ Uolũtas q̃ bonũ diligit: floꝛes albos colligit. ⁊ voluntas q̃ malum diligit: nigros floꝛes colligit. ¶ Uolũtas ad amatuꝫ aſcendit/ ⁊ dixit ei: ꝙ mundus qui ſuus eſt: per malos hoĩes deſtruitur.

¶ De ꝓuerbijs floꝝ ar. moꝛal v̄tuoſe.

IUſtitia/ prudẽtia/ foꝛtitudo ⁊ tẽperãtia/ collegerunt alba merita. vt cũ albis veſtib⁹ amato ſeruirẽt. ¶ Fides ploꝛauit/ ⁊ iuuamẽ a ſuis hoĩb⁹ petijt ⁊ petit: ⁊ vix eſt aliqs: q̃ ei reſpondeat. ¶ Charitas iuſtitie de malis hoĩb⁹ ↄq̃rebatur: q̃ ipam nolunt amare: ⁊ ſpes miaꝫ recoluit. ¶ Ille hõ qui timoꝛẽ hꝫ de iuſtitia: hꝫ defectũ charitatĩ. ¶ Magna iuſtitia tãtũ timibilis nõ eſt ſicut priuatio magne ſpei. ¶ Ille hõ diſcret⁹ eſt: q̃ anteꝙ loquat: veritatẽ ⁊ prudẽtiã recolit. ¶ Nullus hõ iuſtus eſt: q̃ de iuſtitia ſpẽ non hꝫ. ¶ Uis melioꝛ eſt in prudẽtia ꝙ in lignis vel in ferro. ¶ Qui de v̄tutib⁹ eſt indut⁹: de aliq̃ idigẽtiã nõ hꝫ. ¶ Si de⁹ hoĩ v̄tuoſo deficeret: ↄ iuſtitiã charitatẽ ⁊ ſpẽ eẽt.

¶ De ꝓuerbijs floꝝ ar. moꝛalis vitioſe.

TEmperãtia de gula ↄq̃rebatur: et iuſtitia foꝛtitudinẽ puniuit. ¶ Qui culpas colligit i amando: colligit penas. ¶ Qꝛ ſupbia eſt vitioſa cũ credit aſcẽdere ſupius: deſcẽdit inferius. ¶ Ille fili⁹ q̃ i luxuria ꝑncipiat⁹ eſt: penã hꝫ ꝓpter culpã ſui pr̃is. ¶ Nullus auar⁹ hꝫ ſpem. ¶ Hõ iratus a prudẽtia ꝙ alius hõ eſt remotioꝛ. ¶ Qꝛ inter deuꝫ et vitiũ nõ eſt aliqua ſiĩlitudo: vitiũ nõ põt eẽ creatura. ¶ Nullũ vitiũ cum eſſe hꝫ ↄcoꝛdantiã. ¶ Inter vitium ⁊ culpam non eſt aliqua differentia. ¶ Peius eſt vnũ vitiuꝫ in anima ꝙ mille vitia in coꝛpoꝛe.

¶ De ꝓuerbijs floꝝ arboꝛis iꝑial.

IUſtitia regis eſt pax ſui populi. ¶ Pulchꝛioꝛ eſt iuſtitia regis ꝙ ſua coꝛona. ¶ In honoꝛe regis ẽ ſuus popul⁹ honoꝛat⁹. ¶ Nulla magna ſeruit⁹ eſt durabilis. ¶ Nullus homo ſolus de malo principe ſe defendere poteſt. ¶ Nullus homo ſecurus eſt in amicitia principis. ¶ Malus princeps ⁊ maioꝛ demon ſocietateꝫ fecerunt. ¶ Poteſtas mali principis eſt carcer ſapientie ⁊ volunta

ris. ¶ Difficile eſt: q princeps munit⁹ ſit humilis. ¶ In nullo hoïe eſt humilitas ita pulchra ſicut in principe.

¶ De prouerbijs flor arboris apl'ica-lis. et de articulis deitatis.

Qum ita ſit: q h̃ qđ ẽ eſt q deus ẽ. ſi deus non eſſet: nullũ aliud ens eſſet. ¶ Si plures dij eſſent: infinitas nihil eẽt. ¶ Impoſſibile eſt q duo pfcõs ſint infiniti. ¶ Propter tactũ diuinar rõnum naſcit filius deus ex deo pfe. ¶ Ex obuiatiõe patris ⁊ filij exit ſpũſſanctus. ¶ Si mundus poſſet eẽ etern⁹: poſſet eẽ poſſibilitas ſine poſſitiuitate. ¶ Re creatio mũdi ſeruitutẽ hoïm duplicauit. ¶ Oĩs homo creatus eſt ad cognoſcẽduз magnã gloriã dei. ¶ Nullũ ens deuiare põt mundũ a fine: ꝓpter quem creat⁹ eſt. ¶ Deus plus poteſt in ſeipo q̃ in alio.

¶ De puer. flor ar. apl'i. ⁊ de arti. hũani.

Nobilior eſt ⁊ melior cõceptio ieſu xp̃i q̃ recreatio mũdi. ¶ Qr ad deũ meli⁹ ſpectat magna bona ꝓducere q̃ parua: melius naſci potuit ex v̓gine q̃ mundũ creare. ¶ Per mortẽ ieſu xp̃i viuit magnum amare hoïз. ¶ Deſcẽdit ieſus xp̃s in iferno: vt ad celos ſanctos hoïes aſcendere faceret. ¶ Reſurrectio ieſu xp̃i eſt ſpeculuз vniuerſalis reſurrectionis. ¶ Finis hũanitatis xp̃i ẽ in ſupremis. ¶ Magnitudo iudicãdi ẽ in veritate ſentiẽdi ⁊ ĩtelligendi. ¶ Qui odit ieſum xp̃m: odit finẽ oĩm rerũ. ¶ Nullum nomẽ eſt virtuoſius q̃ nomẽ ieſu chriſti. ¶ Nulla teſtioniavera (?) veriora ſunt q̃ articuli fidei. ¶ De puerbijs flor ar. celeſtialis.

Elemẽtare ẽ flos leonis ſol' ⁊ diei dñice. ¶ Vegetare ẽ flos ſagittarij iouis ⁊ diei iouis. ¶ Sẽtire ẽ flos capcornij ſatur[1] ⁊ diei ſabbi. ¶ Imaginari eſt flos cãcri lũe ⁊ diei lune. ¶ Aries taurus ⁊ gemini hoïes deridẽt: q dicũt q ipi ſciũt oẽs cor nãs. ¶ Sol ⁊ ven⁹ mercuriũ increpauerũt: q hoïes muſare facit ĩ argẽto viuo qđ in tra naſcit. ¶ Quis ẽ ille: q ſcire poſſet: q̃tiẽs ſibiĩnuicẽ obuiauerũt aries taur⁹ gemini cũ ſaturno ioue et mercu⁹? ¶ Plus valet argẽtũ in burſa q̃ in mercu⁹. ¶ Hereticus eſt ille: q maiorẽ hз timorem de gemini et de cancro q̃ de deo. ¶ Poteſtas ſapiẽtia ⁊ volũtas dei inuicem maiorem habẽt amicitiã q̃ capricornus mars et dies ſabbati.

¶ De puerbijs flor ar. angelicalis.

Maior eſt glĩa ſcti gabrielis q̃ ſuum totũ vel ſue ptes. ¶ Cũ hõ peccat: ſuo bono angelo vituperiũ facit. ¶ Bon⁹ angel⁹ ꝯſulit cũ ĩtelligere: ⁊ angel⁹ mal⁹ cũ imaginatiõe. ¶ Bonus angel⁹ ꝯſulit ad ſupius/ ⁊ mal⁹ angel⁹ ad inferi⁹. ¶ Malus angel⁹ ꝯſulit cũ falſitate ⁊ magiſterio/ ⁊ bon⁹ angel⁹ cũ magiſterio ⁊ legalitate. ¶ Null⁹ demon in ſe ꝯcordãtiã hз. ¶ Ita eſt pena in demone: ſicut mot⁹ in circulo. ¶ Quilibet demon ſeipm ⁊ aliũ tormẽtat. ¶ Malus angel⁹ peruerſus eſt totus in malũ et peccatum. ¶ Nullus demõ hз ſpeз neq; charitatẽ.

¶ De puerbijs flor ar. euiternalis.

Inferne: dixit paradiſus: qđ deſideras? paradiſe dixit: q nullũ bonũ hẽas. ¶ Inferne q̃re es irat⁹? Paradiſe q per xp̃m ſuз ſpoliat⁹. ¶ Inferne q̃re malefacis tuo amico? Paradiſe q bonũ publicũ nõ diligo. ¶ Inferne habes multũ quid poſſis bibere et comedere? Paradiſe homines non ceſſant peccare. ¶ Inferne potauiſti ſanguinem regis. Paradiſe totus ſum rubedine plenus. ¶ Inferne quid in tuo hoſpitio eſt ſolutũ? Paradiſe deſperãtia et omne malum. ¶ Inferne poterit aliquis de te exire? Paradiſe nemo poteſt ĩ me penitere. ¶ Inferne q̃re tot hoïes es potat⁹? Paradiſe quia chriſtus parum eſt cognitus et amatus. ¶ Inferne quare es ita malus? Paradiſe q non ſuз legalis. ¶ Inferne de quo habuiſti timorẽ? Paradiſe de xp̃o q in hoib⁹ prebet contritionem.

¶ De puerbijs flor ar. maternalis.

Mater: dixit xp̃s: eſtis ſaluata? Fili: dixit ipa: ſuз ⁊ ſepi⁹ dicta beata. ¶ Mater qđ dicũt pctõres? Fili dicunt q tu es miſericordioſus/ ⁊ veniam eis prebes. ¶ Mater q̃re ſunt tot pctõres? Fili q non habẽt bonos paſtores. ¶ Mater quomodo poſſem te hilarẽ facere? Fili q tibi placeret multũ parcere. ¶ Mr gẽtes nimis me oblite ſunt? Fili de ipĩs pietatẽ hĩe memẽto. ¶ Mr ego

parcerē ei q̄ vellet. Filius q̄ pctōrib⁹ oñde. ¶ Mr hēs ne pietatē? Fili ꝛ ꝓpt qd ego tātū fleui. ¶ Mr q̄re me rogas ita ſepe. Fili q: mſd⁹ ē i pditiōe. ¶ Mr tot hoies me deamant. Fili ꝛ tot hoies me reclamant. ¶ Mater quare tātū veniam diligis. Fili: q: mihi non contradicis.

¶ De puerbijs flor arboris xpianalis.

Ha hūanitas mea amica tātū te honoraui. Ha deitas mea dña tot penas ad te honorādū ſuſtinui. ¶ Ha hūanitas tot⁹ inſidus ad te eſt creat⁹. Ha deitas tot⁹ inſidus i me p te eſt recreat⁹. ¶ Ha hūanitas de me nō debes conqueri. Ha deitas me facias multū cognoſci ꝛ honorari. ¶ Ha hūanitas tu es in me de⁹. Ha deitas inſidus p me ē tu⁹. ¶ Ha hūanitas pete. Ha deitas meā matrē gētes reclamāt. ¶ Ha hūanitas magnū bonū tibi volui. Ha deitas hieri3 eſt amiſſa. ¶ Ha hūanitas valde pulchrū habes hoſpitiū. Ha deitas parētes meos de malo hoſpitio defende. ¶ Ha hūanitas valde es pulchra. Ha deitas pčes hoies me vocāt. ¶ Ha hūanitas valde es ornata. Ha deitas p homies valde ſu3 rogata. ¶ Ha hūanitas tu es mea pulchra ſilitudo. Ha deitas ꝓpter me facias miam.

¶ De puerbijs flor arboris diuinalis.

Ha fili deus meū cor tātū diligit. Ha de⁹ pr ſpūſſanctus es flamma. ¶ Ha pr et fili infinite. Ha ſpūſſanct⁹ qui es ex ambobus productus. ¶ Ha gñatio īfinita. Ha ſpiratio ꝯpleta. ¶ Ha ſpiratio eterna paſſiua. Ha ſpiratio eterna actiua. ¶ Ha paſſio tu vis eſſe infinita. Ha actio tu vis eſſe ꝯpleta. ¶ Ha fili tu habes nobilē pře3. Ha pr tu habes filium ſine matre. ¶ Ha pr ꝛ fili. Ha ſpiritusſanct⁹ tot⁹ plenus. ¶ Ha pr ꝛ fili me⁹ fons. Ha flumē q̄ nihil pl⁹ q̄ris. ¶ Ha pr ꝛ fili meū vnus de⁹. Ha ſpūſſancte quil3 noſtrū eſt tuus. ¶ Ha ſpūſſancte q̄ numerum pficis. Ha numerās q̄ nūerū ſtatuis.

¶ De fructu arboris exemplificalis.

Narrat: ꝙ in anulo regis aurū ꝛ ſmaragdus ſibiīnuicem repugnauerūt. qm̄ aur dicebat ꝙ elemēta erāt pl⁹ ꝓpter ip3 q̄ ꝓpt ſmaragdū: qm̄ pl⁹ ſmaragdo ſeruiebat/ ſed ſmaragd⁹ dicit: ꝙ ipſe pl⁹ ſuiebat regi ꝛ aur mercatoribus. ꝛ aur dixit ad ſmaragdū ꝙ neſciebat illō ꝙ ferrū dixit ad lignū. Et quō fuit h: dixit ſmaragd⁹. ¶ Narrat: dixit aur: ꝙ q̄dā rex vnū bellu3 deuīcebat: aduerſitas fuit inter ſcutū ꝛ enſem regis. qm̄ ſcutum dicebat: ꝙ regem protexit qui vulnerat⁹ nō erat. qm̄ ictus lancear ꝛ enſiū ſuſtinebat qui regē occidere volebat: q̄ mortuus eſſet ſi ipm̄ nō eſſet. Enſis xo dicebat: ꝙ ipē bellū deuīcebat inquātū occidit ꝛ vulnerauit illos: q̄ regē occidere volebāt. Et tunc ſmaragd⁹ dixit ad aurū: ꝙ exēplum dederat cōtra ſeipſum. qm̄ licet i ſcuto regis ſit pulchrū: nō eſſet bonū in enſe qui vulnerat ꝛ occidit milites. q̄s occidere nō poſſet ſi eſſet de auro. Etiā datū eſt militibus: vt milites hēant enſes de ferro cū q̄ cuſtodiāt regē/ ꝛ defendāt. Et ꝙ illos occidāt: q̄ reges occidere volunt: ꝛ ſic enſis duo h3 officia. vnum videlicet ꝙ regem defendat/ ꝛ aliud ꝙ ſuos inimicos occidat. Sed ſcutū nō h3 niſi vnū officiu3 tātūmō. Et ſic aurū habuit verecundiā cu3 exēplum ꝯ ſeipm̄ dederat. qm̄ bñ cognoſcebat: ꝙ ſmaragd⁹ regem de toxica cuſtodiebat/ ꝛ cor regis hilare faciebat.

¶ De exēplo fruct⁹ arboris vegetalis.

Narrat: ꝙ in pomo aduerſitas fuit iter potētiā elatiuā ꝛ vegetatiuā. qm̄ elatiua dicebat: ꝙ pomū erat ei⁹ fruct⁹: iquātū erat corpus ꝓpter elā/ ꝛ q̄litates q̄s hēbat: p elā habebat. Uegetatiua xo allegabat ꝛ dicebat ad elatiuā: ꝙ ipā nō audiuerat iudi[m] qd q̄dā iudex dedit inter pn[m] ꝛ finē. Et quō fuit illud? dixit elatiua. ¶ Narrat: dixit vegetatiua: ꝙ faria ꝛ aq̄ ꝛ furn⁹ vnū panē fecerūt. quē q̄dā hō cōedere voluit: vt viuere poſſet. Aqua xo faria ꝛ furn⁹ dixerūt: ꝙ nolebant: ꝙ ille hō panem comederet. Hō autem dixit: ꝙ ipſe panem comedere volebat: poſtq̄ panis fact⁹ erat ad comedēdū. Et ſic venerūt ad quēdā iudicē. qui ſniam ꝓtulit: ꝙ hō panē cōederet: poſtq̄ aqua farina ꝛ furn⁹ ipm̄ ad comedēdū et viuēdū fecerūt. ꝛ aquā farinā ꝛ furnū punuit: iquātū fini reſtiterūt: ꝓpt quē erāt.

¶ De exēplo fruct⁹ arboris ſenſualis.

Narrat: ꝙ quidā molēdinari⁹ vnū
porcū nutriebat: cui dabat ad
cōedendū de blado qđ furabat.
quodā die accidit: ꝙ molēdinari⁹ dabat
porco de blado. ⁊ asin⁹ cū illo de illo bla-
do cōedere volebat. Molēdinari⁹ autem
ipsum pcussit cū vno baculo: vt nō cōede-
ret de blado. Multū mirabat porc⁹: qm̄
molēdinari⁹ nolebat ꝙ asinus de blado
cōederet ⁊ q̄siuit ab asino: quare su⁹ dn̄s
ipm̄ pcussit? Et ipse dixit ei. ꝙ dn̄s su⁹ erat
mal⁹ ⁊ fur. qm̄ ipe bladū portabat/⁊ ei in
iuriā faciebat: q: ei ad cōedēdū nō dabat.
Et porc⁹ dixit ad asinū: ꝙ ī h̄ apparebat:
ꝙ dn̄s suus pl⁹ ipsum q̄ asinū diligebat/
⁊ qđ ipse erat pl⁹ honorat⁹. qm̄ nō labo-
rabat in portādo bladū nec in aliq̄ alio: ⁊
suus dn̄s ei dabat ad cōedēdū de blado ꝑ
sua voluntate. ⁊ ad asinū dare nolebat: q̄
in portādo bladū laborabat. Asinus aūt
dixit ad porcū: ꝙ male videbat amicitiā
sui domini ⁊ sui honoris. q: domin⁹ su⁹
ipm̄ castrauit: vt filios nō faceret/⁊ ꝙ non
laboraret: vt pinguis fieret. ⁊ cū multum
de blado cōederet/⁊ esset pinguis: cū vna
securi ipsum percuteret/⁊ ipsum occide-
ret/⁊ postmodū ipsum in sale poneret ⁊ ꝑ
fercula ipm̄ cōederet. Multū displicuit por
co h̄: qđ asin⁹ sibi dixerat. ⁊ dixit: ꝙ male
ad suum opus bladū cōedebat. q: ꝓpter
hoc comedebat vt moreret. etiā q: bladū
furtiuū cōedebat: de quo ꝯsciam ꝓpter ti
morē mortis hēbat. idcirco dixit: ꝙ iret
ad faciēdū pn̄iam in q̄dā vinea in q̄ erant
plures racemi. Et dixit ꝙ nūq̄ bladū fur
tiuū cōederet nec eēt cū suo dn̄o: q̄ ei ma-
gnū fecerat vituperiū ⁊ malū. qm̄ ipm̄ ca
strauit. qm̄ sibi nō videbat ꝙ erat de gn̄e
bestiaꝝ. Et tūc iuit ad vineā ⁊ voluit race
mos cōedere. q̄ dixerūt ei: ꝙ erāt fruct⁹ do
mini vinee: ⁊ nō ipsi⁹ q̄ de vinea minime
cogitabat de q̄ hō cogitabat. idcirco pec-
catū faciebat. Tūc v̄o porc⁹ dixit ꝙ ipse
ꝯsciā h̄re nolebat nisi ꝓpter timorē mor
tis: ⁊ de racēis cōedit ꝑ sua volūtate. iterū
dn̄i porc⁹ racemos cōedebat vn⁹ coru⁹ ad
ipm̄ dicebat ꝙ erat fruct⁹ dn̄i vinee postq̄
suos racēos cōedebat q̄ ipm̄ cū fieret bn̄ pi
guis occideret. Tūc v̄o porc⁹ ꝯsciā h̄uit
de racemis: q̄s comedit/⁊ exiuit de vinea
⁊ fugit ad vnā magnam siluā. vbi dixit: ꝙ
vellet comedere vt nō moreretur. Et dili-
gebat potius esse macer ⁊ diuviuere: q̄ eē
pinguis ⁊ cito mori.

¶ De exēplo fruct⁹ arboris imaginalis.

Narrat: ꝙ tp̄s p̄teritū ⁊ tp̄s futu
rū supra imagiationem resiste-
bāt. qm̄ q̄dlibet ipoꝝ dicebat ꝙ
erat sua. Tp̄s p̄teritū allegauit ꝙ ipa ima
giatio erat sua: q: ipa imagiabat res trā̄s
actas. Tp̄s v̄o futurū dicebat ꝙ imagia
tio erat sua: q: futura imagiabat. dū ita
inuicē resistebāt. Dixit tēp⁹ futurū ꝙ vnū
iudicē eligerēt q̄ illā resistētiā separaret/⁊
dixit ꝙ eēt iudex tēpus p̄sens qđ erat in
medio āboꝝ. Et tp̄s p̄teritū dixit ꝙ v̄itas
erat: ꝙ tp̄s p̄sens stabat in medio āborū:
sed sua volūtas nō. qm̄ plus futura q̄ p̄te
rita diligebat/⁊ dixit ꝙ hēbat ꝑ bono ꝙ
itellect⁹ eēt iudex: q̄ ē ī medio īquātū itel
ligit p̄terita ⁊ futura. Sꝫ tp̄s futurum di
xit ꝙ nō eēt cōpetēs iudex. qm̄ maiorē ꝓ-
portionē ⁊ ꝯcordātiā cum imaginatiōe
habebat in reb⁹ p̄teritis q̄ in futuris. Et
tūc ꝯuenire nō poterāt. nec iudicē cōmu-
ne iuenire: q̄ iuicē pugnauerūt. Et q: ima
giatio pl⁹ diligebat esse de tp̄e p̄terito q̄
de futuro: rōe mēorie q̄ ipā rogauit tp̄s
futuꝝ p tp̄s p̄teritū fuit deuictū: qđ dixit
ad tēp⁹ p̄sens ꝙ male faciebat. qm̄ ipm̄ nō
iuuabat postq̄ ipm̄ vtplurimū diligebat.

¶ De exēplo fruct⁹ arboris humanalis.

Narrat: ꝙ corp⁹ ⁊ aīa sup hoiem
litigauerunt. qm̄ corp⁹ dicebat
ꝙ hō erat su⁹ fruct⁹. aīa v̄o ꝯtrariū
dicebat. Allegabat autē corp⁹: ꝙ hō erat
suus fruct⁹. qm̄ ipe erat de plurib⁹ rebus
q̄ aīa. qm̄ erat de q̄ttuor arborib⁹. vꝫ de
elāli/vegetali/sensuali/⁊ imagiali. Et aīa
nō erat nisi vna arbor tātūmō. Et tūc aīa
dixit ad corp⁹: ꝙ nesciebat q̄d sanctitas
dixit ad honorē? Et q̄d fuit illud? dixit cor
pus. ¶ Narrat (dixit aīa) ꝙ q̄dā ep̄s erat
in societate decē canonicoꝝ q̄ erāt hoīes
boni deuoti ⁊ sctē vite q̄ valde pulchrum
officiū faciebāt in eccl'ia. Ep̄s ille magnū
habuit desideriū ꝙ esset archiep̄s: vt esset
magis honorat⁹/⁊ ꝙ plures hēret cano-
nicos in suo dn̄io. Ille ep̄s venit ad curiā
q̄ tractauit: ꝙ esset archiep̄s/⁊ qn̄ fuit ar-

chiepis: canonici illiꝰ archiepiscopatꝰ qui nō erāt hoīes bōi nec scē vite: archiepō restiterūt q ipos castigauit. τ sibi magnū laborē dederūt: τ dixerūt: ꝙ si ipē de eoꝝ modo nō eēt: ꝙ ipm occiderēt. Et tūc ar- chie pꝰdixit: ꝙ scītas facit platū τ nō ho nor. ꝫ scītas tot bestias nō ducit p viam sicut honor. τ dixit: ꝙ libēter redderet ho norē ppē scītatē: si ipsaꝫ recupare posset. Et tūc dixit scītas ad honorē: ꝙ ipa ma- gis cū pace valebat ꝙ̄ honor cum labore. Etiā dixit aīa ad corpꝰ: ꝙ ipa plꝰ hoiem ꝙ̄ ipm honorauit. qm̄ ipm posuit in hoie nām bestiaꝝ. τ ipsa posuit i hoie nām an- geloꝝ. ¶ De exēplo fructꝰ arborꝭ moral.

Narrat: ꝙ virtꝰ τ meritū sibiīn- uicē obuiauerūt i arbore mora li. qm̄ virtꝰ dicebat: ꝙ meritūꝫ erat suꝰ fructꝰ. Et meritū dicebat: ꝙ ipse nesciebat q dvnꝰ equꝰ regi dicebat. Et quō fuit h̄: dixit vtꝰ. ¶ Narrat: dixit meritū: ꝙ qdā rex vnū falconē hēbat: q bn̄ grues accipiebat. Accidit: ꝙ rex qdam die ibat venatū. τ cū falcone vnā gruē accipiebat: q de nubibꝰ celi descēdit vsqꝫ ad terram. τ tūc rex valde de illo falcōe gaudebat: q ita bn̄ illā gruē occidit. q dixit ad falconē: ꝙ multū ipm diligebat. Equꝰ vō dixit ad re gē. ꝙ ipē valde mirabat: qm̄ rex tātū falco nē diligebat. q h̄ qd faciebat: nō faciebat: vt regi placeret. sꝫ vt cōedere valeret. Rex aūt dixit ad equū: ꝙ sibi nō credebat. q di xit: ꝙ ipse inuidiā hēbat. τ tūc rex equū per cussit cū calcaribꝰ: τ fecit illū diu currere. equꝰ aūt dixit ad regē: ꝙ ipē illud qd dice bat: p experiētiā pbare poterat. qm̄ si da bat falcōi ad cōedēdū: ipse ppē suū amo- rē nō iret ad accipiēdū grues. qm̄ ad ipos nō vadit sine magno fastidio. Etiam rex sibi credere debebat: qr ipm ieiunꝰ porta bat τ plenꝰ: vbicūqꝫ volebat. τ cū ipm cuꝫ calcaribꝰ pcutiebat: ipse patiētiaꝫ hēbat. quā falco nō hēret: si ipm rex percuteret. Tūc vō rex cognouit: ꝙ equꝰ vītatē dice bat. τ dixit ei: ꝙ meritū acquisierat. τ ꝙ ipm plꝰ amare volebat ꝙ̄ falconē. q h̄ qd faciebat nō ppter suꝫ amorē: sꝫ ppter suā necessitatē faciebat. τ cum ei displicebat: ipse ab ipso fugiebat/ et ad ipsum redi- bat/ vt ei comestionem daret.

¶ De exēplo fructꝰ arboris impialis.

Narratur: ꝙ corona regis τ par populi sibiīnuicē obuiarūt i ar bore impiali resistēdo. qm̄ coro na dicebat: ꝙ ipa erat suꝰ fructꝰ. Par vō ppl̄i dicebat: ꝙ ipa erat fructꝰ/ τ nō coro- na. Corōa aūt allegabat τ dicebat: ꝙ ipa erat fructꝰ: qr erat icapite regis τ par sta bat in populo: q sedebat ad pedes regis. Et par dixit ad coronā: ꝙ ipsa nesciebat h̄: qd guerra dixit ad equū regꝭ. Et qd fuit h̄: dixit corōa. ¶ Narrat: dixit par: ꝙ q dā rex hēbat vnū pulchꝝ equū: q erat for tis: τ valde bn̄ currebat. Ille equꝰ multū q̄uerat. τ tātū quātū volebat: cōedebat. neqꝫ aliquē laborē hēbat. qm̄ rex pacē in sua terra τ cū suis vicinis hēbat. Accidit aūt: ꝙ rex equitauit equū: q erat pinguis τ superbꝰ/ τ desiderauit hoibus malefface re τ eqs: quos vitupauit. τ tūc regi cōsulit ꝙ ex toto guerrā faceret: vt esset fama: ꝙ ipse erat bonꝰ miles/ τ ꝙ bonū equū ha- bebat. Rex aūt credidit equo: τ cū vno pn cipe guerrā fecit: quē in bello deuicit/ τ a se suā terrā abstulit. τ rex in equo fugit et in terrā extraneā iuit. τ hūit vēdere coro nā: vt aliquid p se ad cōedēdū emeret. et in pauptate stetit τ equꝰ deuenit valde ma cer. qm̄ paruꝫ hūit ad cōedēdū. τ in luto iacebat. qm̄ nō erat: q stabulū mundaret. Et tūc dixit guerra ad equū: ꝙ ꝯsiliū qd regi dederat: ꝯ suā pīguedinem dedit τ ꝯ mūditiā sui lecti/ etiā ꝯ pulchritudinē sue pellis. ¶ De exº fructus arboris aplical.

Narrat: ꝙ honor τ saluatio gen tiū i arbore aplicali sibiīnuicē litigauerūt. qm̄ vterqꝫ dicebat: ꝙ erat fructꝰ illiꝰ arborꝭ aplical. Honor aūt allegabat τ dicebat: ꝙ ipē erat fructꝰ. quoniaꝫ papa erat magis honoratus ho mo ꝙ̄ alius. Saluatio allegauit τ dice bat: ꝙ ipsa erat multo melior pluribꝰ ho minibus ꝙ̄ honor in vno homine. Idcir co oportebat ꝙ hoc qd erat maius τ vti- lius esset fructus apostolicalis. ꝙ si non esset: finis non esset in summitate arboris que fructum non portaret postꝙ̄ finis in summitate non esset. Et eēt pnᵐ i summi tate cū honore/ τ finis in terra cū ihono re. Et sic arbor puersa esset de bono i ma-

lum que faceret malū fructum. Et de magnitudie ĩ puitate/⁊ faceret puū fructū. ⁊ de duratiōe ĩ coꝛruptiōe/⁊ fructus eēt coꝛruptus. ⁊ de ptāte ĩ debilitatem. Idcirco fructus vigoꝛē illis ꝗ ipꝫ comederēt dare nō poterat. Etiā peruerſa eēt de ſapiā in ignoꝛātiā. ⁊ nō faceret lumen hoīb9: vt irēt p rectas vias ⁊ de dic. Et ſua volūtas eſſet pūerſa de amabilitate ĩ odibilitatē/ ⁊ ſua ṽtus pūerſa eſſet ĩ vitiū/⁊ ſua ṽitas in falſitatē/⁊ ſua gl'ia ĩ penā. ⁊ ſic in toto nō eēt ita mala arboꝛ: ſicut eēt arboꝛ apꝉicalis: ſi honoꝛ eēt ĩ ſummitate/⁊ finis arboꝛis ĩ terra ad pedē arboꝛis. Idcirco dixit ſaluatio pluriū hoīm: ꝙ ipā ſtare debuit ĩ ſummitate: vt arboꝛ eſſet recta/⁊ ꝙ eſſet maioꝛ arboꝛ toti⁹ mundi/⁊ ꝙ honoꝛ eſſet vn⁹ de floꝛib⁹: ex ꝗ naſcerēt fructus ⁊ exiret: de ꝗ pl'es hoīes viuerēt ĩ vita eterna/⁊ fugerent moꝛtem perpetuam.

¶ De exemplo fruct⁹ arboꝛis celeſtialis.

Narrat: ꝙ magna reſiſtētia fuit inter ſolē ⁊ regē ꝗ ex ſua vxoꝛe hūit vnū filiū. qm̄ ſol dicebat: ꝙ erat ſu⁹ fili⁹ rōnabl'r. ſicͤ hō bon⁹: ꝗ rōne bōitatis agit bonū. Et rex dicebat: ꝙ erat ſu⁹ fili⁹ nāl'r. ſicut ignis ꝗ nāl'r calefacit ⁊ pr̄ ꝗ nāl'r filiū facit. Et ipm̄ ex ſua vxoꝛe hūit/⁊ ĩ ſua ſpē humana. ⁊ ſol vxoꝛē nō hꝫ nec ē hō. Idcirco rex dixit ad ſolē: ꝙ ipe iudiciū neſciebat: qđ ipe de ſuo ꝓcuratoꝛe dederat. Et quomō fuit illđ: dixit ſol.

¶ Quadā vice: dixit rex: accidit: ꝙ ꝗdā ꝓcuratoꝛ me⁹ ſtetit diu ĩ ꝗdā ciuitate ꝑ me: ꝗ ſibi dedi illā ciuitatē ad cuſtodiendū. vt meū honoꝛē tractaret ⁊ ꝓcuraret ĩ illa ciuitate ⁊ vtilitatē gētiū. Et ꝓcuratoꝛ ille tractauit tātū quātū potuit ſuū honoꝛē/ meū aūt neqꝗ̄. ⁊ ita diu ſtetit ille ꝓcuratoꝛ ĩ illa ciuitate: ꝙ gētes ipm̄ tenebāt ſicͤ dn̄ꝫ ⁊ illū honoꝛē ſibi faciebāt: ꝗ regi fieri debebat. Accidit aūt: ꝙ cū ego veni ad illā ciuitatē: mihi gētes honoꝛē nō faciebāt: qui fieri debuit dn̄o ⁊ regi. ⁊ illū meū ꝓcuratoꝛē honoꝛauerūt ſicut regē. ſm̄ ꝙ in ꝯſuetudie hūerūt. Tūc ṽo ego dixi ad ꝓcuratoꝛē: ꝙ de illa ciuitate exiret/⁊ iret ꝗſituꝫ honoꝛē regis ĩ ciuitate: ꝗ eſſet ſua. qm̄ nollē: ꝙ ĩ mea ciuitate meuꝫ honoꝛē regis hēret. qm̄ ĩ vna ciuitate nō ſunt bn̄ duo reges. Et tūc ſol ad regē dixit: ꝙ ipſe neſciebat illđ qđ mercuri⁹ dixerat alkimiſte. Et ꝗd fuit illud: dixit rex.

¶ Narrat: dixit ſol: ꝙ ꝗdā alkimiſta facere volebat ĩ igne argentū de argēto viuo/⁊ de argēto argētū viuū. Mercuri⁹ aūt dixit ad alkimiſtā: ꝙ argētū viuū erat natū in terra/⁊ ꝙ ipe ipꝫ fecerat cū cōſilio arietis ⁊ tauri ⁊ ſuoꝝ fratrū/etiā cū cōſil° ſaturni ⁊ ſuoꝝ amicoꝝ/ ⁊ ꝙ oēs inſiml' añ oꝛdiauerūt ꝙ̄ argētū viuū gn̄atū eēt: ꝙ terra eēt mr̄ argēti viui: ⁊ ipe eēt ſu⁹ pr̄. idcirco noluit: ꝙ ſu⁹ fili⁹ aliū pr̄em hēret: nec aliā mr̄eꝫ. ⁊ ſue voluntati cōſenſerūt aries taur⁹ ⁊ gemini. ⁊ ego: dixit ſol: ⁊ oēs mei frēs cōſenſimus. Et tūc alkimiſta de argēto viuo argētū purū facere non potuit. qm̄ ipe ſine nr̄a voluntate facere nō poterat: nec ſine volūtate ſui pmi pr̄is/neqꝫ ſue pme mr̄is. ⁊ tūc rex cognouit: ꝙ ſol ſꝫ exēplū qđ dedit: ītēdebat dicere ꝙ fili⁹ quē de ſua hūit vxoꝛe: erat fili⁹ ſolis: inquātū fili⁹ hō gn̄alis. ⁊ ꝙ erat fili⁹ ſu⁹ ⁊ fili⁹ regie: inquātū hō ſpālis.

¶ De ex° fruct⁹ arb. angelicalis.

Narrat: ꝙ ꝗdā heremita vidit vnū angelū ⁊ vnū demonē ꝗ ſibiĩnuicē reſiſtebāt. qm̄ angel⁹ dicebat: ꝙ bo^m agere erat fruct⁹ exiſtere. ⁊ demon dixit: ꝙ exiſtere erat fruct⁹ mali agere. Angelus aūt allegabat/⁊ dicebat: ꝙ bonū agere erat fruct⁹ exiſtie. qm̄ bonitas maioꝛ eſt ĩ recolere ītelligere ⁊ amare angeli: ꝗ deū cōtēplat': ꝙ̄ ĩ eēntia angeli. Demon ṽo dicebat: ꝙ bōitas nāl'is ē mala ꝓpter malū recolere intelligere ⁊ amare. Idcirco dixit heremita: ꝙ ipſi neſciebāt: ꝙ ꝗdā grec⁹ ad vnū latinū ⁊ ſaracenū dicebat. qm̄ ſi ſciuiſſent: nō reſiſtiſſent in h̊: in ꝗ reſiſtebāt. Et ꝗd ē h̊: dixerūt angel⁹ ⁊ demō.

¶ Narrat: dixit heremita: ꝙ ꝗdā latin⁹ ⁊ ſaracen⁹ ſibiĩnuicē ĩ ꝗdā vinea obuiauerūt: in ꝗ erāt pl'es racemi. Et dū ipi de racemis cōedebāt dixit latinus ad ſaracenū: ꝙ de racemis fit vinū. ⁊ ſaracen⁹ rn̄dit ei: ꝙ de ipis vinum nō fiebat: ſed de ipis fiebat nabit. qđ eſt dictū in arabico ſicut vinū. Et qꝛ xp̄ianus non intelligebat: ꝗd volebat dicere nabit/nec ſaracen⁹ telligebat: ꝗd volebat dicere vinū/ ꝗlibet aliꝫ negabat: hoc qđ dicebat.

⁊ ſup hoc erāt i magna briga. q̄uſqꝫ q̄dā grecꝰ venit: q̄ idioma cuiuſlibet ſciebat. q̄ dixit: ꝙ vinū ⁊ nabit vnū idē ſignificāt ſ3 realitatē nūeri. ſ3 vnū idē nō ſignificāt in vno eodem idiomate. idcirco coꝝ ꝯtētas erat: q2 ſcinuicē nō itelligebāt. Hoc dicebat heremita ad angelū ⁊ demonē: vt angelꝰ intelligeret ꝙ veritatē dicebat ſ3 bonum ſtatū. ⁊ demon ſiľr ſm malū ſtatum.

¶ De exēplo fructꝰ arboris eiuternalis.

Narratꝛ: ꝙ q̄dā hō de padiſo ⁊ iferno pdicare audiebat. pdicator dicebat: ꝙ boni hoīes i padiſo hērēt gľiam eiuternā/ ⁊ mali hoīes in iferno hērēt penā eiuternā. poſt pdicatiōe3 ille hō valde ꝯſiderauit i h: qđ audiuit a pdicatore de gľia padiſi ⁊ de pēa iferni. ⁊ i ſe ſentiebat maiorē tiorē de penis iferni q̄ deſideriū de gľia padiſi/ ⁊ ita ſepe penas iferni ꝯſiderauit. ⁊ ita diu i illa ꝯſideratiōe ſtetit: ꝙ q̄ſi de deo neqꝫ de padiſo recoluit. Et ille magnꝰ tior quē hūit: ip3 lāguere fec: q̄ ēt macer fuit ⁊ ifirmꝰ. idcirco dixit ſue aīe ꝙ tior quē hūit: ip3 mori faceret. ⁊ tūc ꝓpoſuit: ꝙ pēas iferni obliuiōi daret ⁊ ꝙ gľia3 padiſi deſideraret. qm̄ magᵃ bōa deſiderare facit ſtare corpꝰ pigue ⁊ ſanū ⁊ aīa3 hilarē. ſ3 q2 diu ſtetit i ꝯſiderādo pēas iferni/ ⁊ i obliuiſcēdo padiſum: vt nō poterat ad libitū ſua mēoᵃ. qm̄ nimis ipam nutriuit i recolēdo pēas: ⁊ i obliuiſcēdo gľiam. idcirco ꝓpoſuit: ꝙ iret ad quēdā amicū ſuū: q̄ erat valde ſapiēs. cui dixit ſtatū ſuū. vt ſibi ꝯſiliū daret ⁊ modū: ꝙ padiſu3 recolere poſſet ⁊ infernū obliuiſci. qm̄ ꝓpter tiorē ſe mori ſentiebat. Ille ſuꝰ amicꝰ dixit ei: ꝙ rō q̄ plꝰ pēas iferni q̄ padiſu3 elegit recolere ē: q2 plꝰ ſe q̄ deū diligebat. q̄re ipe ſibi ꝯſuluit: ꝙ plꝰ deū q̄ ſeip3 diligeret. qm̄ illa q̄ hō plꝰ diligit: plꝰ recolit/ ⁊ plꝰ tiet hō defecꝰ ipoꝝ q̄ malū illoꝝ: q̄ nō tātū diligit. Et tūc ille hō incepit plꝰ deū diligere q̄ ſeipm̄/ ⁊ bonitatē dei ſepius recolere q̄ ſuamet. ⁊ dicebat ꝙ ipa plꝰ valebat q̄ ſua. Et ipe hoc volebat/ ⁊ dicebat: ꝙ magna rō erat. quoniā bonitas dei eſt fons ⁊ fructꝰ: vbi oīa bona colliguntur. Ita fortiter ille hō ſe aſſueuit ad recolēdum bonitatē dei: ꝙ timorē de penis inferni nō hēbat/ neqꝫ q̄ſi de ſe curabat: qm̄ honorē quietē nec diuitias diligebat. ⁊ tātū erat ei: qn̄ blaſphemabatꝛ: ſicut qn̄ cōcedebat. ⁊ qn̄ fiebant ei iniurie: ſicut qn̄ fiebāt ei ſalutationes. ⁊ qn̄ vitupabatꝛ: ſicut qn̄ honorabatꝛ. nec vindictā recolebat. ſed q2 deus inhonoratus erat: quē tātū diligebat: i dolore ⁊ triſtiᵃ pmanebat. qui dicebat gētibꝰ. Ha gētes q̄re peccatis/ ⁊ q̄re meū amatū inhonoratis: qm̄ ſi ſepius dolorē ⁊ malū qđ ſequitꝛ pctm̄: cōſideraretꝭ: de nulla re hilaritatē hēretis.

¶ De exēᵒ fructꝰ arb. infnalis.

Narratꝛ: ꝙ q̄dā monachꝰ in cōſuetudine hēbat ꝙ dn̄a3 nr̄a3 laudabat. cui dicebat: ꝙ ipſa erat mr̄ recreatiōis: vt eiꝰ filiꝰ fructū mūdi recuparet: quē pdidit ꝓpter pctm̄ originale. Idcirco dicebat ad dn̄a3 nr̄a3: ꝙ ipſa erat obligata ad rogādū ſuū filiū p pctōribus. qm̄ ſi pctōres nō eēnt: ipa mr̄ dei nō fuiſſet. Diu ſtetit monachꝰ in tali orone. tādē q̄dā nocte accidit cū mōachi matutias dixiſſent/ ⁊ de eccľia exiuiſſent: monachꝰ ille vēit ad altare: q̄ dn̄a3 nr̄a3 more cōſueto rogauit. ⁊ ipa3 ſedētē ſupra altare vidit. q̄ flēdo dixit hec vba. Illi q̄ dicūt: ꝙ pctm̄ ſit mei honoris occaſio: mihi magᵐ iferūt vitupiū. qm̄ pctm̄ nō pōt eē alicuiꝰ bōi occaſio. qđ ſi foret: nō eēt occaſio mali. ⁊ illi dicūt mihi magᵐ honorē: q̄ dicūt ꝙ ego ſu3 mr̄ dei. q2 deꝰ voluit eē hō. ⁊ ego talibꝰ hoībꝰ ſu3 obligata ad rogādū meū filiū: poſtq̄ mľtū p ipos ſu3 laudata ⁊ honorata. Et illi q̄ dicūt: ꝙ ego mr̄ dei nō eſſem: ſi nō eſſet pctm̄: dicūt: ꝙ fructꝰ maternitatꝭ nō ē meꝰ filꝰ ihs xp̄s: ſ3 pctm̄. Idcirco neſciūt illď: qđ itellectꝰ ad volūtatē dixit. Et q̄d fuit illď: dixit monachꝰ ad dn̄a3 nr̄a3. ¶ Narratꝛ: dixit dn̄a nr̄a: ꝙ itellectꝰ dixit: ꝙ ipe trinitatē dei icarnatiōe3 ⁊ articľos itelligere volebat. ⁊ dixit volūtas: ꝙ ipa nolebat: ꝙ itellectꝰ itelligeret: vt ipe trinitatē dei icarnatiōe3 ⁊ articľos fidei xp̄iane crederet: vt magᵐ meritū ex ſua credulitaᵗ hēret: ⁊ p magᵐ meritū magnā gľia3. quā nō hēret: ſi articľos fidei itelligeret. Intellectꝰ aūt rn̄dit ⁊ dixit volūtati: ꝙ ſ3 h qđ ipa dicebat: ſeq̄retꝛ: ꝙ q̄to minꝰ articľos itelligeret maiorē gľia3 hēret. Et ſic i grā tia q̄ ē ꝯtra ſui i

telligeret: esset occasio: p quã ipe heret magnã gl'iaz. q̃re ipe voluntati credere nolebat. Et dixit q sicut ipsa volebat magnã gl'iaz hre p magnũ amare: ita volebat ipe gl'iaz hre p magnũ intelligere. Etiã volũtatẽ rephẽdit: τ dixit: q magis erat creatus vt deũ multũ itelligeret: q̃ vt magnã gl'iaz heret: sicut volũtas q̃ magis creata erat ad mltũ deũ amãdũ q̃ ad amãdũ se ipsaz. Etiã dixit: q lʒ trinitatẽ dei itelligeret: ppt h nõ seq̃ret: q ipe pderet hitũ fidei. qm̃ i pn° credidit trinitatẽ/ τ i fine ꝓponebat: q cũ ipaz obliuisceret: q ipaz i hitu fidei depõeret: quẽ retinuit/ τ i q̃ ipe ipsam iuenit: cũ ipaz intelligere volebat. idcirco dixit: q fides erat dña sui itelligere. τ q ipe fructũ btẽ trinitatis colligebat i itelligere tũc: cũ ipaz itelligebat: τ i fide tũc cũ ipaz credebat. q2 ipaz itelligere nõ poterat. Et tũc mõach⁹ p verba q̃ dña nr̃a sibi dixerat: dixit dñe nr̃e: q ipa erat mat dei: q2 volebat eẽ hõ. τ q erat mater hoim peccatoꝝ rõne ꝯñe recreationis. sine qua sui filij esse non possent.

¶ De exẽplo fruct⁹ arboris chzistianal.

Narrat: q volũtas itellectũ trãsmisit ad vnũ viridariũ: i q̃ erãt plures pulchre τ bõe arbores. inter q̃s erat vna maior τ pulchrior: q̃ pulchriorẽ fructũ τ meliorẽ faciebat. Et dixit ad itellectũ: q ei portaret de fructib⁹ illaꝝ arboꝝ. qm̃ ipa de ipis comedere volebat. Intellect⁹ aũt ad illud viridariũ prexit. τ q2 erat piger/ τ mai⁹ tediũ hẽbat i ascẽdẽdo i magnas arbores q̃ i puas: attulit de fructib⁹ puaꝝ arboꝝ volũtati: q̃ in ipsis magnũ saporẽ nõ inuenit. qm̃ de puo fructu nõ sequit magn⁹ sapor. q̃ dixit ad itellectũ: q ad viridariũ rediret. τ q sibi de melioib⁹ fructib⁹ τ magis sapidis afferret. qm̃ illi pui fruct⁹ ipaz saturare nõ poterãt. Et tũc itellect⁹ hũit redire ad viridariũ: τ hũit ascẽdere ad maiores arbores: vñ magnũ tediũ hũit: τ de fructib⁹ voluntati apportauit. ex q̃b⁹ volũtas se saturare nõ potuit. qm̃ maior erat ei⁹ appetit⁹ q̃ sapor illoꝝ fructuũ. Idcirco dixit ad itellectũ q ad viridarium rediret. qm̃ sibi de fructibus illaꝝ arboꝝ que sunt magis saporose τ maiores nõ apportauit. qm̃ si sibi apportasset: ipa saturata fuisset. Tunc ẏo intellect⁹ ad volũtatẽ dixit: q ipa erat dña iuidiosa: q̃ nõ plãgit laborẽ suorum seruitoꝝ. nec hõ facere põt ad suã volũtatẽ. nec hũit grates alicui de seruitio: qd̃ si bi faciebat. qm̃ ipe sibi argẽtũ portabat/ aurũ τ lapides p̃ciosos/ poma/ ficus/ cerasa/ equos τ falcones/ castra/ ciuitates et honores/ pulchras feĩas/ filios τ pulchra indumẽta/ nec se ꝑ ꝯtẽta tenebat de fructib⁹ q̃s sibi portauit. Volũtas aũt dixit ad itellectũ: si i illo viridario remãsit aliq̃ arbor: q̃ portaret maiorẽ τ meliorẽ fructũ q̃ aliq̃ illaꝝ: de q̃rũ fructib⁹ sibi portauit. Intellect⁹ aũt rñdit ei: q quedã arbor ibi erat: i q̃ ipe non ascẽderat: q̃ maiorẽ τ meliorẽ fructũ faciebat q̃ aliq̃ aliaꝝ. sʒ in ipsam ascẽdere nolebat. qm̃ nimis erat magnũ tediuʒ illis: q̃ i ipaz ascẽdere volebãt. Tũc aũt volũtas dixit ad itellec^m q sibi accideret: sicut accidit cuidã diuiti auaro. et quõ fuit illud? dixit itellect⁹. ¶ Narratur: dixit volũtas: q in q̃dã ciuitate erat q̃dã hõ diues: q̃ erat multũ auar⁹. quẽ rex illi⁹ ciuitatis rogauit: q sibi mille talenta mutuaret. Ipe ẏo se excusabat: q̃ dixit q ipos mutuare nõ poterat. Rex aũt ecõuerso dixit: q ipe sibi mutuare ipos poterat. sed ille diues homo ad regem dixit: q ipe sibi ipa talẽta mutuare non poterat. q2 sua volũtas nolebat/ nec ipe suã volũtatẽ cogere poterat: q̃ erat dei. Tunc autẽ rex dixit: q ipe ex trib⁹ eligeret: qd̃ magis vellet: q̃ dicebat ei: q2 se vitupatũ tenebat. q2 ita viliter ei negabat mille talẽta mutuare. vnũ erat: q ipe debebat cõedere q̃nquagita cepas crudas i vna hora diei/ aut cẽtũ ict⁹ siue flagella i vna die accipet/ aut mille talẽta mutuaret in illa die. Hõ ille auar⁹ ꝯsiderauit: q meli⁹ eẽt ei q̃nquagitẽ cepas cõedere q̃ accipe cẽtũ ict⁹ siue flagella. vel mille talẽta mutuare. Et tũc icepit cõedere cepas. τ cũ vigĩti cõedisset: pl⁹ cõedere nõ potuit. τ oẽs p os suũ ꝓiecit. τ p totã illã diẽ fuit ꝓpe mortẽ. In crastino ẏo rex ab ipo quesiuit: si sibi mille talẽta mutuare volebat/ aut cẽtũ ict⁹ siue flagella accipe. q̃ dixit: q cẽtũ ict⁹ siue flagella accipe volebat. τ cũ trigita ict⁹ siue flagella recepisset: pl⁹ sufferre non potuit. q̃ tũc

dixit: ꝙ mille talēta ſibi mutuaret. Et ſic tu intellect⁹: dixit volūtas: tediū ꝛ laborē i aſcēdēdo habuiſti ꝑ oēs arbores. qđ minime hūiſſes: ſi p̄io mihi de fructu maioris arborū ꝛ melioris adduxiſſes. quē fructū mihi incōtinenti adducas. ꝛ ſcias: ꝙ ego de te nō ſum cōtēta: iquātū me i bono raſti: q2 mihi cibaria duxiſti de modico ſapore. ꝛ mihi nō duxiſti ex illis: q̄ magnā hūt ſaporē. Et tūc itellect⁹ iuit ad magnā arborē: in q̄ cū magno tedio aſcēdit. ꝛ de brāchiis interioribꝰ iuſtitiā collegit ꝛ prudētiā ꝛ ceteras virtutes cardinales. ꝛ de brāchiis ſupmis fidē/ſpē/ꝛ charitatē. ꝛ de vna alia brācha q̄ erat magis alta: colligebat ieſum xp̄m. ꝛ oēs fruct⁹ ad volūtatē ſecū portauit: q̄ de virtutibꝰ pmo cōedit. vt in amādo ieſū xp̄m maiorē ſaporē iueniret. Et quātoplꝰ de ieſu xp̄o cōedit ipm amādo: magis ſe ſentit ſaturatā ꝛ maiorē ſaporē i cōedēdo iuenit. idcirco ceſſare a comedēdo nolebat. q̄ dixit ad itellectū: ꝙ ipe ſuū laborē obliuiſci deberet/ꝛ gaudere de placitis: q̄ dn̄a ſua i cōedēdo ſentiebat.

¶ De exēplo fruct⁹ arboris diualis.

Narrat: ꝙ q̄dā phus: q̄ erat magiſter i theologia. in ɔſuetudie hēbat: ꝙ cū i ſtudio erat fatidit⁹: i ſuo palafreno equitabat: ꝛ ibat ſpaciatū ꝑ viridaria ꝛ ꝑ prata: q̄ erāt iuxta illā ciuitatē. Accidit aūt q̄dā die: ꝙ ipe eqtabat ꝑ vnū pratū: q̄ ibat viſu3 vnum pulchru3 fōtē: q̄ erat ſub q̄dā pulchra arbore q̄ pulchris fructibꝰ erat onerata. Dū aūt ꝑ pratū equitabat: ipe vnū bouē iuenit: q̄ iacebat. q̄ rumiabat herbā quā cōederat. Et cū fuit ad fontē/ꝛ ſub arbore: ɔſiderauit ꝙ fons ſciam ſignificabat: q̄ ita de itellectu exibat i volūtate: ſicut aq̄ de fōte faciebat i prato. ꝛ poſtmodū ɔſiderauit: ꝙ ipe erat ſilis illi boui: q̄ herbā rumiabat. qm̄ ſp ſcire deſiderabat: ꝛ nūꝙ ɔtēt⁹ fuit de h: qđ ſciebat. Et qn̄ vidit fruct⁹ i arbore: ɔſiderauit: q̄s fruct⁹ i ipo ſequebatur de h qđ ſciebat. poſtꝙ de h ɔtēt⁹ nō erat: ꝛ pl⁹ ſcire deſiderabat. Et cū aliq̄s cū ipo diſputabat: ipe ſupbꝰ erat ꝑ h: qđ ſciebat/ ꝛ gētibꝰ vituperiū dicebat/ꝛ errores ſep⁹ ɔ̄ veritatē ꝛ doctrinā allegabat: vt gētes nō cognoſcerēt: ꝙ ſu⁹ itellect⁹ deuict⁹ foret ꝑ aliquē itellectū. Et dū ita ɔſiderabat de ſe male ɔtēt⁹ erat q̄ dixit: ꝙ pax ei ꝑū ciebat illū: qđ addiſcerat: poſtꝙ de h male cōtēt⁹ erat/nec fructū hūilitat' collegerat i eo: qđ ſciebat. Et ſic male cōtēt⁹ de fōte receſſit. ꝛ qn̄ fuit ꝓpe bouē: q̄ herbā ruminabat: quā cōederat. ipe ɔſiderauit: ꝙ ſcia quā ſciebat: bn̄ digeſta nō erat. et ꝙ alia vice ipā3 redire volebat/ꝛ ꝙ volebat eē i vno loco: vbi pax erat. ꝛ ꝙ cum nullo hoie aduerſitatē hēret de hoc: qđ ipe ſciebat. ꝛ ꝙ ex toto fruc^m ſcie q̄reret: q̄ de ſcia hēt pt. Et tūc ad quēdā altū mōtē aſcēdit in q̄ vnā camerā fecit. ꝛ i ipa ſtuduit ꝛ fructū ſcie queſiuit: quē volūtas dilexit. Et ꝑ oēs paſſus ſuoꝝ libroꝝ ꝑ q̄s trāſiuit ſu⁹ itellectus alia vice trāſiuit. ꝛ cū oēs libros phie trāſiſſet: ſe ſaturatū ſcie nō ſentiebat ꝛ ad libros theo^e trāſiuit. ꝛ cum oēs trāſiret: ſe ſaturatum ſentijt. q̄ cogitauit: ꝙ theo^a fruct⁹ erat phie. ꝛ phia erat ei⁹ iſtr̄3. q̄ tūc aſcēdit ad colligēdū fructū i ſumma trinitate/ɔſiderādo ꝓductionē ꝑſonaꝝ diuinaꝝ ꝛ rōnes illi⁹ ꝓductiōis. ſicut pr: q̄ naliter filiū gn̄at eternalr ꝛ ifinite rōne magnitudis ita ifinitū/ꝛ rōe eꝛnitatis ita eternū/ꝛ rōne bōitatis ita bo^m: ſicut rōne nature nātū ſine nālē. ꝛ h idē de aliis rōnibꝰ diuis. Cōſiderauit ꝛ de ꝓductiōe ſpūſc̄ti. Et ſic ipo exn̄te: ꝛ diu fructū colligēte i altiori ſūmitate itellect⁹ ꝛ volūtatis mortu⁹ fuit. ꝛ oēs paſſus q̄s fecit adipleuit. ꝛ cum ſumma trinitate ſtetit ei⁹ itellect⁹ ɔplet⁹ et ei⁹ volūtas ɔtēta. ꝛ deo ſit data glīa. amē.

¶ De arbore queſtionali. Summariū

Arbor q̄ſtionalis ē de q̄ſtionibꝰ aliaꝝ arboꝝ. ꝛ in fine ſunt queſtiōes cēti forma ꝛ practice illarū. Et ſunt i p̄ſenti arbore q̄ttuor mille q̄ſtiōes. Et ſilr in ſeptē ptes principales diuidit. ſ. in radices/truncu3/brāchas ramos folia flores ꝛ fructus.

¶ Radices ſunt queſtiones radicu3 aliarum arborum.

¶ Truncus ſunt q̄ſtiōes truncorum ꝛc.

¶ Brāche ſunt q̄ſtiones brāchaꝝ ꝛc.

¶ Rami ſunt q̄ſtiones ramorum ꝛc.

¶ Folia ſunt q̄ſtiones foliorum ꝛc.

¶ Flores ſunt q̄ſtiones florum ꝛc.

¶ Fruct⁹ ſunt q̄ſtiones fructuum ꝛc.

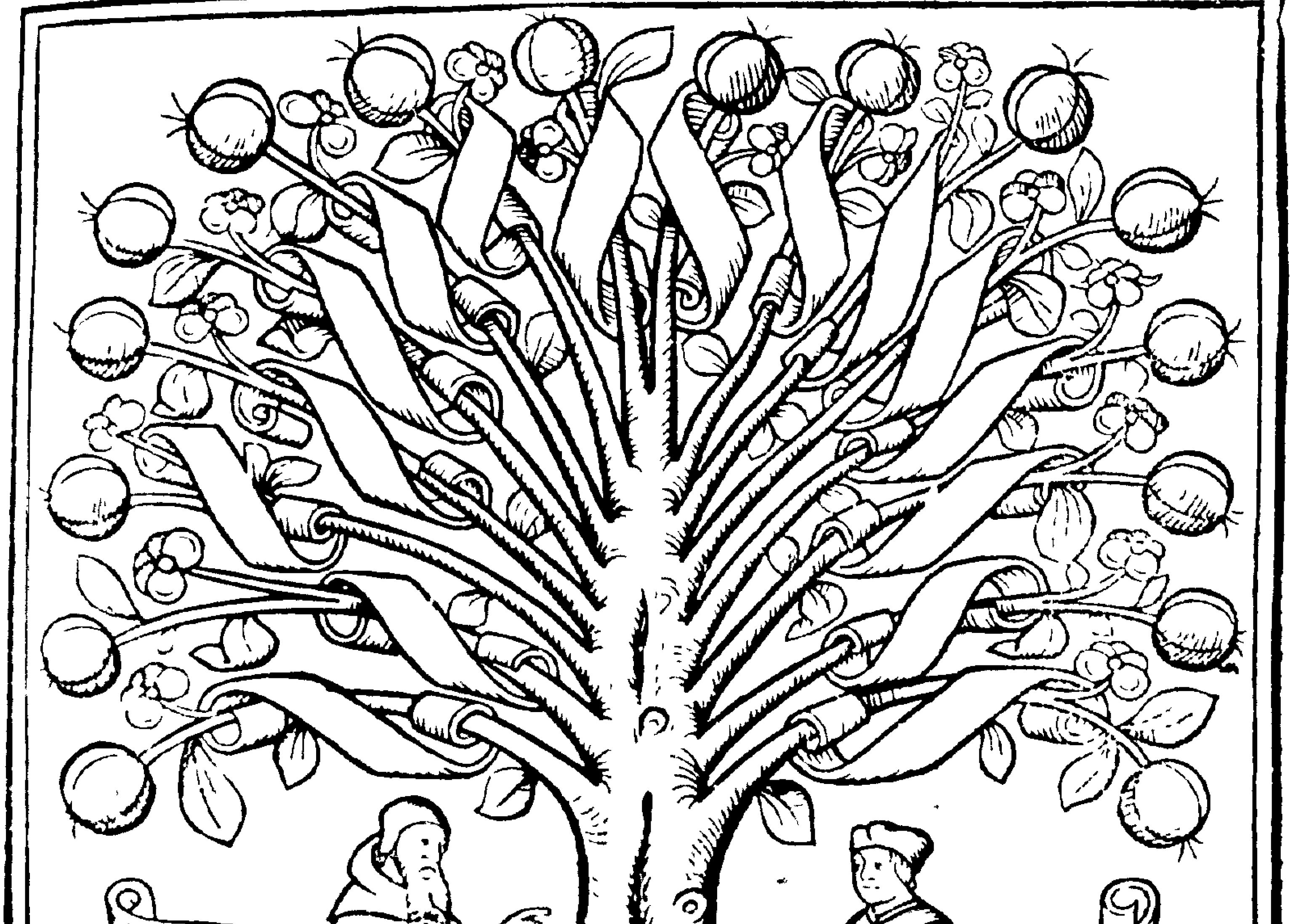

¶Arbor queſtionalis.

Arbor iſta diui
ditur ī ſeptē ptes. vʒ in radi
ces truncū/ brāchas/ ramos/
folia/ flores/ ⁊ fruct⁹. In ra
dicibus q̄remus q̄ſtiones: q̄ fient de radi
cib⁹ aliaꝝ arboꝝ. In trūco q̄remus q̄ſtio
nes: q̄ ſpectāt ad nām trūcoꝝ aliaꝝ arbo
rū. ⁊ ſic ꝑ ordinē. Et hūc ꝓceſſum ꝓponi
mus tenere. vt doctrinā demus ad ſoluen
dū q̄ſtiones ꝑegrinas: q̄ fieri poſſent ſm

naturas aliarũ arborũ. Quam doctrinam dabim⁹ i ſolutiõib⁹ quattuor miliũ q̃ſtionũ: q̃s in hac arbore ponere ꝓponim⁹. q2 ſm ꝙ illas ſoluem⁹: pñt hoĩes q̃ ſciũt hãc ſciẽtiã: ſoluere alias q̃ſtiones pegrinas. Idcirco dictũ eſt: ꝙ liber iſte ẽ arbor ſciẽtie gñalis ad oẽs ſcias. q̃m de principiis gñalibus eſt ↄſtituta. cui⁹ inueſtigatio generalis eſt ⁊ artificialis. Et idẽ de cõcluſione hui⁹ arboris: q̃ eſt practica ceterarũ arborũ antecedẽtiũ. ¶ Solutiones q̃ſtionum breuiori modo quo poſſim⁹ faciem⁹. Et hoc idõ eſt: q2 plixitatẽ euitam⁹. Et nãliter i breui ſolutiõe q̃ſtionis pl⁹ ẽ de iueſtigatiõe ⁊ de arte. q̃m abbreuiatio arborum magis gñalis ẽ q̃ plixitas ipſorũ. ⁊ de hoc doctrinã dedim⁹ i arte iuẽtiua ⁊ i tabula gñali; ⁊ i arbore pħie. Proceſſus quẽ tenere ꝓponim⁹ in ſoluẽdo q̃ſtiones trib⁹ modis ↄſiſtit. vn⁹ mod⁹ eſt: iquãtũ rñſionem trãſmittim⁹ ad certa loca arborũ añcedẽtiũ: i q̃b⁹ ſolutionẽ hõ attigere põt ꝑ nãm illorũ locorũ/ ⁊ nãm q̃ſtiõis ⁊ ſuorũ termiorũ. Sicut ſi fiat q̃ſtio de bõitate ignis: rñſio ↄſiſtit i radicib⁹ arbori elẽalis. tali mõ: ꝙ affirmatio q̃ſtionis ex illo textu trahat: ſm ꝙ ipe ſignificat meli⁹ p vnã partẽ q̃ p aliã/ textu ſemp i ſua ↄditiõe remanẽte/ ⁊ diffinitiõibus radicũ ſil'r. ⁊ idẽ eſt ſil'r: ſi q̃ſtio fiat de bonitate pipis: vult ars: ꝙ hõ inq̃rat ſolutionẽ i radicib⁹ arboris vegetalis: ⁊ ſic p ordinẽ ſm nãs illarũ radicũ ⁊ nãs q̃ſtionũ: q̃ cũ radicib⁹ cõueniunt. Et ħ idẽ q̃d dicim⁹ de radicib⁹: dicimus de trũcis ⁊ de aliis partib⁹ arborũ. ¶ Scd's modus eſt ſoluere q̃ſtiones p maxias conditionatas ſm naturas arborũ illa maxima cũ cõcluſione q̃ſtionis cõcordãte affirmãdo aut negãdo. Et ſi maxia ſit aliq̃b⁹ obſcura: cõſulimus: ꝙ ad naturas aliarũ arborũ ⁊ ad eorũ loca recurrãt: cum q̃bus maxima habet ↄcordãtiã. ſicut ſi q̃s trahere vellet concluſionẽ ex iſta maxima: oẽ principium nobilius eſt p exiſtere ⁊ agere bona opa q̃ p exiſtere tm̃. hec maxia gñalis eſt ad oẽ: q̃d eſt dictũ i aliis arboribus de principio. ⁊ q̃d eſt dictũ de maiori magnitudĩe bonitatis duratiõis ptãtis ⁊c. Et quedã ſua particularia ſunt i radicib⁹ arboris elẽalis/ ⁊ q̃dã i trũco/ ⁊ q̃dã i brãchis. ⁊ idẽ p ordinẽ de ceteris ptibus arboris ⁊ de aliis ptibus: q̃ ſunt aliarũ arborũ. Et ad q̃ſtionẽ vnã maximã facere proponim⁹ ſm hãc ſcd'am inueſtigationẽ. q̃ ſiddẽ maxima eſt cõpoſita poſt q̃ſtionẽ. ¶ Terti⁹ modus ſol'onis eſt cõpoſit⁹ de primo modo ⁊ de ſcd'o: ſm quẽ aliquotiens aliq̃s q̃ſtiones ſoluere ꝓponim⁹ ipas ad loca aliarũ arborũ tranſmittẽdo ⁊ dando vnã maximã ad queſtionẽ. Et nota ꝙ q̃n ſolutiones duarũ vel pluriũ queſtionũ remittũtur ad vnũ eundẽ locũ ſiue capl'm: tũc poſt primã queſtionẽ aſſignabitur locus ſolutionis extẽſe. ſed ad ſcd'am ⁊ tertiam ⁊c. ſolũ dicetur ibidem.

¶ De radicibus. Et primo de arb. elali.

Cum ignis ſit de boni^e ⁊ duratione: q̃re facit malũ ſubiis: q̃s cõburit? ⁊ q̃re ipas cõſumit? So°. Si ignis nõ eẽt cõſumptiu⁹: nõ eẽt generatiuus/ nec hoibus bonũ faceret. ¶ Bonitas de quo eſt plena? So°. Uade ad bonitatẽ: que eſt in radicib⁹ arboris elẽalis. ¶ Utrũ bõitas ignis ſit ſubalis? So. eſt ibidẽ. Si bonitas ignis bona nõ eẽt ſubſtãtialiter: eẽt melior ignis p illa: q̃ minora ſunt: q̃ p illa q̃ ſunt maiora. ¶ Accidẽtia bõitatis q̃lia ſunt? So. ibidẽ. ¶ Utrũ aliquod magnũ ſit magnũ ſine magnitudine? So. ibidem. Et etiã: ſi aliquod ens poſſet eſſe magnũ ſine magnitudine: nõ poſſet eſſe paruũ per paruitatẽ: nec p ſubſtãtiã eẽ magnũ. ¶ Utrũ ignis ſit maior q̃ ſua magni°? Sol'o. Recurre: vt ſupra. Ois ſuba eſt maior q̃ ſua pars. Idcirco magni° ignis p ſeipſam ſuppoſitũ eſſe nõ põt. ¶ Utrũ magni° ignis poſſit eẽ ocioſa? So. Per totã ſubam ignis eſt ſucceſſio de ſuo principio medio ⁊ fine. ¶ Utrũ ignis poſſit eſſe magn⁹ extra ſe? So. Sicut bonitas i magni^e eſt bona: ſic magnitudo in boni^e eſt magna. ¶ Utrũ ignis ſine agere durare poſſit. So. Ignis nunq̃ foret: ſi eius ptes nõ eſſent. Et recurre ad capl'm de duratione: q̃d eſt i radicib⁹ arboris elẽalis. ¶ Utrum duratio ignis ſit ſubalis? Sol'. Si nulla durabilitas eſſet ſubalis: foret nãl'r duratio magis p aliud durabilis q̃ p ſeipam. ¶ Utrũ ignis durabilior ſit p formã q̃ p materiã? Sol'o.

Si ignis ſufficiētiā hēret lignoꝝ:oēs ſub
ſtātias eℓatas cōbureret. ¶ Quare ignis
plꝰ durat in plūbo ꝙ̄ in ferro:cū ferrū for
tius ſit ꝙ̄ plūbū? So°. Illō eℓatū in ꝗ plꝰ
eſt de pōderoſitate: ꝓpiquꝰ eſt ſuo cētro.
¶ Utrū ignis dare poſſet:ſi nō acciperet?
So°. Si ignis dare poſſet ſine accipe: de
non eſſe poſſet eēntiā ſuam multiplicare.
¶ Utrū calor ignis ſuū ꝓpriū ſubꝫ dimit
tere poſſit? So°. Nulla q̄litas appropiata
eſt ita durabilis:ſicut ꝓpa q̄litas. ¶ Utrū
calor ignis ꝓpriā hēat ptātē aut appro-
priatā? Sol. Uade ad capl'm de ptāte.qđ
eſt i radicibꝰ arboris eℓal. ¶ Utrū ignis
a deo magnā hēat ptātē in aq̄ ſicut i aere?
So. Qr ꝯcordātia ⁊ eē hñt ꝯcordātiā/et
ꝯ̄rietas ⁊ nō eē:ē ois potētia maior ꝑ ꝯcor
dantiā ꝙ̄ ꝑ ꝯ̄rietatē. ¶ Utrum ignis ſine
aere aquā calefacere poſſit? So. Nulla ꝑ-
ticipatio poſſet eē ſine aliq̄ concordātia.
¶ Cū i igne calor ⁊ lux ſint eq̄les:q̄re pōt
aquā magis calefacere ꝙ̄ ipāꝫ illumiare?
So°. Si ptās plꝰ nō poſſet de vna q̄litate
ꝙ̄ de alia:i omībꝰ ſubīs eēt ptās equalis.
¶ Utrū ignis i ſe oꝑatiōeꝫ hr̄e poſſet ſine
ceteris eℓis? So. In oī oꝑatiōe oꝫ: ꝙ vna
res ſit de alia. ¶ Quare ignis q̄ eſt in ſua
ſpa:hꝫ appetitū:ꝙ ad ſperā t̄re deſcēdat:
cū aq̄ q̄ ē illi ꝯ̄ria:ſit i medio? So. Illa po
tētia ē magna:q̄ ſuū ꝯ̄riū vicit. Et vade ad
capl'm de ptāte ſupra i arbore eℓali. ¶ Cū
ignis diſcretionē nō hēat:q̄ nā ꝯcordātiā
hꝫ cū aere ⁊ t̄ra ⁊ ꝯ̄rietatē cū aq̄? So. Re
curre ad capl'm de ſapīa ſupra in radicibꝰ
arboris eℓal. ¶ Cū aer ⁊ terra ꝯ̄rient:q̄re
ignis ꝯcordātiā hꝫ cū aere ⁊ cū t̄ra? So°.
In triāgulo nāli ē gñatio ꝑ duas lineas:
q̄ ſunt de ꝯcordātia. ⁊ eſt corruptio ꝑ vnā
lineā:q̄ eſt de duabꝰ ꝯ̄rietatibꝰ. ¶ Utruꝫ
ignis i aq̄ quā calefacit:inclinationē ꝑ̇us
hꝫ ad mouēdū aquā ꝙ̄ ſuā frigiditatem?
So. Ois motiuitas ꝑ̇us inclinationē hꝫ
ad maiorē mobilitatē ꝙ̄ ad minorē ſꝫ cur
ſum nālem. ¶ Quare ignis hꝫ appetituꝫ
generādi aurū: qđ in ſua ſpē nō eſt gene-
ratū? So. Nullus appetitꝰ q̄etē hꝫ in ſuba
eℓata. Et dic vt i caplo de volūtate in radi
cibꝰ arboris eℓalis. ¶ Cū appetitꝰ ignis
⁊ aque ſint de bōitate: quare ſunt ꝯtrarij?
So. Si ignis ⁊ aqua nō eſſent contrarij:
generatio nō eſſet.que eſt bona. ¶ Utruꝫ
ignis maiorē habeat appetitū ad calefa-
cere ꝙ̄ ad calefactum? So. In nullo eℓato
hꝫ ignis quietē. ¶ Cū aqua ſit pōderoſa:
quare hꝫ appetitū: ꝙ aſcendat ſuperius?
So°. Pauper mercator volūtatē hꝫ eūdi
ad terras longinquas:vt lucrari valeat/⁊
ꝙ ſuū lucrū ad ſuā domū afferat. ¶ Qua
re ignis cum vna eadē ꝟtute tegulā deſic-
cat/⁊ ceram diſſoluit? So. In dr̄ia paſſio
num potētia differat ſuas actiōes. Et dic
vt ſupra de ꝟtute in radicibꝰ arboris eℓal.
¶ Utrū ꝟtus ignis ſit ita magna in flam
ma ſicut in carbone? So. Illa ꝟtus q̄ ſuo
cētro ē ꝓpinquior:eſt maior. ¶ Quare vir
tus forē in mā naſcitur ⁊ exit in actu? So.
Productio creata eſt exēplum ꝓductio-
nis increate. ¶ Utrū ignis ſuā ꝟtutē aq̄
cōicet? So. Neceſſitas legem non habet.
¶ Utrū ꝟitas ignis de ſua ſit eēnᵃ? So°.
Si ſuba ignis de ꝟitate ſubſtantiali non
eſſet:ꝑ ſeipam nō eēt. Et recurre ſupra ad
capitulū de ꝟitate i radicibꝰ ar. elemētal.
¶ Utrū ſuba ignis ꝟitatē hēat accidēta-
lē? So° ibidē. ¶ Utrū ignis aquā ꝟificet?
So. Ex duabꝰ veritatibꝰ ꝯ̄rijs naſcit̄ ter-
tia veritas.q̄ eſt filia ambarū. ¶ Utrū ve-
ritas ignis ⁊ veritas aque ſint ꝯ̄rie? So°
ibidē. vt ſupra i caplo de ꝟitate. ¶ Utrū
ignis maiorem hēat delectationē in cale-
faciēdo aerē ꝙ̄ aquā? So. Nullꝰ hō odit ſi
ne paſſione. ¶ Utrū ignis paſſionē hēat
in deſiccādo aerē? So. Cū pr̄ ſuū filiū ca-
ſtigat paſſionē hꝫ. ¶ Utrū ignis ita ma-
gnā hēat delectationē in ꝯburēdo ligna
ſicut in calefaciēdo ferrū? So°. Plus pōt
ignis ferrū calefaceᶜ ꝙ̄ carbonē. ¶ Utrū
ignis tātū acq̄rat i calefaciēdo ferrū ſicut
in ꝯburēdo ligna? So. Ignis plus ab aq̄
ſe elongat: cū ligna cōburit ꝙ̄ cum ferruꝫ
calefacit. ¶ Utruꝫ dr̄ia q̄ eſt inter ignem
⁊ aquā ſit pars ſubalis amborū? So°. Ut
ſupra in caplo de dr̄ia:qđ eſt in radicibus
arboris eℓalis. ¶ Dr̄ia accn̄talis quare ē?
So. ibidē. ¶ Utrū dr̄ia ſit maior iter cor
pus hoīs ⁊ ſuā aīam ꝙ̄ inter ignē ⁊ aquā?
So. Nō ſunt de vna bonitate dr̄ia corpa-
lis ⁊ ſpūalis. ¶ Utrū dr̄ia caloris ignis [⁊]
ſue lucis ſit accidentalis? So. Ignis ſi[ne]
dr̄ia accidētali ſuā ſimilitudinē dare no[n]

v

pōt calori allij ⁊ piperis. ¶ Ignis q̄re fun
dit aurū/⁊ nō liq̄facit lapidē? So. Cōcor=
dantia ignis vni ſubē ⁊ pluribus ſufficit.
¶ Utrum cōcordātia forme ⁊ materie ſit
ſubalis? So. In nullo accidēte ſm curſu
nālē eſt ita magna ꝯcordātia ſicut in ſub=
ſtātia. ¶ Ignis q̄re aerem calefacit? So.
Oīs ſubſtātia foret ocioſa ſine ꝯcordātia.
¶ Utrū ꝯcordātia quā ignis ⁊ aqua hn̄t
in ferro ſit de ꝯrietate? So. Siccitas ferri
eſt obiectū ignis/⁊ frigiditas aq̄. ¶ Utrū
ꝯrietas q̄ eſt inter ignem ⁊ aquā ſit ſubſtā
tialis? So. Uade ad capl'm de ꝯrietate in
radicib⁹ arboris el'alis. ¶ Utrū aq̄ ignē
poſſit infrigidare? So. Sine ꝯrietate cir=
culari el'atum nō eſſet. Et recurre ad locū
de ꝯrietate: vt ſupra. ¶ Cum ꝯrietas non
ſit pars ſubſtātialis ſubſtātie: quare ꝯcor
dātia que ē pars ſubalis ſubē: ex toto ꝯrie
tatē ſubē el'ate nō priuat? So. Nulla ꝓpa
q̄litas ē ſeparabilis. ¶ Utrū ignis ſit tm̄
ꝯrius aque ꝑ calorem ſicut terre ꝑ leuita=
tem? So°. Si lapis grauior eēt ꝑ aquā ꝙ
per terrā: terra eius cētrū nō eēt. ¶ Qua
lia ſunt p̄ma p̄ncipia ſubarū el'atarū? So.
Uade ad radices ar. el'alis. ¶ Utrū ignis
cū aquā calefacere īcipit: prius ſeipſū ꝙ
aquā calefaciat? So°. Ignis aquā calefa=
cit: vt ſeipſum calefacere poſſit. ¶ Utrum
agēs nāle p̄us īcipiat formā ꝙ materiā?
So. Agēs nāle mouēs formā mouet mām.
¶ Quare ferrū qd̄ fili⁹ ē ignis: cū ſit cale=
factū: efficit frigidum? So. Nulla mā ita
magnā hȝ ꝓportionē cū forma artificiali: ſi
cut cū nāli. ¶ Utrū in ferro diſpō ſit p̄n^m
nāle? So°. Nulla diſpō artificialis pōt eē
ſine nāli. Et in h̄ paſſu gaudet alkimiſta.
¶ Utrū aer ſit ꝓpinquior igni ꝙ aq̄? So°.
Si aer eſſet ꝓpinquior aq̄ ꝙ igni: nō hēret
appeti^m recipiēdi calorē ab igne. ¶ Utrū
aer ꝓpinquior ſit aq̄ ꝙ terre? So. Oīs ptici
patio ē ſubō ꝓpinquior ꝑ dare ꝙ ꝑ auferre.
¶ Utrū aer ſit ꝑ totū ſpaciū: qd̄ eſt inter
ignē ⁊ aquā? So°. In nulla vacuitate pōt
eē participatio. ¶ Utrū calefactū ſit ꝓpi=
quius forme ignis ꝙ ei⁹ materie? So. Nul=
la forma ſeipām calefacit. ¶ Utrū ignis ꝑ ſe
ſit ſiccus? So. Si ignis eēt ſiccus ꝑ ſe: ap
petitū ad terrā non hēret. ¶ Utrū ignis
tranſmutare poſſit vel cōuertere eſſentiā

aeris ī ſuā ſpeciē? So. Finis ſimplicis ele
menti ē p̄ncipiū elī cōpoſiti. ¶ Utrum in
igne ſue partes ſint q̄dā i aliis? So°. Oēs
partes ignis ſunt ī circulo. ¶ Poſtq̄ pri
ma p̄ncipia ſunt inuicē mixta: q̄re ſubſtā=
tie el'ate nō ſunt adinuicē mixte? So°. Si
aſin⁹ eſſet in boue ⁊ bos in aſino: aliq̄ va=
cuitas foret in nā. ¶ Utrū ignis maiorē
hēat appetitū ad dandū ꝙ ad recipiēdū?
So. Dare ⁊ cōplemētū ꝯcordantiā hn̄t: ⁊
recipere ⁊ neceſſitas. ¶ Utrū ſuba ignis
maiorē hēat ꝯcordātiā cū ſubſtātia aeris
ꝙ cū accn̄tib⁹ terre? So. Subſtātia ignis
maiorē hȝ cōcordātiā cū calore ꝙ cū ſicci
tate ⁊ cū luce ꝙ cū nigredine. ¶ Utrū in
igne ſit aliqd̄ maius accidēs ꝙ ſua ſubſtā
tia? So. Calor hoīs plus valet ꝙ ſubſtātia
ignis. ¶ Utrū in igne relatio ſit maior ꝙ
quātitas? Solo. Ille creature nobiliores
ſunt et maiores: q̄ dei maiorē hn̄t ſilitudi
nem. ¶ Cū aurū ſit de igne: q̄ eſt leuis: q̄
re nō aſcēdit ſuperius nālr: ⁊ deſcēdit in=
ferius? So. Nunq̄ ignis eq̄litatē caloris
et coloris in auro poſſet hr̄e in ſua ſpera:
cū ignis ⁊ aqua in auro nō ſint equales.
¶ Utrū aurū ſit eq̄litate vacuū? So°. In
auro calor ⁊ lux ſunt eq̄les q̄litates. ignis
et frigiditas ⁊ color ſunt equales qualita
tes aque. ¶ Utrū in auro ignis ⁊ aq̄ ſint
eq̄les? So. Req̄re capl'm de eq̄litate in ra
dicibus ar. el'alis. ¶ Utrū ſimpl'r vna ſub
ſtātia poſſit alij eſſe eq̄lis? So°. Si el'atū
poſſit eſſe ſine maioritate ⁊ minoritate va=
cuitas poſſibilis eſſet. ¶ Qualis ē maior
minoritas? So°. Illa minoritas ē maior: q̄
cū eētia nullā hȝ ꝯcordātiā. ¶ Utrū ma
ior minoritas realiter ſit diuiſibilis? So.
Si maior minoritas eēt diuiſibilis: eēt ſua
diuiſibilitas in infinitū. ¶ Utrū minor ꝓ
ctus ſit mobilis? So°. Nulla maior mino
ritas hȝ p̄mū neq̄ vltimū. ¶ Utrū aliq̄d
accidens habeat primū vel vltimū? So°.
Si accidens ſimpliciter primum haberet
vel vltimum: eſſet ſubſtantia.

¶ De. q. radicum arboris vegetalis.

UTrū bonitas pomi ſit de boni
tate ignis? So. Recurre ad ra
dices arboris vegetal'. ¶ Utrū
mal⁹ ſapor ſit de bonitate arboris el'alis?
So°. Dulcedo ⁊ amari° ſm ſuā nām ſunt

bone. ¶ Utrū dulcedo pomi ſit q̄litas cō
poſita de q̄litatib⁹ aeris: ⁊ de ceteris el'is
ſub ↄcordā⁹? So. Eſt amaritu' ſunt q̄lita
tes eloꝝ ↄ appetit⁹ aialiū. ¶ Utrū vegeta
tiua viuat de elatiua? So. Uade ad radi-
ces: vt ſupra. ¶ Quare ignis appetit eſſe
in pipere? So. Mālis ỽtus eſt maioꝛ i pli-
bus ſpēb⁹ q̄ in vna. ¶ Eſſentia ignis quō
vadit ſtare in cēn^a pipis? So. Uegetatiua
de pane facit carnē / ⁊ de vino ſanguineꝫ.
¶ Si ignis ſit in pipere: q̄re non cōburit
ipm? So. Ita viuit vegetatiua de igne ſi-
cut flāma de oleo. ¶ Ignis q̄re nō hꝫ ita
magnā ỽtutē in cucurbita ſicut i pipere?
So. Sicut radices ar. elalis ſunt in igne
per caloꝛē: ita ſunt in aqua ꝑ frigiditatē.
¶ Uegetatiua quō diriuatur de elatiua?
So. Sicut radices ar. elalis i igne trāſ-
eunt in tertiū numerū: ita trāſeunt ela in
tertiū numerū in ſubi'is vegetati'. ¶ Utrū
ela ſint actualiter in ſubſtātijs vegetatis?
So. Si actualr in ligno ignis non eſſet:
nullus ignis creſceret.

¶ De. q. ardicū arboꝛis ſenſualis.

Utrū bōitas ſenſitiua ſit de bo
nitate elatiua ⁊ vegetati^a? So.
Uade ad radices ar. ſenſualis.
¶ Bonitas ſenſitiue q̄re eſt? So. Ex bo-
nitate farine ⁊ ex bōitate aq̄ bōitas panis
mlplical. ¶ Utrū bonitas ſenſitiue ſit
in boni' flāme ignis? So. Sicut de terra
fieri pōt tegula vitrum ⁊ ferrū: ita de igne
fieri pōt flāma pomū et caro. Et vade ad
radices: vt ſupra. ¶ Lū caro ſit coꝛrupta:
quo vadit ſua bōitas nālis? So. Ut i radi
cib⁹ ar. ſenſual. Et itellige ex^m: qꝺ dal de
maſſa auri: q̄ redit ad ſuū nūerū. ¶ Bōi
tas ſenſitiue q̄re ē nobilioꝛ q̄ bōitas vege
tatiue? So. Ois nobilitas maioꝛ eſt i ſuo
toto q̄ in aliq̄ ſuaꝝ partiū. ¶ Utrū boni
tas ſenſitiue ſentiat? So. Aial ſentit ꝑ nāꝫ
⁊ ei⁹ rōes ſunt iſtā ad ſentiēdū. ¶ Utrū
bōitas ſenſitia ſit moꝛtal? So. Si ps ſim
plex eēt moꝛtalis: ſimplex eēt / ⁊ non eſſet.
¶ Radices bōitatis ſenſitiue q̄les ſunt?
So. vt i radicib⁹: vt ſupra. ¶ Aial q̄re hꝫ
poꝛos? So⁹ ibidē. ¶ Femine q̄re nō hn̄t
capillos in barba ſicut hoies? So. Illa ar
boꝛ que maioꝛes habet radices: foꝛtioꝛ ē.
Et vade ad radices: vt ſupra.

¶ De. q. radicū arboꝛis imaginalis.

Imagiatio ē bōa: vñ q̄rit: de quo
eſt? So. Uade ad radices ar. ima
ginalis. ¶ Imaginatio quō eſt?
So. ibidē. ¶ Utrū intellectus in ſua ſpē
imagiet / aut i ſpē imagiatiue? So⁹. ibidē.
¶ Utrum imagiatiua i ſua ſpē figurā at-
tingat / aut in ſpē ſenſitiue? So. Similitu
dines litterarū ſigilli ſuſtētate ſunt i cera.
Et vade ad radices: vtš. ¶ Utrum in tur
ri imaginabilitas ſit ſuſtētata? So. ibidē.
¶ Utrum in pomo imaginatiuitas ſit ſu
ſtentata? So. ibidē. ¶ Imagiatiua ſpēs
quas accipit: quō multiplicat? So. ibidē.
¶ Imagiatio q̄d ē? So. Sicut p̄ie foꝛe
ſunt ſub igne: ita ſunt ſimilitudines arbo
ris elemētalis / vegetalis / ⁊ ſenſualis / ⁊ ce-
leſtialis / ſub imaginatione. ¶ Utrū ima
ginatio habeat coloꝛem? So. Imagina-
tio cum ſimilitudine coloꝛis attingit co-
loꝛem. ¶ Utrū imaginatio ſeipſam ima-
ginari poſſit? Solutio. Imaginatio ita
paruam habet quantitatem: q̄ ſeipſam
imaginari nō poteſt.

¶ De. q. radicum arboꝛis humanalis.

Bonitas coꝛpalis ⁊ bōitas ſpūal
quō ↄiūgūt ⁊ cōponūt? So. Ua
de ad radi. ar. hūanal. ¶ Utruꝫ
bōitas coꝛpal ⁊ ſpūal ſint mixte? So. In
oī ꝑticipatiōe nō ē mixtio. ſicut āgel⁹: q̄ i
ciuitate i q̄ ē: ſuas ꝑtes nō miſcet cū lōgo
amplo ⁊ ꝓfundo illi⁹ loci. ¶ Utrum aīa
nām coꝛpalē accipiat? So⁹. In hoīe dñia
ↄſeruat nāꝫ coꝛpalē ⁊ ſpūalē / ⁊ ↄcoꝛdātia
ipas concoꝛdat. Et vade ad radices: vtš.
¶ Hō quō ex aīa ⁊ coꝛpe trāſit i tertiū nu
meruꝫ? So⁹ ibidē. ¶ Utrū aīa aū rñdeat
q̄ coꝛpus: cū hō accipit vuln⁹? So. ibidē.
¶ Tētatiōes hoīm quō veniūt? So. ibi-
dē. ¶ Utrū aīa pl⁹ imagiari diligat q̄ ſen
tire? So. Si pctm̄ nō eēt pl⁹ diligeret aīa
imagiari q̄ ſentire. ¶ Cuꝫ hō moꝛit: aīa
ꝑ quē locū exit? So. Null⁹ loc⁹ coꝛpalis ē
carcer aīe rōnal. ¶ Aia rōnalis quō ē foꝛ
ma coꝛpis? So. Uade ad ra. vtš. ¶ Utrū
aīa ex coꝛpe meritum ꝓducat? Solu. He-
remita qū ocioſus eſt / ⁊ per aliquā malaꝫ
tentationem tentatus incipit rogare deū
⁊ oꝛare / ⁊ habet contritionem.

¶ De. q. radicuꝫ p̄ime arboꝛis moꝛtalis.

Virt⁹ moralis de q̄ eſt? So. Si-
cut ignis eſt ſupra p̄mas for̄as
realr: ita v̄tus moralis moralr
eſt ſupra ſiītudies ar. hūanalis. Et recur
re ad radices ar. moralis. ¶ Heremita q̄
re vitat ſapida cibaria? So. Per mare ci
barioꝝ nimis ſapidoꝝ vadit tēperātia pi-
clitando. ¶ Quare heremita de mōte de
ſcēdit/ ꝛ vadit ad ciuitatē viſum pulchras
mulieres? So. Oculi vidēt pulchritudies
creaturarū ꝛ intellect⁹ boni hoies intelli
git pulchritudinē dei/ ꝛ volūtas ipā3 dili
git ꝛ memoria ipam recolit. ¶ Imagina
tio quō eſt inſtrm meriti et culpe? So. Ua
de ad ra. vtē. ¶ Utrū hō pl⁹ de merito p
imaginari acqrat q̄ per ſentire? So°. In
ieiunio eſt paſſio ſenſus in ſentiēdo/ ꝛ ſiīi
tudo paſſiōis ē hit⁹ imagiatiōis. ¶ Mo-
ralitas mēoꝛie de q̄ eſt? So°. Uade ad ra.
vtē. ¶ Moralitas vbi ſtat? So. Heremi-
ta ē in hitu: de q̄ eſt indut⁹. ¶ Moralitas
quō creſcit? So. Ex maiori recolere ꝛ itel-
ligere: ſequit mai⁹ amare. Et vade ad ra.
vtē. ¶ Utrū vereciīdia quā hoies hñt in
faciēdo bonū: ſit v̄t⁹? So°. Jeſus xp̄s nec
btā maria v̄ecūdiā hūert. ¶ Magna gr̄a
quō itrat in hoiē? So°. Uade ad ra. vtē.

¶ De q̄ſtionib⁹ radicū ſc̄de ar. moral.

Ualia ſunt prima p̄ncipia vitio
rū? So. Uade ad radices ar. vi
tioſe. ¶ Magnitudo quō puer
ſa ē de v̄tute invitiū? So. ibidē. ¶ Mali-
tia vitij quid eſt? So. ibidē. ¶ Cum pecca
tum nullā habeat entitatē: q̄re forti⁹ eſt p
antiquitatē q̄ per nouitatē? So° ibidē.
¶ Poteſtas quomō poteſt eē mala? So.
ibidem. ¶ Cum radices vitiorum ſint pri
uationes v̄tutū: queritur: vtrū ante illas
priuatiōes ſint alie priuatiōes: q̄ ſint prin
cipia ar. vitioſe? So°. Sicut in virtutibus
ſunt prima ꝛ ſc̄da intētio: ita in vitijs. Et
vade ad radices: vtē. ¶ Uoluntas vitioſa
quid eſt? So. ibidem. ¶ Uitiū vnde erit/
et vbi naſcitur? So° ibidem. ¶ Res que
ſunt falſe: quare videntur eſſe vere. Solo
ibidem. ¶ Mala tentatio quomō cogno
ſcitur? So. Delectatio q̄ eſt ſub habitu vi
tioſo eſt illa: in qua vitia quietē habent.
Et vade ad radi. vt ſupra.

¶ De q̄ſtionib⁹ radicū ar. imperialis.

Utrū p̄nceps vti debeat plus
de iuſtitia q̄ de mia? Solu. Si
hoies eſſent magis boni q̄ ma
li: p̄nceps eēt elect⁹: vt idulgeret. ¶ Utrū
p̄nceps meli⁹ regnet cū tiore q̄ cū amore?
So. Si oēs gētes eēnt bone: p̄nceps non
eēt. ¶ Utrū bōitas pricipis maior ſit q̄
bonitas ppl'i? Sol. Plures hoies vnum
equū emerunt. ¶ Quare malus p̄nceps
maiorē penā hēbit in inferno q̄ ali⁹ hō?
So. Nulla volūtas ita chare empta eſt ſi
cut voluntas p̄ncipis. ¶ Utrū p̄nceps ſit
plus eligibilis p ſucceſſionem q̄ p moralē
v̄tutē? So. Si lupus pellem mutonis nō
indueret: ille qui maiorem haberet virtu
tem: deberet eſſe princeps. ¶ Princeps
q̄re eſt? So. Uade ad radices arboris ipe
rialis. ¶ Utrum princeps magis tracta
re debeat vtilitatem ſuā q̄ ſui ppl'i. So.
Unus hō vineā fodit: q̄ valet centū talēta
vt vnū talentū hēat. ¶ Utrū p̄nceps ante
debeat coronā recolere q̄ furcas? Solu.
Nullus honor tātum valet ſicut iuſtitia.
¶ Utrum princeps tātū dormire debeat
ſicut ali⁹ hō? So. In nullo magno picula
hñt hoies ſomnū. ¶ Quare p̄nceps ma
iorē verecūdiā hre debeat q̄ ali⁹ hō? So.
Un⁹ hō a plurib⁹ hoīb⁹ plures res furat.

¶ De. q. radicū arboris apoſtolicalis.

Utrū plat⁹ magis ſit timibilis
q̄ amabilis? So. Melior ē pla
tus p charitatē q̄ p cōbuſtiōes
hereticorum. ¶ Quare eſt prelatus? So.
Uade ad radices arboris apoſtolicalis.
¶ Prelatus quō virtutibus vti debeat?
So. ibidem. ¶ Utrū papa obligat⁹ ſit ad
tractādū ꝛ ordinādū: q̄ euāgelia p totū
mundū predicent? So. Nulla ptās data
eſt ꝑpter ocioſitatē. ¶ Utrum p̄latus ſit
magis eligibilis p charitatē q̄ p prudē-
tiā? So. Si nō eſſet cōſiliū magis de bo
nitate intraret in prudentia p̄lati q̄ i cha
ritate. ¶ Utrū p̄lat⁹ maiorem debeat ha
bere cōcordātiā cū oculis q̄ cum aurib⁹?
So. Honor dei magis ōſiſtit p audire q̄
p videre. ¶ Utrum aliq̄s p̄lat⁹ ſit auar⁹?
So. Cuilibet p̄lato ſufficit vn⁹ ciph⁹ argē
ti ad potandum. Et vade ad radices: vtē.
¶ Quare eccl'ie datū ē iperiū? So. ibidē.
¶ Quare dat⁹ eſt maior honor pape q̄

aliqui hoīs? So. In nullo hoīe eſt ita forti ter deꝰ repſentatꝰ ſicut in papa. ¶ Quare clerici vxores nō habent? Soº. Difficile eſt: ꝙ vnus hō poſſit vti vita contemplatiua et vita actiua.

¶ De qſtionibꝰ radicū ar. celeſtialis.

Utrū firmamētū ꝛ qttuoꝛ elemēta ſint de vna mā gnali? Soº. Uade ad radices ar. celeſtial. ¶ Quare coꝛpa ſupꝛaceleſtia ſunt incoꝛruptibilia? Soº ibidē. ¶ Quare floꝛes ſe vtūt ad ſolē? So. Inter dare ꝛ accipe eſt cōcoꝛdātia. ¶ Utrū firmamentū moueat ſeipm aut p aliū ſit motū? Soº. Si firmamētū ſeipm nō moueret: nō hēret cū mobilitatibꝰ inferioꝛibꝰ ita nālē ꝯcoꝛdātiā. ¶ Utrū bonitas firmamēti ignis ꝛ aque ſint de vno gñe? Soº. Particulares ꝯrietates ꝯcoꝛdantiā hñt in vnitate generis. ¶ Quare ſol hꝫ maioꝛē ꝯcoꝛdantiā cum igne ꝙ cū aqua? Soº. Sol plus diligit lucē ignis ꝙ albedinē aq. ¶ Quare ſol eſt magis lucēs i meridie ꝙ in mane? Soſo. Et ligno viridi exit plꝰ de fumo ꝙ de ſicco. ¶ Quare aq̄ fontiū frigidioꝛ eſt in eſtate ꝙ in hyeme? So. Hyems amicos ſolis de domo extrahit. ¶ Utrum ſol ſit ponderoſus? Soº. Nullus motꝰ circularis mouet ad īferiꝰ. ¶ Utrū ſol ſit calidꝰ? So. Si ſol eēt calidꝰ: opoꝛteret ꝙ venꝰ ꝛ mars eſſent coꝛruptibiles/ et ꝙ ignis oīa cōbureret.

¶ De qſtionibus radicū ar. angelical.

Utrum ſit angelꝰ? So. Quāto ſuba ē magis ſimplex: tāto magis actiua poterit eſſe. ¶ Utrū angelus cū vult agere: priꝰ rōnē cōſiderat ꝙ naturā. So. Nullus angelꝰ tātū ē creabilis: ſicut deꝰ eſt amabilis. Et vade ad radices ar. angelicalis. ¶ Utrū angelꝰ habeat extēſitatē? Soº. Magnitudo angeli ita eſt impoſſibilis ad imaginādum: ſicut ſua bonitas duratio ptās vitas/ vtꝰ/ volūtas ꝛ ſapia. ¶ Utrū angelꝰ ſit coꝛruptibilis? So. Nullꝰ ſimplex circulꝰ (vt ita loquar) eſt diuiſibilis. ¶ Utrū angelꝰ ſit de gñe nāli? So. Uade ad radi. vtē. ¶ Utrū nālis bonitas angeli ſit ſubſtātialis? So. ibidē. ¶ Utrū angelus ſit audibilis? So. Inter deū ꝛ creaturā eſt ydea ꝯſiderabil. ¶ Utrū angelꝰ ſit de ꝯrijs? So. Nullꝰ angelus ſm nām eſt ſub genere. ¶ Obſtinatio mali angeli quō eſt? Soº. Uade ad radices: vtē. ¶ Angelꝰ de q̄ eſt? So. ibidem.

¶ De qſtionibꝰ radicū ar. euiternalis.

Utrū glia angeli multiplicatur ꝓpē bonū: qđ facit hoībꝰ? So. Iniuriā faceret deꝰ malo angelo ſi ſibi daret tātā penā ꝓpter vnū pctm ſicut ꝓpter multa. ¶ Utrū angelꝰ faciat bonū hoībus: vt maioꝛē gliam acquirat? So. Uolūtas dei volūtates oīm bonoꝛū angeloꝝ cōplet. ¶ Utrū demō hoīes peccare facit vt plꝰ habeat de pena? So. Tota volūtas demonis plena ē malo. ¶ Cū demon peccauerit in tpe: qre hꝫ penā euiternalē? Soº. Uade ad radices ar. euiternalis. ¶ Utrū tota bonitas nālis demonis ſit vacua ꝛ ocioſa? So. Sine fine nulla ſuba eſt plena. Et vade ad radices: vtē. ¶ Utrū pena demonis ſit ita magna ſicut ſua culpa? Soº. Oīs culpa eſt ꝯ īfinitā bonitatē/ ꝯ quā nō eſt aliq̄ pena. ¶ Utrū demō plus peccat ꝯ rōes ꝙ ꝯ nām? Soſo. Si deꝰ non eēt/ ꝛ bonꝰ angelus eſſet: plus diligeret bonꝰ angelus ſuam nām ꝙ ſuas ratiōes. ¶ Utrū in malo angelo ē ita magna ptās ſicut in bono angelo? So. Nullus demon eſt liber. ¶ Utrū demō p ſeipꝫ in hoīe habeat aliquā ptātē? So. Nullus hō viuit de lapidibꝰ. Et vade ad radices: vtē. ¶ Utrū ꝯrietas ſit pnᵐ mali angeli? Soº. Cōtrarietas naturalis ꝛ culpa non ſunt vnum idem numero.

¶ De qſtionibꝰ radicū ar. maternal.

Utrū dña nr̄a aliquā occaſionē hēat ꝯdicēdi pctōꝛi: q̄ in ipa hꝫ magnā ſpē? So. Uade ad radices ar. maternalis. ¶ Quare dña nr̄a ſuum filiū nō rogat de iuſtitia/ ꝛ ipm rogat de mīa. cū ita ſit: ꝙ in ſuo filio iuſtitia et mīa ſint eq̄les? So. ibidē. ¶ Utrū dña noſtra ſuū filiū tāgat cū iuſtitia: cuꝫ pctōꝛes petūt miaꝫ? So. Iniuriā faceret dña nr̄a pctōꝛi: q̄ hꝫ ſpē in ipa: ꝛ q̄ q̄rit miaꝫ: ſi ſuū filiū nō rogaret ꝓpter eiꝰ amoꝛē. ¶ Utrū rōnes dñe nr̄e ſint matres hoīꝫ pctōꝛum? So. Inter rōnes ꝛ nām dñe nr̄e ē magna cōcoꝛdātia. ¶ Utrū aliq̄ mater poſſit eē maioꝛ in magnitudine bonitatis ꝙ illa: q̄ eſt mr̄ finis? Soº. Nulla bōitas ē maioꝛ

q̄ finis. ¶ Utrum magnitudini maternitatis sufficeret charitas sine pietate? So. Sine pietate dña nr̃a nō posset eē mr̃ oīū pctōꝝ. ¶ Utrū dña nr̃a sit magis mr̃ per nām diuinā iesu xp̄i q̄ per humanā? So. Jesus xp̄s inquātū hō se filiū nō faciebat neq̧ hoīem. ¶ Beatus petrus a dña nr̃a q̄suiit: quare ip̄a plorabat? So. Respōdit dña nr̃a beato petro: q̄ in hierlm̄ suus filius est inhonorat⁹ / ꝛ q̄ plūes hoīes ibāt ad damnationē q̄ ad saluatiōēs in tpē in q̄ raymūdus hunc librū ꝯposuit. ¶ Utrū dña nr̃a sit mr̃ ꝓpt̄ peccatū? So. Si dña nr̃a mater esset ꝓpter peccatū nullus peccator in ip̄a spē hēret. cū ita sit: q̄ pctm̄ et sanctitas nō hēant ꝯcordātiā. ¶ Utrū si pctm̄ nō eēt dña nr̃a eēt mr̃ iesu xp̄i hoīs dei? So. Prīncipes intētiōēs non sunt ꝓpter scōas. ꝛ martell⁹ ꝛ forfices sunt ꝓpt̄ clauū.

¶ De. q. radicū ar. christianalis.

Utrū deus sit īcarnat⁹? So. Uade ad radices arb. ap̄licalis / et ad flores ar. xp̄ianalis. ¶ Incarnatio quō ē? So. Uade ad radices ar. xp̄ianalis. ¶ Utrū tota nā diuina sit īcarnata. So. Bonitas humana iesu xp̄i fuit cōis ex p̄mis q̄nq̧ ar. ꝛ fuit specifica īquātū vn⁹ hō ꝛ nō plures. Et vade ad radices: vtō. ¶ Utrū bonitas dīna ꝛ hūana ꝯuerse fuerūt in incarnatiōē? So°. Ex naturis p̄mariū q̄nq̧ arboꝝ sequit̄ hō. ꝛ qm̄ in illis naturis est dr̄ia: remanēt in q̄lꝫ homīe nature distincte. ¶ Utrū bonitas hūana naturalis sustētata sit in deitate aut ī humanitate iesu xp̄i? So. Sicut hūanitas ē hō in deitate / ꝛ est hō p̄ suā naturam: ita rōnes hūane iesu xp̄i sunt hꝫ: q̄ sunt in rationib⁹ dīuis psone filij: ꝛ remanēt rationes hoīs in natura hoīs. ¶ Utrū bōitas hūana sit per totam diuinā? Sol'o. Tota diuina bonitas est humana: inquātū de⁹ bon⁹ est bon⁹ hō. sꝫ qr̄ bonitas hoīs est finita: de sua ꝯditione nō est: q̄ localiter sit in oīb⁹ locis seculi: in q̄b⁹ est deus homo. ¶ Utrū bonitas hūana sit rō diuine bonitati q̄ bonū hoīb⁹ faciat / ꝛ q̄ coꝝ pctā remittat? So. Per vnionē q̄ est corporis et aīe: in q̄lꝫ hoīe cū corp⁹ hoīs hꝫ calorēꝫ et sitim: imaginatio imaginat̄ vmbras et fontes frigidos / et aīa ipsos desiderat / et mouet corpus ad ip̄os. ¶ Utrū iesus xp̄s cum erat in hoc mundo: peccare poterat? So. Impossibile est: dum aīa sit in corpore: q̄ corpus sit mortuū. Et vade ad radices: vtō. ¶ Utrū diuina bonitas in cruce fuerit vulnerata? So. Sicut iesus xp̄s hō est in deitate ꝛ hō est p̄ suā naturā: fuit diuina bonitas in cruce vulnerata: inquātū deus hō fuit vulneratus. q̄ s̄m suā naturā nō fuit vulnerata. ¶ Utrū in dn̄o iesu xp̄o cōa sint ꝯtrīa? So. Sicut iesus xp̄s hō ē in deitate / ꝛ est hō p̄ suā nām: ita cōa in corpore iesu xp̄i sunt in ꝯcordātia. ꝛ sunt contraria s̄m coꝝ nām quoꝝ ꝯtrietas est oblita et ad concordantiam reducta.

¶ De. q. dignitatū dei ar. diuinalis.

Utrū sit deus? So. Uade ad flores ar. apostolicalis. ¶ Utrum ꝓductio sit in deo? So°. Si in deo nō eēt ꝓductio: oēs sue rōes eēnt ociose in eternitate īfinita ꝛ ī īfinita duratiōe. Et vade ad dignitates ꝛ ad flores ar. diuialis. Utrū dignitates dei sint rōnes reales? So. Si dignitates dei reales nō eēnt rōnes: eēt nā diuina in se ociosa? Et vade ad dignitates: vtō. ¶ Cū dignitates dei sint vnum idē: quō possunt esse plures? So. ibidem. ¶ Utrū diuina bonitas sit maior rō ad ꝓducēdū maius bonū q̄ minus? So. Magnitudo ꝛ maioritas ꝯcordātiāꝫ habent / ꝛ paruitas ꝛ minoritas. ¶ Rōnes dei quare sunt? So°. Uade ad digni. vtō. ¶ Utrū i deo aliq̄ ratio maior sit q̄ alia? So. Nulla minoritas ē īfinita. Et vade ad dignitates: vtō. ¶ Utrū de⁹ ī seipo possit eē ociosus? So. Nulla rō dīna p̄uari pōt. ¶ Utrū de⁹ bonitatē possit acq̄rere? So°. Bōitas īfinita ml̄tiplicari nō pt̄. verūtū bōitatē creatā acq̄rere pt̄ p̄ incarnationē p̄ticipatā. ¶ Utrū diuie rōēs sint creatiue? So. Sicut ꝛ multomeli⁹ hō sentit ratione videndi audiēdi: ꝛ sic de alijs sensibus: est deus creator per suas rōnes. et sicut hō sentit p̄ naturā suoꝝ sensuū: est de⁹ creans per naturam suarum rationum.

¶ De. q. radicū ar. exemplificalis.

Quare milites in bello se ponūt ad mortē ad defendendū reges coꝝ dn̄m? So. Uade ad p̄mus para. ra. ar. exemplificalis. in q̄ p̄ silitu li

nē ſolutio huius queſtionis ſignificatur. ¶ Quare hoīes guloſi carnes nolūt diuidere in mēſa? So. ibidē ad. ij. pa. ¶ Heremita a deo q̄ſiuit: poſtq̄ ipm tātū diligebat: q̄re ei tot tribulatiões dabat? Et q̄re ita fortiter ipm tētare pmittebat? So. ibidem ad. iij. pa. ¶ Quare hoīes auari prius q̄ alij moriunt? Sol. ibidē ad. iiij. pa. ¶ Quare de⁹ non exaudit pctōres: quotiēs ipm rogāt? Sol. Uade ad. v. pa. vtō. ¶ Qd eſt mai⁹ placitū aut dare aut accipere? So. Uade ad. vj. pa. vtō. ¶ Quare de⁹ dat tribulatiōes ⁊ paſſiões hoīb⁹ peccatoribus? Solu. Uade ad. vij. para. vtō. ¶ Quare eſt iudex iniuſt⁹? So. Uade ad viij. pa. ¶ Quō icipit inimicitia? So. Uade ad. ix. pa. vtō. ¶ Quō cognoſcūtur falſitates hoim? So. ibidē ad. x. pa. ¶ Quō hoies ſe defendere pñt a deceptione? So. ibidē ad. xj. pa. ¶ Quō debet hō rñdere ſuo inimico: cū eum vult decipere? So. ibidem ad. xij. pa. ¶ Quare hoies naturalē habent appetitum ad viuendum in hac preſenti vita. cū ita ſit: q alia vita melior ſit q̄ iſta? So. ibidez ad. xiij. par. ¶ Quare ſunt tentationes/ ⁊ quare homines in hac vita quietem habere nō poſſunt? So. ibidem ad. xiiij. pa. ¶ Quomō homines ſuos pueros nutrire debeant? So. ibidez ad. xv. par. ¶ Princeps quomō debet eē familiaris cum ſuis ſubditis? So. ibidem ad. xvj. par. ¶ Publica vtilitas quare hz ita paucos ſeruitores? So. ibidē ad. xvij. pa. ¶ Quomō cognoſcitur timor hoīm? So. ibidē ad. xviij. pa. ¶ Data eſt doctrina quomō queſtiones morales de exemplis radicum arboris exēplificalis trahi poſſunt. rōe cuius doctrine hō poterit ex ipſis exemplis trahere q̄ſtiones: quas homo facere poteſt ex radicibus arborum vegetalis ſenſualis et ceterarum.

¶ De queſtionibus truncorum. Et prio de trūco ar. elemētalis.

Utrū prima materia ſtet ⁊ participet cū pria foa generali? So. Uade ad truncū ar. el'al'. ¶ Hyle de q̄ ē? So. ibidē. ¶ Fore nāles ⁊ pductibiles quō ſunt in potentia: de qua ſunt? So. ibidē. ¶ Utrū chaos vniuerſale ſit corpus? So. ibidem. ¶ Utrū ante formā ⁊ materiā ex quibus eſt ſubſtātia corpalis: ſint alia prima principia ex quoꝝ eſſentiis ſint forma ⁊ materia de qb⁹ eſt ipa ſubſtātia corpalis? So. ibidem. ¶ Quomō plura vnū ens generale multiplicāt? So. ibidem. ¶ Quare chaos gñale nō ē ſenſibile? Solu. ibidem ¶ Res ſecūdarie quō ſunt de pmis? So. ibidez. ¶ Spēs quō ex gñibus diriuant? So. ibidē. ¶ Utrū ſit vna gñalis quātitas: ex cui⁹ eētia ſint plures quātitates ſpecifice? So. ibidē. ¶ De. q. trū. ar. vege.

Utrū eētia pomi ſit ex eētia q̄ttuor elemētoꝝ? So. Uade ad trūcū arbo. vegetal'. ¶ Utrum viſibilitas pomi ſit ex viſibilitate lapidis? So. Lapis ⁊ pom⁹ i gñe pticipāt. Et vade ad trūcū: vtō. ¶ Quare aīal pomuz et eius eētiā videre nō pt? Solutio ibidē. ¶ Utrū i trūco pomi ⁊ pruni ſit trūc⁹ elemētalis? So. Duę hūiditates pomi ⁊ pruni ſunt ex vna hūiditate gñali: q̄ nō poſſet eſſe ſine ſubiecto gñali. ¶ Quare trunc⁹ arboris el'al' nō occupat locū pomi? So. Nullū pnͫ occupat mediū veniēdo ad finē ſuū. ¶ Utrū liq̄r fici ſit de eētia ignis? So. Liq̄r fici eſt de q̄ttuor q̄litatib⁹ gñalibus q̄lificat⁹/ ⁊ nulla ppria q̄litas ſuū pprium ſubiectū dimittit. ¶ Pom⁹ martini vbi erat: anteq̄ eēt? So. Idea capre erat cā ſue pductiōis: i q̄ idea fuit capra anq̄ eēt. ⁊ iſtd exͫ ē mathematicū. ¶ Eſſentia trūci el'al' quō ſignificat i eſſentia pomi? So. vade ad trū. vtō. ¶ Utrū iter viſibilitatē ⁊ viſuz ſit dria? So. Nulla forma abſtracta ē viſa. Et vade ad trū. vtō. ¶ Utrū viſibilitas trūci el'al' ſit intra pomū aut extra? So. Figura claui ē extra eētiā ferri. ¶ Utrū trūc⁹ el'alis ſit mā: ex q̄ trūc⁹ pomi viuit? So. Nullum hūidum radicale ſine hūido nutrimentali viuere poteſt.

¶ De. q. trunci arboris ſenſualis.

Utrum ſenſitiua ſit ex el'atiua/ ⁊ ex vegetatiua/ ⁊ non ex ſeipſa? So. Si animal poſſet eſſe ſimpliciter ex elemētatiua ⁊ vegetatiua: equ⁹ ⁊ pomū poſſent eſſe in eadem ſpecie. Et vade ad trūcū ar. ſenſualis. ¶ Figure trunci el'alis ⁊ vegetalis q̄les ſunt in ſenſuali.

So.ibidē. ¶ Utrū trūcus ſenſualis viuat ex trūco e ali z vegetali? So. In lampade flāmavit ex oleo. Et vade ad trūcū: vtō. ¶ Utrū color ſanguis ſit ex colore ar. vegetal'? So°. Olea iſerta i oleaſtro nō eſt ex oleaſtro. ¶ Utrū color ſanguinis ſit potētial'r in lapide z in pomo? So. Color gnalis ē vbiqꝫ. ſꝫ ſpālis in oib⁹ corpib⁹ nō eſt. ¶ Quare nullus ſenſus ſeipm ſentire pt? So. Qr ſenſibilitas i abſtracto ꝯſiſtit: nō pōt attingi niſi in figura. ſicut figura coloris: q̄ in colorato p videre ſentit. ¶ Utrū aliqs ſenſus ſubam attingat? So. Si ſenſus itra attingeret / z nō extra: figura ſube ſuū obiectū nō eēt. ¶ Utrū trūcus ſenſualis cū tāgit: p rōnes rūdet aut p nāꝫ? So. Dormiebat nā: cui⁹ rōnes ipāꝫ euigilauerūt: vt ocioſa nō eēt. ¶ Cū ſenſus tangat: vtrū tangat p ſuas rōnes / aut p ſuā nām? So. Totū mouet ſuas partes: vt moueat ſeipm. ¶ Utrū potētia ſenſitiua ſit ſubſtātialis aut accītalis? So. Uade ad trūcū: vtō. ¶ De.q. trunci arboris imaginalis.

Utrū trūcus arboris imaginalis ſit ita cōfuſus ſicut truncus ſenſualis? So°. Illa ſuba magi eſt confuſa: in q̄ dfia min⁹ hꝫ de entitate. ¶ Quare imaginatio ſubas ſpūales non attingit? So. Si aliq̄ ſuba ſpūalis tangi poſſet: imagiatio ipāꝫ poſſet imaginari. ¶ Utrū imaginatio hēat deliberationē? So. Si imaginatio deliberationē hēret: rūdere poſſet: anteq̄ tacta eſſet. ¶ Utrū imago q̄ imnet i ſpeculo ſit de eēn^a imaginatiōis? So. Uade ad trūcū ar. imaginalis. ¶ Utrū imaginatio realē imagiabilitatē attingat aut figurā illi⁹? So. Sicut faber artificial'r nouā figurā claui trahit de ferro: ita imagiatio nāliter trahit nouam figuraꝫ de imaginabilitate reali. ¶ Quare hō q̄ nouā figurā ſue faciei vidit in ſpeculo / ipāꝫ ita bñ imaginari non poterit ſicut figurā nouā faciei alteri⁹ hominis: quā vidit? So°. Quanto imago ſe elongat a ſubo obiecti ꝑꝑꝛij in approp̄ato tātomagis ē cōfuſa. Et in h̄ paſſu multiꝫ de phia hꝫ. q̄ multiplicari poſſet ſm ꝓceſſum hui⁹ ſcie. ¶ Utruꝫ imaginatio ſit ex reali ſilitudine aut ex fantaſtica? So. Si imaginatio ex ſilitudinib⁹ realib⁹ nō eēt: nulla ſuba' p ſeipſam imaginabilis eſſet. ¶ Cū equ⁹ nō ſit ex intelligibilitate: q̄re eſt intelligibilis? So. Sicut itellectus cuꝫ oculis attingit colorē: ex q̄ fantaſticā trahit intelligibilitatē: ita trahit cū imaginatione ex equo fantaſticā intelligibilitatē. Et vade ad trūcū: vtō. ¶ Utrū trūcus ar. imaginalis cum diſſilitudine ſue nature tangi poſſit? So. Nullus calor cū frigiditate ſentit. ¶ Utrū imagiatio ſit ita hit⁹ ſil'itudinū ſicut color ſubarū coloratarū? So. Si imaginatio ens ſubale nō eēt foret ſilitudo fontis abſens ab aiali: qđ in ipſo potauit / in accidente tantūmodo ſuſtentato. Et vade ad truncum: vt ſupra.

¶ De.q. trūci ar. humanalis.

Nature hoīs quō ſibi͛ inuicem rūdēt? So. Uade ad trūcū ar. hūanal'. ¶ Utrū i hoīe ſit vna ſuba aut plēs? So. ibidē. ¶ Utrū aīa tāgi poſſit? So. ibidē. ¶ Utrū hō ſit ſenſibil'? So. Sentit hō bonitatē vini i cipho. ſꝫ nō totā bōitatē vini i dolio. ¶ Utrū hō cū vna ſcia ſe hꝛe poſſit ad trūcum hūanalē? So. In flāma ignis ꝯuertit ſpēs olei i ignē: q̄ ardet in lāpade. Et vade ad trūcum: vtō. ¶ Utrū aīa rōnalis ſit p totū corp⁹? So. ibidē. ¶ Utrū aīa rōnal' ſit i capill' hoīs? Sol'. Si aīa rōnalis foret i capillis hoīs: ſentirēt capilli i eoꝝ ſummitate. ¶ Utrū hō qui manū ꝑdit aut pedē: ꝑdat aliquā ptē aīe rōnalis? Sol'. Nulla ſuba ſpūalis habet longas amplas aut ꝓfundas menſuras. ¶ Hō q̄re morit? So. Rūpit ampulla: et exit vinū ex ipſa. ¶ Aīa quō mouet corpus? So°. Prime intentiones mouent ſecundas. Et vade ad truncū: vtō.

¶ De.q. trūci ar. moralis virtuoſe.

Moralitas q̄d eſt? So°. Uade ad trūcum ar. moralis. ¶ Moralitas quomō durat? So. ibidem. Una moralitas quō ē ꝯ aliā? So. Quelꝫ pars ar. moralis ſuū ꝑꝑꝛiū obꝫ hꝫ aut ſuū appropriatū. Et vade ad trūcum: vt ſupra. ¶ Utrū moralitates ſint hit⁹ nāles? So. Boni hit⁹ morales ſunt naturales in fine hoīs per diſpōnem. z ſunt in pn° z medio artificiales p deliberationē z electionem. ¶ Utrum vna moralitas poſſit eſſe ex cōtrariis? So. Impoſſibile ē: q̄ vtus z viciū

ad vnū finē ſe habeāt. ¶ Utrū moralitas ſit ſenſibilis? So°. Si moralitas ſenſibilis eſſet: oporteret q̄ eſſet nālis. ¶ Utrū in hoīe eq̄les moralitates poſſint eē? So. Propter ſilitudinē eq̄litatis q̄ eſt i trūco morali: ſunt moralitates diſpoſite: q̄ ſint eq̄les. ſed qr in trūco ſunt ſilitudines maioritatis ⁊ minoritatis: nō ē eq̄litas moralitatū i potētia. ¶ Utrū vna moralitas ſit ex alia? So. Ex maioribus moralitatibus minores diriuātur. ¶ Utrū vna bona moralitas aliā occupet bonā moralitatē? So. In tactu ſimplici oēs rōnes habituū non recipiūtur. ¶ Utrū moralitas ſit imaginabilis? So. Nulla imaginatio ſupra ſeipſam attingit.

¶ De.q.trūci ar.moralis vitioſe.

Diſpoſitio vitiorꝫ de q̄ eſt? So°. Moralitas vitioſa eſt ex diſpoſita puatiōe. ¶ Utrū quō incipit? So. Cū virtuoſus incipit eē ocioſus: icipit moralitas vitioſa. ¶ Utrū de quo viuit? So. Ex priuatiōe ſpēi olei flamma ignis in lāpade viuit. ¶ Pctm̄ quō multiplicat? So. Uade ad trūcū vitioſuꝫ arboris moralis. ¶ Pctm̄ quō puari poteſt? So. Agēs qui mouet formā ⁊ māmm ad finē ꝑpter quē ē in illo motu culpā nō hꝫ. ¶ Utrū trūcus vitioſus ſit ex ptib⁹ nālibus? So. Sicut lapis quē aſin⁹ portat hꝫ nāliter appetitū deſcēdendi ad terrā: ita mund⁹ ſi de⁹ ipm̄ nō ſuſtineret: in nihilū tenderet ⁊ rediret. ¶ Utrū pctm̄ habeat aliquā ptātē? So. Uitioſa cōſuetudo ⁊ virtutis priuatio eſt ptās pcti. ¶ Utrū i trūco vitioſo ſit electio boni ⁊ mali? So. Impoſſibile ē: q̄ trūcus virtuoſus ⁊ trūcus vitioſus i eodē tpe ſint i vno hoīe. ¶ Utrū trūcus vitioſus ſit ex plenis ptib⁹? Solu. Nulla ps eſt plena: que eſt ꝫ finē. ¶ Cum vitiū ſit ex virtute puatū: q̄re eſt i obiecto reali ⁊ nāli ſuſtētatū? So°. Ex diſpoſitiōe puationis v̄tutis, ⁊ potētie v̄tutis ſentit hō ſe liberū ad eligendū bonū aut malū.

¶ De.q.trunci arboris imperialis.

Bonus pnceps q̄re hꝫ mai⁹ meritū q̄ ali⁹ hō? So. Ille hō q̄ plus hꝫ de bono/magis a malo ē remot⁹ q̄ ali⁹ hō. ¶ Utrū princeps debeat ſuo ꝯſanguineo ex delictis ſuis citi⁹ pcere q̄ aliis? So. Difficile eſt: q̄ parēs principis ſit hūilis. ¶ Utrū intellect⁹ pl⁹ pertineat ad iuſtitiā q̄ volūtas? So. Null⁹ intellect⁹ ita cito currere pōt ſicut volūtas. ¶ Quare pnceps filiū ſuū pimogenitū facit heredē? So. Ille q̄ pri⁹ eſt ad pnm̄: eſt ꝓpinquior fini ſm curſum nālē. ¶ Princeps vbi theſaurꝫ ſuū tenet? So. Theſaurus principis ē in ſuo enſe ⁊ in voluntate gētiū. ¶ Princeps q̄re hꝫ timorē? Solu. Nullus hō tot hꝫ inimicos ſicut pnceps. ¶ Princeps quare plus honorē q̄ denarios diligit? So. Dñiū pluriū volūtatum nobili⁹ eſt ⁊ fortius q̄ multorꝫ denariorꝫ. ¶ Pñceps q̄re debet eē magis humilis q̄ alius hō? So. Humilitas q̄ ad magna ⁊ ad minora deſcendit ⁊ in medio eq̄lia inuenit i illo hoīe ē qui ē magis ſubdit⁹. ¶ Quare principi pertinet maior legalitas q̄ alteri homini? Solu. In nullo homine eſt ita mala traditio ſicut in principe. ¶ Pñceps quare hꝫ vxorē? So. Propter amorē quē princeps hꝫ ſuo filio diligit ſuum regnū. ¶ De.q.trūci arbo.apłical'.

Apoſtolic⁹ q̄re dꝫ eē dñs pncipis? So. Uade ad trūcū arboris apłicalis. ¶ Apłic⁹ q̄re dꝫ hr̄e maiorē ꝯcordātiā cū pncipe q̄ cū alio homine? So. Timor vineā cuſtodit. ¶ Quare pnceps pedē pape oſculat? So. In lāpade eſt oleū ſupra aquā: qr hꝫ concordātiā cū flāma. ¶ Apłic⁹ q̄re hꝫ ita magnā cathedrā? So. Ille hō qui eſt altior: videt magis lōge. ¶ Apłic⁹ q̄re hꝫ alba indumēta? So. Apoſtolic⁹ remittit pctā hoīꝫ/ ⁊ aq̄ albos panos facit. ¶ Apłic⁹ q̄re nō hꝫ vxorē? So. Si apłic⁹ vxorē hēret: ipſe i terrā reſpiceret. ¶ Quare ē iperiū? So. Un⁹ apłic⁹ ⁊ vn⁹ imparator totū mūdū acquirere poſſent. ¶ Quare nō ſunt plures apłici? So. Un⁹ de⁹ ē in celo/⁊ imago ſue vnitatis vna ē i terra. ¶ Quare vitiū maius ē i plato q̄ i alio hoīe? So. Ille hō q̄ ē alti⁹ meli⁹ videri pt̄ q̄ ali⁹ hō. ¶ Quare papa maiori idiget ꝯſilio q̄ ali⁹ hō? So. Quanto pſona ē cōiorꝫ tāto idiget ꝯſilio gnāli. ¶ De.q.trūci arboris celeſtialis.

Utrū firmamētū habeat aīaꝫ/⁊ ſi aīaꝫ hēat q̄lis eſt? So. Uade ad trūcū ar.celeſtialis. ¶ Fir-

mamētū de quo eſt? So. ibidē. ¶ Utrum mobilitas ſit de nā firmamēti? So. Ois ꝑs rotūda appetit motū. Et vade ad truncū: vtō. ¶ Utrū lux ſolis deſcēdat hic iſeriꝰ? So. ibidē. ¶ Quare in fluminibus eſt minꝰ de aq̄ i eſtate ǭ i hyeme? So. Aq̄ in hyeme ſemiat/ ꝛ i eſtate colligit. Et homines ieiuni plꝰ hūt de ſanguīe ǭ nō ieiuni. ¶ Quare i fluminibꝰ eſt plus i hyeme de aq̄ ǭ i autūno? Sol. Doliū vino plenū reddit plꝰ de vino ǭ doliū qđ ē ſemiplenū. ¶ Cū firmamētū ſit ſimplr̄ figura circularis: q̄re iſluit i iferiorib figurā q̄drāgularē ꝛ triāgularē? So. Uade ad trūcū: vtō. ¶ Quare viget plus de frigiditate i aurora ǭ in media nocte? So. Ignis ſolē rogauit: ꝙ iuuaret eū ad trahēdū ſuū calorē ex aq̄. Et vade ad trūcum: vtō. ¶ Quō ſol plātā multiplicat? So. Sicut potētia viſiua ꝑ quātitatē ꝯtinuā ꝛ diſcretā viſibilitatē ſpēi multiplicat: ita ſol ꝑ quātitatē cōtinuā ꝛ diſcretā gn̄abilitatē plāte multiplicat. Et vade ad trūcū: vtō. ¶ Utrum ſol ſuā virtutē ſuperiꝰ iſluat/ vȝ ad martē/ ad iouē/ ꝛ ad ſaturm/ ꝛ ad leonē? So. Soliſ cētrū ē finis circuli vt oīa corꝑalia ꝓpt hoīes exiſtāt. ¶ De. q. trūci ar. āgelical'.

Utrū in āgelo eēntia ꝛ ſuba ſint vnū idē? So. In h̄ ꝙ accidens nō pōt eē ꝑ ſuā eſſentiā ꝛ ꝑ ſubſtātiā ē ſuſtētatū: ſequit dr̄ia īter ſubam ꝛ eſſentiā. ¶ Cū āgelꝰ nō ſit corpꝰ nec de nā corꝑis: q̄rit vtrū ſue ꝑtes poſſint eē inuicē alie in aliīs mixte? So. Scđm nām voluntatis amās ꝛ amabile ſunt i amare. Et vade ad trūcū arbo. angelicalis. ¶ Utrū angelꝰ habeat figurā? So. Si ſube corꝑales ſentiri poſſent ꝑ formā ſupflue forēt earū figure in natura. Et vade ad trūcū: vtō. ¶ Utrū angelꝰ ſit ex forma ꝛ mā? So. Si nulla bōificabilitas eēt ex eēntia bōificantis: nulla bōitas eēt magꝰ/ nec aliqđ bōificare. Et vade ad trūcū: vtō. ¶ Utrū angelꝰ habeat aliquā ꝯditionē corꝑalē? So. Si angelꝰ aliquā ꝯditionē corꝑalē haberet: eēt vacuitas magnitudīs in dr̄ia: q̄ eſt inter ſubam corꝑalē ꝛ ſpūalem Et vade ad truncū: vtō. ¶ Utrū angelꝰ intelligere poſſit ſubas corꝑales ſine imaginari ꝛ ſentire? So. A deo fortiter quelibet pars angeli eſt mixta in alia ꝛ coniuncta in trūco angeli/ ꝛ ita fortiter omnes partes ſeinuicem iuuant: ꝙ ad accipiēdū corꝑalia obiecta nō indiget imagīari nec ſentire. ¶ Utrū angelus qui eſt in oriente: poſſit illa intelligere: q̄ faciūt hoīes in occidēte? So. Ita ꝛ multo meliꝰ āgelꝰ ſuū itellectū extēdit ad magna ꝛ ad ꝑua obiecta ſine cremēto ꝛ extēſiōe ſuarū partiū ſicut imaginatio. Et vade ad trūcū: vtō. ¶ Utrum plures angeli in vno loco poſſint eē? So. Sicut in trūco angeli pn̄t eſſe ſue partes alie in aliīs ſine occupatione loci: ita angeli pn̄t eſſe inuicē in vno loco. ¶ Poſtǭ angeli a longe intelligūt hoc: qđ hoīes faciūt: q̄re de celo deſcendūt/ ꝛ ſunt in terra cū hoībꝰ? So. In pn̄tia angeli recipit aīa hoīs bn̄ficiū: quē cuſtodit. ¶ Utrū ſi vna acus ſubam angeli pungeret in ipſo punctū dimitteret: q̄ circūferētiam haberet? So. Nulla punctualitas corꝑalis ſuſtētari pōt in amare.

¶ De. q. trūci ar. euiternalis.

Utrū in alia vita meritū creſcere poſſit aut diminui? So. Uade ad trūcum arboris euiternalis. ¶ Utrū deꝰ ꝑcere poſſit machometo: q̄ eſt in inferno? So. ibideȝ. ¶ Utrū i merito qđ in fine colligit pn̄m ꝛ mediū remaneant? So. In hac vita meritū ſuſtentat in pncipio/ ꝛ i medio/ ꝛ i morte/ ꝛ in fine. ¶ Utruȝ ſit aliqđ meritū ſubale? So. Si figura cultelli eſſet ex eſſentia ferri: clauꝰ fieri non poſſet ex illo ferro. ¶ Euiternitas in quo ſuſtentatur? So. In menſuris eternitati ꝛ iuſtitie dei ꝛ in pn̄o mūdi euiternitas ſuſtētat. ¶ In inferno tp̄s ꝛ euiternitas ſibīinuicē quō correſpōdēt? So. Olea inſerta in oleaſtro i ſuā nām cōuertit nām: q̄ ſibi iſluit ex oleaſtro. ¶ Utrū peccatores i inferno intelligāt oēs ſuas culpas? Sol. Intelligibilitas iuſtitie dei magna eſt ꝛ non ꝑua. ¶ Utrū pctōres in inferno ſeinuicē cognoſcāt? So. In igne quilibet carbo ſuū calorē in alio multiplicat. ¶ Infernus q̄re eſt? So. Ita infernꝰ eſt propter priuationem finis: ſicut paradiſus ꝓpter attictionē ꝛ poſſeſſionē finis. ¶ Utrū inter ꝑadiſum ꝛ infernū ſit meꝫ? So. Impoſſibile eſt: ꝙ ſit mediū: qđ cum

natura principij et finis non participet.

¶ De. q. trunci arboris maternalis.

Utrū dña nr̄a ſit ī morte hoīm: q̄ in ipā ſpem hn̄t? So. Inter maternitatē dn̄e nr̄e et finē qui eſt ſuꝰ filiꝰ eſt valde magna cōcordantia. ¶ Dn̄a nr̄a cū quo pctōrbꝰ rn̄det: q̄ ipā rogāt? So. Maternitas dn̄e nr̄e fini hominū reſpōdet. ¶ Homines q̄re ita ſepe dn̄am nr̄am reclamāt? So. Pueri qui habent famē: flent qn̄ ſuas matres vident. ¶ Dn̄a noſtra quare habuit ita magnū dolorem p mortem filij ſui? So. Scit dn̄a noſtra magnū dolorē vt magnā pietatem habeat. ¶ Dn̄a nr̄a cū quo ſuas oues cuſtodit? So. Cū fine maternitatis dn̄a noſtra oues ſuas a lupis defendit. ¶ Utrū inter dn̄am noſtram et ſuū filiū ſit negatio? So. In magnitudine magni amoris et ſapiētie negatio eſſe nō poteſt. ¶ Utrū domina noſtra ſit mater pctōris: qui plꝰ ſeipſum diligit q̄ ieſum xp̄m filium ſuū? So. Nulla virtus eſt mater pctī. ¶ Utrū dn̄a noſtra exaudiat pctōres: q̄ ſibi iuſtas p̄ces non faciūt? So. Tātum diligit dn̄a noſtra ſuum filium: ꝙ ſuos inimicos non exaudit. ¶ Utrum dn̄a noſtra plus feminas q̄ homines diligat? So. Dn̄a noſtra plus ſimilitudines filij ſui diligit q̄ alias ſimilitudines. ¶ Cū dn̄a nr̄a ſit ita pia: q̄re de damnatis pietatē non habet? Soº. Inter pietatem et pietatem cōcordantia eſſe non poteſt.

¶ De. q. trūci arboris ieſu chriſti.

Utrum in ieſu xp̄o ſint due pſone: vz diuina et hūana? So. Ieſus xp̄s eſt vnꝰ/ et ſi eēt in duabus pſonis: nō eſſet vnꝰ. qn̄ eſſet due pſone. Et vade ad trūcū ar. xp̄ianal. ¶ Utrū in ieſu xp̄o ſit vna nā aut plures? Soº. Si in ieſu chriſto nō eſſet niſi vna nā nō eſſet hō per hūanā nām nec eēt deꝰ p diuinā. ¶ Utrū in dn̄o ieſu xp̄o ſit vna magnitudo aut plures? So. Si in dn̄o ieſu chriſto nō eſſet niſi vna magnitudo: aut illa magnitudo eſſet infinita aut finita/ aut infinita et finita. ¶ Utrum in ieſu chriſto deitas aliquā mutationē aut diminutionē accepit. Soº. Uade ad trūcum: vt ſupra. ¶ Utrū ih̄s xp̄s cōpoſitꝰ ſit ex nā diuiſa et humana? So. ibidem. ¶ Utrū in dn̄o ieſu xp̄o natura diuina et humana in tertiū numerū tranſierint? So. ibidē. ¶ Filius dei quare nō fuit in pluribus hoībus incarnatus? Sol. Impoſſibile eſt: ꝙ filius dei cū pluribus hoībus vna pſona poſſit eſſe. ¶ Quare filius dei naturā angelicā nō aſſumpſit? So. Impoſſibile eſt: ꝙ filiꝰ dei in natura angeli cū oībus creaturis poſſet ꝑticipare. ¶ Utrū natura hūana ieſu xp̄i a diuina natura recedere poſſit? So. Sicut hūana natura ſuā deificationē nō elegit: ita ſeparationē a deitate eligere nō pōt. ¶ Quale nomē eſt maiꝰ? So. Qui xp̄m noīat: de oībus rebꝰ loquitur.

¶ De. q. trūci arboris diuinalis.

Utrū in deo eſſentia et ſub̄a ſint vnū idem? So. Uade ad trūcū arbo. diuinalis. ¶ Utrū ī deo eēntia et eē ſint vnū idē nūero? So. Eſſe et nō eē ſunt ꝯ̄ria. et ī eēntia nō eēt, eē nō foret p ſeipām a nō eē remota. et ī hoc paſſu cognoſcit: ꝙ ī creaturis eſt dn̄a iter eſſentiā et eē: vt eēntia ſit ꝓpe nō eē. de quo ꝓducta eſt ī eē. qn̄ ſi ipā et eē vnū idē eēnt: p ſeipām eēt a nō eſſe remota et foret eterna/ nec poſſet eē in priuatiōe. et q: eē ſine eēntia nō pōt eē ꝓpter depēdētiā: quā hȝ eſſentia a nō eſſe: hȝ eſſe inclinationē ad nō eſſe. de quo p creationē eſt ꝓductū. Et iſte paſſus eſt principiū gn̄ale ad cognoſcēdū plures ꝑticulares ỽitates. ¶ Utrū ſub̄a dei q̄ eſt ex ſuis rōnibus: tranſeat in tertiū numerū? So. Uade ad trūcū: vt s̄. ¶ Sub̄a dei quō rn̄det trūco: cū tāgit? Solu. ibidē. ¶ Utrū bōitas dei ſit gn̄atiua. Solꝰ. ibidē. ¶ Utrū ſub̄a dei ſit cōpoſita? So. ibidē. ¶ Utrū deus ſeip̄m annihilare poſſit? Solꝰ. Impoſſibile eſt: ꝙ eternitas poſſit priuari. ¶ Utrum deus poſſit annihilare mundū? So. Contra diuinā voluntatē diuina poteſtas nullam habet poſſibilitatē. ¶ Utrū deus ꝯ̄dictionē facere poſſit? Solu. In deo nulla eſt negatio. ¶ Utrum deus peccatum creare poſſit? Solu. Uade ad truncū vt ſupra. et reſpice diuinā ſubſtātiā: quō reſpōdet trūco: cū tangitur: vt ita loquar.

¶ De. q. trunci arbo. exēplificalis. Et primo de elementali.

Queſtiones truncorum.

Quare dicit omne nimiū eſt malum? So. Uade ad primū para. trūci ar. exē plificat᷑ ⁊ e͛alis: i q̇ rn̄ſio ſignificatur? ¶ Inuidia q̄ſo incipit? So. ibidē ad ij. par. ¶ Utrū ignis valeat plus q̄ aq̄ in oib⁹ rebus? So. ibidē ad. iij. par. ¶ Prima principia laudis ⁊ infamie q̄lia ſunt. So⁰ ibidē ad. iiij. para. ¶ Triſtitia q̄ſo incipit? So⁰ ibidem ad. v. par. ¶ Quale valet plus aut pulchritudo aut vtilitas? Solutio ibidē ad. vj. para. ¶ Preces quomodo ſunt exaudibiles? So⁰ ibidē ad. vij. para. ¶ Reprehenſio q̄ſo incipit? So. ibidem ad. viij. para. ¶ Inimicitia quomodo cognoſcit᷑? So⁰ ibidem ad ix. para. ¶ Inuidia quomodo cognoſcitur? So⁰ ibidē ad. x. para. ¶ Mala volūtas q̄ſo incipit? So⁰ ibidem ad. xj. para. ¶ Ira q̄ſo multiplicatur? So⁰ ibidē ad xij. para. ¶ Famul⁹ quare fatigatur in ſeruiendo domino ſuo? So. ibidem ad. xiij. para. ¶ Falſitas hois quomodo cognoſcitur? So⁰ ibidē ad. xiiij. para. ¶ Hoies quare cōſilio indigent? So⁰ ibidē ad. xv. para. ¶ Quomodo debet rn̄deri homini qui minatur? So⁰ ibidem ad. xvj. para. ¶ Cum hō gibboſus ſe cōmendat: q̄ſo ei debeat rn̄deri? So⁰ ibidem ad. xvij. para. ¶ Hoies quomodo ſibiinuicem timorē faciūt? So. ibidē ad. xviij. para. ¶ Quare fundus cacabi in quo oleū bullit nō eſt ita calid⁹ ſicut oleū: cū ita ſit q̄ cū flāma ptcipat? So. ibidē ad. xix. par. ¶ Hoies q̄re ſunt magis humiles ī terra extranea q̄ ī eoꝝ terra ꝓpria? So. ibidē ad. xx. par. ¶ Hoies quare ſibiinuicē dicūt opprobria? So. ibidē ad. xxj. pa. ¶ Prima ⁊ ſecūda intentio ī quo habent differētiam? So. ibidē ad. xxij. para. ¶ Aqua quomodo eſt materia ignis? So. ibidē ad. xxiij. par. ¶ Quare quidā homines alios vilipendunt? Solu. ibidem ad. xxiiij. para. ¶ Mors quare propiquior eſt porco pingui q̄ macillento? So⁰ ibidem ad. xxv. par. ¶ Hoies diuites q̄re ſunt pigri? So. ibidē ad. xxvj. par. ¶ Hoies auari quare ſunt ſupbi? So. ibidē ad. xxvij. pa. ¶ Rex fatu⁹ quare eſt ſubdit⁹ alicui⁹ vilis hois? So. ibidē ad. xxviij. par. ¶ Hoies quare plus laborant ad habendū honorē q̄ ad habēdū ſanitatē? So. ibidē ad. xxix. par. ¶ Gētes quare diligūt vanā gl'iam? So. ibidem ad. xxx. par. ¶ Cū rex magis q̄ alius ſit ſubditus: quare eſt ſupbus? So. ibidē ad. xxxj. par. ¶ Hoies diuites quare pauperes vilipendunt? So. ibidem ad xxxij. par. ¶ Seruitus quare eſt ſupba? Sol'. ibidem ad. xxxiij. par. ¶ Materia quare magis ſuperba eſt q̄ forma? Sol'o ibidem ad. xxxiiij. para. ¶ Ignis quare eſt ipſi ſentire ꝓpinquior q̄ aqua? Sol'. ibidem ad. xxxv. para. ¶ Ruſticus quare eſt rex in ſua domo? Sol'. ibidē ad. xxxvj. para. ¶ Homo peccator quare eſt ſuperbus de ſuo vitio? So. ibidē ad. xxxvij. para. ¶ Maritus ⁊ ſua vxor quare habent rixam? So. ibidem ad. xxxviij. pa. ¶ Cū nox ſit ex aqua: quare ignis de nocte eſt ſuperbus? Solu. ibidem ad. xxxix. para. ¶ Reprehēſio quare eſt periculoſa? So. ibidem ad. xl. para.

¶ De. q. puer. trūci arb. vegetalis.

Uirtus quare nobilior eſt ī fine q̄ in principio? So. Uade ad primum para. trūci antedicti. ¶ Uxor fabri q̄ ſuā faciē depingit: quare manus ſui mariti deridet que ſunt nigre? So. ibidē ad. ij. pa. ¶ Uinū q̄d volūtatē hilarē facit: quare intellectū hois facit plorare? Sol'. ibidē ad. iij. pa. ¶ Humilitas quō hoies ſuperbos reprehēdit? So. ibidē ad. iiij. pa. ¶ Fabe quare nō deſiderāt naturā habere cinamomi? So. ibidē ad. v. pa. ¶ Mercator quare deridet ruſticū patrē ſuū? So. ibidem ad. vj. pa. ¶ Cū ex maiori honore poſſit homo cadere in maius dedecus: quare hoies plus maiorem honorem diligūt q̄ minorē? So. ibidem ad. vij. para. ¶ Albedo argēti quare nigredinem ferri deridet? So. ibidem ad. viij. para. ¶ Ruſticus quare regē qui quieſcit reprehendit? Sol'. ibidem ad. ix. para. ¶ Superbia quomodo cognoſcitur? So. ibidem ad. x. para.

¶ De. q. ꝓuer. trūci arb. ſenſualis.

Quare rex portat enſem? Solu. Uade ad primū pa. ꝓuer. trunci arboris ſenſualis. ¶ Quare

ambe man⁹ ſunt amice? So.ibidē par.ij. ¶ Superb⁹ q̄re nō vult ſociū? So.ibidez par.iij. ¶ Hō fatu⁹ q̄re vult amari? So. ibidē par.iiij. ¶ Hō ſubditus q̄re diligit quietem? Solu. ibidem ad.v.par. ¶ Domin⁹ q̄re pietatē de ſubditis ſuis non hȝ. So.ibidem ad.vi.par. ¶ Hō luxurioſus q̄re i manu ſua portabat florē lilij? So.ibidē par.vij. ¶ Leo q̄re hȝ timorē de hoīe? Sol. ibidē par.viij. ¶ Bonū ꝯſiliū quō cog̈ſcit? So. ibidē ad.ix.par. ¶ Canis et lup⁹ q̄ ſunt ſiſ̄es q̄re ſeinuicē odiunt? So. ibidem ad.x.par.

¶ De.q.ꝓuer.trūci arboris imaginalis.

S Acceſſio pcti: quō eſt i hoīe? So. Uade ad primū par.ꝓuer. trunci arboris imaginalis. ¶ Suſpicio quō icipit? So° ibidē par.ij. ¶ Hō q̄ vult tradere regē: q̄re hȝ tiorē? So. ibidē ad.iij.par. ¶ Hoīes quō luxuriā abhorrēt? So.ibidez ad.iiij.par. ¶ Honor quō durat? So.ibidē par.v. ¶ Hō falſus quō cog̈ſcit? Sol.ibidē ad.vi.par. ¶ Quare fit honor militi? So° ibidem ad.vij.par. ¶ Femīe q̄re hn̄t maiorē verecūdiā q̄ homines? So.ibidē ad.viij.par. Paruū capuciū a magno capucio q̄ſiuit: i q̄ loco ſtabat ypocriſis? So.ibidē ad.ix.par. ¶ Hō piger q̄re eſt macer? Sol.ibidē ad.x.par.

¶ De.q.ꝓuer.trūci arboris hūanalis.

P Eccatū luxurie q̄re ꝓpinquus eſt aīe q̄ corpori. So. Uade ad p^m par. ꝓuer.trunci ar.hūanalis. ¶ Hō q̄ aliū rep̄hēdit: q̄re ſeipm excuſat cū rep̄hēdit? So.ibidē ad.ij.pa. ¶ Corp⁹ quō ē occaſio pcti? Sol.ibidē ad.iij.par. ¶ Fur cū ſuſpēdit: q̄re ſuū pſez ⁊ matrē blaſphemat? So.ibidē.pa.iiij. ¶ Poſtq̄ volūtas nō ſentit: q̄re p ſentire hȝ culpaȝ? So.ibidē ad.v.para. ¶ Coru⁹ q̄re corniceē q̄ ē nigra deridet? So.ibidē ad.vi.par. ¶ Lupi q̄re oues cōedūt? So.ibidem ad vij.pa. ¶ Femīe q̄re maiorē tiorē hn̄t q̄ hoīes? So.ibidez par.viij. ¶ Aſin⁹ q̄ clamabat: q̄re philomenam deriſit que cantauit? Solutio ibidem ad.ix.par. ¶ Homo diſcretus q̄re penā habet: quando cū homine indiſcreto participat? Solu.ibidem ad vltimum par.

¶ De.q.ꝓuer.trūci arboris moralis.

Q Ueſitū fuit a pctō: q̄s erat ſuus pr̄? So°. Uade ad p̄mū par. ꝓuer.trūci arb.moralis. ¶ Quare ſunt tot mali hoīes? So.ibidez par.ij. ¶ Finis pcti q̄lis ē? So.ibidē ad.iij.pa. ¶ Queſitū fuit a pctō: vbi ſtabat? So.ibidem ad.iiij.par. ¶ Queſitū fuit a libero arbitrio: vtrū erat ꝓpter pctm̄? So.ibidē ad.v.par. ¶ Cōſcīa ab hoīe pctōre q̄ſiuit q̄re ipam nō diligebat? So.ibidem. par. vi. ¶ Queſitum fuit a pctō: q̄re maluȝ de ſole dicebat? Solutio ibidem ad.vij.par. ¶ Utrū virt⁹ penā hr̄e poſſit? So.ibidē ad .viij .par. ¶ Queſitum fuit ab anulo regis: quantū valebat? So.ibidem ad.ix. par. ¶ Queſitū fuit a peccato: quare pl⁹ diuites q̄ pauperes diligebat? Solutio. Diuitie hoīs auarit ⁊ ocioſitas ſocietatē inuicē ꝯxerūt. Et vade ad.x.par. trūci: vtē.

¶ De.q.ꝓuer.trūci arboris imperialis.

O Cioſitas a bōitate q̄ſiuit: q̄re plorabat? So. Uade ad p̄mum par. trunci antedicti. ¶ Queſitum fuit a magnitudine ocioſitas vbi ſtabat? So.ibidē ad.ij.par. ¶ Queſitum fuit ab hoīe ocioſo: q̄re min⁹ q̄ ali⁹ hō viuebat? So.ibidem ad.iij.par. ¶ Queſitū fuit a malitia: q̄s ſuus fili⁹ maior vocabat? So. ibidē ad.iiij.par. Heremita a ciuitate q̄ſiuit: q̄re plorabat? So.ibidē pa.v. ¶ Queſiuit heremita a ciuitate: de quo erat populata? So.ibidē ad.vi.par. ¶ Queſiuit heremita a ciuitate: de quo erat ſua corona? So.ibidē par.vij. ¶ Queſiuit heremita a ciuitate: q̄re pdiderat vecūdiā? Sol. ibidē ad.viij.pa. ¶ Queſiuit heremita a ciuitate: de q̄ erant meſſes ſue? So.ibidē ad.ix.par. ¶ Queſiuit heremita a ciuitate: q̄re ibat de nocte? So.ibidē ad.x par. ¶ Queſiuit heremita a ciuitate: q̄re concordātiā nō hēbat cū bonitate? Sol. ibidem ad.xi.par. ¶ Queſiuit heremita a ciuitate de quo erat induta? So. ibidez ad xij.par. ¶ Queſiuit heremita a ciuitate: q̄s ſibi viā oſtēdit: q̄n ibat in peregrinatione? So.ibidem ad.xiij.par. ¶ Queſiuit heremita a ciuitate: vbi erat hoſpitiū regis. So.ibidem ad.xiiij.par. ¶ Queſiuit heremita a ciuitate: quis ipſam ſpoliauit? Solutio ibidez par.xv. ¶ Heremi

ta a ciuitate q̄ſiuit: q̄lis eſt plꝰ ſapida cōcſtio? So. ibidē ad .xvi. par. ❡ Heremita a ciuitate queſiuit: vbi erat ſuus fons? So. ibidē ad .xvij. par. ❡ Heremita a ciuita queſiuit: q̄s ipſam inhonorauit? So. ibidem ad vltimum para.

❡ De .q. ꝓuer. trūci arboris apoſtolical.

Heremita a volūtate q̄ſiuit: quare plorabat? Soº. Uade ad primū par. trūci ſupradicti. ❡ Heremita a magnitudine q̄ſiuit: quo ibat? Solu. ibidē ad .ij. par. ❡ Heremita ab eccleſia q̄ſiuit: de quo viuebat? Soº. ibidē ad .iij. par. ❡ Heremita ab eccl'ia q̄ſiuit: q̄d ſignū in ſuo vexillo faciebat? So. ibidē ad iiij. par. ❡ Heremita ab eccleſia q̄ſiuit: vtrū ſciebat q̄ erat ꝯſcia? Soº ibidē par. v. ❡ Heremita ab eccl'ia q̄ſiuit: vtrū ſuus equꝰ bñ currebat? So. ibidē par. vj. ❡ Heremita ab eccleſia q̄ſiuit: vtrū ſuꝰ ſplēdor erat ꝑ totū mūdū? Soº. ibidē ad .vij. par. ❡ Heremita ab eccleſia q̄ſiuit: an erat infirma? Soº. ibidē par. viij. ❡ Heremita ab eccleſia q̄ſiuit: q̄s eā a malis hoibꝰ cuſtodiebat? So. ibidē ad .ix. par. ❡ Heremita ab eccl'ia q̄ſiuit: q̄s eā ſpoliat? Soº. ibidē ad .x. pa. ❡ Heremita ab eccl'ia q̄ſiuit: de q̄ erat ſuꝰ lectꝰ? So. ibidē ad .xj. pa. ❡ Heremita ab eccl'ia q̄ſiuit: an timorē hēbat? So. ibidē ad .xij. par. ❡ Heremita ab eccleſia queſiuit: ſupra q̄d edificata erat? So. ibidē ad .xiij. par. ❡ Heremita ab eccl'ia queſiuit: q̄les nuncios ſibi ſuus ſponſus trāſmiſit? So. ibidē ad .xiiij. par. ❡ Heremita ab eccleſia q̄ſiuit: ꝑ quē plus erat inhonorata? So. ibidem ad .xv. par. ❡ Heremita ab eccl'ia q̄ſiuit: de quo erat ſua corona? So. ibidē ad .xvj. par. ❡ Heremita ab eccleſia q̄ſiuit: q̄les erāt ſui cōſiliarij? So. ibidē ad .xvij. pa. ❡ Heremita ab eccl'ia q̄ſiuit: in q̄ erat ſua maior bonitas? So. ibidē ad vltimū par.

❡ De .q. ꝓuer. trūci arboris celeſtialis.

Queſitū fuit a bono rege: quō ſui ꝯſiliarij vocabāt? So. Uade ad ꝑmū pa. trūci āñdicti. ❡ Queſitū fuit ab enſe regis: vñ veniebat ꞇ quo ibat? So. ibidē ad .ij. par. ❡ Queſiuit heremita ab electione: q̄re plꝰ i ſecūdo motu q̄ in primo eē diligebat? So. ibidē ad iij. par. ❡ Queſiuit heremita a ꝑdicatore: ſi tāta bona exempla dabat hoībus cū manibꝰ ſicut cum lingua? Soº ibidem ad iiij. par. ❡ Queſiuit heremita a manibꝰ ꝑlati: vtrū de virtutibus aliquē circulum fecerūt? So. ibidem ad .v. par. ❡ A volūtate ꝑlati q̄ſiuit heremita quo ibat? So. ibidē ad .vj. par. ❡ Heremita a firmamēto queſiuit: an dormiebat? So. ibidē ad vij. par. ❡ Heremita a ſole queſiuit: quare erat rotundus? Soº ibidē ad. viij. par. ❡ Heremita a ꝑlato queſiuit quare ſtabat in medio hoim? So. ibidē ad .ix. par. ❡ Equus a prelato queſiuit: q̄ ſupra ipm equitabat: quare erat ita pōderoſus? So. ibidem ad vltimum par.

❡ De .q. ꝓuer. trūci arboris angelicalis.

Heremita a malo angelo queſiuit vtrū in aliq̄ q̄etē hēbat? So. Uade ad ꝑmū par. ꝓuer. trūci arboris angelicalis. ❡ Heremita q̄ſiuit a demone: de quo erat plenꝰ? So. ibidē ad .ij. par. ❡ Heremita ab āgelo queſiuit: vtrū cum ſe mouebat de vno loco ad aliū: trāſibat ꝑ mediū? So. ibidē ad .iij. par. ❡ Heremita q̄ſiuit a ſapiā angeli: vtrū erat infirma? So. Rñdit ſapientia: q̄ magnitudo veritatis erat ſua mater. Et vade ibidem ad .iiij. par. ❡ Heremita q̄ſiuit: vtrū intellectꝰ ꞇ volūtas erāt ſue ale? So. ibidē ad v. par. ❡ Heremita ab angelo queſiuit: vtrū ſꝑ erat rotūdꝰ? So. ibidē ad .vj. par. ❡ Heremita ab angelo q̄ſiuit: q̄re erat indiuiſibilis? So. ibidem ad .vij. par. ❡ Heremita ab angelo q̄ſiuit: vtrū aliquā deliberationē hēbat? Sol. Nulla deliberatio eſt i vltimo fine. Et vade ibidē ad .viij. pa. ❡ Heremita a demone q̄ſiuit: vtrū erat liber? So. ibidē ad .ix. par. ❡ Heremita a bono āgelo q̄ſiuit: vtrū erat liber? So. Inter bonū ꞇ malū angelū nō eſt aliqua cōcordātia. Et vade ibidē ad vltimū par.

❡ De .q. ꝓuer. trūci arboris euiternalis.

Heremita a ieſu xp̄o queſiuit: q̄re dixit: q̄ ille qui nō perſeueraret vſq̄ ad finem: dānaretur? Solu. Uade ad primū pa. trunci ꝓuer. arboris euiternalis. ❡ Heremita q̄ſiuit ab euiternitate: de quo erat? So. ibidē ad .ij. para. ❡ Heremita a ſole queſiuit: vtrū poſt diē

iudiciū ſe moueret? Sol. ibidē ad.iij. pa. ¶ Heremita a motu q̄ſiuit: vtrū erat de nā īfinitatis ꝛ eternitatis? So° ibidē ad iiij.par. ¶ Heremita a mūdo q̄ſiuit vtrū erat etern⁹? So.ibidē ad.v.pa. ¶ Heremita a motu q̄ſiuit q̄lis erat ſuus carcer? So° ibidē ad.vj.par. ¶ Heremita q̄ſiuit a iuſtiª dei: vbi erat ſine pietate? Sol.ibidem ad.vij.par. ¶ Heremita ab euiternitate q̄ſiuit: q̄re erat? So.ibidē ad.viij.pa. ¶ Heremita ab euiternitate q̄ſiuit: q̄re gētib⁹ ita mag^m tiorē faciebat? So.ibidē ad.ix.pa. ¶ Heremita ab eternitate ꝛ euiternitate q̄ſiuit: ſi vnq̄ꝫ diuiderēt hoc qđ acquiſierunt? So.ibidem ad vltimū par.

¶ De.q.ꝓuer.trūci arboris maternalis.

QUare nullus hō de dn̄a nr̄a debeat deſpare? So. Uade ad primū pa. ru. ſupradicte. ¶ Dn̄a nr̄a de quo eſt plena? So.ibidē ad.ij.pa. ¶ Dn̄a nr̄a q̄re eſt ita potēs? So° ibidē a iij.p. ¶ Dn̄a nr̄a cū q̄ pctōrib⁹ rn̄det? So. ibidē ad.iiij. ¶ Demō de q̄ maiorē hꝫ tiorē? So° ibidē.ad.v.p. ¶ Dn̄a nr̄a q̄d deſiderat? So.ibidē ad.vj.pa. ¶ Heremita a dn̄a nr̄a q̄ſiuit q̄les erāt illi: q̄s ip̄a nō audiebat? So.ibidē ad.vij.p. ¶ Dn̄a nr̄a q̄re oēs hoīes nō diligit? So.ibidē ad.viij. pa. ¶ Herēita a dn̄a nr̄a q̄ſiuit vtꝝ pluſq̄ꝫ vnū filiū habebat? So. ibidem ad.ix.pa. ¶ Heremita ab apl'is queſiuit: vtrū dn̄a noſtra ipſorum erat? So.ibidem ad.x.pa.

¶ De.q.ꝓuer.trunci ar.chriſtianalis.

UTrū de⁹ pl⁹ creaturas diligit ꝓpt creatiōeꝫ q̄ꝫ ꝓpter icarnatiōeꝫ? So.Uade ad p^m par.trūci an̄dicti. ¶ Herēita a ih̄u xp̄o q̄ſiuit: q̄re mouebat? So.ibidē ad.ij.pa. ¶ Jeſus xp̄s q̄ō ſe excuſat dn̄e nr̄e: cū nō vult veniā dare? So.ibidē ad.iij.p. ¶ Utrū aliq̄ mō poſſit eē me^m iter deū ꝛ creaturā? So. ibidē ad.iiij.p. ¶ Quare de⁹ nāꝫ hūanā aſſūpſit? So.ibidē ad.v.p. ¶ Heremita a deo q̄ſiuit: q̄ō pōt hr̄e maiorē ptātē ꝛ maiorē amorē ad creaturā? So.ibidē ad.vj. par. ¶ Herēita a volūtate dei q̄ſiuit: q̄lis erat ſua cōſue°? So.ibidē ad.vij.p. ¶ Heremita a deo q̄ſiuit: qualis idea ē maior? So.ibidē ad.viij.par. ¶ Herēita a deo q̄ſiuit q̄ō meli⁹ poterat pticipare cū creatura? So.ibidē ad.ix.par. ¶ Heremita a deo q̄ſiuit: ſi hūanā nāin i pl'ibus hoībus accipe poſſet? So.ibidē ad vltimū par.

¶ De.q.ꝓuer.trūci arb. diuinalis.

HEremita a deo q̄ſiuit: q̄les ſunt ſue poſſibilitates ꝛ impoſſibilitates? So.Uade ad primū par. trūci antedicti. ¶ Heremita a deo queſiuit: quō erat i ſeipo? So.ibidē ad.ij.par. ¶ Utrū de⁹ ꝛ opatio quā de⁹ i ſe hꝫ: ſint vnū idē? So.ibidē ad.iij.par. ¶ Utrum deus ſit infinitus? So. ibidē ad.iiij.par. ¶ Queſitū fuit a deo: vtrū poſſit eē ocioſus? So.ibidē ad.v.par. ¶ Utrū i deo ſit ſubare? Sol.ibidē ad.vj.par. ¶ Queſitū fuit a deo: vtrū i opationibus q̄s hꝫ in ſe ſit vllum accidens? So.ibidē ad.vij.par. ¶ Queſitū fuit a deo: vtrū poſſet eſſe dei? Sol.ibidē ad.viij.par. ¶ Queſitū fuit a deo: vtrū ſua ſuba poſſet eē charitas ſine trinitate? So.ibidē ad.ix.par. ¶ Queſitū fuit a diuina volūtate: vtrū ſuū amare erat ſubare? So.ibidē ad vltimū par. Intelligas: q̄ ſi amare diuine voluntatis nō eēt ſubare: diligeret diuina volūtas ocioſitatem ſue ſube. Et ſi tu lector q̄ legis has queſtiones neſcis ſoluere per paſſus ad quos te trāſmitto: inueies te cū brāchis arboris aplicalis/ ꝛ cū brāchis ramis ꝛ floribus arboris diuinalis.

¶ De.q.brāchaꝝ. Et primo arb. el'alis.

QUeſitū eſt: q̄re ſunt q̄ttuor el'a/ ꝛ nō pl'a neq̄ꝫ pauciora? So. Uade ad brāchas arb. el'alis. ¶ Quare ſunt tres figure ex q̄ttuor el'is/ ꝛ nō plures neq̄ꝫ pauciores: vꝫ figura circularis triāgularis ꝛ q̄drāgularis? So.ibidem. ¶ Utrū ſiccitas ignis ſit ꝓpria qualitas ignis aut appropriata? ꝛ h̄ idē de calore aeris/ ꝛ hūiditate aq̄/ ꝛ frigiditate terre? So. Si ignis eēt calid⁹ ꝛ ſicc⁹ p ſuā nāꝫ/ ꝛ aer hūid⁹ ꝛ calid⁹/ ꝛ aq̄ frigida ꝛ humida/ ꝛ terra ſicca ꝛ frigida/ nullū el'm appetitū hēret eēndi i alio. ſicut aer q̄ appetitū nō haberet ad recipiēdū calorē ignis: poſtq̄ꝫ ip̄e eēt p ſeip̄m calid⁹. etiā appetitū nō hēret i gn̄atiōe ꝛ corruptiōe ſubaꝝ el'ataꝝ/ ꝛ poſſent eē pl'a el'a q̄ꝫ q̄ttuor. qđ ē impoſſi^e ſm curſuꝫ nāl'ē/ ꝛ ſm qđ ꝓbatū

eſt in brāchijs ar. elīalis. ¶ Utrum figure
plātarꝫ ſint nāles/⁊ de gn̄alibus figuris?
So°. Uade ad brā. vt ſupra. ¶ Plenitu-
do ſube de q̄ ē? So. Cōplemētū ſube elat̄ ē
de radicib⁹ ⁊ brāchis ar. elal̄. Et vade ad
eaſdē brāchas. ¶ Ela q̄ſo ſubaꝫ iplēt ela
tam? So°. Circul⁹ q̄drāgul⁹ ⁊ triāgulus
ſunt nālia iſtfa: cū qb⁹ ela de ſeipis ſubas
elatas implent. Et vade ad brāchas: vtō.
¶ Quare ſuba elata non pōt eſſe vacua?
So°. In mixtiōe circuli triāguli ⁊ q̄drā-
guli q̄ ſunt figure nāles elales ⁊ corpales:
nō pōt eſſe vacuū. ¶ Quare vna cādela
q̄ aliā icēdit: de ſua flāma aliq̄d nō dimi-
nuit? So. Trūcus ex ſuis radicib⁹ viuit/
⁊ ex trūco brāche diriuant̄/⁊ q̄dā inuicē
cū alijs miſcētur/⁊ ela cōpoſita exeunt ex
ſimplicib⁹ ⁊ trāſeunt ꝑ cādelā: q̄ aliā cā-
delā icēdit. ¶ Cū q̄ttuor ela ſint ex eiſdē
radicibus ⁊ ex vno trunco q̄re ſunt dr̄ia?
So. Uade ad brāchas: vt ſupra. ¶ Spa
ignis quare eſt magis ſupius q̄ ſpere alio
rum elementorꝫ? So° ibidem.

¶ De. q. brācharum ar. vegetalis.

Utrū i ortu pomi naſcit̄ poten
tia vegetatiua ⁊ elatiua/⁊ vtrū
ambe potētie ſiſl̄ naſcāt̄? So°.
Panis naſcit̄ in furno ex farina ⁊ aq̄. ⁊
cū martin⁹ ipm comedit: naſcit̄ elatiua
⁊ vegetatiua ex pane i carne. ⁊ corrumpi-
tur ſpecies panis/⁊ creſcit caro martini.
¶ Quare brāche vegetati^e ſunt q̄ttuor ⁊
nō plures neq̄ pauciores? So. Uade ad
brāchas ar. vegetal̄. ¶ Utrū in pomo ap
petitiua ex vegetatiua ⁊ appetiti^a ex elati
ua vnā tertiā appetitiuā multiplicēt/⁊ q̄
earū ſpēs amittāt? So. In ꝑuatione par
tiū eſt toti⁹ ꝑuatio. Et vade ad brāchas:
vt ſupra. ¶ Utrū i pomo appetitiua vege
tata ſit ꝑ hūidū radicale/⁊ elata ꝑ hūidū
nutrimētale? So. Prime itētiōes mouēt
ſcdas ad earꝫ finē. ſicut i lāpade: i q̄ flāma
ignis mouet flāmā olei. q̄ eſt i potētia ad
aliā flāmā: q̄ ſit in actu. ¶ Utrū in pomo
appetiti^a vegetata ſit duplex. vꝫ q̄ vna ſit
radical̄/⁊ alia nutrimētalis? So. Flāma
q̄ eſt i lāpade: ē radicalis/⁊ illa q̄ exit de
oleo: ē nutrimētal̄. ⁊ cū ex illa flāma aſcē-
ſa ſit vna cādela: illa flāma q̄ eſt nutrimē
tal̄: q̄ exit de oleo: trāſit i cādelā ad exiſtē
dum flāma radicalis. que viuit ex flāma:
que eſt i cera in potētia. ⁊ exit i actu nutri
mētalis. Et in hoc paſſu eſt valde pulchra
ph̄ia. ¶ Utrum in pomo potētia retenti
ua ſit duplex. vꝫ vtrū illa ſit ex vegetatiua
⁊ elatiua? So. Pomus q̄ pomū ꝓducit i
actu: aliud pomū retinet in potētia. ſi tn̄
elatiuā nutritiuā retineat. qm̄ ſi illa defi-
ciat: pomū qd̄ ē i potētia retineri nō pōt.
ſicut flāma q̄ ē i potētia i oleo: q̄ ꝑdit̄: cū
oleū deficit flāme lāpadis. ¶ In po° quō
ſit digeſtio pomi? So. Uade ad brāchas:
vtō. ¶ Pomū q̄re eſt poroſum? So. Si i
pomo pori nō eēnt: trūcus elalis ꝑ illud
trāſire nō poſſet/ nec digeſti^a digerere va
pores: q̄ intrāt i pomo. nec expulſi^a pomi
aliq̄d ꝓijcere poſſet. ⁊ eēt ocioſitas i po°.
Et vade ad brāchas: vtō. ¶ Utrū in hye-
me po^m ſit ocioſum? So. Impoſſibile eſt
q̄ i ſubō in q̄ ſunt dr̄ia cōcor^a ⁊ ꝯrietas ſit
ocioſitas. Et vade ad brāchas: vtō. ¶ De
remitā queſiuit a pomo: quō creſcebat/⁊
⁊ quō cōſummabatur. So. ibidem.

¶ De. q. brācharꝫ arboris ſenſualis.

Utrum affatus ſit ſenſus? So.
Cū ex affatu maior ſequat̄ ope
ratio q̄ ex alio ſenſu/⁊ in hoie
cū memoria ſapia ⁊ volūtate maiorē ha-
beat cōcordātiā q̄ aliq̄s aliorꝫ ſenſuum
ſu⁹ finis foret i mioritate magnitudinis
bonitatis ꝟtutis ⁊ ꝟitatis/⁊ min⁹ de en
titate hēret q̄ aliq̄s aliorꝫ ſenſuū. qd̄ eſt
impoſſi^e. Et vade ad brāchas ar. ſenſua-
lis. ¶ Quare ſenſus ꝑticulares ſunt ſex
⁊ nō plres neq̄ pauciores? So. Sex recti-
tudines corporis maiorē hn̄t concordātiā
cū ſex ſenſib⁹ q̄ nō haberēt: ſi eēnt plres
q̄ ſex: aut pauciores. ex qua maiori cōcor
dātia opꝫ q̄ nobilior finis ſequat̄. Et va
de ad brāchas: vtō. ¶ Utrum ſex ſenſus
ꝑticulares ſint potētie ſubales vel accidē
tales? So. Si ſenſus ꝑticulares ꝑtes ſub
ſtātiales nō eēnt: nulla ps ſube eēt actiua
neq̄ paſſiua in ſentiēdo: ⁊ finis ſentiēdi
in accñtibus cōſiſteret: non aūt in ſuba. ⁊
finis ſentiēdi maior eſſet i minoritate: et
minor in maioritate. cū ita ſit: q̄ ſuba cū
maioritate hꝫ cōcordātiā/⁊ accidēs cum
minoritate. Et vade ad brā. vtō. ¶ Utrū
ſenſitiua ſit duplex: vꝫ vna ſit illa: que eſt

intra ſubſtantiã. ſicut viſibilitas: q̃ eſt de eſſentia viſitiuitatis/ ⁊ ꝙ illa ſit ſubalis: ⁊ alia ſit ſenſitiua: q̃ ſit accñtalis: quã attingunt ſenſus extra ſubam. ſicut eſt obiectuꝫ viſum colloratũ: qḋ eſt lapis aut pomũ aut equus: ī quib⁹ gñalis viſibilitas accñtalis eſt ſeminata? So. Null⁹ ſenſus extra ſubſtantiã attingit ſm figurã: q̃ ē accñtalis. et ſenſus cõis ē itra ſubam aiatã q̃ hꝫ ſex riuos ſubales: vt pbatũ eſt. in qb⁹ accñtia ſubſteãt. ſicut ī viſibilitate color/ ⁊ ī guſtabilitate ſapor. ⁊ ſic de aliis. Et vade ad branchas: vtõ. ¶ Heremita ab oculis q̃ſiuit: quõ videbãt/ ⁊ quõ invidẽdo ſpẽs mltiplicabãt/ ⁊ vtrũ viſitiᵐ ibat ad obiectũ viſuꝫ aut ecõuerſo/ aut vtrũ vnũ cũ alio realiter nõ participaret: ſꝫ tãtũmõ ꝑ ſĩlitudinem? So. ibidẽ. ¶ Si aures nõ eẽnt: vtrũ ſon⁹ foret in vanũ? Sol. Lapis ⁊ lignũ ⁊ truncus nõ ſunt in vna ſpecie cũ corpe aiato. ⁊ vade ad brã. vtõ. ¶ Odorat⁹ quõ eſt aſſimiatus in ar. elali vegetali ⁊ ſenſuali? So. Una perſicus ī pomo inſerta fuit/ ⁊ ī illa pomo inſerta fuit pir⁹ q̃ pira ꝓduxit: q̃ ſapiunt nãs oim triũ tr̃icorꝫ/ ⁊ marie nãm tr̃ici ſuperioris: cũ quo ſunt in vna ſpẽ. Et vade ad brãchas: vtõ. ¶ Heremita a guſtu q̃ſiuit: vñ exibat ⁊ vnde naſcebaẗ/ ⁊ quõ exibat ⁊ quõ erat ſua natiuitas? Sol. ibidẽ. ¶ Heremita a tactu q̃ſiuit: ꝑ quã q̃litateꝫ cũ tangebat aut tãgebaẗ: forti⁹ ſentiebat? So°. ibidẽ. ¶ Heremita ab affatu q̃ſiuit: quare erat nobilior ⁊ vtilior ſenſus ꝙ alii. So. ibidẽ. ¶ De. q. brãcharꝫ ar. imagiaẗ.

Utrũ imaginatiua ſit de eẽntia elʼatiue vegetatiue et ſenſitiue/ aut ſi ſit ita vna pars prima in creatiõe ſicut tres ar. de qb⁹ dictũ eſt? So. Pes in cinere nihil de ſua eẽntia dimittit nec imaginatio in ſeipã ſe extendit: cũ equũ imaginaẗ. nec ſe reſtrigit: cũ imaginaẗ aurẽ eq. qm̃ totũ qḋ facit: ex ſĩlitudinib⁹ facit nec coacta ē per tẽpus neqꝫ per motũ. Et vade ad brãchas ar. imaginaẗ. ¶ Heremita ab imaginatiõe q̃ſiuit: quõ ſĩlitudinẽ accipiebat a flãma ignis? So°. ibidẽ. ¶ Heremita ab imaginatione q̃ſiuit: vtrũ ipã erat ita paſſiua ipreſſio actiue vegetatiue: cum q̃ eſt cõiuncta in aiali: ſicut cera q̃ eſt paſſiua impſſio actionis litterarꝫ ſigilli? So. ibidẽ. ¶ Utrũ imaginatiua ſĩlitudines attingat viſitiuitatis aut viſibilitatĩ in tpe pñti: qñ fiũt ipreſſiones ſĩlitudinũ actiuarꝫ in paſſiuis? aut vtrũ illas ſĩlitudines attigat in tpe pterito trãſactis impſſionib⁹ actiuis? So. Impoſſibile ē: ꝙ impſſio quã pes facit in cinere: videri poſſit: dũ pes ſtat ſupra illum. ⁊ vade ad brãchas: vtõ. ¶ Utrũ imaginatiua ſeminata ſit in ſono tonitrui: aut cãpane/ ⁊ in voce quã facit lingua/ ⁊ in nota quã facit muſicus intra affatũ. cuius ſĩlitudineꝫ extra in viellã trãſmittit? So. Imaginatiuitas ⁊ ſua ꝓpria imaginabilitas q̃ ē de ſua eẽntia: ſunt ītra aial? ⁊ ſunt de ſua eẽntia/ ⁊ ptes ſubales de qb⁹ ē imaginatio/ ⁊ imaginabilitas ſoni tonitrui cãpane lingue ⁊ vielle extẽdiẗ ⁊ ſuſtẽtaẗ ī pmis trib⁹ arborib⁹: ex q̃ imaginabilitate imaginatiua intra attrahit ⁊ multiplicat ſĩlitudines: q̃s colligit ī imaginabilitate ītra. Et vade ad brãchas: vtõ. ¶ Heremita queſiuit ab imaginatiõe: vtrũ ipã odorẽ pomi imaginabaẗ in naſo? So°. In illo loco in q̃ ſenſus colligit ſenſibile: faciũt ſenſitiua ⁊ imaginatiua maiorẽ ſocietatẽ. Et vade ad brãchas: vtõ. ¶ Heremita ab imaginatione q̃ſiuit: vtrũ ſua nã erat feminina aut maſculina? So. In auib⁹ q̃ ex rapina viuunt: eſt nã feminina maior ⁊ fortior ꝙ maſculina. Et vade ad ru. guſt⁹ in brãchis ar. imaginaẗ. ¶ Heremita ab imaginatiua q̃ſiuit: cũ q̃ erat tacta: cũ imagiabatur calorẽ ferri calidi/ aut frigiditatẽ aq̃? So. Tãgit affat⁹ intra ſe vnã ſimilitudinẽ cũ alia/ ⁊ exit ſĩlitudo illius tact⁹ ī viella cũ motu ī ſono. cui⁹ imagiatiua ſĩlitudines attigit: q̃s affat⁹ tãgit ī ſeipõ. Et vade ad brã. vtõ. ¶ Quare ē imaginatio? So. Si imaginatio nõ eſſet: capra timorẽ de lupo nõ hẽret: nec ſuũ filiũ cognoſceret/ nec ad fontem ſciret redire.

¶ De. q. brãcharꝫ ar. hũanalis corpalis.

Quid ē hõ? So. Hõ ē ens hominũ cãs et homificabil⁹ ⁊ q̃ cũ plib⁹ creaturĩ participat ꝙ aliq̃ alia creatura. ¶ Cũ bonitas magna ſit ꝑ magnitudinẽ/ ⁊ magnũ° ſit bona ꝑ bonitatẽ/ ⁊ aſin⁹ hẽat mai⁹ corp⁹ ꝙ hõ: q̃re corpus hoĩs ē mli⁹ ꝙ corp⁹ aſini? So°. In aſino

ta a ciuitate q̄ſiuit: q̄lis eſt plꝰ ſapida cōc=
ſtio? So. ibidē ad .xvi. par. ¶ Heremita a
ciuitate queſiuit: vbi erat ſuus fons? So.
ibidē ad .xvij. par. ¶ Heremita a ciuita=
queſiuit: q̄s ipſam in honorauit? So. ibi=
dem ad vltimum para.

¶ De .q. .puer. trūci arboris apoſtolicał.

Heremita a volūtate q̄ſiuit: quare
plorabat? So°. Uade ad primū
par. trūci ſupradicti. ¶ Heremi
ta a magnitudine q̄ſiuit: quo ibat? Solu.
ibidē ad .ij. par. ¶ Heremita ab eccleſia
q̄ſiuit: de quo viuebat? So°. ibidē ad .iij.
par. ¶ Heremita ab eccl'ia q̄ſiuit: qd ſi=
gnū in ſuo vexillo faciebat? So. ibidē ad
iiij. par. ¶ Heremita ab eccleſia q̄ſiuit:
vtrū ſciebat q̄ erat ꝯſcia? So° ibidē par.
v. ¶ Heremita ab eccl'ia q̄ſiuit: vtrū ſuus
equꝰ bn̄ currebat? So. ibidē par. vi. ¶ He
remita ab eccleſia q̄ſiuit: vtrū ſuꝰ ſplēdor
erat p totū mūdū? So°. ibidē ad .vij. par.
¶ Heremita ab eccleſia q̄ſiuit: an erat in
firma? So°. ibidē par. viij. ¶ Heremita
ab eccleſia q̄ſiuit: q̄s eā a malis hoībꝰ cu=
ſtodiebat? So. ibidē ad .ix. par. ¶ Here=
mita ab eccl'ia q̄ſiuit: q̄s eā ſpoliat? So°.
ibidē ad .x. pa. ¶ Heremita ab eccl'ia q̄ſi=
uit: de q̄ erat ſuꝰ lectꝰ? So. ibidē ad .xi. pa.
¶ Heremita ab eccl'ia q̄ſiuit: an timores
hēbat? So. ibidē ad .xij. par. ¶ Heremi=
ta ab eccleſia queſiuit: ſupra q̄d edificata
erat? So. ibidē ad .xiij. par. ¶ Heremita
ab eccl'ia queſiuit: q̄les nuncios ſibi ſuus
ſponſus trāſmiſit? So. ibidē ad .xiiij. par.
¶ Heremita ab eccleſia q̄ſiuit: p quē plus
erat inhonorata? So. ibidem ad .xv. par.
¶ Heremita ab eccl'ia q̄ſiuit: de quo erat
ſua corona? So. ibidē ad .xvi. par. ¶ He=
remita ab eccleſia q̄ſiuit: q̄les erāt ſui cō=
ſiliarij? So. ibidē ad .xvij. pa. ¶ Heremi
ta ab eccl'ia q̄ſiuit: in q̄ erat ſua maior bo
nitas? So. ibidē ad vltimū par.

¶ De .q. .puer. trūci arboris celeſtialis.

Queſitū fuit a bono rege: quō ſui
ꝯſiliarij vocabāt? So. Uade ad
pmū pa. trūci āndicti. ¶ Que
ſitū fuit ab enſe regis: vñ veniebat ⁊ quo
ibat? So. ibidē ad .ij. par. ¶ Queſiuit he
remita ab electione: q̄re plꝰ i ſecūdo mo=
tu q̄ in primo eē diligebat? So. ibidē ad
iij. par. ¶ Queſiuit heremita a pdicato=
re: ſi tāta bona exempla dabat hoībus cū
manibꝰ ſicut cum lingua? So° ibidem ad
iiij. par. ¶ Queſiuit heremita a manibꝰ
plati: vtrū de virtutibus aliquē circulum
fecerūt? So. ibidem ad .v. par. ¶ A volū=
tate plati q̄ſiuit heremita quo ibat? So.
ibidē ad .vi. par. ¶ Heremita a firmamē
to queſiuit: an dormiebat? So. ibidē ad
vij. par. ¶ Heremita a ſole queſiuit: qua=
re erat rotundus? So° ibidē ad .viij. par.
¶ Heremita a plato queſiuit quare ſta=
bat in medio hoīm? So. ibidē ad .ix. par.
¶ Equus a prelato queſiuit: q̄ ſupra ipm
equitabat: quare erat ita pōderoſus? So.
ibidem ad vltimum par.

¶ De .q. .puer. trūci arboris angelicalis.

Heremita a malo angelo queſiuit
vtrū in aliq̄ ꝗetē hēbat? So. Ua
de ad pmū par. .puer. trūci arbo
ris angelicalis. ¶ Heremita q̄ſiuit a de=
mone: de quo erat plenꝰ? So. ibidē ad .ij.
par. ¶ Heremita ab āgelo queſiuit: vtrū
cum ſe mouebat de vno loco ad aliū: trāſ=
ibat p mediū? So. ibidē ad .iij. par. ¶ He
remita q̄ſiuit a ſapia angeli: vtrū erat iſir
ma? So. Rñdit ſapientia: q magnitudo
veritatis erat ſua mater. Et vade ibidem
ad .iiij. par. ¶ Heremita q̄ſiuit: vtrū intel
lectꝰ ⁊ volūtas erāt ſue ale? So. ibidē ad
v. par. ¶ Heremita ab angelo queſiuit:
vtrū ſp erat rotūdꝰ? So. ibidē ad .vi. par.
¶ Heremita ab angelo q̄ſiuit: q̄re erat in
diuiſibilis? So. ibidem ad .vij. par. ¶ He
remita ab angelo q̄ſiuit: vtrū aliquā deli
berationē hēbat? Sol. Nulla deliberatio
eſt i vltimo fine. Et vade ibidē ad .viij. pa.
¶ Heremita a demone q̄ſiuit: vtrū erat
liber? So. ibidē ad .ix. par. ¶ Heremita
a bono āgelo q̄ſiuit: vtrū erat liber? So.
Inter bonū ⁊ malū angelū nō eſt aliqua
ꝯcordātia. Et vade ibidē ad vltimū par.

¶ De .q. .puer. trūci arboris euternalis.

Heremita a ieſu xpo queſiuit: q̄re
dixit: q ille qui nō perſeueraret
vſq ad finem: dānaretur? Solu.
Uade ad primū pa. trunci .puer. arboris
euternalis. ¶ Heremita q̄ſiuit ab euter
nitate: de quo erat? So. ibidē ad .ij. para.
¶ Heremita a ſole queſiuit: vtrū poſt diē

iudicū ſe moueret? Sol. ibidē ad.iij. pa. ¶ Heremita a motu q̄ſiuit: vtrū erat de nā īfinitatis ⁊ eternitatis? So° ibidē ad iiij.par. ¶ Heremita a mūdo q̄ſiuit vtrū erat etern⁹? So.ibidē ad.v.pa. ¶ Heremita a motu q̄ſiuit q̄lis erat ſuus carcer? So° ibidē ad.vj.par. ¶ Heremita q̄ſiuit a iuſti^a dei:vbi erat ſine pietate? Sol.ibidem ad.vij.par. ¶ Heremita ab euiternitate q̄ſiuit:q̄re erat? So.ibidē ad.viij.pa. ¶ Heremita ab euiternitate q̄ſiuit: q̄re gētib⁹ ita mag^m tiorē faciebat? So.ibidē ad.ix.pa. ¶ Heremita ab eternitate ⁊ euiternitate q̄ſiuit:ſi vnq̄ꝫ diuiderēt hoc qđ acquiſierunt? So.ibidem ad vltimū par.

¶ De.q.ꝓuer.trūci arboris maternalis.

Quare nullus hō de dn̄a nr̄a debeat deſperare? So. Uade ad primū pa. rni. ſupradicte. ¶ Dn̄a nr̄a de quo eſt plena? So.ibidē ad.ij.pa. ¶ Dn̄a nr̄a q̄re eſt ita potēs? So° ibidē a iij.p. ¶ Dn̄a nr̄a cū q̄ pctōrib⁹ rn̄det? So. ibidē ad.iiij. ¶ Demō de q̄ maiorē hꝫ tiorē? So° ibidē.ad.v.p. ¶ Dn̄a nr̄a q̄d deſiderat? So.ibidē ad.vj.pa. ¶ Heremita a dn̄a nr̄a q̄ſiuit q̄les erāt illi:q̄s ipa nō audiebat? So.ibidē ad.vij.p. ¶ Dn̄a nr̄a q̄re oēs hoies nō diligit? So.ibidē ad.viij. pa. ¶ Herēita a dn̄a nr̄a q̄ſiuit vtꝝ pluſq̄ꝫ vnū filiū habebat? So. ibidem ad.ix.pa. ¶ Heremita ab apl̄is queſiuit:vtrū dn̄a noſtra ipoꝝ erat? So.ibidem ad.x.pa.

¶ De.q.ꝓuer.trunci ar.chriſtianalis.

Utrū de⁹ pl⁹ creaturas diligit ꝓpt creatiōeꝫ q̄ꝫ ꝓpter īcarnatiōeꝫ? So.Uade ad p^m par.trūci añdicti. ¶ Herēita a ihū xp̄o q̄ſiuit: q̄re mouebat? So.ibidē ad.ij.pa. ¶ Jeſus xp̄s q̄uo ſe excuſat dn̄e nr̄e:cū nō vult veniā dare? So.ibidē ad.iij.p. ¶ Utrū aliq̄ mō poſſit eē me^m īter deū ⁊ creaturā? So. ibidē ad.iiij.p. ¶ Quare de⁹ nāꝫ hūanā aſſūpſit? So.ibidē ad.v.p. ¶ Heremita a deo q̄ſiuit:q̄uo pōt hr̄e maiorē ptātē ⁊ maiorē amorē ad creaturā? So.ibidē ad.vj. par. ¶ Herēita a volūtate dei q̄ſiuit:q̄lis erat ſua cōſue°? So.ibidē ad.vij.p. ¶ Heremita a deo q̄ſiuit:qualis idea ē maior? So.ibidē ad.viij.par. ¶ Herēita a deo q̄ſiuit q̄uo meli⁹ poterat ꝑticipare cū creatura? So.ibidē ad.ix.par. ¶ Heremita a deo q̄ſiuit:ſi hūanā nām ī pl̄ibus hoībus accipe poſſet? So.ibidē ad vltimū par.

¶ De.q.ꝓuer.trūci arb. diuinalis.

Heremita a deo q̄ſiuit : q̄les ſunt ſue poſſibilitates ⁊ impoſſibilitates? So.Uade ad primū par. trūci antedicti. ¶ Heremita a deo queſiuit:quō erat ī ſeipō? So.ibidē ad.ij.par. ¶ Utrū de⁹ ⁊ opatio quā de⁹ ī ſe hꝫ: ſint vnū idē? So.ibidē ad.iij.par. ¶ Utrum deus ſit infinitus? So. ibidē ad.iiij.par. ¶ Queſitū fuit a deo:vtrū poſſit eē ocioſus? So.ibidē ad.v.par. ¶ Utrū ī deo ſit ſubare? Sol.ibidē ad.vj.par. ¶ Queſitū fuit a deo:vtrū ī opationibus q̄s hꝫ in ſe ſit vllum accidens? So.ibidē ad.vij.par. ¶ Queſitū fuit a deo:vtrū poſſet eſſe dei? Sol.ibidē ad.viij.par. ¶ Queſitū fuit a deo: vtrū ſua ſuba poſſet eē charitas ſine trinitate? So.ibidē ad.ix.par. ¶ Queſitū fuit a diuina volūtate : vtrū ſuū amare erat ſubare? So.ibidē ad vltimū par. Intelligas:q̄ ſi amare diuinevoluntatis nō eēt ſubare:diligeret diuina volūtas ocioſitatem ſue ſube. Et ſi tu lector q̄ legis has queſtiones neſcis ſoluere per paſſus ad quos te trāſmitto:iuues te cū brāchis arboris apl̄icalis/ ⁊ cū brāchis ramis ⁊ floribus arboris diuinalis.

¶ De.q.brāchaꝝ.Et primo arb.el̄alis.

Queſitū eſt : q̄re ſunt q̄ttuor el̄a/ ⁊ nō pl̄a neq̄ꝫ pauciora? So. Uade ad brāchas arb. el̄alis. ¶ Quare ſunt tres figure ex q̄ttuor el̄is/ ⁊ nō plures neq̄ꝫ pauciores : vꝫ figura circularis triāgularis ⁊ q̄drāgularis? So.ibidem. ¶ Utrū ſiccitas ignis ſit ꝓpria qualitas ignis aut appropriata? ⁊ h̄ idē de calore aeris/ ⁊ hūiditate aq̄ / ⁊ frigiditate terre? So. Si ignis eēt calid⁹ ⁊ ſicc⁹ ꝑ ſuā nāꝫ/ ⁊ aer hūid⁹ ⁊ calid⁹/ ⁊ aq̄ frigida ⁊ humida/ ⁊ terra ſicca ⁊ frigida/nullū el̄m appetitū hēret eēndi ī alio. ſicut aer q̄ appetitū nō haberet ad recipiēdū calorē ignis: poſtq̄ꝫ ipe eēt ꝑ ſeipm calid⁹.etiā appetitū nō hēret ī gn̄atiōe ⁊ corruptiōe ſubaꝝ el̄ataꝝ/ ⁊ poſſent eē pl̄a el̄a q̄ꝫ q̄ttuor.qđ ē impoſſi^e ſm curſuꝫ nāle/ ⁊ ſm qđ ꝓbatū

eſt in brāchis ar.eſ͞alis. ¶ Utrum figure plātaꝝ ſint nāles/ ꝛ de gn̄alibus figuris? So⁹. Uade ad brā. vt ſupra. ¶ Plenitudo ſube de q̄ ē? So. Cōplemētū ſube eſ͞al' ē de radicib⁹ ꝛ brāchis ar.eſ͞al'. Et vade ad eaſdē brāchas. ¶ Eſ͞a q̄ſio ſubaꝫ iplēt eſ͞a tam? So⁹. Circul⁹ q̄drāgul⁹ ꝛ triāgulus ſunt nālia iſt͞a: cū q̄b⁹ eſ͞a de ſeipis ſubas eſ͞atas implent. Et vade ad brāchas: vt͞s. ¶ Quare ſuba eſ͞ata non pōt eſſe vacua? So⁹. In mixtiōe circuli triāguli ꝛ q̄drāguli q̄ ſunt figure nāles eſ͞ales ꝛ coꝛpales: nō pōt eſſe vacuū. ¶ Quare vna cādela q̄ aliā icēdit: de ſua flāma aliq̄d nō diminuit? So. Trūcus ex ſuis radicib⁹ viuit/ ꝛ ex trūco brāche diriuanꝰ/ ꝛ q̄dā inuicē cū aliis miſcētur/ ꝛ eſ͞a cōpoſita exeunt ex ſimplicib⁹ ꝛ trāſeunt ꝑ cādelā: q̄ aliā cādelā icēdit. ¶ Cū q̄ttuoꝛ eſ͞a ſint ex eiſdē radicibus ꝛ ex vno trunco q̄re ſunt dfi͞a? So. Uade ad brāchas: vt ſupra. ¶ Spa ignis quare eſt magis ſupius q̄ ſpere aliorum elementoꝝ? So⁹ ibidem.

¶ De.q. brāicharum ar. vegetalis.

Utrū i oꝛtu pomi naſcitꝰ potentia vegetatiua ꝛ eſ͞atiua/ ꝛ vtrū ambe potētie ſiſtꝰ naſcātꝰ? So⁹. Panis naſcitꝰ in furno ex farina ꝛ aq̄. ꝛ cū martin⁹ ipm comedit: naſcitꝰ eſ͞atiua ꝛ vegetatiua ex pane i carne. ꝛ coꝛrumpitur ſpecies panis/ ꝛ creſcit caro martini. ¶ Quare brāche vegetati͛ ſunt q̄ttuoꝛ ꝛ nō plures neq̄ paucioꝛes? So. Uade ad brāchas ar. vegetal'. ¶ Utrū in pomo appetitiua ex vegetatiua ꝛ appetiti͞a ex eſ͞atiua vnā tertiā appetitiuā multiplicēt/ ꝛ q̄ carū ſpēs amittāt? So. In ꝑuatione partiū eſt toti⁹ ꝑuatio. Et vade ad brāchas: vt ſupra. ¶ Utrū i pomo appetitiua vegetata ſit ꝑ hūidū radicale/ ꝛ eſ͞ata ꝑ hūidū nutrimētale? So. Prime itētiōes mouēt ſc͞das ad eaꝝ finē. ſicut i lāpade: i q̄ flāma ignis mouet flāmā olei. q̄ eſt i potētia ad aliā flāmā: q̄ ſit in actu. ¶ Utrū in pomo appetiti͞a vegetata ſit duplex. vꝫ q̄ vna ſit radical'/ ꝛ alia nutrimētalis? So. Flāma q̄ eſt i lāpade: ē radicalis/ ꝛ illa q̄ exit de oleo: ē nutrimētal'. ꝛ cū ex illa flāma acēſa ſit vna cādela: illa flāma q̄ eſt nutrimētal': q̄ exit de oleo: trāſit i cādelā ad exiſtē dum flāma radicalis. que viuit ex flāma: que eſt i cera in potētia. ꝛ exit i actu nutrimētalis. Et in hoc paſſu eſt valde pulchꝛa phia. ¶ Utrum in pomo potētia retentiua ſit duplex. vꝫ vtrū illa ſit ex vegetatiua ꝛ eſ͞atiua? So. Pomus q̄ pomū ꝓducit i actu: aliud pomū retinet in potētia. ſi tñ eſ͞atiuā nutritiuā retineat. q̄ñ ſi illa deficiat: pomū q̄d ē i potētia retineri nō pōt. ſicut flāma q̄ ē i potētia i oleo: q̄ ꝑdi͛: cū oleū deficat flāme lāpadis. ¶ In po⁹ quō ſit digeſtio pomi? So. Uade ad brāchas: vt͞s. ¶ Pomū q̄re eſt poꝛoſum? So. Si i pomo poꝛi nō eēnt: trūcus eſ͞alis ꝑ illud trāſire nō poſſet/ nec digeſti͞a digerere vapoꝛes: q̄ intrāt i pomo. nec expulſi͞a pomi aliq̄d ꝓijcere poſſet. ꝛ eēt ocioſitas i po⁹. Et vade ad brāchas: vt͞s. ¶ Utrū in hyeme po͞m ſit ocioſum? So. Impoſſibile eſt q̄ i ſub͞o in q̄ ſint dfi͞a cōcoꝛ͞a ꝛ ꝯtetas ſit ocioſitas. Et vade ad brāchas: vt͞s. ¶ Heremita queſiuit a pomo: quō creſcebat/ ꝛ quō cōſummabatur. So. ibidem.

¶ De.q. brāchaꝝ arboꝛis ſenſualis.

Utrum affatus ſit ſenſus? So. Cū ex affatu maioꝛ ſequatꝰ operatio q̄ ex alio ſenſu/ ꝛ in hoīe cū memoꝛia ſapia ꝛ volūtate maioꝛē habeat cōcoꝛdātiā q̄ aliq̄s alioꝝ ſenſuum: ſu⁹ finis foꝛet i mīoꝛitate magnitudinis bonitatis v͛tutis ꝛ v͛itatis/ ꝛ min⁹ de entitate hēret q̄ aliq̄s alioꝝ ſenſuū. q̄d eſt impoſſi͛. Et vade ad brāchas ar. ſenſualis. ¶ Quare ſenſus ꝑticulares ſunt ſex ꝛ nō pl'es neq̄ paucioꝛes? So. Sex rectitudines coꝛpis maioꝛē hñt concoꝛdātiā cū ſex ſenſib⁹ q̄ nō haberēt: ſi eēnt pl'es q̄ ſex: aut paucioꝛes. ex qua maioꝛi cōcoꝛdātia opꝫ q̄ nobilioꝛ finis ſequatꝰ. Et vade ad brāchas: vt͞s. ¶ Utrum ſex ſenſus ꝑticulares ſunt potētie ſub͞ales vel accidētales? So. Si ſenſus ꝑticulares ꝑtes ſubſtātiales nō eēnt: nulla ps ſube eēt actiua neq̄ paſſiua in ſentiēdo: ꝛ finis ſentiēdi in accñtibus cōſiſteret: non aūt in ſuba. ꝛ finis ſentiēdi maioꝛ eſſet i minoꝛitate: et minoꝛ in maioꝛitate. cū ita ſit: q̄ ſuba cū maioꝛitate hꝫ cōcoꝛdātiā/ ꝛ accidēs cum minoꝛitate. Et vade ad brā. vt͞s. ¶ Utrū ſenſitiua ſit duplex: vꝫ vna ſit illa: que eſt

intra ſubſtantiã. ſicut viſibilitas: q̃ eſt de
eſſentia viſitiuitatis/ ⁊ ꝙ illa ſit ſubalis: ⁊
alia ſit ſenſitiua: q̃ ſit accñtalis: quã attin
gunt ſenſus extra ſubam. ſicut eſt obiectuꝫ
viſum coloratũ: qḋ eſt lapis aut pomũ aut
equus: ⁊ quibꝰ gñalis viſibilitas accñtalis
eſt ſeminata? So. Nullꝰ ſenſus extra ſub=
ſtãtiã attingit ꝑm figurã: q̃ ẽ accñtalis. et
ſenſus cõis ẽ itra ſubam aiatã q̃ hꝫ ſex ri=
uos ſubales: vt ꝓbatũ eſt. in q̃bꝰ accñtia ſu
ſtẽtanꝛ. ſicut ĩ viſibilitate color/ ⁊ ĩ guſtabi
litate ſapor. ⁊ ſic de alijs. Et vade ad bran
chas: vtõ. ¶ Heremita ab oculis q̃ſiuit:
quõ videbãt/ ⁊ quõ in vidẽdo ſpẽs mĺtipli
cabãt/ ⁊ vtrũ viſitiuᵐ ibat ad obiectũ viſuꝫ
aut ecõuerſo/ aut vtrũ vnũ cũ alio realiter
nõ participaret: ſꝫ tãtũmõ ꝑ ſilitudinem?
So. ibidẽ. ¶ Si aures nõ eẽnt: vtrũ ſonꝰ
foret in vanũ? Sol. Lapis ⁊ lignũ ⁊ trun=
cus nõ ſunt in vna ſpecie cũ corꝑe aiato. ⁊
vade ad brã. vtõ. ¶ Odoratꝰ quõ eſt aſſi=
miatus in ar. elẽali vegetali ⁊ ſenſuali? So.
Una perſicus ĩ pomo inſerta fuit/ ⁊ ĩ illa
pomo inſerta fuit pirꝰ q̃ pira ꝓduxit: q̃ ſa
piunt nãs oĩm triũ trũcoꝝ / ⁊ maxie nãm
trũci ſuperioris: cũ quo ſunt in vna ſpẽ. Et
vade ad brãchas: vtõ. ¶ Heremita a gu=
ſtu q̃ſiuit: vñ exibat ⁊ vnde naſcebaꝛ. ⁊ quõ
exibat ⁊ quõ erat ſua natiuitas? Sol. ibidẽ.
¶ Heremita a tactu q̃ſiuit: ꝑ quã q̃litateꝫ
cũ tangebat aut tãgebaꝛ: fortiꝰ ſentiebat?
Soᵒ. ibidẽ. ¶ Heremita ab affatu q̃ſiuit:
quare erat nobilior ⁊ vtilior ſenſus q̃ꝫ alij.
So. ibidẽ. ¶ De. q. brãchaꝝ ar. imaginaꝛ.

Trũ imaginatiua ſit de eẽntia
elẽatiue vegetatiue et ſenſitiue/
aut ſi ſit ita vna pars prima in
creatiõe ſicut tres ar. de q̃bꝰ dictũ eſt? So.
Pes in cinere nihil de ſua eẽntia dimit=
tit nec imaginatio in ſeipã ſe extendit: cũ
equũ imaginaꝛ. nec ſe reſtrigit: cũ imagi=
naꝛ aurẽ eq̃. q̃m totũ qḋ facit: ex ſilitudi=
nibꝰ facit nec coacta ẽ per tẽpus neq; per
motũ. Et vade ad brãchas ar. imaginaꝛ.
¶ Heremita ab imaginatiõe q̃ſiuit: quõ
ſilitudinẽ accipiebat a flãma ignis? Soᵒ.
ibidẽ. ¶ Heremita ab imaginatione q̃ſi=
uit: vtrũ ipã erat ita paſſiua ĩpreſſio acti=
ue vegetatiue: cum q̃ eſt cõiuncta in aiali:
ſicut cera q̃ eſt paſſiua impꝛſſio actionis lit
teraꝝ ſigilli? So. ibidẽ. ¶ Utrũ imagina
tiua ſilitudines attingat viſitiuitatis aut
viſibilitatꝭ in tꝑe pñti: q̃ñ fiũt ĩpreſſiones
ſilitudinũ actiuaꝝ in paſſiuis: aut vtrũ il=
las ſilitudines attigat in tꝑe p̃terito trãſ=
actis impꝛſſionibꝰ actiuis? So. Impoſſibi
le ẽ: ꝙ impꝛſſio quã pes facit in cinere: vi=
deri poſſit: dũ pes ſtat ſupra illum. ⁊ vade
ad brãchas: vtõ. ¶ Utrũ imaginatiua ſe=
minata ſit in ſono tonitrui: aut cãpane/ ⁊
in voce quã facit lingua/ ⁊ in nota quã fa
cit muſicus intra affatũ. cuius ſilitudineꝫ
extra in viellã trãſmittit? So. Imagina=
tiuitas ⁊ ſua ꝓpria imaginabilitas q̃ ẽ de
ſua eẽntia: ſunt ĩtra aialꝭ ⁊ ſunt de ſua eẽn
tia/ ⁊ ꝑtes ſubales de q̃bꝰ ẽ imaginatio/ ⁊
imaginabilitas ſoni tonitrui cãpane lin=
gue ⁊ vielle extẽdiꝛ ⁊ ſuſtẽtaꝛ ĩ p̃mis tribꝰ
arboribꝰ: ex q̃ imaginabilitate imagina=
tiua intra attrahit ⁊ multiplicat ſilitudi=
nes: q̃s colligit ĩ imaginabilitate ĩtra. Et
vade ad brãchas: vtõ. ¶ Heremita queſi
uit ab imaginatiõe: vtrũ ipã odorẽ pomi
imaginabaꝛ in naſo? Soᵒ. In illo loco in
q̃ ſenſus colligit ſenſibile: faciũt ſenſitiua
⁊ imaginatiua maiorẽ ſocietatẽ. Et vade
ad brãchas: vtõ. ¶ Heremita ab imagi=
natione q̃ſiuit: vtrũ ſua nã erat feminina
aut maſculina? So. In auibꝰ q̃ ex rapina
viuunt: eſt nã feminina maior ⁊ fortior q̃ꝫ
maſculina. Et vade ad ru. guſtꝰ in brãchis
ar. imaginaꝛ. ¶ Heremita ab imaginati
ua q̃ſiuit: cũ q̃ erat tacta: cũ imagiabatur
calorẽ ferri calidi/ aut frigiditatẽ aq̃? So.
Tãgit affatꝰ intra ſe vnã ſimilitudinẽ cũ
alia/ ⁊ exit ſilitudo illius tactꝰ ĩ viella cũ
motu ĩ ſono. cuiꝰ imagiatiua ſilitudines
attigit: q̃s affatꝰ tãgit ĩ ſeipõ. Et vade ad
brã. vtõ. ¶ Quare ẽ imaginatio? So. Si
imaginatio nõ eſſet: capra timorẽ de lupo
nõ hẽret: nec ſuũ filiũ cognoſceret/ nec ad
fontem ſciret redire.

¶ De. q. brãchaꝝ ar. hũanalis corꝑalitũ.

Quid ẽ hõ? So. Hõ ẽ ens hominũ
cãs et hominificabilꝭ ⁊ q̃ cũ pl'ibꝰ
creaturꝭ participat q̃ꝫ aliq̃ alia
creatura. ¶ Cũ bonitas magna ſit ꝑ ma=
gnitudinẽ/ ⁊ magniᵒ ſit bona ꝑ bonitatẽ/
⁊ aſinꝰ hẽat maiꝰ corpꝰ q̃ꝫ hõ: q̃re corpus
hoĩs ẽ maiꝰ q̃ꝫ corpꝰ aſini? Soᵒ. In aſino

miozitas bonitas ſcða intētio ⁊ magnitudo hñt ɔcordātiã. ⁊ in hoie maioritas bonitas pma intētio ⁊ magniᵒ hñt ɔcordantiã. idcirco dña facit eē vnã magnitudinē hoīs/ ⁊ aliã magnitudinē aſini. ⁊ cōcordãtia ɔcordat in bonitate hoīs maioritatē ⁊ finē. ⁊ ɔcordat in bonitate aſini minoritatē/ ⁊ illð qð eſt ꝓpṫ finē. ¶ Heremita ab hoīe ꝗſiuit: quot brãchas corpales habebat? Soᵒ. Uade ad brãchas corpales ar. hũanalis. ¶ Quare hõ ɔctꝰ naſcit? Soᵒ. In gñatiōe hoīs ɔcti dormiuit inſtictus ⁊ appetitꝰ nãles: ⁊ magniᵒ/ bōitas/ Ṽtus/ finis/ ⁊ ɔcorᵃ. ⁊ vigilabãt mioritas ɔrictas pnᵐ ⁊ mediũ. ¶ Quare aliq̄s hõ ſex digitos hꝫ in manu? Soᵒ. In gñatiōe manus que hꝫ ſex digitos: dormiebãt ſoꝛa ⁊ inſtictꝰ nãles. ⁊ magniᵒ ⁊ appetitꝰ nãles vigilabãt cũ pꝛinᵒ mãli. ¶ In hoīe brachiuꝫ ſiniſtrũ ꝗre nõ eſt ita forte ſicut dextrum. cũ ita ſit: ꝙ cor qð eſt mēbrũ pncipale: ſit ĩ parte ſiniſtra? Soᵒ. Baliſta ita magnum ictũ nõ facit ĩ paruo motu ſicut ĩ magno/ neqꝫ oculi digitos videre pñt: q̄ ipſos tãgunt. ¶ Corpꝰ hoīs ꝗre eſt piloſum? So. Quilꝫ pilus eſt inſtrm: cũ q̄ vapor depuratur: q̄ intrat/ ⁊ cũ q̄ reſtringiṫ vapor: q̄ exit p poros: vt digeſtio pꝉes habeat amicos. ¶ Hõ ꝗre hꝫ vētrē in medio loco corpis? So. Illa Ṽtꝰ ē cōis: q̄ eſt in medio/ ⁊ pꝉibus ptibꝰ eſt magis abũdoſa ꝙ illa: q̄ eſt in extremis. ¶ Hõ ꝗre comedit et bibit? So. Fuſile ferri cũ ſuo motu rotã molēdi ni ɔbureret: ſi aqua illud nõ infrigidaret. ¶ Hõ ꝗre hꝫ duo brachia ⁊ duas tibias? So. Quattuor eſ̄a ⁊ duo brachia ⁊ due tibie hoīs ĩ nũero habēt cōcordantiam.

¶ De. q. brãchaꝝ ſpũalũ ar. hũanaṫ.

Utrũ tres potētie aīe ſint ſubãles aut accñtales? So. Plꝰ de gſ̄ia põt capere ſubã ꝙ accñs/ et ex ſubã erit maior Ṽtus ꝙ ex accñte/ et maior finis p ſubam cōſiſtit ꝙ p accñs/ et deꝰ multomelꝰ ē diſpoſitꝰ: ꝙ recolaṫ itelligaṫ ⁊ ameṫ cũ maiori bōitate ꝙ cũ miori. ⁊ nullũ accñs nãl'r ē ita magnũ ſicut ſubã. Et vade ad brãchas ſpũales ar. hũanaṫ. ¶ Quare mēoria ſupior eſt ꝙ bōitas: magnitudo: duratio: ptãs: virtus: veritas: et gloria? So. Deus eſt recolibilis/ ⁊ nõ per aliquã bonitatē creatã bonificabilis. Et hoc idē de magnitudine duratione ⁊ ceteris. ¶ Memoria de quo eſt? So. Uade ad brãchas: vtũ. ¶ Memoria ꝗre eſt? Solo ibidē. ¶ Cũ intellectꝰ hũanus ſit vnus ⁊ ſcie ſint pꝉes: vtrũ oēs ſcie ſint de intellectu? Soᵒ. Uade ad. iij. pa. de intellectu in brãchis: vtũ. ¶ Cuꝫ intellectꝰ martini ſit vnũ ſimplex pncipiũ ſue aīe: ꝗriṫ vtruꝫ ſe hēat ad cōſiderãdum vniuerſalia vel particularia? So. ibidē. pa. iiij. ¶ Queſitum fuit ab intellectu: vtrũ ipe eēt de ſoꝛa ⁊ de materia? Soᵒ ibidē ad. v. pa. ¶ Queſituꝫ fuit ab intellectu: q̄ nã gñã et ſpēs atqꝫ in diuidua ɔſiderabat? So. ibidē ad. vi. par. ¶ Ignis/ pomũ/ lapis/ ⁊ aſinꝰ/ ſunt intelligibiles. idcirco ꝗriṫ: vtrũ illoꝝ intelligibilitas ſit ex eēntia hũani intellectꝰ? So. ibidē ad. vij. pa. ¶ Intellectꝰ quõ ſpecies multiplicat/ ⁊ ĩ abſtracto formã ɔſiderat: quã trahit ex cōcretis? So. ibidē ad. viij. pa. ¶ Hũanꝰ intellectꝰ quõ hꝫ paſſionē p corpꝰ? So. ibidē ad. ix. pa. ¶ Quare q̄dã hoīes ſubtiliorē hñt ītellectũ ꝙ alij? Soṫ. ibidē ad. x. pa. ¶ Quare ītellectꝰ q̄ nõ eſt de nã corpalis motꝰ: ſubtilꝰ ĩ vno tpe ītelligit ꝙ in alio tpe? Soṫ. ibidem ad. xi. pa. ¶ Cũ ītellectꝰ nõ ſit de nã corpali: q̄d eſt illud: de q̄ põt eē plenꝰ aut vacuꝰ? So. ibidē ad. xij. pa. ¶ Cũ ītellectꝰ nõ ſit oīa: ꝗre totalitates rerũ intelligit? ⁊ cũ ipſe ſit ſua totalitas: quõ aliquã ptē ītelligere pt? Solutio ibidē ad. xiij. pa. ¶ Cũ ītellectꝰ nõ ſit ſubã augmētabilis nec ɔſumptibilis: quõ extēdit ſuã ɔſiderationē ⁊ reſtringit? So. ibidē ad. xiiij. pa. ¶ Cũ hũanꝰ ītellectus pꝛimũ nõ hēat neqꝫ vltimũ corporaliter: quõ de vno loco in aliũ ſe mouet: qñ p mediũ trãſit? So. ibidē ad. xv. pa. ¶ Cũ intellectꝰ aliquã nãm corpalē nõ habeat: quõ ſubãs molles ⁊ duras attingit? So. ibidē ad. xvi. pa. ¶ Hũanꝰ intellectus quõ vnã ſilitudinē in aliã ɔuertit: cũ facit tunicaꝫ ſuo ītelligere ex illis ſilitudinibꝰ? So. ibidē ad. xvij. pa. ¶ Cũ intellectꝰ ſit indiuiſibilis: qua nã ɔſiderat antecedētia ⁊ ɔſequentia reꝝ ⁊ ɔcluſionē illaꝝ? So. ibidē ad. xviij. pa. ¶ Cũ intellectꝰ nõ ſit augmētabilis: quomodo vadit ⁊ venit augmentabilitas habituũ? Soṫ. ibidē ad. xix. pa.

¶ Cum intellect⁹ ſit ſubſtãtia ſimplex: dı ſpoſitio et ꝓpoꝛtio quõ ſunt ei foꝛme appꝛopꝛiate? So. ıbidẽ ad.xx.pa. ¶ Cũ itellectus nõ ſit ſubſtãtia diuiſibilis/ ⁊ oꝛdo ſit ex pluribꝰ rebꝰ: quõ eſt oꝛdo de ſua conditiõe? So. ıbidẽ ad.xxi.pa. ¶ Cũ intellect⁹ ſit ſubã idiuiſibilis: iſluẽtia ⁊ refluẽtia quõ ſunt in illo ſuſtẽtate? Sol. ıbidem ad xxii.pa. ¶ Cũ intellect⁹ ſit ſuba indiuiſibilis: oꝛtus et exitus quõ ſunt foꝛe in illo ſuſtẽtate? So. ıbidẽ ad.xxiij.pa. ¶ Utrũ intelligere ſit ex ẽẽntia intellectus: cum ita ſit: ꝙ ꝟa poſſit ignoꝛare/ ⁊ hꝫe opinionẽ: ꝙ illa ſunt falſa: ⁊ qꝛ ipſe nõ intelligit: in hoibꝰ qui doꝛmiunt? So. ıbidẽ ad.xxiiij. pa. ¶ Intellect⁹ quõ ſeipſum intelligit? Sol. ıbidẽ ad.xxv.pa. ¶ Cũ intelligibilitas nõ ſit de eſſentia pomi/ nec viſibilitas pomi ſit de ẽẽntia ſenſus: ⁊ pomũ ẽ viſibile: ſi ꝑ́us intellect⁹ nõ eſſet: vtrũ pomũ eẽt intelligibile: ſuppoſito ꝙ intellect⁹ eẽt in ꝑuatiõe? So. ıbidẽ ad.xxvi.pa. ¶ Intellectus quomõ attigit vniuerſale cum ꝑticulare? So. ıbidẽ ad.xxvii.pa. ¶ Heremita ab intellectu q̃ſiuit: ꝑ qualeꝫ ſenſum erat melius pꝛacticus/ ⁊ per qualẽ meli⁹ theoꝛicus? So. ıbidẽ ad.xxviij.pa. ¶ Utrũ intellectus ſpeculatiuus icipiat pꝛius ĩ ſuis ſilitudinibꝰ ꝙ̃ in ſilitudinibꝰ obiectoꝝ: q̃ inquirit? So. ıbidẽ ad.xxix. pa. ¶ Utruꝫ intellectus ita hẽat ſex rectitudines ſpũales ſicut coꝛpꝰ coꝛpales? So. Rectitudies intellect⁹ nãlr ſunt intellectiuũ intelligibile ⁊ intelligere. Et vade ad.xxx.pa.ĩ brã chiis antedictis. ¶ Cũ intellect⁹ nõ ſit de nã maſculina neq̃ feminina: quare ſubtilioꝛ eſt ⁊ foꝛtioꝛ in hoibꝰ ꝙ̃ in mulieribꝰ? So. ıbidẽ ad.xxxi.pa. ¶ Intellect⁹ ⁊ ſenſitiua quõ hñt concoꝛdantiam? So. ıbidẽ ad. xxxij. para. ¶ Inſtfa intellect⁹ ſpeculatiui q̃lia ſunt? Sol. ıbidẽ ad.xxxiij.pa. ¶ Intellectus quõ ſuũ intelligere nutrit ex moꝛali ꝟtute? So. ıbidẽ ad.xxxiiij.pa. ¶ Intellectus quõ hꝫ impꝛeſſiones actiuas et paſſiuas? So. ıbidẽ ad.xxxv.para. ¶ Utrũ intellect⁹ ſit de aliq̃bꝰ pꝛincipijs ꝑmis et gñalibꝰ? So. ıbidẽ ad. xxxvi.par. ¶ Utrum ſitiuus intellect⁹ generalis ad omnes? So. ıbidẽ ad.xxxvij.pa. ¶ Heremita ab intellectu q̃ſiuit: vtrũ ſuã neceſſitatẽ in contingentiã cõuertebat? So. ıbidẽ ad.xxxviij.pa. ¶ Jacebat itellect⁹ iſirmus et querebat ab illo: de q̃ erat ſua iſirmitas? So. ıbidẽ ad.xxxix.pa. ¶ Utrum intellect⁹ ſit vita aut vita ſit pars ipſius? Sol. ıbidẽ.pa.xl. ¶ Utrũ intellect⁹ ꝯuertat ſilitudinẽ coloꝛis in itelligibilitatem/ aut vtrũ coloꝛ in ſe habeat nãꝫ intelligibilitatis? So. ıbidẽ ad.xli.par. ¶ Heremita ab itellectu q̃ſiuit: q̃re ſomniãt hoĩes? So. ıbidẽ ad.xlij.pa. ¶ Herẽita ab itellectu q̃ſiuit: vtrũ libertatẽ hẽbat in itelligẽdo? So. ıbidẽ ad.xliij.pa. ¶ Intellectus triſtis q̃re deſiccat oſſa. cũ ita ſit: ꝙ ipe nõ ſit de ſicca natura? So. ıbidẽ ad.xliiij.pa. ¶ Pꝛudẽtia itellect⁹ vbi incipit? So. ıbidẽ ad.xlv.pa. ¶ Utrũ inter ẽẽntiã itellect⁹ ⁊ ſuũ eẽ ſit dñtia? So. ıbidẽ ad.xlvi.pa. ¶ Heremita a volũtate q̃ſiuit: de q̃ erat? So. Uade ad rñ. de volũtate: q̃ eſt in brãchiis ſpũalibꝰ ar. hũanal. ¶ Heremita a volũtate q̃ſiuit cũ ipa nõ ſit de nã coꝛpali: q̃re ignẽ diligit? Sol. ıbidem ad.ij.para. ¶ Heremita a volũtate q̃ſiuit: quõ faciebat penitẽtiã? So. ıbidẽ ad.iij.pa. ¶ Heremita a volũtate queſiuit: quõ peccabat? Sol. ıbidẽ ad.iiij.pa. ¶ Utrũ imagiatio ſit ſubiectũ libertatis? So. ıbidẽ ad.v.pa. ¶ Utrũ in aĩa mẽoꝛia intellect⁹ ⁊ volũtas ſint ẜm ſuã nãm eq̃les/ ⁊ vtrũ ẜm rationes in aliq̃bꝰ opationibꝰ ſint ineq̃les? So. ıbidem ad.vi.et.vij.para.

¶ De.q.brã.ar.moꝛal. Et ꝑmo de iuſti^a^.

Heremita a iuriſta q̃ſiuit: q̃d ẽ iuſtitia? So. Uade ad capl'm de iuſtitia in brãchiis ar.mo. ¶ Juſtitia de q̃ ẽ? So. ıbidem. ¶ Juſtitia quõ durat? So. ıbidẽ. ¶ Juſtitia q̃re eſt? So. ıbidẽ. ¶ Utrũ iuſtitia ſit ex rebꝰ viſibilibus? So. ıbidẽ. ¶ Iniuria de q̃ eſt? So. ıbidẽ. ¶ Iniuria de quo modo eſt? Sol. ıbidẽ. ¶ Utrũ iuſtitia ſit hitus eq̃lis intelectui volũtati ⁊ memoꝛie? So. ıbidẽ. ¶ Suppoſito ꝙ iuſtitia non ſit equalis habitus omnibus tribus potentijs anime: vtrum ſua inequalitas eſſet occaſio iniurie? So. Magnitudo ⁊ maioꝛitas habent ꝯcoꝛdãtiã cũ eẽ. paruitas ꝟo ⁊ minoꝛitas cũ priuatione. ¶ Heremita a iuſtitia queſiuit: vtrum plures amicos haberet? Solutio.

Juſtitia reſpōdit ⁊ dixit: ꝙ pauci ſunt homines: qui deum diligūt ſimpliciter ꝓpt ſuā bonitatē magnitudinē et eternitatē.

¶ De queſtionibus prudentie.

Prudentia q̄re eſt? So. Uade ad ru. antedictā in brāchis ar. moralis. ¶ Heremita a prudentia q̄ſiuit: vtrū ſimplr maiorē hēret ꝯcordantiā cū intellectu q̄ cū volūtate? So. Una ē nā/⁊ in oſtia rōnū ſunt diuerſi modi. Et vade ad caplm de prudētia. Utrū hō ſapiens in iudicio ꝑus ꝯſideret intelligere q̄ amare. So. ibidē. ¶ Utrū prudentia ꝑus artē ꝯſideret q̄ nām? So. Nullꝰ hō accipere poſſet ꝑ vim leonē ſiluestrē. ¶ Heremita a iuriſta q̄ſiuit: q̄re plꝰ prudētia vtebaƚ cū mēoria q̄ cū itellectu? So. Oēs bone ꝯſuetudīes adhuc ī mūdo nō venerūt. ¶ Utrū prudētia maiorē hēat ꝯcordātiā cū oculis q̄ cū aurībꝰ? So. Expiētia eſt ex oclīs/⁊ poſitiōes ſunt ex aurībꝰ. ¶ Heremita a pruden^a^ q̄ſiuit: an ꝑus hēret bonā opinionē q̄ malā? So. Prudētia rūdit ⁊ dixit: ꝙ ipā ſua germa^a^ charitas nō erat. q̄ ꝑ plr̄es hoīes ē decepta. ¶ Heremita a prudētia q̄ſiuit: q̄ tpe ī menſa maiorē vim hēbat? So. Pauci hoīes ſunt illi: q̄ dū famē hūt ⁊ comedūt memoriā de tēperātia hēant. ¶ Heremita a prudētia queſiuit: vtrū fortior erat ī maioribꝰ neceſſitatibꝰ? So. Prudētia rūdit ⁊ dixit: ꝙ in illa oēs hoīes eq̄les non erāt. ¶ Heremita q̄ſiuit a prudētia: ſi ei erat licitum mentiri? So. Prudētia rūdit ⁊ dixit: ꝙ q̄dā puella de veneno viuebat.

¶ De. q. fortitudinis.

Fortitudo q̄d eſt? So. Uade ad ru. de fortitudīe: q̄ ē in brāchis ar. mo. ¶ Fortitudo quō ē? So. ibidē. ¶ Fortitudo de q̄ ē plꝰ? So. ibidē. ¶ Fortitudo quare ē? So. Fortitudo ē: vt hoīes hr̄e poſſint deliberationē ad vtē iſti ſuis rōnibꝰ. Heremita a fortitudine q̄ſiuit: vtrū maior erat ꝑ amorē q̄ ꝑ timorē? So. In omni v̄tute eſt amor añ rationes hūanas/⁊ timor retro. cū ita ſit: ꝙ timor ſit cōſequētia amoris. ¶ Heremita a fortitudine q̄ſiuit: quē plꝰ diligebat aut intellectū aut voluntatem? So. Rūdit fortitudo: ꝙ intellectꝰ ſibi oñdit felicitatē ⁊ periculum/et voluntas ei conſulebat: ꝙ felicitatē acciperet: ⁊ ꝙ de ꝑiculo timorē nō haberet. ¶ Heremita a fortitudīe q̄ſiuit: cū q̄ bellū vincebat? So. Uade ad ru. vtē. ¶ Heremita a fortitudīe queſiuit: vbi ſtabat? So. Rūdit fortitudo: ꝙ ipſa erat in oībus illis: q̄ ipā dilligebāt. ¶ Heremita a fortitudīe q̄ſiuit: quō creſcebat? So. Reſpōdit fortitudo ⁊ dixit: ꝙ ipā talē habebat nām ſicut ꝯtrietas: q̄ quātoplꝰ tāgitur tātoplꝰ creſcit. ¶ Heremita a fortitudīe q̄ſiuit: de quo viuebat? So. Rūdit fortitudo: ꝙ ipſa viuebat ex ſimilitudinibus: q̄s ſibi ſue germane dabāt ad comedendum.

¶ De. q. temperantie.

Temperātia q̄d eſt? Solu. Uade ad ru. de tēperātia: que ē ī branchis arbo. mora. ¶ Querebaƚ a tēperātia: quō vocabaƚ? So. Rūdit tēperātia et dixit: ꝙ ſuū nomen erat ſanitas. ¶ Tēperātia: dixit heremita: q̄re medici volūt tibi malū? So. Rūdit tēperātia: ꝙ medici ſibi malūvolebāt. q2 ipā ꝓcurabat ꝙ ipſi eēnt paupes. ¶ A tēperātia q̄rebatur de q̄ gñe erat? So. Rūdit tēperantia: ꝙ iuſtitia ⁊ fortitudo ſue germane erant. ¶ Querebaƚ a tēperātia de quo viuebat? So. Rūdit tēperātia: ꝙ timor mortis et verecūdia ſua cibaria erāt. ¶ Querebaƚ a tēperātia: q̄re plus diligebat ſtare cū rege q̄ cū ruſtico? So. Rūdit tēperātia: ꝙ in illo loco in q̄ plus lucrari pōt ⁊ in q̄ eſt magis neceſſaria ibi ſtabat libētiꝰ. ¶ Tēperātia: dixit herēita: q̄re habes maiorē tiorē de vino q̄ de aq̄? So. Rūdit tēperātia: ꝙ magnꝰ ſapor ſuā mortē ꝓcurabat. ¶ Tēperātia: dixit herēita: q̄re es tātum tedioſa? So. Rūdit tēperātia: ꝙ ipā erat tedioſa: q2 hoīes ſepe comedūt ⁊ bibunt. ¶ Queſitū fuit a tēperātia: ſi timorē habebat? So. Rūdit tēperātia: ꝙ ipſa timorē habebat oī tēpore quo hoīes cōuiuium faciebāt ⁊ de cibariis ſapidis loquebanƚ. ¶ Tēperātia: dixit heremita: q̄re es ita macra? So. Rūdit tēperātia: ꝙ ipſa erat macra: q2 in mēſa fortitudo dormiebat. ⁊ memoria ipſam non recolebat.

¶ De. q. fidei brāchar arbo. moralis.

Heremita a quodā religioſo q̄ſiuit: q̄d eſt fides? Solu. Uade ad ru. de fide in branchis arboris

mo. ¶ Fides: dixit heremita: q̃re es? So. ibidē. ¶ Fides q̃re ploras? So. Reſpondit fides: q ipſa plorabat: q lupi oues comedūt. ¶ Fides: dixit heremita: diligis veritatē? So. Rñdit fides: q ipſa erat veritatis ancilla τ in ipā veritas ſuā poſuit figurā. ¶ Fides: dixit heremita: es iuſtū intellectꝰ? So. Rñdit fides: q ipſa erat ſcutum itellectꝰ: q̄ ſcindit τ occidit cum enſe ſuos inimicos. ¶ Querebat a fide: vtrū plures amicos hēret? So. Rñdit fides q ſi ipſa plres amicos hēret: in hierl'm lupi nō cēnt: q̄ oues occidūt. nec ſol fruſtra ſuā in fidelibus daret claritatē. ¶ Queſitū fuit a fide: vtrū ipſa in bello ꝑus iret? So. Rñdit fides: q in bello ſuū officiū erat ſuppoſitio τ intellectꝰ demōſtratio. idcirco preibat. ¶ Fides q̃lia ſunt tua merita? Sol. Uade ad ru. vtā. ¶ Queſitum fuit a fide: vtrū intellectū diligeret τ ſua merita? So. Rñdit fides: q ōis bonꝰ miles diligit ſuū bonū equū. ¶ Queſiuit fides ab intellectu: vtrū plus ipam diligeret q̄ ſeipſ? So. Rñdit intellectꝰ: q ipſe maius meritū habebat ꝑ intelligere q̄ ꝑ credere. qm̄ ꝑ itelligere erat liber τ ꝑ credere erat ſubditus τ coactus in hoc: quod faciebat.

¶ De. q. ſpei bran. ar. moralis.

Spes quid eſt? Sol. Uade ad ru. de ſpe i brāchis ar. mo. ¶ Spes quare eſt? So. ibidē. ¶ Heremita q̃ſiuit a ſpe: vtrū aliquē hoiem decepiſſet? Sol'o. Rñdit ſpes: q ſi ipa aliquē hominē decepiſſet q ꝯ dñam nram fortiter erraiſſet: q̄ ipſam valde dilexit / τ peccōs filiū ſuū ſepius recoluit. ſ eius figura plures hoies decepit ꝯ ſuā formā. Et vade ad ru. vtā. ¶ Querebat a ſpe: vtrū ipſa erat in illis hoibus: q̄ plus ſeipſos q̄ deum diligūt? So. Rñdit ſpes: q ipā erat germana mie τ iuſtitie. ¶ Querebat a ſpe: quō vincebat iuſtitiā dei? Sol. Rñdit ſpes: q in hoc qd petōr ſe iudicabat / τ iuſtitiā dei diligebat: ipam miam dei adducebat. cuꝫ qua deus parcit petōibꝰ. ¶ Querebat a ſpe quō creſcebat? Sol'o. Uade ad ru. vtā. ¶ Heremita q̃ſiuit a ſpe: vtrū timorē habuiſſet? Sol. Rñdit ſpes: q ſꝑ quō hō ſapiēs in ſua ſapiētia ꝯfidebat / τ rex in ſua ꝑtāte τ hō ſanus in ſua ſanitate timorē habebat. ¶ Heremita a ſpe q̃ſiuit: quare erat maior in hoibꝰ infirmis q̄ in ſanis / τ in hoibꝰ pauperibꝰ q̄ diuitibꝰ? So. Rñdit ſpes: q i neceſſitatibꝰ ſuis hoies ſuos amicos recolunt. ¶ Heremita q̃rebat a ſpe: vtrū mia dei erat maior q̄ petm̄? So. Rñdit ſpes τ dixit heremite: q ipe illā q̄ſtionē faceret dñe nr̄e: q̄ de mia dei hēbat omne illud qd volebat: tunc cum illi loquitur de illis q̄ in ipſa ꝯfidūt. ¶ Heremita a ſpe q̃ſiuit: vtrū erat triſtis? Sol. Rñdit ſpes: τ dixit heremite: q deſperātia eiꝰ inimica nunq̄ aliquē hoiem hilarē fecit.

¶ De. q. charitatis bran. ar. mo.

Heremita a ꝑlato q̃ſiuit: vtrū ſciebat q̄d erat charitas? So. Uade ad ru. de charitate i brāchis ar. mo. ¶ Queſitū fuit a charitate: q̃re erat? Sol. ibidē. ¶ Charitas: dixit heremita: de q̄ es plēa? So. ibidē. ¶ Herēita a charitate q̃ſiuit: q̃re erat libētiꝰ i hoibꝰ pauperibꝰ q̄ in diuitibꝰ. So. Rñdit charitas τ dixit: q ꝓpt denarios τ poſſeſſiones vt plurimū erat vilipēſa. ¶ Querebat a charitate: diuites hoies cuꝰ ſunt? Sol. Rñdit charitas τ dixit: q hoies diuites deberēt eē ꝓcuratores hoiꝫ pauperū. ¶ Charitas: dixit heremita: q̄s te inuitauit? So. Rñdit charitas τ dixit: q ipa comedebat ad tabulā iuſtitie τ ſpei. ¶ Charitas q̃re timorē nō hēs? So. Rñdit charitas τ dixit: q ipa timorē nō hꝫ ꝓpter h̄: q ſuū creatorē pluſq̄ ſeipam diligebat. ¶ Charitas q̃re plꝰ diligis eē in volūtate q̄ in intellectu? So. Rñdit charitas: q in hac vita voluntas prius erat ad amatū q̄ itellectꝰ ad intellectū. ¶ Charitas i q̄ tpe es magis honorata? Sol. Rñdit charitas: q i illo tpe erat valde honorata: in q̄ publica vtilitas valde diligebat. ¶ Herēita a charitaᵗᵉ q̃ſiuit: vtrū ipa erat magꝰ? So. Rñdit charitas: q ipa erat magꝰ i potētia. qm̄ q̄lꝫ hō hre pt tātū ex ipa: q̄tū vult. ſꝫ ꝓpter h̄ q paucos amicos hēbat: pua erat i actu. idcirco ſtabat iſirma τ iter gētes inhonorata. tūc vō heremita plorauit ꝓpt illud: qd charitas dicebat. ¶ De. q. iuſtiᵗᵉ τ prudēᵗᵉ.

Iuſtitia τ prudētia quō hñt ꝯcordātiā? So. Uade ad ru. iuſtitie et prudentie in branchis arbo. mo.

¶ Prudētia quō eſt ancilla iuſtitie/ ⁊ iu-
ſtitia prudētie? So. ibidē. ¶ Heremita a
iuſtitia ⁊ prudē^a q̄ſiuit: vtrū maioꝛē hēret
ꝯcoꝛdātiā poſitiue q̄ demōſtratiue? Sol'.
Rn̄dit prudētia ꝙ ipa pl⁹ demōſtrationē
q̄ poſitionē diligebat: qꝛ erat itellect⁹ ſili
tudo. et iuſtitia rn̄dit: ꝙ in ignoꝛātia itel-
lect⁹ ipa ſtabat infirma. ¶ Herēita a iu-
dice q̄ſiuit: vtrū in iudicio pl⁹ debebat ꝯſi
derare iuſtitiā q̄ prudētiā? So. Judex rn̄
dit: ꝙ de nocte in ſua camera videbat cum
lumine lras ſui libri: q̄rum ſignificationē
ſcire deſiderabat. vt veritatem dicere poſ-
ſet illis: q̄ ipſam ab ipſo querebant.

¶ De. q. iuſtitie ⁊ fortitudinis.

Fortitudo quō excitat iuſtitiā/ et
quō ipam a lupis cuſtodit? So.
Uade ad ru. an̄dictā in brāchis
ar. mo. ¶ Juſtitia ⁊ fortitudo q̄re volūta
tē petōris icrepabāt: cū peccabat? So. Ju
ſtitia ⁊ fortitudo ſunt: vt i electiōe volūtas
hēat deliberationē. ¶ Herēita a fortitu^e
q̄ſiuit: q̄re iniuria ita fortiter erat i mūdo
mltiplicata? So. Rn̄dit fortitudo: ꝙ iuſti
tia ipaꝫ q̄ſi totā obliuioni dedit. ¶ Here-
mita a fortitu^e q̄ſiuit: vtrū verecūdiā ha-
beret? So. Rn̄dit fortitudo: ꝙ ipa verecun
diā hēbat ex defectib⁹ q̄s iuſtitia germa-
na ſua faciebat i h̄: ꝙ nō puniebat illos:
qui ipſam inhonoꝛabant.

¶ De. q. iuſtitie et temperantie.

Herēita a iuſti^a q̄ſiuit: q̄re hēbat
ita pulchꝛa vba? Sol'. Uade ad
ru. an̄dictā i brā. arb. mo. ¶ He-
remita a iuſtitia q̄ſiuit: vtrū doloꝛē in ca-
pite hēbat? So. Rn̄dit iuſtitia: ꝙ tēperā-
tia ſua germana erat. ¶ Tēperātia: dixit
iuſtitia: q̄re me i mēſa obliuiſceris? Sol'o.
Rn̄dit tēperantia: ꝙ ipam oblita fuit: qꝛ
ipam cū ieiunijs nō caſtigabat. ¶ Judex
a iuſtitia q̄ſiuit ⁊ a tēperātia: quō iudex de
cidere poſſet ⁊ deuīcere gulā ⁊ iniuriā. qui
ſepi⁹ ipm tētabāt/ ⁊ ipediebāt: cū in ſuo li
bꝛo legebat/ ⁊ in iudicio ſtabat? So^o. Ua-
de ad ru. vtā.

¶ De. q. iuſtitie ⁊ fidei.

Fides a iuſtitia q̄ſiuit: vtrū iuſtū
erat ꝙ ipa eēt ita foꝛtiter vitupe
rata p aliq̄s hoīes: q̄ p ipaꝫ erāt
ita honoꝛati ⁊ ita diuites? So. Ploꝛabat
iuſtitia et dixit ad fidem: ꝙ ipa magnam
q̄ſtionē nō faciebat. verūtamē illā q̄ſtionē
quā ipſa faciebat: volebat ſcribere i ſuo li
bꝛo. vt in die iudicij ipam recolere poſſet.
¶ Querebat a fide ⁊ iuſtitia: vtrū amice
erāt? So. Uade ad ru. iuſtitie ⁊ fidei i brā.
arb. mo. ¶ Fides: dixit iuſtitia: ⁊ q̄re fles?
So. Juſtitia: dixit fides: ⁊ q̄re me nō iu-
uas. ¶ Fides: dixit iuſtitia: hēs denari-
os? So. Rn̄dit fides iuſtitie: q̄re illā q̄ſtio
nē volūtati hoīm nō faciebat: q̄ tātū ipos
diligit

¶ De. q. iuſtitie ⁊ ſpei.

Iuſtitia a ſpe q̄ſiuit: vtrū i illa ali-
quādo erat fatigata? So. Rn̄dit
ſpes: ꝙ inter ambas ſp erat ꝯcoꝛ
dātia. Et vade ad ru. an̄dictā in brāchis
ar. mo. ¶ Heremita a iuſtitia ⁊ ſpe q̄ſiuit
de q̄ viuebāt? So. Rn̄derūt iuſtitia ⁊ ſpes:
ꝙ ipe viuebāt ex ꝯcoꝛdātia. ¶ Heremita
a iuſtitia q̄ſiuit: vtrū poſſet deuinci? Sol'.
Rn̄dit iuſtitia: ꝙ ipſa deuinci nō poterat
in illis hoib⁹: q̄ i ipſa ſpem habēt. ¶ He
remita a iuſtitia q̄ſiuit: cū ipſa punit pec-
catoꝛes de petō: q̄re in ipa hn̄t ſpem? So.
Juſtitia rn̄dit: ꝙ null⁹ peccatoꝛ in ipa ſpē
habebat: qui de ſuis peccatis nō dolebat.
ꝯtra quē doloꝛē ipſa nullā iniuriā ſpei fa
cere poterat.

¶ De. q. iuſti^e ⁊ charitatis.

Querebat a iuſtitia: q̄re ita foꝛti
ter erat irata? So. Rn̄dit iuſti-
tia: ꝙ ipa irata erat: quia cha-
ritas ipam quaſi obliuioni dedit. Et vade
ad ru. an̄dictā in brā. ar. mo. ¶ Heremi-
ta a iuſtitia q̄ſiuit: q̄re erat ita negocio-
ſa? Sol'. Rn̄dit iuſtitia: ꝙ ipa laboꝛē ha-
bebat: qꝛ charitas fere pdita erat. ¶ He-
remita a charitate q̄ſiuit: vtrū ſi ipſa i oi-
bus hoib⁹ eſſet: iuſtitia foꝛet ocioſa? Sol'.
Rn̄dit charitas: ꝙ ſi ipa foꝛet in oībus
hoib⁹: foꝛet iuſtitia negocioſa in remune-
rando oēs hoies p amare. ¶ Juſtitia: di-
xit charitas: quare ploꝛas? So. Rn̄dit iu
ſtitia: ꝙ ipa ploꝛabat: qꝛ plures hoies ad
dānationē q̄ ad ſaluationē iudicabat. et
tunc charitas diu cuꝫ iuſtitia ploꝛauit et
dixit: ꝙ ipe venerāt i ſupplicio maloꝛum
hoim.

¶ De. q. prudētie ⁊ foꝛtitudinis.

Foꝛtitudo cum quo prudētie ſer
uit? Sol'o. Si foꝛtitudo abſtinē
tiam non cauſaret: prudētia de
liberationeꝫ habere nō poſſet. Et vade ad

ru.antedictã in brã.ar.mo. ¶ Prudẽtia et fortitudo quare ſunt amice? So. Dum fortitudo abſtinentiam pducit: prudẽtia facit cõparationem rerũ cũ dñia: vt faciat bonam electionem. ¶ Prudẽtia q̃re moritur? So. In conſumptione carbonis cõſumptio flãme conſiſtit. ¶ Fortitudo de quo viuit? So. Uade ad ru.vtũ.

¶ De.q.prudẽtie ꝛ temperãtie.

HEremita a prudentia ꝛ tẽperantia q̃ſiuit: q̃ illarũ electionẽ faciebat? So. Duo hoies ad vnã mẽſam comedebant. vn⁹ aũt carnes diuidebat in duas partes eq̃les in bonitate ꝛ põdere. alius xo vnã partẽ accepit/ ꝛ aliam ſuo ſocio dedit. Et vade ad ru.antedictaꝫ in brãchiis ar. mo. ¶ Prudentia quõ eſt infirma? So. In infirmitate tẽperãtie cõſiſtit infirmitas prudentie. ¶ Tẽperãtia quõ eſt ſana? Sol. Lumẽ eſt in camera: ꝛ mercator denarios ſuos ꝯputat. ¶ Prudẽtia et temperãtia q̃ hora diei maiores ſunt amice? So. Tẽperãtia rogauit prudentiã ꝙ ſibi lumẽ ad menſam faceret. et prudẽtia rogauit tẽperãtiã: ꝙ ſuũ librum ſcriberet: dum ipſa comederet.

¶ De.q.prudentie et fidei.

PRudẽtia ꝛ fides quõ hñt cõcordantiã contra vitia? So. Uade ad ru.añdictã in bran.arb.mo. ¶ Fides quõ eſt ſubiectũ prudẽtie? Sol. Fides ſupponem facit per credulitatẽ in pncipio: cũ itellect⁹ inq̃rit affirmationẽ ꝛ negationẽ. ꝛ prudẽtia ex illa ſuppõne trahit affirmationẽ aut negationẽ cũ demõſtratiõe. ¶ Cũ prudẽtia viuat p itelligere: q̃re fidẽ diligit: quã nõ intelligit? So. Fides eſt baculus: in quo prudentia infirma ſe ſuſtinet. ¶ Heremita a fide queſiuit: vtrum erat ita amica voluntatis ſicut intellectus? Sol. Reſpõdit fides: ꝙ ipſa domina erat per intellectum: q̃ ſibi obediẽs erat. et ſtabat libera per voluntatem: que ſibi nullam coactionem faciebat.

¶ De.q.prudentie et ſpei.

HEremita in via ſpẽ inuenit: ꝛ ab ipa q̃ſiuit q̃ ibat/ ꝛ vñ veniebat? Solo. Uade ad ru. antedictã in brãchiis ar.mo. ¶ Heremita a prudentia queſiuit: quare ſpẽ tãtum diligebat? Sol. Rñdit prudẽtia ꝙ ſpes bon⁹ nũci⁹ erat. qm̃ ipa ſibi afferebat bonũ dei: de q̃ viuebat. ¶ Herẽita a prudẽa q̃ſiuit: vtrũ ſpes feſſa erat. qm̃ totiẽs ibat ꝛ redibat? Soᵒ. Rñdit prudẽa: ꝙ ſpes talẽ nãꝫ hẽbat ſicut flãma ignis: q̃ ſe mouet: vt viuere poſſit. ¶ Queſiuit herẽita a prudẽa: vtrũ ſpem ſibi vẽdere vellet? So. Rñdit prudẽa: ꝙ ſi ipa vẽderet ſpẽ timorẽ ꝛ idigẽtiã hẽret.

¶ De.q.prudẽtie ꝛ charitatis.

PRudẽtia: dixit charitas: q̃re me maiorẽ nõ oñdis i amãdo deuꝫ ꝙ in amãdo hoies. cuꝫ ego ſim in amãdo deũ p primã intentionẽ/ ꝛ p ſecũdã in amãdo hoies? So. Rñdit prudẽtia: ꝙ ipa illaꝫ q̃ſtionem faceret volũtati martini: q̃ pl⁹ ſuũ diligit honorẽ ꝛ ſui filii ꝙ honorẽ dei. ¶ Charitas a prudẽa q̃ſiuit: q̃re dormiebat. qm̃ q̃ſi tot⁹ mund⁹ ad pditionẽ deuẽiebat? So. Rñdit prudẽa: ꝛ a charitate q̃ſiuit deuotio q̃re tãtũ tardabat/ ꝛ cito nõ vẽiebat. ¶ Herẽita a prudẽtia q̃ſiuit ꝛ a charitate: vtruꝫ maiorẽ hñt ꝯcordãtiã i eq̃litate ꝙ i maioritate ꝛ i minoritate? So. Rñderũt prudẽtia ꝛ charitas/ ꝛ dixerũt: ꝙ de⁹ eq̃liter erat itelligibilis ꝛ amabil' cũ magnitudĩe bõitatis ꝛ veritatis. ¶ Heremita a prudẽa ꝛ a charitate q̃ſiuit: vtrũ magnã hẽrẽt amicitiã? Soᵒ. Uade ad ru.añdictã i brãchiis ar. moral'.

¶ De.q.fortitudinis ꝛ tẽperantie.

HEremita a tẽperãtia q̃ſiuit: cũ q̃ gulã ſuã inimicã vincebat? So. Uade ad ru.añdictã in brãchiis ar.mo. ¶ Herẽita a fortitudĩe q̃ſiuit: q̃s ipſam remũerabat de labore ſuo? So. ibidẽ. ¶ Heremita virtutẽ inuenit/ ꝛ ab ipa q̃ſiuit: de quo viuebat? So. Rñdit virtus: ꝙ ipſa viuebat ex fortitudĩe in tẽperãtia/ ꝛ ex temperantia i fortitudĩe. Et vade ad ru.vtũ. ¶ Herẽita a tẽperãtia q̃ſiuit: qua hora diei erat maior? So. Rñdit tẽperantia: ꝙ ipſa erat maior illa hora diei: i qua cũ fortitudĩe tã magnã hẽbat ꝯcordantiã: ꝙ gulã vĩcebat: ita ꝙ nullam paſſionem ſentiebat.

¶ De.q.fortitudinis ꝛ fidei.

HEremita a fide queſiuit: cuꝫ quo intellectũ cogebat? So. Uis ſuppoſitionis q̃ elegit affirmationẽ

aut negationẽ ſine dubitatione ligat itel-
lectu ſuas tibias. Et vade ad ru. añdictã i
brãchis ar. mo. ¶ Intellect⁹ quõ accipit
habitũ fidei quẽ ſibi de⁹ clargit? So. Si
cut volũtas accipit hitũ charitatis amã-
do plus deũ ꝙ ſeipã: ita itellect⁹ accipit
hitũ fidei obediẽdo alijs ꝛ nõ ſibiipſi. E tva
de ad ru. vtõ. ¶ Heremita a fide qſiuit:
quõ creſcebat? So. Rñdit fides: ꝙ ipa cre
ſcebat tãto forti⁹: ꝙto fortitudo cũ Xitate
ꝯpellebat itellectũ. ¶ Heremita a fortitu
dine qſiuit: vtrũ ita magna erat ꝑ demon
ſtrationẽ/ſicut ꝑ credulitatẽ? Sol. Rñdit
fortitudo ꝙ ipa maior erat in fine ꝙ i pn
cipio. cũ ita ſit: ꝙ principiũ ſit rõne finis.

¶ De. q. fortitudinis ꝛ ſpei.

Heremita a fortitudie qſiuit: quõ
ſpe vtebatur? Sol. Uade ad ru.
añdictã in brãchis ar. mo. ¶ A
pctõre qrebat: vtrũ fortitudo in illo erat
maior cũ ſe iudicabat: aut cũ miaȝ dei ſpe
rabat? So. Rñdit pctõr: ꝙ cũ ſeipm iudi-
cabat eſſe dignũ pena magna: paſſionem
ſentiebat ꝓpter mag^m timorẽ: quẽ hẽbat
de magna iuſti^a dei: quã valde diligebat.
rõne cuius timoris plorabat: ꝛ cuȝ in deo
ſperabat/ꝛ ſuã ſpẽ ad miam dei trãſmit-
tebat: nullũ dolorẽ nec paſſiõeȝ ſentiebat/
ꝛ ſuũ cor hilaritate ꝛ audacia complebat.
¶ Heremita a fortitudine qſiuit: vtrum
vllo tpe deuicta fuerat? So. Rñdit fortitu
do ꝙ ipa erat deuicta ſp: cum ſpes ab ipa
recedebat. ¶ Heremita a fortitudine qſi-
uit: vtrũ ipſa ſpem cõpellere poterat? So.
Reſpõdit fortitudo: ꝙ ipa ſpem compel-
lere non poterat. quia deus ipſam libere
dabat et libere ibat et veniebat.

¶ De. q. fortitudinis ꝛ charitatis.

Heremita a charitate qſiuit: qre
deus in hoc mundo tantas ſuis
amicis dabat paſſiones? Solo.
Uade ad ru. antedictã in brãchis ar. mo.
¶ Charitas: dixit heremita: quare deus
mandat homini: ꝙ ſuũ diligat inimicuȝ?
So. Reſpõdit charitas: ꝙ de⁹ vult: ꝙ hõ
ſuuȝ inimicũ diligat: vt ipſa magnã hẽat
fortitudinẽ. ¶ Heremita a charitate qſi-
uit: vtrũ ipſa maiorẽ hẽret fortitudinẽ in
amãdo ſuũ amicũ ꝙ in amãdo ſuũ inimi
cum? So. Rñdit charitas: ꝙ ipa ſuũ ami
cũ diligebat cũ cõcordãtia ſine paſſione/
ꝛ ſuũ inimicũ cũ ꝯtrarietate ꝛ paſſiõe dilige-
bat. idcirco amare cũ vno pede ibat graui
ter ꝛ cũ alio leuiter. ¶ Charitas: dixit he
remita: qre hõ paup mai⁹ hȝ meritũ: ſi ele
moſynã faciat de vno denario ꝙ hõ di-
ues de vno talẽto? So. Ille mai⁹ merituȝ
conſequit: q cũ tota ſua ptãte facit bonũ.

¶ De. q. temperãtie ꝛ fidei.

Heremita a fide ꝛ tẽperantia qſi-
uit: vtrũ fortitudo ipſas iuuaue-
rat? So. Uade ad ru. añdictã in
brãchis ar. mo. ¶ Herẽita a fide qſiuit:
de q ſuũ ieiuniũ erat? So. Rñdit fides ꝙ
ita erat ſuũ ieiuniũ ſpũalr ex ſuppoſitiõe
ſine dubitatiõe: q eſt carcer itellect⁹: ſicut
eſt ieiuniũ corpaliter ex tẽperãtia in cõe-
dendo ſapida cibaria ꝛ delicata. ¶ Here
mita a fide qſiuit: vtrũ maior eſſet in cre-
dulitate ꝙ tẽperãtia in abſtinẽtia? Solu.
Nulla virt⁹ corpalis equalis põt eẽ in ma
gnitudie bõitatis cũ ſpũali Xtute. ¶ He-
remita tẽperãtiã iuenit: a q petijt: q ibat?
So. Rñdit tẽperantia: ꝙ ipa ibat ita ad
mortificãdũ ſaturitatẽ ꝛ saporẽ ſupra na
turã appetitue: ſicut fides ibat ad morti-
ficãdũ inqſitionẽ intellect⁹ ſupra demon
ſtrationẽ.

¶ De. q. tẽperãtie ꝛ ſpei.

Heremita a tẽperãtia qſiuit: quõ
amicitiã ꝓcurabat iter iuſtitiaȝ
ꝛ ſpẽ? Sol. Uade ad ru. añdictã
in branchis ar. mo. ¶ Spes quõ eſt cã tẽ
perãtie? So. ibidẽ. ¶ Heremita a tẽperã-
tia queſiuit: de q erat pãn⁹ ſue tũice? So.
Rñdit temperantia: ꝙ pãnus ſue tunice
erat ex iuſtitia ꝛ ſpe. ¶ Heremita a tem-
perantia queſiuit: vtrũ ſpem maiorem ha
bere ſperabat cum gallinas comedebat:
ſicut cum comedebat cepas? Sol. Rñdit
tẽperãtia: ꝙ ipa ſemper hẽbat timorẽ: cũ
cibaria ſapida cõedebat/ ꝛ cũ vinũ grecũ
bibeat.

¶ De. q. tẽperãtie ꝛ charitatis.

Heremita a tẽperãtia qſiuit: qre
nõ erat ita magna virt⁹ ſicut cha
ritas? So. Uade ad ru. ãtedictã
in brãchis ar. mo. ¶ Herẽita a dñia tẽpe
rantia ꝛ charitate qſiuit: in q erãt differẽ
tes? So. Rñdit dña: ꝙ tẽperãtia ꝯputa-
bat illud: qd lucrabat ꝛ expẽdebat. ꝛ cha
ritas dabat oĩa: q hẽbat. ¶ Tẽperãtia a

charitate q̄ſiuit: vtrū ipaȝ diligeret? Sol. Rn̄dit charitas: ꝙ ipſa diligebat oēs illos: q̄ ipſam bñvolebāt. ¶ Charitas a tēperātia q̄ſiuit: vtrū eēt in rege ita magna ſicut i regia? Sol. Rn̄dit tēperātia ꝙ illā q̄ſtionē fortitudini faceret: q̄ hoc ſciebat.

¶ De. q. fidei ꝛ ſpei.

Quidā gētilis a quodā chriſtiano q̄ſiuit ꝛ a quodā ſaraceno: qs eoꝝ ſm ſuā ſectam maioreȝ fidē ꝛ maiorē ſpē hr̄e poterat? So. Uade ad ru. añdictā in brāchis ar. mo. ¶ Gētilis a chriſtiano ꝛ ſaraceno q̄ſiuit: qs ipſorū meliꝰ diſpoſitꝰ erat ad recolēdū miām dei ꝛ ad habēdū tiorē de ſua iuſtitia? So. ibidē. ¶ Gentilis a chriſtiano ꝛ ſaraceno q̄ſiuit: ſi ambo irēt ad infernū: quis ipſorum hēret maiorē penā? So. Rn̄derunt chriſtianꝰ ꝛ ſaracenꝰ: ꝙ ille maiorem penā haberet: q̄ maiori fidei ꝛ ſpei magis cōtrarꝰ fuiſſet. ꝛ ſic gētilis fidē chriſtianorum laudauit. ꝛ malum dicebat de credulitate ſaracenorum.

¶ De. q. fidei ꝛ charitatis.

Heremita a fide queſiuit ꝛ a charitate: q̄re erant ita magne? So. Uade ad ru. añdictā in brāchis ar. mora. ¶ Herēita a fide ꝛ charitate q̄ſiuit: ſi in deo nō eſſet trinitas pſonaꝝ/ ꝛ ꝙ deꝰ nō eēt icarnatꝰ: vtrū deꝰ ipſas creare poſſet in maiori maioritate: q̄ creari poſſent? So. ibidē. ¶ Cū fides ꝛ charitas debeāt magnā ꝯcordātiā hr̄e: fides q̄re habet ita paucos amicos? So. Nulla arbor hȝ culpam: ſi gelu flores ſuos comburit. ¶ Charitas a fide queſiuit: q̄re plorabat? Solu. Fides rn̄dit: ꝙ ipſa plorabat: quia in paucis hoībꝰ erat/ ꝛ q̄ ꝑ plures hoīes erat inhonorata.

¶ De. q. ſpei ꝛ charitatis.

Spes quō multiplicat? So. Uade ad ru. antedictam in brāchis arboris moralis. Herēita a ſpe queſiuit: vtruȝ ipſa poſſet eſſe in hac vita equalis charitati in magnitudine bonitatis? So. Rn̄dit ſpes: ꝙ ſi i hac vita ipſa poſſet eē equalis charitati: ſequeretur de neceſſitate: ꝙ in alia vita eſſet in hominibus ſaluatis: in quibus ē charitas. ¶ Heremita a ſpe q̄ſiuit: vtruȝ eſſet ita magna q̄ virtutē diligebat: ſicut cū vitium odiebat? So. Rn̄dit ſpes: ꝙ illā q̄ſtionē faceret voluntati: q̄ maior eſt in magnitudine bonitatis amādo q̄ odiēdo. ¶ Heremita a charitate q̄ſiuit: vtrum eſſet ita magna in amādo iuſtitiam dei ſicut in amādo ſuā miſericordiam? So. Rn̄dit charitas: ꝙ ipſa diligebat ſm ſuā nām iuſtitiā dei/ ꝛ amabat ſuam miſericordiam: quia ſpes ſibi conſulebat.

¶ De. q. ſanctitatis.

Sanctitas qd ē? So. Uade ad ru. antedictā in branchis ar. mora. ¶ Heremita a prelato queſiuit: q̄lis eſt cōlor virtꝰ? So. ibidem. ¶ Sāctitas infirma iacebat/ ꝛ quidā anus ab ea q̄ſiuit: in quo loco maiorem dolorem ſentiebat? So. Rn̄dit ſanctitas: ꝙ in illo loco: per quē ipſa maior erat: fortiꝰ erat vulnerata. ¶ A ſctitate q̄rebatur: i quot hominibus erat? Soꝰ. Sanctitas rn̄dit: ꝙ eius contrarium in tot hominibus erat: ꝙ ipſos computare neſciebat.

¶ De. q patientie.

Patientia qd eſt? Solu. Uade ad ru. antedictā in brāchis ar. moralis. ¶ Patiētia q̄re eſt? Soꝰ. Si patiā nō eēt fortitudo meritū acquirere cū maioritate non poſſet. Et vade ad ru. vtō. ¶ Patiā quō ē fortior q̄ fortitudo? So. Quia patiā maiorem hȝ concordantiam cū humilitate q̄ fortitudo/ ꝛ hȝ plures amicos q̄ fortitudo. ¶ A patiētia querebat cū quo bellū vincebat? So. Patientia reſpondit ꝙ ipſa homīes ſupbos deuincebat ꝛ iratos deriſores ꝛ aduerſitates cum humilitate ꝛ ſpe.

¶ De. q. abſtinentie.

Abſtinētia qd eſt? So. Uade ad ru. añdictā i brāchis ar. mora. ¶ Abſtinētia quō icipit? Sol. ibidē. ¶ Abſtinētia qd acqrit? Soꝰ. Abſtinētia prudētiā tēperātiā humilitatē et ſpē acqrit. ¶ Abſtinētia quō morit? So. Ibat voluntas ad bellū/ nec ſecū prudētiaȝ ducebat: vñ abſtinētia in bello eſt mortua.

¶ De. q. humilitatis.

Humilitas qd ē? So. Uade ad ru. antedictaȝ in branchis arboris moralis. ¶ Humilitas quō hoīes

aſcendit ad magnitudinē bōitatis? So. ibidem. ¶ Hūilitas q̄re deſiderat eſſe in tot hoies. So. Nullus hō ſuperb⁹ parem hſe deſiderat. ¶ Quidā anus ab hūilitate q̄ſiuit in q̄ ſubo erat ſua maior maioritas? So. Rn̄dit hūilitas: ꝙ anus iniuriā faciebat: q̄ ieſum xp̄m obliuioni dabat: q̄ ſuā ſimilitudinem accipiebat.

¶ De.q.pietatis.

PIetas q̄d eſt? So. Uade ad ru. antedictā in brāchis ar.mora. ¶ Quare homo viuus abhorret tangere hominem mortuū / ⁊ nō abhorret tāgere beſtiā mortuā? So. ibidem. ¶ Heremita a deo q̄ſiuit: vtrū ipſe haberet ita magnam pietatē de hoib⁹ peccatorib⁹ ſi nō eſſet icarnat⁹ crucifix⁹ ⁊ mortuus: ſicut ſi ſit incarnat⁹ ⁊ iquātū homo crucifix⁹ ⁊ mortuus. So. ibidē. ¶ Quare femina nāl'r eſt magis pia ⁊ maiorē hȝ timorem q̄ꝫ homo? So. ibidem.

¶ De.q.caſtitatis.

CAſtitas q̄d ē? So⁹. Uade ad ru. antedictā in brāchis ar.moral'. ¶ Caſtitas q̄re eſt? So. ibidem. ¶ Quare femia caſta pl⁹ comēdat̄ ꝓpter caſtitatē q̄ꝫ hō q̄ eſt caſt⁹? So. Quidā pu⁹ hō quēdā magnū hoiem vincebat in bello ꝓpt̄ qđ magnā hūit laudē. ¶ Quare pr̄ mat⁹ hȝ placitū ꝙ ſua filia ſit caſta q̄ꝫ ſuus filius? So. Natural'r femine maiorē hn̄t vereciidiā q̄ꝫ homines / ⁊ de verecundia amati hȝ amicus verecundiam.

¶ De.q.largitatis.

LArgitas q̄d ē? So. Uade ad rubri.añdictā in brāchis ar.mo. ¶ Heremita a deo q̄ſiuit: vtrū ipſe creare poſſet largitatē in maiori maioritate ſine incarnatiōe? Solu.ibidem. ¶ Quare hō larg⁹ maius placitū hȝ in dādo q̄ꝫ in accipiēdo? So⁹. Nāliter ille q̄ dat remotior eſt ab auaritia ⁊ charitati ꝓpinqor q̄ꝫ ille q̄ accipit. ¶ Quare hō ſenex nāl'r nō eſt ita larg⁹ ſicut hō iuuenis? So. Nāliter cōplexio ſanguinis ⁊ largitas hn̄t ↄcordātiā / ⁊ cōplexio melācholie ⁊ auaritia. ⁊ ſol ꝟtutē maiorē dat flori humide ⁊ calide cōplexiōis i aſcēdēdo q̄ꝫ flori ſicce ⁊ frigide cōplexiōis i deſcēdendo.

¶ De.q.legalitatis.

LEgalitas q̄d ē? So. Uade ad rubri.antedictā in brāchis arboris mo. ¶ Quare nāliter hō ē magis legalis p amorē q̄ꝫ ꝓpter timorē? So. Quia in deo eſt amor ⁊ nō timor: eſt oīs volūtas ꝓpter amare nobilior q̄ꝫ ꝓpt̄ odire. ¶ Legalitas eſt quo vadit? So. ibidem. ¶ Legalitas vbi eſt? So. ibidem.

¶ De.q.cōſtantie.

COnſtātia q̄d ē? So. Uade ad ru. añdictā i brāchis ar.mo. ¶ Cōſtantia quare ē? So. Si equ⁹ nō fugeret eius ligamē nō eēt. Et vade ad ru. vt̄ō. ¶ Heremita a rege q̄ſiuit: vtrū in ſuo ꝓpoſito erat magis ↄſtās p ſpē q̄ꝫ p fortitudinē? So. Rn̄dit rex ꝙ ipſe ſuā fortitudinē ad deū trāſmittere nō poſſet ad quē ſuā ſpē trāſmittebat. ¶ Heremita a conſtātia q̄ſiuit: vtrū erat ita ꝓpiqua credulitati ſicut intelligere? So. Rn̄dit ↄſtātia: ꝙ ipſa erat ꝓpe dubitationē p credulitatē ⁊ lōge p intelligere. Jdcirco ↄſciam habebat quando faciebat contra hoc quod intelligebat.

¶ De.q.diligentie.

DIligentia quid eſt? So⁹. Uade ad ru.antedictā in brāchis ar.mora. ¶ Quare mater eſt diligentior ad nutriendū ſuū filiū qñ eſt pu⁹ q̄ꝫ quando eſt magn⁹? So. Puer dum eſt paru⁹ nutrimētū naturale reqrit ⁊ qñ ē magnus morale qđ pater ſuus ei dare dȝ. ¶ Heremita a mercatore q̄ſiuit: quare diligentior erat in acquirendo denarios q̄ꝫ virtutes? So. Reſpondit mercator ⁊ dixit / ꝙ pater ſuus erat magis diligēs in acquireno denarios q̄ꝫ prelatus ſuus in acq̄rendo virtutes. ¶ Quare miles eſt magi diligens in acquirendo honorem ⁊ laudē q̄ꝫ in procurando ſanitatem ſui corporis? So. Jlla que deo ſunt magis ſimilia naturaliter ſunt magis deſiderabilia.

¶ De.q.ſuauitatis.

SUauitas q̄d eſt? Solu. Uade ad ru.antedictam in brāchis arbo. mora. ¶ Suauitas cui⁹ eſt filia? Sol'. ibidem ¶ Heremita a domina nr̄a q̄ſiuit: vtrū ſuus fili⁹ erat ſuauis? So. Reſpondit domina noſtra ⁊ dixit heremite: ꝙ q̄reret a cruce ⁊ a malitia hominum per

quos ſuus fili⁹ ſummo honore dignus eſt valde ihonorat⁹ ⁊ vitupat⁹. ¶ Suauitas quare eſt? So. vtſ. ¶ De.q.conſcientie.

CONſcientia qd eſt? So. Uade ad ru. añdictã i brãchis ar. moral. ¶ Utrũ pim⁹ mot⁹ cõſciẽtie per amorem aut ꝑ timorẽ conſiſtat? So. Forma ꝯſciẽtie eſt ꝓpter amorẽ/⁊ ei⁹ figura ꝑ timorẽ. eſt ergo i ꝯſciẽtia amor cũ timoris. ¶ Cõſcientia quare eſt? So. ibidem. ¶ Heremita a cõſciẽtia q̃ſiuit: vtrũ erat virt⁹ moralis aut nãlis? So. Rñdit ꝯſciẽtia ⁊ dixit: ꝙ ipa erat virt⁹ nãlis: q̃ i vtute morali ſuã ponebat ſilitudinẽ quã ponere nõ poterat in illis pctõribus qui ſpẽ non habent. ¶ De.q.timoris.

TImor qd eſt? So. Uade ad ru. antedictam i brãchis ar. moralis. ¶ Heremita a tiore q̃ſiuit: vtrũ libertatẽ hẽbat? So. Rñdit tior ⁊ dixit: ꝙ ipa erat amoris ꝺña. ⁊ q2 nulla ꝺña creata hz electiõem: ipe nõ poſſet eſſe liber. Et i hac ſolutiõe multũ de pħia ꝯſiſtit. ¶ Heremita a tiore q̃ſiuit: vtrũ erat ita ꝓprie verecũdiã ſicut amor? So. Rñdit timor ⁊ dixit: ꝙ ipe nil facit cũ deliberatiõe. ſz facit totũ hoc: qꝺ amor q̃ eſt ſu⁹ ꝺñs pcipit ei q̃ ipm trãſmittit extra. vt ſibi adducat illud: qꝺ deſiderat cõtra ſuos inimicos. ¶ Heremita a tiore q̃ſiuit: quare erat? So. Rñdit timor ⁊ dixit: ꝙ ipſe erat: vt minas faceret oĩbus illis: qui malũ dicunt de amore: qui eſt ꝺñs ſuus. Et vade ad ru. vt ſupra. ¶ De.q.cõtritionis.

COntritio quid ẽ? So. Uade ad ru. antedictã in brãchis ar. mo. ¶ Cõtritio de q̃ ẽ? So. Cõtritio eſt ex ſilitudine cõſcie inie iuſtitie ⁊ ſpei. ¶ Contritio q̃re eſt? So. ibidẽ. ¶ Heremita a cõtritiõe queſiuit: q̃re plorabat/⁊ q̃re cõfitebat? So. Rñdit ꝯtritio ⁊ dixit: ꝙ ipa plorabat: q2 ipſam penitebat de cõmiſſis: que ꝑpetrauit cõtra ſuũ ꝺñm. ⁊ cõfitebatur: vt conſilium peteret: quomodo gratiam a ſuo ꝺño recuperare poſſet.

¶ De.q.verecundie.

VErecundia quid eſt? So. Uade ad ru. añdictaz in brãchis ar. mo. ¶ Cuz femina nãlr maiorẽ hẽat vecũdiã q̃ hõ: q̃re hõ cũ delinqt: maiorẽ q̃ femina dz hre verecũdiã? So. Scꝺm moralitatẽ vecũdia i femia refrenat minoritatẽ ꝯ delictũ/⁊ i hoie maioritatẽ. Et vade ad ru. vtſ. ¶ Herẽita a ꝺña caſta q̃ſiuit: q̃re pl⁹ abhorrebat luxuriã ꝓpl vecũdiã q̃ ꝓpter tiorẽ? So. Rñdit ꝺña caſta ⁊ dixit: ꝙ nulla q̃litas appropata cũ fortitudie hz ita magnã cõcordãtiã ſicˀ ꝓpa q̃litas. ¶ Herẽita a ꝺña pulchra luxurioſa q̃ſiuit: vtrũ tãtũ vecũdiã diligebat: ſicˀ ꝺña caſta: q̃ eſt turpis? So. Rñdit ꝺña pulchra dicẽs: ꝙ ipa vecũdiã ꝑdidit in hoc: qꝺ ꝑdidit caſtitatẽ. ⁊ dicit: ꝙ ꝺña caſta vecũdiã hre nõ debebat de turpitudine ſua: poſtq̃ nõ poterat eſſe pulchra: que verecundiã habere debebat: vt eſſet caſta. ¶ De.q.obedientie.

OBediẽtia qd ẽ? So. Uade ad ru. añdictã i brãchis ar. mo. ¶ Heremita ab obediẽtia regis queſiuit: vtrũ erat ita magna ſicut obediẽa ſui ppli? So. Illa obediẽtia q̃ ẽ ꝑ moralẽ bonitatẽ: ẽ nobilior q̃ illa: q̃ eſt ꝑ ſeruitutẽ. ¶ Herẽita ab obediẽtia q̃ſiuit: vtrũ ita magnã paſſiões hẽbat i ꝺño ſicut in ſubditis? Sol. Ille q̃ plurib⁹ obedit maiorẽ hz paſſiões: q̃ ille q̃ obedit vni. ¶ Quidã rex plorabat: q2 nõ erat filius ruſtici ⁊ ruſtice. ⁊ obedientia ab eo q̃ſiuit: q̃re plorabat? Sol. Rñdit rex ⁊ dixit: ꝙ ipe plorabat: q2 tãtũ de libertate nõ hẽbat i cõſcia ſicut fili⁹ ruſtici: quẽ cõſcia dormire ꝑmittebat. ¶ Scꝺm ꝓceſſum quẽ tenuim⁹ in faciẽdo q̃ſtiões ex ꝑncipalib⁹ vtutib⁹ ad inuicẽ mixtis: q̃ſtiones facere volum⁹ ex vtutib⁹ cõſequẽtib⁹ q̃ſdã vtutes cũ aliis miſcẽdo. Sed q2 ꝓlixitatẽ euitam⁹: facere nolum⁹ niſi vnã q̃ſtionẽ ex vna vtute cũ alia. Et ſi tu lector multiplicare volueris queſtiões ſub aliqua ru. illas poteris multiplicare: ſi vadas ad ru. añdictas. veluti ſi volueris queſtiões multiplicare de ſctitate ⁊ patientia: vade ad q̃ttuor q̃ſtiones ⁊ eaꝝ ſolones q̃s dixim⁹ de ſctitate. ⁊ vade ad alias q̃ttuor q̃ſtiones ⁊ ſolones: q̃s dixim⁹ de patiẽtia. ⁊ ex ſignificatione illaꝝ quã ex ipis accipies: ſi ipas ſcias intelligere: potes multiplicare q̃ſtiones ad placitũ/ et vnã ſolonẽ cũ alia inuenire. ⁊ hec regula generalis eſt in tota hac ſcien

tia. rõne cui⁹ intellectus magnã hȝ materiã ad faciẽdũ pl'es q̃ſtiões/ ⁊ ad inq̃rẽdũ ⁊ inueniẽdũ ſecreta naturalia ⁊ moralia.

¶ De.q. ſctitatꝭ ⁊ ꝟtutũ ſibi applicatar.

HEremita a ſctitate queſiuit: vtrũ erat ita gñalis ꝟtus ꝑ actiões ſicut ꝑ paſſionẽ? So. In quodã ſermone i quo q̃dã p̃dicator deũ plurib⁹ hoib⁹ laudabat affat⁹ hũit magis gñalẽ ſctitatem i laude: quam de deo dabat: q̃ aliq̃s hõ in audiẽdo illã laudẽ. ¶ Abſtinentia: dixit heremita: es ita gñalis virtus ſicut ſctitas? So. Rñdit abſtinẽtia dicẽs: ꝙ ſola ſctitas ẽ virt⁹ gñalis. ¶ Hũilitas: dixit herẽita: i q̃ ꝟtute es maior? So. Rñdit hũilitas ⁊ dixit: ꝙ ipa maior eſſe debebat in illa ꝑſona: que eſt magis cõis. ¶ Cũ ſctitas ſit ita cõis virt⁹/ ⁊ ꝟt⁹ i homine ſit cõior q̃ in femina: q̃re pietas citius plorare facit feminas q̃ hoies? So. Una cõitas eſt illa: q̃ ẽ moralis/ ⁊ alia eſt illa: q̃ eſt nãlis. ¶ Heremita a caſtitate q̃ſiuit: vtrũ erat magis ſctã i hoie q̃ in femina? So. Rñdit caſtitas ⁊ dixit: ꝙ ipſa erat in femina magis ſctã ꝑ ꝟecundiã/ ⁊ in hoie ꝑ fortitudinẽ. ¶ Heremita a ſctitate q̃ſiuit vtrũ maiorẽ tiorẽ hẽret de auaricia q̃ de luxuria? So⁰. Rñdit ſctitas et dixit: ꝙ hoies ita magnã cõſciam nõ habebãt ꝑ cõplexionẽ ſanguinis ſic̃ ꝑ cõplexionẽ melãcholie. ¶ Herẽita a ſctitate q̃ſiuit: vtrũ hẽret tot amicos ꝑ verecũdiã legalitatis ſic̃ caſtitatis. So. Rñdit ſctitas ⁊ dixit: ꝙ legalitas eſt cõior ꝟtus q̃ caſtitas. ¶ Sctitas: dixit heremita: hẽs ita magnã ꝯſtãtiã ꝑ amare ſicut ꝑ intelligere? So. Rñdit ſctitas ⁊ dixit: ꝙ de illo actu q̃ citi⁹ vadit ⁊ venit: maiorẽ hȝ timorẽ q̃ de illo q̃ lente vadit. ¶ Heremita a diligẽtia q̃ſiuit: vtrũ erat magis ſctã per charitatẽ q̃ ꝑ prudentiã? Rñdit diligentia ⁊ dixit: ꝙ ipa erat ſctã ꝑ prudẽtiã i capite/ ⁊ ꝑ charitatẽ i cauda. ¶ Herẽita a ſuauitate q̃ſiuit: vtrũ erat ita ſctã ꝑ patiẽtiã ſic̃ ꝑ hũilitatẽ? So. Rñdit ſuauitas ⁊ dixit: ꝙ ipa erat magis ſctã ꝑ patiaȝ i fortitudie/ ⁊ ꝑ charitatẽ i hũilitate. ¶ Sãctitas: dixit heremita: habes ita magnã ꝯſciam ꝑ amorẽ ſic̃ ꝑ timorẽ? So. Rñdit ſctitas ⁊ dixit ad herẽitã: ꝙ ipe rñſiones inueniret in ſignificatione ſuar q̃ſtionũ in ſua ru. antedicta/ ⁊ i q̃ſtionibus q̃s de cõſcia diximꝰ. ¶ Timor: dixit heremita: es ita ſctũs per charitatẽ ſicut ꝑ iuſtitiã? So. Rñdit tior ⁊ dixit: ꝙ ipe erat ſeru⁹ charitatis cũ iuſti^a. ¶ Heremita a cõtritione q̃ſiuit: vtrũ erat ita ſctã ꝑ ieiuniũ ſicut ꝑ reſtitutionẽ denariorum: q̃s cũ vſura acquiſiuit? So. Rñdit cõtritio ⁊ dixit: ꝙ ipa erat magꝭ ſctã ꝑ reſtitutiões cũ fortitudie: ⁊ ꝑ ieiuniũ cũ tẽperã^a. ¶ Heremita a ꝟecũ^a q̃ſiuit: vtrũ erat ita ſctã i p̃lato ſicut i p̃ncipe? So. Uade ad diffinitionẽ ſctitatꝭ ⁊ ꝟecũ^e. ⁊ i ſigtiõe illar diffinitionũ rñſiões inuenies. ¶ Heremita ab obediẽtia q̃ſiuit: vtrũ erat ita ſctã i itellectu religioſi ſicut in ſua volũtate? So. Rñdit obediẽtia ⁊ dixit: ꝙ ipa ẽ magis ancilla in volũtate religioſi q̃ in eius intellectu.

¶ De.q. patiẽ^e ⁊ ꝟtutũ ſibi applicatar.

HEremita a patiẽtia q̃ſiuit: vtrũ erat ita mag^a ꝟtus i abſtinẽtia hois q̃ abſtinet ꝯ irã/ cum denarios ꝑdidit aut poſſeſſiões/ aut cũ abſtiet cũ ſuũ filiũ ꝑdidit/ aut aliquẽ ſuũ amicũ? So. Rñdit patiẽ^a ⁊ dixit: ꝙ ipa maiorẽ hẽbat parẽtelã cũ abſtinẽ^a ꝑ nãȝ iteriorẽ q̃ ꝑ exteriorẽ. ¶ Herẽita a patiẽ^a q̃ſiuit: vtrũ erat ita mag^a ꝟt⁹ i hoie: cũ ſe hũiliabat: ſic̃ erat cũ hũilitas hoiȝ aſcẽdebat? So. Rñdit patiẽ^a ⁊ dixit: ꝙ cũ hõ ſe hũiliabat ipa vigilabat/ ⁊ cũ hũilitas hoiȝ ꝯſcẽdebat ipa dormiebat. ¶ Patientia dixit herẽita: hẽs ita magnã pietatẽ i ſtẽdo ſic̃ i ſuſpirãdo? Sol'. Suſpiria veniũt ex corde/ ⁊ lachryme ex oc'is. ¶ Herẽita a patiã q̃ſiuit: vtrũ erat ita magna ꝟt⁹ i dña pulchra ⁊ caſta: q̃ iuuenẽ hȝ maritũ: ⁊ q̃ ẽ de luxu^a increpata: ſic̃ i dña pulchra ⁊ caſta: q̃ hȝ maritũ ſenẽ/ ⁊ q̃ de luxu^a ẽ increpata? So. In minori p̃ſumptiõe nõ ꝑtcẽt ita mag^a paſſio ſic̃ i maiori. ¶ Heremita a largi^e q̃ſiuit: vtrũ i hoie diuite tãtũ diligebat patiaȝ ſic̃ i hoie paupe? So. Rñdit largitas ⁊ dixit: ꝙ ipa pl⁹ patiaȝ diligebat in illo hoie: q̃ a ſuo ꝯtio erat remotior. ¶ Herẽita ab hoie legali q̃ſiuit: q̃ de traditiõe erat accuſat⁹: vtrũ maiorẽ hẽret patiaȝ ꝑ volũtatẽ q̃ ꝑ itellectũ? Solu. Rñdit hõ legalis ⁊ dixit: ꝙ ſiui qõ ip-

ſe fortiꝰ cũ intellectu veritatẽ accipiebat/ aut cũ volũtate bõitatẽ: erat in ipſo maior aut minor patiẽtia. ¶ Patiẽtia: dixit herẽita: habes ita magnã pſeuerãtiã i tẽperãtia ſicut in charitate? So. Rñdit patiẽtia ⁊ dixit: ꝙ ipa erat magis extẽſa virtus ꝑ tẽperãtiã/⁊ magis intẽſa ꝑ charitatẽ. ¶ Patiẽtia a diligẽtia q̃ſiuit: qre ipaʒ dormire nõ ꝑmittebat. qm̃ nimis vexata erat? So. Rñdit diligẽtia ⁊ dixit: ꝙ dũ patiẽtia dormiebat: ipſa erat ocioſa: q̃ ſiq̃dẽ ocioſitas ſibi erat magnꝰ labor. ¶ Suauitas: dixit heremita: qre ploras? So. Reſpõdit ſuauitas ⁊ dixit: ꝙ ipa plorabat vt patiẽtiã excitaret: q̃ dormiebat. ¶ Cõſciẽtia: dixit heremita: diligis patiaʒ? So. A quodã hoie guloſo q̃rebat: vtrũ ſciebat qd erat tẽperantia. q̃ rñdit ⁊ dixit: ꝙ ipſe ſciebat quẽdã locũ: vbi ꝑdices vẽdebant/ ⁊ quãdã tabernã: vbi vinũ bonũ vẽdebat. ¶ Patia: dixit heremita: habes timorẽ? So. Rñdit patia ⁊ dixit: ꝙ ipſa tiorẽ habebat oibꝰ vicibꝰ: i qbꝰ charitas ⁊ iuſticia erãt ocioſe. ¶ Patia: dixit heremita: es ita magna i ɔtritiõe plati ſicut in ɔtritione pncipis? So. Nulla cõtritio pt eſſe ita magna ꝑ res corpales ſicut ꝑ res ſpuales. ¶ Patia: dixit herẽita: qre hẽs maiorẽ tiorẽ ex verecũdia i tẽperãtia q̃ i xitate? So. Rñdit: ꝙ verecũdia quã ipa i tẽperãtia hẽbat maior erat i tẽperãtia q̃ illa q̃ i veritate hẽbat: qr gẽtes fortiꝰ icrepãt homines ebrios q̃ hoies mẽdaces. ¶ Heremita a patia q̃ſiuit: vtrũ erat ita obediẽs pncipi ſicut plato? So. Rñdit patia ⁊ dixit ꝙ q̃ſtionẽ facere non opʒ de hoc quod homo habet per experientiam.

¶ De. q. abſtinẽtie ⁊ virtutũ applicatar.

Humilitas ab abſtinentia q̃ſiuit: vtrũ erat lõgior a ſupbia in ſctõ plato q̃ i ſctõ religioſo? So. Ille q̃ hʒ maiorẽ famã bõitatis: ꝓpinq̃or ẽ ad ypocriſim. ¶ Pietas: dixit herẽita: q̃re maiorẽ hẽs abſtinẽtiã i flere hoim q̃ i flere mulieꝝ? So. Ois abſtinẽa maior pt ẽẽ cũ maiori fortitudie q̃ cũ minori. ¶ Caſtitas: dixit heremita: q̃re mulieres maiorẽ hñt abſtinẽtiã ɔ luxuriã q̃ hoies: poſtq̃ hoies maiorẽ hñt fortitudinẽ q̃ femie? So. Maior ẽ abſtinẽtia in femia ꝑ verecũdiã ⁊ ꝑ timorẽ/⁊ i hoie ꝑ fortitudineʒ ⁊ ꝑ amorẽ. ¶ Quare hõ ꝓdigꝰ maiorẽ hʒ abſtinẽtiã in mẽtiẽdo q̃ hõ auarꝰ? Solu. Abſtinẽtia ⁊ largitas remotiores ſunt ab auaritia ⁊ falſitate in hoie auaro q̃ i ꝓdigo. idcirco falſitas eſt ꝓpiquior hoi auaro q̃ ꝓdigo. ¶ Quare hõ legalis maiorẽ habet abſtinentiam ad faciendum proditionem q̃ ad faciẽdũ luxuriam? So. Generalius vitium eſt proditio q̃ luxuria. ¶ Heremita q̃ſiuit ab abſtinẽtia: vtrum añ erat tacta cũ ɔſtãtia q̃ cũ timore? So. Nullꝰ timor eſt ita gñalis virtꝰ ſicut ɔſtãtia. ¶ Diligẽtia voluit ẽẽ ocioſa/⁊ abſtinẽtia dixit ad prudẽtiam ⁊ charitatẽ: q̃ ſibi malũ de ipſa dixerũt? So. Prudentia et charitas dixerũt ad abſtinentiã: ꝙ ipe cognoſcebãt: ꝙ i ocioſitate diligẽtie ɔ ipas erat eaꝝ inimica. ¶ Suauitas a gula q̃ſiuit: q̃re abſtinẽtiã eiiciebat de tẽperãtia? So. Rñdit gula ⁊ dixit: ꝙ ipa nõ abiiciebat abſtinẽtiam de tẽperãtia: ſʒ ipa exuerat ex ipſa. qr charitas patia ⁊ humilitas in te ſuauitas ſtare nolũt. ¶ Heremita ab abſtinẽtia q̃ſiuit: cũ q̃ ɔſulebat? Solu. Rñdit abſtinẽtia ⁊ dixit: ꝙ ipa ɔſciẽtiaʒ cõſulebat: cũ hoies deceptiõeʒ facere volebãt aut aliũ defectũ. ¶ Abſtinẽtia: dixit heremita: habes tiorẽ? So. Rñdit abſtinẽtia ⁊ dixit: ꝙ ſi timor nõ eẽt: ipſa nihil foret. ¶ Abſtinẽtia: dixit herẽita: q̃re es? So. Rñdit abſtinẽtia ⁊ dixit: ꝙ ipa erat: qr ɔtritio magnã paſſiõeʒ dõabat. ¶ Abſtinentia: quare hẽs paſſionẽ? So. Rñdit abſtinẽtia ⁊ dixit: ꝙ ipa tiorẽ hẽbat de verecũdia. ¶ Herẽita ab abſtinẽtia q̃ſiuit: vtrũ erat ita magna i obediẽtia abbatis ſicut i obediẽtia potis? So. In illa pſona que eſt magis cõmunis: põt abſtinentia maiorẽ habere obedientiam.

¶ De. q. hũilitatis ⁊ xtutũ applicatar.

Herẽita ab hũilitate q̃ſiuit: vtrũ ita bona erat ſicut pietas? Sol. Rñdit hũilitas ⁊ dixit: ꝙ ipa nõ eẽt hoc: qd ẽ: ſi diceret: ꝙ pietas nõ eſt ita bona ſicut ipa. ¶ Heremita a caſtitate q̃ſiuit: vtrũ nãliter dña pulchra debeat eſſe magis caſta q̃ turpis? So. Rñdit caſtitas ⁊ dixit: ꝙ dña pulchra erat ſuperba ꝓpter ſuã pulchritudinẽ. verũtñ hẽbat

plures inimicos ꝙ dña turpis. ¶ Here-
mita ab hũilitate q̃siuit: vtrũ stabat in ho
minib⁹ auaris? So. Rñdit humilitas: ꝙ
sua figura erat in hoib⁹ auaris/ ⁊ ei⁹ foꝛ-
ma in hoib⁹ largis. idcirco homies auari
sunt hũiles exteri⁹ ⁊ supbi iteri⁹. sicut ho
mies ypocrite. ¶ Herẽita ab hũilitate q̃-
siuit: vtrũ ipa descẽdebat ad legalitatẽ vt
ad maioꝛẽ bõitatẽ ascẽderet? So. Rñdit
hũilitas: ꝙ si ipa descẽdebat ad legalita-
tẽ vt ad maioꝛẽ bonitatẽ ascẽderet: ꝯ suã
nãm faceret: q̃ sp descẽdere desiderat. sed
qꝛ ipa ad legalitatẽ descẽdebat: iquãtũ se
sibi hũiliabat: ascẽdebat legalitas ad ma
ioꝛẽ bõitatẽ ꝓpter h̄ ꝙ ipa sibi donabat:
⁊ in ascẽsu legalitatis ipsa ascendebat. Et
in h̄ passu est multũ de phia. ¶ Heremita
a cõstãtia q̃siuit: vtrũ hũilitas erat in illo
ꝓposito: cũ ascendebat: in quo erat cũ de-
scẽdebat? So. Rñdit ꝯstãtia: ꝙ hũilitas
erat in quodã mõacho claustrali: in quo
fuit supbia: qñ fuit abbas. ¶ Herẽita ab
hũilitate q̃siuit: q̃re ploꝛabat? Rñdit hũi-
litas: ꝙ diligẽtia plures hẽbat scholas ⁊
scholares iuris ꝙ theologie. ¶ Herẽita
ab hũilitate q̃siuit ⁊ a suauitate: q̃re ita li
benter erãt in hominib⁹ magis nobilib⁹
ꝙ in minus nobilibus: quoniam appare
bat: ꝙ ipe erãt superbe? Solu. Responde
runt suauitas ⁊ humilitas: ꝙ magna no-
bilitas in leone consistit: qui nõ rñdet ad
irã pui canis: q̄ latrãdo sibi minat̃. ¶ He
remita ab hũilitate q̃siuit: vtrũ hẽbat ita
magnã ꝯsciaꝫ in ascẽdẽdo sicut i descẽdẽ
do? Rñdit hũilitas: ꝙ ille q̄ magis alte
ascendit: magis inferi⁹ cadere põt. idcir
co qñ deliquit: maioꝛẽ ꝯsciam hr̃e debet.
¶ Heremita ab hũilitate q̃siuit: vtrũ ha-
bebat ita magnũ tioꝛẽ in ascẽdẽdo sicut i
descẽdẽdo? So. Rñdit hũilitas: ꝙ nulluꝫ
timoꝛẽ hũit in descẽdẽdo. sicut superbia
nullũ hꝫ tioꝛẽ i ascẽdẽdo. ¶ Herẽita ab
hũilitate q̃siuit: vtrũ cõtritionẽ hẽbat cũ
peccabat? Sol. Rñdit hũilitas: ꝙ illa sp
ꝯtritionẽ hẽbat cũ ascẽdebat: lꝫ nõ pecca
bat. Jdcirco quãtomagis ascendebat de
seipsa hoibus hũilib⁹ pl⁹ donabat. ¶ He
remita ab hũilitate q̃siuit: vtrũ verecun-
diã habebat? Solu. Rñdit humilitas: ꝙ
ipa verecũdiã nõ habebat cũ descẽdebat
sed qñ ascẽdebat/ ⁊ tũc heremita cogno-
uit ꝑ h̄ qđ hũilitas dixit: q̃re hoies ypocri
te verecũdiã nõ hñt. ¶ Hũilitas: dixit he
remita: es libera? So. Rñdit hũilitas ꝙ
supbia q̃ ẽ suũ ꝯriũ est subdita iobediẽtie.

¶ De .q. pietati ⁊ ỽtutũ sibi applicatar.

PJetas: dixit herẽita: q̃re es ma
ioꝛ i femia casta ꝙ i luxuriosa?
So. Rñdit pietas: ꝙ femia ca-
sta est in oꝛdine: in quo ipsa maioꝛ eẽ põt
ꝙ extra oꝛdinẽ. ¶ Herẽita a largitate q̃si
uit: q̃re hoies largi citi⁹ ploꝛant ꝙ hoies
auari? So. Rñdit largitas: ꝙ hoies largi
pietatẽ hñt: q̃ est mr̃ fletuũ. ⁊ hoies auari
crudelitatẽ hñt q̃ hoies paupes deridet.
¶ Heremita a legalitate q̃siuit: q̄s pie-
tatẽ deridebat? Solu. Rñdit legalitas: ꝙ
hõ falsus flet vt suspirat: vt legalis appa-
reat. ¶ Cũ i femia tãtũ nõ sit de ꝯstãtia:
sicut i hoie: q̃re citi⁹ ad pietatẽ mouet̃ ꝙ
hõ? So. Mioꝛ ỽt⁹ pri⁹ mouet̃ ꝙ maioꝛ.
verũtñ maioꝛ maioꝛẽ hꝫ motũ. ¶ Herẽi-
ta a diligẽtia pncipis q̃siuit: vtrũ pietatẽ
de saracenis hẽbat: q̄ vadũt i ifernũ? So.
Rñdit diligẽtia pncipis: ꝙ illã q̃stionẽ fa
ceret diligẽtie plati. ¶ Pietas ⁊ suauitas
ploꝛabãt/ ⁊ herẽita ab eis q̃siuit: q̃re plo-
rabãt? So. Rñderũt pietas ⁊ suauitas: ꝙ
ipse ploꝛabãt: qꝛ non erãt in coꝛonis pri-
cipũ tãtũ dilecte sicut aurũ ⁊ lapides pre
ciosi. ¶ Conscia: dixit heremita: q̃re ha-
bes nãꝫ tristitie? So. Rñdit ꝯscia: ꝙ ipsa
nãꝫ tristitie hẽbat: vt pietas pctã sua plo
raret. ¶ Pietas: dixit heremita: hẽs tio
rẽ? So. Rñdit pietas: ꝙ ipsa erat signum
qđ timoꝛ i suo vexillo poꝛtabat. ¶ Cõtri-
tio: dixit heremita: quõ es cognita? Sol.
Rñdit cõtritio: ꝙ ipsa cognita erat cũ la
chꝛymis pietati/ ⁊ erat icognita cũ lachꝛy
mis hoim falsoꝝ q̄ ploꝛãt: vt hoies lega-
les decipe possint. ¶ Pietas: dixit here-
mita: habes ỽecũdiã? So. Rñdit pietas
ꝙ ipsa ploꝛabat: quia pietatem de princi-
pe habebat: qui verecũdiã hꝫ in rogãdo
deũ ⁊ in loquẽdo cũ hoib⁹ humilibus: qꝛ
magnã penã ꝓpter illã verecũdiã hẽbũt.
¶ Heremita a pietate q̃siuit: vtrũ liber-
tatẽ hẽbat: cũ ploꝛabat ⁊ suspirabat? So
lutio. Respondit pietas: ꝙ quãtomagis
ploꝛabat ⁊ suspirabat: tãtomagis liberã

ſe ſentiebat. idcirco cognoſcebat ꝙ ſua libertas ſtabat in flere ⁊ ſuſpirare propter pctã hominum inobedientiũ virtutibus.

¶ De.q. caſtitatis ⁊ ꝟtutũ applicatarũ.

Heremita a largitate q̃ſiuit: vtrũ erat ita mag' i dña caſta ſicut in dña luxurioſa? So°. Rñdit largitas: ꝙ ſua figura mag' erat i hoie ꝓdigo / ⁊ ſua forma in hoie largo. ¶ Heremita a caſtitate q̃ſiuit: vtrũ erat virt' i hoie ꝑdito:e? So. Rñdit caſtitas: ꝙ i hoie ꝑdito:e qui nõ ẽ luxurioſus: ſtabat ita ſua ſilitudo: ſicut ſilitudo hoĩs viui i ſilitudine hoĩs mortui. ¶ Caſtitas: dixit heremita: cũ luxuria te tãgit: cũ q̃ virtute maiorẽ cõſtãtiam habes? So. Rñdit caſtitas: ꝙ cũ ſeipſa maiorẽ ꝯſtantiã hẽbat. quia ipſa erat magis ꝯtra luxurie ꝙ̃ aliq̃ alia ꝟtus. ¶ Quidã mercator magnã diligẽtiã habebat i lucrãdo denarios: vt ſua vxor nobiliter iret induta. a quo mercatore heremita q̃ſiuit: vtrũ hẽbat ita magnã diligẽtiã in ꝓcurãdo caſtitatẽ ſue vxoris ſicut pulchra indumẽta? So. Rñdit mercator heremite: ꝙ ſua vxor ſibi ꝓmiſerat: ꝙ quãto nobili' ipſam iduceret: ipſa magis caſta eſſet / ⁊ ꝙ ipſe ei credebat. ¶ Suauitas: dixit heremita: q̃re es maior i dña luxurioſa ꝙ̃ in caſta? So. Rñdit ſuauitas: ꝙ dña luxurioſa ſuã accipiebat ſilitudinẽ: vt ſuũ maritũ deciperet cuꝫ ſimilitudine amoris. ¶ Caſtitas: dixit herẽita: cũ te tãgit luxuria: quã conſulis? Sol'. Rñdit caſtitas: ꝙ ipſa ꝯſciãꝫ ꝯſulebat. q̃ nũq̃ luxurie ẽ amica. ¶ Quidã ſenex quãdam feminã iuuenẽ accepit i vxorẽ: a q̃ caſtitas q̃ſiuit: vtrũ timorẽ de luxuria hẽbat? So. Rñdit hõ ſenex: ꝙ ipſe timorẽ nõ hẽbat de luxuria. ⁊ dixit caſtitas: ꝙ h̃ bñ appẽbat. ¶ Quidã hõ ſenex a caſtitate q̃ſiuit: vtrũ iuuenẽ vxorẽ acciperet? So. Rñdit caſtitas: ꝙ nullus hõ ſenex q̃ facit defectũ ꝯ ſuam vxoreꝫ iuuenẽ: ei ſatiſfactiões facere nõ põt. idcirco q̃libet hõ ſenex i accipiẽdo vxorẽ iuuenẽ ꝯs ꝯſciam ꝯtritionẽ ⁊ tiorẽ ⁊ ꝟecũdiã hẽt. ¶ Heremita a caſtitate q̃ſiuit: q̃re hoĩes iuuenes de ipſa hñt ꝟecũdiã? Sol'. Rñdit caſtitas: ꝙ hoĩes iuuenes non cõſiderãt penas inferni: ad q̃s vadũt homines luxurioſi. nec ſciunt: q̃d eſt verecũdia.

¶ Caſtitas: dixit heremita: quare es triſtis: cũ tu ſis ita bona? So. Rñdit caſtitas: ꝙ ipſa erat triſtis: quia plures hoĩes plus luxurie ꝙ̃ ſibi obediunt.

¶ De.q. largitatis ⁊ ꝟtutũ applicataꝝ.

Legalitas a largitate q̃ſiuit cuius hoĩs ſocietas ſtat magi' periculoſa? Sol'. Rñdit largitas ꝙ nullus hõ eſt peior ſoci' ꝙ̃ hõ auarus. ¶ Largitas a cõſtãtia queſiuit: vtrũ ipſa poſſit in ꝟbis confidere q̃bus hõ auarus aliq̃d ſuo amico ꝓmittebat? So. Rñdit cõſtãtia ꝙ hõ auar' eſt magis mẽdax ꝙ̃ aliq̃s ali' hõ. ¶ Mercatoꝝ diligen' q̃ſiuit: q̃re nõ erat tã mag'' mercimoniũ largitatis ſicut auarit'? So. Excuſauit ſe diligẽtia: ꝙ ipſa culpã nõ hẽbat: q2 ipſa nulli ſe negabat q̃ ipſaꝫ volebat. ¶ Suauitas: dixit heremita: q̃re eſtis maior i largitate ꝙ̃ in auarit'? So. Rñdit ſuauitas: ꝙ cũ hõ denarios hoĩs auari tãgit: ipſe auar' cito iraſcit. q̃ ſiq̃dẽ denarii hoĩes auaros ſupbos faciũt. ¶ Largitas a cõſciẽtia q̃ſiuit: q̃re nõ erat i hoĩb' diuitib' auaris qui denarios pauperũ faciũt eẽ ocioſos? So. Excuſauit ſe cõſcia: ꝙ auarit' hoc nõ lebat. ¶ Largitas: dixit heremita: auaritia q̃re tiorẽ nõ hꝫ de iudice? So. Rñdit largitas: ꝙ auarit' pl'es denarios hẽbat cũ q̃bus iudicẽ tacere faciebat. ¶ Cõtritio: dixit heremita: q̃re eſtis maior i hoĩe largo ꝙ̃ i hoĩe auaro? So. Rñdit cõtri°: ꝙ hõ auar' ẽ maior inimicus reſtõnis ꝙ̃ ali' hõ. ¶ Herẽita a largita' q̃ſiuit: vtrũ ꝟecũdiã hẽbat: q2 auarit' pl'es amicos ꝙ̃ ipſa hẽbat? So. Rñdit largitas: ꝙ nõ tñ ꝟecũdiã hẽbat: immo triſtis erat ⁊ ſepe plorabat. ¶ Herẽita ab obedien' q̃ſiuit: vtrũ erat ita mag' i larg' ſicut i auarit'? So. Rñdit obediẽ': ꝙ ipſa maior erat in largitate ꝫ volũtatẽ / ⁊ i auarit' ꝫm corp'.

¶ De.q. legalitatis ⁊ ꝟtutũ applicataꝝ.

Conſtãtia: dixit heremita: quare maiorẽ amicitiã hẽs cũ legalitate ꝙ̃ cũ falſitate? So. Rñdit cõſtantia: ꝙ hõ legalis ſuã camerã in rupe edificat / ⁊ hõ falſus in arena. ¶ Legalitas: dixit diligentia: cur ploras? So. Reſpondit legalitas: ꝙ ipſa que erat falſitatis amica: hoc ſciebat. ¶ Hoĩes legales

quare ſpacioſe loquũtur ⁊ ꝑ viam humili
ter vadũt? So. Hoies falſi cito loquunt:
vt deliberationē ad dicendũ veritatē non
habeāt. ⁊ vadũt ſupbe: vt hō de ipſis timo
rē habeat. ¶ Hoies legales q̄re ſe nō ex
cuſant ita fortiter: cũ hō ipos icrepat de
falſitate: ſicut hoies falſi ſe excuſant? So.
Legalitas nō hʒ ita magnũ timorē ſicut
falſitas: q: i veritate cōfidit: ⁊ hoc ſcit cō
ſcientia. ¶ Heremita a legalitate q̄ſiuit:
de q̄ hēbat maiorē tiorē? So. Reſpōdit le
galitas: ꝙ ipa timorē hēbat maiorem de
falſo teſtimonio q̄ꝫ de aliq̄ alia re. ¶ He
remita a legalitate queſiuit: vtrũ cōtritio
nē hēbat: cũ cōfitebat? So. Rñdit legali
tas: ꝙ ipa erat cōfeſſiōi hois falſi ꝯtra: q̄
cũ falſitate ꝯfitet. ¶ Heremitate a legali
tate q̄ſiuit: q̄re erat rubeus color in facie
hois legalis: q̄ iniuſte eſt rephēſus? So.
Rñdit legalitas ⁊ dixit: ꝙ ipſa ita ſangui
nē mouebat ad colorē rubeũ i facie cũ ve
recundia: cũ iniuſte fuerat rephenſa: ſicut
falſitas cũ timore colorē croceũ cũ fin ve
ritatē eſt rephenſa. ¶ Heremita a legali
tate q̄ſiuit: vtrum vllo tpe fuerat pctō obe
diens? So. Nulla falſitas eſt obidiēs vir
tuti. ¶ De. q. ꝯſtātie ⁊ ṽtutũ applicataꝝ.

Conſtātia: dixit heremita: habes
diligentiā? So. Rñdit cōſtātia:
ꝙ hieruſalēꝫ fieret illa q̄ſtio: q̄ n̄
ſciebat. ¶ Heremita a cōſtātia queſiuit:
vtrũ ſuauitatē hēbat? So. Rñdit ꝯſtātia
heremite: q̄rens ab eo vtrũ q̄rebat de illa
ſuauitate q̄ erat tpe apl'oꝝ / vel de illa q̄ eſt
in tpe i quo ſumꝰ. ¶ Heremita a ꝯſtātia
queſiuit: vtrũ erat fundamētũ cōſcie? So.
Rñdit: ꝙ ipe q̄ totiēs apoſtata fuit: illō
ſciebat. ¶ Cōſtantia: dixit heremita: ha
bes timorē? So. Rñdit cōſtātia ꝙ ipſa ti
morem habebat de hoie infirmo q̄ ſuum
bonũ ꝓpoſitũ mutat in malũ: qn̄ eſt cura
tus. ¶ Cōſtātia habes cōtritionē? So.
Rñdit ꝯſtātia: ꝙ ipa ꝯtritiōeꝫ hēbat: dũ
hoies erāt ifirmi. ¶ Cōſtātia: dixit here
mita: hēs verecũdiā? So. Rñdit ꝯſtātia:
ꝙ ipa ṽecũdiā hēbat ſemꝑ cũ hoies ſe de
bono iactabāt: qđ faciebāt. ¶ Obedienͣ
a conſtātia queſiuit: vtrũ ipam diligebat
tātũ ꝑ tiorē ſicut ꝑ amorē? So. Rñdit cō
ſtantia: ꝙ ipa nō facit aliq̄d ꝓ denariꝭ.

¶ De. q. diligētie ⁊ virtutũ applicatarũ.

Diligētia queſiuit a ſuauitate:
q̄re ibat ſpacioſe? So. Rñdit
ſuauitas: ꝙ ipa ibat cito cũ cō
ſtātia / ⁊ ſpacioſe cũ patiētia ⁊ hũilitate.
¶ Heremita a diligenͣ q̄ſiuit: q̄re ita for
titer currebat? Sol. Rñdit diligētia: ꝙ
ipſa currebat ita fortiter: q: cōſcia n̄ ſibi
cōſulebat. ¶ Diligentia: dixit heremita:
hēs timorē? So. Rñdit diligētia: ꝙ ipſa
timorē hēbat de cibariꝭ delicatis ⁊ mol
libus lectis ⁊ pluribꝰ tunicis: q̄ hoies pi
gros faciũt. ¶ Diligētia hēs cōtritionē?
So. Rñdit diligentia: ꝙ ipa cōtritionē
hre nō poterat i hoibꝰ pinguibꝰ. ¶ Dili
gētia hēs verecũdiā? So. Rñdit diligen
tia: ꝙ ipa verecũdiā hēbat de hoibꝰ ple
nis vini ⁊ carniũ gallinaꝝ. q̄ hoc qđ pro
mittũt: nō tenēt / ⁊ dicũt: ꝙ magͫ tediũ ē
ire ꝑ mũdũ ad honorādũ deũ. ¶ Diligēͣ
dixit heremita: cũ q̄ pigritiā vincis: q̄ eſt
tuũ ꝯtũ? So. Rñdit diligētia: ꝙ ipa ſuũ
ꝯtũ vincebat cũ charitate ⁊ prudētia.

¶ De. q. ſuauitatis ⁊ ṽtutũ applicataꝝ.

Homo diſcretus quare cōſiderat
priꝰ illud: qđ loquit? So. Sua
uitas ⁊ cōſcia i ſermonibus cau
ſant rhetoricā / bonitatē / charitatē / patiē
tiā / ⁊ hũilitatē. ¶ Suauitas: dixit here
mita: hēs timorē de ſupbia? Sol. Rñdit
ſuauitas: ꝙ nullus hō hʒ timorē de ſuper
bia: q̄ hũilitatē diligit ⁊ patiētiā. ¶ Sua
uitas: dixit heremita: hēs cōtritiōeꝫ? So
lu. Rñdit ſuauitas: ꝙ illa contritionē in
ſua ypocriſi nō hēbat. ¶ Suauitas: dixit
heremita: q̄re loqueris ita ſpacioſe ⁊ len
te? So. Rñdit ſuauitas: ꝙ ipa ita ſpacio
ſe ⁊ lente loquebat: q: hʒ verecũdiā men
tiendi. ¶ Suauitas: dixit heremita: cũ
q̄bus ṽtutibus es magis obediens? So.
Rñdit ſuauitas: ꝙ ipſa maiorē habebat
parentelā cũ charitate patientia ⁊ humi
litate: q̄ꝫ cũ aliꝭ virtutibus.

¶ De. q. cōſcie ⁊ ṽtutũ applicataꝝ.

Conſcientia: dixit heremita: q̄re
maiorē habes cōcordātiā cũ ti
more q̄ꝫ cum amore? So. Rñdit
conſcietia: ꝙ ſuũ officiũ ita erat ex minis
ſicut erat ex ſpe ⁊ ex ꝓmiſſionibꝰ. ¶ Con
ſcietia: q̄s eſt tuꝰ cōfeſſor? So. Reſpōdit

conſcientia ꝙ ↄtritio ſuā ↄfeſſionē audie bat. qꝛ ſcire volebat quō minas faciebat hoibus q̄ male faciūt/ ꝛ quō hoibus ↄſule bat ꝙ faciant bonū. ¶ Heremita a ↄſcia q̄ſiuit: vtrū verecūdiā hēbat? So. Rn̄dit cōſcia: ꝙ ipa verecūdiā hēbat ſepiꝰ i leua tione mēſe cū hoies erāt pleni vini: q̄ cre debāt me hr̄e: qꝛ ↄ temperātiā defecerūt. quā q̄dē verecundiā in p̄ncipio mēſe hr̄e voluiſſem. ¶ Cōſcia: dixit herēita: q̄re es ſemp̄ triſtis? Sol. Rn̄dit ↄſcia ꝙ ipa erat ſemper triſtis: qꝛ ſemp̄ erat ancilla.

¶ De.q.timoꝛis ꝛ ꝟtutū applicataꝝ.

Heremita a ↄtritiōe q̄ſiuit: vtrum maioꝛē hēat ↄcoꝛdātiā cū timo re: q̄ cū amoꝛe? So. Rn̄dit ↄtri tio: ꝙ amoꝛ ipſam cum timoꝛe mouebat. ¶ Cū verecūdia ſit bona ꝟtus: q̄re hoies h̄nt ipam cū timoꝛe? So. Sicut faciendo bonū nō ridēt hoies: ſicut nāliter in faciē do bonū verecūdiā nō h̄nt. ¶ Obediētia cū ſit ita bona ꝟtus: quō hoies ipam tan tum timēt? So. Nāliter intellectꝰ ꝛ volun tas libertatem deſiderant.

¶ De.q.ↄtritiōis ꝛ ꝟtutū applicataꝝ.

Verecūdia: dixit heremita: q̄re es? Solo. Rn̄dit verecūdia: ꝙ ipa erat: vt ipa ↄtritionē hēret de ypocriſi quā hēbat: qꝛ ipe ſolꝰ exiſtebat et herbas crudas comedebat/ ꝛ ſupra po ſtē iacebat. ¶ Heremita ab obediētia q̄ſi uit: vtrum ita magnā ↄtritionē hēbat in p̄lato ſicut in canonico? So. Rn̄dit obe diētia heremite: ꝙ ipe magnā q̄ſtionē nō faciebat: q̄re ſibi r̄nſio nō ↄueniebat.

¶ De.q.verecūdie ꝛ obediētie.

Heremita ab obediētia queſiuit: vtrum ꝟecūdiā hēbat? So. Re ſpōdit obediētia: ꝙ ipe illā que ſtionē ſenſitiue faceret cū pl'es homines erāt obedientes q̄ intellectiue.

¶ De.q.brā.ar.mo.vitioſe.et pꝰ de gula.

Gula q̄d eſt? Solo. Uade ad bran chas vitioſas ar.mo. ꝛ ad ru.de gula. ¶ Gula quare eſt? So. Gu la eſt: qꝛ abſtinētia foꝛtitudo ꝛ prudentia nō iuuāt tēperātiā cōtra volūtatē que cū appetitiua vegetali maioꝛem habet con coꝛdantiam: q̄ cum digeſtiua. ¶ Gula de quo eſt? Sol. Gula eſt ex p̄uato fine tem perātie ꝛ de ocioſitate iuſtitie prudētie et foꝛtitudinis. ¶ Gula quō eſt? So. Gula ē cū imaginatiōe q̄ delectationē comedēdi et bibēdi imaginat̄ in ſapoꝛe ſenſitiua ſe ipſaꝫ mouēte cū inſtinctu nāli vegetatiue ad nimis magnū finē ſentiēdi in guſtādo ↄ oꝛdinē recolēdi intelligēdi ꝛ amandi.

¶ De.q.auaritie.

Auaritia q̄d eſt? Solo. Uade ad brāchas vitioſas ar.mo.in ru. de auariᵃ. ¶ Largitas ab aua ritia q̄ſiuit: vtrū erat creatura? Sol. Rn̄ dit auariᵃ: ꝙ ipſa creatura nō erat. ſꝫ erat ſilitudo ↄ ſpē: que facit fines denarioꝝ eē ocioſos/ ꝛ etiā fines ſubſtātiarū vegetatarum. ¶ Largitas ab hoie auaro queſiuit: cum quo auaritiā p̄ducebat? Solo. Rn̄dit ho mo auarus: ꝙ auaritiā p̄ducebat cum ſi militudine bonitatis ↄ finē bonitatis illo fine debito hoibꝰ q̄ neceſſitatē h̄nt de bo nis: q̄ ipſe aggregat. de q̄bꝰ ſua voluntas iuſtitiā nō producit nec prudentiā foꝛtitu dinē charitatē neq̄ ſpem. ¶ Auaritia: di xit largitas: q̄re es mihi ↄ̄ria? So. Rn̄dit auaritia: ꝙ ſibi erat ↄ̄ria: qꝛ iuſtitia pru dētia foꝛtitudo charitas ꝛ ſpes ſue amice nō erant. ¶ De.q.luxurie.

Luxuria q̄d eſt? Solo. Uade ad brā.vitioſas ar.mo.in ru.de lu xuria. ¶ Luxuᵃ de quo ē? Sol. Eſt de inſtinctu et appetitu eſāli vegetali ſenſuali ꝛ imaginali ꝛ ex ioꝛdinato appe titu rōnali ↄ oꝛdinē carnal' copule. ¶ Lu xuria q̄re eſt? So. Luxuria eſt p̄pter nimi am abundātiam comedēdi ꝛ bibendi illa abundātia directa ſiue oꝛdinata ad car nales delectationes p̄ voluntatē deſidera tas/ ꝛ p̄ intellectū itellectas/ ꝛ p̄ memoꝛiā recolitas/ ꝛ p̄ imagiationē imaginatas/ nō coactas p̄ iuſtitiā/ nec rep̄hēſas p̄ pru dentiā/ nec per foꝛtitudineꝫ deiectas/ nec per abſtinētiā ligatas/ nec in oꝛdine ma trimonij poſitas. ¶ Caſtitas a luxuria q̄ ſiuit: quare hēbat maioꝛē cum voluntate cōcoꝛdātiā q̄ cū mēoꝛia et cū intellectu? So. Rn̄dit luxuria: ꝙ volūtas ē potētia: q̄ citius accipit ſuū obiectū q̄ memoꝛia ꝛ intellectus. de q̄bus timoꝛē hꝫ in p̄niᵒ: vt non conſulāt iuſtitiā prudentiā ꝛ foꝛtitu dinem: que ſepius voluntatem rep̄hen

duntːquia diligit vitia.

¶ De.q.ſuperbie.

Superbia qd eſt? So. Uade ad brã. vitioſas arb.mo. ¶ Supbia de q̃ eſt? Sol. Supbia eſt ex hũilitatis priuatiõe/ ꝛ ẽ ex inordiato appetituːq̃ magna in bõitate deſiderat magnitudiẽ nõ debita in maioritate illiː q̃ deſiderat/ et q̃ ſuã maioritatẽ cõſiderat/ ꝛ maioritatẽ ſui primi obliuiſcitˀ/ ꝛ q̃ mĩoritatẽ illiꝰ recolit/ ꝛ q̃ ſuiſpſiꝰ mĩoritatẽ obliuiſcatˀ. ¶ Superbia q̃re eſt? So. Supbia ẽː qꝛ hũilitas nõ eſt. ¶ Humilitas a ſupbia q̃ſiuitː q̃re maiorẽ hẽbat ꝯcordãtiã cũ itellectu q̃ cũ mẽoria nec volũtate? Sol. Rñdit ſupbiaː q intellectꝰ ita ꝓprie ſe hꝫ ad intelligere ſicut ignis ad calefacere ꝛ ad lucereːſꝫ volũtas eſt magis variabilis. ꝛ idẽ de memoria ad deſiderãdum res debitas ꝛ indebitas q̃ intellectꝰ ad intelligendum res veras ꝛ nõveras. idcirco hõ ſupbꝰ q̃ non cõſiderat ſuos defectus ꝛ defectꝰ alienos cõſiderat maiorẽ hꝫ cõcordãtiã cum intellectu q̃ cum aliĳs potentiĳs.

¶ De.q.accidie.

Accidia quid eſt? Sol. Uade ad brãchas vitioſas ar.mo. ¶ Accidia de quo eſt? So. Accidia ẽ ex finibus ocioſis ꝛ ex triſti appetitu. qꝛ fines nõ ſunt ocioſi. Accidia q̃re eſt? Solo. Accidia eſtː qꝛ diligẽtia finiũ moraliũ nõ eſt. ¶ Diligẽtia ab accidia q̃ſiuitːq̃re maiorẽ cõcordãtiã cũ intellectu hẽbat q̃ cũ memoria nec voluntate? So. Rñdit accidiaːq intellectꝰ eſt illa potẽtia q̃ maiorẽ laborẽ hꝫ in inueniẽdo ſuũ obiectũːq̃ aliqua alia potẽtia. qñ ipſe prio ſpẽs inqrit cũ qbꝰ ſecreta attigit ꝛ reꝝ veritates/ ꝛ in inquirẽdo illas ſpẽs hꝫ magᵐ laborẽ. cũ ita ſit ː q ſecreta ꝛ ỽitates reꝝ ſint valde fortiter abſcõditeː ꝛ ſub plibꝰ falſis ſĩlitudinibus/ et ex illis ſpẽbꝰ q̃s accipit intellectus ꝛ colligit ad reuelãdũ ſecreta ꝛ ỽitates/ accipit ꝛ colligit volũtas lumẽ ad diligendum ſuũ obiectũ amãdo vel odiendoː ꝛ illas ſpecies q̃s intellectꝰ accipit ꝛ inuenitːmemorie tradit ſeu recõmittitː ꝛ i ipa antiq̃s facit ꝛ alias nouas inquirit. ꝛ ſic facit habitũ ſciẽ de quo ſe iduit ː ꝛ de quo practicã hñt mẽoria ꝛ volũtas q̃ non hñt ita magnũ laborẽ i accipiẽdo eaꝝ obiecta cũ lumine inuẽto. ſicut itellectꝰ q̃ nouiter illud lumẽ inuenit. ꝛ qꝛ intellectꝰ maiorẽ laborẽ hꝫːcitiꝰ attediatˀ q̃ mẽoria nec voluntas. idcirco pigritie eſt ꝓpinquiorːq̃ eſt media tunicaːq̃ volũtas nec memoria.

¶ De.q.inuidie.

Inuidia q̃d eſt? So. Uade ad brã. vitioſas arb.mo. ¶ Inuidia de q̃ eſt? So. Inuidia eſt de appetitu q̃ deſiderat bona aliena poſſidereːque ſunt aliĳs appropriata ꝛ data ſm ordinẽ iuſtitie ꝛ charitatis. ¶ Inuidia q̃re eſt? Sol. Inuidia eſtːqꝛ iuſtitiã charitatẽ ꝛ ſpẽ volũtas nõ deſiderat. ſꝫ eaꝝ ꝯ̃ria deſiderat/ et in memoria reponit. ¶ Juſtitia/ charitas/ ꝛ ſpes/ ab inuidia q̃ſiuerũtːq̃re maiorẽ concordãtiã hꝫ cũ mẽoria q̃ cũ intellectu nec volũtate? Sol. Rñdit inuidiaːq mẽoria maiorẽ ꝯcordãtiã hẽbat cũ ꝯplexione terre q̃ cũ aliq̃ alia ꝯplexiõe aliorũ eloꝝ. idcirco erat ei auaritia appropatː qñ mẽoria requirit hẽre plꝛes ſpẽsːde qbꝰ ita theſaurũ facit cum ocioſitate. ſicut hõ auarꝰ ex pluribꝰ denariĳsː q̃s ocioſos i archa facit eẽ. idcirco hoĩes inuidioſi ſunt pigriː et plꝛa hẽre deſiderãt abſq; eoꝝ laboreː q̃ aliĳ hoĩes hñt cũ labore acq̃ſita/ vel que eis ꝓpter aliquem finẽ ſunt collecta.

¶ De.q.ire.

Ira q̃d eſt? Sol. Uade ad brã.vitioſas arb.mo. ¶ Ira de quo eſt? So. Ira eſt ex odibilitate ꝛ triſti appetitu ſubito motu ꝯ̃ iuſtitiã/ fortitudinẽ/ ꝛ charitatẽ/ ſine deliberatõe prudẽtie. ¶ Ira q̃re eſt? So. Ira eſtːqꝛ patiẽtia nõ eſt/ et qꝛ abſtinẽtia volũtatẽ nõ refrenatː priuat hitũ charitatisː ꝛ q̃ intellectũ ſpoliat de prudẽtia/ ꝛ mẽoria de iuſtitia/ ꝛ ſe ipſam de fortitudine. ¶ Patiẽtia ab ira q̃ſiuitː q̃re cũ volũtate maiorẽ ꝯcordãtiã hẽbat q̃ cũ mẽoria nec ĩtellectu? So. Rñdit iraːq volũtas ſubitũ motũ hꝫ ꝛ nõ faciebat aliquã deliberationẽ in accipiẽdo ſuũ obiectũ quouſq; intellectꝰ prudẽtia vel ſuo ꝯ̃rio vtitˀ. idcircoːqꝛ volũtas ſine deliberatione ꝛ ꝯſilio ſe mouet ad odiendum tũcːcũ itellectꝰ ocioſus ꝯſiſtitːmaiorẽ motũ hꝫ q̃ ĩtellectꝰ nec mẽoria. cũ in ea nã ſit habere motũ ſubitaneũ ſine deliberatio-

ne recolendi et intelligendi.

¶ De.q.gule ꝛ auaritie.

GUla ꝛ auaritia quõ hñt ꝯcordan
tiã? So. Uade ad rub. añdictã in
brã.ar.mo. ¶ Cũ hõ auarꝰ mul=
tũ nonvult expẽdere: ꝛ hõ guloſus multũ
vult comedere: auaritia ꝛ gula q̃re hñt cõ
cordãtiã/ ꝛ nõ ſunt ꝯ̃rie? So. Gula ꝛ aua
ritia in diuerſis hoĩbꝰ ſunt ꝯ̃rie/ ꝛ in vno
hoie pñt ꝯcordãtiã hr̃e. ſicut hõ guloſus
q̃ eſt auarꝰ alijs hoĩbꝰ: vt multũ comede=
re poſſit/ ꝛ ꝙ poſſit emere cibaria delica=
ta. ¶ Auaritia ꝛ gula: quõ ſunt ꝯ̃rie? So.
Gula eſt ꝯ̃ ſanitatẽ hoĩs auari vt multum
comedere poſſit: idcirco eſt ꝯ̃ ſubm auari=
tie. ꝛ auaritia eſt ꝯ̃ gulã: inquãtũ tenet ci=
baria delicata ocioſa: q̃ poſſet emere ꝛ gu
la vellet comedere. ſʒ auaritia ei dare non
vult. idcirco aliq̃ hoies auari guloſi ſe de=
bilitãt ꝛ corrũpũt in comedẽdo cibaria: q̃
cũ paucis denarijs ſunt empta/ ꝛ que non
ſunt delicata. ¶ Charitas ꝛ tẽperãtia plo
rabãt: a q̃bꝰ petijt herẽita: q̃re plorabãt?
So. Rñderunt: ꝙ ipſe plorabant: q2 eaꝝ
ꝯ̃ria pluſq̃ ipẽ diligebãtur/ ꝛ pl̃es hẽbat
amicos.

¶ De.q. gule ꝛ luxurie.

GUla ꝛ luxuria quõ hñt ꝯcordan=
tiã? Sol. Uade ad ru. añdictã in
brãchis vitioſis ar.mo. ¶ Qua
re hoies luxurioſi ꝛ guloſi ſunt magꝭ pau
peres ꝛ minus viuũt q̃ alij hoies? Solo
ibidẽ. ¶ Herẽita a gula q̃ſiuit: vtrũ erat
ita malum vitiũ ſicut luxuria? So. Rñdit
gula: ꝙ ipſa non erat cauſa culpe alteri ni
ſi ſuo ſubiecto. ꝛ luxuria ẽ cauſa culpe ho=
mini ꝛ femine. ¶ Quare plures mulieres
ſunt luxurioſe q̃ guloſe? Solu. Pulchre
mulieres ad luxuriam per hoies inuitan
tur fortius q̃ ad gulam.

¶ De.q.gule et ſuperbie.

GUla et ſuperbia quomõ habent
concordantiam? Solo. Uade ad
ru. añdictã i brã. vitioſis ar. mo.
¶ Gula: dixit heremita: es ita malum vi=
tium ſicut ſuperbia? Solo. Rñdit gula:
ꝙ ipſa erat peius vitium q̃ ſuperbia i ſen
ſitiua. et ſuperbia erat peius vitium q̃ ipa
in intellectiua. ¶ Gula quomodo eſt ſu=
perbia? Solutio. Gula eſt ſuperbia: quia
vult: ꝙ appetitꝰ ſenſualis ſit dominꝰ itel=
lectualis. ¶ Plorabãt gula ꝛ ſupbia/ et
herẽita ab eis q̃ſiuit: q̃re plorabãt? Soº.
Rñderũt gula ꝛ ſupbia: ꝙ ipe plorabant:
q2 ipſe carnes nõ cõedebat/ nec vinum bi
bebat/ nec pulchra indumenta induebat.

¶ De.q.gule ꝛ accidie.

GUla ꝛ accidia quõ hñt ꝯcordan=
tiã? Sol. Uade ad rubri. añdictã
in bran. vitioſis arborꝭ moralis.
¶ Herẽita a gula q̃ſiuit: vtrũ erat ita ma
lũ vitiũ ſicut accidia? So. Rñdit gula: ꝙ
ipſa nõ ẽ ita cõe vitiũ ſicut accidia. ¶ He
remita ab accidia ꝛ gula q̃ſiuit: q̃le ſignũ
ĩ ſcuto faciebãt? So. Rñderũt gula ꝛ acci
dia: ꝙ ipẽ ſignũ triſtitie faciebãt ꝛ pigri=
tie cũ hoies nimis cõederit/ ꝛ cũ hoies ſa
ni tẽperãtiã lucrati fuerit bonos mores
denarios ꝛ bonã famã. ¶ Gula ꝛ accidia:
dixit heremita: qualis eſt veſter finis? So
lu. Uade ad rubri. antedictam.

¶ De.q.gule ꝛ inuidie.

GUla ꝛ inuidia quõ hñt ꝯcordan
tiã? Sol. Uade ad ru. añdictã in
brã. vitioſis arb. mo. ¶ Gula: di
xit heremita: es ita malũ vitiũ ſicut inui=
dia? So. Rñdit gula: ꝙ hõ inuidioſus in
uidiã hr̃e põt ieiunus ꝛ plenꝰ/ ꝛ ẽ magis
ꝯ̃ria charitati q̃ illa. ¶ Gula ꝛ inuidia:
dixit heremita: q̃re eſtis amice? So. Rñ=
derunt gula ꝛ inuidia: ꝙ ipſe amice erãt:
q2 timorẽ de eaꝝ inimicis hẽbant. ¶ He
remita a gula ꝛ inuidia q̃ſiuit: cũ eas per
deret: vbi eas citꝰ inueniret? So. Rñde=
rũt gula ꝛ inuidia: ꝙ ipẽ erãt libẽter ĩ ho
minibus diuitibꝰ: q̃ plures habent dena=
rios/ ꝛ plus bonum diligunt ſpeciale con
tra publicũ q̃ homines pauperes.

¶ De.q.gule ꝛ ire.

GUla ꝛ ira quõ hñt ꝯcordãtiam?
So. Uade ad rubri. antedictam
in bran. vitioſis ar.mo. ¶ Gula:
dixit heremita: es ita malum vitium ſicut
ira? So. Reſpõdit gula: ꝙ ipa corpus ho
minis lente occidebat/ ꝛ ira ſubito ꝛ cito.
¶ Heremita a gula ꝛ ira queſiuit: vtrum
timorem habebãt? So. Rñdit gula ꝛ di=
xit: ꝙ ipſa timorẽ habebat de tẽperãtia.
ꝛ ira dixit: ꝙ ipſa timorẽ habebat de pa
tientia. ¶ Gula ꝛ ira venditis vos ꝑ dena
rios? So. Reſponderunt gula ꝛ ira: ꝛ di=

dixerūt: ꝙ nō vēdebant ꝓ denariis: ſed ſe dabāt libēter oībus qui ipſas volebāt.

¶ De.q. auaritie ⁊ luxurie.

Auaritia ⁊ luxuria quō hñt concordātiā? Sol. Uade ad branchas vitioſas ar.mo. in ru. ante dicta. ¶ Luxuria: dixit herēita: es ita malū vitiū ſicut auaritia? So. Rñdit luxuria et dixit: ꝙ ipa nō erat ita fortiter ꝯ nām ſicut auaritia, nec erat ita publicū vitiuȝ. ¶ Heremita avetula luxurioſa q̄ſiuit: q̄re nō hēbat ita magnū placitum de luxuria ſue nurus ſicut de luxuria ſue filie? Solo. Reſpondit vetula ⁊ dixit: ꝙ ipſa plus denarios propter ſuam filiam diligebat q̄ ꝓpter nurū ſuā. ⁊ plus ſuā ſſlitudinē luxurie diligebat in illa femina quā plus diligebat. ¶ Uetula luxurioſa: dixit heremita: q̄re tuū filiū rephēdis de luxuria: non autē tuā filiā? So. Rñdit vetula et dixit: ꝙ ſuus fili⁹ ſuū corp⁹ ꝯſumebat/ ⁊ ꝓpt luxuriam denarios expēdebat. ſua xo filia ipos lucrabat: q̄ luxuriā coram ipſa faciebat. fili⁹ aūt ſuus nō. etiā cū ſua filia de luxuria ſine xecūdia loq̄bat/ ⁊ ſibi placita referebat: q̄ cū hoib⁹ habuerat. de q̄b⁹ placitis xecūdiā hēbat: ꝙ ſuo filio ipſa diceret. ¶ De.q. auaritie ⁊ ſupbie.

Auaritia ⁊ ſupbia quō hñt ꝯcordātiā? So. Uade ad ru. añdictā in brāchis vitioſis ar. moralis. ¶ Auaritia: dixit herēita: es ita malū vitiū ſicut ſupbia? So. Rñdit auaritia ⁊ dixit: ꝙ ipa erat peius vitiū q̄ ſupbia ꝯ reſtitutionē in pūcto mortis. ⁊ ſupbia erat peius vitiū q̄ illa cū ira ꝯ veniā in puncto morti. ¶ Supbia: dixit auaritia: q̄re es ꝯ honorē dei. ⁊ tu auaritia: q̄re es ꝯ finem bonoꝝ tpaliū. ⁊ vos: dixit herēita: q̄re inuicē vos rephēditis: poſtq̄ xtuti eſtis ꝯrie? So. Rñdit ſupbia: ꝙ ipſa erat ꝯ deum: q̄m parē habere nolebat ī magni⁹ poteſtatis. Et auaritia dixit: ꝙ ipſa erat contra finē bonoꝝ tpaliū: q: charitas dominebat. Et ambe ad heremitā dixerūt: ꝙ ipſe ſeinuicē reprehendebāt: q: cum inuidia concordātiā habebāt. ¶ Auaritia et ſuperbia habetis ita magnā ꝯcordātiaȝ in homine ſene ſicut in hoīe iuuene? Solo. Reſpōdit ſuperbia: ꝙ ipſa maior erat in homine iuuene: inquātum corpus. et inquantum aīa in ſene. Et auaritia dixit: ꝙ ipſa erat in homine ſene maior corpalr et ſpiritualiter q̄ in homine iuuene.

¶ De.q. auaritie et accidie.

Auaritia ⁊ accidia quō hñt concordātiā? Sol. Uade ad ru. antedictā in brā. vitioſis ar. mo. ¶ Heremita ab auaritia ⁊ accidia q̄ſiuit: que ipaꝝ eſt peius vitiū? So. Rñdit auaritia: ꝙ ipa erat peior q̄ accidia in infirmitate hoīs diuitꝭ auari. Et accidia dixit: ꝙ ipſa erat peior in ſanitate hominū ſuorum amicoꝝ q̄ auaritia. q: erat vitiū: qđ non erat tā cognitum/ nec ꝙ tātū timeat ſicut auaritia. ¶ Heremita ab vno mercatore auaro queſiuit: q̄re tot denarios non hēbat ſicut alius mercator amicus largitatis? So. Uade vtſ. ¶ Heremita a ciuitate hierl̄m queſiuit: q̄re plorabat? Solo. Reſpondit ciuitas hieruſalem: ꝙ auaritia ⁊ accidia hoc ſciebant.

¶ De.q. auaritie ⁊ inuidie.

Auaritia ⁊ inuidia quomō hñt concordātiā? So. Uade ad ru. antedictā ī brā. vitioſis ar. mo. ¶ Herēita a pctō q̄ſiuit: vtrū erat ita magnū in auaritia ſicut in inuidia? So. Rñdit pctm̄: ꝙ maius erat in auaritia intenſiue/ ⁊ in inuidia extenſiue. ¶ Heremita ab auaritia ⁊ inuidia q̄ſiuit: ſi erāt perdite vel amiſſe: vbi poſſent inueniri? So. Reſponderūt: ꝙ ipi qui ipas inuenire vellēt/ ipſas in pulchris domibus inquirerēt/ in pulchris equis/ in pulchris veſtibus/ in te caciis plenis denarioruȝ/ in orreis plenis frumēto/ ⁊ in lachrymis pauperū. Et tūc heremita dixit: ꝙ cito poterant inueniri. ¶ Heremita ab auaritia queſiuit et inuidia: vtrum erāt de magno genere? Solo. Rñderūt auaritia et inuidia: ꝙ earū genus multum erat antiquum. et maxime erant in ſummitatibus arborum.

¶ De.q. auaritie et ire.

Auaritia ⁊ ira quomodo hñt cōcordantiā? So. Uade ad ru. antedictā in brā. vitioſis arb. mo. ¶ Auaritia: dixit heremita: es ita maluȝ vitium ſicut ira? Solo. Reſpondit auaritia: ꝙ ira currebat citius ad malum ꝯtra

bonū ꝙ illa. ¶ Auaritia ab ira queſiuit: q̄re denarios q̄s ipa cū labore acquiſiuerat: ad fortunā pdēdi ponebat tūc: cū homines occidere volebat? Sol. Rn̄dit ira: ꝙ ipa dānū alicui⁹ nō plāgebat. ¶ Ira: dixit auaritia: poſſes me vindicare de largitate: q̄ de me malū pauperib⁹ dicere facit? So. Rn̄dit ira: ꝙ ipam vindicare poterat de largitate: dū tn̄ ipſa litē inter homines diuites pcuraret: q̄ elemoſynā pauperib⁹ faciūt. ¶ De. q. luxurie ⁊ ſupbie.

Luxuria ⁊ ſupbia quō hn̄t cōcordātiā? So. Uade ad ru. añdictā in brā. vitioſis ar. mo. ¶ Heremita a luxuria ⁊ ſupbia q̄ſiuit: q̄ ipſaꝝ eſt pei⁹ vitiū? So. Rn̄dit luxuria: ꝙ ipā erat peius vitiū in corpe. ⁊ ſupbia dixit: ꝙ ipſa erat peius vitiū in aīa. Tūc v'o heremita cognouit: q̄ ipaꝝ erat pei⁹ vitiū. ¶ Quare vetula femina luxurioſa nō eſt ita ſuperba ſicut femina iuuenis luxurioſa? Sol'o. Mulieres iuuenes magis rogantur ꝙ ſenes. ¶ Heremita luxuriā ⁊ ſupbiā inuenit: q̄ inuicē loq̄bantur. ⁊ q̄ſiuit ab eis: de quo loquebātur? Sol. Rn̄derūt ſupbia et luxuria: ꝙ ſp loq̄bantur de his q̄ magis diligebāt: aut de illis q̄ valde odiebāt. Et tunc dixit luxuria ad heremitā: ꝙ ipā nolebat eē ſua vxor. ⁊ ſupbia dixit: ꝙ ipā nolebat eē ſua ſocia: qm̄ pulchrā figurā non hēbat/nec equū extabat/nec pulchra habebat indumēta/nec domicellos: q̄ ei ſeruirent. ⁊ hēbat barbā albā ⁊ cibaria macillenta comedebat. Rn̄dit eis heremita: ꝙ hmōi diligebat: vt eaꝝ ſocietatē nō haberet: qm̄ nimis erāt male beſtie.

¶ De. q. luxurie ⁊ accidie.

Luxuria ⁊ accidia quō hn̄t ꝯcordantiā? So. Uade ad ru. antedictam in brā. vitioſis ar. mo. ¶ Heremita a luxuria ⁊ accidia q̄ſiuit: q̄ ipſarū eſt peius vitiū? So. Rn̄dit luxuria: ꝙ ipſa erat peius vitiū in ſanguine/ ⁊ accidia in melācholia. ¶ Accidia: dixit heremita: q̄re plus luxuriā diligis in magis nobilibus mulieribus ꝙ in minus nobilibus? Sol. Reſpōdit accidia: ꝙ ipſa pl⁹ diligebat luxuriaꝫ in nobilioribus mulieribus ꝙ in minus nobilibus: vt eſſet magna. ⁊ vt malus malum procurare poſſet.

¶ Luxuria dixit heremita es ocioſa ī homine ſene luxurioſo: q̄ cuꝫ muliere iacere non pōt? Sol. Reſpōdit luxuria: ꝙ accidia ſua amica hoc faciebat: que homines caſtos blaſphemabat.

¶ De. q. luxurie ⁊ inuidie.

Luxuria et inuidia quō hn̄t ꝯcordātiā? Sol'o. Uade ad ru. añdictā ī brā. vitioſis ar. mo. ¶ Heremita a luxuria q̄ſiuit: vtrū erat ita malum vitiū ſicut inuidia? Sol. Rn̄dit luxuria: ꝙ ipſa erat peius vitiū in tangendo/ ⁊ inuidia invidendo. ¶ Quare mulier melius eſt diſpoſita: ꝙ ſit luxurioſa ꝙ inuidioſa/ ⁊ homo ꝙ ſit inuidioſus: ꝙ ꝙ ſit luxurioſus? So. Nullā mulierē decet ita bn̄ habere diuitias ſicut hominem/ ⁊ oſ vo-lūtas coacta deſiderat eē libera. ¶ Quare mulieres pl⁹ reprehendūtur de luxuria ꝙ hoies de inuidia? So. Iudiciū feminaꝝ nō eſt ita magnū ſicut iudiciū hominum.

¶ De. q. luxurie ⁊ ire.

Luxuria ⁊ ira quō hn̄t cōcordātiā? Sol. Uade ad ru. añdictā in brā. vitioſis ar. mo. ¶ Heremita a luxuria ⁊ ab ira q̄ſiuit: q̄ ipſarū eſt magis mala? Sol. Rn̄dit luxuria: ꝙ ipſa timorē hēbat aliquotiens. Et dixit ira: ꝙ nunꝙ timorē hēbat. ¶ Quidā dare volebat mulierē iuuenē ī vxorē cuidā homini veteri. q̄ ab ipſa q̄ſiuit: vtrū ſibi placebat? So. Rn̄dit domicella: ꝙ ſi ipē ipſam hr̄e volebat in vxorē/ ⁊ inuicē litigarēt: nō eēt: qui pacē poneret īter ipos. ¶ Quare hō luxurioſus iratus non eſt ꝯ ſuū pctm̄: ⁊ eſt irat⁹ ꝯ ſuam vxorē luxurioſam? So. Quilibet gallus dn̄s eſt in ſuo fimario.

¶ De. q. ſupbie et accidie.

Superbia ⁊ accidia quō hn̄t concordātiā? So. Uade ad ru. antedictam in brā. vitioſis ar. mora. ¶ Superbia: dixit heremita: es ita malū vitiū ſicut accidia? Sol. Dixit ſupbia: ꝙ ipſa magis deo erat ꝯria: ꝙ accidia. qm̄ ipſa volebat eē ſine pari. ¶ Heremita a ſuperbia q̄ſiuit ⁊ ab accidia: vtrū erāt ꝯtrarie? So. Rn̄derunt: ꝙ ipē ꝯtrarie erāt: inquantum in hominibus q̄libet volebat eē maior ꝙ alia. ¶ Superbia ab accidia queſiuit vbi ſtabat? Sol. Dixit accidia: ꝙ

plures domum ſuam ſciebant.

¶ De.q.ſuperbie et inuidie.

Superbia ⁊ inuidia quō hn̄t ↄcordantiā? So. Uade ad ru.antedictā in brā.vitioſis arb.mo. ¶ Heremita a ſupbia q̄ſiuit: ⁊ ab inuidia: q̄ ipa ꝑ erat peius vitiū? So. Dixit ſupbia: ꝙ ipa erat peius vitiū in demonib⁹. ⁊ dixit inuidia: ꝙ ipa erat maius vitiū in hominib⁹. ¶ Heremita a ſupbia q̄ſiuit: vtrū de ipo hēbat inuidiā? So. Rn̄dit ſupbia: ꝙ ipa inuidiā nō hēbat de hoīe paupe male induto: q̄ fabas comedit. ¶ Heremita a ſuperbia q̄ſiuit: vtrū erat de ſua parētela? Sol. Rn̄dit ſupbia ꝙ ſua ypocriſis h̄ ſciebat.

¶ De.q.ſuperbie ⁊ ire.

Supbia ⁊ ira quō hn̄t ↄcordantiā? So. Uade ad ru. an̄dictā in brā. vitioſis ar.mo. ¶ Supbia et ira q̄ſiuerūt ab herēita: vtrū ſciret q̄ illaꝝ eēt maior? Sol. Rn̄dit heremita: ꝙ ipſe ambarū eq̄litatē ſciebat: qm̄ ſupbia aliquem honorē nō hēbat. nec ira aliqđ placitum. ¶ Quare hō ſupbus citius ē irat⁹ q̄ꝫ ali⁹ hō? Sol. Nullus hō hꝫ tot ↄ̄tra ſicut homo ſupbus. ¶ Ab hoīe paupere q̄ſiuit heremita: vtrū ſciret domū in qua ſunt ſupbia ⁊ ira? Sol. Rn̄dit hō pauper: ꝙ faceret illā queſtionē hominibus diuitibus: qui vanam gloriam diligunt.

¶ De.q.accidie et inuidie.

Accidia ⁊ inuidia quō hn̄t ↄcordātiā? So. Uade ad ru.antedictā in brāchis vitioſis arb.mo. ¶ Herēita ab accidia ⁊ inuidia q̄ſiuit quō vna eſt maior alia? So. Rn̄dit accidia: ꝙ ipa erat maior q̄ꝫ inuidia i hoīe paupere. inuidia vo dixit: ꝙ ipſa maior erat q̄ꝫ accidia in homine diuite. ¶ Queſiuit heremita ab inferno: vtrum in illo tot homines erant per inuidiam ſicut per accidiā? Solutio. Nullum peccatum eſt ita cōtrarium vtilitati publici ſicut accidia. ¶ Accidia et inuidia ab heremita queſiuerūt: quam ipſarū ſua ypocriſis diligebat? Solutio. Reſpondit heremita: ꝙ ſua ypocriſis habere vult bonam famam quam habent ſancti homīes / ⁊ ſua accidia abhorret bonam famam omniū hominū.

¶ De.q.accidie ⁊ ire.

Accidia ⁊ ira quō habent cōcordantiā? Sol. Uade ad ru.antedictam in brā.vitioſis ar.mo. ¶ Accidia ⁊ ira: dixit heremita: hētis eq̄litatē in malo? Solo. Dixit accidia: ꝙ ipa nullū bonū diligebat. ira vo dixit: ꝙ ipſa nullū malū odiebat. ¶ Queſiuit heremita ab accidia ⁊ ira: vtrū erāt ↄ̄rie? So. Dixerunt accidia ⁊ ira: ꝙ ipe erāt ↄ̄rie: qn̄tum accidia ibat lente / ⁊ ira cito. ¶ Queſiuit heremita ab accidia ⁊ ira: vtrū erant de vno gn̄e? So. Rn̄derunt: ꝙ ira erat de genere ignis / ⁊ accidia de genere aque.

¶ De.q.inuidie ⁊ ire.

Inuidia ⁊ ira quomō hn̄t concordātiam? Sol. Uade ad ru.antedictā i brā.vitioſis ar.mo. ¶ Queſiuit heremita ab inferno: q̄ erat maior ꝓcuratrix mali / aut inuidia / aut ira? Sol. Rn̄dit infern⁹: ꝙ inuidia hoīes adducebat ſibi: q̄ iniurioſe bonū diligūt. ⁊ ira ſibi hoīes adducebat: q̄ iniurioſe malum diligunt. Et tunc heremita cognouit ꝙ ira ē peius vitiū q̄ꝫ inuidia. ¶ Quare homīes diuites maiorē hn̄t inuidiā et citius iraſcūtur q̄ꝫ pauperes? Sol. Infantes cū nimis comederint: plorāt / ⁊ cū famē hn̄t: ſimilr. ¶ Heremita plenū ⁊ vacuū inuenit i via: et queſiuit ab eis quo ibant? Solo. Dixit vacuum: ꝙ ibat ad inuidiam: que eſt vacua boni. ⁊ plenum dixit: ꝙ ibat ad iram: que eſt plena mali.

¶ De.q.vitiorum conſequentium. Et primo de iniuria.

Iniuria q̄d eſt? Sol. Uade ad primū pa.de vitiis ↄſequētib⁹ i brā. vitioſis ar.mo. ¶ Iniuria de q̄ eſt? Solutio. Iniuria eſt ex priuatione iuſtitie. ¶ Iniuria q̄re eſt? So. Iniuria eſt: quia iuſtitia non eſt. ¶ Queſiuit heremita ab iniuria: cum quo ſenſu maiorem hꝫ ↄcordātiā? So. Rn̄dit iniuria: ꝙ ipa maiorem concordantiam habebat cum affatu ⁊ cum auditu. q: ipſi ſunt duo ſenſus: ꝑ quos eſt habitus iuſtitie in iuriſtis.

¶ De.q.indiſcretionis.

Indiſcretio quid eſt? Sol. Uade ad.ii.par. ¶ Indiſcretio de quo eſt? So. Indiſcretio eſt de priuatiōe prudētie. ¶ Indiſcretio q̄re eſt? So.

Indiſcretio eſt: q2 prudẽtia nõ eſt. ¶ Indiſcretio: dixit heremita: ꝯtra quã potentiã anime es magis fortis? Solo. Rñdit indiſcretio: ꝙ ipſa erat magis ꝯtraria intellectui: ꝙ mẽoꝛie ꝛ volũtati. q2 intellect⁹ et prudẽtia magnã hñt amicitiam.

¶ De. q. debilitatis cordis.

Debilitas cordis qd eſt? So. Uade ad. iij. par. ¶ Debilitas cordis q̃re eſt? So. Debilitas cordis eſt: q2 homines fragiles ꝛ vulpini ſpẽ obliuiſcũtur ꝛ verecũdiã: ꝛ ſepius conſiderant illa: q̃ periculoſa ſunt. ¶ Quare homines ſanguinei ſunt magis audaces ꝙ flegmatici? So. Ignis ſanguinẽ effundit et aqua ipſum reſtringit. ¶ Quare hoies poſt comeſtionem ſunt magis audaces ꝙ homines ieiuni? Sol. In hominib⁹ poſt comeſtionẽ ſpũs vitales meſſes faciunt: et in ieiuniis ipſas fecerunt. idcirco virt⁹ cordis magis eſt extenſa ꝑ oĩa mẽbra corpis hominis pranſi ꝙ hominis ieiuni.

¶ De. q. intemperantie.

Intẽperantia quid eſt? Sol. Uade ad capĩm de intemperãtia in para. iiij. ¶ Intemperãtia quare eſt? So. Intemperãtia eſt: q2 fortitudo non eſt ꝯ gulam. ¶ Heremita q̃ſiuit a tẽperantia: vtrũ intemperãtia ſit creatura? So. Rñdit tẽperãtia: ꝙ oĩs creatura naturaliter eſt bona/ ꝛ ſi intẽperãtia eẽt creatura eſſet ipſa bona/ ꝛ nõ bona nãliter qḋ eſt cõtradictio. ¶ Queſiuit heremita ab intẽperantia: vtrũ timoꝛem hẽret maioꝛẽ de foꝛtitudine: ꝙ de prudẽtia? So. Rñdit intẽperãtia: ꝙ ipſa timoꝛem nõ hẽbat de foꝛtitudine dũ prudẽtia doꝛmiebat.

¶ De. q. infidelitatis.

Infidelitas qd eſt? Sol. Uade ad v. par. ¶ Infidelitas: de quo eſt? Sol. Infidelitas eſt ex erroꝛibus quos itellectus humanus ſupponit vos eſſe cõtra articulos fidei catholice. ¶ Infidelitas quare eſt? So. Infidelitas eſt ꝑpter abſentiã bonoꝝ paſtoꝝ q̃ bene ſuas oues nõ cuſtodiũt. ꝛ eſt nãliter: vt ſancti homines xpiani materiã habeant ad faciendum bonum magnum in deſtruendo erroꝛes et in ſuſtinendo paſſiones ꝑ laudando ꝛ predicando nomen dñi ieſu xpi.

¶ Infidelitas quõ põt deſtrui? Sol. Infidelitas deſtrui põt cũ diligẽtia bonoꝝ paſtoꝝ ſcḋm modũ quẽ raymũdus poſuit ĩ ſua petitiõe quã ipſe domino pape ꝛ eius collegio preſentauit.

¶ De. q. deſperantie.

Deſperantia qd eſt? Solo. Uade ad. vj. par. ¶ Deſperãtia q̃re ẽ? So. Deus ꝑmittit eſſe deſperãtiam: vt ſiũ mã hoĩbus ꝙ in dña nſa habeant magnã ſpem. ¶ Quõ eſt deſperãtia? So. Deſperãtia eſt: inquãtum hoĩes peccatoꝛes recolũt magnã iuſtitiã dei ꝛ obliuiſcũt ſuaꝝ magnã miam. ¶ Homines deſperati q̃re ſunt triſtes? Sol. Homines deſperati ſunt triſtes: q2 deſperãtia tioꝛeꝝ inducit ꝛ ꝑmittit malũ ꝛ nullũ bonum.

¶ De. q. crudelitatis.

Crudelitas qd eſt? So. Uade ad vij. pa. ¶ Heremita a crudelitate q̃ſiuit: quare ſtabat libentius in hominibus diuitib⁹ ꝙ in pauperibus? So. Rñdit crudelitas: ꝙ inuidiã et auaritiã pl⁹ diligunt homines diuites ꝙ pauperes. ¶ Crudelitas: dixit heremita: petes veniam a deo in preſentia pauperum? Solo. Reſpondit crudelitas: ꝙ non eſt auſa dicere falſum in preſentia teſtium. ¶ Crudelitas cum quo vincis charitatẽ? So. Rñdit crudelitas: ꝙ ipſa charitateꝫ vincebat cum pigritia amatiuitatis et cũ deſperãtia auaritia et ſuperbia.

¶ De. q. proditionis.

Proditio qd eſt? Solo. Uade ad viij. par. añdictũ. ¶ Proditio: quõ põt deſtrui? Solu. ibidem. ¶ Legalitas: dixit herẽita: cũ quo vitio ꝑditio ẽ tibi magĩ ꝯria? Sol. Rñdit legalitas: ꝙ ꝑditio ſibi erat ꝯria cũ luxuria ĩ hoĩb⁹ iuuẽib⁹/ ꝛ cũ auari^a ĩ hoĩb⁹ ſenib⁹. ¶ Herẽita q̃ſiuit a ꝑditiõe cũ quo ſenſu erat magis ꝯria legalitati. So. Rñdit ꝑditio: ꝙ nullus ſenſus eſt ita cõis ad ꝓcurandum falſitatem ſicut affatus.

¶ De. q. homicidij.

Homicidiũ quid eſt? Solo. Uade ad. ix. pa. ¶ Homicidium: dixit vita: quomõ poſſes deſtrui? So. ibidẽ. ¶ Hõicidiũ: dixit herẽita de q̃ ſenſu hẽs maioꝛẽ tioꝛẽ? So. Per nullũ aliuꝫ

ſenſum moriūtur tot hoīes ſicut p guſtū. tūc vo herēita cognouit: ꝙ p nullū ſenſū viuūt tātū hoīes ſicut p guſtū ītēperātiā. ¶ Vita dixit herēita: cū q̄ potētia aīe homicidiū eſt tibi magis ɔ̄riū? Sol. Rn̄dit vita ꝙ nulla potētia ſpūal' auſcultat ita parum rationem ſicut voluntas.

¶ De.q.latrocinij.

Latrocinīū qd eſt? So. Vade ad x.pa. ¶ Latrocinīū dixit herēita: quis eſt tuus maior amicus? So. ibidē. ¶ Latrocinīū cui es pl' furatus? So. Reſpōdit latrocinīū: ꝙ deo plus furatū eſt q̄ alicui alij. ¶ Latrocinīū q̄s res es deo magis furatū? Solo. Rn̄dit latrocinīū: ꝙ plus furatū eſt deo de vitate et honore/q̄ de aliqua alia re. qm̄ pl'es homines ſunt ī errore q̄ in vitate. et plures homines laborāt ad acq̄rendū honorē ꝓpriū q̄ ad honorandum deum. Et tunc heremita dixit ad latrocinium: ꝙ ipſum valde malū vitiū erat.

¶ De.q.mēdacij.

Mentiri quid ē? So. Vade ad.xi. pa. ¶ Mentiri: dixit heremita: q̄les ſunt tui maiores inimici? So. ibidē. ¶ Mētiri in quo ſenſu es maius? So. Rn̄dit mētiri: ꝙ nullus ſenſus ɔ̄ nām mētiebatur niſi affat' tātūmō. et tūc heremita cognouit: ꝙ affat' cū veritatem dicebat pl' erat amicus dei q̄ null' alius ſenſus. ¶ Queſiuit heremita a volūtate: vtrū habebat ita magnā culpā in mētiendo ſicut intellectus? Sol. Rn̄dit volūtas: ꝙ q̄reret hoc a veritate q̄ eſt obiectū intellectus.

¶ De.q.maledictionis.

Maledicere qd eſt? Sol. Vade ad xij.pa. ¶ Maledicere q̄les ſunt tui maiores īimici? Sol. ibidē. ¶ Maledicere de q̄ pl' dic̄ de malo? So. Rn̄dit maledicere: ꝙ pl' dicebat de malo de illo q̄ pl' vȝ. tūc vo herēita coḡuit ꝙ volebat h̄ dicere de xp̄o de quo mali xp̄iani malū dicūt dū ludūt ad taxillos et īfideles q̄ ſunt pl'es q̄ xp̄iani q̄ de dn̄o ieſu xp̄o dicūt multū de malo de q̄ dicit malū voluntas q̄ ip̄m tātū non diligit ſicut ſeipſam. ¶ Maledicere: q̄re es mai' q̄ bn̄dicere? So. Rn̄dit maledicere ꝙ mai' erat q̄ bn̄dicere: q2 pl'es hēbat ꝓcuratores/et q2 qm̄ lupi comedūt oues fugiunt paſtores.

¶ De.q.impatientie.

Impatiā qd ē? So. Vade ad.xiij. par. ¶ Impatiā de q̄ habes timorē? So. ibidē. ¶ Impatientia quō deuiceris? So. ibidē. ¶ Impatiā q̄re hēs ita magnā audaciā et es ita ſuperba? So. Impatiā dixit ꝙ dum ira ſit ſua amica non habet timorē ꝙ ſit deuicta.

¶ De.q.inconſtantie.

Inconſtātia qd eſt? So. Vade ad xiiij.par. ¶ Incōſtātia q̄ vocant tui maiores inimici? Sol. ibidē. ¶ Incōſtātia q̄s ſenſus tecum maiorē hȝ cōcordātiā? So. Incōſtātia dixit: ꝙ affatus erat ille ſenſus q̄ ē min' ſtabil'. ¶ Incōſtātia q̄re habes maiorē concordātiaȝ cū voluntate q̄ cum intellectu? So. ¶ Incōſtātia dixit ꝙ voluntas leuiter ſe vertebat de vno ꝓpoſito ad aliud ſine deliberatione. ſed intellect' cū volebat loqui an̄q̄ loquerel̄ diu conſiderabat cū deliberatione in hoc quod dicere volebat: propter qd̄ ipſa ſibi malum volebat.

¶ De.q.immunditie.

Immūditia qd eſt? So. Vade ad xv.par. ¶ Immūditia q̄re es ita magna? Solu. Rn̄dit ꝙ ipā erat ita magna: qm̄ erat magis ɔ̄ria q̄ aliud vitiū cōi habitui virtutis. ¶ Immūditia quare eſt maior ſpūal'r q̄ corpal'r? Solu. Nulla mūditia eſt ita magna ſenſualiter ſicut intellectualiter. ¶ Immūditia de q̄ aqua habes maiorē timorē? So. Immūditia dixit: ꝙ de aq̄ quā oculi lachrymando emittūt p ɔ̄tritionē: maiorē hēbat timorem q̄ de aqua: cum qua pulchre domine ſuam faciem lauant.

¶ De.q.falſitatis.

Falſitas qd ē? So. Vade ad.xvi. par. ¶ Falſitas de quo maiorem habes timorē? So. Rn̄dit falſitas ꝙ ipſa maiorem timorem hȝ de morte ypocriſis et ſymonie q̄ de morte alicui' alteri' vitij. ¶ Falſitas es ita fortis ſicut veritas? So. ibidē. ¶ Cū tu falſitas non ſis ita fortis ſicut veritas: q̄re ſtas in pluribus hominibus q̄ veritas? Solu. Falſitas dixit: ꝙ q̄reret hoc a paſtorib' q̄ male oues cuſtodiunt.

¶ De.q.pigritie.

Pigritia qđ ē? So. Vade ad.xvij par. ¶ Vſura q̄re ē? So.ibidez. ¶ Pigritia q̄ vadis? So. Pigritia dixit: ꝙ ipſa ibat ad morādū ī hominibus pinguibus: q̄ hñt bonos lectos ꝛ q̄ cibaria delicata cōedūt. ¶ Pigritia q̄re es magis ī hoīb⁹ diuitib⁹ q̄ in hominib⁹ pauperib⁹? So. Propter indigētiā carnium comedit lup⁹ de racemis.

¶ De.q.incurialitatis.

Incurialitas qđ eſt? So. Vade ad xviij.par. ¶ Incurialitas quō deuincit̄ p curialitatē? So. ibidem. ¶ Incurialitas: dixit heremita: q̄re ploras? So. Rñdit ꝙ ipſa plorat: q̄ homīes ypocrite curialitatē diligūt: vt iter gētes bonā famā habeāt. Et hoc idē faciūt homines ſupbi. ¶ Incurialitas es dilecta p gulā? So. Rñdit incurialitas ꝙ illā q̄ſtionē faceret curialitati: q̄ plorat: dū homines guloſi comedunt.

¶ De.q.inobedientie.

Inobediētia qđ eſt? So. Vade ad xix.par. ¶ Inobediētia quō pōt deuinci? So. ibidem. ¶ Inobedientia cui es magis cōis? So. Quia affatus plura facit mādata q̄ alius ſenſus: ſunt plures hoīes ipſi inobediētes q̄ alicui alij ſenſui. ¶ Inobediētia q̄re rides? So. Rñdit inobediētia: ꝙ ipſa ridebat: q̄ hoīes amici obedientie ſunt capti.

¶ De.q.mixtionis vitioꝝ conſequentium. Et primo de iniuria.

Iniuria ꝛ indiſcretio quō habetiſ ɔcordātiā? So. Vade ad queſtiones iniurie ꝛ indiſcretionis: in q̄bus eaꝝ cōcordātia ſignificat̄ quā hñt ɔ iuſtitiā ꝛ prudentiā. ¶ Fragilitas quo vadis? So. Rñdit fragilitas ꝙ ipſa ad iniuriā ibat q̄ ipſam rogauerat ꝙ ipām iuuaret ad deuicēdū iuſtitiā. ¶ Intēperantia habes amicā? So. Rñdit intēperātia ꝙ iniuria erat amica ſua ī mēſa dum iuſtitia dormiebat. ¶ Iniuria ꝛ īfidelitas q̄re habetis in mūdo ita magnā ptātē? So°. Rñderūt iniuria ꝛ īfidelitas ꝙ paſtores dormiūt ꝛ iudices denarios diligunt ꝛ ſuperbia dñm nō hꝫ. ¶ Iniuria q̄re eſtis hilaris? So. Rñdit iniuria ꝙ ipſa erat hilaris: q̄ iniuriā faciebat mīe dei ī pctōre q̄ ſpem in ipā nō hēbat. ¶ Iniuria q̄re tenes denarios hominis diuitis ocioſos? Solutio. Reſpondit iniuria ꝙ ipſa erat amica crudelitatis q̄ claudit portas hominibus pauperib⁹. ¶ Iniuria q̄re ꝑditionē facis? So. Rñdit iniuria ꝙ ipſa ꝑditionē faciebat: q̄ illegalitas eſt ſua conſanguinea. ¶ Iniuria es tu ī rege q̄ ſuos hoīes mori facit ī bello? So. Rñdit iniuria ꝙ ipſa erat in rege ſi rex ſine iuſtitia bellū faciebat. ¶ Iudex latro quare facit hoīes latrōes ſuſpēdi? So. Rñdit iniuria ꝙ iudex latro hoīes latrōes ſuſpēdi facit q̄ ipā eſt vxor ſua. ¶ Iniuria q̄re facitis mentiri hoīes? So. Rñdit iniuria: ꝙ ipſa faciebat mentiri hoīes vt ciuitas inferni eſſet populata de multis hoīb⁹. ¶ Iniuria q̄les ſunt veſtre mēſure? So. Rñdit iniuria: ꝙ ipā mēſurabat cū maledicere ꝛ blaſphemare ꝟtutes ſctōꝝ hoīm: q̄ cū iuſtitia hñt ɔcordantiā. ¶ Iniuria de q̄ hēs timorē? So. Rñdit iniuria: ꝙ ipſa timorē hēbat de patiā q̄ ſepi⁹ ipām deuicerat. ¶ Iniuria de quo ē veſtra ptās? So. Reſpondit iniuria ꝙ ſua ptās erat de priuatione iuſtitie ꝛ ɔſtātie. ¶ Iniuria cū q̄ lauas faciem tuā? So. Iniuria dixit: ꝙ ſuā faciē lauabat cū aq̄ q̄ exit de oculis hoīm q̄ rident tunc cū derident ſanctos hoīes. ¶ Iniuria q̄s ſcripſit tuū librū? So. Dixit iniuria: ꝙ ipā ꝛ falſitas ipſum ſcripſerant vt iuſtitia ꝛ legalitas in ipſo nō ſint ſcripte. ¶ Iniuria cui comodauiſtī equū veſtrū? So. Rñdit iīuria: ꝙ ipā ſuū equū comodauit pigritie ꝛ iuſtitie. ¶ Iniuria quo iuit vr̄a incurialitas? So. Rñdit iīuria ꝙ trāſmiſerat ipſaꝫ ad intēperātiā ad ſupbiā ꝛ ad infamiā. ¶ Iniuria fuiſti vnq̄ obediēs? So. Rñdit iīuria ꝙ ipſa erat obediens ſuperbie luxurie auaritie ꝛ ceteris ſuis ſocijs.

¶ De.q.indiſcretiōis ꝛ vitioꝝ mixtoꝝ.

Indiſcretio de q̄ eſt vr̄a vis? So. Rñdit indiſcretio ꝙ ſua vis erat de fragilitate quā miles hꝫ ī bello ɔ aioſitatē. ¶ Intēperā⁹ vbi ē vr̄m hoſpitiū? Sol. Rñdit ꝙ ipā hoſpitabat̄ in indiſcretiōe quā hoīes guloſi hñt ī comedēdo ꝛ bibēdo. ¶ Indiſcretio q̄re es ita magna? So. Rñdit idiſcretio ꝙ ipā cre-

ſcebat oī tpe:ꝙ lupi oues cõcedũt. ¶ Indiſcretio q̃re es deſperata? So. Rñdit indiſcretio ꝙ ipa erat deſpata:q2 prudẽtia nõ loq̃bat hoib9 petõrib9 de magna mĩa dei. ¶ Indiſcretio q̃re es ita crudelis? Solu. Rñdit indiſcretio ꝙ ſua crudelitas creſcebat dũ prudẽtia charitatẽ obliuiſcebatur. ¶ Indiſcretio feciſtis vnq̃ proditionem? Solutio. Rñdit idiſcretio ꝙ ipa ꝓditionẽ faciebat ſemꝑ cũ hoies ſua pctã ꝑpter verecũdiã cõfiteri dimittũt. ¶ Indiſcretio occidiſti vnq̃ aliquẽ hoiez? So. Rñdit idiſcretio ꝙ infern9 hoc ſciebat ĩ quo tot hoies vadũt ꝑpter ignorãtiam ꝛ ſtultitiã. ¶ Indiſcretio feciſti vnq̃ latrocinĩũ? So. Dixit ĩdiſcretio ꝙ ipſa ſepi9 furata ẽ denarios pauperib9:vt famẽ haberẽt. ꝛ ipſos dabat diuitib9:vt de eorũ diuitĩis vanã gloriã haberẽt. ¶ Indiſcretio dixiſti vnq̃ mẽdaciũ? So. Dixit idiſcretio ꝙ illa ſepi9 mẽtiebať in ſartore:ꝗ pãnos vẽdit.ꝗ ſepe dicit:ꝙ de9 eũ nõ iuuet:vt lucrari poſſit quĩꝙ ſolidos. ¶ Indiſcretio dixiſti vnq̃ malũ de bona dñā? Sol. Rñdit idiſcretio: ꝙ ipa malũ dicebat de bõis dñab9: vt luxuria ĩ mũdo magnã famã haberet. ¶ Indiſcretio q̃re es impatiẽs? So. Dixit ĩdiſcretio:ꝙ ipa impatiẽs erat:q2 prudẽtia dormiebat/ꝛ ira vigilabat. ¶ Indiſcretio vos ꝗ nõ intelligitis: quõ de incõſtãtia cognitionẽ hẽtis? So. Indiſcretio dixit:ꝙ in h̃ qḋ ipſa ignorabat ꝯſtãtia hẽbat cognitionẽ de ĩcõſtantia. ¶ Indiſcretio de ꝗ eſt vr̃a ĩmũditia? So. Dixit idiſcretio ꝙ ſua ĩmũditia erat de culpabili recolere/amare/ignorare/videre/audire/loꝗ guſtare/ꝛ tãgere. ¶ Indiſcretio tu ꝗ es puatio prudẽtie: quõ cognitiõem hẽs de falſitate? So. Indiſcretio dixit: ꝙ ipa cognitionẽ hẽbat de falſitate cũ iuuamĩe ſuoꝝ ſocioꝝ:ꝗ ipaz iuuãt ꝯ prudẽtiã ĩ eligẽdo miora bõa ꝛ dimittẽdo maiora/ꝛ in accipiẽdo maiora mala ꝛ dimittẽdo minora. ¶ Indiſcre° q̃re es pigra ad faciẽdũ bonũ? So. Rñdit ĩdiſcre°: ꝙ ipa erat pigra ad faciẽdũ bonũ:q2 erat diligẽs ad faciendũ malũ. ¶ Indiſcrtio q̃re es male edocta? So. Rñdit indiſcretio:ꝙ ipſa erat male edocta: q2 credebat facere placitũ hoib9 tũc:cũ eis tediũ ꝛ diſplicitum faciebat. ¶ Indiſcretio fuiſti vnq̃ obediẽs? So. Rñdit indiſcre9 ꝙ ipa erat obediẽs oī tpe:ꝗ hoies loquunť ſtulte. ¶ De.q.fragilitatis ꝛ vitioꝝ mixtoꝝ.

Fragilitas hẽs cognitionẽ de tẽperãtia? So. Dixit fragilitas: ꝙ intẽperãtia ſua amica ſibi malũ dixerat de tẽperãtia multotiẽs:vt illa ſibi malũ diceret de fortitudĩe. ¶ Fragile cor q̃re ſunt tot infideles ĩ mũdo? So. Rñdit timidũ cor: ꝙ peteret h̃ a paſtorib9:ꝗ maiorẽ timorẽ hñt de morte corpis q̃ de morte aĩe. ¶ Fragile cor q̃re es deſperatum? So. Rñdit timidũ cor:ꝙ ipm erat deſperatũ:q2 hẽbat multos amicos/ꝛ fortitudo hẽbat paucos. ¶ Fragile cor q̃re non hẽs magnã charitatẽ? So. Timidu3 cor dixit:ꝙ ipm nõ hẽbat magnã charitatẽ: q2 diligebat habere magnã crudelitatẽ. ¶ Cor fragile eſt ĩ te aliq̇d de legalitate? So. Rñdit ꝙ ita erat plenũ ꝑditõe:ꝙ ex legalitate ĩ ipo nil ĩtrare poterat. ¶ Cor debile ſcis q̇d ẽ mors aĩe? So°. Rñdit: ꝙ neſciebat q̇d erat mors aĩe:q2 tota die ꝯſiderabat ĩ morte corpis. de qua magnũ habuit timorẽ. ¶ Cor fragile poſtq̃ hẽs tot denarios:q̃re nõ das pauperib9? So. Rñdit: ꝙ nolebat illis dare denarios: q̇bus ipſos eſt furat9. ¶ Cor fragile quare non habes verecundiam mentiendi? So. Reſpondit:ꝙ verecundiã habebat dicẽdi veritatẽ vt mẽdaciũ odio nõ haberet. quod multũ diligebat. ¶ Fragile cor quare malũ dicis de hoibus ꝗ ſunt audaces/ꝛ qui ſunt amici largitatis? So. Rñdit: ꝙ ipſe malũ dicebat de hoibus ꝗ ſunt audaces: q2 timorẽ de morte nõ hñt nec de paupertate. ¶ Cor fragile q̃re patiaz nõ habes? So. Rñdit ꝙ ſi patiaz haberet eſſet de genere fortitudis:ꝗ eſt ſuũ ꝯrũ. ¶ Cor fragile quare nõ hẽs ꝯſtãtiã/ꝛ es ita ſicut folium arboris quod ad oẽs vẽtos ſe vertit? So. Rñdit:ꝙ erat ita plenum fragilitate:ꝙ in illo quod faciebat vel dicebat deliberationẽ hr̃e nõ poterat nec abſtinẽtiã. ¶ Fragile cor cũ quo manus ꝛ facie3 lauas? So. Rñdit:ꝙ cũ triſtitia timore mẽdacio ꝛ auaritia. ¶ Fragile cor quare facis falſitatẽ? So. Reſpõdit ꝙ falſitatẽ faciebat: quia legalitas ꝛ fortitudo ſocie-

tatem cōtraxerunt. ¶ Fragile cor quare diligētiam nō habes? So. Rñdit: ꝙ diligētiam hēre non poterat: q2 multū delectabat i comedēdo ꝛ dormiēdo. ¶ Fragile cor q̄re es male edoctū? So. Rñdit: ꝙ erat male edoctū: q2 sui oculi verecundiā nō hēbāt/nec sue manus largitatem/ꝛ de scientia rhetorice nihil didiscerat. ¶ Cor fragile: postq̄ꝫ es totū timor: quare nō es obediēs: vt plat⁹ tibi malū nō faciat? So. Rñdit: ꝙ timorē de plato nō habebat: q̄ fuit electus symoniace. quoniam ipse inimicus est fortitudinis: que est sibi ꝯria.

¶ De. q. intēperantie ꝛ vitiorꝫ mixtorꝫ.

Intēpātia cū saraceni fidē nō habeāt: q̄re odiūt te plusq̄ꝫ xp̄iani? So. De⁹ sustinet ꝙ īfideles hēant aliq̄s bonos mores ad rephēdēdū aliq̄s malos xp̄ianos q̄ fidem hn̄t ꝛ malos mores. ¶ Intēpātia q̄ ē tua ꝯsuetudo? So. Rñdit itēpātia: ꝙ ipa pōebat hoies i spe tēpātie i pn° mēse/ꝛ in me° loco eiiciebat tēpātiā de mēsa. ¶ Intēpāª es medic⁹? So. Dixit itēperātia: ꝙ ipa erat medic⁹ q̄ cuꝫ crudelitate occidebat paupes ꝯ charitatē/ꝛ cū secpa diuites: q̄ sunt amici sui. ¶ Intēperātia q̄re ꝑditionē facis illis: q̄ in te cōfidūt? So. Dixit itēpātia: ꝙ ipa hēbat offm̄ i ꝑdendo amicos suos. ¶ Intempātia cū quo occidis hoies? So. Intēperātia dixit: ꝙ ipa hoies occidebat cū plibus cibariis delicatis ꝛ i comedendo plibus horis diei. ¶ Intempantia quō tēperātiā furata es monacho: q̄ ipaꝫ i refectorio hēbat? So. Intēpāª dixit: ꝙ ipa furata fuit tēpātiā monacho: quē abbas inuitauerat i infirmitorio. ¶ Inperātia quē modū habes i mētiēdo? Sol. Rñdit intēpātia: ꝙ ipa modū mētiēdi hēbat: iq̄tū sanitatē ꝑmittebat ꝛ hilaritatē i comedēdo pl'a cibaria delicata. rōe q̄rū tristitiā dabat ꝛ ifirmitatē illis q̄ ex ipis nimis cōedebāt. ¶ Intēpāª q̄re dicis malū de tēpāª q̄ ē ita bōa vt⁹? So. Dixit itēperātia: ꝙ nō ē mirū si vnū ꝯriū dicit malū de alio ꝯrio. ¶ Intēpātia q̄re hoies q̄ nimis comederint: sunt impatiētes? So. Dixit itemperātia: ꝙ illi sunt ipatiētes: q2 instinct⁹ nālis sentit pnm infirmitatis quā ipsa in mensa ꝑcurauerat. ¶ Intēperātia q̄d cū bono vino forti operaris? So. Dixit intēperātia: ꝙ ipa pl'a opa facere sciebat: inter q̄ erat incōstātia vna ex ipis. ¶ Intēperātia quare spuūt totiens hoies? So. Dixit intēperātia: ꝙ hoies totiēs spuūt: q2 ipos nimis comedere faciebat ꝛ potare. ¶ Intēpantia fecisti vnq̄ falsitatē? So. Dixit/ꝛ rñdit ꝙ ipa multotiēs falsitates faciebat cuidā heremite q̄ nō comedebat nisi panē ꝛ aquā ꝑ ypocrisim: quo debilitabat. ¶ Intēperātia q̄re sunt hoies pigri i augusto? So. Rñdit ꝙ hoies pigri sunt in augusto: q2 pleni sunt ficub⁹ ꝛ musto. ¶ Intēpātia i quo tpe es edocta? So. Dixit intēpantia: ꝙ ipa erat edocta ad leuatiōeꝫ mēse cū hoies saturati erāt cibo ꝛ potu. ¶ Intēperātia fuisti vnq̄ obediēs tēpātie? So. Intēpāª dixit ꝙ ipa fuerat multotiēs obediens tēperātie q̄ hoies cōedere parū faciebat i cena: vt ipos nimis comedere faceret i prādio.

¶ De. q. infidelitatis ꝛ vitiorꝫ mixtorꝫ.

Infidelitas q̄re spem nō hēs? Solu. Rñdit infidelitas: ꝙ ipaꝫ hēre nō poterat: q2 fides ꝛ spes inuicē cōcordāt. ¶ Infidelitas vestri amici pn̄t hēre charitatē ꝯ crudelitatē cū faciūt elemosynā pauperibus? So. Dixit infidelitas: ꝙ sui cōsequaces q̄ elemosynā faciūt figurā hn̄t charitatis ꝛ non formā. qm̄ si formā haberēt: cōcordātiā cū fide haberent: q̄ est sibi ꝯria. ¶ Infidelitas quō facis ꝑditionē? So. Aurilegus silitudinē facit: ꝙ sit cuniculus: cum planat aures suas/ꝛ caudā abscōdit: vt cuniculos accipiat. ꝛ vulpis se fingit gallinā: vt ad eam pulli veniāt. ¶ Infidelitas quō homicidiū facis? Sol. Rñdit: ꝙ ipa homicidiū faciebat cū ignorantia ꝛ falsitate ꝛ ociositate pastorum. ¶ Infidelitas cum quo facis latrociniū? Sol. Dixit infidelitas: ꝙ illa aias hoim furabatur cum ignorātia ꝛ vituperio fidei christiane. ¶ Infidelitas quare ex mendacio viuis in tot hominibus? So. Dixit infidelitas ꝙ ipa viuebat ex mēdacio in pluribus hoibus. quia pauci hoies sciūt ꝛ volūt dicere veritatē. ¶ Infidelitas es irata: qm̄ christiani de te malū dicunt? Solu. Infidelitas dixit: ꝙ ipsa non curabat de hoc: qd christiani

de ipſa malum dicebāt:qm̄ ꝑ pl'es hoīes
erat laudata q̄ blaſphemata. ¶ Infide
litas hēs ipatiētiā? So. Rn̄dit:ꝙ hr̄e nō
debebat ipatiam poſtq̄ ciuitatē hieroſo
lymitanā poſſidebat.ſ; ipatia ad fidē ro=
manā ſpectabat. ¶ Infidelitas es forti
ter edificata? So°. Dixit īfidelitas:ꝙ edi=
ficium ſuū munitū erat de ferro lignis ⁊
ignorātia. idcirco timorē nō hēbat:ꝙ de
uinceret. ¶ Infidelitas habes īmūditiā?
So. Dixit infidelitas:ꝙ ſaraceni mapas
nō tenēt ī mēſa.⁊ cū comedūt: ſuos digi=
tos lābūt/⁊ ſunt magis q̄ alij hoīes luxu
rioſi. ¶ Infidelitas veſtra falſitas poſſet
deſtrui? So. Dixit infidelitas:ꝙ poſſibi=
litas ſue deſtructiōis ē ſcripta ꝑ Raymū=
dū in ſuo libro. ¶ Infidelitas habes pi=
gritiā? So. Dixit īfidelitas:ꝙ ſi eſt vnus
chriſtianus:cētū ſunt illi:q̄ nō ſunt chri=
ſtiani.idcirco pigritiā habebat:qm̄ chri
ſtianos nō deſtruebat.verūtm̄ diligētiam
habebat in terra ſurie turcie ⁊ barbarie:q̄
chriſtianoꝝ eſſe ſolebant. ¶ Infidelitas
hēs aliquā curialitatē? So. Infidelitas
dixit:ꝙ ipā curialis erat in ſynagoga iu=
deorū quos bene colere facit diem ſabba
ti. ¶ Infidelitas habes pl'es hoīes obe=
diētes? So. Dixit infidelitas: ꝙ q̄reret hō
a meridie ⁊ oriente:q̄ ſunt pleni ſua gēte.

¶ De.q.deſpantie ⁊ vitioꝝ mixtoꝝ.

DEſpantia habes maiorē crude
litatem q̄ ſpes charitatē? So.
Rn̄dit deſperātia:ꝙ illa q̄ſtio
fieret burſis paupeꝝ ⁊ lupis:q̄ oues come
dūt ¶ Deſperāª q̄re ꝓditionē facis? So.
Deſperātia dixit:ꝙ ipā proditionē facit:
q: legalitas cū ſpe cōcordātiā h;. ¶ De=
ſperātia cū quo aīas hoīm occidis? So.
Dixit deſpantia:ꝙ ipſa aīas hoīm occi=
dit:inquātū in pūcto mortis eis ꝓmitte=
bat diſcretionē ↄfeſſionē ↄtritiōem ⁊ ſa=
tiſfactionē.qm̄ in illo pūcto imaginatio
fortius fontes frigidos imaginat̄ q̄ pec=
cata hominū ⁊ miſericordiā dei. ¶ De=
ſperantia quomodo ſpē hoībus furaris?
So. Dixit deſpantia: ꝙ ipſa ſpē hoībus
eſt furata induēdo ſuam ſimilitudinem.
¶ Deſpantia quomodo dicis mēdaciū?
So. Rn̄dit deſpantia:ꝙ ipā mētiebat̄:in
quātū fingebat ſe hoībus paupib⁹ ꝙ ipā
erat in hoībus auaris largitas et ſpes.
¶ Deſpātia de q̄ dicis libēti⁹ malū? So.
Rn̄dit deſpātia: ꝙ ipā ſepius malū dice=
bat de hoib⁹ paupibus:q̄ in diuitib⁹ ſpē
hn̄t. ¶ Deſpātia vbi ſtas? So. Rn̄dit de
ſperātia:ꝙ ipā erat ī impatiētia hoīm:q̄
verecūdiā nō hn̄t. ¶ Deſpātia hēs cōſtan
tiā? So. Rn̄dit deſperātia: ꝙ auariª hoc
ſciebat: q̄ ipam aſſociabat vſq; ad pūctū
mortis/⁊ poſt mortē ibat ad ſtādū in in=
ferno ſine aliqua mutatiōe. ¶ Deſpātia
hēs ſtitatē? So. Rn̄dit deſpātia:ꝙ ipſa
erat vna ſpēs īmūditie pcti. ¶ Deſpātia
dixiſti vnq̄ veritatē? So. Dixit deſpātia:
ꝙ ipā officiū mētiendi hēbat in ſanitate
hoīm ⁊ in eoꝝ infirmitate. ¶ Deſperātia
hēs negligētiam? So. Deſpātia rn̄dit:ꝙ
nō apparebat: ꝙ ipā pigritiā hēret ī in=
firmitate hoīs:q̄ morit̄ ſine ſpe. ¶ Deſpe
rātia hēs aliquā bonā cōſuetudinē? So.
Dixit deſpātia: ꝙ illa q̄ſtio fieret ſpei: q̄
plorabat: q: hoīes reſtitutionē nō faciūt
in coꝝ vita/ ⁊ hn̄t maiorē ſpē ī ſuis filijs:
ꝙ ꝓ eoꝝ delictis ſatiſfaciāt: q̄ in ſeipſis.
¶ Deſperantia habes plures ſubditos?
So. Dixit deſperātia:ꝙ illā queſtionem
faceret inferno: cui dedit tot gētes.

¶ De.q.crudelitatis ⁊ vitioꝝ mixtoꝝ.

CRudelitas feciſti vnq̄ ꝓditiōe;
deo? So. Rn̄dit:ꝙ ipā ꝓditio=
nem multotiēs fecerat ꝓpter de
narios:quos ab hoībus paupibus aufe=
rebat/⁊ diuitib⁹ donabat. ¶ Crudelitas
quō facis homicidiū? So. Dixit crudeli=
tas:ꝙ ipā homicidiū faciebat in priuan
do charitatem ⁊ in ꝓducendo auaritiā.
¶ Crudelitas es oues furata? So. Dixit
crudelitas: ꝙ nō tātūmodo oues furata
fuerat: immo plures paſtores occiderat.
¶ Crudelitas q̄re mentiris? So. Rn̄dit
ꝙ ipā mētiebat̄:q: charitas veritatē dice
bat. ¶ Crudelitas q̄re malū dicis de cha
ritate? So. Dixit crudelitas:ꝙ ipā malū
de charitate dicebat: q: ē theſaur⁹ hoīm
pauperum. ¶ Crudelitas quare es impa
tiens: cū pauperes ad te elemoſynā que=
rūt? So. Dixit crudelitas:ꝙ ipā erat im
patiēs: q: paupes ab ea elemoſynā ꝑ cha
ritatē querunt. ¶ Crudelitas ſtas firmi=
ter? So. Rn̄dit:ꝙ ipā ſemꝑ firmiter ſta=

bat cōtra charitatē pietatē τ hūilitatem.
¶ Crudelitas cū quo lauas tuos pedes?
So°. Dixit crudelitas ꝙ ipa ſuos pedes
lauat cū imūdicia pctī. ¶ Crudelitas de
quo gñe exuiſti? So. Rñdit: ꝙ ipa exiuit
de falſitate: q̄ erat ſua mr/ τ de ſupbia: que
eſt ſu⁹ pr. ¶ Crudelitas habes pigritiā?
So. dixit crudelitas: ꝙ non apparebat:
inquātū charitas ē q̄ſi tota pdita. ¶ Cru
delitas q̄re es male edocta? So. Dixit: ꝙ
ipſa erat male edocta: qꝛ verecūdiā nō ti-
mebat. ¶ Crudelitas eſſes bōa mōacha?
So. Rñdit: ꝙ ipſa eſt de gñe inobedietie.

¶ De.q. pditiōis τ vitiox mixtorum.

Proditio vbi es īcepta? So. Rñ
dit: ꝙ ipſa pncipiū hūit tūc: cū
caym abel ſuū fratreꝫ occidit p
inuidiā τ p auaritiā. idcirco qꝛ erat de tali
gñe: erat de parētela mortꝭ. ¶ Proditio
poſſet hō te furari? So. Dixit: ꝙ nō opor-
tebat: ꝙ hō ipam furaretur. qm ipſa ſe da
ret cuilibet hoī: q̄ ipſaꝫ hre vellet. ¶ Pro
ditio cui⁹ ſenſus es magis amica? Solu.
Rñdit: ꝙ ipſa pl⁹ affatū ꝗ aliū ſenſuꝫ dili
gebat. qꝛ ipſe plura mēdacia dicebat/ τ cū
illo pcurabat deceptionē: quā facit homi
nibus. ¶ Proditio q̄re dicis malū de bo
nitate τ charitate? So. Dixit: ꝙ pp̄ter h
malū de charitate τ bōitate dicebat. qm
germane ſunt legalitatis. ¶ Proditio
q̄re es ipatiēs? So. Rñdit: ꝙ ipa erat im
patiēs: qꝛ ſupbia ē ſu⁹ frater/ τ ira eſt ſua
germana/ et ꝯrietas ē ſua mr. ¶ Prodi-
tio cū q̄ ſtas firma? So. Rñdit: ꝙ ipa ſta
bat firma cū inuidia τ auaritia. ¶ Pro-
ditio es mūda de pctō? So. Rñdit: ꝙ ipa
cōfeſſionē nō diligebat nec penitentiam.
¶ Proditio de q̄ es munita? Sol. Dixit:
ꝙ ipa munita erat de inuidia auari^a fal-
ſitate τ ſuperbia. vt occidere poſſit legali
tatem: que eſt ſibi ꝯria. ¶ Proditio ha-
bes pigritiā? So. Dixit: ꝙ illā q̄ſtionē fa
ceret dominab⁹ τ caſtellis: in qb⁹ ipſa to-
tiēs fuerat. Et dixit: ꝙ legalitas paucos
amicos habet. ¶ Proditio vbi ſtas libē-
tius? So. Rñdit: ꝙ incurialitas ē ei⁹ ve-
xillū. ¶ Proditio vbi eras obediēs? So.
Rñdit: ꝙ ipſa fuerat multotiēs obediēs
luxurie τ argento.

¶ De.q. homicidij τ vitiox mixtorum.

Homicidium q̄re occidis hoīes?
So. Rñdit homicidiū: ꝙ hoīes
occidebat: qꝛ furari nō poterat.
¶ Homicidiū cū quo occidis bonitateꝫ?
So. Rñdit: ꝙ bōitatē occidebat cū falſo
teſtimonio. ¶ Hōicidiū q̄s dicit de te ma
lū? So. Dixit homicidiū: ꝙ rex iuſtus ma
lū de ipſo dicebat: cū hoīes ſuſpēdi facie-
bat. ¶ Homicidium habes magnā po-
teſtatē? Sol. Dixit hōicidiū: ꝙ illā q̄ſtio-
nē faceret magnitudini ipatiētie cū qua
hoīes occidebat. ¶ Hōicidiū de quo eſt
veſtrū edificiū? So. Rñdit: ꝙ ſuū edificiū
erat ſup inuidiā auaritiam τ ſuperbiam.
¶ Homicidiū ſunt mūde veſtes tue? So.
Rñdit: ꝙ null⁹ carnifex mūdas hꝫ veſtes.
¶ Hōicidiū diligis falſitatē? Sol. Dixit
ꝙ illā q̄ſtionē faceret ad ypocriſim cum q̄
aīas hoīm occidebat. ¶ Hōicidiū habes
pigritiā? So°. Dixit: ꝙ ciuitas hieruſalē
h ſciebat. ¶ Hōicidiū cū q̄ es male edo-
ctū? So. Dixit: ꝙ male erat edoctū cū in-
uidia/ ira/ ſupbia/ auaritia/ τ crudelitate.
¶ Hōicidiū es obediēs? So. Dixit homi
cidiū ꝙ erat obediēs iudici pp̄ter argen-
tū/ τ principi pp̄ter honorem.

¶ De.q. latrocinij τ vitiox mixtox.

Latrociniū q̄re nō hēs verecun
diā in mētiēdo? So. Rñdit: ꝙ
non poterat vti officio ſuo ſine
mētiri. ¶ Latrociniū cū q̄ bōitatē fura-
ris? So. Dixit: ꝙ bōitatē furabat cū ma
ledicere ſymōia τ ypocriſi. ¶ Latrociniū
q̄re es ipatiēs? So. Dixit: ꝙ erat ipatiēs:
qꝛ furcas non recolebat. ¶ Latrociniuꝫ
habes infirmitatē? So. Dixit: ꝙ iuſtitia
regis ipſum tremere faciebat. ¶ Latroci
niū q̄re vadis de nocte? So. Dixit: ꝙ ibat
de nocte vt gētes ſua turpia īdumēta non
viderēt. ¶ Latrociniū quare es illegale?
So. Dixit: ꝙ illegale erat: qꝛ cū legalita-
te gētes decipere nō poterat. ¶ Latroci-
nium q̄re es? So. Dixit: ꝙ erat: qꝛ pigri-
tiā habebat in fodiēdo vineā τ in eundo
mercatū. ¶ Latrocinium fuiſti vnq̄ obe
diens? So. Dixit: ꝙ ipſum erat obediēs
ſepe ad ſuū diſplicitū furcis. ¶ Latroci-
niū es edoctū? So. Dixit: ꝙ illā q̄ſtionem
faceret ſymōie: q̄ ēpatū ē furata. τ ꝙ ſilr
illā q̄ſtionē faceret ypocriſi: q̄ ſanctitateꝫ

erat furata.

¶ De.q.mendacij maledicendi ⁊ vitiorum mixtorum cum ea.

M Entiri ⁊ maledicere q̃re ſocietatẽ feciſtis? So. Dixerũt: ꝙ ſocietatẽ fecerunt: vt bõitatẽ deſtruerẽt ⁊ veritatẽ: q̃ ſunt amice. ¶ Quare homines mẽdaces magis ſunt ipatiẽtes ꝙ alij? So. Hõ mẽdax ſp cũ rep̃hendit: ſe excuſat. ¶ Mẽtiri de q̃ eſt tuũ fundamẽtũ? So. Dixit: ꝙ ſuũ fundamẽtũ erat de ſupbia/ inuidia/ ira/ auaritia/ ⁊ ypocriſi. ¶ Heremita ab ore q̃ſiuit: vtrum erat ita turpe ꝑ mẽtiri ſicut camiſia leproſi ꝑ leprã? So. Rñdit os: ꝙ illã q̃ſtionẽ faceret ypocriſi: q̃ turpior eſt ꝙ camiſia leproſi? ¶ Mẽtiri quõ facis falſitatẽ? So. Rñdit: ꝙ ſymõia ⁊ ypocriſis h̃ ſciebãt. ¶ Mẽtiri habes diligẽtiã? So. Dixit: ꝙ ꝑ totuz mũdũ ſemẽ ſuũ ſeminauit. ¶ Mẽtiri es bñ edoctum? So. Rñdit: ꝙ didiſcerat rhetoricã: vt gẽtes decipere poſſet. ¶ Mentiri fuiſti obediẽs? So. Dixit mẽtiri: ꝙ illã q̃ſtionẽ tartaris faceret ⁊ iudeis ⁊ ſaracenis ⁊ argento chriſtianoꝝ ⁊ habitui ypocriſis.

¶ De.q.maledicẽdi ⁊ vitioꝝ mixtorum.

M Aledicere q̃re malũ dicis de hominibꝰ hũilibꝰ cũ patiaz hñt? So. Dixit: ꝙ ipa erat de gñe ſuperbie ire ⁊ crudelitatis. ¶ Maledicere q̃re nõ dicis malũ de incõſtãtia: q̃ eſt malũ vitiũ? So. Dixit maledicere: ꝙ ipm nolebat ſuã germanaz inhonorare de q̃ ſcti hoies dicũt malũ. ¶ Maledicere q̃re malum dicis de clericis? So. Dixit maledicere: ꝙ malũ de clericis dicebat: qꝛ vitia petius ſtabãt i illis ꝙ i aliis hoibꝰ. ¶ Maledicere q̃re nõ dicis malũ de ſymõia ⁊ ypocriſi? So. Dixit maledicere: ꝙ malũ nõ dicebat niſi cũ falſitate. ¶ Maledicere es pigrũ? Solꝰ. Dixit: ꝙ de nullo tãtũ malũ dictũ ẽ ſicut de trinitate dei ⁊ eiꝰ icarnatione. ¶ Maledicere q̃re icurialr loq̃ris? So. Dixit: ꝙ ſupbia ira ⁊ inuidia ſibi cõſulebant. ¶ Maledicere habes plures amicos? So. Dixit: ꝙ maior ps hoim pauperũ ⁊ diuitũ ſibi obediebãt.

¶ De.q.ipatientie ⁊ vitiorum mixtoruz.

I Mpatiã ⁊ icõſtãtia q̃re eſtis amice? So. Rñderũt: ꝙ ipſe erãt amice: qꝛ plures habebant amicos. ¶ Impatiẽtia q̃re es turpis? So. Dixit: ꝙ ipſa erat pulchra ad irã ⁊ ad ſuperbiã: que multũ ipaz diligũt. ¶ Impatiẽtia hoies ypocrite q̃re ſunt ita fortiter vr̃i amici? So. Dixit: ꝙ ipſa diligebat homĩes ypocritas: qꝛ decipiunt hoies legales q̃ ſunt ſcti homines. ¶ Impatiẽtia q̃re habes plures amicos ꝙ patiã? So. Dixit impatiã: ꝙ ipſa erat magis diligẽs cũ ira ꝙ patiã cũ abſtinentia. ¶ Impatiã q̃re es male edocta? So. Rñdit impatiã: ꝙ ipſa erat male edocta: qꝛ cũ gula ⁊ cũ ſupbia ira ⁊ auaritia fecerat ſocietatẽ. ¶ Impatiẽtia q̃re es inobediẽs abſtinentie? Solu. Dixit: ꝙ erat inobediẽs abſtinentie: quia erat conſanguinea ptientie.

¶ De.q.incõſtãtie ⁊ vitioꝝ mixtorum.

I Ncõſtãtia q̃re es turpis? So. dixit: ꝙ ipa erat turpis: qꝛ ꝯſtantia erat vna ſpẽs ſanctitatis. ¶ Inconſtantia q̃re es falſa? So. Dixit: ꝙ ipſa erat falſa: qm̃ ſi ꝑ vnũ modum non poſſet hoies legales decipere: ipos ꝑ aliũ modũ decipiebat. ¶ Incõſtãtia es pigra? Soᵒ. Dixit: ꝙ ipa erat ita diligẽs: ꝙ hoies ipſam i ꝟitate inuenire nõ poterãt. ¶ Inconſtãtia quare es in vno tpe edocta/ ⁊ in alio male edocta? Soᵒ. Dixit: ꝙ ipſa erat male edocta: vt vituperia dicere poſſet. ¶ Incõſtãtia cui es magis inobediens? So. Dixit: ꝙ indiſcretio luxuria ſupbia gula ⁊ auaritia hoc ſciebant.

¶ De.q.immũditie ⁊ vitiorũ mixtorum.

I Mmunditia es ita magna i ypocriſi ſicut in ſotularibus? So. Dixit: ꝙ falſitas hoc ſciebat. ¶ Immunditia habes pigritiaz? So. Dixit: ꝙ quereret hoc a luxuria: quam in pluribꝰ hominibus procurabat. ¶ Immunditia quare loqueris dum comedis/ ⁊ tenes os plenum? Solu. Dixit: ꝙ ipſa ⁊ incurialitas ſocietatem fecerunt. ¶ Immunditia habes timorem? Solu. Reſpõdit ⁊ dixit: ꝙ illam queſtionem faceret ſanctitati et obedientie: que plorabant.

¶ De.q.falſitatis ⁊ vitiorum mixtorum.

F Alſitas habes pigritiam? Soᵒ. Dixit ꝙ illam queſtionẽ faceret iudicibus ⁊ aduocatis: qui lites

prolongant ruſticis. ¶ Falſitas quō es cognita? So. Dixit ꝙ de icurialitate: ꝛ de ypocriſi erat ſuū vexillū. ¶ Falſitas cui es magis inobediens? So. dixit: ꝙ mercatori in quo tot hoīes confidunt.

¶ De.q.pigritie ꝛ vitioꝝ mixtoꝝ.

Pigritia quare es male edocta? So. Dixit: ꝙ illa erat male edocta.qꝛ nimis comederat ꝛ ſibi placebat multum dormire. ¶ Pigritia es obediens? So. Reſpōdit: ꝙ ipſa obediens erat caſeo recenti ꝛ pani calido.

¶ De.q.incurialitatis ꝛ inobedientie.

Incurialitas es alicui obediens? So. Rñdit ꝙ illa erat obediens homini guloſo: q̄ carnes ad menſam diuidit/ꝛ ſuo ſocio dicit: ꝙ eligat ex duabꝰ partibus illaȝ partē quā voluerit.

¶ De.q.brā.ar.īpialis. ꝛ pꝰ de barōibꝰ.

Heremita a dn̄o papa q̄ſiuit: q̄re ↄſtātinꝰ īpator dedit impiū eccleſie romane? So. Uade ad ru. añdictā. ¶ Herēita a rege q̄ſiuit cū qbꝰ hoibꝰ maiorē amicitiā hr̄e dȝ. So. ibidē. ¶ Heremita a filio baronis q̄ſiuit: vtruȝ plꝰ regē diligere debeat q̄ ſuum patrem? So. Nullus miles tātū ē amabilis ſicut bonus p̄nceps. ¶ Herēita a rege q̄ſiuit: vtrū ſibi erat licitū emere baroniā? Sol. vt ſupra.

¶ De.q.militum.

Queſiuit herēita a rege q̄re ſunt milites. So. Uade ad ru. añdictā. ¶ Quare milites debent eē magi audaces q̄ alij hoies? So. ibidē. ¶ A quodā milite q̄ſiuit heremita: vtrū ordinē militie ſciebat? So. Dixit miles: ꝙ ipſe ordinē milite neſciebat/ꝛ ſuū prem increpauit: q̄ ſibi illum ordinē militie nō ſcripſerat. qꝛ ſi vnꝰ liber artis militie factus fuiſſet: plꝰes milites hūiles eēnt: q̄ ſuperbi ſunt/ꝛ iuſti: q̄ ſunt iurioſi/ ꝛ caſti q̄ ſunt luxurioſi/ꝛ audaces: q̄ ſunt timidi/ꝛ diuites: q̄ ſunt paupes/ꝛ honorati: q̄ ſunt inhonorati. ¶ Miles: dixit herēita: cū q̄ militā ↄſeruas? So. Dixit miles: ꝙ ipſe militā cōſeruat cū enſe regis q̄ facit ſuā coronā eſſe cōem. ¶ De.q.burgenſium.

Burgēſes quare ſunt? So. Uade ad ru. añdictā. ¶ Burgēſes q̄re debēt eē liberi? So. Sic opȝ burgēſem hr̄e libertatē ad ordinandū ciuitatē: ſicut opȝ milites libertatē hr̄e ad cuſtodiēdū vias ꝛ coronā regis. ¶ Queſiuit a burgēſe heremita: quare diuitie ſue tantū non durabāt ſicut diuitie alterius hoīs? So. Nullus hō eſt tātū ocioſus ſicut burgēſis. ¶ Queſiuit herēita a burgenſe: q̄re minus viuebat q̄ aliꝰ hō? So. Dixit burgēſis: ꝙ ocioſitas ꝛ cibaria delicata hoc ſciebāt.

¶ De.q.conſilij.

Queſiuit heremita a p̄cipe de q̄bus pſonis ſuū ↄ̄ſiliū eſſe debebat? Sol. Uade ad ru. antedictā. ¶ Ab enſe regis q̄ſiuit heremita: q̄re nō erat rectꝰ? Sol. Dixit enſis: ꝙ ipſe obliquꝰ erat: qꝛ rex bonū cōſiliū nō habebat. ¶ Queſiuit heremita: vtrū conſiliū regis de pluribꝰ pſonis eē debebat? So. Quāto plures pſone ſunt in cōſilio regis maior eſt cōfuſio cōſilij ꝛ ſua ſecreta ſunt minora. ¶ Queſiuit heremita a rege: de q̄bus hoibus maiorē hēbat timorē? So. Dixit rex: ꝙ nulli hoies ſibi poſſent facere tantū de malo ſicut illi de conſilio ſuo: nec ipm tātū decipe. ¶ Sic dixit herēita regi: ꝙ nō hēret hoies ī cōſilio ſuo negligētes: indiſcretos: crudeles: ſuperbos: inuidioſos. ꝛ ꝙ marie plus hoiem auarū cuitaret q̄ aliū hoiem. qꝛ hō auarꝰ facit oīa ꝑpter denarios.

¶ De.q.pcuratoꝝ.

Queſiuit heremita a rege: ſui ꝓcuratores de quo debebāt eſſe induti? So. Uade ad ru. antedictā. ¶ Queſiuit heremita a rege: vtrū habebat bonos ꝓcuratores? Sol. Dixit rex: ꝙ ſuus populus hoc ſciebat. ¶ Queſiuit heremita a rege: vtrum in ꝓcuratione habebat ſymoniam? So. Dixit rex: ꝙ quereret hoc ab auaritia. ¶ Rex: dixit heremita: vbi eſt legalitas ꝛ tue diuitie? Solutio. Dixit rex: ꝙ legalitas ꝛ ſue diuitie ſunt in illis hominibus quos ipſe cogit eſſe procuratores.

¶ De.q.iudicum.

Rex: dixit heremita: quales conditiōes requirit bonus iudex? Solu. Uade ad ru. antedictā. ¶ Quidam rex fecit iudicem vnum hominem pauperem in vna magna ciuitate: qui a iudice queſiuit: quid prius cōſide

rabat in ſuo iudicio aut diuitias aut iuſtitiã? So. Rñdit iudex: ꝙ ipe leges addiſcerat: vt honorẽ hẽret ⁊ diuitias. ¶ Iuſtitia a iudice qͥſiuit: qͤre i ſuo iudicio mẽtiebat? So. Dixit iudex: ꝙ ipſe mẽtiebat: qꝛ rex ſibi paucos denarios dabat: ⁊ ſeruitium a gẽtibus accipiebat. ¶ Rex a ciuitate qͥſiuit: quare plorabat? So. Nullus iudex eſt cõmunis qui diu ſtat in vna ciuitate.

¶ De.q.aduocatorum.

Rex: dixit heremita: qͣles ꝯditiones debẽt tui aduocati habere? So. vade ad rubꝛi. antedictam. ¶ Queſiuit herẽita a rege: vtrũ in vna ciuitate debeãt eſſe plꝛes aduocati? So. In multitudine aduocatoꝝ ẽ ꝯfuſio litium. ¶ Queſiuit herẽita ab aduocatis: qͤre tã tũ lites ꝓlongãt? So. Dixerũt aduocati: ꝙ denarij ruſticoꝝ hoc ſciebãt. ¶ Aduocati: dixit heremita: qͥs pro vobis in alio mũdo aduocabit? So. Rñderũt aduocati: ꝙ lachꝛyme ruſticoꝝ hoc ſciebant.

¶ De.q. ſagionum vel nunciorum.

Rex: dixit heremita: de qͥbꝰ cõditiõibꝰ debẽt eẽ tui ſagiões? So. Uade ad ru. antedictã. ¶ Sagio: dixit herẽita: qͤre es ſupbꝰ? So. Dixit ſagio: ꝙ ipe erat ſiĺtudo regis. ¶ Queſiuit a demone heremita qͣles hoĩes plus ipm i hͦ mũdo ſignificabãt ſm̃ eoꝝ offĩm? So. Demõ dixit: ꝙ ſagiones ſunt illi homines: q̃ hñt ſuã ſiĺtudiñẽ i tormẽtãdo hoĩes. ¶ Queſiuit heremita a demone: qͥs eſt maioꝛ ſagio inferni? So. Dixit demon: ꝙ maioꝛ ſagio quẽ ſciebat erat malus rex.

¶ De.q.inquiſitorum.

Rex: dixit heremita: qͣles inquiſitores debes habere? So. Uade ad rub. antedictã. ¶ Queſiuit rex a ſuis iquiſitoꝛibus: vtrũ ipi i ſuo officio fuiſſent fideles? So. Rñderũt inquiſitores: ꝙ in ſuo officio fideles fuiſſent: ſi inquiſitionem ꝯtra ipſuꝫ feciſſent. ¶ Rex: dixit heremitta: habes verecũdiam? So. Dixit rex: ꝙ ipe ꝟecundiam habebat: qꝛ ꝯ iudicẽ inquiſitionẽ fieri faciebat. nõ autẽ ꝯ ſemetipm̃. ¶ Queſiuit herẽita ab inquiſitione: quare plorabat? So. Dixit inquiſitio: ꝙ plorabat: quia ad ſummitates magnarũ arborum non aſcendebat.

¶ De.q.confeſſoris.

Rex: dixit herẽita: quẽ cõfeſſorẽ debes hrẽ? So. Uade ad ru. antedictã. ¶ Rex qͤre hẽs cõfeſſorem? So. Rñdit rex: ꝙ cõfeſſorẽ hrẽ volebat: vt cõſciam hẽret. ¶ Confeſſoꝛ regis qͤre ploras? So. Dixit cõfeſſoꝛ: ꝙ ipe plorabat: qꝛ ocioſus erat. ¶ Rex quare ploras? Sol. Dixit rex: ꝙ ipe plorabat: quia ypocriſis ſtabat in ſuo confeſſore.

¶ De.q.brãchaꝝ arbo. apſticalis.

Querebatur a ſummo põtifice: qͣles erãt ſue brãche? Sol. Uad ru. añdictã. ¶ Brancha de quo viuis? Sol. Dixit brãcha: ꝙ viuebat ex concordãtia quã hꝫ cũ trũco ⁊ cũ alijs brãchis. ¶ Brãche: dixit heremita: velletis eẽ trũcꝰ? So. Rñderũt: nullũ ꝑticulare ſm̃ curſum nãlẽ eſt ꝯ ſuũ vſe. ¶ Brãcha qͤre es ita magᷓ? Sol. Dixit brãcha: ꝙ ipa erat ita magᷓ: vt eẽt ꝓportionata cũ magnitudiñe trũci: q̃ eſt valde magnꝰ. ¶ Brãcha es bona? Sol. Dixit brãcha: ꝙ qͤreret a ſuis opibꝰ. ¶ Brãcha qͤre es? So. Nullus trũcꝰ eſt bonꝰ ſine brãchis. ¶ Brãcha quot ſunt brãche celi? Solu. Dixit brãcha: ꝙ .xij. ꝓuĩcie erãt i mũdo. ¶ Brãcha q̃t ſunt rami celi? Sol. Dixit brãcha ꝙ q̃ttuoꝛ ſunt ꝟtutes cardiales ⁊ tres theologales. ¶ Brãcha hẽs cõſciaꝫ de lupis q̃ comedũt oues? So. Dixit brãcha: ꝙ cetere brãche hoc ſciebãt. ¶ Brãcha eris ita alta ⁊ ita magᷓ i die iudicij? So. Dixit brãcha: ꝙ qͤreret hoc a ſuo libro.

¶ De.q.brãchaꝝ arbo. celeſtialis.

Brãche arboris celeſtialis qͣles ſunt? So. Uade ad ru. añdictã. ¶ Quare ſunt .xij. ſigna ⁊ non plura nec paucioꝛa? Sol. Scd̃m diſpoſitionẽ ſubaꝝ inferioꝝ ſunt q̃ttuoꝛ tpa anni. ⁊ opꝫ ꝙ q̃dlibet tp̄s ſit de triãgulo: ſicut ver q̃ hꝫ vnã lineã calidã / ⁊ aliã humidã i cõcordãtia / ⁊ aliã i ꝯrietate humiditatis ⁊ ſiccitatis. Et vade: vtẽ. ¶ Quare ſigna motũ hñt circularẽ? So. Nulla cõtinuatio põt eẽ in maioꝛi motu q̃drãguli ⁊ triãguli ꝙ̃ i circulo. ¶ Quare aries ſe mouet ad taurum / ⁊ taurus ad gemini / ⁊ aries nõ ſe mouet ad piſcẽ / nec piſcis ad aquariũ? So. Nãliter ignis ſe mouet ad

aerē ꝑ concordātiā caloris. ⁊ ſi aer ſe mo-
ueret ad ignē per ↄcordātiā humiditatis:
eēt ignis de ↄplexione calida ⁊ hūida. Et
ſi aqua ad aerē ſe moueret: eēt aer de ↄple
xione hūida ⁊ frigida. ⁊ eſtas ſe moueret
ad ver. ⁊ ver ad hyemē. ⁊ agricultor ī eſta
te ſeminaret / et in hyeme forent meſſes.
¶ Queſiuit heremita a vere: q̄lia ſunt ſua
ſigna? Solō. Uade ad ru. vtō. ¶ Aſtrono
mus q̄re totiēs errat in ſuo iudicio? Sol.
ibidē. ¶ Utrū phi antiqui errauerūt ī ap
propriationibꝰ qualitatū ⁊ maſculinitatis
⁊ femininitatis: q̄s duodecim ſignis ⁊ ſeptē
planetis attribuerūt? So. ibidē. ¶ Qua
re aries ē de ↄplexiōe ignis / ⁊ piſcis de cō
plexione aque? So. In quolꝫ triāgulo na
turali opꝫ eē participationē ↄ̄triorꝫ. idcir-
co aries ⁊ piſcis participāt ꝑ ↄ̄trietatēs in
vere ⁊ in hyeme: vt ignis actionē hēat in
gn̄atione / et aqua paſſionē in corruptiōe.
¶ Quare gemini eſt de ↄplexione aeris /
⁊ cācer de ↄplexione aque? Sol. In quolꝫ
triāgulo nāli opꝫ eē ↄcordātiā q̄litatū ꝓ-
priarū ⁊ appropriatarꝫ: vt ſit generatio et
ꝓportionatū teperamentū. ¶ Ab ariete
q̄ſiuit herēita: cū quo ſigno maiorē habe-
bat cōcordātiā / ⁊ cum q̄ maiorē ↄ̄trietatē?
So. Rñdit aries: ꝙ maiorē hēbat cōcor-
dantiā cum tauro: q̄ñ ad illum ſe mouet
ſine medio. ⁊ maiorē habebat ↄ̄trietatem
cū piſce. q̄ñ ad ipm̄ ſe mouebat cum me-
dio. idcirco ignis maiorem habebat con
cordantiā cuꝫ partibus: q̄ ſunt ſupra ſe / ⁊
minorē cum partibus: que ſunt ſub ſe.

¶ De. q. brāchaꝝ ar. angelicalis.

PRincipales ꝓprietates angelo-
rū q̄les ſunt? So. Uade ad rub.
añdictā. ¶ A bonitate angeli
q̄ſiuit heremita: vtrū erat ita principalis
rō ipſius angeli ſicut itellectꝰ? So. ibidē.
¶ Bonitas angeli dixit herēita: q̄re nō
es ita pricipalis rō: ſicut intellectꝰ? Solō.
Dixit bonitas: ꝙ deꝰ eſt intelligibilis / et
nō bōificabilis. ¶ Angele: dixit heremi-
ta: q̄re tue rōnes p̄ncipales ſunt tres ⁊ nō
plꝰes neq; pauciores? So. Dixit angelꝰ: ꝙ
deꝰ nō poterat eē ſibi obm̄ niſi ꝑ recolere ī
telligere ⁊ amare tā tūmō. ¶ Queſiuit he
remita ab itellectu angeli: q̄re erat foꝛalr?
So. Dixit itellectꝰ: ꝙ ipe foꝛalr erat ꝑ ꝓ-
priā intellectiuitatē ⁊ intelligibilitatem.
¶ Intellectꝰ angeli q̄re ē finalr? So. Rñ
dit itellectꝰ: ꝙ ipe erat finalr: q2 deꝰ ē in-
telligibilis. ¶ Intellectꝰ angeli de q̄ eſt / ⁊
quō eſt? Sol. Uade ad ru. vtō. ¶ Intelle-
ctus angeli: dixit herēita: es cū mēoria ⁊
volūtate ex vna eadē bonitate? So. Dixit
intellectus: ꝙ vna eſt bonitas ſm̄ nām. et
plꝰes ſunt rōnes / vnꝰ ſit actus bonitatis ꝑ
intelligere / ⁊ aliꝰ ꝑ recolere / ⁊ alius ꝑ ama
re. Et vade ad ru. vtō. ¶ Angele de quo eſt
tua bōitas moral / ⁊ idē de tuo itelligere?
So. ibidē. ¶ De. q. brā. ar. euiternal.

QUeſiuit heremita ab euiternita
te: quales ſunt ſue brāche? So.
Uade ad ru. antedictā. ¶ Eui-
ternitas quō ſunt tue brāche? So. ibidē.
¶ Euiternitas: quare habes duas bran-
chas ⁊ nō plures / ⁊ quare duas ⁊ nō vnaꝫ
tātū? So. Ois moralitas ē bona aut ma-
la. ¶ Queſiuit herēita a paradiſo: vtruꝫ
ſit celū empireū? Sol. Rñdit padiſus: ꝙ
ſi lux ſctōꝝ corpoꝝ cōcretoꝝ ⁊ glificatoꝝ
de ↄtinua luce nō eēt: nō poſſet eē ī maio
ri actu ſuaꝝ rōnū. Et vade ad ru. añdictā.
¶ Ab iferno q̄ſiuit herēita: de ꝙ erat ſuꝰ
color? Sol. Nullus color eſt luci tātū ↄ̄riꝰ
ſicut niger color. ¶ Queſiuit herēita ab-
euiternitate: vtrū in paradiſo ſit vmbra?
So. Si celū empireū nō eſſet de luce: q̄d-
libet corpus ſtans iter duo corpa vmbraꝫ
faceret. ¶ Queſiuit heremita ab iferno:
vtrū ī ipo erat lux? So. Rñdit infernꝰ: ꝙ
illā queſtionē faceret ſulphuri / ⁊ fumo li-
gni viridis: qd ignis cōburit. ¶ Heremi-
ta ab inferno q̄ſiuit: q̄re erat euiternalis?
So. Dixit infernꝰ: ꝙ ipe erat euiternꝰ: vt
iuſtitia dei nō eēt ocioſa. ¶ Inferne: de q̄
eſt tuū p̄nm? So. Dixit infernꝰ: ꝙ ſuū p̄n-
cipium erat ex priuatione complementi.
¶ Inferne: q̄re es ita magnꝰ? Sol. Dixit
infernꝰ: ꝙ ipe erat ita magnus: q2 deꝰ mo
dicū recolitur cognoſcitur ⁊ amatur.

¶ De. q. branchaꝝ ar. maternalis.

QUeſiuit heremita a dn̄a nr̄a: q̄t
erant ſue brāche? So. Uade ad
rub. añdictā. ¶ Queſiuit here-
mita a dn̄a nr̄a quomō cōſiſtit mater dei?
So. ibidē. ¶ Queſiuit heremita a bran-
chis maternitatis quō exeunt de trunco?

So.ibidē. ¶ Queſiuit heremita a maternitate: vtrū ſue brāche erāt magne? Sol. Rñdit maternitas: q illā q̄ſtiões ſue filiationi faceret / ꝛ pctōrib⁹: q ſibi q̄tidie ſpes trāſmittit.q dicūt ei: q ipi volunt eſſe ſui filij.qꝛ eſt mater mie. ¶ Queſiuit heremita a dña nr̄a: quomō eſt mater mie? Sol. Dixit dña noſtra: q ipſa eſt mater mie ipā exiſtente matre filij dei p hoiem. Eſt etiā mater mie: qꝛ filius ſuus ipſā exaudit de quolibet: ꝓ quo ipſum rogat. ¶ Queſiuit heremita a demone: quare plorabat? So. Dixit demon: q ipſe plorabat: qꝛ dña nr̄a eſt mater mie. ¶ Queſiuit herēita a brāchis dñe nr̄e: de quo ſunt ſue vmbre? Sol. Dixerūt branche: q ſue vmbre ſunt de ſpe et mia. ¶ Queſiuit heremita ab vmbra brācharū: de quo erat ſuus color? So. Reſponderūt: q color de q eſt eaꝝ vmbra: eſt de amore fide ꝛ ſpe. ¶ Queſiuit heremita a dña nr̄a: qualē de ſuis brāchis plus diligebat? Solō. Dixit dña: q illa q̄ſtio fieret maiori amabilitati. ¶ Queſiuit heremita a dña nr̄a: vtrū ipſa ſit maior maternitas? Sol. Dixit dña nr̄a: q illa q̄ſtio fieret ſuis maioribus branchis.

¶ De.q.brāchaꝝ ar.ieſu chriſti.

Nature dñi ieſu xp̄i quot ſunt? Sol. Uade ad rub. añdictam. ¶ Quare in dño ieſu xp̄o ſunt due nature ꝛ nō pſes / vel q̄re nō hʒ vnam nāʒ tātūmō? So. Sine duab⁹ naturis nō pōt eē deus ꝛ hō. ꝛ ſi plus duab⁹ naturis hēret: nō eēt verus hō. ¶ Natura hūana ieſu chriſti de quot naturis eſt. Solō. Uade ad ru.vtā. ¶ Natura diuina ꝛ hūana ieſu xp̄i: quō participabant i hac vita preſenti? So.ibidem. ¶ Dñs ieſus xp̄s: quomō in hac vita attingebat obiecta? Sol. ibidem. Dñs ieſus xp̄s: quomō eſt vna perſona ex duab⁹ naturis? So.ibidē. ¶ Bonitas diuina ꝛ humana ieſu xp̄i exiſtente vna perſona: quomō ſunt diſtincte? Solō ibidem. ¶ Cum deus ſit ſubſtantia ſpiritualis: quomodo potuit tangi / vulnerari / et habere famē / ſitim / ꝛ mortē? So.ibidē. ¶ Queſiuit heremita a deo: quomō pōt facere vnam creaturam: que ſit finis ꝛ cōplementū oīm creaturarū? Solō.ibidem. ¶ Dñs ieſus xp̄s de quo eſt? Slō.ibideʒ.

¶ De.q.diuinaꝝ pſonaꝝ. Et pꝛio de pr̄e.

In deo quō rñdēt ſibiūuicem ſua nā ꝛ ſue rōnes? Sol. Uade ad ru. añdictā. ¶ Actus diuinaꝝ rōnū quō ſunt? So.ibidē. ¶ Actus diuīaꝝ rōnum: quō ſunt infiniti? So.ibidē. ¶ Operatio quā de⁹ hʒ in ſeipſo: de quo eſt? So. ibidem. ¶ De⁹: quare eſt pr̄? So.ibideʒ. ¶ Deus: cuius eſt pr̄. Sol.ibidē. ¶ Queſiuit heremita a deo: vtrū erat ſibi magis ꝓpꝛiū magnū ꝓducere q̄ paruū / ꝛ eternū q̄ nō eternū / ꝛ mai⁹ bonū q̄ min⁹ bonū? So.ibidem. ¶ Queſiuit heremita a deo patre: vtrū filiū ex matre ꝓducat? So. Si deus pr̄ filiū ex matre ꝓduceret: non eſſet totus filius ex pr̄e. ¶ Queſiuit heremita a deo pr̄e: vtrū fuit anteq̄ fili⁹? So. In ꝓductiōe que eſt de eternitate: nō eſt anterioritas. ¶ Queſiuit herēita a pr̄e: vtruʒ filiū ꝓducat in q̄titate? So. In ꝓductione q eſt de infinitate: nō pūt eſſe locus nec q̄titas.

¶ De.q.perſone filij.

Pater quō eſt añ filiū? So. Uade ad ru.antedictam. ¶ Quomō pr̄ eſt cōe ſuppoſitum? So. Pater inquātū eſt pater ex natura: eſt ſuppoſitū ſingulare. ꝛ inquātū rñdet in ꝓducēdo ſuū filiū oībus ſuis rōnib⁹ eſt ſuppoſitū cōe. quod de omnibus ꝛ cum omnibus ſuis rōnib⁹: ꝛ per oēs ſuas rationes filiuʒ producit. ¶ Fili⁹ quomodo eſt de paſſione? So. Pr̄ inquātum ſuam actiuitatem cōſiderat: de ſua actiuitate poſſibilitatem ꝯſiderat. Et vade ad rub.vtā. ¶ Fili⁹ quō eſt de pr̄e / ꝛ nō de alio? So. Pr̄ in conſiderādo ſuā poſſitiuitatē: de ſua ꝓpꝛia bonitate infinitate eternitate ꝛ ceteris poſſibilitatē cōſiderat. ¶ Fili⁹: quō ē poſſibilis ꝛ poſſit⁹? So. In deo ſe hn̄t relatiue poſſitiuitas: q eſt pr̄. ꝛ poſſibilitas: que ē fili⁹. Et qꝛ deus eſt purus actus / etern⁹ / infinitus / ꝛ cōpletus: eſt fili⁹ poſſitus. ꝛ ideo in filio poſſit⁹ ꝛ poſſibilis ſunt vnū idē ꝛ pn̄t eē oēs actus rōnum eternaliter ꝛ infinite. ¶ Pr̄ ꝛ fili⁹ quō ſunt diſticte pſone? So. Uade vtā. ¶ Pater ꝛ fili⁹ quō ſunt vna eēntia / vna ſubſtātia / vna nā / vna bōitas / vna magnitudo / vna eternitas ꝛc̄. Solō. Si infiniens ꝛ infinibilis / eternās ꝛ eternabilis / poſſificās ꝛ poſſificabilis / poſſunt

eſſe differentes eẽntie ſube ⁊ nature ⁊ dif-
ferentes bonitates: ꝯdictio poſſet eẽ ens
reale: q̃ ꝯdictio ẽ ĩpoſſibilis. ¶ Queſiuit
heremita a filio: vtrũ erat ex mã / aut ſi erat
materia? So. Uade vtõ. ¶ Filiꝰ quõ ẽ fi-
lius? So. ibidem. ¶ Queſiuit heremita a
filio: vtrũ erat augmẽtabilis? So. ibidẽ.

¶ De. q. ſancti ſpiritus.

SPũſſctũs quõ ẽ paſſiua ſpirabili
tas ſine mã? Sol. ad ru. añdictã.
¶ Spũſſctũs: quõ eſt tertia pſo
na. So. ibidẽ. ¶ Spũſſctũs: quõ eſt a pr̃e
⁊ filio? So. ibidẽ. ¶ Cũ pr̃ ⁊ filiꝰ ſint pſo-
ne diſtincte: quõ ſunt vna ſpiratitas? So.
Pater ⁊ filiꝰ ſunt diſtincti ꝑ ꝓprias pro-
prietates / ⁊ ſunt vna ſpiratiuitas ꝑ cõem
ſpiratiuitatem. ¶ Cuꝫ ſpũſſanctꝰ ſit ex pa
tre ⁊ filio: quõ eſt vna ſpirabilitas / vna ꝑ-
ſona et non plures? So. Spũſſanctus eſt
ex patre ⁊ filio: inquãtũ eſt ex cõi ſpiratiui
tate. et eſt vna pſona et vna ſpirabilitas:
inquãtum eſt ex vna ſpiratiuitate ⁊ nõ ex
plꝛibus. ¶ Spũſſanctus quõ eſt equalis
patri ⁊ filio? So. Uade ad ru. vtõ. ¶ Pa
ter ⁊ filius quõ ſunt equales in ſpiritu ſan
cto? Sol. In hoc ꝙ pater ⁊ filius equali-
ter ſeinuicẽ diligũt ⁊ ſunt vna ſpiratiui-
tas ⁊ nõ plr̃es / ſunt eq̃les in ſpũſctõ. ¶ Pr̃
et ſpiritusſanctus quõ ſunt equales in fi-
lio? So. Pater de toto ſeipſo filium gene
rat / ⁊ filius de toto ſeipſo ſpiritum ſanctũ
ſpirat. ¶ Filius ⁊ ſpiritusſanctus quomo
do ſunt equales in patre? Solo. Filius de
toto ſeipſo ſpirat ſpiritum ſanctum / ⁊ eſt
totus genitus a toto patre / et pater de to
to ſeipſo ſpirat ſpiritum ſanctum: qui eſt
totus ſpiratus ex toto patre. ¶ Cum ſpi-
ritusſanctus ſit ex patre ⁊ filio: quomõ eſt
totus ex patre et totus ex filio? Solo. In
hoc ꝙ pater et filius ſunt diſtincte perſo-
ne: eſt ſpiritusſanctus ex patre et filio. ⁊ in
quantũ pater et filius ſunt vna ſpiratiui-
tas et non plures: ſpiritusſanctus eſt vna
ſpirabilitas ⁊ nõ plures. ⁊ eſt totꝰ ſpũſſan
ctus ex patre ⁊ eſt totus ex filio.

¶ De. q. trinitatis.

QUare ſunt tres pſone / et nõ plu-
res neq; pauciores? Sol. Uade
ad ru. antedictam in branchis
ar. diuinalis. ¶ Queſiuit herẽita a boni
tate dei: ĩ quo nũero poteſt eſſe magis ma
gna? So. ibidẽ. ¶ Eternitas dei ſm queꝫ
nũerũ poteſt eẽ magna? So. ibidẽ. ¶ Bo
nitas dei quõ eẽt parua: ſi eſſent minꝰ tri
bus pſonis diuinis? So. ibidem. ¶ Cum
pr̃ ſit bõificãs / ⁊ filiꝰ ſit bõificabilis in ge
nerare / ⁊ ſctũs ſpũs ſit bõificare in ſpira-
re / ⁊ nullꝰ iſtoꝝ triũ ſit aliꝰ: q̃re bõitas nõ
eſt in q̃rto nũero? So. ibidẽ. ¶ Cũ filius
ſit bõificabilis ĩ gñare / ⁊ ſit bõificãs ĩ ſpi-
rare: q̃re filiꝰ nõ ẽ vna pſona in gñare / et
alia ĩ ſpirare? So. Filiꝰ ẽ vna pſona ĩquã
tũ generabilitas in q̃ ẽ pſonatꝰ ⁊ pſonabi
lis eternaliter ⁊ infinite. ⁊ inquantũ ſpm̃
ſctm̃ ſpirat: ẽ pſonãs ⁊ nõ pſonatus. ſicut
hõ ⁊ multomeliꝰ: q̃ inquãtũ ẽ filiꝰ: eſt pſo
natus ⁊ pſona. ⁊ inquãtũ aliũ hoĩeꝫ gene
rat: ẽ pſonãs ⁊ nõ pſonatꝰ. ¶ Filiꝰ q̃ ẽ ge
nerabilis ⁊ ẽ gñatꝰ: q̃re nõ eſt vna pſona:
inquãtũ gñabilitas / ⁊ alia pſona: ĩquãtũ
eſt gñatꝰ? So. Filius ẽ vna pſona: inquã-
tũ ꝓncipiatꝰ ẽ in eternitate / ⁊ ẽ illa eadem
pſona: inquãtũ ẽ ꝓncipiabilis. ⁊ ſi eẽt due
pſone: eternitas eẽt ocioſa inter ꝓncipiãs
⁊ ꝓncipiabilẽ. ⁊ nõ eẽt gñare / nec ꝓncipia
re / nec eternare inter ꝓncipiãtẽ ⁊ princi-
piabilẽ / gñantẽ ⁊ gñabilẽ / eternãtẽ ⁊ eter
nabilẽ. ¶ Pater inquãtũ generat filiuꝫ
eſt pr̃ / ⁊ ĩquãtũ ſpirat ſpm̃ ſctm̃ nõ eſt pr̃.
qm̃ ſi eẽt pr̃: ſpũſſctũs eẽt filiꝰ: q̃re ḡ pater
nõ ẽ vna pſona inquãtũ pr̃ ẽ / ⁊ alia pſona
inquãtũ nõ ẽ pr̃? So. Pater eſt vna pſo-
na: inquãtũ ẽ pr̃ / ⁊ nõ ẽ alia pſona: inquã
tũ nõ ẽ pr̃. qm̃ ſi eẽt alia pſona: nõ gñaret
ex toto ſeipſo filiũ. ⁊ ſi eſſet vna pſona: in-
quãtũ gñat / ⁊ alia inquãtũ ſpirat: nõ ſpi-
raret de toto ſeipõ ſpm̃ ſctm̃. ⁊ eſſet maioꝛ
ꝙ filiꝰ ⁊ ſpũſſctũs / ⁊ ſua eſſentia diuiſa eẽt
in ꝑtes / ⁊ eẽt ꝑs in deo / ⁊ illa eẽt minoꝛ ꝙ̃
totũ. ⁊ qꝛ deꝰ ẽ ĩfinitꝰ: nõ pñt eẽ in illo mi
noritas / nec maioritas / neq; ꝑtes / nec plu
res eſſentie. Eſt ḡ pr̃ vna pſona generans
⁊ ſpirans ſicut ignis ⁊ multomeliꝰ adhuc
q̃ eſt vna ſuba in lucificando ⁊ calefacien
do ⁊ in producendo differentes ſubſtan-
tias elratas: q̃ ſunt de ſua eſſentia ⁊ natu-
ra. ſicut piper: alleũ ⁊c̃. ¶ Spũſſctũs q̃re
nõ ſpirat / aut nõ generat / vel non ꝓducit
aliquã pſonã ꝑ aliquẽ modũ / aut q̃re nõ ẽ
due pſone? Soꝰ. Dictũ ẽ iã ꝙ in bonitate

eſſet minoritas: ſi i illa eēt neceſſaria alia ꝓprietas: q̄ nō eēt bonificatiuitas nec bonificabilitas nec bonificare. Et ſpūſſctūs licet ſit ex pře ꝛ filio: nō pōt eē due pſone: cū ſit de vna ſpiratiuitate: vt dictum eſt.

¶ De.q.brā.ar.exēplificaꝛ.et pꝛio eēaliū.

Quare eēa ꝗtē nō hnt in ſubiīs eēatis: poſtꝗ ſe hnt ad finē illarū? Sol. Uade ad exēplū ru.āſidicte. ¶ Queſiuit heremita a volūtate q̄re multotiēs eſt ꝯfuſa in electiōe? So.ibidē. ¶ Uolūtas: dixit heremita: hēs quietē in amare ꝛ in odire? So. Nulla ꝗes pt eſſe de ꝯrīs finibus. Et vade ad exēplum: vtā. ¶ Libertas dixit herēita quō potes eſſe in ſeruitute exñte h qꝺ es ſine ꝑuatione aliqua tuarū conditionū? So ibidem.

¶ De.q.exēpli.brā.ar.vegetalis.

Unus hō quō accipit modū in decipiēdo aliū hoīem? So. Uade ad exm ru.āſidicte. ¶ Unus hō quō ſcit ſe cuſtodire a deceptiōe: quā aliꝰ hō ſibi vult facere? So.ibidē. ¶ Quare hoīes qui expectant ordinare ſuū teſtamentū ꝛ facere ſatiſfactionē de cōmiſſis: cū ſint infirmi ꝓ maiori parte decipiunꝛ? So.ibidē. ¶ Quare hoīes imaginari debent recolere et amare temperantiam in pꝛincipio menſe? Solutio ibidem.

¶ De.q.expli.brāchaꝝ ar.ſenſuaꝛ.

Natura q̄ſiuit heremita: quare erat magis fortis ꝗ cōſuetudo? Solō. Uade ad exēplū brāche ar.ſenſuaꝛ. ¶ Magna ꝯrietas quō vincat ꝛ deſtruit paruā ꝯcordātiā? So. Uade ad exm bran.ar.ſenſualis. ¶ Nouus honor quare debet euitare ſocietatē antiqui honoris? Sol.ibidē. ¶ Hō diues quare debet euitare ſocietatē hoīs pauperī. Solō ibidē. ¶ De.q.exēpli.brā.ar.imaginalis.

Ab imaginatōe q̄rebaꝛ: ꝗs ipaꝝ vincebat? Sol. Uade ad ru.āſidictā. ¶ A diſcretione q̄rebaꝛ: ꝗs ipaꝝ vincebat? So.ibidē. ¶ Querebatur ab hoīe: qui eſt in mortali pctō: vtrum vti debeat bonis: q̄ poſſidet? So.ibidem. ¶ Ab indiſcretione querebaꝛ: in ꝗ ē maior? So. Nulla indiſcretio maior eſt ꝗ illa: per quā hō in ſuo mortali inimico habet ꝯfidentiā. Et vade ad exēplū: vtā.

¶ De.q.brāchaꝝ ar.hūanalis ꝛ corpaꝛ.

Querebaꝛ ab arte: vtrū eſſet maior ꝗ ius? So. Uade ad exēplū ru.āſidicte. ¶ Querebat rex a Ray.quō cogſceret bonū nūciū: quē trāſmittere vellet ad quēdā pncipē? So.ibidē. ¶ Querebaꝛ a rege: quō cogſcebat inimicitiā hoīs? Sol.ibidē. ¶ Querebaꝛ a demōe: quō hoīes decipiebat? So.ibidē.

¶ De.q.ar.exēpli.brā.hūanaꝝ ſpūaliū.

Ab pħo q̄rebaꝛ: q̄lis potentia aīe pꝛiꝰ ſuū accipit obm? So. Uade ad exm ru.āſidicte. ¶ Querebatur a pħo q̄lis potētia aīe facit ſuppoſitionē/ꝛ q̄lis demōſtratiōem? So.ibidē. ¶ A pħo q̄rebaꝛ: q̄lis eſt ille modꝰ: rōne cuius volūtas ꝑcedit itellectū/ꝛ q̄lis ille modꝰ: rōne cuꝰ itellectꝰ ꝑcedit volūtatem? So.ibidē. ¶ A pħo q̄rebaꝛ: vtrū modū ſciret ſm quē credulitas ē lumē itelligētie? So.ibidē. ¶ De.q.exēpli.brā.arb.moralis.

A Rege q̄rebaꝛ: vtrū ſciebat cōditiōes: q̄ ad nūcios ſpectāt? So. Uade ad exm ru.āſidicte. ¶ A rege q̄rebaꝛ: vtrū ꝯditiōes ſciebat: q̄ ad legationē ſpectāt? So.ibidē. ¶ Querebatur a rege: vtrū debeat explorare conditiones imperatoris ad quē ſuos nuncios tranſmittebat: ſm quas ordiare debebat ſuā legationē? So.ibidem. ¶ A rege q̄rebatur vtrū in ſuo ꝯſilio eſſet aliꝗs: q̄ ſciret artē gñalē raymūdi cum q̄ cognoſcere poſſet: vtrū legati: quos trāſmittit: legationē debeāt obtinere? So. Rñdit rex: ꝙ ipſe de arte illa magnū bonū audiebat. ꝛ placeret ſibi: ꝙ aliꝗs hō ſui conſilij ipſam ſciret: vt ſibi ꝯſiliū daret artificialiter. cum ita ſit: ꝙ conſiliū ſit ſup q̄ſtiōes. ꝛ ars raymūdꝰ generalis ſit ad ſoluendū queſtiones: ſm ꝙ dici audiebat. q̄ñ in nullo ē ita neceſſaria clara determinatio queſtionis ſicut in conſilio regis.

¶ De.q.exēpli.brāchaꝝ ar.imperialis.

Querebatur a rege: vtrū ſciebat ſuos barones caſtigare: q̄ñ delinquunt? So. Uade ad exēplū rubꝛi.antedicte. ¶ Querebatur a rege: ſi ipſe habebat timorem a ſuo comite: quē repꝛehēderat corā ſuo populo: de vno magno defectu quē fecerat? Solutio.ibidē.

¶ Querebat a rege: q̃re homo nobilis q̄ cū ipſo mãducat in vna mẽſa: reputat ſibi ad dedecus: ſi i eadẽ mẽſa mãducat ruſticus? So. ibidẽ. ¶ Querebat a rege: vtrū ſciebat: q̃re ruſtic⁹ q̄ cū illo comedit i vna mẽſa: reputat ſibi ad dedec⁹? So. ibidem.

¶ De.q.exẽpli.brã.ar.ap̃ticalis.

Querebat ab hoĩe paupere: vtrū ſciebat modū: rõne cui⁹ diuitie acq̃rebant ex denariis ꝛ v̄tutibus? Sol. Uade ad exẽplū rub. antedicte. ¶ Ab hoĩe q̃rebatur: vtrū ſciret modū: ſꝫ quẽ diuitie denariorū ꝛ virtutū conſumebantur? So. ibidẽ. ¶ Ab ancilla q̃rebat: qualis dñs eſt magis tedioſus ad ſeruiendum? Solo. ibidem. ¶ A peregrino querebatur: cum quo homine eſt melior ſocietas? Solutio ibidem.

¶ De.q.exẽpli.brã.ar.celeſtialis.

A aſtronomo querebatur: quomodo gentes decipiebat? Sol. Uade ad exẽpluꝫ ru. antedicte. ¶ Ab aſtronomo q̃rebatur: vtrū ſuū iudiciū eẽt de neceſſitate? So. ibidẽ. ¶ Querebatur ab aſtronomo: vtrum cõſuetudo naturam vincat? So. ibidem. ¶ Querebatur ab infirmo: vtrum ſua infirmitas ꝑ timorẽ creſcebat: quẽ ſibi falſus medic⁹ faciebat: qui dicebat: ꝙ ſua infirmitas erat magna: vt faceret ipſi timorẽ mortis: ꝓpter quẽ ſua infirmitas creſceret/ ꝛ vt denarios plures haberet tenendo ipſum in magna infirmitate. So. ibidem.

¶ De.q.exẽpli.brã.ar.angelicalis.

Querebat a ſancto michaele/ a ſancto gabriele/ et a ſeraphin: vtrum inuidiam hẽbant? Sol. Una et eadem bonitas ſufficit bonificatiuo bonificabili ꝛ bonificare. Et vade ad ru. antedictam. ¶ A memoria querebatur ꝛ a volũtate ꝛ intellectu ſancti gabrielis: vtrum inuidiã habebant. Solo. Una eadem bonitas ſufficit memoratiuitati i̇tellectiuitati ꝛ amatiuitati. ¶ Ab homine paupere querebatur: vtrū vellet eſſe diues? So. Dixit homo pauper: ꝙ ipſe volebat eẽ diues: dū tñ dormire nõ ꝑderet. Et vade ad ru. vtõ. ¶ Querebatur a ſctõ michaele: quõ de hoĩbus auaris cognitionem habebat? So. ibidem.

¶ De.q.exẽpli.brã.ar.euiternalis.

A Lucifero q̃rebat: quare ſuū intellectū maledixit? Sol. Uade ad exẽplum ru. añdicte. ¶ A lucifero q̃rebat: quare ſpem nõ hẽbat? So. ibidem. ¶ A rege q̃rebatur: quẽ domicellum eligere debebat in ſeruitorem? Solo ibidem. ¶ A raymundo querebatur: q̃re ſuum eẽ maledixit? Solutio ibidem.

¶ De.q.exẽpli.brã.ar. maternalis.

A domina nr̃a q̃rebat: vtrū inferꝫ hẽbat? So. Uade ad exẽplū ru. antedicte. ¶ A dña nr̃a q̃rebatur: quõ erat mater mũdi? Solu. ibidem. ¶ A mũdo q̃rebat: vtrū erat ſatur? Sol. ibidẽ. ¶ Homo q̄ habet ſpeꝫ: quare timorem non habet? Solutio ibidem.

De.q.exẽplificalis brã. ar. ieſu xp̄i.

Querebat ab herẽita quẽ modū tenebat in diſputando cū infidelib⁹? Sol. Uade ad exẽplum ru. añdicte. ¶ Querebat a Ray. quõ grã de celo deſcẽdebat. So. ibidẽ. ¶ A Ray. querebat: vtrū vnꝙ̃ i fide dubitabat? So. ibidẽ. ¶ Raymũde ſcis modū ſꝫ quẽ de⁹ nãm humanam aſſumpſit? So. ibidem.

¶ De.q.exẽpli.brã.ar.diuinalis.

Querebat: vtrū de⁹ poterat eſſe ꝑfect⁹ niſi i ipo foret ꝓductio? So. Uade ad ru. añdictã. ¶ A deo q̃rebatur: vtrū in ſeipſo finẽ habebat aut in alio? So. ibidẽ. ¶ A deo querebatur: vtrū erat ita magn⁹ per agere/ ſicut ꝑ exiſtere? So. ibidẽ. ¶ Querebatur a deo: quomodo erat ita magn⁹ per agere ſicut per exiſtere? Solutio ibidem.

¶ De.q.ramorꝫ. Et pͥo de ar. elẽali.

Elementa cõpoſita q̃re ſunt? Sol. Uade ad ru. antedictã. ¶ Elemẽta cõpoſita de quo ſunt? So. ibidem. ¶ Quare ignitiuitas eſt magis intẽſa forma ꝙ̃ ignibilitas materia? Sol. Forma eſt ſimplex ꝑ actionẽ/ ꝛ mã duplex eſt per paſſionem. qm̃ vna eſt materia intra: que eſt de vna et eadẽ eẽntia cum forma: ſicut materia ignis ſimplicis. ꝛ alia ẽ materia extra: de qua eſt elẽtū. Idcirco in arbore brãche ſignificãt elẽa ſimplicia/ ꝛ rami elẽa ꝯpoſita. in qb⁹ ſiũt flores fruct⁹ ꝛ renoua-

tio in vere. qꝛ elta ſunt magis digeſta: et
mixta ĩ ramis q̃ ĩ bꝛãchis. ¶ Elta cõpoſi
ta vbi ſunt? Sol. Uade ad ru. vtš. ¶ Elta
quõ ſeinuicẽ moꝛtificãt? So. ibidẽ. ¶ Elta
quõ trãſeunt ex nũero ſimplici ĩ nũero cõ
poſitio/⁊ quõ remanẽt ĩ illo nũero ſimpli
ci quẽ hꝫ quodlꝫ ſimplex elm̃ ꝑ ſe? So. ibi
dẽ. ¶ Foꝛe pꝛic: quõ ꝑticipãt ĩ ſimplicibꝰ
ſubiis cũ ꝯpoſitis? So. ibidẽ. ¶ Elta quõ
ſtant inuicẽ ĩ mixto? So. ibidẽ. ¶ Ignis ꝗ
leuis ẽ: q̃re deſcẽdit ĩ ĩferiꝰ / ⁊ aq̃ q̃ ẽ põde
roſa: q̃re aſcẽdit ſupꝛiꝰ. Sol. ibidẽ. ¶ Mo
tus quẽ inuicẽ hñt elta: quõ durat? So. ibi
dẽ.

¶ De. q. ramoꝛum ar. vegetalis.

2 Rami pomerij de ꝗ ſunt? So. Ua
de ad ru. añdictaꝫ. ¶ Phs a ra-
mo pomerij martini querebat:
vtrũ erat ĩ potẽtia ĩ ramo ar. elalis? Sol.
Clauꝰ quẽ faber ꝓducit ex ferro: ṗus fuit
in lapide ꝑ diſpõnẽ q̃ in ferro ꝑ potẽtiã.
¶ Phs a ramo pomerij martini q̃rebat
vtrũ ſuus nũerꝰ fuit appetibilis in ramo
elali? Sol. Spẽs nãles ꝯfuſe ſunt ĩ gñibꝰ
et exeũt in nũero appꝛopato ⁊ deſiderato
vno ab alio differẽte. ¶ A ramo pomerij
martini q̃ſiuit phs de ꝗ erat ſua augmẽta
tio? So. Scdm q̃ hũidũ nutrimẽtale exit
a ramo elali: in ſpẽ rami vegetalis ſe extẽ
dit ⁊ multiplicat ramꝰ radicalis ĩ ſua ſpẽ.
¶ Phs a ramo pomerij martini q̃ſiuit:
q̃s ipm mouit de ramo elali/⁊ ipm poſuit
in ſpecievegetali? So. Agẽs nãle ita natu
raliter trahit ex gñibꝰ indiuidua: ⁊ ipa in
ſpecies ponit. ſicut faber: ꝗ de maſſa ferri
clauũ trahit ⁊ cultellũ/ ⁊ artificialr ipſos
ponit in diuerſis figuris. ¶ Phs a ramo
pomerij q̃ſiuit: vtrũ ad ſe trahat mãm ra-
mi elalis/⁊ vtrũ ramꝰ elalis trahat ipſaꝫ
ad ſe? Sol. Qꝛ nulla mã eſt actiua ſed eſt
pura paſſio: nulla materia ſeipam influit.
¶ Phs a ramo q̃ſiuit: vtrũ ramꝰ elalis:
inquãtum foꝛma ſuã mãm influat ramo
vegetali? So. Finis hitãdi mouet foꝛmã
camere: que mouet ſuã materiã ad pꝛimũ
finẽ. ¶ A ramo pomerij martini queſiuit
phs: cũ ipſe ſit vnꝰ ramus: quomõ in ipſo
plures rami ſunt in potẽtia? So. Ferrum
maſſe eſt vnũ: in ꝗ erãt in potẽtia ferrum
claui ⁊ ferruꝫ cultelli. ¶ A ramo pomerij
martini q̃ſiuit phs: vtrũ ſit viſibilis? So.
Dixit ramus: q̃ ipe erat duplex / ⁊ q̃ erat
viſibilis: inquãtũ nãꝫ rami elalis/⁊ eſt in
uiſibilis: inquãtũ eſt vegetal. ¶ A ramo
pomerij martini q̃ſiuit phs: vtrum ſui flo
res plus in nã ꝑticipãt cũ illo fin arboꝛẽ
vegetalẽ aut ſꝫ ar. elalẽ? So. Ois ꝑticipa
tio maioꝛ eſt per ſpeciẽ q̃ per genus.

¶ De. q. ramoꝝ ar. ſenſualis.

Rami ar. ſenſual de ꝗ ſunt? Sol.
Uade ad rub. añdictã. ¶ Rami
ar. ſenſualis quõ ſũt. So. ibidẽ.
¶ Rami ar. ſenſualis q̃les ſunt? So. ibi-
dem. ¶ Phs a ramis eq̃ martini q̃ſiuit:
quõ ſunt aſſituati? So. ibidẽ. ¶ Ab ocl'is
eq̃ martini q̃rebat phs: q̃t ſunt ſui rami?
So. Uade ad ru. vtš. ¶ Phs q̃ſiuit: vtrũ
viſibilitas pomi ꝓpinq̃oꝛ ſit viſitiuitati q̃
viſibilitas lapidis aut flãme? So. Ois viſi
tiuitas plꝰ ꝑticipat intra cũ viſibilitate ve
getali q̃ elemẽtali. ſꝫ qꝛ vegetatiua videri
non p̃t/nec ſuũ ꝓpꝛiũ indiuiduũ ſimplex:
foꝛtius ipſa viſititas ꝑticipat cũ viſibilita
te lapidis ⁊ flãme q̃ cũ viſibilitate vegeta
li. idcirco lapis ⁊ flãma ſunt viſibilioꝛes
q̃ pomũ. ¶ Phs a luxuˢ q̃ſiuit: vtrũ ita
foꝛtiter ꝑticipabat cũ coꝛde ſicut cũ ocl'is
So. Rñdit luxuˢ: q̃ ĩtra cũ coꝛde ꝑticipa
bat/⁊ extra cũ oculis. ¶ Phs a viſitiuita
te q̃ſiuit ⁊ ab audituitate: vtrũ erãt diffe
rẽtes rõne oculoꝛuꝫ ⁊ auriũ aut ꝑ ſeipſas?
So. Si dria viſitiuitatis ⁊ audituitatꝭ nõ
eẽt ꝓpa/ſꝫ eẽt appꝛopꝛiata: potẽtia ſenſiti
ua nõ hẽret naturalẽ cõitatẽ per ſeipam.
¶ Phs a coꝛde q̃ſiuit: q̃re maioꝛẽ ꝯcoꝛdã
tiã hꝫ cũ placibili odoꝛe q̃ cũ pulchꝛo co
loꝛe? So. Nullꝰ coloꝛ extra realr venit ad
coꝛ.

¶ De. q. ramoꝝ ar. imaginalis.

2 Rami imaginatiue: quales ſunt?
Sol. Uade ad ru. antedictam.
¶ Rami imaginatiue q̃t ſunt?
So. ibidẽ. ¶ Imaginatio: quõ imagina-
tur? So. ibideꝫ. ¶ Ab imaginatione que
ſiuit heremita: vtrũ cũ imaginatur flam-
mã ignis: imaginat equalr figurã ⁊ ſplẽ-
doꝛẽ? So. Quia lux eſt inſtrumẽtũ ad vi-
dendũ/⁊ figura eſt accidẽs cõe ad vidẽdũ
et tangẽdũ: imaginatur imaginatiua foꝛ-
tius lucẽ in pͥncipio: q̃ figurã. ſꝫ qꝛ figura
plꝰ ꝑticipat cũ extẽſitate coꝛpali imagina
tur foꝛtiꝰ imaginatiua figurã ĩ aſſituatio-

ne ꝙ lucē. ¶ Imagiatio: dixit heremita:
imaginaris eq̄l'r in imagiatiōe pomi gn̄a
tionē ⁊ corruptionē? So. Cū rōne finis ſit
pn^m: imaginaꝛ imagiatio ꝑ vegetatiuam
gn̄atiōēʒ ⁊ ꝑ el'atiuā corruptōēʒ. ¶ Ima
ginatiua: dixit herēita: cū equū imagiarꝭ
quā ſil'itudinē tāgis añ? So. Rn̄dit ima-
ginatiua: ꝙ ip̄a añ viſibilitatē tāgebat ꝙ̄
vegetabilitatem vel el'abilitatē. q2 viſibili-
tas ē ꝓpinquior nature vidēdi ꝙ̄ vegeta
bilitas vel el'abilitas. ¶ Imaginatia q̄re
h̄ēs maius placitū in imaginādo roſam
ꝙ̄ in imaginādo leproſos? So. In diffor
mitate figure imagiatia ē īfirma. ¶ Ima
ginatio pōt ſpēm imaginari? So. Rn̄dit
imaginatio: ꝙ ip̄a nulluʒ obm̄ accipe pōt
ſine figura. ¶ Imaginatio cum leproſos
imaginarꝭ: q̄re facis tuū ſubm̄ leproſum?
So. Rn̄dit: ꝙ nō faciebat ſp ſuū ſubm̄ le-
proſuʒ: qđ ē hō. ſʒ cū accidit ꝙ hō de tota
ſua ptāte leprā imagiaꝛ rōe magnitiorꝭ
aut magne horribilitatis: dixit ꝙ ip̄a hʒ
ita magnā ptātē in ſenſitiua in ꝯuertēdo
ip̄am in ſpeciē lepre: ſicut hʒ ira in ꝯuertē
do hominē in ſpeciem ſtultitie.

¶ De.q.ramoꝝ ar.humanalis.

Rami ar. hūanalis quales ſunt.
Sol'. Uade ad ru. antedictam.
¶ Querebaꝛ ab hoie: vtrū ſuuʒ
pedē elemētet? So. Dixit hō: ꝙ ip̄e ſuū pe
dē el'abat ſicut totū: qđ vtiꝛ ſua pte/ ⁊ tra-
hit ptes: q̄ ſunt extra: ⁊ ip̄as ponit intra.
ſicut naſus q̄ accipit vapores extra / hoie
reſpirāte ⁊ intra ip̄as ponēte: vt hūidum
radicale h̄eat de q̄viuat. ¶ Hō: dixit here
mita: vegetas tu pedē tuū? So. Cōedit hō
panē ⁊ bibit vinū/ ⁊ ſua vegetatiua cōuer-
tit panē in carnē ⁊ vinū in ſanguinē. ⁊ vti-
tur hō ſua pte. ſicut īſtꝛo: qđ ē pars hois/
et vtiꝛ inſtꝛo ſue aīe. ⁊ in h̄ paſſu eſt mx̄tuʒ
de ph̄ia. ¶ Homo: dixit heremita: ſenſas
pedē tuū? So. Olea in oleaſtro inſerta in
ſuā ſpeciē ꝯuertit materiā oleaſtri/et ſen-
ſitiuum conuertit in ſuum ꝓpꝛiū ſenſibi-
le extra. quod venit per elementationem
⁊ vegetationē. que ſunt ſua inſtꝛa ⁊ ſubie-
cta ſuo aduētui: ⁊ ex ip̄is exeſit in ſpē ſen-
tiendi. ¶ Homo: dixit heremita: rationa
ris tuuʒ pedē? So. Dixit homo ꝙ ſu⁹ pes
erat pars ſui corꝑis: quē aīa ſtare facit in
ſpē hois/ hoie ſuas potētias mouēte ſpūa
les ſicut inſtꝛa ī ſuſtetādo corp⁹ ī ſpē hois/
⁊ illis potētijs nā ſua vtentibus: ita corp⁹
rōnādo. ſicut ignis q̄ ſuum mouet calorē
in calefaciendo aquā: cū qua participat ī
ſuba el'ata. ¶ Hō: dixit heremita: voliſi-
cas tuā volūtatē? So. Dixit hō: ꝙ ſua vo-
lūtas eſt ex volitiuo volibili ⁊ velle, ⁊ ipſo
mouente ſuam voluntatem ad obiectum
volibile vtitur ſua voluntas nā ſua: ſicut
ignis qui mouēdo ſuū calorē in calefaciē-
do aquā vtitur ſuo calore ⁊ nā. Idcirco di
xit hō: ꝙ ipſe volificabat ſuā volūtatem:
inquātū ipſam mouebat ad vtendū natu
ra ſua. q̄ ſiquidē volificatio accn̄talis eſt ⁊
moralis. vn̄ velle qđ ē intra nāle: habituʒ
moralē īduit ſm virtutē aut vitiū. ¶ Hō:
dixit herēita: tui rami quō ſunt in ꝯtinua
ꝙ̄titate ⁊ diſcreta? So. Uade ad rub. vtū.
¶ Hō quō moreris? So. ibideʒ. ¶ Que-
ſiuit heremita a lingua hoīs muti: quare
non loquebatur? So. Dixit lingua: ꝙ affa
tus ſine audire denūciare nō poterat ī ver
bo ſimilitudinē ſue ꝯceptiōis interioris.

¶ De.q.ramorū virtutum moralium.

Rami morales q̄les ſunt? Solu.
Uade ad ru. antedictā. ¶ Ra-
mi morales de quo ſunt? Solu.
ibidē. ¶ Heremita q̄ſiuit a martio: vtruʒ
intelligere qđ hʒ: cū raymūdū itelligit: ſit
intelligere qđ hʒ: cū itelligit petrū? Solu.
ibidē. ¶ Martine: dixit herēita: tuū ima
ginari quō īduis moralitate? Solu. Dixit
martin⁹: ꝙ ip̄e ſuū imaginari moralitate
induit imaginando obm̄ imaginabile cū
hītibus virtutū aut vitioꝝ. ¶ Martie tuū
viſum quō induis moralitate? So. Dixit
martin⁹: ꝙ ipſe ſuū viſum induebat mo-
ralitate induēdo videre ſuum: quod eſt in
tra: de videre qđ acquirit extra. ¶ Mar-
tine tuū loqui quō īduis moralitate? So.
Dixit martinus: ꝙ ipſe ſuū loqui indue-
bat moralitate ip̄ʒ aſſueſcēdo bōis x̄bis/
aut malis/ aut x̄is/ aut falſis. ¶ Martie
quō es iuſtus? Solu. Dixit martinus: ꝙ
ipſe erat iuſtus vtendo iuſtitia. ¶ Marti
ne quomodo vteris iuſtitia? Solutio. Di-
xit martinus: ꝙ ipſe iuſtitia vtebatur ī iu
ſtificā do ſuū recolere intelligere ⁊ amare/
⁊, ī iuſtificādo ſua x̄ba. ¶ Martine quo-

modo vteris iniuria? So. Rñdit martin⁹: ꝙ ipſe iniuria vtebať diligẽdo h̄: qđ dilige re nõ debebat: ⁊ odiẽdo h̄: qđ odire debe bat/⁊ dicẽdo h̄: qđ dicere nõ debebat/ et tacẽdo h̄: qđ tacere nõ debebat. ¶ Martine tuũ amare quomõ renouas? So. Dixit martin⁹: ꝙ ſuũ amare renouabat ĩ dimittẽdo vnũ obiẽ ⁊ accipiẽdo aliud obiectũ.

¶ De. q. ramorum vitiorum.

Rami vitioꝝ de q̃ ſunt? Sol. Uade ad ru. añdictã. ¶ Rami vitiorũ q̃les ſunt? So. ibidẽ. ¶ Gula dixit heremita: quõ es pctm̃? So. Dixit gula: ꝙ ipa erat pctm̃ ĩ mutatiõe itẽtiõis comedẽdi. vz volẽdo comedere p delectatiõnẽ: ⁊ nõ rõe viuẽdi. ¶ Gula: quõ es magna? So. Dixit gula: ꝙ erat magna ĩ multiplicãdo mutationẽ intẽtiõis cõedẽdi p delectatiõez ꝯviuere. ¶ Gula: de q̃ viuis? Sol. Dixit gula: ꝙ ipa viuebat de mutatione itẽtõis comedẽdi. ¶ Gula: quomõ moreris? So. Dixit gula: ꝙ ipa tũc moriebať: cũ hoĩes comedebant: vt eẽnt ſani/et ꝯviuerẽt. ¶ Gula: hẽs aures? So. Dixit gula: ꝙ aures nõ hẽbat: dũ famẽ hẽbat. ⁊ cũ comedebat: aures hẽbat: cũ qb⁹ audiebat v̈ba: q̃ ꝯſcia dicebat. ¶ Queſiuit heremita a gula martini: vtrũ ipſa erat vnũ pctm̃ aut plura? Sol. Rñdit gula: ꝙ ipſa erat vnus habit⁹ maternalis: qui plures hẽbat filios. ſicut vnus hõ: qui plures hz veſtes. ¶ Gula: de q̃ es plena? So. Rñdit gula: ꝙ erat plena p̄uatione temperãtie. ¶ Gula q̄s eſt tuus pr̄? So. Dixit gula: ꝙ ille hõ eſt ſuus pater q̃ tẽperãtiã non hz.

¶ De. q. ramoꝝ ar. imperialis.

Rami arb. imperialis q̃les ſunt? Sol. Uade ad ru. antedictam. ¶ Rami arb. ĩperialis q̃t ſunt? So. ibidem. ¶ Rami p̃ncipis p q̃les ramos meli⁹ ſignificanť? So. ibidẽ. ¶ A ramis principis q̃ſiuit heremita: vtrum ſint generales aut ſpãles? Sol. Dixerũt rami ꝙ ſm officium principis ſunt gñales/⁊ ſz ꝙ princeps eſt vnus homo: ſunt ſpãles.

¶ De. q. iuſtitie principis.

Princeps dixit herẽita: diligis plus tuã iuſtitiã ſpãlem q̃ tuaz generalez? So. Dixit princeps: ꝙ ipſe ſubditus eſt publice vtilitati. idcirco libertatem non habet ſm iuſtitiam ad diligendum tãtũ ſpãle bonũ ſicut publicum. ¶ Princeps: q̃re es cõis perſona? So. Dixit princeps: ꝙ ipſe erat cõis perſona: vt iuſtitia ſit in hoĩbus. ¶ Querebatur a principe: vtrum ipſe plus iuſtitiaz q̃ charitatẽ diligebat? So. Reſpõdit p̃nceps: ꝙ ipſe plus iuſtitiã q̃ charitatẽ diligebat: inquãtum ẽ pſona cõis. ⁊ inquãtũ eſt vn⁹ hõ: plus diligebat charitatẽ q̃ iuſtitiam. ¶ Princeps diligis plus tuũ filium q̃ tuũ ppl̃m? So. Juſtitia non ꝯſentit ꝙ plus bonum ſpeciale q̃ bonum publicum diligatur.

¶ De. q. amoris principis.

A Principe fuit queſitũ q̃lis debebat eſſe ſuus amor? Sol. Uade ad ru. antedictam in ramis arb. imperialis. ¶ Querebať a principe: quõ ita diu regnabat? So. ibidẽ. ¶ Queſitum fuit a principe: q̃re plus ſuum populũ timere ſe faciebat q̃ amare? So. Null⁹ homo ſuperbus aliquid facit ꝑpter amorem. ¶ A principe querebatur: quare timorem habebat? So Dixit princeps ꝙ timorem propter hoc habebat ꝙ plus ſuus ppl̃s ipſum timebat q̃ diligebat.

¶ De. q. timoris principis.

A Principe fuit queſitus: qualis debet eſſe ſuus timor/⁊ q̃lis ſui ppl̃i? Sol. Uade ad ru. añdictã in ramis ar. ĩperialis. ¶ Querebať a p̃ncipe: vtrũ maiorẽ timorẽ hẽbat de amore q̃ de morte? So. Bon⁹ p̃nceps ꝑpť amorẽ ſui ppl̃i in bello piculo mortis ſe exponit. ¶ Ab amore ⁊ timore q̃rebať in q̃ cõcordãtiã maiorẽ hẽbant? So. Amor ⁊ timor rñderũt ꝙ q̃ſtio illa fieri debet bono principi ⁊ bono pplo. ¶ A prĩcipe q̃ſitus fuit: vtrum de ſuo populo maiorem timorem habebat q̃ de deo? Sol. Rñdit princeps: ꝙ de timore dei ſequitur libertas et de timore ſui populi ſequitur ſeruitus.

¶ De. q. ſapientie principis.

Conditiões p̃ncipis q̃les ſũt? So. Uade ad rub. añdictam. ¶ Per quã ꝯditionẽ ẽ p̃nceps magis timibilis? Sol. ibidẽ. ¶ A prĩcipe q̃rebať: vtrũ neceſſariũ erat tãtũ ſibi charitatẽ diligere ſicẽ ſapiaz? So. Prĩceps dixit ꝙ ſz

ſuū officiū ſapia erat ſibi magis neceſſaria ꝙ̄ charitas: qꝛ ſapia ꝯcordātiā hꝫ cuꝫ iuſtiᵃ / ⁊ charitas cū denarijs. ¶ A ſapia ṗncipis fuit q̄ſitū: vtrū timorē hēbat? Solu. Sapia ṗncipis rn̄dit ꝙ ſm ſuā naturā timorem nō habebat nec ſm nām iuſtitie ⁊ enſis q̄ ſunt ſui amici.

¶ De. q. ptātis principis.

A Principe fuit q̄ſitū q̄re potēs eſſe deſiderabat? So. Uade ad ru. antedictā in ramis ar. imperialis. ¶ A principe q̄rebat: vtrū plꝰ ſapietiā ꝙ̄ ptātē diligebat? So. Princeps dixit ꝙ cū ſapia ſui ꝯſilij regnabat. ¶ Poteſtas ṗncipis q̄re ploras? So. Rn̄dit poteſtas: ꝙ plorabat: qꝛ ṗnceps ipſaꝫ detinebat ocioſam ⁊ fortiter ipaꝫ in faciēdo malū vexabat. ¶ A ptāte ṗncipis querebat: vtrū timorē hēbat? Solu. Ptās rn̄dit: ꝙ hēbat tīorē de libertate ppl̄i ſui q̄ creſcebat.

¶ De. q. honoris principis.

A Principe q̄rebat: de quo erat ſuus honor? So. Uade ad rub. antedictā in ramis ar. imperialis. ¶ Princeps q̄re plꝰ honorē diligis ꝙ̄ denarios? So. Princeps dixit: ꝙ ipſe ꝑ honorē magis erat imago dei ꝙ̄ ꝑ denarios. ¶ Honor ṗncipis q̄re ploras? Sol. Honor dixit: ꝙ plorabat: qꝛ ṗnceps ipm inhonoratū detinebat: inquātū plus ſeipſuꝫ ꝙ̄ deū honorare affectabat. ¶ Honor principis hēs timorē? So. Nullus honor de ita alto in infimum cadere poteſt ſicut honor principis.

¶ De. q. libertatis principis.

A Principe fuit q̄ſitum: vtrū ipſe ſciebat q̄d eſt ſua libertas. So. Uade ad ru. añdictaꝫ in ramis ar. imperialis. ¶ Princeps q̄re ploras? Soᵒ. Dixit ṗnceps ꝙ plorabat qꝛ populꝰ ſuꝰ plꝰ ꝑpter timorē ꝙ̄ ꝑpter amorē ipm diligebat. ¶ Princeps q̄re habes libertatē? So. Uade ad ru. vtō. ¶ A libertate ṗncipis querebatur: quomodo in ſeruitutem deueniebat? Solu. ibidem.

¶ De. q. ramorum arboris apoſtolicalis.

RAmi ar. apoſtolicalis q̄les ſunt? Solu. Uade ad ru. antedictam. ¶ Ab eccleſia queſitum fuit q̄re ſua ſunt ṗcepta? So. ibidē. ¶ Eccl'ia q̄re ploras? So. Rn̄dit eccleſia ꝙ plorabat qꝛ oēs gētes ſibi nō ſunt obedientes. ¶ Feſtū q̄re ploras? So. Rn̄dit feſtū ꝙ plorabat: qꝛ iudei melius ſua ſabbata colebāt ꝙ̄ xp̄iani dies dominicos.

¶ De. q. primi precepti ar. apoſtolicalis.

PReceptū in quo eſt maiꝰ? Soᵒ. Uade ad ru. añdictaꝫ in ramis arbo. apoſtolicalis. ¶ A voluntate q̄rebatur: vtrū tota obligata erat ad diligendū bonū ⁊ ad euitādū maluꝫ? So. ibidem. ¶ Uolūtas cū tu ſis nāliter libera q̄re eſt tibi factū mādatū? So. Dixit volūtas: ꝙ ipa eſt libera: vt libere deū diligat. ⁊ eſt ī ſeruitute: vt ſit obediēs. ¶ Uoluntas q̄re tibi ṗceptū eſt: ꝙ deum pluſꝙ̄ teipſaꝫ diligas / ⁊ tuū ꝓximū tātū ſicut temetipſam? So. Uolūtas reſpōdit: ꝙ amabilitas dei eſt maior ꝙ̄ ſua. ⁊ amabilitas ſui ꝓximi equalis eſt ſue amabilitati.

¶ De. q. itellectꝰ: q̄ eſt in ra. ar. apl̄icalis.

AB intellectu q̄rebatur: in quo eſt magis ſubditꝰ? Solu. Uade ad ru. añdictā. ¶ Cū tu intellectꝰ ſis liber q̄re ē tibi factū ṗceptū? So. dixit intellectꝰ: ꝙ ſibi ē factū ṗceptū: qꝛ poſitꝰ eſt in pſona cōi / ⁊ ꝙ ꝑ timorē ſua tota poteſtate vtat ad oſ̄ndendū veritatē fidei eccleſie romane ſacroſctē. ¶ Querebat a btō petro q̄re dn̄s ieſus xp̄s ſibi ter precepit: ꝙ paſceret oues ſuas? Soᵒ. Quilibet ṗlatꝰ cognoſcere debet ſuū dn̄m ſeipſum ⁊ ſuum ꝓximum. ⁊ debet amare iterū ſuū dn̄m ſeipſum ⁊ ſuū ꝓximum. ⁊ recolere deꝫ ſuū dn̄m ſeipm ⁊ ſuū ꝓximū. ¶ Querebatur ab itellectu: vtrū culpā haberet: ſi nō ꝓcuraſſet toto ſuo poſſe honorē dei ⁊ vtilitatē ſui ꝓximi? So. Rn̄dit itellectꝰ: ꝙ deꝰ non tātūmō ṗceptū facit pti ſubē / ſꝫ facit ṗceptū toti ſubē. ⁊ hoc facit: qꝛ dn̄s ē totiꝰ ſubē / ⁊ vt tota ſuba ſit obediens. rōne cuiꝰ obediētie tota ſuba meritū hēat ⁊ gl̄iam.

¶ De. q. tertij ṗcepti ra. ar. apoſtolicalis.

A Memoria q̄ſitū fuit in q̄ pſona eſt magis obligata ad recolendū deū? So. Uade ad ru. añdictaꝫ. ¶ Memoria q̄re tibi factū ē ṗceptū magnū ⁊ de magnis rebꝰ? So. Memoria dixit: ꝙ ṗceptū magnū ē: qꝛ dn̄s magnus eſt ⁊ dignꝰ magno honore / ⁊ etiā qꝛ ipſa

magna ē in ptāte pcurādi magnū bonū τ euitādi magnū malū. ¶ Memoria q̄re plorabas? So. Dixit memoria: φ ipa plorabat. q̄m ɔſciam hēbat: q2 dñs ihs xps nō eſt recolit⁹ nec honorat⁹ p totū mūdum. ¶ Memoria vteris ne toto tuo poſſe ad eſſendū obediēs? So. Memoria dixit: φ hāc q̄ſtionē ciuitati hieruſalē faceret in q̄ ē vn⁹ liber i quo ſcripta ſunt oīa ſua opa.

¶ De. q. iiij. pcepti ramoꝝ ar. apl'icalis.

AB imagiatiōe q̄rebat̄ i q̄ pſoᵃ eſt magis obligata? So. Uade ad ru. antedictā. ¶ Imagiatio q̄rebat̄ a cruce q̄re ſtabat in eccl'ia? Solu. Crux dixit: φ ipa in eccl'ia ſtabat vt ipſa magnā paſſionē quā de⁹ in ipa ſuſtinuit recoleret. ¶ Ab imagie dñe noſtre q̄ſiuit imagiatio: q̄re i eccl'ia erat depicta? So°. Imago rn̄dit: φ ipa i eccl'ia erat depicta: vt pctōribus bonitatē dñe nr̄e oñderet/ et φ ſpē i dña nr̄a habeāt. ¶ A figura inferni in eccl'ia depicta q̄ſiuit imagiatio qd i eccl'ia faciebat? So. Figura inferni dixit: φ ipſa erat in eccl'ia: vt peccatores inobediētes mādat' dei recolerēt magnas pēas īferni/ τ vt de illis magᵐ habeāt timorē.

¶ De. q. v. pcepti arboris apoſtolicalis.

A Potētia ſenſitiua ē q̄ſitū: vtrū in pte aut i toto ſit ſibi pceptū ipa exn̄te pte hois? Sol. Uade ad ru. antedictaꝫ. ¶ Queſitū fuit cui ſenſui factū ē mai⁹ pceptū. So. Per nullum ſenſum de⁹ tātū honorari pōt ſicut per affatū τ auditū. Querebat̄ ab affatu: i quo magis erat ocioſus? So. Affat⁹ rn̄dit: φ forti⁹ erat ocioſus ad oñdendū veritatem fidei chriſtiane p totū mūdū φ̄ in aliqua alia re. cū ita ſit: φ ad oſtendendū veritatem fidei chriſtiane ſit magis obligatus. ¶ Audit⁹ habes ɔſciam? So. Audit⁹ dixit: φ ipſe ɔſciaꝫ hꝫ: q2 euāgelia nō erant audita per vniuerſum mundum.

¶ De. q. ſexti precepti arb. apoſtolicalis.

POtentia vegetatiua es obligata ad obediendūꝫ dño tuo: q̄ te creauit? Solu. Uade ad ru. an̄dictā. ¶ Potētia vegetatiua es ocioſa? So. Granaria ſunt plēa blado: qđ equos pingues facit/ τ pauperes macerat. ¶ Uegetatiua es bn̄ diuiſa? So. Rn̄dit vegetatiua: φ pauperib⁹ illa q̄ſtio fieret. ¶ Uegetatiua de q̄ es? So. Rn̄dit vegetatiua: φ ipſa ē de charitate iuſtitia τ tēperātia.

¶ De. q. vij. pcepti ramoꝝ ar. apl'icalis.

POtētia elatiua es obligata ad ſeruiēdū deo? So. Uade ad ru. antedictā. ¶ Querebat̄ ab auro τ argēto: vtrū erāt ocioſa? So. Rn̄derūt: φ q̄ſtio illa fieret auaritie τ pauperibus. ¶ Argētū vbi ē tuū cētrū? So. Dixit argētū: φ ſuū cētrū eſt in ſcriniis cū auaritia/ τ in pauperib⁹ cū charitate. ¶ Argentū q̄re es ita magnū? So. Argentū dixit: φ ē ita magnum: vt diuitib⁹ τ paupibus ſufficiat.

¶ De. q. ramo. ar. celeſtial'.

RAmi arbo. celeſtialis q̄les ſunt? So. Uade ad ru. an̄dictā. ¶ A planetis querebat phs: quō eorum q̄litates appropriate debeāt ordinari? Sol' abidē. ¶ Phs q̄rebat ab igne: vtrū influētiā recipiebat a leone aut a ſole? So. Flos accipit generationē τ pncipiū in ramo: q̄ venit ex radicib⁹ ex trunco τ ex branchis. ¶ Sol: dixit phs: de q̄ es? So. Ramus pomerij ē ex radicib⁹ ex trunco τ ex branchis. ¶ Sol quare ē tu⁹ motus ab occidente ad orientem? Solu. Ex duobus motibus contrarijs maiores exeunt impreſſiones τ paſſiones. ¶ Sol quare mouetur de oriente ad occidentem cū naturaliter moueatur de occidente ad orientē? Solu. Marinarius qui ſe mouet de prora nauis ad puppim: mouetur i motu nauis de puppi ad prā. ¶ Quare ſaturnus eſt de cōplexione terre? So. Uade ad ru. vtā. ¶ Saturnus quare dies ſabbati eſt tuus? Solu. In ſeptimana non eſt aliqua dies ita alta ſicut dies ſabbati. ¶ Philoſoph⁹ a ſole q̄rebat: vtrū faciez habebat? So°. Ille ptes nobiliores ſunt: qui prius vadūt: φ̄ ille q̄ vltimo. ¶ Phs a ſole q̄ſiuit: quare faciebat. ccclxv. dies τ vi. horas in anno τ non plures neq3 pauciores? Et etiā a planetis queſiuit q̄re ſunt vij. τ nō plures neq3 pauciores? Solutio. Uade vtā.

¶ De. q. ramorum arbo. angelicalis.

RAmi arboris angelicalis q̄les ſunt? So. Uade ad ru. an̄dictā. ¶ Ab angelo fuit queſituꝫ quō

rami ſui erant mixti? So ibidē. ¶ Queſitū fuit ab angelo: vñ ſua influētia exit? So. Ex virtute branchariū pomeriū exeſit rami: ex quibus exeunt flores ⁊ fructus. ¶ Queſitū eſt a ramo angeli: qſo ſtat ſupra brāchas? So. Uade ad ru. vtē. ¶ Intelligere angeli qſo eſt magnū? So. ibidē. ¶ Obſtinatio angeli mali qre ē? So. ibidē. ¶ Intelligere angeli eſt ſucceſſiue aut ſubito? So. ibidē. ¶ Angel⁹ hꝫ deliberatiōem ad faciendū bonū? So. ibidē. ¶ Querebatur ab angelo: qre maius hꝫ intelligere ꝙ hō. cum ita ſit: ꝙ hō participet cū oib⁹ creaturis? So ibidē. ¶ Querebatur ab angelo: ꝗ oc'los corporales nō hꝫ: quomodo cōuertebat viſibilitatem coloris inviſibilitatē intelligēdi? So. ibidē.

¶ De. q. ramoꝝ ar. euiternalis.

Rami arboris euiternalis qles ſunt/ ⁊ quot ſunt? So. Uade ad ru. añdictam. ¶ Queſitū fuit a paradiſo: vtrū aliqđ meritum ſit ita magnum ſicut ipſe eſt? So. Nullū meritum bōitatis acquiſitū ē i euiternitate. ¶ Ab inferno querebatur: vtrū culpa peccatoris ſit ita magna ſicut ipſe? So°. Omnis culpa eſt contra infinitateꝫ dei. ¶ Querebatur a iuſtitia dei: vtrū ſit purgatorium? Solu. Si purgatorium nō eſſet: iuſtitia dei eſſet ocioſa i ꝗbuſdam hominibus pctōrib⁹: qui i hac vita penitētiaꝫ nō agūt. ¶ Queſitum eſt a purgatorio: de ꝗ eſt? So. Purgatoriū dixit: ꝙ eſt de capite euiternitatis īferni/ ⁊ de p̄uatiōe caude. ¶ A pctōrib⁹ fuit ꝗſitū: vtrū illi ꝗ ſunt in purgatorio: deſiderāt ad hāc vitā redire: vt de purgatorio exire poſſint? So. Ad fugienduꝫ penas maiores: hoies deſiderāt penas minores. ¶ Paradiſe habes pietatē de illis hoibus: ꝗ ſunt in iferno? So. Paradiſus rñdit: ꝙ tātū iuſtitiā dei diligebat: ꝙ amor nō vult ꝙ ipe pietatem habeat de illis ꝗ ipſum blaſphemant. ¶ Inferne diligi⁹ aliquē hominem: qui ſit in paradiſo? Solutio. Dixit infernus: ꝙ ipe nullum bonū diligebat: quia totus eſt perverſus a i malū diligēdum. ¶ Inferne es ſaturat⁹. So. In nulla ſuba i quo finis ē in p̄uatiōe pōt fieri ſaturatio. ¶ Inferne qre deū qui ē bon⁹ blaſphemas? So. Infernus reſpondit: ꝙ ipe totus in malū eſt perverſus/ ⁊ eſt ita cōtrarius paradiſo: ſicut color niger cōtrarius eſt albo colori.

¶ De. q. ramoꝝ ar. maternalis.

Rami arboris maternalis qles ſunt? So. Uade ad ru. añdictā. ¶ A dña nra querebat: quō eſt mater mie? Sol'. ibidē. ¶ Querebatur a ſctō gabriele: qre nullus hō pctōr hꝫ deſperātiā? So. Sctūs gabriel dixit: ꝙ nullus ꝗ bene dñam nraꝫ cogſceret: deſperātiā hre poſſet. ¶ Ab vno magno pctōre qrebat: qre hēbat ſpem in dña nra? So. Dixit pctōr: ꝙ ipe ſpem hēbat i dña nra: qr ſua ſpes eſt ſimilitudo ſpei dñe noſtre. ¶ A dña nra qrebat cū pctōres ſint contra ſuū filiū: qre pietatē hꝫ de ipis? Sol. Dixit dña nra: ꝙ ipa non hēbat pietatē de pctōribus: ꝗ pietatē non hñt. ſicut de ipis: ꝗ ſpem non hñt: non habet pietatē. ¶ Pietas qre ploras? So. Dixit pietas: ꝙ plorabat: qr magna i hoibus nō erat. ¶ Pctōr qre hēs ſpem in dña nra? Sol. Pctōr dixit ꝙ ſpem in dña nra hēbat: qr ſua erat aduocata. ¶ Pctōr cum dña nra eſt tua aduocata: ⁊ tu qre nō es aduocatus in honorando ipam ꝑ mundū vniuerſum? So. Pctōr rñdit: ꝙ extūc ſuum poſſe faceret in honorādo ipſam. ¶ Regina vxor regis qre non es ſuperba? So. Regina rñdit: ꝙ ipa ꝓpoſuerat ꝙ omni tpe foret humilis: poſtꝙ ipa viderat filiū dñe noſtre in pariete iacere depictū inter bouem ⁊ aſinū. ¶ Filia regis qre diligis ꝟginitatē/ ⁊ non vis habere maritū? So. Dixit filia regis: ꝙ ipa virginitatē diligebat: vt in aliquo ſimilis eſſet dñe noſtre: quā pluſꝙ ſeipam diligebat.

¶ De. q. ramoꝝ ar. ieſu xpi.

Rami arb. ieſu xpi quales ſunt? Sol'. Uade ad ru. antedictam. ¶ A dña noſtra fuit queſitum: vtrū plus filiū ſuum ꝙ ſeipam diligebat? Sol'. Dña noſtra rñdit ꝙ ipſa ab ipo inhonorata erat: a quo hmōi queſtio ſibi facta erat. cū ita ſit: ꝙ ſu⁹ fili⁹ amabilior eſt ꝙ oēs creature. ¶ Queſitū eſt a dña nra: vtrū de⁹ creare poſſet aliquā creaturā ſuo filio nobiliorē? Solu. Uade ad ru. vtē. ¶ Queſitū eſt a dña nra: vtrū amor

quem habuit nã diuina ad humanã pſo nam pducit? So. Dña nſa dixit: ꝙ in incarnatiõe nã diuĩa hũanitatẽ aſſumpſit/ ⁊ nõ pſonã. qm̃ iã pſona erat/ ⁊ iõ pſonaꝫ aſſumere nõ indigebat. ¶ Queſitũ eſt a dña nſa: vtrũ fili⁹ ſu⁹ ſm nãm ſuã hũanã oẽs creaturas ⁊ oĩa opa caꝝ intelligat et rõnes? So. Dña nſa dixit: ꝙ ſm nãm nulla pars mũdi itelligere põt oẽs mũdi intelligibilitates. cũ ita ſit: ꝙ nulla ps poſſit totaliter cõprehẽdere totũ. ſꝫ inquãtũ ſu⁹ fili⁹ eſt de⁹: totũ mũdũ ⁊ oẽs ſuas partes intelligit. ¶ A dña nſa q̃rebat: vtruꝫ ſuus filius eſt melior ꝙ̃ oẽs creature? So. Dña nſa rñdit: ꝙ q2 de⁹ diligit eẽ filium ſuũ/ ⁊ nõ diligit eſſe aliã creaturã: eſt melior fili⁹ ſu⁹ ꝙ̃ oẽs creature. ¶ A dña nſa q̃ſitũ eſt: vtrũ de⁹ plus diligit filiũ ſuũ ꝙ̃ oẽs creaturas? So. Domina nſa dixit: ꝙ amat⁹ quẽ amãs diligit eẽ: ẽ magis amatus ꝙ̃ alius amat⁹: quẽ amãs nõ vult eẽ. ¶ Querebat a dña nſa: vtrũ filius ſuus inquãtũ hõ totã nãm diuinã ⁊ oẽs rationes diuinas intelligat? So. Dña nſa rñdit: ꝙ fili⁹ ſu⁹ inquãtũ hõ rõnes ĩfinitas ⁊ ĩfinitã nãꝫ cõphẽdere non poteſt: cũ ſit finit⁹. ſꝫ ĩquãtũ fili⁹ ſu⁹ deus ẽ: oẽs rõnes diuinas ⁊ totã diuinã nãm ĩtelligit. ¶ A dña nſa fuit q̃ſitũ: poſtꝙ̃ oẽs hoĩes ſunt de nã filij: q̃re ſuſtinet ꝙ aliq̃s hõ ſit ĩ ſeruitute diaboli ĩ inferno? So. Dña dixit ꝙ fili⁹ ſu⁹ pl⁹ diligit iuſtitiã dei ꝙ̃ ſuã hũanã nãm. ¶ A dña nſa fuit q̃ſitũ: vtrũ fili⁹ ſuus inquãtũ hõ aliquã pctõrẽ ad dãnatiõem iudicabat. cũ ita ſit: ꝙ q̃libet pctõr ſit de ſua nã/ ⁊ etiã q2 ipſa rogat filiũ ſuũ ꝓ pctõrib⁹: ⁊ ſuus fili⁹ ei magnũ hꝫ amorem? So. Dña nſa rñdit: ꝙ ĩquãtũ fili⁹ ſu⁹ eſt de⁹ ⁊ hõ/ ⁊ ambe nature vna ſunt pſoⁿᵃ: eſt vnũ iudiciũ illi⁹ pſone. ſꝫ ĩquãtũ vna ẽ nã diuĩa ⁊ alia ẽ nã hũana: fili⁹ ſu⁹ ĩquãtũ hõ ⁊ nã hoĩs rogat ꝓ pctõribus diuinã pſonã. p cui⁹ pces dixit dña nſa: ꝙ ipſa eſt mater pctõꝝ: qui in ipſa ſpem habent.

¶ De. q. ramorum ar. diuinalis.

Rami arboris diuinalis quales ſunt? So. Uade ad rubricaꝫ antedictã. ¶ Rami arboris diuinalis quomodo ſunt? So. ibideꝫ. ¶ De⁹ q̃o generat ⁊ ſpirat? So. ibidẽ. ¶ Gña= tio ⁊ ſpiratio quõ ſunt hoc qd ſunt? So. ibidẽ. ¶ Diuina bonitas quõ eſt rõ diuine nature? Sol'. ibidẽ. ¶ Diuina bõitas quõ eſt rõ alijs diuinis rõnibus? So. ibidẽ. ¶ Deus quõ eſt purus actus? So. ibidẽ. ¶ A bonitate diuina querebat: vtrũ ſuus act⁹ eſt moralis aut nãlis? So. Nulla moralitas eſt eterna ⁊ infinita. Et vade ad ru. vtẽ. ¶ Gñatio ⁊ ſpiratio ĩ deo quõ ſunt diſtincte? So. ibidẽ. ¶ Deus quõ eſt principiũ in ſeipſo? So. ibidem.

¶ De. q. ramoꝝ ar. exẽplificalis ⁊ e[illegible]alis.

A Cucurbita q̃rebat ⁊ a pipe: qd eoꝝ eſt deo ſil'ius? Solu. Uade ad ru. antedictã. ¶ Ignis quõ ſignificat ꝓductionẽ diuinaꝝ perſonaꝝ? So. ibidẽ. ¶ Ocioſitas ignis quõ ſignificat incarnationẽ filij dei? So. Si deus nõ diligeret eſſe incarnatus: diligeret eſſe ocioſus in creãdo nobiliorẽ creaturam: que creari põt. Et vade ad ru. vtẽ. ¶ Cũ chriſtiani ſint in veritate/ ⁊ oẽs alij hoĩes ſint in errore: quare ſunt ita pauci in cõparatione aliaꝝ nationũ/ ⁊ quare tot illorum exiſtũt in pctõ? So. ibidem.

¶ De. q. ꝓuer. ramoꝝ ar. vegetalis.

A Priuatione q̃rebat: vtrum habebat aliquam entitatẽ poſitiuã? Sol'. Uade ad ru. añdictã. ¶ Pulchritudo dñe cum eſt mortua: vbi ſtat? So. ibidẽ ad primũ pa. ¶ Pulchritudo dei quõ eſt pulchritudo hoĩm? So. ibidẽ ad primũ pa. ¶ Pulchritudo quõ ſtat ĩ mare? So. ibidẽ ad. ij. pa. ¶ A caſtitate q̃rebat: q̃re pulchrior ẽ ꝙ̃ facies pulchre dñe? So. ibidẽ ad. iij. pa. ¶ A bonitate fuit q̃ſitũ: q̃re pulchrior eſt ĩ aĩa ꝙ̃ in corpe? So. Mãtellus ⁊ cetera ornamẽta pulchre dñe faciũt luxuriã ſepius recoli ⁊ ſuperbiã: ꝙ̃ bonũ recolere ⁊ amare. Et vade ibidem ad. iiij. pa. ¶ A pulchritudine pulchre dñe q̃ſitũ eſt: vtrũ ſit mortua aut viua? Sol'. ibidẽ ad. v. pa. ¶ Ancilla q̃re ploras? So. ibidẽ ad. vi. pa. ¶ Pulchritudo dñe es bona? So. ibidẽ ad. vij. par. ¶ Ab auro ⁊ argẽto querebat: vtrũ plus ꝙ̃ aliqua pulchritudo valebãt? So. ibidẽ ad. viij. pa. ¶ Pulchritudo in quo es immortalis? So. ibidẽ ad. ix. para. ¶ Pulchritudo in quo es maior? Solutio ibi=

dē ad.x.par. ¶ Quare dña pulchra ſpecu
lū rupit? So.ibidē ad.xi.par.

¶ De.q.puer. ramoꝝ arbo. ſenſualis.

Auditus qs tibi pulchritudinē
dñe manifeſtabat? Solu Uade
ad ru.añdictā. ¶ Auditus qle
nomē pulchrius ⁊ gñalius eſt? So. ibidē
ad pmū par. ¶ Querebat a ꝑticipatiōe
in quo ē maior? So.ibidē ad.ij.par. ¶ A
morte qrebat qs eā occidit ⁊ deuicit? So.
ibidē ad.iij.par. ¶ A iuſtitia querebatur
qlis ē maior iudex? So.ibidē ad.iiij.par.
¶ Ab oculis qrebat in q ē coꝝ maior glo
ria? So.ibidē ad.v.par. ¶ A mūdo qſitū
eſt qre creat⁹ ē? So.ibidē ad.vi.par. ¶ A
pietate qrebat in quo ē maior? So.ibidē
ad.vij.par. ¶ Error qre es ita magnus?
So. Propter ꝑuationē charitatis ē error
multiplicat⁹. Et vade ad.viij.par.ru.añdi
cte. ¶ A ieſu xpo querebat: vtrū oblit⁹ ē
ſuā ciuitatē hieruſalē? So. Jeſus xps il
los paſtores recolit q ſuā ciuitatē hieruſa
lē obliuiſcunt. Et vade ad.ix.par.ru.añdi
cte. ¶ A bōitate qrebat in q ē meli⁹ ipā
recolere intelligere ⁊ amare? So.ibidē ad
x.par. ¶ Affatus qſiuit de quo erat meli⁹
loquendū? So.ibidem ad.xi.par.

¶ De.q.puer.ramoꝝ arboris imagīat.

Querebat ab imagiatiōe: cū q di
uitias hoim reuelauit? So. Ua
de ad ru.antedictā. ¶ Imagi
natio qre plures hoies diuites paupes de
ueniunt? So.ibidē. ¶ Guſtus qre te occi
dit auaritia? So.ibidē. ¶ Guſtus qre de
oculis cōquereris? So.ibidem.

¶ De.q.exēplo.ra.ar.humanalis.

Querebat ab orōne quō ad celū
aſcēdebat? So. Uade ad ru.an
tedictā. ¶ Ab intētiōe qrebat
q eſt rō qre plures xpiani vadūt ad infer
nū? So.ibidē. ¶ Orō qre imaginationē
dimiſiſti? So.ibidē. ¶ Ab orōne qſitū eſt
quomodo homines veniunt ad ſaluatio
nem? So.ibidem.

¶ De.q.puer.ramo.arboris moralis.

A libertate qrebat: vtrū ipa re
gē cōſulebat? So. Uade ad ru.
añdictā. ¶ Mal⁹ bonum qs te
cōſulit? So.ibidē. ¶ Sācte hō qre nō di
ligis venerari/⁊ qre verecūdiā nō habes:
qm es inhonorat⁹? So.ibidē. ¶ Sancte
hō quō tuis amicis cōſulis? So. ibidem.

¶ De.q.prouerbioꝝ ramorū arbo.
imperialis. Et primo de iniuſtitia.

Rex cū coronat quō incipe dʒ ad
regnādū? So. Uade ad ru.ante
dictā. ¶ A rege querebat qua
re triſtitiā hēbat? So.ibidē in ru.de iuſti
tia. ¶ Diuina volūtas quomō hre potes
quicquid vis? So.ibidē ad.ij.par. ¶ Lar
gitas dei das adeo nobile donum bōitati
ſicut volūtati? So.ibidē ad.iij.par. ¶ Ju
ſtitia dei es ocioſa? So.ibidē ad.iiij.par.
¶ Juſtitia ⁊ mia dei eſtis eqles in bōita
te/ꝑtāte/ſapia/⁊ voluntate? So.ibiē ad.v
par. ¶ Querebat a deo qre nām hūanā
aſſumpſit? Solu.ibidē ad.vi.par. ¶ Ju
ſtitia: dixit pctōr: qd mihi affers? So.ibi
dē ad.vij.pa. ¶ Peccator qre temetipm
iudicas? So.ibidē ad.viij.par. ¶ Juſti
tia qre meli⁹ ꝙ aurū ⁊ argētū vales? So.
ibidē ad.ix.par. ¶ Pctōr cui teipm exhi
bes? So.ibidē ad.x.par. ¶ Mia ⁊ chari
tas qs eſt i vr̄a ſocietate? So.ibidē ad.xi.
par.

¶ De.q.ſapientie.

Peccator qd deſideras? So. Ua
de ad ru.añdictā. ¶ Sapiētia
dei intelligis oīa? Sol. ibidem
ad.ij.par. ¶ A bonitate dei qrebat: vtrū
bonificabilitas erat de ſua nā? So.ibidē
ad.iij.par. ¶ Intellectus dei quō eſt ma
gnus? So.ibidē ad.iiij.par. ¶ Intentio
quō ē rō ꝑductioni? Sol.ibidē ad.v.par.
¶ Intelligere qre es i ſapia dei? So.ibi
dem ad.vi.par. ¶ Intelligere dei quō es
remotū a ꝯtietate? Sol.ibidē ad.vij.par.
¶ Sapia dei in q hoie es maior? So.ibi
dē ad.viij.par. ¶ Intellectus creat⁹ quō
obligat⁹ es ad multū itelligēdū? So.ibi
dē ad.ix.par. ¶ Ab eqlitate qrebat quō
in deo cōſiſtit? So.ibidē ad.x.para.

¶ De.q.amoris

Querebat a deo de q memoriā
hʒ? Sol. Uade ad ru. añdictā.
¶ Uoluntas diuina es ita ma
gna ſicut magnitudo? Sol.ibidem ad.ij.
par. ¶ A deo qſitū ē: vtrū i deo ſit odire?
Sol.ibidē ad.iij.par. ¶ Diuina veritas
quō es ita magna? So.ibidē ad.iiij.par.
¶ Diuina voluntas quō es perfecta? So.

ibidē ad.v.par. ¶ Pctōr a charitate queſiuit: vtrū ſibi dare poſſet? Solu. ibidē ad vj.pa. ¶ Herēita a deo q̄ſiuit: quō ſibi cauere poſſet: q̄ pctm̄ nō cōmitteret? Solu. ibidē ad.vij.par. ¶ Charitas: dixit heremita: poſſes emi ꝑ denariꝭs ꝑ caſtris ⁊ ꝑ ciuitatib⁹? So. ibidē ad.viij.par. ¶ Quidā rex a quodā q̄ſiuit ſapiēte: quō ſibi cauere poſſet: q̄ aliquis hō ip̄s nō decipiat? So. ibidez ad.ix.par. ¶ Hō paup̄ a deo q̄ſiuit quō mai⁹ donū dare poſſet? So. ibidem ad.x.par. ¶ De.q.poteſtatis.

Heremita a deo queſiuit: vtrū per ſeipſum aut p̄ aliū eſt deus? So. Uade ad ru.antedictā. ¶ Queſiuit heremita a deo: vtrū ſua poteſtas quātitatē habebat? So. ibidē ad.ij.par. ¶ A poteſtate dei queſiuit herēita: quomodo bonitati ſufficere poteſt? Solutio. ibidez ad.iij.par. ¶ Heremita q̄ſiuit a deo: vtrū aliquam perſonam deificare poſſet? So. ibidem ad.iiij.par. ¶ Heremita a poteſtate queſiuit: quomodo eſt deus? So. ibidem ad.v.par. ¶ Deus quomodo miracula facere poteſt? Solu. ibidem ad.vj.par. ¶ Poteſtas in quo eſt nobilior? So. ibidē ad.vij.par. ¶ Poteſtas in quo ē magis vtilis? So. ibidem ad.viij.par. ¶ Poteſtas quomō potes meli⁹ te communicare? Solu. ibidem ad.ix.par. ¶ Poteſtas per quem modum te fortiorem oſtendis? Solu. ibidem ad vltimum par.

¶ De.q.timoris.

Heremita a deo queſiuit: quare timorez non habet? So. Uade ad rubri.antedictam. ¶ Deus quare es maior dominus? So. ibidem ad.ij. par. ¶ Timor quid eſt? So. ibidē ad.iij. par. ¶ Timor quomodo es melior? So. ibidem ad.iiij.par. ¶ Timor quomodo facis hominem legalē? So. ibidem ad.v. par. ¶ Timor quomodo es cauſa honoris? So. ibidem ad.vj.par. ¶ Timor quomodo es in equalitate poteſtatis ⁊ bonitatis? Solu. ibidem ad.vij.par. ¶ Timor debes tātum miſericordiam timere ſicut iuſtitiā? So. ibidē ad.viij.par. ¶ Timor ad q̄d es vtilis? So. ibidē ad.ix.pa. ¶ Timor in q̄ tp̄e es melior? So. ibidē ad vltimū par. ¶ De.q.honoris.

Honor q̄re ploras? So. Uade ad ru.antedictā. ¶ Uoluntas quomodo facis deo honorē? So. ibidē ad.ij.par. ¶ Hypocrita ſcis deū honorare? So. ibidē ad.iij.par. ¶ Nomen dei es multū honoratū? So. ibidē ad.iiij.pa. ¶ Juſtitia q̄re rides? Solu. ibidez ad.v. par. ¶ Honor quō potes eē maior? Sol. ibidem ad.vj.par. ¶ Peccatum quare rides? So. ibidē ad.vij.par. ¶ Honor regi quō vadis? So. ibidē ad.viij.pa. ¶ Sup̄bia q̄re ploras? So. ibidē ad.ix.pa. ¶ Juſtitia q̄d ſcribis? So. ibidē ad.x.par.

¶ De.q.libertatis.

Heremita queſiuit a deo quō eſt liber? Solu. Uade ad rubri.an̄dictā. ¶ Ptās dei habes libertatē? So. ibidē ad.ij.par. ¶ Ptās p̄ teip̄az habes libertatē? Sol. ibidem ad.iij.par. ¶ Libertas quō es maior? Sol. ibidem ad.iiij.par. ¶ Libertas poſſes emi? Solutio ibidem ad.v.par. ¶ Libertas q̄re es in ſeruitute? Solu. ibidem ad.vj.par. ¶ Libertas quare es? Solu. ibidem ad vij.par. ¶ Peccator habes libertatez q̄ exeas de pctō? Solu. ibidem ad.viij.par. ¶ Uirt⁹ potes eē in ſeruitute? So. ibidez ad.ix.pa. ¶ Seruitus vales plus q̄ libertas? So. ibidem ad vltimum par.

¶ De.q.exēplorū ramo.ar.apoſtolicalis.

Sanctus trāſcēdēs in quo ſtas? Solu. Uade ad ru.antedictaz. ¶ Heremita queſiuit a voluntate ⁊ ab intellectu: vtrū ſint magni in poteſtate? So. ibidem. ¶ Intellectus quale eſt tuum meritum? So. ibidem. ¶ Imaginatio quō deuinceris? So. ibidem.

¶ De.q.exēplorū ramo.arbo.celeſtialis.

Tentatio quare es? So. Uade ad ru.antedictaz. ¶ Tentatio quō ē deuicta? So. ibidē. ¶ Gemini a cancro queſiuit: q̄re maiorē concordantiā h̄z cum ſaturno q̄ cum ioue? So. ibidem. ¶ Sagittarius a ſaturno ⁊ a ioue queſiuit: quare eſt vnus iuxta aliū poſt q̄ contrariantur? So. ibidem.

¶ De.q.exēplorū ramorū ar.angelicalis.

Prior quare bon⁹ es ad eſſendū abbas? So. Uade ad rubri.antedictam. ¶ Capitulum q̄re es

infirmũ? So. ibidẽ. ¶ Capitulũ qũo potes eſſe ſanũ? So. ibidẽ. ¶ Abbas quare timorẽ habes de tunica? So. ibidem.

¶ De.q.exemplo℞ ra.ar. eutenalis.

Confeſſio qũo vincis petiti? So. Uade ad ru.añdictã. ¶ Cõfeſſio q̃re bonũ ẽ te vti? So. ibidẽ. ¶ Cõfeſſio q̃re ploras? So. ibidẽ. ¶ Cõfeſſio habes ita magnum timorem ſicut verecundiam? Soº ibidem.

¶ De.q.exemplorum ra.ar. maternalis.

Uolũtas de quo ſocietatẽ diligis? So. Uade ad ru.añdictã. ¶ Uoluntas quis tibi cõſulit ꝙ non ſis ocioſa? So ibidem. ¶ Princeps vitioſe quare diligentiam habes ad faciẽdũ malũ? So. ibidẽ. ¶ Ptãs principis quare timorem habes? So. ibidem.

¶ De.q.exemplo℞ ra.ar. ieſu chriſti.

Peccator a mia queſiuit: qũo iuſtitiã dei deuincere poſſet? So. Uade ad rubricam añdictam. ¶ Mia a pctõre q̃ſiuit: q̃re erat ĩ triſtitia? So. ibidẽ. ¶ Pctõr a mia q̃ſiuit: quomõ deſperãtiã deuincere poſſet? So. ibidem. ¶ Pctõr a mia q̃ſiuit: qũo tẽtatiõem cognoſcere poſſet? So. ibidẽ adultimũ pa.

¶ De.q.exemplo℞.ramo℞ ar. diuinalis.

Querebat a dare: q̃re plº hoĩes hilares faciebat ꝙ accipe? So. Uade ad ru.añdictã. Uerecundia: dixit heremita: q̃re plº es ĩ accipe ꝑm ꝟtutẽ ꝙ in dare? So. ibidem. ¶ Neceſſitas habes adeo magnã ꝯcordãtiã cũ accipere ſicut largitas cuꝫ dare? So. ibidẽ. ¶ Querebatur a charitate: quomodo cõcordãtiam habebat cũ accipe. So. ibidẽ.

¶ De.q.foliorũ. Et primo arboris elementalis. De quãtitate.

Querebatur a q̃titate ignis: vtrũ ſubalis eẽt / aut accidẽtalis? So. Si quãtitas eẽt ꝑ ſubal' ſube: bõitas ⁊ magnitudo duratio ptãs ⁊ alie radices ar.el'alis eſſent ita magne ⁊ ita bone per vnã q̃titatẽ ſicut ꝑ aliã. Et vade ad ru.antedictã. ¶ Quantitas quomodo es ⁊ de quo es? So. ibidem. ¶ Quantitas continua quomodo es ⁊ diſcreta? Solu. ibidẽ. ¶ Quãtitas quare es? So. ibidem.

¶ De.q.folio℞ ar.vegetalis. De q̃titate.

Querebaẗ a q̃titate pipis: vtrũ eſſet de q̃titate ignis ⁊ alio℞ el'orum? Sol. Quãtitas olee ⁊ oleaſtri ĩ q̃ olea iſerta ẽ: ſunt q̃titates diſcrete de vna continua q̃titate / ⁊ q̃titas olee viuit de q̃titate oleaſtri. Et vade ad foª ar. vegetalis. ¶ A colore roſe q̃ſitũ ẽ: vtrũ ſua q̃titas ſit cõpoſita? Sol. Suba roſe cõpoſita ẽ de eẽnª ar.el'alis ⁊ vegetalis: ſub cuiº cõpoſitiõe oẽs ſue ptes ſunt cõpoſite. Et ĩ h̃ paſſu magnũ ſecretũ nãle reuelatũ eſt. ¶ Querebaẗ a roſa quõ q̃titas ſua creſcebat? So. In q̃titate aq̃ cõſiſtit ĩ potẽtia q̃titas roſe ꝑuſq̃ gñeẗ / ⁊ cũ roſa creſcit ſua q̃titas cremẽtũ accipit ex q̃titate q̃ eſt in potẽtia ĩ aqua. ¶ A ſapore pomi q̃rebaẗ: vtrũ hẽbat q̃titatẽ vnã aut pl'es? So. Quia pomũ eſt de el'atiua ⁊ vegetatiua eiº ſapor duas hꝫ q̃titates.

¶ De.q.folio℞ ar.ſenſualis. De q̃titate.

A Quantitate equi q̃rebaẗ: vtrũ ſit ſimplex / aut cõpoſita? Sol. Uade ad foª añdicta. ¶ Queſitũ eſt a q̃titate equi: q̃re nõ eſt viſibilis poſtq̃ equus eſt viſibilis? So. Color equi tãtũmodo eſt ex arbore el'ali ſicut ſuº calor. ⁊ q̃ꝛviſitiuitas eſt tm̃ ex arbore ſenſuali: nulla quãtitas coloris eſt viſibilis. ⁊ q̃ ſuba equi ex oĩbº tribº arboribº eſt cõpoſita ꝑ accidens eſt viſibilis. ¶ Querebaẗ ab equo quõ ſue q̃titates adinuicẽ ſunt mixte. cũ ita ſit: ꝙ ille nõ ſint ptes ſubales? So. In motu nauis mouentur mari narij de vno loco ĩ aliũ. Et vade ad folia vtõ. ¶ Ab equo querebaẗ: vtrũ ĩ illo quãtitas ſui ſenſus ſit de q̃titate ſui coloris ⁊ ſaporis? Solu. Nullũ humidũ radicale eſt idẽ numero cũ humido nutrimentale. ⁊ hoc facit differẽtia: que eſſentias per ſpecies facit eſſe differentes.

¶ De.q.folio℞ ar.imaginaẗ. De q̃titate.

Ab imaginatione q̃rebaẗ quõ quãtitatẽ ſuba℞ accipit? Sol. Uade ad ru.añdictã. ¶ Imaginatio accipis ante ſilitudinẽ q̃titatis el'alis: q̃ vegetalis ⁊ ſenſualis? So. Omẽ ſubiectũ magis imaginabile eſt ꝑ colorẽ q̃ per ſaporẽ vel per ſentire. ¶ Ab imaginatione querebatur quõ numerũ terna-

rium imaginat? So. Imagiatio rn̄dit ꝙ ipſa prio q̄titatē vniꝰ imaginabat/ ⁊ poſt modū q̄titatem ſecūdi/ deide q̄titatē tertij. ex his oībꝰ tribꝰ q̄titatibꝰ ꝑticularibus vnā cōem q̄titatem trahebat: exiſtētē ſub nūero ternario. Et vade ad ru. vtš. ❡ Ab imaginatione q̄rebat: vtrū nūerꝰ quē illa ꝓducit aliquā hēat q̄titatē realē/ vel ſi ſit tm̄ ex ſilitudinibꝰ? So. Imaginatio rn̄dit: ꝙ ille nūerꝰ quē illa ex ſubiſs ꝓducit: nō dicit aliquā realē entitatē ſ3 naturam ſubſtātiaꝝ ex q̄bus ipſa numerum trahit: ſed inquātū in ſeipa nūerū illū ſuſtētat eſt actꝰ: quē ipa ī nūero h3 ens reale in h̄ ꝙ ē actus ſuꝰ: q̄ ē de nā ſua ⁊ ꝟtute. ⁊ in hoc paſſu eſt plurimū de philoſophia.

❡ De. q. folioꝝ ar. hūanalis. De q̄titate.

Querebatur a q̄titate hoīs q̄ſo ex pṫibꝰ eſt vna? So. Uade ad ru. an̄dictā. ❡ Aīa: dixit heremita: cū tu q̄titatē extēſiuam nō habes: q̄ſo ꝑ totū corpꝰ martini es extēſa? So. Sicut ī pomo ſapor pōt ꝑ totū colorē extēdi: q̄uis ſapor nō ſit de ſpecie coloris: ita aīa rōnalis ꝑ totū corpus extendi pōt: q̄uis ſua q̄titas naturā non habeat longi ampli ⁊ ꝓfundi. ❡ Aīa rōnal' cū tua ſubſtātia nō ſit augmētabilis: ⁊ es ꝑ totū corpus hoīs magni: q̄ſo potes ꝑ totū ipſum eſſe: cum tu tota ī illo corpe eras: cū erat puſi? Sol. Sicut ſapor pomi ī colore extēſus eſt: licet non ſit de gn̄e coloris: ita anima rōnalis extēſa ē ſm̄ q̄d corpꝰ extēdit: l3 nō ſit de nā lōgi ampli ⁊ ꝓfundi. ❡ Aia rōnal' hēs q̄titatē? So. Uade ad ru. vtš.

❡ De. q. foliorum virtutum moralium. De quantitate.

Iuſtitia cū tu q̄titatē nō hēs realem: q̄ſo creſcere potes aut diminui? Solu. Imaginatio creſcit ⁊ ſilitudinē ſube diminuit: q̄uis illa ſilitudo ens reale nō ſit: quā multiplicat vel diminuit: ſm̄ q̄d imaginaº magnū aut puſi h3 actū. ❡ Iuſtitia tua q̄titas eſt viſibilis? So. Nulla moralitas pōt eſſe viſibil': q2 colorem nō habet. ❡ Iuſtitia creſcis in actu ꝑ potētiam aut ꝑ obiectum? So. Nulla paſſio multiplicat ſeipam. ❡ A iuſtitia q̄rebatur: vtrū q̄titatē hēbat? So. Uade ad rubricam antedictam.

❡ De. q. folioꝝ ar. vitioſe. De q̄titate.

Luxuria hēs q̄titatē? So. Uade ad ru. an̄dictā. ❡ Luxuria q̄ō creſcis aut diminuis: cū tu ſis priuatio caſtitatis/ ⁊ priuatio non ſit ſubm̄ q̄titatis q̄ ſit ſuus habitꝰ? So. ibidem. ❡ Luxuria hēs aliquā q̄titatē realē? So. Luxuria rn̄dit: ꝙ ipa hīc nō poterat aliquā q̄titatē realē: poſtq̄ erat pura priuatio caſtitati. ❡ Luxuª poſtq̄ nulla ꝑuatio moralis ponit aliquā realē entitatē: de quo ē tua q̄titas? Sol. Luxuria rn̄dit: ꝙ ipſa erat ex motu inordinato ꝯ ordinē ⁊ matrimoniū. Et vade ad ru. vtš.

❡ De. q. folioꝝ ar. impialis. De q̄titate.

Iudex q̄ō debet vti quātitate in iudicio? Solu. Uade ad ru. antedictam. ❡ Sciētia iuris ciuilis q̄ō poni pōt ī ceteris terminis? So. ibidem. ❡ Emptio ⁊ vēditio q̄ō cōditionate ſunt ꝑ q̄titatē? So. ibidē. ❡ Iudex cū quo veritatem inueniet? So. ibidem.

❡ De. q. folioꝝ ar. apl'icalis. De q̄titate.

Queritur vtrū in ſumma trinitate ſit q̄titas? Solu. Uade ad ru. antedictā. ❡ Cum ꝑſone diuine diſtincte ſint q̄ō poſſunt eſſe ſine q̄titate? So. In nullo ſuppoſito q̄d ſit de natura infinitatis ⁊ eternitatis: pōt eſſe quātitas. ❡ Eſſentia diuina cū ſit in diſtinctis ꝑſonis: cū quo eſt indiuiſibilis? Sol'. Pater eſt tota eſſentia ⁊ de toto ſe ipō filiū ꝓducit: remanet ergo tota eſſentia in patre ⁊ in filio. ⁊ idē eſt de ſpū ſctō. ❡ Cū diuina bōitas nō ſit bonitas creata: q̄ō pōt eſſe ſine q̄titate ipa exiſtente terminata ī bonitate creata? So. In pomo ſapor non eſt de natura coloris: ⁊ terminatus eſt per diſtinctionē in colore.

❡ De. q. folioꝝ arb. celeſtial'. De q̄titate.

Quomodo q̄titas in firmamento conſideratur? So. Uade ad ru. antedictam. ❡ In ſole q̄ō diſcretas q̄titates conſiderātur? So. ibidem. ❡ Quātitas ignis q̄ō influentiā recipit a q̄titate ſolis: qui ſuū ꝓpriū ſubiectū nō dimittit? Sol'. ibidē. ❡ Diſcrete quātitates firmamēti q̄ō ſtant ſub vna q̄titate cōtinua? So. In bonitate bonificans bonificabile ⁊ bonificare diſtincti

ſunt per quãtitates diſcretas.que ſunt de cõmuni quantitate bonitatis.

¶ De.q.folioꝝ ar.angelical'.De q̃titate.

Queritur: vtrũ angel⁹ hẽat q̃titatẽ? Sol. Uade ad ru.ãndictam. ¶ Cũ angelus nãz corpis non habeat: ſue diſcrete q̃titates: quõ ſunt inuicẽ cõiuncte? So. Amãs ſtat in amato p amare et in motu nauis mouent marina ru. ¶ Diſcrete q̃titates ſubẽ angeli multiplicãt cõem q̃titatẽ aſſituatã in circulo aut in triangulo aut q̃drãgulo? Sol. In ſubſtãtijs ſpũalib⁹ ſunt ita diſcrete q̃titates in figura nũeri: ſicut in corpalib⁹ in figura circuli trianguli aut quadranguli. ¶ Utrũ plẽs ſint boni angeli q̃ mali: cuz plẽs hoies ſint mali q̃ boni? Sol. Nulla magnitudo mali angeli cum magnitudine dei habet concordantiam.

¶ De.q.fol'.ar.euiternalis.De q̃titate.

Euiternitas quõ hz quãtitatem? Solo. Uade ad folia antedicta. ¶ Lucifer ↄſiderat nũerũ annorũ? So. In flãma ignis nõ eſt nox/ nec in celo empireo nõ eſt niſi vna dies. ¶ Demõ quare nõ hz ſpem? So. Si in inferno haberet euiternitas annoꝝ nũerũ: qlz dãnatus hꝛe poſſet ſpem in deo. ¶ Unus angelus hz ita magnã quãtitatem ſicut alius? Sol. Oia opa meritoria angeloꝝ nõ ſunt eq̃lia. ¶ De.q.fol'.ar.maternal'.De q̃ti^c.

Que eſt maior maternitas? Sol. Uade ad folia ãndicta. ¶ Moralis q̃titas dñe nr̃e ẽ a deo magna ſicut naturalis? So. Quãtitas nãlis hũanitatis chriſti non eſt de morali q̃titate dñe nr̃e. ¶ Pietas dñe nr̃e eſt maior q̃ culpa pctõis? Sol. Uade vtõ. ¶ Dña nr̃a ↄſiderat nũerũ hoim ſaluatorũ ꝛ dãnatorũ? So. Qualibet die dña nr̃a ſuum filiũ rogat: ꝙ ipaz faciat mr̃ez pl'iuz hoiz.

¶ De.q.fol'.ar.ieſu xp̄i.De q̃titate.

Natura diuina cum ſit infinita: quomõ participare poteſt cum quãtitate? Sol. Uade ad folia antedicta. ¶ Humanitas chriſti cum terminatam habeat quãtitatẽ: quomodo ex illa tota perſona q̃ eſt deus: poteſt indui. que ſiquidem perſona eſt infinita? Solo. Diuina volũtas que eſt perſona: vult ꝙ totus filius ſit incarnatus. ꝛ poteſtas dei pficere poteſt omne id: qđ vult voluntas: q̃ eſt infinita. ¶ Diuina nã ieſu xp̄i q̃ eſt perſona: quomõ ſine quãtitate ↄſiſtit/ ꝛ ꝙ filius incarnat⁹ ſit/ ꝛ nõ pr̄ / nec ſpũſſctũs? So. Calor piperis ꝛ calor flãme: inquãtũ calor: nõ eſt diuiſibilis. ¶ Cũ filius ſit incarnat⁹: ꝛ nõ pr̄ nec ſpũſſanctus: participant tãtũ pr̄ ꝛ ſpũſſanctus cũ nã humana ſicut fili⁹? So. In eẽn^a in q̃ q̃titas nõ eſt: nõ pt̃ eẽ ↄpatio maioritatis ꝛ minoritatis.

¶ De.q.fol'.ar.dinal'.De quãtitate.

Cum in deo ſit bonitas vna rõ/ et magni° alia/ ꝛ idẽ eſt de eternitate ptãte ꝛ ceteris: quõ poſſunt eẽ ſine quãtitate? Solo. Quia bonitas et magnitudo ꝛ alie rõnes ſunt in vno eodẽ numero: nõ poteſt eẽ in illis q̃titas: q̃uis ſint rõnes reales. Et vade ad folia antedicta. ¶ Cũ pr̄ generet filiũ ꝛ nõ ſpm̄ ſctm̄/ et ſpiret ſanctũ ſpm̄ ꝛ non ſpiret filiũ: quõ pt̃ eẽ ſua pductio ſine q̃titate? So. Ignis tegulã deſiccat/ ꝛ ceram diſſoluit: ita ꝙ diuerſitas opis differẽtis per dr̃iam ſuborũ ꝟtutem ignis nõ diuerſificat. ¶ Subſtãtia dei quomõ poteſt eẽ extenſa p totũ intra firmamẽtũ/ ꝛ extra ſine q̃titate? Sol. Extenſitas ſubſtantie ſpiritualis quantitatẽ non hẽt neq₃ menſuras: poſtq̃ nõ hz figurã circuli q̃drãguli nec trianguli. Et dicimus: ꝙ eſt extẽſa: vt ipſam per totũ intelligamus. ¶ Eſſentia diuina quomõ poteſt eſſe cõis omnib⁹ trib⁹ pſonis diuinis ſine quãtitate. cuz ita ſit: ꝙ cõmunitas ſit ex plr̃ibus? So. Cõmunitas eſſentie ↄſiſtit per q̃titatẽ numeri. vñ ſequit pluralitas pſonaꝝ. Et vade ad folia antedicta.

¶ De.q.fol'.ar.exẽplificalis. De q̃titate.

Sapiẽtia ꝛ iuſtitia dei hñt eq̃liter ptãtẽ? Sol. Uade ad folia ãndicta. ¶ Equalitas pdeſtinatiõis ꝛ liberi arbitrij quõ ĩtelligitur? So. ibidẽ. ¶ Uolũtas ꝛ ĩtellect⁹ hois: quõ ſeinuicẽ cõpellunt. So. ibidem. Nõ predeſtinatus poteſt dãnari? Solutio ibidem.

¶ De.q.fol'.ar.el'alis. De qualitate.

Ignis quare eſt ignis ꝛ nõ ẽ aliud elementum? Sol. Sicut ſubſtantia eſt p formã ꝛ p mãz hoc quod eſt: et non eſt accidẽs. ita ignis: q₃ habet

ꝓpriā qualitatē:quā nō hꝫ aliquod aliud elm̄.determinatū eſt:ꝙ ſit tm̄ ignis/et nō aliud elementū.Et vade ad ru.antedictā.
¶ Qualitas q̄re eſt?Sol'.Si q̄litas non eēt:nullū obiectū eēt intelligibile.ꝛ om̄es creature eēnt idē nūero.Et vade ad ru.antedictā.¶ Calor aeris ſi eēt ſua ꝓpria q̄litas:q̄d ſequeret'?So. Per ꝓpriā qualitatē et ꝑ appropriatā ē ꝯcordātia/ꝛ actio et paſſio in ſubīis. ¶ Unū et idē elm̄ quō pōt eē ſimplex ꝛ ꝯpoſitū? Sol'. Uade vtē.

¶ De.q.q̄litatis ar.vegetalis.

Qualitas eſt viſibilis?So.Uade ad folia ar.vegetalis. ¶ Dulcedo pomi eſt ſimplex q̄litas aut ꝯpoſita?So.Dulcedo pomi: inquātū ē ex pluribꝰ saporibꝰ: ē ꝯpoſita/ ꝛ inquātū eſt in vno nūero in pomo: eſt ſimplex q̄litas.
¶ Cū q̄litas nō ſit pars ſubalis:quō itrare p̄t ꝯpōnē cū alia q̄litate? So.In motu nauis mouenē marinarij.¶ Qualitates elemētoꝝ ꝛ ſubſtātiarum vegetatarū:quō intrāt compoſitionem? Sol'. Uade vtē.

¶ De.q.q̄litatis ar.ſenſualis.

Calor quē hō ſentit:de q̄ eſt? So. Calor ſimplex ē de igne.ꝛ ꝯpoſitus eſt de aere et de terra/ꝛ eſt de ſenſitiua ꝑ ſentire.ſicut martellus:q̄ ē claui.ꝛ idē eſt ꝑvegetare.Et vade ad folia ar.ſenſualis.¶ Guſtꝰ quō dat placitū per comedere/ ꝛ viſus per videre? Sol'.ibidem.
¶ Dulcedo quā hō ſentit in pomo: quō ducitur de potētia in actum?Sol'.ibidē.
¶ Sentire de quo viuit? Sol'.ibidem.

¶ De.q.qualitatis ar. imaginalis.

Imaginatio quō ſimilitudinē q̄litatis realis accipit?So.Uade ad ru.añdictam. ¶ Cū bonitas moralis martini non ſit ſenſibilis:imaginatio quō ipām imaginari pōt? Sol'.Ex ordine ſubarū viſibiliū trahit imaginatio ſimilitudinem in abſtracto. ¶ Sermones quos dixit rex: accipit ipos intellectꝰ aut imaginatiua potentia?So. Imaginatio eſt inſtrumētum: qđ ſtat in medio intellectus et ſenſus in ſermōibꝰ:quos dixit rex.
¶ Sermones q̄s mēoria recolit:imagiātur ipſos?So. Ita eſt imaginatio inſtrm̄ memorādi:ſicut eſt intelligēdi ꝛ amandi.

¶ De.q.qualitatis ar. humanalis.

Qualitates hois: quō ſunt inuicē aſſituate?So.Uade ad ru.añdictā.¶ Calor hois ē q̄litas illiꝰ aut ignis?Sol'.Calor aeris eſt q̄litas appropriata ipi aeri/ꝛ eſt q̄litas ꝓpa ignis.
¶ Triſtitia hois eſt ꝓpa q̄litas corꝑis vel aie?Sol'.Una q̄litas eſt illa:q̄ dat paſſionē corpalē/ꝛ alia illa:q̄ dat paſſionē ſp̄ualē.¶ Bonitas moralis martini ē q̄litas corpalis?Sol'.Proprie iuſtitia eſt qualitas aie acquiſita et corpori appropriata.

¶ De.q.qualitatis v̄tutū ar.moral.

Moralis virtꝰ martini q̄lo determiata eſt ꝑ q̄litatē? Sol'. Uade ad rub.añdictā.¶ Prudentia martini ē de vna q̄litate vl' de pl'ibꝰ?So. In vno intelligere colligūtur ꝛ ꝯiūgūtur plures ſil'itudiēs. Et vade ad ru.añdictā.
¶ Una moralitas eſt alteriꝰ q̄litas? So. In pipe paſſiue ſunt ſiccitas hūiditas et frigiditas ex calore.ꝛ i lāpade calor olei ē ex calore flamme. ¶ Moralis q̄litas q̄lo creſcit?Soꝰ.Ex multitudīe lignoꝝ creſcit flāma:que ligna comburit.

¶ De.q.q̄litatis vitioꝝ ar.moralis.

Auaritia quomō es mala?Sol'. Auaritia r̄ndit: ꝙ ipa mala ē q2 ꝑ malitiā ē q̄lis. ſicut magnitudo q̄ eſt q̄lis bona ꝑ bonitatē. Et vade ad ru.antedictā. ¶ Qualitas mala q̄lo multiplicaris?So.Uade ad ru.añdictaꝫ.
¶ Uitioſa q̄litas cū ſis ꝑuatio v̄tutis:in q̄ ſubo es ſuſtētata?Sol'.ibidē. ¶ Auaritia es q̄litas ꝑ martinū:cuiꝰ es hitꝰ?So. Si auaritia eſſet q̄litas ꝑ ſeipam i martino:cuiꝰ ē hitus:ꝑ ipāꝫ culpā nō haberet.

¶ De.q.q̄litatis ar.imperialis.

Mercator ꝓmittit dare bonū aurū/ꝛ nō dat bonū.ꝛ miles promittit vēdere bonū equūꝫ/ꝛ nō vēdit bonū.idcirco eſt qō:vtrū vēditio valeat aut nō?So. Juſtitia non vult:ꝙ aliq̄ ſtabilitas ſtet ꝑ ꝑuatas ꝓmiſſiōes.¶ Miles ꝓmittit vēdere bonū equū/ꝛ vēdit bonū.ꝛ mercator ꝓmittit dare bonū aurū/ꝛ non dat bonū.q̄ritur:vtrū venditio valeat aut nō?Sol'.Nulla ſuba pōt eſſe ſine oībus illis partibꝰ:q̄ ſibi ſunt neceſſarie.
¶ Mercator tētat equū:et nō eſt bonus: quem miles dicit eſſe bonuꝫ. et mercator

vitiū equi nō cognoſcit/⁊ credit: ꝙ ſit bonus: ⁊ ſoluit aurū. ⁊ in craſtino cognoſcit: ꝙ equus bon⁹ nō ē. q̄rit̄ vtrū vēditio valeat aut nō? So. Juſtitia vult ſcḋm imperatorē: ꝙ mercator prudētia vtat̄. ⁊ ſi nō vult vti: ꝙ puniat̄. Papa vero vult: ꝙ miles vtat̄ conſcia. ⁊ ſi nō vult vti: iuſtitia dei vult: ꝙ i alio ſeclo puniat̄/aut ꝙ in iſto ſeclo pn̄iaꝫ agat. ¶ Quidā facit teſtamētū. in quo dicit: ꝙ vxor ſua q̄ eſt pregnās: ſi duos hēat filios: ꝙ ille q̄ p̄mo naſcat̄: heres ſit denariorū ſuoꝝ. Tādē vxor ſua duos hꝫ filios. q̄ neſcit: qs illoꝝ p̄mo nat⁹ eſt. q̄rit̄: quō adimplebit̄ volūtas teſtatoris? So. In ignorātia antecedētis ꝯn̄a ignorat̄. ⁊ in eq̄litate p̄rnitatis ſunt denarij eq̄liter diuiſibiles.

¶ De.q.q̄litati ar.applicat̄. De baptiſmo.

Baptiſmus q̄re eſt? So. Vade ad rub. an̄dictā. ¶ Baptiſm⁹ quō hoīeꝫ mūdat a pctō? So. ibidē. ¶ Puer q̄ intellectū nō hꝫ/⁊ q̄ baptiſmo nō ꝯſentit: quō mūdat̄ ꝑ ſacrm̄? Sol. In puero ſunt q̄nqꝫ arbores: q̄ttuor impſſionem ſacri accipiūt. Quita vero impſſionē ſacramēti accipit i potētia: ſicut pomū in quo accepta eſt potētia gn̄andi aliḋ pomū: q̄ i actū venit ꝑ ſacrm̄ ꝯfirmatiōis. ¶ Si puer morit̄: an̄ꝙ veniat ad ſacrm̄ ꝯfirmatiōis: ꝓficit ſibi aliq̄d illḋ ſacrm̄? So. Impreſſiones aliaꝝ arboꝝ illos mūdāt: q̄ culpā pcti originalis portabāt. ⁊ q̄nte arbori fit gr̄a ꝑ ꝯn̄am aliaꝝ. ſine q̄ gr̄a iuſtitia dei iniuriam faceret primis arboribus: q̄ caracterem ſacramenti receperunt.

¶ De.q.confirmationis.

Confirmatio q̄re eſt? Sol. Vade ad ru. antedictā. ¶ Si puer nō vult ꝯſentire ꝯfirmationi: vꝫ ſibi aliq̄d ſacrm̄ baptiſmi? So. In deſtructōe forme ē materia deſtructa. ¶ Pueri qui moriunt̄ anteꝙ ſint cōfirmati vadunt in purgatoriū? So. Aīa pueri baptizati qui confirmat⁹ non eſt: caracterē ſacramenti in potētia recipit q̄ culpā nō hꝫ: ſi in hoc ſeculo rōne non eſt vſus: q̄r inſtrm̄ nō habuit: cū quo vti poſſet. ¶ Si hō ꝯfirmat⁹ nō eſt/⁊ credit ꝙ ſit ꝯfimat⁹/⁊ morit̄ an̄ꝙ ſit ꝯfirmat⁹: eſt mūdat⁹ a pctō originali? Sol. Bona intētio culpā ⁊ pctm̄ ꝯſumit.

¶ De.q.matrimonij.

Matrimoniū q̄d eſt? Solo. Vade ad ru. an̄dictā. ¶ Mr̄imoniuꝫ q̄re ē? So. ibidē. ¶ Mr̄imoniū quō ē? So. ibidē. ¶ Martin⁹ mr̄imoniū cōſentit/⁊ vxor ei⁹ interi⁹ nō ꝯſentit/ſed exterius ꝑ verba: q̄ro vtrū vꝫ matrimoniū? Sol. Duo ſunt iura. vnū eſt interi⁹/⁊ aliḋ exteri⁹. ſcḋm ius exterius eſt ligata femina vxor martini. q̄ ꝯ̄ hoc qḋ erat interi⁹: ſuū mouebat affatū. aliud ius interi⁹ ſtat liberū: ⁊ ſi poſtmodū ꝯſentiat: captū eſt. Et vade ad ru. vrā.

¶ D.q.euchariſtie.

Sacramentū altaris q̄re eſt? So. Vade ad ru. an̄dictā. ¶ Sacrm̄ altaris ad q̄d ꝓficit? Sol. Nulla vtilitas ē maior hoī: ꝙ ſua bōitate cū deo vti. Et vade vrā. ¶ Cū xp̄s ſit in celo: quō pōt eē in vno tp̄e in plurib⁹ altarib⁹? ⁊ ſuum corp⁹ quō pōt eē in hoſtia: q̄ eſt ita parua/ et cū mā panis in ſuo corꝑe ſit trāſſubſtātiata: q̄re corp⁹ xp̄i nō creſcit? et q̄re ſenſus ipm̄ in ſacro nō attingit. vꝫ vidēdo/guſtando/ odorādo/⁊ tangēdo? So. ibidē. ¶ Qḋ eſt maius et nobili⁹ opus: qḋ de⁹ ⁊ hō facere p̄nt in h̄ mūdo? So. In maiori participatiōe dei ⁊ hoīs: mai⁹ ⁊ nobili⁹ op⁹ ꝯſiſtit. Et vade ad ru. vrā.

¶ De.q.ordinis.

Ordo quare eſt? So. Vade ad ru. antedictā. ¶ Quare null⁹ homo ſacrꝫ altaris facere pōt niſi ſit p̄ſbyter? Solo. Nullus finis magis nobilis ſtat ſine ordinato p̄n° ⁊ ordīato medio. ¶ Preſbr̄ q̄ excōicat⁹ eſt: q̄re ſacrm̄ altaris ꝯficere p̄t? So. Littere q̄ ſunt in cera: nō ſunt de eēntia ſigilli/ nec de eēn̄a hoīs q̄ illas lr̄as ponit in cera cū ſigillo. ſꝫ tantūmō lr̄e q̄ ſunt i cera ſunt ipreſſiōes lr̄arū ſigilli. licꝫ homo ſit bonus aut malus. ¶ In q̄ ſtat mai⁹ pctm̄? So. In illo hoīe: in q̄ pōt eē maior vt⁹: pōt eē maius pctm̄.

¶ De.q.penitentie.

Penitentia q̄d eſt? So. Vade ad ru. an̄dictā. ¶ Penitentia q̄re eſt? So. ibidē. ¶ Cōfeſſio q̄re ē? So. Cōfeſſio eſt: vt pn̄ia poſſit eē. q̄m ſine ꝯfeſſiōe p̄ſbr̄ neſciret pn̄iam dare/nec hr̄e cogitationē de ſatiſfactōe. ¶ Quare preſbyter poteſt hoī: q̄ ſibi confitet̄ culpā dimittere/ ⁊ ſibiipſi dimittere nō pōt? Sol. Claues beati petri oib⁹ hominibus ſunt

cõmunes. idcirco oportet quãlibet preſbyterum eſſe ſub iudicio alterius.

¶ De.q.extremevnctionis.

Extremavnctio q̃re eſt? So. Uade ad ru.ãñdictã. ¶ Si patiẽs diſcretionẽ nõ hʒ:q̃d pdeſt ei extremavnctio? So.ibidẽ. ¶ Si martinus ſine extrẽavnctiõe moriat̃:ꝛ morit̃ abſqꝫ pctõ mortali:põt ne ſaluari? So. Per priuationẽ formaꝝ q̃ ſunt de bñ eſſe: forme q̃ neceſſarie ſunt:in tpe neceſſitatis non deſtruunt̃. ¶ Quare extremavnctio nõ dat̃ pueris? Ray.noluit ad q̃ſtionem reſpondere.quia queſtio non fuit magna.

¶ De.q. q̃litatiſ alioꝝ folioꝝ ar.aplicat̃.

Cum in deo ſint plr̃es dignitates/ et q̃lʒ ſit alia: q̃re q̃lʒ eſt dicta q̃lis/et nõ alia? Sol. Uade ad ru. antedictã. ¶ Si bonitas dei nõ eẽt ſubãlis q̃litas: eſſet licitũ in illa dicere q̃lis bonificãs q̃le bonificare? So.ibidem. ¶ Si in deo non eẽnt ꝓprietates pſonales: eẽt licitũ dicere:ꝙ in illo eẽt vn⁹ intelligẽs /et alius intelligibilis/ꝛ aliud itelligere? So. ibidẽ. ¶ Sine q̃litate eſſentiali exiſtente in deo: poſſent eẽ in deo bonificatio magnifi° ꝛ poſſifi°:ꝛ ſic de aliis? So.ibidem.

¶ De.q.q̃litatis ar.celeſtialis.

Quare dr̃:ꝙ ſaturnus eſt malus ꝛ ſol calidus? So. Uade ad ru. ãñdictam. ¶ Umbra de quo ẽ? So.ibidem. ¶ Poſtꝙ arieti ẽ approꝑata q̃litas ignis: q̃re libre eſt appropriata qualitas aeris/ꝛ non q̃litas aque:q̃ ẽ appropriata ſcorpioni: q̃ eſt ꝓpinqor arieti ꝙ libra. que cum ariete ſtat in oppoſito? So. Ray.dixit:ꝙ ipe q̃ſtionẽ illã ſoluere neſciuit per ſuã artẽ.qm̃ videbat̃ ei:ꝙ poſitio quã antiq̃ fecerunt in illa appropriatione:non ſit vera nec neceſſaria. Idcirco non eſt mirũ ſi aſtronomi errant in eorũ iudicio. ¶ Luna quare ẽ de cõplexiõe aq̃? So. In participatione ignis ꝛ lune efficitur tẽperamẽtũ caloris et frigiditatis humiditatis ꝛ ſiccitatis: vt ela poſſint de influẽtia quinte eſſentie accipere.

¶ De.q.qualitatis ar.angelicalis.

In angelo quõ eſt q̃litas approꝑata? So. Uade ad ru.antedictam. ¶ Btũs michael q̃ ſpẽm fantaſticã p imaginationem nõ multiplicat:quõ põt pl⁹ vnũ obm diligere ꝙ aliud? So.ibidẽ. ¶ Btũs michael facit aliquã negationẽ? So.ibidẽ. ¶ Btõ michaeli ẽ adeo naturale ſm ſuã ꝓpriã q̃litatẽ diligere vnũ angelũ de minori bõitate ſicut aliũ de maiori? So. De⁹ ſm ſuã charitatẽ tãtũ amare põt minorẽ bõitatẽ ſicut maiorẽ.ſed minor bõitas hoc ſuſtinere nõ põt/nec iuſtitia hoc vult. Et vade vtſ.

¶ De.q.q̃litatis arbo.euiternalis.

Qualitas moralis btĩ petri q̃ terminata eſt in certa quantitate: quõ eſt euiterna? So°. Uade ad ru.ãñdictã. ¶ Pena machometi quare eſt euiterna.cum ita ſit:ꝙ ſuũ pctm̃ finitũ ſit ꝛ terminatũ? So.ibidẽ. ¶ Moralis q̃litas btĩ petri ẽ multiplicabilis? So. Cauda euiternitatiſ nõ ſuſtinet ꝙ ĩ illa ſit aliq̃ multiplicatio. ¶ Lucifer q̃re libertatẽ nõ hʒ ad faciẽdũ bonũ? So. Uade vtſ.

¶ De.q.qualitatis ar.maternalis.

Qualitates morales dñe noſtre q̃tũ ſunt magne? So. Uade ad ru.ãñdictã. ¶ Quare pctõr hʒ culpã cũ hʒ deſperãtiã:qr ſuũ pctm̃ ẽ magnũ? So.ibidem. ¶ Dña nr̃a põt negare alicui pctõri: q̃ ipſam cũ cõtritiõe rogat ꝛ amore? So.ibidẽ. ¶ Cum tot ꝛ tãta ſint pctã/ꝛ ꝟtutes ſint pauce ĩ hoĩb⁹ ꝛ de⁹ ſit iuſt⁹:quõ ſuſtinere põt ĩ mũdo tot malos hoĩes? So. Naturaliter q̃libet mater pietatẽ habet de paſſione filii ſui.

¶ De.q.q̃litatis arboris ieſu xp̃i.

Deus põt acq̃rere ꝟtutes morales? So. Uade ad ru.ãñdictaʒ. ¶ Jeſus xp̃s q̃re pmiſit ſe vẽdi ligari ꝟberari ꝛ crucifigi? Solu.ibidem. ¶ Jeſus xp̃s q̃re mulierẽ ꝛ pueros ſiue filios non habuit? So.ibidẽ. ¶ Jeſus xp̃s q̃re erat pauper? So.ibidem.

¶ De.q.qualitatis ar. diuinalis.

Qualitates dei q̃re nõ ſũt accidẽtales? So. Uade ad ru. ãñdictã. ¶ De⁹ diligit martinũ:qñ bon⁹ eſt/ꝛ nõ diligit eũ:qñ mal⁹ ẽ:ei⁹ amare q̃re nõ ẽ accñtale? Sol. Si cera eẽt regula: ita bñ ignis ipaʒ deſiccaret ſicut vitrũ et carbonẽ deſiccat. ¶ Cũ de⁹ bon⁹ ſit p bõitatẽ ꝛ magn⁹ p magnitudinẽ:quõ põt ipe

eē ſua bōitas? So. Si de⁹ nō eēt ſua boni
tas: non ſufficeret infinita magni⁹ nature
neq̧ bonitati/ et foret finita. ⁊ idē ē de ſua
ptāte infinita. ⁊ hoc eēt malū ⁊ vitioſum.
¶ Pr̄ gñat filiū/ ⁊ q2 pr̄ ⁊ fili⁹ diſtincte ſūt
pſone: ⁊ pr̄ gñat filiū de ſua bonitate: qua
re bonitas pr̄is ⁊ filij non ſunt due boni-
tates. ⁊ idē eſt de alijs rōnib⁹? So. Ratio
nes ⁊ nā ſunt vnū idē nūero: vt nā non ſit
bona ⁊ magna accñtaliter. ⁊ q2 pr̄ filiū ge
nerat de ſua nā ⁊ de ſua bonitate īfinitate
⁊ eternitate: eſt pr̄ vn⁹/ ⁊ alius fili⁹ p gña-
tionē/ ⁊ bonitas ⁊ nā ambo⁊ vnū ſunt p
infinitatem et eternitatem.

¶ De. q. q̄litatis ar. exēplificalis.

Pomū qđ eſt in pomerio: q̄re ap
petitū hȝ deſcēdendi ī trā? So.
Uade ad ex^m āndictū. ¶ Cera-
ſum qđ ſus comedebat: q̄re plorabat ⁊ ri-
debat? So. Quodlȝ ſuppo^m plorat: inquā
tū ſuū nūerū pdit. ⁊ ridet: inquātū ſpeciē
ſuā multiplicat. ¶ Quare plāte maxime
colorē hñt viridē? So. Q2 cōfuſio eſt ma-
teria priuatiōis aut gñatiōis: ⁊ color viri-
dis eſt magis ↄfuſus q̄ ali⁹: eſt color viri-
dis magis gñalis plantis q̄ alius color.
¶ Quare plante folia cadere pmittunt?
So. Ita hȝ foliū appetitū multiplicandi
ſuā ſpeciē ſicut fruct⁹. Et vade ad ex^m vrū.

¶ De. q. rl'onis ar. elemētalis.

Relatio in quot ſpecies conſiſtit?
So. Uade ad ru. āndictā. ¶ In
igne ſimplici quō ē relatio? So.
Suba ignis eſt ex forma ⁊ ex mā: q̄ ſe hñt
relatiue p actionē ⁊ paſſionē. ⁊ trāſit ī ter
tiū nūerū ſubaliter gñando ex igne ſimpli
ci ignē cōpoſitū cū ceteris elementis con
iunctū. ¶ Rl'o qđ eſt? Sol. Rl'o eſt reſpe-
ctus principio⁊: quo⁊ alia ſine alijs eē nō
pñt. ¶ Rl'o eſt maior p ↄcordātiā q̄ p cō
trarietatē? So. Rl'o ē maior p ↄcordātiā
in gñatiōe. ⁊ p cōtrarietatē ī corruptione.

¶ De. q. relationis ar. vegetalis.

Relatio pomi ⁊ relatio eło⁊ quō
aggregant̄ in po°? Sol. Ignis
(⁊ idē eſt de ceteris eł'is) ſe hȝ ad
calefaciendū/ ⁊ pomeriū ad pomificādū.
idcirco ambe rl'ones in pomo aggregant̄
et eo⁊ extremitates: ex q̄bus vna rl'o cōis
eſt ↄpoſita. ¶ Rl'o pomi priuſq̄ erat: vbi
ſtabat? So. In pomerio eſt po^m potētial'r
p gñationē. ⁊ illa potētia ſuſtētat̄ in vege-
tatiōe iſerta ī eł'atiōe. ¶ In po° q̄s ↄſide-
rat extrēitates rl'onis ſ3 curſuȝ nālē? So.
In radicib⁹ pomerij ſunt iſtict⁹ ⁊ appeti-
tus nāles: q̄ opa pomerij ↄphēdūt ſ3 nās
eo⁊. ¶ Cū po^m ſit putridū: q̄vadit ſua rl'o
nūeral'. So. Nūer⁹ pomi deuēit ī puatio
nē. ⁊ ex eēn^a ſua nutrimētum ⁊ v̄tutē acci
piūt alie rl'ones: q̄ in illo erūt in potētia.

¶ De. q. rl'onis ar. ſenſualis.

Cum hō po^m dulce comedit ī quo
amaritudinē ſentit: quō ē rl'o in
ter guſtatiuū ⁊ guſtabile? So. In
ter guſtatiuū ⁊ guſtabile ē duplex rl'o/ ⁊ ē
ī guſtare triplex p ſentire ī corruptiōe gu-
ſtātis ⁊ guſtabil'. Stat rl'o ī ocul' intervīſi
tiuū ⁊ viſibile/ aut īter ocl'is ⁊ colorē picti?
Sol'. Rl'o q̄ ē intra: ē exviſituo ⁊ viſibili:
q̄rū ocl'i ſunt īſtra ⁊ organa/ ⁊ viſibilitas
pictis ē ſīlitudo: quā viſitiuū ītra accipit ī
viſibili^e intra. Idcirco rl'o intra attingit
extra ſuā ſīlitudinē. ¶ Uiſitiuū ⁊ viſibile
ſe hñt relatiue in vidēdo ⁊ auditū ⁊ audi-
bile in audiendo: ⁊ ſic de alijs ſenſib⁹. qm̄
dlȝ ſuā ↄpriā hȝ rl'onē. q̄re q̄ dr̄: q̄ hō vi-
det ⁊ audit? So. Uidere ē ↄppa q̄litas ocu-
lo⁊/ ⁊ ocl'i ſunt ita hoīb⁹ appropati: ſicut
ps ſuo toti/ ⁊ inſtr̄m agēti. Martin⁹ q̄ eſt
pr̄ guillelmi: cum eſt mortu⁹ vbi ē illa rl'o?
So. Sol⁹ itellect⁹ facit rl'onē inter mar-
tinū et guillelmū exterius/ ⁊ cū martinus
guillelmū gñabat ſtabat rl'o intra nāl'r.

¶ De. q. relationis ar. imaginalis.

Imaginatio quō accipit rl'onem?
Sol'o. Uade ad rub. antedictam.
¶ Imaginatio cū q̄ ſenſu hȝ cuȝ
rl'one maiorē ↄcordātiā? Sol'. Nulla rl'o
eſt ita palpabilis imaginatiue ſicut rela-
tio patris ⁊ filij que accepta eſt per videre.
¶ Imagiatio hȝ aliquā entitatē rl'onis?
Sol'. Nulla forma eſt ſine actiōe/ nec vlla
mā ſine paſſione. ¶ Imaginatio pt̄ de co
lore trahere relationē? So. In magna in
tenſitate albedinis ſube albe ↄſiderari pt̄
magna itenſitas nigredinis ⁊ pua intēſi-
tas albedis. ¶ De. q. rl'onis ar. hūanal'.

Relatio qualis eſt q̄ in hoīe ē ma-
gis nālis? Sol'. Nulla rl'o eſt ita
hoī nālis ſicut ipa: p quā ipſa eſt

diffinibilis: vt rło homificatiui hõificabilis ꝛ hõificare. ❡ Quare hõ ē magis diffinibilis ꝑ rłonē ꝙ ꝑ aliqđ aliud accidēs? Sol. Nullū accidēs accipit ita fortiter ꝑtes neceſſarias in ſuba ſicut facit relatio. ❡ In rłone hõificatiõis cõſiſtit rło aïe et corporis? Sol. Uade ad ru. antedictam. ❡ In aïa rationali ꝯſiſtit rło? So. ibidē.

❡ De. q. rłonis ꝟtutū ar. moralis.

Relatio quõ ꝯſiſtit in ꝟtute morali? Sol. Uade ad rub. antedictā. ❡ Habit⁹ ꝟtutꝭ ꝯſiſtit rło: cū hõ vtit ꝟtute? So. In hitu ꝟtutis ē actio relatiõis ĩ potētia/ꝛ cū hõ vtiṫ ꝟtute: hꝫ formā ſuum obm in actu. Et vade ad ru. vtū. ❡ Rło in ꝟtute morali hꝫ aliquā entitatē? Sol. Sine aliq̄ entitate nulla ſilitudo eē pt. ❡ Eſt rło iter vnā ꝟtutē ꝛ aliā? So. Sine ꝯcordātia ꝟtutū nulla ꝟt⁹ poſſet ꝯ vitiū. ❡ De. q. rłonis vitioꝝ ar. moralis.

In hitu vitio⁹ rło quõ ꝯſiſtit? So. Uade ad ru. aṅdictā. ❡ Rło vitiꝭ quõ incipit? So. ibidē. ❡ Inter gulā ꝛ luxuriā rło quõ eſt aſſituata? Sol. Per abūdātiā ar. eſſalis vegetalis ſenſualis ꝛ imaginalis aïa rõnal' tētaṫ gula ꝛ luxuria / quā q̄dē tētationē facit aſſituatio gule ꝛ luxurie obliuiſcēdo caſtitatē ꝛ temperātiā. ❡ Cū ira ſit mot⁹ ſubitaneus: pt rło in illa hr̄e aliquā aſſituationē? Solo. Nulla ira ē ſine triſtitia ꝛ paſſiõe agētis.

❡ De. q. rłonis ar. imperialis.

Iuſtin qđ ſit ſupra emptionē ꝛ vēditionē quõ dꝫ eſſe ꝯditionatum? Solo. Uade ad rub. antedictam. ❡ Quare ſeruus in teſtimoniū dn̄i ſui nõ admittiṫ? So. Rło dn̄i ꝛ ſeruitutꝭ non eſt cauſa eq̄li iudicio. ❡ Iudex vidit martinum occidere petrū: corā q̄ iudice martinus nõ eſt accuſat⁹: ſed guillelm⁹ accuſaṫ ꝛ a iudice puniṫ: quare iudex guillelmum punit/ꝛ nõ martinū? Sol. In iudicio iudex nõ eſt ꝑ rłonē ſuoꝝ oculoꝝ: ſꝫ ꝑ relationē ſuaꝝ auriū. ❡ Scīa iuris ciuilis quõ poſſet applicari ſub breuib⁹ p̄ncipijs ꝛ generalib⁹ ꝑ illa iudicata? Sol. Uade ad folia ar. impialis/ꝛ hẽas cognitionē de ſubſtātijs nālib⁹ ꝑ hūc librū. ꝛ idē eſt de accidentib⁹ ſubarū nāliū ꝛ moraliū: ꝛ inq̄ras ꝑ illa ſm doctrinā quā dam⁹ in ſoluendo queſtiones ꝑ rłones/ꝛ ꝑ alia accidentia.

❡ De. q. rłonis ar. apoſtolicalis.

In ſumma trinitate quõ ē rło ſubſtātialis abſq̄ aliq̄ accñte? Solo. Uade ad ru. aṅdictā. ❡ Rło diuinarū ꝑſonaꝝ ē de ꝓꝑetatib⁹: aut eſt de eēn̄ᵃ? Sol. In diuina volūtate eſt rło cõis/ſicut volūtas q̄ cõis eſt ꝑ eēntiā/ꝛ in amāte amabili ꝛ amare: ita eſt rło ſuſtētata in ꝓprietatib⁹ ꝑſonalib⁹: ſicut volūtas. ꝛ hoc requirit eternitas vt rło nõ ſit accñtalis. ❡ Rło poſſet eē īter p̄rem ꝛ filiū ſine ſpū ſctõ? So. Nulla rło pt eē ꝑfecta: ſine ſingulari ꝓꝑetate ꝛ cõi. ❡ Spūſſctūs p̄rẽ diligit/eſt ğ rło inter p̄rem ꝛ ſpm̄ ſctm̄ ꝑ nām amoris. ꝛ idē eſt de ſpū ſctõ q̄ diligit filium ꝛ etiā ſeipm̄. Et ideo q̄ro: vtrū in h̄ amare qđ hꝫ ſpūſſctūs ſit rło ſingularis et cõis: de q̄ ſeq̄tur ꝓductio ꝑſone? So. In amare ſpūſſcti eſt rło amatiua: q̄ eſt ꝓpa ꝛ ſingularis ꝓꝑetas ſpūſſancti. ſ. ſua ꝑſona actiua in amare/ꝛ paſſibilitas ſue amabilitatis eſt cū amatiuitate vna eadē ꝑſona per eēntiam. ꝛ cõis rło que eſt de amabilitate patris ꝛ filij: eſt ita ſpūi ſctõ q̄s: lꝫ ꝑſonā nõ ꝓducat: ſicut p̄ri ꝛ filio ē quies cõis relatio in ꝓducendo ſpiritum ſanctum. Et in hoc paſſu multū eſt de theologia.

❡ De. q. rłonis ar. celeſtialis.

Relatio quõ ē in ſole? Sol. Uade ad ru. aṅdictā. ❡ Rło quõ ē intra arietē taurū ꝛ gemini? Sol. Aries ē calid⁹/gemini ſilr. ꝛ aries actiue/ꝛ gemini paſſiue. ꝛ rło eoꝝ eſt ĩ ꝯcordanᵃ ꝑ dualitatē. ꝛ rło q̄ eſt triplex: ē ꝑ ꝯrietatē tauri: q̄ cū ariete hꝫ ꝯcordātiā ꝑ ſiccitatē/ꝛ cū gemini hꝫ ꝯrietatē ꝑ frigiditatē ꝛ ſiccitatē. idcirco gemini nõ ē ita fortis ĩ ioue ſicut taur⁹ ĩ ſaturno. ❡ Quõ eſt rło inter martē ꝛ ſolē: q̄ ſūt de ꝯplexiõe ignis? So. Mars accipit calorē de ioue: ꝛ illū dat ſoli: ꝛ ſol dat illū veneri: q̄ eſt de ꝯplexiõe de ioue. idcirco eoꝝ rło eſt ĩ ꝯcordāᵃ. Et hoc idē eſt de rłone quā hn̄t ꝑ ꝯrietatē ꝯ iouē ꝛ ven⁹: inquātū ſunt ꝯ hūiditatē cū eoꝝ ſiccitate: in q̄ hn̄t ꝯcordātiā. ❡ Aries ꝛ libra quõ relatiue ſe hn̄t? Sol. Aries ꝛ libra relatiue ſe hn̄t ꝑ primā horā diei ꝛ noctis. Uerūtn̄ ray. dixit: ꝙ ꝯtēt⁹ nõ erat de poſſitiõib⁹ antiq̄ꝝ. q̄ attribuerũt ꝯplexionē aeri

libra: cum aries sit in xe in complexione ignis. cum ita sit: quod prima hora diei sit de complexione aeris/ et prima hora noctis sit de complexione terre.

¶ De.q.relationis ar.angelicalis.

Quo modo est in angelis relatio? So. Uade ad ru.antedictam. ¶ Est in angelo relatio angelificatiui angelificabilis et angelificare? So. Cum nullus angelus est ex alio angelo sed de seipso: non potest in angelo esse relatio antedicta. ¶ Relatio equalitatis que est inter vnum angelum et alium: dicit aliquam entitatem positiuam/ aut tantummodo est intentionalis? Sol. Nulla relatio realis est extra substantiam. ¶ Relatio quam sanctus michael habet in sua voluntate amatiui et amabilis amando semetipsum: de qua est? So. Inter alia principia substantie sancti michaelis est relatio vnum principium: quod ponit cum dignitatibus in voluntate potentiam obiectum et actum. que sunt de eius essentia. Et in hoc passu multum est de philosophia.

¶ De.q.relationis ar.euiternalis.

In euiternitate quomodo est relatio? Sol. Uade ad rub.antedictam. ¶ Corpus beatificatum quomodo erit subiectum relationis calefacatiui et calefactibilis igne existente calefactiuo et aqua calefactibili? So. In capite euiternitatis relationes sunt in quiete: vt in causa durare possint. ¶ Corpora damnatorum in inferno quomodo sunt incorruptibilia/ relationibus eorum in contrarijs subiectis existentibus? So. In carcere iustitie sunt consummabilitates damnatorum incarcerate. ¶ Amaritas de lucifero habet proprium amabile? So. Si lucifer proprium amabile haberet quod peruersum non esset in odibilitatem: penam non haberet.

¶ De.q.relationis ar.mentalis.

Que est maior relatio: quam deus creauit inter duas personas? So. Uade ad ru.antedictam. ¶ Quomodo deus creare potuit maiorem relationem filij et matris? So. ibidem. ¶ Sine incarnatione deus posset creare relationem in ita magna maioritate amoris: quod ipsa maiorem creare non posset? Sol. ibidem. ¶ Que est maior relatio: que possit esse inter mariam et peccatorem. So. ibidem.

¶ De.q.relationis ar.iesu xpi.

Que est illa maior relatio: que est inter deum et creaturam? So. Uade ad ru.antedictam. ¶ Est vera ista predicatio: deus mortuus fuit? Sol. Predicatio est vera secundum rationem mortis humane/ deo existente illo homine: qui mortuus fuit. ¶ Est vera ista predicatio. deus naturam humanam assumpsit: et non hominem? So. Predicatio est vera: quia de natura humana fecit deus hominem in seipso. ¶ In iesu xpo facit deus se de humanitate hominem/ aut humanitas facit deum hominem? So. In incarnatione non est relatio homificatiui et homificabilis: que sunt tantummodo de natura humana. quod si esset: sequeretur: quod homo se deificaret/ et deum hominem faceret.

¶ De.q.relationis ar.diuinalis.

Quomodo per relationes dignitatum diuinarum oporteat esse productiones personarum in diuina essentia? So. Uade ad ru.antedictam. ¶ Deus inquantum intelligit seipsum perfecte: producit filium. et inquantum amat filium: spirat spiritum sanctum. et inquantum intelligit seipsum deum: non producit seipsum. quero ergo: per quam naturam per vnum intelligere est productio/ et per illudmet intelligere non est productio. cum ita sit: quod in deo non sit nisi vnum intelligere? So. Ignis cum vno eodem calore diuersas facit operationes. oportet ergo quod vnum sit calefacere in cointate/ et quod ex ipso plura sequantur calefacta. quia operationes sunt plures. Et vade ad ru.antedictam. ¶ Filius et pater relatiue se habent/ et filius intelligit seipsum/ et non producit patrem. et pater intelligit seipsum: et producit filium. quero ergo: cum in hac relatione sit equale intelligere patris et filij: quomodo per vnum intelligere sequatur productio/ et per aliud non? So. In diuina relatione est ita nobilis quies sicut productio. Et vade ad ru.vtram. ¶ Diuina relatio quomodo potest esse actiua et passiua absque natura accidentis? So. Pater se deum patrem intelligit. et ideo intelligit filium deum. et pater est actiuus/ et filius passiuus in intelligere. et quia in intelligere deus est intellectus: illa relatio non potest esse accidentalis. quoniam si esset accidentalis: non esset per illud intelligere deus intellectus. cum ita sit: quod in deo non possit esse accidens. et ad hoc concurrunt omnes dignitates diuine. Et vade ad ru.vt supra.

¶ De.q.relationis ar.exemplificalis sensualis.

Quare sunt tot homines peccatores? So. Deum tantum decet honor/ et quilibet homo ipsum vult habere. ¶ Magna bonitas vbi inuenitur? So. Uade ad ru.antedictam. ¶ Qualis est maior labor: que sit in hoc mundo? So. Nullus labor in hoc mundo est maior quam conseruare honorem. Et vade ad rubri.antedictam. ¶ Qualis sensus requirit maiorem honorem? So. Affatus et auditus famam procurant: quam homines plusquam aliud desiderant.

¶ De.q.actionis ꝛ paſſionis arboris elementalis.

Actio ꝛ paſſio eloꝝ vbi incipit? Solu. Uade ad rub. antedictã. ¶ Eſt aliq̃ actio ꝛ pa° ſubalis? So. ibidẽ. ¶ Quõ actio exit ꝛ diriuat̃ de actiõe / ꝛ pa° de paſſiõe? So. ibidẽ. ¶ Forma ignis põt hr̃e actionẽ ĩ ſua ꝓpa materia: q̃uis ignis cõpoſit⁹ nõ ſit cũ alio elo? So. Fuſile molẽdini lignũ in quo mouet̃ cõbureret: ſi aq̃ illud nõ infrigidaret.

¶ De.q.actionis ꝛ paſſiõis ar. vegetalis.

Quomodo in po° ſunt actiões ꝛ paſſiões potẽtie elatiue ꝛ vegetatiue coiũcte? Sol. In lãpade calor ignis mouet calorẽ olei q̃ mouet materiã olei flãme ignis. ¶ Uegetatiua mouet elatiuã ĩ po° aut ecõuerſo? So. Fines ſubaꝝ mouẽt pñ ꝛ me: vt ipe ſint. ꝛ pñ ꝛ me mouẽt ptes: p q̃s fines ſunt. ꝛ ſunt h̃ qd ſunt. ¶ In po° actiões ꝛ paſſiões ſunt accidentales aut ſubales? So. Primarie actiões ꝛ paſſiões ſunt ſubales: in q̃b⁹ accidẽtales ſuſtẽtant̃. ipis exñtibus inſtñs ſubaliũ. ¶ In pomo accidẽs quõ põt hr̃e actiõeꝫ ꝛ paſſiõeꝫ? So. Martell⁹ q̃ mouet clauũ: eſt ſuba / ꝛ ĩquãtũ mot⁹ ẽ p manũ: ẽ ei⁹ mot⁹ paſſiu⁹. ꝛ ĩquãtũ mouet clauũ: ẽ actiu⁹. ¶ De.q.actiõis ꝛ paſ. arb. ſenſual.

In ſuba ſenſata quõ ſunt actiões ꝛ paſſiones aggregate ex trib⁹ arboribus? So. Uade ad folia ante dicta arbo. ſenſualis. ¶ Homo qui placitum ſentit in comedẽdo aut in bibẽdo: ꝛ ſic de ceteris ſenſibus. eſt ipe agẽs in ſentire aut patiens? So. Totum mouet ſuas partes actiuas in ſuis paſſiuis: ꝛ ideo per vnũ modũ eſt agẽs / ꝛ per alium patiens. ¶ Hõ qui ſentit dolorẽ ſenſus: ille eſt per elemẽtatiuã aut per vegetatiuã aut p ſenſitiuã? So. Elemẽtatiua et vegetatiua tãgunt ſenſitiuã. ꝛ ſenſitiua ſentit tactũ illarum. ¶ Obiectũ mouet potentiã / aut potentia obiectum? So. In actu qui eſt ĩter potentiã ꝛ obiectũ: obuiãt ſibi ſimul actio et paſſio. ꝛ actio venit ex parte potẽtie / ꝛ paſſio ex parte obiecti. et ſm ꝙ potentia placitum inuenit in ſimilitudine obiecti: ſuum motum multiplicat.

¶ De.q.actiõis ꝛ paſ. ar. imaginal.

Imaginatiua quõ accipit ſimilitudines reales actionũ ꝛ paſſionũ? So°. Uade ad ru. añdictam. ¶ Imagiatiua quõ eſt actiua ĩ mouẽdo ſenſitiuã ad ſentiẽdũ? Solu. Imagiatiua imaginãdo viſibilitatẽ: imagiat̃ pulchritudinẽ femie. ꝛ tũc viſitiuitatẽ tãgit: cũ q̃ pticipat. ꝛ viſititas ſuã ꝓpriã tãgit viſibilitatẽ / ꝛ ipam mouet ad ſĩſitudinẽ viſibilitatis extra repreſentate p imagiatiuã. idcirco imagiatiua ẽ agẽs: ĩquãtũ repreſentat viſibilitatẽ ꝛ pulchritudinẽ. ꝛ viſitiuitas ẽ actiua: inquãtũ ſe mouet ad viſibilitatẽ extra. ꝛ in illo motu mouet ſenſuꝫ tactus: cũ q̃ pticipat. Et ĩ h̃ paſſu cognoſcit̃ quõ vna forma mouet aliã / ꝛ quõ paſſiones extra ſunt mã motib⁹ qui ſunt intra. ¶ Cũ imagiatia ſĩſitudinẽ accipit ab obiecto: iprimit obiectũ illã ſĩſitudinẽ ĩ illa: aut imagiatiua iprimit illã ſĩſitudinẽ in ſeipſa? So. Amic⁹ q̃ multũ ſuũ amatũ diligit: bõitatẽ ↄſiderat amati ſui. ꝛ ex ſĩſitudine illi⁹ bõitatis ſuũ iduit amare: qd hꝫ paſſionẽ: ĩquãtũ ẽ ex illa ſĩſitudie. ꝛ actionẽ habet: ĩquãtũ ẽ act⁹ mot⁹ p amicum. ¶ Imagiatiua p quẽ ſenſuꝫ ẽ magis actiua ꝛ paſſiua? So. Quia imagiatiua pmo accipit p videre: ẽ magis fortis p viſuꝫ: qui ſibi dat magis palpabiliter ſĩſitudies obiectoꝝ ꝙ aliq̃s ali⁹ ſenſus. ꝛ iõ magis eſt ei⁹ opatio per figurã in circulo quadrangulo aut triãgulo extenſam.

¶ De.q.actiõis ꝛ paſſionis ar. hũanalis.

In hoĩe quõ ſunt actiões ꝛ paſſiones? So. Uade ad ru. añdictam. ¶ Imagiatiua ſub q̃ potẽtia aie rõnal̃ ẽ magi paſſiua? So. Potẽtia ĩtellectiua p° ĩformat paſſionẽ imagiatie. ꝛ iõ imagiatia magis ẽ obediẽs ĩtellectiue ꝙ mẽoratiue vel volitiue ſꝫ mo^m inq̃ſitiõis ꝛ mĩtiplicatiõis ſpeꝝ. ꝛ ei⁹ q̃es magi ẽ ĩ mẽoratiua: ꝛ ſu⁹ labor ĩ volitiua. ¶ Que potẽtia ẽ magi actiua ĩ ſenſitĩa: aut mẽoratiua / aut ĩtellectiua / aut volitiua? So. Per audire mẽoratiua eſt magis actiua ĩ ſenſitiua. ꝛ p videre ꝛ affari ĩtellectiua. ꝛ p guſtare / ꝛ per odorare / ꝛ tãgere volitiua. ¶ In mẽoratia q̃ ẽ magi actiua aut ĩtellecti^a aut volitia? So. Intellectĩa p ſeipãꝫ ſpẽs põit ĩ mẽoratia ꝛ cũ licẽtia volitie ipas trahit.

¶ De.q.actionis τ paſ.ar.mora.virtuoſe.

Actio τ paſſio quō ſunt in morali bus ꝟtutib⁹?So. Vade ad ru. añdictã. ¶ In ꝟtute morali pt eē actio ſine paſſiōe?So.ibidē. ¶ Que ē magis actiua ꝟt⁹ aut prudētia/aut iuſti^a? So. Prudē^a mā͡z pparat/τ iuſti^a ex ipſa operat. ¶ Fortitu^o ē maior virt⁹ p paſſionē q̄ p actionē?Solu. Paſſio fortitudis fortior ē p charitatē τ ſpē. τ ſua actio per fidē iuſtitiam prudentiam τ temperātiā.

¶ De.q.actiōis τ paſſio.ar.mo. vitioſe.

Sunt actio τ paſſio i vitijs τ peccatis?So^o. Vade ad ru. añdictam. ¶ Ira ſub q̄ potētia aie ē magis actiua τ paſſiua?So.ibidē. ¶ In q̄ vitio pl⁹ ē de actione?Solu. Nullū vitiu͡z ſtare vult ita alte ſicut ſuperbia. ¶ Quodvitiū dat maiorē laborē?So. Nemo dormit ita parum ſicut homo auarus.

¶ De.q.actiōis τ paſſio.arb.imperialis.

In iure quō ſūt actio τ paſſio aſſituate?So.Vade ad ru. añdicta͡z. ¶ In medio loco horti vnius ruſtici q̄ ē iuxta caſtrū:orit q̄dā fons/τ cōis fons caſtri ē multū a caſtro remot⁹:q̄rit q̄ vtrū ille fōs q̄ ē ꝓpe caſtrū debeat eē cōis aut nō?So. Vtilitas cōis ē actiua τ ſpāl paſſiua. ¶ Duo ruſtici vnū hñt aſinum:τ vn⁹ ruſtic⁹ vult ire cū illo aſino ad forum ad emendū bladū.ali⁹ ꝟo ruſtic⁹ vult: q̄ aſin⁹ vadat ad forū qr vult vēdere ſuā ptē τ emere bladū.mō q̄rit:vtrū aſin⁹ tm̄ ſtare debeat in foro quouſq̄ ruſtic⁹ ptē ſua͡z vēderit/aut quouſq̄ ali⁹ ruſtic⁹ bladū em ptū i foro duxerit ad ſuā domū ſup aſinū? So. Illa actio ē maior q̄ paſſionē h͡z magis ꝓpter magi͡s determiate. ¶ Quedā dña τ ſu⁹ marit⁹ vnū hñt captiuū eq̄lit. τ marit⁹ ē zelotip⁹ de illo captiuo τ de dña vxore ſua/dña exñte bōa τ caſta. marit⁹ ꝟo vult vēdere ſuā ptē cuidā hoi:verūtñ vxor ſuā ptē vēdere nō vult:vt ipſa meli⁹ i ſua domo de ſua pte fructū poſſit accipe/dña allegāte:q̄ vn⁹ ſine volūtate alteri⁹ ptem ſuā vēdere nō pt. Jō q̄rit vtrū marit⁹ ſuā ptē vēdere poſſit aut nō poſtq̄ ē zelotip⁹ de ſua vxore τ captiuo?So. Quia opinio non eſt certa:actionem non habet ad deſtruendum conditionem τ promiſſione͡z.

¶ De.q.actiōis τ paſſio.ar. apoſtolicat.

Quomō pñt eē i ſumma trinitate actio τ paſſio τ q̄ non ſint accñtia?So.Vade ad ru.añdictā. ¶ Quidā abbas vult gallinas cōedere in īfirmitorio.τ facit p̄ceptū cuidā monacho:q̄ matutinas dicit i choro cū alijs mōachis:q̄ vadat ad p̄parādū illas gallinas.mō q̄rit:vtrū mōach⁹ debeat eē obediēs abbati?Solu. Nulla rēs ſine magna neceſſitate h͡z paſſionē. ¶ Quidā abbas timorē h͡z de toxica:τ p̄ceptū facit cuida͡z mōacho:q̄ ſibi afferat ſcutellā:τ q̄ comedat pmo de illo cibo.ſ͡z mōach⁹ q̄ ſcutellā de coco accipit: neſcit vtrū in ſcutella ſit toxica:aut nō. mō q̄rit:vtrum mōach⁹ debeat eē obediēs abbati i illo caſu?So. De nulla re icerta d͡z fieri ꝓmiſſio. ¶ Quidā prior denarios h͡z ꝓ ſuo patrimōio.τ h͡z vnā ſororē:q̄ maritari nō pōt:ſi ipe illi nō dat illos denarios. abbas ꝟo τ cōuētus magnā hñt neceſſitatē de illis denarijs: qr cōuent⁹ ē in magno debito. Mō queritur:vtrū p̄or ꝯſcia͡z hr̄e debeat ad dādum denarios ad maritādū ſororē ſuā/ aut ad neceſſitatē ſui ꝯuēt⁹?So. Qui ſe ſeruituti obligat oīb⁹ ſuis bonis dat paſſionem.

¶ De.q.actiōis τ paſ.ar.celeſtialis.

Quis planeta eſt magis paſſiu⁹? Solutio.Vade ad rubri. añdictā. ¶ Quare ſol h͡z magi͡s virtutē actiuā q̄ alij planete?So.Virt⁹ q̄ eſt i me^o ē magis ītēſa q̄ virtus:q̄ eſt i extremis. ¶ Quare luna maiorē dat exp̄iētiā de ſuis ꝓprietatib⁹ q̄ alıq̄s alius planeta?So. Vade vtū. ¶ Cū ſol corporalr̄ nō pticipet cū igne p ꝯtactū/nec ſue q̄litates ꝓpriū ſubm dimittūt:q̄liō ignis h͡z p ſolē paſſionē/τ ſol i ipo actiōe͡z? So. Qr mā, q̄nte eētie τ q̄rte ſubax mūdi pticipāt i vna gñali bonificabilitate:h͡z bonificatiuitas ſolis actionem in bonificabilitate ignis.Et vade ad rubricam:vt ſupra.

¶ De.q.actiōis τ paſ.ar.angelicalis.

In angelo actio τ paſſio q̄liō ſunt aſſituate?So.Vade ad ru. añdictam. ¶ Cū ſctūs michael oclos nō hēat:q̄liō h͡z actiōem in attigēdo colorē martini?So. Sicut ſctūs miracula facit ſupra curſu͡z nālē ꝓpter ſctitatē:ita an

gel⁹ ꝓpter magni^{em} magne itellectiuitatꝭ attigit coloratū ſupra curſum viſibilitatꝭ. ¶ In ſuba ſcti michaelis ꝛ i ſuis rōibus ſunt eq̄les actio ꝛ paſſio? So. Scd̄m curſum nālē ſctūs michael poſtꝗ̄ fuit btificatus ꝛ ꝯfirmat⁹: tota ſua ꝟtus eſt in actu. ¶ Boni angeli q̄lio h̄nt actiōem i malis angelis. So. Uade ad rub. antedictam.

¶ De.q.actiōis ꝛ paſſiōis ar. euternalꝭ.

In euternitate actio ꝛ pa° q̄lio ſunt? So. Uade ad ru. añdictam. ¶ Ignis h₃ actiōe₃ i aia macho meti? So. Nulla ſuba corꝑalis ſuba₃ ſp̄ualē ſm curſu₃ nālē tāgit. verūtñ ſm opinionē ſctōꝝ ignis dat paſſionē aiabus ſupra curſu₃ nālē. ¶ Cum demō ſit ſuba ſp̄ualꝭ: quō actionē h₃ in corꝑib⁹ dānatoꝝ? So. In hoib⁹ demōiacis demō accipit ſilitudinē alicui⁹ cōplexionis illi⁹ corpis: cū q̄ ip₃ tormētat. ¶ Un⁹ demō dat paſſionē alteri demōi? So. De oi mala ꝑticipatiōe ſeqꝉ pa°. ¶ De.q.actōis ꝛ paſ.ar.mſnalꝭ.

Domina nr̄a quō actionē h₃ ſupra demōes? Solꝭ. Uade ad ru. antedictā. ¶ Dn̄a nr̄a quō h₃ actiōe₃ i ſuo filio: q̄ ē dn̄s creaturaꝝ? So. ibidē. ¶ Pctōres quō h̄nt actionē i dn̄a nr̄a? Solu. Spes quā pctōr h₃ i dn̄a nr̄a: dn̄a₃ nr̄am obligat ad habendū pietatē. ¶ Dn̄a nr̄a h₃ paſſionē: q꞉ fili⁹ ſu⁹ ita parū appreciatꝭ i mūdo cognoſcitꝛ amatur? So. Dn̄a nr̄a paſſionē nō h₃ ꝑ ſuū filium: q̄ ita ē i gl̄ia exaltat⁹ ꝛ i bōitate: ꝙ de nullo hic iferi⁹ idiget. verūtñ paſſionē h₃ de pctōrib⁹ cū pietate: q̄ in illa ſpem habeāt.

¶ De.q.actiōis ꝛ paſ.ar.ieſu xp̄i.

In ieſu xp̄o quō ſunt actiōes ꝛ paſſiōes? So. Uade ad ru. añdicta₃. ¶ Nā dīna paſſionē h̄ūt in cruce? So. De⁹ iquātū hō ita h̄ūt i cruce paſſionē: ſicut aia xp̄i iquātū hō. Et vade ad ru. vtē. ¶ In corpe xp̄i h₃ aq̄ paſſione₃ ꝑ ignē? So. Paſſio quā aq̄ h₃ ꝑ ignē in corpore xp̄i: ita ē in q̄ete: ſicut ē paſſio magnitudis i q̄ete: accipiēdo bōitatē de bōitate. ¶ Jeſus xp̄s h₃ paſſionē: q꞉ lupi tātū cōedūt de ouib⁹ ſuis? So. Jeſus xp̄s paſſionē h₃ de ouib⁹ ſuis cū charita^{te} ꝛ pietate. ꝛ h₃ actionē cū iuſtitia cū q̄ paſtorib⁹ minatur: q̄ bñ oues nō cuſtodiunt.

¶ De.q.actiōis ꝛ paſ.ar.diuinalis.

Quomō pſona pr̄is ē actiua: ꝛ pſona filij paſſiua? So. Quia de⁹ ſe cognoſcit ita bonum ꝛ ita magnū ꝛ ſic de ceteris rōnib⁹: ꝑ agētiā ſicut ꝑ exn̄tiā: ē actiuitas i pr̄e ꝛ paſſibilitas in filio: vt agere h̄ ē ꝓducere ſit ita magnu₃ ſicut exiſtere. ¶ Cū pr̄ ſit actiu⁹ ꝛ fili⁹ paſſiu⁹ quō ꝯuertitꝭ paſſibilitas filij cū actiuitate pr̄is i vna actitate ſpiratiua? So. Diligit pr̄ filiū/ꝛ fili⁹ pr̄em diligit. idcirco generabilꝭ paſſibilitas ē amatiuitas i amando pr̄em. ¶ Sp̄ūſctūs q̄ eſt pura paſſio pr̄is ꝛ filij quō ē in pura actiōe? So. Spirabilitas ita ꝯuertitꝭ cum amare ſp̄ū ſctō amāte pr̄em ꝛ filiū: ſicut gn̄abilitas ꝯuertitur cū amare: filio amāte pr̄em. ¶ Spiritusſctūs ē materiabilis: poſtꝗ̄ ē ſpirabilis? So. Uade ad rub. antedictā.

¶ De.q.actiōis ꝛ paſ.ar.exēplificalis.

Quomō ſunt hoies obſtiati iter actione₃ ꝛ paſſionē? So. Uade ad ru. añdictā. ¶ Paſſio quā dat cōtri° quō ē bōa? So. ibidē. ¶ Pctōr quō pctm̄ ſuū mortificare pōt. So. ibidē. ¶ Cū pene iferni ſint ita magne: q̄re peccatores ita paruū h̄nt tiorē? So. ibidem.

¶ De.q.habitus ar.elemētalis.

Primi hit⁹ nāles q̄les ſunt? So. Uade ad ru. añdictā. ¶ Ignis h₃ i hitu calorē: vbi ē q̄ ille hit⁹: dū ignis ē i lapide: a quo trahitꝭ cū ferro? So. Ignis q̄ ē i lapide ꝯpoſit⁹ ē/ꝛ i oi cōpoſito elꝭato ē calefacere: qd̄ ē act⁹ calorꝭ. eſt q̄ hit⁹ ignis i lapide/ ꝛ exit in aerē: cū trahitꝭ ex lapide cū ferro. ¶ Hit⁹ ignis ſimplicis vbi ē? So. ignis ſimplex calid⁹ ē ꝑ ſuā nā₃/ꝛ ſuū ſub₃ ē ſuba ignis ſimplicꝭ: ꝛ i illo hitu ē i potētia hit⁹ ignis ꝯpoſiti: q̄ aquā i olla calefacit. ¶ Añ hitū ignis ſimplicis ē ali⁹ hit⁹ caloris? Solu. Suba ignis ſimplicꝭ ē ex radicib⁹ ar. elꝭalꝭ. ꝛ ſicut ꝑ gen⁹ ꝛ dr̄iam diuerſificate ſunt ſpēs: ita ꝑ hitū calorꝭ diuerſificata ē ſuba ignis ab alijs ſubijs radicib⁹ exn̄tib⁹ cōib⁹ plurib⁹ ſubijs ſpecificatis vni ſube ꝑ calorē ꝛ alij ꝑ h̄ūiditatē. ꝛ ſic de ceteris hitib⁹ nālib⁹.

¶ De.q.habit⁹ ar.vegetalis.

Habitus pomi vbi eſt anteꝗ̄ ſit gn̄atū? So. Habit⁹ ē in potētia in hitu

pomerij q̄ est cōis habitus ad gn̄andum plura poma. ¶ An̄ hitū pomi q̄ ē in potētia ī pomerio: ē aliꝰ hitꝰ: q̄ sit hitꝰ pomi? Sol. Hitꝰ pomerij q̄ gn̄atꝰ nō ē: ē ī potētia in vegetatiua. q̄ cōem hitum hz ad p̄tes plantas. ¶ An̄ hitus cōem vegetatiue: est aliꝰ hitꝰ: q̄ sit de suo gn̄e? So. Sicut olea in oleastro īserta dicit subāz positiuā differentē p̄ eēntiā a subā oleastri: ita hitus cōis vegetalis ī vegetatiua sustētatꝰ ē primus hitꝰ sue spēi/ et est īsertꝰ ī hitu ar. etalis: cuiꝰ q̄litates ī suā spēm p̄ducit. q̄r sic olea p̄ducit hitū oleastri ī suā speciē: producit ar. vegetalis calorē ignis ī suā spēz. et illū calorem p̄ducit ī dactili et ī fructu. ¶ Habitꝰ pomi putrefacti q̄ vadit? So. Oēs hitꝰ plātar̄ q̄ corrūpunt: deueniūt in p̄uatiōez s̄m nr̄ez. et m̄a et forma subar̄ corruptar̄ ad subāz redeūt vegetalē cōez. et p̄ c̄ns h̄ qd̄ p̄tinet ad etā: redijt ad substātiā etalem cōez/ et ambe sube cōes sunt vnum chaos cōe cōfusum: qd̄ est tractꝰ ar. vegetalis cōis ad oēs plantas existes ī illo: ille plante q̄ nō sunt ī potētia hitus q̄rū sunt ī potētia in hitu cōi q̄s agēs nāle p̄ducit in actu cū renouatōe nouor̄ nr̄orum. ¶ De.q. habitus ar. sensualis.

Habitꝰ ar. sensual̄ q̄ sunt? So. Vade ad folia ar. sensual̄. ¶ Habitus sensus q̄sio ē assituatꝰ in habitu vegetali et etali? So. Sicut hūidū radicale assituatū ē in nutrimētali c̄uertēdo in suā spēz illū: qd̄ venit. ita habitꝰ sensualis assituatꝰ ē in vegetali et etali sensu c̄uertēte illud: qd̄ ex duabꝰ arboribꝰ sibi aduenit. ¶ In lacte qd̄ puer sugit de mamilla: ē habitꝰ sensual̄? So. Hitꝰ sensualis femīe ī lacte ponit ī potētia hitum sensualē. quē hitū puer ducit ī actu: q̄ illd̄ lac de mamilla matris sugit. de q̄ suꝰ viuit hitꝰ radicalis. ¶ Hitꝰ potētie expulsiue q̄ est ī embriōe: stat in illo ī potētia vel in actu? So. Hitꝰ potētie expulsiue stat ī embrione in actu. de quo sequitur m̄a: quā femina p̄ijcit cum puero: quādo nascitur.

¶ De.q. habitus ar. imaginalis.

Imaginatiua q̄sio hitꝰ subarum attigit? So. Vade ad rubri. antedictam. ¶ Depictor qui hominē in pariete depingit: ille hitꝰ hoīs depicti anteq̄ fuit: vbi erat? Sol. Habitus quos imagīatiua hz ī potēꝰ: sunt ex similitudinibus aggregatis/ et ī hitu cōi imagīatiōis positis: q̄ similitudines nouas redire facit. sicut p̄tes plāte corrupte: quar̄ vegetationes sunt posite ī vna vegetatiōe cōi: q̄ redire facit nouas plātas. ¶ Capra q̄ lupū nō vidit: quō hz in habitu timorē: quē de ip̄o hz: cū ip̄m videt? So. In capra p̄ticipat arb. imaginalis cū sensuali vegetali et cū etali: ī quātū suba capre ē ex suba quattuor arbor̄. et rōe instinctuū nālīū q̄ttuor arbor̄ excitata ē imagīatio capre ad imaginādū mortē: cū lupū videt. qui nālr̄ est suꝰ inimicus. ¶ Cū imaginatio sit hitus posituꝰ cū capra morit̄: q̄ vadit ille hitꝰ? So. ¶ Hitꝰ nūeralis imagīatiōis capre martini p̄dit̄/ et eēntia imagīatiōis ita redijt ad cōem imaginatiōez. sicut vegetatiꝰ capre ad cōem vegetationē/ et calor capre ad cōez calorē. ¶ De.q. hitꝰ ar. hūanal̄.

Habitus arboris hūanalis q̄les sunt? So. Vade ad ru. an̄dictā. ¶ Faber quō hz in hitu ad faciēdū cultellū? Solu. Vade ad ru. q̄ est de ferraria. ¶ Unus faber quō hz ī hitu ad faciēdū cultellū vnū meliorē q̄ aliꝰ faber? So. Ille q̄ prima p̄inꝰ prius considerat: meliꝰ scit ducere illor̄ similitudines in suū effectū. ¶ Faber quō hz in hitu ad faciēdū vnā figurā de ferro: quā nullo t̄pe vidit? So. Per nām imaginatiōis que in habitu habet chimerā cōpositā de similitudine hoīs et piscis hoīs et bouis. et sic de alijs similitudinibus suo libito: inuenit faber figuras nouas.

¶ De.q. edificatorie.

Habitus edificatorius quare est? Solu. Vade ad rub. antedictā. ¶ Unus hō q̄re plꝰ diligit addiscere artē edificatoriā q̄ artē fabrilē aut ecōuerso? So. In quolibet hoīe assituati sunt hitꝰ p̄mar̄ q̄nq̄ arbor̄. et hō q̄ nālr̄ se plus hz ad discēdū artē edificatoriā q̄ artē fabrilē: meliꝰ p̄portionatꝰ ē cū vegetatiua q̄ hō q̄ plꝰ diligit artē fabrilē q̄ artē edificatoriā. q̄ meliꝰ p̄portionatꝰ est cū etatiꝰ: de q̄ est ferrū: q̄ hō q̄ plꝰ diligit artē edificatoriā q̄ fabrilē. ¶ Quare vnus hō vult eē carpētariꝰ et nō vult eē carnifex

So. Rñſio huius queſtiõis cõſiſtit in rñ-
ſiõe qſtiõis añdicte. ¶ Carpẽtarius qño
hʒ in hitu ad faciẽdũ de ligno figuras no
uas: ſic ille q primo inuenit figuram nauis
aut ſcutelle? So. Fines qui ſunt neceſſarij
ad viuẽdũ: hitus cões excitãt: vt ſe hẽant
ad ſpeciales ſm inſtinctus ꝛ appetit⁹ na
turales. ¶ De.q.ſartorie.

Sartor qño icipit addiſcere ſuaʒ
artẽ? So. Uade ad ru.añdictaʒ.
¶ Sartor qño ꝓcedit in ſua ar-
te? So. ibidem. ¶ Cũ acus ꝛ forfices ſint
de ferro: qs ꝑus ĩ hitu hũit acũ ꝛ forfices/
aut faber/aut ſartor? So. Ultimi fines du
cũt hitus ex primis. ¶ Sartor qño bene
diſcere põt artẽ ſartoriã? So. Ille bñ ſuã
artẽ addiſcit: q bene cõſiderare ſcit ꝑmos
habitus ꝛ vltimos. Et vade ad rubricam:
vt ſupra. ¶ De.q.agriculture.

Pricipia agriculture qlia ſunt?
So. Uade ad rub.antedictam.
¶ Cũ nulla ars mechanica ſit
ita neceſſaria ſicut agricultura: qre ruſti-
cus eſt min⁹ honorat⁹ ꝙ alter mechani-
cus? So. Scđm curſum nãlẽ publica vti-
litas magis eſt amabilis ꝙ ſpãlis. idcir-
co ille facit cõtra nãm q nõ facit plus ho-
norẽ ruſtico ꝙ magiſtro: q turrẽ facit aut
nauẽ. ¶ In qua arte ſunt plꝛes pbi? So.
Scđm expiẽtiã nulli hoies tãtũ ſciũt de
pbia ſicut ruſtici. ¶ In artib⁹ mechani-
cis quales hoies maiorẽ habẽt ſpeʒ? So.
Nullus mechanicus maiorẽ hʒ ſpẽ ꝙ ru-
ſticus: q bladum ſeminat ꝛ terrã fodit.
¶ De.q. mercimonie.

Pricipia mercimõie qlia ſunt?
So. Uade ad rub.antedictam.
¶ Mercator qño põt eſſe ſubti
lis ĩ ſua arte? So. ibidẽ. ¶ Quare merca-
tores plꝛes habẽt denarios ꝙ alij hoies?
So. Ille q cõputat illud qđ expẽdit ꝛ lu-
crat/ꝛ q ſepius cãbit: plꝛes hʒ denarios ꝙ
alius hõ. ¶ Quare mercatores magis
ſunt legales ꝙ alij hoies? So. Nullus me
chanicus tãtam hʒ neceſſitatẽ legalita-
tis ſicut mercator. ¶ De.q.marinarie.

Pricipia marinarie qlia ſunt?
So. Uade ad rub.antedictam.
¶ Quis pri⁹ fuit ĩ habitu / aut
rem⁹ / aut velũ? So. Or imaginatio pri⁹
imaginat motũ de vno loco ĩ aliũ ĩ terra
ꝙ in mari: ꝛ illũ motũ cũ motu pedũ ima
ginat / ꝛ nõ cũ motu vẽti: imagiat ante ĩ
mari motũ ꝑ remos ꝙ ꝑ velũ. ꝛ hõ q pe-
dẽ nõ hʒ: ꝑmo imaginat crocã.ſ.baculũ:
in q ſuſtentet: vt moueri poſſit. ¶ Quis
ante nauẽ imaginat⁹ fuit/aut marinari⁹/
aut mercator? ¶ So. Prim⁹ marinari⁹
diſcret⁹ fuit mercator: q ire ꝑ mare deſide
rauit: vt denarios lucrari poſſet. qre mer
cimonia eſt cã artĩ marinarie. ¶ Quare
marinarij audaciores ſunt ꝙ alij hoies?
So. Nulli hoies tam ſepe timorẽ habẽt
ſicut marinarij. ¶ De.q. militie.

Que ſunt pñª militie? So. Uade
ad ru. añdictã. ¶ Militia fuit
ꝑus cõſiderata ꝑ iudicẽ ꝙ ꝑ mi
litẽ? So. Si miles ꝑus militiã cõſidera-
ret ꝙ iudex: inimicus iuſtitie non eſſet.
¶ Miles cõſiderat ante enſem ꝙ ſcutũ?
So. In bello ẽ enſis advulnerãdũ ꝛ occi
dendũ/ ꝛ ſcutũ eſt ꝓpter timorẽ mortis.
¶ Utrũ miles ante enſem cõſiderat ꝙ ſa
gittam? Solu. Enſis cõſiderat ꝓpter au
daciam/ꝛ ſagitta ꝓpter timorem.
¶ De.q.grãmatice

Que ſunt pñª grãmatice? Solu.
Uade ad ru. añdictã. ¶ Utrũ
grãmatica ꝑus cõſiderata ſit ꝑ
rhetoricũ ꝙ ꝑ grãmaticũ? So. Ita ẽ rhe
torica finis grãmatic͛: ſicut hitare ẽ finis
camere. ¶ Utrũ grãmaª ꝑ⁹ fuit cõſidera
ta ꝓpt neceſſitatẽ affat⁹ ꝙ ꝓpt ſuã rheto
ricã? So. Magª pax foret ĩ mũdo ſi grã-
matica latiorũ ſcirẽt oẽs natiões. ¶ Qua
re grãmatic⁹ vtit pl⁹ noie ꝛ ũbo ꝙ logi-
cus? So. Scia q magꝰ gñalis ẽ: nõ idiget
tot ĩ ſminis ſicut alia ſcia. ¶ De.q.logice.

Que ſunt pñª logice? Sol. Uade
ad ru. añdictã. ¶ Utrũ rhetori
ca adeo ẽ neceſſaria ars ſicut lo
gica? So. Per rhetoricã mouet priceps
ad pietatem: ꝛ per logicam ad iuſtitiam.
¶ Quare logici ꝓpinquiores ſunt ꝙ ſint
fantaſtici ꝙ alij hoies? Solu. Nullus hõ
vtit intẽtiõib⁹ ita frequẽter ſicut logic⁹:
nec hʒ ita magnũ placitũ de ſophiſmis.
¶ Utrũ logic⁹ pri⁹ cõſiderat gen⁹ ꝙ ſpe-
ciẽ/ꝛ ſpẽm ꝙ indiuiduũ/ꝛ ſubaʒ ꝙ acciñs?
So. Ultimi fines prius ſunt in nã ꝙ pri-

mi in intellectu ſpeculatiuo. Et in practi-co añ ſunt pⁱmi ꝙ vltimi: ſicut i arte fabrili in q̄ volũtas añ deſiderat clauũ ꝙ martellũ/ ſed faber añ facit martellũ ꝙ clauum.

¶ De.q.rhetorice.

Principia rhetorice q̄ ſunt? So. Uade ad ru.añdictã. ¶ Rhetoricus quõ magnã hꝫ mãꝫ ad inueniẽdũ nouos modos ꝛ pulchros adrẽdũ ſua ſciã? So.ibidẽ. ¶ Quis añ artem rhetoricã conſiderat: aut imaginatio: aut aures? So. Jta ẽ rhetorica ꝑ aures ꝑ pri-mã itẽtionẽ: ſicut imaginatio per figuras ſubarũ. ¶ Rhetorica eſt ita pulchra ꝑ verba hſulia ꝛ pia ſicut ꝑ vera? So. Affatus añ cõſiderat eẽ ꝙ bene eẽ: ꝛ iõ rhetoric⁹ ẽ ꝑ bene eẽ/ ꝛ et⁹ finis ẽ ꝑ eſſe in q̄ veritas cognoſcatur. idcirco pluries cõtingit ꝙ rhetorica hoĩes mouet ad pietatem ꝛ ad charitatẽ cũ falſis ꝟbis. ¶ De.q.ariſmetice.

Principia ariſmetice que ſunt? Solu. Uade ad ru.antedictam. ¶ Ariſmetic⁹ ꝯſiderat añ ꝙtitatẽ nũeroꝝ ꝙ ſubaꝝ? So. Sicut nãlis entia realia añꝙ intẽtionalia ꝯſiderat: ꝛ logic⁹ intentionalia ꝙ realia: ita ariſmetic⁹ añ cõſiderat ſſĩtudĩes nũeroꝝ realiũ ꝙ quã-titates illoꝝ: geometric⁹ ꝟo ꝯtrariũ facit. ¶ Ariſmetic⁹ ꝯſiderat añ nũerũ duoꝝ ꝙ vni⁹? So. Geometric⁹ añ cõtinuã quãtitatẽ ꝙ diſcretã ꝯſiderat. ꝛ ariſmetic⁹ facit ĩ cõtrariũ. ¶ Quare ariſmetic⁹ magis hꝫ certas mẽſuras ꝙ geometric⁹? So. Diui-ſio ꝙtitatis cõtinue eſt multũ pl⁹ difficilis ꝙ diuiſio quãtitatis diſcrete.

¶ De.q.geometrie.

Principia geometrie q̄ ſũt? So. Uade ad ru.añdictã. ¶ Quare geometric⁹ añ lineã diametralem ꝯſiderat ꝙ triãgularẽ? Solu. Figura circularis ita cito diuiſibilis nõ ẽ in equalib⁹ ꝑtib⁹ ſicut figura triãgularis. ¶ Quare geometric⁹ pⁱmo multiplicat.ij.ex vno. ꝛ.iiij.ex duob⁹. ꝛ.viij.ex.iiij. ꝙ.iij.ex vno. ꝛ.vi.ex.iij. ꝛ.xij.ex.vj? So. Jllas mẽſuras q̄ citi⁹ mltiplicãt nũerũ: geometric⁹ pⁱmo ꝯſiderat. cũ ita ſit: ꝙ quãtitas ꝯtinua añ ſit diuiſibil' i diſcretã ꝑ nũerũ dualẽ ꝙ ternalẽ. Jdcirco geometri dicunt: ꝙ nũerus dualis eſt ita multiplicatio ſuaꝝ menſurarum in duplicãdo. ſicut i arte ariſmetice vni⁹ i nũerãdo vnũ poſt aliũ. ¶ Marinarij quõ mẽſurãt miliaria i mari? So. Marinarij ꝯſiderãt.iiij.vẽtos gñales. vꝫ vẽtuꝫ orientalẽ/ occidẽtalẽ/ meridionalẽ/ ꝛ vẽtũ ſeptẽtrionalẽ. ſilr alios.iiij.vẽtos q̄ ex primis exeũt ꝯſiderãt: videlꝫ grec/ exaloch/ lebeig/ ꝛ maeſtre. ꝛ cẽtũ circuli cõſiderãt ĩ quo vẽti ãgulos faciũt. deinde ꝯſiderãt ꝑ vẽtũ oriẽtalẽ nauẽ eũtẽ cẽtũ miliaria a cẽtro quot ſunt miliaria vſqꝫ ad vẽtũ de exaloch/ ꝛ miliaria duplicãt vſqꝫ ad ducenta miliaria/ ꝛ cognoſcũt quot miliaria ſunt multiplicata: q̄ ſunt ducẽta a vẽto orientali: vſqꝫ ad vẽtũ de exaloch ꝑ multiplicationẽ miliariũ: q̄ ſunt de termino cẽtenario orientis vſqꝫ ad terminuꝫ de exaloch. Et ad hoc inſtrumẽtũ hñt chartaꝫ cõpaſſum acũ ꝛ ſtellã maris. ¶ De.q.muſice.

Principia muſice q̄ ſunt? Solu. Uade ad ru.añdictã. ¶ Muſic⁹ cõſiderat añ accentus litteraruꝫ vocaliũ ꝙ ꝯſonãtiũ: tũc cũ artẽ muſice inuenit? So. Ars muſice ẽ ſĩĩtudo ſoni ꝛ vocis de arbore eĩali egreſſa: in q̄ ſe hꝫ priſo fm nãm ad ſua accidentia ꝙ ad accidẽtia aliaꝝ arboꝝ. ¶ Muſic⁹ ĩ q̄ lr̃a vocali prĩcipit ad ꝯſiderãdũ artẽ muſice? So. Nullus accẽtus ita cõis eſt/ nec ita leuis: ſicut accẽtus de a. Et iõ pueri añ incipiũt in accẽtibus de.a. ꝙ in accẽtib⁹ aliaꝝ litteraꝝ/ ꝛ idẽ faciũt hoĩes cũ moriunt̃: q̄ plus plãgũt ꝑ.a. ꝙ per alias litteras. ¶ Quare femine pl⁹ vtũtur accẽtib⁹ de.i. ꝙ de.a? Solu. Quia femine nodũ in gutture nõ hñt ſicut hoĩes: voceꝫ magis ſubtile hñt ꝙ homines. ¶ De.q.aſtronomie.

Principia aſtronomie q̄ ſũt? So. Uade ad ru.añdictã. ¶ Aſtronomus ꝯſiderat añ in ſole habitũ caloris ꝙ lucis? So. Null⁹ hit⁹ appropriat⁹ ẽ ita ꝯſiderabilis ſicut habit⁹ propri⁹. ¶ Aſtronom⁹ quõ facit iudiᵐ? So. Aſtronomus cõſiderat reſpectũ: quẽ vnũ ſignũ hꝫ cũ alio/ ꝛ quẽ hꝫ cũ vna planeta ꝑ reſpectũ linee diametrice/ ꝛ facit iudiciuꝫ de hoĩb⁹ q̄ naſcunt̃ ĩ illa linea/ aut q̄ ĩ illa faciũt petitiões q̄s iudicat fm cõditiões ſigni ꝛ plãete. Et vade ad ru.vt̃s. ¶ Quare ſciã aſtronomie magis ĩcerta ẽ ꝙ alia?

So. De nulla ſcia eſt ita grauis experientia ſicut de aſtronomia/nec aliqua ſciētia eſt ita poſitiua ſicut illa. ¶ De.q.iuris.

Principia iuris q̄ ſunt? So. Uade ad rii.antedictaȝ. ¶ Iuriſta ſciaȝ poſitiuā iuris quō pōt ducere ad neceſſarias cōſiōēs? So. Per proceſſum hui⁹ libri pōt iuriſta veritatē inuenire ꝛ ꝓbare de illis rebus q̄ ad ſciam iuris ptinēt. ¶ Quare iuriſta pl⁹ vtitur habitu mēorie q̄ habitu itellect⁹.cū ita ſit: ꝙ iuriſta maiorē hȝ ɔcordātiā cū intellectu q̄ cū memoria? So. Iuriſte plus vtſitur hitu memorie q̄ intellect⁹: q2 antiqui ſciaȝ iur̄ ſup hitū memorie fundauerūt. Idcirco eſt ſcia ɔfuſa ꝛ ꝓlixa/ꝛ eſt de pticularib⁹. rōne cuius ɔfuſiōis durāt lites ita diu/ꝛ q̄dā iuriſte ſunt ɔ̄ alios in diuerſis opinionib⁹. ¶ Quidā fecit teſtamentū ꝛ dixit: ꝙ ſi vxor ſua q̄ pgnās erat:filiū hēret:ꝙ tres ptes oīm bonoꝝ ſuoꝝ haberet/ꝛ ei⁹ vxor q̄rtā ptē.ꝛ ſi filiā hēret volebat teſtator ꝙ ei⁹ vxor tres ptes oīm bonoꝝ ſuoꝝ haberet/ꝛ ſua filia q̄rtā ptem. Mortuus ē teſtator/ꝛ vxor filium ꝛ filiaȝ hūit. modo q̄rit̄ quot ptes de bōis mariti vxor hre debet? So. Inter maioritatem ꝛ mioritatē ſtat eq̄litas/ ꝛ illd qd nō eſt in maioritate neq; i mioritate neq; in eq̄litate nō ē aliqd. mulier ē maior in bonis ſui mariti p ſuā filiā ꝛ minor p ſuū filiū.opȝ ergo ꝙ in bonis ſit eq̄lis poſtq̄ ē in illis inter maioritatē ꝛ mioritatē.opȝ ḡ de bonis mariti fieri octo ptes eq̄les de quib⁹ mulier vxor teſtatoris hre dȝ tres ptes ratiōe filie ſue/ ꝛ vnā ptē rōne filij ſui. ꝛ fili⁹ hre dȝ tres ptes/ꝛ filia vnā/ꝛ ſic cōpleta ē voluntas teſtatoris. Multū placuit heremite ſolo quā Ray. fecit ꝛ dixit: ꝙ ſicut Ray. illā ſoluit q̄ſtionē cū principijs ſue artis q̄ ſunt maioritas/mioritas/ꝛ equalitas.poſſent alie q̄ſtiones iuris p nāles rationes iuris determinari ſequendo proceſſum illius artis ꝛ huius ſcientie.

¶ De.q.medicine.

Quomō ſunt p̄ncipia medicine? So. Uade ad rubri.añdictam. ¶ Quare plures hoīes p medicos moriuntur q̄ curant̄? Solu.ibidem. ¶ Quō p̄n^a^ medicie poſſent duci ad p̄n^a^ gn̄alia? So. Principia medicine ad p̄n^a^ gn̄alia poſſent duci ſm̄ hūc modū.ignis ē in pipe in.iiij.gradu caloris/ꝛ terra in tertio ſiccitatis/ꝛ aer in.ij.hūiditatis/ꝛ aq̄ i p̄mo. Et in cinamomo ignis ē i.iij.gradu caloris /ꝛ terra in.ij.ſiccitatis/ꝛ aer in.i. hūiditati̇̄ /ꝛ aqua ē igradata: vȝ facti̇̄.iiij. ptib⁹ de vno gradu aq̄ i cinamomo nō hȝ niſi tres ptes/ꝛ i feniculo ignis ē in.ij.gradu caloris/ꝛ terra in.i.ſiccitatis/ꝛ aer hȝ in ipo tres ptes hūiditatis/ꝛ aq̄ hȝ duas ptes frigiditatis/ꝛ in aniſio ē ignis in.i. gradu caloris/ꝛ terra hȝ in ipſo tres ptes ſiccitatis/ꝛ aer hȝ duas hūiditati̇̄/ꝛ aqua hȝ vnaȝ ptē frigiditatis. Eſt ḡ ignis gradatus in plātis: q̄ de ſua ſunt cōplexione q̄ttuor modis. ꝛ idē ē de aere aq̄ ꝛ terra. ſicut aq̄ q̄ i cāphora ē in.iiij.ḡdu frigiditatis/ꝛ aer in.iij.ḡdu hūiditatis/ꝛ terra i ij.ſiccitatis/ꝛ ignis in.i.ḡdu caloris.ꝛ ſic ſuo mō de alijs ełis. ¶ Cū quodlibet ełm iiij. habeat gn̄a graduū i plātis: vt ſupra ſigtū ē.pnt medici ordinare ꝛ facere.xvi. electuaria gn̄alia.ſicut ex plātis q̄ ſunt de cōplexōe ignis: ex qb⁹ fieri poſſunt.iiij.electuaria gn̄alia ɔ̄ cōplexionē aq̄ p frigiditatē ꝛ hūiditatē. ſicut vnū electu^m^ qd ſit i iiij.ḡdu caloris: ſm ꝙ ē pip. ꝛ aliḋ electu^m^ in.iij.ḡdu caloris: ſȝ ꝙ cynamomū ḡduatū ē.ꝛ aliud i.ij.ḡdu caloris: ſicut fenicul⁹ ē ḡduat⁹.ꝛ aliud i.i.ḡdu caloris: ſȝ ꝙ aniſū ē ḡduatū. Ordiatis ita.iiij.electuariis añdicti̇̄ de cōplexiōe ignis poſſent medici iiij.facere electua^a^ de ɔplexiōe aeri̇̄/ ꝛ.iiij. de ɔplexiōe aq̄ /ꝛ.iiij.de ɔplexiōe terre.et ſic medici hre pnt.xvi.electua^a^. gn̄alia ad curādū infirmitates: q̄ ſunt p q̄ttuor qualitates gn̄ales.ita ꝙ ſi infirmitas martini ē p febrē: q̄ ſit in.iiij.gradu caloris: medic⁹ dare dȝ ɔ̄ calorē illud electu^m^: qd ſit de cōplexiōe aq̄ in.iiij.ḡdu frigiditatis.ꝛ illū ḡdū frigiditatis iuuare dȝ cū.ij.ḡdu hūiditatis aeris.ꝛ cū.i.ḡdu ſiccitatis terre. Et ſi ifirmitas ſit i.iij.ḡdu caloris: ipaȝ curare dȝ cū.iij.ḡdu frigiditatis. Et ſi ſit in.ij.gradu caloris medic⁹ illā curare dȝ cū.ij.ḡdu frigiditatis. Et ſi infirmitas ſit in.i.ḡdu caloris illā curare dȝ cū.ij.ḡ.frigiditati̇̄. Et ecōuerſo ſi ifirmitas ſit i.iiij. ḡ.frigiditati̇̄ aut i.iij.aut i.ij.aut i.j. medi

cus dz eē ꝯ illā infirmitatē cū.iiij.electua riis:q̄ ſunt de ꝯplexiōe ignis. ⁊ h̄ de ḡdu i ḡdū: vt dictū ē.Et idē ſeqꝶ:ſi īfirmitas ſit rōe ꝯplexiōis aeriſ aut tre. ꝙ ſi īfirmitas ſit iterpolata:vz p eq̄les ꝯplexiōes. veluti ſi ſit p ignē ⁊ p aerē:medici miſcere debēt electua^a:q̄ ſint de ꝯplexiōe aq̄ ⁊ terre.⁊ illa gradare ꝯ īfirmitatē ſm ordinē ſupradictū.Et hec ē vna.ſpēs ⁊ vna rt̄a:ſʒ quā medici ordiare pn̄t medicinā ad pn̄^a gn̄alia. ¶ Medici q̄o cognitiōez hr̄e pn̄t de ḡdibus īfirmitatū? So. In die nāli ſunt xxiiij.hore in.iiij.ptes diuiſe.⁊ q̄lz ps appropata ē illi eꝰo: qđ ē de ſua ꝯplexiōe.ſīc triāgul⁹:q̄ ē i regiōe de mā̄e vſqꝫ ad meridiē.q̄ maxie ē de cōplexiōe aeriſ.⁊ ille triāgul⁹ q̄ ē de meridie vſqꝫ ad noctē:ē de cōplexiōe ignis. ⁊ ille q̄ ē de occaſu ſolꝭ vſqꝫ ad mediā noctē:ē de ꝯplexiōe tre. ⁊ ille q̄ eſt de me^a nocte vſqꝫ ad ortū ſolꝭ:ē de ꝯplexiōe aq̄. Regnat ḡ īfirmitas ſʒ triāgulos an̄dictos/ ⁊ ſʒ ꝙ īfirmitas īcipit aut finiꝶ in illꝰ.iiij.regiōib⁹: medic⁹ coḡſcere pōt ḡdū īfirmitatſ.veluti ſi febris īcipiat ī p^a hora diei:ē ī p^o ḡ.hūiditatſ.⁊ ſi ī.ij.ho^a diei:ē ī.ij.⁊ ſi ī.iij.ē ī.iij.⁊ ſi ī.iiij.ī.iiij.⁊ h̄ ſʒ febrē tertianā q̄ poſita ē iter ca^m ⁊ hu^m.ꝙ ſi febrſ ſit tertia^a ſimplr̄ p colerā ſeq̄tur ordiez meridie vſqꝫ ad occaſuz ſol.ſʒ ordiez quē dixim⁹ de mane vſqꝫ ad meridiē. ꝙ ſi ſtia^a ſit duplex:ſeqꝶ ordiez an̄dictū duplr̄. ꝙ ſi ſit q̄tidia^a ſeqꝶ an̄dictū ordiez triplr̄. ⁊ ſi ſit ꝯti^a: ſeqꝶ p̄dictū ordiez p to^m circulū. ⁊ idē de q̄rta^a ſʒ ꝙ icipiet ī ſua regiōe ī circulo.Et ſic medici pn̄t ḡd⁹ īfirmitatū coḡſcere/⁊ illos ḡd⁹ ꝯcordare cū ḡdib⁹ electuarioꝝ.Et de hac mā̄ locuti ſum⁹ magſ plixe ī pn̄cipiſs:q̄ fecim⁹ de medi^a. Mltū placuit here͂ite ordo:quē Ray.dixit.⁊ mirabaꝶ: q̄re āt̄iq̄ medici nullū ordinē gn̄alē ī ſuis ſcriptis poſuerūt. ¶ De.q.phie.

Principia phie q̄ ſūt? So. Uade ad ru.antedictā. ¶ Ordo phie q̄d ē? So. Ordo phie ſignificatū ē ī ꝓceſſu hui⁹ ſcie. ¶ Que ſcia ē magſ gn̄alis? So. Qꝛ phia hz magſ gn̄alia pn̄^a ꝙ alia ſcia:iō magis gn̄alꝭ eſt. ¶ Cū phia ſit ita gn̄alꝭ ſcia:quare nō ſunt multi phi? So. Intellect⁹ phi pl⁹ laborat ꝙ alius/⁊ phia nō tantū diligit denarios : ſicut faciūt ius ⁊ medicina. ¶ De.q.theologie.

Que ſunt prin^a theo^e? So. Uade ad ru.antedictā. ¶ Theo^a quō pōt ad certos terminos duci? So. Hoc ſigtū eſt ī ar.xpianali ⁊ diuiali. ¶ Quare theologi pl⁹ vtunꝶ poſitiōe ꝙ oſtēſiōe? So. Poſitio p credulitatē leuis eſt/ ⁊ oñſio p intelligere grauis. ¶ Ray^e credis tu ꝙ adhuc erit tp̄s : ꝙ theo^a erit ſcia oñſiua pluſꝙ poſiti^a? Sol. In theo^a pl⁹ ē de ỽitate ꝙ ī alia ſcia. qꝛ nobili⁹ hz ſubm ⁊ ſua pn̄^a p ꝓphas fuerūt. q̄ ſunt de poſitionib⁹. ⁊ ſua media p miracula fuerūt:q̄ medicine ſunt infirmitatū ỽitatū. opz ḡ ꝙ ſu⁹ finis ſit de oñſiōib⁹. qm̄ ſi nō eēt: de⁹ iniuriā faceret hūano intellectui ⁊ ſupreme ỽitati ⁊ cōtēplationi amboꝝ.

¶ De.q.hītus ar. moralis ỽtuoſe.

Habitus ỽtutū q̄ ſunt? So. Uade ad ru.an̄dictā. ¶ Fides q̄re nō eſt hīt⁹ nālis? So. ibidē. ¶ An⁹ hō credit deū eē.⁊ credit ꝙ ſit bon⁹ īfinitus ⁊ etern⁹.ille hō ita diu ſtudet ī phia ⁊ theo^a: ꝙ p ſtudiū ⁊ p gr̄az dei attigit deū eē p neceſſarias rōes: p q̄s attigit deū eē bo^m infinitū ⁊ eternū. idcirco q̄ro: vtrū ī illo hoīe ſit hīt⁹ fidei? So. Ille hō q̄ pri⁹ credebat deū eē/ ⁊ poſtmodū ītelligit deū eē:hītū hz fidei.ſʒ ipm nō hz ſm modū q̄ pri⁹ hūit. qm̄ tūc cū deū ītelligit:hz hītū fidei p ꝯñam.ſicut hō q̄ credit vt ītelligere poſſit/⁊ nō poſſet intelligere illud obm ſi prius ī illo nō crediderit. ⁊ hoc Iſaias ꝓpha ſignificauit:īquātū dixit:ſi nō credītis:nō ītelligetis. ⁊ iō ī illa ꝯñā meritū reſtauraꝶ p fidē.⁊ adhuc ē ī illo hoīe hīt⁹ fidei:q̄ꝛ deū ītelligit eē: īquātū ſuppōit ꝙ ſi deū nō ītelligeret aut dubitaret ipz eē aliq̄ mō aut p aliquā tētatiōez:ꝙ ipe rediret ad credēdū deū eē. ¶ Si meli⁹ eſt credere trinitatē⁊ eē īcarnatiōez⁊ alios articulos fidei romane ꝙ illos ītelligere:q̄re theologi nitunꝶ q̄tū pn̄t illos ītelligere? So. De⁹ nō creauit hoīez pn̄cipalr̄:vt p ſuā credulitatē meritū acq̄rat. imo pn̄cipaliter ipz creauit: vt ipz deū diligat ⁊ intelligat: qm̄ nobilior finis ē deū amare ⁊ ītelligere ꝙ ī deū credere tm̄.⁊ ipz nō ītelligere.⁊ volūtas pōt pl⁹ deū amare:ſi ītellect⁹ ipz p ītelligere ꝯtēplaꝶ: ꝙ ſi tm̄ p cre

dentiam ipm contẽplat. Et ideo theologi ſequunt iſtinctũ τ appetitũ nãlẽ nobilioris finis. Et male dicũt illi q̃ dicũt: ꝙ hõ articulos fidei itelligere nõ dꝫ: vt per ſuaꝫ credulitatẽ meritũ acquirat. τ ꝑ maius meritũ maiorẽ grãaꝫ. Et inquãtũ hoc dicũt: ſignificãt ꝙ ipi ſint creati propter ſe/ nõ aũt ꝓpter deũ/ τ meritũ ignorant: qꝺ maiꝰ hꝫ itellectus ꝑ itelligere ꝙ̃ ꝑ credẽtiã. qm̃ grauiꝰ ẽ inqrere τ iuenire rões τ oñſiões itelligẽdo deũ eẽ ꝙ̃ poſitiue credere deũ eſſe. Et qꝛ itellectꝰ ꝑ itelligere fortiꝰ diſpõit obm mẽorie τ volũtati ꝙ̃ ꝑ credulitateꝫ. ¶ De. q. habitꝰ ar. mo. vitioſe.

Quomõ ſunt hitus vitioꝝ? So. Uade ad ru. añdictã. ¶ Unus hõ eſt i hitu caſtitatiſ: τ vna pulchra dña añ ipm trãſit. ille aũt hõ placita luxurie ꝯſiderat: τ ſua ſenſitiua caloreꝫ ſentit ꝓpter illã ꝯſideratiõem. q̃ro vtruꝫ ille hõ ꝑdit hitũ caſtitatis? So. Hitꝰ ỽtutũ τ vitioꝝ aliqñ i ꝑncipiis ꝑticipãt. vñ ille hõ ꝑ hitũ luxuᵉ tãgit: τ tãgit i ꝑnº hitꝰ caſtitatiſ ſm nãꝫ ar. eĺalis vege. ſen. τ imagi. τ ille tactꝰ repñtat mẽorie τ itellectui τ poſtmodũ venit ad volũtatẽ. τ ſi volũtas cõſentit: hitꝰ luxuᵉ i meº trãſit τ venit ad finẽ. τ hitꝰ caſtitatis nõ hꝫ ꝑnᵐ meᵐ nec finẽ: i quo ſit ſuſtẽtatꝰ. ꝙ ſi volũtas nõ cõſentit: eſt hitꝰ luxuᵉ extra triãgulũ: quẽ tãgit in ꝑncipiis q̃ dixímꝰ. τ hõ ẽ in paſſiõe tẽtatiõis τ i bello ỽtutiſ τ vitii. τ ſi vicit: hꝫ meritũ. τ ſi eſt deuictꝰ: hꝫ culpã. ¶ Rayᵉ ſm ꝙ tu dicis: meritũ aut culpa de volũtate venit: poſtꝙ̃ ipa eligit aut nõ vult eligere. τ ideo q̃ro: in quo habẽt culpã intellectus τ memoria imagiatio ſenſitiua vegetatiua τ eĺatiua? So. Si mẽoria τ itellectꝰ diu remanẽt: τ ſic de imaginatiõe in obo luxurie/ delectãtibꝰ ſemꝑ tũc ſenſitiua vegetatiua τ eĺatiua i illa delectatiõe mouent volũtatẽ ad eligẽdũ carnalem delectationẽ. τ ideo culpã habẽt. Et ſi memoria cito obliuiſcat: τ itellectꝰ delectatiõnẽ ignorat/ τ memoria recolit/ τ itellectꝰ intelligit iudiciũ dei τ culpã τ imagiatio immũditiã ſubi imagiat. hñt meritũ/ τ ligãt volũtatẽ ad odiẽdũ luxuriam/ τ refrenãt ſenſitiuaꝫ vegetatiuaꝫ τ eĺatiuã. ¶ Unꝰ hõ eſt ſupbus: verũtñ eſt caſtꝰ: quero q̃lio habitus ſupbie τ habitus caſtitatis ſimul i illo hoie ſtare pñt? So. In piꝑe calor τ frigiditas ꝑticipant/ exñte calore in q̃rto gradu/ τ frigiditate in pꝛimo. ſic ſili modo pñt eẽ ſupbia τ caſtitas i hoie/ vno hitu exñte i maiori gradu/ τ alio i miori. Et ſicut calor τ frigiditas pñt eẽ in piꝑe: qꝛ frigiditas cõcordãtiã hꝫ cũ hũiditate aeris τ cũ ſiccitate terre: cũ q̃ calor ignis cõcordãtiã hꝫ: ſic i aliq̃ hoie eẽ pñt ꝑ aliqua media duo hitus ꝯrii. τ ſi hitꝰ ỽtutis eſt i maiori gradu: hitus vitii eſt i pctõ veniali. τ ſi hitꝰ vitii eſt i maiori gradu: eſt i pctõ mortali. ¶ De. q. hitus ar. imptat.

Unus miles vnũ equũ vendit: q̃ nõ videt de vno oculo. emptor ỽo hoc non cognoſcit: nec miles q̃ hoc ſcit: dicit emptori. q̃ro vtrũ emptor ille poſſit reddere equũ militi/ τ recuperare ſuos denarios? So. Uade ad ru. añdictã. ¶ Unus miles τ vnus burgẽſis equalr̃ hñt vnũ caſtrũ. miles ỽo hꝫ inimicos: q̃ ſibi malũ τ guerrã in illo caſtro faciũt: q̃ro vtrũ burgẽſis iuuare debeat militem aut nõ? So. Ille partes diuiſibiles ſunt: q̃ in cõitate cõcordãtiã nõ hñt: τ ſi equalr̃ diuiſe nõ ſunt: debẽt portare paſſionẽ. ¶ Unꝰ hõ hꝫ vnũ pratũ iuxta vnũ fluuiũ: in quo ẽ vnꝰ ſuus aſinꝰ. Unus ỽo piſcator ligat ſuã barchã cũ vno ſermẽto ad ripã illiꝰ prati. Aſinus aũt barchã intrauit ad potãdũ. τ poſtꝙ̃ potauerit: ſermẽtũ comedit: τ barcha τ aſinꝰ vadũt ꝑ flumẽ tãtũ ꝙ barcha rũpit τ aſinꝰ moritur. Quero vtrũ dñs aſini ſatiſfacere debeat piſcatori ꝓ barcha ſua/ aut piſcator ſatiſfacere debeat dño prati ꝓ aſino ſuo? So. Scdm arborẽ eĺalẽ τ vegetalẽ ẽ barcha. ſuppoſito ꝙ piſcator ius hẽat ad ligandũ ſuã barchã ad illud pratũ. Et aſinus eſt ꝑ arborẽ eĺalẽ vegetalẽ ſenſualẽ τ imaginalẽ. idcirco aſinꝰ eſt i actiõe: τ barcha i paſſiõe. τ de actiõe τ paſſiõe hmõi nõ ſequit vitiũ morale. Et qꝛ dñs barche nec dñs aſini i arbore rõnali peccãt/ nec i imagiali/ nec i ſenſuali: ſed tãtũmõ i eĺali τ vegetali: in qbꝰ eq̃lr̃ errãt ſine vitio morali: equalr̃ debẽt hre paſſiones i ꝑditione aſini τ barche. ¶ Quidã carpẽtarius ligna emit ab vno furnario. τ i vno ligno

eſt carbo ignis/ſʒ nō apparet.⁊ furnariꝰ
aſinū onerat de ligno.dū ꝟo carpētariꝰ li
gna ad ſuā domū portat:fit magnꝰ vētꝰ⁊
icēdit ignis/⁊ ligᵃ ⁊ aſinū ꝯburit.Queri
tur vtrū furnariꝰ teneat carpētaᵒ aut nō?
So. Scd'm arborē rōnalē ſenſualē vege-
talē ⁊ eſ'alē nō peccat carpētariꝰ:imo pec
cat ſʒ imaginalē.quī imaginari debebat
carbonē incēſuʒ.qꝛ ligna emit a furnaᵒ ⁊
iuxta furnū.Et furnariꝰ nō peccauit ſʒ ar
borē rōnalē.ſʒ peccauit:iquātū carboneʒ
incēſuʒ nō imagiabat.⁊ peccabat:iquātū
ſimplr lignū vēdere ꝓmiſit:⁊ i pte vendi
dit carbonē icēſuʒ:⁊ iō furnariꝰ tenet de
ſatiſfactiōe carpētaᵒ.qꝛ peccauit ꝑ affatū
⁊ ꝑ imaginatiōeʒ.Et carpētariꝰ nō pecca
uit niſi tantūmodo ꝑ imaginationem.

¶ De.q.habitus ar. apoſtolicalis.

Utrū i ſumma trinitate ſit ha-
bitꝰ?So.Uade ad rub. antedi
ctā.¶ Utrū cū mūdꝰ creatꝰ nō
erat:fuerat i ſapia dei hituatꝰ?So.Nullꝰ
hitꝰ pōt eē abſq; expiētia alicuiꝰ ptis aut
ſſītudie ſubi.⁊ qꝛ ſapia dei ē īfinita:nō eſt
ei neceſſaria ſſītudo neq; expienᵃ alicuiꝰ
creature. ¶ Sapia dei qūo mūdū ⁊ ſuas
ptes itelligere poterat:lʒ i ipſa nō fuerat
hituatꝰ?So.Qꝛ ptās dei ē īfinita: ſapia
ſua itelligere poterat res poſſibiles crea-
turaꝝ.lʒ creature nō ſint aliqd:anq̄ ſint.
⁊ ſapia cū ſua itelligibilitate pōt eē rō in
tellectiuitati ſue ad ꝓducēdū ſuas creatu
ras:q̄ nō ſunt.⁊ ptās pōt h̄ ꝯplere.⁊ volū
tas amare.⁊ ꝟitas pōt h̄ ponere iuero:lʒ
hitꝰ nō ſit neceſſariꝰ.Et i h̄ paſſu hʒ itel-
lectꝰ hūanꝰ mām ad habēdū valde altā i
telligētiam i deo ⁊ in ſuis dignitatibus.
¶ Papa vnū elegit canonicū i epm. ille
ꝟo canonicꝰ ſe excuſat: qꝛ magᵐ tiorē hʒ
de illo officio:qꝛ piculoſuʒ ē.ꝗ dicit:ꝙ nō
vult eē eps.mō q̄rit vtrū iuſtā hēat excuſa
tionē:h̄ ſuppoſito ꝙ ſʒ moralitatē ipe ſit
ſufficiens:ꝙ ſit eps? Sol. Scd'm curſum
nāle i volūtate ē nobilior ꝟtꝰ charitas q̄
tior: vt iā dictū ē.⁊ qꝛ papa dn̄ium hʒ ſu-
pra amorē⁊ tiorē canonici:moralr ē nobi
lior finis i intētiōe pape ꝑ amorē q̄ in itē
tiōe canonici ꝑ tiorē.ꝗ ſiqdē itētio pape
eēt i ſeruitute:ſi ꝓducere non poſſet volū-
tatē canonici ad finem nobiliorem.

¶ De.q.habitus ar.celeſtialis.

Corpora celeſtia qūo habent eſſe
ctiue in hitu ꝟtutē:quā corpa in
feriora ab illis recipiūt?So.Ua
de ad ru.añdictā. ¶ Cū aries ē ꝯ ſatur-
nū:i illa ꝯtietate cuiꝰ hitꝰ ē fortior ad mit
tendū ꝟtutē ſuā ad iferiora?Sol.Si ſa-
turnꝰ ſit ꝓpiqor arieti q̄ iupiter cācro: ē
fortior aries q̄ cācer/⁊ ecōuerſo. ¶ Sol
quō hʒ i hitu illuminādi lunā?Sol. Sol
ſuā dat ſſītudinē veneri.⁊ venꝰ illā ſſītu
dinē dat mercurio.⁊ mercuriꝰ illā ſſītu-
dinē dat lune. ¶ Scdʒ h̄ qd ſupra dicit:
nullo tpe ſeqret eclipſis i luna.qro ꝙ q̄re
eſt eclipſis.cū ita ſit:ꝙ ſol ꝯtinue ſuā dat
ſſītudinē veneri/⁊ venꝰ mercurio/⁊ mer-
curius lune?So.Motus planetarū circa
terrā ꝑ vnū reſpectū nō vadūt ſp.⁊ iō cuʒ
accidit:ꝙ mercuriꝰ lunā nō reſpicit per li
neā diametricā:qꝛ terra eſt i meᵒ: nō pōt
mercuriꝰ ſſītudinē ſol dare lune.aut pōt
eſſe:ꝙ inter ſolē ⁊ venꝰ ſit terra/aut inter
venꝰ ⁊ mercuriū/aut iter venꝰ ⁊ lunā/aut
inter ſolem ⁊ lunā.⁊ ideo ſeqtur eclipſis
per errantē curſum:vt dictum eſt.

¶ De.q.habitus arb. angelicalis.

Habitus angelicalis q̄ ſunt? So.
Uade ad ru.añdictā.¶ Sanctꝰ
michael hʒ in hitu cōgſcēdi pec-
catū martini?So.Oculi hūt in hitu vidē
di colorē.verūtamē illū videre nō poſſunt
abſq; iſtrō.nec btūs michael attigere pt
pctm martini ſine opibꝰ martini.¶ Lu-
cifer hʒ in hitu penā euiternalē?Sol.Si
ſctūs michael nō hēret hitū glīe euiterna
lis:hitus ſue glīe ꝯpletꝰ nō eſſet. ¶ Pe-
na luciferi eſt ita magna:ſicut ſunt ſui ha
bitꝰ?Sol. Logicus tātū ſcit de logica:ſi-
cut eſt hitꝰ ſuus logicalis. Et tūc heremi-
ta dixit:ꝙ pena quam lucifer ſuſtinet:ne-
mo narrare poſſet nec ſcribere.

¶ De.q.habitus ar.euiternalis.

Habitus euiternales q̄ ſunt? So.
Uade ad ru.añdictā.¶ Habitꝰ
quos hūt ſcti in euiternitate i q̄
ſunt differētes ab hitibꝰ: qs i hac vita ha
buert?So.Hitꝰ ſctoꝝ ſani ſunt ⁊ nō īfir-
mi/⁊ liberi ſunt ac cōfirmati/⁊ ꝑ affirma-
tionē diſcurrūt ſine negatiōe ⁊ dubitatio
ne.Hitꝰ ꝟo huiꝰ vite īfirmi ſunt ⁊ altera-

biles de bono i malū ⁊ de malo in bonū. ⁊ ſic de aliis alteratiōib⁹ ſm ꝙ experiētiā hēm⁹. ¶ Logicā quā ſcit martin⁹ ſciet illā in alia vita? So. Si martin⁹ ſit ſaluat⁹: logicā hēbit i hitu: quā ſciuit in hac vita ſm finē btitudinis acqſite ꝑ illū hitū. ⁊ ſi ſit dānat⁹: ipam ſciet ꝯ finē: vt penā ſuſtineat. ¶ Suppoſito ꝙ martin⁹ ſit ſaluatus/ipo in hitu hūte aliquā ꝟtutē pl⁹ ꝑ intellectū ꝗ̄ ꝑ volūtatē: hēbit volūtas tātū de glīa i hitu ſicͤ intellect⁹? So. Purgatoriū ē ꝓpť hoc: vt aliqs hit⁹ puniať pluſꝗ̄ ali⁹: vt eqlř glīam hře poſſint. verſitū rex ꝑ amorē alicui⁹ amici ſui pcit filio illi⁹ aut ſuo fratri. ¶ De.q.hit⁹ ar.maternalis.

Habit⁹ dn̄e nr̄e q̄ ſunt? So. Uade ad ru.an̄dictam. ¶ Dn̄a nr̄a hꝫ ita fortiter i hitu iuſtitiā filij ſui ſicut ſuā miaꝫ? Sol. Tātū diligit dn̄a nr̄a filiū ſuū: ꝙ eqliter opa ſua diligit. ſꝫ qꝛ eſt pctōꝛib⁹ obligata: q̄ i ipa ſpē hn̄t: ſuū filiū ꝑ miam rogat. ⁊ qꝛ eſt pia: ipm̄ de iuſtitia nō rogat. q̄ quidē iuſtitia pctōres punit. ¶ Dn̄a nr̄a vtiť ſimplr̄ hitu mīe aut cum me⁹? So. Si ſpes quā pctōreꝫ hn̄t in dn̄a nr̄a: ſit iſtī̄m: cū quo dn̄a nr̄a hꝫ pietateꝫ: bn̄ ſeqtur: ꝙ cū itellectu cū q̄ filiū ſuū itelligit: pctōres itelligit: ⁊ ſpē quā hn̄t in ipa. ¶ Btūs petr⁹ hꝫ i hitu tā magnā ſctitātē: ꝙ poſſit locū tenere vicario ſuo? Sol'o. Cū ſctitate dn̄e nr̄e in q̄ pctōres ſpē hn̄t: ſunt multi hoies ſaluati/⁊ cū ſctitate ſpei ſue. ¶ De.q.hit⁹ ar.ieſu chriſti.

In ieſu xp̄o fuit hit⁹ fidei? So. Uade ad rub.an̄dictaꝫ. ¶ Jeſus xp̄s habuit aliquā tētatiōeꝫ ad pctm̄? So. ibidē. ¶ Jh̄s xp̄s mltiplicabat ſpēs in itelligere ſuo? So. Ōis itellect⁹ q̄ ſpēm mltiplicat: ē ifirm⁹. ¶ Jeſus xp̄s dū erat in h̄ mūdo: obliuiſcebať? So. Sicut de⁹ i ieſu xp̄o recolebat vt hō: ſic hō in ieſu xp̄o vt de⁹ recolebat. ¶ De.q.hitus ar.dinať.

Utrum in deo ſit habitus? Sol. Uade ad rub.an̄dictā. ¶ Si in deo non ſit hit⁹: quomō intelligere pōt? Sol. Intellect⁹ dei ē purus act⁹ ita in intelligendo ſicut in exiſtendo / nec eſt neceſſarium: ꝙ ſua intellectiuitas cum alio intelligibili itelligat. ſꝫ cū ſuo: qđ eſt de ſua eēntia. idcirco intellect⁹ diuin⁹ prerogatiuā hꝫ ſup oēm intellectū creatum. ¶ Ray^e q̄re negas tu: ꝙ in deo ſit hitus: cū de⁹ ſit bōitas ⁊ bon⁹ / magnitudo ⁊ magn⁹: ⁊ ſic de aliis? So. Ray. dixit: ꝙ hitus eſt illa potētia nālis: in qua potētia actiua cū alia paſſibili agere pt̄ i ſuo ꝓpo patiēte. ſicut ignis q̄ hꝫ in hitu caloꝛē: q̄ cum ſua calefactiuitate agere pt̄ in ſuo ꝓpo calefactibili cū iuuamine calefactibilitatis aeris. ⁊ iō dr̄: ꝙ ois hit⁹ ē accn̄s/⁊ nō pur⁹ actus. qꝛ ꝑ ſeipm̄ agere non pōt ſine iuuamine alteri⁹. ⁊ qꝛ de⁹ nō indiget aliquo extra ſe/⁊ hꝫ opatiōnē i ſeipſo ſꝫ ꝓductionē diuiaꝝ pſonaꝝ. idcirco negať in deo hit⁹. ⁊ dr̄: ꝙ ſua bōitas magnitudo ⁊c̄. ſunt purus act⁹ i exn̄do ⁊ i agēdo. ¶ Si i deo nō eēt ꝓductio pſonaꝝ: eēnt in ipo hit⁹? So. Si i deo nō eēt ꝓductio pſonaꝝ: oporteret ꝙ ſue rōnes eſſent hit⁹ ⁊ nō pur⁹ act⁹. ſic ſua ptās: q̄ poſſificare nō poſſet ſeipaꝫ/ nec ſua eternitas eternare ſemetipaꝫ. ⁊ poteſtas eēt poſſificās ⁊ poſſificabilis creatura extranea cuꝫ cui⁹ iuuamine ſe hēret ad ſuū poſſificabile. ⁊ ptās opatiōnē i ſeipſa nō hēret. ⁊ idē eſt de eternitate ⁊ ceteris.

¶ De.q.hit⁹ ar.exemplificalis.

Quare de⁹ ſuſtinet: ꝙ vnus hō ſit ſubdit⁹ alteri⁹. cū ita ſit: ꝙ ābo ſint i ſpē ſiles ⁊ in nā? So. Uade ad ru.antedictā. ¶ Quare pulchra dn̄a ē ſupba ꝓpter ſuā pulchritudinē/⁊ dn̄a bona nō eſt ſupba ꝓpter ſuā bonitatē. cum ita ſit: ꝙ bōitas ſit pulchrioꝛ ꝗ̄ facies domine? Sol. Nulla bonitas moralis cum pctō pticipat. ¶ Bonitas moralis quō ē in hitu? So. Hō q̄ moralr̄ bon⁹ ē in hitu hꝫ bōitatē: inquātū ſequiť naturā ⁊ rōnē bonitatis: cū q̄ bonū ꝓducit in aliq̄ ſuba bōificabili. ¶ Culpa quō eſt hit⁹ ꝑ pctm̄? So. Per lucis ꝑuatiōnē eſt hit⁹ vmbre/⁊ per actū peccati eſt habitus culpe.

¶ De.q.ſit⁹. Et primo de ar.eēali.

Ordinarie aſſituationes nāles q̄ ſunt? So. Uade ad ru.an̄dictā. ¶ Bonitas ignis quō ē aſſituata? So. Bōitas ignis attigi nō pt̄ cū oculis: qꝛ viſibilis nō eſt. ſed cū imaginatiōe eius aſſituationem imaginatur in numero bonificantis bonificabilis ⁊ bonificare: que de ſua ſunt eēntia: in quib⁹ eſt ſuuꝫ

ſuſtentamētū. ¶ Bonitas ignis quō aſſi
tuata eſt in magnitudine? So. Cū oculis
magnitudo nō attingat ignis. ſed extenſi
tatē bonitatis extenſe per magnitudinē
imaginabat: ⁊ ꝑ bonū magnū bonificās
et magnificās/⁊ bonificabile ⁊ magnifica
bile/⁊ bonificare ⁊ magnificare. ¶ Ignis
ſimplex quomō aſſituatus eſt in compoſi
to? Sol. Dixit rax. ꝙ queſtio illa fieret ra
mis ar. elr̄alis. ¶ De.q.ſit⁹ ar.vegetalis.

Elementa quō ſunt aſſituata in
pomo ⁊ pomū i ipſis? So. Uade
ad rub. antedictam. ¶ Elr̄a ſunt
ſub vegetatiua aut ſupra? Sol. Elemēta ⁊
vegetatiua ſunt partes adinuicē mixte in
pomo ꝑ corpus ſpericū: vƺ rotundū. Uerū
tamē ſic vegetatiua eſt ſupra elemētatiuā:
ſicut finis q̄ eſt ſupra principiū ⁊ mediū/⁊
flāma ſupra oleū. ¶ In aſſituatiōe pomi
vegetatiua ponit aliquaƺ extenſitatē: que
de ſua ſit natura? Solo. Illa queſtio fiat
gutte olei vegetate: que ſe extendit ſupra
plures guttas aq̄ ex ipſis aggregate. quaƺ
ſiquidem extenſionē facere nō poſſet: ſi de
natura corporali non eſſet. ¶ Ignis i po
mo quare viſibilis non eſt? Solutio. Nul
la pars que eſt in alia: eſt viſibilis.

¶ De.q.ſitus ar.ſenſualis.

In equo quomō aſſituate ſunt ar.
elr̄alis ⁊ ar.vegetal' ⁊ ſenſual'? So.
Uade ad folia arb. ſenſual'. ¶ In
equo ſenſitiua per ipſum extēſa ponit nāƺ
corporalē: q̄ de ſua ſit eēntia? So. Si ſenſi
tiua nō eēt ſubſtātia corporalis: nō hēret
virtutē ad ↄuertēdū in ſuā ſpeciem calorē
ignis nec q̄titatē ipſius neqƺ saporem ve
getatiue/nec oſſa equi eſſent in ſua ſpecie.
¶ Senſus cōis eſt aſſituat⁹ in oſſib⁹ eq̄?
Sol. Si ſenſus cōis aſſituatus non eſſet
i oſſib⁹ eq̄: oſſa equi de ſua ſpecie nō eēnt.
¶ Cum ſenſus cōis ſit in brachis eq̄: quō
pōt eſſe aſſituat⁹ in oſſib⁹: qui de ſuis brā
chis non ſunt? Solo. Cōtinua quantitas
equi ſuſtētata eſt et aſſituata in pluribus
quantitatibus diſcretis ⁊ econuerſo.

¶ De.q.ſitus ar.imaginalis.

Imaginatiua quomodo aſſituata
eſt in equo cū alijs potētijs? Sol.
Uade ad rub. aādictā. ¶ Cū ima
ginatia ſit de ita ſubtili mā: quō itrare pt
in aſſituatione cū alijs formis corpalib⁹?
So. Ptās ē vna rō imaginatiue: rōne cu
ius intrare pōt in aſſituationē cū alijs for
mis. ⁊ bōitas ē vna alia rō: cui⁹ rōne ē et
bonū: ꝙ itret aſſituationē cū alijs formis:
⁊ ſic de ceteris ptib⁹ et⁹. idcirco rōne ſuaꝝ
ptiū nālīū ⁊ ptiū nālīū aliaꝝ arboꝝ pōt cū
illis intrare aſſituationē. q̄uis i ſe ꝑuam
entitatē corpalē ↄtineat. ¶ Imagiatiua
eſt corpalis potētia? So°. Si imagiatiua
nō eſſet corpalis potētia/act⁹ ſu⁹ nām nō
haberet in mēſuris mathematicis exten
ſis. q̄ ſunt ſilr̄itudies ſubaꝝ corporalium.
¶ Imagiatiua ē ens ꝑ ſe/aut eſt ens: qđ
ſit ex alio? So. Iſta q̄ſtio fiat arbori ima
ginali. ¶ De.q.ſitus ar.hūanalis.

Arbor hūanal' quō ē aſſituata?
So. Uade ad rubri. aādictam.
¶ Corpus ē aſſituatū in aīa in
lōgū amplū ⁊ ꝓfundū. cū ita ſit: ꝙ ipa nō
ſit de nā corpali? So. Sicut magni⁹ que
bōa ē ꝑ bōitatē ⁊ nō ꝑ ſeipſam: ita aīa rō
nalis eſt extēſa in lōgū latū ⁊ ꝓfundū acci
dētaliter ꝑ corp⁹/⁊ nō ꝑ ſeipſaƺ. ¶ Quō
ſcit: ꝙ aīa rōnalis non ſit de nā corpali?
So. Intellect⁹ human⁹ bonitatē angeli
et dei deſiderat. ⁊ idē eſt de magnit ⁊ cete
ris formis ſpūalib⁹: q̄uis lōgū amplūƺ ⁊
ꝓfundū nō ↄſideret. ¶ Aīa rōnalis eſt ꝑ
gnātionē? So. Impoſſibile ē gnātionē eē
in ſuba: i q̄ nō ē lōgū āplū ⁊ ꝓfundū: q̄ de
ſua ſint eēntia. cū ita ſit: ꝙ gnātio icipiat
ad ꝓducēdū ſubaƺ i pte ſucceſſiue/⁊ nō in
toto. ¶ De.q.ſit⁹ ar.mora. virtuoſe.

Uirt⁹ moralis q̄uō ē aſſituata?
Solu. Uade ad ru. aādictam.
¶ Suba ſpūal' quō ē aſſitua
ta? So. In itellectu aſſituatū ē itelligere i
itellectiuo ⁊ itelligibili. ¶ Charitas q̄uo
eſt aſſituata? So. Charitas aſſituata eſt i
modo: quē hñt ſcti hoies i amādo deū ſe
ipos ⁊ coꝝ ꝓrios. ¶ Hit⁹ charitati q̄uo
eſt aſſituat⁹? Sol. In volūtate ſunt nālia
et eēntialia amatiuū amabile ⁊ amare. ⁊
amatiuum accipit aliqđ obm amabile ex
tra/et ex ſimilitudine ſua ⁊ ex ſimilitudie
obiecti qđ eſt extra/atqƺ ex ſilr̄itudinibus
amabilitatis ⁊ amare q̄ ſunt itra: ꝓducit
vnū amare nouū ⁊ extraneū acq̄ſitū ⁊ mo
rale: ꝑ qđ charitas ē hituata. ⁊ ē charitas

ſemper in actu: ſiue ille hō charitatiuꝰ vigilet aut dormiat. ⁊ eſt ſub habitu indutus: inquātū pducere pōt illud amare morale ſm pportionē tpis aut loci iuſtitie ⁊ prudētie ⁊ aliarū ꝟtutū: q̄ illū hītum iuuant.

¶ De. q. ſitus ar. moralis vitioſe.

Vitiū quō ē aſſituatū. cū ita ſit: qꝫ dicat priuationē ꝟtutis? Sol. Lumē qḋ eſt de nocte añ hoīeȝ in camera tenebras aſſituat in pariete in figura extēſa per illā vmbraȝ. ¶ In hoīe auaro q̄ dormit quō aſſituata ē auaritia? Sol. Sicut pñtia luminis in pariete aſſituat ſilitudinē illiꝰ corpis quod eſt inter illud ⁊ parietē: ita hītus auaritie aſſituatus eſt per diſſilitudinē charitatis ⁊ largitatis: q̄ priuātur i hoīe auaro q̄ dormit aut vigilat. ¶ Aſſituatio vitij martini de quo ē? So. Sicut de nō eē ſequit̄ eē p creationē: qꝫuis nō eē entitatē nō habeat: ita ex priuatione eē moralis ſequit̄ ſitꝰ in quo hitꝰ moralis vitioſus ē ſuſtētatꝰ. ¶ Situs moral̄ hꝫ q̄titatē ppriā? So. Sicut priuatio hītus ꝟtuoſi pducit ſitū in q̄ hitus vitioſus eſt ſuſtentatꝰ: ita q̄titas priuata ex hītu ꝟtuoſo pducit q̄titatē ſitꝰ vitioſi.

¶ De. q. ſitus ar. imperialis.

Scientia iuris quomō dꝫ aſſituari? Sol. Uade ad ru. añdictā. et ad ru. iuſtitie in arb. morali. ¶ In emptione ⁊ vēditiōe q̄re plus tenet̄ hō ex deceptiōe medietatis: q̄ alteriꝰ q̄titatis? So. Illa deceptio q̄ eſt inter principium ⁊ mediū nō eſt ita magna ſicut illa que eſt in medio. aut ſicut illa q̄ eſt inter mediū et finē: q̄ nō ſuſtinet qꝫ ꝯriū ſuū i medio participet cū illa. qꝫ ſi cū ipſa participaret: foret de ſua natura. ¶ Preſcriptio bonorū mobiliū q̄re eſt poſita in minori tpe q̄ preſcriptio bonoꝝ imobiliū? So. Per triangulū principij medij ⁊ finis citiꝰ alienantur bona mobilia: q̄ imobilia. ¶ Lā q̄re aſſituata ē in figura triāguli/ ⁊ nō q̄drāguli aut quintanguli: ſicut aſſituatio moralis iudicis rei ⁊ actoris? So. Oē mediū morale liberū ē inter duo extrema: ſiue extremitates ſint i ꝯcordātia aut i ꝯrietate.

¶ De. q. ſitus ar. apoſtolicalis.

In ſumma trinitate ē aſſituatio? So. Uade ad ru. añdictam. ¶ Corpꝰ ieſu xp̄i quō aſſituatū ē in ſacro altaris? Sol. Aſſituatio miraculi qḋ facit ſctūs hō: eſt ſupra ſitū: q̄ eſt ſm curſuȝ nāl̄e. ¶ Quare preſbyter nō pōt eē aduocatꝰ? So. Tantū eſt ſituatio ordinis pſbyteri i magna ſanctitate: qꝫ in ipō aduocatio ſuſtētari non dꝫ. ¶ Quare ē phibitū: qꝫ bigamꝰ poſſit eſſe pſbyter? So. Duplicitas m̄rimonij in ſituatiōe triāguli duas lineas cōphēdit/ ⁊ maritū ſituat i magna vilitate. q̄re i tali hoīe altior ordo ſituari non debet.

¶ De. q. ſitus ar. celeſtialis.

Celū quō eſt aſſituatū? So. Uade ad ru. añdictā. ¶ Sol ē aſſituatus ſꝫ corpꝰ circulare aut ſpicū? So. Nullū corpꝰ ē ita plenū circulo q̄drāgulo ⁊ triāgulo ſicut corpꝰ: qḋ ē rotūduȝ. ¶ Sol q̄re ē aſſituatꝰ inter ſaturnū ⁊ lunā? So. Oꝫ qꝫ ꝟtꝰ nobilior ſit i meº. ¶ Firmamētū q̄re ſituatū ē in circulo? Sol. In figura circulari eſt maior mobilitas q̄ in alia figura. ¶ De. q. ſitus ar. angelicalis.

Subſtātia angeli quō ē aſſituata? So. Uade ad ru. añdictā. ¶ Glīa bonorū angelorū quō eſt aſſituata? So. ibidē. Sitꝰ angelicꝰ ē alterabil̄? So. Nulla ſubſtātia eſt alterabil̄ ſubālr: q̄ ſm ſuā nāȝ nō ē i loco neqꝫ i tpe. ¶ Aſſituaº āgeli hꝫ ſupficiē? So. In diſtictōe ſpūalis vniꝰ ſubē ſpūal̄ ⁊ alteriꝰ ē ſupficies ſpūal̄ abſqꝫ ꝯtactu ⁊ colore. ¶ De. q. ſitꝰ ar. euiternal̄.

Sancti quō aſſituati ſunt in paradiſo/ ⁊ dānati in inferno? So. Cōſiderauit raẏ. in ſtellis celi/ ⁊ i carbonibꝰ fornacis. qꝫ q̄dā ſunt ſupra alios. Et vade ad ru. añdictā. ¶ Ale dānatoꝝ quō aſſituate ſunt i euiternitate? So. Cōſiderauit intellectꝰ mali angeli ſuā penaȝ in deſperatione aſſituatā. ¶ Habitꝰ maloꝝ angeloꝝ quō ſunt aſſituata? Sol. Ita eſt aſſituata pena ſupra culpā in euiternitate: ſicut calor ſupra ſubſtātiā ignis in iſeparabilitate. ¶ Succeſſio quomō aſſituata eſt in euiternitate? So. Partes circuli aſſituate ſunt in illo ſine pricipio medio ⁊ fine continue quantitatis.

¶ De. q. ſitus ar. maternalis.

Domina noſtra quomodo eſt in celo aſſituata? Solo. Uade ad ru. antedictā. ¶ Uoluntas dñe

nfe quõ eſt aſſituata? So.ibidem. ¶ Dña nfa quõ recolit pctõres/ ꝛ quõ illos intelligit: q in ipa ſpẽ hñt? So. Sol multiplicat calorẽ ignis ꝛ ſuã lucẽ. idcirco ignis ẽ magis calidus ꝛ magis lucẽs i eſtate ꝙ i hyeme. quẽ qdẽ ſolẽ dño ieſu xpo cõparam⁹: i q dña nfa cognitionẽ h3 de illis pctõrib⁹: q i ipa ſpẽ hñt. ¶ Dña nfa ẽ pedes i celo/ aut eſt ſedẽs? So. Nulla figura ẽ tantũ viſibilis ſedendo ſicut ſtando.

¶ De.q.ſitus ar.ieſu chriſti.

ASſituatio nature diuine ꝛ hũane quõ ẽ i xpo? So. Uade ad ru. añdictã. ¶ Cũ nã diuina ſit infinita quõ aſſituari põt in nã finita? Sol. Sicut angelus q trãſit p medium de vno loco ad aliũ ſm naturam loci/ ꝛ nõ ſ3 nã3 ſuã pſius: ita nã diuina aſſituata ẽ in nã finita ſm nãm finitã ꝛ nõ ſm nãm ſuã pſi⁹. Et vade vtõ. ¶ Cum pr ꝛ fili⁹ ꝛ ſpũſſctũs ſint vna eẽntia indiuiſibilis fili⁹ ꝛ nã hũana quõ poſſunt eẽ in vna aſſituatiõe pſone? Sol. Intellect⁹ iudicis in ſuo iudicio vitatẽ intelligit/et volũtas iudicis illam vitatẽ diligit/ꝛ idẽ ẽ de mẽoria: q ipa3 recolit/ꝛ ſol⁹ affat⁹ pnunciat iudiciũ illis: q ſunt extra: q iudiciũ p modũ audiẽdi attigũt: ꝙuis ſenſus cõis non ſit diuiſibilis. ¶ Corpus xpi eſt indutũ/aut nudũ? So. Sol corã q eſt nebula: tãtũ ſuã ſilitudinẽ in iferiorib⁹ nõ trãſmittit ſicut facit ſine nebula/neqꝫ in aliq viſibilitate tãtũ eſt debtitudine ſicut iviſibilitate corpis dñi nři ieſu xpi.

¶ De.q.ſitus ar.diuinalis.

CUm in deo ſint diſtincte pſone i vna eadẽ eẽntia: quõ põt eẽ vna pſona in alia ſine ſituatiõe? So. Uade ad ru.añdicta3. ¶ Quare i deo nõ põt eẽ ſituatio? So. Qꝛ in deo ql3 pſona ẽ tota eſſentia: non põt eẽ in illo aſſituatio. Et vade vtõ. ¶ Poſtꝙ ſit⁹ nõ eſt in deo: quõ põt intellect⁹ hũan⁹ attingere participationẽ diuinaꝝ pſonaꝝ? So. Per ſitũ quẽ de⁹ creauit: accipit hũan⁹ intellectus ſilitudinẽ: in qua attingit quõ ql3 pſona eſt in alia ſine accntali aſſituatione. Et vade vtõ. ¶ Si ſitus non eſſet: poſſet humanus itellectus percipere ꝙ in deo poſſent eſſe diſtincte perſone ql3 exiſtente in alia? So. ¶ Cum puncto tranſcendenti trãſit humanus intellectus ſupra ſitum creatum ꝛ ſupra ſuas vires ad intelligẽdũ quõ pater eſt in filio ſicut generãs / ꝛ filius in patre ſicut generatus. ꝛ quõ pater ꝛ filius ſunt in ſpũ ſctõ ſicut vnus ſpirãs. ꝛ ſpũſſanct⁹ eſt in illis ſicut ſpirat⁹. ꝛ quõ omẽs tres ſunt vna eẽntia ꝛ nã ſine ꝯpoſitione.

¶ De.q.ſitus ar.exẽplificalis.

QUe ẽ maior aſſituatio regi? So. Uade ad rub.añdictã. ¶ Rex q in cathedra ſua vituperat: qre ridet? So. Si oculi mali regis audirẽt h3 qd de ipo ſuus populus dicit: ppt coronã auri neqꝫ ppter veſtes pulchras non riderent. ¶ Utrũ anulus regis ſit ita pulcher ſicut furce? Sol. Juſtitia regis non eſt ita pulchra in anulo ſicut in furcis. ¶ Corporalis pulchritudo quare melius ꝯuenit regi ꝙ alij homini? So. Pulchritudo iuſtitie/ſapiẽtie/fortitudinis/ꝛ charitatis carnis et perſone maiorem habẽt in rege cõcordantiam ꝙ in alio homine.

¶ De.q.tpis. Et primo ar.eſſalis.

TEmpus ẽ diuiſibile? Sol. Uade ad ru.añdictã. ¶ Principia tẽporis q ſunt? Sol. ibidẽ. ¶ Tẽpus quõ ꝯſideraṫ ꝛ attingiṫ? So. ibidem. ¶ Ignis ſimplex eſt in tpe? Solo. Omne corpus in quo ſit motus: eſt in tempore.

¶ De.q.tpis ar.vegetalis

TEmpus qre nõ eſt viſibile? So. Sicut potẽtia vegetatiua ẽ inuiſibilis: qꝛ ex eẽſſatiua eſt induta: ſic tempus eſt iuiſibile: qꝛ de ſuba eſt indutum. ¶ Pomũ qd eſt in potẽtia: ẽ in tempore? Sol. Nullũ ens qd ſubam nõ habet eſt in tpe. ¶ Si pomũ qd eſt i potẽtia: nõ ſit in tẽpore: quõ eſt in potentia? So. Jlla ſubſtãtia eſt i potẽtia: q pncipiata eſt ꝛ nõ cõpleta. ¶ Tẽpus quõ eſt in motu? Sol. Jta eſt tẽpus in motu: q eſt ei⁹ figura: vt cognoſcaṫ: ſicut eſt color in colorato q eſt ſua figura: vt cognoſcatur.

¶ De.q.tpis ar.ſenſualis.

TEmpus quõ ſuſtẽtatũ eſt in eq? Sol. Uade ad folia ar. ſenſualis. ¶ Tẽpus quõ eſt in auditu equi? Sol. Eſt tẽpus in eq: q ſine motu nõ moueṫ. ꝛ mot⁹ eſt in auditu eq: qui leone3 audit clamare. ¶ Tẽp⁹ eſt ſucceſſiue aut

in inſtāti in eſſare vegetare ⁊ ſentire equi? So. Inquātū ſuba eq̄ eſt i inſtāti h qd̄ eſt: eſt tp̄s in equo ī inſtāti. ⁊ inquātū ī equo eſt ſucceſſio eſſandi vegetādi ⁊ ſentiendi: ē tēpus in ſucceſſione illi⁹ mot⁹. ¶ Tēpus quō exiſtit in pede equi? So. Tp̄s in pede exiſtit in iſtanti: inquātū pes eq̄ eſt ſubſtātia: in qua tēpus ſuſtētatū eſt. ⁊ ita eſt in illo pede: q̄ mouetur in ſucceſſiōe ⁊ motu. ſicut arbor nauis q̄ moueꝛ in motu nauis.

¶ De. q. tēporis ar. imaginalis.

Imaginatiua quō attigit tēpus? So. Uade ad ru. añdictā. ¶ Tēpus exiſtit in imaginatiōe ſucceſſiue? Sol. In motu corpis aīa ē mota. cuiq̄dē aīe mot⁹ de vno loco ad aliū nō conuenit nālis. ¶ Imaginatio pōt imaginari tp̄s? So. Sicut oculi nō vidēt ſubām/ſʒ tātūmō figurā: ita imaginatio tp̄s attingere nō pōt/ſʒ ſuā figurā. ¶ In hoīe qui dormit ⁊ nihil imaginaꝛ: ē tp̄s de die ⁊ de nocte? So. Tp̄s de die ⁊ de nocte ē in imaginatiua: inquātū illa eſt in vno tpe ī die/⁊ in alio de nocte. ſʒ figura tēporis de die et de nocte non eſt in imaginatiua: q̄ illaꝝ figuram non imaginatur.

¶ De. q. tēporis ar. humanalis.

Arbor hūanalis quō eſt in tpe? Sol. Uade ad ru. antedictā. ¶ Succeſſio tpis quō exiſtit in martino? So. Succeſſio tpis exiſtit ī martino p eſſare vegetare ſentire imaginari recolere intelligere ⁊ amare: ⁊ p motū vni⁹ loci ad aliū. ¶ Tp̄s trāſit ſucceſſiue ī aīa rōnali martini? Sol. In ſuba in qua nō ē gnatio nec corruptio: nō eſt ſucceſſio tpis. ⁊ ſi tp̄s exiſtat in p̄n° illius ſube: ſucceſſio ipſius nō eſt in cauda. ¶ Spēs q̄s martinus mltiplicat p recolere ītelligere ⁊ amare: ſunt in ſucceſſione tpis aut in inſtanti? Sol. Si ſpēs fantaſtica eēt ſubm motus: oporteret q̄ eēt ſuba. eſt ergo tp̄s in motu ſucceſſiuo potētiaꝝ. m. ⁊ ſpēs q̄s multiplicat: ſunt in inſtāti ſine motu illaꝝ. ſicut albus color corui nigri: q̄ eſt in imaginatione martini ī inſtāti: q̄ ip̄ʒ imaginaꝛ. ſʒ ille color de coruo nō moueaꝛ ī tpe ſucceſſiue.

¶ De. q. tpis ar. moralis virtuoſe.

Uirtus moralis quō eſt in tpe? Sol. Uade ad ru. añdictā. ¶ Cū charitas nō ſit ens ſubiectū motui: quō pōt eſſe in tpe? Sol. Euiternitas non eſt ſubiecta motui: ⁊ eſt ī tpe ex pte capitis/⁊ nō ex pte caude. ¶ Tp̄s charitatꝭ quō īcipit ⁊ finit? So. In motu volūtatis q̄ moueꝛ ad amādū deū: eſt p̄n^m charitatis in tpe. ⁊ cū mouetur ad amādū luxuriā aut aliud vitiuꝫ: eſt finis charitatꝭ. vʒ ei⁹ p̄uatio eſt in tpe. ¶ Martin⁹ hʒ charitatē ⁊ iuſtitiā cū vtiꝛ charitate/⁊ ſe mutat in vtēdo iuſtitia: mutatio ſua quō eſt in tpe? So. Martin⁹ finē charitatis ꝯſiderat: cū vtiꝛ charitate/⁊ finem iuſtitie ꝯſiderat: cū vtiꝛ iuſtitia. et qꝛ vnus finis eſt ī vno tpe/⁊ alius ī alio: trāſmutatio illa eſt in tpe p modū p̄ncipiȷ̄ mediȷ̄ ⁊ finis. ¶ De. q. tpis ar. moraꝛ vitioſe.

Uitiū quō eſt in tpe? Sol. Uade ad ru. añdictā. ¶ Plura vitia quō exiſtūt ī vno tpe? So. Plures hit⁹ vitioſi p̄nt eē ī vno tpe. ſicut petr⁹ vitioſus: qui in vno ⁊ eodē tpe hitū auaritie hre pōt ⁊ luxurie. ſed in vno eodē tempore vti nō pōt actu cuiuſlibet: qꝛ termini ſunt diuerſi. ¶ Cū petrus vtitur luxuria: quō remanet hitus auaritie in tpe: poſtq̄ non vtiꝛ auaritia? So. Eſt hitus auaritie dum petr⁹ vtiꝛ luxuria: inquātū eſt diſpoſitio ⁊ rō: q̄ petr⁹ vtaꝛ auaritia in ſuo tpe. ¶ Dum petr⁹ vtitur luxuria ⁊ nō auaritia: vſus auaritie quō eſt in potētia in tpe futuro? So. Uolūtas petri ſubiecta eſt habitui auaritie: q̄ eſt in actu: qꝛ ab ip̄a p̄uatus eſt act⁹ charitatis: ⁊ ille hitus auaritie eſt in tpe p̄nti cū priuatiōe charitatis ⁊ amabile qd̄ eſt extra: p qd̄ eſt auaritia: ē in potētia in tpe futuro. ⁊ cū petr⁹ vtitur ſub habitu auaritie: exiſtit amabilitas illa in actu in tempore preſenti.

¶ De. q. tēporis ar. imperialis.

Tempus quō eſt in iudicio? So. Uade ad ru. añdictā. ¶ Miles mercatori vēdit equū: in illo tēpore quo vēdidit equū eſt īteger/⁊ mercator equū probat/⁊ dum equuꝫ currere facit: cadit equus/ et ſuam tibiā rupit: modo queriꝛ vtrū vēditio valeat/aut nō? So. In vēditiōe eq̄: q̄ ſan⁹ eſt: nō peccat arbor elemētalis/nec vegetalis/ſenſualis/imaginalis/nec rōnalis/ex parte militis: ⁊ in tēpore q̄ equ⁹ cecidit: peccabat arbor eſſalis

ſenſualis⁊ imagialis ex parte equi⁊ mer-
catoris:q̄ equū mouebat. idcirco ſm̄ iuſti
tiā valet vēditio. ¶ Quidā mercator fa-
cit teſtm̄ ⁊ ſuū filiū heredē ꝯſtituit/⁊ cen-
tū ſolidos martino dimittit. publicato te
ſtamēto in abſentia teſtiū ⁊ in p̄ntia mar-
tini:dicit ſuo filio: ꝙ martinus hꝫ ducen-
tū ſolidos. ⁊ ſcriptor in teſtō in abſentia
teſtiū ducētum ſol. ſcripſit.mō q̄rit: vtrū
illud teſtm̄ valeat/aut nō? So. Teſtm̄ non
valet tp̄e iudicij/⁊ valet tp̄e concordātie:q̄
eſt inter heredē ⁊ martinū. ¶ Quare hō
mut⁹ teſtm̄ facere nō p̄t? So. In hoīe mu-
to peccat ar. ſenſual. ꝑ cuius pctm̄ tp̄s nō
p̄ot eē ei ſubm.qm̄ affat⁹ manifeſtare non
p̄ot ꝯceptionē interiorē parētib⁹ hoīs mu
ti. deficiēte ğ figura tēporis: oꝫ ꝙ deficiāt
res ordinate in defectu ſue figure.

¶ De.q.tēporis ar.apoſtolicalis.

In ſumma trinitate quō p̄ot eē ꝓ
ductio ſine tp̄e? So. Uade ad ru.
āndictā. ¶ In ſumma trinitate
exiſtit p̄n^{us}:inquātū p̄r filiū p̄ncipiat: illō
p̄ncipiū quō p̄t eē ſine tp̄e? So. Nullū ſup
poſitū in tp̄e eſt p̄ncipiatū qō p̄ncipiatū ē
de eēntia p̄ncipij: q̄ exiſtit in eternitate ⁊
nō in tp̄e. ¶ In tp̄e in q̄ hoſtia nō eſt ꝯſe
crata:quō exiſtit ſacr̄m altaris in tp̄e futu
ro? Sol. Iudex exñs in iudicio ſuo vtitur
hitu iuſtitie.⁊ amabilitas tēperātie eſt in
illo in potētia q̄ eſt in actu:cū iudex eſt in
mēſa:q̄ comedit tēperate. ¶ Uſura q̄re ē?
So. Per vſurā exiſtūt dnꝗ; prie arbores
in hoīe vſurario ocioſe moralr.ꝑ quā ocio
ſitatē tp̄s ⁊ mot⁹ nō ſunt inſtr̄a ad acqui-
rendū ꝟtutes.idcirco iudei q̄ ſunt vſura-
rij:magis ſunt pigri q̄ alij homines.

¶ De.q.tēporis ar.celeſtialis.

Tempus quō ē ſine die artificia-
li? So. Uade ad rub.āndictam.
¶ Tp̄s quō eſt ſine motu? So.
ibidē. ¶ Tp̄s q̄re eſt? Sol. ibidē. ¶ Tp̄s
ſimplex quomō eſt cōmune ad tēpus p̄te-
ritum preſens et futurū? So. ibidem.

¶ De.q.tēporis ar.angelicalis.

Angel⁹ quō eſt ī tēpore? So. Ua
de ad ru.āndictā. ¶ Sctūs mi
chael fuit p̄ncipiatus in tp̄e in
ſubſtātia corpali aut ſpūali? So. Si ſan-
ctus michael eſſet principiat⁹ in tempo-
re:qō ſit pars ſubſtantie corporalis:foret
tp̄s:qō eēt ps ſcti michaelis de nā ſubſtā-
tie corpalis. ¶ Quō p̄ot eē tp̄s in vna ſpe
cie:q̄ ſit corpalis/⁊ in alia q̄ ſit ſpūalis/et
ꝙ ſit vnū in ſemetip̄o? So. Sicut bonitas
ſpūalis ⁊ bonitas corpalis ſunt ꝑ eēntias
differētes/nec ſunt ſub vno gn̄e bonitatis
realis: ita ſunt ī dn̄a tp̄s ſcti michaelis ⁊
tēpus ſolis ⁊ tēpus aīe martini ⁊ ſui cor-
poris.q: ſi eēt ſub vno gn̄e tēporis:partici
parēt in nā/⁊ eēnt ſubſtātie ſpūales ī par
te de natura corpis/⁊ corpales de natura
ſpūs. ¶ Angelus quō p̄ot ire de roma ad
hierl'm? So. Angelus p̄ot ire de roma ad
hierl'm ſine tp̄e:inquātū ſuū tēpus natu-
rale qō non eſt in illo ſuſtētatū. ſed inquā
tum ip̄e angel⁹ in tp̄o eſt p̄ncipiat⁹.ſed in
quātū tēpus eſt ſuſtētatū in hierlꝫ ⁊ in ro
ma:nō p̄ot angelus ire ſine tp̄e de vno lo-
co ad aliū/tp̄e exñte de nā illoꝝ locorum.

¶ De.q.tp̄is ar.euiternalis.

Tempus in euiternitate erit ſuc
ceſſiue? So. Uade ad rub.āndi-
ctaꝫ. ¶ Iſtud tp̄s gn̄ationis et
corruptiōis hēbit finē? So. ibidē. ¶ An-
tichriſtus in q̄ tp̄e veniet? Sol. Sol eſt in
medio planetarū:vt cōiter det eis ꝟtuteꝫ.
et aduēt⁹ ieſu xp̄i eſt in medio p̄ncipij mū
di ⁊ finis:vt det eis ꝯplemētū. veniet ğ an
tixp̄s ſꝫ hāc ſilitudinē in fine mūdi: vt ſit
ꝯ meſſes dn̄i ieſu xp̄i/⁊ ꝙ ab ei⁹ natiuita-
te ſit remotior. ¶ Antixp̄s q̄ tantā ſciam
hēbit/⁊ q̄ ſciet: ꝙ ipſe ꝯ veritatē faciet/et
ꝙ in pctō morieť ꝓpť hoc quod faciet/et
ſciet ſuā mortē⁊ ꝙ in inferno euiternalr
ſtaret:q̄re malū faciet? Sol. Sicut dn̄s ie
ſus xp̄s ſe hn̄t ad mortē corpalē rōne vite
euiterne: ita antixp̄s ſe hēbit ad mortem
corpalē:vt ſe habeat ad mortē euiternā:⁊
hoc faciet vt ei ſit magis contrarius.

¶ De.q.tp̄is ar.maternalis.

Tempore quo dn̄a nr̄a fuit con-
cepta:fuit ꝯcepta in pctō origi-
nali? So. Pctm̄ ⁊ ꝟt⁹ ſunt ꝯtra
ria.⁊ q: illo tp̄e quo dn̄a nr̄a ꝯcepta fuit:
ꝟt⁹ forti⁹ icepit eē ꝯria pctō q̄ in tp̄e trāſ-
acto:oꝫ ꝙ dn̄a nr̄a ꝯcepta fuerit abſq; pec
cato. Et vade ad ru.āndictā. ¶ Dn̄a nr̄a ē
ſp̄ in p̄ntia filij.cū ita ſit: ꝙ aliqui dicunt:
q̄ ip̄a in infima deſcēdit ꝑ miracula aut ꝑ

luminamina prib⁹ psonis? Sol. Sol inferi⁹ nō descēdit: verūtū sua vt⁹ est cā ad gñandū flores ꝛ fruct⁹. ¶ Dña nr̃a recolit tēp⁹: in quo su⁹ fili⁹ fuit crucifixus ꝛ mortuus? So. Gr̃a dñe nr̃e est ita magna: ꝙ inquātū hȝ ita magnā gl̃iam: nō recolit illd tēpus: vt dolorē nō habeat/ ſed inquātū peccatores hñt ſpem in ipſa recolit illud tempus/ ꝛ ſuū filiuȝ recolere facit: vt miam de pctōribus habeat. ¶ Qd est nobili⁹ tempus qd vnq̄ fuit? Sol. Nobili⁹ tēpus qd vnq̄ fuit: vel erit: fuit illd i q̄ dña nr̃a ſuū filiū ꝯcepit. qm̄ in illo vniuerſit ſe adinuicem nā finita ꝛ infinita/ ꝛ de⁹ fuit factus homo: q̄ cuȝ omnibus creaturis ꝑticipat.

¶ De. q. temporis ar. ieſu christi.

Eternitas ꝛ tēpus quō pñt inuicē participare? So. Uade ad ru. añdictā. ¶ Cū ieſus xp̃s ꝯcept⁹ et nat⁹ ſit in tpe: pōt aliq̄d vltra tēpus intelligere? Sol. Sicut deus paſſionē ſuſtinuit i cruce inquātū hō: ita ieſus xp̃s hō vltra tēpus intelligit oīa inquantū deus. ¶ Jeſus xp̃s ē in celo ſp̄ i vno loco? Sol. Maior gl̃ia ē ſtat⁹ ꝛ mot⁹ ſm bñ eē q̄ vni⁹ tātūmō. ¶ De⁹ i q̄ tpe fuit icarnat⁹? So. Sicut vt⁹ ē maior in me° q̄ in extremis: oportuit ꝙ tp̃s in q̄ xp̃s fuit icarnat⁹: fuiſſet in medio principij ꝛ finis mundi: vt cū maiori virtute ꝓportionatus fuiſſet.

¶ De. q. tēporis ar. diuinalis.

In illo tpe in q̄ de⁹ ꝑncipiauit mūdū: ꝑncipiauit i ſe aliquā nouitatē? Solo. Uade ad ru. añdictam. ¶ Quō pōt deus mūdū ꝑncipiare] abſq̄ aliq̄ nouitate ſuiſpſius/ ipo ꝓducēte mundū i vno tpe: q̄ ante ꝓducere noluit? So. In illo tpe q̄ de⁹ voluit mūdū ꝓducere: voluit ꝓducere ꝛ creare tēpus. qd nō potuit eē ſubiectū alicui: qd fuiſſet ante ipſuȝ. qꝛ ſi poſſet eē: fuiſſet anteq̄ fuiſſet. qd eſt impoſſibile. ¶ Pr̃ filiū gñat/ ꝛ fili⁹ in eternitate remanet gñabilis: in q̄ eternitate remanet gñat⁹. ꝛ hoc fit ꝑ modū ꝓductionis: vȝ de gñabilitate ꝓducere gñatū. Mō q̄ro: quō iſtud fieri pōt ſine tpe. Solutio. In hoc ꝙ generās eſt eternitas/ et de ſeipſo generat generabile/ ꝛ generare ē purus act⁹: ſequitur de neceſſitate eternare. in q̄ tēpus eſſe nō pt. ¶ De⁹ potuit creare mūdū eternū? So. Si creās qui ē etern⁹ potuiſſet creare mūdū de ſua eēntia ꝛ nā: bñ potuiſſet mūdū creare eternalr. ita ꝙ in illo creare non fuiſſet ꝑn^m neq̄ temp⁹. Sed qꝛ de⁹ mūdū de ſua nā creare nō pōt neq̄ de ſua eēntia: mūd⁹ recipe nō potuit nām eternitatis/ neq̄ pōt eē principiatus ſine tpe. Et idē de q̄ntitate quā hr̃e opȝ. qd nō pt eē de eſſentia ſubſtātie infinite.

¶ De. q. tpis ar. exēplificalis.

Quare hoīes deſiderant hr̃e filios? So. Si hoīes ſepe ꝯſiderarēt illud: qd q̄daȝ filia regis ſuo pr̃i dixit minime filios deſiderarēt. Et vade ad ru. añdictā. ¶ Quare pater vult: ꝙ ſu⁹ fili⁹ ſit melior ipo/ ꝛ fili⁹ hoc eē deſiderat? So. Quia fili⁹ ꝓpinquior eſt ſm tp̃s fini mūdi q̄ pr̃/ in quo fine ſunt meſſes ꝑfectionē nāliter deſiderat fili⁹ eē melior q̄ pr̃/ ꝛ pr̃ illud idē vult. Et in hoc ſignificatū eſt: ꝙ adhuc erūt plures ſancte ꝑſone. ¶ Quare rex deſiderabat plus ꝙ de ſuo gn̄e plures reges eēnt q̄ de alio gn̄e? So. Nāliter ꝑfectio in duob⁹ ꝯſiſtit: vȝ in exiſtere ꝛ agere. idcirco nāliter hoīes deſiderāt eē: ꝛ vt de eoꝝ eē ſequat̄ aliud eē: ꝛ hoc ſucceſſiue. cū ita ſit: ꝙ oīs cā ſuū effectū diligit ſm rōnē nālē. ¶ Femina q̄ filiuȝ hūit cū ita magno labore: q̄ q̄ſi iuxta mortē deuenta ē: q̄re iterū marito ſuo copulā cōcedit carnalē? So°. Dolores obliuiſcunt̄/ et placita deſiderantur.

¶ De. q. loci ar. elemētalis.

Locus q̄d ē? So. Uade ad rub. añdictā. ¶ Res collocate quō ſunt i loco? So. ibidē. ¶ Quales ſunt ſimilitudines loci: q̄s oculi attigūt? So. ibidē. ¶ Locus ē imaginablis? So. Sicut eēntia loci ē viſibilis: ita eſt imaginabilis. ꝛ h̄ eſt: qꝛ oculi eēntiā loci nō attigūt. vñ imagiatio imaginat̄ ſimitudies loci: q̄s oculi attingūt. Intellect⁹ vo ſupra imaginationē eēntiā loci attingit.

¶ De. q. loci ar. vegetalis.

In pomo ar. vegetal̄ ꝛ elalis quō ſunt collocate? So°. Uade ad folia ar. vegetalis. ¶ Pomū qd ē in potētia i pomerio: quō eſt collocatum? So. Finis pomi qd ē in potētia collocatū: ē in fine pomerij q̄ eſt in actu. Et idem

eſt de bonitate pomi ⁊ bonitate pomerij. ⁊ ſic de alijs primis principijs extenſis in radicibus/ truncis/ brãchijs/ ramis/ folijs/ floribus/ ⁊ fructib⁹/ elẽaliter ⁊ vegetaliter. ¶ Color pomi quõ collocat⁹ eſt in colore ignis ⁊ alioꝝ elẽoꝝ? So. Sicut plures partes collocate ſunt ſuo toto: ſunt plures colores collocati in colore pomi/ ex pluribus aggregato. ¶ Vegetatiua pomi quõ põt collocari ĩ colore. cũ ita ſit: ꝙ ipſa colorẽ nõ habeat? So. Sicut aer q̃ calid⁹ nõ ẽ ꝑ ſuã naturã nec aqua: ſilr ẽ eoꝝ calor ĩ ſentire aſſituatus: ita vegetatiua pomi q̃ colorẽ nõ hꝫ ſm ſuã nãm aſſituata ẽ in colore pomi q̃ ꝓprie ẽ ex elẽis/ ⁊ q̃ pomo eſt appropriat⁹. ¶ De. q. loci ar. ſenſualis.

IN equo ar. elẽal vegetal ⁊ ſenſualis quõ ſunt collocate? So. Vade ad folia ar. ſenſual. ¶ Sẽſitiua hꝫ locũ: q̃ de ſua ſit nã? So. Ita locus appropriat⁹ eſt ſenſitiue ꝑ locũ elẽalẽ ſicut aeri calor ꝑ calorẽ nãlẽ ignis. ¶ Si ſenſitiua ꝑ ſeipſam locũ nõ hꝫ: quõ põt collocari in loco? So. Quia magnitudo creata ẽ bõificabilis: põt bõificari: q̃uis bona nõ ſit ſm ſuã nãm. põt ergo in bõitate ſuſtentari inquãtũ bona. ¶ Senſitiua quõ eſt collocata in ſentire? So. Naturalr ſentire ẽ diſpoſitũ eẽndi collocatũ in ſenſitiuo ⁊ in ſenſibili: ſicut aer q̃ diſpoſit⁹ ẽ: ꝙ calefiat: ĩquãtũ ẽ calefactibilis/ ⁊ q̃ loc⁹ groſſo modo ꝯſtat ex elẽis ꝑmixtis elẽis cũ vegetatiua ⁊ ſenſitiua equi martini. Diſpoſitio illi⁹ ſentire collocata ẽ in loco iſtius mixtionis. ꝑ cui⁹ collocationẽ equus famẽ ſentit aut ſitim/ ⁊ viã videt: ꝑ quã vadit/ ⁊ ſentit frigiditatem aque: quã bibit.

¶ De. q. loci ar. imaginalis.

IMagiatiua quõ imaginat locũ? So. Vade ad ru. ãndictã. ¶ Locus ẽ ps imagiatiõis? So. Si locus eẽt ꝓpriũ accñs imaginatiõis: ſꝫ cuꝫ imaginatio ſpẽs multiplicaret extẽderet corp⁹ ſubm in loco/ ⁊ ſequeret: ꝙ chimera quã imaginatio facit: eſſet ſuba. ¶ Imaginatio quõ ꝑticipat cũ loco. So⁹. Sicut ſuba equi eſt diſpoſita: ꝙ imagietur rõne ſuaꝝ ꝑmaꝝ ꝑtiũ/ ⁊ rõne coloris equi martini: ita eſt diſpoſita: ꝙ ſit imagiata rõne imaginabilitatis q̃ eſt in imagiatiõe collocata ſm ſilitudinẽ loci: cũ qua ſilitudiẽ ſuba equi cũ imaginatiõe ꝑticipat. ¶ Cũ martinus moriat: ſua imaginatio in quo loco remanet. cũ ita ſit: ꝙ cũ aĩa nõ vadit. qm̃ et neceſſari⁹ ẽ loc⁹ elẽalis in q̃ ſuſtentetur? So. In illo loco in quo erat imagiatio martini ſuſtẽtata ⁊ ſemiata: vꝫ in loco radicali ⁊ cõi: opꝫ ꝙ imaginatiua ſuſtenteſ. ſicut ſapor pomi cõeſti: q̃ ad ꝑma pn⁹ redijt. ¶ De. q. loci arbo. hũanalis.

MArtin⁹ quõ ẽ in loco? So. Vade ad ru. ãndictã. ¶ Martin⁹ quõ eſt collocat⁹ ĩ ſeipſo? So. ibidẽ. ¶ Martinus q̃ ſuũ equũ recolit: quõ habet ſilitudinẽ illi⁹ equi in ſua aĩa? Solu. Martin⁹ hꝫ ſilitudinẽ illi⁹ eq̃ ĩ ſua aĩa ꝑ imaginatiuã: q̃ illas ſilitudiẽs accepit ꝑ viſitiuã. q̃s ſilitudines accepit memoria q̃ equũ recolit. ¶ Voluñtas martini quõ ẽ collocata in ſuo intellectu: qui ipſam intelligit? Solu. Habit⁹ prudẽtie ẽ inſtrm̃: ꝑ q̃d de amabilitatib⁹ q̃ ſunt extra: accipit amabilitatẽ interiorẽ voluntatis. ⁊ ex illis ſilitudinib⁹ amabilitatis voluñtatem martini conſiderat.

¶ De. q. loci ar. moralis virtuoſe.

VIrtutes morales quõ ſunt ĩ loco? So. Vade ad ru. ãndictaꝫ. ¶ Iuſtitia quõ ẽ in habitu cũ ſpes ſit in actu? So. Iuſtitia ẽ in habitu tñc: cũ ſu⁹ actus nõ ẽ in iudice/ ⁊ act⁹ ſpei q̃ eſt ſperare: exit de ſpe. ¶ Cũ iuſtitia ſit in hitu ⁊ ſpes in actu: q̃ illaꝝ in alia conſiſtit? So. In illa virtute ẽ maior bõitas: q̃ ẽ expſs ⁊ agẽs: q̃ in illa: q̃ eſt in habitu tãtũmõ. ¶ Quare virt⁹ nobilior ẽ ĩ medio loco q̃ in extremis? So. Nulla virt⁹ ĩ medio ꝑticipare põt cũ ſuo contrario.

¶ De. q. loci ar. moralis vitioſe.

VItiũ quõ ẽ in loco? Sol. Vade ad rub. ãndictã. ¶ Cũ martin⁹ ſit caſtus: in q̃ loco exiſtit luxuria in potẽtia? So. Poſſibilitas quaꝫ hꝫ martin⁹ eẽndi luxurioſuꝫ: eſt loc⁹: in quo luxuria eſt in potẽtia. ¶ Luxuria de quo loco deriuatur? So⁹. Luxuria deriuat ex quinq3 arborib⁹ primis: inquãtũ diſpoſite ſunt ad vtendũ cõtra caſtitatẽ. ¶ Illa diſpoſitio ꝑ quã quinq3 arbores diſpoſite ſunt vtẽdi luxuria: vnde venit? So⁹. Ipſa

venit ex deuiatione libertatis quã de⁹ dat
homini ad faciẽdũ bonũ.ꝗ ſiquidẽ liber=
tas q̃ ꝑ hoiem venit:eſt diſſormata. ⁊ ẽ in
potẽtia: inquãtũ hõ de nihilo ẽ creatus.

¶ De.q.loci arboris imperialis.

IUriſta quõ dꝫ vti loco i ſuo iudi=
cio?So.Uade ad rub. ãñdictam.
¶ Mercator q̃ emit equũ:in ab=
ſentia equi ſoluit denarios/tãdem ad do
mũ militis vadit ad accipiẽdũ equũ: quẽ
mortuũ inuenit:ꝓpter qꝺ mercator dena
rios recuperare dꝫ.ſꝫ ſuppoſito ꝙ vn⁹ ali⁹
mercator vnũ equũ emit ab alio milite:q̃
ſibi tradidit equũ in abſentia denariorũ/
⁊ milite eũte cũ ipo ad domũ mercator
archã ſuã iuenit ruptã/⁊ denarij ſunt fu=
rati:verũtñ venditio equi valet ſuppoſito
ꝙ mercator habeat vñ ſoluere poſſit.idcir
co eſt q̃ſtio:q̃re vltima vẽditio valet/⁊ nõ
prima?So.In mercatore remanet arbor
elẽ̃alis abundans:ꝗuis ſui denarij furati
ſint/⁊ militi q̃ equũ ꝑdidit:arbor elẽ̃al/ve=
getalis/ſenſualis/⁊ imaginalis/in certo
nũero equi deficiunt. ¶ Un⁹ hõ alij mu=
tuauit cẽtũ talẽta/⁊ dixit:ꝙ ſoluit ei quin
quaginta talẽta ſub vna ficulnea. debitor
xo dicit:ꝙ ipe ſibi ſoluit cẽtũ ſub vna ca=
ſtanea/ ⁊ q̃libet ipſoꝝ teſtes adduxit:q̃ di=
cũt:ꝙ debitor ſoluit oĩa talẽta ſub vno po
merio.Mõ q̃ritur ſm quã triũ arborũ iu
dex debeat dare iudiciũ?So. Actor ſepi⁹
cõſiderat h̃:qꝺ mutuat/q̃ꝫ re⁹ h̃ qꝺ mutuo
recipit:q: denarij deſiderabiliores ſũt ad
recuperandũ q̃ꝫ ad ſoluẽdũ . idcirco actor
magis ẽ abũdans arbore imaginali r̃õ=
nali q̃ꝫ re⁹ ſi oĩno ſibi ſolutum nõ ẽ ei/⁊ ſi
oĩno eſt ei ſolutũ:ẽ min⁹ abũdãs:q: ſibi ſo
lutũ eſt/⁊ teſtes maiorẽ hñt ꝯcordãtiã cuꝫ
nũero ar.elẽ̃al ex ꝑte rei q̃ꝫ ex ꝑte actoris:
ꝑ quã maiorẽ ꝯcordãtiã denarioꝝ ſignifi
catũ eſt:ꝙ teſtes ſint contra actorem:licet
eis deficiat arbor imaginalis:inquãtũ di
cũt:ꝙ denarij ſoluti fuerũt ſub pomerio/
aut forte eoꝝ imagĩatio nõ deficit/ſed de=
ficit imagĩatio actoris ⁊ rei aut vni⁹.dꝫ ꝗ
iudex iudicare ꝓ reo:ꝓ quo ẽ maior pre=
ſumptio ꝑ imaginationẽ ⁊ per cõcordan=
tiã numeri denarioꝝ:quã hꝫ cũ teſtibus.
¶ Femĩa quare ad teſtimoniũ nõ admit
tatur.cũ ita ſit:ꝙ femĩa loquat̃ citi⁹ ⁊ ma
gis ſpecifica voce q̃ꝫ hõ? Solu. Cã quare
femina loquit̃ citi⁹ q̃ꝫ hõ eſt:q: hõ nãliter
maiorẽ deliberationẽ hꝫ in loquẽdo: q̃ꝫ fe
mina.ꝑ quã maiorẽ deliberationẽ eſt ma
gis cõſtãs:q̃ꝫ femina.⁊ etiã in teſtimonio
maiorẽ viri hꝫ intellect⁹ q̃ꝫ volũtas/ ⁊ fe=
mina ſepi⁹ loquit̃ ꝑ nãm volũtatis:q̃ꝫ per
nãm intellect⁹. hõ xo facit ꝑ ꝯ̃riũ.Idcir=
co femina in teſtimoniuꝫ admitti non de
bet ſuppoſito:ꝙ homo teſtimonium face
re poſſit.⁊ cauſa quare femina plus ſpeci
fice loquitur q̃ꝫ homo eſt:quia magis ſub
tilem loquelam habet.

¶ De.q.loci ar.apoſtolicalis.

IN ſumma trinitate quõ pater po
teſt eſſe in filio ⁊ fili⁹ in patre ſine
loco?So.Uade ad ru.antedictã.
¶ Spũſſctũs q̃ exit de pr̃e ⁊ filio quõ exi
re põt ex ipſis ſine loco?So.ibidẽ.¶ Lo=
cus qui eſt creatura in quo ſeruit ad intel
ligẽdũ ſummã trinitatẽ?So.Locus eſt fi
gura ex qua intellect⁹ hũan⁹ trahit ſimitu
dinẽ:cũ q̃ intelligit in ſumma trinitate ꝙ
q̃libet ꝑſona ẽ in alia.¶ Tres ꝑſone quõ
pñt eẽ in eẽntia ſine loco?So. In bonita
te ſancti michaelis ſunt bonificans boni
ficabilis ⁊ bonificare ſine loco.

¶ De.q.loci ar.celeſtialis.

FIrmamẽtũ eſt i loco?So.Uade
ad ru.ãñdictã. ¶ Uirtus quaꝫ
ſol dat flori quõ trãſit ꝑ locum?
So.Ignis aerem calefacit: ⁊ aer illuꝫ ca
lorem quẽ accipit de igne dat aque/⁊ aq̃
ipſuꝫ dat terre.Sol.quõ ſe mouet de vno
loco ad aliũ? So.In ſole ſue ꝑtes ſunt
circulares ⁊ ſperice/⁊ appetitus cõis ꝑtiũ
eſt mot⁹:q̃ eſt cẽtrũ illi⁹ appetit⁹.¶ Qua
re ſol ſe mouet in eſtate ſuperi⁹/⁊ in hye=
me inferius?So.Uiuunt plãte ⁊ aĩalia ꝑ
ſolẽ ⁊ ſunt q̃ttuor tẽpora in anno/⁊ mar=
tellus mouet̃ ſm diſpoſitionẽ claui/⁊ ra=
dices ar.celeſtial̃ q̃etẽ hñt in motu ſolis.

¶ De.q.loci ar.angelicalis.

ANgelus quõ eſt in loco? Solu.
Uade ad rubri.ãñdictã. ¶ In
ſctõ michaele loc⁹ ẽ vna de ſuis
partib⁹?So. Sicut in ſctõ michaele tem
pus ẽ vnũ de ſuis ꝑ̃ncipijs inquãtũ ꝑ̃ncipia
ri nõ potuit ſine tꝑe:ita in ipo loc⁹ ſpũal
eſt vnũ de ſuis ꝑ̃ncipijs ſine quo quedam

partes nõ pñt eſſe in aliis. ¶ Cũ ſctũs michael trãſit de vno loco ad aliũ: trãſit in inſtanti: aut ſucceſſiue? So. Incõtinenti: cũ amic⁹ ſuũ diligit amatũ eſt amat⁹ recolitus. ¶ Plures angeli qũo pñt eſſe in vno loco? So. Uade ad rubri. vt ſupra.

¶ De.q.loci ar.euiternalis.

Sancti qũo ſe mouent de vno loco ad alium? Solu. Uade ad ru. añdictam. ¶ Infernus in q̃ loco eſt? So. Quia ifern⁹ ꝛ padiſus ſunt ꝯrii p magnã ꝯrietatẽ: oꝫ ꝙ eoꝝ diſtãtia ſit magna. eſt ergo loc⁹ iferni in corde terre: qui remotior eſt a celo empireo: ꝙ aliqs ali⁹ loc⁹. ¶ Dãnati qũo ſunt collocati in inferno? So°. Imaginabaꝛ Ray. vnũ magnũ montem de carbonib⁹ quoꝝ quidaꝫ ſunt ſup alios. ¶ Sancti qũo ſunt collocati i paradiſo? So. Imaginabaꝛ Ray. motũ ſtellarum ꝛ celũ empireum plenum luce. ¶ De.q.loci ar.maternalis.

Peccatores q̃ in dña nſa ſpẽ hñt: qũo ſunt filii dñe nſe? So°. Uade ad rub. añdictã. ¶ Dña nſa qũo eſt in celo? So. Ray. imaginabatur ſtellã aurore: que aduẽtuꝫ ſolis denũciat. ¶ Dña nſa vbi ẽ i celo? So. Ray imaginabaꝛ aſſituatiõeꝫ angeloꝝ ꝛ ſctõꝝ i celo empireo/ꝛ ſupra aſſituatiõem ieſum xp̄m ꝛ dñam nſam imaginabatur. ¶ Corpus dñe nſe qḋ eſt in celo: quid ſuſtinet illud? So. Uolũtas vult ꝛ ſuumvelle ẽ cõpletũ.

¶ De.q.loci ar.ieſu xp̄i.

Ieſus chriſt⁹ eſt i omni loco? So. Uade ad rub. antedictã. ¶ Natura humana qũo eſt in diuina. cũ ita ſit: ꝙ i diuia nõ ſit loc⁹? So. Ptãs põt ꝛ poſſificat/ꝛ intellect⁹ itelligere põt ꝛ intelligit/ꝛ volũtas amare põt ꝛ amat. ¶ Natura diuina q̃ eſt infinita: qũo ſtat in nã hũana: q̃ ẽ finita. So. Maior ꝟtus aie ẽ i ꝟtute corpis: q̃ eſt minor/ꝛ ex aia ꝛ corpore conſiſtit vna pſona. ¶ Ieſus xp̄s quomodo eſt i celo? So. Ray. ſolem imaginabatur: qui ſtellas illuminat.

¶ De.q.loci ar.diuinalis.

Quomodo de⁹ ẽ in loco ꝛ ſine loco. So. Uade ad ru. añdictam. ¶ De⁹ qũo ẽ i ſeipõ? So. Bõitate exñte i ſuo bõificãte bonificabili ꝛ bõificare exiſtit in ſeipã. ¶ Mũdus quõ i deo eſt collocatus? So. Subã finita collocata eſt i infinita: inquãtũ i illa ẽ termiata. ¶ De⁹ eſt i inferno? So. Si de⁹ eẽntialr in inferno nõ eſſet: oporteret ꝙ ſubã ſua terminata eſſet ꝛ finita.

¶ De.q.loci ar. exẽplificalis.

Poteſtas ſapiẽtia ꝛ volũtas quõ pñt eẽ ſine loco i boni᷎. So. Uade ad ru. añdictã. ¶ Equltas eſt loc⁹: aut ſubm p qḋ ptãs ſapia ꝛ volũtas eq̃les ſunt i boni᷎ i ſubã ſpũali? Sol. Ita eſt eq̃litas loc⁹ pt̃iũ formaꝝ eq̃liũ: ſicut locus i po° pt̃iũ elemẽtoꝝ/ꝛ ſicut po᷑ qḋ eſt loc⁹ cõpoſitiõis eoꝝ. ¶ Diuiſe forme quõ pñt eẽ alie i aliis ſine loco? Sol. Uade ad ru. vtã. ¶ Totũ quõ collocatũ eſt in ſuis ptibus: ꝛ ptes in illo? So. ibidem.

¶ De.q.q̃titatis celeſtial̃ ar.exẽplifical̃.

Quantitas in q̃ figura pl⁹ hꝫ de ꝟtute? Sol. Uade ad ru.antedictam. ¶ Sol eſt maior ꝙ terra? So. Si ſol terrã illuminat p rectas lineas ſm mẽſuras q̃s antiqui poſuerunt: maior eſt ꝙ terra: verũtamẽ ſi terrã illuminat illuminãdo ven⁹/ꝛ venus mercuriũ/ꝛ mercuri⁹ lunã/ꝛ luna ignẽ/ꝛ ignis aerẽ/ꝛ aer aquã/ꝛ aqua terrã: illuminat ſol terrã ſpẽm ſui ſplẽdoris multiplicãs. ꝛ põt eſſe multo minor ꝙ terra: ſicut flãma cãdele que minor eſt: ꝙ camera/ꝛ illuminat camerã ſuam ſpẽm multiplicãdo. ¶ Sol q̃re maior apparet in mane: ꝙ in meridie? Solu. In mane vapores terre ſunt de groſſiori materia ꝙ i meridie: in quoꝝ groſſitie igni multiplicat magͥ ſuã ſimitudinẽ: ꝙ i minus groſſis. ¶ Quare ſol eſt magis calidus horaveſperoꝝ ꝙ hora tertie? So. Sicut ſol igni multiplicat ſuũ calorem: multiplicat ei ſuã ſiccitatẽ: quã hꝫ maiorẽ: quanto ſol remotior eſt a terᵃ: que eſt de cõplexione aeris.

¶ De.q.q̃litat̃ exẽplifical̃ ar. angelical̃.

Quare demon pctã hoim procurat: poſtꝙ ſcit: ꝙ ꝓpter ipſoꝝ pctã maiorẽ habet penã? Sol. Uade ad ru. antedictã. ¶ Ignis de quo viuit? Solutio ibidem. ¶ Febres quare ſunt? Solu. ibidem. ¶ Quare demon nõ agit bonũ? So. ibidem.

¶ De.q. relatiõis exẽpli.ar. euiternalis.
QUare pictores q̄ ſunt iter nos depigũt imagines demonũ in figura nigra/⁊ illi q̄ ſunt i idia i figura alba:⁊ q̄re ipos i turpi figura depingũt? So. Uade ad ru. añdictã. ¶ Paradiſe q̄re ploras? So. ibidem. ¶ Quare paradiſus lupũ maledixit:q̄ abſtulit a regina ſuũ filiũ? So. ibidẽ. ¶ Quare pl'es hoies vadũt i ifer^m q̄ i padi^m? So. ibidẽ.
¶ De.q. actõis ⁊ paſ. exempli.ar. mſnal'.
CUm mũd⁹ ſit dei:q̄re patit̃:q̄ lupi oues comedãt? So. Uade ad ru. añdictã. ¶ Quare ẽ eccl'ia? So. ibidẽ. ¶ Quare ẽ religio? So. ibidẽ.
¶ Pctõr habet actionẽ in dña nr̃a/⁊ domina noſtra in ſuo filio? So. ibidem.
¶ De.q. habitus exempli.ar. xp̃ianalis.
ESt vna idea aut pl'es? So. Uade ad ru. añdictã. ¶ Hitus ſcie de quo viuit? So. ibidẽ. ¶ Quõ intelligit hõ vnã rem cũ alia? So. ibidẽ.
¶ Neceſſitas ⁊ ꝯtingẽtia quõ ſunt differẽtes/⁊ quõ ſunt vnũ idem? So. ibidem.
¶ De.q. ſitus exempli.ar. diuinalis.
QUare dixit iſipiẽs i corde ſuo: q̄ non ẽ de⁹? So. Uade ad ru. añdictã. ¶ De⁹ quõ ẽ? So. ibidẽ. ¶ De⁹ ſi non eẽt i trinitate:poſſet eẽ? So. ibidẽ. ¶ Quis mod⁹ teneri debeat i diſputãdo ⁊ ꝓbãdo fidẽ catholicã? So. ibidẽ. ¶ De.q. flor. Et primo de ar. el'ali.
FLores elor q̄ ſunt? So. Uade ad ru. añdictaꝫ. ¶ Inſtr̃a nãlia q̄ ſũt? So. ibidẽ. ¶ El'are quõ eſt inſtr̃m el'antis et el'ati? So. In ſcriptura pẽna eſt inſtr̃m agẽtis ⁊ patiẽtis. Et vade vtẽ.
¶ Ignificare ẽ iſtr̃m calefacto aut calefacere? So. Pẽna ẽ ſubalis lr̃e:⁊ et⁹ motus eſt accidẽtalis. ¶ Ignificare ẽ inſtrumẽtum ad vegetãdum piper aut calefacere. So. Ignificare eſt inſtrumentũ elementandi/⁊ ideo eſt inſtrumentum ſub'e piperis. q̄ quidem ſub'a eſt ex ſuo inſtrumento/⁊ calefacere ẽ inſtr̃m caloris piperis/⁊ calor pipis ẽ ex ſuo inſtr̃o. ¶ Ignificare ẽ inſtr̃m ſentiẽdi calorẽ aut calefacere? So. Ignificare eſt inſtr̃m ſubſtãtiale: qđ mouet ſub'am ad ſentiẽdũ/⁊ calefacere eſt inſtr̃m accñtale:qđ mouet ſub'am ad calorẽ.⁊ ſentire ẽ flos:de q̄ naſcit̃ ſentitũ calefactũ p calorẽ/⁊ el'atũ p ignẽ/⁊ ſenſatũ p ſentire. ¶ Ignis quõ ẽ inſtr̃m ad imaginãdũ? So. Flãma ignis eſt viſibilis/⁊ calor ipſi⁹ ẽ ſenſibilis. ẽ ḡ ignis inſtr̃m imaginatiõi:iquãtũ obm ſenſibile diſpõit:de q̄ imagia^o ſil'itudieꝫ trahit imaginabilẽ.
¶ Ignis quõ ẽ inſtr̃ꝫ ad itelligẽdũ? So. Ignis flãmã q̄ eſt viſibilis:ꝓcurat/⁊ ſenſus illã viſibilitatẽ accipit:ſil'itudieꝫ cui⁹ accipit imagina^o/⁊ illã ſil'itudieꝫ accipit itellect⁹ ab imagiatiõe:de q̄ ſuũ iduit intelligere. ¶ Quõ ignis eſt inſtr̃ꝫ volũtati hois:que aquã deſiderat? So. Ignis ſuũ calorẽ ⁊ ſiccitatẽ i vegetati^a multiplicat/⁊ vegetati^a dat illã mľtiplicatiõeꝫ ſenſiti^e/⁊ imagiati^a ſil'itudieꝫ illi⁹ mľtiplicatiõis accipit/⁊ ſil'itudieꝫ paſſiõis/⁊ ãbas ſil'itudines dat itellectui: q̄s q̄dẽ ſil'itudies itellectus repñtat volũtati q̄ elegit appetitũ aq̄ frigide ꝯ ſitim mľtiplicatã. ¶ Quõ fit indiuidua^o ſub'e ⁊ ſuſtẽta^o ſpẽi? So. Uade ad ru. añdictã. ¶ De.q. flor ar. vegetal'.
FLos pomerij ẽ viſibilis p el'atiuã aut p vegetatiuã? So. Uade ad rub. añdictã. ¶ Flos quõ eſt inſtr̃m fruct⁹? So. In ſpa lune el'a colligũt influẽtiã corpor celeſtiũ/⁊ illã influẽtiã colligũt fruct⁹ ex floribus. ¶ In flore pomerij ẽ pomũ i potẽtia:aut i tota arbore? So. In flore colligũtur oẽs potẽtialitates aliar partiũ arboris. ¶ Quare flores plus hñt de odore q̄ folia? So. Uade vtẽ. ¶ Quare nõ tãtũ ſtãt flores i arbore ſicut folia? So. ibidẽ. ¶ Flores q̄re magis intenſum colorẽ hñt q̄ folia? So. ibidem. ¶ Ficulnea q̄re nõ facit flores? So. ibidẽ. ¶ Ficus quare ſunt magis placide ad comedendũ q̄ alij fructus? So. ibidẽ.
¶ Fructus naſcit̃ de pomo ſucceſſiue aut in inſtãti? So. In oĩ multiplicatione motus opꝫ eſſe ſucceſſiõeꝫ. ¶ Que partes arbo. ante naſcũtur de flore in fructu? Sol'. Ante opꝫ fundamenta camere eſſe q̄ ſue parietes ⁊ parietes anteq̄ tectum.
¶ De.q. flor arboris ſenſualis.
FLores arb. ſenſualis q̄les ſunt? Sol'. Uade ad ru. antedictam. ¶ In arbore ſenſuali q̄s actus

eſt magis gñalis? So. Sicut in pipe magis gñalis act⁹ ē calefacere: ꝙ act⁹ aliaꝝ qlitatū: ſic in ar. ſenſitiue ſentire ē magis gñalis act⁹ ꝙ act⁹ aliarū arboꝝ. ¶ Oculi quō ſunt inſtrumēta advidēdū? So. Ua de vtē. ¶ Ignis quomō ē inſtrm oculoꝝ ꝛ viſus? So. Ignis eſt inſtrumētū oculoꝝ ꝑ elationē/ꝛ ipſi viſui ꝑ lucē. ¶ Uegetatiua quō ē inſtrm oculoꝝ ꝛ viſus? So. Uegetatiua ē inſtrm oculoꝝ ꝑ vegetare/ꝛ viſus ꝑ ſpecificare ſpēs: q̄ ad viſum ꝑtinēt: ſicut ī nutriēdo ſpecificat ſanguinē venis ꝛ medullā oſſib⁹. ¶ Sēſitiua quō ē inſtrm oculoꝝ ꝛ viſus? So. Sēſitiua ē ita inſtrm oculoꝝ in ſenſando: ſicut elatiua in elando et vegetatiua in vegetādo. Et ita ē inſtrm viſus ꝑ ſentire: ſicut ignis ꝑ illuminare/ꝛ vegetatiā ꝑ digerere. ¶ Uidere quō ē īſtrm viſus? So. Uidere ē act⁹ potētie actiue: q̄ in illo ſſītudinē accipit potentie paſſiue. ¶ Quare ī oculis ſunt plures tūice? So. Multiplicatio ſpēi fit in dādo ſſītudines vni⁹ potētie aliī. ꝛ idō cētrū oculoꝝ ſolem ſignificat: qui ſuam dat ſimilitudinē veneri/ꝛ tunice alios planetas ſignificant et ſperas: qui accipiunt ſſītudines. ¶ Homines q̄re hñt placitū ī vidēdo pulchras figuras/ꝛ diſplicētiā ī vidēdo turpes figuras? Solu. Oculi ꝛ volūtas ī pulchritudine ꝯcordātiā hñt ꝛ in turpitudīe ꝯrietatem. qm̄ volūtas nō vult: ꝙ oculi turpia videāt. Et in h̄ paſſu ē ſignificatū: ꝙ voluntas nāliter ē pulchra. ¶ Quare oculi magis ſunt de colore aque ꝛ terre ꝙ ignis et aeris? So. In viſu ita ſunt color aq̄ ꝛ color terre inſtrā coloris ignis ꝛ aeris: ſicut mot⁹ martelli inſtrm mot⁹ claui in agere ſine opari ſuo. ¶ De. q. floꝝ ar. imagial.

Flores ar. imagialis q̄ ſunt? So. Uade ad ru. añdictā. ¶ Imaginari quō ē inſtrm elandi? Solu. Cū imagiari delectationē cōedēdi ꝛ bibēdi imagiatio ſenſitiuā mouet ad ſentiendū appetitū comedēdi ꝛ bibēdi/ꝛ ſenſitiᵘ vegetatiuā mouet ad vegetādū/ꝛ vegetatiua elatiᵃ ad elandū. Et vade vtē. ¶ Imagiatiua quō ē inſtrm imagiari? So. Imaginatiua multiplicat ſſītudines pluriū rerū. ꝛ cū oībus imaginaꝛ ſimilitudines imaginati deſiderati: vt ſentiaꝛ aut intelligatur. ¶ Cū imaginatiua caſtrū aut ciuitatē aut aliō obm imaginaꝛ: quomodo imaginari ē inſtrumentum? Solu. Mot⁹ manus inſtrm ē mot⁹ martelli. q̄ ſiq̄dem mot⁹ man⁹ ē inſtrm appetit⁹ volūtatis: q̄ manū mouet: vt martell⁹ clauū moueat. Dixit monach⁹ raymūdo: ꝙ adhuc ſolutionē iſti⁹ q̄ſtiōis nō ītelligebat. Raymūdus rñdit monacho: ꝙ imagiareꝛ ꝛ ꝯſideraret motū: quē hñt volūtas /imaginatio/ man⁹/ꝛ martell⁹ ad clauū. quē quidē motū imagiatio aggregat ex plurib⁹ ſimilitudinib⁹: q̄ ſunt plures tunice. de q̄b⁹ ſuū induit imaginari. Et vade vtē. ¶ Ueſtigiū pedis quō eſt inſtrumētū ad imaginādū pedē? So. Quilibet effect⁹ ſuā cām ſignificat cū ſſītudīe. ¶ Quare veſtigium pedis nō ē inſtrm ad imaginādū coloreꝫ pedis? So. Imagiatio accipiēdo veſtigiū pedis: nō multiplicat ſſītudinē coloris ī cā. ſꝫ tātūmō ī effectu. ꝛ hoc ē: q꞉ oculi nō accipiūt ꝑ veſtigiū qualē pedeꝫ in nūero. ¶ Imagiatio quō multiplicat imagiari ex plurib⁹ ſpecieb⁹? So. Uade vtē. ¶ Ex imagiari quō ſeq̄ꝛ imagiatū? So. Sicut ex vegetare ſequiꝛ vegetatū/ ꝛ imagiatio accipit illā ſſītudinē añcedentis ꝛ ꝯñtis: ita ſequiꝛ ex imagiari imagiatū. ¶ Imagiari ē morale inſtrm aut nāle? So. Imaginari eſt inſtrm nāle ītra imagiationē ꝛ morale extra. ¶ Imagiatio icipit añ imaginari ſuū in ſua nā aut ī ſuis moralitatibus? So. Agēs nāle añ incipit ī ꝑtib⁹ propinquis ꝙ in ꝑtib⁹ remotis ſm appetitū: ſꝫ añ incipit ī ꝑtib⁹ remotis ſm neceſſitatem. ¶ De. q. floꝝ ar. hūanalis.

Flores hoīs q̄ ſunt? Solu. Uade ad ru. añdictā. ¶ Quō in hoīe elare ē flos/ꝛ idē eſt de vegetare ſentire ꝛ imagiari? So. Hō ē elatiu⁹ īquātū aliū hoiem generat. qm̄ ex elato ꝓducit elatū/ꝛ idō flos ſuus eſt elare: qđ ē īſtrumētū illi⁹ ꝓductiōis: q̄ eſt de ſuomet īſtrumēto/ꝛ hō ē vegetatiu⁹: īquātū pr̄ dat filio potētiā vegetatiuā ꝑ gñare ꝛ vegetare. ꝛ eſt ſenſitiu⁹ inquātū ſuo filio dat potentiā ſenſitiuā/ꝛ idē de imagiatiā. ſunt etiā ꝑ aliū modū flores in hoīe: ſicut martin⁹ qui eſt elatiuus/vegetatiu⁹/ꝛ ſenſitiu⁹/ inquātū cibū tranſmutat in ſpēm ſuā/ꝛ eſt

imagiatiuus: inquātū vtitur imaginari. ¶ Aia martini quō facit ſuū corp⁹ eſſare/ vegetare/ ⁊ ſentire? Sol. Nāles ptes que ſunt i martio ex pte eſſati⁹: ſunt itētiōe: ꝙ ex ipis ſit hō/ ⁊ idē de vegetati^a/ ſenſitiua/ ⁊ imagiatiua. ſunt ḡ p ſeipas diſpoſite: ꝙ ſint ptes hois/ ⁊ aia rōnal' ipſas applicat ⁊ ponit i actu illis ptib⁹ cū ſuis ptib⁹ formalib⁹ pticipātib⁹ diſpoſitis ꝙ ſint ptes hois. ⁊ ex mixtione āba⁊ diſpoſitionum vna exiſte actia ⁊ alia paſſiua reſultat hō: ꝗ vtitur ptibus ſuis/ ⁊ vtit qualibet parte ſm ſuā nāz. ¶ In hoīe ē calor/ ⁊ p ꝯñs calefacere: illō calefacere ē inſtrm ignis aut aīe aut hois? Solu. In ſcriptura volūtas mouet manū/ ⁊ man⁹ pēnā. ⁊ hō volūtatē mouet atq manū ⁊ pēnaz. ¶ Hō homificat ſeipm? So. Filii⁹ nō pōt hōificare ſeipm: ita ꝙ ſe hoiez faciat. ꝙ ſi ſe hoiem faceret: eēt pr̄ ſuiipſi⁹. veruntū hz i ſeipo hōificare ſicut i ſe hz videre vtēdo ptib⁹ ſuis ſm ꝙ iſtra ſunt ad vſuz hois. ¶ Hō quō hz rōnare? So. Hō hz rōnare vtēdo ptib⁹ aie rōnal' ſʒ eaꝝ offm. ſic hz ſentire vtēdo ptib⁹ ſenſus ſm eoꝝ offm. ¶ Hō quō hz meritū morale? So. Hō hz meritū morale xtuoſuz vtēdo ſuis ptib⁹ ſʒ eaꝝ offm. ⁊ vitioſuz: cū vtit ptib⁹ ſuis ꝯ eaꝝ offm. Et vade ad ar. mo. ¶ Hō qūo viuit? So. Lumē de oleo i lāpade viuit. ¶ Hō qūo morit? So. Deficit oleū: ⁊ morit i lāpade lumē. ¶ Hō q̄re ē? So. Hō ē duob⁹ modis. pm⁹ ē formalis ⁊ naturalis: inquātū ē de aīa ⁊ corpe. ſcdōs eſt final' ⁊ moral': vʒ deū amare ⁊ cognoſcere recolere laudare ⁊ ei ſuire. ⁊ iō morales xtutes ſunt vie finis ⁊ opatiōis. p q̄s deueniu͛ ad beatitudinem.

¶ De. q. florum ar. mora. virtuoſe.

FLores xtutū ꝗ ſunt? So°. Vade ad ru. āñdictā. ¶ Quare merita ſunt flores xtutū? So. Retributio ē ꝯña meriti: ſicut po^m qd ē ꝯña floris pomerū. ¶ Meritū de ꝗ ē? So. Meritū ē ex reb⁹ debitiſ ſʒ finē ꝑpter quē ſunt. ⁊ etiā cū hō vti nō vult ꝯ illū finē. ¶ Meritū q̄re ē? So. Meritū ꝯſiſtit duob⁹ modis. p° ē: qꝛ hō vtit naturiſ ptiū: de qb⁹ ē et nō ꝯ eaꝝ nāz: ſcdo ē vt de⁹ occaſionē hēat dādo gloriam hoibus virtuoſis.

¶ De. q. florum iuſtitie.

FLos iuſtitie ꝗs ē? So. Vade ad ru. āñdictā. ¶ Judicare de ꝗ viuit? So. Ita viuit iudicare de bo° intelligere ⁊ amare: ſicut videre viuit de colore/ ⁊ calefacere de calore/ ⁊ hō p cōedere. ¶ Judicare q̄re ē? So. Judicare ē: vt ſit pax iter deū ⁊ hoiez ⁊ iter hoiem ⁊ hoiez/ ⁊ vt de⁹ occaſionem hēat idulgēdi. ¶ Qūo viuit iudicare de bo° itelligere ⁊ amare? So. In xtute ꝗdā hit⁹ viuūt ex aliiſ ⁊ p alios cum aliiſ ⁊ in aliiſ. ⁊ ille viuit ex oīb⁹ i illo tpe: quo ſuo vtitur officio.

¶ De. q. floꝝ prudētie.

FLos prudē^e ꝗs ē? So°. Vade ad ru. āñdictā. ¶ Sapia quō ē xt⁹ moral'? So. Eſt virt⁹ moral' hoie amāte fines reꝝ vt ipſis vti poſſit. ¶ Habere cognitionē de deo de ſua trinitate incarnatiōe ⁊ de ei⁹ opib⁹ illa cognitio poterit eē vitiū? So. In cognoſcēdo deū et ei⁹ opatiōes hō vitioſus eē nō pōt: dū tñ deū plus diligat ⁊ ei⁹ opatiōes ꝙ aliquid aliō. ¶ Sapia de ꝗ viuit? So. Sapia ita viuit ex ſuppoſitōe: ſic plāta viuit de aq̄ ꝗ ipaz rigat. viuit ēt ex frequētatiōe ſtudiiſ ⁊ ex rōib⁹ ꝯñſiuis.

¶ De. q. floꝝ fortitudis.

FLos fortitudis ꝗs ē? So. Vade ad ru. āñdictā. ¶ Flos fortitudinis qūo ē? So. Sicut ē i ſcriptura: ꝙ volūtas mouet manū/ ⁊ man⁹ pēnā/ ⁊ pēna lr̄as ad illas figuras exteriores: ꝗ iteri⁹ imagiate ⁊ ꝯcepte ſunt: ita ē meritū fortitudis i fortificādo ꝯſuetudies bonas intra ꝯceptas i hītib⁹ xtutū. ¶ Meritū fortitudis quā vtilitatē ifert? So. Fortitudo victoriā ifert ⁊ famā ⁊ pacē/ ⁊ i alia vita ꝯfirmatiōem eterne redēi. ¶ Forti° pōt deuinci? So. Nihil fortitudinē deuincit niſi hō: cui⁹ eſt ps. ꝗ ipſam vincit: iquātū nō vult ipſa vti.

¶ De. q. floꝝ tēperātie.

FLos tēperātie ꝗs ē? So°. Vade ad ru. āñdictā. ¶ Tēperā^a q̄re hz meritū? So. Sicut hō culpā hz i occidēdo hoiez: hz meritū hō xtuoſus i ſuſtētādo hoiez. ¶ Tēperā^a q̄re pl⁹ attributa eſt ipi cōedere ꝙ aliiſ flori? Sol. Sicut ꝗdlibet eſſatū hz magi ꝓpriū ſubm i vtēdo pl⁹ ſua q̄litate i vno ſubo ꝙ i alio: ita ꝗlibet hit⁹ xtuoſus magi hz ꝓpriū ſubm: inquātū pl⁹ vtit ſua q̄litate i illo ꝙ i alio. ¶ Tēperare quō pōt hō itelligere ⁊ imaginari in comedere loqui expēdere. ⁊ ſic de aliiſ floribus. cū ita ſit: ꝙ videri nō

poteſt neqȝ tangi? Solutio. Cum paſſionibus īfirmis cognitio habet de formis ſanis. ¶ De.q.florum fidei.

F Los fidei qs eſt? So. Uade ad ru.āndictaȝ. ¶ Fides qūo durat? So.ibidē. ¶ Quis eſt nobilior flos: credere vel ītelligere? So. In ītelligere qđ v̄itatē de deo ītelligit maior eſt magni⁹ bonitatis ꝙ in credere qđ veritatem de deo credit. i quo credere eſt maior magnitudo bonitatis ꝙ ī intelligere qđ intelligit: ꝙ bos ⁊ aſinus nō ſunt de vna ſpecie. ¶ Meritū qđ hō hȝ ꝑ fideȝ eſt ita magnū ſicut meritū qđ hō hȝ per intelligere? So. Nemo infirmus tātū ſeruitiuȝ facere pōt ſicͭ hō ſan⁹. ¶ De.q.floꝝ ſpei.

F Los ſpei qs ē? So. Uade ad ru. āndictā. ¶ Sperare qūo ē iter iudicare ⁊ remittere? So. Quilibet hō hȝ meritū: q̄ ſuū pctm̄ cū ꝯtritiōe cognoſcit/⁊ q̄ placituȝ hȝ: ꝙ de ſeipō iudiciū fiat. de quo placito miam aſſequit. ¶ Cū ſperare q̄ virt⁹ maiorē hȝ cōcordātiā? So. Iuſtitia ⁊ charitas aſſuerūt iudicare ⁊ remittere de neceſſitate ꝑ ſperare. ¶ Cū hō morit: q̄vadit ſua ſpes? So. Secūdaria iſtt a. ꝑpter h̄ pri⁹ mortē annihilant: quia in alia vita nō ſunt neceſſaria.

¶ De.q.floꝝ charitatis.

F Los charitatis qs ē? So. Uade ad ru.āndictā. ¶ Tunice amādi q̄ ſunt? So.ibideȝ. ¶ Quare amare maius ē ꝑ dare ꝙ per accipe? So. Ignis ē nobilior ⁊ fortior ꝑ calefacere ꝙ ꝑ deſiccare. ¶ Deamare vitiū ē ita nobil ſicͭ amare v̄tutē? So. Nullū ꝯñs ē ita nobile: ſicut ē ſuū āñs. ¶ De.q.floꝝ vitioꝝ.

F Lores vitioꝝ q̄ ſunt. So. Uade ad ru. āndictā. ¶ Peccare de q̄ ē? So. Peccare ē ex deuiatione pricipij ⁊ medij a fine ꝑpter quē ſunt. ¶ Culpa vbi icepit? So. Culpa icepit in ocioſitate rōnū ꝯ diligētiā v̄tutis. ¶ Cōſequentia culpe que eſt? So. Cōſequentia culpe eſt ita pena: ſicut ꝯñia virtutis moralis ē gl'ia. ¶ Eſſare vegetare ſentire ⁊ imaginari quomodo induta ſunt culpa? So. In priuatione finis eſt ꝑditio inſtrūorum. ¶ Recolere qūo ē peccare? So. Recolere deū ⁊ non amare ipm̄ ꝑpter bonitatē ſuā eſt peccare. ¶ Intelligere quō eſt peccare? Sol. Intelligere pctm̄/⁊ nō deamare ipm̄ eſt peccare. ⁊ ideo nullus debet peccatū qđ fecit: dicere ī ridēdo. ſed cū cōtritionem ⁊ dolore. ¶ Amare quō eſt peccare? So. Amare eſt peccare: cū eſt act⁹ volūtatis ſine charitate. ¶ Timor quō ē peccare? So. Timor eſt peccare: cū non eſt ꝯñia ipius amare charitate induti. ¶ Cōſcia quō ē peccare? Sol. Cōſcia ē peccare ſine cōtritionare. ¶ De.q.floꝝ ar. imꝑialis.

F Lores pncipis q̄ ſunt? So. Uade ad ru. āndictā. ¶ Iudicare ⁊ iniuriari in quo plus eſſe pñt? So. ibidē. ¶ Honorare aut inhonorare in q̄ plus alti⁹ aſcēdere pñt? So. ibidem. ¶ Cōſiari ⁊ tormētare in quo maiora eſſe pñt? So. ibidē. ¶ Laudare ⁊ maledicere de q̄bus melius narrari pōt? Sol. ibidē. ¶ Uerū dicere ⁊ mētiri ī quo citi⁹ inueniri pñt? So. ibidē. ¶ Auferre ⁊ donare in quo ſepius vadūt ſtare? So. ibidē. ¶ Superbire ⁊ hūiliari ī quo plus diſtare pñt. Sol. ibidē. ¶ Exemplū bonū ⁊ malū qs magis dare pōt? Sol. ibidē. ¶ Amare ⁊ deamare in quo plus aſcēdere pñt? So. ibidē. ¶ De.q.florum ar. apoſtolicalis.

F Lores ar. apl̄icalis q̄ ſunt? So. Uade ad ru. āndictā. ¶ Quid eſt articul⁹? So. Articul⁹ ē teſtimoniū veroꝝ ꝑ credulitatē aut ꝑ ītelligētiā. ¶ Qui ſūt altiores flores ⁊ pulchriores? So. Uade vtē. ¶ Eccl'ia ſctā q̄re plorat? Sol. Plorat ſctā eccl'ia: q2 ſui flores ꝑ totū mundū nō ſunt recoliti cogniti ⁊ amati. ¶ De.q. vtrū de⁹ ſit de ar. apl̄icali.

U Trū de⁹ ſit vel nō? So. Uade ad ru. āndictā. ¶ Si ſummū bonū nō eſſet: eſſet ſummū malū? So. Si ſummū malū eſt: impoſſi^e eſt ſummū bonū eē. ⁊ ſi ſummū bonū eſt: impoſſi^e ē ſummū malū eē. ⁊ ſi ſummū bonū eſt ⁊ ſummū malū eſt: poſſibile ē ſummas ꝯrietates eē ⁊ nō eſſe. qm̄ ſubiecta infinitaꝝ ꝯrietatū ſe ſuſtinere nō poſſent. Et vade ad ru. autedictā: in qua ꝓbatur deum eſſe. ¶ Quare eſt neceſſariū deū eſſe? Solu. Si deus nō eēt: impoſſibilitas maior eſſet ꝙ poſſibilitas/⁊ ſequeret ꝙ maior ptās cōcordantiā haberet cum nō eſſe/et

minoꝛ cũ eſſe.ꝛ maioꝛ ptãs q̃ i priuatiõe exiſteret:eſſet cã maioris poſſibilitatis.ꝛ ſequeret̃ cõtradictio:iquãtũ eẽt ꝛ nõ eẽt. q̃ ꝯtradictio eſt ĩpoſſibilis.ẽ ğ neceſſariũ deũ eẽ.Et vade ad ru.vtõ.¶Si deꝰ non eẽt:qd ſeq̃ret̃?So.Si deꝰ nõ eẽt:ĩtellectꝰ hũanus ꝯſiderare poſſet maioꝛẽ nobilitatẽ in eſſe fantaſtico ꝙ i eẽ reali/ꝛ cũ falſitate ꝙ cũ ỽitate.qḋ ẽ ĩpoſſi.ſeq̃ret̃ ergo: ſi deꝰ nõ eẽt:ꝙ h̓ qḋ eſt poſſibile:eẽt ĩpoſſibile/ꝛ h̓ qḋ ẽ impoſſi:eẽt poſſi.Et vade ad ru.vtõ.¶Deũ nõ eſſe quare ẽ odibile? So.Qꝛ deꝰ eſt:ſuũ eẽ eſt amabile.q̃ ſi nõ eſſet:ſuũ eſſe eẽt odibile/ꝛ eiꝰ ṗuatio eſſet amabil̓.Et vade vtõ.¶Que vtilitas ſeq̃tur de eẽ dei?Soᵒ.Si deus nõ eſſet:nulla ſubã q̃etẽ haberet i ſua exñtia/ꝛ etꝰ quies foꝛet i ſua agẽtia.rõne cuiꝰ nullã vtilitatẽ haberet/ꝛ oẽs ſubẽ fine priuarentur:de q̃ vacue foꝛent.Et vade vt ſupra.

¶De.q.vnitatis dei floꝛũ ar. apl̓icalis.

Eſt vnus deꝰ aut pl̓es?So.Vade ad ru.añdictã.¶Quare oꝫ ꝙ vnꝰ deꝰ ſit/ꝛ nõ pl̓es? So.ibidẽ.¶Si pl̓es diĳ eẽnt:qd ſeq̃ret̃?So.Si eẽnt pl̓es diĳ:i nullo ĩpoꝝ eſſet ptãs ſapiẽtia ꝛ volũtas vnũ idẽ nũero.q̃ ſi nõ eſſent vnũ idẽ nũero:nullꝰ eẽt dignꝰ:ꝙ eẽt deꝰ. cũ ita ſit:ꝙ deũ ꝯſideramꝰ eẽ ſummũ eſſe. ¶Quare nõ põt eſſe niſi vna ſumma bonitas?So.Si eſſent plures ſumme bonitates p eẽntiã diſtincte:eẽt eẽntia cuiuſlibet finita ꝛ nõ ĩfinita.ſine q̃ infinitate nõ haberet dignitatẽ in ſummitate.Et vade vtõ.¶Si nõ eſt niſi vnꝰ deꝰ:quid ſeq̃tur? So.In hoc ꝙ vnus deꝰ eſt:ſequit̃ ꝙ poteſt eſſe deꝰ.qm̃ poteſt eẽ finis ꝛ perfectio ſuiĳpſiꝰ ꝛ alteriꝰ:vꝫ ſui effectꝰ.Et ſi eſſent pl̓es diĳ:non poſſet eẽ deꝰ.cũ ita ſit:ꝙ ꝯditiones dei ſint:ꝙ ſit pfectio ꝛ finis ſuiĳpiꝰ ꝛ alteriꝰ.ꝛ ſic eſſet deꝰ ꝛ non eſſet:ſi eẽnt pl̓es diĳ.¶Quare nõ pñt eſſe plures diĳ? So.Si eẽnt pl̓es diĳ:eẽnt pl̓es eťnitates. qm̃ q̃libet foꝛet ſua met eternitas.ꝛ ſic q̃libet foꝛet ĩfinitꝰ p durationẽ infinitꝰ eẽt p magniem ꝛ p extẽſionẽ:qḋ ẽ ĩpoſſi.ꝓpter quã impoſſibilitatẽ pl̓es diĳ eſſe non pñt.

¶De.q.pluralitatis.ar.apl̓icalis.

Trũ in deo ſit pl̓alitas?So.Vade ad ru.antedictã.¶Quare in deo eſt pluralitas?So.Si in deo nõ eſſet pluralitas:actꝰ ſuaꝝ rõnũ nõ eẽnt eterni nec infiniti.Et vade vtõ.¶Si i deo pl̓alitas nõ eẽt:qd ſeq̃ret̃ de ſua vnitate?Sol̓.Si in deo pl̓alitas nõ eẽt:vnire nõ eẽt purus actꝰ ſue vnitatis/ꝛ nõ eẽt ita magna per agere ſicut p exiſtere.Et vade vt ſupra ad ſcđam rõem.¶Abſq; pl̓alitate põt i deo eẽ deitare?Sol̓.Dicimꝰ ꝙ nõ ſine nũero vniꝰ ꝛ alterius:vꝫ ſine nũero deificãtis ꝛ ꝛ deificabilis:ꝛ ꝙ vnꝰ nõ ſit aliꝰ.ꝙ ſi vnꝰ eſſet aliꝰ:falſa eſſet iſta ṗdicatio i deo vnũ duo tria.¶Deꝰ poſſet eẽ ſine pl̓alitate? So.Si deꝰ poſſet eẽ ſine pl̓alitate:poſſet eẽ p exñtiã ſine agẽtia/aut p agẽtiã ſine exñtia.ꝛ ſic tãtũ poſſet eẽ p priuationẽ finis ſicut p foꝛmã/aut p ṗuationẽ foꝛe ſicut p exñtiã finis.qḋ ẽ impoſſi.¶Sine pl̓alitate deꝰ poſſet eẽ infinitꝰ?So.Duo cõſiderare oꝫ i infinitate pfecta.vnũ vꝫ ꝙ ſubã ſit ĩfinita/aliḋ qḋ eiꝰ oꝑatio ſit infinita:q̃ nõ põt eſſe infinita ſine pl̓alitate vniꝰ ꝛ alteriꝰ.

¶De.q.diuinaꝝ ꝓpetatũ.

Quare oꝫ ꝙ pl̓alitas dei ſit de patre ꝛ filio ꝛ ſpũ ſctõ/ꝛ nõ de aliĳs ꝓprietatibus?Sol̓.Vade ad ru.añdictã.¶Deꝰ ſeipm̃ intelligit:ꝛ ideo ẽ intelligẽs ꝛ ĩtelligibilis:q̃re intelligẽs dr̃ ꝛ appellat̃ pr̃/ꝛ ĩtelligibilis filꝰ? So.In ſapĩa dei ẽ ĩtelligẽs p ita magnã bonitatẽ:ꝙ bonitas ſuo intelligere eſt rõ infinita.ẽ ğ rõ ad ꝓducẽdũ ĩfinitũ bonũ. oꝫ ğ ꝙ ĩtelligẽs q̃ hꝫ rñdere rõni ĩfinite bonitatis:ꝓducat de ſeipõ:q̃ eſt ĩfinitus bonꝰ:aliã pſonã infinitã.ꝛ qꝛ ipam ꝓducere oꝫ de ſeipõ:oꝫ ꝙ ſit pr̃.qm̃ oẽ ens qḋ ꝓducit aliud de ſeipõ:ẽ pr̃/ꝛ p ꝯñs intelligibilis ꝓductꝰ eſt filꝰ.cũ ita ſit:ꝙ pr̃ ꝛ filꝰ ſe habeant relatiue.Et vade ad ru. vtõ.¶Deꝰ diligit ſeipm̃:p quã nãm vel ỽtutẽ ſuũ amare vocari debeat ſpũſſctũs? Sol̓.In deo pr̃ diligit filiũ/ꝛ filꝰ diligit pfeꝫ.ꝛ iquãtũ pr̃ filiũ gñat:vna cõſideratio ẽ p gñare.ꝛ iquãtũ pr̃ filiũ diligit ꝛ filius pfeꝫ diligit:ẽ alia cõſideratio p amare.qḋ ẽ ex actiõe pr̃is ꝛ ex actiõe filĳ.ꝛ ex illis duabꝰ actiõibus oꝫ exire vnã paſſiuã ſpirationẽ:q̃ ſit ita magna ꝓprietas pſonalis:ſicut ꝓpetas pr̃is ꝛ filĳ.vt amare nõ ſit accidẽs/ꝛ ꝙ ſit ſubã.ꝛ qꝛ ſpirare

eſt de exire ⁊ ſanctitate puritatis ⁊ inocē-
tie:quā hn̄t pr̄ ⁊ fili⁹:q̄ ſe cōicāt in ita ma
gna ſuba ꝑ amare:ſicut eſt ſuba:q̄ ē ꝑ gña-
re:opꝫ ꝙ tertia ꝑſona vocet̄ ſpūſſctūs. Et
vade ad ſcđam rōnē rub.añdicte. ¶ Pōt
eē maior r̄lo q̄ꝫ inter pr̄eꝫ ⁊ filiū ⁊ ſpm̄ ſan
ctū? So. In eēntia ⁊ nā amoris nō pn̄t eē
magis ꝓprie ꝓꝑetates vel magis eēntia-
les q̄ꝫ amatiuitas amabilitas ⁊ amare.eſt
ḡ amor maior ꝑ talē r̄lonē q̄ꝫ ꝑ alias ꝓꝑe-
tates:q̄ nō ſint de eēntia ⁊ nā amoris. Si
milimō īter ꝓducētē ⁊ ꝓductibilē:q̄ ſit de
eēntia ⁊ nā ꝓducētis:nō p̄t eē maior r̄lo i
ꝓductiōe q̄ꝫ inter pr̄em ⁊ filiū/nec ꝯcordā
tia amboꝝ poteſt eſſe maior q̄ꝫ in amare.
¶ Pōt eē maior ꝯcordātia q̄ꝫ pr̄is ⁊ filij ⁊
ſpūſſancti? Sol. Nulla ꝯcordātia pōt eſſe
maior in bonitate q̄ꝫ inter bonificātē bo-
nificabilē ⁊ bonificare/nec ī magnitudine
q̄ꝫ inter magnificātē magnificabilē ⁊ ma
gnificare/nec ī eternitate q̄ꝫ inter eternā
tē eternabilē ⁊ eternare. Et ſi poſſet eē ma
ior ꝯcordantia q̄ꝫ inter pr̄em ⁊ filiū ⁊ ſpm̄
ſctm̄ in bōitate: ⁊ ſic de alijs.poſſet eē ma
ior ꝯcordātia inter bonificātē bonificabi
lem ⁊ bonificare/bonificabili nō exiſte de
nā ⁊ eēntia bonificātis/nec bonificare de
eēntia ⁊ nā amboꝝ.qđ eſt īpoſſi^e. ¶ Pōt
eſſe maior eq̄litas q̄ꝫ pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpūſſcti?
So. In eēntia ⁊ nā ptātis nō pōt eē ma-
ior eq̄litas q̄ꝫ inter poſſificātē poſſificabi-
lē ⁊ poſſificare. Et idē eſt de eēntia p̄ncipij
in q̄ maior eq̄litas eē nō pōt q̄ꝫ inter p̄nci-
piantē principiabilē ⁊ principiare. qm̄ ſi
poſſificās magis poſſet eq̄lificare ſibimet
poſſificabile alteri⁹ eēntie ⁊ nature q̄ꝫ ſue-
met: maiorē diſpōneꝫ hr̄et agendi de ſua
equalitate in eēntia ⁊ nā:q̄ non eēt de ſuo
gñe:q̄ꝫ illa q̄ eſſet de ſuo gñe.qđ eſt īpoſſi^e.
Et q̄ poſſificabile q̄ eſt de eēn^a poſſificātis
eſt fili⁹:poſtq̄ꝫ de ipō ē ꝓduct⁹. ⁊ poſſificās
eſt pater:ꝑ ꝯñs ⁊ poſſificare amboꝝ ſpūſ-
ſanct⁹. Opꝫ ḡ eē maiorē eq̄litatē q̄ pōt eē:
pr̄nitatis filiationis et ſpirationis.

¶ De.q.numeri ternarij diuinalis.

Quare perſone diuine ſunt tres/
et nō plr̄es neq̄ pauciores? Sol.
Vade ad ru.añdictā. ¶ In bo-
nitate qs eſt nobilior nūerus q̄ eē pōt. et
ſic de magnitudine eternitate ⁊ alijs diui
nis formis? Solō ibidē. ¶ Quare in deo
nō ſunt duo pr̄es ⁊ duo filij ⁊ duo ſpūſſan-
cti/aut plr̄es? So.ibidē ad ſcđaꝫ rationeꝫ.
¶ Lōcordātia in q̄ nūero ē nobilior ⁊ ma
ior? So.ibidē ad tertiā rōnē. ¶ Eq̄litas ī
q̄ nūero pōt eē melior/maior/⁊ magis po-
tēs? So.ibidē ad q̄rtā rōnē. ¶ Pricipiū
in q̄ nūero ē magis durabile ſcibile magiſ
verū ⁊ magis amabile? So.ibidē ad q̄ntā
rationem.

¶ De.q. creationis.

Mundus eſt etern⁹/aut ē creatus
de nouo? So. Vade ad ru.añdi
ctā. ¶ Poſſet de⁹ mundū crea
re eternū? Sol. Impoſſibile ē:ꝙ ptās dei
pl⁹ poſſit de eternitate q̄ꝫ de bonitate:ma
gnitudine:ſapia:volūtate:v̄tate:glīa:et
v̄tute. qm̄ ſi plus poſſet ꝑ eternitatē q̄ꝫ ꝑ
alias formas:maiorē ꝯueniētiā hr̄et cū
eternitate q̄ꝫ cum alijs formis. ⁊ foret in
deo maior ⁊ minor ꝯueniētia.qđ ē impoſ-
ſibile.ḡ ptās dei ꝓducere nō pōt nec crea-
re mūdū in infinitate bonitatis magnitu
dinis ptātis ſapie:⁊ ſic de alijs formis.qm̄
mūdus illā infinitatē recipere nō poſſet:
ſed ptās illā dare poſſet:ſi ſubiectum eſſet
diſpoſitū ad recipiēdū.q̄re ſicut ptās mū-
dū infinire nō pōt ꝑ bonitatē magnitudi
nē:⁊ ſic de alijs dignitatib⁹.ſic ipm̄ infini
re nō pōt ꝑ eternitatē. Et vade ad ru. vtē.
¶ Si mūd⁹ eēt etern⁹ q̄d ſequeret̄? Solō.
Si mūdus eſſet etern⁹/⁊ nō de nouo crea
tus ſua eternitas foret finis ⁊ ꝯplementuꝫ
oīꝫ ꝑtiū mūdi ⁊ eternitas dei no.cū ita ſit:
ꝙ infinitū neceſſitatē nō hꝫ de alio infini
to/⁊ ſic ſeq̄ret̄ ꝙ de⁹ nō eēt finis ⁊ ꝯplemē
tū mūdi/⁊ ꝙ mūdus in ſeipſo ſuū finē ha
beret:qđ ē impoſſibile ⁊ ꝯ̄ nobilitatē dei.
Etiā aliđ incōueniēs ſequeret̄:qđ inueni-
es in ſcđa rōne ru.añdicte. ¶ Si mūdus
eēt etern⁹:eēt melior:q̄ꝫ ſi ſit nouus? Sol.
Vade vtē.ad tertiā rōnē. ¶ Que deroga
tio eēt deo ſi mūdus eēt etern⁹? So.ibidē
ad q̄rtā rōnē. ¶ Si mundus ſit creat⁹:de
q̄ eſt principiat⁹? So. Sapiā dei q̄ eſt infi
nita/⁊ q̄ cōprehendit tam futura q̄ꝫ p̄ſen-
tia ⁊ p̄terita mūdū itellexit anteq̄ꝫ fuit/et
volūtas dei voluit:ꝙ mundus eēt p̄ncipia
tus ⁊ ꝓduct⁹:ſm̄ ꝙ ꝑ ſapiam fuit itellect⁹
⁊ ptās dei poſſificauit ⁊ ꝯpleuit et in actu
poſuit hoc:qđ voluit voluntas/ et ita fuit

mūdus creatus per hūc modū/ ⁊ non fuit creatus de aliquo. ⁊ quia non fuit: eſt dictum: ꝙ creatus eſt de nihilo.

¶ De.q.recreationis. Et primo ꝙ primus homo peccauit.

Peccatū icepit prio i primo hoie? So. Uade ad rub.antedictam. ¶ In q̄ cognoſcit ꝙ pctm̄ icepit i p̄mis parētib⁹? So. Gn̄alr hoies inclinationē hn̄t ad malū: anteq̄ ad bonū/⁊ hec gn̄alitas nō poterat p̄ncipiari i p̄ncipiis ꝯſequētib⁹ ⁊ non gn̄alib⁹.ꝙ ſi fuiſſet: gn̄alis nō fuiſſet/⁊ q̄ ē gn̄al' ē p̄ncipiata i āncedētib⁹: q̄ ſunt p̄mi ⁊ parētes gn̄ales. Et vade vtē. ad ſcđaꝫ rōneꝫ. ¶ Si pctm̄ non fuiſſet p̄ncipiatū i p̄mis parētib⁹: q̄lia inconuenientia ſeq̄rent? So. ibidē ad tertiā rōnē. ¶ Cōtrarietas q̄ ē p pctm̄ ꝯ ꝯcordātiā q̄ eſt p ꝟtutē: quō ſcit ꝙ ē p̄ncipiata i p̄mis parētib⁹? So.ibidē ad q̄rtā rōnem. ¶ Quis peccauit ante: aut adā/aut eua? So. Scđm curſuꝫ nālē hō eſt gn̄ali⁹ p̄n^m^ ꝙ femīa/⁊ q̄ hūana ſpēs q̄ ē gn̄alis: eſt infirma p pctm̄: oꝫ ꝙ ſit magis īfirma p magis gn̄ale pctm̄: ꝙ p minus generale.

¶ De.q.ꝙ pctm̄ ade ſit gn̄ale ſenſualr.

Eſt pctm̄ originale? Sol. Uade ad rub.āndictā. ¶ Si pctm̄ originale nō fuiſſet q̄d ſeq̄ret? So. ibidē ad ſcđaꝫ rōnē. ¶ Gn̄alitas pcti potuit p̄ncipiari i hoīb⁹ ꝯſequētib⁹? So.ibidē ad ṫtiā rōnē. ¶ Poſſet eē mors gn̄al': ſine gn̄ali pctō? So.ibidē ad q̄rtā rōneꝫ. ¶ Quare ē origiale pctm̄. cū ita ſit: ꝙ in gn̄alitate magi ſit de malo: ꝙ i ſpālitate? So.Unū malū ē p aliō: malo in ſuis ꝯditionib⁹ remanēte. Et vade vtē.ad q̄ntā rationē. ¶ De.q.ꝙ pctm̄ origiale ſit in aīa.

Peccatū originale ē ſp̄ale? Sol. Uade ad ru.āndictā. ¶ Cū aīa ſaraceni nō ſit de aīa ade: q̄re ē in pctō origiali? So.ibidē ad ſcđaꝫ rōnē. ¶ Si pctm̄ gn̄ale nō eēt ſp̄ualr q̄d icōueniēs ſeq̄ret? Sol.ibidē ad tertiā rationē. ¶ Quare ē pctm̄ origiale ſp̄ūalr? So.ibidē ad q̄rtā rōnē. ¶ Saracen⁹ q̄ credit eē i ſtatu ſaluatōis q̄ pctm̄ origiale ig̃rat/⁊ nō eſt i actuali pctō: cū morit q̄re dānat? So. Cā nō remota remanet effect⁹/ ⁊ nō remota gn̄alitate remanet ſpālitas. eſt ḡ dānatus ꝑpter originale peccatum.

¶ De.q.recreatōnis.

Eſt mūdus recreat⁹? So. Nos itēdim⁹ ꝓbare icarnationē ⁊ mortē ieſu xp̄i.⁊ ex ꝓbatōe iſtoꝝ duorū articuloꝝ ſeqtur ꝙ mūdus ſit recreat⁹ deo exſite icarnato ⁊ mortuo: inq̄ntū hō vt mūdus ſit recreat⁹. ¶ Suppoſito ꝙ deus ſit icarnat⁹ ⁊ mortu⁹: q̄re ſequit ꝙ mūdus ſit recreat⁹? So. Pro pctō reqrit ſatiſfactio.⁊ p pctm̄ p̄mi hoīs fuit mūdus a fine deuiat⁹ ad quē extitit creat⁹.⁊ mortē te magi gn̄ali hoīe i magnitu^e^ bonitatis ſctitatis ⁊ ꝟtutis ad quē mūd⁹ creat⁹ fuit q̄ eſt ieſus xp̄s ſatiſfecit ſua mors ⁊ mūdū ad finē reſtaurauit ad quē creat⁹ extitit/⁊ ſi ſua mors nō ſuffeciſſet ꝓ ſatiſfactiōe generalis pcti eēt defectu⁹ i magni^e^ bonitatis: ⁊ adā eēt maior i ꝓductiōe mali ꝙ ihs xp̄s i repatōe boni q̄d eſt ipoſſi^e^. cū ita ſit: ꝙ ihs xp̄s ſit de⁹ ⁊ hō. ¶ Ihs xp̄s iq̄ntū de⁹ nō fuit mortu⁹: ḡ de⁹ p mortē non recreauit mūdū/⁊ iō q̄ro: vtrū hūanitas xp̄i ſufficit ad recreandū mūdū? So. Intātuꝫ eſt de⁹ ꝑfect⁹ i magni^e^ bonitat; ⁊ aliaꝝ ſuarū dignitatū ꝙ i h ꝙ ipe ē hō: ille hō ſufficit repationi mūdi p ſuā mortē: lꝫ deitas nō fuiſſet mortua. ſicut corp⁹ martini: q̄d ſufficit rōne nobilitatis aīe: cū qua eſt ꝯiūctū: ꝙ ſit melius in magnitu^e^ bonitatis ꝙ corp⁹ leonis vel ſolis: ⁊ ſic de oīb⁹ aliis corporib⁹ q̄ nō ſunt de hūana ſpē. ¶ Corpus xp̄i fuit p̄ticulare: fuit ḡ ſua mors p̄ticularis.mors ḡ particularis quō reparare potuit mortē vniuerſalē? Sol. Talis p̄t eſſe particularis in magnitudīe bonitatis: ꝙ plus p̄t ꝙ oēs particulares ſub vl'i exñtes ſm ꝙ dictū eſt.ſicut corp⁹ martini: q̄d rōe nobilitatis aīe rōnalis vꝫ plus ꝙ oīa corpora irrationabilia oīm planetarū et firmamēti. ¶ Si nō eēt recreatio q̄d inconueniēs ſeq̄ret? Sol. Si nō eſſet recreatio: pl'a icōueniētia ſeq̄rent.vꝫ q̄d de⁹ rōnē nō hēret ſaluādi hoīes i pctō origiali exiſtētes: nec ihs xp̄s hēret rōnē moriendi: ſi recreatio nō eēt/ ⁊ nō hēret mo^m^ honorādi diuā nām/⁊ de⁹ dimitteret mūdū deuiatum a fine: ꝑpter quē creat⁹ eſt/⁊ pl'a alia inconuenientia ſequerentur.

¶ De.q.ꝙ ihs reſuſcitabit hoīes i iudi^o^.

Utrũ hoĩes reſuſcitabunt? So. Uade ad ru. añdictam. ¶ Si nõ eẽt reſurrectio qđ ĩcõueniẽs ſeq̃ret? So. ibidẽ ad ſcđam rõnẽ. ¶ Quare oꝫ ꝙ ſit reſurrectio? So. ibidẽ ad tertiã rõnẽ. ¶ Si nõ eẽt reſurrectio poſſet iuſtiᵃ dei vti hoĩe? Sol. Impoſſiᵉ eſt vti hoĩe in ſubiecto qđ nõ eſt ĩ ſpẽ hoĩs. ¶ Abſq̃ reſurrectiõe poſſent oẽs ptes nãles corporũ q̃ ſunt ptes mũdi: attigere eoꝝ finẽ? So. ibidẽ ad q̃ntã rõeꝫ. ¶ Corpᵘ martini mortui ĩ tra putrefactũ: aut comeſtũ p lupos: quõ poterit reſuſcitari in illo nũero: ĩ quo erat: cũ moriebatᷣ? So. Suba ĩ q̃ ptãs ſapiẽtia ꝟitas ꝟtᵘ ꝛ volũtas ſunt in vno eodẽ nũero ĩfinito ꝛ eꝛno nõ ẽ ĩpoſſiᵉ aliq̃d opus ꝟtuoſum. q̃ñ ſapĩa illud ſcire pt et volũtas illđ amare ꝛ ptãs pt poſſificare ꝛ ĩ verũ ponere illđ qđ ſcit ſapĩa ꝛ qđ volũtas diligit. ¶ De. q. ꝙ aĩa rõnal' ſit ĩmortal'.

Anima rõnalis eſt ĩmortal'? So. Uade ad rub. añdictã. ¶ Aĩa q̃ mõ pt eẽ ĩmortal'? Sol. ibidẽ ad ſcđaꝫ rõneꝫ. ¶ Quare aĩa ẽ ĩmortal'? So. ibidẽ ad tñã rõnẽ. ¶ Si aĩa moreretᷣ qđ ĩconueniẽs ſeq̃retᷣ? Sol. Si aĩa moreretᷣ ſue ptes ſubm nõ hẽrent in q̃ forẽt ſuſtẽtate cũ ſint ſpũales ꝛ oẽs annihilarentᷣ / ꝛ ſi rediret foret iterũ creata ꝛ ſine ſatiſfactione culpe: q̃re moriebatᷣ in nãli ꝟtute poſita ꝯ iuſtitiã dei. Et vade vtš. ad quartam rationẽ. ¶ Ray. quõ ſcis tu ꝙ aĩa ſit immortalis? So. ibidẽ ad q̃ntã rationem.

¶ De. q. ꝙ deᵘ dabit gl'iam ſctis ĩ gl'ia.

Poſt diẽ iudicij ſcti erunt gl'ificati? So. Uade ad ru. antedictã. ¶ Si non eẽt paradiſus ꝛ gl'ia qđ incouenienſ ſequeretᷣ? So. ibidẽ ad ſecũdã rõneꝫ. ¶ Quare oꝫ eſſe gl'iam? So. ibidẽ ad tertiã rõnẽ. ¶ Cũ q̃ deᵘ corpora ſctoꝝ gl'ificat. cũ ita ſit: ꝙ ipẽ ſit ĩſenſibil'? So. ibidẽ ad quartã rõneꝫ. ¶ Cũ q̃ deus dat gl'iam aĩabᵘ ſanctoꝝ? So. ibidem.

¶ De. q. ꝙ ihs ſit ꝯceptus: ꝛ ꝙ deus fuit incarnatus.

Utrũ deᵘ ſit ĩcarnatᵘ? So. Uade ad ru. añdictã. ¶ Si deᵘ ĩcarnatus nõ eẽt q̃ ĩcõueniẽᵃ ſeq̃retᷣ? So. Si deᵘ ĩcarnatus nõ eẽt oĩ tpe ſue rõẽs deſiderarẽt q̃tẽ hẽre ĩ creaturĩ ꝛ nũq̃ ipaꝫ attigerẽt. Et vade ad. iij. rõnẽ ru. añdicte. ¶ Quare deus eſt ĩcarnatᵘ? So. Deᵘ ẽ ĩcarnatᵘ vt maiorẽ ꝯcordãtiã q̃ poſſit eẽ inter cãm ꝛ ſuuꝫ effectũ ꝓducere poſſit. Et vade vtš. ad. iij. rõnẽ. ¶ Si deᵘ nõ fuiſſet ĩcarnatᵘ ſua nã poſſet eẽ finis ꝛ ꝯplemẽtũ nature create? So. ibidẽ ad. iiij. rõnẽ. ¶ Si deᵘ ĩcarnatus nõ eẽt: ſue rões poſſent eẽ finis ꝛ ꝯplemẽtũ rõnibᵘ creatĩ? So. ibidẽ ad. v. rõnẽ.

¶ De. q. ꝙ ieſus xp̃s fuit conceptᵘ per ſpiritumſanctum.

Jeſus xp̃s fuit ꝯceptᵘ p ſpm̃ſctm̃? So. Uade ad rub. añdictã. ¶ Jeſus xp̃s poſſet eẽ ꝯceptᵘ p hoĩeꝫ ꝛ p feminã? So. ibidẽ ad ſecũdã rationem. ¶ Si ieſus xp̃s p hoĩeꝫ ꝛ feminã ꝯceptᵘ fuiſſet qđ ĩcõueniẽs ſeq̃retᷣ? Sol. ibidẽ ad tertiã rõnẽ. ¶ Jeſus xp̃s q̃uo pt eẽ hõ ſine carnali copula hoĩs ꝛ mulieris? Soᵒ. Omẽ illud põt diuina bonitas qđ p ipaꝫ bõificari poteſt. Et vade vtš. ad quartam rõnẽ. ¶ Quare opꝫ ꝙ ieſus xp̃s ſit filius femĩe ꝛ nõ hoĩs? So. ibidẽ ad q̃ntã rõnẽ.

¶ De. q. ꝙ ieſus xp̃s ſit incarnatus.

Jeſus xp̃s ẽ ĩcarnatᵘ / aut ẽ ĩcarnãdus? So. Uade ad ru. añdictam. ¶ Si ieſus xp̃s ſit incarnãdᵘ qđ ĩconueniẽs ſeq̃retᷣ? So. ibidẽ ad ſcđam rõnẽ. ¶ Quõ ſcitᷣ ꝙ ieſus xp̃s ſit iã ĩcarnatus? So. ibidẽ ad tertiã rõnẽ. ¶ Quare ieſus xp̃s ẽ ĩcarnatᵘ ꝛ nõ ĩcarnãdᵘ? So. ibidẽ ad q̃rtã rõneꝫ. ¶ Quare ieſus xp̃s nõ fuit ĩcarnatᵘ in pñᵒ mũdi? So. In maiori ordĩe ꝛ medio q̃ poſſit eẽ iter deum ꝛ creaturã oportuit ꝙ fuiſſet ĩcarnatio filij dei. Et vade vtš. ad quintam rationem.

¶ De. q. ꝙ ieſus xp̃s fuit natus.

Jeſus xp̃s fuit natᵘ? So. Uade ad ru. añdictã. ¶ Cũ filiᵘ dei ſit eternus: q̃uo potuit naſci de femina? Et cũ ſit infinitᵘ in magnitudine: q̃uo potuit naſci p illũ locũ ita modicuꝫ: vbi alij homines naſcuntur? So. ibidẽ ad ſecũdã rõnem. ¶ Quo potuit ieſus xp̃s naſci de domina nr̃a virgine / ipſa virgĩe remanẽte? So. Omne illđ qđ pt ſcire diuĩa ſapĩa: ꝛ qđ pt velle diuina volũtas: pt perficere diuina poteſtas. Et vade vtš. ad tertiam rõnẽ. ¶ Quare ieſus xp̃s ex femina virgine naſcebatur? So. ibidem ad q̃rtã rõnẽ.

¶ Inter v̄ginitatē ieſu xp̄i τ dñe nr̄e quō potuit eē maioz ɔcoꝛ^a? So. ibidē ad q̄ntā rōnez. ¶ De. q. ꝙ ieſus xp̄s fuit moꝛtuus.

Utrū ieſus xp̄s moꝛtu⁹ fuit? So. Uade ad rub. añdictā. ¶ Per moꝛtē ieſu xp̄i quō fuit recreatio? So. ibidē ad ſcðam rōnē. ¶ Ex moꝛte ieſu xp̄i q̄ vtilitas ſeq̄tur? So. ibidē ad tertiā rōnē. ¶ Si ieſus xp̄s non fuiſſet moꝛtuus qð incōueniens ſeq̄ret? Sol. ibidem ad quartā rōnez. ¶ Filius dei q̄ eſt ieſus chꝛiſtus quō potuit moꝛi: cū ipe ſit etern⁹ et īmoꝛtalis? So. ibidem ad q̄ntā rōnem.

¶ De. q. ꝙ ieſus xp̄s deſcēdit ad īferos.

Utrū ieſus xp̄s deſcēdit ad inferos? So. Uade ad ru. añdictā. ¶ Quare ih̄s xp̄s deſcēdit ad inferos? So. ibidē ad ſcðaȝ rōnē. ¶ Utrū aīa ieſu xp̄i paſſionē habuit i īferno? So. ibidē ad tertiā rōnē. ¶ Aīa ieſu xp̄i deſcēdit ad inferos vbi ſunt dānati? So. ibidē ad quartā rōnē. ¶ Que vtilitas ſequebatur de aīa ieſu xp̄i: que deſcendit ad inferos? So. ibidem ad quintā rationem.

¶ De. q. ꝙ ieſus xp̄s reſurrexit.

Jeſus xp̄s reſurrexit? Sol. Uade ad ru. añdictā. ¶ Ih̄s xp̄s cū fuit moꝛtu⁹ fuit hō? So. ibidē ad ſecū dā rōnē. ¶ Jeſus xp̄s q̄re reſurrexit? So. ibidē ad tertiā rōnē. ¶ Ex reſurrectiōe ieſu xp̄i q̄ vtilitas ſeq̄bať? So. ibidē ad q̄rtā rōnē. ¶ Quō ſciť: ꝙ ih̄s xp̄s reſurrexit? So. ibidē ad quintā rationem.

¶ De. q. ꝙ ieſus xp̄s ad celos aſcēdit.

Jeſus xp̄s aſcēdit ad celos? Solō. Uade ad ru. añdictā. ¶ Ih̄s xp̄s q̄re aſcēdit ad celos? So. ibidē ad ſcðaȝ rōnē. ¶ Si ih̄s xp̄s ad celos nō aſcēdiſſet q̄d ſeq̄reť? So. ibidē ad tertiā rōnē. ¶ Ih̄s xp̄s quō aſcēdit ad celos cum ſuū coꝛp⁹ alas nō h̄uit? So. Dē illð ꝙ vultuoſitas coꝛpis gl̄ificati cū q̄ ē ɔiūcta p̄t diuinā v̄t⁹ pficere. ¶ Ih̄s xp̄s i q̄ celo aſcēdit? So. In nullo celo tātū ē de gl̄ia ſicut i celo empireo/ nec alicui hoī tātū de gloꝛia conuenit ſicut domino ieſu chꝛiſto.

¶ De. q. ꝙ ih̄s xp̄s ſit iudex ī die iudicij.

Quis erit iudex ī die iudicij? So. Uade ad ru. añdictā. ¶ Quare oȝ eſſe iudi^m gn̄ale? So. Dis m̄tiplica^o nūeri p̄n cipiati in tp̄e opȝ h̄re finē q̄ eſt finis mundi. Et vade vt̄s. ad ſecūdā rōnē. ¶ Judiciū q̄lō pōt eē i maioꝛi v̄itate? So. ibidē. ¶ Qñ erit dies iudicij? Solu. Dixit raymūdus ꝙ ipſe neſciebat qñ erit dies iudicij niſi ſm ſimilitudinē: vȝ ſm altā nobilitatē incarnatiōis filij dei. cui ɔuenit pꝛopoꝛtio τ equalitas tēpoꝛis pꝛincipij mūdi medij τ finis eſt ſignificatū ꝙ dies iudicij ſit in nūero annoꝝ totidē ab incarnatiōe xp̄i ſicut ab incarnatiōe vſq̄ ad p̄n^m mundi. ¶ In q̄ loco erit dies iudicij? So. Nullus loc⁹ i terra ē ita ſctūs ſicut ciuitas hieruſalē: q2 ieſus xp̄s ibi fuit crucifixus τ ſepultus τ mundus recreatus.

¶ De. q. floꝝ ar. celeſtialis.

Floꝛes ar. celeſtial' q̄ ſunt? So^o. Uade ad ru. añdictā. ¶ Floꝛes ſubaꝝ celeſtiū q̄lō ſunt adinuicē mixti? So. ibidē. ¶ Mot⁹ q̄ ſunt hic inferius ſunt de eſſentia motuū ſupioꝝ? So^o. Secūdū curſuȝ naturalē oēs q̄ātitates diſcrete ſuſtētate in coꝛpe ſunt de vna continua q̄ātitate gn̄ali. ¶ Quare pluit ſepius i martio ꝙ̄ i ſeptēbꝛi? Solu. In martio īcipit gn̄atio: cui ɔuenit ɔfuſio pluriū ptiū ɔ̄riaꝝ τ ɔcoꝛdātiuȝ: vt ſit ſpecificatio τ īdiuiduatio pluriū ſp̄eꝝ. ¶ Quare fenicul⁹ pl⁹ creſcit de diē ꝙ̄ de nocte? So^o. Quia fenicul⁹ ē de cōplexiōe ignis maioꝛē recipit v̄tutē a ſole ꝙ̄ a lūa. ¶ Quare meli⁹ ē i vere flobothomari τ balneari ꝙ̄ in alio tp̄e? So. In nullo tp̄e fit tantū de mixtiōe ptiū veteꝝ τ nouaꝝ ſicut ī vere. iō ille: q̄ vineas ſcidit: poꝛtas apit ptib⁹ nouis: vt gn̄ationē ītrare poſſint. ¶ Quare olea non pdit i hyeme folia: ſicut ficulnea folia ſua pdit? Sol. Q2 autūn⁹ ē de cōplexiōe terre hȝ aq̄ maioꝛē v̄tutē reſtrictiōis ī ſiccitate ꝙ̄ ignis ī h̄uiditate aer'. τ ignis maioꝛē hȝ v̄tutē ī ɔſeruādo p ſiccitatē folia ꝙ̄ ī h̄uidi^c aeris p caloꝛē. ¶ Quare ex ḡno ſinapi exit maioꝛ arboꝛ ꝙ̄ ex ḡno frumēti: qð ē maioꝛ? So. Granū ſinapis eſt de ſole/ τ ḡnū frumēti ē de venere. ¶ Flos lūe q̄lō ē īter potētiā τ obm̄? So. Luna ē planeta: q̄ dat īfluētias ſupioꝛes coꝛpoꝛibus īferioꝛib⁹. ¶ Quare aq̄ mar' ē ſalſa? So. In nulla aq̄ īfluit ſol ita magnū motū caloꝛis τ ſiccitatis ſicut in aq̄ maris.

¶ De.q.florũ ar.angelicalis.

Qui ſunt flores arb. angelicalis? Solo. Uade ad rub.añdictam. ¶ Seraphin attingit deũ nãlr aut ſupra nãm? So.ibidẽ. ¶ Seraphin itelligit deũ cũ medio aut ſine medio? So. ibidẽ. ¶ Amare de ſeraphin quõ eq̃lr ẽ idutũ magnit' ⁊ boni'? So. In ptãte amare de ſeraphin eq̃lr ſe cõicãt bonitas magnitu'⁊ ſuavolũtas. ¶ Intelligere ⁊ amare de ſeraphin: q̃re ſunt eq̃lia i magnitu' bonitatis? Sol. Bonitas ⁊ magnitu' dei eq̃lr itelligibiles ⁊ amabiles ſunt. ¶ Seraphin q̃re pl' deũ diligit q̃ ſeipm? Sol. In celo empireo maior amabilitas forti' mouet ad amãdũ maiorẽ amatitatẽ q̃ minorẽ. ¶ Seraphin põt igrare? Sol. Oculi q̃ ſunt de die apti non videre nõ pñt/⁊ deo exiſtẽte exẽplari ſeraphin nõ põt ſeraphin ignorare. ¶ Seraphin põt pl' deũ i vno tẽpore diligere q̃ i alio? So. Uolũtas de ſeraphin ita plena ẽ btĩtudĩe q̃ amare ſuũ creſcere nõ põt nec diminui. ¶ De' diligit tãtũ vnũ angelũ ſicut aliũ? So. Radi' ſol tãtũ cõicabil' eſt ƺ ſuã nãƺ pũis feneſtris camere ſicut magnis: ſƺ de ipo tãtã claritatem accipe non pñt parue ſicut magne. ¶ Intelligere angeli illumĩat itelligere hoĩs? So. Inter itelligere ⁊ amare ẽ nãlr ꝯcordã'/ ⁊ angel' repñtat martino aliq̃d obm amabile/⁊ ſi illõ diligat martin': volũtas angeli ⁊volũtas martini ꝯcordãtiã hñt i illa amabili'.rõe cui' angel' illuminat intellectiuitati martini intelligibilitatẽ obiecti per vtrunq̃ amati.

¶ De.q.flox ar.euitnal. Et prio de gl'ia.

Flores ar.euiternal' q̃ ſunt? So. Uade ad ru.añdictã. ¶ Gl'ia celeſtis quõ ẽ bona? Sol.ibidẽ ad pmũ pa. ¶ Bonitas padiſi quõ ẽ mag'? So.ibidẽ ad.ij.pa. ¶ Bonitas padiſi cũ q̃ durat? So.ibidẽ ad.iij.pa. ¶ Bonitas gl'ie quõ eſſe poteſt? So.ibidẽ ad.iiij.pa. ¶ Bonitas gl'ie quõ eſt itellecta? So. ibidẽ ad.v.pa. ¶ Bõitas gl'ie quõ ẽ amabil'? So.ibidẽ ad.vj.pa. ¶ Bõitas padiſi quõ hƺ ꝟtutẽ? So.ibidẽ ad.vij.pa. ¶ Bõitas gl'ie quõ ẽ in ꝟitate? So.ibidẽ ad.viij.pa. ¶ Gl'ia paradiſi de q̃ eſt? So. Gl'ia paradiſi eſt de actibus diuinarũ rõnũ angelicarũ et humanarũ. q̃ ſiq̃dem actus ſunt tria lumina gl'ie:q̃ ſe miſcent i gl'iari euiternaliter ſi neceſſare. Et in hoc paſſu cognoſcitur: q̃ magna eſt gloria paradiſi.

¶ De.q.tormenti ipſius amare.

Amare demonis quõ eſt maluƺ? Solo. Uade ad ru. antedictã. ¶ Tormẽtũ q̃d ẽ p amare:quõ eſt mag'? So.ibidẽ ad.ij.pa. ¶ Tormentũ q̃d eſt p amare quõ durat? So.ibidẽ ad iij.pa. ¶ Tormẽtũ q̃d eſt p amare:quõ põt eſſe? So.ibidẽ.ad.iiij.pa. ¶ Magnitudo tormenti q̃d eſt p amare: quõ eſt itellecta? So.ibidem ad.v.pa. ¶ Amare demonis quõ eſt malũ ⁊ vitioſum? So.ibidẽ ad.vj. pa. ¶ Amare demonis quõ ẽ falſuƺ ⁊ tormẽtãs? So.ibidẽ ad.vij.pa. ¶ Amare demonis ẽ ꝯñs de deamare? So. Sicut i bono angelo deamare eſt ꝯña de amare. ita in malo angelo ⁊ pũerſo amare eſt ꝯña de deamare. ¶ Cũ demõ ſit ſuba ſpũal': quõ põt penã attigere? So. Om̃es rõnes nãles ſube demonis i ſua ꝯria ſubam pũertit.q̃ pũerſio eſt labor ſube. ¶ Pena demonis q̃ eſt valde magna: põt creſcere aut minui? Sol. Ut iuſti' dei hẽat ſubm pfectũ: in q̃ culpã punire poſſit:opƺ q̃ tota nã ſube demonis ⁊ omnes ſue ptes ſint plene pena.

¶ De.q.flox ar.maternalis.

Flores ar.maternal' q̃ ſunt? So. Uade ad ru.añdictã. ¶ Bonificare dñe nr̃e quõ eſt aſſituatũ? So.ibidẽ. ¶ Amare dñe nr̃e quõ ẽ i ſummo? So. ibidẽ. ¶ Dña nr̃a hƺ paſſionem inq̃ntũ odit illos q̃ dedec' filio ſuo faciunt? Sol. Dña nr̃a ita magnũ placitũ hƺ de iuſti' filij ſui: q̃ odiẽdo illos q̃ filio ſuo dedec' faciũt:penã nõ ſentit. ¶ Dña nr̃a põt amare pctõrẽ:q̃ ſit i pctõ mortali? Sol. Dña nr̃a diligit in ſuo filio miam ⁊ pietatem. ⁊ iõ pctõres diligit/ ⁊ cox pctã odit. ¶ Dña nr̃a diligit tãtũ iuſtitiã ſicut pietateƺ? So. Dña nr̃a ẽ ambab' formis plena. ¶ Dña nr̃a põt mouere pctõrẽ: q̃ eſt i mortali pctõ ad ꝯtritionem? So. Sicut faber mouet cũ martello clauũ mouet dña nr̃a cum poteſtate filij ſui peccatorẽ ad ꝯtritionem ſi in ipſa habeat ſpem ⁊ deuotioneƺ. ¶ Dña noſtra põt obliuiſci? So. Si dña noſtra poſſet obliuiſci magnitudo in ſuo

intelligere ⁊ amare nõ eẽt ſm modũ durã
di. ¶ Dña nſa h₃ totũ qd deſiderat? So.
Sicut ꝑ pñtiã ſolis eſt dies: ita dña nſa ꝑ
pñtiã filij ſui h₃ totũ qd deſiderat. ¶ Dña
nſa ꝯſiderat penã dãnatorꝫ? So. Dña nſa
cũ placito i ſuo filio ſuas attigit opatões.

¶ De.q.florꝫ ar.ieſu xp̄i. De bõitate.

FLores ar.ieſu xp̄i q̃les ſunt? So.
Flores ar.ieſu xp̄i ſunt act⁹ diui-
narũ rõnũ ⁊ hũanarꝫ ieſu xp̄i. Et
vade ad ru.ãndictã. Et ꝑ flores volum⁹ ꝓ-
bare incarnationẽ: miſcẽdo q̃ſdã act⁹ cu₃
aliis. ⁊ p̄mo cũ bonitate. ⁊ ad q̃ſtiões iſto
rum florꝫ trahim⁹ de q̃libet ru. duas q̃ſtio
nes. ¶ Sine incarnatiõe bonitas dei eẽt
magna ratio deo: ꝙ ꝓduceret ita magnã
creaturã in bõitate: ꝙ bonitas nõ poſſet
eſſe maior rõ? So. Vade ad ru. bõitatis ⁊
magnitudinis icarnatiõis. ¶ Quare de⁹
non aſſumpſit naturã pluriũ creaturarꝫ?
So. Sicut in deo bonitas p̄t eẽ maior rõ
deo: ꝙ mag^m bonũ ꝓducat/ deo exñte vno
et nõ pl'ib⁹: ita eſt maior ratio deo exñte i-
carnato ⁊ vno hoĩe: q̃ ſi eẽt incarnatus in
plurib⁹ creaturis. ¶ Bonitas dei ẽ ratio
deo: ꝙ ꝓducat eternũ bonũ creatũ? Sol.
Ita eſt eternitas ratio deo: ꝙ creaturã in
eternitate ꝓducat: ſicut bonitas eſt ratio:
ꝙ creaturã ꝓducat in bonitate. S₃ ſicut
bonitas creata in iſinitate ꝓduci nõ p̄õt:
ita duratio creature ꝓduci nõ p̄t ſine tp̃e.
et q̄r duratio creata p̄t ꝓduci in eternita-
te ꝑ incarnationẽ exñte hoĩe deo eterno:
reqrit ſumma bonitas: ꝙ hõ ſit de⁹ ⁊ ſum
mũ bonũ. ¶ Quare ſumma bõitas ⁊ eter
nitas nõ ſunt rõnes deo: ꝙ ſint pl'es crea-
te bonitates eterne? So. Bonitas ⁊ eter-
nitas maiorem ꝯcordãtiã hñe pñt in vno
ſuppoſito creato q̃ in pl'ib⁹. ⁊ hãc nã₃ ha
bent rõne vnitatis diuine: cui melius pro-
portionatũ eſt vnũ ſuppoſitũ creatũ in dei
tate ꝑ incarnationẽ vnitũ: q̃ plura ſuppo
ſita. ¶ Ptãs dei quõ p̄t vti maiori bono
creato? So. Nulla ptãs pl⁹ poteſt de crea
tura in bonitate q̃ poſſe deificare bonita
tẽ creatã. Et vade ad ru. bonitatꝭ ptãtis.
¶ Quare poteſtas dei incarnari non p̄t
in leone vel in grue? Sol. Summa boni-
tas participare nõ poteſt in vnitate cum
ſuppoſito: quod diſcretionẽ₃ non habet.

¶ Quare ratione bonitatis et ſapientie
diuine oportet eſſe incarnationẽ? So. Va
de ad ru. bonitatis ſapiẽtie. ¶ Quare de
us non ꝓducit totũ illud bonũ: qd intelli
git eſſe poſſibile? So. Sapiẽtia dei nõ in-
telligit aliqd bonũ eẽ ꝓductibile extra or-
dinẽ ⁊ diſpoſitionẽ ꝓductionis. ¶ Volũ-
tas dei poſſet abſq₃ incarnatiõe tãtũ dili-
gere bonũ creatũ: ſicut ſapia ipm intelli-
gere poteſt? So. Vade ad ru. bonitatis vo
luntatis. ¶ Quare diuina bonitas nõ eſt
ratio volũtati diuine: ꝙ diligat deũ eẽ an
gelicatũ? So. Si volũtas dei diligeret ſub
ratione bonitatis: ꝙ de⁹ eẽt angelicatus
⁊ homificat⁹ non ſufficeret vnũ ſuppoſitũ
creatũ deificatũ: qd eſſet ſummũ bonũ cu-
iuſlibet boni creati/ ⁊ deficeret magni⁹ bo
nitatis magnitudini amabilitatꝭ. ¶ Bo
nitas diuina quõ incarnationẽ cu₃ ꝟtute
ſignificat? So. Vade ad ru. bonitatis ꝟtu
tis. ¶ In ieſu xp̄o dñi erat i h̄ mũdo: erat
moralis virt⁹ acqſita? So. Vtiũ eẽt ſum-
me bonitati: ſi p̄uaret ieſu₃ xp̄m bona mo
ralitate. ¶ Bonitas ⁊ ꝟitas quõ incarna
tionẽ ſignificãt? So. Vade ad ru. bõitatꝭ
ꝟitatis. ¶ Poſtq̃ incarnatio eſt bona:
q̃re ſumma bonitas ipam nõ facit ꝟificar-
re in credulitate hoĩm q̃ ipa₃ nõ credunt?
Sol. Diuina bonitas ⁊ ꝟitas nõ cogunt
libertatẽ ⁊ volũtatem hoĩm: vt iuſtitie dei
ſubm remaneat: in q̃ poſſit vti iudicare.
¶ Quare ꝑ bonitatẽ ⁊ ꝑ gloriã o₃ eẽ icar
nationẽ? So. Vade ad ru. bonitatis glo-
rie. ¶ Cũ incarnatio ſit bona ⁊ g̃loſa: q̃-
re ieſus hũit in cruce paſſionẽ? Sol. Illa
ſolutio ẽ in capl'o de recreatiõe. ¶ Inter
bonitatẽ increatã ⁊ creatã quõ p̄t eẽ ma-
ior dñia? So. Vade ad ru. bonitatis dñe.
¶ Inter bonitatẽ dĩnã ⁊ hũanã ieſu xp̄i
quõ p̄t eſſe dñia: ⁊ ꝙ vna ſit ꝑſona ieſu xp̄i
de nã diuina ⁊ hũana? So. Perſona ieſu
xp̄i vna eſt ꝑ incarnationẽ/ et eſt ex pluri-
bus naturis rõne diſtinctiõis pluriu₃ rõ-
num. ¶ Diuina bonitas ⁊ creata quomõ
poſſunt eẽ i maiori ꝯcordãtia? So. Vade
ad ru. bonitatis ꝯcordãtie. ¶ Quare bo
nitas diuina ⁊ bonitas creata ꝯcordãtiã
hñt per vnã incarnationẽ et non per plu-
res? So. Bonitas diuina eſt vna: idcirco
ratione ſue vnitatis vna incarnatio req-

ritur et non plures. vt ipſa ſit conſicta cum vna bonitate creata. ¶ Per bonitatem et contrarietatem quō ſignificat incarnatio? Sol. Uade ad ru. bonitatis contrarietatis. ¶ Diuina bonitas et bonitas creata quō poſſunt eſſe remote a contrarietate? Sol. Diuina bonitas et creata nō poſſunt eſſe magis remote a contrarietate ſicut in vnitate ſuppoſiti: qđ in ſeipſo aliquod malū non hƷ. ¶ Diuina bonitas quō eſt rō deo ad principiādum maius bonū creatū? Sol. Uade ad ru. bonitatis principij. ¶ Diuia bonitas q̄re nō eſt rō deo: q̄ mūdus ſit principiatꝰ ad plures homines? So. Sicut diuina bonitas pt ee altius et nobiliꝰ principium per vnitatē q̄ per plures bonitates: ita eſt nobiliꝰ principium in creando mūdū principaliter ad vnū hoiem q̄ ad plures. ¶ Inter bonitatē increatā et creatā: quō pot eſſe nobiliꝰ mediū? Sol. Uade ad ru. bonitatis medij. ¶ Per qđ mediū diuina bonitas acquirere pot bonitatē moralē et nālem et cum illis participare? So. ibidē. ¶ Diuina bonitas quō pot ee ratio ad producendum maiorē finē bonitatis create? Solo. Uade ad ru. bonitatis finis. ¶ Finis bonitatis create: quō pt eſſe remotior a priuatione finis? Sol. ibidem. ¶ Diuina bonitas quō pt eſſe ratio ad producēdū bonitatem creatā in maiori maioritate? Sol. Uade ad ru. bonitatis maioritatis. ¶ Diuia bonitas poſſet ee ratio ad producendum bonitatē in maiori maioritate per plures incarnationes q̄ per vnā? So. Nulla maior maioritas produci poteſt i eq̄litate plurium bonitatum ſuſtētatarum in pluribus hoibus. ¶ Diua bonitas quō eſt rō deo: q̄ maiorē eq̄litatē rōnū creatarū producat? Sol. Uade ad ru. bonitatis equalitatis. ¶ Deus poſſet equare duos hoies in bonitate maiori ipſo exiſtente illis duobus hoibus per incarnationē? So. Diuinitas bonitatis increate eſt in maioritate: non poſſet deus eq̄re duas perſonas nec plures per icarnationē in maiori bōitate. ¶ Per maiorē bonitatē et per minorē quomō ſignificat incarnatio? So. Uade ad ru. bonitatis minoritatis. ¶ Diuina bonitas quō fortiꝰ elōgare pt bonitatē creatā a maiori minoritate? Solo. In maiori bonitate elongari pot bonitas creata a maiori minoritate q̄ in minori bonitate.

¶ De. q. flo. ar. ieſu xpi. De magnitudine.

Magnitudo et eternitas quō ſunt maiores rōnes creature? Solu. In perſona q̄ ſit de diuina et humana nā ſunt magnitꝰ et eternitas maiores rōnes creature. Et vade ad rubri. añdictam. ¶ Quō durare poteſt perſona diuina in vno ſtatu: q̄ in vno tpe fuit hō/ et in alio tpe nō fuit hō? So. Nulla mutatio ptēe i nā eterna et infinita. ¶ Per magnitudinē et poteſtatē quō probatur icarnatio? So. Uade ad ru. magnitudinis ptātis. ¶ Magnitudo et ptās q̄ ſunt rōnes dei: quō reqrūt actꝰ eq̄les i creaturis? So. Reqrit ptās a magnitudie ita magnum actū vƷ magnificare: ſicut ipſa pot poſſificare. et illūmet actū vƷ poſſificare reqrit magnitudo a ptāte ſm magnificare. et illas duas reqſitiones opƷ ee i icarnatione ſuſtentatas. ¶ Sapia et magnitudo dei quō adinuicē reqrūt actꝰ ſuos? Solu. Uade ad rub. magnitudis ſapie. ¶ Eſſet magnꝰ actꝰ ſapie ſcire maiꝰ magnificare creature i potētia/ et minꝰ q̄ illud in actu? So. Nullū magnificare ē adeo magnum in potētia ſicut i actu ſm nām magnitudinis. ¶ Cū diuina volūtas ſit libera et cā et non cauſata: qđ eſt ei cā: q̄ ipſa icarnatio nē diligat de neceſſitate? So. Magnificabilitas et amabilitas ſeinuicē cauſant ad habēdū actꝰ eq̄les exitibꝰ ambabꝰ rōnibus eadēmet nā. Et vade ad ru. magnitudinis volūtatis. ¶ Abſq̄ incarnatione poſſet diuina volūtas plꝰ magnā creaturam diligere q̄ magnꝰ magnificare? So. Si non eēt icarnatio: diuina volūtas tātū creaturā diligere non poſſet: ſicut magnꝰ ipſam magnificare poſſet. ¶ Si nō eēt incarnatio: magnitudo dei eſſet vitioſa in creatura? Soꝰ. Illa cā q̄ ſuo effectui non dat cōplemētū ita magnū ſicut effectꝰ recipe pt ē vitioſa. Et vade ad ru. magnitudinis virtutis. ¶ Incarnatio quō ē cā magne virtuti? So. Sicut hō maiorē hƷ virtutē in producendo hoiem in ſua ſpecie: q̄ depingēdo hoiem i pariete: ita deꝰ maiorē hƷ virtutē in producendo creaturam i ſua natura diuina q̄ in nā creature. ¶ Quomodo poteſt deus producere maiorem veritatem creature? So. Uade ad rubri. ma

gnitudinis ỽitatis. ¶ Cū icarnatio ſit i ita magna magnitu. ỽitatꝭ: q̄re eſt ita ma gna magnitu. falſitatis in mūdo q̄ pnci paliter creat⁹ eſt: vt de⁹ ſit icarnat⁹? Sol. Jhs xp̄s ſuū locū btō petro dimiſit in vi caria: de q̄ eſt magna ỽitas i itellectu plu riū hoīm: de q̄ magna ỽitate hn̄t reddere magnā rōnem ſi ipam teneant ocioſam. ¶ De⁹ quō p̄t dare maiorē gl̄iā? So. Ua de ad ru. magnitudīs gl̄ie. ¶ Si non eēt incarnatio: corpa ſctōꝝ quō haberent ma gnā gl̄iam? So. Qr ſaraceni incarnatio nē nō credūt: q̄ in padiſo magnā gl̄iam p remunerationē ꝯſiderāt: ꝯſiderātur i pa diſo gl̄iam comedendi/ bibendi/ induēdi/ pulchraꝝ camerarū τ tactū carnalē pul chrarū feminarū ỽginū. ¶ Quō ē maior dfia inter deū τ creaturā? Sol. Uade ad ru. magnitudīs dfie. ¶ Quō meli⁹ ſigni ficat magna diſtictio dinaꝝ pſonaꝝ τ vni tas nature? So. ibidē. ¶ Quō p̄t eſſe ma ior ꝯcor. inter deū τ creaturā? So. Uade ad ru. magnitudīs ꝯcordātie. ¶ Magna ꝯcordātia diuinaꝝ pſonaꝝ eū q̄ melius ſi gnificat? So. ibidē. ¶ De⁹ quō p̄t eē crea ture mai⁹ pn̄m? So. Uade ad ru. magnitu dinis pncipij. ¶ Si de⁹ non eſſet icarna tus: magnitudo dei eēt ocioſa in non pnci piādo magnā creaturā? Sol. Illd agens ocioſū eſt in magnitu. qd non eſt ita ma gnū pn̄m: ſicut p̄t eſſe. ¶ Qd eſt mai⁹ me diū: qd de⁹ creare p̄t? So. Uade ad ru. ma gnitudīs medij. ¶ Quare eſt incarnatio? So. ibidē. ¶ Quis ē maior finis quē de⁹ dare p̄t creature? So. Uade ad ru. magni tudīs finis. ¶ Si non eſſet icarnatio eēt aliq̄ creatura pfecta? Sol. In priuatione magni finis non p̄t aliq̄ creatura eſſe pfe cta. ¶ De⁹ quō p̄t creare magnitudinē in maiori maioritate? Sol. Uade ad ru. ma gnitudinis maioritatis. ¶ Abſq; incar natione poſſet de⁹ magnitudinē creatam eleuare in maiori gradu creationis? Sol. Supra incarnationem non p̄t eſſe altior gradus creatiōis. ¶ In creatura quō p̄t deus equare bonitatē τ magnitudinē in altiori gradu bonitatis? So. Uade ad ru. magnitudinis equalitatis. ¶ Abſq; icar natione actus diuine magnitudinis τ ſa pientie poſſent eſſe eq̄les in creatura? So. ibidem. ¶ Magnitudo dei quō creaturā remouit a maiori paruitate τ ipā poſuit in maiori magnitu.? So. Uade ad ru. ma gnitudinis minoritatis. ¶ Si non eſſet in carnatio diuina magnitudo poſſet creare ſuā ſilitudinē extra paruitatē? So. Si nō eēt incarnatio oīs creatura eſſet maior in paruitate q̄ in magnitudine.

¶ De. q. floꝝ ar. ieſu xp̄i. De eternitate.

Utrū abſq; icarnatiōe ptās dei tātū poſſet de creatura in dura re ſicut p icarnationē? So. Ua de ad ru. āndictā. ¶ Ptās dei poſſet pri uare icarnationē? So. Ita oꝫ eſſe icarna tionē p durificatiōeꝫ ſub rōe etnitatꝭ ſicut p poſſificatiōeꝫ ſub rōe etne ptātis. ¶ De us p̄t ꝯ actū etnitatis τ ſapie? So. Uade ad ru. etnitatis ſapie. ¶ Dina ſapia quō ſcire p̄t maioreꝫ actū etnitatis in creatu ra? Sol. Maior actus q̄ ſapia ſcire p̄t de eternitate in creatura eſt: q̄ ſciat vnā pſo nā de eternitate τ creatura. ¶ Eternitas et diuina volūtas quō ſunt cū ſapieñ acti bus: q̄s hn̄t in creatura? So. Uade ad ru. eternitatis voluntatis. ¶ Eſt tātū neceſſa rius actus etnitatis in creādo ſicut actus dine volūtatis? So. Si eternare non eſſet ita magn⁹ act⁹ in creādo ſicut act⁹ dine vo lūtatꝭ q̄ eſt amare: diuīa etnitas eſſet ocio ſa i creatura ſua. ¶ Eternitas τ dina ỽt⁹ quō ſunt cauſe incarnationis? So. Uade ad ru. eternitatis ỽtutꝭ. ¶ Si incarnatio non eſſet etnitas τ ỽt⁹ eſſent ocioſe i crea re? Sol. Contra magnū actū ỽtutis eſſet etnitas vitioſa: ſi ỽt⁹ eēt ocioſa in creādo creaturā p eternare. ¶ Eternitas τ ỽitas quō hn̄t in creatura maiorē actualitateꝫ? So. Uade ad ru. etnitatis ỽitatꝭ. ¶ Eter nitas τ ỽitas quō creaturā remouēt a ma iori priuatione τ falſitate? Solo. Ueritas creata cuꝫ eternitate et veritate increata conſicta remotior eſt a priuatione τ falſi tate q̄ aliq̄ alia creata veritas. ¶ Eterni tas quō pōt eſſe cauſa maiori gl̄ie create? Sol. Uade ad ru. etnitatis gl̄ie. ¶ Eter nare τ gl̄iari quō ꝯiūgunt in creare? So. In deificando creaturā ꝯiunguntur eter nare et gloriari in creare. ¶ Eternitas q̄ modo habet maiorem actualitatem dfie create? So. Uade ad ru. eternitatis dfie.

¶ Eternare ꝛ dñare quō ſe remouent a
maiori ꝯ̄iuari ī creare? So. Sine incarna
tione eternare ꝛ dñare ꝯcordare non pñt
ſumme in creare. ¶ Eternitas ꝛ ꝯcordā-
tia cū q̄ pñt plꝰ ꝯcordare in creare? Solu.
Uade ad rubri. eternitatis concordātie.
¶ Creare quō pt eſſe de eternare ꝛ cōcor
dare? So. In deificare creare ē de eterna-
re ꝛ concordare. ¶ Eternitas qūo princi
piare poteſt creare in eternare? Soº. Ua-
de ad rub. eternitatis pncipij. ¶ Eterni-
tas qūo pōt eē maior cā pnº? Solu. Per
deificare creaturā pt eē eternitas maior
cā creature. ¶ Eternitas ꝛ creatura cū q̄
ſunt maiora media ī creare? Solu. Uade
ad ru. eternitatis medij. ¶ Amare ꝛ eter
nare qūo melius ſe pñt ꝯiūgere ī creare?
So. Maior ꝯiūctio q̄ pōt eē de eternare ꝛ
amare in creare eſt per deificare ꝛ creare.
¶ Eternitas qūo attingere poteſt maio-
rē finē ꝑ creare? So. Uade ad ru. eternita
tis finis. ¶ Eternitas ꝛ finis cū quo pñt
meliꝰ ꝯcordare in creare? Solu. ibidem.
¶ Eternitas quō fortiꝰ oñdere pt ſimitudi
nē ſuā ī creare? So. Uade ad ru. eternita
tis maioritatis. ¶ Eternitas qūo eterna
re pōt maiꝰ creare: cū creare eē non poſſit
ſine tēporificare? So. In deificare creatu
rā ꝯſiſtit q̄ſtionis rñſio. ¶ Eternitas ꝛ di
uina volūtas abſqȝ incarnatione poſſent
hr̄e equalitatē ī creare? Soº. Uade ad ru.
eternitatis equalitatis. ¶ Eternitas ꝛ di
uina volūtas de quo pñt equare/eternare/
ꝛ amare in creare? Solu. Per incarnare
pñt oēs diuine rōnes equare coꝝ actꝰ in
creare. ¶ Eternare qūo fortius remouere
pōt creare de minoritate? Solu. Uade ad
ru. eternitatis minoritatis. ¶ Eternitas
cū quo melius remouere poteſt minorita
tem a priuatione? So. Cū incarnatiōe re
mota eſt creatura fortius a priuatione.

¶ De. q. flo. ar. ieſu xp̄i. de poteſtate.

Quoº ꝓbat̄ īcarnatio ꝑ ptātē ꝛ
ſapiām? So. Uade ad ru. a ſidi-
ctā. ¶ Sapia dei q̄ ſcit ꝙ ptās
poſſit de me facere papā: ſeq̄tur ꝓpter h̄:
ꝙ de me papā faciet? So. Sapīa dei non
conſiderat aliquam ideam ſupfluā: vt in
ꝯſiderare ſuo nō ſit vacuitas finis. ¶ Di
uina ptās ꝛ diuīa volūtas qūo ſunt cauſe
incarnationis? So. Uade ad ru. volunta
tis ptātis. ¶ Cū voluntas dei poſſit velle
plures incarnationes ꝑ plures hoies: ſe-
quitur ꝓpter hoc: ꝙ ipſe ſint: poſtq̄ volū
tas ipſas amare pt? So. Uade ad ru. vtē.
¶ Ptās dei cū q̄ pt tātū vti xtute corpa
li ſicut ſpūali? So. Uade ad ru. ptātis vir
tuti. ¶ Si nō eēt īcarnatio ptās dei ocio-
ſa eſſet ꝛ vitioſa? So. Si nō eēt aliq̄s mo
dus: rōne cuiꝰ diuina ptās ſe tātū cōica-
re poſſet ſube corporali ſicut ſpūali ocioſa
eſſet in illo mō. ¶ Poſſificare ꝛ xificare
qūo cauſant incarnationē? So. Uade ad
ru. ptātis veritatis. ¶ Cū ptās dei ſit in
finita: q̄d ipſam cōpellit: ꝙ ipſa ſe cōicet
ꝑ incarnationem? So. Iudex eſt liber in
ſuo iudicare/ꝛ q2 veritas ē ei rō: ꝙ verum
iudiciū faciat: iudex ſe cogit cū rōne iuſti
tie ꝛ veritatis ad dādū verā ſniam ꝯ falſi
tatē ꝛ iniuriā. ¶ Cū ptās dei ſit ꝑ ſeipſaȝ
glorioſa: q̄ gloria ē ei īcarnatio? So. Om
nis cā placitū hȝ in ꝓducēdo ſuā ſilitudi
nē: licet ſine illa ꝓductione ſit pfecta per
ſeipſam. Et vade ad ru. ptātis glīe. ¶ Glo
ria diuina qūo cōpellit ptātē diuinam ad
poſſificādū īcarnationē? So. Exñte ptā-
te rōne ad poſſificādū/ꝛ glīa ad glorifiādū
equaliter ī creare cōpellit deꝰ (vt ita loq̄r)
ſeipm̄ cū ſuis rōnibꝰ ad ſe īcarnādū: ſicut
cū ſua mīa ſe cogit ad indulgēdū. ¶ Po
teſtas dei qūo plꝰ vti pōt dñia creata? So.
Uade ad ru. ptātis dñie. ¶ Cū in ſumma
trinitate non ſit diſtinctio ꝑ eēntiaȝ: qūo
pōt filiꝰ eē incarnatus: ꝛ ꝙ pr̄ ꝛ ſpūſſctūs
nō ſint incarnati? So. Inquātū filiꝰ diſti
ctus ē a pr̄e ꝛ ſpūſctō ꝑſonalr̄: pt eē īcar-
natus: lȝ pr̄ ꝛ ſpūſſctūs nō ſint incarnati.
Sed inquātū oēs tres ꝑſone ſunt vna eēn
tia: vna nā: opȝ ꝙ pr̄ ꝛ ſpūſſctūs ſint ita ve
re hō ꝑ īcarnationē ſicut filiꝰ. ¶ Si īcar
natio nō eēt: q̄d ſeq̄ret̄ de diuīa ptāte ꝛ de
ſua ꝯcorᵃ ī creatura? So. Uade ad ru. po-
teſtatꝭ ꝯcorᵉ. ¶ Cū ptās diuīa tātū ſe extē
dere pt in īcarnare ꝑ prēm ꝛ ſpm̄ ſctm̄: q̄-
re pr̄ ꝛ ſpūſſctūs nō fuerūt īcarnati? Soº.
Ex pte creature q̄ ē filia ꝑ creationeȝ: fuit
meliꝰ ꝓportionatꝰ ꝛ diſpoſitꝰ filiꝰ hō ad
eſſendū deificatus per incarnationē filij
dei q̄ per perſonam: q̄ non ſit filius. cum
ita ſit: ꝙ inter filiū ꝛ filiū maior ſit ꝯcor

dñtia ſm ſpēm ꝙ inter filiū ⁊ nō filiū ſm genus. ¶ Maioꝛ poſſibilitas ⁊ ꝑncipiabilitas quō ſunt rōnes maioꝛi creabilitati? Solu. Vade ad ru. ꝑtātis ꝑncipij. ¶ Incarnatio quō poteſt eſſe ꝑncipium omni enti creato? So. Inquātū deꝰ creationē ꝯſiderabat: vt in nā cū oī ente creato ꝑticiparet: ē incarnatio finale ⁊ ꝑncipale ꝑincipiū ⁊ finis oīs creature. ¶ Poſſificare quō ꝑt eē maiꝰ mediū īter poſſificatiuitatē icreatā ⁊ poſſificabilitatē creatā? So. Vade ad ru. ꝑtātis medij. ¶ Indulgere quō ꝑt eē maiꝰ mediū inter indulgentē ⁊ indulgibilē? So. Queſtio iſta flat icarnationi ieſu xpi. ¶ Ptās diuia quō ꝑt melius exaltare finē creature. ¶ Soᵒ. Vade ad ru. ꝑtātis finis. ¶ Ex quo finis angeli meliꝰ fuiſſet exaltatꝰ: ſi deꝰ fuiſſet āgelicatus: q̄re deꝰ nō aſſumpſit nām āgeli? So. Quia deꝰ ꝑ hoīeȝ ꝑticipare pōt cū omnibus creaturis/ ⁊ nō ꝑ āgelū: ē magis gñal finis: q̄ ē ꝑ hoīem: ꝙ finis q̄ ē ꝑ angelum. ¶ Poteſtas ⁊ maioꝛitas quō ſunt rōnes ad incarnādū? So. Vade ad ru. poteſtatis maioꝛitatis. ¶ Poſtꝙ maioꝛ poſſibilitas ꝯſiſtit ꝑ plures incarnationes ꝙ per vnā tm̄: q̄re ꝑtās ⁊ maioꝛitas nō ſunt rationes pluribꝰ īcarnationibꝰ? So. Diuia ꝑtās ē vna ⁊ nō plures. ⁊ iō magis maioꝛificare pōt vnā creaturā ſuꝑ oēs: ꝙ plures. ¶ Diuina ꝑtās ſapia ⁊ volūtas quō hñt poſſunt maioꝛē equalitatē in creare? So. Vade ad ru. ꝑtātis equalitatis. ¶ Cū filius ſit incarnatꝰ ⁊ nō pr̄ neq̄ ſpūſſctūs: tres ꝑſone diuie quō pñt eē equaliter hō? So. Vnitas nature ⁊ eēntie diuie facit eē eq̄liter tres ꝑſonas hoīeȝ ⁊ deū. ¶ Ptās ⁊ mioꝛitas quō pñt eē rōnes icarnatiōis? So. Vade ad ru. ꝑtātis mioꝛitatis. ¶ Cū ꝑtās dei ſit īfinita ⁊ hō finitꝰ: quō hñt pñt ꝓpoꝛtionē i icarnatione? So. Ita ē poſitus naſus hoīs i hūana ſpē ſicut caput ſ; ꝓpoꝛtionē: ꝙuis naſus ſit mioꝛ ꝙ caput.

¶ De. q. floꝝ ar. ieſu xpi. De ſapientia.

Quare deꝰ ꝑ magnitudinē ſapiētie ⁊ volūtatis eſt incarnatus? So. Vade ad ru. ſapientie voluntatis. ¶ Poſtꝙ magnitudo eſt cauſa ſapientie et volūtati: ꝙ deus ſit incarnatus: q̄re nō ē cā pluribꝰ īcarnatiōibꝰ: cum magnitudo ſit maioꝛ cā pluribus ꝙ vni? So. Diuia magnitudo ē vna/ ⁊ idē eſt de ſapia: q̄ eſt vna/ ⁊ ſic de voluntate/ ⁊ iō ſm nām vnitatis ⁊ ſingularitatis magnituᵒ eſt cā cū ſapia ⁊ volūtate vni incarnatiōi ⁊ nō pluribꝰ. Et vade ad ru. antedictam. ¶ Sapia dei eēt vitiū: ſi ignoꝛaret incarnationē? So. Scd̄m nām diuine ſapie ⁊ ꝟtutis meliꝰ cōpetit dine ſapiētie ſcire magnū obm ꝟtuoſuȝ ꝙ puū. Et vade ad rub. ſapie virtutis. ¶ Sapia dei ꝯſiderat res īpoſſibiles? So. Vtiū eēt ſolī: q̄ ē ſuꝑ terrā in meridie: ſi ſuꝑ terrā illam eſſet nox. ¶ Eſt neceſſariū ſapie dei ſcire maioꝛem veritatē dei ⁊ creature? So. Vade ad rub. ſapie ꝟitatis. ¶ Quare ſapia dei ꝑtinet meliꝰ ſcire magnā veritatē ꝙ puā? Soᵒ. Scd̄m nām veritatis tantū pertinet deo ſcire vnā veritatē ſicut aliā. Sȝ qꝛ ſapia dei ē magna ⁊ nō pua: meliꝰ ꝑtinet ei ſcire magnā ꝟitatē ꝙ puā. ¶ Sapia dei et gl̄ia quō ſunt cāe ad ſciēdū maioꝛē gl̄iaȝ creatā? So. Vade ad ru. ſapie gl̄ie. ¶ Sapiētia dei q̄re penā ꝯſiderat: cū ſit ſibi ſufficiēs ꝯſiderare gl̄iaȝ? So. Sapia dei penā dānatoꝝ ꝯſiderat rōne iuſtitie/ ⁊ vt ipſos puniat. ¶ Diuia ſapia quō cauſat incarnationē ꝑ dr̄iam? So. Vade ad ru. ſapiētie dr̄ie. ¶ Si nō eſſet incarnatio: poſſet ſapia dei ſcire maioꝛē diſtinctiōem dei ⁊ creature? So. ibideȝ. ¶ Sapientia dei poſſet ſcire maioꝛē ꝯcoꝛdātiā īter deum ⁊ creaturā abſq̄ icarnatiōe? Soᵒ. Vade ad ru. ſapie ꝯcoꝛdāᶜ. ¶ Diuina voluntas ꝑt deamare maioꝛē ꝯcoꝛdantiā dei ⁊ creature? So. Sicut dina ſapia nō ꝑt ignoꝛare maioꝛem ꝯcoꝛdātiā dei ⁊ creature: ſic diuina volūtas nō ꝑt odire maioꝛē ꝯcoꝛdātiā dei ⁊ creature. ¶ Diuina ſapia quō ꝑt eſſe cā maioꝛi ꝑnᵒ creato? Solu. Vade ad ru. ſapie ꝑncipij. ¶ Diuia volūtas poteſt deamare maius ꝑncipiū creatū? So. Sicut dina ſapia ignoꝛare nō ꝑt maiꝰ ꝑncipiū creatū: ita diuia volūtas ipſ; deamare nō ꝑt. ¶ Diuia ſapia quō ē cā maioꝛi medio creato? So. Vade ad ru. ſapie medij. ¶ Creare quō ē mediū īter deū ⁊ creaturam? So. ibidē. Maioꝛ ſciuitas ⁊ maioꝛ ſcibilitas quomodo ſunt cauſe maioꝛi fini creato. Solu. Vade ad ru. ſapiētie fi-

nis. ¶ Sapientia dei q̃re neſcit ꝙ marti nus poſſit eẽ papa qui nõ erit papa. So. Sapiẽtia dei nõ conſiderat aliquã ſuper fluitatẽ in ſuo ſcire de quo nõ ſequiẽ ali quis finis. Et vade ad. rub. vtſ. ¶ Abſqꝫ incarnatiõe poſſet ſapiẽ dei ſcire maiorẽ maioritatẽ creatam. So. Uade ad ru. ſa pientie maioritatis. ¶ Diuina voluntas poteſt deamare maiorẽ maioritatem crea tam? Solu. Sicut diuina ſapiẽtia maio rem maioritatẽ creatam ignorare nõ po teſt: ſic diuina volũtas ipſam deamare nõ poteſt. ¶ Quare ẽ maior ſcibilitas equa litatis cauſa incarnatiõis. So. Uade ad rubr. ſapiẽtie equalitatis. ¶ Si nõ eſſet incarnatio: poſſet diuiã ſapiẽtia ſcire ma iorem equalitatẽ: que poteſt creari? Soº. Nulla ſcibilitas creata tãtũ poteſt exalta ri ſine incarnatiõe ſicut per icarnationẽ. ¶ Diuina volũtas poteſt plꝰ amare mi norẽ intelligibilitatẽ ꝙ maiorẽ? So. Qꝛ diuiã ſapiã ẽ magna ꝛ nõ pua: ſe meliꝰ hꝫ ſm ſuã nãm ad itelligẽdũ magᷓ ꝙ pua et maiꝰ bonũ ꝙ minꝰ. Et vade ad ru. ſapie mioritatſ. ¶ Sicẽ ſapiã dei nõ cõſiderat ꝙ martinꝰ poſſit eſſe papa: poſtꝙ nõ erit papa ita forte nõ conſiderat maiorẽ ma ioritatem ſcibilitatis create? Solu. Cau ſa quare ſapiẽtia dei nõ cõſiderat ꝙ mar tinus poſſit eſſe papa: poſtꝙ non erit pa pa: eſt: qꝛ ex illo conſiderare nõ ſeq̃ret ali quis finis: ſed ſi ſapiẽtia dei nõ cõſidera ret maiorem maioritatẽ intelligibilitatſ create: que creari poteſt: non ſe extẽderet tãtũ ſua ſanctitas i ſuo ꝓprio obiecto: qḋ eſt ſcibilitas. ſicut faceret diuina poſſibili tas in ſuo ꝓprio obiecto: qḋ eſt poſſibili tas. Et iſte paſſus eſt multũ placẽs ad cõſi derãdũ/ꝛ eſt ſubtĩ intelligẽdi pſa de deo.

¶ De. q. flor̃ ar. ihũ xpĩ. De voluntate.

Diuiſa volũtas ꝛ xꝑtꝰ q̃uo ſunt rõ nes maiori creature: q̃ põt crea ri? So. Uade ad ru. antedictã. ¶ Diuiã volũtas q̃re plꝰ magnã xtutem diligit ꝙ xtutẽ puã? So. Cũ diuiã volun tas ſit magᷓ ꝛ nõ pua vitiũ foret ei: ſi plus puã xtutẽ diligeret ꝙ magnã. ¶ Diuiã volũtas q̃re plꝰ maiorẽ diligit xitatẽ ꝙ minorẽ? So. Uade ad ru. voluntatis veri tatis. ¶ Poſtꝙ diuina volũtas ẽ magᷓ ꝛ non pua: quare diligit puã veritatẽ? So. Scḋm cõpationẽ xitatis ꝛ volũtatis tã tũ diligit diuina volũtas puã xitatẽ ſicut magnã. ſꝫ qꝛ diuiã volũtas ẽ magna ꝛ nõ pua: ſm nãꝫ magnitudĩs ſue tãtũ nõ põt amare puã xitatẽ ſicut magnã. ¶ Ma ior glĩa q̃re eſt magis amabilis ꝙ mior? So. Quia mioritas ꝛ puitas cõcordãtiã hñt/ꝛ magniꝰ ꝛ maioritas: eſt maior glo ria amabilis pluſꝙ mior. ¶ Si nõ eẽt in carnatio: q̃d ſequereẽ de volũtate ꝛ glĩa? So. Si non eẽt incarnaꝰ: diuiã volũtas nõ diligeret maiorẽ glĩaꝫ creature/ꝛ ha beret maiorẽ ꝓportionẽ cũ miori glĩa ꝙ cũ maiori. Et vade ad ru. volũtatis glĩe. ¶ Diſtinctio amati ꝛ amici quõ eſt cã in carnationis? So. Uade ad ru. volũtatis dſtc. ¶ Quare volũtas diligit maiorẽ di ſtinctionẽ amici ꝛ amati? So. In maio ri diſtinctione amici ꝛ amati põt volũtas hẽre maiꝰ amare ꝙ in miori. ¶ Quare p maiorẽ amabilitatẽ ↄcordãtie ſignificaẽ incarnatio? So. Uade ad ru. volũtatſ cõ cordãtie. ¶ In creare quõ põt eſſe maior cõcordãtia p amare? So. Maior concor dãtia q̃ põt eẽ p amare: põt eẽ p incarna re. ¶ Si non eẽt incarnatio diuina volũ tas poſſet tantũ pncipiabilitatẽ creatam amare: ſicut ſi ſit incarnatio? Solu. Ua de ad ru. volũtatis principiĩ. ¶ Deus eſt volũtas ꝛ pñᵐ: idcirco q̃ro quõ amare ꝛ pncipiare meliꝰ eq̃ri pñt in creare? Solꝰ. Extra incarnare amare ꝛ pncipiare eq̃r cõcordare nõ pñt i creare. ¶ Maiꝰ ama re quõ eſt maiꝰ mediũ i creare? So. Per incarnare eſt amare maius mediũ i crea re. Et vade ad ru. volũtatis mediĩ. ¶ Si ne incarnare poſſet eẽ maiꝰ amare ĩ crea re? So. Nullũ mediũ põt eẽ maiꝰ ꝙ illud in quo deus ꝛ creatura ſunt vna pſona. ¶ Maior finis creatus põt deamari p di uinã volũtatẽ? Solꝰ. Si maior finis crea tus p diuinã volũtatẽ deamari poſſet: di uina ſapiã maiorẽ finẽ creatũ ignorare poſſet. Et vade ad rubr. volũtatis finis. ¶ Diuina volũtas q̃re nõ diligit creatũ finẽ in eternitate? Solꝰ. Finis creatꝰ non poteſt eſſe ſine tpꝛe in quo ſit principiatꝰ. Et qꝛ deꝰ ipm̃ i eternitate pncipiare non põt ſine pncipio ipm̃ pncipiare voluit in

eternitate p incarnationē. ¶ Maior maioritas volūtatis q̄re incarnationē ponit de neceſſitate? So. Uade ad ru. volūtatis maioritatis. ¶ Si de⁹ ſit icarnat⁹: de neceſſitate reqrit: q sibi de icarnatione regratiet? So. Diuie rōnes non compellūt deū / ſʒ ipe illis rñdet i agēdo ſm q ipe ab ipo requirūt opus virtuoſum τ non vitioſum. ¶ Per amorem diuinū τ equalitatem quomodo eſt incarnatio ſignificata? So. Uade ad rubri. voluntatis equalitatis. ¶ Eq̄litas amati increati τ amici increati qūo melı⁹ ſignificat? So. Per maiorē eq̄litatē amatiuitatis τ amabilitatis create ē eq̄litas ſumme trinitatis forti⁹ ſignificata. ¶ Si nō eſſet icarnatio: q̄d ſeq̄ret iter diuinā volūtatē τ volūtatē creatā? So. Uade ad ru. volūtatis mīoritatis. ¶ Si non eſſet icarnatio: poſſet diuia volūtas amare creaturā ſm ſuā nām? So. ibidē.

¶ De. q. flor. ar. ieſu chriſti. De virtute.

Deus qūo poſuit maiorē concordātiā inter virtutē τ veritateʒ creatā? So. Uade ad ru. añdictā. ¶ Nālis ỽitas τ ỽt⁹ dei qūo habere pñt hitū moralē? So. ibidē. ¶ Cū quo de⁹ poſuit maiorē diſtātiā iter ỽtutem τ gl'iam / vitiū τ penā? So. Uade ad ru. virtutis gl'ie. ¶ De q̄ virt⁹ nālis multiplicare pōt maiorē gl'iam moralē? So. ibideʒ. ¶ Fides ſpes τ charitas cū q̄ pñt magis eē differētes τ ɔcordātes i magni^c bonitatis? So. Uade ad ru. ỽtutis dſie. ¶ Uirtus moralis qūo hr̄e poteſt magis nobile ſubm̄ τ mal⁹ ad differēdū hit⁹ ſuos? So. ibidem. ¶ Concordātia ỽtutū cū q̄ poteſt eſſe magis contraria concordātie vitiorum? So. Uade ad rubri. virtutis concordātie. ¶ Si non eſſet icarnatio: poſſet de⁹ habere ſubiectū: p q̄ poſſet ponere ɔcordātiā ỽtutis moralis i maiori maioritate contra ɔcordātiam vitiorum moralium? So. Nulla moralis ỽt⁹ tātū vitio reſiſtere poteſt: ſicut illa q̄ eſt habitus dei hois. ¶ De⁹ quomodo ꝑncipiare poteſt ỽtutem moralem i maiori ꝑncipiabilitate virtutis? So°. Uade ad rubri. virtutis principij. ¶ Maior maioritas virtutis τ maior maioritas pricipij quomodo creari poteſt? Solu. ibidem. ¶ Uirtus moralis quare pōt eſſe fortior in medio amoris? So. Uade ad ru. ỽtutis medij. ¶ De⁹ quō forti⁹ pōt occaſionare hoīes: q ſint virtuoſi? So. ibidē. ¶ Uirtus fidei τ ſpei quō melius pñt eē inſira charitatis? So. Uade ad rub. virtutis finis. ¶ Charitas quō pōt forti⁹ informare τ mouere fidē τ ſpem? So. ibidē. ¶ Utrū abſq incarna^c poſſet eē maior maioritas ỽtutis: ɔ maiorē maioritatē vitij / τ maior maioritas vitij poſſet eſſe pua° maioris maioritatis ỽtutis? Sol. Uade ad ru. ỽtutis maioritatis. ¶ Si nō eēt incarna° diuina ỽtus maiorē concordātiā hēret i ſuo effectu cū minoritate q̄ cū maioritate? Sol. ibidē. ¶ Diuina ỽtus quō eq̄lr ſe cōicat ſapie τ volūtati p creationē? So. Uade ad ru. ỽtutis eq̄litatis. ¶ Si nō eēt de⁹ incarnatus: poſſet eē ſubm in q̄ ỽtuoſa eq̄litas creari poſſit i maiori maioritate? So. ibidē. ¶ Quare incarna° meli⁹ ſm deū concordat cū eē q̄ cū nō eē: cū incarna° deo non ſit neceſſaria? So. Uade ad ru. ỽtutis minoritatis. ¶ Si incarna° non eēt ỽtus i maiori maioritate: eēt vitiū i maiori maioritate? So. Ex hoc vnde ſequit falſum τ impoſſi^c: opʒ q ſequat verū τ poſſibile.

¶ De. q. flor. ar. ieſu xpi. De ỽitate.

In ſubo creato gl'ia τ ỽitas quō pñt eē magis ɔtre pene τ falſitati? Solu. Uade ad ru. antedictā. ¶ Gl'ia dei τ creature quō pñt eē in maiori maioritate? So. ibidē. ¶ Diſtinctio dei τ creature quō pōt eſſe in maiori veritate? So. Uade ad rub. veritatis differentie. ¶ Maior diſtictio dei τ creature quō eſt i maiori ỽificare? So. ibidē. ¶ Uerificare τ concordare quō pñt eſſe in maiori creare. So. Uade ad ru. ỽitatis cōcordātie. ¶ Si non eēt incarnatio: quō poſſet eſſe maior priuatio ỽificādi τ cōcordādi in creatione? So. ibidē. ¶ De⁹ quō principiare pōt maiorē ỽitatē i creādo? So. Uade ad ru. veritatis principij. ¶ Uerificare τ concordare quō melius coniūguntur? So. Uade ad rub. añdictā. ¶ Uerificare creatū quō eſt maius mediū in veritate? Solu. Uade ad ru. veritatis medij. ¶ Uerificare quō eſt maius mediū inter ſapiam τ vo. magni. τ bōitatē? So ibidē.

¶ Finis dei ꝛ finis creature cū quo ꝯiun
gūt ſe ī maiori veritate? So. ad ru. verita-
tis finis. ¶ Finis dei ꝛ finis creature ī q̄
remouentur forti⁹ a falſitate? So. ibidez.
¶ Inter deū ꝛ creaturā q̄ōo pōt eē veri-
tas ī ita magna maioritate: ꝙ maior eſſe
nō poſſet? Sol. ad ru. ꝟitatis maioritatī.
¶ Diuia ꝟitas q̄ōo ē cū maiori maiori-
tati? So. Qr diuina ꝟitas ē magna ꝛ nō
pua: ē cū maiori creabilitati. ¶ Veritas ꝛ
eq̄litas q̄ōo ſunt cauſe īcarnatiōis? So°.
Diuīa ꝟitas ē magna ꝛ nō pua. ꝛ idē de di
uina eq̄litate: q̄ ē de pſonis. idcirco ꝯcor-
dātiā hn̄t ī maioritate. ¶ De⁹ q̄ōo poteſt
creaturā diligere cū maiori amare/ ꝛ quō
ipam ꝟificare pt̄ cū maiori ꝟificare? So.
ad ru. veritatis eq̄litatis. ¶ Si nō eēt in-
carnatio: q̄d ſequeret̄ de ꝟificatōe creata?
Sol. ad ru. ꝟitatis minoritatis. ¶ Si nō
eēt īcarnatio: finis mūdi haberet maiorē
ꝓportionē cū falſificatiōe ꝙ cū ꝟificatio
ne? So. Si minoritas vinceret maioritatē
in creatiōe: falſitas vinceret veritatem in
magnitudine bonitatis.

¶ De. q. flo. ar. ieſu xp̄i. De gloria.

Quare glīa ꝛ dn̄ia ſunt rōnes in
carnatiōis? So. ad ru. añdictā.
¶ Dn̄ia q̄ ē īter eēm ꝛ eēm/ īter
plātā ꝛ plātā/ īter hoīez ꝛ leonē/ inter cor
pus ꝛ aīaz/ inter ſolē ꝛ lunā. in q̄ hȝ euiter
nā q̄etē? So. In dn̄ia icreata ꝛ creata q̄ ī
vna pſona p īcarnationē pticipāt eſt q̄es
creatiōis. ¶ Cōcordātia dei ꝛ creature ī
quo ē maior? So. Maior glīa creature ē
p īcarnationē. Et vade ad ru. glīe ꝛ ꝯcor-
dātie. ¶ Cōcordātia eēi ꝛ eēi/ plāte ꝛ plā
te/ equi ꝛ leōis/ audit⁹ ꝛ viſus/ ſolis ꝛ lūe/ ī
quo hȝ nālē q̄etē? So. In glīa increata ꝛ
creata q̄ ī vna pſona p īcarnationē ptici-
pāt: p ꝯcordātiā q̄etē hȝ nāliter concor-
creata eēi ꝛ eēi/ eēati ꝛ vegetati/ vegetati
ue ꝛ ſenſiti/ ſenſiti ꝛ lūe/ lūe ꝛ ſolis/ ſol ꝛ
arietis. ¶ Prin^m^ creatū quō hȝ glīaz ſm
curſuȝ nālē? So. In participatiōe princi
pij increati ꝛ creati que participāt ī vni-
tate pſone p incarnationē: hȝ gn̄aliter q̄e
tem pncipiū creatiōis. Et vade ad ru. glo
rie principij. ¶ Principiū eēi ꝛ eēi/ plāte
ꝛ plante/ plāte ꝛ equi/ equi ꝛ equi/ hoīs iu
ſti ꝛ hoīs iuſti/ ſolis ꝛ lune/ ſolis ꝛ arietis.

quō euiternaliter q̄etem habet nālē. So.
In fine incarnatiōis hȝ euiternalr̄ q̄etez
principiū creatū. ¶ Cū inter ens infinitū
ꝛ ens finitū nō ſit ꝓportio: q̄ōo pōt eē glo
rificatio creatiōis? So°. Vade ad ru. glīe
medij. ¶ Mediū q̄d ē eēi ꝛ eēi/ eēi ꝛ plāte/
ꝛ ſic de aliis mediis nālib⁹. q̄ōo hȝ nāliter
quietez? So. In pticipatiōe medij increa
ti ꝛ creati p incarnationē omne medium
creatū ꝛ innocēs a peccato nāliter habet
quietem. ¶ Gloria ꝛ finis quō ſunt cauſa
incarnationis? So. ad ru. glorie ꝛ finis.
¶ Finis eēi ꝛ eēi/ plāte ꝛ plāte/ equi ꝛ leo
nis/ ſolis ꝛ lūe. quō hȝ q̄etē nālē? So. In
fine increato ꝛ creato vno fine p incarna
tionē cū alio pticipante: hȝ q̄etē oīs finis
creat⁹/ excepto fine hoīs dānati ꝛ angeli
maligni. ¶ Gloria creata cū q̄ aſcendere
pōt ad maiorē maioritatē? Sol. ad rubri.
glorie maioritatī. ¶ In igne ſuba maior
eſt ꝙ accñs/ ꝛ plāta maior eſt in virtute ꝙ
ignis/ ꝛ leo ꝙ plāta/ ꝛ hō ꝙ leo vel luna.
hec maioritas nālis in q̄ hȝ nālē quietez?
So. In pticipatiōe maioritatis create et
cū infinita magnitudine ꝯiūcte p incar-
nationē: hȝ q̄etē maioritas creata. ¶ Eq̄
litas creata cū quo pōt hr̄e maiorē glorifi
cationē? So. ad ru. glīe eq̄litatis. ¶ In-
ter eēm ꝛ eēm ē eq̄litas/ ꝛ inter plātā ꝛ plā
tā: ꝛ ſic de aliis eq̄litatib⁹ creatis. hec eq̄li
tas nālis ī q̄ hȝ q̄etē? So. In eq̄lita^e^ crea
ta ꝯiūcta cū eq̄litate pſonali increata hȝ
q̄etē oīs equalitas creata innocēs a pctō.
¶ De⁹ cū quo pōt dare maiorez gloriam
creature? So. ad ru. glorie minori. ¶ In
igne ē minoritas inq̄ātū ſuū accñs ē mi-
nus ꝛ ſua ſuba ē maior: ꝛ idē ē de minorita
te plāte/ leonis/ gruis/ hoīs/ ꝛ lūe. hec mi-
noritas nālis creata ī q̄ hȝ q̄etē? So°. In
ieſu xp̄o eſt nā hūana minor/ ꝛ nā diuina
maior: ꝛ q̄r ābe nature ſunt vna pſona in
minoritate perſone hn̄t q̄etez nāliter oēs
minoritates create innocētes a peccato.

¶ De. q. flor. ar. ieſu xp̄i. De differentia.

Differētia ꝛ ꝯcordā^a^ create q̄ōo
aſcēdūt ſup eap nās? So. Vade
ad ru. añdictam. ¶ Differētia
q̄ōo ſe extendit in maiori ꝯcordātia reco
lendi intelligēdi ꝛ amādi? Solu. ibidem.
¶ Differētia cū quo pōt eſſe nobili⁹ prin

cipiū recolēdi intelligēdi ꝛ amādi? Solu. Uade ad ru. dfīe pncipij. ¶ Jeſus xp̄s di ligit ĩquātū de⁹/ ꝛ diligit inquātū hō: hec duo amare ſunt vnū amare/aut ſunt dif ferētia? So. Sunt vnū amare: inquātum vna ē pſona/ ꝛ ſunt duo amare: ĩquātū in ipſo ſunt due nature. ſicut martin⁹ q̄ dili git cū volūtate aquā/ ꝛ aquā diligit p in ſtinctū nālē ſenſitiue: q̄ hūiditatē reqrit ꝛ frigiditatē tūc cum nimis deſiccata ē aut calefacta. ¶ Creare eſt ex creatore ꝛ crea tura? So. Uade ad ru. dfīe medij. ¶ Je ſus xp̄s eſt in medio ſctōꝝ glīe/ ꝛ eſt ſuper oēs altior ĩ glīa. idcirco q̄ro: qūo ē in me dio/ ꝛ qūo ē ſup oēs? So. Caput martini ſtat in me° brachij dextri: ꝛ pedis dextri: ꝛ brachij ſiniſtri: ꝛ pedis ſiniſtri. ꝛ tūc eſt ſupra cū ſedet/aut cū ſtat pedes. ¶ Deus qūo creare ꝑt vnū finē: q̄ ſit ꝯplemētū oīuꝫ alioꝝ finiū creatoꝝ? So. Uade ad ru. dfīe finis. ¶ Finis ꝛ differētia quō ſunt ĩ ma iori exaltatiōe? So. ibidē. ¶ Una creatu ra quō pōt eē maior q̄ oēs creature? So. Uade ad ru. dfīe maio. ¶ Si eſſent duo ieſu xp̄i aut plures: eēt differētia creata in maiori maioritate: q̄ ſi nō ſit niſi vnus ie ſus xp̄s? So. Jn arbore in qua vnū foliū nō eſt alti⁹ oīb⁹ alijs: nō ē foliū in maiori ſummitate. ¶ Dfīa ꝛ eq̄litas quō ſunt ra tiōes ĩcarnatiōi? So. Uade ad rubri. dfīe eq̄li. ¶ Si eēnt duo xp̄i eq̄les: aut plures dfīa creata eſſet in maiori equalitate: q̄ ſi ſit vn⁹ xp̄s tātūmodo? So. Partes ſubē ſunt magis alte ꝛ magis nobiles in vni tate ꝛ maioritate ſubē: q̄ in eq̄litate quā hn̄t inter ſeipſas. ¶ Dfīa ꝛ minoritas qūo ſignificāt ĩcarnationē? So. Uade ad rub. dfīe mino. ¶ Jn creatiōe quomō aſcēdit creatura ad maiorē maioritatē: ꝛ qūo eſt in maior minoritate? So. Dfīa creata ſu pra maiorem maioritatem aſcendere non poteſt nec deſcendere poteſt vltra maiorē minoritatem. Et vade vt̄s.

¶ De. q. flo. ar. ieſu xp̄i. De ꝯcordantia.

IN creare quō eſt pncipiare in ma iori ꝯcordātia? So. Uade ad rub. antedictā. ¶ Concordātia crea ta qūo ē ĩ altiori gradu pncipiabilitatis? So. Altior gradus pncipiabilitatis ē in nouitate: q̄ nō ſit de aliqua ātiquitate pn cipiata: ꝛ ſuperior gradus nouitatis crea te eſt in pncipio ꝯiūcto p ꝯcordātiā pnci piabilitati eterne. ¶ Per qd̄ mediū crea re ē ĩ altiori ḡdu ꝯcordādi? So. Uade ad ru. ꝯcor^e^ medij. ¶ Jn creare vbi ē cētruꝫ ꝯcordātie? So. Null⁹ pfect⁹ ē ita nobilis in circulo nec in corpe rotūdo: ſicut ē cen trū: qd̄ ĩ medio ē. Et vade vt̄s. ¶ Sūmi tas ꝯcor^e^ create ē ĩ fine/ ꝛ ſue infimitates ſunt ĩ me° ꝛ ĩ pn°. ꝛ iō vbi ē ille finis? So. Uade ad ru. ꝯcor^e^ finis. ¶ Abſq3 ĩcarna tiōe pn̄t oēs creature ꝯcordare nālr vni fi ni creato? So. Cū oēs creature ſint noue: nulla creatura p ſuā nām pōt eē finis oīꝫ creaturaꝝ. pt eē ꝗ aliq̄ nā creata finis oīꝫ nārum creataꝝ: ſi cū nā diuina ſit ꝯiūcta. ¶ Diuīa volūtas quō tātū amare pōt cō cordātiā ĩ creare: ſicut diuīa ptās ipaꝫ pt poſſificare? So. Uade ad ru. ꝯcor^e^ maiori tatis. ¶ Diuina ſapīa pōt eē maior ĩ crea re ꝯcordātiā q̄ dīna ptās? So. Si nō eēt incarnatio: ſapīa ꝛ maioritas hērēt ĩ crea tiōe ꝯcordātiam/ ꝛ poteſtas ꝛ minoritas. ¶ Amor ꝛ ꝯcor^a^ quō ſe eq̄re pn̄t in ꝯcor dare ꝛ amare? So. Uade ad ru. ꝯcor^e^ eq̄li tati. ¶ Quelibꝫ ps nālr hūanitati ieſu xp̄i qūo ē eq̄lis alij ĩ maiori ꝯcor^a^? So. Diuīa nā ieſu xp̄i eq̄liter ē ꝯiuncta cū q̄libet pte nature hūane. ¶ Quid ſpectat ad ĩterio ritatē mioris ꝯcor^e^ ĩ maiori/ ꝛ maioris in minori? So. ad ru. ꝯcor^e^ mioritati. ¶ Jn ꝯcor^a^ quō pōt aſcēdere minor ad maiorē/ ꝛ maior deſcēdere ad miorē? So. Jn vnita te pſo^e^ q̄ ſit de maiori ꝛ miori: ē ſolo q̄ſtio nis.

¶ De. q. flo. ar. ieſu xp̄i. De pncipio.

PRin^m^ creatū qūo hꝫ mai⁹ me diū? So. Uade ad ru. adictaꝫ. ¶ Prin^m^ creatū pticulatum p qd̄ mediū pt eē pn^m^ toto vniuerſo creato? So. Jncarnatio ē mediū p qd̄ creator et creatura ſunt vnū pn^m^ toti vniuerſo crea to. ¶ Abſq3 ĩcarnatiōe poſſet ſeq̄ de maio ri fine mai⁹ pn^m^ ꝛ ecōuerſo? So. Uade ad ru. pncipij finis. ¶ Abſq3 ĩcarnatōe finis creat⁹ poſſet pncipiari: ita vꝫ q̄ per ſe ha beat ſuū ꝯplemētū? So. Jeſus xp̄s ĩquan tū hō maiorificat⁹ ē ĩ magnitudīe boni tatis: q̄ de ſemetipſa ē cōplemētū. hoc eſſe non poſſet: ſi cū deitate non eſſet coniun cta ſua hūanitas. ¶ De⁹ in quo pōt crea

turam maiorē principiare? So ad ru. principij maioritatis. ¶ De⁹ q̄ſo pōt maiores maioritatē p̄ncipiare? So. ad ru. ante dictā. ¶ Cū creatura nobilior ſit i fine ꝙ̄ in p̄n°: ſine incarnatiōe poſſet de⁹ in creatura p̄nm ⁊ finē equare? So. ad ru. p̄ncipij medij eq̄litati. ¶ Eq̄litas creata cū q̄ pōt eē mai⁹ p̄nm? So. In ꝑticipatione eq̄litatis create ⁊ icreate pōt eē eq̄litas creata ꝑticulata p̄nm finale ⁊ formale oīb⁹ eq̄litatib⁹ creatis. ¶ Prinm q̄ſo ē motū de minoritate ad maiorem maioritem? Sol. ad ru. p̄ncipij minoritati. ¶ Q̄ſo cognoſcit nā pctī: cū pctm̄ nullā habeat entitatem? So. Cū ex minori p̄n° ſequit̄ minor finis: oꝫ ꝙ de maiori p̄n° ſequat̄ maior finis. ꝙ ſi h̄ nō eēt: eēt pctm̄. cū ita ſit: ꝙ maioritas p̄ncipij ⁊ finis maiorē habeat ꝓportiōeꝫ cū eſſe/ ⁊ ſit remotior a p̄uatione ꝙ̄ minoritas. ⁊ iō ſignificatū ē: ꝙ de⁹ ſit icarnat⁹/ ⁊ ꝙ hoīes pctm̄ faciūt: q̄ de minori p̄n° volunt habere maiorem finē ꝙ̄ de maiori.

¶ De. q. flor. arb. ieſu chriſti de medio.

Sine icarnatione poſſet eē mediū creatū ⁊ particlatū forma ⁊ finis oīm medior creator? So. ad ru. ān̄dictā. ¶ Q̄ſo de⁹ poſſet vnū accidens exaltare i ita mage ꝟtute: ꝙ eēt finis oīs ſub̄e create? So. ibidē. ¶ Mediū q̄ſo pōt poni i maiori maioritate ꝟtutis? So. ad ru medij maioritati. ¶ Maior maioritas poſſet ſine icarnatiōe creari? So. Si non eēt icarnatio: maior maioritas i creatōe poni nō poſſet. ¶ Sine icarnatiōe poſſet eq̄litas creari ad maiorē maioritatem: vꝫ ꝙ ſit de p̄n° ⁊ fine? So. ad ru. medij eq̄li. ¶ Ignis q̄ſo calefieri poſſet ꝑ aquam/ ⁊ lux q̄ſo poſſet eſſe occaſio tenebrar? So. ibidē. ¶ Productio creata q̄ſo mouet̄ de maiori minorie ad maiorem maioritem? So. ad ru. medij minoritati. ¶ Int̄ minorē minoritem ⁊ maiorē maioritem mem q̄ſo ſuſtētari pōt. So. Iſta q̄ſtio fiat icarnatiōi ieſu xpi. ¶ De. q. finis q̄ ē de flo. ar. ihū xpi.

Maioritas ⁊ finis q̄ſo ſunt cauſe incarnationi? So. Uade ad ru. ān̄dictā. ¶ Sine icarnatione poſſet deus finē formalē ⁊ materialem creare in maiori maioritate accidentis ⁊ ⁊ ſubſtāne? Solu. ibidem. ¶ Poſſet de⁹ creare finē in maiori maioritate ⁊ equalitate finis formalis mālis cāīs ⁊ finalis? Sol. Uade ad ru. finis eq̄litati. ¶ Sine incarnae poſſet de⁹ creare i maiori maioritate eq̄litatē ſub̄e ⁊ ſub̄e/ſub̄e ⁊ accn̄tis/ accn̄tis ⁊ accn̄tis/finis ⁊ finis? So. Tām requirit maior maioritas de magnie ⁊ bonitate: ꝙ ſine incarnae creari non poſſet. ¶ Abſq; incarnae poſſet de⁹ minorē finē aſcēdere ad maiorē maioritatē ſ̄m curſuꝫ nālē? So. Uade ad ru. finis minoritatis. ¶ Minor finis quō pōt eē maior ſine ꝯdictione? So. Finis vni⁹ ꝑtis cōiūcte cū deitate pōt eē finis toti⁹ vniuerſi creati. ¶ De. q. maioritati q̄ ē de flo. ar. ieſu xpi.

Communis vtilitas quō ē cā incarnationi? Sol. Cōis vtilitas ⁊ maioritas ꝓportionē h̄nt cum magnie bonitatis. ¶ Cōis vtilitas quō hꝫ maiorē ꝓportionē cū maioritate ꝙ̄ cū eq̄litate: cū ſit de reb⁹ eq̄lib⁹? So. In exaltatione maioris maioritatis i magnie bonitatis eſt cōis vtilitas ſuſtētata. ¶ Cum de⁹ creauerit mūdū poſſet de⁹ aū ſe h̄re ſine incarnatiōe ad maiorē maioritatē ꝙ̄ ad minorē? So. Uade ad ru. maioritatis ⁊ minoritatis. ¶ Quare melius cōuenit deo maiorē creaturam creare ꝙ̄ minorē? So. Magnitudo ⁊ maioritas concordātiā h̄nt ⁊ ꝑuitas ⁊ minoritas. idcirco incarnatio ſignificatur eē de neceſſitate.

¶ De. q. eq̄litatis de flo. ar. ieſu xpi.

Equalitas ⁊ maioritas quō ſunt cauſe incarnationis? So. Uade ad ru. ān̄dictā. ¶ Si non eēt incarnatio q̄d ſequeret̄ de eq̄litate creata? So. ibidē. ¶ Probauimus incarnationē ⁊ doctrinā dedim⁹ ſ̄m artē gn̄alē: quō cū primis formis hui⁹ ſcīe hō ſciat inquirere ⁊ inuenire ꝟitatē/ miſcēdo vnū principiū cū alio: ſ̄m ꝙ fecim⁹/ ⁊ ipās ad vnā q̄ſtionē applicare. ⁊ ſicut rn̄dimus aliquibus obiectionib⁹ ꝯ incarnationē factis pōt rn̄dere ſ̄m modū quē tenuim⁹ pluribus aliis obiectionibus ꝑegrinis. Et hec regula gn̄alis eſt per totā hāc ſcientiam.

¶ De. q. ꝓductionū diuinar.

Secundū ꝙ per primas formas q̄ſtiones fecim⁹ de incarnae dei q̄ſtiones volum⁹ facere de pro:

ductione diuiſaꝝ ꝑſonaꝝ.⁊ p̄mo ꝑ bōitatē magniͨͫ ⁊ eṫnitatē. ¶ Bonitas magni° ⁊ eternitas q̄uo ſunt rōnes diuīe ꝓductionis? So. Uade ad ru. an̄dictam. ¶ Si in deo nō eēt ꝓductio: poſſent ī ip̄o eē rationes? So. Deſtructo an̄te deſtruitur ꝯn̄s. ¶ Si ī deo nō eēt ꝓductio: ī ſua ptāte poſſet eē actio ꝑ bōitatē magniͨͫ ⁊ eterniͨͫ? So. Uade ad ru. bōitatꝭ mag. eter. ⁊ po. ¶ In deo ē vna rō cā alteri⁹: vt ſit ꝓductio? So. In diuīs nō eſt ꝓp̄rie dictū cā ⁊ effect⁹. ⁊ iō opꝫ dicere rō rōni. ſic̄ bonitas q̄ ē rō bono ꝙ bonū ꝓducat. ⁊ qꝛ bōitas eſt magͣ: ē rō magnitudini: ꝙ illud bonū ꝓductū ſit magnū. ¶ Sapīa dei q̄uo eſt rō ꝓductioni? So. Uade ad ru. bonitatis magni. eter. ⁊ ſapie. ¶ Si ī deo nō eēt ꝓductio: qd̄ īcōueniēs ſeq̄ret? So. Intelligit ſapīa dei: ꝙ bonitas ē rō bono: ꝙ ꝓducat bonū. ⁊ h̄ oꝫ ip̄m ītelligere de neceſſitate: poſtq̄ꝫ bonitatē ītelligit/ ⁊ ip̄aꝫ ītelligit eē magnā. ⁊ ꝑ hui⁹ ītelligere ītelligit: ꝙ bonitas ē rō bono: ꝙ ꝓducat bonū ⁊ magnū bonū. ⁊ idē ꝑ eternitatē. Et ſi ꝓductio non eēt ī deo: ītelligeret bonitatē eē ocioſam rōnē. vn̄ malū ſeq̄ret ⁊ ꝑuitas bonitatꝭ. ⁊ plra alia īconueniētia ſeq̄rent: q̄ in eēntia diuīa eē non p̄nt. ¶ Diuīa volūtas q̄uo ē rō neceſſaria ꝓductiōi? So°. Uade ad ru. bōitatis mag. eter. ⁊ volūtatis. ¶ Diuina volūtas ē ita magna ratio ⁊ ita bona ⁊ ita eterna ꝑ amare ſicut per bonificare magnificare ⁊ eternare? Solu. Si diuīa volūtas non eēt ita magͣ ratio ad bonīficādū magnificādū ⁊ eternādū ſic̄ ē rō ad amādū: nō eēt magni° rō volūtati: ꝙ eēt magͣ/ nec bonitas eēt rō magnitudini: ꝙ eēt bōa. ⁊ idē ſuo mō de eṫnitate. ¶ Uitiū q̄uo caderet ī diuīa bonitate ꝯ̄ ṽtutē magnitudinis ⁊ eṫnitatꝭ? So. Uade ad ru. bonitatis mag. eter. ⁊ ṽtutꝭ. ¶ Qd̄ vitiū eēt bōitati: ſi ī deo nō eēt ꝓductio? So. Cōtrariū illi⁹ ṽtutꝭ quā hꝫ bōitas ī bonificāte bonificabili ⁊ bōificare ꝑ infinitatē ⁊ eternitatē: eēt illud vitiū: qd̄ q̄ris. ¶ Diuīa ṽitas q̄uo ē ꝯditionata ꝑ bonitatē magnitudinē ⁊ eternitatē? So. Uade ad ru. bonitatꝭ magnitudinis eternitatꝭ ⁊ ṽitatis. ¶ Productio ī deo q̄re eſt de neceſſitate. So. Qꝛ bōitas magni° eternitas ⁊ ṽitas ſunt rōnes ꝓpter q̄d/ ⁊ ſunt h̄ qd̄ ſunt ꝑ formā: eſt ī deo ꝓductio de neceſſitate. Et vade ad ru. vt̄s. ¶ Glīa quō ē rō ꝓpter q̄d bōitati magnitudini ⁊ eternitati? So. Uade ad ru. bōitatꝭ magnitudinis eternitatꝭ ⁊ glīe. ¶ Sine ꝓductiōe poſſet eternitas hr̄e magnā gloriā bōitatꝭ? So. Priuato ꝓpt̄ q̄d de eternitate p̄uaret ex ip̄a magͣ glīa bōitatis. ¶ Eternitas quō pōt eē magͣ ī bonitate? So. Uade ad ru. bonitatꝭ magnitudinis eternitatis ⁊ dr̄ie. ¶ Producere poſſet eē ī deo ſine diſtinctiōe ꝓducētꝭ ⁊ ꝓducti? So. Sicut ꝯ̄dictio nō ſuſtiet ꝙ ꝓduct⁹ ⁊ ille q̄ ꝓducit: ſint vnū idē ī nūero: ita bonitas magni° eternitas ꝓductiōis nō ſuſtinēt: ꝙ ſi ꝓductio ſine diſtinctione producti: ⁊ illi⁹ q̄ illū ꝓductū ꝓducit. ¶ Cōcordātia quō req̄rit ꝓductionē a bōitate magniͤ ⁊ eternitate? So. Inquātū bonitas ⁊ eternitas ſunt rōnes cōcordabiles puro actui: eſt cōcoꝛͣ rō ꝓductionis. Et vade ad ru. bonitatis magnitudīs eternitatis ⁊ cōcoꝛͤ. ¶ Sine ꝓductiōe poſſet in deo eē cōcoꝛͣ? So. Impoſſiͤ ē cōcordātiā eſſe ſine plib⁹. idcirco opꝫ ꝙ ī deo ſit productio plurīū: vt bonitas magni° eternitas poſſint cōcordātiā hr̄e. ¶ Sine productione poſſent bonitas magni° ⁊ eternitas eē lōge a ꝯ̄rietate? So. Cā q̄re bonitas magni° ⁊ eternitas p̄nt eē lōgi⁹ a ꝯ̄rietate ē cōcoꝛͣ: q̄ ē ꝯ̄ria ꝯ̄rietati: ⁊ cōcoꝛͣ in deo ſine ꝓductione eē nō pōt. Et vade ad ru. bonitatis magnitudinis eternitatis ⁊ ꝯ̄rietatis. ¶ Cōtrarietas pōt eē occaſio ꝓductiōis ī diuinis? So. Nō eēt magni° rō cōcoꝛͤ: ſi ꝯ̄rietas eēt rō ad cōcordādū. ¶ Deus poſſet eē magnū p̄ncipiū ꝑ bonitatē ⁊ eternitatē? Sol. Uade ad ru bonitatis magnitudīs eternitatis ⁊ p̄ncipij. ¶ Bonitas ē maioꝛ rō ꝑ magnitudinē ⁊ eternitatē p̄ncipiatiuitati q̄ꝫ ꝑ tp̄s vel ꝑ ꝑuitatē? So. Quia de⁹ eſt magn⁹ ⁊ non ꝑuus ſ̄m ſuā cōditionē cōditionat⁹ eſt ad ꝓducēdū magnū ⁊ nō paruū ī ſeip̄o. ⁊ qꝛ creatura ē ꝑua: oꝛdinat⁹ ē extra ad ꝓducēdū ꝑuā creaturā. ⁊ qꝛ vult ꝓducere ſuā ſilitudinē: magnā creaturā ꝓducit. Et ī hoc paſſu cogſcit: ꝙ de⁹ ꝓducit magnā creaturā ſ̄m cōditionē ſue ſilitudinis: ⁊

paruā ſm ꝯditionē creature. ¶ Sine ꝑ-
ductiōe poſſet eē bōificare i me° bōitatis/
τ magnificare in me° magnitudīs/τ eſna
re i medio eternitatis? So. Uade ad rub.
bonitatis magnitudis eternitatis τ medij.
¶ Cū magni° dei ſit infinita: quō pt eſſe
mediū in illa q̄ extremitates nō hʒ? Sol.
Propter h̄ eſt bonificare in medio boni-
tatis: q2 ē de bōificāte τ bōificabili. ¶ Fi-
nis eſt ita magn° ſicut bonitas τ eſnitas?
So. Uade ad rub. bonitatis magnitudis
eſnitatis τ finis. ¶ Finis quō eſt ita ma-
gn° ſicut bonitas τ eternitas? Sol. In h̄
ꝙ magni° ſe cōicat ī eēndo ita magna rō
ad bōificādū ſicut magni° bōitatis / τ ad
eſnificādū: ſicut magni° eſnitatis / ē ita ma
gn° finis bonitatis ſicut ē bonitas / τ eter
nitatis ſicut eſt eternitas. ¶ Bōitas ma-
gnitu° τ eſnitas quō pñt eē in maiori ma
ioritate? So. Uade ad ru. bonitatis magni
tudinis eſnitatis τ maioritatis. ¶ Sine
ꝑductiōe pñt eē bonitas magni° τ eterni
tas in maiori gradu entitatis q̄ poſſit eē?
Sol. Impoſſi° ē: ꝙ aliq̄ ſuba nō ſit maior
ꝑ exiſteret agere q̄ ſimplr ꝑ exiſteret non
agere / aut ꝑ ageret nō exiſtere. ¶ Equali
tas quō ē rō neceſſaria ꝑductiōi? So. Ua-
de ad ru. bonitatis magnitudinis eſnita
tis τ eq̄litatis. ¶ Magni° quō eſt rō bo-
nitati τ eternitati ꝑ eq̄litatē? Solō. Exiſte
magnitu° rō bonitati: ꝙ in illa ſit eq̄litas
bonificātis bonificabilis τ bonificare. eſt
ei rō: ꝙ ſit magna ꝑ eq̄litatē. ſine q̄ eq̄lita
te nō poſſet eē ſibi rō: ꝙ eſſet magna. τ idē
eſt de eternitate. ¶ De° quō eſſet minor q̄
aliud ens ſine ꝑductiōe? So. Uade ad ru.
bonita. magni. eſni. τ minoritatis. ¶ Ma
gnitu° poſſet eſſe nō rō bonitati τ eterni-
tati? Sol. Sicut magnitu° dei non poteſt
eſſe mala nec in tēpore: ita bonitas τ eter
nitas non poſſunt eſſe parue.

¶ De. q. ptātis ſapie τ volūtatis ar. dinal.

Cum in deo ſapia τ voluntas ſint
actu: quō ſunt poſſibiles? Solō.
Sunt poſſibiles: iquātū eſt ꝑdu
ctio ꝑſonaꝝ ꝑductaꝝ ꝑ intelligere: qđ eſt
de eſſentia ſapie / et per amare: quod eſt de
eſſentia voluntatis. τ non ſunt poſſibiles
per eſſentiam neq3 ꝑ exiſtentiam. Et vade
ad ru. añdictā. ¶ Pater intelligendo ꝑ-
ducit filium. τ ſpūſſctūs pſem intelligen-
do perſonā non ꝑducit. idcirco q̄ro: quō
pōt eſſe intelligere ſcti ſpūs ita magnū ſi-
cut intelligere pſis? So. Sicut intelligere
pſis ſuā hʒ pfectionē in ꝑducēdo filiū hʒ
intelligere ſpūſſcti pfectionē ſuā in nō ꝑ-
ducēdo pſonā: ſʒ ꝙ ſit pura ꝯtēplatio. τ h̄
vt pſone ſint tres τ nō plures. Et vade ad
flo. ar. aplicalis. vbi ꝓbauimus ꝙ nō pñt
eſſe in deo niſi tres perſone. ¶ Ptās quō
tātū pt de ℣tute ſicut eadē ℣t°? So. Quā
tū ℣tus ſcibilis eſt ꝑ ſapiam / τ amabilis
ꝑ volūtatē: tantū poſſibilis eſt ꝑ ptātē. Et
vade ad ru. ptātis ſapie volūtatis τ virtu
tis. ¶ Oē illud qđ eſt in deo: eſt ſuba. nec
in ipſo eſt aliqđ accñs. τ ſpūſſanct° ſeipm
intelligit / τ pſonā non ꝑducit. idcirco q̄ri
tur: quō ſuū intelligere poteſt eē ſuba τ nō
accidēs? Sol. Spūſſanct° inquātū ſeipm
intelligit: ſeipm per ptātē intelligere pōt.
et ſicut ſeipm pt per ptātē intelligere: ſcit
ſeipm per ſapiam / τ diligit ſeipm per vo-
lūtatē3: τ ℣tuoſum hʒ itelligere ꝑ ℣tute3.
qđ virtuoſu3 intelligere nō h̄ret: ſi dilige
ret eſſe pf: qm̄ diligeret ꝯ pſem. q̄ hʒ ſingu
larē virtutē eſſendi pf. Et ſicut hʒ ſingula
rem ℣tutē eēndi pf: ita ſingularē hʒ ptā-
tē ſingularē ſapiam τ ſingularē voluntatē
eēndi pf. et q2 ſpūſſctūs eſt de toto intelli-
gere pſis / τ de toto intelligere filij: ē ſuba
ſuū intelligere: ꝙuis ſubſtātiā nō ꝑducat.
¶ Ptās quō pt tātū de ℣itate: ſicut pñt
ſapia τ volūtas? So. Uade ad ru. ptātis ſa-
piētie volūtatis τ ℣itatis. ¶ Si pf q̄rtā ꝑ-
ſonā conſiderat: ipam pōt intelligere per
ptātem τ ſapia3. τ ſicut ipam pt intellige
re per ptātem τ ſapiam: ipam amare pt ꝑ
ptātem τ voluntatem: τ ſi ipam amare pt
per poteſtatem τ voluntatem: op3 ꝙ q̄rta
perſona ſit de neceſſitate: vt voluntas at-
tingere poſſit hoc qđ deſiderat. idcirco q̄-
ritur: quō poteſt eſſe inconueniens: ꝙ ſit
quarta perſona. poſtq̄ nō eſt incōueniēs /
nec impoſſibile q̄rtā perſonā cōſiderari?
So. In deo ptās ſapiētia τ volūtas ſunt
vnū idē in nūero cū ℣itate. idcirco ſapia
ſe extendere non pt ad cōſiderādū aliquā
perſonā extra ℣itatē. ꝙ ſi ꝯſideraret: ſpe-
ciem multiplicaret. et ſic faceret chymerā
extra veritatem: ſicut hoies faciūt. τ volū-

tas diligeret quartā pſonam eſſe i verita te aut in falſitate. Unde ſuppoſito ꝙ non poſſit eē q̄rta pſona i deo: ptās ↄſiderare non poteſt q̄rtā perſonā. ¶ Cū ptās ſit gloria: quomodo pōt habere actionē in gl'ia? So. Uade ad ru. ptātis ſapie voluñta tis ⁊ gl'ie. ¶ Cū pr ⁊ fili⁹ ſint pſone ꝓdu- ctiue/⁊ ſpūſſctūs nō ſit pſona ꝓductiua: q̄uo pt tātū hr̄e de gl'ia ſic̄ pr ⁊ filius? So. Quia ſpūſſctūs eſt de tota ꝓductiuitate patris ⁊ filij/⁊ eſt de tota eoꝝ gl'ia: eſt ita glorioſus ſicut pr ⁊ filius: q̄uis perſonā nō ꝓducat. ¶ Diuia ptās q̄uo eſt libera i ſapia ⁊ voluñtate? So. Uade ad ru. ptātis ſapie voluñtatis ⁊ dn̄e. ¶ Sine diſtinctio ne poſſet diuina ſapia ita i voluntate ſci- re numerū vnū duo tres ſicut in voluñtate ſcit nūerū amātis amabil' ⁊ amare? So. Quē illud eſt ipoſſibile qd̄ nō ē intelligibi- le. ¶ Cū ptās ſapia ⁊ voluntas ſint vnū idē nūero: q̄uo ↄcordātiam hr̄e pñt? So⁹. Uade ad ru. ptātis ſapie voluñtati ⁊ ↄcor- dātie. ¶ Cū ptās ⁊ ſapia ↄcordātiā ha- beāt i ſcire pctm̄: q̄re ptās ⁊ voluñtas ↄcor dātiā nō hn̄t i volēdo pctm̄? So. Pctm̄ ſcibile eſt rōne iuſtitie ⁊ nō ē amabile: q2 malū ē ↄ bōitatē: q̄ ē idē nūero cū voluñta- te. ¶ Quare i deo nō pōt eē cōtrarietas? So. Uade ad ru. ptātis ſapie voluñtatis ⁊ ↄtrietatis. ¶ Cū iter ptātē ſapiam ⁊ voluñ tatē dei non ſit ↄtrietas: q̄re de⁹ creauit ↄ- trietatē. So. Si de⁹ nō creauiſſet ↄtrietatē ſub rōne ꝓpriaꝝ q̄litatū diuerſoꝝ finiū: nō poſſet eſſe i nūero corruptio nec ꝑ ↄn̄s gn̄atio/ ⁊ gn̄a ⁊ ſpēs forent abſq3 indiui- duis/⁊ v̄tutes ⁊ vitia nō eēnt ↄtre: nec pe na ⁊ gl'ia. creauit ḡ de⁹ ↄtrietatē ſub rōne ꝓpriaꝝ q̄litatū diuerſoꝝ finiū vt vacuitas finis nō eēt i toto vniuerſo creato. ¶ Pri cipiū q̄uo poteſt eē i deo magis intelligi- bile ⁊ magis amabile. So. Uade ad rub. ptātis ſapie vo. ⁊ pn̄cipij. ¶ Cū de⁹ ſit eter nus ⁊ ifinit⁹: q̄uo pōt de ſeipſo filiū pn̄ci- piare ⁊ ſpm̄ ſctm̄? So. Q2 i deo ē actualis poſſitiuitas ⁊ poſſibilitas/ſcitiuitas ⁊ ſci bilitas/amatiuitas ⁊ amabilitas. ē i deo pricipiatiuitas ⁊ pn̄cipiabilitas actual'. ¶ In ptāte dei q̄uo pōt eſſe mediū? So. Sicut in ſapia poteſt eē itelligere ꝑ ipam/ ⁊ ꝑ ptātē/⁊ ꝑ voluñtatē: q̄ diligit: illud itel ligere pōt eſſe i ptāte poſſificare per poſſi bilitatē ſcibilitatē ⁊ amabilitatē. Et vade ad ru. ſapie vo. ptātis ⁊ mediū. ¶ Cū i deo pr ⁊ fili⁹ ⁊ ſpūſſctūs ſint vna ſimplex eſſen tia ſine q̄atitate: q̄uo ſpūſſctūs pōt eē in medio prīs ⁊ filij? So. In diuio amore ē amare in medio amātis ⁊ amabilis ſine q̄atitate. ¶ Finis ptātis q̄s eſt? So. Ua de ad ru. ptātis ſapiētie voluñtatis ⁊ finis. ¶ Cū pſone diuine ſint diſtiñcte: q̄uo pōt eē eſſentia illarū ſimplex ⁊ non cōpoſita? So. Nihil eſt forme ipoſſibile: in q̄ ptās ſapia voluñtas finis ⁊ ſimplicitas ſunt vnū idē nūero. ¶ Diuia ptās q̄uo pōt eē ma- ior q̄ alia ptās? So. Illa ptās q̄ eſt vnum idē nūero cū ſapia ⁊ voluñtate: poteſt oē il lud qd̄ eſt amabile ⁊ ſcibile. ¶ Diuia po- teſtas q̄uo poteſt eē maior ꝑ ꝓductionē? So⁹. Uade ad ru. ptātis ſapie voluñtatis ⁊ maioritatis. ¶ Ptās ſapia ⁊ voluñtas dei q̄uo poſſunt eē remote ab ineq̄litate? So. Uade ad ru. ptātis ſapie voluntatis ⁊ eq̄litatis. ¶ Cum i deo ptās ſapia ⁊ vo luñtas ſint vnū idē nūero: quomodo poſ- ſunt eē eq̄les. cū ita ſit: ꝙ oporteat: ꝙ eq̄- litas ſit de plr̄ibus nūero differētib⁹? So. Sūt vnū idē nūero ꝑ eēntiā ptās ſapia ⁊ voluñtas/⁊ ſunt plr̄es ratiōes ꝑ ꝓductionē pſonaꝝ. ¶ Ptās ſapia ⁊ voluñtas: quō re mote ſunt a minoritate? Sol. Uade ad ru. poteſtatis ſapie voluñtatis ⁊ minoritatis. ¶ Diuia ſapia pt ↄſiderare: ꝙ creaturā que eſt minor: pt deus facere maiorē alia creatura/et voluntas ipam velle poteſt in finitā in extēſitate. idcirco q̄ritur: ſi ptās ipſam multiplicare pt in infinita magni- tudine. cū ita ſit: ꝙ ptās ſapiētia ⁊ volun tas ſunt vnū idē nūero? So. Diuina ptās nō pt ſe plus ad aliqd̄ obm̄ extēdere q̄ ſa- piētia. ⁊ ſapia nō pt intelligere creaturā infinitā i magni⁰. q2 creatura recipere nō pt ifinitatē: poſtq̄ cū minoritate pticipat.

¶ De. q. virtutis v̄itatis ⁊ glorie de flo. ar. diuinalis.

Virtus v̄itas ⁊ gl'ia quō ſunt vi tijs magis ↄtrie? So. Uade ad ru. v̄tutis v̄itatis ⁊ gl'ie. ¶ Glo ria dei poteſt eē verior ⁊ v̄tuoſior in exiſtē do et agēdo q̄ in exiſtēdo tantūmō. Sol. ibidē. ¶ In gl'ia poſſet eē glorioſus ſine

diſtinctione/⁊ in ꝟitate veroſus ⁊ in ꝟtu
te ꝟtuoſus? So. Uade ad ru. ꝟtutis ꝟita
tis glīe ⁊ dfie. ¶ In deo diſtictio pſonaꝝ
eſt deꝰ? So. Uirtꝰ ꝟitas ⁊ glīa deo defice-
rēt: ſi ī eo eēt aliq̄d qđ nō eēt ipē. ¶ Pro-
ductio q̄re eſt neceſſaria ꝟtuti ꝟitati ⁊ glo
rie dei? Sol. Uade ad ru. ꝟtutis ꝟitatis
glīe ⁊ ꝯcordātie. ¶ Uitiū quō poſſet eē in
ꝟitate ⁊ glīa dei? So. Uitiū eſſet in deo: ſi
cū ꝯcordātia remotꝰ non eēt a ꝯrietate. ſi
cut ſibi foret vitiū: ſi cū ꝟitate remotꝰ non
eēt a falſitate/⁊ cū glīa a pena. ¶ Cōtra-
rietas quō eſt impoſſibilis eē in deo? So.
Uade ad ru. ꝟtutis ꝟitatis glīe ⁊ ꝯrieta-
tis. ¶ Si in deo non eēt ꝓductio: eſſet in
eo ꝯrietas? So. In om̄i ente oꝫ ꝙ ſit ꝯrie
tas in q̄ gloria ⁊ ꝟitas hn̄t defectum ꝟtu-
tis. ¶ Deus quō eſt magis virtuoſuꝫ ⁊ ma
gis veroſum ⁊ magis glīoſuꝫ pn̄ᵐ. Solo.
Uade ad ru. ꝟtutis ꝟitatis glorie ⁊ pnci-
pij. ¶ Uirtuificabilitas verificabilitas et
glīficabilitas ī q̄ ⁊ de q̄ ⁊ per quē pn̄t hr̄e
maiorē pncipiabilitatē? Solo. Iſta q̄ſtio
fiat maiori pncipiatiuitati: que poteſt eē.
¶ Mediū q̄re eſt neceſſariū glīe virtuti ⁊
ꝟitati dei? So. Uade ad ru. ꝟtutis ꝟitatꝭ
glīe ⁊ medij. ¶ Uirtus quō ē mediū inter
veritatē ⁊ glīam? So. Uirtus eſt medium
inter glīam ⁊ ꝟitatē dādo cuilꝫ eq̄lr̄ ſuaꝫ
ſimilitudinē in ꝟificādo ⁊ glorificando.
¶ Sine ꝓductiōe poſſet aliq̄ diña rō ſuū
finē attigere? So. Uade ad ru. ꝟtutis ꝟi-
tatis glīe ⁊ finis. ¶ Sine ꝓductiōe quō
eſſent fine vacue diuine rōnes? Sol. Qui
traheret de glīa gloriātē glīabilē ⁊ glo
riari: nullus finis poſſet eē in glīa. ¶ Uir
tus ⁊ ꝟitas quō poſſunt eē in gloria ī ma
iori maioritate: q̄ poteſt eē? Sol. Uade ad
ru. virtutis veritatis glorie ⁊ maioritatis.
¶ Uirtus quō ſe cōicare p̄t in maiori glo
ria ⁊ veritate? So. Maior cōicatio ꝟtutis
eſt: ꝙ ſit de ꝓducēte ꝓductibili ⁊ de ꝓduce
re: q̄ ſint eadē virtꝰ. ¶ Actꝰ ꝟitatis quō
p̄t eē in glīa ſuſtētatus? So. Uade ad ru.
virtutis ꝟitatis glīe ⁊ eq̄litatis. ¶ Ineq̄-
litas cū q̄ ⁊ ꝑ quē eſt longior a virtute ꝟi-
tate et glīa dei? So. Nihil tātū ꝯriū eſt in
eq̄litati ſicut eq̄litas. ¶ Ueritas p̄t habe
re purū actū in glīa in virtute ⁊ in ſeipſa
ſine ꝓductione? So. Uade ad rub. ꝟtutis
ꝟitatis glorie et minoritatis. ¶ Maior
actꝰ ꝟtutis quō ē remotior a maiori actu
vitij? Sol. Nullꝰ actus eſt tātū remotus a
minori actu virtutis: ſicut maior actus
qui poteſt eſſe virtutis.

¶ De.q.dfie concordātie ⁊ contra-
rietatis de flo.ar.diuinalis.

Diuine rōnes quō ſunt magis
remote ab ocioſitate? So. Ua-
de ad ru.añdictā. ¶ Diſtinctio
⁊ ꝯrietas quō ſunt magis ꝯrie? Sol. Illa
diſtinctio q̄ eſt ī ꝯcordātia ⁊ q̄ eſt ꝯcordā-
tia: eſt magis remota a ꝯrietate: ꝙ̄ aliqua
alia diſtinctio. ¶ Pricipiabilitas q̄re eſt
ī deo de neceſſitate? So. Uade ad ru.dfie
ꝯcordāᶜ ꝯrietatis ⁊ pncipij. ¶ In pnᵒ di-
ſtinctio quō eſt remotior a ꝯrietate? Sol.
In illa diſtictione q̄ ē ꝯcorᵃ: nō hꝫ ꝯrietas
aliquā ꝯditiōeꝫ pncipij. ¶ Sine ꝓductio
ne ꝯcordādi poſſet eē in deo ꝯrietas? So.
In diſtinctione ī q̄ nō eſt aliq̄ ꝯditio con
cordātie: opꝫ ꝙ ſit ꝯrietas de neceſſitate.
Et vade ad ru. dfie ꝯcordātie ꝯrietatis et
medij. ¶ Diſtinctionare ⁊ ꝯcordare quō
ſunt mediū ī ſpirare? So. Iudicare indu-
tum charitate eſt mediū in amore. ¶ Fi-
nis ꝯcordātie quō ē in deitate ſine ꝯrieta
te? So. Uade ad ru.dfie ꝯcorᶜ ꝯrietatis et
finis. ¶ Si in volūtate dei non eēt diſtin
ctio amātis amabilis ⁊ amare: q̄d ſeq̄ret?
So. Si in volūtate dei non eſſet diſtictio
amātis amabilis et amare: in ipſa nō poſ
ſet eſſe finis neq̄ ꝯcorᵃ. ¶ Diſtinctio q̄re
nāliter maior eſt in ꝯcordāᵃ ꝙ̄ in ꝯrieta-
te? So. Uade ad ru. dfie ꝯcordantie ꝯrie-
tatis ⁊ maioritatis. ¶ Pater ⁊ filius et
ſpūſſanctꝰ quō ſunt in maiori maioritate
diſtinctionis ⁊ ꝯcorᶜ? So. Exn̄te filio ex to
to p̄re/⁊ ſpū ſctō exiſtēte ex ambobus ſine
aliq̄ ꝯditione ꝯrietatis: eſt eorūꝫ diſtictio
⁊ ꝯcordanᵃ in maiori maioritate: q̄ poſſit
eſſe. ¶ Concordātia dei quō remotior eſt
a ꝯtrarietate? So. Uade a ru.dfie concor
dantie ꝯtrarietatis ⁊ equalitatis. ¶ Si
in deo nō eēt eq̄litas: oporteret ꝙ in ipſo
foret ꝯrietas? So. Si in deo non eēt eq̄li-
tas equantis equabilis ⁊ equare cū diſtin
ctionare ⁊ ꝯcordare: de ſua priuatione ſe-
q̄ret hitꝰ ꝯrietatis in eēnᵃ dei. ¶ In deo
quō poſſunt eē ꝯcordāᵃ ⁊ diſtictio ſine int

noritate? So. Sine accñte nulla minori=
tas poteſt eſſe. Et vade ad ru.dñe ꝯcordā
tie ꝯrietatis ꝛ minoritatis. ¶ Cū pater ſit
ꝓducēs ꝛ filius ſit̃r: ſpūſſctūs q̄ non ꝓdu=
cit: quō p̄t eſſe in ita magna diſtictione et
ꝯcordanᵃ ſicut ſunt pr̃ ꝛ filius? Sol. Due
paſſiones ſancti ſpūs ſunt de tota actiui=
tate pr̃is ꝛ filij / ꝛ ita ſunt vna perſona ſicut
due actiuitates ſunt vnum principium.

¶ De.q. principij medij ꝛ finis de
flo.arbo.diuinalis.

DEus quō p̄t eſſe purū p̄nᵐ? So.
Uade ad rub.añdictā. ¶ Cum
ſctūs ſpūs ſit ex pr̃e ꝛ filio: quō
eſt ip̄e tātū ex filio ſicut ex pr̃e? So. In vni
tate medij ꝛ finis ē vnitas p̄ncipij. ¶ Pri
cipiū meⁿ ꝛ finis quō pñt eē ī maiori ma=
ioritate: q̄ eē poſſit? So. Uade ad ru.p̄nci
pij medij finis ꝛ maioritatꝭ. ¶ Poſtq̄ in
deo nō ē vacuitas: quō p̄t eē ī ip̄o ꝯplere?
So. Ita oꝫ q̄ ī deo ſit ꝯplere ex ꝯplēte et
ꝯplebili: ſicut ī amore amare ex amāte et
amabili. ¶ Pricipiās p̄ncipiabile ꝛ p̄nci
piare: quō pñt eē eq̄lia in medio ꝛ in fine?
So. Uade ad ru.p̄ncipij medij finis ꝛ eq̄=
litatꝭ. ¶ Pricipiatitas ꝛ p̄ncipiabilitas:
quō ſunt eq̄les ī p̄ncipiare? So. Iſta q̄ſtio
fiat ī finire eťnare gñare ꝛ ſpirare. ¶ Si ī
deo nō eēt purū p̄ncipiare: q̄d ex h̄ ſeq̄ret?
So. Uade ad ru.p̄ncipij medij finis ꝛ mi
noritatis. ¶ De maiori principiare ꝛ mi=
nori quō habetur cognitio? So.ibidē.

¶ De.q.maioritatis eq̄li. ꝛ minori.

DIuine ꝑſone cū q̄ ſunt remote a
maioritate ꝛ minoritate? Sol.
In eťno ꝛ ī finito eq̄lificare ma
ioritas ꝛ minoritas eē nō pñt. Et vade ad
ru.añdictā. ¶ Si in deo non eēt eq̄litas:
foret ī ipſo ineq̄litas? So. Qui de deo vnā
rōnē priuaret: priuaret oēs rationes.

¶ De.q.flo.ar.exēplificationē. Et p̄mo de eľali.

IGnis auri ī q̄ ē magis v̄tuoſus?
So. Uade ad ru.añdictā. ¶ Cū
ignis ſit creatura: finis ſuus p̄t
eſſe malꝰ. Sol. ibidē ad.ij.pa. ¶ Quare
eē eſt magꝭ vtile q̄ bñ eē? So.ibidē ad.iij.
pa. ¶ Cū ferrū ſit vtilius argento: q̄re ar
gentū ē magis pulchrū q̄ ferrū? So. Hoc
quod deus nō dat vni: dat alij. Et vade ad
iiij.para. ¶ Culpa quomō incipit? Sol.
ibidē ad.v.pa. ¶ Lux q̄uo hꝫ maiorē for
titudinē q̄ tenebre? So. Unū modicū de
lumine illuminat vnā magnā cameram.
Et vade ad.vi.pa. ¶ Ignis q̄ cū luna ꝑti
cipat: q̄re deſcēdit inferiꝰ ad ꝑticipādum
cū ꝑpe? So.ibidē ad.vij.pa. ¶ Aqua ca=
lida q̄ ē ī olla: calefacit ꝑ ſuā nām carnes:
q̄ ſunt ī ipſa? So.ibidē ad.viij.par. ¶ Hy
pocriſis ꝛ ſuꝑbia q̄uo hñt ꝯcordātiā? So
lu.ibidē ad.ix.par. ¶ Nobilitas in q̄ pri
mo incipit? So.ibidem ad.x.par.

¶ De.q.puer.flo.ar.vegetalis.

DEdecꝰ q̄uo īcipit? So. Uade ad
ru.añdictā ī p̄mo pa. ¶ Liber
hūilitatis vbi eſt? So.ibidē ad
ij.pa. ¶ Liber finis vbi ē? Solu.ibidē ad
iij.par. ¶ Inuiſibilitas q̄uo exit in viſibi
litate? So.ibidē ad.iiij.par. ¶ Rep̄hēſio
vbi incipit? So.ibidē ad.v.pa. ¶ Hoīes
q̄re penitēt? Sol.ibidē ad.vj.par. ¶ Hō
q̄uo ē ſuꝑbꝰ? So.ibidē ad.vij.par. ¶ Im
perfectꝰ ꝛ ꝑfectio quō ſunt ī vna eadē q̄li
tate? So.ibidē ad.viij.pa. ¶ Particula
re q̄uo ē ꝓpinquiꝰ fini q̄ vľe / ꝛ vľe q̄uo ē
maius q̄ ꝑticulare? So.ibidem ad.ix.pa.
¶ Quare hō q̄ eſt diues ꝛ nobiľ: nō vult
videre ſuū parētē vilē ꝛ pauperē? So.ibi=
dē ad.x.pa. ¶ De.q.puer.flo.ar.ſenſuaľ.

QUam deꝰ ſit infinitꝰ: ſuū actū poſ=
ſet hō ꝯprehēdere? So. Uade ad
ru.añdictā in p̄mo ꝓuer. ¶ Se=
cretū q̄uo cognoſcit̄? So.ibideꝫ ad.ij.pa.
¶ Suꝑbia q̄uo cognoſcit̄? So.ibideꝫ ad
iij.pa. ¶ Oculi q̄uo mouēt mēoriā ad re=
colēdū? So.ibideꝫ ad.iiij.pa. ¶ Mēoria
q̄uo mouet ſenſitiuā? So.ibidē ad.v.par.
¶ Sēſitiua q̄uo ſentit cū medio? So.ibi
dē ad.vj.pa. ¶ Nūcij infirmitatꝭ q̄ ſunt?
So.ibideꝫ ad.vij.par. ¶ Quare viſibili=
tas ſentiri nō p̄t? So. Sicut oculi nō pñt
audire neq̄ aq̄ p̄t ſentire: ita forme q̄ ſunt
in potētia ſemuiceꝫ videre nō pñt. Et va
de vt̄s.ad.viij.par. ¶ Poſtq̄ oculi viſibi
litateꝫ non vident: q̄re ip̄am deſiderant?
So. Propter hoc forme gñales deſiderā
tur vt ſp̄ales attingātur. Et vade vt̄s. ad
ix.par. ¶ Homo q̄re videri non p̄t? Soˡ.
Si homo videri poſſet: aīa ſua poſſet vi=
deri. Et vade vt̄s. ad vltimum par.

¶ De.q.puer.flor.ar.imaginalis.

IMaginatiua τ ſenſitiua quō hñt officia diuerſa? Sol'. Uade ad ru. añdictā in pmo pa. ¶ Aia rōnal' pt dormire? Sol'. ibidē ad.ij.pa. ¶ Imaginatiua q̄re imaginari nō poteſt in vno tpe totū circulū firmamēti? So. Imagiatiua q̄ eſt rome imaginari nō poteſt: q̄ caput antipodū ſit ſupra τ pedes inferius. Et vade vtē.ad.iij.pa. ¶ Quare imaginari mortē pl⁹ valet: q̄ imaginari vitā? So. Qui mortē imaginat̄ aliā vitā deſiderat: τ vitā huius mūdi ɔtēnit ſm curſuȝ nālē. Et vade vtē.ad.iiij.par. ¶ Pulchritudo quō eſt mala? So. ibidē ad.v.pa. ¶ Imaginatio regis quō eſt ordinata? So. ibidē ad.vi.pa. ¶ Intellectus cū q̄ vadit añ voluntatem? So. ibidē ad.vij.pa. ¶ Imaginatio in quo mō ſe extendit τ reſtringit? So. ibidē ad.viij.par. ¶ Eſt aliq̄d inſtrm mobile eq̄liter p potētiā τ obm? So. ibidē ad.ix.pa. ¶ Memoria quare eſt infirma? Solutio ibidem ad.x.para.

¶ De.q.flor ar.humanalis.

VIta hois q̄re eſt? So. Uade ad ru.añdictā. ¶ Que paupertas aut priuatio eſt maior? So. ibidē. ¶ Hō quō eſt demonis? So. ibidē ad iij.par. ¶ Hō iuſtus quō cognoſcit̄? Sol'. ibidē ad.iiij.pa. ¶ Cū cogitare nobilius ſit q̄ ſentire: q̄re deſiderat̄ plus ſentire q̄ cogitare? So. Qr equus facit ɔ ſuā ſpēm: cū filiū gñat de aſina: plus retinet ſuus filius ſiītudinē aſininā q̄ equinā. Et vade ad.v.pa. ¶ Pctm̄ originale quō cogſcit̄? Sol'. ibidē ad.vi.pa. ¶ Mutatio itētōis quō bonā famā adducit? Sol'. ibidem ad vij.pa. ¶ Hypocriſis de q̄ viuit? So. Ita viuit hypocriſis de bona fama ſicut videre de colore. Et vade ad.viij.pa. ¶ Homo quō valet plus q̄ aſinus? So. ibidē ad.ix. pa. ¶ Homo quomodo ſcit tenere bonas vias? Solutio ibidē ad.x.para.

¶ De.q.puer.flor ar. hūanalis ſpūalis.

HOmo iuſt⁹ quō deū diligit plus q̄ ſeipȝ? So. Uade ad ru. añdictā in pma rōe. ¶ Mēoria q̄re deū obliuiſcit̄? So. ibidē ad.ij.pa. ¶ Res viſibiles quō res inuiſibiles ſignificāt? So. ibidē ad.iij.pa. ¶ Amabilitas dei quō ɔphēdit amabilitatē hois? Sol'. ibidē ad.iiij. pa. ¶ Deus q̄re nō ē honorat⁹ p totū mūdū? So. ibidē ad.v.pa. ¶ Nunci⁹ q̄ pietatē adducit τ recolētiā: q̄s eſt? So. ibidē ad vi.pa. ¶ Electuariū īfirme volūtati neceſſariū q̄d ē? So. ibidē ad. vij.pa. ¶ Suſpiria τ flet⁹ quō pctm̄ ɔſumūt? So. ibidē ad viij.pa. ¶ Mala volūtas quō cognoſcit̄? Sol'. Quilibet latro tenebras diligit. Et vade ad.ix.pa. ¶ Ira dei ī quibus hoib⁹ eſt? Solutio ibidē ad vltimū para.

¶ De.q.puer.flo.ar. mor. virtuoſe.

AQua quō ſigt puritatem? Sol'. Uade ad pmā rōne ru.añdicte. ¶ Fides q̄re plorat? So. ibidē ad.ij.par. ¶ Duo brachia iuſtitie q̄ ſunt? So. ibidē ad.iij.pa. ¶ Charitas quō ē defectiua? So. ibidē ad.iiij.pa. ¶ Maior timibilitas quō eſt īter iuſtitiā τ ſpē? Sol'. ibidē ad.v.pa. ¶ Nūcij q̄ bōa vba adducūt q̄ ſunt? Sol'. ibidē ad.vi.pa. ¶ Iuſti⁹ q̄re ɔq̄rit̄ ſpei de hoib⁹? So. ibidē ad.vij. pa. ¶ Fortitudo p quā eſt maior? So. ibidē ad.viij.pa. ¶ Quis eſt maior mantellus τ maior tunica? Sol'. ibidē ad.ix.par. ¶ De⁹ quō ē hoiȝ? So. ibidē ad vltim pa.

¶ De.q.puer.flo.ar.mo.vitioſe.

FOrtitudo quō hȝ culpam? Sol'. Uade ad pmū puer.ru.añdicte. ¶ Añcedētia pene q̄ ſunt? Sol'. ibidē ad.ij.pa. ¶ Si ſupbia aſcēderet: eēt vitiū? Sol'. ibidē ad.iij.pa. ¶ Quare fili⁹ portat culpā pris? Sol'. ibidē ad.iiij.par. ¶ Spes cui eſt magis ɔria? So. ibidē ad v.pa. ¶ Prudētia quō eſt magis remota? So. ibidē ad. vi.pa. ¶ Pctm̄ q̄re non pt eſſe creatura? So. ibidē ad.vij.pa. ¶ Eſſe cui eſt magis ɔriū? So. ibidē ad.viij.par. ¶ Uitiū τ culpa quō ſunt vnū idē nūero? So. ibidē ad.ix.pa. ¶ Unū idē vitiū quō eſt magis τ minus? Sol'. ibidē ad vltimū pa.

¶ De.q.puer.flo.ar.imperialis.

PAx in q̄ eſt ſuſtētata? So. Uade ad ru.añdictā ī pmo pa. ¶ Maior pulchritudo regis de quo ē? So. ibidē ad.ij.pa. ¶ Honor regis ī quo ſuſtentatur? So. ibidem ad.iij.pa. ¶ Seruitus quomō venit in libertatem? Sol'. ibidem ad. iiij.para. ¶ Malus princeps quō eſt vincibilis. τ bonus princeps quō eſt fortificabilis? Sol'. ibidem ad.v.para.

¶ Amicitia principis quare est periculosa? So. ibidē ad. vi. pa. ¶ Demon cū q̄ facit maiorē societatē? Sol. ibidē ad. vii. pa. ¶ Sapiam ꝛ volūtatē q̄s ipsas tenet captas? So. ibidē ad. viii. pa. ¶ Quō pt cū principe pax procurari? So. ibidē ad. ix. pa. ¶ Humilitas in quo apparet pulchrior? Solutio ibidem ad vltimum para.

¶ De. q. puer. flo. ar. aplical. De articul.

Si deus nō esset: q̄re hoc qđ est nihil foret? Sol. Uade ad p̄mū pa. rub. añdicte. ¶ Infinitas pt non esse? So. Si suba finita pōt eē in puatiōe: suba tn̄ infinita nō pōt in priuatione esse. Et vadevtš. ad. ii. pa. ¶ Due sube infinite differētes p eēntiā: q̄re nō pn̄t eē? So. Si due sube finite differētes p eēntiā possunt esse: due sub: infinite differētes p eēntiam nō pn̄t esse. Et vade vtš. ad. iii. pa. ¶ De⁹ quare nascit̄ de deo? So. ibidē ad. iiii. pa. ¶ Quare de⁹ exit de deo? So. ibidē ad. v. pa. ¶ Mūdus q̄re nō pt eē eternus? Sol. ibidē ad. vi. para. ¶ Hō quot modis obligatus est ad seruiēdū deo? Sol'o. ibidē ad vii. pa. ¶ Hoīes dānati cognoscūt gr̄iam dei? So. Si pctm̄ bonam amabilitatē deuiat a bona amatiuitate: ita pctm̄ deuiat bonā scibilitatē a scitiuitate. Et vade vtš. ad. viii. pa. ¶ Homo creat⁹ est pp̄ter hūc mūdum aut pp̄ter aliū? So. ibidē ad. ix. pa. ¶ Potestas dei quare plus potest de magnitᵉ q̄ꝫ de puitate? Sol. ibidē ad. x. pa.

¶ De. q. puer. flo. ar. aplical. De articlis.

Incarnatio est plus p amorē q̄ꝫ p recreationē? Sol. Uade ad p̄mū pa. rub. añdicte. ¶ Ptās dei fuit ita fecunda per creationē sicut per incarnationē? So. ibidē ad. ii. par. ¶ Jh̄s xp̄s quare moriebatur? So. ibidē ad. iii. para. ¶ Jesus xp̄s quare descendit ad inferos? So. ibidē ad. iiii. pa. ¶ Jesus xp̄s quare resurrexit? So. ibidē ad. v. pa. ¶ Jh̄s xp̄s quare ad celos ascendit? Sol. ibidem ad vi. par. ¶ Jesus christus quare iudicabit bonos et malos? Sol. ibidem ad. vii. par. ¶ Maius pctm̄ qđ est? So. ibidē ad. viii. pa. ¶ In quo nomine oīs ꝟtus ꝯprehendit̄? So. ibidem ad. ix. pa. ¶ Veriora testimonia q̄ sunt? Sol. ibidē ad vltimū pa.

¶ De. q. puer. flo. ar. celestialis.

Qualis fuerit p̄m⁹ dies: cū de⁹ mūdū creauit? So. Uade ad p̄mū pa. ru. añdicte. ¶ Uegetare cuꝫ qua ꝯplexiōe forti⁹ ꝯcordat ꝛ cū quo die? So. ibidē ad. ii. pa. ¶ Judiciū gn̄ale in q̄ die erit? So. ibidē ad. iii. pa. ¶ Imaginatio i q̄ die est fortior? So. ibidē ad. iiii. pa. ¶ Astronomi q̄re errāt ita frequēter i eorū iudiciis? So. ibiđ ad. v. pa. ¶ Ars alkimie pt eē vera? So. ibidē ad. vi. pa. ¶ Tabula astronomie pt eē vera? Sol. ibidē ad vii. pa. ¶ Cōplexio lune pōt esse de mercurio? Sol. ibidē ad. viii. pa. ¶ Heresis quō incipit? So. ibideꝫ ad. ix. pa. ¶ Ptās est maior p volūtatē q̄ꝫ p ꝯplexionē? So. ibiđ ad. x. pa. ¶ De. q. puer. flo. ar. angelical.

Angelus hꝫ aliq̄d mai⁹ ipo? So. Uade ad p̄mū pa. rub. añdicte? ¶ Angel⁹ hꝫ verecundiā moralem? So. ibidē ad. ii. pa. ¶ Mala tētatio quō cognoscitur? So. ibidē ad. iii. pa. ¶ Cōsiliū mali angeli vbi icipit? Sol. ibidē ad iiii. pa. ¶ Bonus angelus quō consulit? So. ibidem ad. v. pa. ¶ In bono angelo pōt eē ꝯrietas? So. ibidē ad. vi. pa. ¶ Pena demonis quō ē assituata? So. ibidē ad vii. pa. ¶ Intellect⁹ demonis tormentat volūtatē? So. ibidē ad viii. pa. ¶ Malus angelus pt hr̄e aliqđ placitū? So. ibidem ad. ix. par. ¶ Demon quomodo perdidit spē? Solutio ibidem ad vltimum pa.

¶ De. q. puer. flo. ar. euiternalis.

In paradiso est aliq̄d malū desiderii? So. Uade ad p̄mū pa. ru. añdicte. ¶ In paradiso est aliq̄s defect⁹? Sol. ibidem ad. ii. par. ¶ Quilibet demon diligit publicū malū? So. ibidem ad. iii. pa. ¶ Infernus de q̄uiuit? So. ibidem ad. iiii. pa. ¶ In paradiso erit quilibet homo rex? So. ibideꝫ ad. v. par. ¶ In paradiso est spes? Sol. Hoc quod est spes in hoc mundo est intelligere in paradiso. Et vade vtš. ad. vi. pa. ¶ De paradiso pōt aliquis exire? So. ibideꝫ ad. vii. pa. ¶ In inferno pōt iesus xp̄s diligi? So. ibidē ad viii. pa. ¶ In inferno est aliq̄s finis naturalis? Sol. ibidem ad. ix. pa. ¶ Timor est in inferno? Sol. Q: hō maiorē penā hr̄e pt q̄ꝫ aīa: hꝫ q̄lꝫ aīa dānata timorē de die iudicii. Et vade vtš. ad vltimum pa.

¶ De.q. ꝑuer.flo.ar. maternalis.

IEſus xp̄s ꝛ dn̄a nr̄a quō inter ſe loquunt̄? Sol'. Uade ad p̄mū pa. ru. añdicte. ¶ De quo loqtur ih̄s xp̄s dn̄e nr̄e? So. ibidē ad. ij. pa. ¶ Quare ſunt plꝛes hoīes in erroꝛe q̄ in v̄itate? So. ibidē ad. iij. pa. ¶ Jeſus xp̄s de q̄ facit placitū dn̄e nr̄e? Sol'. ibidē ad. iiij. pa. ¶ Dn̄a nr̄a h̄z pietatē? So. ibid̄ ad. v. pa. ¶ Dn̄a nr̄a quō cōſulit? Sol'. ibidē ad. vi. pa. ¶ Dn̄a nr̄a ploꝛat i paradiſo ꝑ pctōribus? So. Loco ploꝛādi dn̄a nr̄a h̄z pietatē. Et vade vt̄s. ad. vij. pa. ¶ Dn̄a nr̄a rogat ſuū filiū? So. ibid̄ ad. viij. pa. ¶ Dn̄a nr̄a ſcit p̄cc̄s q̄s ſibi faciūt hoīes? So. ibidem ad. ix. par. ¶ Jeſus xp̄s negat aliq̄d dn̄e noſtre? So. ibidem ad vltimum pa.

¶ De.q. ꝑuer.flo.ar. ieſu xp̄i.

HUmanitas xp̄i cū q̄ honoꝛat deitatē? Sol'. Uade ad p̄mū pa. ru. añdicte. ¶ Deꝰ quō p̄t dare maius donū creature ꝛ creatura deo? So. ibidem ad. ij. pa. ¶ Jeſus xp̄s q̄d deſiderat? Sol'. ibidē ad. iij. pa. ¶ Creatoꝛ ꝛ creatura quō ſeinuicē diligere pn̄t? So. ibidē ad iiij. pa. ¶ Hūanitas ieſu xp̄i rogat deitatē? So. ibidē ad. v. pa. ¶ Humanitas ieſu xp̄i diligit h̄re honoꝛē? So. ibidem ad. vi. pa. ¶ Jh̄s xp̄s q̄re rogat? So. ibidem ad vij. pa. ¶ Hūanitas ieſu xp̄i ſcit p̄cc̄s q̄s hoīes ſibi faciūt? Sol'. ibidē ad. viij. para. ¶ Hūana nā xp̄i ē m̄l'tū pulchꝛa? So. ibidē ad. ix. pa. ¶ Pulchꝛioꝛ dei ſilitudo q̄ eſt? Solutio ibidem ad. x. pa.

¶ De.q. ꝑuer.flo.ar. diuinalis.

SPūſſctūs de q̄ eſt? Sol'. Uade ad p̄mū pa. ru. añdicte. ¶ Si nō eēt exire poſſet eē īfinire? So. ibidem ad. ij. pa. ¶ Infinire poſſet eē ſine ꝯplere? Sol'. ibidē ad. iij. pa. ¶ Eīnitas poſſet eē ſine eīnabilitate? Sol'. Hoc q̄re mūdꝰ nō p̄t eternꝰ eē: eſt: q2 ſua eīnabilitas nō ē cā diue eīnitatis. Et vade vt̄s. ad. iiij. pa. ¶ Sine certo nūero diuaꝝ pſonaꝝ poſſet eſſe ꝯplemētū i nūero? So. ibidē ad. v. pa. ¶ Filiꝰ quō p̄t eē ſine mr̄e? Sol'. Ille filiꝰ q̄ totꝰ eſt de pr̄e: nō h̄z neceſſitatē: q̄ h̄eat mr̄ez. Et vade vt̄s. ad. vi. pa. ¶ Que pſona in deo eſt centrū ꝯplemēti? So. ibidem ad. vij. pa. ¶ Spūſſanctꝰ quare non ꝓducit pſonā? So. Sicut pr̄ ꝛ filiꝰ ſe h̄nt de neceſſitate ad ꝓducēdū i deitate: oꝫ q̄ ſctūs ſpūs ſe h̄eat de neceſſitate ad nō ꝓducēdū i deitate. Et vade vt̄s. ad. viij. par. ¶ Spūſſctūs q̄ō h̄z tātū ſicut pr̄ ꝛ filiꝰ? So. ibidē ad. ix. pa. ¶ Alicꝰ q̄re nō p̄t eē īfinitꝰ? So. Nullū īfinitū eſt i poteᷓ. Et vade ad. x. pa. ¶ De.q. fructꝰ. Et pᵒ ar. el'al'.

FRuctꝰ ar. el'al' q̄s ē? Soᵒ. Uade ad. rub. añdictā. ¶ Elatū q̄ō ē fructꝰ? So. Succeſſio q̄ ē de p̄nᵒ p̄ meᵐ: h̄z q̄etē i fine. Et vade vt̄s. ¶ Ignis quare plꝰ h̄z de pfectione i cōpoſito q̄ in ſeipſo? So. In rebꝰ nālibꝰ ſunt foꝛme ſimplices vt ſint cōpoſite. ¶ Utruz ſit fructꝰ gn̄alis el'al'? So. Si nō eēt gn̄ale vegetare: nulla plāta eēt. Et vade vt̄s. ¶ In pomo q̄s eſt fructꝰ el'al'? So. Illud ens q̄d ē i pomo de ptibꝰ ſimplicibꝰ eloꝝ: ē fructꝰ el'al'. ¶ Fructus el'al' ē i pomo viſibilis? So. In cōtate nāli nulla ps ſimplex videri p̄t. ¶ Fructus el'al' ē i pomo palpabilis? So. Ponderoſitas ꝛ durities ſunt inſtr̄a cū quibꝰ ſenſus attigit ptes fructꝰ el'al'. ¶ Fructꝰ el'al' eſt magis nobilis i auro q̄ in pomo? So. Uegetatio ē pfectio el'ationis. q2 ē in maioꝛi magnitᵉ bonitatis i fine. ¶ Per opus artificiale pōt eē fructꝰ el'al'? Solu. Per flāmā exit aurum de potētia i actu. ¶ Poſtq̄ p artificium p̄t exire foꝛma de potētia i actu pōt p artificiū fieri aurū de argēto? So. Martellꝰ nō ꝓducit clauū de ſeipō/ nec medicus ſanitatē de ſeipō ꝓducit i patiēte. ¶ De.q. fructꝰ ar. vegetalis.

FRuctus ar. vegetal' q̄s eſt? Soᵒ. Uade ad ru. añdictam. ¶ Duo fructꝰ q̄ ſunt in pomo q̄ō ſunt indiuiduati? So. Finis el'ationis ē p elemētare/ꝛ finis vegetationis per vegetare. ¶ Duo fructus qui ſunt in pomo quomō coniſiguntur in vno fructu q̄ ē pomū? Solu. Ex pluribus ptibꝰ ſimplicibꝰ ē cōpoſita vna ſuba/ꝛ ex pluribꝰ ſubīs cōpoſitis ē vna ſuba cōpoſita: q̄ eſt plus q̄ aliqua ipſarum cōpoſita. ¶ Duo fructꝰ i vno q̄ō ſunt imaginabiles? So. Uade vt̄s. ¶ Centrum plantarum quod eſt? Solu. ibidem. ¶ Que ex partibus plante eſt magis plena? Solu. ibidem. ¶ Salix q̄re non facit

fructum? So.ibidē. ¶ Ceraſum q̄re hꝫ os
ſiue lapidē intra ⁊ nō extra ſicut amigda
lū ⁊ nux? So.ibidē. ¶ Gradus q̄s elīa ha
bent in plātis: quō ſunt aſſituati? So.ibi
dē. ¶ Plāte habent ita gradus ſuos aſſi
tuatos ſm vegetationem: ſicut habēt ſm
elemētationē? Sol. Formis nobilibus eſt
magis neceſſariꝰ ordo q̄ minꝰ nobilibus.

¶ De.q.fructus ar.ſenſualis.

FRuctꝰ ar.ſenſualis q̄s eſt? Sol.
Vade ad rub.āndictā. ¶ In eq̄
quus eſt fructus elementoꝝ vege
tatiue ⁊ ſenſitiue? So.ibidē. ¶ Equus eſt
viſibilis per colorē/aut eſt viſibilis ꝑ viſi-
bilitatem? So. In equo eſt color ex elemē
tis/⁊ viſibilitas eſt ſenſitiue/ ⁊ color eſt ſub
iectum viſibilitatis/⁊ obiectū viſum eſt ex
ambabꝰ paſſionibꝰ. ¶ Equus quō eſt fru
ctus? So. Equus inquātū eſt viſus: ē fru-
ctus videndi.idcirco eſt fructꝰ ſenſitiue/et
inquātū eſt coloratꝰ ⁊ color eſt viſus: ē co-
loratus fructꝰ colorādi.⁊ inquātū ē vege-
tatꝰ: eſt fructꝰ vegetādi. ¶ Equꝰ q̄re ē fru-
ctus? So. Equꝰ eſt fructꝰ ꝑ formā.ſicut pa
nis: q̄ ē fructꝰ farine ⁊ aq̄/⁊ ſubā q̄ ē fructꝰ
ſue forme ⁊ ſue materie. Et equꝰ ē fructꝰ ꝑ
finē: iquātū ē ꝓpt̄ eq̄tare.de q̄ eq̄tare ē fru
ctꝰ eq̄tatū. ¶ In eq̄ colorato q̄re ē fructꝰ
ſenſitiue? So. In eq̄ colorato ē fructꝰ co-
lorādi formal̄r.⁊ q2 coloratū ē: vt ſit viſus:
eſt fructꝰ formal̄r ſenſitiue. ¶ Ex tribꝰ fru
ctibꝰ equus quō eſt vnus fructus? So. Eſt
equus vnus fructꝰ cōis ex pluribus forma
liter ⁊ final̄r.formal̄r ꝑ eēntiā oīm trium
fructuū ꝑticulariū.final̄r ꝑ finē cuiuſlibet
triū fructuū. ¶ Fructꝰ eq̄ hꝫ q̄etē i ſeipſo?
So. Inquātū equꝰ eſt fructꝰ formalis: eſt
fructꝰ ſuiīpſiꝰ.⁊ iquātū ē fructꝰ final̄: ē fru
ctꝰ alteriꝰ: vꝫ eq̄tati: cuiꝰ ē fructꝰ ꝑ eq̄tare.
ſicut pomū: q̄ ē fructꝰ illiꝰ ꝑ cōedere: q̄ ipm
comedit. ¶ Equꝰ q̄re nō ē fructꝰ final̄ ſui-
ipſiꝰ? So. Si equꝰ nō eēt inſtr̄m eq̄tādi et
arādi aut alicuiꝰ neceſſitatis hoīs: ꝑtes ſue
hērēt i ipo q̄etē/⁊ nō ſuirēt deo.cū ita ſit:
q̄ equꝰ de deo cognitiōeꝫ nō hꝫ. ⁊ ſeq̄ret̄:
q̄ equꝰ eēt creatꝰ ſibiīpſi ⁊ nō deo. ¶ Ser
pens q̄ hoīes occidit: quō eſt fructꝰ hoīs?
So. Serpēs iquātū hoīes occidit: ē iſtr̄ꝫ
iuſtitie dei ⁊ prudētie hoīm.hꝫ etiā aliq̄s
ꝯditiōes: q̄ ſunt bone ꝯditiōibꝰ hoīs.ſicut
tyriaca: que fit de ſerpente: que bona eſt ꝯ
venenū. ꝯ leprā/⁊ ꝯtra morbū caducū/et
fortificat calorem naturalem.

¶ De.q.fructus arboris imaginalis.

FRuctꝰ ar.imagīalis q̄s ē? Sol.
Vade ad ru.āndictā. ¶ Fructꝰ
ar.imagīal̄ de q̄ ē? So. ibidem.
¶ Fructꝰ imaginatiōis q̄re eſt? So. Eſt ꝑ
formā ⁊ ꝑ finē.ꝑ formā h̄ ē ꝑ imagīari. ꝑ
finē hoc ē ꝑ imagīatū. ¶ Capra imagīat̄
lupū: de quo hꝫ timorē.idcirco q̄rit̄: q̄uo
lupus q̄ eſt imaginatꝰ: ē fructus imagina
tionis capre? So. Ex ſecūdariis intentio
nibus ſunt fructꝰ p̄marii.ſicut capra q̄ ti-
morē hꝫ de lupo: q2 diligit viuere. ¶ Ca-
pra fontē imaginat̄.fons imaginatꝰ q̄uo
eſt fructꝰ imaginatiōis capre? So. Siſitu
do fontis quā imagīatio mĺtiplicat: ē fru
ctus ſecūdariꝰ imagīatiōis/⁊ bibere ē fru
ctus primꝰ. ¶ Equꝰ viuꝰ q̄ equū mortuū
videt: imagīatur ſuā mortē? So. Si equꝰ
ſuā mortē nō imaginaret̄: de morte timo
rē nō haberet. ¶ Viſibilitas quō ē fructꝰ
imaginatiōis? So. Si viſibilitas nō eēt
imaginatio coloratū imagīari nō poſſet.
eſt ergo viſibilitas ita fructꝰ ſecūdarius
imaginatiōis: ſicut panis ē fructꝰ ſcd̄ariꝰ
vite. ¶ Hō chymerā imagīat̄: illa chyme
ra eſt fructꝰ imagīationis cū ipſa non ſit
real̄r? So. Spēs q̄ nō ſunt entiū verorum
ſunt inſtrumētales cū quibꝰ vere attingū
tur. ¶ Imagīatū q̄uo eſt fructꝰ imagina
tionis? So. Sicut calefactū ē fructꝰ calo-
ris ⁊ ſentitū ſenſus: eſt imagīatū fructus
imaginatiōis. ¶ Imaginari ē fructꝰ ima
ginatiuitatis? So. Imagīatiuitas ē fru-
ctus formalis/⁊ imaginari finalis.

¶ De.q.fructus arboris humanalis.

FRuctus ar.hūanal̄ q̄s eſt? Soᵒ.
Vade ad ru.āndictā. ¶ Aīa rō-
nalis q̄uo eſt fructꝰ corꝑis? So.
Sicē elāre ē fructꝰ ſecūdariꝰ elōꝝ/⁊ elātū
ē p̄mꝰ: ita corꝑificare ē fructꝰ ſcd̄ariꝰ potē
tie elātiē/vegetatiē/ſenſitiē/imagīatie.et
rōnatiā ē fructꝰ p̄mꝰ ſm ꝯparationē fru
ctuū q̄ ſub ſe ſunt.⁊ ē ſecūdariꝰ ſm ꝯpara
tionē rōnati homificati. ¶ Hō q̄uo ē fru
ctus ſolis? So. Sicut martellꝰ q̄ eſt ꝓpter
clauū/⁊ plāta q̄ ē ꝓpter vitā aīal̄: ita ſol ē
ꝓpter hoīeꝫ. ¶ Quā vtilitatē hꝫ ſol de eē

hoīs? So. Sole ſeruiēte hoī ſeruit deo.qꝛ hō diligit deū ⁊ cognoſcit. ¶ Hō ꝑ quaȝ nām eſt nobilioꝛ fructus? So. Hō ē fruct⁹ ꝑ formā/⁊ eſt fruct⁹ ꝑ finē.⁊ ꝑ formā non eſt fruct⁹ creaturaꝝ corporaliū: ſed per finē eſt fruct⁹ oīm creaturaꝝ corporalium. ¶ Quis ē fruct⁹ hoīs pctōis? So. Illa ſuba eſt ſuo fructu vacua:q̄ ſuo fine eſt priuata.Et ī hͦ paſſu cognoſcit̄:qūo pena dānatoꝝ ē magna. ¶ In hoīe dānato quis eſt fruct⁹ ſolis ⁊ plāte? So. Fruct⁹ ſolis ⁊ plāte ꝑdit⁹ ē in hoīe dānato:īquātū beatitudinē nō hȝ ⁊ reſtaurat⁹ ī iudicio dei. ¶ Martin⁹ ē meli⁹ fruct⁹ pr̄is ſui q̄ ſol? So. Martin⁹ eſt fruct⁹ ſui pr̄is formal'r/ finaliter/⁊ mālr̄.⁊ eſt fructus ſol' final'r tātūmō. ¶ Fruct⁹ meritoꝝ martini q̄s eſt? So. Iuſtū eſt fruct⁹ iudicādi/⁊ amatū amādi. ¶ In hoībus qūo ſunt fruct⁹ alterabiles? So. Fruct⁹ fabri q̄ clauum facit: ſunt denarij quos hȝ ꝓpter clauū.⁊ clau⁹ eſt fructus hominis:q̄ ipſum emit.⁊ hͦ de gradu in gradum vſq₃ ad viuere.

¶ De.q.fruct⁹ arbo.moralis virtuoſe.

Fruct⁹ ar.mo.q̄s eſt? So. Uade ad ru.añdictā. ¶ Fruct⁹ morales qūo naſcūtur de hītib⁹? So. De iuſtitia naſcit̄ iuſt⁹ act⁹ ꝑ iudicare/et bonus bonificat⁹ ꝑ bōificare. Et vade ad ru.vtē. ¶ In moralib⁹ hītib⁹ qūo ſunt q̄dā fruct⁹ alioꝝ? So. Inquātū vna man⁹ aliā iuuat:ē vna man⁹ alterius.ſicut martell⁹ q̄ ē claui. ¶ Fruct⁹ morales qūo colligunt̄? Sol'. Imagiātiā colligit colozatū cū videre/⁊ v̄ba cū audire. ¶ Fruct⁹ morales qñ colligūtur? So. In illo tp̄e:quādo martin⁹ actib⁹ virtutum vtit̄:colligit merita. ¶ Fructus ſpei q̄s ē? So⁹. Illud meritū q̄d martin⁹ hȝ ꝑ ſpē: ē fruct⁹ ſpei. ¶ Cū martin⁹ ſit deſperat⁹: fructus ſpei quē habebat vbi ē? So. Fruct⁹ quē martinus habebat ꝑ ſpē nō attingit beatitudinē:cū martin⁹ deſperat⁹ ē.verūtū vtilitatē attingit:inquātū eſt occaſio minoris pene. ¶ Nobilioꝛ fruct⁹ martini vitioſi q̄s eſt? So. Uade vtē. ¶ Unus fruct⁹ qūo eſt in potētia alteri⁹ fruct⁹? Sol'.ibidem. ¶ Mors qūo eſt fructus vite? So⁹. Cum mors moral' ē virtuoſa:ē ita fruct⁹ vite virtuoſe:ſicut mādūcare eſt fructus ipſius viuere/⁊ coloꝛ colorati.

¶ De.q.fruct⁹ ar.moralis vitioſe.

Fructus vitioſus q̄s ē? So. Uade ad ru.añdictaȝ. ¶ Cū pctm̄ ſit occaſio priuatiōis finis: qūo pōt hr̄e aliquē fructū? So.ibidē. ¶ Punitio qūo ē fruct⁹ pcti? Sol'. Punitio eſt fruct⁹ pcti:īquātū ē īſtm̄ q̄d ſubm̄ pcti ſit tormētatū. ¶ Punitio qūo ē īſtm̄ glie? So. Cū malis coḡſcunt̄ bōi. ¶ Pctm̄ pt̄ eſſe fructus alicui⁹ ſube realis? So. Sicut cecitas eſt priuatio viſus:eſt pctm̄ ꝑuatio fructificādi.Et in hoc paſſu cognoſcit̄:ꝙ pctm̄ eſt illud inſtm̄ ꝑ q̄d ꝑuat⁹ ē fructus virtutis. ¶ Unum pctm̄ ē fruct⁹ alteri⁹? So. Inquātū vnū pctm̄ iuuat aliud:vnū pctm̄ ē inſtm̄ alteri⁹ ꝯ fructum virtutis. ¶ Demō q̄ martinū peccare facit cōſequitur aliquē finē? Sol'. Finis caloꝛ̄ innālis ī hoīe q̄ hȝ febrē eſt ꝯ finē caloꝛ̄ nālis.⁊ iō finis caloꝛ̄ innālis ē ꝯ finē ſui ꝓprij ſubi. ¶ Quis ē fruct⁹ ſupbie? So. Supbia appetitū hȝ eundi ſuperi⁹:⁊ ſuū fructū colligit in eūdo inferi⁹. ¶ Fruct⁹ auaritie q̄s eſt? So. Auari⁹ deſiderare facit diuitias ⁊ attingit ſuū fructū ī paupꝑtate inquātuȝ hō auar⁹ ē magis paup q̄ ali⁹ hō. ¶ Forma demonis q̄ ē? So. Informatio ꝑ quā quelibet ps demōis hȝ ſuū finē ī ꝑuatiōe eſt forma demōis.Et in hoc paſſu cognoſcitur qūo ē magna ꝑuerſio v̄tut̄ ī vitiū.

¶ De.q.fruct⁹ ar.imperialis.

Fruct⁹ ar.iperial' q̄s eſt? So. Uade ad rub.añdictā. ¶ Fruct⁹ ar.impial' de q̄ ē? So. Fructus perſone cōis ē pluriū pticulariū moralitatuȝ q̄ in pl'ib⁹ hoīb⁹ ſuſtētant̄. ¶ Fruct⁹ pricipis q̄re eſt ꝑncipal'r? So. Caloꝛ ignis ē ꝓpter caloꝛē piperis/equi/grui/⁊ hoīs. ¶ Fruct⁹ ꝑncipis ē ſupioꝛ aut īferioꝛ? Solu. Eſt ſupioꝛ ꝑ formā/⁊ inferioꝛ ꝑ finem. Et in hͦ paſſu cognoſcit̄ ꝙ null⁹ hō ſm̄ finē eſt tātū ſubditus ſicut ꝑnceps. ¶ Peioꝛ fruct⁹ q̄s eſt? So. Dixit Ray.ꝙ illam queſtionem faceret malo principi. ¶ In malo principe quis eſt peioꝛ fructus? So. Nobilioꝛ fruct⁹ q̄ eſt in principe:eſt ꝑ iuſtitiā. ¶ Fruct⁹ imperialis q̄d ſapit? So. Sapit pacē diuitias hominū:ſi ꝑnceps ſit bon⁹. ¶ De quo viuit fructus ꝑncipis?

Solu. Viuit de actibꝰ ſuarũ virtutũ ⁊ de actibꝰ virtutũ ſuoꝝ hoim. ¶ Fructꝰ principis qũo eſt pulcher? So. Eſt pulcher cũ bona fama ⁊ cũ vero iudicio. ¶ Fructus pꝛincipis vbi eſt? Solu. In patibulo in ſuo ſcuto ⁊ in ſua coꝛona.

¶ De. q. fructꝰ ar. apoſtolicalis.

Fructus ar. aplĩcalis q̃s ẽ? So. Vade ad ru. añdictã. ¶ Fructꝰ ar. aplĩcal' de quo ẽ? Soº. Eſt de ordine: q̃ gẽtes oꝛdinat ad ſaluationem. ¶ Cultoꝛ fructꝰ quis dꝫ eſſe? Soº. Vade ad ru. vtõ. ¶ Fructꝰ aplĩcalis de q̃ viuit? So. Viuit de cõitatibꝰ finiũ ſub ip̃o exiſtẽtiũ. Et vade ad ru. vtõ. ¶ Fructꝰ apoſtolicalis eſt magnus? So. ibidẽ. ¶ Fructꝰ ar. aplĩcal' deberet eſſe dulcis? So. ibidẽ. ¶ Fructꝰ ar. aplĩcalis ẽ albꝰ? So. ibidẽ. ¶ Fructus ar. aplĩcal' ẽ vtilis? So. ibidẽ. ¶ Fructꝰ ar. aplĩcalis cuiꝰ imago ẽ? Solu. Vnus eſt ieſus xp̃s in celo/ ⁊ imago ſue vnitatĩ ⁊ dñij ẽ in terra vnꝰ aplĩcꝰ. ¶ In apoſtolico ſuus fructus qũo eſt figuratꝰ? So. Sicut figure litteraꝝ ſigilli/ ⁊ figure lr̃aꝝ cere foꝛmate per ip̃as de ſigillo ſunt vnũ in ſpecie ⁊ numero: eſt fructꝰ aplĩcal' impꝛeſſio ꝓpoꝛtionata ⁊ diſpoſita: q̃ ſit ſimilitudo in apoſtolico.

¶ De. q. fructus ar. celeſtialis.

Fructus ar. celeſtialis quis eſt? So. Vade ad rubꝛi. añdictam. ¶ Fructꝰ ar. celeſtial' vbi colligitur? So. ibidẽ. ¶ Fructꝰ arietis ⁊ martis eſt vnꝰ? Soº. Vnus ẽ in ſpẽ q̃litatis/ et ſunt plures: ĩquãtũ ẽ dr̃ia obiectoꝝ ⁊ ſubiectoꝝ. ¶ Fructꝰ arietis ⁊ cãcri ſunt cõtrarij? So. In ſeip̃is nõ ſunt ꝯ̃rij: q̃m firmamẽtũ nõ ẽ de ꝯ̃rijs. ſed ſunt ꝯ̃rij ĩ igne/ ⁊ in aqua/ ⁊ ĩ pipere ⁊ ĩ cucurbita. ¶ Fructus celi qũo colligit̃ ĩ terra? So. Sol vapoꝛes cõſummit/ ⁊ lũa ipſos multiplicat. ¶ Cũ piper non ſit de eſſentia ſolis: qũo eſt frucus ſolis? So. Pomũ eſt fructꝰ pomerij ꝑ foꝛmã ⁊ mãm/ ⁊ eſt fructꝰ finis illius q̃ pomũ cõcedit. ¶ Cũ aĩa beati petri non ſit de eſſentia ſolis: qũo eſt fructꝰ ſolis? Solu. De coꝛꝑe beati petri ⁊ de anima erit in die iudicij beatus petrꝰ. ¶ Celum empireum qũo eſt fructus ſolis? So. Coꝛpus beatri petri fuit fructus ſolis in hoc ſeculo/ ⁊ erit fructꝰ celi empirei ĩ alio ſc̃lo. ¶ Lux ſolis ⁊ lux celi empirei ſunt de vno fructu? So. Sꝫ de intẽtiones ſunt cauſe p̃marũ. ſicut martellus q̃ eſt claui/ ⁊ martellꝰ ⁊ clauꝰ ſunt de vno ferro. ¶ Piper ẽ fructꝰ celi ẽpirei? So. Pip ẽ fructꝰ ignis ⁊ ſolis/ ⁊ celũ ẽpireũ ẽ fructꝰ ſolis et ignis.

¶ De. q. fructus ar. angelical'.

Fructꝰ ar. angelical' q̃s eſt? So. Vade ad ru. añdictã. ¶ Pꝛincipalioꝛ fructus ar. ãgelicalis q̃s eſt? So. ibidẽ. ¶ Poteſt eſſe aliq̃s fructꝰ magis nãlis ꝑ aliã nãm q̃ ꝑ ſuã naturã? So. Foꝛmaliter nullꝰ fructꝰ põt eẽ magĩ nãlis per aliã naturã q̃ per nãꝫ ſuiipſiꝰ: ſed ratiõe finis ſic. Et vade ad rubꝛi. vtõ. ¶ Amabilitas dei qũo cõpꝛehẽdit amatiuitatẽ angeli? So. ibidem. ¶ Bonificatiuitas dei quomõ cõpꝛehẽdit bonificabilitatem angeli? Solu. ibidem. ¶ Fructus angelicalis qũo eſt plenus ⁊ cõpletꝰ? So. ibidem. ¶ Fructus angelicalis quãtũ eſt magnus? So. ibidẽ. ¶ Põt ãgelus ignorare ⁊ obliuiſci? So. Omnis creatura põt ꝑ foꝛmã ⁊ mãm deficere. ſꝫ rõne finis non põt deficere: poſt q̃ in fine hꝫ ꝯplemẽtum. ¶ Fructꝰ angeli de quo viuit? So. In angelo ſecũde intentiones viuunt ex pꝛimis. ¶ Fructus angeloꝝ ẽ ex hoibꝰ? So. Nũcius regis nõ eſt ex ipſis: q̃bus trãſmittit̃.

¶ De. q. fructus ar. euiternalis.

Fructꝰ ar. euiternal' q̃ ſunt? So. Vade ad ru. añdictã. ¶ Fructꝰ ar. euiternal' vbi ĩ q̃ ⁊ qũo colligunt̃? So. ibidẽ. ¶ Fructꝰ bonitatis/ magnitudinis/ durationis/ ptãtis/ ſapie/ volũtatis/ ꝟtutis/ veritatis/ ⁊ gloꝛie/ qũo colligunt̃ ĩ btis? So. Vade ad ru. fructꝰ bõitatis. ¶ In malitia ⁊ de malitia p̃t eſſe aliquis fructꝰ? So. Vade ad ru. fructus malitie. ¶ Ignis põt toꝛmẽtare ignẽ/ ⁊ itellectꝰ volũtatẽ? Solutio. Vade ad ru. vtõ. ¶ Ignis p̃t affligere aĩaꝫ ĩ inferno? So. ibidẽ. ¶ Aĩa in inferno affliget coꝛpus? So. Si aĩa in hac vita mouit coꝛpus ad delectationem ꝑ pctĩ: bene ſequit̃: q̃ ip̃ꝫ mouebit ad penaꝫ in inferno ſm̃ iuſtitiã dei. ¶ Si hõ dãnatꝰ fleret in inferno q̃t lachꝛymas pꝛoijceret? So. Si hõ ĩ inferno lachꝛymaret euiternal'r: ml'tiplicaret

numerū guttarū oīm aquaꝝ: q̄ ſunt ī flu-
minibus in mari ⁊ ī ſtagnis. ¶ Fructus
dānatoꝝ qd ē. So. Eſt priuatio finiū nā-
liū. Et vade ad ru. vtā. ¶ Demon intelli-
git ſuū intelligere: quō eſt ſibi malus fru-
ctus? So. Nō q̄ venenum bibit: qd̄ bibere
nō credit: bibit vt viuat / ⁊ morit: q͛ bibit.

¶ De.q. fructus ar. maternalis.

FRuctus ar. mr̄nalis qs ē? So°.
Uade ad ru. an̄dictam. ¶ Dn̄a
nr̄a quō ⁊ cū q̄ ſuū fructū colli-
git? So. ibidē. ¶ Fructus dn̄e nr̄e de q̄ ē?
So. Eſt pctōꝝ q̄ ī ipa ſpē habēt. ¶ In q̄
tp̄e dn̄a nr̄a fructū ſuū colligit? So. Qñ
pctōres plorāt ⁊ dn̄am nr̄am cū ſuſpiriis
⁊ lachrymis recolunt: dn̄a nr̄a colligit de
ſuo filio miam. ¶ Dn̄a nr̄a ē fructus an-
geloꝝ? So. Jeſus xp̄s ē fruct⁹ dn̄e nr̄e ⁊ ē
fruct⁹ angeloꝝ. ¶ Quis eſt fruct⁹ mater-
nitatis? So. Jeſus xp̄s eſt maſcul⁹ inquā-
tū hō / ⁊ ē fruct⁹ ⁊ finis oīꝫ maſculinitatū.
¶ Fruct⁹ dn̄e nr̄e quātum ē magᵐ? So.
Dixit Ray. qꝫ ꝯputaret ſtellas. ¶ Fruct⁹
dn̄e nr̄e eſt alt⁹? So. Dixit Ray. qꝫ celū cū
manu tāgeret. ¶ Fructū dn̄e nr̄e qs dili-
git? So. Plorabat Ray. quia oēs hoīes
hui⁹ mūdi nō cognoſcūt nec diligūt fru-
ctuꝫ dn̄e nr̄e. ¶ Fruct⁹ dn̄e nr̄e hꝫ bonos
cultores? So. Plorabat Ray. q͛ ſunt tot
pctōres.

¶ De.q. fruct⁹ ar. ieſu xp̄i.

FRuctus ar. ieſu xp̄i qs eſt? So.
Uade ad ru. an̄dictam. ¶ Fru-
ctū ieſu xp̄i qs colligit? So. ibi-
dem. ¶ De fructu ieſu xp̄i que vtilitas ſe
quitur? So. ibidem. ¶ Fruct⁹ ieſu chriſti
de qua natura eſt? So. ibidē. ¶ Fructus
ieſu xp̄i poteſt eſſe altior in magnitudine
bonitatis ⁊ virtutis? So. ibidē. ¶ Cum
fructus ieſu xp̄i ſit ita ſaporoſus: quare ex
ipo ita pauci hoīes guſtant? So. Si fru-
ctus ieſu xp̄i eſſet multū cognitus: plures
hoīes ex ipo comederent. ¶ Fructus ieſu
xp̄i ſufficeret oīb⁹ hoīb⁹? So. Nobilitas
finis ſufficit nobilitati principii ⁊ medii.
¶ Jeſus xp̄s eſt complet⁹? So. In com-
plemēto ieſu xp̄i quietē hn̄t rōnes diuine
⁊ oēs rōnes create: exceptis rōnib⁹ dāna
toꝝ. ¶ Fruct⁹ ieſu xp̄i quomodo colligit?
So. Colligitur cuꝫ fide ſpe charitate iu
ſtitia prudentia fortitudine temperantia
humilitate mīa ⁊ pietate. ¶ Fructus ie-
ſu xp̄i eſt durabilis? Sol. Illud queratur
ab eternitate glīa ⁊ euiternitate.

¶ De.q. fructus ar. diuinalis.

FRuctus ar. diuinalis qs ē? So.
Uade ad ru. an̄dictā. ¶ Fruct⁹
diuinalis ē cōplet⁹? Sol. Illud
q̄rat ab infinita boniᵉ ⁊ eterna: ⁊ ab oīb⁹
actib⁹ ſuaꝝ rōnū. ¶ Fruct⁹ diuialis pōt
deficere? So. Uade ad rub. vtā. ¶ Filius
quō eſt fructus pr̄is? So. ibidē. ¶ Spūſ-
ſctūs quō eſt fruct⁹ pr̄is ⁊ filii? So. ibidē.
¶ Pr̄ quō ē fruct⁹ filii? So. Pr̄ ē fruct⁹
filii ī amādo ⁊ intelligēdo cū oīb⁹ actib⁹
ſuaꝝ rōnū filio ītelligēte ⁊ amāte pr̄eꝫ cū
bono īfinito eterno potēte xtuoſo glīoſo
⁊ veroſo amare ⁊ ītelligere. ¶ Pr̄ ⁊ fili⁹
quō ſunt fruct⁹ ſcī ſpūs? Sol. Dixit ray.
qꝫ illud quereret a ſolone q̄ſtionis an̄tis.
¶ In deo ē fruct⁹ vn⁹ tātūmō aut plr̄es?
Sol. In deo nō ē niſi vn⁹ fruct⁹ ꝑ eēntiā
⁊ ī ipo ſunt plr̄es fruct⁹ ꝑ ꝓpetates ꝑſona
les ⁊ ꝑ act⁹ diuaꝝ rōnū. ¶ De⁹ quō ē fru
ctus creaturaꝝ ⁊ creature quō ſunt fruct⁹
dei? So. Uade vtā. Fruct⁹ dei vbi ē? So.
Illud q̄rat ab hūilib⁹ ⁊ veridicis hoīb⁹: q̄
plus deū diligunt q̄ oēs creaturas.

¶ De.q. fructus ar. exemplificalis.
Et primo de elementali.

QUeritur qd̄ valet pl⁹: aut ferrū
aut aurū? So. Uade ad ru. an-
tedictā. ¶ Queſiuit heremita
a ray. vtrū ſciret ī arte militie qd̄ erat pri-
mo aut ſcutū vel enſis? Sol. Illa arma q̄
mag͛ ſunt neceſſaria p̄us erāt inuēta. Et
vade vtā. ¶ Ignis hꝫ ſe p̄us ad calefactū
q̄ ad calefacere? Sol. Faber ſm finē p̄us
ſe habet ad clauū: ⁊ ſm motū ad operari.
¶ Ignis hꝫ ſe an̄ ad calefaciēdū aerē q̄
aquā? So. Scd̄m finē ſe hꝫ an̄ ad calefa-
ciēdū aerē ⁊ ſꝫ māꝫ ad calefaciēdū aquā.

¶ De.q. fructus ar. exēpli. ar. vegetalis.

QUerit vtrū ī plātis ſint fructus
plus ꝑ vegetare q̄ ꝑ elīare? So.
Uade ad ru. antedictā. ¶ Po-
mū eſt plus vt ſuā ſpēm multiplicet q̄ vt
comedatur? Sol. ibidē. ¶ Elemēta dant
plus ſuas qualitates pomo ꝓpter cōede-
re q̄ ꝓpter eſſe ſuū? So. ibidē. ¶ Pome
riū hꝫ maiorē detē in pomo q̄ in ſeipſo?

So. Illa quies que eſt maior: eſt in fine.
¶ De. q. fructꝰ ar. exēplificalis ſenſualis.

Homo iuſtꝰ q̄re hȝ aduerſitates i hoc mūdo ⁊ hō malus ꝓſperitates? So. Uade ad ru. añdictam. ¶ Utrum hoies peccōres tantas habēt tētatiōes ſic hoies iuſti? So. ibidē. ¶ Homines ypocrite quō habēt conſcientiam/ ⁊ quō faciūt penitentiam? Solu. ibidem. ¶ Perfectio religiōis que ē? So ibidē.

¶ De. q. fructuū ar. exēpli. imagialis.

Imagiatio hȝ maiorē ꝯcordātiā cū memoria ꝙ cū intellectu? So. Uade ad ru. antedictā. ¶ Iudex quō eſt ptialis? So. ibidē. ¶ Quidā habitus morales quō ſunt maiores ꝙ alii? So. ibidē. ¶ Imagiatum eſt ita magnꝰ fructus imaginationis: ſicut recolitū aut memoratum? Solu. Imaginatum eſt maior fructus imaginatiōis ꝑ formam/ ⁊ recolitum ſiue memoratū per finem.

¶ De. q. fructuū ar. exēpli. humanalis.

Homo eſt maior fructꝰ ꝑ aiam ꝙ ꝑ corpus? So. Scd̄m materiam pluriū creaturarū eſt homo maior fructꝰ ꝑ corpus ꝙ ꝑ aiam. ⁊ fm formā ⁊ finē ꝑ animam. Et vade ad rub. antedictam. ¶ Quare puer ꝑus ſe inclinat ad nās corpis: ꝙ aīe fm curſum naturalem? So. Scd̄m materiā ſcdarie itētiōes ſunt primo: ⁊ fm formā ⁊ finem ſunt ꝯña primarū. ¶ In electiōe quare ſcitas eſt plꝰ eligibilꝭ ꝙ honor? So. Uade vtē. ¶ Anima ⁊ corpus quō habēt maiorem concordātiā? So. In ꝓportione entiū inequalium finis illoꝝ eſt in maiori cōcordātia.

¶ De. q. fructus ar. exempli. moralis.

Fructus ar. moralis de q̄ ē? So. Uade ad ru. antedictā. ¶ Primarie intētiones ⁊ ſcdarie quō cognoſcunt? So. ibidē. ¶ Patiētia quō cognoſcit? So. ibidem. ¶ Dñs diſcretus quō ſuū diſcipulum tentat? Solꝭ ibidem.

¶ De. q. fructuum ar. exempli. impialis.

Utrum princeps tātū debeat diligere ſanitatem ſui corporis ſicut vtilitatem ſui populi? Sol. Uade ad rub. antedictam. ¶ Princeps quid debet credere de cōſilio? Solu. ibidem. ¶ Plures hoies quō dant conſiliū ꝯ eoꝝ felicitatē? So. ibidē. ¶ Princeps ſupbꝰ quō venit ad infortuniū? So. ibidē.

¶ De. q. fru. ar. exēpli. aplicalis.

In plato q̄ ſunt pmarie intētiōes ⁊ ſcdc? So. Uade ad ru. añdictā. ¶ In arbore aplicali qs ē fructꝰ ſuperior? Solꝭ ibidē. ¶ Fructus aplicalis quō eſt ſaporoſus ⁊ lucēs? Solu. ibidem. ¶ Fructus apoſtolicalis quō eſt virtuoſus magnus ⁊ redolēs? So. ibidem.

¶ De. q. fruc. ar. exēpli. celeſtialis.

Natura ſolis habet ita magnā ptātem i corpe hoīs ſicut natura ignis? So. Uade ad ru. antedictā. ¶ Aſtronomꝰ pōt dare ita verū iudiciū de hoie īfirmo ſicut medicꝰ? So. ibidem. ¶ Quare aſtronomi ſunt paupes? So. ibidē. ¶ Hō quō ē filiꝰ ſolis? So. ibidē.

¶ De. q. fru. ar. exēpli. angelicalis.

Utrū agere ſit fructꝰ aut exiſtere? So. Uade ad rub. añdictā. ¶ Mūdus quō poſſet eē in bono ſtatu? So. ibidē. ¶ Fructꝰ btī michaelis ē amare aut amatū? So. Amabilitas pr̄is ⁊ filii eſt fructꝰ btī michaelis ꝑ amatiuitatē. ⁊ ſpūſſctūs eſt fructꝰ btī michaelis ꝑ amare. ¶ Btūs michael hȝ ſe ꝑus ad amatū ꝙ ad amare? So. Cum in deo amatus et amare eq̄les ſint in eternitate fine magnꝰ ⁊ bonꝰ eſt eoꝝ eq̄litas cū btō michaeli: ꝙ eq̄lr ſe hēat ad amare ⁊ ad amatū.

¶ De. q. fru. ar. exēpli. euiternalꝭ.

Gloria padiſi ⁊ pena inferni quō debēt conſiderari? So. Uade ad ru. añdictā. ¶ Pena inferni eſt prius cōſiderabilis ꝙ gl̄ia padiſi? Solu. Cōſideratio amoris eſt añs conſideratio nis timoris. ¶ Quare q̄dā xtuoſi ſunt triſtes/ ⁊ quidā hilares? So. ibidē. ¶ Quis ſanctior videt aut triſtis aut hilaris? Solu. Ex forma ⁊ materia vnū idē iudicium fieri nō debet. Et vade ad ru. vtē.

¶ De. q. fru. ar. exēpli. maternalis.

Domina nr̄a quō rogari debet ⁊ laudari? Solꝭ Uade ad rub. añdictā. ¶ Suppoſito ꝙ peccatū originale nō eſſet: foret deꝰ incarnatus? Solꝭ ibidē. ¶ Articuli fidei catholice pñt ꝓbari? Solꝭ ibidē. ¶ Propter intelligere articulos fidei pdet homo me-

ritum fidei? So. ibidem.

¶ De.q.fru.ar.exēplificalis ieſu xpi.

Q Uare aīa de h mundo ſaturari nō pt? So. Uade ad ru. antedictā. ¶ Ex auaritia qd ſequitur? So. ibidē. ¶ In ɔtēplādo deū qs hʒ maius meritū: aut ītellectꝰ aut volūtas? So. ibidē. ¶ Memoria hʒ maiorē paſſionē p intellectū ꝙ p voluntatem? So. ibidem.

¶ De.q.fru.ar.exemplificalis diuinalis.

Q Reature qūo deū ſignificāt? Solu. Uade ad ru. aūdictā. ¶ Fructꝰ pbie qs ē? So. ibidē. ¶ Scientia qūo eſt tractabilis? So. ibidē. ¶ Uita ſupremar magis ſaporoſa ꝙ eſt? Solu. ibidem. Et gloria detur deo. Amen.

De.q.centū formarum: que ſunt in fine ar. elemētalis.

¶ De vnitate. j.

V Nitas qd eſt? Soº. Unitas ē illa forma ꝙ eſt rō indiuiduatiōis. Et vade ad ru. aūdictā. ¶ Abſq₃ cōi vnitate pñt eſſe plures vnitates? So. ibidē₃. ¶ Cōplemētū vnitatis de ꝙ ē? So. Sicut cōplemētū amoris ē de amāte amabili et amare: ita ɔplemētū vnitatis ē de vniēte vnibili ꝛ vnire. ¶ Quare ē vnꝰ mūdus ꝛ nō plures? So. Quia ē vnꝰ deꝰ ꝛ nō plures: ē ſua vnitas rō eēndi vnū mūdū ꝛ nō plures.

¶ De.q.pluralitatis. ij.

P Luralitas qd ē? Solu. Pluralitas ē illa forma ꝙ ē cā pluribus rebus. ¶ Que ſunt pma prin* pluralitatis? So. Sūma pluralitas ita ē cā create plalitatis: ſicut ſumma vnitas ē cā create vnitatis. ¶ Prima pluralitas creata de ꝙ eſt? Soº. Nulla pluralitas eſt ita ppe bonitatem ſicut illa ꝙ eſt ex eſſentialibus bonificāte bonificabili ꝛ bōificare. ¶ Una pluralitas quō ē cā pluribus? So. Uade ad ru. antedictam.

¶ De.q. ſimplicitatis. iij.

S Implicitas qd eſt. So. Simplicitas eſt illa forma ꝙ eſt rō pluribus ſimplicibꝰ anteꝙ non ē aliqua: ꝙ ſit ex ipa nec ex ſuis ſimplicibus. Et vade ad rub. aūdictā. ¶ Simplicia ſimplicitatis que ſunt? Solu. Simplicia ſimplicitatis ſunt illa: ex quibꝰ ppie ipſa eſt rō: vʒ ſimplificās ſimplificabile ꝛ ſimplificare ꝙ ſunt ſua eſſentialia ɔcreta/ꝛ in quibus ipſa eſt ſuſtētata ꝛ quietē hʒ ꝛ pfectionē. ¶ Simplicitas vbi ē? Solu. Uade ad ru. aūdictā. ¶ Prīa ſimplicia ſunt corruptibilia? So. Si pma ſimplicia eēnt corruptibilia ſimplicitas ꝛ compoſitio eēnt vnum idem nūero/ꝛ corruptio eſſet ex primis formis ꝛ nō ex ſecundis.

¶ De.q.compoſitionis. iiij.

C Ompoſitio qd ē? So. Cōpoſitio eſt ɔiūctio pluriū ſimpliciū qbuſdā i aliis exñtibꝰ de quibꝰ ſequit tertius nūerꝰ oībꝰ cōis. Et vade ad ru. antedictā. ¶ Spēs cōpoſitiōis quot ſunt? So. Due ſunt. pma ē illa: ꝙ eſt ex ptibus ſimplicibꝰ. ſcda ē illa: ꝙ ē ex ptibus ɔpoſitis/ꝛ ex hac ſunt ſubē ctate. ¶ Utrū ſine cōi ɔpoſitiōe plures ɔpoſitiones pñt eſſe? So. Uade vtō. ¶ Scda ſpēs ɔpoſitiōis eſt ex prima? So. Si ſcda ſpēs ɔpoſitiōis nō eſſet ex prima: poſſibile foret eē totum ſine ptibꝰ/ꝛ ptem ſine cōitate.

¶ De.q. forme. v.

F Orma qd eſt? So. Forma ē illd ens: cui actio ē magis ppria qūtas ꝙ aliī. ¶ Forme particulares pñt eēt ſine forma vniuerſali? So. Uade ad ru. aūdictā. ¶ Forme ptculares de quo ſunt? So. Ita ſunt forme pticulares ex forma vniuerſali ſicut ſunt ex bonitate bōificās bonificabilꝭ ꝛ bonificare. ¶ Forma vniuerſalꝭ ē ex aliis formis? So. Opʒ ꝙ ois cōitas ſit ex cauſis ſimplicibus. Et vade vtō.

¶ De.q.materie. vj.

M Ateria qd ē? So. Mā ē illd ens cui paſſio ē magis ppria qūtas ꝙ alicui aliī enti. Et vade ad rubri. aūdictā. ¶ Gnalꝭ mā vbi ē? So. ibidē. ¶ Mās ptculares qs ducit de potētia i actū? So. ibidē. ¶ Mā ſpālis qūo ē i potētia i gñali? So. Bōificabilitas realꝭ bonitatꝭ ē i potētia mālr i bōitate/ꝛ formalr eſt i hītu bonificātis. ꝛ iō bonificare ſapit eſſentiā ꝛ naturam omnium trium.

¶ De.q. generis. vij.

G Enꝰ qd eſt? So. Genꝰ eſt illa cōmunitas: ſupra quā nō ē alia cōitas. ꝛ ē ſupra oēs ſpāles cōmuni=

tates. ¶ Gen⁹ ē ens reale aut ītētionale? So. Eſt ens reale. q2 ſi nō eſſet ens reale arbor eēat eē nō poſſet. Et eſt itentionale. qm̄ ſi non eſſet intētionale: intellect⁹ ſpecies multiplicare nō poſſet ad inquirēdū rerū veritatem. Et vade ad ru. añdictam. ¶ Gen⁹ reale de q̄ eſt/ ⁊ vbi ē? So. Iſtud q̄ratꝛ ab ar. eēali. ¶ Gen⁹ intētionale de quo eſt? So. Iſtud queratꝛ ab intellectu: q̄ ipſum facit ex ſimilitudinib⁹ indiuiduoꝝ ⁊ ipſum multiplicat ſupra ſpecies eorum.

¶ De. q. ſpeciei. viij.

Spēs qd ē? So. Spēs realꝛ ⁊ nālꝛ eſt illud ſubm: in q̄ gen⁹ vtitꝛ dfia cōicādo ſeipſum plurib⁹ partib⁹ cōibus differētib⁹ q̄ ſunt de ſua eſſentia. ¶ Spēs itētionalꝛ qd ē? So. Spēs itētionalis eſt illa ſil'itudo: quā intellect⁹ accipit ex realib⁹ ſpēb⁹. ¶ Species vbi ſunt? So. Vade ad ru. añdictā. ¶ Si ſpēs nō eēt ens reale: qđ icōueniēs ſeq̄retur? So. ꝛ. ibidem.

¶ De. q. intēſitatis. ix.

Intēſitas qd ē? So. Intēſitas eſt illa figura q̄ forti⁹ ptē ſimplicē ſignificat q̄ aliq̄ alia figura. ¶ Intenſitas gñalꝛ ⁊ ſpālis vbi ē? So. Vade ad ru. añdictā. ¶ Intellect⁹ quō ꝯſiderat intēſitatē? So. Intellect⁹ itēſitatē ꝯſiderat denudādo ſpēm: quā accipit de ſil'itudie cōi/ ꝯſiderādo ſimplicē vnitatē. ¶ Intenſitas ē ſenſibilis? So⁰. Intēſitas ſe cōicat ſenſui ⁊ cōmuni ſubo. de q̄ ſenſus ipāȝ trahit ex ſimplici figura.

¶ De. q. extenſitatis. x.

Extēſitas qd ē? So. Vade ad ru. añdictā. ¶ Extēſitas de q̄ ē? So lu. ibidē. ¶ Extēſitas ſpūalꝛ de q̄ ē? So. Extēſio bōitatꝭ realꝭ angelicalis ē ex ſuis realib⁹ ꝯcretꝭ: p q̄ ipſa ē extēſa. ⁊ ē ex ſil'itudinibus: q̄s dat magnitudini durātiōi ⁊ ceteris ptib⁹ ſubalib⁹ ſubē āgeli. ¶ Volūtas q̄uo ſe extēdit i itellectu? So. Extendit ſe volūtas in intellectu diligēdo in ipſo plures res differētes. ⁊ q̄tomagis ipſas diligit: tātoplus in ipīs extēdit ſuū actū.

¶ De. q. abſtractionis. xi.

Abſtractio qd eſt? So⁰. Abſtractio eſt illa forma p̄ᵃ ⁊ cōis ſuis cōcretis: q̄ de ſua ſunt eſſentia. inqua intellectus nō cōſiderat aliā cōitatem. Et vade ad ru. añdictam. ¶ Abſtractiōes ſecūdarie q̄ ſunt? So. ibidē. ¶ Abſtractio q̄re ē? So. Abſtractio eſt: vt cauſe p̄marie ſint. ¶ Spēs abſtractionis q̄t ſunt? So. Due ſunt. vna eſt realis/ alia intētionalis. q̄ ſiquidēȝ intentionalis ē ſi ri tudo realis. Et vade ad ru. vt ſupra.

¶ De. q. concreti. xij.

Concretū qd eſt? So. Concretū ē illud obm cui abſtractio ē rō: q̄ in illo ſit ſuſtētata/ ⁊ q̄ ſibi ſit rō operationis ſm ſuā naturā. ¶ Concreta prima q̄ ſunt? So. Vade ad rub. añdictā. ¶ Prima cōcreta vbi ſunt? So. ibidem. ¶ In primis cōcretis eſt mot⁹? So. Sic ſecūdaria ꝯcreta ſunt in potētia i primis añq̄ ſint eſt mot⁹ i potentia i primis ꝯcretis: ⁊ exit i actū naſcētib⁹ ⁊ exeūtib⁹ ſcdis ꝯcretis ex primis. Et i h̄ paſſu cognoſcitꝛ: q̄uo vnū tp̄s eſt in potentia i alio tēpore.

¶ De. q. generationis. xiij.

Generatio qd ē? So. Gñatio eſt ꝓductio: q̄ exit ⁊ naſcitꝛ in nouitate q̄ eſt ex antiquis entitatibus. ¶ Generatio q̄uo eſt? So⁰. Vade ad rub. antedictam. ¶ Generatio gñalis vbi eſt? So. ibidem. ¶ Species gñationis quot ſunt? So. Sūt tres. Prima eſt ſuprema: que eſt de forma tātūmodo ⁊ ſine corruptione deo producente de ſeipſo deum p viam generationis: vt dictū eſt. Secūda ſpecies eſt de forma ⁊ materia/ ⁊ que non poteſt eſſe ſine corruptione: de q̄ ſunt ſubē naturales eēate. Tertia ſpēs generatiōis eſt ex ſimilitudinibus multiplicatis p ſenſitiuam/ imagīatiuā/ ⁊ rationatiuam.

¶ De. q. corruptionis. xiiij.

Corruptio qd ē? So⁰. Corruptio eſt p̄uatio ptiū antiquaꝝ: vt ſint forme ⁊ materie noue. ¶ Corruptiōis q̄t ſunt ſpēs? So. Spēs corruptionis ſunt tres. Pria ē realꝛ ⁊ nālis ſic ſuba eēata: q̄ puenit i p̄uationeȝ p corruptionē ſuaꝝ ptiū. Scda ſpēs ē ex ſil'itudinib⁹ intētionalib⁹ imaginabilib⁹ ⁊ ſenſualib⁹ corruptis: cū veniāt in p̄uationē. Tertia ſpēs eſt de pctō: p qđ hō corrūpitꝛ ⁊ deuiatur a fine: ad quē creat⁹ eſt. ¶ Primū principiū corruptionis qđ eſt? So. Sic ꝯcorᵃ eſt primū p̄cipiū gñatiōis ē cōtrarietas

principium primū corruptionis. Et vade ad ru. antedictā. ¶ Corruptio ꝛ priuatio sunt vnū idē pn^m in cōsummatiōe subaꝝ? Sol. Oīs ꝯietas est ꝯ ꝯuam ꝯcordātiā / ꝛ p̄uatio est cōe pn^m fm finem gn̄atiōis ꝛ corruptionis q̄ sunt p concordātiā ꝛ con trarietatē. ¶ De.q.priuationis. xv.

Priuatio q̄d est? So. Est real' dissilitudo gn̄atiōis ꝛ entitatis in q̄ sit ꝯcor^a / ꝛ ē real' sillitudo ꝯietatis ꝛ corruptiōis. ¶ Utrū p̄uatio gn̄alis sit ens reale? So. Uade ad ru. an̄dictam. ¶ Subiectū priuatiōis quid ē? So. Corruptio est ita subm p̄uationis sic gn̄atio est subm essendi. ¶ Primū pn^m priuationis qd̄ est? So. Primū p̄ncipiū priuationis fm finem est gn̄atio / ꝛ fm materiam cōtrarietas. ¶ De.q.pleni. xvi.

Plenū q̄d est? So. Plenū est illa forma: q̄ ponit ipossibilē esse realē vacuitatē. ¶ Plenū ē ens reale vl' intētionale? So. Si plenū nō eēt ens reale: vacuū posset esse ens reale. ꝙ si vacuū posset eē ens reale: possent eēt non eē vnū idē n̄ero. ¶ Plenū est ens gn̄ale? So. Uade ad ru. antedictā. ¶ Plenū est ens sensibile? So. Nulla forma cōis ē sensibilis. ꝛ de hoc expientiā habem⁹: inquātū q̄libet sensus suū ꝑprium hꝫ istrumentum ꝛ obm. ¶ De.q.vacui. xvii.

Uacuum quid ē? So. Uacuū est illd̄ subiectū: i quo nō attingūtur fines rerū. p qd̄ partes substātiaꝝ ꝗtē nō hn̄t. ¶ Spēs vacui quot sunt? So. Spēs vacui sunt due. q̄s inuenies i ru. an̄dicta. scd̄a spēs ē illa: quā negam⁹ i ru. de pleno: quā itellect⁹ multiplicat. q̄ ꝟtutē hꝫ in itelligēdo vnū ꝯiū cuꝫ alio. Et i h̄ passu multū est de p̄hia. ¶ Si de⁹ p̄uaret q̄cquid est de saturno vsq; ad spaꝫ terre: posset eē vacuū? So. Impossi^e est vacuū eē ens reale: vt nihil nō sit creatura / nec habeat aliquam entitatē. ¶ Si deus priuaret totum qd̄ compꝛhenditur sub quinta eēntia: esset vacuuꝫ? Solu. Si p priuatiōem firmamēti / ꝛ totius qd̄ in se cōtinet: seq̄retur vacuū: oporteret: ꝙ vacuū eēt loc⁹ pri⁹ q̄ creatio eēt. qd̄ ē ipossi^e. ꝛ si eēt possibile: oporteret ꝙ vacuum eēt et ernū / ꝛ ꝙ esset materia pleni: q̄ eēt alia impossibilitas. ꝛ sic de vna impossibilitate ad aliā vsq; ad impossibilitates infinitas. ¶ De.q.grossitu.inis. xviii.

Grossitudo q̄d est? So. Grossitudo est illa forma: rōe cui⁹ mā est magis plena ꝛ magis pōderosa q̄ p aliquā aliā formā. ¶ Quare mā est magis spissa q̄ forma. cū ita sit: ꝙ forma sit plenior q̄ mā? Sol'. Cā ꝑpter quā mā est magis spissa q̄ forma: est rōe grossitudinis: q̄ meli⁹ cōuenit cū mā q̄ cū forma rōe restrictionis aque. ꝛ cā ꝑpter quā forma est mag' plena q̄ mā: est rōe cōcatiōnis ꝛ infusiōis ignis ꝛ gracilitatis forme. Et vade ad ru. an̄dictā. ¶ Quare hō melācholicus ē mag' pōderosus q̄ flegmaticus / ꝛ hō melācholic⁹ pl⁹ currit q̄ flegmaticus? So. Inquātū grossitudo ē illa forma restrictionis: est cā hoi flegmatico: ꝙ sit piger ꝛ grossus. ꝛ qm̄ flegmatic⁹ est de cōplexione frigida ꝛ humida: est p complexionē frigidā ponderosus / ꝛ p humidā leuis. ꝛ q̄ melācholicus est gracilis: plus currit q̄ flegmaticus. ¶ Grossitudo est principiū gn̄ale? So. Uade vtꝫ. ¶ De.q. gracilitatis. xix.

Gracilitas q̄d ē? So. Gracilitas est illa forma: rōne cui⁹ plus est facta aggregatio ptiū minoꝝ q̄ maioꝝ. ¶ Cū gracilitas sit cā aggregationis minoꝝ ptiū / ꝛ grossitudo ptiū maiorū: q̄re sube graciles sunt magis plene q̄ sube grosse? So. Maior aggregatio fieri pōt de ptib⁹ minorib⁹ q̄ de maiorib⁹. q̄ minores ptes tātū de loco nō occupāt sicut maiores. ¶ Quare sube graciles sunt lōgiores q̄ sube grosse? So. Sicut grossitudo ē forma: q̄ est cā amplitudinis ꝛ ꝑfunditatis ꝛ pōderositatis: ita gracilitas est cā lōgitudinis ꝑfunditatis ꝛ leuitatis. ¶ Gracilitas est prin^m gn̄ale? So. Uade ad ru. an̄dictā. ¶ De.q.leuitatis. xx.

Leuitas q̄d est? So. Leuitas est illa forma q̄ mās supius ascendere facit. ¶ Leuitas est pn^m gn̄ale? So. Uade ad ru. antedictā. ¶ Cū forma ignis sit magis plena q̄ mā: q̄re mā nō est leuior q̄ forma? Sol'. Illa pars in qua plus est de ꝟtute: se hꝫ cati⁹ ad suū cētrū q̄ illa: in q̄ est minus. ¶ Cū ignis

materialr & formalr ſit leuis: quare infe-rius deſcēdit: cū deſcēſus ita habeat eſſe per pōderoſitatē ſicut aſcēſus p leuitatē? So. Finis plātarꝫ & aialiū iferi⁹ attrahit xtutē corporꝫ celeſtiū. Et vade ad ru. ãñdictam. ¶ De. q. ponderoſitatis xxi.

Ponderoſitas qd ē? So. Pōderoſitas eſt illa forma que iferius mās deſcēdere facit. ¶ Ponderoſitas eſt pñm gñale? So. Uade ad ru. ãñdictam. ¶ Cū aqua pluuialis ſit grauis: quare ſupius aſcendit. So. ibidē. ¶ Pōderoſitas de quo eſt? So. Pōderoſitas ē de ſeipa iquātū eſt pñm gñale/ & ē ex plrib⁹ appetitib⁹ nālibus inquātū eſt i ipſis extenſa: vt cū ipa ad centrū deſcēdāt qd̄ deſiderāt. ¶ De. q. totalitatis. xxij.

Totalitas qd ē? So. Totalitas eſt multiplicatio pluriū q̄ ſunt ſue partes. ¶ Totalitas ē pñm gñale? So. Uade ad ru. ãñdictā. ¶ Totalitas pōt eſſe ſine parte? So. In creaturiſ ſe habent rle totalitas & partes inquātū inter ipas ē maioritas & minoritas: verū tñ q̄libet pars eſt tota ipamet. Et i h̄ paſſu cognoſcit̄ qūo deus eſt tot⁹ ipemet ſine parte/ & hꝫ i ſeipo rlonē pſonalem p equalitatē ſine maioritate & mioritate. ¶ Bonitas creata eſt p ſeipam tota/ aut p aliā? Solu. Ita eſt bonitas tota p totalitatem ſicut eſt magna per magnitudinem.

¶ De. q. partis. xxiij.

Pars qd eſt? So. Pars ē illa forma q̄ cū ſua pari foꝛa totū multiplicat. & ē ſubiecta differentie. ¶ Pars ē pñm gñale? So. Uade ad rub. ãñdictā. ¶ Pars pōt eē p ſeipaꝫ? Solu. Pars formalr pōt eē p ſeipam. ſꝫ qꝛ finaliter totū ē ſuū centrū: ſm finē nō pōt eē p ſeipaꝫ: imo oꝫ ipaꝫ ſuſtētari i ſuo toto cōiūcto ex ptib⁹ plrib⁹. ¶ Pars q̄ ſit de toto: pōt eē pñm gñale? So. Uade ad rubri. vtā. ¶ De. q. interioritatis. xxiiij.

Interioritas quid eſt? So. Interioritas eſt illa forma: p quā que dam partes ſubē poſſunt eſſe in aliiſ. ¶ Interioritas eſt forma generalr? So. Uade ad ru. antedictā. ¶ Interioritas de q̄ eſt? Sol. Interioritas iquātū eſt ſimplex pñm: eſt de ſeipa. & iquātū ē extēſa in plrib⁹ ptibus: eſt ex ipis. ¶ Interioritas q̄re eſt? So. Interioritas ē formalr p ſeipaꝫ. & finalr ē: vt q̄dā ptes poſſint p ipaꝫ eē i aliiſ. ſicut bonitas: q̄ p interioritatē pōt eſſe in magnīc/ & magnī in bonitate. ¶ De. q. exterioritatis. xxv.

Exterioritas qd eſt? So. Exterioritas eſt illa forma: rōne cui⁹ cōtinēs pōt eē extra cōtētū. & oſia pōt eſſe rō diuiſioni ptiū: q̄ ſupra ſubam ſunt ſupficies: in qua ē ſuſtētata. ¶ Exterioritas eſt forma gñalis? Sol. Uade ad ru. ãñdictā. ¶ Exterioritas de q̄ eſt? So. Exterioritas inquātū eſt ſimplex pñm eſt de ſeipa. & inquātū eſt mā plrib⁹ exterioritatibus: eſt cōitas illarū. ¶ Exterioritas q̄re eſt? So. Exterioritas eſt: inquātū forma eſt p ſeipam. & inquātū finis: eſt: vt diſcrete q̄titates ſubaꝝ poſſint eſſe exñtes q̄dā extra alias. ſicut ampulla: q̄ eſt extra vinū/ & martin⁹ extra camerā/ & leo extra ſpēm hoīs. ¶ De. q. ſtationis. xxvi.

Statio qd eſt. Sol. Statio ē illa forma: rōne cui⁹ ſubē & accñtia ſunt hoc: qd̄ ſunt. & hñt appetitū eēndi i vno loco & nō i alio. Et vade ad ru. ãñdictā. ¶ Quare ſtatio ē plus p formā q̄ p finē? So. In ſubiiſ nālib⁹ eſt motus pꝑter finē. & ē q̄es vt ſit ſuba. ¶ Quare dormitio maiorē hꝫ cōcordātiā cū ſtatione q̄ cū motu? So. Statio ē de q̄ete & de inſtāti. & mot⁹ ē de labore & de ſucceſſione. Et in hoc paſſu cogſcit̄: q̄ q̄dā ſubē nō ſunt ad faciēdū: ſꝫ formalr ſunt facte/ & alie ſunt ad faciendū finalr. ¶ Statio q̄re eſt? So. Statio ē: vt ptes ex qb⁹ ſuba eſt cōpoſita: ſint i ſuo pꝓprio numero/ & q̄ ſuba ſit ex ipſis/ & q̄ ptes ſint ptes illius ſubſtātie. ¶ De. q. motus. xxvij.

Motus quid eſt? So. Motus eſt illa forma: p quā pōt eē ſucceſſio ptiū tpis mutationis loci & alterationis ſubē & ſuaꝝ ptiū. ¶ Motus eſt forma gñalis? Solu. Uade ad ru. antedictā. ¶ Statio pōt eē ſine motu in ſubſtātiis nālibus? So. Nulla ſtatio pōt eſſe ſine fine/ nec aliquis finis pōt eē ſine motu. ¶ Motus pōt eſſe ſine ſtatione? Sol. Si nō eſſet ſtatio ptiū: motus non haberet ſubiectū: in quo poſſet eſſe.

❡De.q.duritiei. xxviij.

Durities qd est? So. Durities est illa forma: q̄ est magis ꝯtraria mollitiei q̄ aliqua alia forma. ❡Durities est for̄a gn̄alis? So. Uade ad ru.an̄dictā. ❡Durities q̄re ē? So. Durities ē: vt ptes subē possint eē sine suis ꝯriis intra subām: in q̄ intrare nō pn̄t. Et durities ē rōne siccitatis terre ꝛ restrictionis aque. ❡Quare ossa duriora sunt q̄ caro? Sol. Cum ossibus statio conuenit formaliter/et cum carne motus finaliter.

❡De.q.mollitiei. xxix.

Mollities qd ē? So. Mollities ē illa forma: q̄ aperit portas duritiei: vt q̄dam partes in aliis intrare possint. ꝛ q̄ influētia ꝛ refluētia habeant loca: p̱ que trāsire possint. ❡Mollities est forma gn̄alis? Sol. Uade ad ru. an̄dictā. ❡Argētū fusuꝫ quare est molle? So. Sicut argētū qđ nō est fusum: ꝓpter frigiditatē aque est durū: ita est molle per calorē ignis cū est fusum. Et in hoc passu cognoscit: q̄ calor ꝯ frigiditatē cum mollitie hꝫ ꝯcordantiā. ❡Aqua frigida q̄re hoiem restrigit? So. Sicut calor ignis cōcordātiā hꝫ cū duritie i tegula quā desiccat: q2 ꝯcordātiā hꝫ cū terra p̱ siccitatem: ita hꝫ aqua ꝯcordantiā cū aere in stomacho hoīs restringēdo hūiditatē illi⁹ cum frigiditate: q̄ cū hūiditate aeris hꝫ ꝯcordantiā. Et in hoc passu est multum de medicina ꝛ de musatione alkimiste.

❡De.q.longitudinis. xxx.

Longitudo qd est? So. Lōgitudo est illa forma: rōne cuius plura pūcta lineā ꝯstituūt. ❡Longitudo ē forma gn̄al'? So. Uade ad ru.an̄dictā. ❡Lōgitudo q̄re ē? So. Lōgitudo est forma r̄: q2 plra puncta aut partes magis participāt p̱ ꝯtactū de alto in īfimū/ ꝛ finaliter est: vt sit linea q̄ pticipet cū altitudinib⁹ ꝛ īfimitatib⁹. ❡Lōgitudo de q̄ est? So. Lōgitudo est de seip̄a: inquātum est simplex forma/ ꝛ ē ps corpis: vt p̱ ip̄am possit eē. ❡De.q.amplitudinis. xxxi.

Amplitudo q̄ est? So. Amplitudo est illa forma: rōne cui⁹ ptes ptes pn̄t eē collaterales. ❡Amplitudo ē for̄a gn̄alis? So. Uade ad ru.an̄dictā. ❡Quare amplitudo est magis cā superficiei q̄ lōgitudo? So. Sicut lōgitudo ē cā spine p̱ lineā ꝛ p̱ calorē ꝛ siccitatē: sic amplitudo ē cā superficiei p̱ collaterationē hūiditatis ꝛ frigiditatis. ❡In bōitate qd est cā amplitudinis? So. Bonificare ē cā amplitudīs ita p̱ collaterationē: sicut bonificās p̱ lōgitudinē/ ꝛ bonificabilis p̱ ꝓfunditatē. ❡De.q.ꝓfunditatis. xxxii.

Profunditas qd ē? So. Profunditas ē mediū amplitudinis et lōgitudinis: p̱ qđ ē cētrū in me⁹ subē. ❡Profunditas ē for̄a gn̄alis? Sol. Uade ad ru.an̄dictā. ❡Profunditas saturni trāsit vsq̄ ad ven⁹? So. Si ꝓfunditas saturni trāsiret vsq̄ ad ven⁹: transiret ꝓfunditas lūe vsq̄ ad martē/ ꝛ nō eēt sol cētrū cōe in v̄tute ꝓfunditatis saturni et lune. ❡Rotūditas de q̄ est? So. Rotūditas est ita de plib⁹ circulis collateralib⁹ ꝛ ꝯtiguis de alto in īfimū: sicut linea ex pn̄tibus pūctis. Et in h̄ passu cognoscitur: q̄ circulus est ex superficie supra longitudinem amplitudinem ꝛ ꝓfunditatem.

❡De.q.potentie. xxxiii.

Potentia qd est? Sol. Potentia est illa forma: q̄ se hꝫ ad obm̄: vt actū suū hr̄e possit/ ꝛ p̱ quā for̄e sunt possibiles. ❡Potentia q̄t spēs hꝫ? So. Uade ad ru.an̄dictā. ❡Aptitudo et dispositio quō sunt differētes i potentia? So. Aptitudo ē in potētia p̱ hītū ꝛ dispositio p̱ mām. ❡Que duarū spēꝝ potētie est p̄ma? So. Inquātū for̄a ē nobilior q̄ mā: ē p̄ma in v̄tute. ꝛ inquātū nulla suba nālis pt eē sine for̄a ꝛ materia: sunt aptitudo ꝛ dispō eq̄l'r invno ꝛ eodē tempore.

❡De.q.obiecti. xxxiiii.

Obiectū qd est? So. Obm̄ ē ille terminus ad quē se hꝫ poten͞a p̱ suā aptitudinē ꝛ dispōeꝫ obi. ❡Spēs obi q̄t sunt? Sol. Uade ad ru.an̄dictam. ❡Potētia vadit ad obm̄/ aut obm̄ vadit ad potētiā? So. Q2 finis prius mouet formā q̄ mām: ē prius mot⁹ p̱ possificatiuitatē in actib⁹ q̄ p̱ possibilitatē. ꝛ iō sunt an̄ fm nām: nō tū fm tps sunt prius act⁹ per potētiā q̄ p̱ obm̄. ❡Forma ad quā duaꝝ spēꝝ obiecti se hꝫ primo? So. Magister q̄ camerā facit: hꝫ finē prius se hꝫ ad hītare

q̄ ad camerã/ ⁊ ſm formã ē prius camera q̄ habitatio. ¶ De.q.actus. xxxv.

Actus qd eſt: So. Act⁹ ē h̄: p qd p̄n^a nālia fines nāles attingũt/ et eſt opus et cētrũ exſis in me° nāliũ formaꝝ ⁊ mārũ. ¶ Species act⁹ qt ſunt: So. Uade ad.ru.añdictã. ¶ Act⁹ ē in facto eſſe aut in fieri: So. Spēs actus q̄ eſt p formã: ē facta. ⁊ illa q̄ eſt p finē: ē in fieri. ¶ Soſa ⁊ mã in qua duaꝝ ſpecierũ act⁹ maiorē h̄nt ꝯcordãtiã: So. In ſubiis naturalib⁹ forma q̄ eſt ꝓducta de potētia in actu: ē magis ꝓpe materiã q̄ forma: q̄ eſt in ꝓducēdo/ et non eſt producta.

¶ De.q.prioritatis. xxxvi.

Prioritas qd eſt: Solo. Prioritas eſt illud ens: rōne cui⁹ vnũ ens eſt añ aliud. Et vade ad ru. añdictã. ¶ Prioritas q̄re eſt: So. Prioritas eſt: vt q̄dã nature poſſint eſſe anteq̄ alie/ ⁊ q̄ poſſit eē ſucceſſio principii vſq̄ ad finē. ¶ Prioritas h̄z maiorē ꝯcordantiã cũ formis q̄ ſunt in potētia: q̄ cũ formis q̄ ſunt in actu: Sol. Quãuis effectus añ ſit in potētia q̄ in actu: oꝫ q̄ prius ſit in cauſa q̄ ī effectu. idcirco poſſibilitates diſpoſite ſunt ſm h̄itus. et ſoſe ſunt magis nobiles q̄ materie. ¶ Prioritas eſt forma gñalis: Sol. Uade ad rub. añdictam.

¶ De.q.ſecundioritatis. xxxvii.

Secundioritas qd eſt: So. Secundioritas eſt ille termin⁹: in q̄ incipit vltimitas. in q̄ incipiunt ſecũde intētiones ⁊ ꝯñtie. ¶ Secundioritas quō eſt retro prioritatē: So. Uade ad ru.añdictã. ¶ Secũdioritas de q̄ ē: So. Secũdioritas ē ex ꝯñtiis ⁊ ex nouitatib⁹ nālib⁹. ¶ Secũdioritas pōt eē prioritas: So. In ſucceſſiōe poſterioritatis q̄ ē ꝯña ſui añcedētis ē p̄oritas de ſuo ꝯñti p qd ē tertioritas. ¶ De.q.tertioritatis. xxxviii.

Tertioritas qd eſt: So. Tertioritas eſt ille termin⁹ in q̄ naſcit tertius nũerus ⁊ finit nũerus ſecũdus et in q̄ finis nālis ſuſtētat. ¶ Tertioritas nālis de q̄ eſt: Sol. Oīs finis nālis eſt de ſuo p̄n° ⁊ medio. ¶ Tertioritas quō eſt retro ſecũdioritatē: Sol. Uade ad ru.añdictã. ¶ Tertioritas q̄re eſt: Solo. Tertioritas eſt: vt ſit ꝯplementũ ⁊ influentia ⁊ reſultātia de ſine p̄ncipio ⁊ medio.

¶ De.q.augmentationis. xxxix.

Augmētatio qd eſt: So. Augmētatio eſt act⁹ maioritatis ⁊ ſucceſſionis/ ⁊ p quãvnũ p̄t eſſe ex p̄tib⁹. ¶ Augmētatio eſt ſoſa gñal: Sol. Uade ad ru. añdictã. ¶ Augmētatio de q̄ ē: Sol. Augmētatio ſoſalr ē de ſeipã/ et cōpoſita ē ex p̄tib⁹. ¶ Augmētatio q̄re ē: So. Augmētatio eſt formalr per ſeipſaꝫ/ ⁊ finaliter eſt: vt ſit ſucceſſio ⁊ mot⁹ de p̄n° vſq̄ ad finē in ſubſtãtiis naturalibus.

¶ De.q.conſumptionis. xl.

Conſumptio qd eſt: So. Cōſumptio eſt ille termin⁹ in q̄ ꝑditur antiq̄ augmētatio/ ⁊ in q̄ noua īcipit augmētatio. ¶ Cōſumptio eſt ſoſa gñalis: So. Uade ad ru.añdictã. ¶ Conſumptio de q̄ eſt: So. Cōſumptio ſoſalr ē de ſeipã/ ⁊ finalr ē de corruptiōib⁹ partiũ. ¶ Cōſumptio ⁊ corruptio ſunt vnũ idem nũero: So. Inquãtũ ꝯſumptio ē act⁹ minoritatis/ ⁊ corruptio dicit p̄uationē minoritatis: ſunt ſoſe differētes corruptio ⁊ cōſumptio. ¶ De.q.diſpoſitionis. xli.

Diſpoſitio qd eſt: Sol. Diſpoſitio eſt illud qd p̄parat ſubiecta actuũ formaꝝ p poſſibilitates. ¶ Diſpoſitio eſt ſoſa gñalis: Sol. Uade ad ru.añdictã. ¶ Diſpoſitio de q̄ eſt: So. Diſpoſitio eſt ex poſſibilitatib⁹ preparatis ad eſſendum paſſiue ſub poſſitiuitatibus. ¶ Diſpoſitio q̄re eſt: So. Diſpoſitio eſt vt poſſitiuitates h̄eant preparatas poſſibilitates: in qb⁹ poſſint eē actiue ſine īpedimēto. ¶ De.q.proprietatis. xlii.

Proprietas qd eſt: So. Propetas eſt illa forma: rōne cui⁹ cetere forme habēt eē ſpeciale ꝓpriũ ⁊ appropriatũ. ¶ Proprietas qt ſpēs h̄z: So. Calor ē ꝓpa q̄litas ignis/ ⁊ ē ꝓpetas appropata aeri. Et vade ad ru.antedictã. ¶ Propetas q̄re eſt: So. Proprietas ē vt q̄libet ſoſa poſſit eē ī ſuo ꝓprio nũero/ et q̄ ſuam ſilitudinē appropare poſſit alii ſoſe. ¶ Frigiditas ē ꝓpa q̄litas aq̄/ ⁊ calor ignis. idcirco q̄rit: ſi iſte due ꝓpetates ꝯrie ex gñali ꝓpetate deſcēdãt: So. Sicut aīa rōnal icepit ī corpe cũ ea ꝯiũcto eē noua p creationē: ita ꝓprietates nāles ꝯrie

inceperunt eſſe noue in p̄mis ſubſtātijs p̲ creationē: vt vnū ꝯriū nō ſit pn̄ᵐ ſui ꝯrij. Et in hoc paſſu eſt multū de philoſophia.

¶ De.q.proportionis. xliij.

PRoportio qd eſt? So. Proportio eſt illa forma rōne cuiꝰ corpꝰ eſt ordinatū ex ptibꝰ maioribꝰ ꝛ miorib'. ¶ Proportio eſt fōa gn̄al? So. Vade ad rub. an̄dictā. ¶ Proportio q̄re eſt? So. Proportio eſt: vt ex ptibꝰ maioribus ꝛ minoribꝰ ſit iuſtitia ꝛ ordo. ¶ Si ꝓportio nō eſſet: qd ſequeret? So. Si ꝓportio nō eēt: oēs partes ſubſtātiaꝝ iuſtitie priuarent: ꝛ q̄dā ptes forēt nimis magne et alie nimis parue/ ꝛ nō eēt aliq̄ pulchra ſſītudo qs ſenſibus nec imaginationi.

¶ De.q.conditionis. xliiij.

COnditio qd eſt? So. Cōditio eſt illa forma: q̄ ligat plures fōas obligatas determinatis ꝑmiſſionibꝰ ꝯceſſis p̲ qualꝫ ſm̄ diſcretionem aut appetitꝰ nāles. ¶ Conditio quō eſt aſſituata ꝛ ſtatuta? So. Vade ad ru. an̄dictā. ¶ Cōditio q̄re eſt? Solo. Conditio eſt: vt vnum iuuet aliud p̲ ꝓpriā vtilitatē et cōmunē. Et in hoc paſſu cognoſcitur primū obiectū rhetorice iuris. ¶ Per ſecūdas intentiōes quō poteſt haberi cognitio de p̄mis/ ꝛ p̲ p̄mas de vltimis? So. Vade vtſ. Et in hoc paſſu multum eſt de pħia.

¶ De.q.intentionis. xlv.

INtentio qd eſt? Sol. Intētio eſt nunciꝰ finis: q̄ pn̄ᵒ ſuā ſimilitudinē trāſmittit: vt ipꝫ deſideret ſꝫ diſcretionē aut appetitū nālē. ¶ Spēs intentionis q̄t ſunt? Solo. Intētio duas hꝫ ſpēs. p̄ma eſt p̲ finē. ſcd̄a eſt p̲ formā ꝛ māꝫ et operationem. Et vade ad ru. an̄dictam. ¶ Intentio q̄re eſt? So. Intētio ē vt q̄dā creature cū alijs ꝑticipēt in ꝓpa vtilitate ꝛ cōi/ ꝛ ꝙ oēs ſint ad ſeruitiū dei. ¶ Si itentio non eēt: qd ſeq̄ret? So. Priuata itentione finis creaturaꝝ eſſet in priuatione. Et in hoc paſſu cognoſcit: ꝙ mutatio intentionū ꝯ ordinē eſt ſubiectū pcti.

¶ De.q.ordinationis. xlvi.

ORdinatio qd eſt? So. Ordinatio eſt illa forma: q̄ ordinat ples formas ad vnum finem vel ad plures. ¶ Ordinatio eſt forma gn̄alis? Sol. Vade ad ru an̄dictā. ¶ Ordiatio de quo eſt? So. Ordinatio eſt de ſeipā ſimplr. et eſt cōpoſita ex primis ꝛ ſcd̄is itētiōibus. ¶ Si ordiatio nō eēt: qd ſeq̄ret? So. Sicut malū ſequit ex p̲uatiōe boni: ſic ſequtur deordinatio ex p̲uatiōe ordinationis. Et i hoc paſſu cognoſcit: ꝙ malꝰ religioſus plus eſt deordinatꝰ q̄ alius homo. et idem eſt de mala perſona cōmuni.

¶ De.q. operis. xlvij.

OPus qd ē? So. Opꝰ ē actꝰ rōnū vt per ipſum pn̄ᵃ ꝛ fines ſubarum coniūgant/ ꝛ ꝙ rōnes nō ſint ocioſe: ꝛ ꝙ ex ipis ſequat h̄: q̄re ſunt. ¶ Opus de q̄ ē? So. Opꝰ ē de actiōe ꝛ paſſiōe formaliter exñte illo ope illo finis ꝛ meᵒ iter pn̄ᵐ ꝛ finē. ¶ Opꝰ q̄re ē? So. Si opꝰ non eēt oīa ētia eēnt ocioſa ꝛ ois finis ſupfluꝰ eēt ꝛ i p̲uatiōe: ꝛ ſeq̄ret ꝯdictio realꝰ priuatiōis ꝛ opatiōis. Et i h̄ paſſu cognoſcit ꝙ ocioſitas eſt antecedens magne culpe. ¶ Opꝰ icipit itra ſubam aut extra? Sol. Forma nālis aū icipit i ſuo ꝓprio ſubo: ꝙ in ſubo ſibi appropato: ſed de formis artificialibꝰ ē ꝯriū.

¶ De.q.influētie. xlviij.

INfluētia qd ē? So. Influētia eſt donū aut coactio p̲ cōicationem rei aut reꝝ: vn̄ ſequit plenū i quo partes laborē hñt aut qetē. ¶ Influētia eſt forma gn̄al? So. Vade ad ru. an̄dictā. ¶ Influētia ē cā corruptiōis? So. Iſtud querat ab aq̄: cuius virtutē ignis corrumpit: q꞉ ſibi ſuū influit calorē. ¶ Spēs influetie nālis quot ſunt? So. In ſubijs nālibꝰ ꝛ corporalibꝰ due ſunt ſpecies ifluentie. vna ē illa: que cōuenit cū q̄litate ꝛ cuꝫ ſuo ꝓprio ſubo. ſic calor ignis ifluxꝰ i aq̄ calida cū ſuo ꝓprio ſubo: q̄ ē ignis. q̄ ſuuꝫ ꝓpriū calorē mouet i aq̄ ꝯ frigiditatē ꝛ ꝯ ſubm̄ illiꝰ. Scd̄a ſpēs ē influētia: q̄ venit ex ſſītudinibꝰ/ vna ſimilitudine influēte alij ſuā ſſītudinē: ꝙuis in illa ſuā eēntiā non ponit nec ſuū ꝓpriū ſubm̄. ſicut ſol: q̄ ſuā v̄tutē influit i igne/ ꝛ ſigillū ſuas ſſītudines i litteris cere/ ꝛ imaginatio: q̄ accipit ſſītudinē influxā a calore ꝛ ſapore.

¶ De.q.refluentie. xlix.

REfluentia qd ē? Sol. Refluētia eſt rediſtio influētie p̲ cōcordātiam aut cōtrarietatē. Et vade

ad ru. añdictã. ¶ In ſubiis nãlibꝰ q̃re eſt
refluẽtia? So. Ex ĩfluẽtia ꝛ refluẽtia ſequũ
tur actꝰ potẽtiaꝝ nãliũ. ¶ Potẽtia re-
fluit obo ſuã ỽtutẽ/ aut obm potẽtie? So.
Aer refluit igni ſiccitatẽ ſuã: q2 ẽ ꝯ hũidi
tatẽ. ꝛ ignis refluit illã ſiccitatẽ aeri cum
ſuo calore vt mortificet hũiditatẽ. ¶ Mã
q̃d refluit fofe? So. Forma ꝓducit de mã
poſſibilia ĩ poſita: ꝛ mã refluit actionẽ: q̃
vẽit per diſpoſitiones in paſſionẽ poſitã.

¶ De. q. ꝓductionis. l.

Productio q̃d ẽ ĩ ſubiis nãlibꝰ?
So. Productio ẽ illa forma q̃
eſt rõ ad ꝓducendũ in actu for-
mas q̃ ſunt in potẽtia: vt entia poſſibilia
ſint poſita. ¶ Producere de quo ẽ? Soº.
Producere ẽ formalr actꝰ ꝓductiõis: ꝛ ẽ
mãlr de forma ꝛ mã p actiõem ꝛ paſſiões.
Et vade ad ru. añdictã. ¶ Una forma cũ
q̃ ꝓducit aliã formã? So. In ꝓductioni-
bus nãlibꝰ ignis cũ ſuo calore ĩ aere ꝓdu
cit ſiccitatẽ. Et ĩ ꝓductiõibꝰ artificialibꝰ
mechanicꝰ ꝓducit formas cũ inſtrĩs ſui
officii. ¶ Productiões q̃ ſunt ſupra cur-
ſum nãlẽ q̃uo fiũt? So. Idea eterna ĩ po-
tẽtia poſita ꝓducta ẽ ĩ ſubo creato p crea
tionẽ ſupra curſum nãlẽ: q̃ q̃dem idea in
actu ẽ ꝓducta p agẽs nãle ꝛ p diuiſas rõ-
nes ſupra curſũ nãlẽ. Et ĩ hꝫ paſſu cogno
ſcit ꝙ idea retinet nãm ꝓductiõis ſupra
curſũ nãlẽ ꝛ de curſu nãli/ ꝛ iõ ĩquãtũ re
tinet nãꝫ ſupra curſũ nãlẽ: ẽ idea. ꝛ ĩquã
tũ retinet nãm curſus nãlis: eſt creatura.

¶ De. q. originis. li.

Origo quid eſt in ſubiis nãlibus?
So. Uade ad ru. añdictã. ¶ Ori
go de quo ẽ? So. Origo ẽ forma-
liter de ſeipſa: ꝛ ſuꝰ actus eſt oriri: qui ori
tur de fofa ꝛ materia: de q̃bꝰ oriunt actꝰ
formaꝝ p̃maꝝ de q̃bus forma cõis ꝛ mate
ria conſtitute ſunt. ¶ Origo in quo orit?
So. Origo naſcitur in ſpẽ ꝛ in ꝓpria ſub
ſtãtia indiuiduata. ¶ Origo q̃re ẽ? Sol.
Origo ẽ vt ſint noue ſube ĩ quibꝰ ſpẽs ſint
ſuſtẽtate/ ꝛ actꝰ primarum formarum.

¶ De. q. exitus. lii.

Exitꝰ naturalis q̃d ẽ? So. Exitus
eſt illõ: p q̃õ vna fofa exit de alia
ꝛ p quod actus exit de potẽtia ꝛ
obo. Et vade ad ru. añdictã. ¶ Exire de q̃
exit/ ꝛ in q̃ exit? Solo. Exit calor dei igne
ꝛ hũiditas de aere ꝛ frigiditas de aqua ꝛ
ſiccitas exit de terra. ꝛ exeũt q̃litates ĩ cõ
poſito cõſtituto de ſuis ꝓpriis ſubiectis/
q̃ in ipõ exeũt cũ formis nouis. ꝛ de vete-
ribꝰ exeunt p gñationem ꝛ corruptionẽ.
¶ Exitꝰ ẽ forma gñalis? So. Uade ad ru.
vtꝰ. ¶ Cũ exire influxuꝫ ſit de rebꝰ: q̃uo
põt eſſe forma gñalis? So. Exire inquãtũ
eſt actꝰ exit de rebus. ꝛ inquãtũ exitus eſt
forma ĩ abſtracto: ẽ forma gñalis: de qua
exire eſt actꝰ ſuus formalr. ꝛ inquãtũ exi
re exit de aliis formis: ẽ materialr actꝰ ea
rum. Et in hoc paſſu multũ eſt de phia.

¶ De. q. ſeparabilitatis. liii.

Separabilitas q̃d ẽ? So. Sepabi-
litas eſt illa forma: rõne cuiꝰ pťs
pſit eẽ ex vno. Et vade ad ru. añ-
dictã. ¶ Sepabilitas de q̃ ẽ? So. Sepa-
bilitas eſt ex partibꝰ motis ĩ nouo nũero
reali. ¶ Sepabilitas q̃re eſt? So. Sepa-
bilitas eſt duobꝰ modis. vno mõ rõne for-
me: ſicut faber q̃ ſepat vnũ ferrum p pťes
clauos. alio mõ eſt rõne finis: ſicut faber q̃
clauũ ſepat ex maſſa ferri: vt ſit clauꝰ/ ꝛ ꝙ
hẽat denarios. ¶ Sepabilitas cũ q̃ priaꝝ
fofaꝝ maiorẽ hꝫ ꝯcordãtiã? So. Si inſe
parabilitas nihil eẽt: dfia ꝛ ſepabilitas
eẽnt idẽ nũero. ¶ De. q. ĩſepabilitatĩ. liiii.

Inſepabilitas q̃d ẽ? So. Inſepa-
bilitas eſt illa forma rõne cuiꝰ en
tia dfia abinuicẽ nõ ſepanť. Et
vade ad ru. añdictã. ¶ Inſepabilitas q̃re
eſt? Sol. Inſeparabilitas eſt: vt qualita-
tes naturales de ſuis ꝓpriis ſubiis nõ di
uidanť ſiue ſeparenť exiſtes apropriate
aliis ſubiis extraneis. ſicut calor ignis: q̃ eſt
appropriatus aeri. ¶ Si inſepabilitas
nõ eſſet quid ſequereť? So. Priuata inſe
parabilitate in ſubiis naturalibus: om-
nis qualitas appropriata ſuũ proprium
ſubm dimitteret/ ꝛ curſus naturalis eſſet
deſtructꝰ/ nec vllum eťatum eſſet de elemẽ
tis. ¶ Inſeparabilitas de quo eſt? Sol.
Inſeparabilitas eſt ex partibꝰ cõiunctis
ꝛ mixtis quibuſdã in aliis ſub tali condi
tione: ꝙ vna nõ poſſit eſſe ſine alia: ſicut
bonitas que non poteſt eſſe ſine poteſta-
te/ nec materia ſine forma.

¶ De. q. poſſibilitatis. lv.

Possibilitas qd est? So. Possibilitas est illa forma rōne cui⁹ mā est disposita: ꝙ ex ipsa possint eē entia possita. Et vade ad ru. antedictam. ¶ Possibilitas de q̄ ē? So. Possibilitas est ex ptāte passiua subiecta actiōi ptātis actiue. ¶ Possibilitas quō est forma generalis? Sol. Uade vtē. ¶ Possibilitas q̄re ē? So. Possibilitas est p seipām essentialiter: sicut martinus q̄ p suā eēntiā est homo/ꝛ possibilitas est rōne finis: quoniam sine ipsa nullus actus esse posset.

¶ De. q. impossibilitatis. lvi.

Impossibilitas qd est? Solo. Impossibilitas est illa forma: ꝯ quaꝫ suum ꝯrium nullā hꝫ ptātem. Et vade ad ru. añdictā. ¶ Impossibilitas ē de ptāte? Sol. Si impossibilitas esset de ptāte: possibile ꝛ impossibile possent esse idē nūero. ¶ Si impossibilitas nō est de ptāte: de q̄ est? Sol. Ita ē īpossibilitas ex priuatione ptātis: sicut vitiū est ex priuatione ꝟtutis. ¶ Impossibilitas est creatura? So. Impossibilitas ē creatura in q̄ creata ptās termiata est ꝛ ꝯprehēsa: sine q̄ īpossibilitate oīs ptās creata esset infinita.

¶ De. q. similitudinis. lvii.

Similitudo qd est? So. Siltudo est forma gñalis: rōne cui⁹ ī suo gñe dātur siltudīes. Et vade ad ru. añdictā. ¶ Siltudo de q̄ est? So. Similitudo est ex passiuis īpressionib⁹ ꝛ actiuis differētibus p eēntiā et in eadē spē cōseruatis. ¶ Siltudo q̄re est? So. Si siltudo nō esset nullū ens posset participare cum alio nec de seipso aliquid significare. ¶ Siltudo ē ens reale aut intētionale? So. Siltudo est ens reale per naturam/ et intentionale per artificium.

¶ De. q. dissimilitudinis. lviii.

Dissimilitudo qd est? So. Dissimilitudo est īpressio actiuaꝝ q̄litatū ꝛ passiuaꝝ differentiꝫ p eēntiam ꝛ spēs. Et vade ad ru. añdictam. ¶ Dissimilitudo q̄re est? So. Si dissimilitudo nō eēt: plītas nihil esset. ¶ Una bonitas quō ē dissiltudo alteri⁹? Sol. Dfia ꝛ ꝯrietas finiū multiplicāt dissiltudines de vna et eadem specie. Et vade ad ru. vtē. ¶ Malitia quō ē dissimilitudo bonitatꝭ? So. Exñte bonitate rōne bono ꝙ pducat bonū/ꝛ exñte malitia rōne bono ꝙ pducat malū: ē dissiltudo bonitatis: ꝛ etiam dissimilitudo inter malitiā ꝛ bonitatem.

¶ De. q. nature. lix.

Natura qd est? So. Nā ē illa forma rōe cui⁹ p̄me forme sunt rōnes pductionib⁹ fm eaꝝ ppetates: ꝛ p quā nām forme vltie rñdent p̄mis fm earū ppetates. Et vade ad ru. añdictā. ¶ Est vna nā aut sunt plres? Sol. Est vna nā gñalis: ex q̄ plures nature diriuātur. ¶ Nā gñalis de quo est? So. Nā gñalis ē ex cōstitutione plium nārū simpliciū: sub q̄bus sunt eēntie p̄marū formaꝝ. Et ī hoc passu cognoscit: ꝙ ita est gñalis nā cētruꝫ naturarū supioꝝ et inferioꝝ. sicut sol: q̄ est cōis ꝟt⁹ in me⁹ saturni ꝛ lune. ¶ Ignis et aq̄ hñt vnā et eādē naturā? So. Ignis ꝛ aqua hñt vnā ꝛ eandē naturā in bonitate/ꝛ hñt diuersas nās p differētes ꝛ ꝯrias q̄litates.

¶ De. q. corpalitatis. lx.

Corporalitas qd est? Sol. Uade ad ru. añdictā. ¶ Corpalitas de q̄ est? So. Corpalitas est ex partib⁹ simplicib⁹: q̄ sunt ex ppetate ꝛ nā circulari triāgulari ꝛ q̄drāgulari. ¶ Corpalitas q̄re ē? So. Corpalitas ē p se forālr. ꝛ ē finalr: vt sit corp⁹. ¶ Corpalitas ꝛ corpus sunt vnū idē in nūero? Sol. Corporalitas ita est essentia corporis sicut terrestreitas terre et humanitas hominis.

¶ De. q. transmutationis. lxi.

Trāsmutatio qd est? So. Trāsmutatio est instrm: cū quo forā nālis trahit vnā mām de vna forma/ꝛ ponit ipām ī alia. Et vade ad ru. añdictā. ¶ Trāsmutatio quare est? Sol. Trāsmutatio est: vt actus formaꝝ possit esse. ¶ In trāsmutatōe quā materia facit de vna forma in aliam: hꝫ mā in seipa aliquā trāsmutationē? So. Nulla mā nālis est in illa passiōe ꝛ fine cū noua forma ī q̄ erat cū forā ātiq̄. ¶ Trāsmuta⁹ fit de vna eadē forā: q̄ dimittit vnaꝫ mām ꝛ accipit aliā? So. Si vna eadē forma eēt trāsmutata de vna mā in aliā mām: eēt illa forā pura passio. et ī h̄ passu cogsꝭcit: ꝙ vna eadē forma in sua spē remanēs: vnam materiam accipit et aliam dimittit. et in hoc

paſſu multū eſt de philoſophia.

¶ De.q.lucis. lxij.

Lux quid eſt? Sol. Lux ē inſtrm̄ forme: q̄ cum luce ſuū actū ſignificat ſenſib⁹ particularib⁹. Lux de q̄ eſt? So. Lux eſt formal'r de ſeipſa: inquātū eſt color corpoꝝ celeſtiū ⁊ ignis. et finaliter eſt īſtrumētū forme. ¶ Lux q̄re ē? So. Lux ita ē p colorē ſicut hō ē hō p humanitatē ⁊ alb⁹ p albedinē. Et vade ad ru. añdictā. ¶ In inferno ē lux? So. In iferno eſt lux: vt forma inſtrm̄ hēat cū q̄ oñdere poſſit oculis turpes figuras q̄ in hac vita p pctm̄ videre deſiderabāt pulchras figuras / ⁊ illa lux eſt cā tenebraꝝ oculis q̄ nō hēbunt appetitū vidēdi turpes figuras.

¶ De.q.vmbre. lxiij.

Umbra q̄d eſt? So. Umbra ē color ꝯfuſus de aq̄ ⁊ terra ī abſentia lucis. Et vade ad ru. antedictā. ¶ Umbra de q̄ eſt? So. Umbra eſt de priuatiōe lucis ⁊ de groſſis vaporib⁹: q̄ per aerē nō ſunt depurati: q̄ in ip̄is ſuū colorē oñdere nō pōt. ¶ Si vmbra nō eēt q̄d ſeq̄ret? Sol. Si vmbra nō eēt abſentia lucis nihil eēt. ¶ Supra lunā eſt vmbra? Sol. Si ſupra lunā eēt vmbra: ſol nō daret ſuā ſil'itudinē veneri / nec venus mercurio / nec mercuri⁹ lune / nec ignis īfluētiā ſolis reciperet.

¶ De.q.linee. lxiiij.

Linea q̄d ē? So. Uade ad ru. añdictā. ¶ Linea eſt forma gn̄alis? So. Si linea nō eēt forma gn̄al': prime forme nō hērent ꝯcreta: ī q̄b⁹ eēnt ſuſtētate. ¶ Linea de q̄ ē? So. Linea ē de ſe ip̄a ī ſua poritate / ⁊ ē de ptib⁹ pūctualib⁹: q̄ ſunt ſupra ſe: ex q̄b⁹ ꝯpoſita eſt / ⁊ eſt m̄ā partiū q̄ ſunt in iferioribus: q̄ ſunt de ſua ſpē. ¶ Linea ē in corpe ſpūco? So. In oī corpore in quo ſit longum amplum et ꝓfundum: oportet eſſe lineam.

¶ De.q.punctualitatis. lxv.

Punctualitas q̄d eſt? So. Punctualitas ē illa forma: rōe cui⁹ pūct⁹ eſt indiuiſibilis. ¶ Pūctualitas de q̄ eſt? So. Pūctualitas ē ex pūctis ſimplicib⁹ īdiuiſibilib⁹. ¶ Cū linea ſit ex pūctis / ⁊ pūcta ſint īdiuiſibilia: quō eſt linea diuiſibilis? So. Ois linea q̄ ē ex punctis ē ꝯpoſita ⁊ oē ꝯpoſitū eſt diuiſibile. ¶ Cū punctus ſit indiuiſibilis quō pt eē vn⁹ pūct⁹ ī alio? So. Uade ad ru. añdictā.

¶ De.q.ſuperficiei. lxvj.

Superficies q̄d eſt? So. Superficies ē illa forma: cū q̄ corp⁹ indutū ē hā'r colore. ¶ Superficies de q̄ eſt? So. Uade ad ru. añdictā. ¶ Superficies q̄re ē? So. Superficies ē: vt corp⁹ termīari poſſit: ⁊ ꝙ ſit viſibile ⁊ palpabile. ¶ In puncto indiuiſibili eſt ſuperficies? Sol. Sicut ꝗꝫ pūct⁹ indiuiſibilis ē ps corpis diuiſibilis: ita ſuperficies indiuiſibilis in pūctū indiuiſibili ſuſtētata ē pars ſuperficiei diuiſibilis.

¶ De.q.figure. lxvij.

Figura q̄d eſt? So. Figura eſt ſimilitudo forme extēſa ī colore: q̄ ī ſuperficie extēdit'. ¶ Figura de q̄ eſt? So. Uade ad rub. añdictā. ¶ Figura claui ē creatura? So. Si figura claui creatura nō eēt: viſibilitas ⁊ imagiābilitas claui creature nō eēnt. ¶ Figura claui añq̄ clau⁹ ſit vbi ē? So. Figure pticulares ſunt in potētia ī vlī figura: añq̄ ſint ſua ꝓpria ſubiecta.

¶ De.q.rectitudinis. lxviij.

Rectitudo q̄d eſt? So. Rectitudo ē illa forma: rōne cui⁹ linee ſunt recte. ¶ Rectitu° de q̄ ē? So. Uade ad ru. añdictā. ¶ Quare ſunt ſex rectitudies ⁊ nō plres neq̄ pauciores? So. Sine ſex rectitudinib⁹ ī nullo corpe eēt cētrū nec ſuperficies / ⁊ idē ſi eēnt plres q̄ ſex rectitudies. ¶ Firmamētū h̄ꝫ ſex rectitudies? So. Qr firmamētū ē corp⁹ ſupmū: vltra qđ nō eſt corp⁹ n̄āle: nō h̄ꝫ ſupra ſe rectitudines: ⁊ q̄r ītra ꝯtinet corp⁹ gn̄ale ꝯfuſum et ſpūcū qđ eſt de ſaturno vſq̄ ad cētrū terre ſunt in illo corpe ſex rectitudines.

¶ De.q.maſculinitatis. lxix.

Maſculinitas q̄d eſt? So. Maſculinitas eſt illa eēntia p quā ſunt plres maſculi. ¶ Maſculinitas de q̄ eſt? So. Uade ad ru. añdictā. ¶ Maſculinitas q̄re ē? So. Si maſculinitas nō eſſet in ſubiis n̄ālib⁹ gn̄atio nō eēt. ¶ Maſculinitas arietis ē ſibi ꝓpa q̄litas aut appropriata? Sol. Sicut calor ē aeri q̄litas appropriata: q̄r eſt inſtrm̄ calefaciēdi: ita maſculinitas eſt arieti appropriata: q̄r eſt inſtrm̄ mouendi virtutē maſculinitatis in maſculis.

¶ De.q.femineitatis. lxx.

Femineitas qđ eſt? So. Femineitas eſt illa forma q̃ eſt cã paſſiuaꝝ ĩpreſſionũ. ¶ Femineitas de q̃ eſt? So. Uade ad ru. añdictã. ¶ Utrũ formas ſigillũ imprimit in cera ſunt feminine aut maſculine? So. Ita ſe hȝ ſigillũ ad ceram cũ maſculinitate arietis geminis leonis ꝛ alioꝝ corpoꝝ celeſtiũ maſculoꝝ ꝛ formarũ actiuaꝝ eoꝝ: ſicut potẽtia ſe hȝ ad obm ꝛ gallꝰ ad gallinã. ¶ Gallꝰ poſtq̃ eſt maſculus q̃re generat gallinã? So. Sicut aries gallũ iuuat ad gñandũ gallũ p maſculinitatẽ. ita taurꝰ gallũ iuuat ad gñandũ gallinam per femineitatem.

¶ De. q. membroſitatis. lxxi.

Membroſitas qđ eſt? So. Mẽbroſitas eſt illa forma q̃ eſt eẽnᵃ membroꝝ nãliũ. ¶ Mẽbroſitas de q̃ eſt? So. Uade ad ru. añdictã. ¶ Mẽbroſitas q̃re ẽ? So. Mẽbroſitas ẽ vt forme nãles hẽant mẽbra cũ qbꝰ nãliter agere poſſint. ¶ In ſubſtantia angelorum ſunt mẽbra? Solutio. Dixit ray. q̃ quereret illud ĩ arbore angelicali.

¶ De. q. inſtrumentalitatis. lxxii.

Inſtrumẽtalitas qđ ẽ? So. Inſtrumẽtalitas ẽ illa forma q̃ ſupior ẽ q̃ membroſitas: ſicut xbũ qđ eſt magis ꝓpe manifeſtatũ locutũ q̃ lingua / et flos eſt magis prope fructũ q̃ ramꝰ / ꝛ motus q̃ eſt magis ꝓpe clauũ q̃ martellus q̃ ipſum mouet. Et vade ad ru. añdictã. Inter inſtrm ꝛ mẽbrum eſt differentia? Solꝰ. Inſtrumentum ꝛ membrũ ſunt ita prope in ſpecie ſicut figura ꝛ ſuperficies ĩ corpore. ¶ Mẽbrũ põt eſſe inſtrumẽtũ? So. In pomerio ramꝰ eſt inſtrm brãche ꝛ floris / et flos ẽ inſtrm rami ꝛ pomi. ¶ Martellꝰ cũ q̃ faber clauũ facit: ẽ mẽbrũ aut ĩſtrm? So. Martellꝰ eſt mẽbrũ fabrile / ꝛ ẽ inſtrꝫ fabri: ſicut lingua: que eſt mẽbrũ loquele / ꝛ eſt inſtrumentum loquentis.

¶ De. q. nutrimenti. lxxiii.

Nutrimẽtũ nãle qđ eſt? So. Nutrimẽtũ nãle eſt illa forma p quã viuit hũidũ radicale. Nutrimẽtum nãle de q̃ eſt? So. Uade ad rub. añdictã. ¶ Nutrimẽtũ morale qđ eſt? So. Nutrimentũ morale eſt antiqua conſuetudo. ¶ Nutrimentũ morale de quo eſt? Solꝰ. Nutrimentum morale eſt ex actibus potentiarum ar. moralis.

¶ De. q. impreſſionis. lxxiiii.

Impreſſio qđ ẽ? So. Impſſio ẽ figura cauſeꝛ effectꝰ. ¶ Impſſio de q̃ ẽ? So. Uade ad rub. añdictam. ¶ Drſa impſſiõis nãlis ꝛ artificialꝭ quõ ẽ? So. ibidẽ. ¶ Flos quõ ĩprimit ſuũ odorẽ ĩ aere? So. Sicut mã pãis quẽ hõ cõedit ẽ ĩpreſſio p trãſmutatiões ĩ mãꝫ vegetatiue ꝛ ſenſitiue: ita odor floris p trãſmutatiões ĩpreſſus ẽ in aere. ¶ De. q. iſertiõis. lxxv.

Inſertio qđ eſt? So. Uade ad rub. añdictã. ¶ Inſertio q̃re eſt? Sol. ibidẽ. ¶ Quare inſertio piri fieri põt in pomerio ꝛ nõ in ficulnea? So. Scðꝫ q̃ ſpẽs plãtarũ ſunt ꝓpinque ꝛ ꝯcordãtes ĩ nã pñt eẽ iſerte q̃dã ĩ aliĩs. ¶ Ignis põt eẽ in aqua iſertꝰ? So. Si ignis poſſet eſſe in aqua inſertꝰ in illa inſertione poſſent ignis et aqua maiorem hre cõcordãtiam q̃ ꝯrietatẽ. Et in hoc paſſu cognoſcitꝛ q̃re inſertio piri fieri nõ poteſt in ficulnea.

¶ De. q. perſeitatis. lxxvi.

Perſeitas qđ ẽ? So. Uade ad ru. añdictaꝫ. ¶ Perſeitas q̃re eſt? So. Perſeitas ẽ p formam ꝛ per mãꝫ ĩ rebꝰ nãlibꝰ: ꝛ ĩ deo eſt p formã tãtũ modo. ꝛ pſeitas ẽ vt fines reꝝ ĩ ipa ſint ſuſtẽtate. ¶ Perſeitas de q̃ ẽ? So. Perſeitas eſt de forma ꝛ materia: ꝛ ẽ de fine illaꝝ. ¶ Ignis eſt p ſeipm ſimpliciter ħ qđ eſt? So. Uade ad rub. antedictam.

¶ De. q. indiuiduitatis. lxxvii.

Indiuiduitas qđ eſt? So. Indiuiduitas eſt forma gñalis q̃ eſt rõ ꝛ cã ĩdiuiduis ſpãlibꝰ. ¶ Indiuiduitas q̃re ẽ? So. Indiduitas ẽ vt ex vno plã eẽ poſſent. ¶ Indiduitas de q̃ ẽ? So. Ita eſt indiuiduitas martini ꝛ ſui filiĩ pomeriĩ eq̃ ꝛ gruis ex indiduitate gñali: ſicut ẽ color martini ꝛ filiĩ ſui pomeriĩ eq̃ ꝛ gruis ex colore gñali. Et vade ad ru. antedictã. ¶ Quare vnitas ꝛ pluralitas ſunt eq̃liter cauſe indiduitatis? So. Pluralitas pris ꝛ filiĩ ꝛ vnitas quã hãbẽt in ſpirãdo ſctm ſpm ſunt rões p q̃s in creaturis plalitas ꝛ vnitas ſunt eq̃lr cauſe ĩdiuiduitatꝭ. Et ĩ hoc paſſu multũ eſt de theologia ꝛ phia.

¶ De. q. attractionis. lxxviii.

ATtractio q̄d ē: So. Attractio ē
id ꝑ q̄d vnū hūiduꝫ radicale ad
ſe attrahit de aᵒ hūido radicali
hūidū nutrimētale. ¶ Attractio quō eſt:
Sol. Vade ad ru. añdictā. Adamas cū q̄
attrahit ad ſe ferrū: So. Sicut potētia vi
ſiua ad ſe attrahit viſibilitatē coloris: ita
magna terreſtreitas adamātis ad ſe attra-
hit terreſtreitatē ferri. ¶ Cū quo ſemē ad
ſe attrahit multiplicationē ſue ſpēi: Sol.
Vade vtā. ¶ De. q. neceſſitatis. lxxix.

NEceſſitas q̄d eſt: So. Neceſſitas
eſt illa forma: rōne cuiꝰ ex impoſſi
bili ſeq̄tur ſuū ꝯtrariū poſſibile. ſi-
cut ſi eſt impoſſibile: ꝙ totuꝫ ſit minus q̄
ſua pars: oportet q̄ totum ſit maius q̄
ſua ps. ¶ Spēs neceſſitatis q̄t ſunt: So.
Vade ad ru. añdictā. ¶ Ex duabꝰ ſpēbus
neceſſitatis q̄ eſt magis neceſſaria: Sol.
Illa ſuba q̄ eſt in inſtāti ſm curſum nālez
eſt magis neceſſaria q̄ illa: q̄ ē ꝑ ſucceſſio
nē. ⁊ idē de ſuba: q̄ eſt ſupra curſuꝫ nālem:
vt deꝰ ſit finis oīm entiū. ¶ Si neceſſitas
nō eēt: q̄d ſeq̄ret: So. Si neceſſitas nihil
eſſet: oē q̄d eſt: eſſet ꝑ cōtingentiā: ⁊ deus
nihil eēt/ ⁊ oē q̄d eſt īpoſſiᵉ: eēt poſſiᵉ ⁊ ecō
uerſo. Et ī h̄ paſſu ē ſignificatū deū eē de
neceſſitate/ ⁊ ipm eē vnū in trinitate ꝑſo-
naꝝ. ¶ De. q. contingentie. lxxx.

COntingentia q̄d eſt: So. Cōtin-
gētia eſt illud ꝑ quod q̄dā fines
alios deuiāt ex eoꝝ ꝯſtītuͥs. Et va
de ad ru. añdictam. ¶ Cōtingētia de quo
eſt: So. Contingentia eſt ex finibꝰ ꝯtriis:
quorū quidā aliis ſuas neceſſitates impe-
diūt. ¶ Contingentia q̄re eſt: So. Cōtin
gētia ē: q꞉ pͥncipiū nō poteſt habere medi
um ꝓpriū nec nāle: ꝑ q̄d poſſit tranſire ad
ſuū finē neceſſariū. ¶ Si cōtingentia ni-
hil eſſet: q̄d ſeq̄ret: Sol. Si ꝯtingētia ni-
hil eſſet: nullꝰ hō libertatē haberet. ⁊ aſi-
nus ſꝑ clamaret de neceſſitate/ nec capra
timorē h̄ēret de lupo/ ⁊ gelu ſꝑ amigdala
cōbureret. ¶ De. q. perfectionis. lxxxi.

PErfectio quid ē: Sol. Perfectio
eſt illud inſtās in quo ſucceſſio
habet quieteꝫ. ¶ Perfectio de
quo ē: So. Sicut poſſiᵉ eſt de h̄: q̄d nō ꝑti
cipat cū īpoſſiᵉ: ita ꝑfectio ē de hoc q̄d nō
ꝑticipat cū defectu. ¶ Perfectio cū q̄ eſt:
Sol. Perfectio ē cū actibꝰ formaꝝ nāliū et
cum illarū ſilitudinibꝰ moralibꝰ. ¶ Per
fectio q̄re ē: So. Perfectio ē vt ſit q̄es in
exiſtere ⁊ agere. Et vade ad ru. añdictaꝫ.
¶ De. q. imperfectionis. lxxxii.

IMperfectio q̄d ē: So. Imperfe-
ctio ē ex ꝑfectionis pͥuatiōe/ ⁊ ita
eſt ſuū ꝯtrariū: ſicut malū ꝯtrariū ē bōi
⁊ calor frigiditatis ⁊ nigredo albedinis.
¶ Imperfectio ē creatura: So. Imperfe
ctio eſt creatura in oꝑibꝰ naturalibus. Et
vade ad ru. añdictā/ ⁊ non eſt creatura in
operibꝰ moralibꝰ. Et vade ad ar. moraleꝫ
vitioſam. ¶ Impꝑfectio ē forma gñalis:
So. Si imperfectio nō eēt forma gñalis:
ſucceſſio ꝑfectionis nihil eſſet. ¶ Perfe-
ctio ⁊ imperfectio h̄nt aliquā ꝯcordātiā:
So. In operibꝰ nālibꝰ ſunt imperfectio-
nes iſtrā ꝑfectionū: ſicut cāe ſcd̄arie pͥmaꝝ.
¶ De. q. vite. lxxxiii.

VIta q̄d ē: So. Vita ē illa forma
rōne cuiꝰ ſube viuūt ⁊ ſunt viui
ficate. ¶ Vita nālis de quo ē:
Solu. Vade ad rub. añdictā. ¶ Vita ſpi-
ritualis de quo ē: So. Vade ad ar. hūana
lē ⁊ āgelicalē. ¶ Mors q̄d eſt: So. Mors
eſt ita priuatio vite: ſicut vita eſt illud q̄d
cum morte non participat.

¶ De. q. coloris. lxxxiiii.

COlor q̄d eſt: So. Color ē illa for
ma: rōne cuiꝰ ſuba corꝑalis ē co
lorata. ¶ Color eſt viſibilis: Sol.
Color inquātū ē forma in abſtracto non
eſt viſibilis: ſꝫ ita eſt inſtrm̄ ſube viſibili q̄
eſt viſa cū ſpāli colore: ſicut ſapor gñalis
eſt inſtrm̄ ſube guſtabili cuꝫ ſpāli ſapore.
¶ Color de q̄ ē: So. Color ē de ſeipſa in-
quātū ſua ſpēs. ⁊ ē de pluribꝰ coloratis q̄
non ſunt de ſua ſpē ⁊ q̄ ꝑ ipſum colorem
ſunt viſibilia. ¶ Color q̄re eſt: So. Vade
ad rubri. antedictā. ¶ De. q. ſoni. lxxxv.

SOnus q̄d eſt: Soᵒ. Sonꝰ eſt illa
forma: rōne cuius aures ſunt in
ſtrumēta ad audiēdū. Et ī h̄ paſ
ſu multū eſt de ph̄ia. ¶ Sonꝰ de q̄ ē: So.
Sonus ē de ſeipſo ſimpliciter. ⁊ ſonꝰ q̄ au
ditur aut q̄ diſpoſitꝰ ē ad audiendum: eſt
pars ſoni gñalis: q̄ quidē ps ē inſtrumen
tū ſpeciale auditꝰ. ¶ Audire eſt de ſono:
So. Inquātū potētia ſenſitiua extracta

eſt de elemētatiua ꝑ creationē: eſt audire
de ſono. ſꝫ inquātū potētia elatiua ⁊ ſen=
ſitiua ſunt ſpēs differentes: audire nō eſt
de ſono materialiter: ſed eſt inſtr̄m qꝺ au
diatur. ¶ Son⁹ q̄re eſt? So. Jſtud q̄rat
a tonitruo in ru. antedicta.

¶ De.q.odoris. lxxxvi.

Odor qd eſt? Solu. Odor eſt obm
odorādi: vt odoratus ſentiat. Et
vade ad ru. añdictā. ¶ Odor eſt
de eſſentia ſenſus odorat⁹? So°. Jta ſunt
differētes ꝑ eſſentiā odor ⁊ odoratiuitas
ſicut vegetatio ⁊ ſenſitiuitas. ¶ Odor de
quo eſt? So. Odor roſe eſt de ſuis vapori
bus/⁊ odoratiu⁹ eſt de ſenſu: qui vapores
roſe in ſuā odorabilitatē cōuertit. ¶ Si
ſenſus nō eſſet: roſa eſſet odorabilis? So.
Due ſunt odorabilitates. vna eſt illa: q̄ ē
intra ſenſum/⁊ q̄ de ſua ē eēntia: alia eſt il
la: que eſt extra ſenſum: que eſt odorabili
tas gñalis. rōne cui⁹ eſt ſpālis odorabili
tas ī roſa/in lilio /ī ſulphure/⁊ ī alijs ſub
ſtātijs odorabilib⁹. Et iſte gñalis odor ex
tract⁹ ē de ar. elali ꝑ creationē. ſicut de⁹ q
de die nāli cū ſole diē traxit artificialem.

¶ De.q.ſaporis. lxxxvii.

Sapor qd eſt? So°. Sapor eſt illa
forma: ratiōe cui⁹ aīalia delectā
tur in cōedere et bibere. ¶ Sa=
por de q̄ ē? So. Sapor ē de ar. elali. Et va
de ad ru. añdictā. ¶ Cum ſapor ſit de ar.
elali: ignis hꝫ saporē ī calefaciēdo aquā?
So. Sapor gñalis ita eſt ex elīs ſicut co=
lor/⁊ ſicut color exit in elatū de potētia in
actū: ita ſapor exit in ſenſitiua de vegeta=
tiua de potētia in actū. Et q̄ aqua in olla
calefacta nō ē in ſuba vegetata nec ſenſa=
ta: ignis licet ſapor de ipſo ſit māliter in=
ſtrumētū: nō hꝫ cū q̄ ſaporē ſentire poſſit:
q̄ in ipſo inquātū ſpēs ſemꝑ ē in potētia.
¶ Amaritudo ē de ſapore? So. Jn carne
putrida q̄ dat amaritudinē ſenſitiue ho=
minis: q̄ ipāꝫ guſtat: inuenit xīmis ſaporē
delectabilē. ¶ De.q.ſenſus. lxxxviii.

Sentire qd ē? So. Uade ad ar. ſen
ſualē. ¶ Sentire de quo eſt? So
lu. Scd̄m formā gñalē ita ē ſen=
tire potētia ar. elal' māliter: ꝙ exit ⁊ na=
ſcit' ī ar. ſenſuali. ſicut vita īſtrumētal' olee
inſerte ī oleaſtro de vegetatīa oleaſtri. Et
vade ad ru. añdictā. ¶ Tact⁹ q̄ ē ꝑ ſenti
re: q̄re ē? So. Tactus ē ꝑ ſuā ꝓpriā ſpeciē
formaliter: ⁊ eſt finalite: vt aīalia placitū
habeāt in tāgēdo: vt ſuas ſpēs poſſint cō
ſeruare. Et vade ad ru. añdictā. ¶ Cū car
bo ignis tāgit manū: q̄re man⁹ ſentit do
lorē? So. Jta diſcōuenit tactus ſube elali
non vegetate ⁊ ſube ſenſate: q̄ ē ſine vegeta
tiōe: ſic ꝯuenit tactus elato ſenſato cū ve=
getatione. ¶ De.q.conceptiōis. lxxxix.

Conceptio qd eſt? So. Cōceptio
eſt illa forma gñalis: rōne cuius
forme paſſiue ꝯcipiūt nouas for
mas actiuas. ¶ Cōceptio de q̄ ē? So. Ua
de ad ru. añdictā. ¶ Cōceptio q̄re ē? So.
Cōceptio ē vt ſit māifeſtatio actiuū forma
rū ſenſib⁹ ꝑticularib⁹ ⁊ imagiatiōi ⁊ po=
tētijs aīe rōnal'. ¶ Cōceptio quā affatus
māifeſtat de q̄ ē? So. Jta ē ꝯceptio quaꝫ
affat⁹ māifeſtat ex īſtictib⁹ ⁊ appetitib⁹ nā
lib⁹ exitis de ſenſiti^a ī imagiati^a: ſic ſunt
appetit⁹ ⁊ īſtict⁹ nāles de elīua exiti et
nati ī vegetatīa plātaꝝ ⁊ ī ſenſitīa aīaliū.
Et ī hoc paſſu cognoſcit': q̄re femia q̄ pue
rū ꝯcipit: īprimit ī illo aliquā ſilitudineꝫ
obi: qꝺ imagiatur. Et idē eſt de maſculo.

¶ De.q.dormitionis. xc.

Dormitio qd ē? So°. Dormitio
eſt illa forma: rōne cui⁹ forme
q̄ laborauerūt: appetitū habēt
deſcēdi. ¶ Dormire de q̄ ē? So°. Dormire
eſt ex p̄paratiōe: q̄ p̄parat ⁊ diſponit māꝫ
vt ſint act⁹ formaꝝ nāliū. Et vade ad rub.
añdictā. ¶ Quare null⁹ hō viuere poſſet
ſine dormire? So. Si equ⁹ q̄ currit nō de
ſceret poſtmodū alia vice currere nō poſ=
ſet. ¶ Quare hoies q̄ ſunt iebriati: maio
rē hñt appetitū dormiēdi q̄ alij? So. Q̄r
vinum multū ē vaporati^m: ſubito aſcēde=
re facit vapores vētris ad cerebrū q̄ clau=
dūt imagiatiue ſpēs q̄s de ſenſu accipit.
q̄ ſilitudies nō hꝫ cū qb⁹ ſatiſfaciat potē
tijs aīe rōnal'. ¶ De.q.vigilatiōis. xci.

Vigilare qd ē? So. Uigilare eſt
ſucceſſio ſpērū fantaſticaꝝ mo=
taꝝ de ſenſu per imagiatiuam
vſqꝫ ad potētias aīe rōnatiue. ¶ Uigila=
re de q̄ eſt? Solu. Uade ad ru. añdictam.
¶ Quare q̄dā hoies vigilāt plus q̄ alij?
So. Null⁹ hō tātū dormit ſicut flegmati

ticus/nec null⁹ hõ tãtũ vigilat: ſicut ille q̃ multũ amat. ¶ Hõ q̃ ſomniat: pricipat plus cũ vigilare q̃ cũ dormire? Solu. In hoſb⁹ q̃ ſomniãt vigilat pl⁹ imagiatiua. q̃ alia potẽtia. ¶ De.q.ſomnij. xcij.

Somniare qd eſt? Solu. Uade ad ru. ãndictã. ¶ Somniare vñ venit ⁊ ſue ſpẽs quot ſunt? So. ibidem. ¶ Quare hõ pl⁹ ſomniat q̃ aĩalia irrõnalia? So. ibidẽ. ¶ Quare hõ melãcholicus nãliter pl⁹ ſomniat q̃ alius hõ? Solu. Nulla memoria tãtũ ſpẽs retinet ſicut illa q̃ eſt de cõplexiõe terre/⁊ hoc eſt: q: habet plus durabile fundamentum.

¶ De.q.gaudij. xciij.

Gaudiũ qd eſt? So. Gaudiũ ẽ illa forma q̃ finẽ deſideratũ repreſentat. ¶ Gaudiũ nãliter vbi icipit? So. Uade ad.ru.ãndictã. ¶ Pomerius hʒ gaudiũ/⁊ ignis q̃ aquã calefacit? So. ibidẽ. ¶ Puer hʒ añ gaudiũ ꝑ ſentire. q̃ ꝑ amare? So. In pueris pri⁹ accipit imaginatio delectationẽ ꝑ ſenſum q̃ voluntas vel intellect⁹ ꝑ imagiatiões. ⁊ h̃ eſt: q: infans ĩ pn̄° nõvtit moralitatib⁹ antiqs.

¶ De.q.triſtitie. xciiij.

Triſtitia qd ẽ? So. Triſtitia eſt illa figura: q̃ ꝑditionẽ finis deſiderati repreſentat. ¶ Triſtitia vbi ĩcipit nãlr? So. Uade ad ru. ãndictã. ¶ Triſtitia moral̃ de q̃ ẽ? So. Triſtitia moralis eſt ex diffinitione antedicta. ¶ Quare hõ melãcholic⁹ nãlr ẽ magis triſt̃ q̃ ali⁹ hõ? So. Nullũ el'm ẽ ita remotũ a ſaturno ſicut terra. nec aliqs plãeta ẽ ita ꝓpe ſaturnũ ſicut iupiter. Et vade ad ru. ãndictã.

¶ De.q.ſanitatis xcv.

Sanitas qd eſt? So°. Sanitas eſt ꝓportio ꝗtiũ cõiunctarũ in ſuba el'ata cũ maiori ↄcordã̃ q̃ ↄrietate. ¶ Sanitas vbi icipit nãl'r? So. Uade ad ru. ãndictã. ¶ Que dr̃ia ẽ iter ſanitatẽ nãlẽ ⁊ ſanitatẽ moralẽ? So. Sãitas nãlis ẽ ꝑ formã/ ⁊ moral̃ ꝑ finẽ. rõne cui⁹ ſanitati nãlis ſunt medici. ¶ Quare hoĩes ſaniores ſunt ĩ hyeme q̃ ĩ eſtate? So. In illo tp̄e in q̃ fructus colligũtur fruct⁹ ſunt magis nociui q̃ in alio tp̄e. ⁊ h̃ apparet ĩ gallina: q̃ mag̃ tenera ẽ ⁊ magis ſapida: ſi mortua ſit ꝑ duodecim horas q̃ ꝑ vnã.

¶ De.q.infirmitatis. xcvj.

Infirmitas qd eſt? So°. Infirmitas eſt illa forma: q̃ requirit ↄtrã diffinitionem ſanitatis. ¶ Infirmitas q̃re ẽ? So. Infirmitas ẽ: q: ſanitas nõ eſt. ¶ Corp⁹ hoĩs põt eẽ inter ſanitatẽ ⁊ ĩfirmitatẽ? So. Si corp⁹ aĩatũ poſſet eſſe inter ſanitatẽ ⁊ ĩfirmitatẽ: nõ eſſet in illo medio ſubm nãlib⁹ ↄrietatibus ⁊ eſſet incorruptibile. Et vade ad ru. ãndictam. ¶ Infirmitas moral̃ de q̃ ẽ? So. Iſta q̃ſtio fiat gule cnſi malo medico ⁊ pulchre femine.

¶ De.q.induſtrie. xcvij.

Induſtria qd ẽ? So. Induſtria eſt illa forma gñal̃: rõne cui⁹ plãte ⁊ aĩalia hñt modũ viuẽdi. Et vade ad ru. ãndictã. ¶ Mod⁹ vbi incipit nãlr? So. ibidẽ. ¶ Mod⁹ moralis qd ẽ? Sol. Mod⁹ moral̃ ẽ figura modi aut induſtrie nãlis. ¶ Uinea q̃ diſcretionẽ non hʒ nec oculos: q̃uo aſcẽdit ꝑ arboreʒ/⁊ q̃re tenet folia recta ĩ rectitudĩe brãhe/ ⁊ cũ ipaʒ tãgit: q̃re ipſa replicat? So. Ex ĩduſtria generali deſcẽdũt induſtrie ſpeciales.

¶ De.q.ſubſtantie. xcviij.

Subſtãtia qd ẽ? So°. Suba ẽ illd ens: qd ꝓprie ꝑ ſe ſtat: ſine q̃ nullũ accñs põt eẽ? ¶ Suba naturalis vbi incipit/⁊ de q̃ incipit? So°. Uade ad ru. ãndictã. ¶ Suba q̃ſo ẽ ſub accñtibus? So. Bonitas ſubalis q̃ dat ſuã ſĩlitudinẽ magnitudini ſubali ẽ ꝑ accñs ſub ſĩlitudĩe quã dat. ¶ Suba q̃re ẽ? Solu. Suba ẽ ꝑ ſeipaʒ formal̃r ⁊ final̃r: vt forme ſubſtãtiales ⁊ accñtales habeãt ſubm: ĩ q̃ poſſint eſſe/⁊ de quo poſſint agere.

¶ De.q.eſſentie. xcix.

Eſſentia qd eſt? So. Eſſentia eſt illa forma: rõne cui⁹ eẽ ſuſtẽtatũ ẽ ĩ ↄcreto ſubali aut accñtali. qd ſiqdẽ eẽ cũ illo ↄcreto ↄuertit̃ ꝑ exiſtere et agere ⁊ act⁹ eẽntie remanet cũ illo ſuſtẽtatus ⁊ cũ eſſentia habẽs vnã ⁊ eãdẽ nãm. ⁊ in hoc paſſu ẽ multũ de ph̃ia. ¶ Eſſentia q̃ſo ẽ ſupra ſubaʒ? So. Uade ad ru. ãndictã. ¶ Partes ꝓpe ⁊ ꝑncipales eẽntie q̃ ſunt? So. Aĩa rõnal̃ ⁊ corp⁹ cũ ipſa ↄiunctũ ꝓprie ſunt ꝑtes hũanitat̃/ ⁊ ſimplex bõificãs bõificabile ⁊ bõificare ſunt ꝑtes bõitatis. ¶ Eſſentia de quo ẽ? So°. Una

eſſentia eſt gñalis ꝛ cōis: q̄ eſt ex pluribus eſſentijs. ſicut hūanitas q̄ eſt de bonitate magnitudinis ꝛ ceteris formis hūanalibus. ſunt alie eſſentie ſpāles: que ſunt ſub illa eēntia gñali ꝛ ſunt de illa. ſicut eēntia anime rationalis ꝛ eēntia corpis hūani.

¶ De. q. entis. c.

Ens quid eſt? So. Ens eſt gen⁹ qḋ ē ſupra oē qḋ ē de nā ſubāli ꝛ accidentali. ¶ Ens quō eſt forma gñalis? So. Uade ad ru. āndictā. ¶ Qui ꝯſiderat ens: ꝯſiderat aū accñs q̄ ſubaꝫ? So. Figure accñtales ſunt feneſtre entis ſubſtātialis. ¶ Ens quō eſt inueſtigabile ꝛ tractabile? So. Uade ad ru. vt ſupra.

¶ De. q. applicationis ꝛ practice cētū formaꝝ: que ſunt in fine ar. ſenſualis.

In hoc paſſu dabim⁹ doctrinam ad faciēdū q̄ſtiones de ar. ſenſuali p. c. formas/ et ad ſoluendū illas queſtiōes. Et ſm modū quē tenebim⁹ de. c. formis ī ar. ſenſuali: teneri poteſt in alijs ar. ¶ Potētia ſenſitia p quā nām ē vna/ ꝛ eſt de pl'ib⁹ reb⁹? So. Uade ad ru. āndictā pa. pmo. ¶ Querit̄ vtrū petr⁹ filius martini poſſet eē ille: qui ē/ ꝛ ꝙ martinus nūq̄ fuiſſet/ ꝛ ꝙ petr⁹ fuiſſet filius guillelmi? So. Scḋm nām vnitatꝭ nūeralis petr⁹ nō poſſet eſſe ille q eſt ſi martin⁹ nō eēt petro exñte filio guillelmi: qꝛ ſi eſſe poſſet: tota pl'alitas elatiōis vegetatiōis ꝛ ſenſualitatis poſſet ita cōuenire cū vno ſicut cū alio. ¶ Senſus cōis eſt ſimplex aut compoſit⁹? Sol. Simplex eſt ſm naturaꝫ vnitatis ar. ſenſualis: cōpoſitus eſt ſm ꝙ ar. ſenſualis eſt ex pluribus cauſis. videlicet de elatiua vegetatiua ꝛ ſenſitiua. Et vade ad ru. vtē. ad. ii. par. ¶ Uiſus ē ſimplex potētia aut ꝯpoſita. So. Oꝫ ꝙ oē pticulare ſit ex illa nā: ex q̄ ē ſuū vniuerſale. ꝙ ſi nō eēt: nō eſſet pars illi⁹. ¶ Sēſus cōis eſt ex forma ꝛ materia: aut ex vna tātū nō? So. Sine forma ꝛ mā ar. ſenſualis eſſe nō poſſet: qm̄ nō hēret de quo eēt. Et vade vtē. ad. iii. pa. ¶ Forma ꝛ materia ſenſus cōis q̄ ſunt? Sol. Elatiuitas vegetatiuitas ſenſitiuitas p nām compoſitionis ꝛ ſimplicitatis ſunt forme ſenſus cōis/ et elementabilitas vegetabilitas et ſenſibilitas ſunt materie ſenſus cōmunis ſm naturā ſimplicitatis ꝛ cōpoſitionis. ¶ Sēſus cōis eſt de gñibus ꝛ ſpeciebus? Sol. Uade vtē. ad. iiii. pa. ¶ Uidere per quā naturā multiplicat ſpecies? Sol. De natura totius ſunt nature ptiū. ¶ Partes ſenſus cōis que ſunt intra/ ꝛ q̄ ſunt extra? So. Uiſibilitas que eſt de eēntia ſenſus cōis eſt ps: q̄ eſt intra ſenſum/ ꝛ viſibilitas lapidis pomi flamme ꝛ ignis eſt pars: que eſt extra. Et vade vtē. ad. v. pa. ¶ Partes que ſunt intra ꝛ extra ſenſum cōem: quō pticipāt? So. Senſus pticulares ſunt extremitates ſenſus cōis: que cū obis extra pticipāt: ſicut viſitiuitas cum colore obi: qḋ accipit. ꝛ idē eſt de audituitate: que cū ſono pticipat. ꝛ ſic de alijs ſuo modo. ¶ Senſus cōis quō eſt ex formis abſtractis? So. ibidem ad. vi. para. ¶ Sēſus particulares quō ſunt ex cōcretis: ſicut viſus: qui eſt ex viſitiuo viſibili ꝛ videre? So. ibidem. ¶ Potētia ſenſitiua quō eſt ſubiecta gñationi ꝛ corruptioni? Sol. ibidē ad. vii. pa. ¶ Ex corruptione ſenſitiue martini ſequit̄ aliqua gñatio? So. Ex corruptiōe herbe quā equ⁹ comedit: ſequit̄ gñatio carnis. ꝛ ex corruptione carnis quā canis cōedit: ſequit̄ gñatio alteri⁹ carnis. ¶ Groſſitudo ꝛ gracilitas ſunt forme ſenſus cōis? So. ibidem ad. viii. pa. ¶ Quare nāl'r qdā hoīes magis ſunt ſubtiles q̄ alij? Solu. Scḋm ꝙ materia ſenſus cōis martini eſt ſub magis ſubtili forma q̄ materia guillelmi: pōt meli⁹ imaginatio martini attingere ſilitudines multiplicatas p ſenſus pticulares q̄ imaginatio guillelmi. ¶ Sēſus cōis p quā naturā eſt pōderoſus? So. ibidē ad. ix. pa. ¶ Quare viſus eſt magis leuis q̄ auditus? Sol. Uiſus eſt maxime p cōplexionē aeris q̄ p aliā cōplexionē. ꝛ auditus eſt p cōplexionē terre. ¶ Cōplemētū ſenſus cōis de quo eſt? So. ibidem ad. x. par. ¶ Oculi hoīs ceci ſunt vacui? Sol. Non ſunt vacui de actibus potētie elatiue ꝛ vegetatiue. ſed vacui ſunt actibus ſenſitiue. ¶ In ſenſitiua quare opoꝛtet eſſe ſenſum cōem? So. ibidē ad. xi. pa. ¶ In ſubſtātia ſenſata quomodo ſunt quedā extrēitates in alijs? Solu. ibidem ad. xii. pa. ¶ Sēſus cōis quare eſt ꝛ mo-

uet ſenſus particulares? Solu. ibidē ad
xiij. par. ¶ Sēſus cōis eſt mollis aut du-
rus? So. ibidē ad. xiiij. par. ¶ Quare po
tētia viſiua maioꝛē concoꝛdantiā hȝ cum
mollitie ⁊ auditiua cū duritie? So. Ex ob
uiatōe ⁊ ꝑcutōe ſiccoꝝ coꝛpoꝝ exit magnꝰ
ſonꝰ. ⁊ mollities ⁊ diaphanitas cōcoꝛdā-
tiam habent cū hūiditate. ¶ In ſenſiti-
ua ſunt mēſure? So. Uade vtſ. ad. xv. pa.
¶ Quare potētia viſiua attingit obiectū
magis remotū ꝙ auditiua? Solu. Quia
ignis ⁊ aer ſunt de magis ſubtili mā ꝙ
aqua ⁊ terra: ⁊ ē coꝝ virtꝰ magis extēſiua
ꝙ virtus aque et terre. ¶ Potentie obie
cta ⁊ actus ſenſitiue quales ſunt? So. Ua
de vtſ. ad. xvj. par. ¶ In ſenſu quare vna
potētia eſt ex pluribꝰ/⁊ vnū obiectum ex
pluribus/⁊ vnꝰ actus ex pluribꝰ? So. Sē
ſus eſt vnus ꝑ ſenſitiuam que eſt vna/⁊ ē
ex plꝰibus: qꝛ arboꝛ ſenſualis ē ex plꝰibus.
¶ Senſus cōis eſt ex prioꝛitate ſecūdioꝛ-
ritate ⁊ tertioꝛitate licȝ in q̄rtū nūerū nō
trāſeat? Solu. ibidē ad. xvij. pa. ¶ In ſen
ſu que ſunt foꝛme: q̄ ſunt prie/⁊ q̄ ſunt il-
le: que ſunt vltime/⁊ que ſunt ille: q̄ ſunt
in medio? So. ibidē. ¶ Sēſus q̄lo eſt in
creſcere ⁊ ī diminuere? So. ibidē ad. xviij.
par. ¶ Cum ſenſus incipit decreſcere: ici
pit decrementū virtutis ſenſus? So. Du-
rāte humido nutrimētali: durat hūidum
radicale. Et ī hoc paſſu multū ē de phia.
quoniā ſm ꝙ elātiua ⁊ vegetatiua diſpoſi
te ſunt ꝙ ſint materie ſenſitiue: atrahit ſen
ſitiua ex ipſis ſuā virtutē de potētia ī actu:
vt viuat. ſicut flamma ignis que calefacit
aquā: que caloꝛē qui eſt ī aqua ī potētia:
facit eſſe in actu: vt ſentiat. ¶ Diſpoſitio
pꝛopꝛietas ⁊ ꝓpoꝛtio q̄lo ſunt foꝛme ſen-
ſus? So. Uade vtſ. ad. xix. pa. ¶ Senſiti
ua leonis moꝛtui ī q̄ mō ē ſuſtētata? So.
Aqua q̄ exit de mari ī vapoꝛibꝰ ⁊ ī pluuia
⁊ cadit ī terrā: vadit cū fontibus in mari.
⁊ nūerus ſalſedinis aq̄ maris ꝑdit ī nūe-
ro dulcis ſapoꝛis aq̄ pluuialis. Et in hoc
paſſu cognoſcit: ꝙ aq̄ fontis magis natu
ralē habet ſapoꝛem ꝙ aqua ſiſterne/⁊ eſt
magis ſana. ¶ Senſus quomodo eſt cō-
ditionatus/⁊ quomodo habet iclinatio-
nem ad obiectum? So. Uade vt ſupra ad
xx. para. ¶ Unꝰ ſenſus quomodo indiui
duatus eſt ex alio ſenſu? So. Sub tali cō
ditione ſe cōicāt elemētatiua ⁊ vegetati
ua ſenſitiue: ꝙ coꝝ nature ſint obiectate
differētijs ſpecierū ſentiēdi. ¶ In ſenſiti
ua quō eſt oꝛdo ⁊ opatio? So. Uade vtſ.
ad. xxj. pa. ¶ Senſus quō eſt ſubm influē
tie ⁊ refluentie ſentiendi? Solu. ibidem
ad. xxij. pa. ¶ Arboꝛ elemētalis ⁊ vegeta
talis influit aliquam virtutē in actibus
ſenſuū particulariū? So. Nullū humidū
radicale viuit ſine humido nutrimētali.
¶ Pꝛoductio oꝛigo ⁊ exitꝰ quō ſunt foꝛ-
me ſenſus? So. Uade vtſ. ad. xxiij. para.
¶ Quare in guſtu nō eſt tantū de multi
plicatione ſpecieꝝ: ſicut in viſu? So. Pꝛo
ductio que eſt ꝑ guſtū: eſt magis ꝓpꝛia ⁊
magis naturalis foꝛmis natis ⁊ exitis: ꝙ
ꝓductio q̄ eſt ꝑ viſum. ⁊ de hoc experien-
tiā habemꝰ: inquātū aīal viuere pōt ſine
viſu ⁊ ſine guſtu nō. ⁊ in hoc paſſu cogno
ſcitur ꝙ hoc ꝙ natura facere pōt cū pau
cis ſpēbus: nō habet appetitū: ꝙ hoc fa-
ciat cū pluribus. ⁊ cū illud qđ facere non
pōt cū paucis ſpēbus appetit: ꝙ illud fa-
ciat cū pluribꝰ. ¶ Separabilitas ⁊ inſe-
parabilitas quō ſunt foꝛme ſenſus? So.
ibidē ad. xxiiij. pa. ¶ Ab oculis martini
qui viſum ꝑdidit: eſt ſepata potētia ſenſi
tiua? So. In nullo inſtrō ſenſuali ſenſiti
ua radicatr ſe diuidere pōt ab ar. elāli ⁊
vegetali. ſed inſtrātr ꝑ pꝛiuatā diſpoſitio
nem triū foꝛmaꝝ. vȝ vegetatiue elātiue ⁊
ſenſitiue. a q̄bus ſepatus eſt oꝛdo oꝛgani
ſenſati. Et hoc apparet ī figura inſtrī ar-
tificialis. ſicut ioculatoꝛ qui manifeſte nō
ponit notā: quā hȝ in ſuo coꝛde: cum viel
la. que tēperata nō eſt nec diſpoſita ad ſo
nandū. ¶ Poſſibilitas ⁊ impoſſibilitas
quō ſunt foꝛme ſenſus? Solu. Uade vtſ.
ad. xxv. pa. ¶ In ſenſu quō vna poſſibili
tas eſt ex pluribus. ⁊ quō plures poſſibili
tates amiſſe ſunt ꝑ vnā ſimplicē impoſſi
bilitatē? So. Ex poſſibilitate elātiue ve-
getatiue ⁊ ſenſitiue eſt cōis poſſibilitas.
rōne cuiꝰ pōt eē vna arboꝛ ſenſualis. Et q̄
aliquod ex nouem accidētibus gn̄alibus
traheret a ſuba: impoſſibile eſſet illā ſub
ſtantiam eſſe. ¶ Suba ſenſata quō eſt ex
ſimilitudinibus? So. Uade vtſ. ad. xxvj.
pa. ¶ Per quam naturā ſunt diſſimiles

actuū ſenſuum particularium? So. Itavi
uit ſenſus cōis ex diſſimilitudinibꝰ arbo
ris elementalis ⁊ vegetalis ſicut ex ſimili
tudinibus illarum. ¶ Natura corpora-
litas ⁊ tranſmutatio quō ſunt forme ſube
ſenſate? So. Vade vtō.ad.xxvi.pa. ¶ Po
tētia viſiua ē de principijs corpalibꝰ? So.
Qui de martio vnū oculū extraheret: eēt
tranſmutata in alio oculo natura ⁊ virtꝰ
illius cū ſubo corporali. ſine quo trāſmu-
tatio fieri non poſſet/nec ille oculꝰ poſſet
ſuam virtutem multiplicare. ¶ Inviden
do lux ⁊ vmbra quō ſunt forme ſenſus viſi
tiui? So. Vade vtō.ad.xxviij.pa. ¶ Qua
re oculi de nocte nō vidēt. cū ita ſit: ꝙ lux
ſit vna de partibus ſuis eſſentialibꝰ? So.
Lux que eſt intra in operatione poni nō
pōt: ſi nō hꝫ lucē: que eſt extra: q̄ ſit ſibi in
ſtrumentū vidēdi. ¶ Senſus quō eſt pun
ctualis/⁊ quō eſt de lineis ⁊ de natura ſu-
perficiei conſtitutus? Solu. Vade vtō.ad
xxix. pa. ¶ Auditui ē ſuperficies neceſſa
ria? So. Si ſuperficies nō eſſet in tactu: q̄
ſit in aere: ſonus eſſe non poſſet. ¶ Recti
tudo ⁊ figura quō ſunt principia ſenſus?
So. ibidem ad.xxx.par. ¶ In auditu eſt
neceſſaria figura? Soº. Si figura nō eſſet
inſtrm auditus vocem aſini ⁊ philomene
acciperet ſenſus auditus in eadē ſpecie.
¶ Sēſus ē de maſculinitate ⁊ femineita
te? So. Vade ad.xxxi.par. ¶ Vox eſt ma
ſculina aut feminina? So. Vox ē de eſſen
tia ſoni ⁊ actꝰ illius: ⁊ ſonꝰ eſt ex actibus
ꝑtium femininarū ⁊ maſculinarum. Et va
de vtō.ad eūdē pa. ¶ Senſus cōis ꝑ quā
naturā requirit membra ⁊ inſtrumēta ad
vtēdū ſua virtute? So. ibidē ad.xxxij.pa.
¶ Dñia ſenſus eſt per differentiā mēbroꝝ
⁊ inſtrumentorum: aut eſt proprie per ſen
ſum? So. Inquātuꝫ ſenſitiua eſt de dñia:
hꝫ propriam naturam ſentiendi differen
ter diuerſa obiecta per ſpecies. ⁊ inquan-
tum mēbra ⁊ inſtrumenta ſunt de differē
tia: eſt appropriata natura ſenſitiue mem
brorum ⁊ inſtrumentoꝝ: ꝙ per illam diffe
renter attingat obiecta. Et in hoc paſſu
multū ē de pħia. ¶ Nutrimētū ⁊ impreſ-
ſio quō ſunt forme ſenſus? So. Vade vtō.
ad.xxxiij.pa. ¶ Inſertio ⁊ ꝓſeitas ſunt
ꝑtes ſenſus? Soº. ibidem ad.xxxiiij.par.

¶ Senſitiua poteſt eſſe per ſeipſam hoc
quod eſt? So. Nulla forma que ſit in alia
inſerta: pōt eſſe per ſeipſam ſine influētia
illius in qua inſerta eſt. ¶ Indiuiduitas
⁊ attractio ſunt partes ſenſus? So. Vade
vtō.ad.xxxv.pa. ¶ In ſenſu eſt attractio
de paſſione ad actionem/⁊ de actione ad
paſſionem? So. Si aer ſibi caloreꝫ ignis
attraheret in illa attractione eſſet aer for
ma actiua ⁊ ignis paſſiua/ ⁊ ignis calorē
ſuum non daret aeri. ¶ Neceſſitas ⁊ con
tingentia ſunt forme ſenſus communis?
So. ibidem ad.xxxvi.par. ¶ Cecitas eſt
per ſenſitiuam/aut per elemētatiuā ⁊ ve-
getatiuā/ ⁊ idē queritur de amaritudine
quam guſtus ſentit in pomo dulci: ⁊ ſic de
alijs formis que eueniūt per ꝯtingentiaꝫ
in alijs ſenſibus? Soº. ibidē ad eundē, pa.
¶ Perfectio ⁊ imperfectio ſunt ꝑtes ſen
ſus? So. ibidem ad.xxxvij.pa. ¶ Cecitas
in ſenſu eſt ita de neceſſitate imperfectio
nis ſicut viſus de perfectione? Solu. In
homine muto eſt verbū per contingentiā
affatus ⁊ per neceſſitatē imperfectionis
que eſt cauſa ſurditiei. ⁊ in hoc paſſu mul
tum ē de pħia. ¶ Vita ⁊ color ſunt forme
ſenſus cōmunis? Soº. ibidem ad.xxxviij.
pa. ¶ Cum color ſit obiectum viſus ⁊ vi-
ſus ſit de vita: eſt color de eſſentia vite ſen
ſualis? So. Si color eſſet de eſſentia viſiti
ua: pomum quod habet colorem eſſet ſen
ſatum: non eſt ergo color de eſſentia ſenſi
tiue. ſed eſt inſtrumentuꝫ videndi. ¶ So
nus odor ⁊ ſapor ſunt ꝑtes ſenſitiue? So.
Partes q̄ ſunt eſſentiales ſube: ſunt vnū/
partes que ſunt iſtrumētales: ſunt aliud.
Et vade vtō.ad.xxxix.pa. ¶ Tangibili-
tas ⁊ affabilitas ſunt paſſiones eſſentia-
les ſenſus communis? Solu. In omnibꝰ
formis paſſiuis ſenſus communis eſt di-
ſtinctio. quoniam quedam forme ſunt in-
tra que cum formis actiuis ſunt de eſſen-
tia ſenſus. ⁊ forme que ſunt extra ſunt in-
ſtrumenta: q̄ non ſunt de ſua eſſentia nec
de ſua ſpecie. ¶ In affatu eſt actꝰ: qui ſit
de eſſentia affatus? So. Sicut auditus ē
per tāgere: ⁊ ille tactus eſt in ſpē auditꝰ:
licet non ſit de eſſentia auditus. ita affatꝰ
eſt per tactum: licet ille tactus non ſit de
ſpē affatus. Et in hoc paſſu cognoſcitꝰ: ꝙ

inſtrumenta extra nõ ſunt de eſſentijs po
tentiarũ itra. Et vade vtš. ad. xl. pa. ¶ Ui
gilare ⁊ dormire ſunt partes ſenſus com-
munis? So. Si dormire eſſet pars ſenſus
cõmunis omne corp⁹ ſenſatũ in dormiẽ-
do ſentiret. Et ſi vigilatio eſſet pars ſen-
ſus nullum corpus ſenſatum dormiret.
¶ Uigilare ⁊ dormire q̃n̄o ſunt infra ſen
ſus cõis? Sol'. ibidẽ ad. xlj. para. ¶ Gau-
diũ ⁊ triſtitia ſunt de eſſentia ſenſus com
munis? So. Exñte pipere ex elemẽtis per
eſſentiam ⁊ de eorum q̃litatibus: eſt ſemꝑ
in calefacere/humefacere/⁊ frigefacere/⁊
in deſiccare. Et q2 ſub̃a ſenſata nõ eſt i eo-
dem tempore in gaudio ⁊ in triſtitia: gau
diũ ⁊ triſtitia nõ ſunt de eſſentia ſenſus:
ſed ſunt inſtrumẽta illi⁹. Et hec inſtrumẽ
ta ſunt moraliter hĩtuata ⁊ deriuata ex il
lis: q̃ ſunt intra. q̃ ſunt de eſſentia ſenſus:
inquãtũ placitũ nãle. Et i h̃ paſſu multũ
ẽ de ph̃ia: cũ q̃ attigi pñt plura ſecreta nã
lia. ¶ Horribilitas quã h̃nt hoĩes in vi-
dẽdo turpes figuras: ꝑ quã h̃nt triſtitiaꝫ
eſt de eſſentia ſenſus? So. Illa horribili-
tas q̃ eſt in practica: eſt moralis ⁊ inſtru-
mẽtalis/⁊ eſt priuatio actus placiti natu
ralis q̃ eſt de eſſentia ſenſus. Et vade vtš.
ad. xlij. pa. ¶ Sanitas ⁊ infirmitas ſunt
de eſſentia ſenſus? Solu. ibidem ad. xliij.
pa. ¶ Cũ leo ſit infirm⁹ vbi ẽ ſua ſanitas?
So. In aqua calida ſua frigiditas eſt in
potẽtia. ¶ Induſtria leonis ẽ de eſſentia
ſue ſenſitiue? Solu. ibidem ad. xliiij. par.
¶ Induſtria leonis ẽ nãlis aut moralis?
So. Induſtria leonis: ⁊ ita de alijs aĩali
bus: nãlis eſt ꝑ elẽatiuã ⁊ vegetatiuã. ⁊ eſt
moralis ꝑ ſenſitiuã. q̃ quidẽ moralitas ẽ
figura nãlis extra q̃ eſt ſimilitudo ꝑ acci-
dẽs induſtrie ſub̃alis: q̃ eſt intra. idcirco
cũ leo nat⁹ eſt: ſtatim h̃ꝫ induſtriã lactã-
di. qm̃ forma nãlis q̃ eſt intra: mouet for-
mã moralẽ accñtalẽ q̃ eſt extra. ¶ Et in h̃
paſſu multũ ẽ de ph̃ia. ¶ Sub̃a eſſentia ⁊
ens q̃n̄o ſunt differẽtes in ſenſitiua? So.
ibidẽ ad. xlv. pa. ¶ In q̃ſtionibus ꝑegri-
nis q̃n̄o põt haberi ſolo ꝑ centũ formas?
So. Scd̃m modũ quẽ tenuimus i appli-
catione formaꝝ in ſenſitiua: ⁊ ſm̃ moduꝫ
quẽ tenuimus in alijs q̃ſtionib⁹ hui⁹ ar.
ſcie põt haberi mod⁹ inueniẽdi veras cõ-
cluſiones queſtionum peregrinarũ. Et va
de ad rubri. antedictam.

¶ De. q. habit⁹ huius ſcientie.

SEcũdũ decẽ regulas tabule gene
ralis proponimus decem facere
queſtiones: vt cõpleamus nume-
rum quattuor mille queſtionum. ⁊ ꝙ cum
illis cõſeruetur habitus huius ar. ſciẽtie.
¶ Utrũ hec arbor ſcientie ſit generalis?
So. Hec arbor ſciẽtie generalis eſt: quia
eſt de generalib⁹ principijs: ſm̃ ꝙ in ſuis
radicib⁹ apparet. ⁊ eſt generalis: q2 eſt de
xvj. arboribus: que generales ſunt ad om
nem habitum ſcientie. ¶ Hec arbor q̃d
eſt? So. Eſt inuentio ⁊ cõplementum gña
lium theoricaꝝ ⁊ practicaꝝ: q̃ conſtituũt
generalem habitũ ſciendi. ¶ Hec arbor
de quo ẽ? So. Materialiter eſt de. xvj. ar-
boribus: quas in ſe continet/⁊ que ſunt
ſue partes ſm̃ ꝙ in ipſa apparet. ⁊ eſt de
generali habitu ſciendi ſm̃ fineꝫ. ¶ Hec
arbor quare eſt? So. Hec arbor eſt forma
liter: quia eſt de. xvj. ar. que ſunt ſue par-
tes. ⁊ eſt finaliter: vt Raymundus qui nõ
habet aliquẽ cui poſſet perfecte ſuam ge-
neralem artem oſtendere: ſignificare va-
leat per hanc arbo. ſcientie generalẽ in-
tellectum qui haberi poteſt per ſuam ar-
tem ad omnes ſcientias. quoniam ꝑ hãc
ar. poteſt ille generalis intellectus cogno
ſci. Et homo qui habet intellectum fun-
datum humilẽ ⁊ legaleꝫ: poterit hanc ar.
per ſeipſum ſtudere ⁊ addiſcere. ¶ Hec
arbor quantum eſt magna? Solu. Uade
ad folia ſuarum ar. ad loca de quantitate
⁊ cum illis quantitatibus poteris cogno
ſcere: quantuꝫ hec arbor eſt magna. ⁊ idẽ
facere poteris de ſuis alijs predicamẽtis
⁊ de ſuis ſubſtantijs. ¶ Subiectũ huius
ar. ſcientie quod eſt? Solu. Subiectum
huius arbo. eſt illud: per qđ humanus in
tellectus acquirit vniuerſalẽ habitũ ſcien
di. ¶ Hec ar. in quo tẽpore fuit inuenta?
So. Hec ar. inuenta eſt in anno incarna
tionis domini dei nr̃i. M. cc. xcv. a die ſan
cti michaelis vſq3 ad diem kalẽdarũ apri
lis. ¶ Hec arbor vbi eſt compilata? So.
Hec arbor compilata eſt in ciuitate Ro-
me/⁊ in altari beati Petri poſita/⁊ do-
mino noſtro ieſu xp̃o ⁊ domine nr̃e ange

lis ⁊ ſanctis quoꝝ corpora rome quieſcunt: fuit cõmẽdata. ¶ Practica diſcurſus ⁊ applicatio huius ar. quomodo haberi poteſt in queſtionibus peregrinis? So. Vade ad.xvj. arborem queſtionalẽ. ⁊ teneas modum in ſoluendo queſtiones peregrinas: quẽ tenuimus ĩ ſoluẽdo queſtiones huius arboris: applicãdo queſtiones peregrinas ad illas ar. que ſunt generales terminis earum. ¶ Habitus hu⁹ ſcientie cum quo conſeruari poteſt? Sol. Imaginãdo frequenter ⁊ recolendo ar. ſpeciales huius arbo. generalis conſeruari poteſt generalis habit⁹ ſcientie quã homo habere poteſt per ipſum. Et gloria detur deo. Amen.

¶ De fine huius arboris.

Finiuit ⁊ compleuit Raymundus hãc ar. cũ iuuamine ⁊ gratia dei. quẽ laudauit ⁊ bñdixit: quia ſibi gratiã fecit in principio in medio ⁊ in fine huius ar. ⁊ quia ipſum de labore magno liberauit. Et a deo miſericordiã petijt: ſi in aliquo negligens fuerit in tractatu hui⁹ ar. ⁊ ſi in aliquo errauit in ipſa: ex certa ſciẽtia nõ errauit/ſed ignorãter. Et ſupplicat ſctõ patri dño Pape et ſuis fratribus ꝙ hũc librum gratãter accipiant/⁊ ipm corrigãt ſi in ſe aliquã errorẽ cõtineat. ⁊ ꝙ ipm approbẽt ⁊ multiplicent: quoniã magnũ bonum ex hoc ſequi poſſet. ſm ꝙ in ſuo proceſſu apparet. ¶ Anteꝙ Raymundus a monacho cõmeatum accepiſſet: diu cõſiderauit. Monach⁹ petijt a Raymundo de quo conſiderabat. Raymundus reſpondit ⁊ dixit: ꝙ ipſe conſiderabat: ꝙ hec arbor ſcientie primo eſſet alicui ſancte perſone preſentata: que haberet valde altum intellectum. ⁊ ꝙ ipſa pñtaret ipſam domino pape ⁊ dñis cardinalibus. ¶ Raymunde (dixit monachus) ⁊ quis erit illa perſona? Reſpondit Raymũdus ⁊ dixit: ꝙ ipſe ſpem habebat: ꝙ aliquis ſanctus homo ipſam adhuc preſentaret ad honorem dei. Cui ſit laus et gloria. Amen.

Tabula arboꝝ in hoc volumine contentarum.

Arbor elemẽtalis. fo.ij.
Arbor vegetalis. fo.xix.
Arbor ſenſualis. fo.xxij.
Arbor imaginalis. fo.xxix.
Arbor hũanalis. fo.xxxiiij.
Arbor moralis. fo.xlv.
Arbor imperialis. fo.lix.
Arbor apoſtolicalis. fo.lxv.
Arbor celeſtialis. fo.lxxxv.
Arbor angelicalis. fo.xc.
Arbor euiternalis. fo.xcv.
Arbor maternalis. fo.cj.
Arbor chriſtianalis. fo.ciiij.
Arbor diuinalis. fo.cxviij.
Arbor exẽplificalis. fo.cxxx.
Arbor queſtionalis. fo.clij.

¶ Finis tabule arboꝝ.

¶ Opus preclarum ⁊ valde mirabile Arbor ſcientie vocatũ: a multũ reuerẽdo magiſtro Raymundo lullio editũ: in quo omniũ ſcientiaꝝ traditur notitia: finẽ optatũ accepit in inclyta vrbe Lugd. opera Gilberti de villiers. Impẽſis vo magiſtri Guilhelmi huyon ⁊ Conſtãtini fradin ibidẽ cõmorantes. Anno ſalutis Milleſimo quingenteſimo decimoquinto. iiij. Nonas Maij.

¶ Regiſtrum.

a.b.c.d.e.f.g.h.i.k.l.m.n.o.p.q.r.s.t.v.x.y.z.A.B.C.D.E. Oẽs ſunt quaterni.